Ken Follett

Évszázad-trilógia 3.

Az örökké-valóság küszöbén

Gabo

Ken Follett

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG KÜSZÖBÉN

Évszázad-trilógia
3.

A fordítás Ken Follett: *Edge of Eternity*
(Book tree of the Century Trilogy, Dutton 2014) alapján készült
Fordította BIHARI GYÖRGY SÓVÁGÓ KATALIN
Szerkesztette: Rózsa Judit
Borítóterv: Malum Stúdió, Szabó Vince
A kötetet tervezte és tördelte: Gyergyák Bence

Felelős kiadó: Földes Tamás
ISBN 978 963 689 964 6
Készült a Borsodi Nyomda Kft.-ben
Felelős vezető: Ducsai György

Tartalomjegyzék

Minden szabadságharcosnak, de legelsősorban Barbarának

Idő győz, míg csatáznak fejedelmek,
Csalást leálcáz, igazságra fényt vet,
Avítt lomot pecséttel bélyegez meg,
Keltője napnak s őre az éjnek,
Sértvén sértőt jóvátételre késztet,
Órái palotákat döntenek le,
Arany kupolákat porral lepetve.

Shakespeare: *Lucretia meggyalázása*
(Kálnoky László fordítása)

Köszönetnyilvánítás

Az *Évszázad-trilógiánál* Richard Overy volt a történeti fő tanácsadóm. Ennél a kötetnél segített még Clayborne Carson, Mary Fulbrook, Claire McCallum és Matthias Reiss, mindannyian történészek.

Ugyancsak segítettek sokan, akik abban a korban éltek: vagy azzal, hogy átnézték az első vázlatot, vagy interjúkat adtak, mint például Mimi Alford a Fehér Házról a Kennedyk idejéből; Peter Asher arról, hogy milyen volt popsztárnak lenni; Jay Coburn és Howard Stringer Vietnamról; Frank Gannon és kollégái, Jim Cavanaugh, Tod Hullin és Geoff Shephard a Fehér Házról Nixon idejéből; John Lewis képviselő a polgárjogokról; Angela Spizig és Annemarie Behnke az életről Németországban.

Tanácsadóimat most is Dan Starernek, a New York-i Research for Writers munkatársának köszönhetem.

Kalauzaim voltak kutatóutamon az amerikai Délre: a birminghami Alabamá-ban Barry McNealy; a georgiai Atlantában Ron Flood; Washington DC-ben Ismail Naskai. Ray Young a fredericksburgi buszpályaudvaron volt olyan szíves előkotorni a hatvanas években készült fotókat a kedvemért.

Barátaim, Johnny Clare és Chris Manners elolvasták és építő bírálatokkal adták vissza az első vázlatot. Charlotte Queich számos tévedésemet helyesbítette.

Ki sem mondhatom, mennyit segített a családom. Dr. Kim Turner tanácsokat adott sok témában, elsősorban orvosi kérdésekben. Jann Turner és Barbara Follett elolvasta az első vázlatot, amelyhez éles szemű és hasznos megjegyzéseket fűzött.

Első vázlatom olvasói, a lektorok és ügynökök közül hadd írjam ide Amy Berkower, Cherise Fisher, Leslie Gelbman, Phyllis Grann, Neil Nyren, Susan Opie, Jeremy Trevathan, és, mint mindig, Al Zuckerman nevét.

Szereplők
Amerikaiak

Dewar család

Cameron Dewar
Ursula „Beep” Dewar, a húga
Woody Dewar, az apja
Bella Dewar, az anyja

Peshkov-Jakes család

George Jakes
Jacky Jakes, az anyja
Greg Peshkov, az apja
Lev Peshkov, a nagyapja
Marga, a nagyanyja

Marquand család

Verena Marquand
Percy Marquand, az apja
Babe Lee, az anyja

CIA

Florence Geary
Tony Savino
Tim Tedder, félállású
Keith Dorset

Mások

Maria Summers
Joseph Hugó, FBI
Larry Mawhinney, Pentagon
Nelly Fordham, Greg Peshkov régi szerelme
Dennis Wilson, Bobby Kennedy titkára
Skip Dickerson, Lyndon B.Johnson titkára
Leopold „Lee” Montgomery, riporter

Llerb Gould, a *This Day* tévé-riportere
Suzy Cannon, bulvár-újságírónő
Frank Lindeman, tévécsatorna tulajdonos

Valós történelmi szereplők
John F. Kennedy, az USA 35. elnöke
Jackie, a felesége
Bobby Kennedy, az öccse
Dave Powers, Kennedy elnök titkára
Pierre Salinger, Kennedy elnök sajtótitkára
Ifj. dr. Martin Luther King tiszteletes, a Southern Christian Leadership Conference elnöke
Lyndon B. Johnson, az USA 36. elnöke
Richard Nixon, az USA 37. elnöke
Jimmy Carter, az USA 39. elnöke
Ronald Reagan, az USA 40. elnöke
Ceorge H. W. Bush, az USA 41.elnöke
Edgar Hoover, az FBI igazgatója

Angolok

Leckwith-Williams család
Dave Williams
Evie Williams, a nővére
Daisy Williams, az anyja
Lloyd Williams képviselő, az apja
Eth Leckwith, Dave nagyanyja

Murray család
Jasper Murray
Anna Murray, a nővére
Eva Murray, az anyja

A Guardsmen és Plum Nellie banda tagjai

Lenny, Dave Williams unokatestvére
Lew, dobos
Buzz, basszusgitáros
Geoffrey, szólógitáros

Mások
Earl Fitzherbert, más néven Filz
Sam Cakebread, Jasper Murray barátja
Byron Chesterfield (valódi nevén Brian Chesnowitz), zenei ügynök
Hank Remington (valódi nevén Harry Riley), popsztár
Eric Chapman, lemezkiadó-igazgató)

Németek

Franck család
Rebecca Hoffmann
Carla Franck, Rebecca örökbefogadó anyja
Werner Franck, Rebecca örökbefogadó apja
Walli Franck, Carla fia
Lili Franck, Werner és Carla lánya
Maud von Ulrich (született Fitzherbert), Carla anyja
Hans Hoffmann, Rebecca férje

Mások
Bernd Held, tanár
Karolin Koontz, folkénekes
Odo Vossler, lelkész

Valós történelmi szereplők
Walter Ulbricht, a Német Szocialista Egységpárt főtitkára
Erich Honecker, Ulbricht utóda
Egon Krenz, Honecker utóda

Lengyelek

Stanislaw „Staz” Pawlak, katonatiszt
Lidka, Cam Dewar barátnője
Danuta Gorski, a Szolidaritás aktivistája

Valós történelmi szereplők
Anna Walentynowicz, darukezelő
Lech Walesa, a Szolidaritás szakszervezet vezetője
Jaruzelski tábornok, miniszterelnök

Oroszok

Peskov-Dvorkin család
Tánya Dvorkina, újságíró
Gyimka Dvorkin, titkár a Kremlben, Tánya ikertestvére
Nyina, Gyimka barátnője
Ánya Dvorkina, az anyjuk
Grigorij Peskov, a nagyapjuk
Katyerina Peskova, a nagyanyjuk
Vlagyimir, a nagybátyjuk, akit mindenki csak Vologyának hív
Zoja, Vologya felesége

Mások
Danyiil Antonov, a TASZSZ hírszerkesztője
Pjotr Opotkin, a TASZSZ felelős szerkesztője
Vaszilij Jenkov, másként gondolkodó
Natalja Szmotrova, külügyminisztériumi tisztviselő
Nyik Szmotrov, Natalja férje
Jevgenyij Filipov, Rogyion Malinovszkij hadügyminiszter szárnysegédje
Vera Pletner, Gyimka titkárnője
Valentyin Lebegyev, Gyimka barátja
Mihail Pusnoj marsall

Valós történelmi szereplők

Nyikita Szergejevics Hruscsov, a Szovjetunió Kommunista Pártjának főtitkára
Andrej Gromiko, Hruscsov külügyminisztere
Rogyion Malinovszkij, Hruscsov hadügyminisztere
Alekszej Koszigin, a Minisztertanács elnöke
Leonyid Brezsnyev, Hruscsov utóda
Jurij Andropov, Brezsnyev utóda
Konsztantyin Csernyenko, Andropov utóda
Mihail Gorbacsov, Csernyenko utóda

Más nemzetek

Páz Oliva, kubai tábornok
Bíró Frigyes, magyar politikus
Enok Andersen, dán könyvelő

Első rész

A FAL
1961

1. fejezet

A titkosrendőrség 1961 egyik esős hétfőjén rendelte be Rebecca Hoffmannt.

A nap normálisan kezdődött. A férje a barna Trabant 500-ason bevitte a munkahelyére. Berlin központjának hangulatos öreg utcái még mindig foghíjasak voltak a bombázásoktól, kivéve ott, ahol új betonépületek meredeztek mint a rosszul illeszkedő protézis. Hans vezetés közben is a munkájával foglalkozott.

– A bíróságok kiszolgálják a bírákat, az ügyvédeket, a rendőrséget, a kormányt. Mindenkit, kivéve a bűncselekmények áldozatait – mondta. – Az ember a kapitalista országokban számít az ilyesmire, de a kommunizmusban a bíróságoknak a népet kellene szolgálniuk. Úgy tűnik, a kollégáim nincsenek tisztában ezzel.

Hans az Igazságügyi Minisztériumban dolgozott.

– Majdnem egy éve vagyunk házasok, majdnem két éve ismerlek, de egyetlen kollégáddal sem találkoztam még – felelte Rebecca.

– Untatnának – vágta rá a férfi. – Csupa jogász.

– Vannak köztük nők?

– Nincsenek. Legalábbis az én osztályomon. – Hans adminisztrációval foglalkozott: bírákat nevezett ki, beütemezte a pereket, bíróságokat igazgatott.

– Akkor is szeretnék találkozni velük.

Hans erős ember volt, megtanulta az önuralmat. Rebecca, ahogy ránézett, látta a szemében az ismerős villanást; a férjét bosszantja az ő makacskodása, de megálljt parancsol magának.

– Majd összehozok valamit – mondta. – Esetleg valamelyik este elmegyünk egy bárba.

Hans volt az első férfi Rebecca életében, aki felért az apjával. Magabiztos és parancsoló volt, de mindig hallgatott a feleségére. Jó állása volt – Kelet-Németországban keveseknek van saját autója –, és bár a kormánytisztviselők általában keményvonalas kommunisták, ő meglepő módon osztotta Rebecca politikai szkepticizmusát. Továbbá magas, jóképű

és elegáns volt, mint az apja. Pontosan az a férfi, akire várt.

Egyetlenegyszer kételkedett benne, amikor még csak együtt jártak, akkor is rövid ideig. Volt egy kisebb karamboljuk. Teljes mértékben a másik sofőr hibája, aki megállás nélkül kivágott egy mellékutcából. Mindennap megtörténik az ilyesmi, Hans mégis őrjöngött dühében. Noha a két autóban csak minimális kár keletkezett, kihívta a rendőröket, megmutatta igazságügyi minisztériumi igazolványát, és követelte, hogy a másik vezetőt tartóztassák le és zárják börtönbe közveszélyes vezetés miatt.

Utána bocsánatot kért Rebeccától, amiért elveszítette az önuralmát. A lány annyira megrémült a férfi bosszúvágyától, hogy a szakítást fontolgatta. De Hans elmagyarázta, hogy valójában nem ilyen a természete, csupán nagy nyomás nehezedik rá a munkahelyén, és ő hitt neki. Be is igazolódott a hite, mert Hans soha többé nem tett ilyet.

Mivel már egy éve jártak és hat hónapja minden hétvégén lefeküdtek egymással, Rebecca elcsodálkozott, hogy a férfi miért nem kéri meg a kezét. Nem voltak gyerekek: ő huszonnyolc éves volt, a férfi harminchárom. Ezért ő kérte meg Hans kezét, aki meglepődött, de azért igent mondott.

Az iskola elé kanyarodtak. Modern, jól felszerelt épület volt: a kommunisták komolyan veszik az oktatást. A kapu előtt öt-hat idősebb fiú álldogált és cigarettázott egy fa alatt. Rebec-ca szájon csókolta Hansot, nem érdekelte, hogy a fiúk megbámulják. Azután kiszállt.

A fiúk udvariasan köszöntek, de miközben keresztülcaplatott az udvar pocsolyáin, érezte, hogy vágyódó kamasztekintetek tapadnak az alakjára.

Rebecca politikuscsaládból származott. Nagyapja Hitler hatalomra jutásáig a Reichstag, a parlament szociáldemokrata frakciójának tagja volt. Az anyja ugyancsak szociáldemokrata városi tanácsos volt abban a rövid demokráciában, ami kijutott Kelet-Berlinnek a háború után. Kelet-Németország azonban most kommunista zsarnokság alatt nyögött, és Rebecca értelmetlennek találta a politizálást, így hát a tanításban élte ki idealizmusát, azt remélve, hogy a következő nemzedék talán rugalmasabb, együtt érzőbb, okosabb lesz.

A tanáriban megnézte a beosztást a faliújságon. Ma a legtöbb órát dupla létszámmal tartja, két osztályt zsúfolnak be egy terembe. Fő szakja az orosz volt, de angolt is kellett tanítania. Nem beszélt angolul, bár valamennyit fölszedett angol nagyanyjától, a hetvenévesen is virgonc Maudtól.

Ez volt a második alkalom, amikor felkérték, hogy tartson angolórát, ezért a szövegen kezdett el gondolkodni. Első alkalommal egy olyan röplapot használt, amelyet az amerikai katonáknak adtak arról, hogyan tárgyaljanak a németekkel: a diákok mulatságosnak találták, sokat tanultak belőle. Ma talán egy dal szövegét írja fel a táblára, a *Twistét,* amit ismernek a diákok, mert egész nap ez bőg az amerikai hadsereg rádiójából, és lefordíttatja velük németre. Nem egy hagyományos óra, de ennyi telik tőle.

Az iskolában kétségbeejtően kevés volt a tanár, mert a tantestület fele kivándorolt Nyugat-Németországba, ahol havi háromszáz márkával többet kerestek és szabadon éltek. Kelet-Németország legtöbb iskolájában sem volt más a helyzet. És nem csak az oktatásban. Az orvosok megduplázhatták a jövedelmüket Nyugaton. Carla, Rebecca anyja, egy kelet-berlini kórház főnővére a haját tépte az orvos- és nővérhiány miatt. Ugyanez jellemezte az ipart, de még a fegyveres erőket is. Országos válság volt.

Javában körmölte egy noteszba a *Twist* szövegét, és éppen a „hugiról” szóló soron törte a fejét, amikor bejött a tanáriba az igazgatóhelyettes. A családját leszámítva valószínűleg Bernd Held volt Rebecca legjobb barátja. A vékony, sötét hajú, negyvenéves férfi homlokát fakó vonallal keresztezte egy forradás, a repesz nyoma, amely a háború utolsó napjaiban találta el a seelow-i dombokon. Fizikát tanított, de osztozott Rebecca érdeklődésében az orosz irodalom iránt, és hetente kétszer együtt ették meg délben a szendvicsüket.

– Figyelmet kérek! – mondta Bernd. – Rossz hírem van. Anselm itt hagyott minket.

Meglepett mormolás hallatszott. Anselm Weber az igazgató volt, elkötelezett kommunista, mert minden vezetőnek annak kellett lennie. Hát úgy látszik, az elveit legyőzte a nyugatnémet virágzás és a szabadság.

Bernd folytatta:

– Én veszem át a helyét, amíg ki nem nevezik az utódját. – Rebecca és az iskola összes tanára tudta, hogy ha a képességek számítanának, Berndnek kellene igazgatónak lennie, ám ő eleve kiesett, mert nem volt tagja a Német Szocialista Egységpártnak, a NSZEP-nek, ahogy Kelet-Németországban hívták a kommunista pártot.

Ugyanezen okból Rebecca sem lehetett igazgató. Anselm könyörgött, hogy lépjen be a pártba, ám ez szóba se jöhetett. Annyi lett volna, mint

beköltözni egy bolondokházába, és úgy tenni, mintha az ápoltak épelméjűek lennének.

Miközben Bernd a vészintézkedéseket ismertette, Rebecca azon tűnődött, mikor kapnak új igazgatót. Egy év múlva? Meddig tart ez a válság? Senki sem tudta. Óra előtt benézett a rekeszébe, de üres volt. Még nem érkezett meg a posta. Talán a postás is Nyugat-Németországba távozott.

A levél, amely a feje tetejére állította az életét, még úton volt.

Leadta az első órát, megvitatta a tizenhét-tizennyolc éves diákok népes csoportjával a *Bronzlovas* című orosz elbeszélő költeményt. Amióta tanított, minden évben leadta ezt az órát, és mindig elvezette a tanulókat a dogmatikus szovjet értelmezésig, amely szerint a magán-és a közérdek konfliktusát Puskin a közösség javára oldja föl.

Ebédidőben bevitte a szendvicsét az igazgatói irodába, és leült Bernddel szemben a nagy íróasztalhoz. A polcot nézte, ahol olcsó cserép mellszobrok sorjáztak: Marx, Lenin és a keletnémet kommunista vezető, Walter Ulbricht. Bernd követte a pillantását, és elmosolyodott.

– Ravasz róka ez az Anselm – mondta. – Éveken át játszotta, hogy hisz az eszmében, most pedig – huss, lelépett.

– Te nem szeretnél elmenni? – kérdezte Rebecca. – Elváltál, nincs gyereked, semmi nem köt ide.

A férfi körülnézett, mintha azon töprengene, nem hallgatják-e ki őket, azután vállat vont.

– Gondoltam rá – ki nem? – felelte. – Hát te? Apád egyébként is Nyugat-Berlinben dolgozik, nem?

– De igen. Tévégyártó üzeme van. De anyám mindenképpen itt akar maradni Keleten. Azt mondja, nem menekülni kell a problémáktól, hanem meg kell oldani őket.

– Találkoztam vele. Igazi tigris.

– Az. A ház, amelyben lakunk, nemzedékek óta a családjáé.

– És a férjed?

– Odáig van a munkájáért.

– Akkor hát nem kell aggódnom, hogy itt hagysz minket. Ez jó.

– Bernd… – kezdte Rebecca, azután elbizonytalanodott.

– Ki vele.

– Föltehetek egy magánjellegű kérdést?

– Természetesen.

– Azért hagytad el a feleségedet, mert viszonya volt valakivel?

Bernd megmerevedett, de azért válaszolt:

– Így van.

– Hogyan jöttél rá?

A férfi megrándult, mintha váratlan fájdalom nyilallt volna bele.

– Haragszol, amiért megkérdeztem? – aggódott Rebecca. – Túlságosan személyes ügy?

– *Neked* elmondom – felelte a férfi. – Kérdőre vontam, és elismerte.

– De miért kezdtél gyanakodni?

– Sok apróság miatt…

Rebecca félbeszakította.

– Szól a telefon, fölveszed, néhány másodperces csönd következett, azután a hívó leteszi.

Bernd bólintott.

Az asszony folytatta:

– A feleséged apró darabokra tép egy levelet, és lehúzza a vécén. Hétvégén rendkívüli értekezletre kell mennie. Este két órát tölt azzal, hogy leírjon valamit, amit nem hajlandó megmutatni neked.

– Ajjaj – mondta Bernd szomorúan. – Te Hansról beszélsz.

– Ugye szeretője van? – tette le az asszony a szendvicsét. Elment az étvágya. – Mondd meg őszintén, mit gondolsz erről.

– Nagyon sajnálom.

Bernd egyszer, négy hónappal korábban, a téli szünet előtt megcsókolta. Elbúcsúztak, kellemes karácsonyt kívántak egymásnak, és akkor a férfi könnyedén megfogta a karját, lehajtotta a fejét, és megcsókolta Rebecca ajkát. Az asszony megkérte, hogy még egyszer ne csináljon ilyet, de hozzátette, hogy továbbra is a barátjának tekinti; amikor januárban visszatértek az iskolába, úgy tettek, mintha semmi se történt volna. Sőt néhány héttel később a férfi közölte vele, hogy egy vele egykorú özvegyasszonnyal randevúzik.

Rebecca nem akart reménytelen vágyakat szítani, de a családján kívül, akiket nem akart nyugtalanítani, legalábbis még nem, Bernd volt az egyetlen, akivel beszélhetett.

– Olyan biztosra vettem, hogy Hans szeret – mondta, és könnyek szöktek

a szemébe. – Én pedig szeretem őt.

– Talán ő is szeret. Csak egyes férfiak képtelenek ellenállni a kísértésnek.

Rebecca nem tudta, hogy Hans kielégítőnek találja-e a nemi életüket. Férje sosem panaszkodott, de hetente csak átlag egyszer szeretkeztek, amit ő elég ritkának vélt újházasok között.

– Én csak egy olyan családot szeretnék magamnak, mint az anyámé, amelyben mindenki szereti, támogatja és védi a másikat – mondta. – Azt hittem, mindezt megkaphatom Hanstól.

– Talán még megkaphatod – válaszolta Bernd. – Egy viszony nem szükségszerűen jelenti egy házasság végét.

– Az első évben?

– Elismerem, ez elég rossz.

– Mit tehetnék?

– Beszélned kell vele. Bevallhatja vagy tagadhatja, de tudni fogja, hogy tudod.

– És azután?

– Mit akarsz? Elválni tőle?

Az asszony megrázta a fejét.

– Sose hagynám el. A házasság ígéret. Azt pedig nem csak akkor kell megtartanod, ha megfelel neked. Akkor is, ha ellenedre van. Ezt jelenti.

– Én éppen az ellenkezőjét tettem. Bizonyára helyteleníted.

– Nem ítéllek meg sem téged, sem mást. Csupán magamról beszélek. Szeretem a férjem, és azt akarom, hogy hű legyen hozzám.

Bernd mosolya tele volt csodálattal és sajnálattal. – Remélem, teljesül a kívánságod.

– Jó barátom vagy.

Megszólalt a csengő, elkezdődött az első délutáni óra. Rebecca fölállt, visszacsomagolta a szendvicset a papírjába. Nem mintha meg akarta volna enni most vagy később, de a legtöbb háborúviselt emberhez hasonlóan borzadt a gondolattól, hogy ételt dobjon ki. Könnyes szemét megtörölgette a zsebkendőjével.

– Köszönöm, hogy meghallgattál – mondta.

– Nem sok vigaszt nyújtottam.

– Dehogynem.

Azzal kiment.

Miközben az osztályba igyekezett, hogy megtartsa az angolórát, rájött, hogy nem fejtette meg a *Twist* szövegét, ám elég régen volt tanár ahhoz, hogy rögtönözzön.

– Ki hallotta már a *Twist* című számot? – kérdezte jó hangosan, amikor belépett az ajtón.

Mindenki hallotta.

Odament a táblához, fogott egy darab krétát.

– Mondjátok a szöveget!

Azonnal kiabálni kezdték.

Felírta a táblára: *Come on Baby, let's do the Twist.* Azután megkérdezte:

– Hogy mondjuk ezt németül?

Egy időre megfeledkezett a gondjairól.

A levelet a délutáni szünetben találta meg a fachjában. Bevitte a tanáriba, és készített magának egy csésze instant kávét, mielőtt felbontotta. Amikor elolvasta, elejtette a kávét.

Az egyetlen papírlap fejlécére ezt írták: „Nemzetbiztonsági Minisztérium". Ez volt a titkosrendőrség hivatalos neve: nem hivatalosan Stasinak hívták. A levélben egy bizonyos Scholz őrmester utasította, hogy jelentkezzen kihallgatásra az ő minisztériumi irodájában.

Feltörölte a kiömlött kávét, bocsánatot kért kollégáitól, úgy tett, mintha semmi nem történt volna, bement a női mosdóba, és bezárkózott az egyik fülkébe. Gondolkoznia kell, mielőtt bárkivel is közölné, mi történt.

Kelet-Németországban mindenki ismerte ezeket a leveleket, és mindenki attól félt, hogy kap egy ilyet. Ez azt jelentette, hogy valami rosszat tett – talán valami jelentéktelen dolgot, de az a figyelők tudomására jutott. Abból, amit mások mondtak, Rebecca tudta, hogy céltalan az ártatlanságát hangoztatni. A rendőrség alapállása az volt, hogy bizonyára bűnös valamiben, különben miért akarnák kihallgatni? Ha esetleg arra hivatkozik, hogy talán tévednek, kétségbe vonja a hozzáértésüket, ami ugyancsak bűn.

Ismét megnézte az idézést, és látta, hogy aznap délután ötre rendelték be.

Mit csináljon? A családja természetesen rendkívül gyanús. Az apja, Werner kapitalista, noha a gyárához nem nyúlhat hozzá a keletnémet kormány, mivel Nyugat-Berlinben van. Az anyja, Carla közismert szociáldemokrata. A nagyanyja, Maud egy angol gróf húga.

A hatóságok azonban már pár éve békén hagyták őket, Rebec-ca úgy

gondolta, hogy talán az Igazságügyi Minisztérium egyik tisztviselőjével kötött házassága mosta társadalmilag megbízhatóvá a családot. Nyilvánvalóan tévedett.

Elkövetett talán valamilyen bűnt? Megvolt neki George Orwell kommunistaellenes szatirikus regénye, a betiltott *Állatfarm.* Öccse, a tizenöt éves Walli gitározott és amerikai protest songokat énekelt, olyanokat, mint a *This Land is Your Land.* Rebecca néha átment Nyugat-Berlinbe, absztrakt festők kiállításait nézegetni. A kommunisták a művészet terén olyan konzervatívok voltak, mint a viktoriánus matrónák.

Kezet mosott, közben a tükörbe pillantott. Nem látszott rémültnek. Egyenes orr, erős áll, mélybarna szem. Göndör, sötét haj, szigorúan hátrafésülve. Magas, szoborszerű termet. Egyesek tartottak tőle. Képes volt egyetlen szóval elnémítani egy osztályteremre való lármás kölyköt.

Mégis *félt.* Azért félt, mert tudta, hogy a Stasi azt tesz, amit akar. Semmi sem fékezte őket: már az is bűnnek számított, ha valaki panaszkodott rájuk. Az egész arra emlékeztette Rebeccát, ahogy a Vörös Hadsereg viselkedett a háború végén. A szovjet katonák nyugodtan kirabolhatták, megerőszakolhatták, meggyilkolhatták a németeket, és ők leírhatatlanul barbár orgiára használták ezt a szabadságot.

Utolsó óráján az orosz passzív igeragozást magyarázta volna, de csúnyán leszerepelt. Könnyen lehet, hogy ez volt a legrosszabb órája azóta, hogy megkapta a tanári diplomáját. A diákok tévedhetetlenül megérezték, hogy valami nincs rendjén, meghatóan igyekeztek támogatni, még segítőkész javaslatokat is tettek, amikor hirtelenjében nem találta a megfelelő szót. Elnézésüknek köszönhetően átvészelte az órát.

Tanítás után Bernd az Oktatásügyi Minisztérium tisztviselőivel bezárkózott az igazgatói irodába, feltehetőleg arról volt szó, hogyan működtethetik

az iskolát fél tantestülettel. Rebecca nem akart bemenni a Stasi főhadiszállására anélkül, hogy ne szóljon valakinek, már csak azért is, hátha bent akarják tartani, így írt a férfinak egy üzenetet az idézésről.

Azután buszra szállt, és végigzötyögött Lichtenberg előváros vizes utcáin a Normannenstraßéig.

Csúnya új irodaház volt a Stasi főhadiszállása. Még nem fejezték be, a parkolóban bulldózerek álltak, az egyik oldalt felállványozták. Gyászosan

festett az esőben, bár napfényben sem lehetett sokkal vidámabb.

Amikor belépett a kapun, arra gondolt, hogy kijöhet-e még.

Átment a hatalmas előcsarnokon, odaadta a levelet a recepciósnak, azután egy lifthez kísérték. Félelme együtt emelkedett a lifttel.

A folyosót, amelyre kilépett, rémálomba illő mustársárgára festették. Bevezették egy apró, kopár szobába, amelyben volt egy műanyag lapú asztal és két kényelmetlen, csővázas szék. A szoba festékszagtól bűzlött. A kísérője távozott.

Öt percen át kuporgott egyedül, reszketve. Most bezzeg kár, hogy nem szokott rá a dohányzásra, talán megnyugtatná. Igyekezett nem elsírni magát.

Belépett Scholz őrmester. Valamivel fiatalabb volt Rebeccánál, huszonöt körül járt. Vékony dossziét hozott magával. Leült, megköszörülte a torkát, kinyitotta a dossziét és elkomorodott. Rebecca arra gondolt, hogy igyekszik fontosnak látszani. Lehet, hogy ez az első kihallgatása?

– Maga a Friedrich Engels Műszaki Középiskolában tanít – szólalt meg.

– Igen.

– Hol lakik?

Rebecca felelt neki, de csodálkozott. A titkosrendőrség nem tudja, hol lakik? Akkor talán ezért küldték a levelet az iskolába és nem a lakására.

Megmondta a szülei és a nagyszülei nevét.

– Hazudik! – mondta diadalmasan Scholz. – Azt állítja, hogy az anyja harminckilenc éves, maga pedig huszonkilenc. Hogyan szülhetett az anyja tízéves korában?

– Örökbe fogadtak – felelte Rebecca, aki megkönnyebbült, hogy ilyen ártatlan magyarázatot adhat. – A vér szerinti szüleim meghaltak a háború végén, amikor a házunkat találat érte. – Tizenhárom éves volt. Záporoztak a romos városra a Vörös Hadsereg gránátjai, ő pedig egyedül maradt, halálra rémült és összezavarodott. Egy csoport katona kiszúrta az anyátlan kamaszlányt, hogy megerőszakolják. Carla mentette meg, aki saját magát ajánlotta föl helyette. Mindazonáltal az ijesztő tapasztalat miatt Rebecca félt és vonakodott a szextől. Ha Hans elégedetlen, az egyértelműen a felesége hibája.

Megborzongott, igyekezett elhessenteni az emlékeket.

– Carla Franck mentett meg a… – még éppen időben hallgatott el. A kommunisták tagadták, hogy a Vörös Hadsereg tagjai erőszakoskodtak

volna, pedig minden nő, aki 1945-ben Kelet-Németországban élt, tudhatta a borzalmas igazságot. – Carla mentett meg – mondta, nem részletezve a dolgot. – Később ő és Werner törvényesen örökbe fogadtak.

Scholz leírt valamit. Nem sok minden lehet abban az aktában, gondolta Rebecca. Valami azonban mégis van benne. Ha ilyen keveset tudnak a családjáról, vajon mivel vonta magára az érdeklődésüket?

– Maga angoltanár – szólalt meg a férfi.

– Nem vagyok az. Oroszt tanítok.

– Ismét hazudik.

– Nem hazudok, ahogy korábban sem hazudtam – felelte élesen. Őt is meglepte, hogy ilyen kihívóan beszél a titkosrendőrrel. Már nem félt annyira, mint korábban. Ami talán esztelenség. Lehet, hogy ez az ember fiatal és tapasztalatlan, mindazonáltal hatalmában áll, hogy tönkretegye őt. – Orosz nyelvből és irodalomból diplomáztam – folytatta, és igyekezett barátságosan mosolyogni. – Az iskolában oroszt tanítok. Miután a tanáraink fele Nyugatra távozott, rögtönöznünk kell. Így a múlt héten tartottam két angolórát.

– Ugye, hogy nem tévedtem! Az óráin amerikai propagandával mérgezi a fiatalok lelkét.

– Ó, a fenébe! – nyögte Rebecca. – Az amerikai katonák tájékoztatójára gondol?

– Itt az áll: „Ne felejtsék el, hogy Kelet-Németországban nincs szólásszabadság” – olvasta Scholz egy papírról. – Ez nem amerikai propaganda?

– Elmagyaráztam a diákoknak, hogy az amerikaiaknak Marx előtti naiv fogalmaik vannak a szabadságról – felelte Rebecca. – Gondolom, az informátora ezt elfelejtette közölni. – Ki lehet a besúgó? Egy diák tehette, vagy talán egy szülő, akinek meséltek az óráról. A Stasinak több besúgója volt, mint a náciknak.

– Azt is írják: „Amikor Kelet-Berlinben vannak, ne kérjenek útbaigazítást a rendőröktől. Ellentétben az amerikai rendőrökkel, ők nem azért vannak, hogy segítsenek.” Ehhez mit szól?

– Talán nem igaz? – felelte Rebecca. – Amikor kamasz volt, kérdezte-e valaha is egy Vopótól, merre van a földalatti? – A Vopo a keletnémet rendőrség, a *Volkspolizei* rövidítése volt.

– Nem talált jobb szöveget a gyerekek oktatásához?
– Miért nem jön el az iskolánkba angolórát tartani?
– Nem beszélek angolul.
– Én sem! – kiáltotta Rebecca. Azonnal meg is bánta, hogy fölemelte a hangját. De Scholz nem volt dühös. Inkább mintha egy kicsit meghunyászkodott volna. Határozottan tapasztalatlan volt. Rebecca ennek ellenére sem lehetett elővigyázatlan.
– Én sem – ismételte csöndesebben. – Így menet közben készülök fel, és olyan angol nyelvű anyagot használok, ami adódik. – Ideje némi alázatosságot színlelni, gondolta. – Nyilvánvalóan hibát követtem el, nagyon sajnálom, őrmester elvtárs.
– Maga értelmes nőnek tűnik – mondta Scholz.
Az asszony összehúzott szemmel nézett rá. Ez csapda?
– Köszönöm a bókot – válaszolta semlegesen.
– Szükségünk van értelmes emberekre, különösen nőkre.
Rebecca zavarba jött.
– Mi célból?
– Hogy nyitva tartsák a szemüket, figyeljék, mi történik, és tudassák velünk, ha valami baj van.
Rebecca megdöbbent.
– Arra kér, hogy legyek a Stasi besúgója? – kérdezte hitetlenül egy pillanat múlva.
– Ez fontos, közösségi feladat – felelte az őrmester. – Különösen életbevágó az iskolákban, ahol a fiatalok gondolkodását alakítják.
– Értem. – És azt is érti, hogy ez a fiatal titkosrendőr melléfogott. A munkahelyén ellenőrizte őt, semmit nem tud hírhedi családjáról. Ha Scholz megnézte volna a családi hátterét, sosem kéri erre.
Sejtette, mi történhetett. A Hoffmann elég elterjedt családnév, a Rebecca sem valami különleges. Egy zöldfülű kezdő könnyen elkövetheti azt a hibát, hogy a rossz Rebecca Hoffmann után nyomoz.
Scholz folytatta:
– De azoknak az embereknek, akik ilyen munkát végeznek, tökéletesen őszintének és megbízhatónak kell lenniük.
Ez annyira abszurd volt, hogy Rebecca majdnem elnevette magát.
– Őszinte és megbízható? – ismételte meg. – Azért, hogy a barátai után

kémkedjen?

– Teljes mértékben. – Scholz láthatólag nem érzékelte az iróniát.

– És vannak ennek előnyei is. – Halkabban folytatta. – Közénk tartozhat.

– Nem tudom, mit mondjak.

– Nem kell most döntenie. Menjen haza, és gondolkodjon. De ne beszélje meg senkivel. Ennek nyilvánvalóan titokban kell maradnia.

– Nyilvánvalóan. – Kezdett megkönnyebbülni. Scholz hamarosan rájön, hogy Rebecca alkalmatlan erre a célra, és visszavonja a javaslatát. De addig sem játszhatja tovább, hogy a kapitalizmus és az imperializmus ügynökének tekinti Rebeccát. Talán megúszhatja.

Scholz felállt, Rebecca szintén. Lehetséges, hogy ilyen jól végződjék a látogatása a Stasi központjában? Túl szép ahhoz, hogy igaz legyen.

A férfi udvariasan kitárta előtte az ajtót, azután végigkísérte a sárga folyosón. Öt-hat ügynök állt a liftek közelében, és elmerülten

beszélgettek. Egyikük döbbenetesen ismerősnek tűnt: magas, széles vállú, kissé hajlott vállú férfi, világosszürke flanel öltönyben, amelyet Rebecca jól ismert. Értetlenül bámult rá, miközben a lift felé ment.

A férje, Hans volt az.

Mit keres itt? Első rémült gondolata az volt, hogy őt is beidézték. Ám azonnal rájött a csoport állásából, hogy Hansszal nem úgy bánnak, mintha gyanúsított lenne.

Akkor hogyan? A szíve dübörgött a félelemtől, de mitől félt?

Talán a minisztériumi munkája hozza ide néha. Ám ekkor meghallotta, amint az egyik ügynök azt mondja:

– De hadnagy elvtárs, tisztelettel… – A mondat folytatását nem értette. Hadnagy? A polgári alkalmazottaknak nincs katonai rangjuk – csak ha a rendőrségnél dolgoznak…

Hans ekkor látta meg Rebeccát.

Az asszony figyelte a férje arcán átsuhanó érzelmeket: a férfiakban könnyű olvasni. Először értetlenül ráncolta a homlokát, mint aki egy megszokott tárgyat lát szokatlan környezetben, mondjuk egy tarlórépát egy könyvtárban. Azután a szeme tágra nyílt a megdöbbenéstől, mint aki most fogadta el, hogy valóban azt látja, amit lát, és a szája kissé kinyílt. De a következő arckifejezése rázta meg a legjobban Rebeccát, amikor elsötétedett a szégyentől, és félreérthetetlen bűntudattal kapta el a tekintetét.

Rebecca egy pillanatig hallgatott, igyekezett megemészteni a dolgot. Még akkor sem egészen értette, amikor megszólalt:

– Jó napot, hadnagy elvtárs.

Scholz meglepetten és rémülten nézett rá.

– Maga ismeri a hadnagy elvtársat?

– Meglehetősen – felelte Rebecca, és feltámadó szörnyű gyanúja ellenére igyekezett megőrizni az önuralmát. – Kezdek arra gondolni, hogy már egy ideje figyelhet. De hát ez képtelenség, ugye, az?

– Csakugyan? – kérdezte Scholz bután.

Rebecca szúrósan nézett Hansra, hogy mit szól az ő feltételezéséhez, azt remélve, hogy elneveti magát, és azonnal előjön az igazi, ártatlan magyarázattal. Férje szája kinyílt, mintha meg akarna szólalni, de az asszony láthatta, hogy nem az igazat akarja mondani; inkább úgy festett, mint aki kétségbeesetten próbál kieszelni valamilyen mesét, de semmi sem jut az eszébe, ami összeegyeztethető lenne a tényekkel.

Scholz majdnem elsírta magát.

– Én ezt nem tudtam!

Rebecca, még mindig Hansot figyelve mondta:

– Hans felesége vagyok.

Férje arca ismét változott, a bűntudatot felváltotta a veszett harag. Végül megszólalt, de nem Rebeccához beszélt.

– Fogja már be a pofáját, Scholz! – mondta.

Rebecca ekkor már mindent értett. A világ szétesett körülötte.

Scholz túlságosan döbbent volt ahhoz, hogy törődjön Hans figyelmeztetésével.

– Maga *az* a Frau Hoffmann? – kérdezte.

Hans olyan villámgyorsan mozdult, ahogy csak a dühtől lehet. Vaskos ökle meglendült, belevágott Scholz arcába. A fiatalember megtántorodott, szájából kiserkedt a vér.

– Maga istenverte barom! – mondta Hans. – Most tett tönkre kétévnyi kemény, titkos munkát!

– A furcsa telefonok, a váratlan értekezletek, az összetépett följegyzések… – motyogta Rebecca. Hansnak nincs szeretője.

Ennél rosszabb a helyzet.

Kábult volt, de tudta, hogy ebben a pillanatban kell kideríteni az

igazságot, amikor a többiek még nem tértek magukhoz, még mielőtt elkezdenének hazudozni és mellébeszélni. Nagy erőfeszítéssel összpontosított.

– Hans, azért vettél el, hogy kémkedj utánam? – kérdezte hidegen.

A férfi csak nézte, de nem válaszolt.

Scholz megfordult és tántorogva elindult a folyosón.

– Menjetek utána – parancsolta Hans. Megérkezett a lift, és Rebecca éppen akkor lépett be az ajtón, amikor Hans folytatta: – Tartóztassátok le ezt a hülyét, és dobjátok egy cellába. – Megfordult, hogy mondjon valamit Rebeccának, de a liftajtó már becsukódott, és az asszony megnyomta a földszinti gombot.

Alig látott a könnyeitől, miközben átment az előcsarnokon. Senki nem szólította meg: itt kétségtelenül mindennapos látvány, hogy sírnak az emberek. Keresztülvágott az eső áztatja parkolón a buszmegállóhoz.

A házassága komédia volt. Alig bírta felfogni. Együtt hált Hans-szal, szerette, hozzáment feleségül, az pedig egész idő alatt becsapta. A hűtlenkedést lehet alkalmi megbicsaklásnak tekinteni, de Hans elejétől fogva hazudott neki. Bizonyára azért kezdett el járni vele, hogy kémkedhessen utána.

Kétség nem fér hozzá, hogy esze ágában sem volt feleségül venni őt. Eredetileg csak udvarolni akart, hogy ezzel az ürüggyel jusson be a házukba. A színjáték azonban túl jól működött. Bizonyára meghökkent, amikor a lány azt javasolta, házasodjanak össze. Talán kénytelen volt dönteni: nemet mond, és felhagy a figyeléssel, vagy igent, és folytatja. A főnökei akár rá is parancsolhattak, hogy igent mondjon. Miként hagyhatta Rebecca, hogy ennyire becsapják?

Megérkezett a busz, felugrott rá. Lesütött szemmel ment oda az egyik hátsó üléshez, és a tenyerébe temette az arcát.

Arra az időre gondolt, amikor együtt jártak. Amikor szóba hozta azokat a témákat, amelyek zátonyra futtatták korábbi kapcsolatait – feminizmusát, kommunistaellenességét, ragaszkodását Carlához. Hans mindig megfelelően reagált. Rebecca azt hitte, hogy szinte már csodálatos egyformasággal gondolkodnak. Sosem jutott eszébe, hogy a férfi csak színészkedik.

A busz régi romok és új betonépületek között vánszorgott a városközpont, a Mitte felé. Rebecca próbált a jövőre gondolni, de nem bírt. Egyedül a

múlt járt a fejében. Eszébe jutott az esküvőjük, a mézeshetek, a házasságuk egy éve, és most már látta, hogy ez csak komédia volt, amelyet Hans parancsra adott elő. Két évet lopott el az életéből. Ettől annyira dühbe gurult, hogy abbahagyta a sírást.

Eszébe jutott az este, amelyen ő javasolta, hogy házasodjanak össze. A friedrichshaini Népparkban sétáltak, megálltak a régi Tündérmese szökőkút előtt, és a faragott kőteknősöket bámulták. Rebecca tengerészkék ruhát viselt, mert ez volt a kedvenc színe, Hans új tweedzakót: mindig sikerült jó ruhákat szereznie, noha Kelet-Németországban nem létezett a divat. Átkarolta a lányt, amitől Rebec-ca biztonságban érezte magát, azt hitte, védik és szeretik. Egy férfit akart egy életre, és Hans volt ez a férfi.

– Házasodjunk össze, Hans – mondta mosolyogva.

A férfi megcsókolta, és azt felelte:

– Remek ötlet!

Mekkora bolond voltam!, gondolta dühösen. Hatökör!

Ez mindenesetre megmagyarázott egy dolgot. Hans még nem akart gyereket. Azt mondta, szeretné, ha előbb előléptetnék, és saját otthonuk lenne. Ezt a házasság előtt nem említette, Rebecca meg is lepődött, hiszen ő huszonkilenc éves volt, a férfi pedig harmincnégy. Most már tudta a valódi okot.

Mire leszállt a buszról, már tombolt. Sietett a szélben és az esőben a régi, magas ház felé, amelyben laktak. A hallból belátott a nappaliba, ahol az anyja elmerülten diskurált Heinrich von Kessellel, aki hozzá hasonlóan szociáldemokrata városi tanácsos volt a háború után. Rebecca szó nélkül elsietett mellettük. Tizenkét éves húga, Lili a konyhaasztalnál a házi feladatot írta. A szalonból zongoraszó hallatszott: öccse, Walli bluest játszott. Rebecca fölment az emeleti két szobába, ahol Hansszal laktak.

Az első, amit meglátott, Hans makettje volt. Házasságuk egy éve alatt ezen dolgozott. Gyufaszálakból felépítette a Brandenburgi kapu méretarányos másolatát. Minden ismerőse neki gyűjtötte az égett gyufaszálakat. A modell már majdnem befejezve állt a szoba közepén, a kis asztalon. Már kész volt a központi boltív meg a szárnyak; Hans most tért át a quadrigára, a kapu tetején álló, négylovas harci szekérre. Ez volt a munka legnehezebb része.

Hogy unatkozhatott, gondolta keserűen Rebecca. Semmi kétség, az egész

építmény arra volt jó, hogy valamivel elverje az időt az estéken, amelyeket egy olyan nővel kellett töltenie, akit nem szeret. A házasságuk olyan volt, mint ez a makett, a valódi dolog gyatra mása.

Odament az ablakhoz, kinézett az esőbe. Egy perc múlva egy barna Trabant 500-as állt meg a járdánál, és Hans szállt ki belőle.

Hogy merészelt idejönni?

Az esővel mit se törődve feltépte az ablakot, és lekiáltott:

– Tűnj el innen!

A férfi megállt a vizes járdán, és fölnézett.

Rebecca tekintete rávillant a férficipőre, amely mellette állt a padlón. Kézzel varrta egy öreg suszter, akit Hans kutatott fel. Megragadta az egyiket, és a férjéhez vágta. Jó dobás volt, mert bár Hans lebukott, mégis eltalálta a fejét.

– Te hülye liba! – ordította.

Bejött Walli és Lili. Megálltak az ajtóban, és úgy bámulták az ő nagy nővérüket, mintha Rebeccát váratlanul kicserélték volna. Valószínűleg így is történt.

– A Stasi parancsára vettél el! – üvöltött ki az ablakon Rebecca. – Ki a hülye? – A másik cipőt is kivágta az ablakon, ám ezúttal nem talált.

– Mit csinálsz? – kérdezte döbbenten Lili.

Walli elvigyorodott.

– Nem semmi, apám!

Odakint két járókelő megállt bámészkodni. Az egyik szomszéd is kijött, és a száját is eltátotta gyönyörűségében. Hans gyilkosan meredt rájuk. Büszke ember volt, borzasztó kínos lehetett neki, hogy nyilvánosan hülyét csinálnak belőle.

Rebecca körülnézett, hogy még mit vághatna hozzá. Tekintete megállapodott a Brandenburgi gyufaszál kapun.

Furnérlapon állt. Fölkapta. Nehéz volt, de elbírta.

– A mindenit! – mondta Walli.

Rebecca az ablakhoz cipelte a makettet.

– Ne merészeld! Az az enyém! – ordította Hans.

Rebecca az ablakpárkányra támasztotta a farostlemezt.

– Tönkretetted az életemet, te Stasi-strici! – üvöltötte vissza.

Még az esőben is hallatszott, ahogy az egyik bámészkodó, egy asszony

lenézően, kotkodácsolva fölnevet. Hans elvörösödött a dühtől, és kereste a hang forrását, de nem találta. Számára az volt a legszörnyűbb kínzás, ha kinevetik.

– Teszed le azt a makettet, te ribanc! – bömbölte. – Egy évet dolgoztam rajta!

– Én ugyanannyit dolgoztam a házasságunkon – felelte Rebecca, és fölemelte a makettet.

– Megparancsolom, hogy tedd le! – harsogta Hans.

Rebecca kitolta a makettet az ablakon, és elengedte.

A kapu megfordult a levegőben, a furnérlap került felülre, a quadriga alulra. Nagyon hosszúnak tűnő ideig zuhant, Rebecca úgy érezte, mintha egy pillanatra megállt volna az idő. Azután olyan hanggal ért földel az előkertben, mintha papírt gyűrnének össze. A makett szétrobbant, gyufaszálakat lövöldözve, amelyek a pusztítás napkitörését rajzolták a vizes kövezetre. A furnérlemez alatt nem maradt semmi.

Hans egy hosszú percig bámulta. A szája látva maradt a megdöbbenéstől.

Majd összeszedte magát, és Rebeccára szegezte az ujját.

– Jól figyelj rám – mondta olyan hidegen, hogy az asszony hirtelen félni kezdett. – Figyelmeztetlek, hogy ezt még megbánod. Te és a családod is. Amíg éltek, bánni fogjátok. Ezt vedd ígéretnek.

Beszállt a kocsijába, és elhajtott.

2. fejezet

George Jakesnek áfonyalekváros palacsintát és szalonnás zabkását készített reggelire az anyja.

– Ha ezt mind megeszem, nehézsúlyban kell birkóznom – mondta a fiú.

George nyolcvanöt kilót nyomott, és a harvardi birkózócsapat váltósúlyú bajnoka volt.

– Táplálkozz kiadósan, és hagyd abba a birkózást – mondta a mama. – Nem azért neveltelek, hogy izomagyú legyél.

A fiával szemben ült a konyhaasztalnál, és kukoricapelyhet öntött egy tálba.

George nem volt izomagyú, és ezt a mama is tudta. Most készült diplomázni a Harvard jogi karán. Letette a záróvizsgákat, és biztosra vette, hogy átment. Most itt volt az anyja szerény, elővárosi házában Washington mellett, a marylandi Prince George’s Countyban.

– Fitt akarok maradni – felelte. – Talán elmehetek egy középiskolás birkózócsapathoz edzőnek.

– Azért érdemes hajtani.

George szeretettel nézett az anyjára. Jacky Jakes valaha csinos volt: a fiú látta a tizenéves képeit, amikor még filmsztár akart lenni. Most is fiatalos volt: az a fajta keserűcsokoládé-színű bőre volt, ami nem ráncosodik. „Jó fekete nem gyűrődik”, mondogatták a néger asszonyok. De a széles száj, ami mindig mosolygott azokon a régi képeken, mostanra komor elszántsággal görbült le. Sosem lett belőle színésznő. Talán nem is lehetett volna: a kevés néger női szerepre rendszerint világos bőrű szépségeket szerződtettek. Akárhogy is, a pályafutása véget ért, még mielőtt elkezdődött volna, mert tizenhat évesen terhes lett George-dzsal. Ezt a megviselt arcot abban az első tíz évben szerezte be, amikor magának kellett eltartania a kisfiút a pincérnői fizetéséből. A Union Station mögött laktak egy apró házban, ahol belenevelte a fiába a kemény munka, a tanulás és a tisztesség nélkülözhetetlenségét.

– Szeretlek, mama, de azért elmegyek a Szabadságmenetre – mondta.

Jacky helytelenítően összeszorította a száját.

– Huszonöt éves vagy – felelte. – Azt csinálsz, amit akarsz.

– Nem így van. Életem minden fontos döntését megbeszéltem veled. Ez valószínűleg így is marad.

– De nem azt teszed, amit mondok.

– Nem mindig. Mégis te vagy a legokosabb ember, akivel valaha is találkoztam, beleértve a Harvardot is.

– Csak hízelegsz – felelte Jacky, de azért a fia látta rajta, hogy örül.

– Mama, a Legfelsőbb Bíróság döntése szerint alkotmányellenes a szegregáció a távolsági buszokon és a buszállomásokon, de ezek a déliek nem engedelmeskednek a törvénynek. Valamit tennünk kell!

– Miért gondolod, hogy ez az utazás segít?

– Washingtonban felszállunk, és leutazunk délre. Előre fogunk ülni, használjuk a fehérek várótermeit, elvárjuk, hogy kiszolgáljanak a fehérek büféiben. Amennyiben tiltakoznak, közöljük velük, hogy a törvény a mi oldalunkon áll, ők pedig bűnözők és rendbontók.

– Fiam, én tudom, hogy igazatok van. Nekem nem kell bizonygatnod. Felfogom ésszel az Alkotmányt. De mit gondolsz, mi fog történni?

– Úgy sejtem, előbb-utóbb letartóztatnak minket. Azután per lesz, mi pedig az egész világ előtt védjük meg ügyünket.

Az asszony a fejét csóválta.

– Remélem, megússzátok ennyivel.

– Ezt hogy érted?

– Neked kiváltságos gyerekkorod volt – felelte az anyja. – Legalábbis az után, hogy hatéves korodban visszajött az életünkbe a fehér apád. Nem tudod, hogy él a legtöbb színes ember.

– Most miért mondasz ilyeneket? – Ez fájt George-nak: fekete aktivistáktól is megkapta már ugyanezt a bántó vádat. – Amiért a gazdag fehér nagyapám fizette a tanulmányaimat, nem vagyok vak. Tudom, mik vannak.

– Akkor talán azt is tudod, hogy a letartóztatás a legkisebb rossz, ami érhet. Mi van, ha elvadulnak a dolgok?

George tisztában volt vele, hogy az anyjának igaza van. A szabadságmenetesek többet kockáztathatnak a fogdánál. De meg akarta nyugtatni Jackyt.

– Órákat vettem passzív ellenállásból – mondta. Tapasztalt polgárjogi aktivisták közül válogatták a Szabadságmenet résztvevőit, akiknek át kellett

esniük egy helyzetgyakorlatokat is magában foglaló, különleges kiképzésen. – A fehér, aki a sutyerákot játszotta, leniggerezett, lökdösött, taszigált, a sarkamnál fogva húzott végig a padlón – én pedig hagytam, noha fél kézzel kihajíthattam volna az ablakon.

– Ki volt ez a fehér?

– Egy polgárjogi harcos.

– Akkor ez nem valóságos helyzet.

– Természetesen nem. Szerepet játszottunk.

– Akkor jó – mondta Jacky olyan hangon, amiből a fia tudhatta, hogy épp az ellenkezőjét gondolja.

– Minden rendben lesz, mama.

– Nem mondok semmit. Megeszed a palacsintát?

– Nézz rám – mondta George. – Moheröltöny, keskeny nyakkendő, rövid haj, a cipőm úgy ragyog, hogy borotválkozó tükörnek használhatnám. – Egyébként is szeretett elegánsan öltözni, de a szabadságmenetesektől elvárták, hogy különösen tiszteletre méltónak mutatkozzanak.

– Szép vagy, leszámítva a karfiolfüledet. – George jobb füle elformátlanodott a birkózástól.

– Hát ki akarna bántani egy ilyen helyes, színes fiút?

– Azt nem lehet tudni – felelte váratlan dühvel Jacky. – A déli fehérek, azok… – Elszörnyedésére könnyek szöktek a szemébe. – Istenem, attól félek, hogy megölnek.

A fiú átnyúlt az asztalon, megfogta a kezét.

– Mama, ígérem, hogy vigyázok magamra.

Jacky a kötényével törölgette a szemét. George, hogy

a kedvében járjon, evett egy kevés szalonnát, de nem volt valami nagy étvágya. Jobban aggódott, mint mutatta. Az anyja nem túlzott. Egyes polgárjogi aktivisták azért tiltakoztak a Szabadságmenet ellen, mert szerintük erőszakot provokál.

– Sokáig leszel azon a buszon – szólalt meg az anyja.

– Tizenhárom nap innen New Orleansig. Minden este megállunk, hogy gyűléseket és találkozókat tartsunk.

– Milyen olvasnivalót viszel magaddal?

– Mahátma Gandhi önéletírását. – George úgy érezte, többet kellene tudnia Gandhiról. Az ő filozófiája ihlette a polgárjogi mozgalom

erőszakmentes taktikáját.

Az anyja egy könyvet vett le a hűtőszekrényről.

– Ezt talán valamivel szórakoztatóbbnak fogod találni. Bestseller.

Mindig megosztoztak a könyveken. Jacky apja az irodalom professzora volt egy néger főiskolán, és a lánya gyerekkorától falta a könyveket. George kisfiú korában együtt olvasták *A Bobbsey ikreket* meg A *Hardy fiúkat* pedig azokban minden főszereplő fehér. Most is rendszeresen csereberélték egymással azokat a könyveket, amelyek tetszettek nekik. A fiú ránézett a kezében tartott kötetre. Az átlátszó borító arra utalt, hogy a helyi könyvtárból kölcsönözték.

– *Ne bántsátok a feketerigót* – olvasta. – Ugye, ez most kapott Pulitzer-díjat?

– És Alabamában játszódik, ahova mész.

– Köszönöm.

Néhány perccel később búcsú puszit adott az anyjának, kis bőröndjével a kezében elhagyta a házat, és felszállt a washingtoni buszra. A belvárosi Greyhound pályaudvaron szállt le. Polgárjogi aktivisták kis csapata gyűlt össze a kávézóban. Néhányukat ismerte a felkészülés idejéből. Feketék, fehérek, férfiak, nők, öregek és fiatalok egyaránt voltak köztük. A tucatnyi szabadságmenetesen kívül eljöttek szervezők is a Congress of Racial Equalitytől, két újságíró a néger sajtótól és egy kevés támogató. A CORE úgy döntött, kettéosztja a csoportot, amelynek a másik fele az utca túloldalán lévő Trailways állomásról indult. Nem voltak plakátok és televíziós kamerák: az utazás megnyugtató visszafogottsággal kezdődött.

George üdvözölte Joseph Hugót, aki diáktársa volt a jogon, egy dülledt kék szemű, fehér srácot, akivel együtt szerveztek bojkottot a Woolworths büféjénél a massachusettsi Cambridge-ben. A Woolworths a legtöbb államban nem alkalmazott faji megkülönböztetést, de délen ugyanolyan szegregált volt, mint a buszközlekedés. Joe azonban közvetlenül az összecsapás előtt elpárolgott, minekutána George elkönyvelte jóakaratú, de gyáva embernek.

– Velünk jössz, Joe? – kérdezte, és igyekezett kiszűrni a hangjából a kétkedést.

Joe megrázta a fejét.

– Csak azért jöttem ki, hogy szerencsét kívánjak. – Fehér füstszűrös,

mentolos cigarettát szívott, és idegesen ütögette a hamut egy apró ón hamutartóba.

– Kár. Ugye te déli vagy?

– Az alabamai Birminghamből.

– Jöttment agitátornak fognak nevezni minket. Hasznos lett volna, ha van velünk egy déli, aki bizonyítja, hogy tévednek.

– Nem tehetem, sok a dolgom.

George nem erőltette. Jómaga is éppen eléggé félt. Ha elkezdik megbeszélni a veszélyeket, még elijeszti magát az úttól. Végignézett a csoporton. Örült, mert meglátta köztük John Lewist, egy csöndes, de szuggesztív teológushallgatót, a legradikálisabb polgárjogi csoport, a Student Nonviolent Coordinating Committee egyik alapítóját.

Vezetőjük figyelmet kért, és felolvasott az újságírók előtt egy rövid nyilatkozatot. Miközben beszélt, George észrevette, hogy egy negyven körüli, gyűrött lenvászon öltönyös, magas fehér férfi oson be a kávézóba. Jóképű volt a maga tagbaszakadt módján, az arca rezes, mint a nagyivóké. Olyan volt, mint valamelyik utas, senki sem figyelt fel rá. George mellé ült, átkarolta a vállát, és megszorította.

Greg Peshkov szenátor volt, George apja.

Kapcsolatuk nyílt titok volt, a washingtoni bennfentesek tudtak róla, egyébként nem verték nagydobra. Nem Greg volt az egyetlen politikus, akinek ilyesféle titka volt. Strom Thurmond szenátor a háztartási alkalmazottjuk egyik lányának az egyetemi tanulmányait fizette. A lány a pletyka szerint az övé volt, ami nem akadályozta Thurmondot abban, hogy habzó szájú szegregacionista legyen. Amikor a vadidegen Greg betoppant hatéves fia életébe, arra kérte George-ot, hogy szólítsa Greg bácsinak, és azóta sem találtak ennél jobb formát.

Greg önző és megbízhatatlan volt, de a maga módján szerette George-ot. Kamaszként George sokáig dühös volt az apjára, azután elfogadta olyannak, amilyen, úgy vélte, egy fél apa még mindig jobb a semminél.

– George – mondta most halkan –, aggódom.

– Te is meg a mama is.

– Mit mondott?

– Azt gondolja, hogy azok a déli fajgyűlölők mindenkit meg fognak ölni.

– Nem gondolom, hogy ilyesmi történne, de elveszítheted az állásodat.

– Mondott valami ilyesmit Mr. Renshaw?

– A fenébe, dehogy, ő még semmit nem tud erről. De elég hamar megtudja, ha letartóztatnak.

A buffalói származású Renshaw, Greg gyerekkori barátja az egyik vezetője volt a washingtoni tekintélyes Fawcett-Renshaw Ügyvédi Irodának. Tavaly nyáron Greg beajánlotta George-ot a szünidőben ügyvédbojtárnak, és mindketten abban reménykedtek, hogy az idénymunkái főmunkaidős állásajánlat követi diploma után. Merész sakkhúzás volt: George lehetne az első néger, aki nem takarítóként dolgozik a cégnél!

George árnyalatnyi ingerültséggel válaszolt:

– A szabadságmenetesek nem törvényszegők. Épphogy igyekszünk kikényszeríteni a törvény betartását. A faji elkülönítés hívei a törvényszegők. Azt várnám, hogy egy Renshaw-hoz hasonló jogász megértse ezt.

– Megérti. Ugyanakkor nem alkalmazhat olyasvalakit, akinek problémái vannak a rendőrséggel. Hidd el nekem, ugyanez volna a helyzet, ha fehér lennél.

– De hát a törvény oldalán állunk!

– Az élet nem tisztességes. Vége a diákéletnek, isten hozott a való világban.

– Mindenki vegye meg a jegyét, és ellenőrizze a csomagját! – szólalt meg a csoport vezetője.

George fölállt.

– Ugye nem tudlak lebeszélni? – kérdezte Greg.

Olyan letörtnek tűnt, hogy George a legszívesebben engedett volna, de nem lehette.

– Nem, ezt már elhatároztam – válaszolta.

– Akkor kérlek, legalább próbálj vigyázni magadra.

George meghatódott.

– Szerencsém, hogy vannak, akik aggódnak értem – mondta. – Ezzel tisztában vagyok.

Greg megszorította a karját, és csöndesen távozott.

George a többiekkel együtt beállt a sorba a pénztárnál, és megvette a jegyét New Orleansba. Odament a kék-szürke buszhoz, átadta a bőröndjét, hogy berakják a csomagtartóba. A busz oldalára jókora agarat és egy

jelmondatot festettek:

OLYAN KÉNYELMES BUSZRA SZÁLLNI…
ÉS RÁNK BÍZNI A VEZETÉST!

Beszállt.

Az egyik szervező a jármű elején lévő egyik üléshez irányította. Másoknak azt mondták, hogy fekete-fehér párokban üljenek le. A buszvezető nem törődött a szabadságmenetesekkel, a többi utas mérsékelt érdeklődéssel figyelte őket. George kinyitotta az anyjától kapott könyvel, és elolvasta az első sort.

Egy perccel később a szervező odaküldte mellé az egyik nőt. A fiú örömmel bólintott neki. Már korábban is találkoztak néhányszor, és kedvelte a lányt. Maria Summersnek hívták. Illedelmes, halványszürke, magas nyakú, bő szoknyás pamutruhát viselt. Mélysötét bőre volt, mint George anyjának, aranyos, lapos orra, és csókra álló szája. George tudta róla, hogy a Chicagói Jogi Egyetemen tanul, hozzá hasonlóan diploma előtt áll, így valószínűleg egykorúak. Úgy vélte, nem csupán okos, de elszánt is lehet: annak kell lennie, ha fölvették a Chicagói Jogi Egyetemre, noha két dolog is ellene szól: nő és fekete.

Amikor a buszvezető beindította a motort és a jármű elindult, becsukta a könyvet. Maria odanézett és megszólalt:

– *Ne bántsátok a feketerigót.* Tavaly nyáron jártam az alabamai Montgomeryben.

Montgomery volt Alabama fővárosa.

– Mit kerestél ott? – kérdezte George.

– Az apám ügyvéd, és az egyik ügyfele pert indított az állam ellen. A szünidőben apunak dolgoztam.

– Győztetek?

– Nem. De nem akarlak zavarni az olvasásban.

– Viccelsz? Bármikor olvashatok. De milyen gyakran fordul elő egy fickóval a buszon, hogy egy hozzád hasonlóan csinos lány ül mellette?

– Nahát! – felelte a lány. – Valaki figyelmeztetett, hogy nagy dumás vagy.

– Ha akarod, elárulom a titkomat.

– Jó. Mi az?

– Őszinte vagyok.

Maria elnevette magát.

– De kérlek, ne terjeszd – folytatta a fiú. – Ártana a hírnevemnek.

A busz keresztülvágott a Potomac folyón, és az 1. országúton elindult Virginia felé.

– Most már délen vagy, George – mondta Maria. – Félsz?

– Azt lefogadhatod.

– Én is.

Az országút sok kilométeren át egyenes vonalban szelte át a tavaszi zöld erdőt. Kisvárosokon haladtak keresztül, ahol az embereknek olyan kevés volt a dolguk, hogy megálltak és az elhaladó buszt bámulták. George nemigen nézett ki az ablakon. Megtudta, hogy Mária szigorú, templomjáró családban nevelkedett, a nagyapja prédikátor. George elárulta, ő leginkább azért jár templomba, hogy örömet szerezzen az anyjának, mire Maria bevallotta, hogy vele ugyanez a helyzet. Száz kilométeren át, egészen Fredericksburgig beszélgettek.

A szabadságmenetesek elcsöndesedtek, amikor a busz beért a történelmi jelentőségű kisvárosba, ahol még mindig a fehér felsőbbrendűség uralkodott. A Greyhound megállója két, vörös téglás, fehér ajtós templom között volt, de a kereszténység nem szükségszerűen jó jel a Délen. Ahogy a busz megállt, George észrevette a vécéket. Csodálkozva látta, hogy az ajtók fölött nincsen CSAK FEHÉREKNEK és CSAK SZÍNESEKNEK felirat.

Az utasok leszálltak és hunyorogtak a napfényben. Közelebbről megnézve George fölfedezte a világosabb foltokat a vécéajtók fölött, amiből arra következtetett, hogy a faji elkülönítés jelzőtábláit csak nemrég vehették le.

A szabadságmenetesek ettől függetlenül a terv szerint jártak el. Először egy fehér szervező ment be a hátulsó, koszos, nyilvánvalóan a feketéknek szánt mellékhelyiségbe. Bántatlanul jött ki, de hát ez volt a könnyebb rész. George önként jelentkezett, hogy ő lesz az a fekete, aki dacol a szabályokkal.

– Nahát akkor! – mondta Máriának, és bement a tiszta, frissen festett mellékhelyiségbe, amelyről kétségtelenül az imént távolíthatták el a CSAK FEHÉREKNEK feliratot.

Odabent egy fehér fiatalember éppen a kefehaját fésülgette. George-ra pillantott a tükörben, de nem szólt. George túlságosan félt ahhoz, hogy vizeljen, de nem mehetett ki csak úgy, ezért kezet mosott. A fiatalember

távozott, bejött egy idősebb, aki egyenesen ment is az egyik fülkébe. George törülközővel megszárította a kezét. Azután, más dolga nem lévén, kiment.

A többiek már várták. Vállat vonva csak annyit mondott:

– Semmi sem történt. Senki sem akart feltartóztatni, senki sem szólt egy szót sem.

– Kértem egy kólát a pultnál, és azonnal meg is kaptam – mondta Mária. – Azt hiszem, itt valaki úgy döntött, hogy kerülik a bajt.

– Vajon így lesz egész New Orleansig? – tűnődött George. – Úgy tesznek, mintha semmi sem történne? Azután, amikor távozunk, folytatódik a faji elkülönítés? Ez kirántaná a lábunk alól a talajt!

– Ne aggódj – felelte Mária. – Találkoztam már azokkal, akik irányítják Alabamát. Hidd el, azok nem ilyen okosak.

3. fejezet

Walli Franck az emeleti szalonban zongorázott. Steinway hangversenyzongorájuk volt, Walli apja rendszeresen felhangoltatta, hogy Maud nagymama játszhasson. Walli a riffel próbálkozott Elvis Presley 71 *Mess of Blues* lemezéről. C-dúrban volt, ami megkönnyítette a lejátszást.

Nagyanyja a *Berliner Zeitung* gyászjelentéseit olvasta. Hetvenéves, karcsú, egyenes tartású asszony volt, sötétkék kasmírruhát viselt.

– Jól játszod az ilyesmit – mondta, föl sem nézve az újságból. – A hallásomat is örökölted, nem csak a zöld szememet. Walter nagyapád, nyugodjék békében, aki után a nevedet kaptad, sosem tudott ragtime-ot játszani. Próbáltam megtanítani, de reménytelen ügy volt.

– Te játszottál ragtime-ot? – csodálkozott Walli. – Sosem hallottam tőled mást, csak klasszikus zenét.

– Amikor anyád még csecsemő volt, a ragtime mentett meg minket az éhezéstől. Az első világháború után egy Nachtleben nevű klubban játszottam itt, Berlinben. Éjszakánként több milliárd márkát kerestem, amiből kenyérre is alig futotta; néha azonban külföldi valutában kaptam borravalót, és két dollárból egy hétig megéltünk.

– Hűha! – Walli el sem tudta képzelni ezüsthajú nagyanyját, amint borravalóért zongorázik egy éjszakai lokálban.

Bejött a húga. Lili csaknem három évvel fiatalabb volt nála, és Walli mostanában nem tudta, hogyan kezelje. Amióta az eszét tudta, mindig csak baja volt Lilivel. Olyan volt, mint egy kisöcs, csak hülyébb. De mostanában megokosodott, és hogy még bonyolultabb legyen a dolog, néhány barátnőjének már melle is nőtt.

Elfordult a zongorától, fölvette a gitárját. Egy éve vásárolta egy nyugat-berlini zálogházban. Valószínűleg egy amerikai katona csapta be, aztán sosem váltotta ki. Martin volt a márkaneve, és noha nem került sokba, Walli úgy látta, nagyon jó hangszer. Úgy sejtette, sem a zálogos, sem a katona nem sejtette az értékét.

– Ezt hallgasd! – mondta Lilinek, és belekezdett egy bahamai, angol nyelvű dalba, amelynek *All My Trials* volt a címe. Egy nyugati adón

hallotta: népszerű volt az amerikai folkbandákban. A mollfutamoktól bánatosan hangzott, és a fiúnak tetszett a panaszos kíséret, amelyet kitalált hozzá.

Amikor befejezte, Maud nagyi felnézett az újságból, és azt mondta angolul:

– Irtózatos a kiejtésed, drága Walli.

– Bocsánat.

Nagyanya átváltott németre.

– De igazán szépen énekelsz.

– Köszönöm. – Walli a húgához fordult. – Te mit szólsz a dalhoz?

– Kicsit gyászos – felelte a lány. – Talán jobban fog tetszeni, ha még néhányszor meghallgatom.

– Az baj – mondta a fiú. – Ma este akarom eljátszani a Minnesängerben. – Ez egy folk klub volt a nyugat-berlini Kurfürstendammon. A Minnesänger annyit jelent, hogy trubadúr.

A kijelentés mély benyomást tett Lilire.

– Te a Minnesängerben játszol?

– Különleges este lesz. Verseny. Bárki játszhat. A győztes lehetőséget kap rendszeres fellépésre.

– Nem is tudtam, hogy a klubok ilyet csinálnak.

– Rendszerint nem is. Ez egyszeri alkalom.

– Az ilyen helyeken nem kell idősebbnek lenni ahhoz, hogy beengedjenek? – kérdezte Maud nagyi.

– De igen, de már korábban is voltam ott.

– Walli idősebbnek látszik a koránál – jegyezte meg Lili.

– Hmm.

– Még sosem énekeltél mások előtt – mondta Lili. – Nem vagy ideges?

– Dehogynem.

– Valami vidámabbat kéne játszanod.

– Azt hiszem, igazad van.

– Mit szólnál a *This Land is Your Landhez?* Azt nagyon szeretem.

Walli játszott, Lili énekelte a dalt.

Közben bejött a nővérük, Rebecca. Walli imádta Rebeccát. A háború után, amikor a szüleik éjjel-nappal dolgoztak, hogy etetni tudják a családot, gyakran Rebecca őrizetére bízták Wallit és Lilit. Olyan volt, mint egy

második anya, csak kevésbé szigorú.

Ráadásul milyen vagány! Walli tisztelettel nézte, hogyan hajítja ki a férje gyufaszál makettjét az ablakon. Walli sose szerette Hansot, titokban örült, hogy elmegy.

Az egész szomszédság arról pletykált, hogy Rebecca tudtán kívül hozzáment egy Stasi-tiszthez. Ez bizonyos hírnevet szerzett Walli-nak az iskolában: korábban senki sem képzelte, hogy Franckékban lehetne valami érdekes. Főleg a lányokat bűvölte el a gondolat, hogy mindent, ami történt vagy elhangzott abban a házban, csaknem egy éve továbbították a rendőrségnek.

Noha Rebecca a testvére volt, Walli így is látta, hogy remek nő. Isteni az alakja és gyönyörű az arca, egyszerre gyengéd és erős. Most azonban úgy nézett, mintha az orra vére folyna. A fiú abbahagyta a játékot és megkérdezte:

– Mi a baj?

– Kirúgtak – felelte Rebecca.

Maud nagyi letette az újságot.

– Ez őrület! – kiáltotta Walli. – A fiúk az iskoládban azt mondják, hogy te vagy a legjobb tanár!

– Tudom.

– Miért tettek lapátra?

– Úgy gondolom, ez Hans bosszúja.

Wallinak eszébe jutott Hans viselkedése, amikor a makettje szétment, ezer apró gyufaszállal terítve be a vizes köveket. „Ezt még megbánod”, kiáltotta, miközben az esőben ázva felnézett rájuk. Walli hőzöngésnek vette, de aztán gondolkodott egy kicsit, és rájött, hogy egy titkosrendőrnek van elég hatalma valóra váltani a fenyegetését.

„Te és a családod is”, ordította Hans, vagyis ez Wallira is vonatkozik. Megborzongott.

– Nincsenek szűkében a tanároknak? – kérdezte Maud nagyi.

– Bernd Held őrjöngött – felelte Rebecca. – De föntről jött a parancs.

– Most mit fogsz csinálni? – kérdezte Lili.

– Másik állást szerzek. Nem lehet olyan nehéz. Bernd nagyszerű ajánlást adott. Kelet-Németország összes iskolájában tanárhiány van, olyan sokan költöztek Nyugatra.

– Neked is ezt kéne tenned – mondta Lili.

– Mindnyájunknak Nyugatra kéne költöznünk – toldotta meg Walli.

– Tudod, hogy anya sose tenné – válaszolta Rebecca. – Azt mondja, megoldanunk kell a problémákat, nem elfutni előlük.

Bejött Walli apja, sötétkék, mellényes öltönyben. Régimódian, de elegánsan öltözött.

– Jó estét, drága Werner – szólt Maud nagyi. – Rebeccának egy italra volna szüksége. Kirúgták. – Nagyi sokszor felvetette, hogy valakinek egy italra volna szüksége. És olyankor ő is ivott.

– Tudok Rebecca ügyéről – felelte kurtán Werner. – Majd megbeszéljük.

Rosszkedvű volt: annak kellett lennie, ha egyszer ilyen barátságtalanul felelt anyósának, akit szeretett és csodált. Walli törte a fejét, mi történhetett, ami így felizgatta az öregjét.

Hamarosan megtudta.

– Gyere a dolgozószobámba, Walli – mondta apa. – Beszédem van veled. – Átment a kétszárnyú ajtón a kisebbik szalonba, amelyet otthoni irodának használt. Walli követte. Apa leült az íróasztalhoz. Walli tudta, hogy jobb, ha állva marad.

– Egy hónapja volt egy beszélgetésünk a dohányzásról –kezdte apa.

Walli azonnal bűnösnek érezte magát. Csak azért kezdett el dohányozni, hogy idősebbnek tűnjék, de egyre jobban megkedvelte, és mostanra rákapott.

– Azt ígérted, hogy abbahagyod – mondta az apja.

Walli szerint az apjának semmi köze sem volt hozzá, hogy *ő* dohányzik-e vagy sem.

– Abbahagytad?

– Igen – hazudta Walli.

– Nem tudod, hogy szaga van?

– De igen.

– Rögtön megéreztem rajtad, ahogy beléptem a nappaliba.

Walli hülyének érezte magát. Gyerekes hazugságon kapták rajta.

Ettél nem lett nyájasabb az apjához.

– Ezért tudom, hogy nem hagytad abba.

– Akkor miért kérdezted? – Walli utálta, hogy olyan nyűgös a hangja.

– Reméltem, hogy igazat mondasz.

– Azt remélted, hogy hazugságon kapsz.

– Hidd ezt, ha akarod. Gondolom, most is van egy csomag cigaretta a zsebedben.

– Igen.

– Tedd ki az asztalra.

Walli kivette a dobozt a nadrágzsebéből, és dühösen az asztalra dobta. Az apja fölvette, és hanyagul belökte az egyik fiókba. Lucky Strike volt, nem a vacak keletnémet „fű”, ráadásul majdnem tele csomag.

– Egy hónapig minden este itthon maradsz – közölte vele az apja. – Legalább nem látogatod azokat a kocsmákat, ahol az emberek bendzsóznak és örökösen bagóznak.

Walli gyomorgörcsöt kapott a pániktól. Igyekezett nyugodtan és ésszerűen viselkedni.

– Nem bendzsóznak, gitároznak. És nem maradhatok itthon egy hónapig.

– Ne légy nevetséges. Azt teszed, amit mondok.

– Jól van – felelte kétségbeesetten Walli. – De ne ma este kezdjük.

– Most rögtön elkezded.

– De hát ma este a Minnesángerbe kell mennem.

– Pontosan az a fajta hely, amelytől távol akarlak tartani.

Ez nem igaz, hogy milyen az öreg.

– Holnap estétől kezdve egy hónapig itthon maradok, rendben?

– A kijárási tilalom nem a te programodhoz alkalmazkodik. Abban az esetben nem érné el a célját. Épp az a rendeltetése, hogy kellemetlen legyen.

Apát ilyen hangulatban nem lehetett jobb belátásra bírni, de Walli annyira megvadult a kétségbeeséstől, hogy mégis próbálkozott.

– Hát nem érted? Ma este verseny lesz a Minnesängerben! Egyszeri lehetőség!

– Nem fogom elhalasztani a büntetésedet, csak hogy bendzsózhassál!

– Gitározok, te vén ló! Gitározok! – Walli kirohant.

A másik szobában a három nő nyilvánvalóan mindent hallott. Döbbenten meredtek rá.

– Ó, Walli… – szólt Rebecca.

Walli fölkapta a gitárját, és kiment.

Amíg le nem ért a földszintre, nem volt semmilyen terve, csak a harag fortyogott benne; de amikor meglátta a bejáratot, rájött, mit kell tennie. Gitárral a kezében kivonult az ajtón, és olyan erősen becsapta, hogy a ház

beleremegett.

Kivágódott egy emeleti ablak, és meghallotta az apja kiáltását:

– Gyere vissza, hallod? Ebben a percben gyere vissza, különben még nagyobb bajba kerülsz!

Walli továbbment.

Kezdetben dühöngött, de később föllelkesedett. Dacolt az apjával, sőt vén lónak nevezte! Peckes léptekkel indult Nyugat felé. Ám lelkesedése hamar kihűlt, amikor a következményeken kezdett gondolkodni. Az apja nem veszi félvállról az engedetlenséget. Parancsolt a gyerekeinek meg az alkalmazottainak, és elvárta, hogy azok engedelmeskedjenek. De ugyan mit tehet vele? Walli két-három éve túl nagy ahhoz, hogy elfenekelje. Ma megpróbálta otthon tartani, mintha a ház egy fogda lenne, de kudarcot vallott. Néha azzal fenyegette, hogy kiveszi az iskolából, és beállítja a munkapadhoz az üzemben, de Walli szerint ez nem volt több üres beszédnél: az apja nem örülne annak, ha egy duzzogó kamasz kóválygogna a drágalátos gyárában. Mindegy, azért volt egy olyan sejtelme, hogy az öreg majd kitalál valamit.

Az utca, amelyen ment, egy kereszteződésnél váltott át Kelet-Berlinből Nyugat-Berlinbe. A sarkon három cigarettázó Vopo ácsorgott. Joguk volt megállítani mindenkit, aki átlépte a láthatatlan határt. Nem beszélhettek persze mindenkivel, mert itt több ezren haladtak át naponta, beleértve a számtalan *Grenzgänger*t, kelet-berlinit, akik Nyugaton dolgoztak, mert ott értékes nyugatnémet márkában kapták jóval magasabb bérüket. Walli apja is *Grenzgänger* volt, bár ő nem a munkabérért, hanem a profitért dolgozott. Maga Walli hetente legalább egyszer átment, rendszerint a barátaival, és beültek a nyugat-berlini, mozikba szexi és erőszakos amerikai filmeket nézni, amelyek sokkal izgalmasabbak voltak a kommunista filmszínházak lelki fröccseinél.

A Vopók gyakorlatilag azokat állították meg, akik szemet szúrtak nekik. A gyerekes családokat szinte bizonyosan, mert hátha végleg el akarják hagyni a keleti zónát, különösen, ha csomag is van náluk. A másik műfaj, akiket előszeretettel zaklattak, a kamaszok voltak, különösen, ha nyugatias ruhát viseltek. Sok kelet-berlini fiú tartozott a lázadó galerikhez: a Texasi Bandába, a Farmer Galeribe, az Elvis Presley Baráti Körbe és hasonlókhoz. Gyűlölték a rendőröket, és azok is gyűlölték őket.

Walli egyszerű fekete nadrágot, fehér pólót és barna orkándzsekit viselt. A saját véleménye szerint dögös volt, kissé James Dean, de nem bandatag. A hangszer azonban fölkelthette a figyelmet, mert a gitár volt a tökéletes jelképe annak, amit a kommunisták „amerikai szennykultúrának” hívtak – rosszabb, mint egy Superman-képregény.

Keresztülvágott az utcán, vigyázva, hogy ne nézzen a Vopókra. A szeme sarkából mintha úgy látta volna, hogy az egyik megbámulja. De semmit sem mondott, így Walli simán átkelt a Szabad Világba.

A park déli részén villamosra szállt a Kudamm felé. Nyugat-Berlinben szerinte az volt a legjobb, hogy *minden* lány harisnyát viselt.

A Minnesänger Klub a Kudamm egyik mellékutcájában, egy pincében volt, ahol gyenge sört és frankfurti virslit árullak. Walli korán érkezett, de máris telt ház volt. Beszélt a klub fiatal tulajdonosával, Danni Hausmann-nal, aki felírta a versenyzők listájára. Vett egy sört, a korát senki sem kérdezte. Volt egy csomó, Wallihoz hasonló, gitáros srác, csaknem ugyanannyi lány és néhány idősebb ember is.

Egy órával később kezdődött a verseny. Mindenki két számot adott elő. Néhány versenyző reménytelenül kezdő volt, mindig ugyanazokat az egyszerű akkordokat pengették, ám Walli nyugtalanul állapította meg, hogy sok gitáros jóval gyakorlottabb nála. A legtöbben úgy játszottak, mint az amerikai előadók, akiknek a számait másolták. Három pofa, akik úgy öltöztek, mint a Kingston-trió, a *Tom Dooleyt* énekelték, egy hosszú, fekete hajú lány *A felkelő nap házát,* és gitáron kísérte magát, mint Joan Baez. Őt hangosan megtapsolták és meg is éljenezték.

Felállt egy idősebb, kordruhás pár, hogy *Im Märzen der Bauer* címmel és tangóharmonika-kísérettel énekeljen a földművelésről. Valóban népzene volt, csak nem az a fajta, amelyet ez a közönség elvárt. Gúnyosan megéljenezték őket, de akkor is lejárt lemez voltak.

Miközben Walli egyre türelmetlenebbül várt a sorára, odament hozzá egy csinos lány. Ez gyakran megtörtént vele. Ő furcsának tartotta az arcát, a széles járomcsontjaival, mandulavágású szemével, mintha félig japán lenne, de sok lány szerint klassz volt. Ez itt Karolinként mutatkozott be. Egy- két évvel idősebbnek látszott a fiúnál. Ovális arcát középen elválasztott, hosszú, sima, szőke haj keretezte. Walli először azt hitte róla, hogy ugyanolyan, mint a többi népzenész lány, de Karolin olyan szélesen

mosolygott, hogy a fiú szíve kihagyott egy ütemet.

– Úgy akartam benevezni, hogy a bátyám kísér majd, de pácban hagyott. Megtennéd, hogy kísérsz? – kérdezte.

Walli első gondolata az volt, hogy visszautasítja. Neki szólószámai voltak, nem duettjei. Karolin azonban elbűvölő volt, és a fiú okot akart, hogy tovább beszélgethessenek.

– Próbálnunk kéne – mondta kétkedve,

– Kimehetünk. Milyen dalokra gondoltál?

– Először az *All My Trials,* azután a *This Land is Your Land.*

– Mit szólnál a *Noch Einen Tanz* hoz?

Nem tartozott Walli repertoárjához, de ismerte a dallamot, könnyű volt lejátszani.

– Sosem gondoltam rá, hogy komikus dallal induljak – mondta.

– A hallgatóknak tetszene. Énekelheted a férfi szólamát, aki azt mondja, hogy az asszony menjen haza a beteg férjhez, azután én éneklem, hogy „Csak még egy lánc”, az utolsó részt pedig együtt énekeljük.

– Próbáljuk meg.

Kimentek. Kora nyár lévén még mindig világos volt. Leultek a küszöbre, és végigvették a dalt. Egész jól énekeltek együtt, Walli pedig egy dallamot improvizált az utolsó szakaszhoz.

Karolinnak tiszta alt hangja volt, Walli úgy találta, hogy énekhez izgalmas lehet. Javasolta, hogy a második számuk legyen kontrasztképpen szomorú. A lány leszavazta az *All My Trials*t, mert túlságosan nyomasztónak tartotta, a *Nobody's Fault but Mine,* a lassú spirituálé viszont tetszett neki. Miközben végigénekelték, Walli tarkóján felállt a szór.

A klubba érkező amerikai katona rájuk mosolygott, és azt mondta angolul:

– Nahát, tisztára Bobbsey ikrek!

Karolin elnevette magát, és azt mondta Wallinak:

– Azt hiszem, hasonlítunk is: világos haj, zöld szem. Kik azok a Bobbsey ikrek?

Walli nem figyelte meg a lány szeme színét. Hízelgett neki, hogy Karolin viszont megjegyezte az övét.

– Sosem hallottam róluk – mondta.

– Mindegy, egész jó név egy duónak. Olyan, mint az Everly Brothers.

– Kell nekünk név?

– Ha győzünk, akkor igen.
– Jól van. Menjünk vissza. Mindjárt rajtunk a sor.
– Még valami – szólt a lány. – Amikor a *Noch Einen Tanzot* énekeljük, időnként egymásra kell néznünk, és össze kell mosolyognunk.
– Rendben.
– Majdnem úgy, mintha járnánk egymással, tudod. Jól veszi ki magát a színpadon.
– Persze. – Nem fog nehezére esni, hogy úgy mosolyogjon Karolinra, mintha a nője lenne.
Odabent egy szöszi lány pengette a gitárját, és a *Freight Traint* énekelte. Nem volt olyan szép, mint Karolin, de a maga módján feltűnően csinos. Őt egy virtuóz gitáros követte, aki pengető nélkül játszott egy bonyolult bluest. Ezután Danni Hausmann felkonferálta Wallit.
A fiú izgult a közönség előtt. A legtöbb gitáros elegáns bőrszíjat tett a hangszerére, de Walli sosem bajlódott azzal, hogy szerezzen egyet, így madzagon lógott a gitárja. Most hirtelen bánta, hogy nincsen szíja.
– Jó estét, mi vagyunk a Bobbsey Ikrek! – mondta Karolin.
Walli megpendített egy akkordot, énekelni kezdett, és váratlanul nem zavarta már a madzag. A dalnak keringőüteme volt, amit nyalkán lehetett pengetni. Karolin a repedtsarkút játszotta, Walli úgy válaszolgatott neki, mint egy nyársat nyelt, porosz hadnagy.
A közönség nevetett.
Ekkor valami történt Wallival. Legföljebb százan ha lehettek a klubban, a hang, amit kiadtak, alig volt több méltányló, közös kuncogásnál, de ettől sose tapasztalt érzése támadt, kicsit emlékeztetett az első slukk cigaretta füst lökésére.
Még többször is felnevettek, végül hangosan megtapsolták a számol.
Ez még jobban tetszett neki.
– Tetszünk! – súgta izgatottan Karolin.
Walli játszani kezdte a *Nobody's Fault but Mino*-t, az acélhúrokat a körmével pendítette meg, hogy fokozza a panaszos szeptimek drámai hatását, és a tömeg elcsöndesedett. Karolin átváltozott kétségbeesett, bukott nővé. Walli a közönséget figyelte. Senki sem beszélt. Az egyik nő szeme könnyes lett. A fiú azon tűnődött, vajon átélte-e mindazt, amiről Karolin énekel.
A csöndes figyelem még jobb volt, mint a nevetés.

Végül éljeneztek és ráadást kértek.

Szabály szerint csak két számot adhattak elő, így Walli és Karolin lejöttek a színpadról, nem törődve az újrázást követelő kiáltásokkal, de Hausmann visszaküldte őket. Harmadik számot azonban nem gyakoroltak, így pánikba esve néztek egymásra. Azután Walli megkérdezte:

– Ismered a *This Land is Your Landet?* – és Karolin bólintott.

A közönség csatlakozott hozzájuk, mire Karolin hangosabban kezdeti énekelni. Wallit meglepte, milyen erős a hangja. A fiú tercelt neki, a két összefonódó hang magasan szárnyalt a tömeg felett.

Felvillanyozva jöttek le a színpadról. Karolin szeme ragyogott.

– Igazán jók voltunk? –- mondta. – Jobb vagy, mint a bátyám!

– Van egy cigarettád? – kérdezte Walli.

Még egy órán át figyelték cigarettázva a versenyt.

– Azt hiszem, mi voltunk a legjobbak – mondta Walli.

Karolin óvatosabb volt.

– Tetszett nekik a szőke lány is, aki a *Freight Traint* énekelte – mondta.

Végül kihirdették az eredményt.

A Bobbsey Ikrek másodikak lettek.

A Joan Baez-utánzat győzött.

Walli dühöngött.

– Alig tud játszani! – mondta.

Karolin filozofikusabb volt.

– Az emberek szeretik Joan Baezt.

A klub kezdeti kiürülni, Walli és Karolin az ajtóhoz indult. Walli le volt hangolva. Már mentek volna ki, amikor megállította őket Danni Hausmann. Húszas évei elején járt, modern, lezser ruhát – fekete garbót és farmert – viselt.

– Tudtok jövő hétfőn fél órát játszani? – kérdezte.

Walli túlságosan meglepődött ahhoz, hogy válaszoljon, de Karolin nyomban rávágta:

– Hát persze!

– De hát a Joan Baez-imitátor győzött – kezdte Walli, ám rögtön azt gondolta: Mi a nyavalyáért vitatkozom?

– Úgy tűnik, bennetek megvan a képesség, hogy egy vagy két számnál tovább kössétek le a közönséget – mondta Danni. – Van elég dalotok egy

műsorhoz?

Walli megint habozott, így ismét Karolin felelt.

– Hétfőre lesz – mondta.

Wallinak eszébe jutott, hogy az apja egy hónapra be akarja zárni esténként a házba, de úgy döntött, ezt nem említi.

– Köszönöm – mondta Danni. – Koránra, fél kilencre teszlek titeket. Fél nyolcra legyetek itt.

Lelkesen mentek ki a világos utcára. Wallinak fogalma sem volt, mit kezd az apjával, de optimistán feltételezte, hogy minden rendbe jön.

Kiderült, hogy Karolin is Kelet-Berlinben lakik. Buszra szálltak, és arról kezdtek beszélgetni, milyen számokat adjanak elő a következő héten. Mindketten rengeteg népdalt ismertek.

Leszálltak a buszról, elindultak a parkban. Karolin egyszer csak elkomorodott, és azt mondta:

– Egy pasi van mögöttünk.

Walli hátranézett. Sapkás, cigarettázó férfi jött utánuk, harminc-negyven méterrel lemaradva.

– Mi a gond vele?

– Nem volt ott a Minnesängerben?

A férfi kerülte Walli tekintetét, noha a fiú rámeresztette a szemét.

– Nem hinném – válaszolta. – Szereted az Everly Brotherst?

– Persze!

Menet közben Walli játszani kezdte az *All I Have to Do is Dream-et,* és halkan pengette a nyakában lógó gitárt. Karolin lelkesen csatlakozott. Együtt énekeltek, miközben keresztülvágtak a parkon. A fiú belekezdett Chuck Berrytől a *Back in the USA*-be.

Éppen a refrént harsogták: *I'm so glad I'm living in the USA,* amikor Karolin megtorpant, és azt mondta:

– Pszt! – Walli látta, hogy elérték a határt. Három Vopo bámulta őket rosszindulatúan az utcai lámpa alól.

Azonnal elhallgatott. Remélhetőleg még időben tette.

Az egyik rendőr, egy őrmester, elnézett Walli mellett. A fiú hátra-pillantott, és meglátta a sapkást, aki biccentett. Az őrmester egyet lépett Walli és Karolin felé.

– Az iratokat – mondta. A sapkás egy adó-vevőbe beszélt.

Walli elkomorodott. Tehát Karolinnak igaza van: követték őket.

Felmerült benne a gondolat, hogy talán Hans áll mögötte.

Lehet ilyen kicsinyes és bosszúálló?

Igen, lehet.

Az őrmester Walli személyi igazolványába pillantott.

– Tizenöt éves vagy. Nem szabadna ilyen későn mászkálnod.

Walli összeszorította a száját. Semmi értelme, hogy vitatkozzék velük. Az őrmester most Karolin igazolványát nézte.

– Tizenhét éves vagy! Mit akarsz itt ezzel a gyerekkel?

Erről Wallinak eszébe jutott a veszekedés az apjával, és dühösen azt mondta:

– Nem vagyok gyerek!

Az őrmester nem törődött vele.

– Inkább velem kéne járnod – mondta Karolinnak. – Én igazi férfi vagyok. – A másik két Vopo elismerően nevetett.

Karolin hallgatott, de az őrmester nem hagyta annyiban a dolgot.

– Mit szólsz hozzá? – kérdezte.

– Magának elment az esze – felelte halkan Karolin.

A férfi megsértődött.

– Nahát, ez durva volt – felelte.

Walli tapasztalt már ilyet bizonyos férfiaknál. Ha egy lány lekoptatta őket, megsértődtek, de minden más választ biztatásnak tekintettek. Mit tehet egy nő ilyenkor?

– Kérem, adja vissza az igazolványomat – mondta Karolin.

– Szűz vagy? – kérdezte az őrmester.

Karolin elvörösödött.

A másik két rendőr ismét vihogott.

– Be kellene vezetni a nők személyi igazolványába – mondta az őrmester –, hogy szüzek vagy sem.

– Hagyja abba! – szólalt meg Walli.

– Gyengéd vagyok a szüzekkel.

Walli majd szétrobbant.

– Ez az egyenruha nem jogosítja fel arra, hogy zaklassa a lányokat!

– Ó, tényleg? – Az őrmester nem adta vissza az igazolványaikat. Megállt mellettük egy barna Trabant 500-as, kiszállt belőle Hans

Hoffmann. Walli kezdett megijedni. Hogyan keveredhetett ekkora bajba? Nem csinált mást, csak énekelt egy parkban.

Hans odajött, és azt mondta:

– Mutasd csak azt a holmit, ami a nyakadban lóg.

Walli összeszedte a bátorságát.

– Miért?

– Mert gyanúm szerint arra használod, hogy kapitalista és imperialista propagandát csempéssz be vele a Német Demokratikus Köztársaságba. Add ide!

A gitár olyan drága volt Wallinak, hogy bármennyire félt is, nem akarta odaadni.

– Mi van, ha nem teszem meg? – kérdezte. – Letartóztatnak?

Az őrmester megdörgölte ökölbe szorított jobbját a bal tenyerével.

– Előbb-utóbb igen – felelte Hans.

Wallinak elfogyott a bátorsága. Kiakasztotta a nyakából a madzagot, odaadta Hansnak a gitárt.

Hans úgy tartotta a gitárt, mintha játszani akarna, megpendítette a húrokat és azt énekelte angolul:

– *You ain't nothing but a hound dog...*

– A rendőrök hisztérikusan röhögtek.

Úgy látszott, még a rendőrök is hallgatják a poprádiót.

Hans a húrok alá nyomta a kezét, megpróbált belenyúlni a hanglyukba.

– Óvatosan! – figyelmeztette Walli.

Az E húr pengve elpattant.

– Ez egy kényes hangszer! – mondta kétségbeesetten a fiú.

Hansnak útban voltak a húrok.

– Van valakinek egy kése? – kérdezte.

Az őrmester a zubbonya alá nyúlt, és előhúzott egy széles pengéjű kést, Walli biztos volt benne, hogy ez nem tartozik a kincstári felszereléshez.

Hans megpróbálta átvágni a húrokat, de azok erősebbek voltak, mint gondolta. Sikerült elfűrészelnie a B és a G húrt, ám a vastagabbakkal nem boldogult.

– Nincs benne semmi! – könyörgött a fiú. – A súlyából is megállapíthatja!

Hans mosolyogva nézett rá, azután keményen rácsapott a kés hegyével a

rezonánsra a hangláb mellett.

A penge átütötte a fát, Walli feljajdult fájdalmában.

Hans elégedetten hallgatta, és tovább lyuggatta a gitárt. Miután a felület meggyengült, a húrok feszültsége kihúzta a hangszer testéből a hanglábat és a körülötte lévő fát. Hans lefeszítette a maradékot, és belenézett a gitárba. Üres volt, mint egy koporsó.

– Nincs propaganda – mondta. – Gratulálok, ártatlan vagy. –Odaadta Wallinak a gitár roncsait.

Az őrmester vigyorogva adta vissza az igazolványaikat.

Karolin megfogta Walli karját, és elvonszolta.

– Gyere – mondta halkan. – Menjünk innen.

Walli hagyta, hogy a lány vezesse. Alig látta, merre mennek. Egész úton sírt.

4. fejezet

George Jakes 1961. május 14-én, vasárnap szállt fel a Greyhound buszra a georgiai Atlantában. Anyák napja volt.

Félt.

Maria Summers ült mellette. Mindig egymás mellett ültek. Ez már szokás volt: mindenki úgy vette, hogy a George melletti üres ülés Máriáé.

A fiú beszédbe elegyedett vele, hogy palástolja az idegességét.

– Na, mit szólsz Martin Luther Kinghez?

King volt a Southern Christian Leadership Conference, az egyik fontosabb polgárjogi szervezet vezetője. Előző este találkoztak vele egy vacsorán egy olyan atlantai étteremben, amelyiknek fekete volt a tulajdonosa.

– Bámulatos ember – felelte Maria.

George ebben nem volt olyan biztos.

– Csodálatos dolgokat mondott a szabadságmenetesekről, de nincs itt velünk a buszon.

– Képzeld magadat a helyébe – felelte józanul Maria. – Ő egy másik polgárjogi csoport vezetője. Egy tábornok nem áll be gyalogosnak egy másik ezredbe.

George-nak ez eszébe sem jutott. Maria nagyon okos.

Félig-meddig beleszeretett. Kétségbeesetten keresett valamilyen alkalmat arra, hogy kettesben maradhassanak, de azok az emberek, akiknél a szabadságmenetesek megszálltak, szolid, tiszteletre méltó fekete polgárok voltak, sokan közülük buzgó keresztények, akik nem tűrtek volna smárolást a vendégszobáikban. Maria pedig, bármilyen vonzó volt, nem tett többet annál, mint hogy ült George mellett, beszélgetett vele, és jókat nevetett elmés megjegyzésem. Sohasem mutatta azokat az apró testi jeleket, amelyek arra utalnak, hogy egy nő a barátságnál többet kíván: nem érintette meg a fiú karját, nem fogta meg a kezét, ha leszálltak a buszról, nem simult hozzá a tömegben. Nem kacérkodott. Akár még szűz is lehetett huszonöt évesen.

– Hosszan beszélgettél King-gel – jegyezte meg a fiú.

– Ha nem lenne prédikátor, azt mondanám, hogy nyomulni akart – felelte

a lány.

George nem tudta, mit mondjon erre. Őt nem lepte volna meg, ha egy prédikátor megpróbálkozna egy olyan elbűvölő nőnél, mint Mária. Úgy vélte, hogy a lány nagyon naiv a férfiak terén.

– Kis ideig én is beszéltem vele.

– Mit mondott neked?

George habozott, mert tulajdonképpen King szavaitól ijedt meg. Úgy döntött, ennek ellenére elismétli őket Mariának: joga van tudni róluk.

– Azt mondja, nem fogunk átjutni Alabamán.

Mária elsápadt.

– Tényleg ezt mondta?

– Pontosan.

Most már mindketten féltek.

A Greyhound kikanyarodott a buszpályaudvarról.

Az első néhány napban George inkább attól tartott, hogy a Szabadságmenet túlságosan is békésre sikerül. A többi utas nem törődött azzal, hogy a feketék nem a megfelelő helyen ülnek, néha még csatlakoztak is a dalaikhoz. Akkor sem történt semmi, amikor a szabadságmenetesek nem voltak hajlandók figyelembe venni a CSAK FEHÉREKNEK, illetve a SZÍNESEKNEK feliratokat a megállókban. Néhány kisvárosban még át is festették a jelzéseket. George attól félt, hogy a faji elkülönítés hívei megtalálták a tökéletes stratégiát. Nem volt gond, sem hírverés, a színes vendégeket udvariasan kiszolgálták a fehér éttermekben. Minden este leszálltak a buszokról, gyűléseiket általában a helyi templomokban tartották meg, méghozzá háborítatlanul, azután megszálltak a szimpatizánsoknál. George azonban biztosan érezte, hogy minden városban, amelyet elhagytak, azonnal visszateszik a jelzéseket, és a faji elkülönítés visszatér; a Szabadságmenet időpocsékolásnak bizonyulhat.

Megdöbbentette a sors iróniája. Amióta az eszét tudta, sértették és dühítették az olykor rejtett, de gyakrabban nyílt üzenetek, hogy *ő* alacsonyabb rendű. Nem számított, hogy okosabb a fehér amerikaiak kilencvenkilenc százalékánál. Az sem, hogy szorgalmas, udvarias és elegáns, így is lenézték a legrusnyább fehérek is, akik túl buták vagy túl lusták voltak a csaposságnál vagy a benzinkutasságnál fárasztóbb munkákhoz. Nem mehetett be egy áruházba, nem ülhetett be egy étterembe,

nem kereshetett munkát úgy, hogy ne kelljen azt találgatnia, most majd átnéznek-e rajta, felkérik-e a távozásra, vagy elutasítják a bőre színe miatt. Izzóit benne a harag. Most viszont paradox módon amiatt bosszankodott, hogy nem történt semmi.

Közben a Fehér Ház vacillált. Az út harmadik napján Róbert Kennedy igazságügyi miniszter beszédet mondott a Georgiai Egyetemen, amelyben megígérte, hogy támogatni fogják Délen a polgárjogokat. Három nappal később testvére, az elnök visszakozott, nem támogatott két polgárjogi törvényjavaslatot.

George azon tűnődött, hogy így győznek-e a faji elkülönítés hívei. Kitérnek az összecsapás elől, azután folytatnak mindent úgy, mint addig?

De nem ez történt. A béke csak négy napig tartott.

Az út ötödik napján egyik társukat fogdába csukták, mert ragaszkodott ahhoz a jogához, hogy kifényesíttesse a cipőjét.

Az erőszak a hatodik napon tört ki.

Az áldozat John Lewis, a teológushallgató volt. A dél-karolinai Rock Hillben huligánok támadták meg egy fehér mellékhelyiségben. Lewis hagyta, hogy üssék és rugdossák, nem védekezett. George szerencsére nem látta az esetet, mert nem volt biztos abban, hogy képes lenne-e Gandhi példájára a Lewiséhoz hasonló önmérsékletre.

A másnapi újságokban olvasott rövid jelentéseket az erőszak cselekményekről, ám csalódására ezeket háttérbe szorította Alan Shepard, az első amerikai űrhajós. Kit érdekel?, gondolta savanyúan George. Nem egészen egy hónapja a szovjet Jurij Gagarin úgyis megelőzte az űrben. Az oroszok lehagytak minket. Egy fehér amerikai körberepülheti a Földet, de egy fekete amerikai nem léphet be egy mellékhelyiségbe.

Azután Atlantában éljenző tömeg fogadta a szabadságmeneteseket, amikor leszálltak a buszról, és George hangulata ismét megjavult.

De az Georgia volt, most pedig Alabama felé tartottak.

– Miért mondta King, hogy nem jutunk át Alabamán? – kérdezte Maria.

– A pletyka szerint a Ku-Klux-Klan valamit tervez Birminghamben – felelte rosszkedvűen George. – Az FBI láthatólag mindent tud, de semmit nem tesz, hogy leállítsa őket.

– És a helyi rendőrség?

– A helyi rendőrség *benne* van az istenverte Klánban!

– Mi a helyzet azzal a kettővel? – Maria az üléspár felé biccentett egy sorral mögöttük, az átjáró másik oldalán.

George hátranézett a két drabális fehér emberre.

– Hogy-hogy mi a helyzet?

– Nem érzed rajtuk a rendőrszagot?

A fiú már értette.

– Gondolod, hogy az FBI-tól vannak?

– A ruhájuk túlságosan olcsó az Irodához képest. Azt hiszem, inkább az alabamai közúti rendőrség tagjai, civilben.

George tisztelettel nézett rá.

– Hogy te milyen okos vagy!

– Mert mindig megettem a csuszpájzot, amit anyuka adott. Apám pedig Chicagóban, Amerika gengszter fővárosában ügyvédkedik.

– És mit gondolsz, ezek mit csinálnak itt?

– Nem tudom biztosan, de ugye nem hiszed, hogy a polgárjogainkat védik?

George kinézett az ablakon, és meglátta a táblát, amelyre azt írták: ISTEN HOZTA ALABAMÁBAN! Megnézte a karóráját. Délután egy volt. A nap fényesen ragyogott a kék égen. Igazán szép nap a halálra, gondolta.

Maria a politikában vagy a közszolgálatban akart dolgozni.

– A tüntetéseknek komoly hatása lehet, de végső soron a kormányok alakítják a világot – mondta. George ezen elgondolkodott, és nem tudta, egyetért-e vele. Maria munkára jelentkezett a Fehér Ház sajtóirodájánál, behívták egy beszélgetésre, de nem kapta meg az állást.

– Nem sok fekete ügyvédet alkalmaznak Washingtonban – mondta bánatosan George-nak. – Valószínűleg Chicagóban maradok, belépek az apám irodájába.

Az átjáró másik oldalán George mellett középkorú fehér asszony ült kalapban és kabátban, az ölében nagy, fehér, műanyag táskával. George rámosolygott és megszólalt:

– Igazán szép idő van a buszozáshoz.

– A lányomat látogatom meg Birminghamben – felelte az asszony, noha George nem is kérdezte.

– Az jó. George Jakes vagyok.

– Cora Jones. Mrs. Jones. A lányom két hét múlva szül.

– Első?

– Harmadik.

– Hát, ha nem sértem meg, igazán fiatalnak tűnik ahhoz, hogy nagymama legyen.

Az asszony elégedetten mosolygott.

– Negyvenkilenc éves vagyok.

– Sose találtam volna ki!

Szembe jött egy másik Greyhound, amely felvillantotta a fényszóróit. A szabadságmeneteseket szállító busz lassított, megállt. Egy fehér ember odajött a sofőr ablakához, és George hallotta, amint azt mondja:

– Tömeg van Annistonban, a buszállomáson. – A vezető válaszolt valamit, amit George nem értett. – Csak legyen óvatos – felelte az ablaknál álló férfi.

A busz továbbindult.

– Mit jelent az, hogy tömeg? – kérdezte aggodalmasan Mária. –Az éppúgy lehet húsz, mint ezer ember. Lehet fogadóbizottság vagy dühös csőcselék. Miért nem mondott többet?

George sejtette, hogy a félelmét álcázza ingerültséggel.

Eszébe jutottak az anyja szavai: „Attól félek, hogy megölnek." Voltak a mozgalomban, akik azt mondták, hogy készek meghalni a szabadság ügyéért. George nem volt biztos benne, hogy akar-e mártír lenni. Túl sok mindent akart még csinálni, például le szeretett volna feküdni Mariával.

Egy perccel később megérkeztek Annistonba, ami ugyanolyan volt, mint a többi déli kisváros: alacsony épületek, négyzethálós szerkezetű utcák, por és forróság. Az út mellett emberek sorakoztak, mintha felvonulás lenne. Sokan kiöltöztek, az asszonyokon kalap volt, a gyerekeket tisztára csutakolták, nyilvánvalóan templomból jöttek.

– Mit várnak, milyen embereket? – kérdezte George. – Itt vagyunk, haverok, igazi északi négerek, van cipónk meg minden. – Úgy beszélt, mintha az annistoniaknak szónokolna, noha csak Maria hallhatta. – Azért jöttünk, hogy elvegyük a fegyvereiteket, és megtanítsunk titeket a kommunizmusra. Hova járnak úszni a fehér lányok?

Maria vihogott.

– Ha hallanának, nem tudnák, hogy tréfálsz.

Igazából nem is tréfált, sokkal inkább olyan volt ez, mint amikor az

ember fütyörészik a temető mellett. Igyekezett nem foglalkozni azzal, hogy görcsöl a gyomra a félelemtől.

A busz befordult a különös módon kihalt állomásra. Az épületek ajtaját becsukták, be is zárták. George hátborzongatónak találta.

A sofőr kinyitotta az ajtót.

George nem tudta, honnan jött a tömeg. Hirtelen körülvették a buszt. Fehér emberek voltak, némelyek munkaruhában, mások a vasárnapi öltönyükben. Baseball-ütők, fémcsövek, hosszú vasláncok voltak náluk. És ordítottak. A legtöbben tagolatlanul bömböltek, de George sok gyűlölködő ordítást is hallott, köztük azt, hogy *Sieg Heil!*

Fölállt, hogy becsukja a busz ajtaját, de a két ember, aki Maria szerint állami rendőr volt, megelőzte, bevágta az ajtót. Talán azért vannak itt, hogy megvédjenek minket, gondolta George, bár talán csak magukat védik.

Körülnézett az ablakokon át. Egyetlen rendőrt sem látott odakint. Miként lehetséges, hogy a helyi rendőrök nem tudnak a buszállomásnál gyülekező, felfegyverzett csőcselékről? Bizonyára együttműködnek a Klánnál. Nem meglepő.

A következő másodpercben megtámadták a buszt. Rémítő hangzavar támadt, ahogy a láncok és feszítővasak behorpasztották a karosszériát. Üveg csörömpölt, Mrs. Jones felsikoltott. A vezető beindította a buszt, ám a csürhe egyik tagja elé feküdt. George azt hitte, hogy a vezető áthajt rajta, de aztán mégis megállt.

Egy kő csapódott az ablaknak, betörte. George éles fájdalmat érzett az arcában, mintha méh csípte volna meg. Eltalálta egy szilánk. Maria az ablaknál ült, veszélyben volt. George megmarkolta a karját, és maga felé rántotta.

– Térdelj le az ülések közé! – ordította.

Egy bokszert markoló, vigyorgó férfi belökte az öklét az ablakon Mrs. Jones mellett.

– Jöjjön le ide! – kiáltotta Mária, és maga mellé húzta Mrs. Jonest, azután védelmezően átkarolta az asszonyt.

Az ordítás hangosabb lett.

– Kommunisták! – bömbölték. – Gyávák!

– Bukj le, George! – mondta Maria.

George nem tudta rávenni magát, hogy kushadjon a huligánok előtt.

Hirtelen halkult a lárma. Nem döngették tovább a busz oldalait, nem tört be több üveg. George észrevett egy rendőrt.

Épp ideje, gondolta.

A rendőr gumibotot suhogtatott, és nyájasan diskurált a vigyorgó bokszeressel.

Azután megpillantott még három rendőrt, akik lecsillapították a tömeget, de George felháborodására ezen túl semmit nem tettek. Úgy viselkedtek, mintha nem történt volna bűncselekmény. Közömbösen beszélgettek a zavargókkal, akik láthatóan a barátaik voltak.

A két országúti rendőr, aki visszaült a helyére, zavartnak tűnt. George úgy sejtette, hogy parancsuk szerint a szabadságmeneteseket kellett megfigyelniük, de nem szerettek volna a tömegerőszak áldozatául esni. Önvédelemből kénytelenek voltak a szabadságmenetesek mellé állni. Talán most megtanulják, hogy új szempontból nézzék az eseményeket.

A busz elindult. George a szélvédőn át látta, hogy egy rendőr elzavarja az útból az embereket, egy másik pedig a buszvezetőnek integet, hogy induljon. A buszmegálló mellett egy járőrkocsi kanyarodott a busz elé, és egészen a város túlsó végéig vezette.

George kezdte jobban érezni magát.

– Azt hiszem, megmenekültünk – mondta.

Maria felállt, láthatólag nem esett baja. Kivette George zakójának mellzsebéből a zsebkendőjét, és gyengéden megtörölgette a fiú arcát. A fehér pamut vörössé vált a vértől.

– Csúnya vágás – mondta.

– Életben maradok.

– De nem leszel olyan jóképű.

– Jóképű vagyok?

– Az voltál, de most…

A normálisság nem sokáig tartott. George hátrapillantott, és látta, hogy autók és furgonok hosszú sora követi őket. Mintha mindegyik tele lett volna ordító emberekkel. Felnyögött.

– Nem tudtunk lelépni!

– Washingtonban, mielőtt fölszálltunk a buszra, egy fehér sráccal beszélgettél – mondta Maria.

– Joseph Hugóval – felelte George. – Joghallgató a Harvardon. Miért?

– Azt hiszem, láttam a tömegben.

– Joseph Hugót? Nem. Ő a mi oldalunkon áll. Bizonyára tévedtél. – De eszébe jutott, hogy Hugó alabamai.

– Dülledt, kék szeme van – mondta Maria.

– Ha a csürhével tart, akkor egész idő alatt csak színlelésből támogatta a polgárjogi mozgalmat… miközben kémkedett utánunk. Akkor sem lehet spicli!

– Tényleg nem?

George ismét hátranézett.

A rendőri kíséret visszafordult a városhatárnál, a többi jármű azonban nem.

Az emberek úgy üvöltöttek, hogy elnyomták a motor hangját.

Az elővároson túl, a 202-es országút hosszú, kihalt szakaszán

két autó megelőzte a buszt, azután lelassítottak, kényszerítve a vezetőt, hogy fékezzen. A sofőr ki akarta kerülni őket, de azok kanyarogtak, elállták az útját.

Cora Jones sápadt arccal reszketett, úgy kapaszkodott a fehér műanyag kézitáskába, mint egy mentőövbe.

– Sajnálom, hogy belekevertük, Mrs. Jones – mondta George.

– Én is – felelte az asszony.

Az autók végre félrehúzódtak, a busz elhaladt mellettük. De a megpróbáltatásoknak ezzel nem volt vége: a konvoj ott maradt mögöttük. Azután George ismerős pukkanást hallott. Amikor a busz farolni kezdett, rájött, hogy defektet kaptak. A sofőr lassított, és megállt egy vegyesboltnál az út mellett. George elolvasta a nevét: Forsyth & Son.

A vezető kiugrott. George hallotta, ahogy felkiált:

– Két defekt? – Bement a boltba, feltehetőleg azért, hogy segítségért telefonáljon.

George feszes volt, akár a húr. Egy defekt csak véletlen; kettő azonban csapda.

A konvojban haladó autók megálltak. Kizúdult belőlük egy tucat fehér ember, vasárnapi öltönyben: káromkodtak és a fegyvereikkel hadonásztak, mint a hadiösvényre lépő vadak. George gyomra ismét görcsbe rándult, mialatt nézte, hogyan rontanak rá a buszra a gyűlölettől eltorzult arccal, és már tudta, miért lett könnyes az anyja szeme, amikor a déli fehérekről

beszélt.

A horda élén egy kamasz fiú haladt, aki meglengetett egy feszítővasat, és vidáman betört egy ablakot.

A következő be akart jutni a buszba. A két nagydarab fehér utas egyike megállt a lépcső tetején, és előhúzott egy revolvert, ami megerősítette Maria elméletét, hogy ezek civil ruhás állami rendőrök. A behatoló visszahátrált, a rendőr bezárta az ajtót.

George attól félt, hogy ez hiba volt. Mi van, ha sietve kell leszállniuk?

A kintiek rengetni kezdték a buszt, mintha fel akarnák borítani, és közben azt vonították:

– Öld meg a niggert! Öld meg a niggert!

A női utasok sikoltoztak. Maria belecsimpaszkodott George-ba, aminek a fiú nagyon örült volna, ha nem éppen a saját életét félti.

Látta, hogy két egyenruhás rendőr érkezik, és ismét reménykedni kezdett; de azok bőszítő módon semmit sem tettek a csőcselék megfékezésére. A buszon tartózkodó két detektívre nézett: zavarban voltak, féltek. Az egyenruhások vélhetőleg nem tudtak civil ruhás kollégáikról. Az alabamai országúti rendőrség nyilvánvalóan éppolyan szervezetlen, mint amilyen fajgyűlölő.

Kétségbeesetten forgolódott, valamit keresett, amivel megvédheti magát és Máriát. Szálljanak le a buszról és fussanak? Feküdjenek a padlóra? Vegye el a fegyvert az egyik rendőrtől, lőjön le pár fehéret? De mindegyik lehetőség rosszabbnak látszott, mint nem csinálni semmit.

Dühösen nézett a két kinti rendőrre, akik úgy bámészkodtak, mintha mi sem történne. Ezek rendőrök, az istenfáját! Mit képzelnek? Ha nem tartatják be a törvényi, akkor minek viselnek egyenruhát?

Ekkor látta meg Joseph Hugót. Kizárt volt a tévedés. Nagyon jól ismerte azt a dülledt, kék szemet. Odament az egyik rendőrhöz, mondott neki valamit, azután mindketten fölnevettek.

Hugó spicli.

Ha élve kerülök ki innen, gondolta George, azt nagyon meg fogja bánni ez a patkány.

A kintiek üvöltve követelni kezdték, hogy a szabadságmenetesek szálljanak le.

– Gyertek ki, és megkapjátok, ami jár, niggerimádók! – hallotta George.

Ebből arra következtetett, hogy nagyobb biztonságban lesz a buszban.

De ez nem sokáig maradt így.

A csőcselék egyik tagja visszament az autójához, felnyitotta a csomagtartót, azután a buszhoz rohant, kezében egy lángoló tárggyal, és bedobta az egyik törött ablakon. Pár másodperc múlva a tárgy szürke füstöt árasztva felrobbant. De nemcsak füstbomba volt. Meggyújtotta a kárpitozást, pillanatokon belül sűrű, fekete füst fojtogatta az utasokat. Egy nő felsikoltott.

– Elöl van levegő?

Kintről az hallatszott:

– Égessük meg a niggereket! Süssük meg őket!

Mindenki próbált kijutni. Az ülések közti átjáróban összezsúfolódtak a fuldokló emberek. Néhányan előre akartak nyomakodni, de az út el volt zárva.

– Le a buszról! Mindenki szálljon le! – ordította George.

Valaki visszaordított elölről:

– Az ajtó be van zárva!

George-nak eszébe jutott, hogy a fegyveres állami rendőr bezárta az ajtót, hogy ne juthasson be a csőcselék.

– Az ablakokon kell kiugrani! – bömbölte. – Gyerünk!

Fölállt egy ülésre, kirugdosta az ablakból az üvegcserép nagyját. Ezután levette a zakóját, és az ablak peremére borította, hogy valamennyire védje magát a keretben maradt, éles szilánkok ellen.

Maria tehetetlenül köhögött.

– Elsőnek megyek, és elkaplak, amikor ugrasz – mondta George. – Hátranyúlt, megmarkolta az ülés támláját, hogy ne veszítse el az egyensúlyát, felállt az ablakpárkányra, kétrét görnyedt és ugrott. Hallotta, hogy az ingét feltépi egy kiálló üvegdarab, de nem érzett fájdalmat, amiből arra következtetett, hogy épségben sikerült kijutnia. Az út menti fűre esett. A csürhe ijedten hátrébb húzódott a busztól. George megfordult, felnyúlt Mariáért.

– Mássz ki úgy, ahogy én tettem! – kiáltotta.

A lány körömcipője légies volt a fiú kapszlis cipőjéhez képest. George, amikor meglátta Maria apró lábát a peremen, örült, hogy feláldozta a zakóját. Maria alacsonyabb volt, de az idomai miatt szélesebb. A fiú megrándult, amikor a lány csípője súrolt egy üvegcserepet, miközben kifelé

nyomakodott, de a szilánk nem szakította föl a ruha szövetét, és egy pillanattal később Maria belezuhant George karjaiba.

A fiú simán megtartotta. Maria könnyű volt, George pedig nem panaszkodhatott az erőnlétére. A talpára állította a lányt, de az térdre rogyott, és levegőért kapkodott.

George körülnézett. A söpredék még mindig tartotta a tisztes távolságot. Benézett a buszba. Cora Jones az ülések között állt, köhögött, és körbe-körbe forgott: túlságosan döbbent és zavarodott volt ahhoz, hogy meneküljön.

– Cora, jöjjön ide! – kiáltotta. Az asszony meghallotta a nevét, ránézett. – Jöjjön ki az ablakon, ahogy mi tettük! – ordította a fiú. – Segítek! – Végre megértette. Még mindig a táskáját markolva felkászálódott az ülésre. Tétovázva nézte az ablakrámából kiálló üvegcserepeket, de vastag kabát volt rajta, és láthatólag úgy döntött, még mindig jobb kockáztatni, mint megfulladni. Egyik lábával fellépett az ablakkeretre. George átnyúlt az ablakon, megragadta a karját, és kihúzta. Az asszony kabátja elszakadt, de neki magának nem esett baja, miközben a fiú letette a földre. Arrébb tántorgott, és vizet kért.

– Távolabb kell mennünk a busztól! – kiáltotta George Mariának. – Az üzemanyag felrobbanhat! – De Mariát annyira kínozta a köhögés, hogy meg sem bírt mozdulni. George az egyik kezével átkarolta, a másikkal a térde alá nyúlt és fölnyalábolta. A bolthoz indult vele, és csak akkor tette le, amikor úgy vélte, hogy biztonságos távolba kerültek a busztól.

Visszanézve látta, hogy a buszból most már gyorsan tódulnak ki az utasok. Végre kinyitották az ajtót, és az emberek lebotladoztak, bár voltak, akik az ablakokon ugráltak kifelé.

Egyre jobban elharapóztak a lángok. Amint az utolsó utasok is kiszálltak, a jármű belseje kemencévé változott. George hallotta, ahogy valaki az üzemanyagtartályról kiabál valamit, a tömeg pedig átvette az ordítást:

– Fel fog robbanni! Fel fog robbanni!

Az emberek félelmükben szétszóródtak, lehetőleg minél távolabb. Azután mély hangú dörrenés hallatszott, láng lövellt a magasba, és a buszt megrázta a robbanás.

George biztosra vette, hogy senki sem maradt bent, és azt gondolta: legalább senki nem halt meg. Egyelőre.

Úgy tűnt, a robbanás elverte a csőcselék éhségét az erőszakra. Csak ácsorogtak, és bámulták az égő buszt.

Helybéliek kisebb csoportja verődött össze a vegyesbolt előtt, sokan megéljenezték a csürhét. Ekkor egy fiatal lány jött ki az üzletből egy vödör vízzel és néhány műanyag pohárral. Töltött Mrs. Jones-nak, azután Mariához ment, aki hálásan magába döntött egy pohár vizet, azután még egyet kért.

Odajött egy aggodalmas képű, fiatal fehér ember. Olyan feje volt, mint egy rágcsálónak, csapott homlok, csapott áll, hegyes orr, kapafog. Vörösbarna haját pomádéval nyalta hátra.

– Hogy van, drágám? – kérdezte Mariától. De valamit dugdosott, és amikor Maria éppen válaszolni akart, előkapott egy feszítővasat, és lecsapott, egyenesen a lány fejére. George előrenyújtotta a karját, hogy megvédje Máriát, és a vasrúd az ő bal karját találta el. Olyan borzalmas volt a fájdalom, hogy felüvöltött. A férfi ismét fölemelte a vasrudat. A karjába hasító fájdalom ellenére George előrerontott, és a bal vállával fellökte a férfit, aki elterült.

Miközben visszafordult Mariához, látta, hogy hárman kiváltak a söpredékből, és a lány felé rohannak, vélhetőleg bosszút akarnak állni patkányképű barátjukért. Rosszul gondolta, hogy a fajgyűlölők beteltek az erőszakkal.

George hozzászokott a küzdelemhez. Az egyetemen tagja volt a Harvard birkózócsapatának, a jogi szakosító idején edzőként dolgozott a csapattal. De ez itt nem tisztességes harc lesz, szabályokkal. És csak az egyik karját tudja használni.

Másrészt egy washingtoni szegénynegyedben járt általánosba, és ott azt tanulta meg, hogyan kell tisztességtelenül harcolni.

Egy vonalban közeledtek, így arrébb húzódott. Ezzel elvonta őket Mariától, ráadásul kénytelenek voltak libasorban támadni.

Az első vadul odacsapott hozzá egy vaslánccal.

George hátraszökkent, így a lánc nem találta el, viszont a lendülettől a támadó elveszítette az egyensúlyát. Ahogy megtántorodott, George kirúgta alóla a lábát. A huligán összeesett, elejtette a láncot.

A második belebotlott az elsőbe. George előreugrott, hátat fordított neki, és a jobb könyökével belevágott az arcába, remélve, hogy kificamítja az állkapcsát. A pasas fojtottan felvonított, elterült, és ő is elejtette a pajszerét.

A harmadik megtorpant hirtelen rémületében. George odalépett hozzá, és teljes erőből behúzott neki. Ökle a támadó orrát találta el. Csontok ropogtak, vér fröccsent, a férfi üvöltött kínjában. Ez volt George életének legélvezetesebb ütése. Menjen Gandhi a fenébe, gondolta.

Két lövés dörrent. Mindenki abbahagyta, amit csinált, és azt nézte, honnan jön a hang. Az egyik egyenruhás állami rendőr a magasba tartotta a revolverét.

– Jól van, fiúk, kiszórakoztátok magatokat – mondta. – Tűnés innen.

George fel volt háborodva. Szórakozás? A rendőrök egy gyilkossági kísérlet tanúi voltak, és ezt szórakozásnak nevezik? Kezdte felfogni, hogy az egyenruha nem sokat jelent Alabamában.

A csürhe visszakotródott az autóihoz. George dühösen látta, hogy a négy rendőr közül egy sem fárasztja magát a rendszámok felírásával. De neveket sem írtak fel, holott valószínűleg mindenkit ismertek.

Joseph Hugó eltűnt.

Újabb robbanás hallatszott a romos buszból, George úgy sejtette, hogy ez a második üzemanyagtartály; ebben az esetben azonban senki nem volt olyan közel, hogy veszélybe kerülhetett volna. Utána a tűz magától kialudt.

Emberek feküdtek a földön, sokan még mindig levegő után kapkodtak, miután belélegezték a füstöt. Mások különböző sebekből véreztek. Voltak köztük szabadságmenetesek és egyszerű utasok, feketék-fehérek egyaránt. George a jobb kezével szorította az oldalához a balt, igyekezett nem mozgatni, mert minden mozdulat őrjítően fájt. Az a négy, akiket eltángált, egymást támogatva sántikált az autója felé.

Sikerült odatámolyognia a rendőrökhöz.

– Szükségünk van egy mentőre – mondta. – Talán kettőre is.

A keltő közül a fiatalabb pökhendin végigmérte.

– Mit mondtál?

– Ezeknek az embereknek orvosi ellátásra van szüksége – felelte George. – Hívjon mentőt!

A rendőr felháborodott. George rájött, hogy hibát követett el, amikor megmondta egy fehér embernek, mit kéne tennie. Ám idősebb társa leintette:

– Nyugi, nyugi! – Azután George-hoz fordult: – A mentő már úton van, fiú.

Néhány perccel később befutott egy kisebb busz méretű mentőautó. A

szabadságmenetesek besegítették egymást. Ám amikor George és Maria következett, a sofőr rájuk szólt:

– Tik nem.

George csak nézett.

– Mi van?

– Ez a fehérek mentője – felelte a sofőr. – Nem niggernek való.

– Mi a francot beszél maga?

– Ne felesejjé, fiú.

Egy fehér szabadságmenetes, aki már beült a mentőbe, most kiszállt.

– Mindenkit be kell vinnie a kórházba – mondta a sofőrnek. – Feketét, fehéret egyaránt.

– Ez nem nigga mentő – dacoskodott a sofőr.

– Hát mi meg nem megyünk a barátaink nélkül. – A fehér szabadságmenetesek sorra kiszálltak.

A sofőr meghökkent. George sejtette, hogy magából csinálna hülyét, ha betegek nélkül érkezne a kórházba.

Odajött az idősebb járőr.

– Jobb, ha beviszed őket, Roy.

– Ha te mondod – felelte a sofőr.

George és Maria beszállt.

Miközben távolodtak, George visszanézett a buszra. Semmi sem maradt belőle, csak egy füstoszlop, az elfeketedett karosszéria és egy sor üszkös dúc, amelyek valaha a tetőt tartották, és úgy meredtek az égre, mint egy máglyahalált halt vértanú bordái.

5. fejezet

Tánya Dvorkina a korai reggeli után hagyta el a szibériai Jakutszkot, a világ leghidegebb városát. A szovjet légierő egyik Tupoljev Tu-16-osával repült a valamivel több mint ötezer kilométerre lévő Moszkvába. A kabint fél tucat katonára tervezték, így nem sokat vacakoltak a kényelemmel: az ülések lyukacsos alumíniumból készültek, és a hangszigetelést is kispórolták. Az út nyolc óráig tartott, közben egyszer álltak meg tankolni. Mivel Moszkva hat órával van Jakutszk mögött, Tánya éppen időben érkezett az újabb reggelihez.

Moszkvában nyár volt, ő meg vastag kabátot és kucsmát viselt. Taxival ment a moszkvai elitnek épült Kormányzati Házba. A lakásban élt még Anya, az anyja és az ikertestvére, Dmitrij, akit mindenki csak Gyimkának hívott. Jókora lakás volt, háromszobás, noha az anyja szerint csak szovjet mértékkel számított tágasnak: a berlini lakás, amelyben Ánya kislány korában lakott, amikor Grigorij nagyapó diplomata volt, sokkal, de sokkal impozánsabb volt.

A lakás csöndes és üres volt ma reggel: anya és Gyimka már elment dolgozni. Kabátjuk azokon a szögeken lógott az előszobában, amelyeket Tánya apja vert be a falba huszonöt éve: Gyimka a fekete esőköpenyét, anya a barna tweedkabátját hagyta itthon a melegben. Tánya felakasztotta a saját kabátját, és bevitte a szobájába a bőröndjét. Nem számított rá, hogy itthon találja őket, de azért mégis sajnálta, hogy nincs itt az anyja, és nem főz neki teát, sem Gyimka, hogy meghallgassa szibériai kalandjait. Fontolgatta, hogy beugrik a Peskov nagyszülőkhöz, Grigorijhoz és Kalyerinához, akik ugyanennek az épületnek egy másik lakásában éltek, de rájött, hogy nincs ideje.

Lezuhanyozott, átöltözött, azután bebuszozott a TASZSZ, a szovjet hírügynökség székházába. Rajta kívül ezernél több riporter dolgozott az ügynökségnek, de nem sokan repültek még a légierő sugár-hajtású gépével. Tánya csillaga gyorsan emelkedett, színes, lebilincselő cikkeket írt, amelyek érdekelték a fiatalokat, ugyanakkor nem hajoltak el a párt irányvonalától. Egyszerre volt ez áldás és átok, mert gyakran kapott nehéz, fontos

feladatokat.

A büfében evett egy tányér tejfölös hajdinakását, azután fölment a hírszerkesztőségbe, ahol dolgozott. Noha sztár volt, még nem érdemelt ki önálló irodát. Üdvözölte kollégáit, azután leült egy asztalhoz, papírt és indigót fűzött egy írógépbe, és gépelni kezdett.

A repülőgép túlságosan ugrált még ahhoz is, hogy jegyzetelhessen, de fejben már összeállította a cikkeit, ezért most folyamatosan írt, csak időnként nézett bele a részletekért a noteszába. Feladata szerint bátorítania kellett a fiatal szovjet családokat, hogy költözzenek Szibériába, és helyezkedjenek el a felfutóban lévő iparágakban, a bányászatban és az olajkitermelésben. Nem volt könnyű dolga. A kényszermunkatáborok tele voltak képzetlen munkaerővel, de a régiónak geológusok, mérnökök, földmérők, építészek, vegyészek és ügyintézők kellettek volna. A cikkben Tánya nem a férfiakkal, hanem az asszonyaikkal foglalkozott. Elsőnek egy Klara nevű szép, fiatal anyáról írt, aki lelkesen és humorral mesélt arról, hogyan szokott hozzá a fagypont alatti élethez.

Késő délelőtt Tánya szerkesztője, Danyiil Antonov fölvette a tálcáról a papírlapokat, és olvasni kezdte a cikket. Kicsi, szelíd emberke volt, más, mint az átlagos újságírók.

– Remek – mondta egy idő után. – Mikor kapom meg a többit?

– Olyan gyorsan írok, ahogy csak tudok.

Antonov tovább ácsorgott az asztal mellett.

– Miközben Szibériában voltál, nem hallottál valamit Usztyin Bogyanról?
– Bogyan operaénekes volt, akit elkaptak a határon, amikor a *Doktor Zsivágó* két példányát akarta becsempészni az országba egy olaszországi turné után. Most egy büntetőtáborban volt.

Tánya szívverése bűntudatosan meglódult. Csak nem gyanít valamit Danyiil? Férfi létére szokatlanul jó megérzései voltak.

– Nem – hazudta. – Miért kérdezi? Hallott valamit?

– Semmit. – Danyiil visszatért az asztalához.

Tánya már majdnem befejezte a harmadik cikket, amikor szájában cigarettával megállt az asztalánál Pjotr Opotkin, és olvasni kezdte, amit a lány írt. A testes, kopasz Opotkin, a felelős szerkesztő, Danyiiltól eltérően nem képzett újságíró volt, hanem komisszár, politikai tiszt. Az volt a dolga, hogy ellenőrizze, megfelelnek-e a cikkek a Kreml irányvonalának, és

vaskalapos ortodoxiájának köszönhette az állását.

Elolvasta az első néhány oldalt, majd azt mondta:

– Figyelmeztettem, hogy ne írjon az időjárásról! – Egy Moszkvától északra lévő faluból jött, ami még most is érződött a kiejtésén.

Tánya felsóhajtott.

– Pjotr, a sorozat Szibériáról szól. Az emberek már tudják, hogy ott hideg van. Senki sem veszi be az ellenkezőjét.

– De ez *kizárólag* az időről szól.

– Arról szól, hogy egy találékony fiatal moszkvai nő hogyan neveli a gyerekeit a nehéz körülmények között, és mennyire szórakoztatja a kaland.

Danyiil csatlakozott a beszélgetéshez.

– Tányának igaza van, Pjotr – mondta. – Ha egyáltalán nem említjük a hideget, az emberek tudni fogják, hogy a cikk szar, és egy szavát sem hiszik el.

– Nem tetszik – felelte makacsul Opotkin

– Azért ismerd el – erősködött Danyiil –, hogy Tánya izgalmasan tudja megírni.

Opotkin elgondolkodva nézett rá.

– Talán igazad van. – Visszadobta az asztalra a lapokat. – Szombat este mulatság lesz nálam – mondta Tányának. – A lányom most diplomázott. Nincs kedve eljönni a testvérével?

Opotkin sikertelen törtető volt, aki elviselhetetlenül unalmas mulatságokat tartott. Tánya tudta, hogy nyugodtan nyilatkozhat a testvére nevében is.

– Nagyon szívesen, és biztos, hogy Gyimka is örülne, de anyánknak éppen akkor van a születésnapja. Sajnálom.

Opotkin sértődöttnek tűnt.

– Nagy kár – mondta, azzal elment.

Amikor kívül került a hallótávolságon, megszólalt Danyiil.

– Ugye, nincs születésnapja az anyádnak?

– Nincs.

– Ellenőrizni fogja.

– Akkor rájön, hogy udvarias kifogást találtam, mert nem akarok elmenni hozzá.

– El kellene járnod hozzá.

Tánya nem akarta folytatni ezt a vitát. Fontosabb dolgok jártak az eszében. Be kellett fejeznie a cikkeit, el kellett tűnnie innen, és meg kellett mentenie Usztyin Bogyan életét. De Danyiil jó, liberális főnök volt, ezért magába fojtotta a türelmetlenségét.

– Pjotrot nem érdekli, ott leszek-e a buliján, vagy sem – mondta. – A bátyám érdekli, mert Hruscsov mellett dolgozik. – Megszokta, hogy azért akarnak barátkozni vele, mert befolyásos a családja. Néhai apja a KGB, a titkosrendőrség ezredese volt, Vologya bácsi pedig a katonai hírszerzés tábornoka.

Danyiilban megvolt az újságírók szívóssága.

– Pjotr engedett a szibériai cikkeknél. Meg kellene mutatnod, hogy hálás vagy ezért.

– Utálom a bulijait. A barátai berúgnak, és egymás feleségét tapizzák.

– Nem akarom, hogy megorroljon rád.

– Miért tenné?

– Mert nagyon csinos vagy. – Danyiil nem udvarolni akart. Egy barátjával lakott együtt, a lány biztosra vette, hogy az a fajta, akit nem érdekelnek a nők. Tárgyilagosan folytatta: – Gyönyörű, tehetséges, és – ami a legrosszabb – fiatal. Pjotr nagyon könnyen meggyűlölhet. Próbálj kicsit kedvesebb lenni hozzá. – Ezzel otthagyta.

Tánya tudta, hogy főnökének valószínűleg igaza van, de úgy döntött, ezen majd később gondolkodik, és ismét az írógépre összpontosított.

Délben felhozott a büféből egy krumpli salátát pácolt heringgel, és az asztalánál ebédelt.

Hamarosan végzett a harmadik cikkel. Odaadta a papírlapokat Danyiilnak.

– Hazamegyek, lefekszem – mondta. – Kérlek, ne telefonálj.

– Jó munka – felelte a férfi. – Aludj jól.

A lány a válltáskájába tette a noteszét, és eljött a székházból.

Most arra kellett vigyáznia, hogy ne kövessék. Fáradt volt, ilyenkor hajlamos rá az ember, hogy ostoba hibákat kövessen el. Aggódott is miatta.

Elment a buszmegálló mellett, több saroknyit gyalogolt vissza a busz útvonalán az *előző* megállóig, és ott szállt föl. Ennek nem volt semmi értelme, tehát ha valaki ugyanezt csinálja, az őt követi.

Senki sem követte.

Leszállt egy nagy háznál, amely palota volt a forradalom előtt, de utána leválasztották lakásokra. Megkerülte a háztömböt: úgy tűnt, senki nem figyeli az épületet. De *ő* annyira aggódott, hogy inkább másodszor is megkerülte, biztos akart lenni a dolgában. Azután belépett a homályos előcsarnokba, és fölment a repedezett márványlépcsőn Vaszilij Jenkov lakásáig.

Éppen a zárba akarta dugni a kulcsot, amikor nyílt az ajtó, és megjelent egy karcsú, szőke, tizennyolc év körüli lány. Mögötte Vaszilij állt. Tánya magában káromkodott. Most már késő ahhoz, hogy elfusson, vagy úgy tegyen, mintha egy másik lakásba igyekezne.

A szőke szúrós, kutató pillantást vetett rá, megtekintette Tánya frizuráját, alakját, ruháját. Azután szájon csókolta Vaszilijt, diadalmas pillantást vetett Tányára, végül lement a lépcsőn.

Vaszilij harmincéves volt, de a fiatal lányokat szerette. Azok is szerették őt, mert magas, fess, markánsan jóképű férfi volt. Sűrű, sötét haját mindig egy kicsit túl hosszúra növesztette, és bársonyos, barna, gyerekcsináló szeme volt hozzá. Tánya egészen más okból csodálta: azért, mert ragyogó, merész, világklasszis író volt.

Bement a dolgozószobába, és egy székre dobta a táskáját. Vaszilij, aki a rádiónál dolgozott mint dramaturg, zsigerből rendetlen volt. Az asztalát papírok borították, a padlón tornyokban álltak a könyvek. Most éppen Makszim Gorkij első színdarabjának, a *Kispolgároknak* a rádióváltozatán dolgozott. Szürke macskája, Mademoiselle, a díványon aludt. Tánya arrébb tolta a macskát, és leült.

– Ki volt ez a kis ringyó? – kérdezte.

– Az anyám.

Tánya a bosszúsága ellenére is elnevette magát.

– Sajnálom, hogy itt találtad – mondta Vaszilij, noha nem tűnt nagyon szomorúnak.

– Tudtad, hogy ma jövök.

– Azt hittem, később érkezel.

– Látta az arcom. Senkinek nem lenne szabad tudnia, hogy ismerjük egymást.

– A GUM-ban dolgozik. Varvarának hívják. Semmit sem sejt.

– Kérlek, Vaszilij, ne hagyd, hogy ez még egyszer megtörténjen, így is

éppen elég veszélyes, amit csinálunk. Nincs szükség arra, hogy fölösleges kockázatot vállaljunk. Mindennap megdönthetsz egy ilyen csitrit.

– Igazad van, nem fog megtörténni még egyszer. Igyunk egy kis teát. Fáradtnak látszol. – Vaszilij a szamovár körül tett-vett.

– Tényleg fáradt vagyok. De Usztyin Bogyan haldoklik.

– A fenébe. Miben?

– Tüdőgyulladásban.

Tánya nem ismerte közelebbről Bogyant, de interjút készített vele, mielőtt bajba került volna. Nemcsak rendkívüli tehetség, de kedves, jószívű ember is volt. A szovjet művészt világszerte ünnepelték, otthon kiváltságokkal halmozták el, mégis volt bátorsága nyilvánosan hangot adni a haragjának a nála kevésbé szerencséseket ért igazságtalanságok miatt – ezért került Szibériába.

– Még mindig robotoltatják? – kérdezte Vaszilij.

Tánya megrázta a fejét.

– Nem bír dolgozni. De nem is küldik kórházba. Egész nap csak fekszik a priccsén, és egyre betegebb.

– Láttad?

– Dehogy. Már az is elég veszélyes volt, hogy érdeklődtem utána. Ha bemegyek a táborba, ott is tartanak.

Vaszilij odaadta a lánynak a teát és a cukrot.

– Egyáltalán kap orvosi ellátást?

– Nem.

– Van fogalmad róla, mennyi lehet még hátra neki?

Tánya a fejét csóválta.

– Most már mindazt tudod, amit én.

– Terjesztenünk kell ezt a hírt.

Tánya helyeselt.

– Csak akkor menthetjük meg az életét, ha nyilvánosságra hozzuk a betegségét. Remélhetőleg a kormányban lesz annyi jóérzés, hogy elszégyelli magát.

– Csinálunk ma egy különkiadást?

– Igen – bólintott Tánya. – Még ma.

Tánya és Vaszilij közösen jelentették meg a *Szakadár* című illegális lapot. Írtak benne a cenzúráról, a tüntetésekről, a perekről, a politikai

foglyokról. A moszkvai rádiónál Vaszilijnak volt külön stencilgépe, amit általában a szövegkönyvek sokszorosítására használtak. Titokban a *Szakadár* minden számából készített ötven másolatot. A legtöbb ember, aki kapott belőle, további másolatokat készíteti a saját írógépével vagy akár kézzel, és a *Szakadár* úgy szaporodott, mint a gomba. Ez az illegális kiadói tevékenység, amelyet szamizdatnak hívtak oroszul, széles körben elterjedt gyakorlat volt: egész regényeket terjesztettek így.

– Majd én megírom. – Tánya odament a szekrényhez, és kiveti belőle egy nagy kartondobozt, amely tele volt száraz macskatáppal. Belenyomta a kezét a golyócskák közé, és előhúzott egy fedeles írógépet. A *Szakadárt* rendszerint ezen írták.

A gépelés éppen olyan egyedi, mint a kézírás. Minden gépnek megvannak a jellegzetességei. A betűk sosem követik egymást tökéletesen egyenes sorban: némelyik kissé magasabban van, némelyik kissé eltolódik. Az egyes betűk különböző módon kopnak vagy sérülnek. Ennek következtében a rendőrségi szakértők le tudják nyomozni az írás alapján az írógépet. Ha a *Szakadárt* ugyanazon a gépen írták volna, mint Vaszilij szövegkönyveit, azt valaki észrevehette volna. Így hát Vaszilij lopott egy ócska gépet a tervosztályról, hazavitte, és eldugta a macskatápos dobozba. Egy alapos házkutatás megtalálta volna, de alapos házkutatással Vaszilijt úgyis mindenképpen elintézték volna.

A dobozban rejtegették a sokszorosító géphez használatos, különleges viaszos papírt is. Az írógépben nem volt szalag, a betűk átütötték a papírt, amelyen azután a sokszorosító gép sajtolta át a tintát.

Tánya beleírta a Bogyanról szóló jelentésbe, hogy Hruscsov főtitkár személyes felelőssége lesz, ha a Szovjetunió egyik legnagyobb tenorja egy büntetőtáborban hal meg. Röviden összefoglalta a Bogyan perében elhangzott vádakat az énekes szovjetellenes tevékenységéről, beleértve a művészi szabadság szenvedélyes védelmezését. Hogy elterelje magáról a gyanút, egy operakedvelő KGB-ügynöknek tulajdonította a Bogyan betegségével kapcsolatos információkat.

Amikor végzett, odaadott két stencillapot Vaszilijnak.

– Tömörre vettem – mondta.

– A tömörítés a tehetség húga. Ezt Csehov írta. – Lassan végigolvasta a beszámolót, azután elismerően bólintott. – Elmegyek a rádióba, és

másolatokat készítek – mondta. – Azután elvisszük a Majakovszkij térre.

Tánya nem lepődött meg, de azért kínosan érezte magát.

– Biztonságos?

– Természetesen nem. Ez egy kulturális esemény, amelyet nem a kormány szervez. Éppen ezért megfelel a céljainknak.

Ebben az évben valamivel korábban fiatal moszkvaiak elkezdtek nem hivatalos összejöveteleket tartani a bolsevik költő, Vlagyimir Majakovszkij szobránál. Néhányan verseket olvastak fel, amivel még több embert vonzottak. Megszületett a folyamatos költészeti fesztivál. Az emlékműnél elszavalt alkotások némelyike közvetve a kormányt bírálta.

Ilyesmi Sztálin alatt legföljebb tíz percig tartott volna, de Hruscsov reformer volt. Programja tartalmazott némi alkotói szabadságot, és mostanáig nem indítottak eljárást szavalás miatt. De a liberalizáció úgy haladt, hogy két lépési tett előre, egyet hátra. Tánya testvére azt mondta, minden attól függ, hogy Hruscsov jól van-e, politikailag erősnek érzi-e magát, vagy hátrálni kényszerül, és attól tart, hogy konzervatív ellenfelei a Kremlben a megbuktatására törekednek. Akármi volt is az ok, nem lehetett megjósolni, hogy mit tesznek a hatóságok.

Tánya túlságosan fáradt volt ahhoz, hogy ezt így végiggondolja. Sejtette, hogy bármelyik hely ugyanilyen veszélyes lenne.

– Míg bent leszel a rádióban, alszom egyet.

Bement a hálószobába. Az ágynemű össze volt gyűrve: Vaszilij és Varvara vélhetőleg ágyban töltötte a reggelt. Leterítette az egész mindenséget az ágytakaróval, lerúgta a cipőjét, és végignyúlt a pokrócon.

A teste fáradt volt, de az elméje tovább dolgozott. Félt, mégis el akart menni a Majakovszkij térre. A *Szakadár* amatőr kivitelezése és korlátozott olvasótábora ellenére is fontos kiadvány volt. Azt bizonyította, hogy a kommunista kormány nem mindenható. Jelezte a másként gondolkodóknak, hogy nincsenek egyedül. Üldözött vallási vezetők olvashattak folkénekesekről, akiket letartóztattak protest songok miatt, és fordítva. Ahelyett, hogy magányos hangnak érezték volna magukat egy monolitikus társadalomban, a másként gondolkodók láthatták, hogy egy nagy hálózat részei, sok ezer ember szeretné, ha a kormány másmilyen, jobb lenne.

És megmenthetik vele Usztyin Bogyan életét.

Végül elaludt.

Arra ébredt, hogy valaki simogatja az arcát. Kinyitotta a szemét, és látta, hogy Vaszilij fekszik mellette.

– Kopj le! – mondta neki.

– Ez az én ágyam.

A lány felült.

– Huszonkét éves vagyok, túl öreg, hogy érdekeljelek.

– A kedvedért kivételt teszek.

– Ha be akarok lépni egy hárembe, majd szólok.

– A többiekről lemondok a kedvedért.

– Egy nyavalyát.

– Tényleg lemondok.

– Talán öt percre.

– Örökre.

– Ha hat hónapig kibírod, megfontolom a dolgot.

– Hat hónapig?

– Látod? Ha fél évig nem bírod ki, hogy ígérheted örökre? Mennyi az idő?

– Átaludtad az egész délutánt. Ne kelj fel, ne kelj fel! Csak ledobom a ruhám és melléd bújok az ágyba.

Tánya fölállt.

– Most már indulnunk kell.

Vaszilij feladta a próbálkozást. Valószínűleg nem is gondolta komolyan. Egyszerűen muszáj volt ajánlatot tennie minden fiatal nőnek. Miután végigcsinálta az eljárást, most majd felhagy a dologgal, legalábbis egy időre. Átadott a lánynak egy körülbelül huszonöt lapból álló, vékony köteget. A lapok mindkét oldalát teleírták kissé elmosódott betűkkel. Ilyen volt a *Szakadár* legfrissebb kiadása. Vaszilij a meleg ellenére vörös pamutsálat viselt, hogy művészkülseje legyen.

– Menjünk – mondta.

Tánya megvárakoztatta, amíg bement a mellékhelyiségbe. A tükörből fiúsan nyírt, világosszőke tincsekkel keretezett arc és éles tekintetű, kék szempár nézett vissza rá. Napszemüveget tett föl, hogy elrejtse a szemét, a haját bekötötte jellegtelen barna kendővel. Most olyan lett, mint tizenkettő egy tucatban.

Vaszilij türelmetlen topogásával mit sem törődve bement a konyhába, és

a csapból eresztett magának egy pohár vizet. Felhajtotta, majd azt mondta:

– Készen vagyok.

A metróállomásra tartottak. A vonat tele volt hazatérő munkásokkal. Elmentek a Szadovoje Kolco körgyűrűn a Majakovszkij állomásig. Nem sok időt akartak itt tölteni: szétosztják az ötven példányt, és már jönnek is el.

– Ha probléma adódna – mondta Vaszilij –, ne feledd, nem ismerjük egymást. – Különváltak, és egy perc eltéréssel fölmentek a metróból. A nap már alacsonyan járt, hűlni kezdett a nyári levegő.

Vlagyimir Majakovszkij nemcsak bolsevik volt, de nemzetközileg ismert név is. A Szovjetunió büszke volt rá. Szobra hat méter magasban állt a róla elnevezett téren. Sok százan nyüzsögtek a gyepen, főleg fiatalok, néhányan nagy vonalakban nyugatias öltözékben, farmerben, garbóban. Egy sapkás fiú saját novelláját árulta: az indigós, kilyukasztott másolatokat zsinórral fűzte össze. *Visszafelé felnőni* volt a címe. Egy hosszú hajú lánynál gitár volt, de meg sem próbált játszani: talán csak olyan kiegészítő volt, mint a kézitáska. Egyenruhás rendőrből csak egy volt, de a titkosrendőrök komikus módon feltűnőek voltak: bőrzakót viseltek a melegben, hogy eltakarják a pisztolyukat. Tánya mindazonáltal igyekezett kerülni a tekintetüket. Nem volt ez olyan tréfás.

Az emberek felváltva álltak ki, hogy felolvassanak egy-két verset. Zömmel férfiak voltak, de akadt néhány nő is. Egy vásottan mosolygó fiú verse egy balkezes parasztról szólt, aki libafalkát próbál terelni. A tömeg gyorsan rájött, hogy ez a nemzetet megszervező Kommunista Párt metaforája. Hamarosan mindenki hahotázott, kivéve a KGB ügynökeit, akik csak hüledeztek.

Tánya feltűnés nélkül csellengett a sokaságban, és csupán fél füllel hallgatta a verset, amely Majakovszkij futurista stílusában taglalta egy serdülő félelmeit. Egyenként húzogatta elő a papírlapokat a zsebéből és diszkréten a kezébe nyomta bárkinek, aki barátságosan nézett rá. A szeme sarkából figyelte Vaszilijt, aki ugyanígy telt. Rögtön felhangzottak a döbbenet és az aggodalom kiáltásai, az emberek Bogyanról kezdtek beszélni: ilyen társaságban a legtöbben tudták, ki az, és miért börtönözték be. Tánya olyan gyorsan osztogatta a lapokat, ahogy tudta, igyekezett megszabadulni tőlük, mielőtt a rendőrség megneszelné, mi folyik itt.

Előállt egy rövid hajú, katonaviseltnek tűnő ember, és vers helyett

elkezdte felolvasni Tánya cikkét Bogyanról. A lány elégedett volt: a hír gyorsabban terjedt, mint remélte. Méltatlankodó kiáltások harsantak, amikor a felolvasó odaért, hogy Bogyan nem kap orvosi ellátást. A bőrkabátosok nyomban érzékelték a légkör változását, és éberebben figyeltek. Tánya észrevette, hogy egyikük türelmetlenül beszél egy adóvevőbe.

Öt lap maradt még. Valósággal égették a zsebét.

A titkosrendőrök, akik eddig a tömeg szélén ácsorogtak, befelé indultak a beszélő irányába. Az kihívóan lobogtatta a *Szakadárt* és Bogyanról kiabált. Egyesek a hallgatóságból szorosan körülállták a talapzatot, hogy megnehezítsék a rendőrök közeledését. Ettől a KGB ügynökei begorombultak, félrelökdösték az embereket az útból. Így szoktak kezdődni a zavargások. Tánya idegesen hátrált a tömeg széle felé. Már csak egy példány volt nála a Szakadárból. A földre dobta.

Hirtelen fél tucat egyenruhás rendőr bukkant elő. Tánya idegesen kémlelte, honnan jöttek. Átnézett az úton a legközelebbi épületre, és látta, hogy újabb rendőrök rohannak ki az ajtón: bizonyára odabent lapulva várták, hogy szükség lesz-e rájuk. Elővették gumibotjaikat, és keresztültörtettek a sokaságon, válogatás nélkül ütve az embereket. Tánya észrevette, hogy Vaszilij megfordul, és olyan sebesen távolodik a tömegben, ahogy csak tud. Követte a példáját. Ekkor egy pánikba esett kamasz akkora erővel rohant neki, hogy a lány elesett.

Egy pillanatra elszédült. Mire kitisztult a látása, még többen futottak körülötte. Feltérdelt, de forgott vele a világ. Valaki megbotlott benne, amitől ismét elterült. Váratlanul ott termett Vaszilij, két kézzel megmarkolta, és talpra állította. A lány egy pillanatra meghökkent: nem hitte volna, hogy a férfi kockáztatja a biztonságát, csak mert segíteni akar rajta.

Ekkor egy rendőr gumibottal fejbe verte Vaszilijt, aki összeesett. A rendőr letérdelt, hátracsavarta Vaszilij karját, és gyors, gyakorlott mozdulattal megbilincselte. Vaszilij felnézett Tányára, és hangtalanul mozgó szájjal mondta: – Fuss!

A lány megfordult, eliramodott, ám szinte azonnal beleütközött egy egyenruhás rendőrbe, aki elkapta. Tánya ki akarta tépni magát.

– Engedjen! – sikoltotta.

A rendőr még erősebben szorította a karját, és azt mondta:

– Le vagy tartóztatva, te kurva!

6. fejezet

A Kremlben a Nyina Onyilova Terem őrizte annak a női géppuskásnak a nevét, aki a szevasztopoli ütközetben esett el. A falon fekete fehér fénykép ábrázolta a Vörös Hadsereg egyik tábornokát, amint elhelyezi a lány sírkövén a Vörös Zászló-érdemrendet. A fotó egy fehér márványkandalló fölött lógott, amely foltos volt, mint a dohányosok ujja. A teremben bonyolult mintájú gipszstukkók övezték a rég levett képek világosabb foltjait, elárulva, hogy ezeket a falakat a forradalom előtt festették utoljára. A terem valaha talán elegáns szalon volt. Most büféasztalokat toltak össze benne hosszú téglalapba, és húsz-egynéhány olcsó szék állt mellettük. Az asztalokon kerámia hamutartók voltak, amelyeket naponta ürítettek, de sose súroltak ki.

Gyimka Dvorkin szédelegve, gyomorgörccsel küszködve lépett be.

Ebben a teremben szoktak értekezni az államfői feladatokat ellátó Legfelsőbb Tanács Elnökségét alkotó miniszterek és államtitkárok titkárai.

Gyimka Nyikita Hruscsovnak, a Kommunista Párt főtitkárának és a Minisztertanács elnökének a titkára volt, mégis úgy érezte, nem itt lenne a helye.

Már csak néhány hét volt hátra a bécsi csúcstalálkozóig, Hruscsov és az új amerikai elnök, John F. Kennedy első, kulcsfontosságú találkozójáig. Holnap, az év legfontosabb ülésén a Szovjetunió vezetői döntenek a csúcstalálkozó stratégiájáról. Ma a titkárok, tanácsadók gyűlnek össze, hogy előkészítsék az elnökség ülését. Ez lesz az előkészítő értekezlet előkészítő értekezlete.

Hruscsov megbízottjának kellett ismertetni a vezető gondolatait, hogy a többi titkár felkészíthesse a főnökét a következő napra. Gyimka hallgatólagos megbízása az volt, hogy fölfedjen, és ha lehetséges, iktasson is ki minden lappangó ellenszegülést. Őt tisztelték meg az ünnepélyes feladattal, hogy a vezető a másnapi tanácskozáson ne ütközzön semmiféle akadályba.

Gyimka ismerte Hruscsov álláspontját a csúcstalálkozóval kapcsolatban, ennek ellenére úgy érezte, képtelen végigvinni ezt az értekezletet. Ő volt a

legfiatalabb és a legtapasztalatlanabb Hruscsov titkárai között. Alig egy éve került ki az egyetemről. Még sose vett részt az elnökségi értekezlet előkészítő értekezletén, túl kezdő volt hozzá. Ám tíz perce a titkárnője, Vera Pletner közölte vele, hogy az egyik idősebb titkár beteget jelentett, a másik kettő karambolozott, így Gyimkának kell idejönnie.

Gyimka két okból dolgozhatott Hruscsov mellett. Először, mert osztályelső volt az óvodától egészen az egyetemig. Másodszor, mert a nagybátyja tábornok volt. Nem tudta, melyik a fontosabb.

A Kreml egységes tömbnek tűnt a külvilág szemében, de valójában csatatér volt. Hruscsov nem tartotta elég erősen a kezében a hatalmat. Kommunista volt a csontja velejéig, ugyanakkor reformer is, aki látta a szovjet rendszer hibáit, és új eszméket akart bevezetni. A Kreml vén sztálinistáit azonban még nem győzték le. Ők éberen lestek minden lehetőségre, amikor meggyengíthetik Hruscsovot, és visszavonhatják reformjait.

Az értekezlet nem volt hivatalos, a titkárok teáztak és dohányoztak, levették zakójukat, kioldották nyakkendőjüket. Többnyire férfiak voltak, noha akadt néhány nő is. Gyimka észrevett egy baráti arcot: Natalja Szmolrovát, Andrej Gromiko külügyminiszter asszisztensét. Huszonöt körül járt, és még az unalmas fekete ruhájában is csinos volt. Gyimka nem ismerte túl jól, bár néhányszor beszélt vele. Most mellé ült. Natalja meglepődött.

– Konsztantyinov és Pajari autóbalesetet szenvedett – magyarázta a fiú.

– Megsérültek?

– Nem veszélyes.

– És Alkajev?

– Övsömöre van.

– Csúnya ügy. Akkor hát te képviseled a főnököt.

– Félek is.

– Nem lesz semmi baj.

Gyimka körülnézett. Úgy tűnt, valamennyien várnak valamire.

– Ki vezeti az értekezletet? – kérdezte halkan Nataljától.

Valaki meghallotta a kérdést. Jevgenyij Filipov volt az, a konzervatív hadügyminiszter, Rogyion Malinovszkij titkára. Harmincas éveiben járt, de öregesen öltözött, a háború utáni divat szerinti lompos öltönybe, szürke flanelingbe. Hangosan, rosszallóan ismételte meg a kérdést:

– Ki vezeti az ülést? Természetesen maga. Maga az elnökség vezetőjének a titkára, nem? Rajta, ifjú titán!

Gyimka érezte, hogy elvörösödik. Egy pillanatig szóhoz sem jutott, de azután megszállta az ihlet:

– Hála Jurij Gagarin őrnagy elvtárs bravúros űrutazásának, Hruscsov elvtárs úgy utazhat el a bécsi találkozóra, hogy még mindig a fülében csengenek az egész világ szerencsekívánatai. – Gagarin volt az első ember, aki az előző hónapban kijutott rakétával a világűrbe, alig pár héttel előzve meg az amerikaiakat, ami elképesztő tudományos huszárvágás volt, azonkívül fantasztikus reklám a Szovjetunió és Nyikita Hruscsov számára.

Az asztalnál ülő titkárok tapsoltak. Gyimka kezdte jobban érezni magát.

Ismét Filipov szólalt meg:

– Talán jobb lenne, ha Kennedy elnök beiktatási beszédének szavai csengenének a főtitkár elvtárs fülében –mondta. Úgy tűnt, hogy ez az ember képtelen gúnyolódás nélkül beszélni. – Ha esetleg az asztalnál ülő elvtársak elfelejtették volna, Kennedy azzal vádol minket, hogy világuralomra törünk, és megfogadta, hogy ezt mindenáron megakadályozza. Bármilyen baráti gesztusokat tettünk is – egyes tapasztalt elvtársak véleménye szerint oktalanul –, Kennedy aligha fejezhette volna ki ennél világosabban agresszív szándékait.

– A levegőbe emelte a mutatóujját, akár egy tanár. – Ezek után egyetlen válaszunk maradhat: a katonai erő növelése.

Gyimka még a visszavágáson törte a fejét, amikor Natalja megelőzte.

– Ez olyan verseny, amelyet nem nyerhetünk meg – adott hangot a józan észnek. – Az Egyesült Államok gazdagabb, mint a Szovjetunió, simán lépést tartanak velünk a fegyverkezésben.

Sokkal logikusakban gondolkodik, mint konzervatív főnöke, vonta le a következtetést Gyimka. Hálás pillantást vetett a nőre, mielőtt átvette a szót.

– Éppen ezért jellemzi Hruscsov elvtárs politikáját a békés egymás mellett élés, ami lehetővé teszi számunkra, hogy kevesebbet költsünk a hadseregre, a mezőgazdaságba és az iparba fektetve be a megmaradt tőkét. – A Kreml konzervatívjai gyűlölték a békés egymás mellett élést. Számukra az ellentét a kapitalizmussal és az imperializmussal holtig tartó háborút jelentett.

Gyimka a szeme sarkából észrevette, hogy belép a titkárnője, Vera, egy

negyvenéves, okos, csupa ideg asszony. Intett a fiúnak, hogy jöjjön ki.
Filipovot nem lehetett ilyen könnyen elintézni.
– Talán ne engedjük meg magunknak azt a világpolitikai naivitást, amely arra serkentene, hogy túl gyorsan csökkentsük a hadseregünket – mondta megvetően. – Aligha állíthatjuk, hogy győzelemre állnánk a nemzetközi színtéren. Csak nézzék meg, hogyan packáznak velünk a kínaiak. Ez gyengíti a helyzetünket Bécsben.
Miért igyekszik olyan kitartóan bizonyítani Filipov, hogy Gyimka bolond? Hirtelen eszébe jutott, hogy Filipov szeretett volna állást kapni Hruscsov irodájában – azt az állást, amelyet Gyimkának adtak.
– A disznó-öböli fiaskó ugyanúgy meggyengítette Kennedyt – felelte Gyimka. Az amerikai elnök engedélyezte a CIA hibbant tervét, hogy támadják meg Kubát egy Disznó-öböl nevű helyen: a kísérlet kudarcot vallott, Kennedyt megalázták. – Azt hiszem a mi vezetőnk helyzete erősebb.
– Hruscsov elvtárs akkor is kudarcot vallott… – Filipov elhallgatott, mert észbe kapott, hogy túl messzire ment. Ezeket az értekezlet-előkészítő értekezleteket a szókimondás jellemezte, de azért mindennek van határa.
Gyimka kihasználta a másik pillanatnyi gyengeségét.
– Miben vallott kudarcot Hruscsov elvtárs? – kérdezte. – Kérem, világosítson fel.
Filipov gyorsan átfogalmazta előbbi mondatát.
– Nem sikerült elérnünk legfőbb külpolitikai célunkat, a berlini probléma végleges megoldását. Kelet-Németország a mi előretolt helyőrségünk Európában. Határai biztosítják Lengyelország és Csehszlovákia határait. Ez a megoldatlan helyzet elviselhetetlen.
– Jól van – mondta Gyimka, és meglepve hallotta, milyen magabiztos a hangja. – Azt hiszem, elég volt az általános elvekből. Mielőtt bezárnám az értekezletet, elmagyarázom a főtitkár elvtárs álláspontját az aktuális problémákról.
Filipov kinyitotta a száját, hogy tiltakozzon a váratlan befejezés ellen, de Gyimka letorkolta.
– Az elvtársak akkor beszéljenek, ha az elnök engedélyt ad rá – mondta szándékosan nyers hangon, mire mindenki elhallgatott.
– Bécsben Hruscsov elvtárs közli Kennedyvel, hogy nem várunk tovább. Ésszerű javaslatokat tettünk a berlini helyzet rendezésére, és mást sem

hallunk az amerikaiaktól, mint hogy nem akarnak változásokat. – Az asztal körül többen bólintottak. – Ha nem egyeznek bele a tervbe, akkor Hruscsov elvtárs azt mondja majd, hogy egyoldalúan fogunk lépni: és ha az amerikaiak megpróbálják ezt megakadályozni, akkor az erőre erővel válaszolunk.

A bejelentést hosszú csönd követte, amit Gyimka arra használt, hogy felálljon.

– Köszönöm a megjelenésüket – mondta.

Natalja mondta ki, amire mindenki gondolt.

– Ez azt jelenti, hogy akár háborúra is készek vagyunk Berlin miatt?

– A főtitkár elvtárs nem hiszi, hogy háború lesz – felelt Gyimka azzal a kitérő fordulattal, amelyet Hruscsov rágott a szájába. – Kennedy nem bolond.

Miközben otthagyta az asztalt, látta, hogy Natasa meglepetten és csodálattal néz rá. Nem is gondolta volna, hogy ilyen kemény. Sosem volt selyempincsi, de ezek itt befolyásos és okos emberek, ő pedig rájuk kényszerítette az akaratát. Persze segített a pozíció: fiatal létére is a főtitkári lakosztály egyik íróasztalánál dolgozik, ami hatalmat ad neki. És paradox módon segített Filipov rosszindulata is, mert mindenki egyetértett abban, hogy keményen le kell csapni arra, aki a vezető hatalmát akarja aláásni.

Vera az előszobában álldogált. Olyan tapasztalt politikai munkatárs volt, aki ok nélkül nem esik pánikba. Gyimka rádöbbent, miről van szó.

– A nővérem, igaz? – kérdezte.

Vera rémülten nézett rá. Tágra nyílt a szeme.

– Honnan tudja? – kérdezte ámulva.

Nem volt ebben semmi csoda. Már egy ideje attól tartott, hogy Tánya bajba kerül.

– Mit csinált? – kérdezte.

– Letartóztatták.

– A fenébe!

Vera a kisasztalon heverő telefonkagylóra mutatott a készülék mellett. Gyimka fölkapta. Az anyjuk volt az.

– Tánya a Lubjankán van!

A Lubjanka a KGB-székház közhasználatú neve volt, ugyanis a Lubjanka téren állt. Anya közel járt a hisztériához.

Gyimkának ez nem volt teljesen váratlan. Ikernővére és ő egyetértett

abban, hogy a Szovjetunióban rengeteg rossz dolog van, azonban ő úgy vélte, reformra van szükség, a lány szerint viszont a kommunizmust el kell törölni. Ez a világnézeti ellentét semmit sem változtatott kölcsönös szeretetükön. A legjobb barátok voltak, amióta csak éltek.

Embereket le lehet tartóztatni azért, mert úgy gondolkoznak, mint Tánya – ez volt az egyik rossz.

– Nyugodj meg, anya, ki tudom hozni onnan – mondta Gyimka. Remélte, hogy az események igazolják a magabiztosságát. – Tudod, mi történt?

– Zavargás tört ki valamilyen felolvasáson!

– Lefogadom, hogy elment a Majakovszkij térre. Ha ez minden… – nem tudott mindent a nővére dolgairól, de rosszabbakat is feltételezett róla holmi szavalóesteknél.

– Csinálnod kell valamit, Gyimka! Mielőtt…

– Tudom. – Mielőtt vallatni kezdik, erre gondolt az anyja. Megborzongott a félelemtől. Minden szovjet állampolgárt megrémített a lehetőség, hogy kihallgathatják a KGB hírhedt alagsorában.

Először telefonon akart intézkedni, de úgy döntött, az nem lesz elég. Személyesen kell megjelennie. Egy pillanatig habozott: árthat a pályafutásának, ha megtudják róla, hogy elment a Lubjankára, kihozni a nővérét. De ez csak egy másodpercre lassította le. Tánya fontosabb nála, Hruscsovnál, az egész Szovjetuniónál.

– Már indulok is, anya – mondta. – Hívd fel Vologya bácsit, mondd el neki, mi történt!

– Ó, igen, jó ötlet! A bátyám tudni fogja, mi a teendő!

Gyimka letelte a telefont.

– Hívja a Lubjankát – mondta Verának. – Egyértelműen közölje velük, hogy a főtitkár elvtárs irodájából telefonál, mert Hruscsov elvtársat aggasztja a neves újságíró, Tánya Dvorkina letartóztatása. Mondja meg nekik, hogy Hruscsov elvtárs titkára úton van, hogy utánanézzen a dolognak, és addig ne csináljanak semmit, amíg oda nem ér.

Az asszony jegyzetelt.

– Rendeljek kocsit?

A Lubjanka tér alig másfél kilométerre volt a Kremltől.

– Odalent van a motorom. Az gyorsabb. – Gyimka kivételezett káderként egy Voszhod 175-ös, ötsebességes, két kipufogós motorral dicsekedhetett.

Paradox módon abból tudta, hogy Tánya valamilyen baj felé rohan, mert egy idő óta nem mondott el neki mindent. Normális körülmények között nem voltak titkaik egymás előtt. Olyan szorosan kötődtek egymáshoz, mint senki máshoz. Ha kettesben voltak otthon, mert anyjuk elment valahova, Tánya pucéran mászkált a lakásban, hogy tiszta fehérneműt vegyen elő a szárítóból, Gyimka pedig úgy pisilt, hogy nem csukta magára a fürdőszoba ajtaját. Barátai néha vigyorogva célozgattak rá, hogy ilyen fokú bizalmasság már erotikus, holott épp az ellenkezője volt igaz. Épp azért tudtak ennyire bensőséges viszonyban lenni, mert kapcsolatukban nyoma sem volt szexualitásnak.

Ám egy év óta érezte, hogy Tánya titkol valamit előle. Nem tudta, mi lehet az, de azért sejtette. Az biztos, hogy nem fiú: mindent elmeséltek egymásnak a szerelmi életükről, összehasonlították a tapasztalataikat, együtt éreztek a másikkal. Szinte biztosan politika, és Tánya kizárólag azért hallgat, mert őt akarja védeni.

Bekanyarodott a rettegett épület elé, amely a forradalom elölt egy biztosító palotájának épült sárga téglából. Rosszul volt a gondolattól, hogy a nővérét itt tartják fogva. Egy pillanatig attól félt, hogy elhányja magát.

A főbejárat előtt parkolt le, egy pillanatig várt, hogy visszanyerje az önuralmát, azután bement.

Tánya szerkesztője, Danyiil Antonov már ott volt, és egy KGB-ügynöknek érvelt az előcsarnokban. Danyiil apró, vékony emberke volt, Gyimka ártalmatlannak tartotta, de azért ki tudott állni magáért.

– Látni akarom Tánya Dvorkinát, méghozzá azonnal! – mondta éppen.

– Ez nem lehetséges – felelte a KGB-s konokul, mint egy öszvér.

Gyimka közbeszólt.

– A főtitkár elvtárs irodájából jöttem – mondta.

A KGB-snek ez sem imponált.

– És mit csinálsz ott, fiam? Te főzöd a teát? – kérdezte gorombán. – Hogy hívnak? – Félelmetes kérdés volt, hiszen ki merte volna megadni a nevét a KGB-nek?

– Dmitrij Dvorkinnak, és azért vagyok itt, hogy közöljem, Hruscsov elvtárs személyesen érdeklődik az ügy iránt.

– Na, húzz a picsába, Dvorkin – felelte az ügynök. – Hruscsov elvtárs semmit sem tud a dologról. Azért vagy itt, hogy kihúzd a nővéredet a pácból.

Gyimka megdöbbent a magabiztos durvaságtól. Sejtette, hogy sokan próbálják a befolyásos kapcsolataikra hivatkozva kimenteni rokonaikat vagy barátaikat a KGB fogságából. Ennek ellenére támadásba lendült.

– Hogy hívják?

– Metsz százados.

– És mivel vádolják Tánya Dvorkinát?

– Tettleg inzultált egy rendőrt.

– Egy lány eltángálta valamelyik bőrkabátos verőemberüket? – kérdezte gúnyosan Gyimka. – Előbb meg nyilván lefegyverezte. Menjen már, Metsz, ne legyen ilyen fasz.

– Egy felforgató összejövetelen vett részt. Szovjetellenes irodalmat terjesztett. – Odaadott Gyimkának egy összegyűrt papírlapot.

– Az összejövetelen zavargás tört ki.

Gyimka a papírt nézte. A fejlécére a *Szakadár* szót írták. Már hallott erről a felforgató újságról. Nagyon is lehet, hogy Tányának köze van hozzá. Ez a szám Usztyin Bogyan operaénekesről szólt. Gyimkát egy pillanatra felháborította az égbe kiáltó állítás, hogy Bogyan tüdő-gyulladástól haldoklik egy szibériai munkatáborban. Azután eszébe jutott, hogy Tánya ma tért vissza Szibériából, és rádöbbent, hogy ezt neki kellett írnia. Akkor pedig komoly bajba került.

– És azt állítja, hogy Tányánál volt ez a papír? – kérdezte. Látta Metsz habozását, és folytatta: – Gondoltam, hogy nem.

– Egyáltalán nem kellett volna ott lennie.

– Dvorkina riporter, maga féleszű! – szólt közbe Danyiil. – Éppen úgy figyelemmel kísérte az eseményt, mint a maguk tisztjei.

– Ő nem tiszt.

– Tudhatja, hogy a TASZSZ összes riportere együttműködik a KGB-vel.

– Nem tudja bizonyítani, hogy hivatalosan volt ott.

– Dehogynem. Én vagyok a rovatvezetője. Én küldtem oda. Gyimka nem tudta, hogy ez igaz-e. Kételkedett benne. Hálás volt

Danyiilnak, amiért a bőrét kockáztatja Tánya védelmében.

Metsz magabiztossága kezdett elpárologni.

– Egy Vaszilij Jenkov nevű emberrel volt, akinek a zsebében öt példányt találtunk ebből.

– Nem ismer semmilyen Vaszilij Jenkov nevű embert – mondta Gyimka.

Ez igaz lehetett: neki bizonyosan nem említette ezt a nevet.

– Ha zavargás volt, miből állapították meg, hogy ki kivel volt?

– Beszélnem kell a feletteseimmel – mondta Metsz, és elfordult.

– Ne várakoztasson sokáig – vakkantotta Gyimka szándékos nyerseséggel. – Lehet, hogy következőnek nem a teafőző fiú jön ide a Kremlből!

Metsz lement egy lépcsőn. Gyimka megborzongott: mindenki tudta, hogy a pincében vannak a kihallgató szobák.

Egy perccel később csatlakozott Gyimkához és Danyiilhoz egy idősebb ember, akinek a szájából cigaretta lógott. Rút, húsos arcán uralkodott az agresszív kaptafaáll. Danyiil észrevehetően nem örült neki. Pjotr Opotkin néven mutatkozott be, mint a hírrovat felelős szerkesztője.

Hunyorogva nézett a cigarettafüst mögül Gyimkára.

– Szóval a nővérét letartóztatták egy tiltakozó gyűlésen – mondta. A hangja dühös volt, de Gyimka érezte, hogy Opotkin ugyanakkor elégedett valamilyen okból.

– Egy szavalóesten – helyesbített.

– Nem nagy különbség.

– Én küldtem oda – szólt közben Danyiil.

– Azon a napon, amikor visszajött Szibériából? – kétkedett Opotkin.

– Igazából nem volt megbízatás. Javasoltam neki, hogy egyszer ugorjon el oda, nézze meg, mi folyik.

– Ne hazudj nekem – torkolta le Opotkin. – Csak védeni akarod.

Danyiil fölszegte az állát, és kihívóan nézett rá.

– Te nem ezért vagy itt?

Mielőtt Opotkin válaszolhatott volna, visszajött Metsz százados.

– Az ügyet még vizsgálják – mondta.

Opotkin bemutatkozott, és megmutatta az igazolványát Metsznek.

– Nem az a kérdés, hogy meg kell-e büntetni Tánya Dvorkinát, hanem az, hogy hogyan – mondta.

– Pontosan, Opotkin elvtárs – felelte Metsz tisztelettel. – Velem jönne?

Opotkin bólintott, Metsz levezette a lépcsőn.

– Ugye nem hagyja, hogy megkínozzák? – szólalt meg halkan Gyimka.

– Opotkin már egyébként is haragszik Tányára – felelte aggodalmasan Danyiil.

– Miért? Azt hittem, hogy jó újságíró.
– Ragyogó. De elutasította a meghívást a szombati összejövetelre Opotkin lakásán. Azt akarta, hogy maga is menjen. Pjotr szereti a fontos embereket. Nagyon sérti az elutasítás.
– A francba!
– Mondtam Tányának, hogy el kellett volna fogadnia.
– Tényleg maga küldte a Majakovszkij térre?
– Dehogy. Sosem írunk nem hivatalos összejövetelekről.
– Köszönöm, hogy védeni próbálja.
– Nagyon szívesen, bár nem hinném, hogy működik.
– Mit gondol, mi lesz most?
– Talán kirúgják. Valószínűbb, hogy elküldik valami ronda helyre, mondjuk Kazahsztánba. – Danyiil elkomorodott. – Olyan kompromisszumon gondolkodom, amely kielégíti Opotkint, de nem túl kemény Tánya szempontjából.
Gyimka a bejárat felé nézett, ahol most lépett be egy torzsára nyírt hajú, negyvenes férfi a szovjet hadsereg tábornoki egyenruhájában.
– Na végre, Vologya bácsi! – mondta.
Vologya Peskovnak ugyanolyan szúrós kék szeme volt, mint Tányának.
– Mi ez a szar? – kérdezte dühösen.
Gyimka előadta, mi a helyzet. Már majdnem befejezte, amikor felbukkant Opotkin.
– Tábornok elvtárs – mondta mézesmázosan Vologyának –, megbeszéltem unokahúga problémáját KGB-s barátainkkal, akik közölték velem, hogy az egészet a TASZSZ belső ügyének tekintik.
Gyimka fellélegzett, de rögtön utána az jutott az eszébe, nem azon mesterkedett-e egész idő alatt Opotkin, hogy olyan színben tűnhessen fel, mint aki szívességet tett Vologyának?
– Hadd javasoljak valamit – szólt Vologya. – Azzal hangsúlyozhatnák az ügy komolyságát, anélkül hogy bárkit is megvádolnának, ha egyszerűen áthelyeznék Tányát.
Danyiil épp egy perce említette ugyanezt a büntetést.
Opotkin töprengve bólintott, mintha az ötletet fontolgatná. Gyimka azonban biztos volt benne, hogy boldogan rábólintana Peskov tábornok összes „javaslatára”.

– Talán külföldi tudósító lehetne – szólalt meg Danyiil. – Beszél németül és angolul.
Ez azért túlzás, gondolta Gyimka. Tánya mindkét nyelvet tanulta az iskolában, de az nem ugyanaz, mint beszélni. Danyiil attól igyekszik megkímélni, hogy büntetésből a Szovjetunió valamelyik isten háta mögötti zugába kerüljön.
– Akkor továbbra is küldheti a híreit a rovatomnak – tette hozzá Danyiil. – Nem szeretném elveszíteni, túl jól ír.
Opotkin kétkedve sandított rá.
– Nem küldhetjük Londonba vagy Bonnba. Az jutalom lenne.
Ez igaz. A kiküldetéseknek a lökés államokba óriási volt az ázsiója. Kolosszális fizetés járt vele, és noha nem lehetett belőle annyi mindent vásárolni, mint a Szovjetunióban, a szovjet állampolgárok még így is sokkal jobban éllek Nyugaton, mint otthon.
– Talán megfelelne Kelet-Berlin vagy Varsó – szólt Vologya.
Opotkin bólintott. Egy másik kommunista ország sokkal inkább elmegy büntetésnek.
– Örülök, hogy meg tudtuk oldani ezt a problémát – mondta Vologya.
Opotkin odaszólt Gyimkának:
– Szombat este összejövetel lesz nálam. Nincs kedve eljönni?
Gyimka sejtette, hogy ez a pecsét az üzleten. Bólintott.
– Tánya már említette – válaszolta hazug lelkesedéssel. – Mindketten ott leszünk. Köszönöm a meghívást.
Opotkin felragyogott.
– Történetesen tudok egy helyről egy kommunista országban, amely épp most üresedik meg – mondta Danyiil. – Akár holnap indulhatna.
– Melyik az? – kérdezte Gyimka.
– Kuba.
Opotkin most már igazán rózsás kedvre derült.
– Ez elfogadható.
És biztosan jobb, mint Kazahsztán, gondolta Gyimka.
Metsz jelent meg az előcsarnokban Tányával. Gyimka szíve gyorsabban vert: a lány sápadtnak és rémültnek, de sértetlennek tűnt.
– Javasolnám, hogy Tanyusa a jövőben kerülje a szavalóesteket – mondta Metsz egyszerre alázatoskodva és kihívóan, mint a kutya, amelyik azért

csahol, mert fél.

Vologya bácsi úgy nézett rá, mintha legszívesebben megfojtaná a hülyét, de közben mosolygott.

– Nagyon ésszerű tanács!

Valamennyien kimentek. Leszállt az est.

– Itt a motorom, hazaviszlek – mondta Gyimka.

– Köszönöm – felelte a lány. Látszott rajta, hogy meg akar beszélni valamit a testvérével.

– Hadd vigyelek én a kocsimmal, elég rozogának tűnsz a motorozáshoz – ajánlotta fel Vologya bácsi, aki nem tudott úgy olvasni a lány gondolataiban, mint Gyimka.

– Köszönöm, bácsi – felelte Tánya –, de inkább Gyimkával megyek.

Vologya vállat vont, és beszállt a várakozó ZIL limuzinba. Danyiil és Pjotr elbúcsúztak.

Amint hallótávolságon kívül kerültek, Tánya rémülten fordult Gyimkához.

– Mondtak valamit Vaszilij Jenkovról?

– Igen. Azt, hogy vele voltál. Igaz?

– Igen.

– A francba! De nem a pasid, ugye?

– Nem. Tudod, mi történt vele?

– A *Szakadár* öt példányát találták meg a zsebében, egyhamar nem kerül ki a Lubjankáról, még akkor sem, ha magas helyeken vannak barátai.

– A fenébe! Gondolod, hogy nyomozni fognak utána?

– Ebben biztos vagyok. Tudni akarják, vajon csak terjesztette-e a *Szakadárt,* vagy *ő* készítette, mert akkor sokkal komolyabb az ügy.

– Lesz házkutatás?

– Hanyagság lenne, ha nem. Miért, mit találnának?

A lány körülnézett, de senki nem volt a közelükben. Ennek ellenére is súgva felelt:

– Az írógépet, amelyen a *Szakadárt* írták.

– Akkor örülök, hogy Vaszilij nem a pasid, mert a következő huszonöt évet Szibériában fogja tölteni.

– Ne mondj ilyet!

Gyimka összevonta a szemöldökét.

– Azt tudom, hogy nem vagy szerelmes bele… de nem vagy teljesen közömbös sem iránta.

– Nézd, ő bátor ember és csodálatos költő, de a kapcsolatunknak semmi köze a szerelemhez. Soha még csak meg se csókoltam. Az a típus, aki fut minden szoknya után.

– Mint az én Valentyin barátom. –Gyimka egyetemi szobatársa, Valentyin Lebegyev valóságos Don Juan volt.

– Igen, pontosan olyan.

– Na és… mennyiben érint téged, hogy házkutatást tartanak Vaszilijnál, és megtalálják azt az írógépet?

– Sokban. Együtt csináltuk a *Szakadárt.* A mai számot én írtam.

– A fenébe! Ettől tartottam. – Gyimka már tudta, mit titkolt előle a nővére az elmúlt évben.

– Most rögtön el kell mennünk abba a lakásba, hogy elhozzuk az írógépet, és megszabaduljunk tőle – jelentette ki Tánya.

Gyimka egy lépési hátrált.

– Ez teljességgel lehetetlen. Felejtsd el.

– Muszáj!

– Nem. Érted mindent hajlandó vagyok kockáztatni, sok mindent hajlandó lennék megtenni olyasvalakiért is, akit szeretsz, de ezért az emberért nem viszem vásárra a bőröm. A végén még mi is abban a kurva Szibériában kötünk ki.

– Akkor én teszem meg.

Gyimka összevont szemöldökkel mérlegelte a kockázatokat.

– Ki tud még rólad és Vaszilijról?

– Senki. Óvatosak voltunk. Valahányszor elmentem hozzá, figyeltem, hogy nem követnek-e. Nyilvános helyen sosem találkoztunk.

– Akkor a KGB nyomozása nem fogja összekapcsolni veled.

A lány habozott, és a fiú ekkor már tudta, hogy komoly bajban vannak.

– Mi van? – kérdezte.

– Attól függ, milyen alapos a KGB.

– Miért?

– Ma délben, amikor elmentem Vaszilijhoz, volt ott egy lány – Varvara.

– Bassza meg!

– Akkor jött ki az ajtón. Nem tudja a nevem.

– De felismerne-e, ha a KGB megmutatná neki a Majakovszkij téren letartóztatott személyek fotóit?

– Alaposan végigmért, gondolom, riválisnak tartott. Igen, felismerné az arcom – mondta riadtan a lány.

– Ó, az istenit, akkor tényleg el kell mennünk azért az írógépért. Anélkül legföljebb azt gondolhatják, hogy Vaszilij csupán terjesztette a *Szakadárt,* és valószínűleg nem nyomozzák le minden alkalmi ismerősét, különösen, ha sok van neki. Te pedig megszabadulhatsz tőle. Ha megtalálják azt az írógépet, neked véged.

– Egyedül csinálom. Igazad van, sokkal nagyobb veszélyt hozok rád.

– Én viszont nem hagyom, hogy egyedül menj neki – felelte a fiú. – Mondd a címet.

A lány megmondta.

– Nincs túl messze – állapította meg Gyimka. – Szállj föl a motorbiciklire. – Felült, berúgta a motort.

Tánya habozott, azután felkászálódott a testvére mögé.

Gyimka bekapcsolta a fényszórót, és elindullak.

Menet közben a fiú azon töprengett, nem szállt-e ki máris a KGB házkutatást tartani Vaszilijhoz. Úgy döntött, hogy lehetséges, de nem valószínű. Körülbelül negyven-ötven embert fogtak le, az éjszaka nagy részében el lesznek foglalva az előzetes kihallgatásokkal, az adatfelvétellel, a besorolással fontosság szerint. Akárhogy is, ajánlatos az óvatosság.

Amikor odaért a Tányától kapott címhez, lassítás nélkül robogott el a ház előtt. Az utcalámpák megvilágították a hatalmas, tizenkilencedik századi épületet. Az összes ilyen épületből hivatal lett vagy bérház. Nem állt odakint autó, nem őgyelegtek bőrkabátos KGB-ügynökök a bejáratnál. Gyimka körbemotorozta a háztömböt anélkül, hogy bármi gyanúsat észlelt volna, utána pár száz méterrel a bejárattól leparkolt.

Leszálltak a motorról. Egy kutyát sétáltató nő rájuk köszönt:

– Jó estél! – azután továbbment.

Beléptek az épületbe. A hajdani pompás előcsarnokban egyetlen magányos villanykörte világította meg a csorba, összekaristolt márványpadlót. A díszlépcső korlátja is jó néhány helyen hiányos volt.

Fölmentek a lépcsőn. A lány elővett egy kulcsot, kinyitotta a lakás ajtaját. Beléptek, bezárták az ajtót.

Tánya bement a nappaliba, ahol egy szürke macska nézett rájuk gyanakodva. Kiemelt a szekrényből egy nagy dobozt, amely félig tele volt macskatáppal. Beletúrt, előhúzott egy fedeles írógépet. Azután néhány stencilpapírt.

Összetépte a papírt, a kályhába dobta, gyufával meggyújtotta. Miközben nézték, ahogy a lapok égnek, Gyimka dühösen felmordult:

– Mi a nyavalyáért kockáztattál mindent egy üres tiltakozás miatt?

– Brutális zsarnokságban élünk – felelte a lány. – Tennünk kell valamit, hogy életben tartsuk a reményt.

– Olyan társadalomban élünk, amely a kommunizmust építi – vágott vissza Gyimka. – Ez nem könnyű, és vannak problémáink. De inkább abban kellene segítened, hogy megoldjuk ezeket a problémákat, ahelyett hogy elégedetlenséget szítasz.

– Hogyan találhatsz megoldásokat, ha senkinek nem engedik meg, hogy beszéljen a problémákról?

– A Kremlben folyton ezekről a problémákról beszélünk.

– És ugyanaz a néhány szűk látókörű ember mindig úgy dönt, hogy nincs szükség nagyobb változtatásokra.

– Egyáltalán nem szűk látókörnek. Vannak, akik keményen dolgoznak azért, hogy változzanak a dolgok. Adj időt nekünk.

– A forradalom negyven éve tört ki. Még mennyi időre van szükségetek, hogy elismerjétek a kommunizmus csődjét?

A papírlapok gyorsan fekete pernyévé égtek a tűzben. Gyimka ingerülten fordult el a testvérétől.

– Olyan sokszor vitatkoztunk már erről. Most inkább tűnjünk innen.

Felkapta az írógépet. Tánya a macskát nyalábolta fel, azután kimentek.

Miközben távoztak, aktatáskás férfi lépett be az előcsarnokba. Biccentett, amikor fölfelé jövet elhaladt mellettük a lépcsőn. Gyimka abban reménykedett, hogy ebben a rossz világításban nem jegyzi meg az arcukat.

A kapuban Tánya letette a járdára a macskát.

– Mostantól a magad ura vagy, Mademoiselle – mondta.

A macska megvetően elvonult.

Sietni kezdtek a sarok felé. Gyimka hasztalanul próbálta a zakója alá rejteni az írógépet. Rémületére még a hold is felkelt, és tökéletes kivilágítást adott nekik.

A motornál odaadta az írógépet a lánynak.
– Hogy akarsz megszabadulni tőle? – súgta.
– A folyó?
A fiú vadul törte a fejét. Eszébe jutott egy hely a parton, ahova ő és diáktársai eljártak párszor éjszakai vodkázásokra.
– Tudok egy helyet.
Fölszálltak a motorra, Gyimka déli irányban hajtott kifelé a központból. A hely, amelyre gondolt, a város peremén volt, és ez előny: valószínűtlen, hogy ott észreveszik őket.
Húsz percen át robogtak, mielőtt megálltak a Nyikolo-Perervinszkij-kolostornál.
Az ódon épület nagyszerű katedrálisával együtt mostanra rommá lett, évtizedek óta nem használták, kincseit rég elhordták. Egy keskeny földnyelven állt a délnek tartó országút és a Moszkva folyó között. Körülötte most húzták fel az új, magas bérházakat, de éjszakára kihalt a vidék. Senkit nem láttak.
Gyimka a motort betolta az útról egy ligetbe, és a támasztóvillára állította. Azután odavezette Tányát a romos kolostorhoz. A lepusztult épületek kísértetiesen fehérlettek a holdfényben. A katedrális hagymakupolái behorpadtak, de a kolostor zöld, mázas tetőcserepei nagyrészt érintetlenek voltak. Gyimka nem szabadulhatott az érzéstől, hogy szerzetesek nemzedékeinek kísértetei figyelik őket a betört ablakokból.
Elindult egy mocsaras mezőn a folyó felé.
– Honnan ismered ezt a helyet? – kérdezte Tánya.
– Ide jártunk egyetemista korunkban. Berúgtunk és figyeltük, hogyan kel fel a nap a víz fölött.
Kiértek a partra. A széles ívben kanyarodó csatorna lomha vize békésen terpeszkedett a holdfényben. Gyimka tudta, hogy elég mély, megfelel a céljaiknak.
Tánya habozott.
– Micsoda pocsékolás – mondta.
Gyimka vállat vont.
– Az írógépek drágák.
– Nemcsak a pénzről van szó. Egy önálló hang, egy másfajta világszemlélet, másféle vélemény. Egy írógép egyenlő a szólásszabadsággal.

– Akkor jobb, ha megszabadulsz tőle.

A lány odaadta neki az írógépet.

A fiú a hengert a legszélső állásba húzta, hogy legyen mit megfognia.

– Na, hát akkor! – mondta. Lendületet vett, és teljes erejéből elhajította az írógépet, bele a folyóba. Nem repült túl messzire, de megnyugtató volt a loccsanás, amellyel eltűnt a szemük elől.

Álltak és figyelték a hullám fodrokat a holdfényben.

– Köszönöm – mondta Tánya. – Különösen miután nem hiszel abban, amit én csinálok.

A fiú átkarolta a vállát, és elindultak visszafelé.

7. fejezet

George Jakes savanyú hangulatban volt. A karja még mindig borzalmasan fájt, noha begipszelték és felkötötték. Az állást, amelyet annyira szeretett volna, elvesztette, még mielőtt megkapta: ahogy Greg megjósolta, a Fawcett-Renshaw Ügyvédi Iroda visszavonta ajánlatát, amikor az újságok leközölték George nevét a sebesült szabadságmenetesek között. Egyszerűen nem tudta, mihez kezdjen.

A diplomaosztó ünnepséget, amelyet avatási napnak hívnak, a Harvard Egyetem Régi Udvarán tartották egy füves téren, a szép, vörös téglás egyetemi épületek négyszögében. Az egyetemi tanács tagjai cilinderben és zsakettben vonultak fel. Díszdoktorrá avatták a brit külügyminisztert, egy Lord Home nevű, csapott állú arisztokratát és a fura nevű McGeorge Bundyt, Kennedy elnök csapatának egyik tagját a Fehér Házból. Rosszkedve mellett George búsult is egy kicsit, amiért elhagyja a Harvardot. Hét évet töltött itt, először mint diák, majd mint joghallgató. Találkozott néhány rendkívüli egyéniséggel, szerzett pár jó barátot. Minden vizsgáján átment. Sok nővel randevúzott, hárommal le is feküdt. Egyszer berúgott, és utálta az érzést, hogy elveszítette az ellenőrzést önmaga fölött.

De leginkább dühös volt, így nem lubickolhatott a nosztalgiában. Az annistoni csürhe garázdálkodása után erélyes válaszra számított a Kennedy-kormánytól. Jack Kennedy liberálisnak mutatkozott az amerikai nép előtt, amivel elnyerte a feketék szavazatait. Bobby Kennedy igazságügyi miniszter volt a törvény legfőbb őre az országban. George arra számított, hogy Bobby hangosan és félreérthetetlenül közli, hogy az Egyesült Államok alkotmánya Alabamára is érvényes.

De Bobby nem szólalt meg.

Senkit sem tartóztattak le, amiért megtámadták a szabadságmeneteseket. Egyetlen erőszakos bűncselekmény után sem nyomozott sem a helyi rendőrség, sem az FBI. Amerikában 1961-ben a rendőrség ölbe tett kézzel nézte végig, ahogy a fehér fajgyűlölők megtámadják a polgárjogi harcosokat, összetörik a csontjukat, igyekeznek elevenen elégetni őket – azután megússzák.

Maria Summerst egy orvosi rendelőben látta utoljára. A sérült szabadságmeneteseket nem vették fel a legközelebbi kórházban, de végül csak találtak embereket, akik hajlandók voltak kezelni őket. George törött karját éppen ellátta egy ápolónő, amikor odajött Maria, és közölte, hogy sikerült jegyet szereznie egy chicagói gépre. A fiú felállt volna, és átöleli, ha teheti. Így a lány csak megcsókolta az arcát, aztán eltűnt.

Vajon látja-e még? Bele tudna szeretni. Talán már meg is történt. Tíznapi folyamatos beszélgetésük közben egyszer sem unta magát: a lány legalább olyan okos volt, mint ő, talán még okosabb is. És noha ártatlannak tűnt, olyan bársonyos barna tekintete volt, hogy George-nak muszáj volt elképzelnie gyertyafényben.

Az avatás délelőtt fél tizenkettőkor ért véget. Diákok, szülők és öregdiákok elszállingóztak a magas szilfák árnyékában a bankettekre, amelyeken a végzősök megkapják a diplomájukat. George a családját kereste, de először nem találta őket.

Viszont meglátta Joseph Hugót.

Egyedül állt John Harvard bronzszobra mellett, és éppen rágyújtott az egyik hosszú cigarettájára. A fekete ünnepi talárban még tésztásabb volt a fehér bőre. George ökölbe szorította a kezét. A szart is szerette volna kiverni a patkányból. De a bal karja használhatatlan volt, és egyébként is, ha épp ezen a napon keverednek ökölharcba a Régi Udvaron, akkor elszabadul a pokol. Talán még a diplomájukat is elveszíthetik. Neki pedig máris éppen elég baja van. Az lenne a legbölcsebb, ha átnézne a férfin, és továbbmenne.

Ehelyett megszólalt:

– Hugó, szar alak vagy!

Hiába volt törött a karja, Hugó így is megrémült tőle. Ugyanakkora volt, mint George, és valószínűleg legalább olyan erős, ám George-ot fűtötte a harag, és ezt Joseph is tudta. Lesütötte a szemét, megpróbált eloldalogni, miközben azt motyogta:

– Nem akarok beszélni veled.

– Nem lep meg. – George elállta az útját. – Csak nézted, ahogy az a megveszett banda rám támad. Azok a vadállatok eltörték a karomat.

Hugó hátrált egy lépést.

– Nem kellett volna Alabamába menned.

– Neked pedig nem kellett volna úgy tenned, mintha polgárjogi aktivista

lennél, miközben egész idő alatt a másik oldalnak kémkedtél. Ki fizetett, a Ku-Klux-Klan?

Hugó védekezőén fölszegte az állát. George legszívesebben odavágott volna.

– Önként adtam információkat az FBI-nak – felelte.

– Szóval ingyen csináltad! Nem is tudom, hogy ez javít vagy ront a helyzeteden.

– Már nem sokáig leszek önkéntes. A jövő héten kezdem a munkát az *Irodában* – mondta annak az embernek a félig zavart, félig kihívó hangján, aki most vallotta be, hogy egy vallási szektához tartozik.

– Ugyancsak jó spicli lehettél, ha munkát adtak neked.

– Mindig is a bűnüldözésben akartam dolgozni.

– Annistonban nem ezt csináltad. Ott a bűnözők oldalán álltál.

– Ti meg kommunisták vagytok. Hallottam, amikor Marx Károlyról beszéltél.

– Meg Hegelről, Voltaire-ről, Gandhiról és Jézus Krisztusról. Menj már, Hugó, ennyire még te sem lehetsz ostoba!

– Gyűlölöm a rendetlenséget.

Éppen ez a probléma, tűnődött keserűen George. Az emberek gyűlölik a rendetlenséget. A sajtó azzal vádolta a szabadságmeneteseket, hogy ok szítják a viszályt, nem a faji elkülönítés hívei a baseballütőikkel, a bombáikkal. Azt hitte, megbolondul lehetetlen dühében: hát senki sincs Amerikában, aki felfogná, mi a helyes?

A gyep túlsó szélén észrevette Verena Marquandot, és intett neki. Hirtelen elveszítette érdeklődését Joseph Hugó iránt.

Verena irodalom szakon végzett, de olyan kevés színes bőrű járt a Harvardra, hogy valamennyien ismerték egymást. Verena pedig olyan szép volt, hogy George akkor is felfigyel rá, ha ezer színes bőrű lány van a Harvardon. A szeme zöld volt, a bőre akár a karamellfagylalt. A talár alatt rövid, zöld ruhát viselt, hogy minél több látsszon hosszú, sima lábából. A szögletes kalapot hetykén félrecsapta. Bomba nő volt.

Mindenki azt mondta, szép pár lennének, mégsem randevúztak. Valahányszor a fiú facér volt, a lány járt valakivel, és fordítva. Most pedig már késő.

Verena szenvedélyes polgárjogi harcos volt, és a diploma után le akart

menni Atlantába, hogy Martin Luther Kingnek dolgozzon.

– Tényleg sikerült elkezdenetek valamit ezzel a Szabadságmenettel! – mondta lelkesen.

Igazat beszélt. Az annistoni gyújtóbombás támadás után George begipszelt karral, repülőgéppel jött el Alabamából, mások azonban folytatták a küzdelmet. Tíz nashville-i diák busszal utazott Birminghambe, ahol letartóztatták őket. Új szabadságmenetesek vették át az első csoport helyét. A fehér fajgyűlölők ismét tömeges erőszakkal válaszoltak. A Szabadságmenetekből mozgalom lett.

– Én viszont elveszítettem az állásomat – felelte George.

– Gyere le Atlantába, és dolgozz Kingnek! – vágta rá Verena.

George meglepődött.

– Ő mondta, hogy szólj nekem?

– Nem, de szüksége van ügyvédekre, és a jelentkezők közül egy sincs még fele olyan okos sem, mint te!

Ez fölkeltette George kíváncsiságát. Csaknem beleszeretett Maria Summersbe, de jobb, ha elfelejti: valószínűleg sohasem látja többé. Vajon Verena járna-e vele, ha mindketten Kingnek dolgoznának?

– Jó ötlet – mondta. De még gondolkozni akart rajta. Másra terelte a szót. – Itt van a családod?

– Hát persze, gyere, ismerkedj meg velük.

Verena szülei híres emberek, Kennedy támogatói voltak. George remélte, hogy most majd bírálni fogják az elnököt, amiért alig reagál a fajgyűlölők erőszakosságára. Talán George és Verena rábeszélhetné őket egy sajtóközleményre. Sokat enyhítene sajgó karja kínjain.

Verena mellett keresztülvágott a gyepen.

– Mama, papa, ő a barátom, George Jakes! – mondta Verena.

Verena apja magas, jól öltözött fekete férfi volt, az anyja fehér nő, aki bonyolult frizurába fésültette szőke haját. George sokszor látta a fényképüket: híres vegyes házaspár voltak. Percy Marquand, a „Néger Bing Crosby”, filmsztár és sanzonénekes volt, Babe Lee vagány szerepekre szakosodott színpadi színésznő.

– Mr. Jakes, odalent Alabamában mindnyájunkért tört el a karja – szólalt meg Percy slágerek tucatjaiból ismerős, meleg baritonján. – Megtiszteltetés, hogy kezet szoríthatok önnel.

– Köszönöm, uram, de kérem, szólítson George-nak.

Babe Lee ugyancsak megszorította a kezét, és közben úgy nézett a szemébe, mintha feleségül akarna menni hozzá.

– Olyan hálásak vagyunk, George, és olyan büszkék is vagyunk magára! – Viselkedése annyira csábító volt, hogy George feszengve sandított a férjre, azt hitte, mérges lesz. Ám sem Percy, sem Verena nem zavartatta magát. Lehet, hogy Babe minden férfival így bánik?

Amint kiszabadult a keze Babe szorításából, Percyhez fordult.

– Tudom, hogy tavaly a választáson Kennedy elnöknek korteskedett – mondta. – Nem dühös most, hogy az elnök így reagál a polgárjogi helyzetre?

– Valamennyien csalódottak vagyunk – felelte Percy.

Verena közbevágott:

– El is hiszem! Bobby Kennedy arra kérte a szabadságmeneteseket, hogy egy időre állítsák magukat takarékra! Ezt képzeljétek! A CORE természetesen visszautasította a javaslatot. Amerikában a törvény uralkodik, nem a csőcselék!

– Ezt az igazságügyi miniszternek kellett volna kijelentenie – tette hozzá George.

Percy zavartalanul bólogatott, miközben kétfelől támadták.

– Úgy hallottam, hogy a kormányzat alkut kötött a déli államokkal – mondta. George a fülét hegyezte: ez nem volt benne az újságokban. – Az államok kormányzói beleegyeztek, hogy megfékezik a söpredéket, és a Kennedy testvérek pontosan ezt akarják.

George tisztában volt vele, hogy a politikában semmi sincs ingyen.

– És mi ennek az ára?

– Az igazságügyi miniszter szemet huny a szabadságmenetesek törvénytelen letartóztatása fölött.

Verena felháborodott.

– Nekem ezt eddig nem is mondtad, papa! – közölte élesen.

– Tudtam, hogy csak felmérgesítene, drágám.

Verena arca elsötétedett a leereszkedő hangtól. Elfordította a tekintetét.

George föltette a kulcskérdést:

– Fog nyilvánosan tiltakozni, Mr. Marquand?

– Gondoltam rá – felelte Percy. –De nem hinném, hogy nagy hatása lenne.

– 1964-ben talán nem Kennedyre szavaznának a fekete választó-

polgárok.

– Biztos, hogy erre van szükségünk? Valamennyiünknek rosszabb lenne, ha olyasvalaki kerülne a Fehér Házba, mint Dick Nixon.

– Akkor mit tehetünk? – háborgott Verena.

– Ami az elmúlt hónapban történt a Délen, kétségkívül azt bizonyítja, hogy a törvény önmagában gyenge. Új polgárjogi törvényre van szükségünk.

– Ámen! – szólt George.

Percy folytatta:

– Talán segíthetek ebben. Pillanatnyilag van egy kevés befolyásom a Fehér Házban. Ha bírálom a Kennedy családot, ezt veszítem el.

George úgy érezte, hogy Percynek meg kellene szólalnia. Verena osztozott a véleményében.

– Ki kellene mondanod, mi az igazság! Amerikában túl sok a megfontolt ember. Ezért alakult ki ez a helyzet is!

Az anyja felháborodott.

– Apád arról ismert, hogy megmondja az igazat – közölte sértődötten. – Számtalanszor vállalta érte a kockázatot!

George már látta, hogy Percyt nem lehet rábeszélni a közszereplésre. Talán igaza is van. Egy új polgárjogi törvény lehetetlenné tenné a déli államoknak, hogy elnyomják a négereket. Talán ez lenne a valódi megoldás.

– Jobb, ha megkeresem a családom – mondta. – Örülök, hogy megismerhettem önöket.

– Gondolkodj azon, nem akarsz-e Martinnak dolgozni! – kiáltott utána Verena, amikor a fiú elindult.

George átment a parkba, ahol a jogászok diplomaosztását tartották. A parkban felállítottak egy ideiglenes emelvényt, és sátrakat vertek, amelyekben kecskelábú asztalok várták, hogy feltálalják rájuk az ünnepi ebédet. Rögtön megtalálta a szüleit.

Az anyja új, sárga ruhát viselt. Rég spórolhatott rá, mert kevély asszony volt, kizárólag George-nak fogadott el bármit is a gazdag Peshkovéktól. Végignézett talárt és egyetemi szögletes kalapot viselő fián.

– Ez életem legbüszkébb napja – mondta, majd váratlanul elsírta magát.

Ez annyira szokatlan volt tőle, hogy George meghökkent. Az anyja huszonöt éve nem volt hajlandó gyengének mutatkozni. Átkarolta, magához szorította.

– Szerencsém, hogy te vagy az anyám – mondta neki.

Gyengéden kibontakozott Jacky öleléséből, tiszta, fehér zsebkendőjével felitatta anyja arcáról a könnyeket. Azután az apjához fordult. A legtöbb öregdiákhoz hasonlóan Greg is szalmakalapot viselt, amelynek szalagjára rányomták az évet – az ő esetében az 1942-t amikor végzett a Harvardon.

– Gratulálok, fiam – mondta, és megrázta George kezét. Nos, gondolta George, itt van, és már ez is valami.

Egy perccel később megérkeztek George nagyszülei, mindketten orosz emigránsok. Nagyapja, Lev Peshkov kocsmákkal és éjszakai lokálokkal kezdte pályafutását Buffalóban, most pedig egy hollywoodi filmstúdiója volt. Nagypapa mindig elegáns volt, ma például fehér öltönyt viselt. George sose tudta, hova tegye. Általában kíméletlen üzletembernek tartották, aki nem sokat törődik a törvényekkel. Másrészt szerette fekete unokáját, bőkezűen ellátta apanázzsal, és fizette a tanulmányait.

Most bizalmasan megfogta George karját:

– Adok egy jó tanácsot a jogi pályafutásodhoz. Sose képviselj bűnözőket.

– Miért?

– Mert azok vesztesek – kuncogott nagyapa.

Lev Peshkovot elég sokan tartották bűnözőnek, aki szeszt csempészett a tilalom éveiben.

– *Minden* bűnöző vesztes? – kérdezte George.

– Azok, akiket rajtakapnak, igen – felelte Lev. – A többinek pedig nincs szüksége ügyvédre. – Jóízűen nevetett.

Nagyanyja, Marga melegen megcsókolta.

– Ne is hallgass a nagyapádra – mondta.

– Muszáj hallgatnom – felelte George. – Ő fizette a tandíjamat.

Lev rábökött az ujjával.

– Örülök, hogy ezt észben tartod.

Marga nem törődött vele.

– Odanézzenek! – mondta szeretettel. – Milyen csinos, és kész ügyvéd!

George volt Marga egyetlen unokája. Imádta a fiút. Valószínűleg még délután odacsúsztat neki ötven dollárt.

Marga dizőz volt egy lokálban, és még hatvanöt évesen is úgy mozgott, mintha színpadon lenne testhez álló ruhában. Fekete haja ma már valószínűleg festésnek köszönhette a színét. George tudta, hogy több ékszert

tett magára, mint amennyit egy szabadtéri összejövetelen illik, azonban úgy vélte, mivel Marga nem feleség, hanem szerető, szükségét érzi az efféle státusszimbólumoknak.

Csaknem ötven éve volt Lev szeretője. Greg volt az egyetlen gyerekük. Levnek Buffalóban volt egy felesége is, Olga és egy lánya, Daisy, aki egy angolhoz ment feleségül, és Londonban élt. Így George-nak voltak angol unokatestvérei, akiket sose látott – feltételezhetőleg fehérek.

Marga puszit adott Jackynek. George észrevette, hogy a közelükben állók meglepetten és helytelenítően néznek rá. Még a liberális Harvardon is szokatlan volt, hogy egy fehér ember magához öleljen egy négert. De hát George családja mindig feltűnést keltett ama ritka alkalmakkor, amikor együtt jelentek meg a nyilvánosság előtt. Még olyan helyeken is, ahova mindenféle színt beengedtek, egy vegyes család máig előhívhatta a fehérek lappangó előítéleteit. George ma még ok-vétlenül megkapja valakitől az elsuttogott megjegyzést: „keverék”. Hát majd elengedi a füle mellett a sértést. Fekete nagyszülei régen meghaltak, ez volt az ő családja. Hogy ez a négy ember majd elszáll a büszkeségtől az ő diplomája miatt, az minden pénzt megér.

– Tegnap az öreg Renshaw-val vacsoráztam – újságolta Greg. – Rábeszéltem, hogy a Fawcett-Renshaw újítsa meg az állásajánlatát.

– Csodálatos! – örvendezett Marga. – George, végül mégis washingtoni ügyvéd leszel!

Jacky ritkán mosolygott, de most megtette, miközben Gregre pillantott.

– Köszönöm, Greg – mondta.

Greg figyelmeztetően fölemelte az ujját.

– De vannak feltételeik – mondta.

– Ó, George minden ésszerű feltételt elfogad – felelte Marga. –Számára ez igazán nagyszerű lehetőség.

Mármint *egy fekete srácnak,* találta ki George a nagyanyja gondolatát, de nem tiltakozott. Elvégre Margának igaza van.

– Milyen feltételekről van szó? – kérdezte óvatosan.

– Semmi olyasmi, ami ne lenne érvényes a világ bármelyik ügyvédjére – felelte Greg. – Maradj ki a balhékból. Egy ügyvéd nem állhat szemben a hatóságokkal.

George gyanakodott.

– Miféle balhékból?

– Többé ne vegyél részt tiltakozó mozgalmakban, menetekben, tüntetésekben. Ilyesmi. Ügyvédbojtárként egyébként sem lesz rá időd.

A javaslat felmérgesítette George-ot.

– Szóval kezdjem azzal munkás életemet, hogy semmit sem teszek többé a szabadságért?

– Ne így nézd – felelte az apja.

George lenyelt egy dühös visszavágást. A család csak a legjobbat akarja neki. Igyekezett semleges hangon válaszolni.

– Hát hogyan?

– Mindössze arról van szó, hogy a te szereped a polgárjogi mozgalomban nem a frontkatonáé. Támogasd őket. Évente egyszer küldj egy csekket a NAACP-nek. – A National Association for the Advván-cement of Colored People (Nemzeti Szövetség a Színes Bőrű Emberek Haladásáért) a legrégibb és legkonzervatívabb polgárjogi csoport volt: ellenezték a Szabadságmeneteket, mert túlságosan provokatívnak tartották okét. – Szóval maradj nyugton. Hagyd, hogy más szálljon föl a buszra.

– Van még egy lehetőség – mondta George.

– Mi az?

– Dolgozhatok Martin Luther Kingnek.

– Munkát ajánlott?

– Megkeresett.

– Mit fizetne?

– Azt hiszem, nem túl sokat.

– Ne gondold, hogy akkor is jöhetsz hozzám apanázsért, ha elutasítasz egy ilyen tökéletes állást! – figyelmeztette Lev.

– Jól van, nagyapa – válaszolta George. – De azt hiszem, mindenképpen elfogadom az állást.

Az anyja is csatlakozott a vitához.

– Ó, George, ne tedd! – Folytatta volna, ám ekkor szólították a végzősöket, hogy sorakozzanak fel diplomaosztáshoz. – Eredj – mondta Jacky. – Majd később megbeszéljük.

George otthagyta a családját, és megkereste a helyét a sorban. Elkezdődött a ceremónia, a végzősök lassan csoszogtak előre. George-nak eszébe jutott a munkája a Fawcett-Renshaw-nál az előző nyáron. Mr.

Renshaw liberális hősnek tartotta magát, amiért fölvett egy fekete ügyvédbojtárt. Ám George csupa olyan munkát kapott, ami megalázóan könnyű volt még egy gyakorlaton lévő egyetemistának is. Türelmes volt, leste a lehetőséget, és egyszer el is jött. Olyan jogi kutatómunkát végzett, amelynek segítségével a cég megnyert egy pert. Ekkor ajánlották fel neki, hogy ha megszerzi a diplomáját, dolgozzon náluk.

Sokszor történt vele ilyesmi. Az emberek automatikusan feltételezték, hogy egy harvardi diák értelmes és tehetséges – kivéve, ha fekete, mert akkor ez nem érvényes. Egész életében azt kellett bizonygatnia, hogy nem hülye. Ez haragtartóvá tette. Ha valaha lesz gyereke, remélhetőleg már egy egészen más világban fog felnőni.

Õt szólították az emelvényre. Miközben fölfelé ment a rövid lépcsőn, megdöbbenve hallotta, hogy sziszegnek.

A sziszegés harvardi hagyomány, rendes körülmények között olyan tanárokkal szemben alkalmazzák, akik rosszul tanítanak, vagy gorombák a diákokkal. George annyira elszörnyedt, hogy megállt a lépcsőn és visszanézett. Tekintete megtalálta Joseph Hugót. Nem egyedül csinálta – ahhoz túl hangos volt a sziszegés –, de bizonyosan ő vezényelte az egész kutyakomédiát.

George-ot megcsapta a gyűlölet. Annyira megalázták, hogy föl se bírt menni az emelvényre. Csak állt ott dermedten, lángoló arccal.

Ekkor valaki tapsolni kezdett. Végignézett a széksorokon és látta, hogy az egyik professzor feláll. Merv West volt az, aki az első évfolyamon tanított. Mások is csatlakoztak hozzá, egykettőre elfojtották a sziszegést. Egész csomó ember állt fel. George úgy sejtette, hogy noha nem ismerik őt, a begipszelt karjából sejtik, ki lehet.

Visszanyerte a bátorságát, fölment az emelvényre. Éljenzés harsant, amikor átvette a diplomáját. Lassan megfordult, szembenézett a közönséggel, és szerény főhajtással megköszönte a tapsot. Azután lejött.

Dobogó szívvel csatlakozott a többi diplomáshoz. Sokan némán kezet ráztak vele. George-ot kétségbe ejtette a sziszegés, viszont föllelkesítette a taps. Rájött, hogy verejtékezik, és egy zsebkendővel megtörölte az arcát. Meddig tart még ez a kínszenvedés?

Valami kábulatfélében figyelte a ceremónia hátralévő részét, és örült, hogy van ideje összeszedni magát. Amint a sziszegés sokkja elmúlt, láthatta,

hogy csupán Hugó és egy maroknyi jobboldali bolond tüntetett, de a Harvard liberális többsége megbecsüli őt. Légy büszke, mondta magának.

A diplomások visszatértek a családjukhoz ebéd előtt. Jacky átölelte George-ot.

– Megéljeneztek! – mondta.

– Igen – felelte Greg. – Bár egy pillanatig úgy tűnt, hogy valami másra készülnek.

George kérdőn tárta szét a karját.

– Hogyan maradhatnék ki ebből a küzdelemből? – kérdezte. – Nagyon szeretném azt az állást a Fawcett-Renshaw-nál, és szeretnék a kedvében járni a családomnak, amely ennyi éven át támogatta a tanulmányaimat, de ez nem minden. Mi van, ha gyerekeim lesznek?

– Az lenne csak a jó! – szólt közbe Marga.

– Nagymama, a gyerekeim színesek lesznek. Miféle világban nőnek fel? Másodosztályú amerikaiak lesznek?

Merv West szakította félbe a beszélgetést. Kezet rázott George-dzsal, gratulált a diplomájához. Kissé alulöltözöttnek tűnt tweedzakójában, legombolt gallérú ingében.

– Köszönöm, hogy tapsolni kezdett, professzor úr – mondta George.

– Ne köszönd, megérdemelted.

George bemutatta a tanárt a családjának.

– Éppen a jövőmről beszélgetünk.

– Remélem, még nem hoztad meg a végső döntést.

George kíváncsisága felhorgadt. Mit akar ez jelenteni?

– Még nem – felelte. – Miért?

– Beszélgettem Bobby Kennedy igazságügyi miniszterrel – tudod, hogy ő is a Harvardon végzett.

– Remélem, elmondta neki, hogy szégyent hozott az országra azzal, ahogy az alabamai eseményeket kezelte.

West sajnálkozva elmosolyodott.

– Nem ezekkel a szavakkal, nem egészen így, de egyetértettünk abban, hogy a kormány válasza nem volt megfelelő.

– Egy cseppet sem. Nem tudom elképzelni, hogy… – Elhallgatott, mert hirtelen támadt egy gondolata. – Mi köze ennek az én jövőmhöz?

– Bobby úgy döntött, alkalmaz egy fiatal, fekete jogászt, hogy a

polgárjogi szempont is képviseltesse magát a csapatában. Megkérdezte, ismerek-e valakit, akit ajánlhatok erre a posztra.

George egy pillanatra szóhoz sem jutott.

– Azt akarja mondani…

West figyelmeztetően emelte föl a kezét.

– Én nem ajánlok neked állást, ezt csak Bobby teheti meg. De elvihetlek egy meghallgatásra… ha érdekel a dolog.

– George! Bobby Kennedyvel dolgozhatsz! Ez fantasztikus lenne! – mondta Jacky.

– De anya, a Kennedyk csúnyán cserbenhagytak minket!

– Akkor dolgozz Bobbyval, és változtass a helyzeten!

George habozott. Ránézett maga körül a lelkes arcokra: anyjára, apjára, nagyanyjára, nagyapjára és ismét az anyjára.

– Talán azt teszem – mondta végül.

8. fejezet

Gyimka Dvorkin szégyellte, hogy huszonkét évesen még szűz. Számos lánnyal randevúzott, mikor egyetemre járt, de egyikük sem volt hajlandó elmenni a végsőkig. Egyébként sem volt biztos benne, hogy el kell-e mennie a végsődig. Tulajdonképpen senki nem mondta neki, hogy a szex csak az egyik része egy tartós szerelmi kapcsolatnak, ő valamiért mégis így érezte. Nem volt neki olyan sietős, mint némely fiúnak. A tapasztalat hiánya azonban most már zavarta.

Barátja, Valentyin Lebegyev éppen az ellenkezője volt. Magas, magabiztos, aki fekete hajával, kék szemével elbűvölt mindenkit. Mire elvégezték az első évet a moszkvai egyetemen, Valentyinnak sikerült lefeküdnie a politikatudomány szakos lányok többségével és az egyik tanárnővel is.

Barátságuk elején Gyimka megkérdezte tőle:

– Mit csináltok, tudod, hogy ne legyen belőle terhesség?

– Ez a lány gondja, nem? – felelte félvállról Valentyin. – De ha bekövetkezik a legrosszabb, nem olyan nehéz elintézni egy abortuszt.

Gyimka, aki másokkal is beszélt erről, úgy találta, hogy a szovjet fiúk többségének ugyanez a véleménye. Mivel a férfiak nem esnek teherbe, ez nem az ő gondjuk. És az első tizenkét hétben csak kérni kell, és simán megszakítják a terhességet. Gyimkát azonban feszélyezte Valentyin felfogása, talán azért, mert a nővére annyira megvetette a barátját.

Valentyint elsősorban a szex érdekelte, a tanulás csak a második helyen állt. Gyimkánál fordított volt a helyzet: éppen ezért volt most ő a Kremlben, Valentyin pedig a fővárosi parkosítási osztályon.

Viszont a parkosítási osztályon szerzett kapcsolatai segítségével Valentyin elintézte, hogy 1961 júliusában egy hetet tölthessenek a V. I. Leninről elnevezett Komszomol-táborban.

A tábor kicsit katonás volt a nyílegyenes sorokban fölvert sátrakkal, a fél tizenegyes takaródóval, viszont volt úszómedencéje, csónakázótava, úgyhogy már egyetlen itteni hét is irigyelt kiváltságnak számított.

Gyimka úgy érezte, megérdemli ezt a hetet. A bécsi csúcstalálkozó

diadalt hozott a Szovjetuniónak, és ez az ő érdeme is volt.

Holott igazából rosszul kezdődött Hruscsov számára. Kennedy és káprázatos felesége több tucat csillagos-sávos zászlót lobogtató limuzin flottával érkezett a városba. Amikor a két vezető találkozott, a televíziónézők szerte a világon láthatták, amint a Hruscsovnál jó tenyérnyivel magasabb Kennedy patrícius fensőbbséggel tekint le a főtitkár kopasz fejére. Kennedy remek zakói, keskeny nyakkendői mellett Hruscsov úgy festett, mint egy paraszt a vasárnapi ruhájában. A Szovjetunió nem is tudta, hogy benevezett egy szépségversenybe, amelyet Amerika fölényesen megnyert.

De amint elkezdődött a tárgyalás, Hruscsov uralta a terepet. Ha Kennedy igyekezett barátságos beszélgetést kezdeményezni két ésszerűen gondolkodó ember között, Hruscsov hangos agresszivitással felelt. Kennedy arra célzott, hogy nem logikus a Szovjetunió viselkedése, amikor bátorítja a kommunizmus térnyerését a fejlődő országokban, aztán meg felháborodottan tiltakozik, ha az amerikaiak megpróbálják visszaszorítani a kommunizmust a szovjet érdekszférában. Hruscsov megvetően azt felelte, hogy a kommunizmus elterjedése történelmi szükségszerűség, egyetlen vezető sem állhat a folyamat útjába. Kennedy nem nagyon értette a marxista filozófiát, és nem tudta, mit mondjon.

Diadalmaskodott a stratégia, amelyet Gyimka és a többi tanácsadó kidolgozott. Amikor Hruscsov visszatért Moszkvába, több tucat másolatot rendelt a csúcstalálkozó jegyzőkönyvéből, amelyet nem csupán a szovjet blokkban osztottak szét, de a Kambodzsához és Mexikóhoz hasonlóan távoli országok vezetőinek is megküldték. Kennedy közben hallgatott, még arra sem válaszolt, amikor Hruscsov Nyugat-Berlin elfoglalásával fenyegetőzött. Így hát Gyimka szabadságra ment.

Az első napon fölvette új ruháját, kockás, rövid ujjú ingét és azt a sortot, amelyet az anyja varrt egy viseltes, kék szerzs öltöny nadrágjából.

– Az ilyen sortok divatosak Nyugaton? – kérdezte Valentyin.

Gyimka elnevette magát.

– Tudomásom szerint nem.

Amíg Valentyin megborotválkozott, Gyimka elment, hogy beszerezze az ellátmányt.

Ahogy kilépett az ajtón, örömmel látta, hogy a szomszédban egy fiatal nő

éppen begyújtja a minden sátorhoz járó kis petrofort. Kicsit idősebb volt Gyimkánál, a fiú huszonhét évesnek saccolta. Dús, vörösbarna haját bubifrizurára vágatta, és aranyos szeplői voltak. El-bátortalanítóan divatos volt narancsszín blúzában és szoros fekete nadrágjában, amely épp térd alatt ért véget.

– Szervusz! – mosolyodott el Gyimka. A lány felnézett. – Nem kell segítség?

A lány egy gyufával begyújtotta a tűzhelyet, azután szó nélkül visszabújt a sátorba.

Hát nem ő fogja elvenni a szüzességemet, gondolta Gyimka, azzal ment tovább.

A közös fürdőépület melletti boltban vásárolt tojást és kenyeret. Mire visszaért, már két lány volt a szomszéd sátor előtt: az, akit megszólított és egy vékony, csinos

szőke. A szöszin ugyanolyan fekete nadrág volt, de rózsaszín blúzt viselt hozzá. Valentyin mondott nekik valamit, amin elnevették magukat.

Valentyin bemutatta őket Gyimkának. A vörös, akit Nyinának hívtak, egy szóval sem célzott korábbi találkozásukra, változatlan kimértséggel viselkedett. Kettejük közül a szőke haját kecsesen babráló Anna volt a fesztelenül mosolygós.

Gyimka és Valentyin egy vaslábast hoztak magukkal, úgy tervezték, hogy majd azzal intézik el az egész főzést. Gyimka vizet engedett bele, hogy megfőzzék a tojást, de a lányok jobban felszerelkeztek, és Nyina elkérte a tojásokat, hogy palacsintát süssön.

Haladnak a dolgok, gondolta a fiú.

Nyinát bámulta evés közben. Keskeny orra, kicsi szája, finom, de határozott álla tartózkodóvá tette a külsejét, mintha örökké mérlegelne valamit. Ám ehhez az archoz érzékien buja alakja volt, és amikor Gyimka rájött, hogy láthatja majd úszódresszben is, kiszáradt a szája.

– Gyimkával fogunk egy csónakot, mert át akarunk evezni a tó túlpartjára – mondta Valentyin. Gyimka először hallott erről a tervről, de nem szólt. – Miért ne mehetnénk négyesben? – folytatta Valentyin. – Piknikezhetnénk odaát.

Lehetetlen, hogy ez ilyen könnyen menjen, gondolta Gyimka. Hiszen csak most találkoztak!

A lányok egy telepatikus pillanatra összenéztek, azután Nyina szigorúan azt válaszolta:

– Majd meglátjuk. Első a mosogatás.

Elkezdte összeszedni a tányérokat és az evőeszközöket.

Ez csalódás volt, bár talán még nem jelentette az ügy végét.

Gyimka önként jelentkezett, hogy elviszi a mosatlan edényt a vizesblokkhoz.

– Hol szerezted ezt a sortot? – kérdezte Nyina odamenet.

– Az anyám varrta.

A lány elnevette magát.

– Aranyos!

Gyimka elgondolkozott, mire célozna a nővére azzal, ha azt mondaná egy férfiról, hogy aranyos, és úgy döntött, azt jelenti, hogy kedves, de nem vonzó.

Egy betonkockában voltak a vécék, a zuhanyok és a nagy, közös mosogatók. Gyimka figyelte, hogyan mossa el Nyina a tányérokat. Igyekezett kitalálni, mit mondjon, de semmi nem jutott az eszébe. Ha a lány a berlini válságról kérdezi, egész nap tudott volna beszélni. De hiányzott belőle Valentyinnak az a képessége, hogy hanyagul ontsa magából a mérsékelten mulattató badarságokat.

– Régen vagytok barátnők Annával? – sikerült végül kinyögnie.

– Együtt dolgozunk – felelte a lány. – Adminisztrátorok vagyunk a vasipari szakszervezet moszkvai székházában. Egy éve elváltam,

Anna pedig keresett magának egy lakótársat, úgyhogy most egy fedél alatt élünk.

Elvált, gondolta Gyimka, ez azt jelenti, hogy vannak szexuális tapasztalatai. Ettől megszeppent.

– Milyen volt a férjed?

– Szar alak – felelte Nyina. – Nem is szeretek beszélni róla.

– Jól van. – Gyimka kétségbeesetten keresett valamilyen semmitmondó témát. – Anna igazán kedves lánynak látszik – próbálkozott.

– Jók a kapcsolatai.

Ez különös megjegyzés volt egy barátnőről.

– Hogyhogy?

– Az apja intézte el ezt az üdülést. A szakszervezet moszkvai járási

titkára. – Ezt mintha büszkén mondta volna.

Gyimka visszavitte a tiszta tányérokat a sátrakhoz. Amikor megérkeztek, Valentyin vidáman újságolta:

– Csináltunk sajtos-sonkás szendvicseket.

Anna a barátnőjére nézett, és tehetetlenül intett, mutatva, hogy nem tudta leállítani Valentyint, habár Gyimka szerint nem is nagyon akarta. Nyina vállat vont. Ezzel eldőlt, hogy piknikezni mennek.

Egy órán át álltak sorba csónakért, de a moszkvaiak megszokták a sorban állást, és késő délelőtt már ki is jutottak a tiszta, hideg vízre. Valentyin és Gyimka felváltva evezett, a lányok élvezték a napsütést. Úgy tűnt, senkinek nem hiányzik a beszélgetés.

A tó túlsó partján kikötötték a csónakot egy kis nyírfához. Valentyin ledobta az ingét, Gyimka követte a példáját. Anna levetette a blúzát és a nadrágját. Alatta égszínkék, kétrészes fürdőruhát viselt. Gyimka tudta, hogy ezt a fazont bikininek hívják, és nagy divat Nyugaton, de élőben még sosem látott ilyet. Annyira felizgatta a látvány, hogy zavarba jött. Alig bírta levenni a szemét a lány sima, lapos hasáról és a köldökéről.

Csalódására Nyina nem vetkőzött le.

Megették a szendvicseket, Valentyin elővarázsolt egy üveg vodkát. Gyimka tudta, hogy a tábor boltjában nem lehet szeszt kapni.

– A csónakkiadótól vettem. Van egy kapitalista kisvállalkozása – magyarázta Valentyin. Gyimkát nem rázta meg a hír: az igazán kapós dolgok többségét a televíziótól a farmerig meg lehetett szerezni a feketepiacon.

Körbeadták az üveget. Mindkét lány derekasan meghúzta.

Nyina a keze fejével megtörölte a száját.

– Szóval ti a parkosítási osztályon dolgoztok?

– Dehogy! – nevette el magát Valentyin. – Gyimka túl okos ahhoz.

– A Kremlben dolgozom – mondta Gyimka.

Ez mély benyomást tett Nyinára.

– Mit csinálsz?

Gyimka nem szívesen beszélt erről, mert úgy hangzott, mintha dicsekedne.

– A főtitkár elvtárs egyik titkára vagyok.

– Úgy érted, Hruscsov elvtársé? – kérdezte döbbenten Nyina.

– Igen.

– Hogy az ördögbe kaptál ilyen munkát?

– Mondtam, hogy okos. Mindenütt osztályelső volt – szólt közbe Valentyin.

– Ilyen munka nem jár pusztán a jó osztályzatokért – jegyezte meg éles hangon Nyina. – Kit ismersz?

– A nagyapám, Grigorij Peskov, ott volt a Téli Palota ostromlói között a nagy októberi szocialista forradalomban.

– Ezért még nem jár ki egy ilyen állás.

– Na jó, az apám a KGB-nél dolgozott. Tavaly halt meg. A nagybátyám tábornok. *És* még okos is vagyok.

– Meg szerény is – tette hozzá a lány, de a gúnyolódása nem volt ellenséges. – Ki a nagybátyád?

– Vlagyimir Peskov. Mi csak Vologyának hívjuk.

– Hallottam már Peskov tábornokról. Szóval ő a nagybátyád. Ilyen családdal hogyhogy csak egy házilag barkácsolt sortra futotta?

Gyimka mostanra teljesen összezavarodott. A lány először mutatott iránta érdeklődést, de a fiú nem tudta megállapítani, hogy csodálja-e vagy lenézi. Talán ilyen a modora.

Valentyin fölállt.

– Gyere, fedezzük föl a környéket – mondta Annának. – Hagyjuk itt ezeket, hadd beszélgessenek Gyimka sortjáról. – Nyújtotta a kezét. Anna is nyújtotta a magáét, hagyta, hogy Valentyin felhúzza a földről, azután kézen fogva elindullak az erdőbe.

– Nem tetszik a barátod – szólalt meg Nyina.

– Neki viszont tetszik Anna.

– Csinos lány.

– Te pedig szép vagy – mondta halkan Gyimka. Nem tervezte, hogy ezt mondja. Egyszerűen kibukott a száján. De komolyan gondolta.

Nyina elgondolkodva nézett rá, mintha újraértékelné, azután megkérdezte:

– Akarsz úszni?

Gyimkát nem nagyon érdekelte az úszás, de alig várta, hogy láthassa a lány fürdőruháját. Levetkőzött. A sortja alatt úszónadrágot viselt.

Nyinán barna műszálas, egyrészes fürdőruha volt, nem bikini, de olyan tökéletesen kitöltötte, hogy Gyimka mégsem csalódott. Dús mellével, széles csípőjével épp az ellentéte volt a vékony Annának. A nyaka is szeplős volt.

Amikor észrevette, hogy a fiú a testét bámulja, elfordult és berohant a vízbe.

Gyimka követte.

A tó a napsütés ellenére is dermesztően hideg volt, Gyimka mégis élvezte a víz érzéki simogatását. Gyorsan úsztak, hogy fölmelegedjenek. Kiúsztak messzire, azután megfordultak, és lassabban visszaindultak a parthoz. Valamivel a part előtt megálltak, Gyimka leengedte a lábát. A víz a derekukig ért. Gyimka a lány mellére sandított. A hideg víztől megkeményedett mellbimbók kihegyesedtek a fürdőruhából.

– Ne bámészkodj! – mondta a lány és játékosan Gyimka arcába fröcskölte a vizet.

A fiú is fröcskölni kezdte.

– Na jó! – kiáltotta Nyina. Megragadta a fiú fejét, hogy lenyomja a víz alá.

Gyimka elkapta Nyina derekát. Birkózni kezdtek a vízben. Nyina teste súlyos, de rugalmas volt, a fiú élvezte a tömörségét. Átkarolta, és fölemelte a tó fenekéről. A lány nevetve, rúgkapálva igyekezett szabadulni, ő azonban még erősebben szorította. Nyina melle puhán tapadt az arcához.

– Feladom! – kiáltotta a lány.

A fiú vonakodva engedte el. Egy pillanatig csak nézték egymást, Gyimka meglátta a lány szemében a vágy csillogását. Valami megváltoztatta Nyina viselkedését: a vodka, a felismerés, hogy Gyimka egy befolyásos apparatcsik, a birkózás a vízben vagy lehet, hogy mindhárom. Nem törődött vele. Látta a biztatást Nyina mosolyában, és szájon csókolta.

A lány lelkesen viszonozta a csókot.

Gyimka megfeledkezett a hideg vízről, elveszett a lány ajkának és nyelvének ízében, Nyina azonban néhány perc után megborzongott és azt mondta:

– Menjünk ki.

A fiú kézen fogta. Kitapicskoltak a sekélyesből a szárazföldre. Egymás mellé feküdtek a fűbe, és ismét csókolózni kezdtek. Gyimka megérintette a lány mellét, és kezdte azt gondolni, hogy ezen a napon veszíti el a szüzességét.

Ekkor egy nyers hang belebömbölt a megafonba:

– Hozzák vissza a csónakot a mólóhoz! Lejárt az idejük!

– Az erkölcsrendészet – mormolta Nyina.

Gyimka a csalódottsága ellenére is kuncogni kezdett.

Felnézett, és meglátott a parttól százméternyire egy külső motoros kis gumicsónakot.

Intéssel jelezte, hogy megértette őket. A csónakot két órára bérelték ki. Sejtette, hogy ha megkenték volna a csónakmestert, tovább is maradhattak volna, de erre akkor nem gondoltak. Őszintén szólva álmában sem gondolta volna, hogy ilyen gyorsan halad majd Nyinával.

– Nem mehetünk vissza nélkülük – mondta Nyina, ám egy perc múlva Anna és Valentyin is előbukkant az erdőből. Gyimka úgy vélte, a közelben lehettek, és hallották a megafonos felszólítást.

A fiúk kissé arrébb mentek, és ki-ki fölvette a ruháját a fürdőruhájára. Gyimka hallotta, hogy Nyina és Anna pusmognak. Anna sürgetett valamit, Nyina kuncogott és bólogatott.

Azután Anna egy jelentőségteljes pillantást vetett Valentyinra. Úgy tűnt, ez előre megbeszélt jel volt. Valentyin biccentett, és Gyimkához fordult.

– Ma este elmegyünk négyen néptáncra – mondta halkan. – Miután visszajöttünk, Anna átjön a sátrunkba velem. Te pedig Nyinával mész az ö sátrukba. Helyes?

Nem hogy helyes volt, de izgató.

– Annával szervezted meg? – kérdezte Gyimka.

– Igen, és Nyina most egyezett bele.

Gyimka nem hitt a fülének. Egy egész éjszaka, amikor ölelgetheti Nyina ropogós testét.

– Tetszem neki!

– Biztosan a sortod tetszik.

Beszálltak a csónakba, és visszaeveztek. A lányok bejelentették, hogy amint visszaérnek, le akarnak zuhanyozni. Gyimka azon töprengett, mivel siettethetné az időt.

A mólón egy fekete öltönyös ember várakozott.

Gyimka ösztönszerűen tudta, hogy neki hozott üzenetet. Sejthettem volna, gondolta ingerülten, túlságosan jól mentek a dolgok.

Valamennyien kiszálltak. Nyina az öltönyében verejtékező emberre pillantott, és megkérdezte:

– Most letartóztatnak, mert túl sokáig voltunk kint a csónakkal? – Hangja csak félig volt tréfás.

– Engem keres? – kérdezte Gyimka. – Dmitrij Dvorkin vagyok.
– Igenis, Dmitrij Iljics – felelte a férfi tiszteletteljesen, az apai nevet is használva. – A sofőrje vagyok. Azért jöttem, hogy el vigyem a repülőtérre.
– Milyen vészhelyzet van?
A sofőr vállat vont.
– A főtitkár elvtársnak van szüksége önre.
– Megyek a holmimért – felelte Gyimka rosszkedvűen.
Az azért megvigasztalta némileg, hogy Nyina megilletődötten bámulja.

A kocsi a Vnukovói repülőtérre vitte, Moszkvától délnyugatra, ahol Vera Pletner várta egy nagy borítékkal és egy Tbiliszibe szóló jeggyel.
Hruscsov nem Moszkvában volt, hanem a dácsájában Picundán, a magas rangú kormányhivatalnokok fekete-tengeri üdülőjében, ahova most Gyimka utazott.
Még sose ült repülőn.
Nem ő volt az egyetlen titkár, akinek elrontották a szabadságát. Az indulási csarnokban éppen kinyitni készült a borítékot, amikor megpillantotta a nyáron is a szokott szürke flanelingét viselő Jevgenyij Filipovot. Igen elégedettnek tűnt, ami rossz jel.
– Kudarcot vallott a stratégiája – mondta leplezetlen kárörömmel Gyimkának.
– Mi történt?
– Kennedy elnök televíziós beszédet mondott.
Kennedy egyszer sem szólalt meg a bécsi csúcstalálkozó óta eltelt hét hétben. Az Egyesült Államok nem válaszolt Hruscsov fenyegetésére, hogy szerződést köt Kelet-Németországgal, és visszaveszi Nyugat-Berlint. Gyimka feltételezte, hogy az amerikai elnök túlságosan megijedt, nem mer szembeszállni Hruscsovval.
– Miről szólt a beszéd?
– Felszólította az amerikai népet, hogy készüljön a háborúra.
Hát ez volt a vészhelyzet.
Õket szólították.
– Pontosan mit mondott Kennedy? – kérdezte Gyimka.
– Berlinről szólva azt mondta: „Ha a várost megtámadják, azt úgy tekintjük, mintha minket támadtak volna meg.” A teljes szöveg a

borítékjában van.

Beszálltak, Gyimka még mindig a vakációs sortját viselte. A repülő egy Tupoljev Tu-104-es sugárhajtású gép volt. Felszállás közben Gyimka kinézett az ablakon. Tisztában volt a repülőgép működésének elvével – az ívelt szárny légnyomáskülönbséget hoz létre ennek ellenére is varázslatnak tűnt, amikor elhagyták a földet.

Végül elszakította a tekintetét a látványtól, és felbontotta a borítékot.

Filipov nem túlzott.

Kennedy nem csupán a száját jártatta. Javasolta, hogy háromszorozzák meg a behívottak számát, hívják be a tartalékosokat, növeljék az amerikai hadsereget egymillió fölé. Arra készült, hogy új berlini légihidat hoz létre, hat hadosztályt vezényel át Európába, és gazdasági szankciókat vezetnek be a Varsói Szerződés államai ellen.

És több mint *hárommilliárd* dollárra emelte a katonai költségvetést!

Gyimka belátta, hogy a stratégia, amelyet Hruscsov és tanácsadói kidolgoztak, katasztrofális kudarcba fulladt. Mindnyájan alábecsülték a jóképű, fiatal elnököt. Tehát nem hagyja fenyegetni magát.

Mit tehet Hruscsov?

Lehet, hogy le kell mondania. Eddig még egyetlen szovjet vezető sem tette meg – Lenin és Sztálin holtig töltötte be a pozícióját –, de a forradalmi politizálásban egyszer mindent el kell kezdeni.

Gyimka kétszer is elolvasta a beszédet, és ezen rágódott a kétórás út hátralévő részében. Úgy vélte, Hruscsov számára egyetlen alternatívája van a lemondásnak: kirúgja a titkárait, új tanácsadókat alkalmaz, átalakítja az elnökséget, több hatalmat ad ellenségeinek, amivel elismeri, hogy tévedett, és megígéri, a jövőben bölcsebb tanácsadókra hallgat.

Akárhogy is, az ő rövid pályafutásának a Kremlben vége. Talán túlságosan becsvágyó volt, gondolta siralmasan. Nem kétséges, hogy valami szerényebb jövő vár rá.

Vajon a buja testű Nyina még mindig hajlandó lenne eltölteni vele egy éjszakát?

Leszálltak Tbilisziben, ahonnan kis katonai repülőgép vitte tovább Gyimkát és Filipovot a tengerparti kifutópályához.

Ott Natalja Szmotrova, a külügyminisztériumi tisztviselő várta őket. Nyirkos tengeri levegőtől göndör hajával egészen dévaj lett a külseje.

– Rossz hírek Pervuhintól – mondta az autó kormánya mellől. Mihail Pervuhin volt a szovjet nagykövet Kelet-Németországban. – A nyugati emigránsok folyója tengerré dagadt.

Filipov bosszús képet vágott, valószínűleg azért, mert Natalja nála előbb értesült a hírről.

– Ez hány embert jelent?

– Megközelítőleg napi ezret.

Gyimka megdöbbent.

– Naponta ezer?

Natalja bólintott.

– Pervuhin azt mondja, hogy a keletnémet kormány többé nem stabil. Az ország az összeomlás szélén áll. Népfelkelésre lehet számítani.

– Látja? – fordult Gyimka felé Filipov. – Ide vezetett a maguk politikája.

Gyimka nem válaszolt.

Natalja végigautózott velük a parti úton egy erdős félszigetig, ahol befordult egy hosszú, stukkós falba illesztett, tömör vaskapun. A makulátlan gyepen fehér ház állt, emeletén hosszú balkonnal. A ház mellett igazi úszómedence volt. Gyimka még sosem látott olyan házat, amelynek saját úszómedencéje lett volna.

– Lent van a tengernél – mondta Gyimkának egy őr, és a ház túlsó vége felé biccentett.

Gyimka elindult a fák között a kavicsos tengerpartra. Egy géppisztolyos katona keményen végigmérte, azután intett neki, hogy mehet.

Hruscsovot egy pálmafa alatt találta. A világ második leghatalmasabb embere alacsony, kövér, kopasz és csúnya volt. Öltönynadrágot viselt nadrágtartóval, és felgyűrt ujjú fehér inget. Fonott strandszéken ült, előtte kancsó víz és üvegpohár állt egy asztalkán. Semmit nem csinált.

Gyimkára nézett és megkérdezte:

– Hol csináltatta ezt a sortot?

– Az anyám varrta.

– Nekem is kéne egy.

Gyimka felmondta az előre begyakorolt mondatot.

– Főtitkár elvtárs, felajánlom azonnali lemondásomat.

Hruscsov rá se hederített.

– A következő húsz évben lehagyjuk az Egyesült Államokat katonailag és

gazdaságilag – mondta, mintha egy korábbi beszélgetést folytatna. – De addig is mivel akadályozhatjuk meg, hogy az erősebb hatalom döntsön a világpolitikában, és feltartóztassa a kommunizmus világhódítását?

– Nem tudom – felelte Gyimka.

– Ide nézzen – mondta Hruscsov. – Én vagyok a Szovjetunió. – Fölvette a kancsót, lassan tölteni kezdte a vizet a pohárba, addig töltötte, amíg színültig nem lett. Akkor átadta a kancsót Gyimkának. – Maga az Egyesült Államok – folytatta. – Most töltsön vizet a pohárba.

Gyimka tette, amit mondtak neki. A víz kifolyt, átáztatta a fehér abroszt.

– Látja? – mondta Hruscsov, mintha ezzel bizonyított volna egy tételt. – Amikor a pohár tele van, többé nem lehet semmit beletölteni anélkül, hogy piszok ne lenne a dologból.

Gyimka nem értette. Föltette a kérdést, amelyet a főtitkár várt.

– Mi ennek a jelentése, Nyikita Szergejevics?

– A nemzetközi politika olyan, mint ez a pohár. Az agresszív lépések mindkét fél részéről tovább töltik bele a vizet. A kiömlő víz a háború.

Gyimka már értette.

– Amikor a feszültség eléri a maximumot, senki sem léphet fel úgy, hogy azzal ne okozna háborút.

– Így van. És az amerikaiak sem akarnak jobban háborút, mint mi. Így ha a nemzetközi feszültséget a maximumon tartjuk – csordultig töltjük a poharat az amerikai elnök megbénul. Semmit sem csinálhat anélkül, hogy ne robbantana ki háborút, így hát semmit sem szabad csinálnia!

Gyimka csak most látta, micsoda okos beszéd ez. Megmutatja, hogyan uralkodhat a gyengébb.

– Akkor Kennedy most tehetetlen! – mondta.

– Mert a következő lépés a háború!

A fiú azon tűnődött, hogy vajon eleve így tervelte ki Hruscsov? Vagy csak most szopta az ujjából, mint utólagos önigazolást? Mert rögtönözni, azt szédületesen tud. Nem mintha számítana most már.

– Akkor hát mit kezdünk a berlini válsággal? – kérdezte.

– Építünk egy falat – felelte Hruscsov.

9.fejezet

George Jakes a Jockey Clubba vitte ebédelni Verena Marquandot. Valójában nem klub volt, hanem egy elegáns új étterem a Fairfax Hotelben, amelyet Kennedy köre nagyon kedvelt. George és Verena volt a legjobban öltözött pár a helyiségben, a lány elragadóan sikkes, kockás, élénk színű pamutszövet ruhában széles, piros övvel, a fiú szalonban csináltatott, sötétkék lenvászon blézerben csíkos nyakkendővel. Ennek ellenére a konyha melletti asztalt kapták. Washingtonban nem volt faji megkülönböztetés, de azért előítélet létezett. George nem hagyta, hogy a dolog felbosszantsa.

Verena a szüleivel érkezett a városba. Ugyanezen a napon valamivel későbbre meghívásuk volt a Fehér Házba egy koktélpartira, amelyet azért tartottak, hogy köszönetét mondjanak a Marquandék-hoz hasonlóan ismert támogatóknak, és megnyerjék őket a következő választáshoz.

Verena elégedetten nézett körül.

– Hosszú ideje nem jártam egy tisztességes étteremben – mondta. – Atlanta valóságos sivatag. – Hollywoodi sztárok gyerekeként arra nevelték, hogy a fényűzés az elvárható minimum.

– Ide kéne költöznöd – javasolta George, és belenézett a döbbenetesen zöld szempárba. Az ujjatlan ruha tökéletesen érvényre juttatta a tejeskávé színű bőrt, amivel Verena nyilvánvalóan tisztában is volt. Ha Washingtonba költözne, George kérhetne tőle randevút.

A fiú igyekezett elfelejteni Maria Summerst. Mostanában Norine Latimerrel találkozgatott, aki történelem szakon végzett, és az Amerikai Történeti Múzeumban dolgozott titkárnőként. Vonzó és értelmes lány volt, de ez sem segített, mert George-nak most is folyton Maria járt az eszében. Talán Veréna hatékonyabb gyógymód lenne.

Ám ezt természetesen csak gondolta.

– Begyepesedsz odalent, Georgiában – mondta.

– Ne vedd olyan biztosra – felelte a lány. – Martin Luther King-nek dolgozom. Jobban meg fogja változtatni Amerikát, mint John F. Kennedy.

– Ez azért van, mert dr. King csak egy témával, a polgárjogokkal foglalkozik. Az elnöknek száz gondja van. A szabad világ védelmezője.

Most éppen Berlin a legfőbb problémája.
– Furcsa, nem? – kérdezte a lány. – Hiszi, hogy a kelet-berlini németeknek jár a szabadság és a demokrácia, de ez nem érvényes az amerikai Dél négereire.
George elmosolyodott. Verena mindig ilyen harcias volt.
– Nem arról van szó, hogy miben hisz – felelte. – Hanem arról, mit képes elérni.
A lány vállat vont.
– És *te* mire vagy képes?
– Az Igazságügyi Minisztérium kilencszázötven jogászt alkalmaz. Érkezésem előtt ebből mindössze tíz volt fekete. Én máris javítottam tíz százalékkal az arányt.
– És mit értél el?
– Az Államközi Kereskedelmi Bizottságban ugyancsak nehéz érvényre juttatni a törvényt. Bobby arra kérte őket, hogy szüntessék meg a faji elkülönítést a buszjáratokon.
– És miből gondolod, hogy ennek nagyobb lesz a foganatja, mint a korábbiaknak?
– Eddig csakugyan nem járt sok eredménnyel. – George-ot ez kétségbe ejtette, de igyekezett leplezni a csalódását Verena előtt. – Van Bobby csapatában egy Dennis Wilson nevű fazon, fiatal, fehér jogász, aki fenyegetést lát bennem, és távol tart az igazán fontos megbeszélésektől.
– Hogy teheti meg? Téged Róbert Kennedy vett föl. Nincs szüksége a munkádra?
– El kell nyernem Bobby bizalmát.
– Te csak púder vagy – válaszolta gúnyosan a lány. – Azzal, hogy odavett, Bobby már elmondhatja a világnak, hogy egy néger ad neki tanácsokat polgárjogi ügyekben. Nem muszáj meg is hallgatnia.
George attól félt, hogy Verenának igaza van, de nem ismerte el.
– Ez rajtam múlik. Rá kell vennem, hogy meghallgasson.
– Gyere Atlantába – felelte a lány. – Még mindig megvan az a munka dr. Kingnél.
George megrázta a fejét.
– Engem ideköt a karrierem. – Eszébe jutott, amit Maria mondott, és megismételte: – A tiltakozásoknak nagy a hatása, de végső soron a

kormányok alakítják át a világot.
– Már amelyik – mondta Verena.
Amikor távoztak, meglátták George anyját a szálloda előcsarnokában. George szervezte ide a találkozót, de nem gondolta, hogy a mama az étterem előtt fog várakozni.
– Miért nem jöttél be hozzánk? – kérdezte.
Jacky elengedte a füle mellett a kérdést, és Verenához fordult.
– Már találkoztunk a diplomaosztáson – mondta. – Hogy van, Verena? – Roppant udvariasan viselkedett, George ebből tudta, hogy nem igazán tetszik neki a lány.
George taxit fogott Verenának, és csókot lehelt az arcára.
– Igazán jó volt ismét találkozni veled – mondta.
Anyja és *ő* gyalog indultak el az Igazságügyi Minisztérium felé. Jacky Jakes látni akarta, hol dolgozik a fia. George elintézte, hogy meglátogathassa egy csöndes napon, amikor Bobby Kennedy kimegy a CIA központjába, a várostól tizenkét-tizenhárom kilométerre lévő Langleybe.
Jacky kivett egy nap szabadságot. Kiöltözött az alkalomra, kalapot vett, kesztyűt húzott, mintha templomba indulna.
– Mit szólsz Verenához? – kérdezte George, miközben ballagtak.
– Gyönyörű lány – vágta rá Jacky.
– Te rokonszenvesnek találnád a politikai nézeteit – mondta George. – Akárcsak Hruscsov. – Persze túlzott, de Verena és Jacky egyaránt szélsőséges liberálisok voltak. – Azt gondolja, hogy a kubaiaknak joguk van kommunistává válni, ha akarnak.
– Így is van! – felelte Jacky, igazolva a fia véleményét.
– Akkor mi az, ami nem tetszik benne?
– Semmi.
– Mama, mi, férfiak, nem vagyunk túlzottan éleslátók, de egész életemben tanulmányoztalak, így tudom, mikor vannak kifogásaid.
Jacky elmosolyodott, és gyengéden megérintette fia karját.
– Vonzódsz hozzá, és látom is, hogy miért. Ellenállhatatlan. Nem akarok rosszat mondani egy lányról, aki tetszik neked, mégis…
– Mégis mi?
– Nehéz lehet Verena férjének lenni. Az a benyomásom, hogy neki mindennél előbbre való az, amit ő akar.

– Vagyis szerinted önző.
– Mindnyájan azok vagyunk. Szerintem elkényeztetett.
George bólintott, és igyekezett nem megsértődni. Anyjának valószínűleg igaza van.
– Nem kell aggódnod – mondta. – Elhatározta, hogy Atlantában marad.
– Nos, talán ez a legjobb. Én csak azt szeretném, hogy boldog légy.
Az Igazságügyi Minisztérium egy impozáns, klasszicista épületben volt a Fehér Házzal szemben. Amikor beléptek, Jacky szeme kissé felcsillant a büszkeségtől. Tetszett neki, hogy a fia ilyen tekintélyes helyen dolgozik. George örült. Jackynek minden joga megvan a büszkeségre: egész életét a fiának szentelte, és ez az *ő* jutalma.
Beléptek a Nagy Csarnokba. Jackynek tetszettek a falfestményeken az amerikai életképek, viszont görbén nézett az *Igazság Szellemének* alumíniumszobrára, amely az egyik keblét lecsupaszító nőt ábrázolta.
– Nem vagyok álszent, de nem. értem, miért kell pucéran hagyni az Igazság mellét – mondta. – Ennek mi az oka?
George töprengett.
– Hogy megmutassa, hogy az igazságnak nincs rejtegetnivalója?
Jacky elnevette magát.
– Ügyes!
Felmentek a lifttel.
– Hogy van a karod? – kérdezte Jacky.
A gipszet levették, és a karját sem kellett már felkötni.
– Még fáj – felelte George. – Rájöttem, hogy segít, ha a bal kezemet zsebre teszem. Egy kicsit megtámasztja.
Fölmentek az ötödikre. George bevitte Jackyt abba a szobába, amelyet Den-nis Wilsonnal és néhány más tisztviselővel osztott meg. A következő ajtó az igazságügyi miniszter irodájába vezetett.
Dennis az ajtó melletti asztalánál ült. Sápadt, szőke ember volt, idő előtt kezdett el kopaszodni,
– Mikor jön vissza? – kérdezte George.
Dennis tudta, hogy Bobbyra gondol.
– Legalább még egy óráig nem.
George az anyjához fordult.
– Gyere, nézd meg Bobby Kennedy irodáját.

– Biztos, hogy nem lesz belőle baj?
– Nincs itt. Különben sem zavarja.
George bevezette Jackyt egy előszobába, biccentett a két titkárnőnek, majd az előtérből átmentek az igazságügyi miniszter irodájába, amely diófa burkolatával, hatalmas kőkandallójával, mintás szőnyegével, függönyeivel és az asztalokon álló lámpákkal egy nagy, vidéki ház szalonjára emlékeztetett. Valóságos terem volt, de Bobbynak sikerült elérnie, hogy zsúfoltnak hasson. A berendezéshez tartozott egy akvárium és egy kitömött tigris. A hatalmas íróasztal ki se látszott a papírok, hamutartók és családi fényképek alól. A szék mögötti polcon négy telefon sorakozott.
– Emlékszel arra a helyre a Union Station mellett, ahol kiskorodban laktunk?
– Természetesen.
– Az egész ház beférne ide.
George körülnézett.
– Hát, gondolom.
– Ez az asztal nagyobb, mint az ágy, amelyben mi ketten aludtunk négyéves korodig.
– Mindketten és még a kutya is.
Az asztalon egy zöld sapka hevert, az Egyesült Államok Különleges Erőinek fejfedője, mert Bobby csodálta ezt az alakulatot. De Jackyt jobban érdekelték a fényképek. George fölvett egy bekeretezett fotót, amelyen Bobby és Ethel ült egy nagy ház előtt a pázsiton, a hét gyerekük között.
– Ez a mcleani Hickory Hillen készült, a virginiai házukban. – Odaadta a képet az anyjának.
– Ez tetszik – mondta Jacky a képet tanulmányozva. – Fontos neki a családja.
– Kinek fontos a családja? – kérdezte mögöttük bostoni kiejtéssel egy magabiztos hang.
George megpördült. Bobby Kennedy éppen belépett a terembe gyűrött, világosszürke nyári öltönyben. A nyakkendőjét meglazította, az inge gallérját kigombolta. Nem volt olyan jóképű, mint a bátyja, főleg a kapafoga miatt.
George elvörösödött.
– Bocsánat, uram – mondta. – Azt hittem, hogy délutánig távol lesz.
– Semmi baj – felelte Bobby, bár George nem nagyon hitte, hogy így is

gondolja. – Ez a hely az amerikai nép tulajdona – bárki megnézheti, ha kedve tartja.

– Ő az anyám, Jacky Jakes – felelte George.

Bobby energikusan megrázta Jacky kezét.

– Mrs. Jakes, igazán remek fia van – mondta azzal a bűbájjal, amelyet mindig felkapcsolt a szavazóknak.

Jacky arca elsötétedett zavarában, bár ez nem érződött a beszédén.

– Köszönöm – mondta. – Önnek jó sok gyereke van – most láttam őket a képen.

– Négy fiam és három lányom. Valamennyien csodálatos gyerekek, és ezt teljes elfogulatlansággal mondhatom.

Ezen mindnyájan jót nevettek.

– Igazán örültem, hogy megismerhettem, Mrs. Jakes – mondta Bobby. – Nyugodtan ugorjon be bármikor.

Bármilyen udvarias is volt, ez elbocsátást jelentett. George és az anyja távozott.

Együtt mentek a folyosón a liftig.

– Ez bizony kínos helyzet volt, de Bobby igazán kedves ember.

– Továbbá jól ki volt tervelve – mondta dühösen George. – Bobby sose szokott korábban érkezni sehova. Dennis készakarva félrevezetett. Nagyképűnek akart feltüntetni.

Anyja megveregette a karját.

– Ha ez a legrosszabb, ami ma történik, akkor igazán kellemes napunk lesz.

– Nem is tudom. – George-nak eszébe jutott Verena vádja, amely szerint az *ő* munkája csak afféle púderozás. – Mit gondolsz, csupán azért vagyok itt, hogy Bobby olyannak látsszon, mint aki hallgat a négerekre, holott nincs is így?

Jacky fontolóra vette a kérdést.

– Meglehet.

– Talán hasznosabb munkát végezhetnék Alabamában Martin Luther Kingnek.

– Megértem, hogy így érzel, de azt hiszem, itt kellene maradnod.

– Tudtam, hogy ezt fogod mondani!

Kikísérte anyját az épületből.

– Milyen a lakásod? – kérdezte Jacky. – Legközelebb azt akarom látni.
– Remek. – George egy keskeny, magas, viktoriánus sorház legfelső emeleti lakását bérelte a Capitol Hill közelében. – Gyere el vasárnap.
– Akkor főzhetek neked vacsorát a konyhában?
– Minő kedves ajánlat!
– A barátnőd is ott lesz?
– Majd meghívom Norine-t.
Megcsókolták egymást búcsúzóul. Mielőtt Jacky felszállt volna a helyiérdekűre, amely elviszi a marylandi Prince George's Countyba, azt mondta:
– Egyet ne felejts el. Sok ezer okos fiatalember akar Martin Luther Kingnek dolgozni. De Bobby Kennedy irodájában csak egy néger ül.
A mamának igaza van, gondolta a fiú. Mint rendesen.
Amikor visszatért az irodába, egy szót sem szólt Dennishez, csak leült az asztalához, és megírt egy összefoglalót Bobbynak az iskolai integráció kérdéséről.
Ötkor Bobby és tanácsadói limuzinba ugrottak, hogy megtegyék a rövid utat a Fehér Házig, ahol Bobbynak találkoznia kellett az elnökkel. Ez volt az első alkalom, amikor George-ot is elvitték a Fehér Házba. Nem tudta, ez vajon annak a jele, hogy Bobby jobban bízik benne – vagy csupán kevésbé fontos az értekezlet?
Beléptek a Nyugati Szárnyba, és bementek a tanácsterembe. Hosszú helyiség volt, mindkét oldalán négy-négy magas ablakkal. Húszegynéhány, sötétkék bőrrel kárpitozott szék vett körül egy koporsó alakú asztalt. Világrengető döntések születtek ebben a teremben, gondolta ünnepélyesen George.
Kennedy elnök még tizenöt perc után sem került elő.
– Elmenne szólni Dave Powersnek, hogy itt vagyunk? – kérdezte George-tól Dennis. Dave Powers az elnök személyi titkára volt.
– Hát persze – felelte George. Hét évig tanultam a Harvardon, és küldönc lett belőlem, gondolta.
Az elnöknek, mielőtt találkozott volna Bobbyval, be kellett ugornia a híres támogatóinak adott koktélpartira. George átment a főépületbe, és arra indult, ahonnan a zajt hallotta. A Keleti Terem hatalmas csillárjai alatt száz ember iszogatott már második órája. George odaintett Verena szüleinek,

Percy Marquandnak és Babe Lee-nek, akik a Demokrata Nemzeti Bizottság egyik tagjával beszélgettek.

Az elnök nem volt a teremben.

Körülnézett, és észrevett egy konyhai bejáratot. Már megtanulta, hogy az elnök gyakran használja a személyzeti bejáratokat és a hátsó folyosókat, hogy elkerülje azokat, akik folyton megrohanják, és rabolják az idejét.

Átment a személyzeti ajtón, és rögtön megtalálta az elnök társaságát. Az alig negyvennégy éves, jóképű, napbarnított Kennedy tengerészkék öltönyt, fehér inget és keskeny nyakkendőt viselt. Fáradtnak és ingerültnek tűnt.

– Nem fényképeztethetem le magamat egy fekete-fehér házaspárral! – mondta nyűgösen, mintha arra kényszerítenék, hogy sokadszor ismételje el ugyanazt. – Tízmillió szavazatot veszítenék!

George csupán egyetlen fekete-fehér házaspárt látott a bálteremben: Percy Marquandot és Babe Lee-t. Fel volt háborodva. Tehát a liberális elnök nem mer együtt mutatkozni velük!

A barátságos, középkorú Dave Powers a nagy orrával és a kopasz fejével körülbelül annyira különbözött a főnökétől, amennyire csak lehetett.

– Akkor mit tegyek? – kérdezte.

– Paterold ki őket!

Dave személyes jó barátja volt, nem félt kimutatni, ha Kennedy felbosszantotta.

– De mit mondjak nekik, az istállóját?

George-nak hirtelen elszállt a mérge. Gondolkodni kezdett. Nem jelent ez valamilyen lehetőséget? Anélkül, hogy határozott terve lett volna, megszólalt:

– Elnök úr, George Jakes vagyok, az igazságügyi miniszternek dolgozom. Segíthetek önnek megoldani ezt a problémát?

Nézte az arcukat, és tudta, mit gondolnak. Ha Percy Marquandot megsértik a Fehér Házban, sokkal jobb, ha egy fekete a sértő fél.

– De mennyire! – válaszolta Kennedy. – Igazán méltányolnám, George.

– Igen, uram – mondta George, és visszatért a bálterembe.

Most mit tegyen? Vadul törte a fejét, amíg ment a fényes parketten Percy és Babe felé. Mindössze arról van szó, hogy tizenöt-húsz percre el kell távolítania őket a teremből. De mit mondhatna nekik?

Valószínűleg bármit, az igazságon kívül.

Amikor odaért a beszélgető csoporthoz, és tapintatosan megérintette Percy Marquand karját, még mindig nem tudta, mivel hozakodjon elő.

Percy megfordult, elmosolyodott, kezet rázott vele.

– Hé, mindenki! – mondta a körülötte állóknak. – Bemutatok egy szabadságmenetest!

Babe Lee mindkét kezével megragadta a fiú karját, mintha attól félne, hogy valaki ellopja.

– George, maga egy hős!

George abban a pillanatban rájött, mit kell mondania.

– Mr. Marquand, Miss Lee, én most Bobby Kennedynek dolgozom, aki szeretne pár szót váltani önökkel a polgárjogokról. Velem jönnének?

– Természetesen! – felelte Percy. Pár másodperccel később már kívül is voltak a termen.

George azonnal megbánta, amit tett. A szíve vadul vert, miközben a Nyugati Szárnyba kísérte a házaspárt. Hogy fogadja ezt Bobby? Mondhatja azt is, hogy *ó, a fenébe, nincs erre időm.* Ha ilyen kínos incidens lesz az eredmény, akkor George-ot fogják hibáztatni. Miért is nem tartotta a száját?

– Verenával ebédeltem – próbálkozott a társalgással.

– Szereti az atlantai munkáját – mondta Babe Lee. – A Southern Christian Leadership Conference-nek csak kis vezérkara van, de nagy dolgokat cselekszenek.

– Dr. King nagy ember – csatlakozott Percy. – Az összes polgárjogi vezető közül, akikkel találkoztam, ő tette rám a legmélyebb benyomást.

Bementek a tanácsterembe. A hosszú asztal egyik végében fél tucat ember beszélgetett, néhányan dohányoztak. Csodálkozva néztek az újonnan érkezettekre. George figyelte Bobby arcát. Értetlen és ingerült volt.

– Bobby, maga már ismeri Percy Marquandot és Babe Lee-t. Boldogan beszélnének nekünk pár percet a polgárjogokról.

Bobby arca egy pillanatra elsötétedett a haragtól. George ráeszmélt, hogy ma már másodszor lepi meg váratlan vendéggel a főnökét. Azután Bobby elmosolyodott.

– Tartjuk szerencsénknek! – mondta. – Üljenek le, és köszönöm, hogy támogatták a bátyám választási kampányát!

George egyelőre megkönnyebbült. Nem lesz blama. Bobby átállt automata bűbájra. Kikérte Percy és Babe véleményét, őszintén beszélt arról,

milyen nehézségeket okoznak a Kennedyknek a Kongresszusban a déli demokraták. A vendégek el voltak ragadtatva.

Pár perccel később belépett az elnök. Kezet rázott Percyvel és Babe-bel, azután megkérte Dave Powerst, kísérje őket vissza a partira.

Ahogy bezárult mögöttük az ajtó, Bobby szembefordult George-dzsal.

– Ilyet sose tegyen még egyszer! – mondta. Arcára kiült minden visszafojtott dühe.

George látta, hogy Dennis Wilson az orra alatt vigyorog.

– Ki a fasznak képzeli magát? – tombolt Bobby.

George azt várta, hogy Bobby megüti. Úgy állt, hogy kitérhessen az ütés elől.

– Az elnök úr azt akarta, hogy távozzanak a teremből! – mondta kétségbeesetten. – Nem akarta, hogy együtt fényképezzék le Percy-vel és Babe-bel!

Bobby a bátyjára pillantott, aki bólintott.

– Harminc másodpercem volt valami olyasmit kitalálni, ami nem sérti meg őket – folytatta George. – Azt mondtam nekik, hogy ön akar találkozni velük. Bevált, nem? Nem sértődtek meg, sőt azt hiszik, hogy díszvendégnek járó elbánásban volt részük!

– Ez igaz, Bob – szólt az elnök. – George kínos helyzetből húzott ki bennünket.

– Nem akartam, hogy elveszítsük a támogatásukat az újraválasztási kampányban – mondta George.

Bobby egy pillanatig bamba képet vágott, amíg végiggondolta a dolgot.

– Tehát csak azért mondta nekik, hogy beszélni akarok velük, hogy ne legyenek ott a teremben a fotózáskor?

– Igen – bólintott George.

– Gyors gondolkodásra vall – jegyezte meg az elnök.

Bobby arca hirtelen megváltozott. A következő pillanatban hahotázni kezdett. A bátyja is csatlakozott hozzá, majd az összes jelenlévő követte a példájukat.

Bobby átkarolta George vállát.

George még mindig nem tért magához. Az előbb még attól félt, hogy kirúgják.

– Georgie fiú, neked köztünk a helyed! – mondta Bobby.

George rádöbbent, hogy befogadták a belső körbe. Elernyedt a megkönnyebbüléstől.

Nem volt olyan büszke, mint amilyen lehetett volna. Piszkos kis trükköt agyalt ki. Az elnök az ő segítségével úszta meg, hogy a rasszisták felhúzzák az orrukat. Szeretett volna kezet mosni.

Ekkor meglátta Dennis Wilson dühös képét, és rögtön jobban érezte magát.

10. fejezet

Augusztusban Rebeccát másodszor is beidézték a titkosrendőrségre. Rémülten töprengett, hogy most meg mit akarhat tőle a Stasi. Már tönkretették az életét. Beugratták egy álházasságba, most nem kap állást, nyilvánvalóan azért, mert az iskoláknak megtiltották, hogy alkalmazzák. Mi mást tehetnek még vele? Azért csak nem csukhatják le, mert áldozatot csináltak belőle?

De igen, mindent megtehetnek, amit akarnak.

Egy forró nyári napon keresztülbuszozott Berlinen. Az új központ éppen olyan ronda volt, mint a szervezet, amelyet képviselt: négyszögletes betonláda kockaagyú embereknek. Ismét felkísérték a liften a genny sárga folyosókra, azonban ez alkalommal egy másik irodába, ahol Hans, a férje várt rá. Amikor meglátta, azonnal elöntötte a félelemnél is erősebb harag. Noha a férfinak hatalmában állt, hogy bántsa, Rebecca túlságosan dühös volt a hajbókoláshoz.

Hans új, kékesszürke öltönyt viselt, amelyet Rebecca még sosem látott. Nagy szobája volt két ablakkal és új, modern bútorokkal. Tehát magasabb rangú, mint az asszony gondolta.

Időre volt szüksége, hogy összeszedje magát, ezért megszólalt:

– Én Scholz őrmesterre számítottam.

Hans elfordította a tekintetét.

– Nem volt alkalmas a biztonsági munkára.

Rebecca látta, hogy titkol valamit. Scholzot feltehetőleg kirúgták, vagy talán lefokozták közlekedési rendőrré.

– Feltételezem, hibát követett el, amikor itt hallgatott ki, és nem a körzeti őrszobán.

– Egyáltalán nem kellett volna kihallgatnia. Ülj le.

Egy székre mutatott hatalmas, csúnya íróasztala előtt.

A szék fémcsövekből és kemény, narancsszínű műanyagból készült. Rebecca úgy sejtette, arra tervezték, hogy az áldozatok még kínosabban érezzék magukat. Magába fojtott dühe erőt adott neki, hogy dacoljon Hans-szal. Ahelyett hogy leült volna, az ablakhoz ment, és kibámult a parkolóra.

– Csak az idődet pocsékoltad, ugye? – kérdezte. – Ennyi nyűgöt vettél a nyakadba, hogy figyeld a családomat, mégsem találtál egyetlen kémet vagy szabotőrt sem. – Megfordult, a férfira nézett. – A főnökeid bizonyára haragszanak rád.

– Éppen ellenkezőleg – felelte Hans. – Ez volt az egyik legsikeresebb művelet, amelyet a Stasi végrehajtott.

Rebecca el sem tudta képzelni, hogy ez miképpen lehetséges.

– Semmi érdekeset nem tudhattál meg.

– A csoportom táblázatot készített az összes kelet-németországi szociáldemokratáról és a kapcsolataikról – büszkélkedett a férfi. –És a kulcs-fontosságú információk a ti házatokból származnak. A szüleid ismerik a legfontosabb reakciósokat, akik közül sokan meg is látogattak titeket.

Rebecca összevonta a szemöldökét. Az igaz, hogy a legtöbb vendégük korábban szociáldemokratának számított. Még szép.

– De csak barátaink! – mondta.

Hans gúnyosan fölnevetett.

– Csak barátok! – gúnyolódott. – Kérlek, én tudom, hogy szerinted mi nem vagyunk lángelmék – sokszor közölted, amikor veled éltem de azért teljesen agyatlanok sem vagyunk.

Rebeccának eszébe jutott, hogy Hansnak és a többi titkosrendőrnek kötelező hinnie – vagy legalábbis mímelnie a hitet – a kormány elleni fantasztikus összeesküvésekben, máskülönben az egész munkájuk időpocsékolás. Így aztán Hans kitalálta a szociáldemokraták hálózatát, amely Franckék családi házából szövi az összeesküvést a kommunista kormány megdöntésére.

Még ha igaz lenne!

– Természetesen nem szándékoztalak elvenni – folytatta Hans. – Csak udvarlást terveztünk, hogy bejussak a házba.

– Akkor kínos helyzetbe hozhatott, hogy azt javasoltam, házasodjunk össze.

– A tervünk nagyon jól haladt. Az információ, amelyet szereztem, alapvetően fontos volt. Minden személy, akivel a házatokban találkoztam, további szociáldemokratákhoz vezetett. Ha visszautasítom az ajánlatodat, eldugul a forrás.

– Milyen bátor voltál! – mondta Rebecca. – Bizonyára büszke vagy

magadra.

Hans mereven nézte. Rebecca most egy pillanatig nem tudott olvasni benne. Valami zajlik az agyában, ő pedig nem tudja, mi az. Belevillant, hogy talán hozzá akar érni, vagy meg akarja csókolni. A gondolattól is megborzongott. Azután Hans megrázta a fejét, mintha ki akarná szellőztetni.

– Nem azért vagyunk itt, hogy a házasságunkról beszéljünk – mondta ingerülten.

– Akkor miért vagyunk itt?

– Jelenetet rendeztél a munkaközvetítőben.

– Jelenetet? Megkérdeztem a sorban előttem álló embert, hogy milyen régen munkanélküli. A pult mögötti nő felállt, és rám ordított: „A kommunista államokban nincs munkanélküliség!”, rikácsolta. Végignéztem az előttem és mögöttem húzódó soron, és elnevettem magam. Ez jelenet?

– Hisztérikusan nevettél, nem voltál hajlandó abbahagyni, végül kidobtak az épületből.

– Az igaz, hogy nem bírtam abbahagyni a nevetést. Annyira abszurd volt, amit mondott.

– Nem volt abszurd! – Hans elővett egy cigarettát az f6-os dobozból. Mint minden erőszakos ember, ideges lett, ha valaki nem hunyászkodott meg előtte. – Igaza volt – folytatta. – Senki sincs munka nélkül Kelet-Németországban. A kommunizmus megoldotta a munkanélküliség problémáját.

– Kérlek, ne! – szólt Rebecca. – Ismét megnevettetsz, azután majd ebből az épületből is kidobnak.

– A gúnyolódással nem használsz magadnak.

Rebecca a falon lógó képre nézett, amely Hansot ábrázolta, amint éppen kezet ráz Walter Ulbrichttal, a keletnémet vezetővel. Ulbricht a kopasz fejével, bajuszával és a kis légyszakállával elég nevetségesen emlékeztetett Leninre.

– Mit mondott neked Ulbricht? – kérdezte.

– Gratulált, amikor előléptettek századossá.

– Ez is része volt a jutalomnak, amiért kegyetlenül becsaptad a feleséged. Nos, áruld el nekem, ha nem vagyok munkanélküli, akkor mi vagyok?

– Vizsgálat alatt állsz mint közveszélyes munkakerülő.

– Ez vérlázító! A diploma megszerzése óta dolgozom. Nyolc éve nem

voltam betegszabadságon. Előléptettek, sokrétű feladatokat kaptam, többek között az új tanárok ellenőrzését. Azután egy nap fölfedeztem, hogy a férjem Stasi-ügynök, és nem sokkal később kidobtak az állásomból. Azóta hat iskolában voltam meghallgatáson. Mindegyikben azt szerették volna, ha minél előbb munkába állok. Mégis – noha indoklást sosem adtak – minden alkalommal azt írták utólag, hogy nem áll módjukban nekem adni az állást. Tudod, miért?

– Senkinek nem kellesz.

– Mindenkinek kellek. Jó tanár vagyok.

– Ideológiailag megbízhatatlan vagy. Rossz hatással lennél a befolyásolható ifjúságra.

– Az utolsó munkáltatóm ragyogó ajánlást adott.

– Úgy érted, Bernd Held. Ő is vizsgálat alatt áll ideológiai megbízhatatlanság miatt.

Jeges félelem fogta el Rebeccát, de igyekezett kifejezéstelen arcot vágni. Micsoda szörnyűség lenne, ha a kedves, tehetséges Bernd miatta kerülne bajba! Figyelmeztetnem kell, gondolta.

Ám nem palástolhatta a felindulását Hans elől.

– Ez megrázott, mi? – kérdezte a férfi. – Mindig is gyanakodtam rá. Kedvelted.

– Viszonyt akart kezdeni velem – mondta Rebec-ca. – De én nem akartalak megcsalni. Most képzeld.

– Úgyis lebuktál volna.

– Ehelyett te buktál le.

– Csak a kötelességemet teljesítettem.

– Szóval gondoskodsz róla, hogy ne kapjak munkát, azután közveszélyes munkakerüléssel vádolsz. Mit vársz tőlem? Menjek Nyugatra?

– Az engedély nélküli kivándorlás bűncselekmény.

– Mégis milyen sokan elkövetik! Hallottam, hogy a szám már napi majdnem ezerre nőtt. Tanárok, orvosok, mérnökök – még rendőrök is. Ó! – Hirtelen megértett valamit. – Scholz őrmesterrel is ez történt?

– Nem tartozik rád – válaszolta sunyi képpel Hans.

– Elárul az arcod. Szóval Scholz Nyugatra szökött. Mit gondolsz, miért csapnak föl mindezek a tiszteletre méltó emberek bűnözőnek? Mert olyan országban akarnak élni, ahol szabad választások vannak, meg hasonlók?

Hans dühösen felcsattant.

– A szabad választások hozták a nyakunkra Hitlert! Ezt akarják?

– Talán nem szeretnek olyan helyen élni, ahol a titkosrendőrség azt tesz, amit akar. Képzelheted, hogy ettől milyen rosszul érzik magukat az emberek.

– Csak azok, akiknek van valami bűnös titkuk.

– És mi az én titkom, Hans? Halljam, te biztosan tudod!

– Közveszélyes munkakerülő vagy.

– Szóval megakadályozod, hogy dolgozhassak, azután börtönnel fenyegetsz, amiért nem dolgozom. Számíthatok arra is, hogy munkatáborba kerülök? Akkor majd lesz munkám, legföljebb nem fizetnek érte. Azt szeretem a kommunizmusban, hogy olyan logikus! Csak azt nem értem, miért menekülnek tőle mindenáron az emberek!

– Anyádtól sokszor hallottam, hogy ő sose emigrálna Nyugatra. Megfutamodásnak tekintené.

Rebecca nem értette, hova akar kilyukadni.

– És…?

– Ha az illegális kivándorlás bűnét követed el, többé nem jöhetsz vissza.

Rebecca tudta, mi következik. Elöntötte a kétségbeesés.

– Sose látod többé a családodat – mondta diadalmasan Hans.

Rebecca össze volt törve. Kijött az épületből, elment a buszmegállóba. Akárhonnan nézi, arra fog kényszerülni, hogy vagy a családjáról mondjon le, vagy a szabadságról.

Csüggedten buszozott el az iskoláig, ahol azelőtt dolgozott. Nem készült föl a nosztalgiára, amely megrohanta, mihelyt belépett az épületbe: a fiatal hangok zsivajgására, a krétapor és a tisztítószerek szagára, a faliújságok látványára, a futballcipőkre, és a „Futkosni tilos!” táblákra. Fájóan tudatosodott benne, milyen boldog volt tanárként. Életfontosságú munka ez, és ő jól csinálta. Elviselhetetlen gondolat, hogy abba kell hagynia.

Bernd a tanáriban volt. Fekete kordbársony öltönyt viselt, amely már eléggé megkopott, de a szín jól állt neki. Felderült, amikor Rebecca rányitott.

– Kineveztek igazgatóvá? – kérdezte az asszony, noha sejtette a választ.

– Azzá ugyan soha – felelte a férfi. – De akkor is dolgozom, és szeretem. Mellesleg régi főnökünk, Anselm egy nagy iskola igazgatója Hamburgban,

és kétszer annyit keres, mint itt. Veled mi van? Foglalj helyet.

Rebecca leült, és elmesélte, hogyan keresett munkát.

– Hans bosszúja. Nem kellett volna kidobnom az ablakon azt a rohadt makettet – mondta.

– Lehet, hogy nem erről van szó – vélte Bernd. – Már találkoztam ilyesmivel. Az ember paradox módon gyűlöli azt, akinek ártott. Azt hiszem, azért, mert az áldozat folyamatosan emlékezteti arra, hogy mennyire szégyenletesen viselkedett.

Bernd nagyon okos volt. Hiányzott Rebeccának.

– Attól tartok, Hans téged is gyűlöl – mondta. – Közölte velem, hogy nyomoznak utánad ideológiai megbízhatatlanság miatt.

– Ó, a fenébe! – A férfi megdörzsölte a sebhelyet a homlokán, ami biztos jele volt annak, hogy nyugtalan. Ha valakire fölfigyelt a Stasi, annak sose lett jó vége.

– Sajnálom.

– Ne sajnáld. Boldogan írtam meg azt az ajánlást. Most is megtenném. Valakinek ki kell mondania az igazságot ebben az átkozott országban.

– Hans azt is kitalálta valahogy, hogy… vonzódtál hozzám.

– És féltékeny?

– Nehéz elképzelni, igaz?

– A legcsekélyebb mértékben sem. Olyan klassz vagy, hogy még egy spicli is beléd szerethet.

– Ne légy nevetséges.

– Ezért jöttél? – kérdezte Bernd. – Hogy figyelmeztess?

– És hogy megmondjam… – még Berndnek is diszkréten kellett fogalmaznia. – …hogy valószínűleg nem találkozunk egy darabig.

– Aha – a férfi megértően bólintott.

Az emberek ritkán mondták ki, hogy Nyugatra mennek. Már a tervezgetésért is börtön járt. És ha valaki tudomást szerzett arról, hogy mások el akarnak menni, bűnt követelt el, ha nem jelentette a rendőrségen. Így a legszűkebb családot leszámítva senki nem akarta ismerni a vétkes terveket.

Rebecca fölállt.

– Így hát köszönöm, hogy a barátom voltál.

Bernd kijött az asztal mögül, és megfogta az asszony két kezét.

– Nem, én köszönöm *neked.* És sok szerencsét.

– Neked is.

Rebecca ekkor döbbent rá, hogy tudat alatt már eldöntötte a nyugati emigrációt. Épp ezt a meghökkentő és aggasztó tényt próbálta volna megfejteni, amikor Bernd váratlanul lehajolt hozzá, és megcsókolta.

Erre nem számított. Gyengéd csók volt, csukott ajakkal. Rebecca lehunyta a szemét. Egy évvel az álházasság után jó volt tudni, hogy valaki tényleg kívánatosnak, sőt szeretnivalónak tartja. Legszívesebben átkarolta volna a férfit, de magába fojtotta a vágyat. Őrültség lenne elkezdeni egy úgyis halálra ítélt kapcsolatot. Néhány pillanat múlva elhúzódott.

Érezte, hogy a sírás kerülgeti, márpedig nem akarta, hogy Bernd sírni lássa. Sikerült annyit kinyögnie:

– Isten veled!

Azután megfordult, és kisietett a szobából.

Úgy döntött, hogy két nappal később, vasárnap, kora reggel távozik.

Mindenki fölkelt, hogy elbúcsúzzon tőle.

Nem bírt reggelizni az izgalomtól.

– Valószínűleg Hamburgba megyek – mondta színlelt vidámsággal. – Anselm Weber ott iskolaigazgató. Biztos, hogy alkalmazni fog.

– Téged bárhol alkalmaznak Nyugat-Németországban – mondta a bíbor selyempongyolás Maud nagymama.

– Igen, csak jó érzés, ha legalább egy embert ismerek a városban – válaszolta csüggedten Rebecca.

Walli közbeszólt:

– Állítólag nagy zenei élet van Hamburgban. Amint végzek az iskolával, megyek utánad.

– Ha befejezted az iskolát, dolgozni fogsz – mondta gúnyosan az apjuk. – Új tapasztalat lesz számodra.

– Ma reggel ne veszekedjetek – kérte Rebecca.

Apa egy borítékban pénzt adott neki.

– Amint átérsz, fogj egy taxit – mondta –, és menj egyenesen Marienfeldébe. – Ez egy menekülttábor volt ott a város déli végében, közel a Tempelhof repülőtérhez. – Indítsd el a kivándorlási formaságokat. Biztos vagyok benne, hogy órákig, talán napokig kell sorba állnod. Ahogy minden

rendben, gyere a gyárba. Nyitok neked egy nyugatnémet folyószámlát, meg a többi.

Anyja könnyezett.

– *Találkozunk* még – mondta. – Bármikor Nyugat-Berlinbe repülhetsz, mi pedig csak átsétálunk a határon, hogy láthassunk. Majd piknikezünk a Wannsee partján.

Rebecca igyekezett nem sírni. A pénzt egy kis válltáskába tette. Ez volt minden, amit magával vitt. Ha több poggyász van nála, feltartóztathatják a határon a Vopók. Szeretett volna tovább maradni, de attól félt, hogy végleg elvesztené a bátorságát. Megcsókolt mindenkit: Maud nagymamát, fogadott apját, Wernert, fogadott testvéreit, Lilit és Wallit, végül Carlát, azt az asszonyt, aki az életét mentette meg, az anyát, aki vér szerint nem is volt az anyja, és éppen ezért még drágább volt neki.

Azután könnyes szemmel elhagyta a házat.

Ragyogó nyári reggel volt, az ég felhőtlenül kék. Igyekezett derűlátóan tekinteni a világba: új életet kezd, távol a kommunista rendszer komor elnyomásától, és kimódolja, hogy ismét találkozhasson a családjával.

Fürgén lépkedett a régi városközpont utcáin. Elhaladt a hatalmas területű Charitè egyetemi kórház mellett, befordult az Invaliden-straßéba. Balra volt a Sandkrug híd, amely a Berlin-Spandau hajózócsatorna fölött vezetett tovább Nyugat-Berlinbe.

Csak ma nem ez volt a helyzet.

Először nem is értette, mit lát. Az autók hosszú sorban álltak a híd előtt. Mögülük embertömeg bámult valamit. Talán baleset történt a hídon. Ám Rebeccától jobbra, a Neuen Tor téren húsz-harminc keletnémet katona ácsorgott tétlenül. Mögöttük két szovjet tank várakozott.

Érthetetlen és ijesztő volt.

Rebecca keresztülnyomakodott a tömegen. Most már látta, mi a probléma. A híd közelebbi végét összebarmolt szögesdrót kerítés zárta el. Volt rajta egy keskeny nyílás, de a forgalomirányító rendőrök senkit sem engedtek át.

Rebecca szerette volna megkérdezni, hogy mi folyik itt, de nem akarta fölhívni magára a figyelmet. Nem volt messze az állomás a Friedrichstraßén: onnan egyenesen elmetrózhat Marienfeldére.

Délnek fordult, felgyorsított. Cikcakkban haladt az egyetemi épületek

között a metróállomás felé.

Ott is valami baj volt.

Emberek tucatjai zsúfolódtak össze a bejáratnál. Rebecca előrekönyökölte magát, és elolvasta a falragaszt, amely csupán azt a nyilvánvaló tényt közölte, hogy az állomást lezárták. A lépcső tetején fegyveres rendőrsorfal állta el az utat. Senkit sem engedtek le a peronra.

Félni kezdett. Talán véletlen, hogy az első két átkelőhelyet elzárták. Talán nem.

Nyolcvanegy ponton lehetett átmenni Kelet-Berlinből Nyugat-Berlinbe. A legközelebbi a Brandenburgi kapunál volt, ahol a széles Unter den Linden vezetett át a monumentális diadalív alatt a Tiergarten kerületbe. Rebecca dél felé indult a Friedrichstraßén.

Ahogy ráfordult a nyugati irányú Unter den Lindenre, azonnal tudta, hogy bajban van. Itt is katonák és tankok voltak. Sok százan tolongtak a híres kapunál. Amikor eljutott a tömeg elejére, újabb szögesdrót kerítést látott. A drótot fából ácsolt bakokra húzták ki, és keletnémet rendőrök posztoltak mellette.

Wallira emlékeztető – bőrdzsekis, szűk nadrágos, Elvis-frizurás – srácok sértéseket üvöltöttek biztos távolból. A nyugat-berlini oldalon ugyanilyen fiúk ordítoztak dühösen, alkalmanként egy-egy követ vágva a rendőrökhöz.

Rebecca, amikor figyelmesebben odanézett, látta, hogy a különböző rendfenntartók – Vopók, határőrök, üzemi rendészek – lyukakat fúrnak az úttestbe, magas betonoszlopokat állítanak beléjük, és ezek között feszítik ki a szögesdrótot. Ez sokkal tartósabb berendezkedésre utalt.

Állandóra, gondolta gyászosan Rebecca.

Megszólított egy mellette álló férfit.

– Mindenütt ez van? – kérdezte. – Ez a kerítés?

– Mindenütt – felelte az. – A mocskok.

A kelet-berlini rezsim megtette azt, amiről mindenki azt mondta, hogy nem lehet megtenni: felhúzott Berlin közepén egy falat.

És Rebecca a rossz oldalon maradt.

Második rész

A BAJ

1961-1962

11. fejezet

George eleve gyanakodva ment el az ebédre Larry Mawhinneyvel az Electric Dinerbe. Nem tudta, hogy Larry miért javasolta, de kíváncsiságból beleegyezett. Egykorúak voltak, a munkájuk is hasonló volt: Larry a légierő vezérkari főnöke, Curtis LeMay mellett szolgált szárnysegédként. A főnökeik azonban rossz viszonyban voltak, mert a Kennedy testvérek nem bíztak a katonákban.

Larry a légierő hadnagyi egyenruhájában feszített. Mintakatona volt: frissen borotvált arc, nullásgéppel nyírott szőke haj, szorosan megkötött nyakkendő, ragyogó cipő.

– A Pentagon rühelli a faji megkülönböztetést – közölte.

George felvonta a szemöldökét.

– Tényleg? Én azt hittem, hogy a hadsereg hagyományosan nem szívesen bíz négerekre lőfegyvert.

Mawhinney békítőén emelte föl a kezét.

– Tudom, mire gondol. De egy: ezt a nézetet mindig felülírta a szükségszerűség. A függetlenségi háború óta minden konfliktusban harcoltak négerek. És kettő: ez már a múlt. A Pentagonnak ma szüksége van színes emberekre a hadseregben. És nem kérünk a faji elkülönítéssel járó kiadásokból és hátrányokból: külön laktanya, külön fürdőszoba, kétféle barakk, előítélet és gyűlölködés olyan emberek között, akiknek közösen kellene harcolniuk.

– Jó, ezt elhiszem – mondta George.

Larry nekiesett grillezett sajtos szendvicsének, George felvillázott egy falat chili con carnét.

– No, hát Hruscsov megkapta Berlinben, amit akart – jelentette ki Larry.

George érezte, hogy ez az ebéd valódi témája.

– Hál’ istennek, nem kell háborúznunk a szovjetekkel – felelte.

– Kennedy berezelt – mondta Larry. – A keletnémet rezsim közel állt az összeomláshoz. Ellenforradalom törhetett volna ki, ha az elnök keményebb. A fal azonban megállította a menekülők áradatát, a szovjetek most már azt csinálnak Kelet-Berlinben, amit akarnak. Nyugat-berlini szövetségeseink

tombolnak.

George felháborodott.

– Az elnök elhárította a harmadik világháborút!

– Azon az áron, hogy a szovjetek megerősíthessék a pozíciójukat. Nem éppen győzelem.

– Ez a Pentagon álláspontja?

– Nagyjából.

Természetesen, gondolta ingerülten George. Most már értette: Mawhinney azért jött, hogy képviselje a Pentagon álláspontját, hátha elnyerheti George támogatását. Akár hízelgő is lehetne, gondolta: azt mutatja, hogy most már úgy tekintenek rám, mint aki Bobby belső köréhez tartozik.

De nem fog végighallgatni egy kirohanást Kennedy elnök ellen anélkül, hogy vissza ne vágna.

– Gondolom, ennél kevesebbre nem is számíthatok LeMay tábornoktól. Nem őt hívják „Bombát Neki” LeMaynek?

Mawhinney összevonta a szemöldökét. Nem találta mulatságosnak a felettese csúfnevét.

Viszont George szerint az agresszív, örökké szivarozó LeMay meg is érdemelte, hogy gúnyolják.

– Ha jól tudom, *ő* mondta, hogy ha két amerikai és egy orosz marad az atomháború után, akkor mi győztünk.

– Sosem hallottam, hogy ilyet mondott volna.

– Állítólag Kennedy elnök azt felelte: „Akkor reménykedjünk, hogy az a két amerikai egy férfi és egy nő lesz.”

– Erősnek kell lennünk! – mondta Mawhinney, aki kezdett kijönni a sodrából. – Elveszítettük Kubát, Laoszt, Kelet-Berlint, és fennáll a veszély, hogy elveszítjük Vietnamot is.

– És maga szerint mit tehetünk Vietnammal?

– Odaküldjük a hadsereget – vágta rá Larry.

– Nincs ott máris több ezer katonai tanácsadó?

– Nincs elég. A Pentagon többször kérte az elnököt, hogy küldjön szárazföldi csapatokat. Úgy tűnik, nincs elég bátorsága.

Ez annyira tisztességtelen volt, hogy George méregbe gurult.

– Kennedy elnök nem gyáva! – csattant fel.

– Akkor miért nem támadta meg a kommunistákat Vietnamban?
– Nem hiszi, hogy győzhetünk.
– Tapasztalt és értelmes tábornokaira kellene hallgatnia.
– Csakugyan? Akik azt a hülye inváziót javasolták a Disznó-öbölben? Ha a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottsága tapasztalt és értelmes, hogyhogy nem figyelmeztette az elnököt arra, hogy a kubai emigránsok támadása óhatatlanul kudarcot vall?
– Mondtuk neki, hogy küldjön légi támogatást…
– Bocsásson meg, Larry, de az egésznek az volt a lényege, hogy ne keveredjenek bele amerikaiak. Mégis, amikor az invázió becsődölt, a Pentagon azonnal tengerészgyalogosokat akart küldeni. A Kennedy testvérek arra gyanakszanak, hogy maguk sarokba akarták szorítani őket. Belehajszolták az elnököt az emigránsok bukásra ítélt inváziójába, hogy utána rákényszeríthessék arra, hogy az amerikai csapatokat bevesse.
– Ez nem igaz.
– Meglehet, de az elnök úgy gondolja, hogy most ugyanezzel a módszerrel próbálják becsalogatni Vietnamba. És nem hagyja, hogy másodszor is hülyét csináljanak belőle.
– Jó, haragszik ránk a Disznó-öböl miatt. De komolyan, George, ez elég ok arra, hogy Vietnamot odalökje a kommunistáknak?
– Egyetérthetünk abban, hogy nem értünk egyet.
Mawhinney letette a kést és villát.
– Kér desszertet? – Belátta, hogy csak az idejét pocsékolja: George sosem lesz a Pentagon szövetségese.
– Köszönöm, nem – felelte George. Ő azért van Bobby irodájában, hogy az igazságért harcoljon, és a gyerekei egyenrangú amerikai polgárként nőhessenek föl. Ázsiában harcoljon valaki más a kommunizmus ellen.
Mawhinney arca felderült. Intett az étterem túlsó végében valakinek. George odanézett és elhűlt.
Maria Summers volt az, akinek Mawhinney integetett.
A lány nem vette őt észre. Már fordult is vissza a társához, egy vele egykorú fehér lányhoz.
– Az ott Maria Summers? – kérdezte hitetlenül George.
– Igen.
– Ismeri?

– Persze. Együtt jártunk a Chicagói Jogi Egyetemre.
– Mit csinál Washingtonban?
– Hát ez vicces. Eredetileg nem vették fel a Fehér Ház sajtóosztályára. De aztán az, akit felvettek, nem váll be, és Maria volt a tartalék.
George izgatott lett. Maria idejött Washingtonba, ráadásul állandóra! Elhatározta, hogy beszél vele, mielőtt elhagyná az éttermet.
Eszébe jutott, hogy Mawhinneyból is kiszedhetne egyet-mást.
– Randiztak is a jogon?
– Dehogy. Kizárólag színes srácokkal járt, és azok közül is csak kevéssel. Közismert jéghegy volt.
George ezt nem vette túl komolyan. Egyes férfiak jéghegynek kiáltanak ki minden lányt, aki nemet mond.
– Volt komoly udvarlója?
– Volt egy srác, aki egy éven át kísérgette, de végül dobta, mert a lány semmire sem volt hajlandó.
– Nem lep meg – mondta George. – Szigorú nevelést kapott.
– Ezt honnan tudja?
– Ott voltunk az első Szabadságmeneten. Beszélgettünk egy keveset.
– Igazán csinos.
– Az bizony.
Megfelezték a számlát. Kifelé menet George megállt Maria asztalánál.
– Isten hozott Washingtonban! – mondta.
A lány melegen rámosolygott.
– Szervusz, George! Már gondolkodtam is azon, vajon mikor futok össze veled!
– Szia, Maria! – mondta Larry. – Most meséltem George-nak, hogy a chicagói jogon jéghegynek számítottál! – Nagyot nevetett a saját viccén.
Tipikus férfibárgyúság volt, semmi különös, de Maria elvörösödött.
Larry kilépett az étteremből, George hátramaradt.
– Sajnálom, Mária, hogy ezt mondta. Én szégyellem magamat helyette. Útszéli volt.
– Köszönöm. – Maria a másik nő felé intett. – *Ő* Antonia Capel. Szintén jogász.
Antonia vékony, komoly lány volt, a haját szigorúan hátrafésülte.
– Örvendek – mondta George.

– George karját eltörték, miközben engem védett egy alabamai rasszistától, aki feszítővassal támadt rám – magyarázta Maria.

Ez mély hatást tett Antóniára.

– George, maga igazi úriember! – mondta.

George látta, hogy a lányok távozni készülnek: a számla egy csészealjon hevert, néhány bankjegy alatt.

– Visszakísérhetlek a Fehér Házba? – kérdezte Mariától.

– Hát persze – válaszolta a lány.

– Nekem be kell ugranom a drogériába – mondta Antonia.

Kiléptek a washingtoni enyhe őszbe. Antonia búcsút intett. George és Maria elindult a Fehér Ház irányába.

George a szeme sarkából leste a lányt, miközben átvágtak a Pennsylvania Avenue-n. Maria komoly politikai háttéremberhez illő, elegáns, fekete esőkabátot és fehér garbót viselt, de ez sem rejthette el meleg mosolyát. Kicsi állával, orrával, nagy, barna szemével, puha szájával csinos és szexi volt.

– Vietnamról vitatkoztunk Mawhinneyvel – szólalt meg George. – Gondolom, abban reménykedett, hogy meg tud győzni, és így közvetve hathat Bobbyra.

– Biztos vagyok benne – felelte Maria. – De az elnök ebben a kérdésben nem enged a Pentagonnak.

– Ezt honnan tudod?

– Ma este beszédet tart, amelyben közölni fogja, hogy vannak bizonyos határok a külpolitikánkban. Nem tehetünk jóvá minden rosszat, nem szállhatunk szembe minden ellenségünkkel. Most írtam meg a sajtóközleményt a beszédről.

– Örülök, hogy nem enged.

– George, te nem is hallottad, amit mondtam. Sajtóközleményt írtam! Nem fogod fel, hogy ez milyen rendkívüli? Normális körülmények között ezeket férfiak írják. A nők legföljebb legépelik.

George elvigyorodott.

– Gratulálok. – Boldog volt, amiért a lánnyal lehet. Nem volt nehéz visszatalálni a régi, barátságos hanghoz.

– Jut eszembe, ha visszatérek az irodába, rá is kell kérdeznem, mit szóltak hozzá. És mi a helyzet az igazságüggyel?

– Úgy tűnik, Szabadságmeneteinkkel elértünk valamit – válaszolta lelkesen George. – Hamarosan minden távolsági buszon kint lesz a felirat: „Ezen a járművön a helyfoglalást nem befolyásolja a faj, a bőrszín, a felekezet és a nemzetiség.” Ugyanezt a szöveget nyomtatják rá a vonatjegyekre is. – Büszke volt erre a teljesítményre. – Mit szólsz hozzá?

– Jól csináltátok. – De rögtön utána föltette a kulcskérdést: – És be is tartják a törvényt?

– Ez rajtunk múlik, és keményebben igyekszünk, mint bármikor. Már több esetben felléptünk a mississippi és az alabamai hatóságok ellen. És más államokban meglepően sok város hátrált meg.

– Nehéz elhinni, hogy csakugyan győztünk. Ezeknek a szegregacionistáknak mindig van egy újabb mocskos húzásuk.

– A következő kampányunk tárgya a választási regisztráció. Martin Luther King az év végéig meg akarja duplázni a fekete választók számát Délen.

– Igazából egy új polgárjogi törvényre lenne szükségünk – mondta elgondolkodva Maria –, ami megnehezíti a déli államoknak, hogy dacoljanak a törvénnyel.

– Ezen dolgozunk.

– Szóval azt mondod, hogy Bobby Kennedy támogatja a polgárjogokat?

– Dehogyis. Egy évvel ezelőtt még csak nem is szerepelt a programjában a téma, de Bobby és az elnök rühellték azokat a képeket a déli fehér csőcselék tombolásáról. Világszerte rossz fényt vetettek a Kennedy családra a címlapokon.

– De igazából a világpolitika érdekli őket.

– Pontosan.

George randevút akart kérni a lánytól, aztán mégsem tette. Amint lehet, szakítani fog Norine Latimerrel: ez elkerülhetetlen most, hogy Maria itt van. De úgy érezte, meg kell mondania Norine-nak, hogy köztük mindennek vége, mielőtt randevút kér Mariától. Ez az egyetlen becsületes eljárás. És nem is kell sokáig várni, hiszen néhány napon belül találkozik Norine-nal.

Beléptek a Nyugati Szárnyba. A fekete arcok a Fehér Házban elég szokatlan látványnak számítottak ahhoz, hogy megbámulják őket. Bementek a sajtóirodába, ami egy kis szoba volt, telezsúfolva asztalokkal. Fél tucat ember gépelt elmerülten a szürke Remingtonokon, és kezelte a fel-felvillanó telefonokat. A szomszéd szobában telexgépek kattogtak, időnként csengők

jelezték a különösen fontos üzeneteket. Volt egy belső iroda is, George feltételezése szerint a sajtószóvivő Pierre Salingeré.

Mindenki keményen összpontosított, nem volt fecsegés, senki sem bámult ki az ablakokon.

Maria megmutatta az asztalát, és összeismertette a fiút a szomszéd írógépnél dolgozó csinos, vörös hajú, harmincas nővel.

– George, ő a barátnőm, Miss Fordham. Nelly, miért van itt ilyen csend?

Mielőtt Nelly válaszolhatott volna, előjött az irodájából az alacsony, köpcös Salinger. Méretre készült, európai fazonú öltönyt viselt, és Kennedy elnököt kísérte.

Az elnök mindenkire rámosolygott, biccentett George-nak, és odaszólt Mariának:

– Ön bizonyára Maria Summers – mondta. – Jó sajtóközleményt írt: világos és félreérthetetlen. Szép munka volt.

Maria elpirult örömében.

– Köszönöm, elnök úr.

Kennedynek láthatólag nem volt sietős a dolga.

– Mit csinált, mielőtt ide került? – Úgy kérdezte, mintha a világon semmi sem érdekelné jobban.

– Chicagóban jártam jogra.

– Tetszik a sajtóiroda?

– Ó, igen, nagyon izgalmas.

– Nos, méltányolom a jó munkáját. Csak így tovább.

– Igyekszem, elnök úr.

Az elnök kiment, Salinger követte.

George ámulattal nézett Mariára, aki egészen elkábult.

Egy perc múlva megszólalt Nelly Fordham:

– Az elnök mindenkire ilyen hatással van – mondta. – Egy pillanatra te voltál a világ legszebb nője.

Maria ránézett.

– Igen – mondta. – Pontosan így éreztem magam.

Maria kicsit magányos, ám ezt leszámítva boldog volt.

Szeretett a Fehér Házban dolgozni, okos, őszinte emberek között, akiknek az volt az egyetlen vágya, hogy egy kicsivel jobbá tegyék a világot. Úgy

érezte, sokra lenne képes a kormányban. Tudta, hogy meg kell küzdenie az előítélettel – a nők és a négerek lekicsinylésével –, de hitt benne, hogy ezt is le lehet győzni akaraterővel és elszántsággal.

Családja sok tapasztalatot szerzett ebben a harcban. Nagyapja, Saul Summers gyalog jutott el a szülővárosából, az alabamai Golgothából Chicagóba. Útközben letartóztatták „csavargásért", és harmincnapi kényszermunkára küldték egy szénbányába. Amíg ott volt, látta, hogyan vernek agyon az őrök egy embert, aki szökni próbált. Harminc nap után sem engedték el, és amikor panaszkodott, megkorbácsolták. Életét kockáztatva mégis megszökött, és eljutott Chicagóba, ahol a Bethlehem Full Gospel-templom lelkipásztora lett. Most már nyolcvanéves volt, félig-meddig visszavonult, de alkalmanként még mindig prédikált.

Maria apja, Daniel néger főiskolára és jogi karra járt. 1930-ban, a nagy válság idején, ügyvédi irodát nyitott egy utcáról nyíló üzlethelyiségben a South Side-on, ahol senki nem engedhetett meg magának még egy postabélyeget sem, nemhogy ügyvédet. Maria sokszor hallotta a visszaemlékezéseit, hogy micsoda honoráriumokkal fizették meg az ügyfelei: házi tortával, friss tyúktojással a hátsó udvarból, ingyen hajvágással, irodai kisebb ácsmunkákkal. Mire Roosevelt New Dealje beindult és a gazdasági helyzet javulni kezdett, ő volt a legnépszerűbb fekete ügyvéd Chicagóban.

Ezért hát Maria nem félt a balsorstól. De azért magányos volt. Körülötte csak fehérek voltak. Summers nagyapa gyakran mondogatta: „Nincs semmi baj a fehér népekkel. Csak éppen nem feketék." Maria tudta, mire gondol. A fehér népek nem is tudtak a „csavargásról". Valahogy meg se fordult a fejükben, hogy Alabamában 1927-ig kényszermunkatáborokba küldték a feketéket. Ha Maria ilyesmikről beszélt, egy pillanatig szomorúan néztek, azután elfordultak, és a lány tudta, hogy túlzásnak tartják, amit hallottak. Úgy unták a fekete népeket, akik az előítéletről beszéltek, mint a betegeket, akik a tüneteiket sorolják.

Örült, hogy viszontlátta George Jakest. Legszívesebben rögtön felkereste volna, ahogy Washingtonba ért, de hát tisztességes lány nem fut egy férfi után, legyen az akármilyen elbűvölő; egyébként se tudta, hogy mit mondhatna neki. George jobban tetszett az összes férfiembernél, akikkel azóta találkozott, hogy két éve szakított Frank Bakerrel. Hozzáment volna Frankhez, ha megkéri a kezét, de az csak szexet akart házasság nélkül, *ő*

pedig erre nem hajlandó. Amikor George visszakísérte a sajtóirodába, Maria biztosra vette, hogy randevút fog kérni, és csalódott, amikor a fiú mégse tette.

Két másik fekete lánnyal együtt vett ki egy lakást, de nem sok közös témájuk volt. Azok mindketten titkárnők voltak, főleg a divat és a filmek érdekelték őket.

Maria hozzászokott, hogy más, mint a többiek, jelenleg ő volt az egyetlen fekete nő a Fehér Házban, leszámítva a szakácsnőket és a takarítóasszonyokat. Nem panaszkodhatott: mindenki barátságos volt vele. Mégis magányosnak érzete magát.

Délelőtt, egy nappal az után, hogy George-dzsal találkozott, éppen Fidel Castro beszédét tanulmányozta, hogy olyan poénokat találjon benne, amelyeket a sajtóiroda fölhasználhatna, amikor megcsörrent a telefon, és beleszólt egy férfihang:

– Nincs kedve úszni?

A színtelen bostoni kiejtés ismerős volt, de egy pillanatig nem tudta hova tenni:

– Ki az?

– Dave.

Dave Powers volt, az elnök személyi titkára, akit néha Első Barátnak is hívtak. A lány kétszer-háromszor beszélt vele. Kedves és barátságos volt, mint a legtöbb ember a Fehér Házban.

Maria ugyancsak meglepődött.

– Hol? – kérdezte.

Powers elnevette magát.

– Természetesen itt, a Fehér Házban!

A lánynak eszébe jutott, hogy van egy úszómedence a Nyugati Galériában, a Fehér Ház és a Nyugati Szárny között. Sosem látta, de tudta, hogy Roosevelt elnöknek épült. Hallotta, hogy Kennedy elnök szívesen úszik napjában legalább egyszer, hogy enyhítse a hátfájását.

– Más lányok is lesznek ott – tette hozzá Dave.

Maria első gondolata a haja volt. Úgyszólván minden fekete tisztviselőnő hajbetétet vagy parókát hordott a munkahelyén. Feketék-fehérek egyaránt úgy vélték, hogy a fekete haj a maga természetességében nem elég komoly. Ma hajbetétet használt, gondosan belefonva a saját, magasra fésült hajába,

amelyet vegyszerekkel simították és puhították, hogy jobban emlékeztessen a fehér haj textúrájára. Nem volt ez titok, tudta volna minden fekete nő, aki ránéz. De a Dave-hez hasonló fehér emberek észre sem vették.

Hogyan úszhatna? Ha a haja vizes lesz, menthetetlenül tönkremegy a frizurája.

Túlságosan zavarba jött ahhoz, hogy elmondhassa, mi a probléma, de gyorsan eszébe jutott egy kifogás.

– Nincs fürdőruhám.

– Nekünk van – felelte Dave. – Délben magáért megyek. – Azzal letette.

Maria az órájára nézett. Tizenegy ötven volt.

Most mit csináljon? Menjen be óvatosan a sekély vízbe, és tartsa szárazon a haját?

Ez rossz kérdés. Igazából azt kellene tudnia, miért hívták meg és mit várhatnak tőle. És hogy vajon ott lesz-e az elnök.

A szomszéd asztalnál ülő nőre pillantott. Nelly Fordham egyedülálló volt – célzott rá, hogy évekkel korábban kiábrándult a szerelemből –, aki egy évtizede dolgozott a Fehér Házban.. Az első perctől segített Mariának. Most kíváncsian nézett rá.

– Nincs fürdőruhád?

– Meghívtak az elnök úszómedencéjébe – mondta Maria. – Menjek el?

– Hát persze! Csak aztán mesélj el mindent, miután visszajössz!

Maria halkabban folytatta.

– Azt mondta, hogy más lányok is lesznek. Gondolod, hogy az elnök is eljön?

Nelly körülnézett, de senki sem hallgatózott.

– Hogy Jack Kennedy szeret-e csinos lányok között úszkálni? – kérdezte. – Erre nem nehéz válaszolnom.

Maria még mindig nem tudta, elmenjen-e. Azután eszébe jutott, hogy Larry Mawhinney jéghegynek nevezte. Ez fájt. Nem volt jéghegy. Szűz volt huszonöt évesen, mert még sosem találkozott olyan férfival, akinek testestül-lelkestül oda akarta volna adni magát, de nem volt frigid.

Az ajtóban megjelent Dave Powers.

– Akkor jön? – kérdezte.

– De mennyire! – felelte Maria.

Dave odavezette a Rózsakért árkádja alatt az uszoda bejáratához.

Ugyanakkor érkezett két másik lány, akiket Maria már korábban is látott, mindig együtt: titkárnők voltak a Fehér Házban. Dave bemutatta a lányokat.

– Jennifer és Geraldine, de mi csak Jennynek és Jerrynek hívjuk őket – mondta.

A lányok elvitték az öltözőbe, ahol legalább egy tucat fürdőruha lógott a fogasokon. Jenny és Jerry gyorsan levetkőztek. Maria megállapította, hogy mindkettőnek döbbenetes alakja van. Ritkán látott fehér lányokat ruhátlanul. Noha szőkék voltak, szabályos háromszögletű fanszőrzetük sötét volt. Vajon ollóval igazítják? Máriának még sose jutott az eszébe ilyesmi.

Mindegyik fürdődressz pamutból készült és egyrészes volt. Maria mellőzte a rikító színeket, egy szemérmes sötétkéket választott, azután követte Jennyt és Jerryt a medencéhez.

Három falra karibi jeleneteket festettek: pálmafákat, vitorlásokat. A negyedik fal tükörüveg volt. Maria ellenőrizte magát. Nem túl kövér, gondolta, bár a feneke túl nagy. A tengerészkék jól állt a sötétbarna bőréhez.

Észrevett egy italokkal és szendvicsekkel megrakott asztalt az egyik sarokban, de túl ideges volt ahhoz, hogy egyen.

Dave a medence szélén ült, mezítláb, feltűrt nadrágban, és a vízben tapicskolt. Jenny és Jerry a felszínen lebegve kacarásztak, beszélgettek. Maria leült Dave-vel szemben, és megmártotta a lábát. A medence olyan meleg volt, mint egy fürdőkád.

Egy perccel később belépett Kennedy elnök. Maria szíve gyorsabban kezdett verni.

A szokásos sötét öltönyt viselte, fehér inggel, keskeny nyakkendővel. Megállt a medence szélén, és a lányokra mosolygott. Mariát megcsapta a 4711-es kölni citromos illata.

– Csatlakozhatok? – kérdezte, mintha a lányoké lenne a medence, és nem az övé.

– Kérem, jöjjön! – felelte Jenny. Sem őt, sem Jerryt nem lepte meg a jövevény érkezése, amiből Maria arra következtetett, hogy nem először úsznak együtt az elnökkel.

Kennedy bement az öltözőbe, ahonnan kék fürdőruhában bukkant elő. Szikár volt, napbarnított, negyvennégy évéhez képest nagyszerű kondícióban, amit talán a hyannisi vitorlázásoknak köszönhetett, mert ott, a Cape Codon volt nyaralója. Leült a medence szélére, azután sóhajtva beleereszkedett a

vízbe.

Néhány percig úszott. Maria azon töprengett, mit szólna most az anyja. Biztosan rosszallná, ha a lánya egy házasemberrel úszkálna, kivéve az elnököt. De csak nem történhet semmi rossz itt, a Fehér Házban, Dave Powers, Jenny és Jerry előtt?

Az elnök odaúszott hozzá.

– Hogy tetszik a munka a sajtóirodán, Maria? – kérdezte, mintha ez lenne a legfontosabb kérdés a világon.

– Köszönöm, uram, nagyon tetszik.

– Pierre jó főnök?

– Nagyon jó. Mindenki szereti.

– Én is.

Ilyen közelről látta a vékony barázdákat az elnök szeme és a szája mellett, meg a néhány szürke szálat a dús, vörösbarna hajában. A szeme nem volt annyira kék, inkább sárgászöld.

Az elnök nyilván tudja, hogy *ő* alaposan szemrevételezi, gondolta Maria, de nincs kifogása ellene. Talán hozzászokott. Talán tetszik neki.

– Miken dolgozik most? – kérdezte mosolyogva a lánytól.

– Mindenfélén. – Mariának rettenetesen hízelgett a figyelem. Lehet, hogy ez csak olyan hivatali jópofizás, de az elnök mintha valóban őszintén érdeklődnék iránta. – Elsősorban Pierre-nek végzek kutatásokat. Ma reggel Castro egyik beszédét néztem át.

– Inkább maga, mint én. Olyan hosszúak azok a beszédek!

Maria elnevette magát. Tudata mélyén egy hang azt rebegte: *Az elnök tréfálkozik velem Fidel Castróról! Egy úszómedencében!*

– Pierre időnként megkér, hogy írjak sajtóközleményt, ezt szeretem a legjobban.

– Mondja meg neki, hogy írasson magával több közleményt. Igazán ért hozzá.

– Köszönöm, elnök úr. El sem mondhatom, milyen sokat jelent ez nekem.

– Ugye, Chicagóból jött?

– Igen, uram.

– És most hol lakik?

– Georgetownban. Két lánnyal, akik a külügyben dolgoznak.

– Jól hangzik. Nos, örülök, hogy megállapodott itt. Értékelem a munkáját,

és tudom, hogy ezzel Pierre is így van.

Elfordult, és Jennyvel kezdett beszélgetni, de Maria nem hallotta, mit mond. Túlságosan izgatott lett. Az elnök emlékszik a nevére, tudja, hogy Chicagóból jött, sokra tartja a munkáját. És *milyen* csinos! Maria olyan könnyűnek érezte magát, hogy azt hitte, elrepül.

Dave az órájára nézett:

– Tizenkettő harminc, elnök úr.

Maria el sem tudta hinni, hogy fél órát töltött itt. Neki két percnek tűnt. De az elnök kimászott a medencéből, és bement az öltözőbe.

A három lány is kijött a vízből.

– Vegyenek szendvicset – mondta Dave.

Valamennyien odamentek az asztalhoz. Maria megpróbált enni – ez volt az ebédszünete –, de a gyomra mintha összeszűkült volna. Csak egy agyoncukrozott üdítőt ivott.

Dave távozott, a három lány felöltözött. Maria megnézte magát a tükörben. A haja kicsit nyirkos lett, egyébként minden szál a helyén maradt.

Elbúcsúzott Jennytől és Jerrytől, visszament a sajtóirodába. Az asztalán egy vastag jelentés volt az egészségvédelemről és egy cédula Salingertől, aki egy órán belül kétoldalas összegezést kért.

Nelly ránézett, és megkérdezte:

– Na? Mi volt ez az egész?

Maria egy pillanatig töprengett, azután azt felelte:

– Fogalmam sincs.

George Jakes üzenetet kapott, hogy ugorjon be Joseph Hugóhoz az FBI központjába. Hugó most az FBI igazgatójának, J. Edgar Hoover-nek a személyi titkára volt. Az üzenet szerint az Iroda fontos információkhoz jutott Martin Luther Kingről, amelyeket Hugó meg akart osztani az Igazságügyi Minisztériummal.

Hoover gyűlölte Martin Luther Kinget. Az FBI-ban egyetlen fekete ügynök sem volt. Hoover gyűlölte Bobby Kennedyt is. Sok embert gyűlölt.

George azt fontolgatta, hogy nem megy oda. A háta közepére sem kívánt egy beszélgetést ezzel a patkány Hugóval, aki elárulta a polgárjogi mozgalmat és személyesen George-ot. A karja időnként még mindig fájt az ütéstől, amelyet Annistonban kapott, miközben Hugó a rendőrökkel

fecsegett, bagózott és bámészkodott.

Másrészt ha rossz a hír, ő akarja elsőnek hallani. Talán arról van szó, hogy az FBI rajtakapta Kinget házasságtörésen vagy valami hasonlón. Csak örülhet a lehetőségnek, hogy ő továbbíthatja az esetleges negatív információt a polgárjogi mozgalomról, nem pedig holmi Dennis Wilson. Éppen ezért el kell mennie Hugóhoz, és valószínűleg még a kárörömét is el kell viselnie.

Az FBI központja az Igazságügyi Minisztérium egy másik emeletén volt. George egy kis irodában találta Hugót, közvetlenül az igazgató szobái mellett. Hugó az FBI-ban szokásos rövid fazonra nyíratta a haját, sima középszürke öltönyt viselt fehér nejloninggel és tengerészkék nyakkendővel. Az asztalán egy csomag mentolos cigaretta és egy irattartó hevert.

– Mit akarsz? – kérdezte George.

Hugó boldogan vigyorgott.

– Martin Luther King egyik tanácsadója kommunista – mondta.

George megdöbbent. Ez a vád tönkreteheti az egész polgárjogi mozgalmat. A vér is meghűlt benne a szorongástól. Sose lehetett bebizonyítani, hogy valaki *nem* kommunista – és különben is, mit számított az igazság: már a célozgatással gyilkolni lehetett. Akárcsak a boszorkányság vádjával a középkorban, ezzel is egykettőre fel lehetett szítani a buta és tudatlan emberek gyűlöletét.

– Ki ez a tanácsadó? – kérdezte.

Hugó belenézett az aktába, mintha fel akarná frissíteni az emlékezetét.

– Stanley Levison – mondta.

– Nem hangzik néger névnek.

– Zsidó. – Hugó elővett egy fényképet az aktából, odaadta George-nak.

Jellegtelen fehér arc, ritkuló haj, vastag szemüveg. Csokornyakkendő. George találkozott Kinggel és embereivel Atlantában, de egy sem volt ilyen.

– Biztos vagy benne, hogy a Southern Christian Leadership Conference-nek dolgozik?

– Nem mondtam, hogy Kingnek *dolgozik.* New York-i ügyvéd. Ugyanakkor sikeres üzletember.

– Akkor milyen értelemben „tanácsadója” Kingnek?

– Segített kiadni a könyvét, ezenfelül Alabamában védte egy adócsalási perben. Nem találkoznak sűrűn, de telefonon tartják a kapcsolatot.

George kiegyenesedett.

– Honnan tudsz te erről?
– Vannak forrásaink – felelte Hugó önelégülten.
– Szóval azt állítod, hogy dr. King néha telefonál egy New York-i ügyvédnek, aki tanácsokat ad neki adóügyekben és a könyvkiadásban.
– És kommunista.
– Ezt honnan tudod?
– Vannak forrásaink.
– Milyen források?
– Nem fedhetjük fel az informátorainkat.
– Az igazságügyi miniszternek felfedhetitek.
– Te nem vagy az igazságügyi miniszter.
– Ismered Levison igazolványának számát?
– Mi? – Hugó egy pillanatra kizökkent a kerékvágásból.
– A kommunista párt tagjainak igazolványa van, ahogy azt te is tudod. Minden igazolványnak száma van. Mi Levison igazolványának a száma?
Hugó úgy tett, mintha keresgélne.
– Azt hiszem, ebben az aktában nincs benne.
– Egyszóval nem tudod bizonyítani, hogy Levison kommunista.
– Nincs szükségünk *bizonyítékra* – mondta ingerülten Hugó. – Nem fogunk pert indítani ellene. Egyszerűen csak teljesítjük a kötelességünket, és közöljük az igazságügyi miniszterrel a gyanúnkat.
– Befeketítitek dr. King nevét azzal az állítással, hogy egy ügyvéd, akivel tanácskozott, kommunista – holott nincs is rá bizonyítékotok? – csattant föl George.
Megdöbbenésére Hugó azt felelte:
– Igazad van, több bizonyítékra van szükségünk. Éppen ezért engedélyt kérünk Levison telefonjának a lehallgatására. – A lehallgatást az igazságügyi miniszternek kellett engedélyeznie. – Tied az akta – nyújtotta George-nak az iratgyűjtőt.
George nem vette el.
– Ha lehallgatjátok Levisont, akkor lehallgatjátok dr. King néhány hívását is.
Hugó vállat vont.
– Az emberek, akik kommunistákkal tárgyalnak, azt kockáztatják, hogy lehallgatják őket. Mi ebben a rossz?

George úgy gondolta, hogy ebben igenis *van* rossz egy szabad országban, de ezt nem mondta ki.

– Nem tudjuk, hogy Levison kommunista-e.

– Akkor ki kell derítenünk.

George átvette az aktát, fölállt, kinyitotta az ajtót.

– Hoover kétségtelenül szóba fogja hozni, amikor legközelebb találkozik Bobbyval – mondta Hugó. – Így hát ne tartsd magadnál.

Ez George-nak is megfordult a fejében, de most azt felelte:

– Hát persze hogy nem tartom. – Különben is rossz ötlet volt.

– Akkor mit teszel?

– Elmondom Bobbynak – felelte George. – Ő dönt. – Kiment.

Felliftezett az ötödikre. Bobby irodájából éppen kijött egy csomó minisztériumi tisztviselő. George benézett. Bobby, mint rendesen, levette a zakóját, feltette a szemüvegét, és feltűrte az ingujját. Nyilvánvalóan most fejezett be egy értekezletet. George az órájára nézett: néhány perce volt a következő értekezletig. Bement.

Bobby melegen üdvözölte.

– Szia, George, mi újság?

Mintha egy örökkévalóság telt volna el azóta, amikor George azt várta, hogy Bobby megüti. A miniszter most úgy bánt vele, mint a puszipajtásával. George nem is tudta, hogy Bobbynál nem ez-e a szabály. Talán össze kell vesznie valakivel ahhoz, hogy közel kerülhessen hozzá.

– Rossz hírek – mondta.

– Ülj le, lökjed.

George becsukta az ajtót.

– Hoover azt mondja, hogy talált egy kommunistát Martin Luther King köreiben.

– Hoover egy bajkeverő faszszopó – felelte Bobby.

George megütődött. Netán arra utal Bobby, hogy Hoover homokos? Képtelenség! Lehet, hogy egyszerűen csak csúnyát akart mondani rá.

– Stanley Levisonnak hívják – folytatta.

– Ki az?

– Egy ügyvéd, akivel adó- és más ügyekben tanácskozott dr. King.

– Atlantában?

– Nem. Levison New Yorkban praktizál.

– Nem úgy hangzik, mintha igazán közel állna Kinghez.
– Nem hinném, hogy kommunista.
– Bár ez aligha számít – felelte fáradtan Bobby. – Hoover mindig tudja, hogyan állítson be valamit a valóságosnál rosszabbnak.
– Az FBI azt állítja, hogy Levison kommunista, de nem hajlandók közölni velem, hogy ezt milyen bizonyítékra alapozzák. Önnek esetleg elmondanák.
– Semmit sem akarok tudni az információs forrásaikról. – Bobby tenyérrel kifelé, védekezően fölemelte a kezét. – A nyavalya sem kíváncsi a forrásaikra.
– Még Levison pártigazolványának a számát se tudják.
– Szart se tudnak – mondta Bobby. – Csak találgatnak. De nem számít. Az emberek el fogják hinni.
– Mit csináljunk?
– Kingnek meg kell szakítania a kapcsolatát Levisonnal – jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon Bobby. – Különben Hoover kiszivárogtatja ezt, ami rosszat tesz Kingnek, és még rosszabb az egész polgárjogi hajcihőnek.
George nem tartotta „hajcihőnek" a polgárjogi mozgalmakat, mint a Kennedy testvérek, de most nem ez volt a lényeg. Hoover vádaskodása fenyegetés, amelyet le kell szerelni, és Bobbynak igaza van: a legegyszerűbb megoldás az, ha King megszakítja a kapcsolatot Levisonnal.
– De hogyan vesszük rá? – kérdezte.
– Elrepülsz Atlantába, és megmondod neki – felelte Bobby.
George megriadt. Martin Luther King híres volt arról, hogy dacol a felsőbbséggel, azt pedig Verenától tudta, hogy sem négyszemközt, sem nyilvánosan nem könnyű bármire rábeszélni. De elrejtette aggodalmát a nyugodt felszín alá.
– Máris felhívom, és megbeszélek vele egy találkozót.
Az ajtóhoz indult.
– Köszönöm, George – mondta Bobby látható megkönnyebbüléssel. – Igazán remek, hogy számíthatok rád.

Egy nappal az után, hogy találkozott az úszómedencénél az elnökkel, Maria fölvette a telefont, és ismét Dave Powers hangját hallotta.
– Öt harminckor személyzeti összejövetel – mondta. – Van kedve eljönni?

Maria és lakótársai az *Álom luxuskivitelben-t* vették tervbe Audrey Hepburnnel. De a Fehér Ház beosztott tisztviselői nem mondhatnak nemet Dave Powersnek. A lányoknak nélküle kell ájuldozniuk a moziban.

– Hova menjek? – kérdezte.

– Az emeletre.

– Az emeletre?

Ez rendszerint az elnök magánrezidenciáját jelentette.

– Majd én felviszem.

Dave letette.

Maria azonnal azt kívánta, bárcsak valami dögösebb ruhát veti volna, mert skót kockás rakott szoknyát viselt sima, fehér blúzzal, melyen pici aranyszín gombok voltak. Frufrus parókája volt, hátul rövid, míg elöl két, állig érő sarló keretezte az arcát, a legújabb divat szerint. Attól félt, hogy úgy néz majd ki, mint egy közönséges irodista lány Washingtonban.

– Téged meghívtak ma estére, a személyzeti összejövetelre? – kérdezte Nellytől.

– Dehogyis – felelte Nelly. – Hol lesz?

– Odafönt.

– Jó neked.

Negyed hatkor Maria bement a mosdóba, hogy megigazítsa a haját és a sminkjét. Észrevette, hogy a többiek közül senki nem készülődik, amiből arra következtetett, hogy nem hívták meg őket. Lehet, hogy csak az újoncoknak tartják az összejövetelt.

Fél hatkor Nelly fölkapta a táskáját, hogy távozzon.

– Vigyázz magadra – mondta Mariának.

– Te is.

– Nem, én komolyan gondolom – mondta Nelly, és kiment, mielőtt Maria megkérdezhette volna, hogy érti ezt.

Egy perccel később megjelent Dave Powers. Kivezette a lányt a szabadba, el a Nyugati Oszlopcsarnokban az úszómedence mellett, majd vissza a házba, és onnan föl a lifttel az emeletre.

A liftajtó pompás folyosóra nyílt, ahol két csillár világított. A falakat valamilyen zöldeskékre festették, Maria úgy tudta, ezt nevezik *eau de nil* árnyalatnak, de alig volt ideje körülnézni.

– A Nyugati Szalonban vagyunk – mondta Dave, és bevezette a nyitott

ajtón egy lakályos szobába, amelyet kényelmes heverők és egy nagy, boltíves ablak uraltak.

Itt volt a két titkárnő, Jenny és Jerry, de rajtuk kívül senki. A kávézóasztalra tálcát tettek koktélpoharakkal és egy kancsóval.

– Igyon egy daiquirit! – mondta Dave, és választ sem várva töltött Mariának. A lány ritkán ivott alkoholt, de ebbe belekóstolt, és ízlett neki. Elvett egy sajtos falatkát a tálcáról. Mi ez az egész?

– A First Lady csatlakozik hozzánk? – kérdezte. – Nagyon szívesen találkoznék vele.

Pillanatnyi csönd volt a válasz, amitől olyan érzése támadt, hogy valami tapintatlan megjegyzést tett, majd Dave azt felelte:

– Jackie elutazott Glen Órába.

Glen Óra egy tanya volt a virginiai Middleburgban. Jackie Kennedy ott tartotta a lovait, amelyekkel részt vett az Orange megyei rókavadászatokon. Egyórányira volt Washingtontól.

– Magával vitte Caroline-t és John Johnt is – tette hozzá Jenny.

Caroline Kennedy négyéves volt, John egy.

Ha én lennék a felesége, gondolta Maria, nem hagynám itt holmi lovaglás kedvéért.

Váratlanul belépett az elnök, mire valamennyien fölálltak.

Fáradtnak és feszültnek tűnt, de a mosolya éppen olyan meleg volt, mint mindig. Levette a zakóját, egy szék támlájára dobta, leült a díványra, hátradőlt, a lábát fölpolcolta a kávézóasztalra.

Maria úgy érezte, hogy befogadták a világ legelőkelőbb társaságába. Az elnök otthonában van, iszogat, rágcsálnivalókat ropogtat, miközben Kennedy fölpakolja a lábát az asztalra. Akármi történjék, ezt örökre megőrzi az emlékezetében.

Kiitta a poharát, amit Dave rögtön újratöltött.

Miért gondolta azt, hogy *akármi történjék?* Valahogy fonák az egész. Ő csak egy szemléző, aki abban reménykedik, hogy hamarosan előléptetik helyettes sajtótitkárnak. A légkör laza, de ezek nem igazán a barátai. Ezek az emberek nem ismerik őt. Mi keresnivalója itt?

Felállt az elnök, és megkérdezte:

– Maria, nem lenne kedve körülnézni a rezidenciában?

Körülnézni a rezidenciában? Az elnökkel? Ki mondana nemet erre?

– Természetesen. – Felállt. A daiquiri a fejébe szállt, és egy pillanatra elszédült, de rögtön magához is tért.

Az elnök kiment egy oldalajtón, ő pedig követte.

– Ez vendégszoba volt, de Mrs. Kennedy ebédlővé alakította át – mondta Kennedy. A szoba falait az amerikai forradalom csatajeleneteit ábrázoló tapéta borította. A középen álló asztal túl kicsi a szobához képest, állapította meg Maria, a csillár pedig túl nagy az asztal hoz, ám a kritikát elnyomta benne a mindennél erősebb tudat, hogy kettesben van az elnökkel a Fehér Házban! Ő! Maria Summers!

Kennedy mosolyogva nézett a lány szemébe.

– Mit szól hozzá? – kérdezte, mintha addig nem tudna dönteni, amíg nem hallja a véleményét.

– Tetszik – mondta Maria, és bánta, hogy nem jut az eszébe valami szellemesebb bók.

– Erre. – Visszavezette a Nyugati Szalonba, majd be a szemben lévő ajtón. – Ez Mrs. Kennedy hálószobája – mondta, és becsukta az ajtót.

– Gyönyörű – lehelte Maria.

Az ajtóval szemben két magas, világoskék függönyös ablak volt. Mariától balra ugyanilyen kék szőnyegen állt a kandalló melletti dívány. A kandalló fölött bekeretezett rajzok sorakoztak, ízlésesek és intellektuálisak, mint Jackie. A szoba túlsó végében álló ágy takarója, baldachinja és a sarokban álló kerek asztalka terítője ugyancsak egyforma színű volt. Ilyen szobát Marie még a magazinokban sem látott.

De közben azt gondolta: miért nevezte az elnök ezt a helyiséget „Mrs. Kennedy hálószobájának?" Ő nem itt alszik, ezen a két részre osztott, széles ágyon? Ekkor eszébe jutott, hogy az elnöknek a háta miatt kemény matracon kell aludnia.

Kennedy az ablakhoz vezette. Kinéztek. Puha esti fényben úszott a Déli Pázsit és a szökőkút, amelyben néha pancsoltak a Kennedy gyerekek.

– Olyan szép – mondta Maria.

Az elnök a vállára tette a kezét. Ez volt az első alkalom, hogy megérintette, és a lány kissé megremegett az izgalomtól. Megcsapta a kölni illata, olyan közelről, hogy a citrus alatt felismerte a rozmaringot és a pézsmát is. Az elnök azzal a bujkáló mosollyal nézett rá, ami olyan ellenállhatatlanná tette.

– Nagyon meghitt szoba – suttogta.
A lány a szemébe nézett.
– Csakugyan – lehelte. Olyan meghittséget érzett, mintha egész éleiében ismerte volna ezt az embert, mintha kétségen kívül tudná, hogy feltétel nélkül bízhat benne és szeretheti. Percnyi bűntudat fogta el George Jakes miatt. De hát George még randevút sem kért tőle. Kizárta a gondolataiból.
Az elnök a másik vállát is megfogta, és gyengéden tolni kezdte. Amikor a lába az ágynak ütközött, Maria leült.
A férfi még tovább tolta, hogy Mariának végül a könyökére kellett támaszkodnia, azután, egyfolytában a lány szemébe nézve elkezdte kigombolni a blúzát. Maria egy pillanatra elszégyellte magát az olcsó aranyozott gombok miatt itt, ebben az elmondhatatlanul elegáns szobában. Azután az elnök a mellére tette a kezét.
Maria hirtelen utálni kezdte a nejlon melltartót, amely elválasztja egymástól a bőrüket. Gyorsan kigombolta az utolsó gombokat, letolta magáról a blúzt, hátranyúlt, kikapcsolta a melltartóját, azt is félredobta. A férfi imádattal nézte a mellét, és gyengéden megcirógatta, mielőtt határozottan megmarkolta volna.
Benyúlt a skót kockás rakott szoknya alá, lehúzta a bugyit. Maria arra gondolt, hogy meg kellett volna nyesnie a szeméremszőrzetét, úgy, mint Jenny és Jerry csinálja.
Egy ütemre ziháltak. Az elnök levette a nadrágját, a földre dobta, azután a lányra feküdt.
Ez mindig ilyen gyorsan megy? Maria nem tudta.
A férfi simán beléhatolt, majd megállt, mert érezte az ellenállást.
– Még sosem csináltad? – kérdezte csodálkozva.
– Nem.
– De azért oké?
– Igen. – Mi az, hogy oké! Boldog volt, éhes és mohó!
A férfi gyengédebben folytatta. Valami engedett, éles fájdalom nyilallt Mariába. Kénytelen volt halkan feljajdulni.
– Minden oké? – ismételte meg a férfi.
– Igen. – Nem akarta, hogy abbahagyja.
Az elnök behunyt szemmel folytatta. Maria figyelte az arcát, ahogy összpontosít, és elragadtatottan mosolyog. Azután elégedetten felsóhajtott,

és mindennek vége volt.
Felült, belebújt a nadrágjába.
Mosolyogva mondta:
– A fürdőszoba ott van. – A sarokban lévő ajtóra mutatott, azután felhúzta a sliccét.
Mariát hirtelen zavarba hozta kitárulkozó meztelensége. Gyorsan fölállt. Összekapkodta a blúzát, a melltartóját, lehajolt a bugyijáért, és futott a fürdőszobába.
A tükörbe nézett, és azt mondta:
– Mi történt?
Elvesztettem a szüzességemet. Közösültem egy férfival, aki történetesen az Egyesült Államok elnöke, és élveztem.
Felöltözött, megigazította a sminkjét. Szerencsére a frizurája nem ment tönkre.
Ez Jackie fürdőszobája, gondolta bűntudatosan, és hirtelen mehetnékje támadt.
A hálószoba üres volt. Az ajtóhoz sietett, azután megfordult és az ágyra nézett.
Csak most tudatosodott benne, hogy a férfi meg sem csókolta.
Bement a Nyugati Szalonba, ahol az elnök most egymagában üldögélt, a lábát fölpolcolva a kávézóasztalra. Dave és a lányok eltűntek, csak egy tálcára való mosatlan poharat és a harapnivaló maradékát hagyva maguk után. Kennedy tökéletesen lezsernek tűnt, mintha semmi különös nem történt volna. Neki ez mindennapos?
– Ennél valamit? – kérdezte. – Itt van a konyha.
– Köszönöm, nem, elnök úr.
Éppen most dugott meg, és én még mindig elnök úrnak hívom, gondolta Maria
Kennedy fölállt.
– Egy autó vár rád a Déli Oszlopcsarnoknál, hogy hazavigyen – mondta. Kikísérte az előcsarnokba. – Minden oké? – érdeklődött harmadszor.
– Igen.
Megjött a lift. A lány találgatta, hogy megcsókolja-e búcsúzóul.
Nem tette. Maria beszállt a liftbe.
– Jó éjszakát, Maria – mondta az elnök.

– Jó éjszakát – felelte. Az ajtó bezárult.

Egy újabb hét telt el, mire George-nak alkalma lett szakítani Norine Latimerrel.

Félt tőle.

Természetesen nem ez volt az első szakítása. Egy-két találkozás után könnyű: az ember egyszerűen nem telefonál többet. Hosszabb kapcsolatban George tapasztalatai szerint az érzés általában kölcsönös: mindkét fél tudja, hogy kialudt a tűz. Ám Norine a két szélsőség közé esett. Csak két hónapja ismerték egymást, és nagyon jól megvoltak. George azt remélte, hogy hamarosan le is fekszenek egymással. Norine bizonyosan nem számít rá, hogy lepasszolják.

Együtt ebédeltek. A lány azt kérte, hogy a Fehér Ház pincéjében lévő étterembe menjenek, amit kantinnak hívtak, de oda nőket nem engedtek be. George nem akarta olyan elegáns helyre vinni, mint a Jockey Club, mert attól félt, Norine még azt képzelné, hogy meg akarja kérni a kezét. Végül az Old Ebbitt's mellett döntöttek, amely egy szebb napokat látott étterem volt, a politikusok egyik törzshelye.

Norine inkább látszott arabnak, mint afrikainak. Drámai szépség volt hullámos fekete hajával, olajbarna bőrével, hajlott orrával. Bolyhos pulóvert viselt, ami nem igazán állt jól neki: George sejtése szerint azért választotta, hogy ne ijessze meg a főnökét. A férfiakat feszélyezik a parancsoló külsejű nők az irodában.

– Igazán sajnálom, hogy le kellett mondanom a múltkori estét – mentegetőzött George, miután rendeltek. – Az elnökhöz hívattak megbeszélésre.

– Nos, vele nem versenyezhetek – felelte Norine.

George ezt oktondi megjegyzésnek tartotta. Természetes, hogy a lány nem versenyezhet az elnökkel; arra senki sem képes. De nem akart ebbe belemenni. Egyenesen a tárgyra tért.

– Történt valami – mondta. – Mielőtt megismerkedtünk, volt egy másik lány.

– Tudom – felelte Norine.

– Hogyhogy?

– Tetszel, George – mondta Norine. – Okos, vicces és kedves vagy. A

füledet leszámítva csinos is.

– De…

– De meg tudom mondani, ha egy férfi valaki másért van oda.

– Tényleg?

– Gondolom, Mária az – folytatta Norine.

George megdöbbent.

– Honnan az ördögből tudod?

– Négy-öt alkalommal említetted a nevét. És egyetlen más lányról sem beszéltél a múltadból. Így aztán nem volt nagy dolog kitalálni, hogy még mindig fontos számodra. De ő Chicagóban van, így azt gondoltam, talán el tudlak hódítani tőle.

Hirtelen elszomorodott.

– Washingtonba jött – mondta George.

– Okos lány.

– Nem miattam. Egy állásért.

– Akárhogy is, lapátra teszel miatta.

Azt aligha felelhette volna, hogy igen. De mivel ez volt az igazság, nem szólt semmit.

Kihozták az ételüket, de Norine nem vette föl a villáját.

– Minden jót kívánok, George – mondta. – Vigyázz magadra.

Ilyen hirtelen történt.

– Izé… te is.

A lány felállt.

– Isten veled.

Erre csak egyet mondhatott:

– Isten veled, Norine.

– Megeheted a salátámat – közölte a lány, azzal kiment.

George néhány percig turkált az ételben. Rosszul érezte magát.

Norine igazán nagylelkű volt a maga módján. Megkönnyítette számára a szakítást. Remélhetőleg átvészeli. Nem érdemelte meg, hogy bántsák.

Átment az étteremből a Fehér Házba, hogy részt vegyen az Egyenlő Munkalehetőségek Elnöki Bizottságának ülésén, amelyben Lyndon B. Johnson elnökölt. George szövetkezett Johnson egyik tanácsadójával, Skip Dickersonnal. Mivel maradt fél órája az ülés kezdetéig, benézett a sajtóirodába, hogy megkeresse Mariát.

A lány ma pettyes ruhát és hozzá illő hajszalagot viselt. A szalag valószínűleg a parókát tartotta: a legtöbb fekete lány bonyolult póthajat viselt, és Maria aranyos frufruja határozottan nem tűnt természetesnek.

Amikor a lány megkérdezte, hogy van, a fiú nem tudta, mit mondjon. Bűntudata volt Norine miatt, de most végre nyugodt lelkiismerettel kérhetett randevút Mariától.

– Mindent összevetve jól – válaszolta. – És te?

Maria lehalkította a hangját.

– Néha gyűlölöm a fehér embereket.

– Ez miről jutott az eszedbe?

– Te nem ismered a nagyapámat.

– Senkit a családodból.

– Olykor még prédikál Chicagóban, bár a legtöbb időt a szülővárosában, az alabamai Golgothában tölti. Azt mondja, sosem tudta megszokni a Középnyugat hideg szelét. De még mindig virgonc. Fölvette a legjobb ruháját és bement a golgothai bíróságra, hogy regisztráltassa magát választóként.

– Mi történt?

– Megalázták. – A fejét csóválta. – Ismered a blikkjeiket. Vizsgáztatják az embert, tud-e írni-olvasni: fel kell olvasnia egyrészt az alkotmányból, azután el kell magyaráznia, miről szól, végül le kell írnia. A jegyző választja ki, melyik paragrafust olvasd. A fehérek egyszerű mondatokat kapnak, ilyeneket: „Egyetlen embert sem lehet bebörtönözni adósság miatt.” De a négereknek hosszú, bonyolult paragrafusokat ad, amelyeket legföljebb egy ügyvéd érthet. Azután a jegyzőn múlik, hogy eldöntse, írástudó-e vagy sem, és természetesen mindig úgy dönt, hogy a fehérek írástudók, a négerek meg nem.

– A rohadékok!

– Ez nem minden. A négereket, akik regisztráltatni próbálják magukat, büntetésből kirúgják az állásukból, de nagyapával ezt nem tehették meg, mert nyugdíjas. Ezért amikor ki akart menni a bíróságról, letartóztatták csavargásért. Az éjszakát a fogdában töltötte, ami nem szórakozás nyolcvanéves korban. – Könnyek csillogtak a szemében.

A történet megkeményítette George elhatározását. Neki ehhez képest mi oka panaszra? Nos, meg kellett tennie néhány olyan dolgot, amelyek miatt a

legszívesebben kezet mosna, de Bobby mellett dolgozni még mindig a leghatékonyabb módja annak, hogy segíthessen az olyan embereken, mint Summers nagypapa. Egy napon úgyis elintézik ezeket a déli rasszistákat.

Az órájára nézett.

– Találkoznom kell Lyndonnal.

– Szólj neki a nagyapámról.

– Lehet, hogy azt teszem. – Az idő mindig túl rövidnek tűnt, ha Mariával volt. – Sajnálom, hogy el kell mennem, de nem találkozhatnánk munka után? – kérdezte. – Megihatnánk valamit, talán meg is vacsorázhatnánk valahol.

A lány elmosolyodott.

– Köszönöm George, de ma este randevúm van.

– Ó! – George elhűlt. Valahogy eszébe se jutott, hogy a lány randevúzhat valakivel. – Izé, holnap Atlantába kell mennem, de két-három nap múlva visszajövök. Esetleg a hétvégén ráérsz?

– Nem, köszönöm. – Habozott, azután megmagyarázta: – Van valakim.

George porba volt sújtva, ami persze ostobaság. Olyan szép lánynak, mint Maria, miért *ne* lehetne valakije? Ostoba volt! Úgy szédült, mintha elmozdult volna alatta a föld. Csak annyit sikerült kipréselnie magából:

– Szerencsés fickó.

A lány rámosolygott:

– Kedves, hogy ezt mondod.

George tudni akart valamit a konkurenciáról:

– Ki az?

– Nem ismered.

Csakugyan nem, de hamarosan megismerem, amint megtudom a nevét.

– Próbáljuk ki.

A lány megrázta a fejét.

– Inkább nem mondom meg.

George mérhetetlenül kétségbeesett. Van egy vetélytársa, és még a nevét sem tudja. Szerette volna tovább faggatni Mariát, de óvakodott attól, hogy erőszakosnak tűnjek: a lányok utálják az ilyet.

– Jól van – mondta kényszeredetten, majd a legőszintétlenebb hangon hozzátette: – Erezd jól magad este.

– Azt teszem.

Elváltak, Maria visszament a sajtóirodába, George elindult az alelnök

irodájához.

Fájt a szíve. Maria jobban tetszett neki minden lánynál, akivel valaha is találkozott, és most valaki más miatt elveszítette.

Vajon ki lehet?

Maria levette a ruháját, és beült Kennedy elnökhöz a fürdőkádba.

Jack Kennedy egész nap tablettákat szedett, de semmi sem enyhítette jobban a hátfájását a víznél. Reggelente a fürdőkádban borotválkozott. Úszómedencében aludt volna, ha teheti.

Ez az ő külön kádja volt a saját fürdőszobájában, a kézmosó fölötti polcon a 4711-es kölni türkiz-arany üvegével. Az első alkalom óta Maria egyszer sem volt Jackie lakosztályában. Az elnöknek külön hálószobája és fürdőszobája volt, amelyet egy rövid folyosó kötött össze Jackie lakosztályával. Valamilyen okból ezen a folyosón állt a lemezjátszó.

Jackie most sem tartózkodott a városban. Maria leszoktatta magát arról, hogy a szeretője feleségén rágódjon, mert ez csak önkínzás volt. Tudta, hogy aljas árulást követett el egy tiszteletre méltó asszony ellen, és ez nagyon bántotta, ezért nem is gondolt rá.

Szerette az elképzelhetetlenül fényűző fürdőszobát a puha törülközőivel, fehér fürdőköpenyeivel, drága szappanjával – és a sárga gumikacsák seregével.

Kialakult a menetrendjük. Valahányszor Dave Powers meghívta, ami hetente egyszer történt, munka után fölliftezett a rezidenciába. A Nyugati Szalonban mindig várta a daiquiris kancsó és egy tálca harapnivaló. Néha Dave volt ott, néha Jenny és Jerry, néha senki. Töltött magának egy italt, és mohón, de türelmesen várt, amíg megjött az elnök.

Hamarosan átmentek a hálószobába, ami Maria kedvenc helye volt: kék mennyezetes ágy, kandalló, amelyikben igazi tűz égett, előtte két szék, mindenfelé tornyokban a könyvek és újságok. Úgy érezte, egész életét vígan le tudná élni ebben a szobában.

A férfi gyengéden megtanította az orális szexre. Maria lelkes tanítvány volt. Szeretője rendszerint ezt kívánta tőle, amikor megérkezett. Gyakran szinte kétségbeesetten siettette, és volt valami izgató a türelmetlenségében. De Maria jobban szerette utána, amikor fölengedett, és melegebb, gyengédebb lett.

Néha föltett egy-egy lemezt. Sinatrát, Tony Bennettet, és Percy Marquandot szerette. Sose hallott a Miraclesről vagy a Shirellesről.

A konyhában mindig hideget vacsoráztak: csirkét, rákot, szendvicset, salátát. Evés után levetkőztek és elmentek fürdeni.

Egymással szemben ültek a kádban. Az elnök két kacsát tett a vízre, és azt mondta:

– Negyed dollárba fogadok, hogy az én kacsám gyorsabb, mint a tiéd. – Bostoni kiejtéssel beszélt, az angolok módjára lenyelve az r hangot.

A lány fölvette az egyik kacsát. Akkor szerette a legjobban a férfit, amikor ilyen volt: játékos, bolondos, gyerekes.

– Jól van, elnök úr – mondta –, de ha van magában kurázsi, legyen egy dollár.

Legtöbbször még mindig elnök úrnak szólította. A feleségének Jack volt, a testvéreinek néha Johnny. Maria csak a szenvedély legforróbb pillanataiban nevezte Johnnynak.

– Nem kockáztathatom, hogy egy dollárt veszítsek – nevetett a férfi. De mivel éleslátó ember volt, megérezte, hogy a lány nincs a megfelelő hangulatban. – Mi a baj?

– Nem tudom – vont vállat Maria. – Rendszerint nem beszélek veled politikáról.

– Miért nem? A politika az életem, és a tiéd is.

– Egész nap nyaggatnak. Amikor együtt vagyunk, lazíts és szórakozz.

– Tegyünk kivételt.

Fölemelte a lány lábát, a combja mellé fektette a vízben, és a lábujjait simogatta. Maria tudta, hogy szép a lába; mindig belakkozta a körmeit.

– Valami felzaklatott – mondta a férfi halkan. – Meséld el, mi az.

Amikor ilyen áthatóan nézett rá a sárgászöld szemével és a fanyar mosolyával, a lány tehetetlen volt.

– Tegnapelőtt letartóztatták a nagyapámat, mert regisztráltatni akarta magát szavazóként.

– Letartóztatták? Azt nem tehetik. Mi volt a vád?

– Csavargás.

– Ó. Ez valahol Délen történt.

– Az alabamai Golgothában, ahol született. – Habozott, aztán úgy döntött, elmondja a teljes igazságot, noha nem fog tetszeni. – Akarod tudni, mit

mondott, amikor kijött a fogdából?

– Mit?

– Azt mondta: „Mivel Kennedy az elnök a Fehér Házban, azt gondoltam, szavazhatok, de úgy látom, tévedtem.” Ezt a nagymama mesélte.

– A fenébe – morgott az elnök. – Hitt bennem, és én cserbenhagytam.

– Azt hiszem, ez a véleménye.

– Te hogy gondolod, Maria? – Még mindig a lábujjait simogatva.

A lány ismét habozott, nézte fekete lábát a fehér kézben. Attól félt, hogy ez a beszélgetés elmérgesedik. A férfi megsértődött a legapróbb célzástól is, hogy nem őszinte, megbízhatatlan, vagy nem tartja meg, amit ígért. Ha Maria túlságosan rámenős, véget vethet a kapcsolatuknak. Akkor pedig *ő* meghal.

De őszintének kellett lennie. Mély lélegzetet vett, igyekezett megőrizni a nyugalmát.

– Amennyire én látom, a kérdés nem bonyolult – kezdte. – A déliek azért teszik ezt, mert megtehetik. A törvény az Alkotmány ellenére is hagyja, hogy megússzák.

– Nem egészen – szakította félbe az elnök. – Amióta Bob öcsém az igazságügyi miniszter, sokkal több pert indítottak a szavazati jogok megsértése miatt. Az egyik munkatársa egy ragyogó eszű fiatal néger jogász.

A lány bólintott.

– George Jakes. Ismerem. De amit tesznek, az nem elég.

A férfi vállat vont.

– Ezt nem tagadhatom.

Maria folytatta.

– Mindenki egyetért abban, hogy új polgárjogi törvényre van szükség. Sokan úgy gondolták, hogy a kampányban ezt ígérted. És… senki nem érti, miért nem tetted még meg. – Az ajkába harapott, azután vállalta a kockázatot. – Engem is beleértve.

A férfi arca megkeményedett.

A lány azonnal megbánta, hogy ilyen őszinte volt.

– Ne haragudj – könyörgött. – A világért nem zaklatnának fel téged, de kérdeztél, én pedig őszinte akartam lenni. – Könnyek szöktek a szemébe. – És szegény nagyapa az egész éjszakát a fogdában töltötte a legjobb öltönyében.

A férfi kényszeredetten elmosolyodott.

– Nem haragszom, Maria. Rád semmiképpen.

– Bármit mondhatsz nekem – szólt a lány. – Imádlak. Tudnod kell, hogy sosem ítélnélek el. Csak annyit mondj, hogy mit érzel.

– Azt hiszem, az dühít, hogy gyenge vagyok – felelte az elnök. – Csupán a konzervatív déli demokraták támogatásával van többségünk a Kongresszusban. Ha beterjesztek egy polgárjogi törvénytervezetet, szabotálni fogják. És ez nem minden. Bosszúból megvétóznák az egész törvénycsomag-tervezetemet, beleértve az egészségbiztosítást. Mármost az egészségbiztosítás még inkább javíthatná a színes bőrű amerikaiak életminőségét, mint a polgárjogi törvény.

– Ez azt jelenti, hogy feladtad a polgárjogi törvényt?

– Nem. Novemberben időközi választások lesznek. Arra fogom kérni az amerikai népet, hogy küldjenek több demokratát a Kongresszusba, így teljesíthetem a kampányban tett ígéreteimet.

– És megteszik?

– Valószínűleg nem. A republikánusok a külpolitika miatt támadnak. Elveszítettük Kubát, Laoszt, és most elveszítjük Vietnamot. Hagytam, hogy Hruscsov szögesdrót kerítést húzzon fel Berlin közepén. Oda vagyok szorítva ahhoz az istenverte falhoz.

– Milyen különös – tűnődött Mária. – Azért nem hagyhatod, hogy a déli négerek szavazzanak, mert külpolitikailag sebezhető vagy.

– Minden vezetőnek erősnek kell látszania a világszínpadon, máskülönben tehetetlen.

– Nem próbálhatnád meg csak úgy? Terjeszd be a polgárjogi törvényt, még akkor is, ha valószínűleg elutasítják. Az emberek legalább látnák, hogy őszinte vagy.

Az elnök a fejét rázta.

– Ha beterjesztek egy törvényt és elutasítják, akkor gyengének látszom, és az minden mást veszélyeztetne. És nem lesz még egy lehetőségem a törvény beterjesztésére.

– Akkor mit mondjak a nagyapámnak?

– Azt, hogy helyesen cselekedni nem olyan könnyű, mint amilyennek látszik, még akkor se, ha elnökök vagyunk.

Fölállt, a lány követte a példáját. Szárazra törölték egymást, az- után bementek a hálószobába. Maria belebújt egy puha, kék pamut férfihálóingbe.

Ismét szeretkeztek. Ha az elnök fáradt volt, akkor rövid ideig tartott, mint az első alkalommal, de ma este kipihente magát, és visszatért a játékos kedve. Feküdtek az ágyban, és úgy játszottak egymással, mintha semmi más nem számítana.

Utána a férfi gyorsan elaludt. Maria üdvözült boldogsággal feküdt mellette. Nem akarta, hogy eljöjjön a reggel, amikor fel kell öltözni, vissza kell menni a sajtóirodába, és neki kell látni a napi munkának. A való világban úgy éli, mintha álmodna, csak Dave Powers hívását várta, mert ez azt jelentette, hogy felébredhet, és visszatérhet abba a valóságba, amely számít.

Tudta, hogy néhány kollégája sejti, mit csinál. Tudta, hogy a férfi sose hagyná el érte a feleségét. Azt is, hogy aggódnia kellene a terhesség miatt. És azt is, hogy amit csinál, az őrültség, helytelen és nem lehet jó vége.

De túlságosan szerelmes volt ahhoz, hogy ezzel törődjön.

George megértette, miért örült annyira Bobby, hogy őt küldheti a Kinggel való tárgyalásra. Amikor Bobby nyomást akart gyakorolni a polgárjogi mozgalomra, nagyobb esélye volt a sikerre, ha egy fekete vitte el az üzenetet. Úgy vélte, Bobbynak igaza van Levisonnal kapcsolatban, ettől függetlenül feszélyezte a saját szerepe, bár kezdte megszokni az érzést.

Atlantában hideg volt és esett. Verena, aki a repülőtéren várta, fekete szőrmegalléros, barna esőkabátot viselt. Gyönyörű volt, de George-nak még mindig túlságosan fájt Maria elutasítása ahhoz, hogy csábítsa ez a szépség.

– Ismerem Stanley Levisont – mondta Verena, miközben vezette az autót a városon át.

– Ügyvéd, ugye?

– Több annál. Segített Martinnak megírni a *Menetelés a szabadság felé* röpiratot. Jó barátok.

– Az FBI azt állítja, hogy Levison kommunista.

– Aki nem ért egyet J. Edgar Hooverrel, az mind kommunista az FBI szerint.

– Bobby faszszopónak nevezte Hoovert.

Verena elnevette magát.

– Gondolod, hogy komolyan gondolta?

– Nem tudom.

– Hoover homokos? – A lány hitetlenül csóválta a fejét. – Ez túl szép ahhoz, hogy igaz legyen. A való élet nem ilyen vicces.

Tovább vezetett az esőben az Old Fourth Ward kerületben, ahol százszámra voltak fekete tulajdonú vállalkozások, és mintha minden háztömbre jutott volna egy templom. Az Auburn Avenue-t valamikor Amerika leggazdagabb néger utcájának tartották. A Southern Christian Leadership Conference központja a 320-as szám alatt volt. Verena megállt egy hosszú, egyemeletes, vörös téglaépületnél.

– Bobby azt gondolja, hogy dr. King arrogáns – mondta George.

Verena vállat vont.

– Martin meg azt gondolja, hogy Bobby arrogáns.

– És te mit gondolsz?

– Mindkettejüknek igaza van.

George elnevette magát. Szerette Verena csípős nyelvét.

Besiettek az épületbe. Tizenöt percet várakoztak King irodája előtt, azután behívták őket.

A harminchárom éves, bajuszos Martin Luther King jóképű ember volt, noha fekete haja idő előtt gyérülni kezdett. Alacsony volt – George százhatvanhét centire saccolta –, és kissé testes. Kifogástalanul vasalt, sötétszürke öltönyt, fehér inget, keskeny fekete szatén nyakkendőt viselt, a szivarzsebében fehér selyem zsebkendővel és nagy mandzsettagombokkal. George-ot megcsapta a kölnije illata. Olyan embernek tűnt, aki fölöttébb ad a megjelenésére. George ezzel nagyon egyet tudott érteni.

King kezet rázott vele.

– Amikor utoljára találkoztunk, szabadságmenetes volt, és éppen Annistonba tartott. Hogy van a karja?

– Köszönöm, rendbe jött – felelte George. – Abbahagytam a versenyszerű birkózást, de hát egyébként is azt akartam tenni. Most egy középiskolai csapatot edzek Ivy Cityben. – Ivy City az egyik fekete előváros volt Washingtonban.

– Az jó – felelte King. – Fekete fiúkat tanítani arra, hogyan használják az erejüket egy fegyelmezett sportban, szabályok szerint. Kérem, foglaljon helyet. – Egy székre mutatott, azután visszament az asztalához. – Mondja el, miért magát küldte ide az igazságügyi miniszter.

A hangjában volt egy csepp sértettség. Talán azt gondolta, hogy Bobbynak

személyesen kellett volna jönnie. George-nak eszébe jutott, hogy Kinget a polgárjogi mozgalomban Naccságos Úrnak csúfolják.

Gyorsan felvázolta Stanley Levison problémáját, csak a lehallgatási kérelmet hagyva ki.

– Bobby azért küldött, hogy minden erővel próbáljam rávenni, szakítsa meg kapcsolatát Mr. Levisonnal – mondta befejezésül. – Másképpen nem védekezhet a váddal szemben, hogy kommunista társutas, márpedig ez az állítás elképzelhetetlen kárt okozhat annak a mozgalomnak, amelyben mindketten hiszünk.

King annyit válaszolt:

– Stanley Levison nem kommunista.

George kinyitotta a száját, hogy kérdezzen valamit.

King fölemelte a kezét, hogy hallgasson; nem olyan ember volt, aki tűri, hogy félbeszakítsák.

– Stanley sosem volt tagja a kommunista pártnak. A kommunizmus ateista világnézet, én pedig Jézus Urunk követőjeként sose lehetnék jó barátságban egy ateistával. De… – Előrehajolt. – Ez nem a teljes igazság.

Néhány pillanatig hallgatott. George tudta, hogy nem szabad megszólalnia.

– Hadd mondjam el önnek a teljes igazságot Stanley Levisonról – folytatta nagy sokára. George-nak olyan érzése támadt, hogy prédikációt fog hallani. – Stanley ügyesen tud pénzt csinálni, csakhogy szégyenkezik miatta. Úgy érzi, az életét annak kellene szentelnie, hogy másokon segítsen. Így hát fiatalon… elcsábult. Igen, ez a megfelelő szó. Elcsábították a kommunizmus eszméi. Noha sosem csatlakozott hozzájuk, felhasználta figyelemre méltó képességeit, hogy különféle módokon segítse az amerikai kommunista pártot. Hamarosan belátta, hogy tévedett, megszakította velük a kapcsolatot, és inkább a négerek szabadságát és egyenlőségét kezdte támogatni. Így lett a barátom.

George várt, és csupán akkor válaszolt, amikor biztos lehetett benne, hogy King befejezte:

– Mélységes sajnálattal hallom, amit mond, tiszteletes úr. Ha Levison a kommunista párt pénzügyi tanácsadója volt, akkor örökre beszennyezte magát.

– De megváltozott.

– Én hiszek önnek, de mások nem fognak. Amennyiben fenntartja a kapcsolatot Levisonnal, ezzel további muníciót ad ellenségeink kezébe.

– Ám legyen – felelte King.

George megdöbbent.

– Ezt hogy érti?

– Az erkölcs törvényeinek akkor is engedelmeskednünk kell, ha az nem előnyös számunkra. Máskülönben miért lenne szükségünk törvényekre?

– De ha mérlegeli…

– Mi nem mérlegelünk – felelte King. – Stanley tévedett, amikor segített a kommunistáknak. Megbánta és megváltozott. Én prédikátorként az Urat szolgálom. Meg kell bocsátanom, ahogy Jézus tette, és kitárt karokkal kell fogadnom Stanleyt. A mennyekben jobban örülnek egy megtérő bűnösnek, mint kilencvenkilenc igaznak. Nekem magamnak túl gyakran van szükségem Isten kegyelmére ahhoz, hogy megtagadjam a megbocsátást másoktól.

– De ennek az ára…

– Keresztyén lelkipásztor vagyok, George. A megbocsátás tana mélyen beépült a telkembe, mélyebben még a szabadságnál és az igazságnál is. Semmiért nem tagadhatom meg.

George belátta, hogy küldetése kudarcba fulladt. King teljes őszinteséggel beszélt. Kilátás sincs arra, hogy megváltoztassa a véleményét.

Felállt.

– Köszönöm, hogy időt szakított rám, és megmagyarázta a nézeteit. Méltányolom ezt, és az igazságügyi miniszter is ezt fogja tenni.

– Isten áldja – felelte King.

George és Verena kijött az irodából. Szó nélkül beültek Verena autójába.

– Kiraklak a szállodádnál – mondta a lány.

George bólintott. King szavaira gondolt. Nem akart beszélgetni.

Csendben autóztak, amíg a lány meg nem állt a szálloda bejáratánál. Ott is csak annyit kérdezett:

– Nos?

– King megszégyenített – mondta George.

– Ez a prédikátorok dolga – mondta az anyja. – Ez a foglalkozásuk. Úgy kell neked. – Töltött George-nak egy pohár tejet, vágott egy szeletet a tortából. A fiú egyiket sem kívánta.

Kiültek a konyhába, ott mesélte el az anyjának a dolgot.

– Olyan erős volt! – mondta. – Amint felismeri az igazságot, ragaszkodik hozzá tűzön-vízen át!

– Ne becsüld túl sokra – figyelmeztette Jacky. – Senki sem angyal, különösen a férfiak nem azok. – Késő délután volt, még mindig ugyanazt viselte, amit a munkában, egyszerű, fekete ruhát, lapos sarkú cipőt.

– Tudom. De én arról próbáltam meggyőzni, hogy cinikus politikai okokból tagadja meg egy barátját, *ő* pedig csakis a jóról és a rosszról beszélt.

– Hogy van Verena?

– Látnod kellett volna a fekete szőrmegalléros kabátjában!

– Elvitted valahova?

– Együtt vacsoráztunk. – De nem csókolta meg búcsúzóul.

Jacky teljesen váratlanul azt mondta:

– Nekem tetszik az a Maria Summers.

George meglepődött.

– Honnan ismered?

– Tagja a klubnak. – Jacky volt az Egyetemi Női Klub színes bőrű személyzetének a felügyelője. – Nincs köztük túl sok fekete, így hát természetesen beszélgetünk. Említette, hogy a Fehér Házban dolgozik, én meséltem neki rólad, és kiderítettük, hogy ti ketten már ismeritek egymást. Kedves családja van.

– *Ezt* meg honnan tudod? – mulatott George.

– Elhozta a szüleit ebédelni. Az apja nagyon menő ügyvéd Chicagóban. Ismeri Daley polgármestert is. – Daley elkötelezett híve volt Kennedynek.

– Többet tudsz róla, mint én!

– Az asszonyok figyelnek. A férfiak beszélnek.

– Én is kedvelem Mariát.

– Jól van. – Jacky összevonta a szemöldökét, mert eszébe jutott, amiről eredetileg beszélgettek. – Mit mondott Bobby Kennedy, amikor visszajöttél Atlantából?

– Engedélyezni fogja Levison lehallgatását. Vagyis az FBI le fogja hallgatni dr. King telefonhívásait.

– Mennyit számít ez? Akármit csinál King, azt mindig közhírré teszik.

– Előre fogják tudni, hogy mire készül. Ha pedig tudják, tippeket

adhatnak a szegregacionistáknak, akik ugyancsak előre tervezhetnek, és aláaknázhatják azt, amit King tenni akar.

– Ez rossz, de nem a világ vége.

– Célozhatnék Kingnek arra, hogy lehallgatják. Szólhatok Verenának, és ő figyelmeztetheti Kinget, hogy vigyázzon, mit mond, amikor Levisonnal beszél telefonon.

– Akkor visszaélnél a munkatársaid bizalmával.

– Engem is ez aggaszt.

– És valószínűleg ki kellene lépned.

– Pontosan. Mert árulónak érezném magam.

– Mellesleg rájöhetnek, hogy King kapott egy fülest, és amikor körülnéznek, és keresik az elkövetőt, egyetlen fekete arcot látnának a szobában, téged.

– Talán akkor is meg kellene tennem, mert így helyes.

– Ha kilépsz, George, *nem* lesz fekete arc Bobby Kennedy belső körében.

– Tudtam, hogy azt fogod mondani, hogy tartsam a szám, és maradjak.

– Nehéz dolog, de igen, azt hiszem, ezt kéne tenned.

– Ezt is teszem – mondta George.

12. fejezet

– Döbbenetes házban laksz! – mondta Beep Dewar Dave Williams-nek.

Dave tizenhárom éves volt. Itt lakott, amióta az eszét tudta, igazából sose figyelt oda a házra. Most felnézett a kert felöli téglahomlokzatra, amelyet szabályos sorokban tagoltak a György-stílusú ablakok.

– Miért döbbenetes? – kérdezte.

– Olyan régi!

– Azt hiszem, tizennyolcadik századi. Vagyis alig kétszáz éves.

– Csak! – A lány nagyot nevetett. – San Franciscóban nincs semmi, ami kétszáz éves lenne!

A ház a londoni Great Peter Streeten állt, pár percnyi járásra a Parlamenttől. A környéken a legtöbb ház tizennyolcadik századi volt, Dave-nek úgy rémlett, direkt az Alsóház képviselőinek és a felsőházi főrendeknek építették őket. Dave apja, Lloyd Williams is képviselő volt.

– Cigizel? – kérdezte Beep, és elővett egy csomag cigarettát.

– Csak amikor hozzájutok.

A lány adott neki egy cigarettát. Rágyújtottak.

Ursula Dewar, becenevén Beep, ugyancsak tizenhárom éves volt, de idősebbnek látszott Dave-nél. Menő amerikai cuccokat hordott, szoros pulóvert, szűk farmert, csizmát. Azt állította, hogy tud vezetni. Azt mondta, a brit rádió uncsi: összesen három állomás, semmi rock and roll – ráadásul éjfélkor vége az adásnak! Amikor rajtakapta Dave-et, hogy a fekete garbója elején átsejlő két kis rügyet bámulja, nem is szégyellte magát, csak elmosolyodott. De sosem adott esélyt a fiúnak, hogy megcsókolja.

Pedig nem ő lett volna az első lány, akit Dave megcsókol. Szerette volna tudatni is vele, csak arra az esetre, ha Beep tapasztalatlannak gondolná. Ő lett volna a harmadik, és akkor még nem is számolta Linda Róbertsont, aki azért nem számít, mert nem csókolta vissza. Vagyis tudja, mit kell tennie.

De Beeppel nem sikerült. Még nem.

Pedig közel jutott hozzá. Diszkréten átkarolta a vállát az apja Humber Hawkjának a hátsó ülésén, de a lány elfordította az arcát, és kinézett a lámpafényes utcára. Nem vihogott, amikor megcsiklandozta. Ráztak egyet a

Dansette lemezjátszó mellett Dave tizenöt éves nővérének, Evie-nek a szobájában, de Beep nem volt hajlandó lassúzni, amikor Dave föltette Elvistől az Are *You Lonesome Tonight?* -ot.

Mégis élt benne a remény. Sajnos, nem ez volt a megfelelő pillanat, amikor itt álltak kinyalva a kis kertben egy téli délután, és Beep fázósan topogott. Fontos családi eseményre voltak hivatalosak, utána pedig buli lesz. Beep táskájában volt egy két decis vodka, hogy felturbózza az üdítőket, amelyeket ők kapnak, miközben a szüleik képmutatóan nyakalják a whiskyt és a gint. Azután pedig bármi megtörténhet. Bámulta Beep rózsaszín ajkát a Chesterfield füstszűrőjén, és vágyakozva képzelte el, milyen lehet csókolózni vele.

Dave anyja kikiabált amerikaias hangján a házból:

– Befelé, kölykök! Indulunk! – A virágágyba dobták a cigarettájukat, és bementek.

A két család a hallban gyűlt össze. Dave nagyanyját, Eth Leck-With-t most „iktatják be” a Felsőházba. Vagyis bárónő lesz, majd úgy kell szólítani, hogy Lady Leckwith, és mostantól úgy fog ülni a Felsőházban, mint egy munkáspárti főrend. Ott voltak Dave szülei, Lloyd és Daisy meg a nővére, Evie és a család egy fiatal barátja, Jasper Murray. És ott voltak Dewarék, akikkel a háború alatt barátkoztak össze. Woody Dewar egyéves kiküldetést kapott Londonba, ahova magával hozta a feleségét, Bellát és a gyerekeiket, Cameront és Beepet. Mivel pedig minden amerikai odáig van a brit közélet pantomimjéért, a Dewar család is csatlakozott az ünnepléshez. Jó nagy csapat voltak, amikor elindultak a házból a Parlament Square felé.

Miközben mentek a ködös londoni utcákon, Beep Jasper Murray-t tüntette ki a figyelmével Dave helyett. Jasper tizennyolc éves volt, valóságos viking, magas, vállas, szőke. Vastag tweedkabátot viselt. Dave szeretett volna ilyen felnőttes és férfias lenni, hogy Beep őrá nézzen fel csodálattal és vágyakozva.

Dave úgy kezelte Jaspert, mint egy idősebb fiútestvért, és kikérte a tanácsát. Bevallotta neki, hogy imádja Beepet, de nem tud rájönni, hogyan nyerje el a szívét.

– Csak próbálkozz – mondta Jasper. – Néha a puszta kitartás is bejön.

Most hallgathatta a beszélgetésüket.

– Szóval te Dave unokatestvére vagy? – kérdezte Beep, miközben

átmentek a téren.

– Nem igazán – felelte Jasper. – Nem vagyunk rokonok.

– Akkor hogyhogy ingyen laksz náluk?

– Az anyám Dave anyjával együtt járt iskolába Buffalóban. Ott ismerték meg az apádat, és azóta barátok.

Dave tudta, hogy ennél többről van szó. Jasper anyja, Eva a náci Németországból menekült, és Dave anyja, Daisy, a rá jellemző nagylelkűséggel felkarolta. De Jasper hajlamos volt alábecsülni azt, amivel a Williams családnak tartoztak.

– Mit tanulsz? – kérdezte Beep.

– Franciát és németet. A St. Julianba járok, ami a londoni egyetem egyik nagyobb kollégiuma. De főként a diákújságba írok. Újságíró leszek.

Dave irigykedett. Ő sose fog megtanulni franciául, és nem mehet egyetemre. Minden tárgyból az utolsó volt az osztályban, amivel kétségbe ejtette az apját.

– Hol vannak a szüleid? – kérdezte Beep.

– Németországban. Beutazzák a világot a hadsereggel. Az apám ezredes.

– Ezredes! – sóhajtotta csodálattal Beep.

– Mit képzel magáról ez a kis kurva? – sziszegte az öccse fülébe Evie. – Először rád csattogtatja a szempilláját, azután egy öt évvel idősebb férfival flörtöl!

Dave nem tett megjegyzést. Tudta, hogy a nővére bele van zúgva Jasperbe. Akár froclizhatta volna, de megfékezte magát. Szerette Evie-t, és mellesleg jobb az ilyesmit eltenni, és később felhasználni, amikor Evie a legközelebb undok lesz vele.

– Arisztokratának nem születni kell? – kérdezte Beep.

– Még a legrégibb családokban is kell elsőnek lenni – felelte Jasper. – De manapság vannak kinevezett főrendek, akik nem örökíthetik tovább a címet az utódaikra. Mrs. Leckwith ilyen élethossziglani főnemes.

– És pukedlizni kell előtte?

Jasper elnevette magát.

– Dehogy, te hülye.

– A királynő ott lesz a szertartáson?

– Nem.

– Milyen kár!

– Hülye ribanc – suttogta Evie.

A Lordok kapuján léptek be a Parlamentbe, ahol udvari díszbe öltözött, térdnadrágos-selyemharisnyás ember üdvözölte őket. Dave hallotta, ahogy a nagyanyja dallamos walesi hanghordozásával megjegyzi:

– Az ósdi uniformis a biztos jele annak, hogy egy intézmény megérett a reformra.

Dave és Evie egész életükben bejártak a Parlamentbe, a Dewar családnak azonban új volt, így nem győztek ámulni. Beep is elfelejtette, hogy az elragadó lükét kell játszania.

– Hogy agyondíszítettek mindent! – mondta. – Mozaikpadló, mintás szőnyegek, tapéták, faburkolat, festett üveg, faragott kő!

Jasper nagyobb érdeklődéssel nézett rá.

– Jellegzetes viktoriánus gótika.

– Ó, csakugyan?

Dave-et kezdte bosszantani, hogy Jasper mennyire lenyűgözi Beepet.

A társaság szétvált, a nagyobb rész felment egy teremszolga nyomában több lépcsőfordulón át a galériára, amelyről az ülésteremre lehetett lelátni. Ethel barátai már ott voltak. Beep Jasper mellé ült, de Dave-nek sikerült lefoglalnia a lány másik oldalát, Evie pedig az öccse mellé csusszant be. Dave gyakran járt az Alsóházba, ugyanennek a palotának a másik oldalába, de ez itt sokkal díszesebb volt, és a padokat nem zöld bőrrel, hanem vörössel kárpitozták.

Hosszú várakozás után valami felbolydulás támadt odalent. Bejött a nagyanyja négy másik emberrel, fura kalapban és irtó idétlen, prémes palástban.

– Fantasztikus! – kiáltotta Beep. Dave és Evie vihogott.

A menet megállt egy trónus előtt, és a nagyi letérdelt, ami kissé nehezére esett – elvégre hatvannyolc éves. Mindenféle tekercseket adtak kézről kézre, amiket fel kellett olvasni. Dave anyja, Daisy halkan magyarázta a szertartást Beep szüleinek, a hórihorgas Woody-nak és a gömbölyű Bellának, de Dave kizárta magából a hangját. Úgyis marhaság az egész.

Egy idő után Ethel és két kísérője odament egy padhoz, és leült. Ekkor következett a legröhejesebb rész.

Leültek, de rögtön fel is álltak. Levették a kalapjukat, és meghajoltak. Azután leültek, és ismét föltették a kalapjukat. Azután kezdték elölről az

egészet. Olyanok voltak, mint három, zsinóron rángatott bábu: fölállt, kalap le, meghajlás, leül, kalap fel. Dave és Evie akkor már fuldoklott a nevetéstől. Harmadszor is végigcsinálták. Dave hallotta, ahogy a nővére azt hadarja:

– Elég már, elég! – amitől a fiú még jobban vihogott. Daisy szigorúan rájuk villantotta kék szemét, de jómaga is sokkal viccesebb természetű volt, hogy ne lássa meg az egésznek a humoros oldalát, így végül is elvigyorodott.

Végre befejeződött a ceremónia, és Ethel kijött a teremből. A család és a barátok felálltak. Dave anyja levezette őket a folyosók és lépcsőházak útvesztőjében egy alagsori szobába, ahol a bulit tartották. Dave ellenőrizte, hogy a gitárja ott van-e a sarokban, ugyanis ő és Evie fel fog lépni, a lány énekel, ő csak kísér.

Pár perc alatt kábé százan gyűltek össze a szobában.

Evie elkapta Jaspert, és a diákújságról kezdte faggatni. A téma közel állt a fiú szívéhez, ezért lelkesen válaszolgatott, de Dave biztosra vette, hogy Evie így is vesztésre áll. Jasper olyan srác volt, aki sose tévesztette szem elől az érdekeit. Most volt ingyen egy pazar szállása, ahonnan csak egy kicsit kell buszozni a kollégiumig; a cinikus Dave szerint nem akarhatta azzal kockáztatni kényelmes helyzetét, hogy udvarolni kezd a házikisasszonynak.

Mindazonáltal elvonta Jasper figyelmét Beepről, így szabaddá vált a pálya Dave előtt. Vitt neki egy gyömbérsört, és megkérdezte, mit szól a ceremóniához. A lány lopva vodkát töltött az üdítőkbe. A következő percben mindenki tapsolni kezdett, mert bejött Ethel, most már normális, piros ruhában, ugyanolyan színű kabátban, ezüst fürtjein apró kalappal.

– Állati klassz nő lehetett valamikor! – súgta Beep.

Dave hátborzongatónak találta, hogy valaki úgy gondolhasson az ő nagyanyjára, mint egy szépasszonyra.

Ethel beszélni kezdett.

– Olyan boldog vagyok, hogy együtt lehetek önökkel ezen a napon – mondta. – Csak azt sajnálom, hogy drága Bernie-m nem érte meg ezt a napot. Ő volt a legbölcsebb ember, akit ismertem.

Bernie nagyapa tavaly halt meg.

– Különös élmény, hogy myladynek szólítanak, főleg olyasvalakinek, aki világéletében szocialista volt – folytatta a nagyi, mire mindenki fölnevetett.

– Bernie most azt kérdezné, hogy megvertem-e az ellenségeimet, vagy csatlakoztam hozzájuk. Nos, hadd biztosítsam önöket, hogy azért lettem főrend, mert fel akarom számolni az intézményt.

Taps.

– Komolyan beszélek, elvtársak. Lemondtam Aldgate parlamenti képviseletéről, mert úgy éreztem, ideje, hogy egy fiatalabb vegye át a helyem, de nem vonultam vissza. Túlságosan sok az igazságtalanság társadalmunkban, túl sok a rossz lakás, túl nagy a szegénység, túl sok az éhség a világban – és nekem már talán csak húsz-harminc harcos évem maradt!

Újabb nevetés söpört végig a szobán.

– Azt tanácsolták, hogy itt, a Lordok Házában bölcs dolog egy adott témát képviselni, és azért kampányolni. Már tudom, mit választok.

A szoba elcsöndesedett. Az embereket mindig érdekelte, mire készül legközelebb Eth Leckwith.

– A múlt héten meghalt drága öreg barátom, Róbert von Ulrich. Harcolt az első világháborúban, a harmincas években a fasiszták keserítették meg az életét, végül pedig ő lett a legjobb cambridge-i étterem vezetője. Egyszer, amikor még fiatal varrónőként robotoltam az East Enden, vásárolt nekem egy új ruhát, és elvitt vacsorázni a Ritzbe. És.., – kihívóan fölemelte az állát. – És homoszexuális volt.

Hangos moraj támadt a teremben.

– A szentségit! – mormolta Dave.

– Bírom a nagyanyádat – mondta Beep.

Az emberek nem szoktak hozzá, hogy ezt a témát nyíltan taglalják, pláne egy nő. Dave vigyorgott. A jó öreg nagyi, ennyi év után is képes balhét csinálni!

– Ne pusmogjanak, nincsenek maguk annyira megbotránkozva – mondta csípősen Ethel. – Mindnyájan tudják, hogy vannak férfiak, akik a férfiakat szeretik. Ezek az emberek a légynek sem ártanak – sőt tapasztalataim szerint általában gyengédebbek más férfiaknál –, országunk törvényei szerint mégis bűn, amit tesznek. Ami még rosszabb, civil ruhás nyomozók játsszák el, hogy ők is ilyenek, azért, hogy csapdába csalják, letartóztassák és börtönbe juttassák őket. Véleményem szerint ez legalább olyan rossz, mint azért üldözni embereket, mert zsidók, pacifisták vagy katolikusok. Ezért az én

kampányom itt a Lordok Házában a homoszexualitásról szóló törvény megreformálására irányul. Remélem, valamennyien szerencsét kívánnak hozzá. Köszönöm.

Lelkesen megtapsolták. Dave úgy vélte, hogy a jelenlévők többsége valóban őszinte szívből kíván sok szerencsét. Mély hatással volt rá a beszéd, mert ő is úgy vélekedett, hogy a homokosokat hülyeség lesittelni. Rögtön többre tartotta a Lordok Házát: ahol lehet ilyesmiért kampányolni, az nem is annyira röhejes.

Végül Ethel azt mondta:

– És most egy dal következik amerikai rokonaink és barátaink tiszteletére.

Evie előrement, Dave követte.

– Nagyiban bízhatsz, hogy ad nekik valami gondolkodnivalót – súgta Dave-nek a lány. – Mibe, hogy sikerülni fog neki!

– Rendszerint eléri, amit akar.

Fölvette a gitárját, megpendítette a G húrt.

Evie azonnal rázendített:

Oh, say can you see by the dawn's early light

A teremben jóval több volt a brit, mint az amerikai, de Evie hangjára valamennyien felfigyeltek.

What so proudly we hail'd at the twilight's last gleaming?

Dave marhaságnak tartotta a nemzeti büszkeséget, de akaratlanul is elszorult egy kicsit a torka. A dal volt az oka.

Whose broad stripes and bright stars, through the perilous fight,
O'er the ramparts we watched, were so gallantly streaming?

Olyan csend volt a szobában, hogy Dave a saját lélegzetét is hallotta. Ilyenekre volt képes Evie. Ha *ő* állt a színpadon, mindenki figyelt.

And the rocket's red glare the bombs bursting in air,

Gave proof through the night that our flag was still there

Dave az anyjára nézett, aki egy könnyet törölt ki a szeméből.

O say, does that star-spangled banner yet wave
O'er the land of the free and the home of the brave?

(az Egyesült Államok himnusza)

Tapsoltak, éljeneztek. Azt azért el kell ismerni, hogy bár időnként a nővére az ember agyára megy, le tudja nyűgözni a közönséget.

Elvett egy újabb gyömbérsört, kereste Beepet, de a lány nem volt a szobában. Észrevette a bátyját, azt a görény Cameront.

– Hé Cam, hova lett Beep?

– Asszem, kiment bagózni – felelte a fiú.

Dave azon gondolkodott, hogy meg tudná-e keresni. Úgy döntött, megpróbálja. Letette a gyömbérsört.

Ugyanakkor ért a kijárathoz, amikor a nagyanyja, így kinyitotta neki az ajtót. Nagyi feltehetőleg a mellékesbe tartott: a fiúnak úgy rémlett, hogy az öregasszonyok gyakran járnak oda. Eth rámosolygott, és fölfelé indult a vörös szőnyeges lépcsőn. Dave-nek fogalma sem volt, hol van, így a nagyanyja nyomába szegődött.

A lépcsőfordulóban a nagyit megállította egy botra támaszkodó öregember, aki elegáns, halványszürke, hajszálcsíkos öltönyt viselt, a szivarzsebben mintás selyem zsebkendővel. Az arca májfoltos volt, a haja ősz, de így is látszott, hogy jóképű volt valamikor.

– Gratulálok, Ethel – mondta, és kezet rázott a nagyival.

– Köszönöm, Fitz.

Úgy látszik, ismerték egymást.

Az öreg szivar nem engedte el a nagyi kezét.

– Szóval most bárónő vagy.

Eth elmosolyodott.

– Hát nem különös az élet?

– Leesett az állam.

Elállták az utat, úgyhogy Dave-nek várnia kellett. A szöveg érdektelen

volt, de a szavak alatt mintha valamilyen indulat lappangott volna. Dave-nek fogalma sem volt, mi az.

– Nem haragszol, amiért a házvezetőnődből főrend lett? – kérdezte Ethel.

Házvezetőnő? Dave úgy tudta, hogy a nagyanyja eredetileg szobalány volt egy walesi kastélyban. Bizonyára ez az ember volt a munkaadója.

– Már jó ideje megszűntem haragudni az ilyesmiért. – Az öreg szivar megpaskolta a nagyi kezét, azután elengedte. – Hogy pontos legyek, az Attlee-kormány óta.

Nagyi nevetett. Látszott, hogy szívesen beszélget az öregúrral. Valami fűtötte a társalgásukat, ami nem volt sem szerelem, sem gyűlölet, inkább valami más. Ha nem lettek volna ilyen öregek, Dave a szexre tippelt volna.

Köhécselt, mert kezdett türelmetlenkedni.

– Az unokám, David Williams – mondta Ethel. – Ha csakugyan nem haragszol már, talán kezet szoríthatnál vele. Dave, ő Fitzherbert gróf.

A gróf habozott, a fiú egy pillanatig azt hitte, nem lesz hajlandó kezelni vele, aztán mégis meggondolta magát. Dave megrázta a kezét, és azt mondta:

– Nagyon örülök, uram.

– Köszönöm, Fitz – mondta Ethel, vagyis inkább majdnem kimondta, mert megbicsaklott a hangja, mielőtt befejezte volna a mondatot. Szó nélkül ment tovább. Dave udvariasan biccentett az öreg grófnak, azután követte.

Ethel egy perc múlva eltűnt a „Hölgyek" feliratú ajtó mögött.

Dave sejtette, hogy valaha lehetett valami Ethel és Fitz között. Elhatározta, hogy majd kifaggatja az anyját. Azután észrevett egy ajtót, amely akár kijárat is lehetett, és nyomban elfelejtette az ősöket.

Kiment az ajtón, és egy szabálytalan alakú belső udvaron találta magát, szeméttárolók között. Tökéletes hely lenne a titkos smároláshoz, gondolta. Itt nincs átjárás, egyetlen ablak sem nyílik ide, és alkalmas kis zugok is vannak. Reménykedni kezdett.

Beepnek semmi nyoma, de cigarettaszagot érzett.

Elment a szeméttartók mellett, és kilesett a sarkon.

A lány ott volt, ahogy remélte, bal kezében cigarettával. De Jasper-rel volt, és átölelték egymást. Dave csak bámult. A testük valósággal összeragadt, és vadul csókolóztak. Beep jobbja a fiú haját markolta, Jasper jobbja a lány mellét markolta.

– Te szemét áruló Jasper Murray – mondta Dave. Megfordult, visszament

az épületbe.

Evie Williams fölvetette, hogy az iskolai Hamlet-előadáson meztelenül kellene előadni Ophelia őrülési jelenetét.

Cameron Dewar már a gondolattól is kényelmetlenül kimelegedett.

Cameron imádta Evie-t. Csak a nézeteit gyűlölte. Evie felkarolt minden csöpögés ügyet, ami csak megjelent az újságban, az állatkínzás büntetésétől a nukleáris leszerelésig, és úgy beszélt, mintha azok, akik nem teszik ugyanezt, csakis kegyetlenek és buták lehetnének. De Cameron már hozzászokott ehhez, mert nem értett egyet sem a kortársai többségével, sem a családjával. **A** szülei reménytelenül liberálisak voltak, a nagyanyja meg valamikor egy olyan újságot adott ki, amelynek az a lehetetlen címe volt, hogy *Buffalói Anarchista!*

A Williams család ugyanilyen borzasztó volt, egytől egyig baloldaliak. A háznak a Great Peter Streeten egyetlen félig-meddig épeszű lakója volt, az ingyenélő Jasper Murray, aki többé-kevésbé mindent cinikusan nézett. London nyüzsgött a felforgatóktól, rosszabb volt még Cameron szülővárosánál, San Franciscónál is. De fog örülni, ha az apja megbízatása lejár, és visszamehetnek Amerikába!

Csak hát persze ott hiányozna Evie. Cameron tizenöt éves volt, és életében először szerelmes. Nem *akart* romantikázni, ahhoz túl sok volt a dolga. De miközben az iskolapadban magolta a francia és latin szavakat, azon kapta magát, hogy Evie-re gondol, amint az amerikai himnuszt énekli.

Az biztos, hogy tetszik a lánynak. Evie rájött, hogy ő okos fiú, és komoly dolgokat kérdezett tőle: hogy működnek az atomerőművek? Hollywood tényleg létezik? Hogyan bánnak a négerekkel Kaliforniában? Ami még jobb, figyelmesen hallgatta a válaszait. És ugyanúgy nem érdekelte az üres locsogás, ahogy a fiút sem. Cameron már látta is magukat mint közismert entellektüel párt.

Ebben az egy évben Cameron és Beep ugyanabba az iskolába járt, mint Evie és Dave, egy haladó szellemű londoni intézménybe, ahol – amennyire Cameron megítélhette – a legtöbb tanár kommunista volt. A vita Evie őrülési jelenetéről futótűzként terjedt el az iskolában. Jeremy Faulkner, a drámatanár, egy csíkos magánegyetemi sálat viselő szőrmókus még helyeselte is az ötletet! Az igazgató azonban nem volt bolond, és

kategorikusan megtiltotta.

Ez volt az egyetlen eset, amikor Cameron boldog lett volna, ha a liberális dekadencia győz.

Williamsék és Dewarék együtt mentek el megnézni az előadást. Cameron utálta Shakespeare-t, de alig várta, hogy lássa, mit csinál Evie a színpadon. A lányban olyan parázs izzott, amelyből a közönség szította fel a tüzet. Szakasztott olyan, mint a dédapja, Dai Williams, aki egyszerre volt a szakszervezeti mozgalom élharcosa és evangélista prédikátor, hajtogatta Ethel, Dai lánya.

– Apámnak ragyogott így a szeme. Mint aki dicsőségre van ítélve! – mondta.

Cameron lelkiismeretesen tanulta a *Hamlete*t – mint minden mást annak érdekében, hogy jó osztályzatokat szerezzen –, így tudta, hogy Ophelia szerepe hírhedten nehéz. Megrendítőnek írták, de könnyen nevetségessé válhat a trágár nótáival. Hogyan képes ezt egy tizenöt éves eljátszani úgy, hogy magával ragadja a nézőket? Cameron nem akarta a bukást látni Evie arcán, noha a tudata mélyén ott bujkált az ábrándkép, amelyben átkarolja a lány keskeny vállát, és vigasztalja, miközben Evie siratja megalázó bukását).

Szüleivel és húgával, Beeppel bevonult a nagyterembe, ami tornateremként is szolgált, így egyszerre szaglott a poros zsoltároskönyvektől és az átizzadt tornacipőktől. Helyet foglaltak a Williams család, azaz Lloyd Williams, munkáspárti képviselő, amerikai felesége, Daisy, Eth Leckwith, a nagymama és Jasper Murray, a szobaúr szomszédságában. A kis Dave, Evie öccse valahol másutt volt, a büfét szervezte a szünetre.

Az elmúlt hónapokban többször hallhatta a történetet, hogyan ismerkedett meg az anyja és az apja Londonban a háború idején, Daisy egyik buliján. Papa hazakísérte a mamát: amikor idáig jutott a mesélésben, különös fény gyulladt ki a szemében, a mama pedig olyan pillantással nézett rá, ami azt üzente: *most azonnal befogod,* mire a papa elhallgatott. Cameron és Beep véresre vakarták a fantáziájukat, hogy miket csinálhattak a szüleik hazafelé menet.

Néhány nappal később a papát ledobták ejtőernyővel Normandiába, a mama pedig azt hitte, sose látja többé; ennek ellenére felbontotta a

jegyességét egy másik pasival.

– Anyám dühös volt – mesélte a mama. – Sose bocsátotta meg.

Cameron még a reggeli, félórás iskolagyűléseken is kényelmetlennek találta az iskolai székeket, de a mai este maga lesz a tisztítótűz, lévén hogy a teljes darab öt órán át tart. Evie megnyugtatta, hogy ez egy rövidített változat lesz. Cameron szerette volna tudni, mennyivel rövidebb.

– Mit fog viselnie Evie az őrülési jelenetben? – kérdezte a mellette ülő Jaspertól.

– Nem tudom – felelte Jasper. – Senkinek sem árulja el.

Leoltották a villanyt, felvonták a függönyt Helsingör bástyái fölött.

A festett háttérfüggöny, amely körülvette a színpadot, Cameron munkája volt. Fejlett vizuális érzéke volt, feltehetőleg fotós apjától örökölte. Különösen elégedett volt azzal a móddal, ahogy a festett hold álcázta az őrt megvilágító fényszórót.

Sok más tetszenivaló nem akadt. Az összes iskolai színielőadás, amelyet valaha látott, irtózatos volt, ez sem volt kivétel. A tizenhét éves fiú, aki Hamletet játszotta, igyekezett titokzatosnak tűnni, de csak kifejezéstelen volt. Bezzeg Evie!

Első jelenetében nem sok dolga volt azon kívül, hogy hallgatja vállveregető bátyját és fontoskodó apját, majd a végén egy rövid szöveggel óvja bátyját a képmutatástól, amit Evie csípős élvezettel adott elő. Ám a második jelenetben, amikor elmeséli apjának, hogyan tört be a lakosztályába az őrült Hamlet, kivirágzott. Az elején kétségbeesetten hablatyolt, de azután lecsillapodott, nyugodtabb, összeszedettebb lett, és a végén a közönség szinte lélegzetet is alig mert venni, amikor azt mondta:

„Olyan keservest és nagyot sóhajt”

A következő jelenetben, amikor a haragjában tomboló Hamlet azt javasolja neki, menjen kolostorba, olyan tanácstalannak és sebzettnek tűnt, hogy Cameron a legszívesebben felugrott volna a színpadra, hogy leüsse Hamletet. Jeremy Faulkner bölcsen úgy döntött, hogy itt legyen vége az első felvonásnak, így valóságos tapsvihar tört ki.

A szünetben Dave irányította a büfét, ahol üdítőt és édességet lehetett kapni. Tucatnyi barátja olyan fürgén szolgált ki, ahogy csak bírt. Ez mély hatást tett Cameronra: iskolásokat még sose látott ilyen keményen dolgozni.

– Serkentőt adtál nekik? – kérdezte Dave-et, miközben átvette tőle a cseresznyés szódát.

– Á – legyintett Dave. – De minden eladott tétel után húsz százalék az övék.

Cameron reménykedett benne, hogy Evie kijön dumálni a családjával a szünetben, de a lány nem bukkant fel a második rész kezdetét jelző csengetésig, ő pedig visszatért a helyére. Csalódottan, de mohó kíváncsisággal várta, mi jön most.

Hamlet sokkal jobb volt, amikor disznó viccekkel cikizte Opheliát a többiek előtt. Talán közelebb áll a természetéhez, gondolta kíméletlenül Cameron. Ophelia szégyenkezése és elkeseredése addig fokozódott, amíg el nem érte a hisztéria határát.

De az őrülési jelenet volt az igazi bombasiker.

Úgy lépett színre, mint egy diliházi ápolt, alig combközépig érő, szakadt, koszos, vékony pamut hálóingben. Egyáltalán nem volt szánni való, mert agresszíven röhécselt, mint egy részeg kurva az utcán. Amikor azt mondta: „a bagoly egy pék leánya volt”, ami Cameron szerint az égvilágon semmit sem jelentett, az ő szájából úgy hangzott, mint a rosszindulatú gúnyolódás.

Cameron hallotta, amint az anyja azt súgja az apjuknak:

– Nem hiszem el, hogy ez a lány még csak tizenöt éves!

Annál a sornál: „Ha hozzáfér, hát megteszi”, Ophelia a király nemi szerve után kapott, amitől a közönség idegesen vihorászni kezdett.

Hirtelen minden megváltozott. Kibuggyantak a könnyei, csaknem suttogássá tompult hangon beszélt halott apjáról. A közönség elnémult. Gyermek lett újra, amikor azt mondta: „nem állhatom meg sírás nélkül, ha rágondolok, hogy teszik abba a hideg földbe”.

Cameronnak is sírhatnékja támadt.

Ekkor a lány a szemét forgatva megtántorodott, és vihogott, mint egy vén boszorkány.

„Álljon elő a kocsim!” – sikoltotta eszelősen. Két kézzel megragadta a hálóing nyakát, és kettétépte. A közönség felhördült. „Jó éjt, hölgyeim” – kiáltotta Evie, és a földre hullatta az inget. Anyaszült meztelenül elvijjogta: „jó éjt, jó éjt!” – azzal kirohant.

A darabnak ezzel vége is lett. A sírásó nem volt vicces, a végső párbaj az unalomig mesterkéltre sikeredett. Cameron nem tudott másra gondolni, csak

a közönség előtt őrjöngő, meztelen Opheliára, büszkén ágaskodó, kicsi mellére, bronzvörösen izzó szeméremszőrzetére, a gyönyörű lányra, akit a tébolyba hajszoltak. Úgy sejtette, a teremben minden hímnemű ezt érzi. Hamlettel a kutya se törődött.

Amikor a szereplők kijöttek meghajolni, a legnagyobb tapsot Evie kapta. De az igazgató nem jött fel a színpadra, hogy áradozva dicsérje őket és nagy szóbőséggel hálálkodjon, amit normális körülmények között a legreménytelenebbül amatőr előadás is megkapott.

Amikor távoztak, mindenki Evie családját bámulta. Daisy jó képet vágott a dologhoz, és vidáman csevegett más szülőkkel. Lloyd a szigorú, sötétszürke, mellényes öltönyében semmit sem szólt, de komornak tűnt. Evie nagyanyja, Eth Leckwith alig észrevehetően somolygott: talán voltak fenntartásai, de nem állt neki panaszkodni.

Cameron családjában is vegyesek voltak a reakciók. Az anyja helytelenítően csücsörített. Az apja türelmes derűvel mosolygott. Beep odáig volt a csodálattól.

– A nővéred fantasztikus! – mondta Cameron Dave-nek.

– Nekem is tetszik a tiéd – vigyorgott Dave.

– Ophelia ellopta az előadást Hamlettól!

– Evie lángelme – felelte Dave. – A szüleink a falra másznak tőle.

– Miért?

– Mert nem hiszik, hogy a szórakoztatás komoly munka. Azt akarják, hogy inkább politikával foglalkozzunk. – A szemét forgatta.

Cameron apja, Woody Dewar meghallotta, miről beszélgetnek.

– Nekem ugyanez volt a problémám – mondta. – Apám és nagyapám is szenátor volt. Nem értették, hogy akarhatok fotós lenni. Valahogy nem tartották igazi munkának. – Woody a *Life* magazinnak dolgozott, amelyik valószínűleg a világ második legjobb képes újságja volt a *Paris Match* után.

A két család bement a kulisszák mögé. Evie szemérmes pulóverben, kardigánban, térdet takaró szoknyájában jött elő a lányok öltözőjéből, amivel nyilvánvalóan azt akarta kifejezni: *nem vagyok exhibicionista, Ophelia volt az,* de közben csendes diadallal mosolygott.

Akármit mondtak is a meztelenségéről, senki sem tagadhatta, hogy a játéka elbűvölte a közönséget.

Elsőnek az apja szólalt meg.
– Remélem, nem fognak letartóztatni közszeméremsértésért.
– Nem terveltem ki előre – mondta Evie úgy, mintha bókot kapott volna az apjától. – Csak úgy jött magától az utolsó pillanatban. Még abban sem voltam biztos, hogy elszakad a hálóing.
Duma, gondolta Cameron.
Megjelent Jeremy Faulkner, nyakában védjegyével, az egyetemi sállal. Ő volt az egyetlen tanár, aki megengedte, hogy a diákjai tegezzék.
– Csodás volt! – áradozott. – Csúcs! – A szeme ragyogott az izgalomtól. Cameronnak az jutott az eszébe, hogy Jeremy is szerelmes Evie-be.
– Jerry, ők a szüleim, Lloyd és Daisy Williams.
A tanár egy pillanatra megrémült, de gyorsan összeszedte magát.
– Mr. és Mrs. Williams, önök bizonyára még nálam is jobban meglepődtek – hárította el ügyesen a felelősséget. – Tudniuk kell, hogy Evie a valaha volt legragyogóbb tanítványom! – Kezet rázott Daisyvel, majd a láthatólag kelletlenkedő Lloyddal.
– Meghívlak az előadás utáni buliba! – szólt oda Jaspernek Evie. – Te leszel a díszvendégem!
Lloyd összevonta a szemöldökét.
– Buliba? Ez után? – Nyilvánvalóan úgy érezte, hogy az ünneplés nem helyénvaló.
Daisy megérintette a férje karját.
– Semmi baj – mondta.
Lloyd vállat vont.
– Csak egy óra. Holnap tanítás! – mondta vidáman Jeremy.
– Túl öreg vagyok én már ahhoz. Nem illenék oda – felelte Jasper.
Evie tiltakozott:
– Csak egy évvel vagy idősebb a végzősöknél!
Cameron nem értette, mi a csudának kapacitálja Evie a fiút. Jasper *tényleg* túl öreg. Egyetemista, semmi helye egy középiskolai buliban.
Szerencsére Jasper vele értett egyet.
– Viszlát otthon – mondta határozottan.
– De aztán otthon légy tizenegyre! – tette hozzá Daisy.
A szülők távoztak.
– Jesszus, megúsztad! – mondta Cameron.

Evie elvigyorodott.

– Tudom!

Kávéval és süteménnyel ünnepeltek. Cameron nem bánta volna, ha ott van Beep, hogy egy kis vodkával feljavítsa a kávét, de hát ő nem vett részt az előadásban, ezért Dave-vel együtt hazament.

A buli Evie körül forgott. Még a Hamletet alakító fiú is elismerte, hogy ő volt az este sztárja. Jeremy Faulkner egyfolytában arról hablatyolt, hogy a meztelenség Ophelia sebezhetőségét jelképezte. Annyira dicsérte Evie-t, hogy az már kínos volt, sőt a végén egy kissé beteges.

Cameron türelmesen várt, hagyta, hogy kisajátítsák a lányt, tudta, hogy végső soron ő lesz előnyben, mert ő kíséri haza.

Fél tizenegykor távoztak.

– Örülök, hogy az apám megkapta ezt a londoni kiküldetést – mondta, miközben a mellékutcákon ballagtak hazafelé. – Utáltam eljönni San Franciscóból, de ez igazán menő hely.

– Remek – mondta Evie különösebb lelkesedés nélkül.

– De az benne a legjobb, hogy megismertelek.

– Igazán kedves vagy. Köszönöm.

– Megváltoztatta az életemet.

– Csak nem?

Cameron nem így képzelte el. Kettesben voltak a kihalt utcákon, halkan beszélgetve vágtak át a lámpafény körein meg a sötétség tócsáin, de közelségükben nem volt semmi meghittség. Sokkal inkább olyan volt, mint a társasági csevej. Mégsem adta föl.

– Szeretném, ha jó barátok lennénk – mondta.

– Már azok vagyunk – felelte a lány egy árnyalatnyi türelmetlenséggel.

Elérték a Great Peter Streetet, és Cameron még mindig nem mondta meg, amit akart. A ház közelében megállt. A lány még egy lépést tett, ezért Cameron megragadta a karját, és visszahúzta.

– Evie – mondta –, én szerelmes vagyok beléd.

– Ó, Cam, ne légy nevetséges!

Cameront mintha gyomorszájon vágták volna.

Evie tovább akart menni. Cameron még szorosabban fogta a karját, az sem érdekelte, ha fáj a lánynak.

– Nevetséges? – mondta. Kínosan remegett a hangja, erőt kellett vennie

magán, hogy folytathassa. – Miért lennék nevetséges?

– Nem tudsz te semmit! – mondta ingerülten Evie.

Főleg ez fájt. Cameron büszke volt arra, hogy sok mindent tud, és azt képzelte, ezért tetszik a lánynak.

– Mit nem tudok? – kérdezte.

A lány egy erélyes rántással kiszabadította a karját.

– Azt, hogy Jasperbe vagyok szerelmes, te idióta – felelte, és bement a házba.

13. fejezet

A hajnali sötétben Rebecca és Bernd ismét szeretkeztek.

Három hónapja éltek együtt a mittei öreg házban. Szerencsére nagy ház volt, mert meg kellett osztozniuk rajta az asszony szüleivel, Wernerrel és Carlával, öccsével, Wallival, húgával, Lilivel és Maud nagymamával.

A szerelem egy ideig megvigasztalta őket azért, amit elveszítettek. Egyiküknek sem volt munkája, és a titkosrendőrség megakadályozta, hogy állást kaphassanak, annak ellenére, hogy Kelet-Németországban kétségbeejtően kevés tanár maradt.

Ugyanakkor mindkettejüket figyelték közveszélyes munkakerülésért, mert egy kommunista országban bűn nem dolgozni. Előbb-utóbb elítélik és börtönbe csukják őket. Bernd munkatáborba kerül, ahol valószínűleg meghal.

Ezért meg fognak szökni.

Ma lesz az utolsó teljes napjuk Kelet-Berlinben.

Amikor Bernd gyengéden felnyúlt Rebec-ca hálóinge alá, az asszony megszólalt:

– Túl ideges vagyok.

– Lehet, hogy nem lesz több lehetőségünk – válaszolta Bernd.

Rebecca belecsimpaszkodott, hozzátapadt. A férfinak igaza van.

Lehet, hogy mindketten meghalnak menekülés közben.

Vagy ami még rosszabb, az egyik meghal, a másik életben marad.

Bernd elővett egy óvszert. Úgy egyeztek meg, hogy akkor házasodnak össze, amikor megérkeznek a szabad világba, addig kerülik a terhességet. Ha kudarcot vallanának, Rebecca nem akar Kelet-Németországban felnevelni egy gyereket.

Kínzó félelmeit legyőzte a vágy, és mohón válaszolt Bernd érintésére. Csak nemrég fedezte föl a szenvedélyt. Eddig, Hansszal és két korábbi szeretőjével legföljebb lanyha élvezet volt a szex, de még sosem rohanta le annyira a vágy, hogy minden másról megfeledkezzen. A gondolat, hogy ez lehet az utolsó alkalom, még forróbbra hevítette a szenvedélyét.

Miután vége volt, Bernd odasúgta.

– Te tigris!
Elnevette magát.
– Sosem voltam az. A te érdemed.
– A miénk – felelte a férfi. – Jók vagyunk.
Amikor Rebecca lélegzethez jutott, azt mondta:
– Naponta menekülnek az emberek.
– Senki sem tudja, hányan.
A menekülők átúszták a csatornákat és a folyókat, átmásztak a szögesdróton, autókban, teherautókban rejtőztek el. A nyugatnémetek, akiket beengedtek Kelet-Németországba, hamis papírokat hoztak rokonaiknak. A szövetséges csapatok bárhova elmehettek, így ha egy keletnémet férfi egy színházi kellékboltban amerikai katonai egyenruhát vásárolt, zavartalanul átsétálhatott valamelyik ellenőrző ponton.
– És sokan meghalnak – mondta Rebecca.
A határőrök irgalmatlanok és szégyentelenek voltak. Azért lőttek, hogy öljenek. Hogy példát statuáljanak, néha engedték elvérezni a sebesülteket a senki földjén. Halálbüntetés járt azoknak, akik megpróbálták elhagyni a kommunista paradicsomot.
Rebecca és Bernd azt tervezte, hogy a Bernauer Straßén át menekül.
A fal felépítésének egyik komor fintora volt, hogy egyes utcákban az épületek Kelet-Berlinhez tartoztak, de a járda már Nyugat-Berlin volt. A Bernauer Straße keleti oldalának lakói, amikor 1961. augusztus 13-ának vasárnapján kinyitották ajtóikat, szögesdrót kerítést találtak előtte. Kezdetben sokan az emeleti ablakokból ugrottak le a szabadságba – voltak, akik megsebesültek, másokat a nyugat-berlini tűzoltók kaptak el ponyvával. Mostanra valamennyi épületet kiürítették, az ajtókat-ablakokat bedeszkázták.
Rebeccának és Berndnek más terve volt.
Felöltöztek, és lementek, hogy együtt reggelizzenek a családdal – valószínűleg hosszú időre ez lesz az utolsó. Ez a reggeli is ugyanolyan feszült volt, mint egy éve az augusztus 13-ai. Akkor a család szomorú volt és aggódott, mert Rebecca el akart menni, de nem kockáztatta az életét. Ma rettegtek.
Rebecca igyekezett vidám képet vágni.
– Talán egy napon mind követtek a határon át – mondta.
– Tudod, hogy nem megyünk – felelte Carla. – Neked el *kell* menned,

mert itt nincs életed. De mi maradunk.

– Mi van apa üzemével?

– Eddig működött – felelte Werner. Többé nem tehette be a lábát az üzembe, mert az Nyugat-Berlinben volt. Megpróbálta távolról irányítani, ám ez szinte lehetetlennek bizonyult. A két Berlin között nem volt telefon-összeköttetés, mindent postán kellett intézni, a leveleket mindig késleltethették a cenzorok.

Kín volt ez Rebecca számára. Neki a családja volt a legfontosabb, mégis el kellett hagynia ókét.

– Hát, egyetlen fal sem tart örökké – mondta. – Egy napon Berlin újra egyesül, és akkor ismét együtt lehetünk.

Csöngettek, Lili felugrott az asztaltól.

– Remélem, a postás hozza az üzem számláit – jegyezte meg Werner.

– Amint tudok, átmegyek a falon – szólalt meg Walli. – Nem fogom Keleten leélni az életemet, ahol vén komcsik írják elő, milyen zenét játszhatok.

– Ebben te döntesz – mondta Carla. – Amint nagykorú leszel.

Lili rémülten jött vissza a konyhába.

– Nem a postás – mondta. – Hans az.

Rebecca halkan felsikoltott. De csak nem szerzett tudomást az elidegenedett férje az ő szökési tervéről?

– Egyedül van? – kérdezte Werner.

– Azt hiszem.

– Emlékszel még, hogy intéztük el Joachim Kochot? – kérdezte Carlától Maud nagyi.

Carla a gyerekekre pillantott. Jobb nem tudniuk, hogyan intézték el Joachim Kochot.

Werner odament a konyhaszekrényhez, kihúzta az alsó fiókot, amelyben a nehéz serpenyők voltak. Egészen kihúzta, és letette a padlóra. Azután mélyen benyúlt az üregbe, és elővett egy barna markolatú, fekete pisztolyt, meg egy kis doboz lőszert.

– Jézus! – mondta Bernd.

Rebecca nem nagyon ismerte a fegyvereket, de úgy vélte, egy Walther P38-as az. Werner bizonyára a háború óta rejtegette.

Hogy intézték el Joachim Kochot?, gondolta Rebecca. Megölték?

Az anyja? És a *nagyi?*

– Ha Hans Hoffmann kivisz téged ebből a házból, akkor sohasem látunk többé – mondta Rebeccának Werner, és elkezdte megtölteni a pisztolyt.

– Talán nem azért jött, hogy letartóztassa – vélte Carla.

– Ez igaz – bólintott Werner. – Beszélj vele – fordult Rebeccához. – Derítsd ki, mit akar. Sikolts, ha szükséges.

Rebecca fölállt. Bernd is.

– Te ne – szólt oda Werner. – A látványod feldühítheti.

– De…

– Apának igaza van – szólt Rebecca. – Csak akkor gyere, ha hívlak.

– Rendben.

Rebecca mély lélegzetet vett, hogy megnyugodjon, azután kiment az előszobába.

Hans ott állt az új, kékesszürke öltönyében, azzal a csíkos nyakkendővel, amelyet Rebeccától kapott a legutóbbi születésnapjára.

– Elhoztam a bontóperi papírokat – mondta.

Rebecca bólintott.

– Amit természetesen alig vártál.

– Beszélhetnénk erről?

– Van még megbeszélnivalónk?

– Talán.

Rebecca kinyitotta az ebédlő ajtaját, amelyet a ritka ünnepekkor használtak, máskülönben a gyerekek írták itt a házi feladatot. Bementek, leültek. Rebecca nem csukta be az ajtót.

– Biztos, hogy ezt akarod tenni? – kérdezte Hans.

Rebecca megrémült. A szökésre gondol? Tud róla?

– Mit? – sikerült kinyögnie.

– Elválni – felelte Hans.

Az asszony nem értette.

– Miért ne? – kérdezte. – Te is ezt akarod.

– Tényleg?

– Hans, mit akarsz mondani?

– Hogy nem kell elválnunk. Újra kezdhetjük. Ez alkalommal nem lesz csalás. Most, miután tudod, hogy a Stasi tisztje vagyok, nincs többé szükség a hazugságokra.

Ez olyan volt, mint egy őrült álom, amelyben képtelenségek történnek.
– De miért? – kérdezte.
Hans előrehajolt.
– Nem tudod? Még csak nem is sejted?
– Nem sejtem! – felelte az asszony, noha ijesztő gyanú kezdett gomolyogni benne.
– Szeretlek – mondta Hans.
– Az isten szerelmére! – kiáltotta Rebecca. – Hogy mondhatsz ilyet? Azok után, amiket tettél!
– Komolyan gondolom – felelte a férfi. – Először csak színleltem. De egy idő után rájöttem, milyen csodálatos nő vagy. El akartalak venni, az nem csak a munkám része volt. Szép és okos vagy, elhivatott tanár, én pedig csodálom az elhivatottságot. Még sosem találkoztam hozzád hasonló nővel. Gyere vissza hozzám, Rebecca. Kérlek.
– Nem! – üvöltötte az asszony.
– Gondold meg. Kapsz rá egy napot. Egy hetet.
– Nem!
Ordított, ahogy a torkán kifért, de Hans úgy tett, mintha volt felesége csupán szemérmesen kéretné magát.
– Erről még beszélünk – mondta mosolyogva.
– Nem! – ordította az asszony. – Soha! Soha! Soha! – Kirohant az ebédlőből.
A család rémülten állt a konyha nyitott ajtajában.
– Mi az? Mi történt? – kérdezte Bernd.
– Nem akar válni! – jajveszékelt Rebecca. – Azt mondja, szeret. Újra akarja kezdeni! Hogy próbáljuk meg még egyszer!
– Hát én megfojtom! – jelentette ki Bernd.
De nem volt szükséges visszatartaniuk. Ebben a pillanatban csapódott a bejárati ajtó.
– Elment – mondta Rebecca. – Hála istennek.
Bernd átkarolta, Rebecca a férfi vállához szorította az arcát.
– Hát… *erre* nem számítottam – mondta Carla remegő hangon.
Werner kiürítette a pisztolyt.
– Ezzel még nincs vége – jelentette ki Maud nagyi. – Hans visszajön. A Stasi tisztjei nem hiszik el, hogy a pórnép nemet mondhat nekik.

– Igazad van – bólintott Werner. – Rebecca, ma kell menned.
Az asszony kibontakozott Bernd öleléséből.
– Ó, ne! Ma?
– Most – helyesbített az apja. – Szörnyű veszélyben vagy.
– Igaza van – helyeselt Bernd. – Hans erősítéssel jön vissza. Most kell megtennünk azt, amit holnap reggelre terveztünk.
– Jól van – engedett Rebecca.
Felszaladtak a szobájukba. Bernd fölvette fekete kordöltönyét, fehér ingét és fekete nyakkendőt kötött, mintha temetésre készülne. Rebecca is talpig feketébe öltözött. Mindketten fekete tornacipőt húztak. Az ágy alól Bernd elővette az előző héten vásárolt szárítókötelet, és rácsavarta a törzsére, átlósan, mint egy töltényövet, majd barna bőrzakó alá rejtette. Rebecca sötét kiskabátot vett fekete garbója és fekete nadrágja fölé.
Pár percen belül készen álltak.
A család az előszobában várakozott. Rebecca mindnyájukat megölelte és megcsókolta. Lili sírt.
– Ne ölesd meg magad –hüppögte.
Bernd és Rebecca bőrkesztyűt húzott, és az ajtóhoz ment.
Még egyszer intettek a családnak, azután kiléptek a házból.

Walli messziről követte őket.
Látni akarta, hogyan csinálják. Senkinek nem árulták el a tervüket, még a családnak sem. Anya azt mondta, ez az egyetlen módja a titoktartásnak. Ő és apa ragaszkodott hozzá, hogy semmit sem akar tudni, Walli gyanúja szerint rejtelmes háborús tapasztalataik miatt, amelyekről sosem meséltek nekik.
A családnak azt mondta, elvonul gitározni a szobájába. Most egy elektromos gitárja volt. Szülei, ha nem hallanak hangot, feltételezhetik, hogy nem dugta be a gyakorláshoz a hangszert a konnektorba.
A hátsó ajtón osont ki.
Rebecca és Bernd karonfogva mentek. Siettek, de nem annyira, hogy magukra vonják a figyelmet. Fél kilenc volt, a reggeli köd most kezdett felszállni. Walli simán azonosíthatta őket, mert Bernd vállán kidudorodott a zakó a szárítókötéltől. Nem néztek hátra, mert a fiú tornacipője nem adott hangot járás közben. Észrevette, hogy ők is tornacipőben vannak. Vajon miért?

Izgatott volt, és félt. Micsoda döbbenetes reggel! Majd elájult, amikor apa kihúzta azt a fiókot, és előkerült egy pisztoly! Az öreg képes lett volna lelőni Hans Hoffmannt! Lehet, hogy mégsem egy reszketeg, vén trotty.

Walli féltette szeretett nővérét. Lehet, hogy néhány percen belül megölik. Ugyanakkor föl is lelkesült. Ha Rebecca meg tud szökni, akkor ő is meg tud!

Mert nem engedett abból, hogy megszökik. Mikor az apjával dacolva elment a Minnesänger Klubba, végül mégsem lett baj a dologból: az apja azt mondta, a gitár összetörése éppen elég büntetés. Viszont továbbra is szenvedett két zsarnoktól, Werner Francktól és Walter Ulbricht főtitkártól, és az első adandó alkalommal meg akart szabadulni mindkettőtől.

Rebecca és Bernd megérkezett abba az utcába, amely a falhoz vezetett. Az utca túlsó végében látszott a két határőr: topogtak a reggeli hidegben. Vállukon szovjet PPS-41-es dobtáras géppisztoly lógott. Itt senki sem juthat át a szögesdróton úgy, hogy ez a kettő ne vegye észre.

Ám Rebecca és Bernd letért az utcából egy temetőbe.

Walli nem követhette őket a sírok között: ezen a nyílt terepen túlságosan gyanús lett volna. Gyorsan elkanyarodott derékszögben, és addig ment, amíg oda nem ért a temető közepén álló kápolnához. A mögül leselkedett. Rebecca és Bernd nyilvánvalóan nem vette észre.

Figyelte, ahogy odamennek a temető északnyugati sarkába.

Ott volt egy dróthálós kerítés, azon túl meg egy hátsó udvar. Rebecca és Bernd átmászott a kerítésen.

Hát ezért a tornacipő, gondolta Walli.

De minek a szárítókötél?

A Bernauer Straßén kiürítették a házakat, de a mellékutcákban még normális élet folyt. Rebecca és Bernd riadtan és feszülten osont az egyik ilyen mellékutca sorházának hátsó udvarán, ötháznyira az úttól, amelyet a fal vágott ketté. Átmásztak egy második, majd egy harmadik kerítésen, mindannyiszor közelebb kerülve a falhoz. Rebecca harmincéves volt és rugalmas, Bernd ugyan már negyven, de fitt: ő volt az edzője az iskola focicsapatának. Elérték a faltól számított harmadik ház hátsó udvarát.

Egyszer már jártak a temetőben, akkor is feketébe öltözve, hogy gyászolóknak tűnjenek, de valódi céljuk a terepszemle volt. A házak nem látszottak jól – a távcső használatát pedig nem kockáztathatták –, de

Rebeccáék biztosra vették, hogy a harmadik háznál feljuthatnak a tetőre.

Egyik tető vezetett a másikhoz, majd végül csatlakozott a Bernauer Straße üres házaihoz.

Minél közelebb értek, Rebecca annál jobban félt.

Azt tervezték, hogy fölkapaszkodnak egy alacsony széntároló tetejére, arról egy lapos tetejű árnyékszékre, és arról egy oromfalra, amelyen volt egy kiugró ablakpárkány. Csakhogy ezek sokkal alacsonyabbnak látszottak a temetőből. Közelről rémítőnek tűnt a mászás.

A házba nem mehettek be. A lakók riaszthatják a határőröket, ha nem teszik, súlyos büntetésre számíthatnak.

A tető nyirkos volt a ködtől. Csúszni fog. De legalább nem esik.

– Felkészültél? – kérdezte Bernd.

Dehogy készült fel. Rettegett.

– Hogy a fenébe ne! – válaszolta.

– Te tigris! – mondta a férfi.

A széntároló mellmagasságig ért. Felkapaszkodtak rá. Puha cipő-talpuk alig ütött zajt.

A tárolón álló Bernd megtámasztotta a könyökét az árnyékszék lapos tetején, majd fölevickélt. Hasra fordult, lenyúlt Rebeccáért, fölsegítette. Kiegyenesedtek a tetőn. Rebecca iszonyú feltűnőnek érezte magát, de ahogy körülnézett, egyetlen távoli, magányos alakon kívül senkit sem látott a temetőben.

A következő rész félelmetes volt. Bernd feltérdelt az ablakpárkányra, de az keskeny volt. Szerencsére a függönyt behúzták, így ha vannak is emberek a szobában, nem látnak semmit – hacsak nem hallanak valamilyen zajt, és utána nem néznek, hogy mi az. Némi nehézséggel a másik térdét is felhúzta az ablakpárkányra. Rebecca vállára támaszkodva sikerült fölegyenesednie. Miután egyensúlyba került a meglehetősen szűk párkányon, fölsegítette maga mellé Rebeccát.

Az asszony csak térdelt a párkányon, és igyekezett nem lenézni.

Bernd felnyúlt a nyeregtetőre. Ez lesz fölfelé vezető útjuk következő állomása. A párkányról nem tudott felkapaszkodni, mert innen felnyúlva csak egy palalemezbe fogózkodhatott volna, ám ezt a problémát már korábban megbeszélték. A térdelő Rebecca megfeszítette az izmait, Bernd fellépett fél lábbal a jobb vállára. Megragadta a tető szélét, hogy ne veszítse

el az egyensúlyát, és teljes súlyával Rebeccára nehezedett. Fájt, de az asszony kibírta. A következő pillanatban Bernd a bal lábával is fellépett Rebecca bal vállára. Mivel egyensúlyban voltak, az asszony tudta tartani – pár percig.

A következő másodpercben Bernd átdobta a lábát a tető szélén, és felgördült rá.

Szétvetette a végtagjait, hogy minél nagyobb felületen tapadjon, azután lenyúlt kesztyűs kezével, és elkapta Rebecca kabátjának gallérját. Rebecca a férfi felkarját markolta meg.

Váratlanul félrehúzták a függönyt. Pár centiméternyiről egy asszony bámult Rebecca arcába.

Az asszony felsikoltott.

Bernd minden erejét összeszedve addig emelte fölfelé Rebeccát, amíg az fel nem tudta dobni a lábát a nyeregtetőre, és onnan addig húzta még feljebb, amíg biztonságba nem került.

Ám ekkor csúszni kezdtek.

Rebecca széttárta karjait, kesztyűs tenyerét a palára tapasztotta, fékezni próbálva a csúszást. Bernd ugyanezt csinálta. Mégis egyre csúsztak, lassan, de könyörtelenül – azután Rebecca tornacipője hozzáért a vasbádog ereszcsatornához. Nem tűnt valami erősnek, de kitartott. Mindketten megálltak.

– Mi volt ez a sikoly? – kérdezte idegesen Bernd.

– Egy asszony meglátott a hálószobából. Azt azonban nem hiszem, hogy az utcán meghallották volna.

– Attól még riaszthatja a hatóságokat.

– Nem tehetünk semmit. Gyerünk tovább.

Oldalvást mászva, rák módjára haladtak végig a nyeregtetőn. A házak öregek voltak, itt-ott eltört a pala. Rebecca igyekezett nem túlságosan terhelni az ereszcsatornát. Kínos lassúsággal haladtak.

Elképzelte, ahogy az asszony az ablakban éppen a férjével beszél. „Ha semmit sem teszünk, cinkossággal fognak vádolni. Mondhatjuk, hogy mélyen aludtunk és semmit sem hallottunk, de valószínűleg akkor is letartóztatnak. De még ha hívjuk is a rendőrséget, akkor is letartóztathatnak gyanúsítottként. Ha baj van, mindenkit lefognak, akit látnak. Jobb lesz, ha meglapulunk. Visszahúzom a függönyt.”

Az átlagemberek kerültek minden kapcsolatot a rendőrséggel – ám lehet, hogy az asszony az ablakban nem volt átlagember. Ha ő vagy a férje párttag, könnyű munkával, kiváltságokkal, akkor bizonyos mértékig mentesülnek a rendőri zaklatástól. Akkor pedig kétségtelenül riadót fújnak.

Ám teltek a másodpercek, és Rebecca nem hallott lármát. Talán megúszták.

Egy kiugráshoz értek. Bernd megvetette a lábát a kiugró két oldalán, így képes volt addig kúszni, amíg meg nem markolta a tetőgerincet. Így már biztonságosabb volt, bár azt kockáztatta, hogy sötét kesztyűs ujjainak hegyét észreveszik az utcán posztoló határőrök.

Megkerülte a kiugrót, ment tovább. Minden másodperc közelebb vitte a Bernauer Straßéhoz és a szabadsághoz.

Rebecca követte. Hátrapillantott, hogy meggyőződjön róla, kiszúrhatták-e őket. Sötét ruhájuk nem ütött el túlságosan a szürke palától, de azért nem lettek láthatatlanok. Figyeli őket valaki? Beláthatta a temető végét. Az imént észrevett alak most éppen futott a kápolnától a temetőkapu felé. Rebecca ereiben meghűlt a vér a félelemtől. Talán felfedezte őket, és most rohan szólni a rendőrségnek?

Egy pillanatra pánikba esett, azután rájött, hogy az alak ismerős.

– Walli? – álmélkodott.

Hogy az ördögbe került ide? Nyilvánvalóan követte őket. De miért? És hova siet ennyire?

Nem tehetett mást, csak szoronghatott.

Megérkeztek a Bernauer Straße-i bérház hátsó falához.

Az ablakokat bedeszkázták. Bernd és Rebecca fontolgatták a lehetőséget, hogy betörik a deszkákat, úgy jutnak be a házba, majd a homlokzaton ismét kibontják valamelyik ablakot, de aztán úgy döntöttek, hogy ez túlságosan zajos, időigényes és nehéz lenne. Könnyebbnek vélték, ha végigmennek a tetőn.

A ház gerince, amelyen másztak, egy szintben volt a szomszédos magas épület esőcsatornájával, így könnyen átjutottak egyik tetőről a másikra.

Innen már tisztán láthatják őket az utcáról a géppisztolyos őrök.

Most voltak a legsebezhetőbbek.

Bernd felkúszott a tetőgerincig, meglovagolta, azután fölkecmergett a magasabb bérház tetejére.

Az asszony követte. Most már nehezen lélegzett. A térdét lehorzsolta, a válla fájt Bernd súlyától.

Amikor az alacsonyabb tetőgerincen lovagolt, megkockáztatta, hogy lenézzen. Ijesztően közel volt az utcán álló rendőrökhöz. Éppen cigarettára gyújtottak: ha valamelyik felpillant, akkor nekik végük. Könnyű célpontjai lennének a géppisztolyoknak.

De már csak pár lépésre voltak a szabadságtól.

Megacélozta magát, hogy továbbevickéljen a tetőn. A bal lába alatt elmozdult valami, a tornacipője megcsúszott. Rebecca elesett. Mivel még mindig terpeszben állt a tetőn, fájdalmasan megütötte az ágyékát. Fojtottan feljajdult, egy rémítő pillanatig oldalra dőlt, azután visszanyerte az egyensúlyát.

Sajnos, a botlás oka, egy laza palalemez, leszánkázott a tetőn, átpattant az ereszen, és az utcára zuhant, ahol recsegve széttört.

A határőrök meghallották a zajt, és rábámultak a járdán heverő törmelékre.

Rebecca megdermedt.

A határőrök körülnéztek. Most már minden pillanatban eszükbe juthat, hogy annak a palának a tetőről kellett leesnie, és felnéznek. De mielőtt megtették volna, egyiküket eltalálta egy kő. Egy másodperccel később Rebecca meghallotta öccse hangját:

– Minden zsaru hülye köcsög!

Walli újabb követ kapott föl és a határőrhöz vágta. Ez alkalommal nem találta el.

Tudta, hogy a keletnémet rendfenntartókat froclizni öngyilkos ostobaság. Valószínűleg letartóztatják, összeverik és lesittelik. Mégsem tehetett mást.

Látta, hogy Bernd és Rebecca reménytelenül szem előtt vannak. Most már bármelyik pillanatban kiszúrhatják őket. A határrendőrség sose habozott, ha szökevényekre kellett lőnie. A távolság kicsi volt, talán tizenöt méter. A két menekülőt másodperceken belül kilyuggatják a géppisztolyok.

Hacsak nem tereli el valaki a fegyveresek figyelmét.

Nem sokkal voltak idősebbek Wallinál. Ő tizenhat éves volt, a határőrök húsz körül jártak. Tanácstalanul néztek körül, szájukban a cigarettával, nem értették, miért tört szét egy palalemez, és miért vágtak hozzájuk két követ.

– Tetűládák! – ordította Walli. – Szarjankók! A jó kurva anyátokat!

Ekkor végre meglátták. Százméternyire volt, a ködben is jól látszott. Ahogy észrevették, rögtön elindultak feléje.

Walli hátrálni kezdett.

A határőrök futásnak eredtek.

Walli megfordult, menekült. A temetőkapunál hátranézett. Az egyik üldöző megtorpant, nyilvánvalóan most kapott észbe, hogy nem szabad mindkettejüknek elhagynia a posztját a falnál olyasvalaki miatt, aki csak kövekkel dobálja őket. Még mindig nem tértek magukhoz hüledezésükből, hogy ki lehet ennyire eszetlen.

A másik letérdelt, és célzott.

Walli besuhant a temetőbe.

Bernd egy téglakéményre hurkolta a szárítókötelet, szorosan meghúzta, biztonsági csomót is kötött rá.

A tetőgerincen hasaló Rebecca lihegve nézett le. Látta, ahogy az egyik határőr dübörögve üldözi Wallit, aki keresztülnyargal a temetőn. A második visszatért őrhelyére, de – szerencsére – egyfolytában hátranézegetett, a társát figyelte. Rebecca nem tudta, megkönnyebbüljön-e vagy elszörnyedjen, amiért az öccse az életét kockáztatja, hogy megzavarja a határőröket a következő néhány sorsdöntő másodpercben.

A másik irányba, a szabad világ felé nézett. A Bernauer Straße túloldalán egy férfi és egy nő állt: őket figyelték, és izgatottan beszélgettek.

Bernd a kötelet markolva leült, majd a fenekén leszánkázott a tető nyugati oldalán az ereszig. Utána kétszeresen körültekerte magát a hóna alatt a kötéllel, amelyből még vagy tizenöt méter szabadon maradt. Most már kihajolhatott az eresz fölött, mert tartotta a kéményre hurkolt kötél.

Visszatért Rebeccához, és terpeszben megállt a gerincen.

– Ülj fel – mondta. A kötél szabad végét rácsavarta az asszony felsőtestére, megcsomózta, majd keményen megmarkolta bőrkesztyűs kezével.

Rebecca egy utolsó pillantást vetett Kelet-Berlinre. Látta, ahogy Walli a temető túlsó végében ügyesen fölkapaszkodik a kerítésre, majd átvág az úttesten, és eltűnik egy mellékutcában. A határőr feladta az üldözést, és visszafordult.

Ekkor gépiesen felpillantott a bérház tetejére, és leesett az álla.

Rebeccának nem volt kétsége, hogy észrevette őket. Ő és Bernd a tetőn ült, tisztán kirajzolódva az ég hátterén.

A határőr felordított, mutogatni kezdett, és futásnak eredt.

Rebecca legördült a gerincről, és lassan csúszni kezdett a nyeregtetőn, addig, amíg a tornacipője meg nem érintette az ereszcsatornát.

Hallotta, ahogy felugatnak a géppisztolyok.

Bernd egyenesen állt mellette, a kéményre hurkolt kötélbe kapaszkodva, és megtartotta.

Rajta!, gondolta Rebecca.

Átfordult az ereszen a semmibe.

A kötél fájdalmasan megszorult a mellén. Egy pillanatig a levegőben lógott, azután Bernd engedett a kötélen, és rövid rántásokkal ereszteni kezdte az asszonyt.

Ezt otthon is gyakorolták. Bernd a legmagasabb ablakból eresztette le a hátsó udvarra. Fájt a keze, de, mondta, meg tudja csinálni egy jó kesztyűvel. Ugyanakkor megbeszélték, hogy Rebecca tartson rövid szünetet minden ablaknál, ahol megvetheti a lábát, hogy a férfi pihenhessen.

Bátorító kiabálást hallott. Úgy sejtette, hogy most már kisebb tömeg gyűlhetett össze a Bernauer Straßén, a fal nyugati oldalán.

Látta lent a járdát és a szögesdrótot, amely végigfutott az épület homlokzatán. Ez már Nyugat-Berlin? A határrendőrség bárkit lelőhetett a keleti oldalon, de szigorúan tiltották nekik, hogy átlőjenek a nyugati oldalra, mert a szovjetek nem akartak diplomáciai bonyodalmakat. Ő azonban éppen a szögesdrót fölött lengett a senki földjén.

Ismét kerepelt egy géppisztoly. Hol vannak a rendőrök, és kikre lőnek? Sejtette, hogy megpróbálnak feljutni a tetőre, hogy lelőhessék őket, mielőtt késő lenne. Ha ugyanazt a fáradságos utat választják, mint azok, akiket üldöznek, akkor nem érik utol őket. De valószínűleg időt takarítanak meg, mert bemennek az épületbe, és egyszerűen felrohannak a lépcsőn.

Már majdnem leért. A lába érintette a szögesdrótot. Ellökte magát az épülettől, de a lába megakadt a drótban. A szögek feltépték a nadrágját, fájdalmasan belehasítottak a bőrébe. Ám ekkor emberek futottak oda hozzá, segítettek, megemelték, kibogozták a szögesdrótból, leoldották róla a kötelet, és leengedték a földre.

Ahogy megvethette a lábát a kövön, azonnal felnézett. Bernd a tető szélén állt, és meglazította a mellkasára tekert kötelet. Rebecca hátrált az úton, hogy jobban lásson. A határőrök még nem értek föl a tetőre.

Bernd keményen, két kézzel markolta a kötelet és lelépett az ereszről. Lassan ereszkedett lefelé a homlokzat előtt, fokozatosan csúszva lejjebb a kötélen. Ez rendkívül nehéz volt, mert a keze tartotta az egész súlyát. Ezt is gyakorolta otthon, éjszaka, a házuk hátsó falán. Ám ez az épület magasabb volt.

A tömeg megéljenezte.

Ekkor jelent meg a tetőn egy határőr.

Bernd gyorsított, inkább a tenyerét kockáztatta a sebesség kedvéért.

Valaki azt kiáltotta:

– Hozzanak egy pokrócot!

Rebecca tudta, hogy ehhez már nincs idő.

A határőr célba vette a géppisztollyal a férfit, de aztán elbizonytalanodott. Nem lőhetett át Nyugat-Németországba. Eltalálhat mást is a szökevényeken kívül. Az ilyesmiből háború is lehet.

Megfordult, a kéményre hurkolt kötelet nézte. Kioldozhatná, de Bernd előbb ér le.

Van kése?

Úgy látszik, nem volt.

Ekkor támadt egy nagyszerű ötlete. A géppisztoly csövét a feszes kötélhez nyomta, és egyet lőtt.

Rebecca felsikoltott.

A kötél elszakadt, a vége a levegőben suhogott a Bernauer Straße fölött.

Bernd lezuhant, mint a kő.

Az emberek szétfutottak.

Bernd ijesztő puffanással csapódott a járdához.

Nem mozdult többé.

Három nappal később Bernd kinyitotta a szemét, ránézett Rebeccára, és azt mondta:

– Szervusz.

– Ó, hála istennek! – felelte Rebecca.

Majd megőrült az aggodalomtól. Az orvosok mondták, hogy Bernd

visszanyeri az öntudatát, de ő nem hitte el, amíg nem látta. A férfi több műtéten esett át, és egyfolytában gyógyszerezték. Rebecca először látta a felcsillanó értelmet az arcán.

Könnyeit nyeldekelve hajolt a kórházi ágy fölé, és megcsókolta Bernd ajkát.

– Visszajöttél – mondta. – Olyan boldog vagyok.

– Mi történt? – kérdezte a férfi.

– Lezuhantál.

Bernd bólintott.

– A tető. Emlékszem. De…

– A rendőr átlőtte a kötelet.

A férfi végignézett magán.

– Begipszeltek?

Rebecca alig várta, hogy magához térjen, ugyanakkor félt is ettől a pillanattól.

– Csípőtől lefelé – mondta.

– Nem… nem tudom mozgatni a lábamat. Nem érzem. – Rémülten nézett az asszonyra. – Amputálták a lábaimat?

– Nem. – Rebecca mély lélegzetet vett. – A legtöbb csont eltört a lábadban, de nem érzed, mert a gerincvelő részben elszakadt.

Bernd egy hosszú percig töprengett, azután annyit kérdezett:

– Meggyógyul?

– Az orvosok azt mondják, hogy az idegek meggyógyulhatnak, noha lassan.

– Vagyis…

– Vagyis néhány altesti funkció idővel visszatérhet. Viszont kerekes székben fogsz távozni a kórházból.

– Mondták, hogy mennyi ideig tart?

– Azt mondják… – Megemberelte magát, hogy ne sírjon. – Fel kell készülnöd arra az eshetőségre, hogy maradandó lesz.

Bernd elfordította a tekintetét.

– Vagyis nyomorék vagyok.

– Viszont szabadok vagyunk. Nyugat-Berlinben vagy. Elmenekültünk.

– Elmenekültem egy tolószékbe.

– Ne így gondolj rá!

– Mi az ördöghöz kezdek így?

– Ezen már gondolkodtam – felelte az asszony sokkal határozottabban és magabiztosabban, mint amennyire annak érezte magát. – Elveszel feleségül, és folytatod a tanítást.

– Ez nem valószínű.

– Már beszéltem Anselm Weberrel. Emlékszel? Most iskolaigazgató Hamburgban. Mindkettőnk számára van állása, szeptemberben kezdünk!

– Tanár tolószékben?

– Ugyan mit számít? Még mindig el tudod magyarázni a fizikát úgy, hogy az osztály legbutább tanulója is megértse. Ehhez nincs szükség a lábadra.

– Te nem akarhatsz házasságot kötni egy nyomorékkal.

– Nem – bólintott az asszony. – Viszont veled igen. És fogok is.

– Nem mehetsz hozzá olyasvalakihez, akinek nincsenek altesti funkciói – mondta keserűen a férfi.

– Ide hallgass! – mondta vadul Rebecca. – Három hónapja azt se tudtam, mi a szerelem. Csak most találtam rád, és nem foglak elveszíteni. Kimenekültünk, túléltük, és élni is fogunk. Összeházasodunk, iskolában fogunk tanítani, és szeretni fogjuk egymást.

– Hát, nem tudom.

– Csak egy dolgot kérek tőled – mondta az asszony. – Ne add fel a reményt. Minden nehézséggel együtt nézünk szembe, minden problémát együtt oldunk meg. Minden bajt elviselek, amíg veled vagyok. Bernd Held, most rögtön ígérd meg nekem, hogy sose adod fel. Soha.

Hosszú szünet következett.

– Ígérd meg! – ismételte Rebecca.

A férfi elmosolyodott.

– Te tigris! – mondta.

Harmadik rész

A SZIGET

1962

14. fejezet

Gyimka, Valentyin, Nyina és Anna felült a Gorkij parkban az óriáskerékre.

Miután Gyimkát elhívatták az üdülőből, Nyina fölszedett egy mérnököt, és hónapokig találkozgatott vele, de azután szakítottak, így most ismét szabad volt. Időközben Valentyin és Anna kapcsolata olyan komolyra fordult, hogy a fiú a legtöbb hétvégén odaát aludt a lányoknál, és mint azt jelentőségteljesen és ismételten közölte Gyimkával, a szoknyavadászat csupán egy szakasz a férfi életében, amelyen fiatalon kell átesni.

Micsoda szerencsém van, gondolta Gyimka.

A rövid moszkvai nyár első meleg hétvégéjén Valentyin kettős randevút javasolt. Gyimka boldogan ráállt. Izgatta Nyina szellemessége, határozottsága, főleg pedig az érzékisége. Gyakran eszébe jutott, hogy a lány milyen lelkesen csókolózott vele. Nagyon szerette volna, ha ismét megtörténne. Hogy kihegyesedett a mellbimbója a hideg víztől! Vajon a lány gondol-e még arra a napra a tavon?

Gyimkának az volt a baja, hogy nem tudta Valentyin derűs fesztelenségével kihasználni a lányokat. Barátja bármit hajlandó volt mondani, ha le akart fektetni egy lányt. Gyimka úgy érezte, helytelen az embereket manipulálni vagy megfélemlíteni. Abban is hitt, hogy ha valaki azt mondja: „nem”, akkor az nem. Valentyin viszont úgy értelmezte, hogy „talán most még nem”.

A Gorkij park oázist jelentett a zord kommunizmus sivatagában, olyan helyet, ahova a moszkvaiak szórakozni járlak. Fölvették a legjobb ruhájukat, fagylaltot, édességet vásároltak, idegenekkel flörtöltek, és csókolóztak a bokrok közölt.

Anna úgy tett, mintha félne az óriáskeréken. Valentyin belement a játékba, átkarolta a lányt, és nyugtatgatta, hogy mellette tökéletesen biztonságban van. Nyina nyugodtnak és gondtalannak tűnt, amit Gyimka rokonszenvesebbnek találta a színpadias rettegésnél, viszont így nem férkőzhetett közelebb a lányhoz.

Nyina csinos volt narancsszín-zöld csíkos vászon ingruhájában.

Különösen hátulnézetben volt csábító. Gyimkának ez járt az eszében, miközben kiszálltak a gondolából. A randevúra sikerült egy amerikai farmert és egy kék kockás inget szereznie. Két jegyet adott érte a Bolsojba, egy balettre, mert Hruscsovot nem érdekelte a *Rómeó és Júlia.*

– Mit csináltál azóta, hogy utoljára találkoztunk? – kérdezte Nyina, miközben sétálgattak a parkban, és iszogatták az egyik bódéban vásárolt langymeleg narancslevet.

– Dolgoztam – felelte a fiú.

– Ez minden?

– Rendszerint Hruscsov elvtárs előtt egy órával érkezem az irodába, ellenőrzőm, hogy odakészítettek-e neki mindent: a dokumentumokat, a külföldi újságokat, valamennyi szükséges aktát. Gyakran késő estig dolgozik, és én ritkán megyek haza előbb, mint ő. – Szerette volna, ha a munkája izgalmasabban hangzana, mint amilyen volt. – Nem sok időm marad másra.

– Gyimka ilyen volt az egyetemen is: folyton csak dolgozott – jegyezte meg Valentyin.

Szerencsére nem úgy tűnt, hogy Nyina unalmasnak találja Gyimka életét.

– Te tényleg mindennap látod Hruscsov elvtársat?

– A legtöbb napon igen.

– Hol laksz?

– A Kormányzati Házban. – Ezt a hatalmas bérházat a Kreml közelében építették a vezető állású apparatcsikoknak.

– Hát az klassz.

– Az anyámmal – tette hozzá a fiú.

– Én is laknék együtt az anyámmal egy ilyen épületben.

– Általában az ikernővérem is velünk lakik, de most Kubába ment. Újságíró a TASZSZ-nál.

– Én is szeretnék Kubába menni – sóhajtotta vágyódva Nyina.

– Szegény ország.

– Elviselném olyan égöv alatt, ahol nincs tél. Képzeld el, milyen lehet januárban a tengerparton táncolni.

Gyimka bólintott. Őt egészen más okból izgatta Kuba. Castro forradalma megmutatta, hogy a merev szovjet ortodoxia nem az egyetlen lehetséges formája a kommunizmusnak. Castrónak újfajta, szokatlan eszméi voltak.

– Remélem, Castro életben marad – mondta.
– Miért ne maradna?
– Az amerikaiak egyszer már megtámadták őket. A Disznó-öböl kudarcba fulladt, de ismét próbálkozni fognak egy nagyobb hadsereggel. Valószínűleg 1964-ben, Kennedy elnök újraválasztási kampánya alatt.
– De hát ez szörnyű! Nem lehet csinálni valamit?
– Castro igyekszik békét kötni Kennedyvel.
– Sikerülni fog?
– A Pentagon ellenzi, a konzervatív képviselők nagy hűhót csapnak, így semmi sem lesz a dologból.
– Támogatnunk kell a kubai forradalmat!
– Egyetértünk, de a mi konzervatívjaink sem szeretik Castrót. Nem biztosak benne, hogy valódi kommunista.
– Mi fog történni?
– Ez az amerikaiaktól függ. Békén is hagyhatják Kubát. De nem hiszem, hogy ennyire okosak. Úgy sejtem, tovább zaklatják Castrót, amíg úgy nem érzi, hogy az egyetlen hely, ahonnan segítséget várhat, a Szovjetunió. Így hát előbb-utóbb hozzánk fordul védelemért.
– És mit tehetünk?
– Jó kérdés.
Valentyin félbeszakította őket.
– Éhes vagyok. Lányok, van valami kajátok otthon?
– Persze – felelte Nyina. – Vettem pörköltnek való csülköt.
– Akkor mire várunk? Gyimka és én útközben vásárolunk sört.
Lementek a metróba. A lányoknak a munkáltatójuk, a vasas szakszervezet egyik házában volt egy apró lakásuk: egy hálószoba, benne két ágy, egy nappali, dívánnyal és televízióval, egy konyha, parányi étkezőasztallal meg egy fürdőszoba. Gyimka úgy sejtette, hogy Anna szerezte be a csipkés díványpárnákat és a művirágokat a tévé tetején a vázába, Nyina pedig a csíkos függönyöket és a hegyi tájakat ábrázoló plakátokat a falakra.
Aggasztotta a közös hálószoba. Ha Nyina le akar feküdni vele, akkor négyen ugyanabban a szobában fognak szeretkezni? Egyetemista korában többször volt tanúja ilyesminek a zsúfoltság miatt, de akkor sem tetszett neki. Minden mást leszámítva nem akarta, hogy Valentyin megtudja, mennyire tapasztalatlan.

Hol alhat Nyina, amikor itt van Valentyin? Ekkor észrevett egy kis kupac pokrócot a padlón. Ezek szerint a nappali díványán alszik.

Nyina beletette a húst egy nagy serpenyőbe, Anna feldarabolt egy kiadós répát. Valentyin elővette az evőeszközöket és a tányérokat, Gyimka kitöltötte a sört. Rajta kívül láthatólag mindenki tudta, mi fog történni. Kicsit ideges volt, de aztán hagyta magát sodródni az árral.

Nyina feltálalta az előételeket: savanyított gombát, blinkit, kolbászt, sajtot. Miközben a csülök főtt, bementek a nappaliba. Nyina leült a díványra, és megütögette a helyet maga mellett, mutatva Gyimkának, hogy üljön oda. Valentyin a fotelbe telepedett, Anna elhelyezkedett a padlón, a lába mellett. Hallgatták a konzervzenét, söröztek. Nyina valamilyen fűszereket szórt a serpenyőbe, Gyimka megéhezett a konyhából áradó illatoktól.

A szüleikről beszélgettek. Nyina szülei elváltak, Valentyinéi külön éltek, Anna szülei gyűlölték egymást.

– Az anyám nem szerette az apámat – mondta Gyimka. – Én sem. Ki szeretne egy KGB-ügynököt?

– Én egyszer férjhez mentem, de nem teszem többé! – szólalt meg Nyina. – Ismertek valakit, aki boldog házasságban él?

– Igen – felelte Gyimka. – Vologya nagybátyámat. Megjegyzem, Zoja nagynéném príma nő. Fizikus, de olyan, mint egy filmsztár. Amikor kicsi voltam, Újság néninek hívtam, mert azokra a hihetetlenül szép nőkre emlékeztetett a képes magazinokban.

Valentyin simogatta Anna haját, aki a fiú combjára hajtotta a fejét. Gyimka szexinek találta a mozdulatot. Szerette volna megérinteni Nyinát, aki biztosan nem bánta volna – mi másért hívta meg a lakásukba? de félszeg volt és gátlásos. Miért nem kezdeményez a lány? Elvégre ő a tapasztaltabb. Ám a csendesen mosolygó Nyina beérte a zenehallgatással és a sörözgetéssel.

Végre elkészült a vacsora. Finom lett: Nyina jól főzött. Fekete kenyérrel ették.

Amikor végeztek és elpakollak az evés után, Valentyin és Anna bevonultak a hálószobába, és magukra csukták az ajtót.

Gyimka bement a fürdőszobába. A mosdó fölötti tükörben látott arc nem volt csinos. Még nagy, kék szeme volt a legtűrhetőbb. Sötétbarna haját katonásan kurtára nyírta, ahogy azt elvárták egy fiatal apparatcsiktól. Úgy

festett, mint egy komoly fiatalember, aki a szexnél sokkal magasabb rendű gondolatokkal foglalkozik.

Ellenőrizte az óvszert a zsebében. Az ilyesmi hiánycikk volt, sok utánajárásába került, hogy megszerezze. Ennek ellenére nem osztotta Valentyin véleményét, hogy a terhesség a nő gondja. Biztosan nem élvezné a szexet, ha úgy érezné, hogy a nőnek miatta kellhet végigcsinálni a gyerekszülést vagy az abortuszt.

Visszatért a nappaliba. Meglepetésére Nyina már kabátban várta.

– Gondoltam, elkísérlek a metróállomásig – mondta.

Gyimka megdöbbent.

– Miért?

– Kétlem, hogy ismernéd a környéket. Nem szeretném, ha eltévednél.

– Mármint miért akarod, hogy elmenjek?

– Mi mást tehetnél?

– Szeretnék itt maradni és csókolózni veled – felelte a fiú.

Nyina elnevette magát.

– Ami hiányzik belőled kifinomultságban, azt pótolod lelkesedéssel. – Levette a kabátját, leült.

Gyimka mellé ült, és bátortalanul megcsókolta.

A lány biztató lelkesedéssel válaszolt. A fiú fokozódó izgalommal jött rá, hogy Nyina nem bánja az ő tapasztalatlanságát. A mohóságtól ügyetlen ujjakkal gombolta ki az ingruhát. Nyinának csodálatosan dús melle volt, amelyet zordan praktikus melltartóba zárt, de most levette, és odakínálta a mellét a fiúnak, hadd csókolgassa.

Ezután gyorsan haladtak a dolgok.

Amikor eljött a nagy pillanat, Nyina elnyúlt a díványon, fejét a karfára hajtotta, egyik lábát a padlóra engedte, mindezt magától értetődő könnyedséggel. Gyimka szerint nem először csinálhatta.

Sietve elővette az óvszert, és kapkodva kibontotta a csomagolásból, de Nyina rászólt:

– Arra nincs szükség.

A fiú meglepődött.

– Hogyhogy?

– Meddő vagyok. Az orvosok mondták. Ezért vált el tőlem a férjem.

Gyimka a padlóra dobta az óvszert, és a lányra feküdt.

– Csak lassan! – intette Nyina, és bevezette magába.
Megcsináltam!, gondolta Gyimka. Végre elvesztettem a szüzességemet!

A motoros versenycsónak az a típus volt, amit valamikor rumcsempésznek hívtak: hosszú és keskeny, rendkívül gyors és igen kényelmetlen. Nyolcvan csomós sebességgel haladt a floridai szorosban, akkorát ugorva minden hullámon, mintha autó menne neki egy deszkakerítésnek. A fedélzeten lévő hat ember be volt szíjazva, mert ekkora sebességnél csak így lehettek többé-kevésbé biztonságban. A kis raktérben voltak az M3-as géppisztolyok, a pisztolyok és a gyújtóbombák. Kubába tartottak.

George Jakesnek nem is kellett volna itt lennie.

Bámulta a holdfényt a vízen, és émelygett. Négy utas Miamiban élő, menekült kubai volt: George csak a keresztnevüket ismerte. A hatodikat Tim Teddernek hívták.

Az egész akkor kezdődött, amikor Tedder besétált az Igazságügyi Minisztérium irodájába. Halványan ismerősnek tűnt, George olyan CIA-ügynöknek nézte, aki hivatalosan „visszavonult”, és szabadúszó biztonsági tanácsadóként dolgozott.

George egyedül tartózkodott a szobában.

– Segíthetek? – kérdezte udvariasan.

– A *Mongúz-é*rtekezletre jöttem.

George hallott már a *Mongúz-terv*ről, amelyben a megbízhatatlan Dennis Wilson is benne volt, de a részleteket nem ismerte.

– Jöjjön be – invitálta, és egy szék felé intett. Tedder egy kartonpapír mappát hozott. Tíz évvel lehetett idősebb George-nál, de mintha a kilencszáznegyvenes években öltöztették volna fel: kétsoros öltönyt viselt, oldalt elválasztott haját brillantinozta.

– Dennis bármelyik másodpercben visszajöhet – mondta George.

– Köszönöm.

– Hogy halad? Mármint a *Mongúz*.

– Majd az értekezleten jelentek – közölte elutasítóan Tedder.

– Nem leszek ott. – George a karórájára nézett. Játszotta, mintha meghívták volna, amivel persze hazudott, de hát olyan kíváncsi volt. – A Fehér Házban van dolgom.

– Nagy kár.
George-nak eszébe jutott egy adatfoszlány.
– Az ütemterv szerint a második fázisban, a felépítésnél kell tartania.
Tedder arca földerült. Most már elhitte, hogy George a belső körhöz tartozik.
– Itt a jelentés – mondta, és kinyitotta a mappát.
George fokozottabb tájékozottságot mímelt, mint amennyivel dicsekedhetett. A *Mongúz* célja az volt, hogy segítse az antikommunista kubaiakat egy ellenforradalom kirobbantásában. A tervet az tetőzte volna be, hogy Castrót megbuktatják októberben, közvetlenül az időközi kongresszusi választások előtt. A CIA által kiképzett csoportok feladata volt a politikai szervezés meg a Castro-ellenes propaganda.
Tedder adott George-nak két papírlapot.
– Tartjuk a menetrendet? – kérdezte színlelt egykedvűséggel George.
Tedder megkerülte á választ.
– Ideje, hogy fokozzuk a nyomást – mondta. – Illegális röplapok, amelyek kifigurázzák Castrót, nem érik el a kellő hatást.
– Hogyan fokozhatnánk?
– Minden itt van – mutatott Tedder a papírra.
George beleolvasott. Amit látott, rosszabb volt annál, amire számított. A CIA szabotázsakciókat javasolt hidak, olajfinomítók, erőművek, cukormalmok és hajók ellen.
Ebben a pillanatban lépett be Dennis Wilson. Az inggallérja nem volt begombolva, a nyakkendőjét meglazította, az ingujját felgyűrte, ahogy Bobby szokta, habár gyérülő haja sosem vehette volna föl a versenyt Bobby sörényével. Amikor látta, hogy Tedder George-dzsal beszélget, meglepett, majd aggodalmas képet vágott.
– Ha felrobbantanak egy olajfinomítót és emberek halnak meg, akkor itt Washingtonban mindenki, aki jóváhagyta a tervet, bűnrészes lesz gyilkosságban – jegyezte meg George.
– Mit mondott neki? – förmedt rá dühösen Tedderre Dennis Wilson.
– Azt hittem, hogy ismeri az ügyet – védekezett Tedder.
– Ismerem – válaszolta George. – A biztonsági besorolásom ugyanaz, mint Dennis-é. – Wilsonhoz fordult. – Szóval miért titkoltad ezt olyan gondosan előlem?

– Mert tudtam, hogy nagy hűhót csapnál.
– Igazad is volt. Nem állunk háborúban Kubával. Kubaiak megölése gyilkosságnak számít.
– Háborúban állunk – szólt közbe Tedder.
– Ó? – felelte George. – Szóval, ha Castro ügynököket küld ide Washingtonba, akik üzemeket robbantanak fel, és megölik a maga feleségét, az nem bűncselekmény?
– Ne legyen nevetséges!
– Eltekintve a ténytől, hogy ez gyilkosság, nem tudja elképzelni, mi lesz ebből, ha kiderül? Nemzetközi botrány lehet belőle! Képzelje el, amint Hruscsov az ENSZ-ben felszólítja az elnökünket, hogy ne pénzelje tovább a nemzetközi terrorizmust! Gondoljon arra, milyen cikkek jelennek majd meg a *The New York Timesban.* Bobbynak le kellene mondania. És mi lesz az elnök újraválasztási kampányával? Senki sem gondolta végig, hogy mindez mit jelent a politikában?
– Természetesen végiggondoltuk. Ezért szigorúan titkos.
– És hogy fog ez működni? – George lapozott egyet. – Tényleg ezt olvasom? – folytatta. – Mérgezett szivarral akarjuk megölni Castrót?
– Nem vagy tagja a csoportnak, amely a tervezettel foglalkozik – mondta Wilson. – Úgyhogy felejtsd el, világos?
– Egy frászt. Máris viszem Bobbyhoz.
Wilson elnevette magát.
– Te seggfej! Még nem jöttél rá? Ő irányítja az egészet!
George szóhoz sem jutott.
Ennek ellenére elment Bobbyhoz, aki nyugodtan azt mondta:
– Menj Miamiba, George, ellenőrizd a dolgot. Tedder vezessen körbe. Azután gyere vissza, és fejtsd ki a véleményedet. Így hát George meglátogatta Floridában a nagy és új CIA-tábort, ahol a kubai menekülteket képezték ki a beszivárgásra. Ott vetette föl Tedder:
– Talán el kellene jönnie egy ilyen bevetésre. Nézze meg a saját szemével.
Ez kihívás volt, Tedder nem is számított rá, hogy George elfogadja. Ő azonban úgy érezte, hogy ha visszautasítja, meggyengül a helyzete. Jelenleg *ő* van fölényben, ő, aki erkölcsi és politikai okokból ellenzi a *Mongúz-terve*t. Ha nem hajlandó részt venni a bevetésben, elkönyvelik gyávának. És

énjének egy része talán nem tudott ellenállni a kihívásnak, hogy bizonyíthassa a bátorságát. Ezért bolond fővel azt felelte:

– Igen. Maga is jön?

Tedder meghökkent. George látta rajta, hogy a legszívesebben visszavonná a javaslatát. De most már nem kerülhette meg a kihívást. Az ilyesmit nevezné Greg Peshkov távpisilő versenynek. Tedder is úgy érezte, hogy nem hátrálhat; habár hozzátette, mintha utólag jutott volna az eszébe:

– Természetesen Bobbynak nem áruljuk el, hogy velünk jön. Így kerültek ide. Nagy kár, tűnődött George, hogy Kennedy elnök annyira szereti Jan Fleming brit író kémregényeit. Láthatólag azt hiszi, hogy a valóságban éppúgy megmentheti a világot egy James Bond, mint a regényekben. Bondnak „gyilkolási engedélye" van. Ami egy nagy marhaság. Senkinek nincs engedélye a gyilkolásra.

Egy La Isabela nevű városkába tartottak, egy keskeny félszigetre, amely ujjként szegeződött előre Kuba északi partvonalából. La Isabela kereskedelmi kikötő volt, nekik pedig meg kellett rongálniuk az épületeket.

Úgy időzítettek, hogy szürkületkor érkezzenek. Keleten éppen sápadni kezdett az ég, amikor Sanchez kapitány lefojtotta a hatalmas erejű motort. A bömbölés bugyborékolássá halkult. Sanchez jól ismerte a partvidéket: az apjának a forradalom előtt cukornádültetvénye volt a környéken. Amikor egy kisváros rajzolódott ki a fakó láthatáron, teljesen leállította a motort, és elővett egy pár evezőt.

A dagály a város felé vitte őket, az evezők inkább a kormányzáshoz kellettek. Sanchez tökéletesen számította ki az útvonalat. Feltűnt a betonmóló. Mögötte nyeregtetős, hatalmas raktárak derengtek. A kikötőben nem voltak nagy hajók, csak néhány kis halászcsónak horgonyzott valamivel távolabb, a part mentén. Alacsony hullámok susogtak a homokon, máskülönben csönd volt. A néma motorcsónak a mólónak ütközött.

Kinyitották a rakteret, az emberek fölfegyverkeztek. Tedder egy pisztolyt nyújtott George felé. Ő megrázta a fejét.

– Vegye el – erősködött Tedder. – Veszélyes a küldetés.

George tudta, miben mesterkedik. Tedder azt akarja, hogy a saját kezével ontson vért. Utána aligha bírálhatja a *Mongúz-terve*t. Ám őt nem lehetett ilyen könnyen manipulálni.

– Köszönöm, nem. Én szigorúan megfigyelő vagyok.

– Én vagyok a bevetés parancsnoka, és utasítom magát.
– Én pedig azt válaszolom, hogy menjen maga a fenébe.
Tedder felhagyott a próbálkozással.
Sanchez kikötötte a csónakot, valamennyien kiszálltak. Senki sem beszélt. Sanchez a legközelebbi raktárra mutatott, amely a legnagyobbnak tűnt. Valamennyien odafutottak. George volt a hátvéd.
Sehol egy lélek. A sorban álló faházak, amelyeket George látott, alig voltak különbek a putriknál. Kikötött csacsi legelte a gyér füvet a földút mellett. A negyvenes évekből itt maradi, rozsdás kisteher volt az egyetlen jármű. Koldusszegény hely, állapította meg George.
Valaha forgalmas kikötő lehetett, Eisenhower elnök tette tönkre, aki 1960-ban embargó alá helyezte a két állam kereskedelmét.
Valahol felugatott egy kutya.
Az ablaktalan épület deszkából készült, hullámbádog tető fedte. Sanchez talált egy kis ajtót, és berúgta. Valamennyien berontottak. A raktár üres volt, leszámítva a földön a csomagolóanyagok – törött ládák, kartondobozok, rövid kötél- és madzagdarabok, szétszórt zsákok, szakadt hálók – hulladékát.
– Tökéletes! – mondta Sanchez.
A négy kubai gyújtóbombákat dobált szét a padlón. Amikor meggyulladtak, szempillantás alatt lángra lobbantották a szemetet. Perceken belül átterjed a tűz a deszkafalakra. Az emberek kirohantak.
– Hé! Mi ez? – kiáltotta valaki.
George megfordult. Egy ősz kubai volt az, valamilyen egyenruhában, Ilii öreg, hogy rendőr vagy katona lehessen. George éjjeliőrnek nézte. Szandált viselt, ám az övén pisztoly lógott, és éppen a tokot babrálta.
Mielőtt előhúzhatta volna a fegyverét, Sanchez lelőtte. Vér ütött át a fehér ingmellen, az öregember hanyatt zuhant.
– Tűnés! – mondta Sanchez, és leszáguldott négy társával a motorcsónakhoz.
George az öregember mellé térdelt, akinek a szeme vakon meredt a világosodó égre.
– George! – ordította mögötte Tedder. – Mozogjon már!
Néhány pillanatig lüktetve folyt a sebből vér, azután szivárgássá lassult. George megfogta az öregember csuklóját, de már nem volt pulzusa. Legalább gyorsan halt meg.

Már az egész raktár égett. George érezte a melegét.

– George! Itt hagyjuk!

A csónak motorja bömbölve kelt életre.

George lecsukta az öreg szemét. Föltápászkodott, néhány másodpercig lehajtott fejjel állt. Azután futott a csónakhoz.

Mihelyt a csónakba lépett, az elkanyarodott a dokktól, és nekivágott az öbölnek. George becsatolta magát.

Tedder a fülébe ordított:

– Mi a francot művelt?

– Megöltünk egy ártatlan embert – felelte George. – Gondoltam, megérdemel egy pillanatnyi tiszteletet.

– A kommunistáknak dolgozott.

– Éjjeliőr volt, valószínűleg semmit sem tudott a kommunistákról.

– Maga hülye beszari!

George hátranézett. A raktárházból hatalmas máglya lett. Emberek nyüzsögtek körülötte, feltehetőleg oltani próbálták. Ismét előrefordult, és többé nem nézett vissza.

Amikor megérkeztek Miamiba, és végre ismét szilárd földön álltak, George azt mondta Teddernek:

– Amikor a tengeren voltunk, beszarinak nevezett. – Tudta, hogy ez ostobaság, majdnem akkora, mint elmenni erre a bevetésre, de túl dölyfös volt ahhoz, hogy annyiban hagyja a dolgot. – Most már szárazföldön vagyunk, nem kell aggódnunk a biztonságunkért. Nem akarja itt megismételni?

Tedder rámeredt. Magasabb volt George-nál, de kevésbé markos. Bizonyára kapott kiképzést valamilyen harcművészetből, és George látta rajta, hogy az esélyeket latolgatja. A kubaiak semleges érdeklődéssel nézték őket.

Tedder pillantása George karfiolfülére siklott, majd visszatért az arcára, és azt mondta:

– Azt hiszem, ezt elfelejthetjük.

– Gondoltam – felelte George.

Visszafelé a repülőgépen írt egy rövid jelentést Bobbynak, hogy szerinte a *Mongúz-terv* hatástalan, és semmi jele annak, hogy Kuba népe (ellentétben azzal, amit a menekültek mondanak) el akarná zavarni Castrót. Ráadásul

fenyegeti az Egyesült Államok nemzetközi tekintélyét, mert ha valaha is kipattanna, gerjesztené az Amerika-ellenes hangulatot. Amikor átadta a jelentést Bobbynak, tömören csak annyit mondott:

– A *Mongúz* fölösleges és veszélyes.

– Tudom – felelte Bobby. – De valamit tennünk kell.

Gyimka már másképp látta a nőket.

A legtöbb hétvégét Valentyinnal, Nyinával és Annával töltötte a lányok lakásában. Párosával, felváltva aludtak a hálószobában és a nappali padlóján. Egy éjszaka kétszer, sőt akár háromszor is szeretkeztek. Minden álmát felülmúló részletességgel ismerhette meg a női lest formáját, illatát, ízét.

Ennek következtében a többi nőre is új, szakértőbb szemmel nézett. El tudta képzelni őket meztelenül, elképzelte mellük ívét, a fanszőrzetüket, az arcukat szeretkezés közben. Valahogy azzal, hogy megismert egy nőt, valamennyit megismerte.

Kissé hűtlennek is érezte magát, amikor megcsodálta Natalja Szmotrovát a picundai tengerparton, kanárisárga fürdőruhájában, nedves hajával, homokos lábával. Karcsú alakja nem volt olyan áramvonalas, mint Nyináé, de látványa semmivel sem volt kevésbé kellemes, bár talán bocsánatos bűnnek volt tekinthető Gyimka érdeklődése: két hete időzött a Fekete-tengernél Hruscsovval, és úgy élt, akár egy szerzetes. Különben sem próbálkozott udvarlással, mivel Natalja karikagyűrűt viselt.

Szmotrova egy gépelt jelentést olvasott, miközben Gyimka úszott egyet délben. Utána a nő ruhát vett a fürdődresszére, a fiú felhúzta házilag készült sortját, és így mentek fel a partról abba az épületbe, amelyet Barakknak hívtak.

Csúf, új épület volt, a hozzájuk hasonló, viszonylag alacsony rangú vendégeknek húzták fel. A többi tanácsadóval az üres étkezőben találkoztak, amelyet átitatott a káposztás hús szaga.

Ez is olyan helyezkedő értekezlet volt a Minisztertanács következő heti ülése előtt, szokás szerint azzal a céllal, hogy feltárják a vitás kérdéseket, és megszerezzék valamelyik oldal támogatását. Így egy titkár megmenthette a főnökét attól a kínos helyzettől, hogy egy már elutasított javaslat mellett kardoskodjon.

Gyimka rögtön támadásba lendült.
– A Hadügyminisztérium miért olyan lagymatag, amikor fegyvert kell szállítanunk kubai elvtársainknak? – kérdezte. – Kuba az egyetlen forradalmi állam az amerikai földrészen. Bizonyítéka annak, hogy a marxizmus nemcsak Keleten, de az egész világon érvényes.
Rokonszenve a kubai forradalom iránt nem csupán ideológiai természetű volt. Felpezsdítette a gyakorlóruhás, szakállas, szivarozó hősök látványa. Micsoda ellentétei a komor képű, szürke öltönyös szovjet vezetőknek! A kommunizmusnak vidám keresztes hadjáratnak kellene lennie egy jobb világért. De a Szovjetunió néha sokkal inkább emlékeztetett egy középkori kolostorra, ahol mindenki szegénységi és engedelmességi fogadalmat tett.
Jevgenyij Filipov, a hadügyminiszter titkára azonnal felhorkant.
– Castro nem igaz marxista – mondta. – Figyelmen kívül hagyja a Kubai Szocialista Néppárt helyes irányvonalát. (Ez egy Moszkva-barát párt volt.) A saját revizionista útját járja!
A kommunizmusra Gyimka véleménye szerint nagyon ráfért volna a revízió, de ezt nem mondta ki.
– A kubai forradalom hatalmas csapás a kapitalizmusra és az imperializmusra. Támogatnunk kellene már csak azért is, mert a Kennedy testvérek annyira gyűlölik Castrót!
– Tényleg? – felelte Filipov. – Nem is tudtam. Már egy éve a támadásnak a Disznó-öbölben. Azóta mit csináltak az amerikaiak?
– Durván elutasították Castro puhatolózását, hogy lehetséges-e a békekötés.
– Ez igaz: a Kongresszus konzervatív tagjai nem engednék meg Kennedynek, hogy szerződést kössön Castróval. Ez azonban nem jelenti azt, hogy háborúra készülnek.
Gyimka körülnézett a teremben összegyűlt, rövid ujjú inget viselő, szandálos tanácsadókon. Feszülten figyelték őt és Filipovot, diszkréten hallgattak, amíg el nem dől, ki lesz a győztes ebben a gladiátori viadalban.
– Vigyáznunk kell, hogy ne buktathassák meg a kubai forradalmat. Hruscsov elvtárs úgy gondolja, hogy lesz még egy amerikai invázió, csak ez alkalommal jobban szervezett és jobban finanszírozott.
– De hol vannak erre a bizonyítékok?
Gyimkát most ütötték ki. Agresszív volt, elkövetett minden tőle telhetőt,

ám eleve gyönge pozícióból indult.

– Nincsenek bizonyítékaink – ismerte el. – Feltételezések alapján kell vitatkoznunk.

– Vagyis késleltethetjük Castro fölfegyverzését, amíg a helyzet világosabb nem lesz.

Az asztal körül többen is bólogattak. Filipov keményen padlóra vitte Gyimkát. Ebben a pillanatban megszólalt Natalja.

– Igazság szerint azért van néhány bizonyíték. –Átadta Gyimkának a gépelt papírokat, amelyeket a parton olvasott.

Gyimka átfutotta a dokumentumot. Egy jelentés volt az amerikai KGB-rezidenstől, *Mongúz-terv* címmel.

Miközben ő sebesen olvasott, Natalja így szólt:

– Azzal ellentétben, amit a Hadügyminisztérium képviseletében Filipov elvtárs mondott, a KGB biztos abban, hogy az amerikaiak nem mondtak le Kubáról.

Filipov méregbe gurult:

– Miért nem ismertették mindannyiunkkal ezt a dokumentumot?

– Mert csak most érkezett Washingtonból – felelte hűvösen Natalja. – Biztos vagyok benne, hogy délután kap belőle egy példányt.

Natalja mindig elsőnek jut hozzá a kulcsfontosságú információkhoz, tűnődött Gyimka. Ez óriási előny egy tanácsadónál. Nyilvánvalóan nagyon értékes lehet a főnöke, Gromiko külügyminiszter számára. Nem vitás, hogy ezért kapta meg ezt a magas állást.

Megdöbbentette, amit olvasott. Ő ugyan, hála Nataljának, győzött a mai vitában, ez viszont itt rossz hír a kubai forradalom számára.

– Ez még rosszabb, mint amitől Hruscsov elvtárs tartott! – mondta. A CIA szabotőr csoportjai készen állnak arra, hogy lerombolják a cukorgyárakat és az erőműveket. Ez gerillaháború! És összeesküdtek Castro meggyilkolására!

– Bízhatunk ezekben az információkban? – kérdezte elkeseredetten Filipov.

Gyimka ránézett.

– Mi a véleménye a KGB-ról, Filipov elvtárs?

Filipov tartotta a száját.

Gyimka fölállt.

– Sajnálom, hogy a tervezettnél korábban kell bezárnom ezt az

értekezletet – mondta. – De azt hiszem, a főtitkár elvtársnak ezt azonnal látnia kell. – Azzal távozott.

Elindult a fenyves egyik ösvényén Hruscsov fehér függönyös, fehér stukkós villájához. Szédületesen volt berendezve: a bútorokhoz használt fát kifakították, hogy olyan legyen, mint az uszadék. Ugyan kinek lehetett ilyen radikálisan modern ízlése? Biztosan nem a paraszt Hruscsovnak, akinek, ha egyáltalán tudomást vesz a berendezésről, valószínűleg jobban tetszett volna valamilyen bársonykárpit és a virágmintás szőnyegek.

A főtitkárt az öbölre néző emeleti erkélyen találta. Hruscsov erős KOMZ távcsövet tartott a kezében.

Gyimka nem volt ideges. Tudta, hogy Hruscsov kedveli. Tetszett neki, ahogy a titkára szembeszegül a többi tanácsadóval.

– Azt gondoltam, Nyikita Szergejevics, hogy azonnal látnia kell ezt a jelentést – mondta Gyimka. – *Mongúz-terv*…

– Már olvastam – szakította félbe Hruscsov. Átadta a távcsövet a fiúnak. – Nézzen csak oda – mutatott a vízen át Törökország felé.

Gyimka a szeméhez emelte a távcsövet.

– Amerikai atomrakéták – mondta Hruscsov. – Egyenesen a dácsámra céloznak!

Gyimka semmilyen rakétát nem látott. Törökországot sem láthatta, hiszen az 240 kilométerre volt. Ám tudta, hogy a színpadias gesztus ellenére Hruscsovnak alapvetően igaza van. Törökországban az USA Jupiter rakétákat telepített, elavult, de korántsem hatástalan fegyvereket. A nagybátyjától, Vologyától hallotta, aki a katonai hírszerzésnél dolgozott.

Most mit csináljon? Tegyen úgy, mintha látná a rakétákat a távcsővel? De hát Hruscsov tudja, hogy ez lehetetlen.

Maga Hruscsov oldotta meg a problémát, miután visszavette a távcsövet.

– Tudja, mit fogok tenni? – kérdezte.

– Kérem, mondja meg.

– Megmutatom Kennedynek, hogy milyen érzés ez. Atomrakétákat telepítek Kubába – én veszem célba az *ő* dácsáját!

Gyimka nem jutott szóhoz. Erre nem számított. És nem találta jó ötletnek. Abban egyetértett a főnökével, hogy Kubának több katonai segítségre van szüksége, a Hadügyminisztériummal is összecsapott ebben a kérdésben, de a főtitkár most túl messzire ment.

– Atomrakétákat? – kérdezett vissza, hogy időt nyerjen a gondolkodásra.
– Pontosan! – Hruscsov a *Mongúz-tervről* szóló KGB-jelentésre mutatott a fiú markában. – Ez meg fogja győzni a Politikai Bizottságot, hogy támogasson. Mérgezett szivar! Hah!
– Az volt a hivatalos álláspontunk, hogy nem telepítünk atomfegyvereket Kubába. – Gyimka ezt nem úgy mondta, mint aki vitatkozni akar, hanem inkább úgy, mint akinek véletlenül jutott az eszébe egy információ. – Számos alkalommal nyilvánosan is megerősítettük az amerikaiaknak.
Hruscsov kajánul vigyorgott.
– Annál jobban meglepődik majd Kennedy!
Gyimkát megijesztette, amikor Hruscsov ilyen hangulatba került. A főtitkár nem bolond, viszont hazárdjátékos. Ha ez a terv csődöt mond, akkor az olyan diplomáciai kudarc, amely megbuktathatja Hruscsovot – és mintegy mellesleg véget vet Gyimka pályafutásának. Ami ennél is rosszabb, kiprovokálhatja Amerika támadását Kuba ellen, vagyis éppen az történik majd, amit el akarnak kerülni – és az ő imádott testvére éppen Kubában van. Még azt is kockáztatják, hogy kitör az atomháború, amely véget vet a kapitalizmusnak, a kommunizmusnak és jó eséllyel az emberiségnek is.
Másrészt akaratlanul föllelkesült. Micsoda pofon lenne ez a gazdag, öntelt Kennedy testvéreknek, az Egyesült Államoknak, a világ csendőrének és az egész kapitalista-imperialista tábornak! Ha a hazardírozás bejön, micsoda diadal lesz az a Szovjetuniónak és Hruscsovnak!
Mit tegyen? Gyakorlati üzemmódba kapcsolt, és igyekezett kieszelni, mivel csökkenthetik a terv apokaliptikus kockázatait.
– Kezdetnek aláírhatnánk egy békeszerződést Kubával – mondta. – Az amerikaiak aligha tiltakozhatnak, hacsak nem akarják beismerni, hogy támadásra készülnek egy szegény, fejlődő ország ellen. – Hruscsov savanyú képet vágott, de nem szólt, így a fiú folytatta.
– Azután támogathatjuk őket hagyományos fegyverekkel. Kennedy számára megint kényelmetlen lesz a tiltakozás: miért ne vásárolhatna egy ország fegyvereket a hadseregének? Ezután küldhetjük a rakétákat…
– Nem! – vágott közbe Hruscsov. Sosem szerette a fokozatosságot, gondolta Gyimka. – A következőt tesszük. Titokban elküldjük a rakétákat. A ládákon az lesz, hogy „dréncsövek” vagy mit tudom én. Még a hajók kapitányai sem fogják tudni, mi van bennük. Elküldjük az embereinket

Kubába, hogy összeszereljék az indítóállványokat. Az amerikaiaknak fogalmuk sem lesz, hogy mire készülünk.

Gyimkának kissé elszorult a szíve a félelemtől és a lelkesedéstől. Még a Szovjetunióban is rendkívül nehéz lesz titokban tartani egy ilyen hatalmas vállalkozást. Sok ezer ember csomagolja be, szállítja vonalon a kikötőkbe, szedi ki a ládákból Kubában és telepíti a fegyvereket. Rábírható ez a sokaság a hallgatásra?

Ám egy szót sem szólt.

Hruscsov folytatta:

– Ha a fegyverek a kilövőállványon vannak, akkor majd bejelentjük őket. Kész tények elé állítjuk az amerikaiakat, és ők semmit sem tehetnek!

Ez olyasfajta bombasztikus húzás volt, amilyeneket Hruscsov kedvelt. Gyimka belátta, hogy sohase beszélhetné le erről. Óvatosan csak annyit mondott:

– Kíváncsi vagyok, Kennedy elnök hogyan reagál egy ilyen bejelentésre.

Hruscsov megvetően fújt.

– Az csak egy kölyök. Tapasztalatlan, félénk, gyenge.

– Hát persze – helyeselt Gyimka, bár attól tartott, Hruscsov alábecsüli a fiatal elnököt. – De november 6-án időközi választások lesznek. Ha a kampány idején jelentjük be a rakétákat, Kennedy komoly nyomás alá kerül, hogy tegyen valamilyen kemény válaszlépést, különben megalázó vereséget szenved a szavazáson.

– Akkor titokban kell tartania a dolgot november 6-áig.

– Kinek? – kérdezte Gyimka.

– Magának. Megteszem a vállalkozás vezetőjévé. Maga lesz az összekötőm a Hadügyminisztériummal, amelynek végre kell hajtania a tervet. A maga dolga lesz gondoskodni arról, hogy semmi ne szivárogjon ki, amíg készen nem vagyunk.

Gyimka annyira megdöbbent, hogy kirobbant belőle a kérdés.

– De miért én?

– Mert gyűlöli azt a fasz Filipovot. Bízhatok benne, hogy keményen meghajtja.

Gyimka túlságosan elképedt ahhoz, hogy azon törje a fejét, honnan értesült Hruscsov az *ő* gyűlöletéről Filipov iránt. A hadsereg kapott egy úgyszólván teljesíthetetlen feladatot, és Gyimkát fogják vádolni, ha valami

rosszul sül el. Ez katasztrófa.

De több esze volt annál, hogy ezt ki is mondja.

– Köszönöm, Nyikita Szergejevics – mondta hivatalos hangon.

Számíthat rám.

15. fejezet

A GAZ-13-at amerikaiasan áramvonalas hátsó szárnyai miatt hívták Csajkának, azaz Sirálynak. Képes volt százötven kilométeres óránkénti sebességre gyorsulni, noha a szovjet utakon ez már kényelmetlen. Létezett vörös-krémszín változatban, fehér betétes kerekekkel is, de Gyimkáé fekete volt.

Hátul ült, miközben a Csajka végiggördült az ukrajnai Szevasztopol kikötőjének rakpartján. A város a Krím félsziget kihegyesedő végében épült, a Fekete-tengernél. Húsz évvel korábban a németek rommá bombázták és ágyúzták. A háború után mediterrán balkonokkal és velencei boltívekkel ékes, vidám üdülőként építették újjá.

A fiú kiszállt és ránézett a dokkban horgonyzó teherhajóra, amelynek túlméretezett raktárszádjait egész fatörzsekhez tervezték. A forró nyári napsütésben a dokkmunkások síléceket és kartondobozokat rakodtak be, amelyekre azt írták ordító nagy betűkkel: „meleg ruha”, hogy olyan benyomást keltsenek, mintha a hajó a hideg északra indulna. Gyimka egy szibériai városról a megtévesztő Anadir kód nevet adta a műveletnek.

Most egy második Csajka kanyarodott be a dokkba, és leparkolt Gyimkáé mögött. Négy ember szállt ki belőle a katonai hírszerzők egyenruhájában, és az utasításait várták.

Sínpár húzódott a rakparton, fölötte hatalmas daru terpesztett, hogy a szállítmányt egyenesen a hajókba rakja át a vagonokból. Gyimka a karórájára pillantott.

– Már itt kellene lennie annak a kibaszott vonatnak!

Mostanában gyorsan felpaprikázódott. Még sosem volt ilyen feszült. Azt sem tudta, mi a stressz, amíg el nem kezdődött ez a vállalkozás.

A hírszerzők között egy Pankov nevű ezredes volt a rangidős, de a rangja ellenére is előírásos tisztelettel szólította meg Gyimkát.

– Dmitrij Iljics, óhajtja, hogy felhívjam őket?

– Azt hiszem, jön – szólalt meg Mejer hadnagy, egy másik tiszt.

Gyimka végignézett a sínen. A távolban meglátta a hosszú deszkaládákat szállító nyitott vagonok lassan közeledő sorát.

– Miért olyan természetes mindenkinek, hogy késik tizenöt kurva percet?

Gyimka a kémek miatt aggódott. Meglátogatta a helyi KGB-iroda főnökét, és átnézte a gyanús személyek listáját. Csupa másként gondolkodó volt: költők, papok, absztrakt festők, Izraelbe kívánkozó zsidók jellegzetes szovjet elégedetlenkedők, körülbelül annyira félelmetesek, mint egy biciklisklub. Gyimka ettől függetlenül lecsukatta őket, bár nem tűntek veszélyesnek. Csaknem bizonyos, hogy voltak igazi CIA ügynökök Szevasztopolban, de a KGB nem tudta, kik azok.

Kapitányi egyenruhát viselő férfi jött le a hajóhídon, és megszólította Pankovot.

Maga itt a parancsnok, ezredes elvtárs?

Pankov Gyimka felé biccentett.

A kapitány kevésbé tiszteletteljes hangra váltott.

– A hajóm nem mehet Szibériába – mondta.

– Úti célja titkosított információ – felelte Gyimka. – Ne beszéljen róla. – A zsebében lezárt boríték lapult, amelyet a kapitánynak akkor kellett kibontania, amikor kijutott a Fekete-tengerről a Földközi-tengerre. Akkor tudja meg, hogy Kuba az úti cél.

– Szükségem van hideg éghajlathoz való kenőolajra, fagyállóra, jégtelenítő berendezésre.

– Fogja be a pofáját! – mondta Gyimka.

– Muszáj tiltakoznom. A szibériai viszonyok…

Gyimka odaszólt Mejer hadnagynak.

– Vágja szájon!

Mejer nagydarab ember volt, és keményen ütött. A kapitány visszatántorodott, a szája vérezni kezdett.

– Menjen vissza a fedélzetre, várja a parancsot, és tartsa azt az ostoba száját! – parancsolta Gyimka.

A kapitány távozott. Azok, akik a rakparton maradtak, ismét a szerelvényt figyelték.

Hatalmas vállalkozás volt az *Anadir-terv.* A közeledő vonat csak az első a tizenkilenc hasonló szerelvény közül, amelyeket azért rekviráltak, hogy Szevasztopolba szállítsák az első rakétaezredet. Gyimkának összesen ötvenezer embert és 230 000 tonna felszerelést kellett Kubába irányítania, amihez nyolcvanöt hajóból álló flotta állt a rendelkezésére.

Még mindig nem tudta, hogyan lehet ezt az egészet titokban tartani.

A szovjet bürokraták között rengeteg volt a trehány, a lusta, az iszákos vagy az egyszerű tökkelütött. Félreértették az utasításokat, elfelejtették őket, fanyalogva veselkedtek neki a nehéz feladatoknak, azután félbehagyták őket, néha pedig úgy döntöttek, hogy ők jobban tudják, mi a teendő. Fölösleges volt érvelni nekik, de kedveskedni még fölöslegesebb lett volna. A kedves embert hülyének nézték, akit le lehet söpörni.

A vonat a hajó mellé araszolt, csikorogtak a fékek. Valamennyi különleges vagon csak egyetlen, huszonnégy méter hosszú és három méter széles ládát hozott. A kezelő felmászott a portáldarura, belépett az irányítófülkébe. A dokkmunkások felugrottak a vagonokra, hogy előkészítsék a ládákat a berakodáshoz. Egy század katona is utazott a vonaton, akik beálltak segíteni a munkásoknak. Gyimka megkönnyebbülésére egyenruhájukról eltávolították a rakétaezred fegyvernemi jelzését, úgy, ahogy azt *ő* parancsolta.

Az egyik vagonból leugrott egy civil ruhás ember. Gyimka bosszúsan látta, hogy az ő hadügyminisztériumi alteregója, Jevgenyij Filipov az. A kapitányhoz hasonlóan ő is Pankovhoz ment oda, ám az ezredes felvilágosította:

– Dvorkin elvtárs itt a parancsnok.

Filipov vállat vont.

– Csak néhány percet késtünk – mondta elégedetten. – Feltartottak…

Ekkor Gyimka észrevett valamit.

– Ó, ne! – mondta. –Bassza meg!

– Valami baj van? – kérdezte Filipov.

Gyimka toppantott a beton rakparton.

– Bassza meg, bassza meg, bassza meg!

– Mi baj?

Gyimka dühösen nézett rá.

– Ki a vonat parancsnoka?

– Katsz ezredes.

– Hozza ide rögtön azt a hülye szemétládát!

Filipovnak nem tetszett, hogy Gyimka parancsol neki, de egy ilyen utasítást aligha tagadhatott meg, így hát elment.

Pankov kérdőn nézett Gyimkára.

Gyimka fáradt haraggal kérdezte.
– Látja, mit festettek a vagonok oldalára?
Pankov bólintott.
– Egy katonai kódszámot.
– Pontosan – felelte Gyimka keserűen. – Azt jelenti: „R-12 ballisztikus rakéta”.
– A francba! – mondta Pankov.
Gyimka tehetetlen dühvel csóválta a fejét.
– Egyeseknek a kínzás is túl enyhe!
Tartott tőle, hogy előbb-utóbb összetűzésbe kerül a hadsereggel, tulajdonképpen jobb is, hogy most, az első rakománynál történik. Ráadásul felkészült rá.
Filipov egy ezredessel és egy őrnaggyal tért vissza.
– Erőt, egészséget, elvtársak! – szólalt meg a rangidős. – Katsz ezredes vagyok. Kicsit késtünk, de ezt leszámítva minden olyan simán ment…
– Nem ment simán, maga féleszű pöcs – szakította félbe Gyimka. Katsz nem hitt a fülének.
– Mit mondott?
– Nézze, Dvorkin – szólt közbe Filipov – , nem beszélhet így a hadsereg egy tisztjével…
Gyimka rá se hederített, ő csak Katszhoz beszélt.
– Engedetlenségével veszélyeztette ennek az egész műveletnek a titkosságát. Az volt a parancsa, hogy fesse át a hadsereg számait a ládákon. Új sablont is kapott, amelyen az állt, hogy „építési osztályú műanyag dréncső”. Minden ládára ezt az új jelzést kellett volna festetnie.
– Erre nem volt idő – felelte sértődötten Katsz.
– Viselkedjen ésszerűen, Dvorkin – mondta Filipov.
Gyimka gyanította, hogy Filipov örülne, ha kiszivárogna a titok, mert akkor Hruscsov leszerepel, talán még a hatalomból is kibukik.
Délnek, a tenger irányába mutatott.
– Katsz, maga kibaszott hülye, abban az irányban alig kétszáznegyven kilométerre egy NATO-ország partjai húzódnak. Nem tud róla, hogy az amerikaiaknak kémeik vannak ott? És hogy azokat elküldik az olyan helyekre, mint Szevasztopol, ami egy haditengerészeti támaszpont és kulcsfontosságú szovjet kikötő?

– A jelzések kódolva vannak…

– Tényleg? Mi van a maga fejében, kutyaszar? Mégis mit képzel, milyen kiképzést kapnak a kapitalista és imperialista kémek? Megtanítják nekik a fegyvernemi szimbólumainkat – például a rakéta-ezredét, amelyet maga parancsszegő módon most is a gallérján visel – éppúgy, mint más katonai és felszerelési jelzéseket. Maga barommállat seggfej, Európában minden áruló és a CIA összes besúgója képes megfejteni ezeknek a ládáknak a katonai kódját!

Katsz igyekezeti megőrizni a méltóságát.

– Kinek képzeli magát? – tiltakozott. – Ne merészeljen ilyen hangot használni velem! Idősebb gyerekeim vannak, mint maga!

– Felmentem a parancsnokság alól – felelte Gyimka.

– Ne legyen nevetséges!

– Mutassa meg neki.

Pankov ezredes elővett egy papírlapot a zsebéből, és átadta Katsznak.

– Amint a dokumentumból látja, megvan hozzá a szükséges felhatalmazásom – mondta Gyimka.

Látta, hogy Filipov álla leesik.

– Le van tartóztatva árulásért – mondta Katsznak. – Kövesse ezeket az embereket.

Major hadnagy és még egy ember Pan-kov csoportjából közrefogta, lefegyverezte Katszot, és elindultak vele a limuzinhoz.

Filipov csak ekkor tért magához.

– Dvorkin, az isten szerelmére…

– Ha nem tud valami hasznosat mondani, akkor fogja be azt a kibaszott pofáját! – förmedt rá Gyimka. A rakétaezred őrnagyához fordult, aki eddig egy szót sem szólt. – Maga Katsz helyettese?

– Igenis, elvtárs – mondta rémülten a tiszt. – Szpeklor őrnagy, parancsára.

– Maga a parancsnok.

– Köszönöm.

– Vigye innen ezt a szerelvényt. Innen északra van egy nagy remíz. Szervezze meg a vasút vezetőségével, hogy beállhasson oda tizenkét órára, amíg átfestik a ládákat. Holnap hozza vissza a vonatot.

– Igenis.

– Katsz ezredes szibériai munkatáborban tölti élete hátralévő részét, ami nem lesz túl hosszú. Vagyis ne hibázzon, Szpektor őrnagy.
– Nem fogok.
Gyimka beszállt a limuzinba. A Csajka elhaladt a rakparton ácsorgó Filipov mellett, aki láthatólag nem értette, ami most történi.

Tánya Dvorkina Kuba északi partján, Havannától negyven kilométerre állt a marieli rakparton, ahol egy keskeny öböl vezetett a hegyek között megbújó, hatalmas kikötőbe, és aggodalmasan nézte a betonmóló mellett horgonyzó szovjet hajót. A mólón szovjet ZIL130-as teherautó parkolt, amely egy 24 méteres utánfutót vontatott. Egy daru hosszú deszkaládát emelt ki a hajó rakteréből, és kínos lassúsággal közelítette a teherautóhoz. A ládára azt írták cirill betűkkel: „építési osztályú műanyag dréncső”.
Reflektorok világítottak Tányának, hogy láthasson, mert a hajót a fivére parancsára éjszaka kellett kirakni. A kikötőből kitiltottak minden más vízi járművet. Őrhajók zárták le a keskeny öblöt. Béka-emberek kutatták át a tengert a hajó körül, hogy megóvják minden fenyegetéstől, ami a víz alól jöhet. Gyimka nevét félelemmel ejtették ki: azt mondták, a szava törvény, a haragja szörnyű.
Tánya cikkeket írt a TASZSZ-nak arról, hogy a Szovjetunió miként segíti Kubát, és milyen hálás a kubai nép a Föld túlsó oldalán élő szövetségesének barátságáért. Ám az igazságot azok a kódolt szövegek tartalmazták, amelyeket a KGB távírón továbbított Gyimkának a Kremlbe. Tánya most azt a nem hivatalos feladatot kapta a testvérétől, hogy ellenőrizze, hibátlanul teljesítik-e az utasításait. Éppen ezért izgult.
Vele volt Päz Oliva tábornok, a legszebb férfi, akit Tánya valaha látott.
Lélegzetelállítóan vonzó volt: magas, erős, kicsit félelmetes, amíg el nem mosolyodott és meg nem szólalt halk basszus hangján, amiről a lánynak mindig a csellóra kellett gondolnia, ahogy válaszol a vonó simogatására. A harmincas éveiben járt: Castro katonái többnyire fiatalok voltak. Sötét bőrével, puha, göndör fürtjeivel inkább látszott négernek, mint latinnak. Ő volt a kirakatembere Castro faji egyenlőséget hirdető politikájának, amely annyira különbözött Kennedyétől.
Eltartott egy darabig, amíg Tánya megszerette Kubát. Jobban hiányzott neki Vaszilij, mint gondolta. Most döbbent rá, mennyire költődik hozzá, noha

sosem voltak szeretők. Aggódott a férfiért, hiszen szibériai munkatáborban volt, ahol éhezett és fázott. Akciója, amely miatt megbüntették – nyilvánosságra merte hozni Usztyin Bogyan operaénekes betegségét –, bizonyos mértékben sikerrel járt: Bogyant szabadon engedték, noha nem sokkal később meghalt egy moszkvai kórházban. Vaszilij meglátta volna benne a sors iróniáját.

Néhány dolgot azonban nem tudott megszokni. Még mindig kabátot vett az utcára, noha itt sosem volt hideg. Unta a babot és a rizst, meglepetésére hiányolta a tejfölös kását. A naptól perzselt, végeérhetetlen, forró nyári napokban néha nem bánta volna, ha zápor frissítené fel az utcákat.

A kubai parasztok ugyanolyan szegények voltak, mint a szovjetek, de vidámabbnak tűntek, talán az időjárás miatt. Végül a kubai nép elpusztíthatatlan életöröme hódította meg Tányát. Szivarozott, és rumot ivott *tu-Kolával,* a Coca-Cola helyi változatával. Szeretett táncolni Pazzal a hagyományos *trova* nevű zene ellenállhatatlanul szexi ritmusára. Castro a legtöbb éjszakai lokált bezáratta, de senki sem tilthatta meg a kubaiaknak, hogy gitározzanak, így a zenészek áthurcolkodtak a *casas de la trova* nevű kiskocsmákba.

De aggódott is a kubai népért. Dacoltak hatalmas szomszédjukkal, az. Egyesült Államokkal, amelytől az alig százhatvan kilométer széles Floridai-szoros választotta el őket. Egy napon talán megkaphatják érte a büntetést. Ha Tánya erre gondolt, úgy érezte magát, mint a krokodilmadár, amely vitézül járkál a hatalmas fenevad szájában, és kicsipegeti az ételmaradékot a tőrszerű fogak közül.

Vajon van értelme annak, hogy a kubaiak ilyen nyakasak? Ezt csak az idő mondhatja meg. Tánya borúlátó volt a kommunizmus megreformálhatóságát illetően, de néhány dolgot Castro csodálatra méltóan csinált. 1961-ben, az Oktatás Évében tízezer diák leple el a vidéket, hogy megtanítsák a parasztokat olvasni. Ennek a hősi keresztes hadjáratnak az volt a célja, hogy egyetlen kampány alatt felszámolják az analfabetizmust. Az olvasókönyv első mondata így hangzott: „A parasztok a szövetkezetben dolgoznak.” Na és akkor mi van? Az, aki tud olvasni, csak jobban átlát a kormánypropagandán.

Castro nem volt bolsevik. Megvetette az ortodoxiát, szüntelenül új megoldásokat agyalt ki. A Kremlben épp ezért voltak mérgesek rá. Azonban demokrata sem volt. Tánya elszomorodott, amikor Castro bejelentette, hogy

a forradalom szükségtelenné tette a választásokat. És volt egyetlen terület, ahol szolgai módon másolta a Szovjetuniót: a KGB tanácsaira támaszkodva kegyetlenül hatékony titkosrendőrséget hozott létre a másként gondolkodók eltiprására.

Mindent összevéve Tánya sok szerencsét kívánt a forradalomnak. Kubának valóban meg kellett szabadulnia a fejletlenségtől, a gyarmati sorból. Senki se kívánta vissza az amerikaiakat a kaszinóikkal és prostituáltjaikkal. Tánya mégis kételkedett benne, hogy lehetnek-e valaha is önállóak a kubaiak. Amerika rosszindulata a szovjetek karjába hajtotta őket; viszont minél közelebb került Castro a Szovjetunióhoz, úgy nőtt az amerikai megszállás valószínűsége. Kubának tulajdonképpen az kellett volna, hogy békén hagyják.

Talán most lesz rá lehetőségük. Tánya és Paz ama maroknyi ember közé tartozott, aki tudta, mi van ezekben a hosszú deszkaládákban. Tánya közvetlenül Gyimkának jelentett a biztonsági intézkedések hatékonyságáról. Ha a terv beválik, megvédhetik a kubaiakat az amerikai támadástól, és lélegzetvételnyi nyugalmat biztosítanak az országnak, hogy megtalálhassa útját a jövőbe.

Legalábbis Tánya ebben reménykedett.

Egy éve ismerte Pazt.

– Sosem beszélsz a családodról – mondta, miközben azt figyelték, ahogy a ládát lerakják a trélerre. Spanyolul mondta: mostanra egész folyékonyan beszélte a nyelvet. Fölszedett valamennyit az amerikai akcentusú angolból is, amelyet alkalmanként sok kubai használt.

– Az én családom a forradalom – felelte a férfi.

Marhaság, gondolta a lány.

Mindegy, valószínűleg le fog feküdni vele.

Pazról talán kiderülhet, hogy Vaszilij sötét bőrű változata: jóképű, elbűvölő, csapodár. Valószínűleg zsinórban váltják egymást az ágyában a hajlékony, ragyogó szemű kubai lányok.

Leintette magát a cinizmusa miatt. Csak mert egy férfi csinos, abból még nem következik, hogy agyatlan nőcsábász. Talán Paz csak az igazira vár, aki életének társa lehet, és vele együtt fáradozik egy új Kuba felépítésén.

A beládázott rakétát rögzítették a tréleren. Pazhoz odajött egy Lorenzo nevű, kicsi, alázatos hadnagy, hogy jelentést tegyen:

– Készen állunk az indulásra, tábornok elvtárs.
– Rajta – bólintott Paz.
A teherautó lassan elindult a rakparton. Egy falka motorkerékpár felbődült, és nekilódult, hogy biztosítsák a tehernek az utat. Tánya és Paz beszállt a férfi dzsipjébe, egy zöld Buick Le Sabre kombiba, és követte a konvojt.
A kubai utakat nem huszonnégy méteres vontatókra tervezték. Az utóbbi három hónapban a szovjet hadsereg mérnökei új hidakat építettek, levágták a hajtűkanyarokat, de a konvojnak többnyire így is cammognia kellett. Tánya megkönnyebbülten látta, hogy minden más járművet leparancsollak az utakról. A falvakban, amelyeken át kellett vágniuk, az alacsony, kétszobás faházak sötétek voltak, a kocsmákat bezárták. Gyimka elégedett lehet.
A lány tudta, hogy mögöttük a rakparton máris egy újabb rakétát eresztenek rá egy újabb utánfutóra, és ez így tart hajnalig. Legalább két éjszaka, amíg az egész szállítmányt kirakják.
Gyimka stratégiája idáig működött. Úgy tűnt, senki se gyanítja, mit forral a Szovjetunió Kubában. Nem sutyorogtak róla diplomáciai körökben vagy a nyugati újságok cenzúrázatlan lapjain. Úgy tűnik, a Fehér Ház még semmit sem vett észre.
He még mindig volt két hónap az amerikai időközi választásokig, két hónap, ami alatt a hatalmas rakétákat teljes titokban kilövésre kész állapotba kell hozni. Tánya nem tudta, képesek lesznek-e rá.
Két óra múlva behajtottak egy széles völgybe, amelyet megszállt a szovjet hadsereg. A mérnökök kilövőállványt építettek. Több mint tucatnyi hasonlóan titkos építkezés folyt a hegyek gyűrődései között, véges-végig az 1200 kilométer hosszú szigeten.
Tánya és Paz kiszállt a dzsipből, és végignézte a reflektorfényben, ahogy a ládát leemelik a trélerről.
– Megcsináltuk – mondta Paz elégedetten. – Most már van atomfegyverünk. – Elővett egy szivart, rágyújtott.
– Mennyi ideig tart a telepítésük? – kérdezte óvatosan Tánya.
– Nem sokáig – felelte hanyagul a férfi. – Pár hétig.
Paz nem volt abban a hangulatban, hogy problémákkal foglalkozzon, de Tánya úgy látta, hogy ez tovább tarthat két hétnél. A poros építkezési területté változtatott völgyben eddig nem sok minden történt. Mindegy,

Paznak igaza van: a nehezén túl vannak, atomrakétákat hoztak Kubába az amerikaiak tudtán kívül.

– Nézd csak ezt a szépséget! – szólt Paz. – Egy napon Miamiban érhet földet. Bumm!

Tánya megborzongott.

– Remélem, nem.

– Miért?

Tényleg válaszolnia kell erre?

– Ezeket a rakétákat fenyegetésnek szánták. Hogy az amerikaiak ne merjék megszállni a szigetet. Ha felhasználják őket, akkor máris kudarcot vallottak.

– Talán – bólintott a férfi. – De ha megtámadnak minket, akkor egész amerikai városokat tudunk eltörölni.

Tányát megriasztotta a leplezetlen élvezet, amellyel a szörnyűséges lehetőség eltöltötte a tábornokot.

– És az mire jó?

A férfi elcsodálkozott.

– Megmenti a kubai nemzet büszkeségét! – Úgy ejtette ki a spanyol *dignidad* szót, mintha szentség lenne.

A lány alig hitt a fülének.

– Szóval képes lennél atomháborút indítani büszkeségből?

– Természetesen. Mi lehet ennél fontosabb?

Tánya felháborodott.

– Például az emberiség fennmaradása!

Paz elutasítóan legyintett égő szivarjával.

– Te csak aggódj az emberiségért – mondta. – Én maradok a becsületemnél.

– A fenébe! – csattant fel Tánya. – Megőrültél?

Paz ránézett.

– Kennedy elnök kész atomfegyvereket bevetni, ha megtámadják az Egyesült Államokat – mondta. – Hruscsov főtitkár is használni fogja őket, ha megtámadják a Szovjetuniót. Ugyanez érvényes De Gaulle-ra Franciaországban vagy Nagy-Britanniában az éppen aktuális vezetőre. Aki mást mondana, pár órán belül megbukna. – Megszívta a szivart, amelynek a vége vörösen felizzott, azután kifújta a füstöt. – Ha én őrült vagyok, akkor

valamennyien azok.

George Jakes nem tudta, miért van vészhelyzet. Bobby Kennedy október 16-án, kedden reggel válságtanácskozásra hívatta be őt és Dennis Wilsont a Fehér Házba. Úgy sejtette, hogy a téma a friss *The New York Times* címlapja lesz, amelyen ez a szalagcím virított:

EISENHOWER: AZ ELNÖK KÜLPOLITIKÁJA NEM ELÉG HATÁROZOTT!

Íratlan szabály volt, hogy a volt elnökök nem támadják utódjukat. Ettől függetlenül George-ot nem lepte meg, hogy Eisenhower felrúgta ezt a megállapodást. Jack Kennedy azzal győzött a választásokon, hogy gyengének nevezte Eisenhowert, és kitalált egy nem létező „rakétaelőnyt” a szovjetek javára. Eisenhowernek láthatóan még mindig fájt az övön aluli ütés. Most, amikor Kennedy sebezhető volt egy hasonló váddal szemben, Eisenhower bosszút állt – pontosan három héttel az időközi választások előtt.

A másik lehetőség még rosszabb. George igazi félelme az volt, hogy a *Mongúz-terv* kiszivároghat. Ha kiderül, hogy az elnök és a testvére szervezi a nemzetközi terrorizmust, ez jó muníciót jelent minden republikánus jelöltnek. Azt mondanák, hogy a Kennedyk bűnözők, amiért ezt teszik, és bolondok is, amiért hagyták kiszivárogni a titkot. És milyen megtorlást eszelhet ki Hruscsov?

George látta, hogy a főnöke dühös. Bobby nem értett az indulatai palástolásához. A harag megmutatkozott összeszorított fogsorán, görnyedt vállán, kék szemének jeges pillantásán.

George éppen azért kedvelte Bobbyt, mert a miniszter kimutatta az érzelmeit. A munkatársai gyakran beleláttak a szívébe. Ez sebezhetőbbé, de szerethetőbbé is tette.

Amikor beléptek a tanácsterembe, Kennedy elnök már ott volt. Egy hosszú asztalnál ült, amelynek lapján több nagy hamutartó állt. Kennedy középen foglalt helyet, a címer előtt, amelynek két oldalán magas, boltíves ablakok néztek a rózsakertre.

Egy fehér ruhás kislány is volt vele, a nem egészen ötéves Caroline. Rövid, világosbarna haját, amelyet oldalt választottak el – akárcsak az

elnökét –, egyetlen sima csat tartotta. Ünnepélyesen magyarázott valamit az apjának, aki olyan önfeledten hallgatta, mintha Caroline beszéde ugyanannyira fontos lenne, mint minden, ami itt, a hatalom szentélyében elhangzik. George-ot szíven ütötte a szülő és a gyermek kapcsolatának ereje. Ha lesz valaha lányom, gondolta, ugyanígy fogom hallgatni, hogy tudja, ő a legfontosabb a világon.

A tanácsadók a fal mentén foglaltak helyet. George Skip Dickerson mellé került, aki Lyndon B. Johnson alelnöknek dolgozott. Nagyon világos, egyenes szálú haja és sápadt bőre volt, majdnem mint egy albínónak. Kisöpört a szeméből egy szőke tincset és délies kiejtéssel megkérdezte:

– Van valami fogalmad, hol lehet tűz?

– Bobby nem közölte – válaszolta George.

Egy nő jött be a szobába, akit George nem ismert, és kivitte Caroline-t.

– A CIA-nak hírei vannak – szólalt meg az elnök. – Kezdjük.

A terem egyik végében, a kandalló előtt egy állvány magasodott, amelyre nagy, fekete-fehér fotót akasztottak. A kép mellett álló ember úgy mutatkozott be, hogy ő fényképelemző. George azt sem tudta, hogy létezik ilyen foglalkozás.

– A képek, amelyeket látni fognak, vasárnap készültek egy magassági U-2-es repülőgépről, amelyet a CIA küldött Kuba fölé.

Mindenki tudott a CIA kémrepülőgépeiről. A szovjetek két éve lelőttek egyet Szibéria fölött, és a pilótát bíróság elé állították kémkedésért.

Az állványon lógó fénykép elmosódott és szemcsés volt, a fákon kívül semmi olyasmit nem ábrázolt, amit George felismert volna. Valóban kellett az elemző, hogy felvilágosítsa őket, mit látnak.

– Ez egy kubai völgy harminc-harminckét kilométerre Mariéi kikötőjétől – mondta a CIA embere. Meg is mutatta egy kis pálcával. – Jó minőségű, új utak vezetnek egy nagy, nyitott térre. Ezek a szétszórt kis alakzatok földgépek: bulldózerek, markológépek, dömperek. És itt… – A nyomaték kedvéért megkocogtatta a fényképet. – Itt, középen olyan téglalapokat látnak, mintha deszkák lennének sorba rakva. Igazából 24X3 méteres ládák. Ez a méret és alak pontosan megfelel a szovjet R-12 közepes hatósugarú ballisztikus rakétának, amelyet arra terveztek, hogy atomtöltetet hordozzon.

George az utolsó pillanatban nyelte magába, hogy *mi a szent szar,* de mások nem voltak ilyen fegyelmezettek, és a levegő egy pillanatra izzott a

meghökkent káromkodástól.

– Biztos benne? – kérdezte valaki.

– Uram, sok éve tanulmányozok légi felderítésnél készült képeket – felelte az elemző –, és két dologról biztosíthatom. Egy: ez pontosan úgy néz ki, mint egy atomrakéta, és kettő: semmi más nem néz ki így.

Isten óvjon minket, gondolta rémülten George. A rohadt kubaiaknak atomfegyvereik vannak!

– Hogy az ördögbe kerültek oda? – kérdezte valaki.

– Nyilvánvalóan a szovjetek vitték Kubába őket a legnagyobb titokban – felelte az elemző.

– Az orrunk előtt – állapította meg a kérdező.

– Mi a hatótávolsága ezeknek a rakétáknak? – kérdezte valaki más.

– Több mint ezerhatszáz kilométer.

– Akkor hát el tudják találni…

– Ezt az épületet, uram.

George alig bírta megállni, hogy fel ne pattanjon, és ki ne rohanjon.

– És ez mennyi időbe telik?

– Hogy Kubából ideérjenek? Számításunk szerint tizenhárom perc.

George akaratlanul az ablakra pillantott, mintha megláthatna a rózsakert fölött egy közeledő rakétát.

– Ez a görény Hruscsov hazudott nekem – jelentette ki az elnök.

Azt mondta, hogy nem telepít atomrakétákat Kubába.

– És a CIA azt mondta, hogy hihetünk neki – tette hozzá Bobby.

Ismét megszólalt valaki:

– Ez lesz a téma a választási kampányig. Még három héten át.

George megkönnyebbülten menekült a belpolitikai következményekhez; az atomháború lehetősége túl borzasztó volt ahhoz, hogy gondolkozhasson rajta. Eszébe jutott a reggeli *The New York Times.* Most mit mondana Eisenhower? Amikor ő volt az elnök, ő legalább nem engedte meg a Szovjetuniónak, hogy kommunista atomtámaszponttá építse ki Kubát.

Ez katasztrófa, és nem csak külpolitikai szempontból. Novemberben egy republikánus földcsuszamlás azt jelentené, hogy elnöksége hátralévő két évében Kennedyt megbénítanák, akkor pedig elfelejthetik a polgárjogokat. Mivel még több republikánus csatlakozna a déli demokratákhoz, akik ellenzik a négerek egyenjogúságát, Kennedy nem fogadtathatná el a

polgárjogi törvényt. Vajon mennyi idő telik még el addig, hogy ne tartóztassák le Maria nagyapját, ha regisztráltatni akarja magát szavazónak?

A politikában minden mindennel összefügg.

Tennünk kell valamit azokkal a rakétákkal, gondolta George.

De fogalma sem volt róla, hogy mit.

Szerencsére Jack Kennedynek volt ötlete.

– Először is, fokozni kell az U-2-es megfigyeléseket Kuba fölött – mondta az elnök. – Tudnunk kell, hány rakétáról van szó, és hol vannak. Azután pedig, isten a tanúm, rávesszük őket, hogy tüntessék el őket onnan!

George felvidult. Hirtelen már nem is tűnt olyan komolynak a probléma. Amerikának sok száz repülőgépe és sok ezer bombája van. És ha Kennedy elnök határozott, erőszakos akciókat tervez Amerika védelmére, azok nem ártanak az időközi választásokon a demokratáknak.

Mindenki Maxwell Taylor tábornokra, a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottságának elnökére nézett, aki Amerika legmagasabb rangú katonai parancsnoka volt az elnök után. George elnézte ragyogóra brillantinozott, hullámos, elválasztott haját, és arra gondolt, hogy hiú ember lehet. Jack és Bobby egyaránt megbízott benne, George nem igazán értette, miért.

– Egy légicsapást Kuba lerohanásának kell követnie – mondta Taylor.

– És nekünk van egy tervünk erre az eshetőségre.

– A bombázás utáni héten 150 000 katonát tudunk partra tenni.

Kennedy még mindig azon töprengett, hogyan lehetne eltávolítani a szovjet rakétákat.

– Tudjuk garantálni, hogy Kubában minden indítóállvány megsemmisül? – kérdezte.

– Erre sosem lehet száz százalékos garanciát adni, elnök úr – felelte Taylor.

George arra gondolt, hogy Kuba 1200 kilométer hosszú. A légierő nem képes minden indítóállványt megtalálni, az elpusztításukról nem is beszélve.

– Azt hiszem, ha a légicsapásunk után marad indítóállvány, onnan azonnal elindítják a rakétákat az USA ellen – jegyezte meg Kennedy elnök.

– Kénytelenek vagyunk ezt vélelmezni – válaszolta Taylor.

Az elnök komoran nézett rá. George váratlanul el tudta képzelni annak a felelősségnek a félelmetes súlyát, amely a vállát nyomja.

– Azt mondja meg nekem – szólalt meg Kennedy ha rakéta talál el egy

közepes nagyságú amerikai várost, mekkorák lesznek a károk?

George fejéből azonnal kiment a választás. Szíve ismét kihűlt az atomháború gondolatától.

Taylor tábornok pár percig értekezett a tanácsadóival, azután visszafordult az asztalhoz.

– Elnök úr – mondta –, számításaink szerint legalább hatszázezer személy halna meg.

16. fejezet

Anya találkozni akart Nyinával. Gyimka elcsodálkozott ezen. Kapcsolata Nyinával izgalmas volt, lefeküdt vele, ahányszor tehette, de miért olyan érdekes ez az anyjának? Ezt meg is mondta neki.

– Az iskolában te voltál a legokosabb fiú, néha mégis olyan bolond tudsz lenni – felelte bosszúsan Ánya. – Figyelj már! Minden hétvégén, amikor nem Hruscsovnak dolgozol, ezzel a nővel vagy. Nyilvánvalóan fontos számodra. Három hónapja ismered. Csak természetes, hogy az anyád tudni akarja, milyen! Egyáltalán hogyan kérdezhetsz ilyet?

Gyimka belátta, hogy az anyjának igaza van. Nyina nemcsak a nője, nem is egyszerűen a barátnője, hanem a szeretője. Hozzátartozik az életéhez.

Szerette az anyját, bár nem mindenben fogadott szót neki. Ánya kifogásolta a motorozást, a farmernadrágot és Valentyint. Ezzel együtt Gyimka hajlandó volt a kedvéért minden ésszerű dologra, így hát meghívta Nyinát magukhoz.

Nyina először visszautasította.

– Nem tűröm, hogy a családod felmérjen, mint egy használt autót, amelyet meg akarsz venni – mondta sértődötten. – Közöld anyáddal, hogy nem óhajtok férjhez menni. Hamarosan elveszti az érdeklődését irántam.

– Nem a családom akar megismerni, csak ő – felelte Gyimka. – Az apám meghalt, a nővérem Kubában van. Egyáltalán mi kifogásod a házasság ellen?

– Mi van, csak nem kéred meg a kezemet?

Gyimka zavarba jött. Nyina izgalmas és szexi, és *ő* még sose gabalyodott bele ennyire egy nőbe, de a házasság eszébe se jutott. Eltöltené-e vele a hátralévő életét?

Megkerülte a kérdést.

Még csak most próbállak megismerni.

– Kipróbáltam a házasságot, és nem tetszett – mondta Nyina.

– Elég ennyi?

A dac az alaptermészetéhez tartozott, de a fiút nem zavarta. Többek között ez tette izgalmassá.

– Jobban szeretsz egyedül élni – mondta.

– Nyilvánvalóan.
– Mi olyan jó benne?
– Nem kell egy férfi kedvére tennem, így azt tehetem, ami nekem tetszik. És amikor valaki másra van szükségem, találkozhatok veled.
– Szóval hézagpótló vagyok.
Nyina elvigyorodott a kétértelmű fogalmazáson.
– Pontosan.
Ettől függetlenül egy kicsit töprengett, majd azt mondta:
– A fenébe, nem akarom, hogy az anyád az ellenségem legyen. Elmegyek.
Gyimka szorongott aznap. Nyina kiszámíthatatlan volt. Ha olyasvalami történt, ami nem tetszett neki – legyen az figyelmetlenségből eltört tányér, valódi vagy képzelt sértés, Gyimka hangjában egy cseppnyi helytelenítés –, kirobbanó indulata felért egy moszkvai szélviharral, mint amilyenek januárban támadnak észak felől. Csak reménykedett benne, hogy kijön az anyjával.
Nyina még nem járt a Kormányzati Házban. Mély hatást tett rá az előcsarnok, amelynek mérete fölért egy kisebb bálteremével. A lakás nem volt nagy, de a legtöbb moszkvai otthonhoz képest fényűzőnek számított vastag szőnyegeivel, drága tapétájával és a zenegéppel – a diófa szekrénybe épített lemezjátszóval és rádióval. Az ilyesmi csak a Gyimka apjához foghatóan magas rangú KGB-tiszteknek járt.
Ánya a harapnivalók gazdag választékát tálalta, amit a moszkvaiak jobban szeretnek a szabályos vacsoránál: füstölt makrélát, kemény tojást pirospaprikával, fehér kenyéren; uborkás-paradicsomos, kicsi rozskenyér szendvicseket, és a specialitását, egy tányér „vitorlást”: ovális pirítósokat, amelyeken fogpiszkáló árboc tartotta a háromszög alakú sajtdarabokat.
Ánya kiöltözött, és egy árnyalatnyi sminket is föltett. Gyimka apjának halála óta fölszedett egy kicsit, de jól állt neki. Gyimka úgy érezte, hogy az anyja boldogabb a férje halála óta. Talán igaza van Nyinának a házassággal kapcsolatban.
Ánya így fogadta Nyinát:
– Huszonhárom éves, és te vagy az első lány, akit hazahoz!
A fiú jobban örült volna, ha az anyja nem mondja ezt, mert olyannak tűnt tőle, mint egy kezdő. *Csakugyan* kezdő volt, amit Nyina rég kitalált, de akkor sem kell emlékeztetni rá. Különben is gyorsan tanult. Nyina azt

mondta, hogy jó szerető, jobb a férjénél, noha nem részletezte a dolgot.

Meglepetésére Nyina mindent megtett, hogy elnyerje az anyja tetszését: udvariasan Anna Grigorjevnának szólította, segített neki a konyhában, megkérdezte, hol vásárolta a ruháját.

Miután ittak egy kevés vodkát, Ánya eléggé fesztelen lett, hogy azt mondja:

– Nos, Nyina, azt hallom az én Gyimkámtól, hogy nem akarsz férjhez menni.

Gyimka felnyögött.

– De anya, ez túlságosan bizalmaskodó!

Ám Nyinát nem zavarta.

– Önhöz hasonlóan én is voltam már férjnél – felelte.

– De én már öregasszony vagyok.

Ánya negyvenöt éves volt, vagyis túl öregnek számított egy új házassághoz. Az általános vélemény szerint az ilyen korú nők túlléptek a vágyakon – ha pedig mégsem, akkor számíthattak a közmegvetésre. A tisztes özvegyasszony, aki élete dele után ismét férjhez ment, óvatosságból nem győzte hangsúlyozni, hogy „csak azért, hogy legyen kihez szólni”.

– Ön egyáltalán nem látszik öregnek, Anna Grigorjevna – felelte Nyina. – Akár Gyimka nővére is lehetne.

Ez badarság volt, de Ányának akkor is tetszett. A nők talán mindig élvezik az ilyesfajta hízelgést, akár hihető, akár nem. Akárhogy is, Ánya nem tiltakozott.

– Túl vén vagyok én már a gyerekszüléshez.

– Nekem sem lehet gyerekem.

– O! – Anyát meghökkentette ez a bejelentés, amely akkora csapás volt ábrándjaira, hogy egy pillanatra megfeledkezett a tapintatról.

– Miért? – kérdezte nyersen.

– Orvosi okokból.

– Ó.

Ánya nyilvánvalóan szeretett volna többet tudni. Gyimka már megfigyelte, hogy sok nőt nagyon érdekelnek az ilyen orvosi dolgok. Nyina azonban bezárkózott, mint mindig, ha ez a téma került szóba.

Kopogtattak. Gyimka felsóhajtott: sejtette, ki az. Ajtót nyitott.

A küszöbön a nagyszülei álltak, akik ugyanabban a házban laktak.

– Ó, Gyimka, te itthon vagy! – mondta színlelt meghökkenéssel Grigorij Peskov. Egyenruhát viselt. Noha közel járt a hetvennégyhez, még nem akart nyugdíjba menni. Gyimka szerint épp az volt a Szovjetunió egyik nagy baja, hogy az öregemberek nem tudták, mikor kell visszavonulni.

Gyimka nagyanyja, Katyerina megcsináltatta a haját.

– Hoztunk egy kis kaviárt – mondta. Nyilvánvalóan nem csak úgy véletlenül ugrottak be, ahogy megjátszották. Tudtak Nyina érkezéséről, és eljöttek, hogy megtekintsék. A család felmérést tart, pontosan ahogy Nyina tartott tőle.

Gyimka bemutatta a lányt. Nagyanyó megcsókolta Nyinát, nagyapó a kelleténél hosszabb ideig fogta a kezét. Gyimka megkönnyebbülésére Nyina továbbra is elbűvölő volt. Nagyapót „tábornok elvtársnak" szólította. Azonnal rájött, hogy az öregnek van szeme a csinos lányokhoz, így flörtölni kezdett vele (ami roppantul tetszett nagyapónak), ugyanakkor cinkos pillantást vetett nagyanyóra: *Tudjuk, milyenek a férfiak!*

Nagyapó a munkájáról kérdezte Nyinát. A lány eldicsekedett vele, hogy nemrég léptették elő kiadói igazgatóvá: ő szervezi a vasasszakszervezet különböző hivatalos újságjainak nyomtatását. Nagyanyó a családjáról faggatta, Nyina pedig azt felelte, hogy ritkán látja őket, mert valamennyien otthon, Permben laknak, ami vonattal 24 óra kelet felé.

Nyina hamarosan rávezette nagyapót a kedvenc témájára, Eisenstein *Október* című filmjének történelmi pontatlanságaira, különösen azokban a jelenetekben, ahol megtámadják a Téli Palotát, hiszen nagyapó személyesen vett részt abban az ostromban.

Gyimka örült, hogy ilyen jól kijönnek egymással, ugyanakkor kínosan érezte magát, mert nem befolyásolhatta, ami történt. Mintha egy hajón utazna békés vizeken ismeretlen cél felé; egyelőre minden a legnagyobb rendben, de mi vár reá?

Csengett a telefon, Gyimka fölvette. Esténként mindig *ő* vette fel, mert rendszerint őt hívták. Natalja kereste a Kremlből.

– Most beszéltem a washingtoni KGB-rezidentúrával – mondta.

Gyimkát feszélyezte, hogy épp akkor kell beszélniük, amikor Nyina a szobában van. Aztán lehülyézte magát: soha, egy ujjal sem ért hozzá Nataljához. Bár gondolt rá. De nehogy már egy férfinak bűntudata kell legyen a gondolatai miatt!

– Mi történt? – kérdezte.

– Kennedy elnök ma este beszédet intéz az amerikai néphez a televízióban.

Mint rendesen, Natalja értesült elsőnek a friss hírről.

– Miért?

– Nem tudják.

Gyimkának azonnal Kuba jutott az eszébe. Már ott van a legtöbb rakéta, és a robbanófejek is, valamint számtalan tonna felszerelés, továbbá több ezer katona. Néhány nap, és a rakéták kilövésre kész állapotba kerülnek. A megbízatást már csaknem teljesítette.

De még két hét az amerikai időközi választásig. Gyimka fontolgatta, hogy Kubába repül – Prágából menetrendszerű járat indult Havannába –, és felügyeli a műveletet, hogy még néhány napig ne szivárogjon ki semmi. Még egy kis ideig létfontosságú a titoktartás.

Imádkozott, hogy valami más indokolja Kennedy váratlan tévészereplését. Berlin vagy talán Vietnam.

– Mikor lesz a beszéd? – kérdezte.

– Keleti parti idő szerint este hétkor.

Ami Moszkvában hajnali kettőt jelent.

– Rögtön felhívom a főnököt – mondta. – Köszönöm. – Bontotta a vonalat, tárcsázta Hruscsov villáját.

A telefont Ivan Tyep-per vette föl, a személyzet vezetője, ami ugyanaz, mint az angoloknál a komornyik.

– Helló, Ivan – üdvözölte Gyimka. – A főnök ott van?

– Lefeküdni készül – felelte Ivan.

– Mondja meg neki, hogy húzza vissza a nadrágját. Kennedy a mi időnk szerint hajnali kettőkor beszélni fog a televízióban.

– Egy perc, rögtön itt lesz.

Gyimka halk mormolást hallott, azután Hruscsov szólt bele a telefonba.

– Megtalálták a rakétáit!

Gyimka szíve összeszorult. Hruscsov ösztönös megérzései rendszerint helyesek voltak. A titok kipattant, és őt fogják vádolni emiatt.

– Jó estét, főtitkár elvtárs – mondta. A szobában mindenki elhallgatott. – Még nem tudjuk, miről fog beszélni Kennedy.

– A rakétákról, mi másról. Sürgősen hívja össze a Minisztertanácsot!

– Mikorra?
– Egy órán belül.
– Igenis.
Hruscsov letette.
Gyimka tárcsázta a titkárnőjét.
– Halló, Vera – mondta. – Ma este tízkor rendkívüli miniszter-tanácsi ülés. A főnök már úton van a Kremlbe.
– Máris kezdem a telefonálást – felelte az asszony.
– Megvannak az otthoni számok?
– Igen.
– Hát persze hogy meg. Köszönöm. Néhány percen belül ott leszek. – Letette a kagylót.
Valamennyien őt bámulták. Hallották, amikor azt mondta: *Jó estét, főtitkár elvtárs.* Nagyapó büszkén, nagyanyó és anya aggodalmasan nézték, Nyina szeme izgatottan csillogott.
– Be kell mennem dolgozni – mondta teljesen fölöslegesen.
– Mi miatt van vészhelyzet? – kérdezte nagyapó.
– Még nem tudjuk.
Nagyapó megveregette a vállát, és elérzékenyülve nézett rá.
– Tudom, hogy semmi sem árthat a forradalomnak, amíg olyan emberek szolgálják, mint az én Vologya fiam és te.
Gyimka a legszívesebben azt felelte volna, hogy bár ő is ilyen biztos lehetne ebben, de végül csak azt mondta:
– Nagyapó, szerzel nekem egy katonai autót, hogy hazavigye Nyinát?
– Hát persze.
– Sajnálom, hogy megszakítom az összejövetelt…
– Ne aggódj – felelte nagyapó. – A munkád mindennél fontosabb. Eredj, eredj.
Gyimka fölkapta a kabátját, megcsókolta Nyinát, és elment.
Miközben lefelé vitte a lift, kétségbeesetten töprengett, vajon az ő hibája-e, hogy minden erőfeszítése ellenére kiszivárgott a Kubába szállított rakéták titka. Az egész műveletet a legszigorúbb titoktartás mellett hajtatta végre. Brutálisan hatékony volt. Zsarnokként viselkedett, a hibákat szigorúan megtorolta, a hülyéket megalázta, derékba törte azoknak a pályafutását, akik nem teljesítették aggályos pontossággal a parancsait. Mi mást tehetett volna

még?

Kint az utcán még késő este is a katonai parádét gyakorolták. Két hét volt hátra a nagy októberi szocialista forradalom évfordulójáig. Tankok, harckocsik, katonák végtelen sora dübörgött a Moszkva folyó rakpartján. Mi hasznunk ebből egy atomháború esetén, gondolta a fiú. Az USA nem tudja, de a Szovjetuniónak kevesebb atomfegyvere van, számuk meg sem közelíti az amerikaiakét. Igen, képesek ártani az amerikaiaknak, ők azonban képesek letörölni a Szovjetuniót a Föld színéről.

Mivel a menet elállta az utat, és a Kreml alig több mint egy kilométerre volt, Gyimka otthon hagyta a motorját, és gyalog ment.

A Kreml háromszög alaprajzú erőd volt a folyó északi partján. Egykori palotái közül sokat kormányhivatallá alakították át. Gyimka a volt Szenátus fehér oszlopos, sárga épületében fölliftezett a harmadik emeletre, majd egy vörös szőnyeget követett a magas mennyezetű folyosón Hruscsov irodájáig. A főtitkár még nem érkezett meg. Gyimka két ajtóval továbbment a tanácsterembe, ahol szerencsére tisztaság és rend volt.

A Szovjetuniót a Kommunista Párt Központi Bizottságának Elnöksége – gyakorlatilag a Minisztertanács – irányította. Ennek a tanácsnak Hruscsov volt az elnöke. Ez itt a hatalom fókusza. Mit fog tenni Hruscsov?

Õ érkezett elsőnek, de hamarosan szállingózni kezdtek a miniszterek és tanácsadóik. Senki sem tudta, hogy Kennedy mire készül. Jevgenyij Filipov a főnökével, Rogyion Malinovszkij hadügyminiszterrel jött.

– Hát ez nagy kudarc – mondta alig palástolt derűvel. Gyimka átnézett rajta.

Natalja a fekete hajú, elegáns külügyminisztert, Andrej Gromikót kísérte. A nő úgy vélhette, hogy a kései óra megengedi a lazább öltözködést. Nagyon csinos volt amerikaias farmerjában, kámzsanyakú, bő gyapjúpulóverében.

– Köszönöm a korai figyelmeztetést – mormolta Gyimka. – Igazán hálás vagyok érte.

A nő megérintette a karját.

– A te oldaladon állok – mondta. – Tudod jól.

Bejött Hruscsov, és azonnal megnyitotta az ülést:

– Azt hiszem, Kennedy televíziós beszéde Kubával fog foglalkozni.

Gyimka mereven ült a fal mellett Hruscsov mögött, készen rá, hogy ugorjon minden parancsra. A főtitkárnak szüksége lehet egy aktára, újságra

vagy jelentésre; kérhet teát, sört vagy szendvicset. Hruscsov két másik titkára is ott ült Gyimka mellett. Egyikük sem tudta a válaszokat a kérdésekre. Megtalálták az amerikaiak a rakétákat? És ha igen, ki szivárogtatta ki a titkot? A világ jövője forgott kockán, de Gyimka, bármennyire szégyellte is, legalább annyira aggódott saját jövője miatt.

Majd megbolondult a türelmetlenségtől. Kennedy négy óra múlva fog beszélni. De az elnökség biztos képes előre kideríteni a beszéd tartalmát? Hát mire való a KGB?

Malinovszkij hadügyminiszter, aki szabályos vonásaival, sűrű ezüst hajával úgy festett, mint egy veterán filmsztár, amellett kardoskodott, hogy az USA nem fogja megtámadni Kubát. A katonai hírszerzés ügynökei ott voltak Floridában, ahol tapasztaltak is csapatösszevonást, de megközelítőleg sem akkorát, amekkora elég a támadáshoz.

– Ez valamilyen választási trükk – mondta. Gyimka sokallta a magabiztosságát.

Hruscsov is szkeptikus volt. Talán igaz, hogy Kennedy nem akar háborúzni Kubával, de megteheti-e, amit akar? Hruscsov szerint az amerikai elnököt legalább részben a Pentagon és a Rockefeller-féle kapitalisták irányítják.

– Vészhelyzeti tervet kell készíteni arra az esetre, ha az amerikaiak támadnának – mondta. – Csapatainknak fel kell készülniük minden eseményre. – Tízperces szünetet rendelt el, hogy a miniszterek megfontolhassák a lehetőségeket.

Gyimkát megrémítette a gyorsaság, amellyel szóba került a háború a Minisztertanácsban. Nem ez volt a terv! Amikor Hruscsov elhatározta, hogy rakétákat küld Kubába, nem az volt a szándéka, hogy háborút robbantson ki. Hogy jutottunk idáig?, gondolta kétségbeesetten.

Látta, hogy Filipov, aki ott állt a Malinovszkij melletti baljós csoportban, éppen ír valamit. Amikor folytatódott az értekezlet, Malinovszkij felolvasott egy parancstervezetet a Kubában állomásozó szovjet erők parancsnokának, Issza Plijev tábornoknak, felhatalmazva Plijevet, hogy „minden rendelkezésére álló erővel” védje meg Kubát.

Gyimka a legszívesebben azt kérdezte volna: *meghibbant?*

Hruscsov ugyanígy érzett.

– Ezzel felhatalmaznánk Plijevet, hogy kirobbantson egy atomháborút! –

mondta dühösen.
Gyimka megkönnyebbülésére Anaszlasz Mikojan támogatta Hruscsovot. Elegáns bajuszával, gyérülő hajával a békepárti Mikojan úgy festett, mint egy mezővárosi ügyvéd, mégis ő volt az, aki le tudta beszélni Hruscsovot a legvakmerőbb terveiről. Most nem értett egyet Malinovszkijjal. Mikojan szava különösen azért nyomott sokat a latban, mert nem sokkal a forradalom után már meglátogatta Kubát.
– Mi van, ha átadjuk a rakéták fölötti ellenőrzést Castrónak? –kérdezte Hruscsov.
Gyimka már hallott a főnökétől hasonló őrültségeket, különösen elméleti beszélgetésekben, de ez még tőle is felelőtlenség volt. Mit képzel?
– Szabad ellene szólnom? – kérdezte szelíden Mikojan. – Az amerikaiak tudják, hogy nem akarunk atomháborút, és ameddig a mi kezünkben vannak a fegyverek, igyekeznek diplomáciai úton rendezni a problémát. De nem fognak megbízni Castróban. Ha megtudják, hogy az ő ujja van a gombon, akkor talán megpróbálják egyetlen csapással megsemmisíteni az összes rakétát Kubában.
Hruscsov ezt elfogadta, de nem akarta mindenestől kirekeszteni az atomfegyvereket.
– Ez azt jelentené, hogy az amerikaiak visszaszerzik Kubát! – háborgott.
Ekkor közbeszólt Alekszej Koszigin. Ő számított Hruscsov legközelebbi szövetségesének, bár tíz évvel fiatalabb volt a főtitkárnál. Mivel gyérült a haja, egy szürke pamacs úgy meredezett a feje búbján, akár a hajó orra. Vörös képe elárulta az iszákost, Gyimka mégis őt tartotta a legokosabb embernek a Kremlben.
– Nem azon kellene gondolkodnunk, hogy mikor használjunk atomfegyvert – mondta. – Ha eljutunk odáig, akkor katasztrofális vereséget szenvedünk. A kérdés a következő: mit léphetünk ma, amivel biztosíthatjuk, hogy a helyzet ne fajuljon atomháborúvá?
Hála istennek, gondolta Gyimka, végre valaki értelmesen beszél.
Koszigin folytatta:
– Javaslom, hogy Plijev tábornokot hatalmazzuk fel bármilyen lépés megtételére Kuba védelmében, az atomfegyverek *kivételével.*
Malinovszkijnak kétségei voltak, attól tartott, hogy az USA hírszerzése valahogyan tudomást szerez erről a parancsról, de a hadügyminiszter

fenntartásai ellenére és Gyimka megkönnyebbülésére elfogadták a javaslatot, és elküldték az üzenetet. Még mindig nem oszlott el a nukleáris fenyegetettség árnyéka, de az elnökség legalább arra összpontosított, hogy ne megvívja, hanem megússza a háborút.

Valamivel később benézett Vera Pletner, és intett Gyimkának. A fiú kiosont a széles folyosóra. A titkárnő hat papírlapot nyomott a kezébe.

– Kennedy beszéde – mondta halkan.

– Hála istennek! – Gyimka az órájára nézett. Hajnali negyed kettő volt, még negyvenöt perc az amerikai elnök televíziós beszédéig. –Hogy szereztük meg?

– Az amerikai kormány volt olyan szíves elküldeni a washingtoni követségünkre az olvasópéldányokat, a Külügyminisztérium pedig gyorsan lefordíttatta.

A folyosón, ahol Vera volt az egyetlen társasága, Gyimka gyorsan elolvasta a szöveget.

„Kormányunk, ahogyan ígérte, a legnagyobb figyelemmel követte a Kuba szigetén zajló szovjet katonai építkezéseket."

Kennedy szigetnek nevezte Kubát, jegyezte meg Gyimka, mintha nem számítana valódi országnak.

„Az elmúlt héten egyértelmű bizonyítékot szereztünk arra, hogy támadó rakétaállások épülnek a leigázott szigeten."

Bizonyíték!, gondolta Gyimka. Milyen bizonyíték?

„Ezeknek az állványoknak egyetlen célja lehet: atomcsapás mérő kapacitás létrehozása a nyugati félteke ellen."

Gyimka tovább olvasott, ám Kennedy bőszítő módon nem árulta el, honnan szerezte az információt: árulóktól, kémektől, a Szovjetuniótól, Kubából, esetleg valamilyen más módon? Továbbra sem tudhatta, hogy a válság az ő hibája-e.

Kennedy sokat lovagolt a szovjetek titkolózásán: tudatos félrevezetésnek nevezte. Még szép, gondolta Gyimka, Hruscsov fordított helyzetben ugyanezt mondaná. De mit tesz majd az amerikai elnök? Sorra olvasta a lapokat, amíg oda nem ért a fontos részhez.

„Először is, hogy leállítsuk a támadó célú építkezést, szigorú karantént vezetünk be minden Kubába irányuló, támadó jellegű katonai szállítmányra."

Aha, gondolta Gyimka, blokád. Ez ellenkezik a nemzetközi törvényekkel,

ezért nevezte Kennedy karanténnak, mintha valamilyen járványt akarnának megfékezni.

„Minden hajót, amely Kuba felé tart, amennyiben rakományában támadó fegyverek vannak, visszafordítunk, jöjjön bármely országból vagy kikötőből.”

Gyimka rögtön látta, hogy ez csak a bevezetés. A karantén nem sokat változtat a helyzeten: a legtöbb rakéta már a helyén van, csaknem indítható állapotban, és ezt Kennedynek is tudnia kell, ha a felderítése olyan jó, mint amilyennek látszik. A blokád csak jelkép.

Utána jött a fenyegetés. „Országunk az Egyesült Államok ellen irányuló támadásnak fog tekinteni a nyugati félteke bármely országát érő szovjet rakétacsapást, amelyre teljes megtorlással válaszol a Szovjetuniónak.”

Gyimka hideg követ érzett a gyomrában. Ez szörnyű fenyegetés volt. Kennedy nem bajlódik azzal, hogy kiderítse, a szovjetek vagy a kubaiak lövik-e ki a rakétákat; számára ez közömbös. Azzal sem törődik, mi a célpont. Ha Chilét támadják, az ugyanaz, mintha New Yorkot bombáznák.

Ha kilövik Gyimka valamelyik rakétáját, az USA radioaktív sivataggá változtatja a Szovjetuniót.

Lelki szemei előtt megjelent a közismert kép az atombomba gombafelhőjéről; képzeletében éppen Moszkva központja fölött emelkedett, ott, ahol romokban hevert a Kreml, az otthona, az összes ismerős ház, miközben égett hullák ocsmány tajtékja lebegett a Moszkva folyó megmérgezett vizén.

Egy másik mondaton akadt meg a szeme. „Nehéz megoldani, akár csak meg is tárgyalni ezeket a problémákat a megfélemlítés légkörében.” Elállt a lélegzete ekkora álszentségtől. Hát a *Mongúz-terv* ugyan micsoda, ha nem megfélemlítés?

Éppen a *Mongúz* vette rá a vonakodó Elnöki Tanácsot arra, hogy rakétákat küldjön. Gyimka kezdte gyanítani, hogy az agressziónak önsorsrontó hatása van a nemzetközi politikában.

Eleget olvasott. Visszament a terembe, Hruscsovhoz sietett, nyújtotta neki a papírokat.

– Kennedy tévébeszéde – mondta elég hangosan, hogy mindenki hallhassa. – Olvasópéldány, az amerikai kormánytól származik.

Hruscsov kirántotta a fiú kezéből a papírokat, és olvasni kezdett. Néma

csönd lett a szobában. Semmi értelme nem volt beszélni, amíg nem tudják, mi van a dokumentumban.

Hruscsov nem sietett a bikkfanyelvű hivatalos szöveggel. Időnként gúnyosan felhorkant, vagy meglepetten morgott. Ahogy fogytak a lapok, Gyimka érezte, hogyan csap át a hangulata szorongásból megkönnyebbülésbe.

Néhány perc múlva Hruscsov letette az utolsó lapot. Még mindig nem szólt, csak töprengett. Végül felnézett. Diadalmas mosoly ült ki széles parasztarcára, ahogy végighordozta tekintetét az asztal mellett ülő embereken.

– Elvtársak – mondta –, megmentettük Kubát!

Jacky szokás szerint a szerelmi életéről faggatta George-ot.

– Randevúzol valakivel?

– De hiszen csak most szakítottam Norine-nal!

– Csak? Az hat hónapja volt.

– Ó… hát, lehet.

Az anyja csirkét sütött, mellé bámiát adott, és azt a bő olajban sült kukoricagombócot, amelyet vakarocskának hívott. Ez volt a kis Georgy kedvence, de most, huszonhét évesen jobban szerette a véres hátszínt salátával vagy az olasz tésztákat kagylómártással. Ezenfelül normális körülmények között nyolckor vacsorázott, nem hatkor. Mégis begyűrte az ételt zokszó nélkül. Nem rontotta volna el a mama örömét, aki boldogan tömte.

Jacky most is a konyhaasztalnál ült, a fiával szemben.

– Hogy van a szép Maria Summers?

George igyekezett, hogy ne rezzenjen össze. Elveszítette Máriát egy másik férfi miatt.

– Állandó partnere van – mondta.

– Ó! Ki az?

– Nem tudom.

Jacky kétségbeesetten felnyögött.

– Meg sem kérdezted?

– Dehogynem. Csak nem akarta megmondani.

– Miért?

George vállat vont.

– Nős – szögezte le Jacky.

– Mama, ezt nem tudhatod – felelte George, noha szörnyű gyanúja támadt, hogy az anyjának van igaza.

– Normális körülmények között egy lány eldicsekszik azzal a férfival, akivel jár. Ha befogja a száját, akkor szégyenkezik.

– Lehet más oka is rá.

– Mint például?

George pillanatnyilag egyetlen okot sem tudott elképzelni.

Jacky folytatta:

– Valószínűleg munkatársa. Remélem, a prédikátor nagyapja nem tudja meg.

George-nak egy másik lehetőség jutott az eszébe.

– Talán fehér.

– Lefogadom, hogy nős és fehér. Milyen az a sajtótitkár, a Pierre Salinger?

– Kedélyes pasi, harmincas, elegáns francia ruhák, némi túlsúly. Nős, és mint hallom, összeszűri a levet a titkárnőjével, ezért nem gondolnám, hogy lenne ideje még egy barátnőre.

– Talán mégis, ha francia.

George elvigyorodott.

– Találkoztál valaha is francia férfival?

– Nem, de ez a hírük.

– A négereknek meg az a hírük, hogy lusták.

– Igazad van, nem kellene így beszélnem, minden ember más.

– Mindig is erre tanítottál.

George csak félig figyelt a beszélgetésre. A Kubában telepített rakéták hírét egy hétig titkolni kellett a nyilvánosság elöl, de ennek a hétnek mindjárt vége. Egy héten át tomboltak a viták a beavatottak szűk körében, de nem találtak megoldást. George utólag belátta, hogy első hallásra alábecsülte a hír jelentőségét. Elsősorban a közeledő időközi választásokra gondolt, és arra, hogy milyen hatással lehet ez a polgárjogi mozgalmakra. Egy pillanatig még tetszett is neki az elképzelés, hogy Amerika visszavág. Csak később döbbent rá az igazságra: se a polgárjogok nem számítanak többé, se választást nem lehet tartani, ha kitör egy atomháború.

Jacky másra terelte a szót.

– A séfnek a munkahelyemen van egy szép lánya.

– Csakugyan?

– Cindy Bell.

– Miből rövidítették a Cindyt, Cinderellából?

– A Lucindából. Az idén végzett a Georgetowni Egyetemen. Georgetown egy washingtoni peremkerület volt, amelynek híres egyetemére csak kevesen jutottak be a város fekete többségéből.

– Fehér?

– Nem.

– Akkor nagyon tudhat.

– Nagyon.

– Katolikus? – A Georgetowni Egyetemet a jezsuiták alapították.

– Nincs semmi baj a katolikusokkal – felelte Jacky némileg kihívóan. Ő a Béthel Evangéliumi Gyülekezetbe járt, de nem voltak előítéletei. – A katolikusok is az Úrban hisznek.

– Viszont a születésszabályozásban nem hisznek.

– Nem vagyok biztos benne, hogy én hiszek.

– Micsoda? Ezt nem mondhatod komolyan.

– Ha a születésszabályozás híve lettem volna, most nem lennél.

– De nem tagadhatod azt, hogy más nőknek joga legyen a választáshoz.

– Ó, ne legyél már olyan harcias! Nem akarom én betiltani a születésszabályozást. – A mama szeretettel mosolygott. – Csak örülök, hogy tudatlan és meggondolatlan voltam tizenhat éves koromban. – Fölállt. – Fölteszek egy kis kávét.

Csöngettek.

– Megnéznéd, ki az?

George ajtót nyitott. Húsz-egynéhány éves, csinos fekete lány volt az, szoros halásznadrágban, bő pulóverben. Meglepetten nézett a fiatalemberre.

– Ó! – mondta. – Elnézést, de azt hittem, hogy ez Mrs. Jakes háza.

– Az is – felelte George. – Látogatóban vagyok itt.

– Apám megkért, hogy ezt dobjam be, ha erre járok. – Egy *Bolondok hajója* című könyvet nyújtott felé. A fiú már hallott róla: bestseller volt. – Azt hiszem, apu Mrs. Jakestól kérte kölcsön.

– Köszönöm – felelte George, és átvette a könyvet. Udvariasan

hozzátette: – Nem jönnél be?

A lány habozott.

Jacky előjött a konyhából, ahonnan láthatta, ki az: a ház nem volt nagy.

– Szervusz, Cindy – mondta. – Éppen rólad beszéltünk. Gyere be, most főztem kávét.

– Finom illata van – felelte Cindy, és bejött.

– Megihatnánk a nappaliban a kávét, mama? – kérdezte George. – Mindjárt kezdődik az elnök beszéde.

– Ugye nem akarsz tévét nézni? Ülj le, és beszélgess Cindyvel.

George kinyitotta a nappali ajtaját.

– Nem bánod, ha megnézzük az elnök beszédét? – kérdezte Cindytől. – Valami fontosat fog mondani.

– Honnan tudod?

– Segítettem a beszéd elkészítésében.

– Akkor látnom kell – mondta a lány.

Bementek. George nagyapja, Lev Peshkov 1949-ben vásárolta meg és bútorozta be ezt a házat Jackynek és George-nak. Attól fogva Jacky semmit sem volt hajlandó elfogadni Levtől, kivéve George iskolai és egyetemi tanulmányainak költségeit. Szerény fizetéséből nem engedhette meg magának, hogy átrendezze a házat, így a nappali keveset változott tizenhárom év alatt. Ám George így szerette: a rojtos kárpitozással, a keleti szőnyeggel, a vitrinnel. Ómódi volt, de otthonos.

A legnagyobb újítást az RCA Victor televíziós készülék jelentette. George bekapcsolta, azután vártak, amíg a zöld képernyő bemelegedett.

– Ugye, anyukád az egyetemi nőegylet klubjában dolgozik együtt apuval? – kérdezte Cindy.

– Így van.

– Akkor apunak nem is volt szüksége arra, hogy beadassa velem a könyvet. Visszaadhatta volna anyukádnak holnap, a munkában.

– Igen.

Jól összeboronáltak bennünket!

– Tudom.

A lány vihogni kezdett.

– Ó, a fenébe!

A fiúnak tetszett a vagánysága.

Jacky behozott egy tálcát. Mire kitöltötte a kávét, Kennedy elnök már megjelent a fekete-fehér képernyőn, és azt mondta:

– Jó estét, polgártársaim. – Egy asztalnál ült. Előtte kis állvány volt, két mikrofonnal. Sötét öltönyt, fehér inget, keskeny nyakkendőd viselt. George tudta, hogy a tévés sminkelés rejti csak el az arcán a szörnyű feszültség árnyékát.

Amikor az elnök közölte, hogy Kuba képes atomcsapást mérni a nyugati féltekére, Jackynek elakadt a lélegzete, Cindy pedig elszörnyedve sóhajtotta:

– Uramisten!

Az elnök színtelen bostoni kiejtéssel, az „r” hangzókat lenyelve olvasta a szöveget az előtte lévő papírról. Előadásmódja szenvtelen, szinte unalmas volt, de szavai felvillanyozták hallgatóit.

– Röviden, ezek a rakéták képesek elérni Washingtont…

Jacky halkan feljajdult.

– A Panama-csatornát, Cape Canaveralt, Mexikóvárost…

– Mit fogunk tenni? – kérdezte Cindy.

– Várj – felelte George. – Majd meglátod.

– Hogyan történhetett ez? – kérdezte Jacky.

– A szovjetek sunyik – felelte George.

– Nem kívánunk uralkodni, más nemzeteket meghódítani, vagy rájuk kényszeríteni rendszerünket – mondta Kennedy. Normális körülmények között Jacky most tett volna egy gúnyos megjegyzést a Disznó-öbölre, de ezek nem olyan körülmények voltak.

A kamera rákozelített Kennedyre, aki így folytatta:

– Először is, hogy leállítsuk a támadó célú építkezést, szigorú karantént vezetünk be minden, Kubába irányuló, támadó jellegű katonai szállítmányra.

– Mi haszna ennek? – kérdezte Jacky. – A rakéták már ott vannak! Épp most mondta!

Az elnök lassan, megfontoltan beszélt:

– Országunk az Egyesült Államok ellen irányuló támadásnak fog tekinteni a nyugati félteke bármely országát érő szovjet rakétacsapást, amelyre teljes megtorlással válaszol a Szovjetuniónak.

– Uramisten! – ismételte Cindy. – Ha Kuba akár egyetlen rakétát is kilő, az totális atomháborút jelent.

– Ez igaz – mondta George, aki jelen volt azokon az értekezleteken,

amelyeken mindezeket megvitatták.

Mihelyt az elnök befejezte – „Köszönöm, jó éjszakát!” –, Jacky lekapcsolta a készüléket, és George-hoz fordult.

– Most mi fog történni velünk?

A fiú szerette volna megvigasztalni, hogy biztonságban érezze magát, de nem bírta megtenni.

– Nem tudom, mama.

– Ez a karantén semmin nem változtat, ezt még én is látom – mondta Cindy.

– Ez csak a bevezetés.

– No és mi jön utána?

– Nem tudjuk.

– George, azonnal mondd meg az igazat! – követelte Jacky. – Lesz háború?

George habozott. Atomfegyverekkel raktak meg sugárhajtású gépeket, amelyek ide-oda szállnak az ország fölött, hogy legalább néhányuk átvészelje a szovjetek első csapását. Tovább finomították a Kuba elleni támadás tervét, a Külügyminisztérium rostálta a jelölteket, hogy ki vezesse az invázió után a sziget Amerika-barát kormányát. A Stratégiai Légi Parancsnokságot DEFCON-3 riadóállapotba helyezték, ami azt jelentette, hogy tizenöt percen belül megkezdhettek egy atomtámadást.

Mindennek alapján mi lehet a legvalószínűbb kimenetel?

Nehéz szívvel mondta:

– Igen, mama. Azt hiszem, háború lesz.

Végül a Minisztertanács elrendelte, hogy minden szovjet rakétát szállító hajó, amely Kuba felé tart, forduljon meg és térjen haza.

Hruscsov kijelentette, hogy ezzel nem vesztett sokat, és Gyimka egyetértett. Kubának most már voltak atomfegyverei, az nem számít, mennyi. A Szovjetunió elkerült egy összetűzést a tengeren, kikiálthatja magát békeszerzőnek, és mégis lesz egy nukleáris támaszpontja százharmincöt kilométerre az USA partjaitól.

Mindenki tudta, hogy nincs vége a játszmának. A két szuperhatalom még nem tűzte napirendre az igazi kérdést, hogy mi legyen a már Kubában található atomfegyverekkel. Kennedy minden lehetőséget nyitva hagyott, és

amennyire Gyimka látta, ezek legtöbbje a háborúhoz vezetett.

Hruscsov úgy döntött, hogy erre az éjszakára nem megy haza. Még pár percnyire is kockázatos lenne eltávolodni. Ha kitör a háború, itt kell lennie, hogy azonnal döntéseket hozhasson.

Nagy irodája mellett volt egy kis szoba egy kényelmes dívánnyal. A főtitkár arra heveredett le, ruhástul. Az elnökség legtöbb tagja hasonlóan döntött. A világ második legerősebb hatalmának vezetői az irodájukban hajtották nyugtalan álomra a fejüket.

Gyimkának a folyosó végén volt egy kis kuckója. Ebben az irodában nem volt dívány, csak egy kemény szék, egy praktikus asztal és egy iratszekrény. Éppen azon törte a fejét, hogy helyezkedhetne el a legkevésbé kényelmetlenül, amikor kopogtattak, és belépett Natalja. Könnyű illatot hozott magával, amely nem hasonlított egyetlen szovjet kölnire sem.

Milyen okos, hogy lezseren öltözött, mélázott Gyimka, hiszen itt mindenkinek ruhástul kell aludnia.

– Tetszik a pulóvered – mondta.

– Sloppy Joe a neve.

– Ez mit jelent?

– Nem tudom, de tetszik a név.

Gyimka elnevette magát.

– Éppen azt igyekszem kitalálni, hol aludjak.

– Én is.

– Másrészt nem tudom, bírok-e majd aludni.

– Úgy érted, abban a tudatban, hogy talán sosem ébredsz fel?

– Pontosan.

– Én is így vagyok vele.

Gyimka egy darabig töprengett. Ha ébren kell átszorongania az éjszakát, akár kereshet hozzá egy kényelmesebb helyet.

– Ez egy palota és üres – mondta. Rövid habozás után azzal folytatta: – Fölfedezzük? – Maga sem tudta, miért mondja. Ez a szöveg inkább nőcsábász barátjának, Valentyinnak szokott bejönni.

– Jól van – felelte Natalja.

Gyimka fogta a nagykabátját, hogy takarónak használhassa.

A palota tágas hálószobáit, budoárjait nem túl ízlésesen választották le olcsó fenyőfa és műanyag bútorokkal berendezett irodákká a bürokratáknak

és a gépírónőknek. Néhány nagyobb helyiségben kárpitozott székek álltak a legfontosabb személyek számára, de nem volt semmi, amin alhattak volna. Gyimka már azt fontolgatta, hogy a padlóra ágyaz. Ekkor az épületszárny végén egy folyosóból, amelyet rendetlenül telepakoltak vödrökkel és felmosó fákkal, bejutottak egy bútorraktárnak használt, impozáns terembe.

Lélegzetük fehéren gomolygott a fűtetlen helyiségben. A hatalmas ablakokat jégvirág borította. Az aranyozott falikarokban és a csillárokban üresen sötétlettek a gyertyáknak kialakított mélyedések. A festett mennyezetről lógó csupasz villanykörték ványadtan fénylettek.

Az itt tárolt bútorok olyannak látszottak, mintha hozzájuk se nyúltak volna a forradalom óta. Voltak itt vékony lábú asztalok, amelyekről lepattogzott a politúr, foszló brokáttal kárpitozott székek, faragott könyvszekrények üres polcokkal. A cárok kincseiből szemét lett.

A bútorok azért korhadtak itt, mert túlságosan kötődtek az *ancien régime*-hez, hogy használhassák őket a komisszárok irodáiban, noha Gyimka szerint ezért a cuccért egy vagyont fizettek volna a régiségárveréseken, valahol Nyugaton.

Volt egy baldachinos ágy is.

A függönyökbe bevette magát a por, de a kifakult kék ágytakaró épnek látszott, sőt még a matrac és a párnák is megvoltak.

– Na – mondta – valakinek már van ágya.

– Megoszthatjuk – szólt Natalja.

Ez Gyimkának is eszébe jutott, de kiverte a fejéből. Csinos nők olykor félvállról felajánlották neki, hogy megosztják vele az ágyukat, de mindig csak a fantáziájában, sosem a való életben.

Mostanáig.

De tényleg akarja-e? Nyina nem a felesége, de kétségtelenül azt szeretné, hogy ő hű legyen hozzá, és természetesen ugyanezt kívánná tőle Gyimka is. Másrészt Nyina nincs itt, Natalja viszont igen.

– Azt javaslod, hogy együtt aludjunk? – kérdezte bután.

– Csak a hideg miatt – felelte a nő. – Ugye megbízhatok benned?

– Hát persze – felelte Gyimka. Így már nem lesz semmi baj!

Natalja visszahajtotta az ódon ágytakarót, és tüsszentett a felszálló portól. Az ágynemű sárgára vénhedt, egyébként épnek tűnt.

– A molyok nem szeretik a pamutot – jegyezte meg.

– Nem is tudtam.

Natalja kilépett a cipőjéből. Farmerben és pulóverben bebújt a takaró alá. Megborzongott.

– Gyere – mondta. – Ne ijedezz már!

Gyimka a nőre terítette a kabátját. Azután kifűzte a cipőjét, és levette. Különös volt a helyzet, de izgalmas. Natálja vele akar aludni, de szex nélkül.

Nyina sose hinné el.

De hát valahol mégiscsak kell aludnia.

Leoldotta a nyakkendőjét, bemászott az ágyba. Az ágynemű jéghideg volt. Átkarolta Natalját, aki a vállára hajtotta a fejét, és hozzásimult. Gyimka a vastag pulóveren és a saját öltönyén át nem érezhette a nő testét, mégis merevedése lelt. Nem tudni, Natalja észrevettem, mindeneseire nem reagált.

Néhány perc múlva abbamaradt a reszketésük, már nem fáztak annyira. Gyimka arca belesüppedt Natalja citromszappan-illatú, sűrű, hullámos hajába. Keze a nő hátán pihent, bár nem érezte a bőrét a vastag gyapjú alatt. Nyakát Natalja lélegzete simogatta. A lélegzés üteme változott, szabályosabb, puhább lett. Gyimka megcsókolta a feje búbját, de a nő nem reagált.

Sosem tudott eligazodni Natalján. Ugyanolyan tanácsadó volt, mint ő, alig három-négy évvel előbb kezdte, mégis egy tizenkét éves, remekül karban tartott Mercedest vezetett. A Kremlben illendő, lompos göncökben járt, viszont drága külföldi parfümöt használt. A kacérságig kedves volt, azután hazament, hogy vacsorát főzzön a férjének.

Ágyba csalta Gyimkát magával, azután elaludt.

Hát ő pedig nem fog aludni az ágyban így, egy meleg női testtel a karjaiban.

Mégis elaludt.

Még sötét volt odakint, amikor felébredt.

– Mennyi az idő? – mormolta Natalja.

Még mindig a fiú karjaiban hevert. Gyimka elfordította a fejét, a csuklójára pillantott, amely a nő válla mögé került.

– Hat harminc.

– És még mindig élünk.

– Az amerikaiak nem bombáztak le.

– Még nem.

– Jobb, ha fölkelünk – mondta Gyimka, de azonnal meg is bánta. Hruscsov még nem lehet ébren. De ha igen, ő akkor sem szerette volna, ha ez a gyönyörűséges pillanat idő előtt véget ér. Összezavarodott, ugyanakkor örült is. Mi a pokolnak javasolta, hogy keljenek föl?

De Natalja még nem akart.

– Egy pillanat – kérte.

A fiú örült, hogy a nő szívesen hever az *ő* karjaiban.

Natalja ekkor megcsókolta a nyakát.

Olyan légiesen, mintha az ódon ágyneműből előröppenő moly súrolta volna a szárnyaival. De akkor sem a képzelet játéka volt.

Valóban megcsókolta.

Válaszul Gyimka végigsimított a haján.

A nő félrehajtotta a fejét, ránézett. Telt ajkú szája résnyire nyílt, és alig észrevehetően mosolygott, mint akit kellemes meglepetés ért. Gyimka nem értett a nőkhöz, de még ő sem tévesztette el a felhívást a keringőre. Mégis habozott, hogy megcsókolja-e.

Azután Natalja megszólalt:

– Ma valószínűleg szétbombáznak minket. Így hát Gyimka megcsókolta.

A csók egy szempillantás alatt felforrósodott. A nő a fiú ajkát harapdálta, és a szájába dugta a nyelvét. A fiú a hátára fektette, és becsúsztatta a kezét a vastag pulóver alá. Natalja sietve kikapcsolta a melltartóját. A melle gyönyörűségesen kicsi és kemény volt, nagy, hegyes bimbói máris valósággal szúrták a fiú ujjait. Amikor Gyimka megszívta őket, Natalja lélegzete elakadt.

Le akarta húzni a farmert a nőről, de annak más ötlete támadt. Ő lökte hanyatt a fiút, és fürgén kigombolta a nadrágját. Gyimka attól félt, hogy rögtön elmegy – sok férfival megesik Nyina szerint –, de nem így történt. Natalja kihúzta a farkát az alsónadrágból. Mindkét kezével megsimogatta, az arcához szorította, megcsókolta, majd a szájába vette.

Amikor Gyimka úgy érezte, hogy mindjárt elmegy, igyekezett visszahúzódni, tolta volna félre a nő fejét: Nyina így szerette. Ám Natalja tiltakozó hangot adott, majd még erősebben dörgölte és szívta a fiú farkát, úgyhogy Gyimka nem bírta tovább. Beleélvezett Natalja szájába.

A nő egy perc múlva megcsókolta. Gyimka érezte az ajkán a saját

ondóját. Ez most perverzió? Ő csak gyengédséget látott benne.

Natalja letolta a farmerját és a bugyiját. A fiú rájött, hogy most ő következik. Szerencsére Nyina e tekintetben is megfelelő oktatásban részesítette.

Fanszőrzete ugyanolyan göndör és dús volt, mint a haja. Gyimka beletemette az arcát. Alig várta, hogy viszonozhassa a gyönyört, amit kapott. Natalja a kezével vezette a fejét, apró nyomásokkal jelezte, mikor fogja könnyebbre vagy erélyesebbre a csókot, a csípőjét mozgatva mutatta, hova összpontosítson. Még csak a második volt, akivel Gyimka csinálta. Tobzódott a nő ízében és illatában.

Nyinával ez csak a bevezető játék volt, de Natalja meglepően hamar felkiáltott, és magához szorította a fiú fejét. Azután, mintha túl nagy lett volna a gyönyör, ellökte magától.

Egymás mellett hevertek és lihegtek. Ez teljesen új élmény volt Gyimkának.

– A szex kérdése sokkal bonyolultabb, mint hittem – mondta tűnődve.

Meglepetésére Natalja hahotázni kezdett.

– Mit mondtam? – kérdezte.

Natalja még hangosabban nevetett, és csak annyit válaszolt: – Ó, Gyimka, imádlak!

La Isabela kísértetváros volt. A hajdani virágzó kubai kikötőt tönkretette Eisenhower embargója. Kilométerekre volt mindentől a sós ingoványok és mangrovemocsarak között. Sovány kecskék kóboroltak az utcákon. A kikötőben csak néhány hitvány halászbárka horgonyzott – meg az *Alekszandrovszk,* az 5400 tonnás szovjet teherhajó, pereméig megrakva atomrobbanófejekkel.

Eredetileg Mariéi felé tartott. Miután Kennedy elnök bejelentette a blokádot, a legtöbb szovjet hajó visszafordult, de néhányat már csak órák választottak el a parttól, így parancsot kaptak, hogy fussanak be a legközelebbi kubai kikötőbe.

Tánya és Paz végignézte, amint az *Alekszandrovszk* bearaszol a zuhogó esőben a betonmóló mellé. A fedélzeten lévő légvédelmi ágyúkat kötéltekercsek álcázták.

Tánya rettenetesen félt. Fogalma sem volt róla, mi fog történni. Testvére

hasztalanul fáradozott, hogy az időközi választásokig titokban tartsa a műveletet – és még az a legkisebb gond, hogy milyen baja lehet ebből Gyimkának. Nyilvánvaló, hogy a blokád csak a kezdet. Kennedy most már erőt akar mutatni. És ha Kennedy erős lesz, a kubaiak meg védelmezik a drágaságos *dignidadjukat,* akkor bármi megtörténhet, egy amerikai megszállástól a nukleáris világháborúig.

Tánya és Paz meghittebb viszonyba került egymással. Meséltek egymásnak a gyerekkorukról, a családjaikról, régebbi szeretőikről. Gyakran megérintették egymást. Sűrűn nevettek. Egyébként tartózkodtak minden romantikától. Tányánál megvolt a kísértés, de ellenállt. Helytelennek vélte, hogy csak azért szexeljen valakivel, mert olyan jóképű. Kedvelte Pazt – minden *dignidadja* ellenére de nem szerette. Régebben csókolózott férfiakkal, akiket nem szeretett, különösen az egyetemen, de nem szexelt velük. Csak egy férfival feküdt le, de őt szerette, legalábbis akkor azt hitte. Ám Pazzal lefeküdhet, ha másért nem, hát azért, hogy átkarolja valaki, amikor hullanak a bombák.

A legnagyobb raktárház kiégett.

– Kíváncsi lennék, hogyan történt – mutatott az épületre a lány.

– A CIA gyújtotta fel – válaszolta Paz. – Errefelé sok terrorista támadás történik.

Tánya körülnézett. A rakparti épületek elnéptelenedtek, lepusztultak. A lakóházak többsége földszintes deszkaviskó volt. Az esővíz tócsákba gyűlt a földutakon. Az amerikaiak akár az egész várost felégethetnék anélkül, hogy érzékelhető kárt okoznának Castrónak.

– Miért? – kérdezte.

Paz vállat vont.

– Könnyű célpontot találni itt, a félsziget végén. Gyorsmotorosokkal jönnek Floridából, lecsapnak valamire, lelőnek egy-két ártatlan embert, utána visszamennek Amerikába. – Angolul hozzátette: – Gyáva szarok.

Tánya azon tűnődött, hogy minden kormány egyforma-e. A Kennedy testvérek szabadságról és demokráciáról szavalnak, mégis fegyveres bandákat küldenek át a tengeren, hogy terrorizálják a kubai népet. A szovjet kommunisták a proletariátus felszabadításáról papolnak, de bebörtönöznek és megölnek mindenkit, aki nem ért egyet velük, Vaszilijt Szibériába küldték, amiért tiltakozott. Létezik egyáltalán becsületes kormány a világon?

– Menjünk – mondta. – Hosszú az út Havannáig, és közölnöm kell Gyimkával, hogy a hajó sértetlenül befutott. – Moszkva úgy döntött, hogy az *Alekszandrovszk* elég közel van ahhoz, hogy elérje a kikötőt, de Gyimka várta a megerősítést.

Beszálltak Paz Buickjába, és elhúztak a városból. Az út két oldalán cukornád magasodott. Fölötte pulykakeselyűk lebegtek, a mezőkön futkosó kövér patkányokra vadásztak. A távolban cukormalom hosszú kéménye szegeződött az égre, mint egy rakéta. Közép-Kuba lapályát behálózták az egysávos utak, amelyeket azért építettek, hogy a cukornádat a mezőkről a malmokba szállítsák. Ahol ugaron hagyták a földet, ott többnyire trópusi őserdő volt lángfákkal, jacarandákkal, toronymagas királypálmákkal, vagy bozót, amelyet lelegeltek a szarvasmarhák. A nyomukban járó karcsú, fehér kócsagok némi szépséget vittek a szürke tájba.

A vidéki Kubában a szállítást még most is ló vontatta járművekkel oldották meg, de ahogy közeledtek Havannához, az utakon több lett a katonai teherautó, a buszok tartalékosokat szállítottak támaszpontjaikra. Castro teljes harckészültséget rendelt el. A nemzet harci lázban égett. Az emberek integettek Paz tovarobogó Buickjának, és azt kiáltozták:

– *Patria o muorte!* Haza vagy halál! *Cuba síyanqui no!*

A főváros határában Tánya megpillantott egy vadonatúj plakátot, amelyet az éjszaka ragasztottak ki, de máris elborított minden falat. Géppisztolyt markoló kezet ábrázolt egyszerű fekete-fehérben, alá annyit írtak: *A LAS ARMAS! – FEGYVERBE!* Castro nagyon érti a propagandát, gondolta a lány, ellentétben a Kreml vénjeivel, akik így képzelik el a mozgósító jelszót: „Előre a XX. Kongresszus határozatainak megvalósításáért!”

Tánya már korábban megfogalmazta és kódolta üzenetét, most csak a pontos időt kellett beírnia, amikor az *Alekszandrovszk* partot ért. Elvitte az üzenetet a szovjet nagykövetségre, és átadta a KGB kommunikációs tisztjének, akit jól ismert.

Gyimka fellélegezhet, ő viszont még mindig tele van félelemmel. Tényleg jó hír, hogy egy újabb hajórakomány atomfegyver érkezett Kubába? Nem lehet, hogy Kuba népe – és maga Tánya – nagyobb biztonságban lenne nélküle?

– Van még mára valamilyen feladatod? – kérdezte Paztól, amikor kiszállt a kocsiból.

– Az a feladatom, hogy tartsam a kapcsolatot veled.
– De ebben a válságos helyzetben…
– Ebben a válságos helyzetben semmi sem fontosabb, mint a megbízható összeköttetés szovjet szövetségeseinkkel.
– Akkor menjünk együtt a Malecónra.
Elindultak a tengerpartra. Paz leparkolt a Hotel Nacionalnál. Katonák posztoltak egy légvédelmi üteg mellett a híres szálloda előtt.
Tánya és Paz otthagyta az autót, és elindult a sétányon. Az északi szél felkorbácsolta a tengert, a dühös hullámok a kőfalat ostromolták, a magasba fröccsenő permet esőként terítette be a Malecónt, amely mindig is népszerű korzó volt, de ma a szokásosnál is többen jöttek ki, és a hangulat nem tűnt vidámnak. Az emberek kis csoportokba verődtek, néha beszélgettek, de többnyire hallgattak. Nem flörtöltek, nem tréfálkoztak, nem vették föl a legjobb ruhájukat. Mindannyian egy irányba néztek, észak felé, amerre az Egyesült Államok van. Várták a *jenkiket.*
Tánya és Paz egy ideig figyelte őket. A lány a szíve mélyén úgy érezte, hogy a támadás mindenképp bekövetkezik. Rombolók hasítják majd a hullámokat, tengeralattjárók bukkannak föl pár méternyire, előbújnak a felhők közül a kék-fehér csillagos, szürke repülőgépek, hogy ledobják bombaterhüket a kubai népre és szovjet barátaira.
Végül megfogta Paz kezét. A férfi gyengéden megszorította az ujjait. Tánya felnézett a sötétbarna szempárba.
– Azt hiszem, meg fogunk halni – mondta nyugodtan.
– Igen – bólintott a férfi.
– Akarsz előbb lefeküdni velem?
– Igen – ismételte a férfi.
– Menjünk a lakásomra?
– Igen.
Visszatértek a kocsihoz, és elhajtottak egy óvárosi szűk utcába a katedrális közelében, ahol Tánya lakása volt egy gyarmati ház emeletén.
Tánya első és egyetlen szeretője, Pjotr Ilojan adjunktus volt az egyetemen, ahol a lány tanult. Úgy imádta Tánya ifjú testét, bámulta a mellét, cirógatta a bőrét, csókolgatta a haját, mintha még sosem látott volna hozzá fogható csodát. Paz ugyanannyi idős volt, mint Pjotr, de Tánya gyorsan megértette, hogy teljesen más lesz vele szeretkezni. Itt *Paz* teste volt a

legfontosabb. Lassan vetkőzött, mintha őt akarná ingerelni, azután meztelenül megállt előtte, időt adva a lánynak, hogy legeltethesse a tekintetét tökéletes bőrén, duzzadó izmain, Tánya pedig boldog volt, hogy ülhet az ágyon, és csodálhatja. Úgy tűnt, Pazt felizgatja a magamutogatás, mert a pénisze máris vastagodott és ébredezett. A lány alig várta, hogy marokra kaphassa.

Pjotr lassú, gyengéd szerető volt. Képes volt felszítani Tányában a lázat, hogy aztán őrjítően késleltesse a kielégülést. Gyakran változtatta a pozíciót: magára fektette a lányt, mögé térdelt, az ölében lovagoltatta. Paz nem volt durva, csak lendületes, és Tánya átengedte magát az izgalmas gyönyörnek.

Utána tojást és kávét főzött. Paz bekapcsolta a televíziót, hogy evés közben Castro beszédét figyeljék.

Castro a kubai nemzeti zászló előtt ült, amelynek sötétkék-fehér csíkjai fekete-fehérré változtak a képernyőn. Khakiszínű egyenruhát viselt, a váll-lapján egyetlen csillag jelezte a rangját: Tánya sose látta polgári öltönyben, sem abban a rendjelekkel borított, nagyképű egyenruhában, amelyet úgy szeretnek a kommunista vezetők mindenfelé.

Váratlan derűlátás töltötte el. Castro nem bolond. Tudja, hogy háborúban nem verheti meg az Egyesült Államokat, még akkor sem, ha a Szovjetunió mellé áll. Biztosan előrukkol valami látványos, békítő gesztussal, valamilyen kezdeményezéssel, amely megváltoztatja a helyzetet, és hatástalanítja az időzített bombát.

Castro hangja vékony és gyenge volt, de hallatlan szenvedéllyel beszélt. A bozontos szakálból olyan lett, mint egy pusztában kiáltó messiás, holott nyilvánvalóan egy stúdióban volt. Fekete szemöldöke kifejezően mozgott magas homlokán. Gesztikulált nagy kezével, néha iskolamesteri modorban fölemelt mutatóujjal intette le az eltérő véleményeket, és gyakran szorította ökölbe a kezét. Időnként megmarkolta a szék karfáját, mintha attól tartana, hogy fölrepül, mint egy rakéta. Úgy tűnt, nincs előtte papír, semmiféle jegyzet. Arca hol sértett volt, hol büszke, megvető, dühös – de sose kételkedő. Castro a bizonyosság világegyetemében élt.

Pontról pontra nekiment Kennedy tévébeszédének, amelyet egyenesben közvetített a Kubába sugárzó adó. Lenézően beszélt Kennedy kiáltványáról „Kuba rab népéhez”.

– Mi nem *ayanquik* kegyéből vagyunk hatalmon – mondta megvetően.

De egy szót sem szólt a Szovjetunióról, sem az atomfegyverekről.

A beszéd kilencven percig tartott. Churchilli szuggesztivitással adta elő: a bátor kis Kuba szembeszáll az agresszív, behemót Amerikával, és sosem hátrál meg. Ez bizonyosan jót tett a kubai nép moráljának. Máskülönben semmi nem változott. Tánya keserűen csalódott, és még jobban félt. Castro meg sem próbálta megelőzni a háborút.

A végén elkiáltotta magát:

– Haza vagy halál, győzni fogunk! – azután felugrott a székből, és kirohant, mintha egy percet sem vesztegetve indulna Kuba megmentésére.

Tánya a férfira nézett. Paz szemében könnyek csillogtak.

Tánya megcsókolta, azután ismét szeretkeztek a díványon a villódzó képernyő előtt. Ez alkalommal lassabb, kielégítőbb volt az aktus. A lány úgy kezelte a férfit, ahogy Pjotr őt. Nehéz volt nem imádni a testét, és Paz kétségtelenül szerette az imádatot. Tánya megszorította a karját, megcsókolta a mellbimbóit, belefúrta ujjait göndör fürtjeibe.

– Olyan szép vagy – mormolta, és beszippantotta a férfi fülcimpáját.

Utána, miközben az ágyon fekve megosztoztak egy szivaron, zaj hallatszott kintről. Tánya kinyitotta az erkélyajtót. A város csöndes volt, amíg Castro beszélt a televízióban, de most az emberek kijöttek a keskeny utcákra. Leszállt az éj, néhányan gyertyát, fáklyát hoztak. Tányában felébredt az újságíró.

– Ki kell mennem – mondta Paznak. – Valami nagy sztori alakul.

– Veled megyek.

Felöltöztek, kimentek a házból. Az utcák vizesek voltak, de az eső már elállt. Egyre nagyobb lett a tömeg. A légkör karneváli volt. Mindenki éljenzett, jelszavakat kiabáltak. Sokan a nemzeti himnuszt, a *La Bayamesát* énekelték. A dallamában nem volt semmi latin – inkább valamiféle német sördalnak hangzott –, de az énekesek minden szavát komolyan gondolták.

Láncok gyalázata
Nem nekünk való!
Csatára szólít
A trombitaszó!

Miközben együtt masíroztak a tömeggel az óváros keskeny utcáin, Tánya

megfigyelte, hogy sok férfi felfegyverkezett, lőfegyver híján ásóval-kapával, machetékkel. Övükbe konyhakéseket, húsvágó bárdokat tűztek, mintha kézitusát akarnának vívni az amerikaiakkal a Malecónon.

Tánya arra gondolt, hogy az amerikai légierő egyetlen Boeing B-52-es légierődje egyszerre 35 tonna bombát bír el.

Szegény bolondok, tűnődött keserűen, mit gondoltok, mit érnek ez ellen a késeitek?

17. fejezet

George sosem érezte közelebb magát a halálhoz, mint október 24-én, szerdán a Fehér Ház tanácstermében.

A tanácskozás reggel tízkor kezdődött, és George azt várta, hogy még tizenegy előtt kitör a háború.

Bár elméletileg csak a Nemzetbiztonsági Tanács Végrehajtó Bizottsága – röviden NB – ülésezett, gyakorlatilag Kennedy elnök mindenkit meghívott, akiről úgy vélte, segíthet a válságban. Öccse, Bobby sose hiányzott a meghívottak közül.

A tanácsadók bőrszékeken ültek a hosszú, koporsó alakú asztal körül. Titkáraik hasonló székeken foglaltak helyet a falak mentén. A feszültség fojtogató volt.

A Stratégiai Légierők Parancsnoksága DEFCON-2 fokozatra emelte a készültséget, ami után már csak a háború jön. A légierő összes bombázója felkészült. Sokuk máris a magasban őrjáratozott, roskadásig megrakva atombombákkal. Kanada, Grönland és Törökország fölött cirkáltak, a lehető legközelebb a szovjet határhoz. Minden bombázónak megvolt a kijelölt szovjet célpontja.

Ha kitör a háború, az amerikaiak elindítják a nukleáris tűzvihart, amely romba dönt minden nagyobb szovjet várost. Sok millió ember fog meghalni. Oroszország száz évig nem tér magához.

A szovjeteknek hasonló terveik voltak az Egyesült Államokkal.

Pontosan tíz órakor lépett működésbe a blokád. Ettől fogva célpontnak számított minden szovjet vízi jármű, amely nyolcszáz kilométerre megközelítette Kubát. Fél tizenegy és tizenegy között várták az elsőt, egy szovjet rakétahajót, amelyet az USS *Essex* tartóztat fel. Tizenegyre mindnyájan halottak lehetnek.

A CIA igazgatója, John McCone elkezdte ismertetni a Kuba felé tartó szovjet hajókat. Egyhangúan zöngicsélt, ami csak növelte a feszültséget, mert mindenki türelmetlenkedett. Melyik szovjet hajót állítsa meg elsőnek a haditengerészet? És azután mi történik? Engedik a szovjetek, hogy átkutassák a hajóikat? Vagy tüzet nyitnak az amerikai hajókra? És mit csinál akkor a

haditengerészet?

Miközben a csoport igyekezett kitalálni moszkvai alteregója lépéseit, egy titkár üzenetet hozott az igazgatónak. McCone tipp-topp, hatvan körüli, ősz férfi volt, előző életében üzletember. George gyanította, hogy a profik a CIA-nál nem számolnak be neki mindenről, amit csinálnak.

McCone rámeredt keret nélküli szemüvege mögül az üzenetre, amely észrevehetően meghökkentette, majd azt mondta:

– Elnök úr, most kaptunk információt a haditengerészet hírszerzésétől, hogy mind a hat szovjet hajó, amelyek a kubai vizeken tartózkodik, vagy megállt, vagy visszafordult.

Mi az ördög ez?, töprengett George.

Dean Rusk, a kopasz, pisze orrú külügyminiszter megkérdezte:

– Mit értenek kubai vizek alatt?

McCone nem tudta.

Megszólalt Bob McNamara, a Ford egykori elnöke, akit Kennedy tett meg hadügyminiszterré.

– Kifelé tart-e a többségük, Kubából a Szovjetunió felé…

– Miért nem derítjük ki? – szakította félbe ingerülten az elnök.

Most a Kubából távozó vagy az oda érkező hajókról beszélünk?

– Utánanézek – felelte McCone, azzal kiment.

A feszültség újabb fokozattal emelkedett.

George mindig úgy képzelte, hogy egy válságtanácskozás a Fehér Házban a természetfeletti teljesítmények tűzijátéka: mindenki pontos információkkal látja el az elnököt, hogy az bölcsen dönthessen. Most itt vannak minden idők legnagyobb válságában, és más sincs, csak zűrzavar és félreértés. Emiatt még jobban félt.

Visszatért McCone, és azt mondta:

– Az összes hajó nyugat felé, Kuba irányába halad. – Felsorolta a hat nevet.

Következőnek McNamara szólalt fel. Negyvenhat éves volt, ő ihlette az „ügyeletes zseni” kifejezést, miután a Ford Műveket veszteségesből nyereségessé tette. Kennedy elnök benne bízott a legjobban azok közül, akik a teremben tartózkodtak, rögtön Bobby után. McNamara emlékezetből ismertette a hat hajó helyzetét. Többségük még sok száz kilométerre járt Kubától,

– És most mit mondanak róluk, John? – türelmetlenkedett az elnök.
– Megálltak vagy megfordultak – felelte McCone.
– Ez az *összes* szovjet hajóra vonatkozik, vagy csak erre a hatra?
– Csak erre a hatra. Összesen huszonnégy van.
Ismét McNamara szolgáltatta a kulcsfontosságú információt:
– Ezek azok a hajók, amelyek a legközelebb vannak a karantén vonalához.
George odasúgta a mellette ülő Skip Dickersonnak:
– Úgy tűnik, a szovjetek visszatáncolnak.
– Remélem, igazad van – mormolta Skip.
– Ugye nem tervezzük, hogy bármelyiket is elkapjuk? – kérdezte az elnök.
– Egyetlen hajót sem akarunk elkapni, amelyik nem Kubába tart – felelte McNamara.
Maxwell Taylor tábornok, a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottságának elnöke fölvette az egyik telefont, és beleszólt:
– Kérem George Andersont.
Anderson tengernagy volt a haditengerészet hadműveleti főnöke és a blokád parancsnoka. Néhány másodperc múlva Taylor halkan beszélni kezdett.
Szünet következett. Mindenki azon rágódott, hogy mit jelentenek ezek az információk. Engednének a szovjetek?
– Először ellenőriznünk kellene a dolgot – szólt az elnök. – Miként nézhetnénk utána, hogy egyszerre fordul-e meg a hat hajó? Tábornok, mit mond erről a jelentésről a haditengerészet?
Taylor felnézett.
– Három hajó minden kétségen kívül visszafordul.
– Lépjen érintkezésbe az *Essex-szel,* és közölje velük, hogy várjanak egy órát. De minél előbb, mert az elfogásra tíz harminc és tizenegy között kerül sor.
A teremben mindenki az órájára pillantott.
Fél tizenegy múlt két perccel.
George ránézett a főnökére. Bobbynak olyan volt az arca, mint akinek elhalasztották a halálos ítéletét.
A közvetlen válság véget ért, ám George a következő pár percben meggyőződhetett róla, hogy semmi sem oldódott meg. A szovjetek igyekeztek

elkerülni az összecsapást a tengeren, de atomrakétáik még mindig Kubában voltak. Az órát visszatekerték hatvan perccel, de továbbra is ketyeg.

Az NB következő témája Németország volt. Az elnök attól tartott, hogy Hruscsov, válaszul az amerikaiak kubai blokádjára, ugyancsak blokád alá veheti Nyugat-Berlint. Ám ez ellen sem tehettek semmit.

Az ülés félbeszakadt. Mivel Bobbynak a következő értekezleten nem volt szüksége George-ra, Skip Dickersonnal együtt távozott, aki megkérdezte:

– Hogy van Maria barátnőd?

– Gondolom, jól.

– Tegnap jártam a sajtóirodán. Beteget jelentett.

George szíve ugrott egyet. Már lemondott a románcról Mariával, ennek ellenére pánikba esett a hírre, hogy a lány nincs jól. A szemöldökét ráncolta.

– Ezt nem tudtam.

– Semmi közöm hozzá, George, de igazán rendes lány. Szerintem valakinek rá kellene néznie.

George megszorította a karját.

– Köszönöm, hogy szóltál – mondta. – Jó haver vagy.

A Fehér Ház alkalmazottai nem jelentenek beteget a hidegháború legsúlyosabb válsághelyzetében, csak ha komoly baj van. George még jobban aggódott.

Besietett a sajtóirodára. Maria széke üres volt. Nelly Fordham, a szomszéd asztalnál ülő, barátságos nő odaszólt:

– Maria beteg.

– Hallottam. Mondta, hogy mi a baj?

– Nem.

George elkomorodott.

– Azon gondolkodom, hogy lelépek egy órára, és meglátogatom.

– Az jó lenne – mondta Nelly. – Én is aggódom érte.

George az órájára nézett. Biztos, hogy Bobbynak nem lesz szüksége rá ebéd utánig.

– Azt hiszem, meg tudom oldani. Ugye Georgetownban lakik?

– Igen, de elköltözött a régi lakásából.

– Miért?

– Azt mondta, hogy a lakótársai túlságosan tolakodók voltak. George ezt logikusnak találta. A lányokat borzasztóan érdeklik a titkos szeretők. Maria

viszont olyannyira meg akarta őrizni a titkot, hogy inkább elköltözött. Ez is mutatja, milyen komolyan veszi a fickót.

Nelly a regiszterét lapozgatta.

– Leírom magának a címét.

– Köszönöm.

A nő odanyújtott egy papírlapot, és megkérdezte:

– Ugye maga Georgy Jakes?

– Igen. – A fiatalember elmosolyodott. – Bár nagyon régen szólítottak utoljára Georgynak.

– Ismertem Peshkov szenátort.

Greg említése szinte bizonyosan arra utal, hogy Nelly tudja róla, kinek a fia.

– Csakugyan? – kérdezte. – Honnan ismeri?

– Ha tudni akarja az igazat, jártunk együtt. De semmi nem lett belőle. Hogy van?

– Jól. Havonta egyszer vele ebédelek.

– Gondolom, sose nősült meg.

– Még nem.

– Pedig már elmúlt negyven.

– Azt hiszem, van valakije.

– Ó, ne aggódjon, nem hajtok rá. Ezt már rég eldöntöttem. De azért minden jót kívánok neki.

– Átadom. Most fogok egy taxit, és megnézem Mariát.

– Köszönöm, Georgy – akarom mondani George.

George kisietett. Nelly jószívű, csinos no. Miért nem vette el Greg? Talán jobban érzi magát agglegényként.

A taxis megkérdezte:

– A Fehér Házban dolgozik?

– Bobby Kennedynek. Jogász vagyok.

– Mi a fene! – A sofőr nem is leplezte a megdöbbenését, hogy egy néger is lehet jogász, pláne ilyen magas állásban! – Mondja meg Bobbynak, hogy szarrá kéne bombáznunk Kubát. Ezt kéne csinálnunk. Szarrá kéne bombázni őket.

– Tudja, mekkora Kuba egyik végétől a másikig? – kérdezte George.

– Mi ez, vetélkedő? – A sofőr felhúzta az orrát. .

George vállat vont, és nem szólt többet. Mostanában kerülte a politikai vitákat a laikusokkal. Nekik rendszerint könnyű válaszaik voltak: küldjünk minden mexikóit haza, sorozzuk be a Pokol Angyalait a hadseregbe, heréljük ki a buzikat. Minél nagyobb volt a tudatlanságuk, annál szilárdabb volt a meggyőződésük.

Georgetown alig pár percnyire volt, de az utazás hosszúnak rémlett. George elképzelte, amint Mária ájultan hever a padlón, vagy fél-holtan, esetleg kómában fekszik az ágyában.

A Nellytől kapott cím kecses régi háznak bizonyult, amelyet garzonlakásokra választottak le. Maria nem válaszolt, amikor megnyomta a kapucsengőt, de egy egyetemistának tűnő fekete lány beengedte, és megmutatta neki Maria ajtaját.

Maria fürdőköpenyben nyitott ajtót. Csakugyan betegnek látszott. Az arca vértelen volt, a tekintete csüggedt. Nem invitálta be, de hátralépett, nyitva hagyta az ajtót, és George bement. Legalább járó beteg, gondolta megkönnyebbülten: rosszabbra számított.

Kis lakás volt, egy szoba és egy főzőfülke. A közös fürdőszoba kint lehetett a folyosón.

Fürkészőn nézte a lányt. Fájt így látni, nemcsak betegnek, de összetörtnek is. Legszívesebben a karjaiba zárta volna, de tudta, hogy Maria nem örülne.

– Mi a baj? – kérdezte. – Borzalmasan festesz!

– Csak női problémák.

Ez a menstruáció kódneve, de George biztosra vette, hogy itt valami másról van szó.

– Hadd csináljak neked egy kávét, vagy talán teát? – Levette a kabátját.

– Köszönöm, nem – felelte a lány.

George azonban elhatározta, hogy mindenképpen csinál kávét. Csak hogy mutassa, mennyire törődik a lánnyal. De azután a székre pillantott, amelyre Maria leülni készült, és látta, hogy véres.

Maria is ugyanakkor vette észre, és elvörösödött.

– Ó, a fenébe!

George tudott ezt-azt a női testről. Számos lehetőség futott át a fején.

– Maria, csak nem vetélésed volt?

– Nem – felelte színtelen hangon. Aztán elnémult.

George türelmesen várt.

Végül ismét megszólalt a lány.

– Abortusz.

– Te szegény! – Fölkapott egy konyharuhát a főzőfülkében, összehajtotta, és a vérfoltra tette. – Inkább erre ülj – mondta. – Pihenj. – A hűtőszekrény fölötti polcra nézett, és felfedezett egy doboz jázminteát. Ha ott van, Maria bizonyára szereti. Vizet forralt, azután egy szót sem szólt, amíg el nem készítette a teát.

Az abortusztörvény államról államra változott. George tudta, hogy Columbia körzetben legális, amennyiben az anya egészségének védelmében teszik. Sok orvos ezt meglehetősen szabadon értelmezte, beleértve a nők általános komfortját is. Gyakorlatilag mindenki, akinek volt pénze, talált orvost, aki elvégezte a műtétet.

Noha Maria azt mondta, nem kér teát, azért elvett egy csészével.

George magának is töltött, majd leült a lánnyal szemben.

– Gondolom, a titkos szeretőd az apa.

A lány biccentett.

– Köszönöm a teát. Gondolom, a harmadik világháború még nem tört ki, különben nem lennél itt.

– A szovjetek visszafordították a hajóikat, így a tengeri összecsapás kockázata csökkent. De a kubaiaknál még mindig ránk céloznak az atomrakéták.

Maria túlságosan letört volt ahhoz, hogy törődjön vele.

– Nem vesz feleségül – szólt George.

– Nem.

– Mert nős?

A lány nem felelt.

– Így hát kerített egy orvost, és állta a költségeket.

Mária bólintott.

George ezt aljasságnak tartotta, de ha ezt kimondja, a lány valószínűleg elzavarja, amiért megsértette a szeretett férfit. Visszafojtott dühvel kérdezte:

– Hol van most?

– Telefonálni fog. – Az órára pillantott. – Valószínűleg hamarosan.

George úgy döntött, nem kérdez többet. Szívtelenség lenne faggatni Mariát. Arra pedig nincsen szüksége, hogy a fejére olvassák, milyen oktalanul viselkedett. Mire *van* szüksége? Úgy döntött, mégis megkérdezi.

– Nincsen szükséged valamire? Tehetnék érted valamit?

A lány sírni kezdett. Hüppögve válaszolta:

– Alig ismerlek! Hogyhogy te vagy az egyetlen igazi barátom az egész városban?

A fiatalember tudta a választ a kérdésre. A lánynak van egy titka, amelyet senkinek sem akar elárulni. Ez megnehezíti mások számára, hogy közeledjenek hozzá.

– Igazán szerencse, hogy ilyen jó vagy – mondta Maria.

George-ot zavarba hozta a hálája.

– Fáj? – kérdezte.

– Igen, pokolian.

– Hívjak orvost?

– Annyira nem veszélyes. Azt mondták, erre számíthatok.

– Van aszpirined?

– Nincs.

– Mi lenne, ha kiugranék, és hoznék?

– Megtennéd? Gyűlölök mást megkérni, hogy szívességet tegyen nekem.

– Semmi baj, ez vészhelyzet.

– Van egy drogéria a sarkon.

George letette a csészéjét, belebújt a kabátjába.

– Kérhetek tőled egy még nagyobb szívességet? – kérdezte Maria.

– Hát persze.

– Egészségügyi betétre lenne szükségem. Tudnál venni egy dobozzal?

George elbizonytalanodott. Egy férfi, aki egészségügyi betétet vásárol?

– Nem, ez már túlzás lenne, felejtsd el – mondta Maria.

– Miért, mit csinálnak velem, letartóztatnak?

– Kotex a neve.

George bólintott.

– Mindjárt jövök.

Vakmerősége nem tartott sokáig. A drogériánál borzasztó zavarba jött. Próbált lelket önteni magába. Hát igen, kínos. Vele egyidős férfiak az életüket kockáztatják Vietnam őserdőiben. Az milyen rossz lehet?

A boltban három gondolán és egy pulton helyezték el az árut. Az aszpirint nem találta a polcokon, a pultnál árulták.

Rémületére a női higiéniai cikkekkel ugyanez volt a helyzet.

Fölkapott egy hatos karton kólát. A lány vérzik, sok folyadékra van szüksége. De nem halogathatja sokáig a megaláztatás pillanatát.

Odament a pulthoz.

A drogista középkorú, fehér nő volt. Ilyen az én szerencsém, gondolta George.

Letette a kólákat a pultra.

– Aszpirint kérek.

– Milyen kiszerelésben? Van kicsi, közepes és nagy üveggel.

George elhűlt. És ha a nő azt is megkérdezi, hogy milyen méretű egészségügyi betétet akar?

– Izé, hát, nagyot – felelte.

A drogista egy nagy üveg aszpirint tett a pultra.

– Még valamit?

George mögé beállt egy lány, kezében egy drótkosárra való kozmetikummal. Ez most hallani fog mindent.

– Még valamit? – ismételte meg a drogista.

Gyerünk, George, légy férfi, gondolta.

– Egy doboz egészségügyi betét kellene – mondta. – Kotex.

Mögötte a lány elfojtott egy vihogást.

A drogista rápillantott a szemüvege fölött.

– Fiatalember, ezt most fogadásból kéri?

– Nem, asszonyom! – felelte sértődötten. – Egy hölgynek lesz, aki túl beteg ahhoz, hogy lejöjjön a drogériába.

A nő felmérte a sötétszürke öltönyt, a fehér inget, az egyszínű nyakkendőt, a zakó szivarzsebéből kiálló, összehajtott, fehér zsebkendőt. George boldog volt, amiért nem úgy fest, mint egy brahista diák.

– Jól van, hiszek magának – mondta. A pult alá nyúlt, és kivett egy dobozt.

George elborzadva nézett rá. A „Kotex” szó hatalmas betűkkel virított a doboz oldalán. Ezt most végig kell vinnie az utcán?

A drogista olvasott a gondolataiban.

– Szeretné, ha becsomagolnám?

– Igen, kérem.

A nő gyors, gyakorlott mozdulattal barna papírba göngyölte a dobozt, azután zacskóba tette az aszpirinnal együtt.

George fizetett.
A drogista keményen nézett rá, azután mintha fölengedett volna.
– Bocsánat, hogy kételkedtem magában – mondta. – Maga nagyon jó barátja lehet annak a lánynak.
– Köszönöm – felelte George, és kisietett.
Az októberi hideg ellenére is verejtékezett.
Visszatért Maria lakásába. A lány három aszpirint vett be, majd a becsomagolt dobozt szorongatva kiment a folyosói mosdóba.
George letette a kólákat a hűtőgépre, azután körülnézett. Egy polcon jogi szakkönyveket látott, alatta bekeretezett fotók álltak egy asztalkán. Egy családi fénykép feltehetően a lány szüleit ábrázolta meg egy öreg lelkészt, nyilvánvalóan a híres nagyapát. Egy másik képen Maria volt a diplomaosztási talárban. Volt még egy kép Kennedy elnökről. A lánynak volt televíziója, rádiója és lemezjátszója. George átnézte a lemezeket. Crystals, Little Eva, Booker T and the MGs: Maria a legújabb popzenét kedvelte. Az éjjeliszekrényen a bestseller *Bolondok hajója* hevert.
A lány még nem jött vissza, amikor megszólalt a telefon.
George fölvette.
– Maria lakása.
– Beszélhetnék Mariával, kérem? – kérdezte egy férfihang.
Ismerősnek tűnt, de a fiatalember nem tudta hova tenni.
– Kiment – mondta. – Ki… egy pillanat, éppen most jött vissza.
Maria kikapta a kezéből a kagylót.
– Halló! Ó, szia… Egy barátom, aszpirint hozott nekem… Ó, nem vészes, megoldom…
– Kimegyek, hogy ne zavarjalak – mondta George.
Haragudott Maria szeretőjére. Még ha házas is az a köcsög, itt kellene lennie. Ő ejtette teherbe a lányt, törődnie kellene vele az abortusz után.
Ez a hang… ezt már hallotta. Tényleg Maria szeretője volt? Nem csodálkozna, ha munkatárs lenne, ahogy a mama feltételezte. De ez a hang a telefonban nem Pierre Salingeré.
Arra jött a lány, aki beengedte. Rávigyorgott a fiatalemberre, aki úgy toporgott az ajtó előtt, mint akit kizavartak az osztályból.
– Rosszalkodott? – kérdezte.
– Nincs olyan szerencsém – felelte George.

A lány fölnevetett, és tovább sasszézott kifelé.

Maria kinyitotta az ajtót, George belépett.

– Tényleg vissza kell mennem dolgozni – mondta.

– Tudom. A kubai válság kellős közepén látogattál meg. Ezt sosem felejtem el.

A lány láthatóan boldogabb volt most, hogy beszélt az emberével.

George-ba belevillant a felismerés.

– Ez a hang! – mondta. – A telefonban!

– Felismerted?

A fiú hüledezett.

– Dave Powersszel van viszonyod?

Elképedésére Maria fölkacagott.

– De kérlek! – mondta.

George azonnal észbe kapott, hogy ez milyen valószínűtlen. Dave az elnök személyi titkára, jelentéktelen ötvenes, aki még mindig kalapot visel. Nem hihető hogy meghódítson egy szépséges, életvidám fiatal lányt.

A következő pillanatban beugrott, kivel van viszonya Máriának.

– Uramisten! – mondta. Elállt szeme-szája. Nem tudta elhinni, mire jött rá.

Maria hallgatott.

– Te az elnök szeretője vagy! – hápogta George.

– Kérlek, ne áruld el! – könyörgött a lány. – Ha megteszed, elküld! Kérlek, ígérd meg!

– Megígérem – mondta George.

Gyimka felnőtt életében először csinált valami igazán, vitathatatlanul, szégyellni valóan rossz dolgot.

Nyina nem a felesége, de elvárja, hogy a fiú hű legyen hozzá, és Gyimka feltételezte, hogy a lány sem csalja meg; viszont *ő* kétségtelenül elárulta Nyinát, amikor Nataljával töltötte az éjszakát.

Azt hitte, talán az lesz az élete utolsó éjszakája, de mivel nem az lett, a kifogás nevetségesnek tűnt.

A szó szoros értelmében nem közösült Nataljával, de ez is vacak kifogás. Amit csináltak, a szimpla szexnél is meghittebb és gyöngédebb valami volt, Gyimka még sosem érezte magát ennyire megbízhatatlannak, becstelennek,

állhatatlannak.

Valentyin barátja valószínűleg azzal oldaná meg a problémát, hogy vidáman folytatná a viszonyt mindkét nővel addig, amíg le nem bukik. Gyimka erre még gondolni sem akart. Már egyszeri csalás után is elég rosszul érezte magát; hát még ha rendszert csinálna belőle! Az lenne a vége, hogy a Moszkva folyóba vetné magát.

El kell mondania Nyinának, vagy szakítania kell vele, esetleg mindkettő. Nem élhet együtt ilyen borzalmas csalással. De rájött, hogy fél. Ami nevetséges. Ő Dmitrij Iljics Dvorkin, Hruscsov titkára, akit egyesek gyűlölnek, és akitől sokan félnek. Hogy félhet egy lánytól? Márpedig ez a helyzet.

És mi a helyzet Nataljával?

Száz kérdése lett volna. Szerette volna tudni, milyen a viszonya a férjével. Semmit sem tudott róla azonkívül, hogy Nyiknek hívják. Válófélben vannak? Ha igen, van-e köze a házasság felbontásának hozzá, Gyimkához? Ami még fontosabb, vannak-e Nataljának tervei ővele a jövőre?

Kereste a Kremlben, de nem tudtak négyszemközt maradni. A keddi nap folyamán az Elnökség háromszor ült össze – reggel, délután és este –, és a tanácsadók az étkezési szüneteket is átdolgozták. Ahányszor Nataljára nézett, minden alkalommal csodálatosabbnak találta. Gyimka, akárcsak az összes férfi, még mindig azt az öltönyt viselte, amelyben aludt, de Natalja átöltözött sötétkék ruhába és ugyanolyan színű blézerbe, amitől egyszerre lett parancsoló és csábító. Gyimka nehezen tudott összpontosítani az értekezletekre, holott a harmadik világháborút kellett megakadályozniuk. Rábámult Nataljára, eszébe jutott, mit csináltak egymással, mire zavartan lesütötte a szemét, hogy egy pillanat múlva ismét őt bámulja.

De olyan kíméletlen volt a munkatempó, hogy még néhány másodpercet sem beszélgethettek zavartalanul.

Hruscsov kedden késő este hazament, hogy lefeküdjön, így mindenki ugyanezt tette. Szerdán Gyimka első dolga volt, hogy közölje Hruscsovval a jó hírt, amit a nővére éppen akkor küldött Kubából: az *Alekszandrovszk* biztonságosan kikötött La Isabelában. A nap többi része ugyanolyan zsúfolt volt, mint kedden. Egyfolytában láthatta Nataliát, de egyiküknek sem volt egy szabad perce. Így hát önmagát faggatta. *Neki* mi a véleménye a hétfő éjszakáról? Mit akar a jövőben? Ha még egy hét múlva se halnak meg, akkor

Natasával akarja leélni az életét, vagy Nyinával – esetleg egyikkel se?

Csütörtökre már kétségbeesetten szeretett volna valamilyen választ. Teljesen irracionális módon úgy érezte, nem ölhetik meg egy atomháborúban, mielőtt nem tisztázza ezt a problémát.

Aznap este Nyinával volt találkozója: moziba mentek Valentyinnal és Annával. Ha el tud szabadulni a Kremlből a randevúra, mit mondjon Nyinának?

Reggel a szokott időben, tízkor kezdődött az értekezlet, így a tanácsadók megbeszélését nyolcra tűzték ki az Onyilova Teremben. Csütörtökön reggelre Hruscsovnak volt egy új javaslata, amelyet

Gyimkának kellett beterjesztenie. Abban is reménykedett, hogy végre négyszemközt beszélhet Nataljával. Éppen oda akart menni hozzá, amikor beállított Jevgenyij Filipov az európai újságok korai kiadásaival.

– A címlapok egyformán pocsékak – mondta megjátszott elkeseredéssel, holott Gyimka tudta, hogy ennek épp az ellenkezője az igaz: – Hajóink visszafordulását úgy tekintik, mint a Szovjetunió szégyenletes meghunyászkodását!

Gyimka végignézett az olcsó, modern asztalokon szétszórt újságokon, és látta, hogy Filipov nem túloz.

Natalja azonnal a védelmébe vette Hruscsovot.

– Hát persze hogy ezt írják – vágott vissza. – Az összes újság a kapitalisták tulajdonában van. Talán arra számított, hogy a főtitkár elvtárs bölcsességét és mértéktartását fogják dicsérni? Ennyire naiv?

– *Maga* a naiv! A londoni *Times,* az olasz *Corriere della Sera* és a párizsi *Le Monde* – ezeket az újságokat olvassák, ezeknek hisznek a harmadik világ vezetői, akikről azt reméljük, hogy a magunk oldalára állíthatjuk őket!

Ez igaz volt, akármennyire is nem tisztességes: a világ népei jobban bíztak a kapitalista sajtóban, mint a kommunista kiadványokban.

– Nem határozhatjuk meg a külpolitikánkat annak függvényében, hogy miképpen reagálnak a nyugati újságok – felelte Natalja.

– Ennek a műveletnek titokban kellett volna maradnia – mondta Filipov. – Az amerikaiak mégis rájöttek. Mindnyájan tudjuk, hogy ki a felelős a biztonságért. Miért ül ez a személy még mindig ennél az asztalnál? Nem kellene éppen kihallgatni?

– Talán a katonai elhárítás a hibás – vetette oda Gyimka. Filipov a hadügyminiszternek dolgozott. – Majd ha megtudjuk, miként szivárgott ki a titok, eldönthetjük, kit kell kihallgatni! – Maga is érezte, hogy ez ügyetlen visszavágás, de továbbra sem sejtette, hol csúszott be a hiba.

Filipov más irányból próbálkozott.

– A délelőtti ülésen a KGB jelenteni fogja, hogy az amerikaiak jelentős mértékben fokozták a mozgósítást Floridában. A vasúti sínek tele vannak harckocsikat és ágyúkat szállító tehervagonokkal.

A hallandale-i versenypályát rekvirálta az 1. páncélos hadtest, több ezer ember alszik a tribünökön. A lőszergyárak napi huszonnégy órában gyártják a muníciót a repülőgépeknek, hogy géppuskázhassák a szovjet és kubai csapatokat. Napalmbombák…

Natalja közbevágott:

– Erre is számítottunk.

– De mit csinálunk, ha megtámadják Kubát? – kérdezte Filipov. – Ha csak a hagyományos fegyverekkel vesszük fel a harcot, nem győzhetünk: az amerikaiak túl erősek. Atomfegyverekkel válaszoljunk? Kennedy elnök azt állította, hogy ha egyetlen atomfegyvert is elindítanak Kubából, le fogja bombázni a Szovjetuniót.

– Ezt nem gondolhatja komolyan – mondta Natalja.

– Olvassa el a katonai hírszerzés adatait. Az amerikai bombázók már most is itt köröznek! – A mennyezetre mutatott, mintha felnézhettek volna, hogy lássák a repülőgépeket. – Számunkra két lehetséges kimenetel marad: a nemzetközi megaláztatás, ha szerencsések vagyunk, és az atomhalál, ha nem vagyunk azok.

Natalja hallgatott. Az asztal mellett senkinek egy szava sem volt erre.

Kivéve Gyimkát.

– Hruscsov elvtársnak van egy megoldása – mondta.

Erre a mondatra mindenki felkapta a fejét.

Gyimka folytatta:

– A délelőtti értekezleten a főtitkár elvtárs azt fogja javasolni, hogy tegyünk egy ajánlatot az Egyesült Államoknak. – Síri csönd lett. – Leszereljük Kubába telepített rakétáinkat…

A megdöbbenés kórusa szakította félbe. Voltak, akik levegőért kapkodtak, mások tiltakozva kiabáltak. Gyimka fölemelte a kezét, csendet kért.

– Leszereljük a rakétáinkat annak a garanciának a *fejében,* amelyeket eredetileg is meg akartunk kapni. Az amerikaiaknak meg kell ígérniük, hogy nem támadják meg Kubát.

Pár percnyi töprengés következett.

Elsőnek Natalja tért magához.

– Ragyogó ötlet – mondta. – Hogyan utasíthatná ezt vissza Kennedy? Azzal elismerné, hogy meg akar támadni egy szegény, fejlődő országot. Az egész világ elítélné, hogy gyarmatosítani akar. Ő maga bizonyítaná be az igazunkat, hogy Kubának atomfegyverekre van szüksége az önvédelemhez.

Natalja volt a legokosabb az asztalnál – és vitathatatlanul a legcsinosabb.

– De ha Kennedy elfogadja, akkor haza kell hoznunk a rakétákat – mondta Filipov.

– Többé nem lesz rájuk szükség! – felelte Natalja. – Többé senki sem fogja fenyegetni a kubai forradalmat.

Gyimka látta Filipovon, hogy szívesen vitatkozna, de nem tud. Hruscsov vitte bele a Szovjetuniót a kutyaszorítóba, de talált egy olyan kiutat, amelyen emelt fővel lehet távozni.

Amikor a megbeszélést berekesztették, Gyimka végre utolérte Natalját.

– Egy perc! Meg kell beszélnünk annak az ajánlatnak a szövegét, amelyet Hruscsov elvtárs küld Kennedynek – mondta.

A szoba sarkába vonultak, és leültek. Gyimka a nő ruhaderekára sandított, és Natalja hegyes kis mellére gondolt.

– Hagyd abba ezt a bámészkodást – intette Natalja.

A fiú nevetségesnek érezte magát.

– Nem bámultalak – mondta, bár ez nyilvánvalóan nem volt igaz.

A nő elengedte a füle mellett.

– Ha továbbra sem hagyod abba, még a férfiak is észre fogják venni.

– Sajnálom, nem tehetek róla – válaszolta rosszkedvűen Gyimka. Ez nem az a bensőséges, boldog diskurálás volt, amire számított.

– Senkinek sem szabad megtudnia, mit csináltunk! – mondta riadtan az asszony.

Gyimka úgy érezte, mintha valaki mással diskurálna, nem azzal a vidám, szexi nővel, aki tegnapelőtt csábította el.

– Nos, nem óhajtom kikürtölni, de azt sem tudtam, hogy államtitok – mondta.

– Férjnél vagyok!
– Azt tervezed, hogy vele maradsz?
– Miféle kérdés ez?
– Van gyereketek?
– Nincs.
– Az emberek el szoktak válni.
– A férjem sosem egyezne bele a válásba.
Gyimka csak bámult. Ezzel nincs vége az ügynek: egy asszony a férj akarata ellenére is elválhat. Ám ez a párbeszéd nem igazán a törvényes formaságokról szólt. Natalja valamiért pánikba esett.
– Egyáltalán miért csináltad? – kérdezte.
– Azt hittem, hogy mind meghalunk!
– És most már sajnálod?
– Férjnél vagyok! – ismételte meg a nő.
Ez nem a megfelelő válasz volt a kérdésre, de a fiú sejtette, hogy ennél többet nem húz ki belőle.
Benézett Hruscsov másik titkára, Borisz Kozlov.
– Gyimka! Gyere!
Gyimka felállt.
– Beszélhetünk minél előbb? – mormolta.
Natalja lesütötte a szemét, és nem szólt.
– Gyimka, gyere! – ismételte meg Borisz.
A fiú távozott.
A Minisztertanács a nap nagy részében Hruscsov javaslatát tárgyalta. Bonyodalmak támadtak. Ragaszkodnak-e hozzá az amerikaiak, hogy megtekintsék a kilövőállványokat, és ellenőrizzék leszerelésüket? Elfogadja-e Castro az amerikai vizsgálatot? Megígéri-e Castro, hogy nem fogad el atomfegyvereket másoktól, például Kínától? Gyimka ettől függetlenül úgy gondolta, hogy még mindig ez a javaslat nyújtja a legtöbb reményt a békére.
Mindeközben Nyinán és Natalján töprengett. A délelőtti beszélgetésig úgy hitte, ő választ a két nő közül. Most rájött, hogy becsapta magát.
Natalja nem akarja elhagyni a férjét.
Rájött, hogy annyira belebolondult Nataljába, amennyire Nyinába soha. Valahányszor kopogtattak az irodája ajtaján, abban reménykedett, hogy

Natalja az. Elméjében újra és újra visszajátszotta együtt töltött idejüket, megszállottan ismételgette, amit a nő mondott, egészen a felejthetetlen szavakig:

– Ó, Gyimka, imádlak!

Nem azt mondta, hogy szeretlek, de közel járt hozzá.

Mégsem hajlandó válni.

Mindegy, neki Natalja kell.

Vagyis közölnie kell Nyinával, hogy köztük mindennek vége. Nem lehet viszonya olyan lánnyal, aki csak a második legjobb: aljasság lenne. Képzeletében hallotta, ahogy Valentyin kigúnyolja az aggályai miatt, de ezen nem segíthetett.

Ám Natalja a férjével akar maradni. Így hát Gyimkának nem lesz senkije.

Ma este szól Nyinának. Úgy beszélték meg, hogy a lányok lakásán találkoznak négyesben. Félrevonja Nyinát, és közli vele, hogy… mit? Még nehezebbnek tűnt a dolog, amikor a megfelelő szavakat igyekezett kieszelni. Ugyan már, szidta magát. Beszédeket írsz Hruscsov-nak, egyet magadnak is megfogalmazhatsz.

Köztünk mindennek vége… Nem akarok találkozni veled… azt hittem, szerelmes vagyok beléd, de rájöttem, hogy nem… Szép volt, de elég volt…

Mindegyik kegyetlenül hangzott. Nincs szelídebb módja a szakításnak? Talán nincs. És ha a meztelen igazságot mondja el? Találkoztam valaki mással, akit igazán szeretek…

Ez volt a legkegyetlenebb.

Estefelé Hruscsov úgy döntött, hogy a Minisztertanácsnak nyilvánosan kifejezésre kell juttatnia a Szovjetunió békés szándékait, ezért el kell menniük a Bolsoj Színházba, ahol az amerikai Jerome Hines énekli a *Borisz Godunov,* a legnépszerűbb orosz opera címszerepét. A tanácsadókat is meghívták. Gyimka ostobaságnak találta az ötletet. Ki veszi ezt be? Másrészt megkönnyebbült, mert így nem kellett randevúznia Nyinával, amitől most rettegett.

Felhívta a lány munkahelyét. Az utolsó percben sikerült elcsípnie, mielőtt távozott volna.

– Ma este nem lehetek ott – mondta. – El kell kísérnem a főnököt a Bolsojba.

– Nem tudsz lelépni? – kérdezte a lány.

– Viccelsz? – Aki a főtitkárnak dolgozott, az még az anyja temetését is kihagyta, semhogy engedetlen legyen.
– Látni akarlak.
– Ez lehetetlen.
– Gyere el opera után.
– Addigra késő lesz.
– Nem számít, milyen késő, gyere el. Fönt leszek akár egész éjszaka.
A fiú meghökkent. Nyina nem szokott így követelőzni. Szinte nyűgös volt a hangja, és ez sem volt jellemző rá.
– Valami baj van?
– Van valami, amit meg kell beszélnünk.
– Micsoda?
– Este elmondom.
– Mondd el most.
Nyina letette a kagylót.
Gyimka fölvette a nagykabátját, és átsétált a színházba, amely alig pár lépésre volt a Kremltől.
Jerome Hines két méter magas volt, és a kereszttel díszített Monomah-sapkában végképp óriásnak tűnt. Megdöbbentően erős basszusa betöltötte a színházat, amelynek visszhangzó barlangja szinte összezsugorodott mellette. Gyimka azonban nem sokat hallott Muszorgszkij operájából. Nem is törődött a színpadon zajló eseményekkel. Egész este hol azon ette magát, hogy mit válaszolnak az amerikaiak Hruscsov békeajánlatára, hol azon, hogy mit mond Nyi-na, ha majd közli vele, hogy vége a kapcsolatuknak.
Amikor végül Hruscsov elköszönt, Gyimka gyalog sétált el a lányok másfél kilométernyire lévő lakásáig. Útközben azt igyekezett kitalálni, hogy Nyina mit akar mondani. Talán szakítani akar vele; az megkönnyebbülés lenne. Talán előléptették, és Leningrádba kell költöznie. Akár találkozhat is ott valaki mással, ugyanúgy, ahogy vele, és úgy dönthet, hogy az a nagy ő. Az is lehet, hogy beteg: valami végzetes kór támadta meg, talán azokhoz a rejtelmes okokhoz van köze, amelyek miatt nem lehet gyereke. Mindezek a lehetőségek könnyű kiutat kínáltak, Gyimka pedig rájött, hogy mindegyiknek örülne – talán még a végzetes betegségnek is.
Nem, gondolta, dehogy kívánom a halálát!
Nyina, ígéretéhez híven, ébren várta.

Zöld selyem pongyolát viselt, mintha lefekvéshez készülne, de a frizurája tökéletes volt, még egy kicsit ki is festette magát. Szájon csókolta a fiút, aki szégyenkezve visszacsókolta. Elárulta Natalját, mert élvezte a csókot, és elárulta Nyinát, mert Nataljára gondolt. A kettős bűntudat görcsbe rántotta a gyomrát.

Nyina töltött egy pohár sört, a fiú sietve megitta a felét, hátha bátorságra kap a szesztől.

A lány leült mellé a díványra. Gyimka biztosra vette, hogy semmi sincs rajta a köntös alatt. Mocorogni kezdett benne a vágy, Natalja képe kissé megfakult.

– Még nem tört ki a háború – mondta. – Ez az én hírem. És mi a tiéd?

Nyina elvette tőle a sört, letette a kisasztalra, azután megfogta a kezét.

– Terhes vagyok – mondta.

Gyimkát mintha gyomorszájon vágták volna. Döbbent értetlenséggel bámult a lányra.

– Terhes – makogta ostobán.

– Valamivel túl vagyok a második hónapon.

– Biztos?

– Két menstruációm maradt ki egymás után.

– Még akkor is…

– Nézd. – Szétnyitotta a köntöst, megmutatva a mellét. – Nagyobb.

Tényleg nagyobb volt. A fiú a vágy és a rémület keverékével nézte.

– És fáj. – Nyina összehúzta magán a pongyolát, bár nem nagyon szorosan. – Azonkívül émelygek a cigitől. A fene egye meg, terhesnek *érzem* magam!

Ez nem lehet igaz.

– De hát azt mondtad…

– Hogy nem lehet gyerekem. – Elfordította a tekintetét. – Az orvosom mondta.

– Találkoztál vele?

– Igen. Megerősítette.

– És most mit mond? – hitetlenkedett a fiú.

– Hogy csoda történt.

– Az orvosok nem hisznek a csodában.

– Én is ezt gondoltam.

Gyimka igyekezett megállítani a körülötte forgó szobát. Nagyot nyelt, le akarta győzni a sokkot. Gyakorlatiasnak kell lennie.

– Nem akarsz férjhez menni, én ugyancsak nem akarok nősülni – mondta. – Akkor mit fogsz tenni?

– Adnod kell pénzt abortuszra.

Gyimka nyelt egyet.

– Rendben. – Moszkvában könnyen meg lehetett szakíttatni a terhességet, de nem csinálták ingyen. Honnan szerezzen pénzt? El akarta adni a motorját, hogy vásároljon egy használt autót. Ha elhalasztaná a kocsi vásárlást, valószínűleg összejönne a pénz. Kölcsönkérhet a nagyszüleitől is.

– El tudom intézni – mondta.

Nyina azonnal megenyhült.

– Megfelezhetjük a költségeket. Végül is együtt csináltuk a babát.

Gyimka érzelmei váratlanul megváltoztak. Attól, ahogy Nyina kiejtette a *baba* szót. Elbizonytalanodott. Elképzelte magát, ahogy egy babát tart a karján, figyeli gyermeke első lépéseit, olvasni tanítja, iskolába viszi.

– Biztosan el akarod vetetni? – kérdezte.

– *Te* hogy állsz a dologhoz?

– Kínosan érzem magam. – Nem értette, miért. – Nem hiszem, hogy bűn, semmi ilyesmi. Csak, tudod, elképzeltem egy kisbabát. – Nem tudta, honnan jönnek ezek az érzések. – Nem adhatjuk örökbe?

– Megszüljem, azután idegeneknek adjam a babát?

– Tudom, nekem sem tetszik. De egyedül nevelni egy gyereket nehéz dolog. Bár én is segítenék.

– Miért?

– Az enyém is lenne.

Nyina megfogta a kezét.

– Köszönöm, hogy ezt mondod. – Hirtelen annyira sebezhetőnek tűnt, hogy Gyimka szíve összeszorult. – Szeretjük egymást, nem? – kérdezte a lány.

– De igen. – Abban a pillanatban igaz is volt. Nataljára gondolt, de a képe elmosódónak, távolinak rémlett, mivel Nyina itt volt mellette a testi valójában. Most értette meg igazán, mit jelent ez a kifejezés.

– Ugye, mindketten szeretni fogjuk a gyereket?

– Igen.

– Nos, akkor…
– De te nem akarsz férjhez menni.
– Nem akartam.
– Múlt idő.
– Így éreztem, amikor még nem voltam terhes.
– Meggondoltad magad?
– Most mindent másképpen gondolok.

Gyimka hüledezett. Csak nem arról beszélnek, hogy össze fognak házasodni? Annyira akart mondani valamit, hogy kínjában megpróbálkozott egy tréfával.

– Ha megkéred a kezemet, akkor hol a kenyér és a só? – A hagyományos eljegyzési szertartásnál kenyeret és sót ajándékoznak egymásnak a leendő házasok.

Megdöbbenésére a lány könnyekben tört ki.

Gyimka ellágyult, átkarolta Nyinát. Az először ellenállt, de aztán hagyta, hogy a fiú magához ölelje. Könnyei átáztatták Gyimka ingének elejét. A fiú megsimogatta a haját.

Nyina fölemelte a fejét, hogy megcsókolja. Egy perc múlva kibontakozott a karjaiból.

– Lefekszel velem, mielőtt túl kövér és csúnya leszek? – Pongyolája szétnyílt, a fiú meglátta egyik puha, elbűvölően szeplős mellét.

– Igen! – felelte vakmerően, és még messzebb tolta magától Natalja képét.

Nyina ismét megcsókolta. A fiú megfogta a mellét, amely súlyosabb volt, mint eddig.

A lány ismét elhúzódott.

– Ugye, nem gondoltad komolyan, amit az elején mondtál?
– Mit mondtam?
– Hogy egyáltalán nem akarsz nősülni.

A fiú elmosolyodott.

– Nem – felelte, közben sem engedve el a lány mellét. – Nem gondoltam komolyan.

Csütörtök délutánra George Jakes kissé derűlátóbb lett.

A fazék fortyogott, de még nem dobta le a fedőt. A blokád hatályba lépett,

a szovjet rakétaszállító hajók visszafordultak, nem került sor tűzpárbajra a nyílt tengeren. Az Egyesült Államok nem támadta meg Kubát, senki sem lőtt ki atomtöltetet. Talán elhárították a harmadik világháborút.

Az érzés csak egy kicsit lett tartós.

Bobby Kennedy tanácsadóinak az Igazságügyi Minisztériumban volt egy irodai tévékészülékük. Öt órakor ezen nézték az ENSZ New York-i palotájából sugárzott közvetítést. A Biztonsági Tanács ülésezett, húsz szék állt a patkó alakú asztal mellett. A patkón belül ültek a fülhallgatót viselő tolmácsok. A terem többi része tömve volt tanácsadókkal és más megfigyelőkkel, akiket beengedtek a szuper-hatalmak képviselőinek összecsapására.

Az Egyesült Államokat Adlai Stevenson képviselte az ENSZ-ben, aki 1960-ban ugyancsak indult a Demokrata Párt jelölőgyűlésén, de vereséget szenvedett a fotogénebb Jack Kennedytől.

Valerjan Zorin, a színtelen szovjet küldött a szokott unalmasan pöszögő stílusában tagadta, hogy bármilyen atomfegyver lenne Kubában.

– Hazug disznó – mondta dühösen George, aki Washingtonban nézte a tévét. – Stevensonnak egyszerűen be kellene mutatnia a fényképeket.

– Ezt mondta neki az elnök is.

– Akkor miért nem csinálja?

Wilson vállat vont.

– Az ilyen Stevenson-félék mindig azt hiszik, hogy ők jobban tudják, mit kell csinálni.

A képernyőn felállt Stevenson.

– Hadd tegyek föl egy egyszerű kérdést – mondta. – Zorin nagykövet úr, tagadja-e, hogy a Szovjetunió elhelyezett vagy elhelyez bármilyen kis vagy közepes hatótávolságú ballisztikus rakétát és rakétakilövő állványt Kubában? Igen vagy nem?

– Ez igen, Adlai! – kiáltott George. Helyeslő mormolás futott végig a nézőkön.

New Yorkban Stevenson rámeredt Zorinra, aki pár székkel arrébb ült a patkóban. Zorin tovább írogatott a noteszába.

– Ne várja meg a fordítást – türelmetlenkedett Stevenson. – Igen vagy nem?

Washingtonban fölnevettek a tanácsadók.

Végül Zorin oroszul válaszolt, amit a tolmács fordított.
– Mr. Stevenson, kérem, folytassa beszédét. Ne aggódjon, a megfelelő időben választ fog kapni.
– Felkészültem rá, hogy addig várom a választ, amíg a pokol befagy – felelte Stevenson.
Bobby Kennedy emberei éljeneztek. Amerika végre megmondta a magáét!
– Arra is felkészültem, hogy bemutassam ebben a teremben a bizonyítékaimat – folytatta Stevenson.
– Igen! – kiáltotta George, és a levegőbe lökte az öklét.
– Ha adnak egy percet – mondta Stevenson –, összeszerelünk néhány állványt itt a szoba végében.
Az elmozduló kamera fél tucat öltönyös embert mutatott, amint sietve erősítik fel az állványokra a felnagyított fotókat.
– Na, most elkaptuk a piszkokat! – jelentette ki George.
Stevenson változatlan egykedvűséggel folytatta, ám ezen a fanyar hangon kezdett átütni az agresszió.
– Az első kép a Candelaria várostól északra lévő területet ábrázolja Havannától délnyugatra, San Cristobal közelében. Az első fotó 1962 augusztusának végén készült az akkor még háborítatlan vidékről.
A küldöttek és a megfigyelők körülrajzották az állványt, nézték, miről beszél Stevenson.
– A második fénykép ugyanezt a területet mutatja a múlt hét egyik napján. Néhány sátor és járművek tűntek fel, új útelágazások láthatók, a főutat megjavították.
Szünetet tartott. A terem elnémult.
– A harmadik fénykép alig huszonnégy óra elmúltával készült, és egy közepes hatótávolságú rakétazászlóalj tábora látszik rajta – mondta.
A küldöttek kiáltásai megdöbbent zúgássá olvadtak össze.
Stephenson tovább beszélt. Újabb fotók kerültek az állványokra. Eddig a pillanatig egyes nemzetek vezetői hittek a szovjet nagykövetnek, aki következetesen tagadott. Most már mindenki tudta az igazságot.
Zorin fapofával ült a helyén, és meg se mukkant.
George felpillantott, és meglátta a belépő Larry Mawhinneyt. Görbén nézett rá, mert egyetlenegyszer beszéltek, de akkor is összevesztek. Ám

Larry most barátságosan viselkedett.

– Halihó, George – mondta, mintha sosem hangzottak volna el közöttük nyers szavak.

– Mi újság a Pentagonban? – kérdezte közömbösen George.

– Azért jöttem, mert figyelmeztetni akarom, hogy fel fogunk szállni egy szovjet hajóra – mondta Larry. – Az elnök pár perce hozta a döntést.

George szíve gyorsabban kezdett verni.

– A francba! – mondta. – Éppen most, amikor már azt hittem, hogy lecsillapodhatnak a dolgok?

– Az elnök nyilvánvalóan azt gondolja – folytatta Mawhinney –, hogy a blokád semmit sem ér, ha nem állítunk meg és vizsgálunk át legalább egy gyanús hajót. Máris kiosztották, amiért átengedtünk egy tartályhajót.

– Milyen hajót tartóztatunk fel?

– A *Maruclá*t, egy libanoni teherhajót görög személyzettel, amelyet a szovjet kormány bérel. Rigából indult, állítólag papírt, ként és a szovjet teherautókhoz való alkatrészeket szállít.

– Nem tudom elképzelni, hogy a szovjetek görög legénységre bíznák a rakétáikat.

– Ha igaza van, nem lesz probléma.

George az órájára nézett.

– Mikor csinálják?

– Az Atlanti-óceánon már sötét van. Reggelig várniuk kell.

Larry távozott. George azon tépelődött, mennyire veszélyes ez a helyzet. Nehéz eldönteni. Ha a *Marucla* olyan ártatlan, amilyennek mutatja magát, akkor talán nem kerül sor erőszakra. De ha atomfegyverek vannak rajta, akkor mi lesz? Kennedy elnök már megint olyan döntést hozott, amely miatt a kés élén táncolnak.

És elcsábította Maria Summerst.

Nem nagyon csodálkozott, hogy Kennedynek egy fekete lánnyal van viszonya. Ha a pletykák fele igaz, az elnök cseppet sem válogatós. Éppen ellenkezőleg: szerette az érett nőket és a tizenéveseket, a szőkéket, a barnákat, a vele egyenrangú társasági hölgyeket és az üresfejű gépírólányokat.

Vajon Maria tisztában van vele, hogy ő csak egy szem ebben a láncban?

Kennedy elnöknek nem voltak faji előítéletei, tisztán politikainak

tekintette a kérdést. Noha nem akarta lefényképeztetni magát Percy Marquanddal és Babe Leevel, mert félt, hogy szavazatokat veszíthet, George látta, ahogy vidáman kezet fog fekete férfiakkal és nőkkel, lazán, meghitten diskurál és nevetgél velük. Olyasmiket is hallott, hogy Kennedy olyan bulikba jár, ahol minden színárnyalatban vannak prostituáltak, bár nem tudta, mi igaz ebből.

Az elnök érzéketlensége azonban megdöbbentette. Nem is a műtét, amelyre Maria kényszerült – bár az is elég kellemetlen –, hanem inkább az, ahogy magára hagyta. Aki teherbe ejt egy lányt, legalább hazavihetné a műtét után, és vele maradhatna addig, amíg meg nem győződik róla, hogy jól van-e az a lány. Egy telefonhívás nem elég. Az sem elegendő magyarázat, hogy ő az elnök. George szemében nagyot zuhant Jack Kennedy.

Éppen a férfiakon elmélkedett, akik felelőtlenül ejtenek teherbe lányokat, amikor belépett az apja.

George meghökkent. Greg még sose járt ebben az irodában.

– Szia, George – mondta. Kezet ráztak, mintha nem is apa és fia találkoznának. Greg gyűrött, puha, kék, hajszálcsíkos öltönyt viselt, kevert kasmírgyapjúból. Ha megengedhetnék magamnak egy ilyen öltönyt, gondolta George, én bizony kivasaltatnám. Gyakran gondolt ilyeneket, ha ránézett Gregre.

– Micsoda váratlan látogatás – mondta. – Hogy vagy?

– Elmentem az ajtód előtt. Nem akarsz meginni egy kávét?

Átmentek a büfébe. Greg teát rendelt, George kólát szalmaszállal.

– Valaki a múltkor érdeklődött utánad – mondta, alighogy leültek. –Egy hölgy a sajtóirodáról.

– Hogy hívják?

– Valamilyen Nell. Nem jut az eszembe. Nellie Ford?

– Nellie Fordham. – Greg a semmibe révedt, arcára kiült a nosztalgia a félig elfelejtett örömök után.

George mulatott rajta.

– A barátnőd volt?

– Több annál. Eljegyeztük egymást.

– De nem házasodtatok össze.

– Szakított velem.

George habozott.

– Lehet, hogy nem tartozik rám… de miért?

– Hát… ha tudni akarod az igazat, tudomást szerzett rólad, és azt mondta, nem akar olyan emberhez hozzámenni, akinek már van családja.

George lenyűgözve hallgatta. Az apja ritkán nyílt meg azokról az időkről.

Greg töprengve bámult maga elé.

– Nellie-nek valószínűleg igaza volt – mondta: – Te és az anyád vagytok a családom. De a mamádat nem vehettem el – nem csinálhattam volna politikai karriert egy fekete feleséggel. Ezért hát a karriert választottam. Nem állítanám, hogy boldoggá tett.

– Sosem beszéltél nekem erről.

– Tudom. A harmadik világháború fenyegetésének kellett eljönnie, hogy elmondjam neked az igazságot. Egyébként hogy mennek a dolgaid?

– Várj egy percet. Egyáltalán el akartad venni valaha is a mamát?

– Tizenöt éves koromban az volt minden vágyam. De az apám gondoskodott róla, hogy ne tehessem meg. Újabb lehetőséget kaptam rá tíz évvel később, de akkor már elég idős voltam ahhoz, hogy lássam, micsoda őrült ötlet. Nézd, a vegyes pároknak éppen elég nehézségük van még most, a hatvanas években is. Képzeld el, mi történt volna a negyvenesekben. Valószínűleg mindhárman boldogtalanok lettünk volna. – Szomorúan nézett a fiára. – Mellesleg nem volt bennem elég kurázsi – és ez az igazság. Most pedig beszélj nekem a válságról.

George nagy erőfeszítéssel a kubai rakétákra összpontosított.

– Egy órája már kezdtem azt hinni, hogy megúsztak, de most az elnök parancsot adott a haditengerészetnek, hogy holnap reggel tartóztasson fel egy szovjet hajót.

Mesélt Gregnek a *Marucla*ról.

– Ha őszinték voltak, akkor nem lesz probléma – mondta Greg.

– Így van. Az embereink fölmennek a fedélzetre, ellenőrzik a szállítmányt, azután osztogatnak egy kis cukorkát, és eljönnek.

– Cukorkát?

– Minden elfogó hajó kapott „szóróanyagot” kétszáz dollár értékben: édességet, magazinokat, olcsó öngyújtókat.

– Isten áldja Amerikát. De…

– De ha a legénység szovjet katonákból áll, és a *Marucla* nukleáris robbanófejeket szállít, nagy valószínűséggel nem fog megállni. Azután pedig

elkezdődik a lövöldözés.

– Jobb is, ha visszaengedlek, hogy megmentsd a világot.

Fölálltak, eljöttek a büféből. A folyosón kezet ráztak.

– Az ok, amiért megkerestelek… – kezdte Greg.

George várt.

– Valamennyien meghalhatunk ezen a hétvégén, és mielőtt megtörténne, van valami, amit tudnod kell.

– Aha. – Mi a csudát fog hallani?

– Te vagy a legjobb dolog az egész életemben.

– Tyű – felelte halkan George.

– Nem voltam valami jó apa, és nem voltam elég jó az anyádhoz sem, és… hiszen tudod. De terád büszke vagyok, George. Tudom, nem érdemlem meg a bizalmadat, de istenemre, büszke vagyok rád.

Könnyek csillantak meg a szemében.

George sose hitte, hogy az apjában ilyen erős érzelmek lakozhatnak. Elképedt. Nem tudta, mit feleljen erre a váratlan érzelmi kitörésre. Végül csak annyit felelt:

– Köszönöm.

– Isten veled, George.

– Isten veled.

– Isten áldjon és tartson meg téged – mondta Greg, azzal elment.

Pénteken, kora reggel George megjelent a Fehér Ház Válságtermében.

Ezt a helyiséget Kennedy elnök hozta létre a Nyugati Szárny alagsorában, ahol korábban tekepálya volt. Színleg arra szolgált, hogy válság esetén felgyorsítsa az összeköttetést. Az igazság az volt, hogy Kennedy szerint a hadsereg információkat hallgatott el a Disznóöböl idején, és az elnök ezt a lehetőséget akarta kiiktatni.

Ezen a reggelen Kuba és a hozzá vezető tengeri utak nagy léptékű térképei borították a falakat. A telexgépek pittyegtek, mint meleg nyári éjszakán a kabócák, másolták a Pentagon táviratait. Az elnök figyelhette a katonai kommunikációt. A karantént a Pentagon egyik helyiségéből, az úgynevezett Haditengerészeti Parancsnoki Tervező-irodából irányították, de a terem és a hajók közötti rádióforgalmat a Válságterméből is le lehetett hallgatni.

A hadsereg gyűlölte a Válságtermet.

George kényelmetlen, modern széken kuporgott egy olcsó étkező-asztalnál, és figyelt. Még mindig az esti beszélgetésen tűnődött, amelyet Greggel folytatott. Talán azt várta Greg, hogy ő a nyakába ugrik, és azt kiáltja: „Papa!” Valószínűleg nem. Gregnek láthatóan megfelel a nagybácsi szerepe. George nem is akart ezen változtatni. Huszonhat éves korában nem kezdhette el hirtelen úgy kezelni Greget, mint egy szabályos apát. Ugyanakkor valahogy *boldoggá tette* az, amit Greg mondott. Az apám szeret engem, gondolta, ez nem lehet rossz.

Az USS *Joseph P. Kennedy* hajnalban tartóztatta fel a *Maruclát.*

A Kennedy 2400 tonnás romboló volt nyolc rakétával, egy tengeralattjárók elleni rakétavetővel, hat torpedócsővel és egy öthüvelykes ikergéppuskával fölfegyverezve. Víz alatti atomtámadásra is képes volt.

A *Marucla* azonnal leállította a motorjait. George könnyebben kezdett lélegezni.

A *Kennedy* leeresztett egy csónakot, amelyben hat ember átevezett a *Maruclá*ra. A tenger erősen hullámzott, de a *Marucla* legénysége udvariasan lebocsátott egy kötélhágcsót. A hullámverés így is megnehezítette, hogy felszálljanak a fedélzetre. A parancsnokló tiszt nem akart nevetségessé válni azzal, hogy a vízbe esik, de végül csak kockáztatott, felugrott a hágcsóra, és kiszállt a hajó fedélzetére. Emberei követték.

A görög legénység kávéval kínálta őket.

Készséggel kinyitották az amerikaiak előtt a raktárszádot, hogy ellenőrizzék a rakományt, amely egyezett az átadott listával. Volt egy feszült pillanat, amikor az amerikaiak ragaszkodtak hozzá, hogy nyissanak föl egy ládát, amelyre azt írták: „tudományos segédeszközök”, de kiderült, hogy olyan laboratóriumi felszerelést tartalmaz, amely nem bonyolultabb a középiskolai kémiai szertárakénál.

Az amerikaiak távoztak, a *Marucla* továbbment Havanna irányába.

George telefonon jelentette a jó hírt Bobby Kennedynek, azután taxiba szállt.

Azt mondta a sofőrnek, hogy vigye az Ötödik és a K utca sarkára, amelyik a város egyik legmocsokabb helyének számított. Itt, egy autószalon bemutatóterme fölött volt a CIA Országos Fényképelemző Központja. George meg akarta érteni ezt a szakmát, kérelmezte, hogy hivatalosan

tájékozódhasson, és amióta Bobbynak dolgozott, sikerült is neki. Kikerülte a járdán a szétszórt sörösüvegeket, belépett az épületbe, és miután átesett a biztonsági ellenőrzésen, fölkísérték a negyedik emeletre.

Egy szürke hajú, Claud Henry nevű fényképelemző vitte körbe, aki még a második világháború idején tanulta ki a szakmát, amikor a németországi bombakárokat vizsgálta légi felvételek alapján.

– Tegnap Crusader gépeket küldött Kuba fölé a haditengerészet, így most kisebb magasságban készült felvételeket kaptunk, amelyeket sokkal könnyebb értelmezni – mondta.

George ezt sem találta könnyűnek. Ő továbbra is absztrakt képeket látott a szoba falára tűzött fotókban, amelyeken értelmetlen formák alkottak zagyva alakzatokat.

– Ez egy szovjet katonai támaszpont – mutatott Claud az egyik fényképre.

– Honnan tudja?

– Itt van egy focipálya. A kubai katonák nem fociznak. Ha ez kubai tábor lenne, akkor baseballpálya lenne itt.

George bólintott. Ügyes, gondolta.

– Itt egy sor T-54-es tank.

George csak sötét négyzeteket látott.

– Ezek a sátrak itt rakétasilók – mondta Claud. – Legalábbis sátorológusunk szerint.

– Sátorológus?

– Igen. Én meg ládalógus vagyok. Én írtam a CIA kézikönyvét a ládákról.

George elmosolyodott.

– Nem viccel, ugye?

– Amikor a szovjetek akkora tárgyakat szállítanak, mint a vadászgépek, azokat a fedélzeten kell tartaniuk. Ilyenkor ládákkal álcázzák őket. De rendszerint ki tudjuk számolni a ládák méreteit. És egy MIG-15-ös más méretű ládában érkezik, mint egy MIG-21-es.

– Mondjon meg nekem valamit – kérte George. – A szovjeteknek is vannak ilyen szakértőik?

– Nem hinnénk. Gondolja végig. Lelőttek egy U-2-est, tehát tudják, hogy vannak gépeink, amelyek nagy magasságból fényképeznek. Ennek ellenére azt képzelték, rakétákat küldhetnek Kubába anélkül, hogy mi észrevennénk őket. Egészen tegnapig tagadták a rakéták meglétét, amíg be nem mutattuk a

fényképeket. Tudtak a kémrepülőgépekről, tudtak a kamerákról, de mostanáig nem tudták, hogy látjuk a sztratoszférából a rakétáikat. Ebből arra következtetünk, hogy mögöttünk járnak fényképelemzésben.

– Jól hangzik.

– Ám az éjszaka fontos fölfedezést tettünk. – Claud egy uszonyos tárgyra mutatott az egyik fényképen. – A főnököm egy órán belül beszámol erről az elnöknek. Ez itt tizenegy és fél méteres. *Békának* hívjuk, föld-föld rakéta. Rövid hatótávolságú, harci helyzetekre szánták.

– Vagyis föl lehet használni az amerikai csapatok ellen, ha megtámadjuk Kubát.

– Igen. És úgy tervezték, hogy robbanófejjel is föl lehessen szerelni.

– A francba! – morogta George.

– Valószínűleg Kennedy elnök is ezt fogja mondani – felelte Claud.

18. fejezet

A Great Peter Street-i ház konyhájában péntek este be volt kapcsolva a rádió. Az emberek világszerte bekapcsolva hagyták a rádióikat, és rémülten hallgatták a híreket.

Nagy konyha volt, közepén hosszú, fenyőfa asztallal. Jasper Murray kenyeret pirított, és az újságokat olvasta. Lloyd és Daisy Williams az összes londoni újságon kívül számos kontinentális lapot is járatott. Lloyd fő érdeklődési köre a képviselőházban a külpolitika volt azóta, hogy harcolt a spanyol polgárháborúban. Jasper a lapokban keresett valamilyen okot a reményre.

Másnap szombatra tiltakozó felvonulást terveztek Londonban, már ha reggel még lesz London. Jaspernek azért kellett odamennie, mert a *St. Julian's News,* a diákújság tudósítója volt. Nem igazán szeretett tudósítani, jobban szerette a hosszabb színeseket, amelyekhez valamivel több fantázia kell. Azt remélte, hogy egyszer majd magazinokban vagy akár a tévében is dolgozhat.

De először a St. *Julian's News* főszerkesztője akart lenni. Ez a poszt némi jövedelemmel és egy év tanulmányi szabadsággal járt. Nagyon kívánatos állás volt, jó ugródeszka az igazi sajtóba diploma után. Jasper meg is pályázta, de Sam Cakebreadé lett. A Cakebread név híres volt a brit sajtóban: Sam apja a *Times* főszerkesztő-helyettese volt, a nagybátyja népszerű rádiós hírmagyarázó. A húga a St. Julian főiskolán tanult, de a *Vogue* magazinnál gyakornokoskodott. Jasper gyanította, hogy Sam a családi nevének és nem a képességeinek köszönhette a kinevezést.

De hát a tehetség sosem volt elég Nagy-Britanniában. Jasper nagyapja tábornok volt, az apja is hasonló karrierre számíthatott, amíg el nem követte azt a hibát, hogy zsidó lányt vett feleségül, aminek következtében sose jutott magasabbra az ezredességnél. A brit társadalom sose bocsátja meg, ha megszegik a szabályait. Jasper úgy hallotta, hogy az Egyesült Államokban másképpen van.

Jasperrel együtt ott volt a konyhában Evie Williams. Az asztalnál ült, és egy EL A KEZEKKEL KUBÁTÓL! feliratú plakáton dolgozott.

Evie már nem imádta Jaspert, ami nagy megkönnyebbülés volt a fiúnak. Betöltötte a tizenhatot, és a maga halvány, éteri módján gyönyörű volt, bár túlságosan ünnepélyes és komoly a fiú ízlésének. Akivel szóba állt, annak osztania kellett Evie szenvedélyes elkötelezettségét a jó ügyek széles skálája iránt, mindenféle kegyetlenség és igazságtalanság ellen, a dél-afrikai apartheidtől az állatkísérletek betiltásáig. Jasper semmi mellett sem kötelezte el magát, különben is jobban szerette az olyan lányokat, mint a huncut Beep Dewar, aki már tizenhárom évesen a fiú szájába dugta a nyelvét, és hozzádörgölte magát Jasper merevedéséhez.

Figyelte, amint Evie belerajzolja a KUBÁTÓL „Ó" betűjébe a nukleáris leszerelés négyágú jelképét.

– Szóval így egyszerre két idealista kampányt támogattok? Egyet fizet, kettőt kap!

– Nincs ebben semmi idealizmus – felelte élesen a lány. – Ha ma este kitör a háború, tudod, mi lesz a szovjet atombombák első számú célpontja? Nagy-Britannia. Mivel nekünk vannak atomfegyvereink, és ezeket meg kell semmisíteniük, mielőtt megtámadnák az Egyesült Államokat. Nem bombázzák Norvégiát vagy Portugáliát, és egyetlen más országot sem, amelynek elég esze van ahhoz, hogy kimaradjon az atomfegyverkezési versenyből. Aki logikusan gondolkodik országunk védelméről, az tudja, hogy az atomfegyverek nem védenek meg, sőt veszélybe sodornak.

Jasper nem azért tette a megjegyzést, hogy komolyan vegyék, de Evie mindent komolyan vesz.

Evie tizennégy éves öccse, Dave ugyancsak az asztalnál ült, és apró kubai zászlókat csinált. Sablonnal festette fel a csíkokat a vastag papírlapokra, majd egy kölcsönvett tűzőgéppel hurkapálcákra erősítette őket. Jasper sérelmezte Dave kiváltságos életét a gazdag, lezser szülei mellett, de keményen igyekezett barátságos lenni a fiúhoz.

– Hányat csinálsz? – kérdezte.

– Háromszázhatvanat – felelte Dave.

– Gondolom, ez nem véletlen szám.

– Ha a bombák nem nyírnak ki mindenkit ma estére, akkor darabját hat pennyért adom el a holnapi tüntetésen. Háromszázhatvan hatpennys az száznyolcvan shilling vagy kilenc font, és éppen ennyibe kerül az a gitárerősítő, amelyet meg akarok venni.

Dave-nek volt érzéke az üzlethez. Jasper még nem felejtette el, amikor üdítős pultot állított föl az iskolai színielőadáson, és kölykökből toborzott személyzetet, akik ugyancsak nem lazsáltak, mert Dave jutalékot fizetett nekik. Viszont nagyon rosszul tanult, csaknem minden tantárgyból az utolsók között kullogott. Az apja a plafonra mászott miatta, mert Dave minden más téren eszes volt. Lloyd lustasággal vádolta a fiát, Jasper szerint ennél bonyolultabb dologról volt szó. Dave-nek problémái voltak mindennel, amit le kellett írni. A kézírása irtózatos volt, tele hibákkal, sőt fordítva írott betűkkel. Jaspert a legjobb iskolai barátjára emlékeztette, aki képtelen volt elénekelni az iskolai indulót, sőt alig érzékelte a különbséget a saját fahangú kántálása és a dallam között, amelyet a többi fiú harsogott. Hasonlóképpen Dave-nek görcsösen kellett koncentrálnia, hogy megkülönböztethesse a „d”-t a „b”-től. Szeretett volna megfelelni sikeres szülei elvárásának, de örökké kudarcot vallott.

Miközben a hatpennys zászlócskákat tűzködte össze, egész másutt járhatott az esze, mert teljesen váratlanul azt mondta:

– Az anyádban és az enyémben nem sok közös lehetett, amikor először találkoztak.

– Nem bizony – felelte Jasper. – Daisy Peshkov egy orosz-amerikai gengszter lánya volt, Éva Rothmann pedig egy berlini orvosé, akit zsidó polgári családja Amerikába küldött, hogy megmentse a náciktól. A te anyád fogadta be az enyémet.

– Anyának nagy szíve van – szólalt meg Evie, aki Éváról kapta a nevét.

– Bár engem is elküldene Amerikába valaki – mondta csak úgy magának Jasper.

– Hát miért nem mész? – kérdezte Evie. – Közölhetnéd velük, hogy hagyják békén a kubai népet.

Jasper fütyült a kubaiakra.

– Nem engedhetem meg magamnak. – Még úgy sem engedhetett meg magának egy jegyet az Egyesült Államokba, hogy nem kellett fizetnie az albérletért.

Ebben a pillanatban bejött a konyhába a nagyszívű anya. Daisy Williams negyvenhat éves korában még mindig szép nő volt a nagy, kék szemével, szőke fürtjeivel: fiatalon ellenállhatatlan lehetett, gondolta Jasper. Ma este illedelmes középkék kiskosztümöt viselt ékszer nélkül; titkolja a

gazdagságát, gondolta gúnyosan Jasper, hogy jobban alakíthassa a politikusfeleséget. Az alakja is karcsú maradt, még ha nem is nádszál, mint régebben. Jasper elképzelte meztelenül, és úgy találta, hogy jobb lenne az ágyban, mint a lánya, Evie. Daisy inkább olyan lenne, mint Beep, olyan mindenre kapható. Megdöbbentette, hogy ilyeneket gondol egy asszonyról, aki az anyja lehetne. Micsoda szerencse, hogy a nők nem látnak bele a férfiak gondolataiba.

– Milyen szép kép – mondta szeretettel Daisy. – Három gyerek, ahogy csendesen dolgozik. – Máig megőrizte amerikai kiejtését, noha sokat lecsiszolt belőle a Londonban leélt huszonöt év. Meglepetten nézte a fia zászlóit. – Nem túl gyakran érdeklődsz a közélet iránt.

– Darabját hat pennyért akarom eladni.

– Sejthettem volna, hogy erőfeszítéseidnek semmi köze a világbékéhez.

– Azt Evie-re hagyom.

– Valakinek emiatt is kell aggódnia! – csattant föl Evie. – Ha nem tudnád, valamennyien halottak lehetünk, még mielőtt a menet elkezdődne, csak azért, mert az amerikaiak olyan álszentek!

Jasper Daisyre sandított, de az nem sértődött meg. Hozzászokott a lánya marólúgos erkölcsi rohamaihoz.

– Gondolom, az amerikaiak nagyon beijedtek a kubai rakétáktól – mondta elnézően.

– Akkor elképzelhetik, hogy érzik magukat mások, és kivonják a rakétáikat Törökországból.

– Azt hiszem, igazad van, és hiba volt Kennedy elnöktől, hogy odavitte őket. Ugyanakkor van egy különbség. Itt, Európában mi hozzászoktunk azokhoz a rakétákhoz, amelyek ránk irányulnak a Vasfüggöny mindkét oldaláról. De amikor Hruscsov titokban rakétákat küldött Kubába, botrányosan megváltoztatta a *status quó*t.

– Az igazság akkor is igazság.

– A gyakorlati politika meg valami más. Odanézzenek, hogy ismétli magát a történelem! A fiam, akárcsak az apám, mindig azt lesi, hol kereshetne egy kis lóvét, még a harmadik világháború küszöbén is. A lányom pedig, akárcsak Grigorij bácsikám, a bolsevik, el van szánva rá, hogy megváltoztatja a világot.

Evie felnézett.

– Ha bolsevik volt, akkor meg is változtatta a világot.
– De vajon jobb lett-e?
Bejött Lloyd. Szénbányász őseihez hasonlóan alacsony, széles vállú ember volt, járása még most is emlékeztette Jaspert a hajdani ökölvívóbajnokra. Régimódi öltönyt viselt fekete alapon világos halszálkamintával, a szivarzsebében ropogós fehér zsebkendővel. A szülők nyilvánvalóan valamilyen politikai eseményre készültek.
– Felőlem indulhatunk, drágám – mondta Daisynek.
– Miről szól a gyűlés? – kérdezte Evie.
– Kubáról – felelte az apja. – Mi másról? – Észrevette a plakátot. – Látom, te már felkészültél a témából.
– Végül is nem túl bonyolult – felelte a lány. – A kubai népnek meg kell engedni, hogy maga döntsön a sorsáról – ez talán nem egyike a demokratikus alapelveknek?
Jasper látta, hogy érik a veszekedés. Ebben a családban a veszekedések fele a politika miatt robbant ki. Mivel untatta Evie idealizmusa, gyorsan közbeszólt:
– Hank Remington holnap a Trafalgar téren fogja énekelni a *Mérgezett eső*t. – Remington, egy ír srác, akit valójában Harry Rileynek hívtak, a Kords nevű popegyüttes vezetője volt. A szám a nukleáris csapadékról szólt.
– Csodálatos egyéniség! – rajongott Evie. – Olyan tisztán látó! – Hank volt az egyik hőse.
– Járt nálam – szólt Lloyd.
Evie azonnal más hangra váltott át.
– Nem is mondtad!
– Ma történt.
– Mit szólsz hozzá?
– Igazi proletár zseni.
– Mit akart?
– Azt, hogy álljak föl a képviselőházban, és nevezzem Kennedyt háborús uszítónak.
– Ugye, megteszed?
– És mi történik, ha a következő választáson a Munkáspárt győz? Mondjuk, külügyminiszter leszek. Elmehetek a Fehér Házba, hogy megkérjem az elnököt, támogassa a munkáspárti kormány valamelyik

kezdeményezését, mondjuk egy nyilatkozatot a dél-afrikai faji megkülönböztetés ellen. Kennedynek talán eszébe jut, hogyan sértegettem, és közli velem, hogy kopjak le.

– Akkor is ezt kellene tenned – erősködött a lánya.

– Az rendszerint nem segít, ha valakit háborús uszítónak nevezel. Ha azt hinném, hogy ez megoldja a jelenlegi válságot, megtenném. De ezt a kártyát csak egyszer lehet kijátszani, és én jobb szeretem megőrizni az utolsó ütéshez.

Jasper úgy találta, hogy Lloyd gyakorlatias politikus. Egyetértett vele.

Evie nem.

– Szerintem meg az embereknek ki kellene állniuk az igazság mellett!

Lloyd elmosolyodott.

– Büszke vagyok, hogy ilyen lányom van. Remélem, megőrződ ezt a hitet egész életedben. De most indulnom kell, hogy elmagyarázzam a válságot az East End-i választóimnak.

– Szervusztok, gyerekek. Később találkozunk – mondta Daisy.

Kimentek.

– Ki győzött a vitában? – kérdezte Evie.

Az apád, gondolta Jasper. Csuklóból. De ezt nem mondta ki.

George rendkívül zaklatottan tért vissza Washington belvárosába. Mindenki szentül hiszi, hogy Kuba lerohanásának sikerülnie kell. Ezek a *Békák* mindent megváltoztattak. Az amerikai csapatok most már harctéri atomfegyverrel néznek szembe. Talán így is győzhetnek, de a háború keményebb lesz, több vérbe kerül, az eredmény pedig már nem kiszámítható.

Ahogy kiszállt a Fehér Háznál a taxiból, benézett a sajtóirodába. Maria az asztalánál ült. A fiatalember örömmel látta, hogy sokkal jobb bőrben van, mint három napja.

– Köszönöm, jól vagyok – felelte a kérdésre. George szívéről leesett egy kisebb kő, de a nagy továbbra is ott maradt. A lány testileg összeszedte magát, de ki tudja, mennyire viseli meg lelkileg ez a titkos kapcsolat?

Nem tehetett föl bizalmasabb kérdéseket, mert Mariának társasága volt: egy tweedzakós, fekete fiatalember.

– Bemutatom Leopold Montgomery! – mondta a lány. – A Reuters munkatársa. Egy sajtóközleményért jött.

– Szólíts Leenek – mondta a férfi.
– Azt hiszem, nem sok színes riporter lehet Washingtonban – vélekedett George.
– Én vagyok az egyetlen – válaszolta Lee.
– George Jakes Bobby Kennedynél dolgozik – közölte Maria.
Lee azonnal felkapta a fejét.
– És milyen?
– Remek állás – kerülte meg a kérdést George. – Főképpen polgárjogi témákban adok tanácsot. Törvényes eljárást indítunk a déli államok ellen, amelyek megakadályozzák, hogy a négerek szavazhassanak.
– Új polgárjogi törvényre van szükségünk.
– Így van, testvér. – Mariához fordult. – Nem maradhatok. Örülök, hogy jobban érzed magad.
– Veled megyek, ha az Igazságügyi Minisztériumba tartasz – mondta Lee.
George kerülte az újságírók társaságát, de együtt érzett Leevel, aki ugyanolyan nehezen boldogulhat a fehér Washingtonban, mint ő, ezért azt felelte:
– Jó.
– Kösz, hogy beugrottál, Lee – mondta Maria. – Hívj fel, ha valami nem világos a közleményben.
– Hát persze – nyugtatta meg az újságíró.
George és Lee kijött a Házból, és elindult a Pennsylvania Avenue-n.
– Mi van a közleményben?
– Noha a hajók megfordultak, a szovjetek tovább építik a rakéta-silókat Kubában, méghozzá rekordsebességgel.
George a légi felderítés fényképsorozatára gondolt, amelyet az imént látott. Legszívesebben beszámolt volna róluk Leenek. Szeretett volna segíteni egy fiatal, fekete riporteren. Ezzel azonban megszegte volna a titoktartási parancsot, ezért erőt vett magán.
– Sejtettem, hogy így lesz – jegyezte meg diplomatikusan.
– Úgy látom, a kormány csak lazsál.
– Hogyhogy?
– A karantén hatástalan, az elnök meg nem csinál semmit.
George megsértődött. Ő is benne volt a kormányban, még ha csak úgy is, mint a legkisebb fogaskerék, és úgy érezte, igazságtalanul vádolják.

– Hétfőn a tévébeszédben az elnök azt mondta, hogy a karantén még csak most kezdődött.

– Akkor hát további akciók várhatók?

– Nyilvánvalóan erre gondolt.

– De konkrétan mik?

George elmosolyodott. Már látta, hogy Lee információkat akar kiszedni belőle.

– Csak figyeld a térséget – felelte.

Amikor visszaért a minisztériumba, Bobby éppen dühöngött. Bobbynak nem volt szokása, hogy ordítson, káromkodjon, tárgyakat vagdosson a földhöz. Az ő haragja hideg és gonosz volt. Az emberek rettegték merev, kék szemét.

– Kire haragszik? – kérdezte George Dennis Wilsontól.

– Tim Tedderre. Három diverzáns egységet küldött Kubába, hat-fős csoportokban, és még ennél is több várakozik az indulásra.

– Micsoda? Miért? Ki mondta a CIA-nak, hogy ezt tegye?

– Ez része volt a *Mongúz-tervnek,* és úgy látszik, senki sem szólt nekik, hogy *álljanak le.*

– De hát önmagában emiatt kitörhet a harmadik világháború!

– Emiatt eszi a kefét Bobby. Ezenfelül a CIA küldött egy kétfős csoportot, hogy robbantsanak föl egy rézbányát. Sajnos elveszítették velük a kapcsolatot.

– Akkor azok a pofák valószínűleg mostanra börtönben vannak, és a miami CIA-iroda alaprajzát készítik el a szovjet vallatóknak.

– Így van.

– Számos okból ez a leghülyébb időpont az ilyesmire – mondta George. – Kuba felkészült a háborúra. Castrót mindig is jól őrizték, de most különösen éberek.

– Pontosan. Bobby néhány perc múlva értekezletre indul a Pentagonba, és arra számítok, hogy megnyúzza Teddert.

George nem kísérte el Bobbyt. Még mindig nem hívták meg a *Mon*gúz-értekezletekre, ami tulajdonképpen megkönnyebbülés volt: kis kirándulása La Isabelába meggyőzte az egész művelet bűnös ostobaságáról, és nem akarta, hogy a továbbiakban bármi köze legyen hozzá.

Leült az asztalához, de alig bírt összpontosítani. A polgárjogok egyébként

is a háttérbe szorultak: ezen a héten senki nem foglalkozott a négerekkel.

Úgy érezte, hogy a válság kicsúszik Kennedy ellenőrzése alól. Az elnök jobb meggyőződése ellenére rendelte el, hogy szádjának föl a *Marucla* fedélzetére. Az esemény baj nélkül lezajlott, de mi lesz legközelebb? Most már harctéri atomfegyverek is vannak Kubában: Amerika még mindig megszállhatja a szigetet, de annak nagy ára lenne. A CIA pedig növeli a kockázatot, amikor a saját feje után megy.

Mindenki kétségbeesetten igyekszik hűteni a klímát, de folyton az ellenkezője történik: lidércnyomásosan eszkalálódik a válság, amelyet senki nem akart.

Késő délután Bobby egy távirati jelentéssel jött vissza a Pentagonból.

– Mi az ördög ez? – kérdezte tanácsadóitól, majd olvasni kezdte: – Válaszul a Kubában egyre gyorsabb ütemben épülő rakétasilókra, Kennedy elnöktől a közeljövőben újabb akciók várhatók… – fölemelte a mutatóujját – …az igazságügyi miniszterhez közel álló források szerint. – Körülnézett a szobában. – Ki fecsegett?

– Az istenit! – nyögte George.

Mindenki ránézett.

– Akarsz valamit mondani, George? – kérdezte Bobby.

George legszívesebben a föld alá süllyedt volna.

– Sajnálom – mondta. – Mindössze idéztem az elnök beszédét, amelyben azt mondta, hogy a karantén csak a kezdet.

– Nem mondhatsz ilyet a riportereknek! Új sztorit adtál nekik.

– Ó, a fenébe, most már tudom.

– Tovább mérgesítetted a válságot, éppen akkor, amikor mindenki igyekszik orvosolni. A következő cikk azon fog spekulálni, hogy milyen akciót akarhat az elnök. Azután, ha semmit sem csinál, azt fogják mondani, hogy élhetetlen!

– Igen, uram.

– Egyáltalán miért beszéltél vele?

– A Fehér Házban ismertettek meg vele, és elkísért a Pennsylvania Avenue-ig.

Dennis Wilson odaszólt Bobbynak.

– A Reuters jelentése?

– Igen, miért?

– Valószínűleg Lee Montgomery írta.

George némán felnyögött. Tudta, hogy mi következik. Wilson mindent elkövet, hogy még rosszabbnak tüntesse föl a helyzetet.

– Mit akarsz ezzel, Dennis? – kérdezte Bobby.

Wilson habozott, így hát George felelt a kérdésre.

– Montgomery néger.

– Ezért beszéltél vele, George? – kérdezte Bobby.

– Tulajdonképpen csak nem akartam azt mondani neki, hogy húzza el a belét.

– Legközelebb pontosan ezt mondod majd neki, vagy bármilyen más riporternek, aki igyekszik kiszedni belőled egy sztorit. Bőrszíntől függetlenül.

George megkönnyebbült a „legközelebb" szótól. Tehát nem fogják kirúgni.

– Köszönöm – mondta. – Nem fogom elfelejteni.

– Ajánlom is! – Bobby bement az irodájába.

– Megúsztad – mondta Wilson. – Te szerencsés tróger.

– Ja – bólintott George, majd gúnyosan hozzátette: – Kösz a segítséget, Dennis.

Mindenki visszatért a munkájához. George alig tudta elhinni, amit tett. Akaratlanul *ő* is olajat öntött a tűzre.

Még akkor is rosszkedvű volt, amikor a telefonközpont távolsági hívást kapcsolt Atlantából.

– Szia, George, itt Verena Marquand!

Ez a hang rögtön felvidította.

– Hogy vagy?

– Aggódom.

– Te és az egész világ.

– Dr. King kért meg, hogy hívjalak föl, és derítsem ki, hogy mi van.

– Te valószínűleg ugyanannyit tudsz, mint én – felelte a fiatalember. Még mindig bántotta az, ami a Reuters tudósítójával történt, nem akart újabb indiszkréciót elkövetni. – Az újságokban szinte minden benne van.

– Tényleg megszálljuk Kubát?

– Ezt csak az elnök tudja.

– Lesz atomháború?

– Ezt még az elnök se tudja.
– Hiányzol, George. Bár leülhetnék veled, hogy csak úgy dumáljunk.
George meglepődött. Nem nagyon ismerte a lányt a Harvardon, és fél éve nem is találkoztak. Nem sejtette, hogy ennyire rokonszenves Verenának. Hogy még hiányozzon is neki! Nem talált szavakat.
– Mit mondjak dr. Kingnek?
– Mondd meg neki… – George elhallgatott. Elgondolta, kik vannak Kennedy elnök körül: kardcsörtető tábornokok, akik máris háborúzni akarnak, a CIA emberei, akik James Bondot akarnak játszani, riporterek, akik a tétlenségre panaszkodnak, amikor az elnök óvatos.
– Mondd meg neki, hogy az Egyesült Államok legokosabb embere a helyén van, és ennél többet nem is kívánhatunk.
– Rendben – mondta Verena, és letette a kagylót.
George nem tudta, hiszi-e, amit mondott. Szerette volna gyűlölni Jack Kennedyt azért, ahogy Mariával bánt. De képes lenne-e bárki is jobban kezelni a válságot? Nem, nem tudott elképzelni mást, aki ennyire megfelelő arányban egyesíti magában a bátorságot, a bölcsességet, a mértéktartást és a hidegvért.
Késő délután Wilson beszélt valakivel telefonon, majd azt mondta a többieknek a szobában:
– Levelet kapunk Hruscsovtól. A Külügyminisztériumon át érkezik.
– Mi van benne? – kérdezte valaki.
– Mostanáig nem sok – felelte Wilson. Belenézett a noteszébe.
– Még nincs itt az egész. – „Háborúval fenyegetnek minket, de jól tudja, hogy a válasz, amelyet kap, minimum ugyanolyan következményekkel jár…” A nagykövetség a mi időnk szerint csak délelőtt tízkor kapta meg a levelet.
– Tízkor! – szörnyülködött George. – Este hat van! Mi tartott ilyen sokáig?
Wilson fáradt leereszkedéssel válaszolt, mintha egy kezdőnek magyarázná el az alapokat.
– Embereink Moszkvában lefordítják a levelet angolra, azután kódolják, majd elküldik. Miután megkapjuk itt, Washingtonban, a Külügyminisztérium tisztviselőinek dekódolniuk kell, hogy legépelhessék. És minden szót háromszor ellenőriznek, mielőtt az elnök lépne. Ez hosszú folyamat.
– Köszönöm – felelte George. Wilson egy nagyképű fasz. De sokat tud.

Péntek este volt, de senki nem ment haza.
Hruscsov üzenete apránként érkezett. Előre megjósolható módon a lényeg a végén volt. Ha az Egyesült Államok megígéri, hogy nem támadja meg Kubát, írta Hruscsov, akkor „megszűnne katonai szakértőink jelenlétének szükségszerűsége”.
Kompromisszumos javaslat volt, ami jó hír. De pontosan mit akart jelenteni?
A szovjetek feltehetőleg kivonják atomfegyvereiket Kubából. Ez a minimum.
De megígérheti az Egyesült Államok, hogy soha nem támadja meg Kubát? Egyáltalán fontolóra veheti Kennedy elnök, hogy így kösse meg a saját kezét? George szerint nem szívesen mondana le minden reményről, hogy megszabadulhat Castrótól.
És miként reagálna a világ egy ilyen megállapodásra? Hruscsov külpolitikai bravúrjának tekintenék? Vagy azt mondanák, hogy Kennedy kényszerítette meghátrálásra a szovjeteket?
Jó hír ez? George nem tudta.
Larry Mawhinney dugta be kefehajú fejét az ajtón.
– Kubának most már harctéri atomfegyverei is vannak – közölte.
– Tudjuk – felelte George. – A CIA tegnap talált rájuk.
– Ez azt jelenti, hogy nekünk is szükségünk van ilyenekre – jelentette ki Larry.
– Ezt hogy érti?
– A kubai inváziós erőket kell fölszerelnünk velük.
– Kell?
– Hát persze! Az egyesített vezérkar követelni fogja. Maga csatába küldené az embereinket úgy, hogy gyengébb a fegyverzetük, mint az ellenségé?
Mawhinneynek ebben igaza volt, de ez akkor is borzalmas következményekkel járna.
– Akkortól minden háborúnak Kuba ellen eleve atomháborúnak kell lennie.
– Annak bizony – bólintott Larry, majd távozott.

A nap végén George beugrott az anyjához. Jacky kávét főzött neki, és egy

tányér süteményt tett elé. A fiú nem vett belőle.
– Tegnap láttam Greget – mondta.
– Hogy van?
– Ahogy szokott. Kivéve… Kivéve, hogy azt mondta, hogy én vagyok a legjobb dolog az életében.
– Hmm! – horkantott lekicsinylően a mama. – Ez meg hogy került szóba?
– Azt akarta, hogy tudjam, mennyire büszke rám.
– Nahát, nahát. Mégis van valami jó abban az emberben.
– Mikor láttad utoljára Levet és Margát?
Jacky szeme gyanakodva összeszűkült.
– Miféle kérdés ez?
– Ti jól kijöttök Marga nagymamával.
– Mert szeret téged. Aki szereti az ember gyerekét, ahhoz jó szívvel vagyunk. Majd meglátod, ha lesznek gyerekeid.
– Nem találkoztál vele a harvardi diplomaosztó óta. Ami több mint egy év.
– Ez igaz.
– Nem dolgozol a hétvégén.
– A klub szombaton és vasárnap zárva tart. Amikor kicsi voltál, szabadságot kellett kivennem a hétvégékre, hogy ne maradj felügyelet nélkül, ha éppen nem voltál iskolában.
– A First Lady elvitte Caroline-t és az ifjabb Johnt Glen Órába.
– Ó, arra gondolsz, hogy nekem is le kellene mennem a virginiai villámba, lovagolgatni pár napot!
– Elutazhatnál Buffalóba, hogy meglátogasd Margát és Levet.
– Utazzak Buffalóba a hétvégén? – hitetlenkedett a mama. – Az isten szerelmére, gyermek! Vonattal a szombatom rámenne, hogy odajussak, a vasárnapom, hogy visszajöjjek!
– Repülhetnél.
– Nem engedhetem meg magamnak.
– Majd én fizetem a jegyet.
– Édes istenem! – mondta Jacky. – Ugye, arra gondolsz, hogy az oroszok idedobnak nekünk egy bombát a hétvégén?
– Sose jártunk ennél közelebb hozzá. Menjél Buffalóba!
Az asszony kiitta a kávéját, azután fölállt, a mosogatóhoz ment, és

elöblítette a csészét.

– És te? – kérdezte percnyi hallgatás után.

– Itt kell maradnom, hogy megtegyek minden tőlem telhetőt ennek a megakadályozására.

Jacky határozottan megrázta a fejét.

– Nem megyek Buffalóba.

– Pedig sokkal nyugodtabb lennék, mama.

– Ha könnyíteni akarsz a szíveden, imádkozz az úrhoz.

– Tudod, mit mondanak az arabok? „Bízz Allahban, de pányvázd ki a tevédet.” Majd imádkozom, ha elmész Buffalóba.

– Honnan tudod, hogy az oroszok nem bombázzák le Buffalót?

– Nem tudom biztosan. De úgy sejtem, legföljebb másodlagos cél lehet. Még az is lehet, hogy kívül esik a kubai rakéták hatótávolságán.

– Nem lennél valami jó ügyvéd.

– Komolyan beszélek, mama.

– Én is – felelte az asszony. – Jó gyerek vagy, aggódsz az anyádért. De most figyelj rám. Tizenhat éves korom óta annak szenteltem az életemet, hogy fölneveljelek. Ha egy atomvillanás eltöröl mindent, amit tettem, akkor nem akarok tovább élni ebben a tudatban. Ott maradok, ahol te vagy.

– Akár élünk, akár halunk.

– Az Úr adta, az Úr vette el – idézte a Bibliát az anyja. – Áldott legyen az Úrnak neve!

Gyimka nagybátyja, Vologya azt mondta, a szovjet katonai hírszerzés szerint az Egyesült Államoknak több mint kétszáz atomrakétája van, amelyekkel el lehet érni a Szovjetuniót. Az amerikaiak azt hiszik, hogy a Szovjetuniónak feleannyi interkontinentális rakétája van, tette hozzá. Valójában nincs több negyvenkettőnél.

És némelyik már azok közül is elavult.

Amikor az Egyesült Államok nem válaszolt azonnal a szovjet kompromisszumos javaslatra, Hruscsov parancsára még a legócskább és legkevésbé megbízható rakétákat is kilövésre kész állapotba hozták.

Szombaton kora reggel Gyimka telefonált a kazahsztáni Bajkonur-ba, az űrkikötőbe. Az ottani támaszponton volt két ötmotoros Szemjorka, elavult R-7-es rakéták, ugyanaz a típus, amely öt éve pályára állította a Szputnyikot.

Egy Mars-szondához készítették elő őket.

Gyimka lefújta a Mars-expedíciót. A Szemjorkák is beletartoztak a Szovjetunió negyvenkét interkontinentális rakétát számláló csapás-mérő erejébe. Szükség volt rájuk a harmadik világháborúban.

Utasította a tudósokat, hogy szereljenek mindkét rakétára nukleáris robbanófejet, és töltsék fel őket üzemanyaggal.

A felkészülés a kilövésre húsz órába telik. A Szemjorkák olyan folyékony üzemanyagot használnak, amit egy napnál tovább nem lehet feltöltve tárolni. Vagy bevetik őket a hétvégén, vagy soha.

A Szemjorkák gyakran fel is robbannak kilövés közben. Viszont ha ez mégsem történik meg, elérhetik akár Chicagót is.

Mindegyikre 2,8 megatonnás atomrobbanófej került.

Ha bármelyik is célba ér, akkor Chicago központjában tizenegy kilométeres sugarú körben, Gyimka atlasza szerint a tóparttól az Oak Parkig a földdel tesz egyenlővé mindent.

Amikor megbizonyosodott róla, hogy a parancsnok megértette az utasításokat, lefeküdt aludni.

19. fejezet

Gyimkát a telefon ébresztette. A szíve kalapált: kitört volna a háború? Hány perc maradt az életéből? Felkapta a kagylót: Natalja volt az. A hírekkel kezdte, mint rendesen:

– Rádióüzenet Plijevtől.

Plijev tábornok volt a Kubában állomásozó szovjet erők parancsnoka.

– Micsoda? – kérdezte Gyimka. – Mi van benne?

– Úgy gondolja, hogy az amerikaiak ma fognak támadni, helyi idő szerint hajnalban.

Moszkvában még sötét volt. Gyimka bekapcsolta az éjjeliszekrényen lévő lámpát, és az órára pillantott. Reggel nyolc. Már a Kremlben kellene lennie. De Kubában csak öt óra múlva lesz hajnal. Kissé lelassult a szívverése.

– Honnan tudják?

– Nem ez a fontos – türelmetlenkedett az asszony.

– Hát?

– Felolvasom neked az utolsó mondatot. „Úgy döntöttünk, hogy amennyiben az amerikaiak megtámadják az állásainkat, akkor minden elérhető légvédelmi eszközt bevetünk.” Atomfegyvert akarnak használni.

– Engedély nélkül nem tehetik!

– Pedig pontosan ezt javasolják.

– Malinovszkij nem hagyja, hogy megtegyék!

– Ne fogadj erre.

Gyimka halkan káromkodott. Néha úgy tűnik, hogy a katonák szinte kívánják az atomhalált.

– Az étkezőben várlak.

– Adj egy fél órát.

Gyorsan lezuhanyozott. Az anyja reggelivel kínálta, de mivel visszautasította, a kezébe nyomott egy darab fekete rozskenyeret, hogy legalább azt vigye magával.

– Ne felejtsd el, ma köszöntjük fel a nagyapádat – figyelmeztette Anya.

Grigorijnak születésnapja volt: ma tölti be a hetvennégyet, aminek örömére nagy trakta lesz a lakásán. Gyimka megígérte, hogy elhozza Nyinát.

Azt a meglepetést tervelték ki, hogy az ebéden jelentik be a jegyességüket.

Ha az amerikaiak megtámadják Kubát, akkor nem lesz születésnap.

Már távozóban volt, amikor Anya megállította.

– Mondd meg az igazat – kérte. –Mi fog történni?

Gyimka átkarolta.

– Sajnálom, anya, nem tudom.

– A nővéred Kubában van.

– Tudom.

– Tűzvonalban lesz.

– Az amerikaiaknak interkontinentális rakétáik vannak, anya. Valamennyien a tűzvonalban leszünk.

Az asszony megölelte, azután elfordult.

Gyimka motorbiciklivel ment a Kremlbe. Natalja már a Minisztertanács étkezőjében várta. Gyimkához hasonlóan kapkodva öltözött, és kissé rendetlennek tűnt. Haja kócosán hullott az arcába, amit a fiú elbűvölőnek talált. Nem szabad így gondolkodnom, pirongatta magát: azt teszem, ami a helyes, elveszem Nyinát, fölnevelem a gyermekünket.

Vajon mit szól majd Natalja, ha közli vele?

De ez nem a megfelelő pillanat. Elővette a zsebéből a rozskenyeret.

– Jó lenne egy kis tea – mondta. A büféajtót kinyitották, de még nem volt kiszolgálás.

– Azt hallottam, hogy az Egyesült Államokban akkor tartanak nyitva az éttermek, amikor az emberek enni és inni akarnak, és nem akkor, amikor a személyzet hajlandó dolgozni – mondta Natalja. – Gondolod, hogy ez igaz?

– Valószínűleg csak propaganda – felelte Gyimka. Leült.

– Tervezzük meg a választ Plijevnek – javasolta a nő, és kinyitott egy noteszt.

Gyimka elgondolkozva rágott.

– A Minisztertanács tiltsa meg Plijevnek, hogy Moszkva külön parancsa nélkül bevesse az atomfegyvereket.

– Én inkább azt tiltanám meg, hogy a robbanófejet fölszereljék a rakétákra. Akkor nem lehet véletlenségből kilőni őket.

– Jó ötlet.

Jevgenyij Filipov lépett a terembe. Barna pulóvert viselt szürke zakója alatt.

– Jó reggelt, Filipov elvtárs! Azért jött, hogy bocsánatot kérjen? – kérdezte Gyimka.

– Miért?

– Azzal vádolt, hogy hagytam kiszivárogni kubai rakétáink titkát. Még azt is mondta, hogy le kellene tartóztatni. Most már tudjuk, hogy a rakétákat a CIA kémrepülőgépei fényképezték le. Tartozik nekem egy alázatos bocsánatkéréssel!

– Ne legyen nevetséges! – förmedt rá Filipov. – Nem gondoltuk, hogy olyan magasról készült felvételeken látszana egy akkora kis tárgy, mint egy rakéta. Egyáltalán mit sutyorognak itt?

Natalja az igazat válaszolta.

– A rádióüzenetről beszélgetünk, amely ma reggel jött Plijevtől.

– Már szóltam róla Malinovszkij elvtársnak. Egyetért Plijevvel.

Gyimka elborzadt.

– Plijev nem robbanthatja ki a harmadik világháborút a saját szakállára!

– Nem fogja kirobbantani. A csapatainkat védi meg az amerikai agressziótól.

– A válaszcsapásról nem dönthetnek Kubában!

– Lehet, hogy nem lesz idő másra.

– Plijevnek inkább időt kellene nyernie, mint hogy megnyomja az atomrakéták indítógombját.

– Malinovszkij elvtárs úgy gondolja, hogy meg kell védenünk a Kubában található fegyvereket. Ha elpusztítják őket az amerikaiak, akkor meggyengül a Szovjetunió védelmi képessége.

Gyimka erre nem is gondolt. A szovjet nukleáris arzenál jelentős része Kubában van. Az amerikaiak el tudják pusztítani azt az összes drága fegyvert. Attól valóban meggyengül a Szovjetunió.

– Nem! – tiltakozott Natalja. – Egész stratégiánknak arra kell alapulnia, hogy *nem* használjuk föl az atomfegyvereket. Hogy miért? Mert nekünk olyan kevés van az amerikai arzenálhoz képest. – Előrehajolt az asztal fölött. – Ide figyeljen, Jevgenyij. Ha atomháborúra kerül sor, *ők győznek.* – Hátradőlt. – Azaz hetvenkedhetünk, lármázhatunk, fenyegetőzhetünk, de nem indíthatunk atomháborút. Számunkra egy atomháború öngyilkosságot jelentene.

– A Hadügyminisztérium nem így látja.

Natalja elbizonytalanodott.

– Úgy beszél, mintha a döntést már meghozták volna.
– Meghozták. Malinovszkij elvtárs támogatja Plijev javaslatát.
– Hruscsovnak nem fog tetszeni – jegyezte meg Gyimka.
– Éppen ellenkezőleg – felelte Filipov –, beleegyezett.
Gyimka ekkor döbbent rá, hogy kihagyott egy hajnali értekezletet, mert az este olyan későn feküdt le. Ez hátrányos helyzetbe hozta.
Fölállt.
– Menjünk – szólt oda Nataljának.
Kijöttek a büféből.
– Rohadt életbe! – mondta Gyimka, miközben a liftre vártak. –Vissza kell vonatnunk ezt a döntést!
– Koszigin ma bizonyosan szóba hozza a Minisztertanács ülésén.
– Miért nem gépeled le a parancsot, amelynek megírtuk a vázlatát, és javaslod Kosziginnak, hogy vigye el az értekezletre? Én megpróbálom megpuhítani Hruscsovot.
– Jól van.
Szétváltak, Gyimka Hruscsov irodája felé tartott. A főtitkár a nyugati lapok cikkeinek fordításait olvasta, amelyeket hozzátűztek az eredeti újságkivágáshoz. – Olvasta már Walter Lippmann cikkét?
Lippmann liberális gondolkodású amerikai hírmagyarázó volt, aki sajtóügynökségeknek dolgozott. Azt mondták, hogy jó viszonyban van Kennedy elnökkel.
– Nem.
Gyimka még nem látta a lapokat.
– Lippmann cserét javasol: visszavonjuk rakétáinkat Kubából, ők pedig leszerelik a sajátjaikat Törökországban. Ez Kennedy üzenete!
– Lippmann csak egy újságíró…
– Nem, nem. Ő az elnök szócsöve.
Gyimka kételkedett benne, hogy az amerikai demokrácia így működne, de nem szólt.
Hruscsov folytatta:
– Ez azt jelenti, hogy ha ezt a cserét javasoljuk, Kennedy elfogadja.
– De már követeltünk valami mást. Az ígéretüket, hogy nem szállják meg Kubát.
– Így viszont Kennedy tovább találgathat!

Az biztos, hogy állandóan összezavarjuk, gondolta Gyimka. De hát Hruscsovnak ez a módszere. Miért lenne következetes? Azzal csak megkönnyíti az ellenség életét.

Másra terelte a szót.

– Az értekezleten rá fognak kérdezni Plijev üzenetére. Ha felhatalmazzuk az atomfegyverek használatára…

– Ne aggódjon – felelte Hruscsov, és rosszallóan legyintett. – Az amerikaiak most nem fognak támadni. Még az ENSZ főtitkárával is megbeszélik. Békét akarnak.

– Hát persze – bólintott tiszteletteljesen Gyimka. – Remélhetőleg sikerrel járnak.

– Igen, igen.

A Szovjetunió vezetői néhány perccel később összegyűltek a faburkolatú tanácsteremben. Az értekezletet Hruscsov nyitotta meg egy hosszú beszéddel, amelyben azt bizonygatta, hogy az amerikai támadás veszélye elmúlt. Azután sort kerített – ahogy *ő* nevezte – a Lippmann-féle javaslatra. Ezt nem fogadták túlzott lelkesedéssel a hosszú asztalnál, de senki sem vitatkozott. A többség már megtanulta, hogy a vezetőnek a saját stílusában kell irányítania a diplomáciát.

Hruscsovot annyira föllelkesítette az új ötlet, hogy ott helyben, a többiek orra előtt lediktált egy Kennedynek szóló levelet, azután parancsot adott, hogy olvassák be a moszkvai rádióban. Ilyen módon az amerikai nagykövetség közvetlenül, a kódolás időigényes szakaszának kihagyásával továbbíthatja Washingtonba.

Végül Koszigin szóba hozta Plijev rádióüzenetét. Erősködött, hogy az atomfegyverekkel csak Moszkva rendelkezhet, felolvasta a Plijev-nek szóló parancs vázlatát, amelyet Gyimka és Natalja írt.

– Igen, igen, küldjék el! – felelte türelmetlenül Hruscsov. Gyimka fellélegzett.

Egy órával később már fölfelé mentek Nyinával a Kormányzati Ház liftjében.

– Próbáljuk meg egy időre elfelejteni a bajainkat – kérte Gyimka. – Ne beszéljünk Kubáról. Ünnepelni fogunk. Erezzük jól magunkat.

– Nekem ez épp megfelel – válaszolta Nyina.

Becsengettek a fiú nagyszüleinek lakásába. Katyerina piros ruhában

nyitott ajtót. Gyimka álmélkodva látta, hogy a ruha csak térdig ér a legújabb nyugati divat szerint, és nagyanyónak még mindig karcsú a lába. Katyerina élt Nyugaton, amikor a férje diplomataként szolgált, ott tanulta meg, hogy a legtöbb szovjet nőnél ízlésesebben öltözködjék.

Az öregek fesztelen kíváncsiságával mérte végig Nyinát.

– Jól nézel ki – mondta. Gyimka valahogy különösnek találta a hangját, maga se tudta, miért.

Nyina bóknak vette a megjegyzést.

– Köszönöm, ön is. Honnan van ez a ruha?

Katyerina bevezette őket a nappaliba. Gyimka emlékezett rá, hogy amikor kisfiú korában járt itt, nagyanyó mindig ugyanazzal a hagyományos, belev nevű édességgel traktálta, ami sültalmapüréből, tojásfehérjéből, cukorból készül. A szájában összefutott a nyál: de jó lenne most egy szelet!

Katyerina kissé imbolygott a magas sarkú cipőben. Grigorij, mint mindig, a karosszékben ült a televízióval szemben, bár a készülék nem volt bekapcsolva. Már felbontott egy üveg vodkát. Talán ezért billeg a nagyanyó.

– Boldog születésnapot, nagyapó! – mondta.

– Igyál egyet! – kínálta Grigorij.

A fiúnak vigyáznia kellett. Ha berúg, Hruscsov nem veszi hasznát.

Bedobta a kupica vodkát, azután olyan messze tette le a nagyapjától a poharat, hogy ne tölthesse újra.

Anyja már ott volt, éppen Katyerinának segített. Behozott egy tányér vörös kaviárral megkent sós kekszet. Ánya nem örökölte Katyerina stílusérzékét, ő minden ruhában lomposnak tűnt. Puszit adott Nyinának.

Csengettek, megérkezett Vologya bácsi a családjával. A bácsi negyvennyolc éves volt, torzsára nyírt haja már szürkült. Egyenruhát viselt, mert bármelyik pillanatban berendelhették szolgálatra. Utána jött Zoja néni, majdnem ötvenévesen is ugyanaz az orosz hattyúhercegnő. Tizenéves gyerekeik, Kotya és Galina voltak a sereghajtók.

Gyimka bemutatta Nyinát. Zoja és Vologya szívélyesen üdvözölte a lányt.

– No, hát akkor itt is volnánk mind! – jelentette ki Katyerina.

Gyimka nézte őket: az öreg házaspárt, akikkel minden elkezdődött; a saját, csúnyácska anyját és a jóképű, kék szemű nagybátyját; szépséges nagynénjét, kamasz unokatestvéreit meg a buja, vörös hajú lányt, akit el fog venni feleségül. Ez az ő családja. Annál is drágábbak számára, mert ha a

félelmei valóra válnak, még ma elveszítheti őket. Valamennyien a Kremltől nem egészen két kilométerre laktak. Ha az amerikaiak ma este kilövik Moszkvára az atomrakétáikat, reggelre ezek az emberek mind holtan fognak heverni, az agyuk szétfő, a testük összelappad, a bőrük feketére ég. Csak az vigasztalta, hogy nem kell gyászolnia őket, mert ő is meghal.

Valamennyien ittak Grigorij egészségére.

– Bárcsak velünk lenne az én Lev kisöcsém is – sóhajtotta Grigorij.

– Meg Tanyusa – tette hozzá Anya.

– Lev Peskov már nem olyan kicsi, apa – jegyezte meg Vologya. – Hatvanhét éves és amerikai milliomos.

– Vajon vannak unokái Amerikában?

– Amerikában nincsenek – felelte Vologya. Persze, gondolta Gyimka, a katonai hírszerzés játszva kideríti az ilyesmit. – A törvénytelen fia, Greg, a szenátor, agglegény. De a törvényes lányának, Daisynek, aki Londonban él, van két kamasz gyereke, egy fiú és egy lány, nagyjából annyi idősek, mint Kotya és Galina.

– Tehát van angol atyafiságom – mélázott elégedetten Grigorij. – Hogy hívják őket? Biztos John és Bili! – A többiek nevettek a furcsa angol neveken.

– David és Evie – felelte Vologya.

– Tudjátok, hogy nekem kellett volna Amerikába mennem? –kérdezte Grigorij. – De az utolsó percben odaadtam a jegyemet Levnek. – Nagyapó belemerült az emlékezésbe. A család már ismerte a történetet, de ismét végighallgatták, mert örültek, hogy a kedvében járhatnak az öregnek a születésnapján.

Valamivel később Vologya félrevonta Gyimkát, és megkérdezte:

– Mi volt reggel a Minisztertanács ülésén?

– Megparancsolták Plijevnek, hogy a Kreml külön parancsa nélkül ne vesse be az atomfegyvereket.

– Időpocsékolás – morogta lenézően Vologya.

Gyimka meglepődött.

– Miért?

– Mert úgysem számít.

– Azt állítod, hogy Plijev nem fog engedelmeskedni?

– Azt hiszem, minden parancsnok így lenne. Ugye, te sose voltál

ütközetben? – Rászegezte szúrós kék szemét Gyimkára. – Amikor támadnak, amikor az életedért harcolsz, akkor minden eszközt felhasználsz a védekezésre, ami a kezed ügyébe kerül. Ösztönös reakció, nem tehetsz ellene. Ha az amerikaiak megszállják Kubát, az erőink mindent bevetnek ellenük, függetlenül a moszkvai parancsoktól.

– A francba! – felelte Gyimka. Ha Vologyának igaza van, hiábavaló volt a ma délelőtti fáradozása.

Nagyapó története véget ért. Nyina megérintette Gyimka karját.

– Azt hiszem, most jó lesz.

Gyimka az összegyűlt család felé fordult.

– Most, miután felköszöntöttük nagyapámat, volna egy bejelentésem. Csendet kérek! – Megvárta, hogy a kamaszok abbahagyják a karattyolást. – Megkértem Nyina kezét, és ő igent mondott.

Kitört az éljenzés.

Töltöttek egy újabb kör vodkát, de Gyimkának sikerült elkerülnie, hogy meg kelljen innia.

Ánya megcsókolta Gyimkát.

– Jól tetted, fiam! – mondta. – Nem akart férjhez menni – amíg veled nem találkozott!

– Talán hamarosan dédunokám is lesz! – mondta szélesen vigyorogva Grigorij, és Nyinára kacsintott.

– Apa, ne hozd zavarba ezt a szegény lányt – intette Vologya.

– Zavarba? Ostobaság. Nyina és én barátok vagyunk.

– Emiatt nem kell aggódnod – szólalt meg Katyerina, aki mostanra becsiccsentett. – Már állapotos.

– Anyám! – tiltakozott Vologya.

Katyerina vállat vont.

– Egy asszony meglátja az ilyesmit.

Szóval ezért mérte végig azzal a szúrós pillantással Nyinát, amikor megérkeztek, gondolta Gyimka. Észrevette, hogy Vologya és Zoja összenéz: Vologya felvonta a szemöldökét, Zoja biccentett, Vologya pedig elkerekítette a száját, mintha azt mondaná: „O!"

Ánya megdöbbent.

– De hát azt mondtad…

– Tudom – bólintott Gyimka. – Azt hittük, hogy Nyinának nem lehet

gyereke. De az orvosok tévedtek!

Grigorij megemelte a poharát.

– Éljenek a rossz orvosok! Fiút akarok, Nyina! Egy dédunokát, aki továbbviszi a Peskov-Dvorkin nevet!

Nyina elmosolyodott.

– Igyekszem, Grigorij Szergejevics.

Ánya még mindig nem tért magához.

– Az orvosok tévedtek?

– Tudja, milyenek az orvosok, sosem ismerik be, ha hibáznak – magyarázta Nyina. – Azt mondják, hogy csoda történt.

– Remélem, elég ideig élek, hogy meglássam a dédunokámat – szólt Grigorij. – Hogy vinné el az ördög az amerikaiakat! – Ivott.

– Miért van az amerikaiaknak több rakétájuk, mint nekünk? – kérdezte a tizenhat éves Kotya.

– Amikor 1940-ben mi, fizikusok, dolgozni kezdtünk az atomenergiával, és szóltunk a kormánynak, hogy ezt föl lehetne használni egy szupererős bomba készítésére, Sztálin nem hitt nekünk – felelte Zoja. – Így a Nyugat megelőzte a Szovjetuniót, és máig előnyben is van. Ezt történik, ha a kormányok nem hallgatnak a tudósokra.

– De az iskolában azért ne adjátok tovább, amit anyátok mondott, rendben? – figyelmeztette őket Vologya.

– Kit érdekel? – vágott közbe Ánya. – Sztálin kiirtotta a népünk felét, Hruscsov most majd kiirtja a másikat!

– Ánya! – tiltakozott Vologya. – Ne a gyerekek előtt!

Húga ügyet sem vetett rá.

– Úgy féltem Tányát! Ott várja Kubában az amerikai támadást! – Sírva fakadt. – Csak még egyszer láthatnám az én szép kislányomat! – Könnyek patakzottak az arcán. – Csak még egyetlenegyszer, mielőtt meghalunk!

Szombat reggelre az USA készen állt Kuba megtámadására.

A részleteket Larry Mawhinney ismertette a Válságteremben, a Fehér Ház alagsorában, amit Kennedy elnök disznóólnak hívott, mert szűkösnek találta, de hát *ő* hatalmas úri házakban nevelkedett. A szoba nagyobb volt, mint George egész lakása.

Mawhinney szerint a légierőnek 576 repülőgépe várakozott öt

repülőtéren készen a légicsapásra, amely füstölgő pusztasággá változtatja Kubát. A hadsereg 150 000 katonát mozgósított az ezt követő megszállásra. A haditengerészet huszonhat rombolója és három repülőgép-hordozója cirkált a szigetország vizein. Mawhinney ezt olyan büszkén adta elő, mintha ez az ő személyes teljesítménye lenne.

George sokallta a dumát.

– Ennek semmi haszna az atomrakéták ellen – mondta.

– Szerencsére nekünk is vannak rakétáink – jelezte Mawhinney.

Mintha ezzel minden rendben lett volna.

– Pontosan hogyan indítjuk őket? – kérdezte George. – Mármint mit csinál fizikai értelemben az elnök?

– Fel kell hívnia a Pentagonban az Országos Főparancsnokságot. Az Ovális Iroda telefonján van egy vörös gomb, amely megteremti a közvetlen kapcsolatot.

– És mit mond nekik?

– Van nála egy fekete bőr aktatáska, amely a szükséges kódokat tartalmazza. Ettől a táskától sohasem válik meg.

– És azután…?

– Onnantól automatikus. Van egy program, az úgynevezett Egyszeri Integrált Műveleti Terv. Bombázóink és rakétáink háromezer nukleáris robbanófejjel indulnak útnak a Varsói Szerződés ezer célpontja felé. – Mawhinney vízszintes vonalban elhúzta a tenyerét. – Leradírozzuk őket – mondta élvezettel.

George-nak nem tetszett ez a fajta gondolkodás.

– Ők pedig ugyanezt teszik velünk.

– Ide figyeljen – bosszankodott Mawhinney –, ha a miénk az első csapás, megsemmisíthetjük a legtöbb fegyverüket, mielőtt elindulnának.

– De nem valószínű, hogy a miénk lesz az első csapás, mert nem vagyunk barbárok, és nem akarunk atomháborút kezdeni, mert abba milliók halnának bele.

– Ebben tévednek maguk, politikusok. Az első csapás a győzelem útja.

– Még ha megtesszük is, amit kíván, akkor is, ahogy mondta, csak a fegyvereik *többségét* semmisítjük meg.

– Nyilvánvalóan nem lehet százszázalékos az eredmény.

– Akkor, történjék bármi, az USA atomtámadás áldozata lesz.

– A háború nem piknik – felelte dühösen Mawhinney.
– Ha elkerüljük a háborút, tovább piknikezhetünk.
Larry az órájára pillantott.
– Tízkor nemzetbiztonsági tanácsülés – mondta.
Elhagyták a Válságtermet, fölmentek a nemzetbiztonsági tanácsterembe, ahol az elnök magasabb rangú tanácsadói és a titkáraik gyülekeztek. Kennedy néhány perccel tíz után lépett be. George ekkor látta először Maria abortusza óta. Új szemmel nézte az elnököt. Ez a sötét, hajszálcsíkos öltönyt viselő, középkorú ember megkefélt egy lányt, azután hagyta, hogy egyedül menjen a műtétre. Egy pillanatig olyan eszeveszett harag töltötte el, hogy meg tudta volna ölni Jack Kennedyt.
Az elnök mégsem tűnt gonosznak. Szó szerint az egész világ gondjainak terhét cipelte a vállán, és George akarata ellenére sajnálta is egy kicsit.
Szokás szerint a CIA igazgatója, McCone nyitotta meg a tanácskozást a hírszerzési jelentések összefoglalásával. Szokásos álmosító mormolásával elég ijesztő híreket sorolt föl ahhoz, hogy mindenki teljes mértékben éber maradjon. Öt közepes hatótávolságú rakétakilövő állvány már működőképes Kubában. Mindegyikhez négy rakéta tartozik, így most húsz atomfegyver irányul az Egyesült Államokra indításra készen.
Legalább egy éppen ezt az épületet veszi célba, gondolta komoran George, és a gyomra összerándult a félelemtől.
McCone javasolta, hogy huszonnégy órán keresztül figyeljék a helyszíneket. Nyolc haditengerészeti gép várakozik Key Westen, hogy kis magasságban átrepüljenek a kilövőállások fölött. Délután másik nyolc teszi meg ugyanezt az utat. Amikor besötétedik, ismét elindulnak, és jelzőfényeket dobnak le. Az U-2-es kémrepülőgépek is folytatják a felderítést.
Ugyan, mi haszna ennek, gondolta George. A repülők megállapíthatják, készülnek-e a szigeten az atomcsapásra, de mit tehetnek az amerikaiak? Még ha azonnal felszállnak a bombázóik, akkor sem érhetik el Kubát, mielőtt a rakétákat kilőnék.
És volt még egy probléma. Az Egyesült Államokra irányított atom-rakéták mellett a szovjet hadsereg tartott Kubában SAM, azaz földlevegő rakétákat is, amelyeket a repülőgépek leszedésére terveztek. McCone jelentése szerint mind a huszonnégy SAM-üteg működő kész állapotban volt, a radarjaikat bekapcsolták. Amint az amerikai gépek átrepülnek Kuba fölött,

rögtön befogják és célba veszik őket.

Bejött egy titkár, kezében a telexgépről letépett, hosszú papírlappal, amelyet odaadott az elnöknek.

– Moszkvából, az Associated Presstől érkezett – mondta az elnök, majd felolvasta: – Hruscsov főtitkár tegnap közölte Kennedy elnökkel, hogy kivonja támadófegyvereit Kubából, ha az Egyesült Államok is kivonja rakétáit Törökországból.

– Nem is tett ilyet! – tiltakozott Mac Bundy, a nemzetbiztonsági tanácsadó.

George éppúgy elhűlt, mint a többiek. Hruscsov az előző napi levelében azt követelte, az USA ígérje meg, hogy nem indít támadást Kuba ellen. Szó sem volt Törökországról. Talán tévedett az Associated Press? Vagy ez egyike Hruscsov trükkjeinek?

– Talán küld egy másik levelet – vélte az elnök.

Igaza lett. A következő percekben befutottak az újabb jelentések, amelyek tisztázták a helyzetet. Hruscsov előállt egy vadonatúj javaslattal, amelyet a moszkvai rádióban ismertetett.

– Jól betette nekünk az ajtót – állapította meg Kennedy elnök.

– A legtöbben nem tartanák ésszerűtlen javaslatnak.

Mac Bundynak nem tetszett, amit hallott.

– Kik azok a „legtöbben”, elnök úr?

– Azt hiszem, nehezen tudnánk megindokolni, hogy miért támadjuk meg Kubát, amikor Hruscsov azt mondja: „Vonjátok ki Törökországból a rakétáitokat, és mi is kivonjuk a mieinket Kubából.” Rázós helyzetben vagyunk.

Bundy amellett kardoskodott, hogy térjenek vissza Hruscsov első ajánlatához.

– Miért lépjünk rá erre az útra, amikor Hruscsov huszonnégy órája egy másikat mutatott?

– Mert ez a legújabb és a legutolsó ajánlatuk, ráadásul nyilvános! – felelte türelmetlenül az elnök. A sajtó a korábbi üzenetről nem tudott, erről viszont igen.

Bundy nem tágított. Azt mondta, Amerika szövetségesei a NATO-ban úgy fogják érezni, hogy elárulták őket, ha az USA cserélgetni kezdi a rakétákat.

Bob McNamara hadügyminiszter adott hangot az általános értetlenségnek

és félelemnek.

– Kaptunk egy ajánlatot levélben, most pedig itt a másik. Hogy tárgyaljunk valakivel, aki előbb változtat az ajánlatán, semhogy reagálhatnánk?

Senki sem tudta a választ.

Azon a szombaton szirmot bontottak Havanna utcáin a lángfák. Harsogó piros virágaik olyanok voltak, mintha vér fröccsent volna az égre.

Tanya kora reggel lement a boltba, és komoran betárazott a világvégére: füstölt húst, konzervtejet, ömlesztett sajtot, egy karton cigarettát, egy üveg rumot és új elemeket a lámpájába. Már hajnalban hosszú volt a sor, de csak tizenöt percet kellett várnia, ami semmiség annak, aki a moszkvai sorokhoz szokott.

Az óváros keskeny utcáin temetői hangulat uralkodott. A havannaiak már nem hadonásztak a bozótvágó késeikkel, nem énekelték a nemzeti himnuszt. Homokot lapátoltak vödrökbe a tűzoltáshoz, papírral beragasztották az ablakokat a szilánkok ellen, zsákszámra cipelték a lisztet. Voltak olyan oktondik, hogy packázzanak a szomszédos szuperhatalommal, és most megbüntetik őket. Hogy miért nem gondolkoztak!

Vajon igazuk volt? Most már elkerülhetetlen a háború? Tanya biztosra vette, hogy ezt egyetlen vezető sem akarja, még Castro sem, aki pedig kezdett úgy beszélni, mint aki az őrület határán jár. Ennek ellenére mégis kitörhet a háború. Csüggedten gondolt 1914-re. Akkor sem akart senki háborút. De az osztrák császár fenyegetésnek tekintette a független Szerbiát éppúgy, ahogy Kennedy elnök fenyegetésnek tekinti Kuba függetlenségét. Mihelyt Ausztria hadat üzent Szerbiának, gyilkos megállíthatatlansággal kezdett dőlni a dominó, míg a fél világ bele nem keveredett egy olyan véres és kegyetlen összecsapásba, amelyhez foghatót korábban nem ismert a történelem. De ez alkalommal csak el lehet kerülni!

Eszébe jutott Vaszilij Jenkov, aki egy szibériai munkatáborban raboskodik. A sors fintora folytán talán túlélheti az atomháborút. A büntetés menti meg az életét. Legalábbis Tanya ebben reménykedett.

Ahogy visszaért a lakásába, bekapcsolta a rádiót. Egy floridai adóra volt beállítva. Az volt a nagy hír, hogy Hruscsov megegyezést ajánlott Kennedynek. Leszerelik a rakétákat Kubában, ha Kennedy ugyanezt teszi

Törökországban.

Mérhetetlen megkönnyebbüléssel nézett a tejkonzervre. Talán mégsem lesz szükség a vésztartalékra.

Intette magát, hogy ne legyenek illúziói. Elfogadja az ajánlatot Kennedy? Bölcsebbnek bizonyul-e, mint az osztrák császár, a szélsőségesen konzervatív Ferenc József?

Kint autó dudált. Már régebben megbeszélték Pazzal, hogy ma elrepülnek Kuba keleti végébe, mert Tánya írni akart az egyik szovjet légelhárító ütegről. Nem igazán számított arra, hogy a férfi felbukkan, de amikor kinézett az ablakon, a járda mellett megpillantotta a Buick kombit. Az ablaktörlők nehezen győzték a trópusi záport. A lány fölkapta az esőkabátját meg a táskáját, és kiment.

– Láttad, hogy mit csinált a főnökötök? – kérdezte dühösen a tábornok, mihelyt Tánya beült a kocsiba.

A lány meglepődött a heves indulattól.

– A törökországi ajánlatra gondolsz?

– Még csak nem is tárgyalt velünk! – Paz gázt adott, és végigrobogott a sikátorokon.

Tányának eszébe sem jutott, hogy a kubai vezetőket is be kellene vonni a tárgyalásokba. Hruscsov ugyancsak megfeledkezett erről az udvariassági gesztusról. A világ a szuperhatalmak összecsapásának tekintette a válságot, de persze a kubaiak még mindig azt képzelték, hogy róluk szól a dolog. A béketárgyalás mégoly halvány lehetőségét is árulásnak tekintették.

Le kellett csillapítania Pazt, nehogy balesetet okozzon.

– Mit mondanál, ha Hruscsov megkérdezne?

– Azt, hogy a mi biztonságunkat ne adja el Törökországért! – felelte a férfi, és a tenyere élével rávágott a volánra.

Az atomfegyverek nem jelentenek biztonságot Kuba számára, tűnődött Tánya. Éppen ellenkezőleg. Kuba önállósága sokkal nagyobb veszélyben van, mint bármikor. De úgy döntött, nem dühíti fel a férfit azzal, hogy ezt ki is mondja.

A Havanna melletti katonai repülőtéren már várta őket egy Jakovlev Jak-16-os propelleres szovjet könnyű szállítógép. Tánya érdeklődéssel nézte. Sosem akart haditudósító lenni, de mivel nem óhajtotta, hogy tudatlannak tartsák, vette magának a fáradságot, és mindazt megtanulta, amit a férfiak

tudnak, különös tekintettel a repülőgépek, harckocsik és hajók megkülönböztető jelzéseire. Megállapította, hogy ez a gép a Jak katonai változata, a törzs tetején gömb alakú toronyban elhelyezett gépágyúval.

A tízszemélyes kabint a 32-es légvédelmi ezred két őrnagyával osztották meg, akik rikító kockás inggel és lovaglónadrággal próbálták elég ügyetlenül kubainak álcázni magukat.

A felszállás kissé túl izgalmas lett: a Karib-tengeren most volt az esős évszak, ráadásul erős szél fújt. A föld sárga dűlőkkel hasogatott zöld-barna álcázó mintában villant elő a felhőrongyok közül. A kis gép két órán át bukdácsolt a viharban. Azután olyan gyorsan tisztult ki az ég, ahogy csak a trópusokon tud, és ők simán leszálltak Banes város közelében.

Egy Ivanov nevű szovjet ezredes várta őket, aki már mindent tudott Tányáról és a tervezett cikkről. Elvitte őket autóval a támaszpontra, ahova délelőtt tízkor érkeztek meg.

A hely alaprajza hatágú csillagot utánozott, a parancsnoki harcálláspont középen volt, a csillag csúcsain a rakétakilövők magasodtak. Minden állásban trélerre szerelt föld-levegő rakéták várakoztak. A katonák nyomorúságosan festettek a posvánnyá ázott árkokban. A harcállásponton a tisztek meredten bámulták az egyhangúan sípoló, zöld radarképernyőket.

Ivanov bemutatta az üteg parancsnokát, egy őrnagyot, akiről lesírt az idegesség. Bizonyára jobban szerette volna, ha a fontos vendégek nem egy ilyen napon toppannak be.

Néhány perccel érkezésük után egy idegen repülőgépet észleltek nagy magasságban, amely tőlük háromszáz kilométerrel nyugatra lépett be a kubai légtérbe. A 33-as célpont nevet kapta.

Mindenki oroszul beszélt, így Tánya fordított Paznak.

– Bizonyára U-2-es – mondta a férfi. – Semmi más nem repül ilyen magasan.

Tánya gyanakodni kezdett.

– Ez csak gyakorlat? – kérdezte Ivanovot.

– Terveztünk egy hamis riasztást a maguk kedvéért – felelte a tiszt. – De ez valódi berepülés.

Olyan nyugtalan lett, hogy Tánya hitt neki.

– Ugye, nem lőjük le? – kérdezte.

– Nem tudom.

– Amerikai pimaszság! – tombolt Paz. – Itt repkedni fölöttünk! Mit szólnának, ha egy kubai gép repülné át Fort Bragget? Azt a méltatlankodást!

Az őrnagy harci riadót rendelt el, a szovjet csapatok elkezdték átszerelni a rakétákat a trélerekről a kilövőállványokra, és bekötötték a kábeleket. Nyugodt hatékonysággal dolgoztak, Tánya úgy sejtette, alaposan begyakorolták a műveletsort.

Egy százados térképre rajzolta az U-2-es útvonalát. Kuba hosszú, vékony sziget, kelet-nyugati irányban 1200, észak-déli irányban viszont csak 75-150 kilométer. Tánya látta, hogy a gép már hetvenöt kilométernyire bent jár a kubai területen.

– Milyen gyorsan repül? – kérdezte.

– Óránként hétszázötven kilométeres sebességgel – felelte Ivanov.

– Milyen magasan?

– Közel huszonkét kilométer magasságban, ami nagyjából kétszerese a sugárhajtású gépekének.

– Tényleg el tudjuk találni, ha egyszer ilyen messze van és ilyen gyorsan halad?

– Nem muszáj közvetlenül eltalálnunk. A rakétán közelségi gyújtás van. Amint az U-2-es közelébe ér, felrobban.

– Tudom, hogy célba vettük ezt a gépet – szólt a lány de kérem, mondja, hogy nem fogunk rálőni.

– Az őrnagy most telefonál utasításokért.

– De az amerikaiak bosszút állhatnak!

– Nem én döntök.

A radar követte a behatoló gépet, egy hadnagy leolvasta a képernyőről a magasságát, sebességét és távolságát. A harcállásponton kívül a szovjet tüzérek beállították a kilövőállványokat, hogy kövessék a 33-as célpontot. Az U-2-es észak-déli irányban keresztülvágott Kuba fölött, azután kelet felé kanyarodott, és a part mentén közeledett Baneshez. Az indítóállványok lassan elfordultak a talapzatukon, úgy követték a célpontot, mint a szimatoló farkasok.

– Mi történik, ha véletlenül elindul valamelyik? – kérdezte Pazt.

De a tábornokot nem ez érdekelte.

– Képeket készít az állásainkról! – mondta. – Azok alapján haladnak majd a csapataik, mihelyt bekövetkezik a támadás, ami pár órán belül is

megtörténhet!
– Sokkal valószínűbb, hogy bekövetkezik, ha megölnek egy amerikai pilótát!
Az őrnagy telefonált, miközben a tűzvezető radart figyelte, azután felnézett Ivanovra, és annyit mondott:
– Egyeztetnek Plijevvel. – Tánya tudta, hogy Plijev a szovjet főparancsnok Kubában. De csak nem lövet le egy amerikai repülőgépet moszkvai felhatalmazás nélkül?
Az U-2-es elérte Kuba legdélibb pontját, megfordult, és az északi part mentén indult vissza. Banes közel volt a parthoz. Az U-2-es útvonala pontosan a fejük fölött húzódott. A gép azonban bármelyik pillanatban elkanyarodhatott északnak, akkor pedig, mivel egy másodperc alatt legalább másfél kilométert tesz meg, könnyen kikerül a lőtávolból.
– Lőjék le! – követelte Paz. – Most rögtön!
Senki sem törődött vele.
A repülőgép észak felé fordult. Csaknem közvetlenül az üteg fölött járt, körülbelül húsz kilométer magasságban.
Már csak néhány másodperc, gondolta a lány, és imádkozott, nem tudva, melyik istenhez.
Tánya, Paz és Ivanov az őrnagyot nézte, aki viszont a képernyőt bámulta. Néma csönd lett a szobában, csak a radar csipogott.
Majd azt mondta az őrnagy:
– Igenis.
Mi volt ez? A megkönnyebbülés vagy a végzet hangja?
Az őrnagy, a telefont le se téve odaszólt a harcálláspontban tartózkodó katonáknak:
– Semmisítsék meg a 33-as célpontot. Két rakétával.
– Ne! – kiáltott Tánya.
Bömbölés hallatszott. Kinézett az ablakon. Rakéta emelkedett föl az állványról, és egy szempillantás alatt eltűnt. Néhány másodperc múlva követte a második. Tánya a szájához szorította a kezét. Attól félt, elhányja magát félelmében.
Egy perc, amíg a rakéták elérik a húsz kilométeres magasságot.
Talán félresikerülhet valami, gondolta a lány. A rakéták elromolhatnak, letérhetnek a pályájuktól, ártalmatlanul a tengerbe zuhanhatnak.

A radarképernyőn két kis pont közeledett egy nagyobbhoz.
Tánya imádkozott, hogy ne találják el.
A kis pontok gyorsan haladtak, azután összeolvadtak a nagyobbal.
Paz diadalmasan felordított.
Apró pöttyök spricceltek szét a képernyőn.
Az őrnagy beleszólt a telefonba:
– A 33-as számú célt megsemmisítettük.
Tánya kinézett az ablakon, mintha láthatná, ahogy az U-2-es a földre zuhan.
Az őrnagy fölemelte a hangját.
– Lelőttük. Gratulálok mindenkinek.
– És mit tesz most velünk Kennedy elnök? – kérdezte Tánya.

George szombat délutánra eltelt reménységgel. Hruscsov üzenetei összefüggéstelenek és zavarosak voltak, de a szovjet vezető láthatólag kiutat keresett a válságból. Kennedy elnök pedig bizonyosan nem akart háborút. Ha mindkét félben megvan a jó szándék, akkor elképzelhetetlen, hogy kudarcot valljanak.
Útban a tanácsteremhez benézett a sajtóirodába. Mária az asztalánál ült. Elegáns, szürke kosztümöt viselt és élénk rózsaszín hajpántot, mintha azt jelezné a világnak, hogy jól van és boldog. George úgy döntött, nem kérdezi meg, hogy érzi magát. Maria nyilvánvalóan nem akarta, hogy úgy kezeljék, mint egy rokkantat.
– Sok a dolgod? – kérdezte.
– Várjuk, hogy az elnök mit felel Hruscsovnak – válaszolta a lány. – A szovjet ajánlat nyilvános volt, így arra számítunk, hogy az amerikai választ is a sajtóban teszik közzé.
– Épp arra a tanácskozásra megyek Bobbyval – mondta George. – Hogy megszerkesszük a választ.
– A kubai rakétákat elcserélni a törökországiakért ésszerű javaslatnak tűnik – tűnődött Maria. – Különösen, ha ezzel megmentjük mindnyájunk életét.
– Ámen.
– Ahogy anyukád mondaná.
A fiatalember fölnevetett és továbbment. A teremben tanácsadók és

titkáraik gyülekeztek a négy órai nemzetbiztonsági ülésre. A katonai tanácsadók csoportja az ajtó mellett állt, köztük volt Larry Mawhinney, aki éppen azt mondta:

– Nem szabad hagynunk, hogy odaadják Törökországot a kommunistáknak!

George felnyögött. A katonák mindent úgy látnak, mint az élethalálharcot. Senki sem akarja feladni Törökországot. A javaslat az volt, hogy hozzanak el onnan néhány amúgy is elavult rakétát. Tényleg szembeszállna a békekötéssel a Pentagon? Alig hihető!

Bejött Kennedy elnök, és elfoglalta szokott helyét a hosszú asztal közepén, háttal az ablaknak. Mindnyájuk elé odakészítették a válasz tervezetét, amely szerint az USA nem tárgyal a törökországi rakétákról, amíg a kubai válságot meg nem oldják. Az elnöknek nem tetszett a megfogalmazás.

– Visszautasítjuk az üzenetét! – panaszkodott. Nem az „üzenetüket”; Kennedy ezt az egészet az *ő* és Hruscsov személyes ügyének tekintette. – Ezzel nem érünk el sikert. Azt fogja mondani, hogy lesöpörtük a javaslatát. A mi álláspontunk legyen az, hogy *boldogan* tárgyalunk – amint pozitív jelzést kapunk, hogy felhagylak a kubai tevékenységükkel.

– Úgy hangzik, mintha Törökországot ajánlanánk fel cserébe – szólalt meg valaki.

– Engem is ez aggaszt! – vágott közbe Mac Bundy, a nemzetbiztonsági tanácsadó. Bundy, akinek a haja erősen gyérült, noha még csak negyvenhárom éves volt, republikánus családból származott, és hajlott a keményvonalasságra. – Ha azt a benyomást keltjük a NATO-ban és más szövetségeseinkben, hogy a mi óhajunk a csere, komoly bajba kerülünk.

George elcsüggedt: Bundy a Pentagont támogatja, ellene van a békének.

Bundy folytatta:

– Ha az lesz a látszat, hogy Törökország védelmét áldozzuk fel egy kubai fenyegetés miatt, azzal kell szembenéznünk, hogy a szövetség hatékonysága radikálisan csökken.

Ez a probléma, állapította meg George. A Jupiter rakéták lehetnek elavultak, de azt jelképezik, hogy Amerika határozottan szembeszáll a kommunizmus terjeszkedésével.

Az elnököt nem győzte meg Bundy.

– A helyzet ott is változik, Mac.
Bundy nem engedett.
– Ennek az üzenetnek az lesz az indoka, hogy mindenképpen elutasításra számítunk.
Tényleg?, gondolta George. Biztos, hogy Kennedy elnök és az öccse nem így látja.
– Vélhetőleg holnap vagy holnapután megindulunk Kuba ellen – folytatta Bundy. – Mi a haditervünk?
George nem ezt várta az értekezlettől. A békéről kellene beszélniük, nem a háborúról.
A kérdésre Bob McNamara hadügyminiszter, a Ford ügyeletes zsenije válaszolt – „egy nagy légicsapás vezeti be a támadást” –, mielőtt visszaterelte a vitát Törökországhoz.
– Kivonjuk Törökországból a Jupiter rakétákat úgy, hogy erről Moszkva is értesüljön. Ezek után nem hinném, hogy megtámadnák Törökországot.
Bizarr, gondolta George: Törökország megvédéséhez el kell venni tőle az atomfegyvereket.
– Máshol is akcióba léphetnek, például Berlinben! – figyelmeztetett Dean Rusk külügyminiszter, akit George a legokosabb embernek tartott a teremben.
George csak ámult. Az amerikai elnök nem támadhat meg egy karibi szigetet anélkül, hogy ne számítana visszavágásra hétezer-ötszáz kilométerrel arrébb, Kelet-Európában. Ez is mutatja, hogy az egész világ a két szuperhatalom sakktáblája.
– Jelen pillanatban nem állok készen, hogy légitámadást javasoljak Kuba ellen. Csak azt szorgalmazom, hogy mostantól realistábban kell szemlélnünk a dolgokat – jelezte McNamara.
Most megszólalt Maxwell Taylor tábornok, a Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottsága elnöke.
– A javaslat az, hogy a fő csapást, a 312-es műveleti tervet legkésőbb hétfő reggelig hajtsuk végre, hacsak időközben nem kapunk egyértelmű bizonyítékokat a támadófegyverek leszereléséről.
Taylor mögött Mawhinney és a barátai elégedettnek tűntek. Akár a katonák, gondolta George: alig várják, hogy csatába menjenek, még akkor is, ha ez a világ végét jelenti. Imádkozott, hogy a teremben lévő politikusokat

ne a katonák irányítsák.

Taylor folytatta:

– Ennek a légicsapásnak a tervét hét nappal később követi a 316-os, vagyis a partraszállás.

– Meg vagyok lepve! – mondta gunyorosan Bobby Kennedy.

Az asztalnál fölnevettek. Úgy látszik, mindenkinek szemet szúrt, hogy a Pentagon tervei nevetségesen kiszámíthatók. George megkönnyebbült.

Ám rögtön be is felhősödött a hangulat, amikor McNamara felolvasta az egyik titkártól kapott feljegyzést:

– Az U-2-est lelőtték.

George megdöbbent. Mindenki tudta, hogy a CIA kémrepülőgépe elhallgatott valahol Kuba fölött, de abban reménykedtek, hogy talán elromlott a rádiója, és már úton van hazafelé.

Kennedy elnököt nyilvánvalóan nem tájékoztatták a gép eltűnéséről.

– Lelőttek egy U-2-est? – kérdezte riadtan.

George megértette az elnök rémületét. Eddig a pillanatig a szuperhatalmak csak fenyegetőztek. Most eldördült az első lövés. Innentől sokkal nehezebb elkerülni a háborút.

– Wright most szólt, hogy megtalálták a lelőtt gépet – mondta McNamara. John Wright ezredes a katonai hírszerzés munkatársa volt.

– A pilótát megölték? – kérdezte Bobby.

Mint rendesen, most is ő tette föl a kulcskérdést.

– A teste a gépben van – felelte Taylor tábornok.

– Látta valaki a pilótát? – kérdezte Kennedy elnök.

– Igen, uram – felelte Taylor. – A roncs a földön van, a pilóta halott.

A terem elcsöndesedett. Ez mindent megváltoztat. Egy amerikai meghalt, és szovjet fegyverek ölték meg Kubában.

– Ez felveti a visszavágás kérdését – szögezte le Taylor.

Kétségtelenül. Az amerikai nép bosszút fog követelni. George is ezt érezte. Váratlanul szerette volna, ha az elnök elrendeli azt a pusztító légitámadást, amelyet a Pentagon szorgalmaz. Lelki szemei előtt megjelentek a bombázók százai, amint zárt alakzatban húznak el a Floridai-szoros fölött, és Kubára zúdítják gyilkos rakományuk jégesőjét. Robbantsák csak fel az összes rakétakilövőt, irtsák ki a szovjet csapatokat, öljék meg Castrót! Ha az egész kubai nemzet szenved, csak szenvedjen! Ez majd megtanítja őket, hogy

ne gyilkoljanak amerikaiakat!

Az értekezlet akkor már két órája tartott, a szoba levegője elhomályosult a dohányfüsttől. Az elnök szünetet rendelt el. Jó ötlet, gondolta George. Neki biztosan szüksége volt egy kis időre, hogy lecsillapodjék. Ha a többiek is ugyanolyan vérszomjasak lettek, mint ő, akkor nincsenek abban az állapotban, hogy ésszerű döntéseket hozzanak.

A szünet legnyomósabb oka persze az volt, hogy Kennedy elnöknek be kellett vennie a gyógyszerét. A hátfájása közismert volt, az már kevésbé, hogy állandó küzdelmet folytat egy csomó betegséggel, beleértve az Addison-kórt és a fekélyes bélgyulladást. Az orvosok napjában kétszer nyomatták bele a szteroidokból és antibiotikumokból álló koktélt, hogy munkaképes maradjon.

Bobby és az elnök vidám, fiatal beszédírója, Ted Sorensen átvonultak titkáraikkal az Ovális Iroda melletti szűk szobába, hogy átfogalmazzák a Hruscsovnak szóló levelet. George fogott egy tollat meg egy sárga jegyzettömböt, és mindent leírt, amit Bobby mondott. Miután itt csak ketten szólhattak bele, gyorsan elkészült a vázlat, benne a kulcsfontosságú két paragrafussal:

1. Önök beleegyeznek, hogy az ENSZ ellenőrzése és megfigyelése mellett eltávolítják ezeket a fegyverrendszereket Kubából; t*ovábbá megfelelő garanciák mellett leállítják a hasonló fegyverrendszerek szállítását Kubába.*

2. Mi a magunk részéről beleegyezünk, hogy – miután az ENSZ megfelelő körülményeket biztosít a vállalások lebonyolítására és folytatására – (a) haladéktalanul visszavonjuk a karanténra vonatkozó jelenlegi intézkedéseinket és (b) garanciákat adunk arra nézvést, hogy nem támadjuk meg Kubát. Bízom benne, hogy a nyugati félteke többi országa is hasonlóképpen jár el.

Az USA elfogadta Hruscsov első javaslatát. De mi lesz a másodikkal? Bobby és Sorensen közös fogalmazványa szerint:

a *globális feszültség enyhítésének hatása lehetővé teszi „más*

fegyverzetek” kérdésének általános rendezését, úgy, ahogyan ön azt a második levelében javasolta.

Ez nem sok volt, csupán bizonytalan ígéret valaminek a megvitatására, de valószínűleg ez a legtöbb, amit az NB hajlandó lesz elfogadni.

George titokban nem hitte, hogy ennyi elég lenne.

A kézzel írt vázlatot átadta az elnök egyik titkárnőjének, és megkérte, hogy gépelje le. Néhány perccel később Bobby behívta az ovális Irodába, ahol egy kisebb csoport gyűlt össze: az elnök, Dean Rusk, Mac Bundy és még ketten-hárman a legközelebbi tanácsadóikkal. Lyndon B. Johnsont nem hívták meg: George szerint okos politikus volt, ám darabos texasi modora feszélyezte a Bostonban csiszolt Kennedy testvéreket.

Az elnök azt akarta, hogy Bobby személyesen vigye el a levelet a washingtoni szovjet nagykövetnek, Anatolij Dobrinyinnak. Bobby és Dobrinyin számos nem hivatalos találkozót tartott az utóbbi napokban. Nem túlzottan kedvelték egymást, de képesek voltak nyíltan beszélni, és kiépítettek egy hasznos mellékutat, amellyel meg lehetett kerülni a washingtoni bürokráciát. Egy négyszemközti megbeszélésen Bobby talán szóba hozhatja – ha csak célozgatva is – a törökországi rakétákat a Nemzetbiztonsági Tanács előzetes jóváhagyása nélkül.

Dean Rusk javasolta, hogy Bobby kicsivel messzebb is mehetne a Dobrinyinnal folytatott tárgyaláson. A mai értekezleteken tisztázódott, hogy igazából senki sem akarja Törökországban hagyni a Jupiter rakétákat. Szigorúan katonai szempontból használhatatlanok voltak. A probléma kozmetikai jellegű volt: a török kormány és más NATO-szövetségesek haragra gerjednek, ha megtudják, hogy az USA ezekkel a rakétákkal fizet a kubai rendezésért. Rusk olyan megoldást javasolt, amelyet George nagyon okosnak talált:

– Ajánljuk föl nekik, hogy később vonjuk ki a Jupitereket, mondjuk, öt-hat hónap múlva. Akkor szövetségeseink beleegyezésével, feltűnés nélkül megtehetjük, és kárpótlásul fokozhatjuk atomfegyverrel fölszerelt tengeralattjáróink tevékenységét a Földközi-tengeren. Ám a szovjeteknek meg kellene ígérniük, hogy ezt a megegyezést szigorúan titokban tartják.

Rendhagyó, de remek javaslat, gondolta George.

Feltűnő gyorsasággal egyezett bele mindenki. Az NB megbeszélései

zagyvák, szétfolyók voltak, ám ez a kisebb csoport az Ovális Irodában azonnal képes volt dönteni. Bobby odaszólt George-nak:

– Hívd fel Dobrinyint! – Úgyszólván egyszerre néztek rá az órájukra: este negyed nyolc volt. – Kérd meg, hogy fél óra múlva találkozzunk az Igazságügyi Minisztériumban.

– És tizenöt perccel később adják át a levelet a sajtónak – tette hozzá az elnök.

George átment az Ovális Iroda melletti titkárságra, és fölvett egy telefont.

– Adja a szovjet nagykövetséget – mondta a központosnak.

A nagykövet azonnal beleegyezett a találkozóba.

George elvitte Mariának a legépelt levelet és az elnök üzenetét, hogy a levelet este 8-kor kell továbbítani a sajtónak.

Maria aggodalmasan az órájára pillantott, de csak annyit mondott:

– Jól van, lányok, munkára!

Bobbyt és George-ot autó vitte a Fehér Házból a pár saroknyira lévő Igazságügyi Minisztériumba. A homályos hétvégi világításban az előcsarnok szobrai mintha gyanakodva nézték volna a két férfit. George közölte a biztonsági őrökkel, hogy rövidesen megérkezik az igazságügyi miniszter fontos látogatója.

Fölmentek a liften. Bobby elcsigázottnak tűnt, de hát meg is volt rá minden oka. Lépéseik üresen kongtak a hatalmas épület kihalt folyosóin. Bobby barlangszerű irodájában tompított világítás volt, de ő nem bajlódott vele, hogy lámpákat kapcsolgasson. Lerogyott széles asztala mellé, és a szemét dörgölte.

George kinézett az ablakon az utcai fényekre. Washington központja szép park volt, tele emlékművekkel, palotákkal, többi része azonban zsúfolt metropolis ötmillió lakóval, akiknek több mint a fele fekete. Holnap is itt lesz ez a város? George látott képeket Hirosimáról: az épületek sok négyzetkilométeren át a földdel lettek egyenlővé, a város peremén az összeégett, megcsonkított túlélők értetlenül bámészkodtak a felismerhetetlen világban. Vajon reggelre ilyen lesz Washington is?

Dobrinyin nagykövet pontosan háromnegyed nyolcra érkezett. Negyvenes évei elején járó, kopasz ember volt, aki láthatóan élvezte, hogy titokban értekezhet az elnök öccsével.

– Szeretném körvonalazni a riasztó helyzetet úgy, ahogy az elnök látja –

mondta Bobby. – Az egyik repülőgépünket lelőtték Kuba fölött, a pilóta meghalt.

– Az önök gépeinek nincs joguk átrepülni Kuba fölött – vágta rá Dobrinyin.

Bobby tárgyalásai Dobrinyinnal ugyancsak harciasak tudtak lenni, de az igazságügyi miniszter ma más hangulatban volt.

– Értse meg a politikai realitásokat – mondta. – Az elnökre erős nyomás nehezedik, hogy fegyverrel válaszoljon. Nem állíthatjuk le ezeket a repüléseket: ez az egyetlen módja, hogy ellenőrizzük az önök rakétaállásainak építését. Ha azonban a kubaiak lelövik a gépeinket, vissza fogunk lőni.

Összefoglalta Dobrinyinnak, mi van abban a levélben, amelyet Kennedy elnök küld Hruscsov főtitkárnak.

– És mi a helyzet Törökországgal? – kérdezte élesen Dobrinyin.

– Ha ez az egyetlen akadálya az általam említett rendezésnek, akkor az elnök nem lát leküzdhetetlen akadályokat – felelt óvatosan Bobby. – Az elnök szerint a legnagyobb nehézséget a téma nyilvános megvitatása jelenti. Ha most nyilvánosságra hozunk egy ilyen döntést, a NATO megoszlik. Négy-öt hónapra van szükségünk, hogy eltávolítsuk a rakétákat Törökországból. De ez rendkívül bizalmas információ: csupán maroknyi ember tud arról, amit most mondok önnek.

George feszülten nézte Dobrinyin arcát. Csak képzelődik, vagy a diplomata valóban a lelkesedését igyekszik palástolni?

– George, add a nagykövet úrnak azokat a telefonszámokat, amelyeken közvetlenül el lehet érni az elnököt.

George elmart egy jegyzettömböt, és három számot írt rá. Letépte a lapot, átnyújtotta Dobrinyinnak.

Bobby fölállt, a nagykövet ugyancsak.

– Holnap van szükségem a válaszra – mondta Bobby. – Ez nem ultimátum, ez a valóság. A tábornokaink alig várják, hogy harcolhassanak. És ne egy olyan hosszú Hruscsov-levelet küldjenek, amelynek a lefordítása egy egész nap. Világos, gyakorlatias választ várunk, nagykövet úr. Méghozzá gyorsan.

– Rendben van – felelte az orosz, azzal kiment.

Vasárnap reggel a havannai KGB-iroda főnöke jelentette Moszkvának, hogy Kuba szerint az amerikai támadás elkerülhetetlen.

Gyimka a kormány dácsájában tartózkodott Novo-Ogarjovóban, ebben a festői faluban Moszkva peremén. A fehér oszlopos dácsa némileg emlékeztetett egy lekicsinyített Fehér Házra. Gyimka a Minisztertanács ülésére készült, amelynek pár perc múlva, déli tizenkettőkor kellett kezdődnie. Tizennyolc dossziéval körbejárta a nagy tölgyfa asztalt, és minden széknél letett egyet. A dossziék Kennedy legújabb üzenetének orosz fordítását tartalmazták.

Gyimka kezdett reménykedni. Az amerikai elnök mindenbe beleegyezett, amit Hruscsov eredetileg követelt. Ha ez a levél valamilyen csoda folytán pár perccel Hruscsov üzenete után fut be, azonnal véget ér a válság. A késlekedés azonban lehetővé tette Hruscsov számára, hogy újabb követelésekkel hozakodjon elő. És sajnos Kennedy levele nem említette konkrétan Törökországot. Gyimka nem tudta, hogy a főnöke nem fog-e beleakaszkodni ebbe.

Már gyülekeztek a miniszterek, amikor Natalja Szmotrova lépett be a terembe, Gyimka először azt vette észre rajta, hogy göndör haja hosszabb, szexibb a szokásosnál, és csak másodjára azt, hogy rémültnek tűnik. Próbált kiszorítani magának néhány másodpercet, amikor zavartalanul szólhat Nataljához, hogy közölje eljegyzésének hírét. Úgy érezte, senkit sem avathat be a Kremlben, amíg Natasának nem mondta el. De ismét nem jött el a megfelelő pillanat, mert nem lehettek négyszemközt.

A nő egyenesen odasietett hozzá.

– Ezek az idióták lelőttek egy amerikai gépet!

– Ó, ne!

Natalja bólintott.

– Egy U-2-es kémrepülőgépet. A pilóta meghalt.

– A nyavalyába! Kik voltak, mi vagy a kubaiak?

– Senki sem akarja közölni, ami azt jelenti, hogy mi voltunk.

– De hát senki nem adott ilyen parancsot!

– Pontosan.

Mindketten ettől tartottak, hogy valaki felhatalmazás nélkül kezd lövöldözni.

A miniszterek leültek, tanácsadóik szokás szerint mögöttük foglaltak

helyet.

– Megyek, szólok neki – mondta Gyimka, de még be sem fejezte a mondatot, amikor bejött Hruscsov. Gyimka hozzásietett, és a fülébe súgta a hírt, miközben a főtitkár leült. Hruscsov nem válaszolt, de az arca elsötétült.

Olyan beszéddel nyitotta meg az ülést, amelyet nyilvánvalóan jó előre elkészíttetett.

– Volt idő, amikor előretörtünk, mint például 1917 októberében; de 1918 márciusában vissza kellett vonulnunk, és meg kellett egyeznünk Breszt-Litovszkban a németekkel – kezdte. – Most a háborúval és a nukleáris katasztrófával kell szembenéznünk, aminek az emberiség pusztulása a lehetséges következménye. A világ megmentése érdekében vissza kell vonulnunk.

Ez úgy hangzik, gondolta Gyimka, mintha kompromisszumot szeretne.

Ám Hruscsov gyorsan áttért a katonai kérdésekre. Mit kellene tenni a Szovjetuniónak, ha az amerikaiak ma megtámadják Kubát úgy, ahogy azt a kubaiak várják? Plijev tábornokot utasítani kell, hogy védje meg a szovjet erőket Kubában. Viszont a tábornok kérjen engedélyt, mielőtt bevetné az atomfegyvereket.

Miközben az elnökség ezt a lehetőséget vitatta meg, Gyimkát kihívta Vera Pletner, a titkárnője. Telefonon keresték.

Natalja követte a fiút.

A Külügyminisztériumnak olyan hírei voltak, amelyeket haladéktalanul át kell adni Hruscsovnak – igen, értekezlet közben! Most érkezett távirat a washingtoni szovjet nagykövettől. Bobby Kennedy azt mondta neki, hogy a törökországi rakétákat négy-öt hónapon belül leszerelik, de addig ezt a legnagyobb titokban kell tartani!

– Ez aztán a jó hír! – örvendezett Gyimka. – Máris megmondom neki!

– Még valami – folytatta a külügyminisztériumi tisztviselő. – Bobby hangsúlyozta a gyorsaság fontosságát. Úgy tűnik, a Pentagon fokozott nyomást gyakorol az amerikai elnökre, hogy támadja meg Kubát.

– Ahogy gondoltuk.

– Bobby többször is mondta, hogy nagyon kevés az idő. Még ma meg kell kapniuk a választ.

– Közlöm vele.

Gyimka letette a kagylót. Natalja mellette állt, várakozóan nézett a fiúra.

Jó szimata volt a hírekhez.

– Bobby Kennedy fölajánlotta, hogy kivonják a rakétákat Törökországból – újságolta Gyimka.

A nő szélesen elmosolyodott.

– Vége! – mondta. – Győztünk! – Azzal szájon csókolta a fiút.

Gyimka felvillanyozva tért vissza a szobába, ahol éppen a hadügyminiszter Malinovszkij beszélt. Odament Hruscsovhoz és azt súgta:

– Távirat Dobrinyintól. Új ajánlatot kapott Bobby Kennedytől.

– Ezt mindenkinek hallani kell! – szakította félbe Hruscsov a hadügyminisztert.

Gyimka elismételte, amit hallott.

Az elnökség tagjai ritkán mosolyogtak, de a fiú most széles vigyorokat láthatott az asztal körül. Kennedy mindent megadott, amit követeltek tőle! Ez a Szovjetunió és Hruscsov személyes győzelme!

– El kell fogadnunk minél előbb! – jelentette ki Hruscsov. – Hozzanak egy gyorsírót! Azonnal lediktálom neki a levelünket az ajánlat elfogadásáról, amelyet azután közzéteszünk a moszkvai rádióban.

– Mikor utasítjuk Plijevet, hogy kezdje lebontatni az indítóállványokat? – kérdezte Malinovszkij.

Hruscsov úgy nézett rá, mintha a hadügyminiszter gyengeelméjű lenne.

– Most – felelte.

Gyimkának az értekezlet után végre sikerült kettesben maradnia Nataljával, aki egy előszobában éppen az ülésen készült jegyzeteit futotta át.

– Valamit mondanom kell neked – mondta. Valamiért szorongatni kezdett, noha semmi oka nem volt az idegességre.

– Hallgatlak – felelte a nő, és lapozott.

Gyimka tétovázott. Úgy érezte, hogy Na-talja nem igazán figyel rá. De aztán félretette a noteszt, és elmosolyodott.

Most vagy soha!

– Nyina és én eljegyeztük egymást – bökte ki Gyimka.

Natalja elsápadt, a szája tátva maradt döbbenetében.

A fiú úgy érezte, még valamit kell mondania.

– Tegnap közöltük a családdal – folytatta. – A nagyapám születésnapján. Hetvennégy éves.

Natalja valami döbbenetes dolgot kérdezett.

– És én?

A fiú nem is értette, mit akar ezzel.

– Hogyhogy le?

Natalja hangja suttogássá tompult.

– Együtt töltöttünk egy éjszakát.

– Sosem fogom elfelejteni. – Gyimka nem volt magánál. – De utána csak annyit voltál hajlandó mondani, hogy férjnél vagy.

– Féltem.

– Mitől?

Natalja arcára kiült az őszinte bánat. Szája annyira eltorzult, mintha testi fájdalmat érezne.

– Kérlek, ne vedd feleségül!

– Miért?

– Mert nem akarom.

Gyimka elképedt.

– Ezt miért nem mondtad?

– Nem tudtam, mit tegyek.

– Most már késő.

– Csakugyan? – Az asszony könyörögve nézett rá. – Felbonthatod a jegyességet… ha akarod.

– Nyinának gyereke lesz.

Nataljának a torkán akadt a szó.

– Szólnod kellett volna… korábban… – nyögte Gyimka.

– És ha szólok?

Gyimka a fejét csóválta.

– Semmi értelme erről beszélni.

– Valóban semmi – bólintott az asszony. – Értem.

– Hát… – mondta Gyimka. – Legalább az atomháborút elkerültük.

– Igen – helyeselt Natalja. – Élünk. Ez is valami.

20. fejezet

Mariát kávéillat ébresztette. Kinyitotta a szemét. Kennedy elnök párnák sokaságával feltámasztva ült mellette az ágyban, kávét ivott és a *The New York Times* vasárnapi kiadását olvasta. Könnyű, világoskék hálóinget viselt, ugyanolyat, mint a lány.

– Ó! – mondta Maria.

A férfi elmosolyodott.

– De meg vagy lepve!

– Meg is vagyok – felelte a lány. – Mert élek. Azt hittem, hogy az éjjel meghalunk.

– Lehet, de nem most.

A lány úgy aludt el, hogy félig-meddig reménykedett a halálban. Félt a kapcsolatuk végétől. Tudta, hogy nincs jövője. Ha Kennedy elhagyja a feleségét, az politikailag tönkreteszi; az pedig elképzelhetetlen, hogy ezt egy fekete nőért tegye meg. Különben sem akarta elhagyni Jackie-t, mert szerette, és szerette a gyerekeit is. Boldog házasságban élt. Maria csak a szeretője, ha majd megunja, eldobja. A lány néha úgy érezte, jobb lenne meghalni, mielőtt ez bekövetkezik – különösen, ha a halál a férfi mellett érné az ágyban, egy nukleáris villanással, amelynek vége lenne, mielőtt felfoghatnák, mi történt.

Ám erről nem szólt: neki az a feladata, hogy boldoggá tegye az elnököt, nem az, hogy búsítsa. Felült, megcsókolta a férfi fülét, a válla fölött belenézett az újságba, kivette a csészét a kezéből, és ivott egy kis kávét. Mindennek ellenére örült, hogy még él.

Kennedy nem említette az abortuszt. Szinte mintha megfeledkezett volna róla. A lány sosem hozta szóba. Annak idején Dave Powersnek telefonált, neki mondta el, hogy terhes. Dave adta meg az orvos telefonszámát, és közölte, hogy *ő* majd elintézi a honoráriumot. Az elnök egyetlen alkalommal beszélt róla, akkor, amikor felhívta a műtét után. Komolyabb okai voltak az aggodalomra.

Maria fontolgatta, hogy ő hozza elő, de azonnal elvetette az ötletet. Dave-hez hasonlóan szerette volna megkímélni az elnököt a gondoktól, nem akarta

növelni a terheit. Biztos volt benne, hogy helyesen döntött, noha fájt neki, sőt sértette, hogy nem beszélhet a férfival egy ilyen fontos dologról.

Attól félt, hogy a szex fájni fog a műtét után. Ám amikor az este Dave szólt, hogy menjen föl a rezidenciába, annyira nem akaródzott visszautasítania, hogy úgy döntött, inkább kockáztat – és jó volt, sőt csodálatos!

– Indulnom kell – mondta az elnök. – Ma reggel templomba megyek.

Éppen fel akart kelni, amikor megszólalt az éjjeliszekrényen lévő telefon. Fölvette.

– Jó reggelt, Mac – szólt bele.

Maria sejtette, hogy McGeorge Bundy, a nemzetbiztonsági tanácsadó hívta. Kiugrott az ágyból, bement a fürdőszobába.

Kennedy gyakran telefonált reggelente az ágyban. Maria úgy vélte, hogy azok, aki hívják, vagy nem tudnak arról, hogy az elnök nincs egyedül, vagy nem érdekli őket. Ő mindenesetre megmentette a szeretőjét a kínos helyzetektől azzal, hogy az ilyen beszélgetések alatt felszívódott, hátha szigorúan titkos témákról esik szó.

Éppen akkor lesett be az ajtón, amikor a férfi letette a telefont.

– Nagy újság van! – mondta. – A moszkvai rádióban beolvasták, hogy Hruscsov leszerelteti a kubai rakétákat, és visszaviszi őket a Szovjetunióba.

Maria alig állta meg, hogy ne kurjantson egyet örömében. Vége!

– Új embernek érzem magam – szólt az elnök.

A lány átölelte és megcsókolta.

– Megmentetted a világot, Johnny!

Az elnök tűnődve bámult maga elé, majd egy perc múlva azt mondta:

– Igen, azt hiszem, ez történt.

Tánya a kovácsoltvas erkély korlátjára könyökölt, és nagyokat lélegzett a reggeli Havanna nyirkos levegődéből, amikor alatta megállt Paz autója, A Buick teljesen eltorlaszolta a szűk utcát. A férfi kiugrott a kocsiból, felnézett az erkélyre, és azt üvöltötte, amikor meglátta a lányt:

– Elárultál!

– Micsoda? – hüledezett Tánya. – Hogyhogy?

– Tudod te azt!

A tábornok szenvedélyes, lobbanékony természet volt, de a lány még sose

látta ilyen dühösnek. Örült, hogy nem jött fel a lépcsőn a lakásába, és nem értette, min mérgelődik.

– Nem fecsegtem ki titkokat, nem feküdtem le mással – közölte.

– Én aztán biztosan nem árultalak el.

– Akkor miért szerelik le a rakétakilövőket?

– Ezt csinálják? – Ha ez igaz, vége a válságnak. – Biztos vagy benne?

– Ne tégy úgy, mintha nem tudnád!

– Nem teszek úgy. De ha ez igaz, akkor megmenekültünk. – A szeme sarkából észrevette, hogy a szomszédok kinyitnak ajtót-ablakot, és gátlástalan kíváncsisággal lesik őket. Fütyült rájuk. – Miért haragszol?

– Mert Hruscsov megegyezett a jenkikkel, és Castróval még csak nem is tárgyalt!

A szomszédok rosszallóan morogtak.

– Természetesen erről nem tudtam – felelte bosszúsan a lány.

– Gondolod, hogy Hruscsov megbeszél velem ilyesmiket?

– Ő küldött ide!

– Nem személyesen.

– De az öcséddel szokott beszélni!

– Te tényleg azt hiszed, hogy én valamiféle különleges küldöttje vagyok Hruscsovnak?

– Mit gondolsz, miért kísérgettelek mindenhova hónapokig?

– Azt képzeltem, hogy tetszem neked – felelte halkabban a lány.

A hallgatózó nők együtt érzőén hümmögtek.

– Többé nem vagy itt kívánatos! – ordította Paz. – Csomagolj! Azonnal el kell hagynod Kubát. Még ma!

Beugrott a kocsijába és elporzott.

– Örülök, hogy megismertelek – mondta Tánya.

Gyimka és Nyina azzal ünnepelt, hogy este kettesben elmentek egy presszóba a lány lakásának közelében.

Gyimka elhatározta, hogy nem gondol felzaklató beszélgetésére Nataljával. Ugyan min változtatna? Visszaszorította a tudata alá. Szereti Nyinát, és el fogja venni feleségül.

Vett két üveg gyenge orosz sört, és leült a lány mellé egy padra.

– Összeházasodunk – mondta gyengéden. – Azt akarom, hogy gyönyörű

ruhában légy.
– Nem akarok nagy hűhót – tiltakozott Nyina.
– Én sem, bár ez probléma lehet – mondta a szemöldökét ráncolva Gyimka. – A nemzedékemből én vagyok az első, aki megházasodik. Anyám és az öregek nagy lagzit akarnak. Mi van a te családoddal? – Tudta, hogy Nyina apja elesett a háborúban, de az anyja még él, és van egy pár évvel fiatalabb öccse.
– Remélem, anyám elég jól lesz ahhoz, hogy eljöjjön. – Nyina anyja Permben élt, Moszkvától keletre, ezerkétszáz kilométernyire. De valami azt súgta Gyimkának, hogy a menyasszonya nem igazán szeretné, ha az anyja eljönne.
– És mi a helyzet az öcséddel?
– Eltávozást fog kérni, de azt nem tudom, kap-e. – Nyina öccse katonáskodott. – Fogalmam sincs, hol állomásozik. Amennyit tudok róla, akár Kubában is lehet.
– Majd utánanézek – mondta Gyimka. – Vologya bácsinak vannak ismerősei.
– Ne nagyon fáradj vele.
– De szeretném. Valószínűleg ez lesz az egyetlen esküvőm!
– Ezzel meg mit akarsz? – csattant fel Nyina.
– Semmit. – Viccnek szánta, és sajnálta, hogy felbosszantotta a lányt.
– Úgy gondolod, hogy tőled is elválok, mint az első férjemtől?
– Pont az ellenkezőjét mondtam, nem? Mi bajod van? – Mosolyt erőltetett az arcára. – Ma boldognak kellene lennünk. Összeházasodunk, lesz egy babánk, és Hruscsov megmentette a világot.
– Nem érted. Nem vagyok szűz.
– Azt sejtettem.
– Abbahagynád egy kicsit a komolytalankodást?
– Jól van, na!
– Egy házasság normális körülmények között arról szól, hogy két fiatal örök hűséget fogad egymásnak. Ilyet nem mondhatsz kétszer. Nem érted, hogy engem zavar, ha ismét végig kell csinálnom, mert egyszer már kudarcot vallottam?
– Ó! – felelte a fiú. – De igen, most értem, hogy elmagyaráztad. – Nyina viselkedése kissé maradi volt – manapság rengetegen elválnak de talán

azért, mert egy vidéki városból származott. – Szóval egy második házassághoz illő szertartást akarsz: semmi esküdözés vagy viccelődés az új házasokkal. Felnőttek vagyunk, és tudjuk, hogy az élet nem mindig alakul a tervek szerint.

– Pontosan.

– Nos, szerelmem, ha ezt akarod, akkor gondoskodom róla, hogy úgy legyen.

– Tényleg megteszed?

– Miből gondoltad, hogy nem így lesz?

– Nem is tudom – felelte a lány. – Néha megfeledkezem arról, hogy milyen jó ember vagy.

Aznap reggel, a Nemzetbiztonsági Tanács utolsó válságértekezletén George hallhatta, minek keresztelte el Mac Bundy az elnöki tanácsadók két pártját.

– Mindenki tudja, kik voltak a héják és kik a galambok – mondta. Ő maga a héják közé tartozott. – A mai nap a galamboké.

Ám ezen a reggelen kevés héja volt: mindenki dicsérte Kennedy elnököt azért, ahogy a válságot kezelte, még az olyanok is, akik nemrég azt állították, hogy veszélyesen gyönge, és rá akarták szorítani, hogy vigye bele az Egyesült Államokat egy háborúba.

George összeszedte minden bátorságát, hogy csipkelődni merjen Kennedyvel.

– A legközelebbi alkalommal talán az indiai-kínai határviszályt kellene megoldania, elnök úr.

– Nem hinném, hogy bármelyik fél, egyáltalán bárki is ezt kívánná tőlem.

– De ma törvény a szava.

Kennedy elnök jót nevetett.

– Legalább egy hétig az lesz!

Bobby Kennedy örült a kilátásnak, hogy többet lehet együtt a családjával.

– Már majdnem elfelejtettem a hazavezető utat – mondta.

Csak a tábornokok lógatták az orrukat. A Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottságának tagjai, akik a Pentagonban gyűltek össze, hogy véglegesítsék a Kuba elleni légitámadás terveit, dühöngtek. Sürgősen megüzenték az elnöknek, hogy Hruscsov csupán azért engedett, mert időt akar nyerni. Curtis

LeMay azt mondta, hogy ez volt az amerikai történelem legnagyobb veresége. Senki nem figyelt rá.

George megtanult valamit. Úgy érezte, szüksége lesz egy kis időre, hogy megemészthesse. A politikában sokkal nagyobb az összefonódás, mint képzelte. Mindig azt hitte, hogy Berlin és Kuba például önálló problémák, kevés közük van a polgárjogokhoz meg az egészségbiztosításhoz. Kennedy elnök azonban mégsem kezelhette a kubai rakétaválságot úgy, hogy közben ne tartsa észben a németországi következményeket. És ha nem tudta volna megoldani a kubai válságot, a közelgő időközi választásokon vereséget szenved a belpolitikája, akkor pedig nem veri át a polgárjogi törvényt. Minden összefügg mindennel. Ez a felismerés olyan hatással volt George karrierjére, amelyet át kellett gondolnia.

Miután a tanácskozás feloszlott, az öltönyét le sem cserélve elment az anyjához. Derült őszi nap volt, a levelek arany-vörösben pompáztak. A mama boldogan főzött neki vacsorát: rostélyost krumplipürével. A rostélyos túlsült: George képtelen volt rábeszélni, hogy franciásan közepesre süsse. Bár így is ízlett neki, mert szeretettel készült.

Vacsora végeztével a mama mosogatott, George eltörölgette a tányérokat. Utána készülődni kezdtek a Béthel Evangéliumi Gyülekezet esti istentiszteletére.

– Meg kell köszönnünk az úrnak, hogy mindnyájunkat megmentett – jelentette ki Jacky, amikor megállt az ajtó melletti tükörnél, és megigazította a kalapját.

– Köszönd meg az úrnak, mama – felelte George kedélyesen. – Én majd Kennedy elnöknek köszönöm meg.

– Miért nem egyezünk meg abban, hogy mindkettőnek hálásak vagyunk?

– Rábeszéltél – bólintott George. Azzal elindultak.

Negyedik rész

A FEGYVER

1963

21.fejezet

Joe Henry esztrád zenekara minden szombat este a kelet-berlini Európa Szállodában lépett fel, ahol szabvány dzsesszt és fülbemászó dallamokat játszottak a keletnémet elitnek és feleségeiknek. Joe-t valójában Josef Heinriednek hívták, és Walli szerint nem volt valami híres dobos, ám az ütemet még részegen is tartotta, és mellesleg funkci volt a zenészszakszervezetben, tehát eleve nem rúghatták ki.

Joe este hatkor érkezett öreg, fekete Framo V901-es furgonjával a szálloda személyzeti bejáratához, a kocsi párnákkal kibélelt hátuljában drágaságos dobjaival. Miközben *ő* a bárban iszogatta a sört, Walli dolga volt, hogy a dobokat a kocsiból a színpadra cipelje, kipakolja őket bőrtokjukból, és összerakja a felszerelést úgy, ahogy azt Joe szerette. Volt egy basszusdobja lábpedállal, két tamtam, egy pergődob, egy cintányérállvány, dobra való cintányér és egy tehénkolomp. Walli úgy bánt velük, mint a hímes tojással: amerikai Slingerland dobkészlet volt, Joe kártyán nyerte el egy amerikai közkatonától még a negyvenes években, és még egyszer nem tudott volna ehhez foghatót összeszedni.

A fizetés vacak volt, de az egyezség szerint Walli és Karolin húsz percre felléphettek a szünetben mint Bobbsey Ikrek, és ami a legfontosabb, járt nekik a zenészszakszervezet igazolványa, holott Walli tizenhét éves létére még túl fiatal volt hozzá.

Angol nagyanyja, Maud kuncogni kezdett, amikor meghallotta, mi a neve a duónak.

– Akkor most Flossie és Freddie, vagy Bert és Nan vagytok? – kérdezte. – Ó, Walli, te úgy meg tudsz nevettetni!

Kiderült, hogy a Bobbsey Ikrek egyáltalán nem olyanok, mint az Everly Brothers. Létezett egy régimódi gyerekkönyv sorozat a hihetetlenül tökéletes Bobbsey családról, akiknek volt egy gyönyörű, rózsás arcú ikerpárjuk. Walli és Karolin azonban úgy döntött, hogy ennek ellenére ragaszkodik a névhez.

Joe idióta volt, de Walli azért csak tanult tőle. Joe vigyázott, hogy a banda elég hangosan játsszon, így ne lehessen figyelmen kívül hagyni, de mégse olyan hangosan, hogy zavarja a vendégeket a beszélgetésben. A banda

összes tagjának jutott egy szám, amikor szólózhatott, és ez boldoggá tette őket. Joe mindig egy közismert számmal nyitott, és szerette akkor befejezni, amikor a táncparkett zsúfolt volt, hogy az emberek ráadást követeljenek.

Walli nem tudta, mit hoz a jövő, de azt igen, hogy ő mit akar. Zenész lesz, egy banda vezetője, népszerű, híres, és rockot fog játszani. Talán a kommunisták megenyhülnek az amerikai kultúra iránt, és engedélyezik a popzenét. Talán megbuknak. És ami a legjobb, talán módot talál rá, hogy kijusson Amerikába.

Mindez még messze volt. Pillanatnyilag az volt a becsvágya, hogy a Bobbsey Ikrek elég népszerű legyen. Akkor ő és Karolin elmehetnek főfoglalkozású muzsikusnak.

Miközben Walli összeszerelte a dobokat, sorra érkeztek Joe zenészei. Pontosan hétkor kezdtek játszani.

A kommunisták vegyes érzelmekkel viseltettek a dzsessz iránt. Mindenre gyanakodtak, ami amerikai, de a nácik tiltották a dzsesszt, ami antifasisztává avatta a műfajt. Végül engedélyezték, mert sok ember szerette. Joe bandájának nem volt énekese, így nem volt gond, hogy a szövegek a burzsoá értékrendet hirdették az olyan számokban, mint a *Top Hat, White Tie and Tails* vagy a *Puttin' on the Ritz.*

Karolin egy perccel később érkezett, és jelenléte úgy felderítette a színpad mögötti koszlott zónát, mint a gyertyaláng. Rózsapírban úsztak a szürke falak, a mocskos sarkok eltűntek az árnyékban.

Walli életében először jelentett egy lány legalább annyit, mint a zene. Korábban is voltak női, akikért nem nagyon kellett erőlködnie.

Rendszerint szexelni is hajlandóak voltak, így Walli számára, ellentétben a legtöbb iskolatársával, nem volt elérhetetlen álom a közösülés. Ám még senki sem ébresztett benne olyan elsöprő szenvedélyt és szerelmet, mint Karolin.

– Ugyanúgy gondolkodunk, néha még ugyanazt is mondjuk – mesélte Maud nagymamának, aki azt felelte:

– Aha, lelki társak vagytok.

Egyforma fesztelenséggel tudtak diskurálni szexről és zenéről, gátlások nélkül közölték egymással, mit szeretnek, és mit nem szeretnek – noha nem sok olyan dolog volt, amit Karolin ne szeretett volna.

A banda még egy órán át játszott. Walli és Karolin bemászott Joe

furgonjának hátuljába. A furgon budoárrá változott a parkoló lámpáinak elmosódó, sárga izzásában, Joe párnáiból bársonydívány lett, Karolinból buja odaliszk, aki megnyitotta köntösét Walli csókjainak.

Kipróbálták a szexet óvszerrel, de egyiküknek sem tetszett. Néha óvszer nélkül szeretkeztek, és Walli az utolsó pillanatban megszakította a közösülést, ám Karolin azt mondta, ez nem igazán biztonságos. Ma este a kezüket használták. Miután Walli elment Karolin zsebkendőjébe, a lány megmutatta neki, hogyan elégítse ki. Vezette a fiú ujjait, amíg el nem élvezett egy halk „ó!”-val, aminek leginkább olyan hangja volt, mint a csodálkozásé.

– A szex azzal, akit szeretsz, a második legjobb dolog a világon – szögezte le Maud. Egy nagyanya valamiért kimondhat dolgokat, amiket egy anya nem.

– Ha ez a második dolog, mi az első? – kérdezte a fiú.

– Látni a gyerekeid boldogságát.

– Azt hittem, azt fogod mondani, hogy „ragtime-ot játszani” – jegyezte meg Walli, mire nagyanya jót nevetett.

Szex után Walli és Karolin olyan simán tért át a zenére, mintha a kettő egy és ugyanaz volna. A fiú egy új dalt tanított Karolinnak. Volt a szobájában egy rádió, amelyen a Nyugat-Berlinből sugározó amerikai adókat hallgatta, így az összes népszerű számot ismerte. Ennek a számnak, egy Peter, Paul and Mary nevű trió slágerének az volt a címe, hogy *If I Had a Hammer.* Sodró üteme biztosan tetszeni fog a közönségnek.

Karolinnak kételyei voltak a szöveg miatt, amely igazságot és szabadságot emlegetett.

– Amerikában meg lekommunistázzák Peter Seegert ugyanezért a szövegért – mutatott rá Walli. – Azt hiszem, mindenütt zavarja a nagypofájúakat.

– És hol jó ez nekünk? – kérdezte a lány könyörtelen gyakorlatiassággal.

– Itt senki sem fogja érteni az angolt.

– Jól van – engedett kelletlenül Karolin. De utána azt mondta: – Úgyis mindenképpen abba kell hagynom ezt.

– Hogyhogy? – döbbent meg Walli.

A lány mogorvának tűnt. Walli megértette, hogy elhallgatott valamilyen rossz hírt, mert nem akarta megzavarni a szexet. Karolinnak figyelemre méltó önuralma volt.

– Az apámat beidézte a Stasi – mondta.

Karolin apja ellenőr volt egy buszpályaudvaron. Nem foglalkozott politikával, akkor meg mivel keltette föl a titkosrendőrség gyanúját?

– De miért? – kérdezte Walli. – Miről kérdezték?

– Rólad – felelte a lány.

– Ó, a francba!

– Azt mondták neki, hogy ideológiailag megbízhatatlan vagy.

– Hogy hívták a kihallgatót? Nem Hans Hoffmann-nak?

– Nem tudom.

– Lefogadnám, hogy ő volt az. – Ha nem Hans hallgatta ki, akkor is ő a felelős ezért, gondolta a fiú.

– Azt mondták apunak, hogy elveszíti az állását, ha továbbra is együtt szerepelek veled a nyilvánosság előtt.

– Muszáj azt csinálnod, amit a szüleid mondanak? Tizenkilenc éves vagy.

– De még mindig velük lakom. – Karolin otthagyta az iskolát, most egy technikumban tanult könyvelést. – Akárhogy is, nem venném a lelkemre, hogy apámat énmiattam tegyék lapátra.

Walli vigasztalhatatlan volt. Ez elhervasztotta a reményeit.

– De hát… olyan jók vagyunk! A közönség szeret minket!

– Tudom. Nagyon sajnálom.

– Honnan tudja egyáltalán a Stasi, hogy énekelsz?

– Emlékszel a sapkás emberre, aki követett minket aznap éjjel, amikor megismerkedtünk? Időnként látom.

– Gondolod, hogy állandóan követ engem?

– Nem állandóan – felelte a lány halkabban. Az emberek mindig lehalkították a hangjukat, ha a Stasi került szóba, még akkor is, ha senki sem hallotta őket. – Talán csak néha. De gondolom, egy idő után felfigyelt arra, hogy veled vagyok, akkor engem is követni kezdett, kiderítette a nevem és a címem, és így jutottak el az apámig.

Walli nem volt hajlandó belenyugodni.

– Akkor Nyugatra megyünk – jelentette ki.

Karolin elkeseredve nézett rá.

– Ó, istenem, bár megtehetnénk.

– Mindig szöknek át emberek.

Sokszor beszélgettek erről. A menekülők átúszták a csatornákat, hamis

papírokat szereztek, elbújtak a teherautók rakománya alatt, vagy egyszerűen átrohantak a határon. Néha ismertették a történetüket a nyugatnémet adók, de többnyire csak a legvadabb pletykákat lehetett hallani.

– És mindig meg is halnak – mutatott rá a lány.

Noha a fiú alig várta, hogy kiszabadulhasson Kelet-Berlinből, kínszenvedés volt arra gondolnia, hogy szökés közben Karolin megsérülhet, vagy még rosszabb történhet vele. A határőrök célzott, halálos lövéseket adtak le. A fal pedig folyamatosan változott, egyre félelmetesebb lett. Eredetileg szögesdrót kerítés volt. Mostanra több helyütt kettős betontorlasszá komorodott. A két sánc közötti széles sávban reflektorok világítottak, kutyák járőröztek, őrtornyok ügyellek. Még tankcsapdák is voltak. Senki sem próbálkozott tankkal, bár a határőrök gyakran megszöktek.

– A nővérem elmenekült – mondta Walli.

– De a férje megnyomorodott.

Rebecca és Bernd összeházasodott és Hamburgban élt. Mindketten tanítottak, noha Bernd tolószékbe kényszerült: még nem teljesen épült fel a zuhanás következményeiből. Carlának és Wernernek írott leveleik mindig késve érkeztek a cenzúra miatt, de végül azért csak megjöttek.

– Különben sem akarok itt élni – mondta megvetően a fiú. – Azzal tölthetném az életemet, hogy olyan dalokat énekelek, amelyeket a kommunista párt jóváhagy, te pedig könyvelnél, hogy az apád megtarthassa az állását a remízben. Akkor inkább meghalok.

– A kommunizmus nem tart örökké.

– Miért ne? 1917 óta tart. És mi lesz, ha gyerekeink születnek?

– Ezt miért mondod? – kérdezte a lány éles hangon.

– Ha itt maradunk, nem csak magunkat ítéljük életfogytiglani börtönre. A gyerekeink is szenvedni fognak.

– Gyerekeket akarsz?

Wallinak nem is állt szándékában felhozni a témát. Nem tudta, akar-e gyerekeket. Először a saját életét akarta rendbe rakni.

– Hát azt biztosan nem kívánom, hogy Kelet-Németországban szülessenek – felelte. Korábban nem foglalkozott ezzel, de most, hogy kimondta, biztos volt benne, hogy így is gondolja.

Karolin komolyan nézett rá.

– Akkor talán tényleg meg kellene szöknünk – mondta. –Csak hogyan?

Walli több elgondolással is kacérkodott, de volt köztük egy, amelyre különösen hajlott.

– Láttad már az iskolám közelében a határátkelőt?

– Sose néztem meg.

– Azon keresztül szállítják az ennivalót Nyugat-Berlinbe – húst, zöldséget, sajtot, ilyesmit. – Walli apja szerint a keletnémet kormány nem szívesen etette Nyugat-Berlint, de nagy szüksége volt a pénzre.

– És…?

Walli fejben már kidolgozott néhány részletet.

– A sorompó egyetlen, tizenöt centiméter vastag gerenda. Megmutatod a papírjaidat, azután a határőr fölemeli a sorompót, és hagyja, hogy behajts. A rakományt a haláron ellenőrzik, majd egy másik sorompón át távozhatsz.

– Igen, ismerem az alaprajzot.

Walli nagyobb önbizalommal folytatta, mint amennyit érzett.

– Az jutott az eszembe, hogy a sofőr, akinek problémája van az őrökkel, valószínűleg áttör a két sorompón.

– Ó, Walli, ez nagyon veszélyes!

– Biztonságosan nem lehet kijutni.

– De nincs teherautód.

– Ellopjuk ezt. – A műsor után Joe mindig beült a bárba, miközben Walli összecsomagolta a dobfelszerelést, és berakta a furgonba. Mire végzett, Joe többé-kevésbé berúgott, így Walli fuvarozta haza. Nem volt jogosítványa, de Joe ezt nem tudta, és sosem volt elég józan ahhoz, hogy észrevegye, milyen bizonytalanul vezet a fiú. Miután föltámogatta Joe-t a lakásába, Wallinak kellett elhelyeznie a felszerelést a folyosón, azután beállítania a garázsba a kocsit. – Ma este el tudom hozni a műsor után – mondta Karolinnak. – Kora reggel áttörhetünk, amint megnyílik a határátkelő.

– Ha későn megyek haza, az apám keresni fog.

– Menj haza, feküdj le, és kelj korán. Az iskola előtt foglak várni. Joe délig nem tér magához. Mire rájön, hogy hiányzik a kocsija, mi már a Tiergartenen sétálunk.

Karolin megcsókolta.

– Félek, de szeretlek – mondta.

Walli hallotta, hogy a zenekar *az Avalont,* az est első részének befejező számát játssza. Ekkor jött rá, milyen régóta beszélgetnek.

– Öt perc múlva kezdünk – mondta. – Gyere.

A zenekar levonult a dobogóról, a táncparkett kiürült. Wallinak kevesebb mint egy percébe került, hogy fölszerelje a mikrofonokat és a kis erősítőt a gitárhoz. A közönség folytatta az iszogatást, beszélgetést. Ekkor következtek a Bobbsey Ikrek. Néhányan észre sem vették őket, mások felkapták a fejüket: Walli és Karolin szép pár volt, és ez mindig jó kezdetnek.

Mint rendesen, a *Noch einen Tanz* volt az első számuk, mert ez fölkeltette a közönség figyelmét, és megnevettette. Énekeltek néhány népdalt, két Everly Brothers-számot, és a hozzájuk hasonló, Paul és Paula nevű amerikai duó slágerét, a *Hey Paulát.* Walli tenorban tercelt Karolinnak. Kialakított egy ujjpengetős technikát, amely egyszerre volt ütemes és dallamos.

Az *If I Had a Hammerrel* zártak. A közönség nagyobb részének tetszett, tapsoltak az ütemre, noha néhány arc elkomorodott, amikor a refrénben felhangzottak az „igazság” és a „szabadság” szavak.

A számot hangos taps követte. Walli úszott a boldogságban, mert tudta, hogy elbűvölte a közönséget. Jobb volt a részegségnél. Szinte szárnyalt.

Ahogy oldalt lementek a pódiumról, Joe odaszólt:

– Ha még egyszer eléneklitek ezt a számot, ki vagytok rúgva.

Walli lelkesedése leeresztett. Mintha pofon vágták volna.

– Részemről eldőlt a dolog – mondta dühösen Karolinnak. – Ma éjjel lelépek.

Visszatértek a furgonhoz. Gyakran másodszor is szeretkeztek, de ma este mindketten túlságosan feszültek voltak hozzá. Walliban fortyogott a harag.

– Mi a legkorábbi időpont, amikor találkozhatunk reggel? – kérdezte Karolintól.

A lány gondolkodott egy percet.

– Most hazamegyek, szólok nekik, hogy korán fekszem le, mert holnap korán kell kelnem… mert az iskolában próbálunk május elsejére.

– Jól van – felelte Walli.

– Hét óra felé már nem gyanús, ha veled vagyok.

– Tökéletes. Vasárnap reggel nem lehet nagy forgalom azon az átkelőhelyen.

– Akkor csókolj meg még egyszer.

Hosszan, vadul csókolóztak. Walli megsimogatta a lány mellét, azután elhúzódtak egymástól.

– Amikor legközelebb szeretkezünk, már szabadok leszünk – ígérte a fiú.
Kiszálltak a kocsiból.
– Hét órakor – ismételte meg Walli.
Karolin integetett, majd eltűnt az éjszakában.
Walli felváltva reménykedett és dühöngött az este hátralévő részében. Egyrészt okvetlenül ki akarta mutatni, mennyire lenézi Joe-t, ugyanakkor félt, hogy valamilyen okból nem tudja ellopni a furgont. Joe mindenesetre nem látszott észrevenni a vívódását. Hajnali egykor a fiú leparkolt az utcán az iskolája előtt. Az átkelőhelyről nem láthatták, mert az kétsaroknyira volt, szerencsére. Nem akarta felhívni magára a határőrök figyelmét, nehogy gyanút fogjanak.
Lefeküdt a furgon hátuljában, lehunyta a szemét, de túl hideg volt ahhoz, hogy aludjon. Az éjszaka nagy részét azzal töltötte, hogy a családján tűnődött. Az apja több mint egy éve elviselhetetlen. Már nem volt az övé a nyugat-berlini tévégyár: átadta Rebec-cának, hogy a keletnémet kormány ne vehesse el a családtól. Továbbra is próbálta irányítani az üzemet, még ha nem is mehetett oda. Felfogadott egy dán könyvelőt összekötőnek. Enok Andersen mint külföldi zavartalanul közlekedhetett Kelet- és Nyugat-Berlin között, és hetente egyszer összeült apával. Csakhogy így nem lehet vezetni egy vállalkozást. Apa őrjöngött.
Az anyja sem volt boldog. A munkájába menekült a nagy kórházban, amelynek a főnővére volt. Éppúgy gyűlölte a kommunistákat, mint a nácikat, de semmit sem tehetett ellenük.
Maud nagymama sztoikus volt, mint rendesen. Amióta az eszét tudja, mondogatta, Németország mindig is harcolt Oroszországgal. Már csak abban reménykedett, hogy megéli, ki győz. Teljesítménynek tartotta a gitározást, ellentétben Walli szüleivel, akik időpocsékolásnak tekintették.
Lili hiányzik majd a legjobban. Betöltötte a tizennégyet, és Walli sokkal jobban szerette, mint kiskorukban, amikor Lili az idegeire ment.
Igyekezett minél kevesebbet foglalkozni a rá váró veszélyekkel. Nem akart elgyávulni. A hajnali órákban, amikor az elszántsága gyengülni kezdett, Joe szavaira gondolt: „Ha még egyszer eléneklitek ezt a számot, ki vagytok rúgva.” Az emlékezés felszította a haragját. Ha Kelet-Németországban marad, egész életében a Joe-hoz hasonló tökfejek mondják meg neki, hogy mit játsszon. Az nem lenne élet, hanem maga a pokol. Azt nem viselné el.

Mennie kell, akármi történjék. A másik megoldás elképzelhetetlen.

Ez a gondolat bátorságot adott neki.

Hatkor otthagyta a kocsit, és elment, hogy kerítsen valami forró italt és ennivalót. De semmi sem volt nyitva, még a vasúti resti sem, így hát éhesebben tért vissza a kocsihoz, mint mikor elindult. A járás azonban felmelegítette.

A napfény elviselhetőbbé tette a hideget. Beült a vezetőülésbe, ahonnan láthatta, ha jön Karolin. Könnyen megtalálhatja: ismeri a furgont, és egyébként sem áll egyetlen más jármű sem az iskola környékén.

Újra és újra elképzelte, hogy mit kell tennie. Váratlanul kell lépnie, hogy meglepje az őröket, és másodpercekbe teljen, mire észbe kapnak. Azután feltehetőleg lőni fognak.

Egy kis szerencsével addigra már mögöttük lesznek a határőrök, és csak a furgon hátulját lőhetik. Hogy ez mennyire veszélyes? Fogalma sincs. Még sosem lőttek rá. Sőt még sosem látott senkit, aki elsütött volna egy fegyvert. Nem tudta, vajon a golyók átfúrják-e a karosszériát, vagy sem. Az apja azt mondta, nem olyan könnyű lőfegyverrel eltalálni valakit, mint a filmeken. Eddig terjedt Walli tudása.

Szorongani kezdett, amikor egy rendőrautó gurult el mellette. Az anyósülésen helyet foglaló rendőr szúrósan nézett rá. Ha elkérik a jogosítványát, akkor vége. Szidta magát, amiért nem maradt hátul. De a rendőrök továbbhajtottak, nem álltak meg.

Mindig úgy képzelte, hogy megölik őket a határőrök, ha valami balul üt ki, de csupán most jutott eszébe, hogy akkor mi lesz, ha csak egyiküket találják el, a másik életben marad. Ez borzasztó! Gyakran elmondták egymásnak, hogy „szeretlek”, de most egészen más lett az értelme. Most jött rá, mit jelent szeretni valakit: az illető olyan drága lesz nekünk, hogy nem bírjuk ki az elvesztését.

Eszébe jutott egy még rosszabb lehetőség: egyikük megnyomorodhat, mint Bernd. Hogy fogja érezni magát, ha Karolin lebénul az ő hibájából? Öngyilkos akarna lenni.

Végre hét óra lett. Vajon Karolinban felmerültek ilyesféle gondolatok? Szinte biztosan. Mi másra gondolhatott az éjjel? És ha eljön idáig az utcán, beül mellé a furgonba, és csöndesen azt mondja, hogy nem akarja vállalni a kockázatot? Akkor mit tegyen? Nem adhatja fel, nem élheti le az életét a

vasfüggöny mögött. De itthagyhatja-e Karolint, hogy egyedül vágjon neki az útnak?

Csalódottan látta, hogy negyed nyolc, és a lány még mindig nincs sehol.

Fél nyolckor aggódott, nyolckor kétségbeesett.

Valami baj történt?

Rájött volna Karolin apja, hogy az iskolában nem is próbálnak május elsejére? De miért ellenőrizne ilyesmit?

Vagy Karolin megbetegedett? Az este még semmi baja sem volt.

Meggondolta magát?

Ez lehetséges.

Õ sosem hitt olyan feltétlenül a szökésben, mint a fiú. Felsorolta kétségeit, az előre látható nehézségeket. Walli gyanúja szerint az esti beszélgetésnél nagyon nem volt ínyére az ötlet, egészen addig, amíg szóba nem került, hogy Kelet-Németországban nevelkedjenek-e a gyerekeik. Akkor egyetértett a fiúval. De úgy tűnik, mégis meggondolta magát.

Elhatározta, hogy kilencig vár.

És azután mi legyen? Vágjon neki egyedül?

Már nem volt éhes. Úgy görcsölt a gyomra, hogy egy falatot sem bírt volna enni. Viszont szomjas volt. Majdnem odaadta volna a gitárját is egy csésze forró, tejszínes kávéért.

Fél kilenckor feltűnt az utcán egy karcsú, szőke, hosszú hajú lány, és a furgon felé jött. Walli szíve gyorsabban kezdett verni, ám ahogy a lány közelebb ért, a fiú látta, hogy sötét a szemöldöke, kicsi a szája és kapafogú. Nem Karolin az.

Karolin még kilenckor sem került elő.

Most menjen, vagy maradjon?

Ha még egyszer eléneklitek ezt a számot, ki vagytok rúgva.

Beindította a motort.

Lassan elindult, befordult az első sarkon.

Gyorsan kell hajtania, hogy áttörhessen a sorompón. Viszont ha teljes sebességgel közeledik, felhívja magára a határőrök figyelmét. Normális sebességgel kell indítania, egy kicsit lassítva, hogy elaltassa az éberségüket. Majd azután beletapos a gázba.

Sajnos, ez a furgon nemigen reagált, ha beletapostak a gázba. A Framónak 900 köbcentis, háromhengeres, kétütemű motorja volt. Talán nem

kellett volna kipakolni hátulról a dobfelszerelést; annak a súlya is növelte volna a kocsi tömegét a becsapódásnál.

Befordult a második sarkon, és ott volt előtte a határátkelő. Háromszáz méternyire sorompó zárta el az utat. Ha azt fölemelték, a közeledő bejutott egy zónába, ahol őrház volt. Újabb sorompó zárta el az ötven méter széles zóna kijáratát. A sorompón túl harminc méter hosszú, kopár út vezetett egy átlagos nyugat-berlini utcához.

Nyugat-Berlin, gondolta a fiú. Azután Nyugat-Németország. Végül Amerika.

Egy teherautó várakozott az innenső sorompónál. Walli sietve megállította a furgont. Ha sor alakul ki, bajba kerül, mert nem lesz módja gyorsítani.

Mihelyt a teherautó áthajtott a sorompón, már kanyarodott is oda a helyére egy másik jármű. Walli várt. Észrevette, hogy az egyik őr bámulja. Tehát felfigyeltek rá. Hogy álcázza magát, kiszállt a furgonból, megkerülte és kinyitotta a hátsó ajtót, ahonnan átláthatott a szélvédőn. Amikor a második jármű is behajtott a zónába, visszaült a kormányhoz.

Sebességbe tette a furgont, de rögtön elbizonytalanodott. Még nem késő megfordulni. Visszaviheti a kocsit Joe garázsába, otthagyhatja, hazamehet, az egyetlen gondja az, hogyan magyarázza meg a szüleinek, hol volt egész éjjel.

Élet vagy halál.

Ha most várakozik, bekanyarodhat egy újabb teherautó, és elállhatja az útját; azután egy határőr ideballag, és megkérdezi, mégis mi a fenét képzel, hogy itt lebzsel, látótávolságra egy határátkelőhelytől, azzal már oda is a lehetőség.

Ha még egyszer eléneklitek ezt a számot…

Elfordította a kulcsot, elindult.

Negyven kilométeres sebességgel haladt, azután lassított egy kicsit. A sorompónál álló őr figyelte. Walli a fékre lépett. A határőr másfelé nézett.

Walli a padlóig nyomta a gázpedált.

Az őr felfigyelt a motor hangjának változására. Visszafordult, enyhe meglepetéssel ráncolta a homlokát. Ahogy a furgon felgyorsult, integetett Wallinak, hogy lassítson. A fiú még jobban rátaposott a pedálra, de hiába, a Framo olyan nehézkesen gyorsult, akár egy elefánt. Walli látta, hogyan váltja

föl a határőr arcán a kíváncsiságot a rosszallás, majd a riadalom. Aztán pánikba esett. Noha nem is volt a furgon útjában, három lépést hátrált és a falhoz tapadt.

Walli felordított. Félig csatakiáltás volt, félig a rettegés hangja.

A furgon nekiment a sorompónak. Gyűrődő fém csikorgott. A becsapódás előrelökte Wallit, neki a volánnak, amely fájdalmasan megütötte a bordáit. Erre nem számított. A tüdejéből kiszaladt a levegő. Ám a sorompó puskalövésre emlékeztető reccsenéssel eltört, és a furgon továbbrobogott. Sebessége csak egy kicsit csökkent az ütközéstől.

A fiú egyesbe kapcsolt. Előtte a két jármű elkanyarodott a vizsgálathoz, szabadon hagyva az utat a kijárat felé. A zónában tartózkodó emberek, három határőr és két sofőr megfordult a robajra. A Framo felgyorsult.

Wallit eltöltötte az önbizalom. Meg fogja csinálni! Ekkor az egyik határőr magához tért, letérdelt és célba vette géppisztolyával.

Pontosan a kijárathoz vezető út mellett volt. Walli rádöbbent, hogy közvetlen lőtávolságban lesz. Biztos, hogy agyonlövik.

Gondolkodás nélkül elrántotta a kormányt, egyenesen a határőr felé tartott.

A határőr tüzelt. A szélvédő szétrobbant, de Walli megdöbbentő módon nem kapott találatot. Már majdnem odaért a határőrhöz, amikor megrohanta az iszonyat: gázoljon el egy élő embert? Ismét elfordította a volánt, hogy kikerülhesse, de már elkésett. A furgon eleje vérfagyasztó puffanással csapta el a katonát, aki összeesett. Walli felkiáltott:

– Nem! – A furgon ugrott egyet, amikor a jobb első kerék átgördült a határőrön. – Jézusom! – jajgatott Walli. Ő senkit sem akart bántani!

A jármű lelassult, a fiún úrrá lett a kétségbeesés. Ki akart ugrani a furgonból, hogy lássa, él-e a határőr, és ha igen, segítsen neki. Ekkor újabb lövések dörrentek. Most már mindenképpen meg akarják ölni. Hallotta, ahogy mögötte eltalálják a lövedékek a fémet.

Gázt adott, megint elfordította a kormányt, igyekezett visszatérni az útra. Elveszítette a lendületét, de valahogy sikerült becéloznia a kijárati sorompót. Nem tudta, képes-e eléggé felgyorsulni ahhoz, hogy áttörje. Még nem váltott sebességet, csak felbőgette a motort.

Hirtelen mintha kést döftek volna a lábszárába. Felkiáltott a döbbenettől és a fájdalomtól. A talpa lecsúszott a gázról, a Framo rögtön lassulni

kezdett. Kényszerítenie kellett magát, hogy ismét lenyomja a pedált, bármennyire fáj. Üvöltött kínjában. Forró vér csurgott le a lábikráján, bele a cipőjébe.

A furgon eltalálta a második sorompót. Walli ismét előrevágódott, a kormány ismét megütötte a bordáit, a sorompó ismét szilánkokra tört és a földre hullott, a Framo ismét felgyorsult.

Keresztülrobogott egy lebetonozott sávon. A fegyverropogás elhallgatott. Walli egy utcát látott boltokkal, Lucky Strike- és Coca-Cola-hirdetésekkel, fényes, új autókkal, és ami a legjobb, amerikai katonák meglepett kis csoportjával. Levette a lábát a gázról, fékezni próbált. A fájdalom váratlanul elviselhetetlenné erősödött. Úgy érezte, megbénult a lába, képtelen volt lenyomni a pedált. Kétségbeesésében egy lámpaoszlopnak vezette a furgont.

A katonák odarohantak, az egyik feltépte az ajtót.

– Jól van, kölyök, megcsináltad! – mondta.

Megcsináltam, gondolta Walli. Élek és szabad vagyok. De nincs Karolin.

– Ezt a menetet! – mondta elismerően a katona. Nem sokkal volt idősebb a fiúnál.

Ahogy Walli idegei kiengedtek, azonnal leterítette a kín.

– Fáj a lábam – sikerült kinyögnie.

A katona odanézett.

– Jesszus, mennyi vér! – Hátrafordult, odaszólt valakinek. – Hé, hívj egy mentőt!

Walli elájult.

Walli lábán összevarrták a lőtt sebet, és másnap, az oldalán kék foltokkal, a bal lábszárán kötéssel távozhatott a kórházból.

Az újságok szerint az elgázolt határőr meghalt.

Walli elsántikált a Franck tévéüzemig, és beszámolt a dán könyvelőnek, Enok Andersennek, aki vállalta, hogy értesíti Wernert és Carlát, megmondja nekik, hogy minden rendben. Adott Wallinak némi nyugatnémet márkát, hogy szobát vehessen ki az YMCA-ban.

Rosszul aludt, mert ahányszor megfordult az ágyban, mindannyiszor belehasított a bordáiba a fájdalom.

Másnap kivette a furgonból a gitárt, amely tőle eltérően karcolás nélkül úszta meg az utat. A jármű viszont beadta a kulcsot.

Walli nyugatnémet útlevelet kért, ami automatikusan járt a menekülteknek.

Szabad volt. Elmenekült Walter Ulbricht kommunista rendszerének fojtogató puritanizmusától. Most már azt játszhat és énekelhet, amit akar.

Mégis boldogtalan volt.

Hiányzott neki Karolin. Úgy hiányzott, mintha a fél kezét veszítette volna el. Örökösen akörül forogtak a gondolatai, hogy mit mesél és mit kérdez a lánytól ma este, azután beléhasított, hogy nem beszélhet Karolinnal, és ez a szörnyű felismerés minden alkalommal olyan volt, mintha gyomron rúgták volna. Látott egy csinos lányt az utcán, és az jutott az eszébe, mit csinálhatnának Karolinnal jövő szombaton Joe furgonjának hátuljában, majd rájött, hogy nincsenek többé esték a furgon hátuljában, és összeroppant a fájdalomtól. Klubok mellett baktatott el, ahol felléphetett volna, de nem tudta, képes lesz-e úgy zenélni, hogy Karolin nem áll mellette.

Telefonon beszélt a nővérével, Rebeccával, aki sürgette, hogy utazzon Hamburgba, és lakjon nála meg a férjénél. Walli megköszönte és visszautasította. Nem bírt eljönni Berlinből, amíg Karolin a keleti oldalon volt.

Borzalmasan hiányzott neki akkor is, amikor egy héttel később fogta a gitárját, és elindult a Minnesänger Klubba, ahol két éve megismerkedtek. Egy tábla jelezte, hogy hétfőnként zárva tartanak, de az ajtó résnyire nyitva állt, ezért a fiú bement.

A pultnál ült a klub ifjú konferansziéja és tulajdonosa, Danni Hausmann, és számokat adott össze egy főkönyvben.

– Emlékszem rád – mondta. – A Bobbsey Ikrek. Nagyon jók voltatok. Miért nem jöttetek vissza?

– A Vopók összetörték a gitáromat – magyarázta Walli.

– De látom, van másik.

Walli bólintott.

– Viszont elvesztettem Karolint.

– Gondatlanság volt. Igazán szép lány.

– Mindketten Kelet-Berlinben éltünk. Ő még most is ott van, de én elmenekültem.

– Hogyan?

– Egy kisteherrel áttörtem a sorompókat.

– Az te voltál? Olvastam róla az újságokban. Öreg, ez már döfi! De miért nem hoztad a csibét?

– Nem jött el a találkozóra.

– Hát ez baj. Kérsz egy italt? – A pult mögé ment.

– Kösz. Szeretnék visszamenni érte, de most már gyilkosságért köröznek.

Danni csapolt mindkettejüknek egy-egy pohár sört.

– A kommunisták nagy hűhót csaptak miatta. Közveszélyes bűnözőnek neveznek.

Követelték Walli kiadatását is, amit a nyugatnémet kormány megtagadott. Azt mondták, hogy a határőr rálőtt egy német polgárra, aki csupán az egyik berlini utcából akart áthajtani egy másikba, haláláért a felelősség a keletnémet rezsimet terheli, amelyet senki nem választott meg, és törvénytelenül tartja börtönben a lakosságot.

Walli, ha az eszével nézte, nem látta be, hogy rosszat tett volna, ám a szíve nem tudott hozzászokni a gondolathoz, hogy emberi ölt.

– Ha átlépném a határt, rögtön letartóztatnának – mondta Danninak.

– Hát, öreg, neked lőttek.

– És még mindig nem tudom, hogy Karolin miért nem jött el.

– Viszont nem mehetsz vissza, hogy megkérdezd. Hacsak…

Walli felütötte a fejét.

– Hacsak mi?

Danni habozott.

– Semmi.

Walli letette a poharát. Nem hagy ki egy ilyen lehetőséget.

– Ugyan már, haver, miről van szó?

– Azt hiszem, az összes berlini közül leginkább egy olyan ürgében bízhatok, aki megölt egy keletnémet határőrt – elmélkedett Danni.

Meg kell őrülni tőle!

– Miről beszélsz?

– Ó, csak hallottam valamit.

Ha olyasmi lenne, amit csak hallott, nem titokzatoskodna így, gondolta Walli.

– Mit hallottál?

– Lenne rá mód, hogy visszamenj a határátkelőhelyek megkerülésével.

– Hogyan?

– Azt nem mondhatom meg.

Walli méregbe gurult. Szórakozik vele Danni?

– Akkor mi a francért hoztad szóba?

– Nyugi van, oké? Nem mondhatom meg, de elvihetlek valakihez.

– Mikor?

Danni gondolkodott egy percet, mielőtt kérdéssel válaszolt a kérdésre.

– Hajlandó vagy még ma visszamenni? Mondjuk most?

Walli megrémült, de nem habozott.

– Igen. De miért a sietség?

– Mert így nincs lehetőség rá, hogy bárkinek fecsegj róla. Nem nagyon profik biztonságilag, de azért nem is teljesen hülyék.

Egy szervezett csoportról beszélt. Ez ígéretesen hangzott. Walli leszállt a székről.

– Nem hagyhatnám itt a gitáromat?

– Beteszem a raktárba. – Danni fogta a tokba tett hangszert, és bezárta egy szekrénybe, több más gitár és néhány erősítő mellé.

– Menjünk – mondta.

A Minnesänger a Kudamm mellett volt. Danni bezárta a klubot, és elindultak a legközelebbi metróállomás felé. Danni észrevette, hogy Walli sántít.

– A lapok szerint lábon lőttek.

– Ja. Baromira fáj.

– Azt hiszem, bízhatok benned. Egy álruhás Stasi-ügynök nem menne odáig, hogy megsebezze magát.

Walli nem tudta, izguljon-e vagy rettegjen. Lehetséges, hogy még ma visszatérhet Kelet-Berlinbe? Ez több volt, mint amiben reménykedett. Ugyanakkor rettegett is tőle. Kelet-Németországban még van halálbüntetés. Ha elkapják, valószínűleg nyaktiló alatt végzi.

Walli és Danni keresztülutazott a városon. Wallinak az is eszébe jutott, hogy ez csapda is lehet. A Stasinak valószínűleg vannak ügynökei Nyugat-Berlinben, és akár a Minnesänger tulajdonosa is közéjük tartozhat. Tényleg ennyit bajlódnának, hogy elkapják őt? Túlzásnak tűnt; ám ismerve Hans Hoffmann bosszúszomját, Walli ezt is lehetségesnek tartotta.

Metrózás közben alattomban Dannit leste. Lehet Stasi-ügynök? Nehéz elképzelni. Huszonöt körül járt, kissé hosszú haját a legújabb divat szerint a

homlokába fésülte. Hegyes orrú, gumitalpú cipót viselt. Volt egy sikeres klubja. Túl jó arc volt ahhoz, hogy zsaru legyen.

Másrészt a helyzete tökéletes volt arra, hogy Nyugat-Berlin fiatal antikommunistái után kémkedjen. A legtöbben valószínűleg az ó klubjába járnak. Bizonyára ismer minden nyugat-berlini diákvezért. Érdekli a Stasit, hogy mit csinálnak ezek a fiatalok?

Hát persze hogy érdekli. Hiszen olyan megszállottak, mint a középkori boszorkányüldöző papok.

Ennek ellenére sem hagyhatta ki a lehetőséget, még ha csak annyit nyer is vele, hogy még egyszer beszélhet Karolinnak

Megfogadta, hogy óvatos lesz.

A nap már lenyugodott, amikor kijöttek a metróból a Wedding nevű kerületben. Déli irányba tartottak, Walli hamar rájött, hogy a Bernauer Straße felé mennek, ahol Rebecca átszökött.

A gyengülő napfényben látta, hogy az utca megváltozott. Déli oldalán, a szögesdrót helyén betonfal állt; a kommunista oldalra szorult épületeket épp most rombolták le. A szabad oldalon, ahol Walli és Danni volt, az utca eléggé lepusztult. A bérházak földszintjén lévő boltok a végüket járták. Walli sejtette, hogy senki sem akar ilyen közel élni a falhoz, amely egyformán visszataszító a szemnek és a szívnek.

Danni egy ház végéhez vezette. A hátsó ajtón bementek egy kihalt üzletbe: valamikor élelmiszerbolt lehetett, a falon zománcozott táblák hirdették a lazackonzervet és a kakaót. De most a boltot és körülötte minden szobát eltorlaszolt a halmokban álló, laza föld, amely csak egy keskeny folyosót hagyott szabadon. Walli kezdte sejteni, mi folyik itt.

Danni kinyitott egy ajtót, és leereszkedett egy villanykörtével megvilágított betonlépcsőn, Walli követte. Danni elkiáltotta magát:

– Tengeralattjárók érkeznek! – Ez jelszó lehetett. A lépcső alján nagy pince kezdődött, amelyet kétségtelenül a fűszeres használt raktározásra. A padlón most méteres lyuk tátongott, fölötte pedig egy meglepően profi külsejű csörlő állt.

Itt egy alagutat ástak.

– Mióta van ez itt? – kérdezte Walli. Ha a nővére tudott volna erről egy éve, talán elmenekülhetlek volna itt, és akkor Bernd nem nyomorodik meg.

– Túl régen – felelte Danni. – Egy hete fejeztük be.

– Ó! – Túl későn ahhoz, hogy Rebecca a hasznát vehesse.

– Csak szürkületkor járunk benne – magyarázta Danni. – Nappal túlságosan feltűnő, éjszaka elemlámpát kellene használnunk, amivel felhívnánk magunkra a figyelmet. A lebukás kockázata így is egyre nő, valahányszor áthozunk egy embert.

Farmeres fiatalember mászott föl egy hágcsón a lyukból: feltehetőleg az egyik diák alagútfúró. Keményen nézett Wallira, és azt kérdezte:

– Ki ez, Danni?

– Kezeskedem érte, Becker – válaszolta Danni. – Már akkor ismertem, amikor még fel sem húzták a falat.

– Miért van itt? – kérdezte Becker ellenségesen és gyanakodva.

– Hogy átmenjen.

– Keletre?!

Walli elmagyarázta:

– A múlt héten szöktem át, de vissza kell mennem a barátnőmért. Nem mehetek normál határátkelőn, mert megöltem egy határőrt, így gyilkosság miatt köröznek.

– Te vagy az a pofa? – Becker ismét megnézte magának. – Igen, felismerlek az újságképről. – Azonnal megenyhült. – Átmehetsz, de nincs sok időd. – Az órájára tekintett. – Pontosan tíz perc múlva jönnek keletről. Az alagútban egy személynek is alig van hely, én pedig nem akarom, hogy közlekedési dugót okozz, és lelassítsd a menekülést.

Walli félt, de nem akarta elszalasztani a lehetőséget.

– Máris indulok – mondta, eltitkolva a rettegését.

– Jól van, indulj.

Walli megrázta Danni kezét.

– Köszönöm – mondta. – Visszajövök a gitáromért.

– Sok szerencsét a barátnőddel.

A fiú leereszkedett a hágcsón.

A három méter mély akna fenekén nyílt a bejárat a körülbelül méteres átmérőjű alagútba. Építői alapos munkát végeztek. Az alját ledeszkázták, a mennyezetet egyenlő távolságokban aládúcolták. Négykézlábra ereszkedett és mászni kezdett.

Néhány másodperc múlva rájött, hogy nincs világítás, de ő csak mászott tovább, bele a vaksötétbe. Akaratlanul félni kezdett. Tudta, hogy az igazi

veszély akkor vár rá, amikor az alagút másik végében kibújik a keletnémet oldalon, de állati ösztönei azt súgták, hogy most kell félnie, amikor egy centiméternyire sem lát.

Hogy ne foglalkozzon az ijedtségével, azt próbálta elképzelni, mi van a feje fölött. Most az úttest, azután a fal, majd a kommunista oldal félig lerombolt házai. Azt azonban nem tudja, milyen hosszú az alagút, vagy hogy hol ér véget.

Zihált az erőfeszítéstől, keze és térde megfájdult a kemény deszkán, a lábszárában égett a lőtt seb. Összeszorította a fogát, ment tovább.

Az alagút nem tarthat örökké. Előbb-utóbb vége kell hogy legyen valahol. Csak nem szabad abbahagyni a mászást. Gyerekesség attól rémüldözni, hogy eltévedt a határtalan sötétben. Meg kell nyugodnia. Meg tudja csinálni ezt. Az alagút végén ott van Karolin – nem szó szerint, de mindegy. Elég volt rágondolni szexi, széles mosolyára, és máris le tudta küzdeni a félelmet.

Valóban fényt lát, vagy csak képzeletük? Hosszú ideig olyan gyenge maradt, hogy a fiú nem lehetett biztos benne, de végül fölerősödött, és néhány másodperc múlva Walli kibújt a villanyvilágításba.

A feje fölött egy másik akna nyílt. fölkapaszkodott egy hágcsón, és egy újabb pincében találta magát, ahol hárman bámultak rá. Kettőnél bőrönd volt, ezek szerint ők a menekülők. A harmadik, feltehetőleg egy diákszervező, rászegezte a tekintetét Wallira, majd közölte vele:

– Téged nem ismerlek!

– Danni hozott – válaszolta a fiú. – Walli Franck vagyok.

– Túl sok ember tud már erről az alagútról! – mondta a fiatalember. A hangja éles volt a szorongástól.

Hát persze, gondolta Walli, aki errefelé menekül, tud a titokról. Ezért mondta Danni, hogy az alagút minden használattal veszélyesebb. Vajon nyitva lesz még, amikor vissza akar térni? A gondolatra, hogy csapdába eshet Kelet-Németországban, legszívesebben fordult is volna meg, hogy visszamásszon.

A fiatalember a bőröndösökhöz fordult.

– Induljatok! – mondta, majd miután azok leereszkedtek az aknába, egy kőlépcsőt mutatott Wallinak. – Menj föl és várj! Mihelyt tiszta a levegő, Cristina kívülről nyitja az ajtót. Akkor kimehetsz. Onnantól a magad ura vagy.

– Köszönöm. – Walli addig ment fölfelé a lépcsőn, amíg bele nem ütötte a fejét egy vas csapóajtóba, amit eredetileg szállításra használhattak. Leguggolt a lépcsőre, és türelmet erőltetett magára. Szerencséje, hogy valaki őrködik odakint, máskülönben meglátnák távozás közben.

Néhány perc múlva nyílt az ajtó. Walli egy szürke fejkendős, fiatal nőt látott az esti fényben. Ahogy ő kikecmergett a föld alól, rögtön lefutott a lépcsőn két újabb ember, csomagokkal. A Cristina nevű lány bezárta az ajtót. Walli megdöbbenve látta, hogy pisztoly van az övében.

Körülnézett. Kőfalakkal körülvett, szűk udvaron volt egy romos bérház mögött. Cristina a falban lévő deszkaajtóra mutatott.

– Arra menj.

– Köszönöm.

– Kopj már le! – mondta a lány. – Indíts!

Mindenki túlságosan ideges volt az udvariaskodáshoz.

Walli kinyitotta az ajtót, kilépett az utcára. Bal felől, pár méternyire magasodott a fal. A fiú elindult jobbra.

Kezdetben folyton hátranézegetett, egyre várta a csikorogva fékező rendőrautót. Azután megpróbált normálisan viselkedni, egykedvűen slattyogni a járdán, de a sántítását sehogy sem leplezhette, mert túlságosan fájt a lába.

Először azonnal Karolinákhoz akart menni. De ott nem kopogtathat be csak úgy. A lány apja kihívná a rendőrséget.

Erre nem gondolt.

Talán jobb lenne, ha akkor találkoznának, amikor Karolin másnap délután kijön az iskolából. Semmi gyanús nincs abban, ha egy srác várja a barátnőjét a suli előtt. Walli is gyakran megtette. Valahogy ki kellene módolnia, hogy a lány osztálytársai ne lássák meg az arcát. Majd megőrült, annyira szeretett volna találkozni Karolinnal, de bolondság lett volna mellőzni az óvatosságot.

No és mit csináljon addig?

Az alagút a Strelitzer Straßén bukkant elő, amely déli irányban haladt a régi városközpont, a Mitte felé, ahol Walli családja lakott.

Talán még örülnének is neki.

Ahogy közeledett az utcájukhoz, eszébe jutott, hogy figyelhetik a házukat. Ha ez a helyzet, akkor nem mehet haza. Ismét fontolgatta, hogy meg kellene

változtatni a külsejét, de nem volt nála semmi, amivel álcázhassa magát: amikor reggel kijött az YMCA szállásáról, nem is álmodott róla, hogy estére ismét Kelet-Berlinben lesz. A házukban van kalap, sál és más hasznos kellékek – ám ehhez előbb észrevétlenül be kell jutnia.

Szerencsére mostanra besötétedett. A másik oldalon ment, és közben leste, lát-e olyan embert, aki a Stasi kopója lehet. Nem látott lézengőket, senki sem ült parkoló autóban, senki sem állt egyetlen ablakban sem. Ettől függetlenül lement a sarokig, megkerülte a háztömböt. Visszafelé besurrant a hátsó udvarokhoz vezető sikátorba. Kinyitott egy kaput, odasietett a szülei udvarán a konyhaajtóhoz. Fél tíz volt: az apja még nem zárt be. Lenyomta a kilincset, beosont.

Égett a lámpa, de a konyha üres volt. A vacsorának vége, a család fönt lesz a nappaliban. Keresztülvágott az előszobán, fölment. Belépett a nappali nyitott ajtaján. Az anyja, az apja, a húga és a nagyanyja a televíziót nézték.

– Szervusztok – köszönt Walli.

Lili felsikoltott.

Maud nagymama annyit mondott angolul:

– Istenem!

Carla elsápadt, a szájához kapta a kezét.

Werner fölállt.

– Fiam! – mondta. Két lépéssel átszelte a szobát, magához ölelte Wallit. – Fiam, hála istennek.

Walli szívében átszakadt egy gát, kizúdultak rajta a felgyülemlett érzelmek. Sírni kezdett.

Következőnek az anyja ölelte át, akinek a szeméből patakzottak a könnyek. Azután Lili, majd Maud nagymama következett. Walli a farmeringe ujjába törölgette a könnyeit, de azok csak nem akartak elapadni. Túláradó érzelmei őt is meglepték. Azt hitte, hogy tizenhét éves korára megkeményedett, elvan egymagában, a családjától külön is. Most látta, hogy csak halogatta a sírást.

Végül mindenki lecsillapodott, megtörölte a szemét. Anya átkötötte Walli lőtt sebét, amely vérezni kezdett az alagútban. Kávét főzött, hozott egy kis süteményt, és Walli rájött, hogy farkaséhes. Amikor teleette-itta magát, elmesélte nekik, mi történt vele. Majd miután válaszolt valamennyi kérdésükre, lefeküdt aludni.

Másnap délután fél négykor a falat támasztotta Karolin iskolájával átellenben, sapkában, napszemüveggel. Korán volt, a lányok csak négykor jönnek ki.

A nap derűlátóan sütött Berlin fölött. A városban a régi, előkelő épületek és a goromba modern betonsilók közül fokozatosan eltűntek a háborús bombatalálatok foghíjai.

Walli szíve repesett a vágytól. Néhány perc múlva meglátja Karolin széles, mosolygó száját, hosszú, szőke hajjal keretezett arcát.

Csókkal üdvözli, érezni fogja ajkának puha teltségét. Hajnalig talán még le is fekszenek egymással.

Ugyanakkor mardosta a kíváncsiság. Miért nem volt ott a lány a találkozón kilenc napja, hogy együtt szökjenek? Szinte biztos, hogy történt valami, ami halomra döntötte a terveiket: Karolin apja valahogyan kiszimatolta, mire készülnek, és bezárta a lányt szobájába, vagy másfajta baj történt. És mindezek alatt ott motoszkált a gyönge, de tagadhatatlan félelem, hogy a lány meggondolta magát, nem akart vele jönni. De miért? Szereti még egyáltalán? Az emberek változhatnak. A keletnémet sajtó kőszívű gyilkosként ábrázolta. Ez hatott volna a lányra?

Hamarosan megtudja.

Szüleit porba sújtotta, ami történt, de nem próbálták lebeszélni. Nem akarták, hogy világgá menjen, úgy érezték, túl fiatal, de tudták, hogy most már nem maradhat Keleten, mert azzal a börtönt kockáztatja. Megkérdezték, mihez kezd Nyugaton – tanul-e vagy dolgozik –, ő pedig az felelte, nem dönthet, amíg nem beszélt Karolinnal. Tudomásul vették, az apja most először nem akarta előírni, hogy mit csináljon. Úgy kezelték, mint egy felnőttet. Walli évek óta ezt követelte, de most, hogy megtörtént, zavarba jött és megriadt tőle.

Kezdtek szállingózni a diákok az iskolából.

Az épület valamikor bank volt, de átalakították technikummá, ahol húszhoz közeledő lányok tanultak gépelést, könyvelést, hogy könyvelők, titkárnők vagy utazási ügynökök lehessenek. Táskát, könyveket, dossziékat hoztak magukkal. Kissé divatjamúltan öltöztek: szoknyába és pulóverbe; a leendő titkárnőktől elvárták a szemérmes ruházatot.

Végre előbukkant Karolin, zöld kardigánban. Könyveit egy ócska bőr

aktatáskában vitte.

Megváltozott, gondolta Walli, egy kicsit kerekebb az arca. Lehet ennyit hízni egy hét alatt? Két másik lánnyal fecsegett, de nem kacarászott velük. Walli attól félt, hogy ha most megszólítja, feltűnik a lányoknak. Az veszélyes lehet: noha álcázta magát, a lányok tudhatják, hogy Karolin a hírhedett gyilkos és disszidens Walli Franckkal jár, és gyanút foghatnak, hogy ez a napszemüveges srác csak ő lehet.

Pánik kerülgette. Csak nem bukik meg ilyen könnyen a terve az utolsó pillanatban, miután annyi mindenen ment át? Azután a két barátnő elfordult balra, és búcsút intett, Karolin pedig átjött az ő oldalára.

Ahogy közelebb ért, Walli levette a szemüvegét, és megszólalt:

– Helló, bébi.

Karolin ránézett, felismerte, megtorpant, és fojtottan felsikoltott. A fiú meglepetést, félelmet látott az arcán és még valamit – bűntudat lett volna? Ekkor a lány odarohant hozzá, a földre dobta az aktatáskáját, és a nyakába borult. Ölelkeztek, csókolóztak, Walli elernyedt a megkönnyebbüléstől és a boldogságtól. Az első kérdésre megkapta a választ: Karolin még mindig szereti.

Egy perc múlva észbe kapott, hogy a járókelők megnézik őket – némelyek mosolyogva, mások rosszallóan. Ismét feltette a napszemüvegét.

– Menjünk – mondta. – Nem akarom, hogy felismerjenek. – Fölvette az aktatáskát a földről.

Kéz a kézben jöttek el az iskolától.

– Hogy jutottál vissza? – kérdezte a lány. – Biztonságos ez? Mit fogsz csinálni? Tudja valaki, hogy itt vagy?

– Sok megbeszélnivalónk van – felelte a fiú. – Kéne egy hely, ahol leülhetünk, és senki sem zavar. – Az utca másik oldalán észrevett egy templomot. Talán nyitva van azok számára, akik lelki nyugalmat keresnek.

Az ajtóhoz vezette Karolint.

– Te sántítasz – mondta a lány.

– Az a határőr lábon lőtt.

– Fáj?

– Gondolhatod.

Az ajtó nem volt zárva. Bementek.

Kopár, félhomályos protestáns templom volt, sorokban álló, kemény

padokkal. A helyiség túlsó végében egy kendős asszony törölgette a port a pulpitusról. Walli és Karolin leült a hátsó padban, és halkan beszélgetni kezdett.

– Szeretlek – mondta a fiú.

– Én is téged.

– Mi történt vasárnap reggel? Úgy volt, hogy találkozunk.

– Megijedtem – felelte Karolin.

Walli nem erre a válaszra számított. Nem értette.

– Én is féltem – mondta. – De ígéretet tettünk egymásnak.

– Tudom.

Látta a lányon a fájó lelkifurdalást. És még valami mást. Nem akarta kínozni, de tudnia kellett az igazságot.

– Borzasztó kockázatot vállaltam. Nem kellett volna szó nélkül kihátrálnod a dologból.

– Ne haragudj.

– Én nem csináltam volna meg veled – mondta a fiú, és vádlón hozzátette: – Ahhoz túlságosan szeretlek.

A lány összerándult, mintha megütötte volna.

– Nem vagyok gyáva! – tiltakozott hevesen.

– Ha szeretsz, hogy hagyhattál cserben?

– Az életemet adnám érted.

– Ha ez igaz, akkor velem kellett volna jönnöd. Hogy mondhatsz most ilyet?

– Mert nemcsak az én életem forog kockán.

– Az enyém is.

– És még valaki másé.

Walli elhűlt.

– Kié, az isten szerelmére?

– A gyerekünk életéről beszélek.

– Micsoda?!

– Babánk lesz. Terhes vagyok, Walli.

A fiú szája tátva maradt. Meg sem tudott szólalni. Világa egy szempillantás alatt fejre állt. Karolin terhes. Egy gyerek készülődik az életükbe.

Az *ő* gyereke.

– Ó, istenem – mondta végül.

– Annyit gyötrődtem, Walli – panaszkodott a lány. – Meg kell értened. Veled akartam menni, de nem veszélyeztethettem a babát. Nem szállhattam be a furgonba azzal a tudattal, hogy nekirohansz a sorompónak. Nem érdekelt volna, ha nekem esik bajom, de a gyereket nem hagyhattam. Mondd, hogy megértesz! – könyörgött.

– Megértelek – felelte a fiú. – Azt hiszem.

– Köszönöm.

Walli megfogta a lány kezét.

– Jól van, beszéljünk arról, mit fogunk tenni.

– Én tudom, hogy mit – felelte határozottan Karolin. – Máris szeretem ezt a babát. Nem fogok megszabadulni tőle.

Walli gyanúja szerint Karolin már hetek óta tisztában volt az állapotával, és alaposan átgondolhatta, de így is meglepődött az elszántságán.

– Úgy beszélsz, mintha semmi közöm nem lenne hozzá! – mondta.

– Ez az én testem! – válaszolta vadul a lány. A takarítónő körülnézett. Karolin lehalkította a hangját, de változatlan indulattal folytatta: – Nekem ne szabja meg senki férfi, hogy mit tegyek magammal, sem te, sem az apám!

Walli ebből megértette, hogy Karolint az apja megpróbálta ráerőltetni az abortuszra.

– Én nem az apád vagyok – mondta. – Nem fogom előírni, mit tegyél, és nem is akarom, hogy vetesd el.

– Bocsánat.

– Azonban ez a mi babánk, vagy csak a tiéd?

A lány sírni kezdett.

– A miénk – mondta.

– Akkor megbeszéljük, hogy mitévők leszünk – együtt?

Karolin megszorította a kezét.

– Te annyira felnőtt vagy – mondta. – És ez akkora szerencse, hiszen még tizennyolc éves korod előtt apa leszel!

Sokkoló gondolat volt. A fiú maga elé képzelte az apját a rövid hajával, a háromrészes öltönyében. Most neki kell eljátszania ezt a szerepet: parancsolónak, tekintélyesnek, megbízhatónak kell lennie, aki mindig képes eltartani a családját. Mondjon Karolin, amit akar, erre nem áll készen.

De muszáj.

– Mikor? – kérdezte.

– Novemberben.
– Akarod, hogy összeházasodjunk?
A lány a könnyein át rámosolygott.
– Elveszel?
– Ez a legnagyobb vágyam.
– Köszönöm.
Átölelte a fiút.
A takarítónő rosszallóan köhögött. Beszélgetni szabad, enyelegni tilos.
– Tudod, hogy nem maradhatok itt, Keleten – mondta Walli.
– Nem szerezhet az apád egy ügyvédet? – kérdezte a lány. – Vagy nem gyakorolhat valamilyen politikai nyomást? A kormány kegyelmet adhat, ha megmagyarázzuk a körülményeket.
Karolin családja nem politizált, Walli azonban igen. Feltétlen bizonyossággal tudta, hogy sose kapna kegyelmet egy határőr meggyilkolása miatt.
– Lehetetlen – mondta. – Ha maradok, kivégeznek gyilkosságért.
– Akkor mit tehetsz?
– Vissza kell mennem Nyugatra, és ott is kell maradnom, hacsak a kommunista rendszer össze nem omlik, de nem úgy fest, hogy ez még az én életemben megtörténik.
– Nem.
– Velem kell jönnöd Nyugat-Berlinbe.
– Hogyan?
– Ugyanazon az úton, amelyen jöttem. Néhány diák ásott egy alagutat a Bernauer Straße alatt. – Az órájára nézett. Gyorsan múlt az idő. – Napnyugtára ott kell lennünk.
A lány elszörnyedt.
– Ma?
– Igen, méghozzá azonnal.
– Uramisten!
– Nem szeretnéd, hogy a gyereked szabad országban nőjön fel?
Karolin arca eltorzult, mint akinek fáj a vívódás.
– Azt szeretném jobban, ha nem kellene ilyen borzasztó kockázatokat vállalni.
– Én is. De nincs választásunk.

Karolin végighordozta pillantását a templomon, a padsorokon, a szorgalmas takarítónőn meg a falon lógó táblán, amelyre azt írták: ÉN VAGYOK AZ ÚT, AZ IGAZSÁG ÉS AZ ÉLET – ez ugyan nem sokat segít, gondolta Walli –, és döntött.

– Akkor menjünk – mondta, és felállt.

Elhagyták a templomot, Walli észak felé indult.

– Bobbsey Ikrek, kalandra fel! – mondta, hogy jobb kedvre hangolja a csüggedt Karolint, aki csak ványadtan mosolygott.

Wallit nyugtalanította, hogy nem figyelik-e őket. Biztos, hogy ma reggel senki nem látta, amikor elhagyta a szülői házat: hátul jött ki, senki sem követte. De vajon Karolint sem követik? Lehetséges, hogy még valaki más is várt rá az iskola előtt, valaki, aki ért hozzá, hogy észrevehetetlenné tegye magát?

Percenként pillantott hátra, hogy nem látja-e többször is ugyanazt a személyt. Nem tapasztalt semmi gyanúsat, csak Karolinra sikerült ráhozni a frászt.

– Mit csinálsz? – rémüldözött.

– Ellenőrzöm, hogy nem ragadt-e ránk valaki.

– Mármint a sapkás ember?

– Talán. Szálljunk buszra.

Épp egy megállónál jártak, Walli odahúzta a lányt a sor végére.

– Miért?

– Hogy lássuk, van-e valaki, aki velünk együtt száll föl és le.

Sajnos, csúcsforgalom volt, milliónyi hazafelé tartó berlini szállt fel a buszokra és a villamosokra. Mire befutott az ő buszuk, többen is álltak Walli és Karolin mögött. A felszállásnál a fiú megnézte őket. Esőkabátos nő, csinos lány, kék overallos munkás, öltönyös, puhakalapos férfi, két kamasz.

Három megállót mentek keleti irányban a busszal, azután leszálltak. Leszállt utánuk az esőkabátos nő és a munkásember is. Walli nyugat felé indult, arra, amerről jöttek, mert úgy okoskodott, hogy ha valaki az övékéhez hasonló logikátlansággal viselkedik, az már gyanús.

Senki sem viselkedett úgy.

– Biztos, hogy nem követnek – mondta Karolinnak.

– Nagyon félek – felelte a lány.

A nap lejjebb csúszott. Sietniük kellett. Északi irányba mentek,

Weddingbe. Walli ismét hátranézett. Látott egy középkorú férfit, aki a rakodómunkások barna viharkabátját viselte, de senki olyat, aki velük utazott volna.

– Azt hiszem, minden rendben – mondta.

– Ugye nem látom többé a családomat? – kérdezte Karolin.

– Egy darabig nem – felelte Walli. – Hacsak le nem lépnek ők is.

– Az apám sose jönne el innen. Szereti a buszait.

– Buszok Nyugaton is vannak.

– Nem ismered őt.

Walli ismerte az öreget, de Karolin is igazat beszélt. Az apja szöges ellentéte volt az okos, erős akaratú Wernernek. Karolin apjának nem voltak politikai vagy vallási elvei, nem érdekelte a szólásszabadság. Ha demokráciában élne, valószínűleg nem is fárasztaná magát azzal, hogy elmenjen szavazni. Szerette a munkáját, a családját és a kocsmáját, A kedvenc étele a kenyér volt. A kommunizmus mindent megadott neki, amire szüksége volt. Sosem szökött volna Nyugatra.

Alkonyodott, mire Walli és Karolin megérkezett a Strelitzer Straßéra.

Karolin egyre idegesebb lett, miközben végigmentek az utcán a falig.

Walli egy fiatal párt vett észre maguk előtt egy gyerekkel. Vajon ők is szökni készülnek? Igen: kinyitották az udvar ajtaját és eltűntek.

Walli és Karolin is odaértek,

– Ide bemegyünk – szólt a fiú.

– Azt szeretném, ha az anyám mellettem lenne, amikor megszülöm a babát – mondta Karolin.

– Már csaknem ott vagyunk! – biztatta Walli. – E mögött az ajtó mögött van egy udvar, és abban egy csapóajtó. Lemegyünk az aknába, és az alagút a szabadságba vezet!

– Nem a szökéstől félek – mondta a lány. – A szüléstől félek.

– Nem lesz semmi bajod! – bizonygatta kétségbeesetten Walli. – Nagyszerű kórházak vannak Nyugaton. Egy csomó orvos és ápolónő fog segíteni!

– Az anyámat akarom! – mondta a lány.

Walli hátráláséit, és Karolin válla fölött, négyszáz méterrel távolabb, az utca sarkán megpillantotta a barna viharkabátos férfit, amint éppen egy rendőrrel beszél.

– Kurva életbe! – káromkodott. – *Mégis* követtek! – Az ajtóra, aztán Karolinra nézett. – Most, vagy soha – mondta. – Nekem nincs választásom, mennem kell. Jössz vagy sem?

A lány sírt.

– Akarok, de nem bírok – felelte.

Robogó autó kanyarodott be a sarkon, megállt a rendőr és a kullancs mellett. Ismerős alak ugrott ki belőle, egy magas, görnyedt vállú férfi: Hans Hoffmann. A barna kabátos emberrel beszélt.

– Akár jössz, akár nem, innen gyorsan tűnj el! – parancsolta Walli. – Itt balhé lesz. – Ránézett a lányra. – Szeretlek – mondta, majd beugrott az ajtón.

A csapóajtó mellett Cristina állt, még mindig bekötött fejjel, az övében pisztollyal. Ahogy meglátta Wallit, felemelte a vasajtót.

– Lehet, hogy szükséged lesz arra a pisztolyra – vetette oda a fiú. – Rendőrök jönnek.

Még egyszer visszanézett. A faajtó zárva maradt: Karolin nem követte. Walli szíve fájdalmasan összeszorult. Hát vége.

Lesietett a lépcsőn.

A pincében a fiatal pár és a gyerek állt az egyik diák mellett.

– Siessetek! – kiáltotta Walli. – Rendőrök jönnek!

Leereszkedtek az aknába: elsőnek az anya, utána a gyerek, végül az apa. A gyerek nehezen boldogult a hágcsón.

Cristina is lejött a lépcsőn, és egy csattanással leengedte a vasajtót.

– Hogy találtak meg minket a rendőrök? – kérdezte.

– A Stasi követte a barátnőmet.

– Te hülye baromállat! Mindnyájunkat elárultál!

– Akkor én jövök utolsónak – felelte Walli.

A diák lement az aknába. Cristina utána indult.

– Add ide a pisztolyt – mondta Walli.

A lány habozott.

– Ha mögötted leszek, amúgy sem használhatod.

Cristina nyújtotta a fegyvert.

Walli óvatosan elvette. Pontosan olyan volt, mint az a pisztoly, amelyet az apja a konyhai rejtekhelyről szedett elő azon a napon, amikor Rebecca és Bernd megszökött.

Cristina észrevette a habozását.

– Lőttél valaha? – kérdezte.
– Soha.
A lány visszavette a fegyvert, és a kakas mellett elmozdított egy kart.
– Most már ki van biztosítva – mondta. – Annyi a dolgod, hogy célzol, és meghúzod a ravaszt.
Ismét bebiztosította a fegyvert, és visszaadta a fiúnak.
Walli ordítást és motorberregést hallott kintről. Nem tudta, mit csinálnak a rendőrök, de az világos, hogy fogy az idő.
Most már látta, hol rontották el a dolgot. Hans Hoffmann figyeltette Karolint, kétségtelenül abban bízva, hogy Walli visszajön érte. A kullancs látta, hogy a lány találkozik egy fiúval, és elmegy vele. Valaki úgy döntött, hogy nem tartóztatják le őket azonnal, inkább várnak, hátha elvezetik őket összeesküvő társaikhoz. Miután leszálltak a buszról, a kullancsok gyors személycserét hajtottak végre, és egy új valaki ragadt rájuk, a barna viharkabátos. Valahol rájött, hogy a falhoz tartanak, és riadót fújt.
Most a rendőrség és a Stasi is odakint van, átkutatják a romos épületek hátsó traktusát, igyekeznek kitalálni, hova tűnt Walli és Karolin. Bármelyik pillanatban rábukkanhatnak a csapóajtóra.
Pisztollyal a kezében leereszkedett az aknába a többiek után.
A hágcsó alján meghallotta a vasajtó kondulását. A rendőrök meglelték a lejáratot. Egy pillanattal később harsány diadalüvöltésben törtek ki: meglátták a padlón a lyukat.
Wallinak egy hosszú, gyötrelmes pillanatig várnia kellett, amíg Cristina eltűnik az alagút szájában. Követte a lányt, azután megtorpant. Olyan vékony volt, hogy éppen meg tudott fordulni a szűk alagútban. Kilesett az aknába, és megpillantotta egy rendőr drabális alakját, amint rálép a hágcsóra.
Hát ez reménytelen. A rendőrség túl közel van, annyi a dolguk, hogy bedugják a fegyvereiket az alagútba, és tüzelnek. Elsőnek Wallit lövik le; amikor elesik, a fölötte elsivító golyók eltalálják a következőt, aztán megint a következőt. Vérfürdőt rendeznek, habozás nélkül lőni fognak, mert a disszidenseknek nincs irgalom. Itt mészárszék lesz.
Távol kell tartania őket az aknától.
De nem akart még egy embert megölni.
Letérdelt az alagút szájánál, kibiztosította a Waltert. Azután kidugta az alagútból, fölfelé tartotta és meghúzta a ravaszt.

A pisztoly ugrott egyet a kezében. A dörrenés nagyon hangos volt a zárt térben. Rögtön ezután kiabálást hallott, de ezek a félelem és az elszörnyedés hangjai voltak, nem a fájdalomé. Megijesztette őket anélkül, hogy eltalálta volna valamelyiket. Kilesett, és látta, hogy a rendőr fölfelé kapaszkodik a hágcsón, ki az aknából.

Várt. Tudta, hogy a menekülőket lelassítja a gyerek. Hallotta, amint a rendőrök indulatosan vitatkoznak, hogy mit tegyenek. Egyiknek sem akaródzott lemászni az aknába: öngyilkosság lenne, mondta az egyik. Viszont azt sem hagyhatják, hogy az emberek csak úgy elszökdössenek!

Hogy fokozza a veszélyérzetüket, Walli ismét elsütötte a pisztolyt. Hallotta, ahogy pánikba esve hátrálnak az aknától. Talán sikerült elriasztania őket. Megfordult, hogy elinduljon

Ekkor megszólalt egy jól ismert hang.

– Gránátokra lesz szükségünk – mondta Hans Hoffmann.

– Ó, a picsába – nyögte Walli.

A pisztolyt az övébe dugta és mászni kezdett az alagútban. Itt már csak annyit tehet, hogy a lehető legmesszebbre próbál kerülni ettől a helytől. Keze hamarosan beleütközött Cristina cipőjébe.

– Siess! – kiáltotta. – A zsaruk gránátokat hozatnak!

– Nem mehetek gyorsabban, vannak előttem! – kiáltott vissza a lány.

Walli tehetetlenül mászott utána. Most már sötét volt. Mögüle a pincéből egyetlen hang se hallatszott. Úgy tudta, a rendőrök normális körülmények között nem hordanak magukkal gránátokat, de Hansnak percekbe kerül, hogy szerezzen néhányat a közeli határőröktől.

Nem látott, de hallotta társai lihegését, és a térdük súrlódását a deszkákon. A gyerek sírni kezdett. Walli tegnap még káromkodott volna a veszélyes kölönc miatt, de ma, mint leendő apa, csak sajnálni tudta a rémült kölyköt.

Mit akarhatnak a rendőrök a gránátjaikkal? Ha nem kockáztatják a bőrüket, csak leejtenek egyet az aknába, ahol kevés kárt okozhat. Vagy lesz elég bátor valamelyikük, hogy leereszkedik a hágcsón, és bedob egyet az alagútba? Az összes menekülőt megölheti.

Úgy döntött, jobban rájuk kell ijeszteni. Lefeküdt, megfordult és a bal könyökére támaszkodott. Semmit sem látott, de visszafelé célzott az alagútban és meghúzta a ravaszt.

Rémült kiabálás támadt.
– Mi volt ez? – kérdezte Cristina.
Walli visszadugta az övébe a pisztolyt, és tovább mászott.
– Kicsit ráijesztettem a zsarukra.
– Legközelebb figyelmeztess minket is, az istenfáját!
Fényt látott elöl. A járat visszafelé rövidebbnek tűnt. Társai megkönnyebbült kiáltozással üdvözölték az út végét. Walli gyorsított, keze minduntalan beleütközött Cristina cipőjébe.
Mögötte robbanás morajlott.
Érezte a lökéshullámot, de az gyenge volt, ebből tudta, hogy az első gránátot az aknába ejtették. Sosem figyelt túlságosan az iskolai fizikaórákon, de úgy rémlett, hogy ilyen körülmények között a robbanás ereje csaknem teljes egészében fölfelé hat.
Mindazonáltal sejtette, mi lesz Hans következő lépése. Miután megbizonyosodik róla, hogy már senki sem hasal a bejáratnál, leküld egy rendőrt, hogy újabb gránátot hajítson az alagútba.
Előtte a csoport elérte a használaton kívüli élelmiszerbolt pincéjét.
– Gyorsan! – kiáltotta Walli. – Gyorsan másszatok föl a hágcsón!
Cristina kibújt az alagútból, és mosolyogva megállt az aknában.
– Nyugi – mondta. – Ez már a Nyugat. Kijutottunk, szabadok vagyunk!
– Gránátok! – ordította Walli. – Menjetek föl olyan gyorsan, ahogy csak tudtok!
A gyerekes házaspár őrjítő lassúsággal kapaszkodott föl a hágcsón. A diák és Cristina követte őket. Walli a hágcsó tövében állt, reszketett a türelmetlenségtől és a félelemtől. Olyan gyorsan követte Cristinát, hogy a feje a lány térdénél volt. Amikor kibukkant az aknából, azt látta, hogy társai csak állnak, nevetnek és egymást ölelgetik.
– Feküdj! – ordította. – Gránátok! – A padlóra vetette magát.
Borzalmas dörrenés hallatszott. A lökéshullám megrázta a pincét. Ezt valami suhogás féle követte, olyan, mint egy szökőkút hangja. Walli sejtette, hogy a föld szakad le az alagút szájánál. Mintha csak őt akarnák igazolni, göröngyök és kavicsok zuhogtak rá. Az akna fölé állított csörlő összedőlt, és beleesett a lyukba.
Elhalt a robaj. A pincében csönd lett, csak a gyerek hüppögött. Walli körülnézett. A srácnak vérzett az orra, egyébként épnek tűnt. A többieknek

sem esett bajuk. Az aknanyílásra pillantott, és látta, hogy az alagút beomlott.
Reszketve fölállt. Élt és szabad volt.
És egyedül volt.

Rebecca egy csomó pénzt költött az apja vagyonából a hamburgi lakásra egy hatalmas, ódon kereskedőház földszintjén. Minden helyiség – még a mosdó is – elég tágas volt ahhoz, hogy Bernd megfordulhasson benne a tolószékkel. Rebecca beszereltette az összes segédeszközt, amit csak kitaláltak csípőtől lebénult emberek számára. A falak és a mennyezet kötelekkel és fogantyúkkal volt telezsúfolva, amelyek lehetővé tették, hogy a férfi megmosakodjon, felöltözzön vagy fölkelhessen az ágyból. Még főzni is tudott a konyhában, ha éppen ahhoz támadt kedve, noha a legtöbb férfihoz hasonlóan nemigen tudott tojásnál bonyolultabb ételt elkészíteni.

Rebecca a fejébe vette, hogy ő és Bernd a sérülés ellenére a lehető legnormálisabb életet fogják élni, és ebből nem engedett. Élvezni fogják a házasságot, a munkát és a szabadságot. Életük tevékeny, változatos és tartalmas lesz. Bármi, ami ennél kevesebb, a fal másik oldalán terpeszkedő zsarnokok győzelmét jelentené.

Bernd állapota nem változott azóta, hogy elhagyta a kórházat. Az orvosok azt mondták, még javulhat, nem szabad elvesztenie a reményt. Bizonygatták, hogy még lehetnek gyerekei. Rebecca ne hagyja abba a próbálkozást.

Az asszony úgy érezte, hogy rengeteg oka van a boldogságra. Ismét tanított, azt tette, amihez értett, fiatalok elméjét nyitotta meg annak a világnak a szellemi gazdagságára, amelyben éltek. Szerelmes volt Berndbe, akinek a gyengédsége és humora gyönyörűséggé változtatott minden napot. Szabadon olvashattak, amit akartak, azt gondolhatták, amit akartak, azt mondták, ami nekik tetszett, anélkül hogy aggódni kellett volna a besúgók miatt.

A lánynak volt egy hosszú távú célja is. Szerette volna, ha a családja egy napon újra egyesül. Nem a vér szerinti családja: biológiai szüleinek emléke fájt ugyan, de távoli és elmosódott volt, Carla mentette ki a háború poklából, ő ajándékozta meg biztonsággal, szeretettel, még olyankor is, ha éhesek voltak, fáztak és féltek. Az évek során a mittei házba sorra érkeztek az emberek, akik szerették, és akiket szerethetett: elsőnek a kicsi Walli jött, azután új apja, Werner, majd Lili, a kislány. Még Maud nagymama, a hihetetlenül méltóságteljes öreg angol dáma is szerette Rebeccát, és törődött

vele.

Egyesül majd a család, amikor minden nyugatnémet egyesül minden keletnémettel. Sok ember gondolta úgy, hogy az a nap sosem jön el. Talán igazuk van. De Carla és Werner megtanították Rebeccát arra, hogy ha változást akarsz, akkor tenned kell érte.

– Az én családomban nem opció a csüggedés – mondta Berndnek. Így hát beléptek a Szabaddemokrata Pártba, amely liberális volt, bár nem annyira szocialista, mint Willy Brandt Szociáldemokrata Pártja. Rebecca a helyi szervezet titkára, Bernd pedig a pénztárosa lett.

Nyugat-Németországban ahhoz a párthoz csatlakozhatott az ember, amelyikhez akart, a kommunista kivételével, amelyet betiltottak. Rebecca helytelenítette a tilalmat. Gyűlölte a kommunizmust, de a tiltás épp hogy a kommunistákra jellemző, nem a demokratákra.

Rebecca és Bernd mindennap együtt autózott az iskolába. Tanítás után hazamentek, Bernd megterítette az asztalt, miközben Rebecca elkészítette a vacsorát. Némelyik napon vacsora után jött Bernd masszőrje. Mivel nem tudta mozgatni a lábait, rendszeresen masszírozni kellett, hogy javuljon a vérkeringése, és megakadályozzák vagy legalábbis lassítsák az idegek és izmok sorvadását. Rebecca leszedte az asztalt, miközben Bernd bement a hálószobába Heinzcel, a masszőrrel.

Rebecca elővett egy köteg füzetet, és javítani kezdett. Azt a feladatot adta a diákoknak, írjanak egy képzeletbeli reklámot Moszkva nevezetességeiről, mintha egy utazási irodának dolgoznának. A gyerekek szerették a vicces feladatokat.

Heinz egy óra múlva elment, és Rebecca belépett a hálószobába.

Bernd meztelenül feküdt az ágyban. A felsőteste erős, izmos volt, mert folyamatosan használnia kellett a karjait, hogy mozoghasson. A lába vékony és sápadt volt, akár egy öregemberé.

A férfit rendszerint testileg-lelkileg felpezsdítette a masszázs. Rebecca fölé hajolt, hosszan és lassan szájon csókolt.

– Szeretlek – mondta. – Olyan boldog vagyok, hogy veled lehetek. – Ezt gyakran elmondta, mert igaz volt, és mert a férfinak szüksége volt a megerősítésre: Rebecca tudta, hogy Bernd néha nem érti, miként szerethet a felesége egy nyomorékot.

Megállt a férjével szemben, és levetkőzött. Bernd szerette ilyenkor nézni,

bár ettől sem támadt merevedése. Rebecca megtanulta, hogy a lebénult férfiaknak ritkán van pszichogén eredetű erekciójuk, amit az erotikus gondolatok és látványok idéznek elő. Ettől függetlenül a férje leplezetlen örömmel legeltette rajta a szemét, miközben ő kikapcsolta a melltartóját, lehúzta a harisnyáját, és kilépett a bugyijából.

– Csodálatos vagy! – mondta Bernd.

– És a tiéd vagyok.

– Óriási szerencsémre.

Rebecca lefeküdt a férje mellé. Sóváran simogatni kezdték egymást. A szex Bernddel a baleset előtt és után is több volt puszta közösülésnél: ugyanolyan fontosak voltak benne a gyengéd csókok és a suttogó becézgetés. Egészen más volt, mint az első férjével. Hansnak szabályos programja volt: csók, vetkőzés, aztán mindent bele. Bernd filozófiája az volt, hogy bármit lehet, ami tetszik, és bármilyen sorrendben.

Rebecca egy idő után ráült, és úgy helyezkedett el, hogy Bernd megcsókolhassa a mellét, és szopogathassa a bimbóit. A férfi az első perctől imádta a mellét, és most ugyanolyan szenvedéllyel és mohósággal élvezte, mint a baleset előtt; ez pedig mindennél jobban felizgatta az asszonyt.

Amikor felkészült, azt kérdezte:

– Megpróbáljuk?

– Persze – helyeselt a férje. – Mindig meg kell próbálnunk.

Rebecca hátrébb húzódott, meglovagolta Bernd sorvadt lábát, a pénisze fölé hajolt, simogatni kezdte. Kicsit megduzzadt – ez az úgynevezett reflexszerű merevedés –, és pár pillanatig elég kemény volt, hogy az asszony magába vezethesse, de gyorsan lelankadt.

– Rá se ránts – mondta Rebecca.

– Nem is – válaszolta Bernd, ám Rebecca tudta, hogy ez nem igaz. A férfi szeretett volna már egy orgazmust. És gyerekeket is szeretett volna.

Az asszony melléfeküdt, megfogta a kezét, és a hüvelyéhez vezette. A férfi beledugta az ujját úgy, ahogy a felesége tanította, azután Rebecca megmarkolta a kézfejét és ütemesen mozgatta. Olyan volt, mint az önkielégítés, csak a férje kezét használta hozzá. Bernd a másik kezével gyöngéden simogatta közben a haját. Ez mindig működött, Rebecca most is elélvezett tőle.

Utána elnyúlt a férje mellett, és csak annyit mondott:

– Köszönöm.
– Szívesen.
– Nem csak ezt.
– Hát?
– Hogy velem jöttél. Hogy elmenekültél. Sosem mondtam még neked, milyen hálás vagyok érte.
– Jól van.
Csöngettek. Meglepetten néztek össze: senkit nem vártak.
– Talán Heinz felejtett itt valamit – mondta Bernd.
Rebecca kicsit bosszús volt. A mámor elillant. Pongyolába bújt, kelletlenül odament az ajtóhoz.
Walli állt a küszöbön. Sovány volt és büdös. Farmert, amerikai baseballcipőt és mocskos inget viselt. Kabát nélkül. Egy szál gitár volt nála.
– Szia, Rebecca – mondta.
Az asszony kelletlensége egy szempillantás alatt elillant.
– Walli! – mondta széles mosollyal. – Micsoda meglepetés! De örülök, hogy látlak!
Félreállt, hogy a fiú bemehessen a lakásba.
– Mit keresel itt? – kérdezte.
– Azért jöttem, hogy nálatok lakjak – felelte Walli.

22. fejezet

Amerika legrasszistább városa valószínűleg az alabamai Birmingham, és George Jakes éppen ide repült 1963 áprilisában.

Jól emlékezett rá, hogy amikor legutóbb Alabamában járt, meg akarták ölni.

A repülőgépről nézve Birmingham mocskos iparvárosát gyöngéd rózsaszín glóriával övezte a légszennyezés. Úgy ölelte át a helységet, akár a sifonsál egy vén prostituált nyakát.

George azonnal megérezte a rosszindulatot, ahogy átment a terminálon. Ő volt az egyetlen színes bőrű, aki öltönyt viselt. Eszébe jutott, hogyan rohanták meg őt és Mariát a Szabadságmeneten az innen alig száz kilométernyire lévő Annistonban, emlékezett a bombákra, a baseballütőkre, a pörgő vasláncokra és mindenekelőtt az arcokra, amelyeket idétlen maszkká torzított a gyűlölet és az őrület.

Kiment a repülőtérről, egyenesen a droszthoz, és beszállt az első taxiba.

– Tűnés a kocsiból, fijú – mondta a sofőr.

– Tessék?

– Nem szállítok rohadt niggákat.

George sóhajtott. Nem akaródzott kiszállnia. Úgy érezte, tiltakozásból itt kellene maradnia. Nem szívesen könnyítette meg a rasszisták dolgát. Csak hát dolga volt Birminghamben, és azt a börtönből nem tudná elintézni. Így hát kikászálódott.

A nyitott ajtó mellett állva végignézett a soron. A mögöttük lévő kocsinak fehér volt a sofőrje: annál feltételezhetően ugyanilyen bánásmódban lenne része. Azután, három autóval hátrébb egy sötétbarna kar bújt ki az ablakon és intett neki.

Ellépett az első kocsi mellől.

– Csukod be aztat az ajtót! – ordított rá a sofőr.

George habozott, azután azt felelte:

– Nem csukom be egy rohadt fajgyűlölő ajtaját.

Nem volt valami jó szöveg, mégis némi elégtételére szolgált, hogy tárva-nyitva hagyhatja az ajtót.

Beugrott a kocsiba a fekete sofőr mellé.

– Tudom, hova megy – mondta az. – Tizenhatodik utca, baptista templom.

A templomban egy tüzes szavú prédikátor, Fred Shuttlesworth volt a lelkész. Ő alapította az Alabaman Christian Movement for Human Rights nevű szervezetet, miután az állami bíróságok törvényen kívülivé nyilvánították a National Association for the Advancement of Colored People mérsékelt mozgalmát. Ezek után minden, repülővel érkező négerről feltételezik, hogy emberjogi harcos, gondolta George.

De neki nem a templomban volt dolga.

– Kérem, a Gaston Motelbe vigyen.

– Ismerem a Gastont – mondta a sofőr. – Láttam a kis Stevie Wondert az előcsarnokban. Alig saroknyira van a templomtól.

Forró nap volt, a kocsiba nem szereltek légkondicionálást. George letekerte az ablakot, a menetszéllel hűtötte verejtékes bőrét.

Bobby Kennedy üzenettel küldte Martin Luther Kinghez. Az volt benne, hogy King vegyen vissza a rámenősségből, hagyja lecsillapodni a kedélyeket, vessen véget a tiltakozásnak, a dolgok változóban vannak. George úgy sejtette, hogy ez nem fog tetszeni dr. Kingnek.

A Gaston alacsony, modern szálloda volt; a tulajdonosa, A. G. Gaston szénbányászból lett Birmingham vezető fekete üzletembere. George tudta, hogy Gastont idegesíti a meghasonlás, amelyet King kampánya okozott Birminghamben, ettől függetlenül, ha fenntartásokkal is, de támogatta. A taxi behajtott a parkolóba.

Martin Luther King a 30-as szám alatt szállt meg, a motel egyetlen lakosztályában, de mielőtt George meglátogatta volna, előbb Verena Marquanddal ebédelt a közeli Jockey Boy vendéglőben. Amikor közepesen átsütve kérte a hamburgerét, a pincérnő úgy nézett rá, mintha idegen nyelven beszélne.

Verena salátát rendelt. Fehér nadrágjában, fekete blúzában csábítóbb volt, mint valaha. George azon tűnődött, van-e fiúja.

– Folyamatosan lefelé tartasz a lejtőn – figyelmeztette a lányt, mialatt az ételre vártak. – Először Atlanta, most meg Birmingham. Gyere Washingtonba, mielőtt a mississippi Sártaposdon találod magad.

Csak szekálta, de arra gondolt, hogy ha Washingtonba jönne a lány, akkor randevúzhatna vele.

– Oda megyek, ahova a mozgalom küld – felelte komolyan Verena.

Kihozták az ebédjüket.

– Miért döntött úgy King, hogy idejön? – kérdezte George evés közben.

– A közbiztonsági megbízott – gyakorlatilag a rendőrfőnök – egy ocsmány fehér rasszista. Eugene „Bull” Connor.

– Már láttam a nevét az újságokban.

– A beceneve mindent elmond róla, amit tudnod kell. Ha ez nem lenne elég, Birminghamben a legerőszakosabb a Ku-Klux-Klan.

– Van fogalmad róla, hogy miért?

– A város az acélgyártásból él, és az ipar hanyatlik. A képzettséget kívánó, jövedelmező munkahelyeket mindig a fehéreknek tartották fenn, miközben a feketék olyan rosszul fizetett állásokba szorultak, mint a takarítás. Most a fehérek kétségbeesetten igyekeznek megőrizni az életszínvonalukat és az előjogaikat, épp akkor, amikor a feketék tisztességes béreket követelnek.

Éles elméjű elemzés volt, George tisztelete Verena iránt egy fokkal nőtt.

– Ez miben nyilvánul meg?

– A Klan tagjai a vegyes lakosságú körzetekben házilag készített bombákat dobnak a vagyonos feketék házaira. Vannak, akik Bombinghamnek hívják a várost. Mondanom sem. kell, hogy a rendőrök sose tartóztatnak le senkit a bombák miatt, és az FBI valahogy nem tudja kinyomozni, kik lehetnek a tettesek.

– Nem meglepő. Edgar Hoover nem volt képes megtalálni a maffiát sem. Viszont névről ismerte az összes amerikai kommunistát.

– Ennek ellenére gyengül itt a fehér uralom. Némelyek kezdenek rájönni, hogy nem olyan jó ez a városnak. Bull Connor épp most bukta el a polgármester-választást.

– Tudom. A Fehér Ház nézete szerint a birminghami négerek a megfelelő időben hozzájutnak ahhoz, amit akarnak, ha türelmesek.

– Dr. King véleménye szerint most van itt az ideje, hogy fokozzuk a nyomást.

– És működik?

– Hogy őszinte legyek, csalódottak vagyunk. Ha ülősztrájkot tartunk egy büfében, a pincérnők lekapcsolják a lámpát, hogy nagyon sajnálják, de zárnak.

– Ügyes. Voltak városok, amelyek ugyanígy tettek a Szabadságmeneten. Ahelyett, hogy balhézlak volna, egyszerűen nem törődtek az egésszel. Ám ez a mérséklet már túl sok volt a szegregacionisták többségének. Hamarosan átváltottak a bunyóra.

– Bull Connor nem engedélyezi a tüntetéseinket, így a meneteink illegálisak, és a tiltakozókat rendszeresen lecsukják. Túl kevesen vagyunk azonban ahhoz, hogy a hír bekerüljön az országos sajtóba.

– Akkor talán itt az ideje, hogy taktikát változtassatok.

Fiatal fekete nő lépett be a kávézóba, és odajött az asztalukhoz.

– Dr. King tiszteletes most tudja fogadni önt, Mr. Jakes.

George és Verena félbehagyta az ebédet. Az elnökhöz hasonlóan dr. Kingnek sem lehetett azt üzenni, hogy várjon, amíg befejezzük, amit éppen csinálunk.

Visszatértek a Gastonba, és fölmentek az emeletre, King lakosztályába. A tiszteletes a szokott sötét öltönyt viselte, mint akire nem hat a hőség. George-ot most is meglepte, hogy milyen alacsony és milyen jóképű. King ez alkalommal kevesebb tartózkodással, jóval szívélyesebben viselkedett.

– Kérem, üljön le – mutatott egy pamlagra. A hangja szelíd volt még akkor is, ha a szavai tüskések. – Mi az, amit az igazságügyi miniszter nem mondhat el telefonon?

– Azt szeretné, dr. King, ha ön fontolóra venné az alabamai kampány elhalasztását.

– Valahogy nem igazán csodálkozom.

– Az igazságügyi miniszter támogatja, amit ön el akar érni, de úgy érzi, a tiltakozást rosszul időzítették.

– Ugyan miért?

– Bull Connor éppen most veszített Albert Boutwell-lel szemben a polgármester-választáson. Új önkormányzat áll fel. Boutwell reformer.

– Némelyek úgy érzik, hogy Boutwell csupán Bull Connor csiszoltabb változata.

– Lehet, hogy ez igaz, tiszteletes úr, Bobby mégis szeretné, ha adna Boutwellnek egy esélyt, hogy bizonyítson. Így vagy úgy.

– Értem. Tehát az üzenet: várni.

– Igen, uram.

King úgy nézett Verenára, mintha biztatná, hogy mondjon valamit, de a

lány hallgatott.

Pillanatnyi szünet után King azzal folytatta:

– Múlt szeptemberben Birmingham boltosai megígérték, hogy eltávolítják a megalázó „Csak fehéreknek” feliratokat az üzleteikből. Cserébe Fred Shuttlesworth beleegyezett, hogy felfüggeszti a tüntetéseket. Mi betartottuk ígéretünket, de a boltosok megszegték az övékét, és ahogy az már sokszor megtörtént, reményeink szertefoszlottak.

– Sajnálattal hallom – felelte George. – Azonban…

King meg se hallotta.

– Az erőszakmentes közvetlen akció olyan nagy feszültséget és válságérzetet akar létrehozni, hogy egy közösség kénytelen legyen szembenézni a kérdéssel, és megnyitni az ajtókat az őszinte tárgyalások előtt. Arra kér, adjak időt Boutwellnek, hogy megmutassa, milyen is valójában. Lehet, hogy Boutwell kevésbé brutális, mint Connor, azonban a faji elkülönítés híve, aki elhatározta, hogy nem változtat a jelenlegi állapoton. Rá kell venni, hogy cselekedjen.

Ez olyan ésszerűen hangzott, hogy George nem tudott úgy tenni, mintha nem értene egyet, és mind kevésbé remélte, hogy megváltoztathatja King álláspontját.

– A polgárjogi harcban soha, semmit sem értünk el nyomásgyakorlás nélkül – folytatta a tiszteletes. – Őszintén szólva, George, arra ugyan várhatok, hogy a Bobby Kennedy-féle emberek „jól időzítettnek” lássák a kampányomat. Évek óta mást se hallok: „Várj!” Fülsértően ismerős. Ez a „Várj!” mindig azt jelenti: „Soha!”. Háromszáznegyven évet vártunk a jogainkra. Az afrikai nemzetek rakétasebességgel függetlenednek, de mi még mindig csak döcögünk a pillanat felé, amikor egy büfében felszolgálnak nekünk egy csésze kávét.

George most jött rá, hogy egy prédikáció főpróbáját hallja, ennek ellenére lenyűgözte a beszéd. Búcsút vett a reménytől, hogy teljesítheti Bobby megbízását.

– A nagy kő, amelyben a szabadság felé menetelve elbotlunk, nem a fehér városi tanácsnok vagy a Klan tagja. A mérsékelt fehér az, akinek sokkal fontosabb a rend, mint az igazság; aki azt hajtogatja, amit Bobby Kennedy: „Egyetértek a céljaitokkal, de nem értek egyet a módszereitekkel.” Atyáskodóan azt hiszi, hogy ő írhat menetrendet a másik ember

szabadságához.

George most szégyellte, hogy ő Bobby fullajtárja.

– Már a mi nemzedékünknek vezekelnie kell, nem csupán a rossz emberek gyűlöletes szavai és tettei, de a jók riasztó hallgatása miatt is – folytatta King, és George alig bírta visszafojtani a könnyeit. – Az idő mindig alkalmas arra, hogy jót tegyünk.

„Hanem folyjon az ítélet, mint a víz és az igazság, mint a bővizű patak” – mondta Ámós próféta. Ezt mondja meg Bobby Kennedynek, George.

– Igen, uram, megmondom neki – felelte George.

Amikor hazaért Washingtonba, felhívta Cindy Bellt, a lányt, akivel az anyja össze akarta hozni, és találkát beszélt meg vele.

– Miért ne? – felelte a lány.

George-nak ez volt az első találkája azóta, hogy szakított Norine Latimerrel abban az alaptalan reményben, hátha összejöhet Maria Summersszel.

Következő vasárnap taxival ment Cindyért. A lány még a szüleinél lakott egy kis munkásházban. Az apja nyitott ajtót. Bozontos szakálla volt, nyilván azért, vélte a fiatalember, mert egy séfnek nem kell elegánsnak lennie.

– Örülök, hogy megismerhetlek, George – mondta. – Az anyád az egyik legprímább ember, akit valaha ismertem. Remélem, nem veszed bizalmaskodásnak.

– Köszönöm, Mr. Bell – felelte George. – Egyetértek önnel.

– Gyere be, Cindy mindjárt kész lesz.

George egy kis keresztet vett észre a folyosón, és eszébe jutott, hogy a Bell család katolikus. Az is eszébe jutott, hogy tizenéves korában azt hallotta, a zárdanövendékek a legtüzesebbek.

Cindy szoros pulóverben és kurta szoknyában került elő. Apja kissé összevonta a szemöldökét, de nem szólt. George elfojtott egy mosolyt. A lány gömbölyded volt, és nem is kívánta leplezni bájait. Kis ezüstkereszt csüngött dús keblei között – talán védelemül?

George odaadott neki egy kék szalaggal átkötött, kis doboz csokoládét.

A lány felvonta a szemöldökét, amikor kint meglátta a taxit.

– Hamarosan veszek egy kocsit – mondta George. – Csak eddig nem volt időm.

Miközben a belváros felé tartottak, megszólalt Cindy:

– Apám csodálja az anyádat, amiért egymaga nevelt föl téged, és ilyen jó munkát végzett.

– Továbbá könyveket cserélnek egymással – felelte George. – Mamádat nem zavarja?

Cindy kuncogott. Komikusnak találta, hogy szüleik nemzedékében még előfordulhatna féltékenység.

– Okos vagy. Anyu tudja, hogy ennyi az egész – bár azért résen van!

George örült, hogy randevút kért Cindytől. Értelmes, jó szívű lány volt. Kezdett azon morfondírozni, hogy mennyire lenne kellemes csókolózni vele. Maria képe elhalványodott.

Egy olasz étterembe mentek. Cindy bevallotta, hogy mindenféle tésztát szeret. Gombás tagliatellét ettek, utána pedig borjú filét sherry mártással.

A lány a georgetowni egyetemen diplomázott, ennek ellenére, mint elmesélte, egy fekete ingatlanügynöknél titkárnősödött.

– A lányokat még az egyetem után is csak titkárnőnek veszik fel – mondta. – Szeretnék a kormánynak dolgozni. Tudom, hogy unalmasnak tartják, de Washington irányítja az egész országot. Sajnos a kormány a fontos munkákra főleg fehéreket alkalmaz.

– Így van.

– Te hogy kerültél be?

– Bobby Kennedy egy fekete arcot akart a csapatába, hogy mindenki lássa, mennyire komolyan veszi a polgárjogokat.

– Szóval jelkép vagy.

– Kezdetben az voltam. Most már jobb a helyzet.

Vacsora után megnézték Alfred Hitchcock legújabb filmjét, a *Madarakat* Tippi Hedrennel és Rod Taylorral. Az ijesztő jeleneteknél Cindy belekapaszkodott George kezébe, amit a fiatalember fölöttébb kellemesnek talált.

Kifelé jövet barátságos vitába keveredtek a befejezésről. Cindynek egyáltalán nem tetszett.

– Csalódtam! – mondta. – Valamilyen magyarázatot vártam.

George vállat vont.

– Az életben nem mindenre van magyarázat.

– De igen, van, csak néha nem ismerjük.

Beugrottak a Fairfax Hotel bárjába egy búcsúpohárra. A fiatalember egy whiskyt rendelt, a lány egy daiquirit. George tekintete ismét megakadt az ezüstkereszten.

– Ez csak ékszer vagy több annál? – kérdezte.

– Több – felelte a lány. – Biztonságban érzem magam tőle.

– Valami… konkrét dolog miatt?

– Nem. Csak általánosságban véd.

George szkeptikus volt.

– Ugye, ezt nem hiszed el?

– Miért ne?

– Hát… nem akarlak megbántani, amennyiben nálad ez őszinte, de nekem valahogy babonaságnak tűnik.

– Azt hittem, hogy vallásos vagy. Jársz templomba, nem?

– Az anyámmal, mert neki fontos, és én szeretem őt. Hogy a kedvében járjak, elénekelem a himnuszokat, elmondom az imákat és meghallgatom a prédikációt, bár számomra az egész csak afféle… vajákolás.

– Nem hiszel Istenben?

– Úgy vélem, valószínűleg létezik egyfajta szellemi rendező elv a világegyetemben, egy létező, amely meghatározza az olyan törvényeket, mint az $E = mc^2$, vagy a Pi értéke. De ezt a létezőt aligha érdekli, hogy éneklünk-e neki dicshimnuszt, vagy sem. Kétlem, hogy befolyásolhatnánk a döntéseit azzal, ha imádkozunk a Szűzanya szobra előtt, és azt sem hiszem, hogy különleges elbánásban lesz részed amiatt, ami a nyakadban lóg.

– Ó.

Látta Cindyn a megbotránkozást. Észbe kapott, hogy úgy vitázott, mintha a Fehér Házban lenne egy értekezleten, ahol a téma túl fontos ahhoz, hogy mások érzékenységét kímélje.

– Nem kellett volna ilyen nyersen fogalmaznom. Megbántottalak?

– Dehogy – felelte a lány. – Örülök, hogy kimondtad, amit gondolsz. – Felhajtotta a maradék italt.

George pénzt tett a pultra, és leszállt a székről.

– Igazán öröm volt veled beszélgetni – mondta.

– Jó film, kiábrándító befejezéssel – felelte a lány.

Ez volt az este összegzése. Cindy szép és kedves lány volt, de George nem hitte, hogy beleszerethetne egy olyan nőbe, akinek a világlátása ennyire

eltér az övétől.

Kimentek, beültek egy taxiba.

Hazafelé George rájött, hogy a szíve mélyén nem is bántja annyira a sikertelen randevú. Még mindig nem jutott teljesen túl Marián. Vajon mennyi időre lesz szüksége?

Cindyék házánál a lány azt mondta:

– Köszönöm a szép estét.

Megpuszilta a fiatalember arcát, kiszállt.

Másnap Bobby visszaküldte George-ot Alabamába.

1963. május 3-án, pénteken déli tizenkettőkor George és Verena a fekete Birmingham szívének számító Kelly Ingram Parkban állt. Az utca másik oldalán volt a híres Tizenhatodik utcai baptista templom, a bizánci stílusú, impozáns, vörös téglaépület, amelyet *egy* fekete építész tervezett. A parkot zsúfolásig megtöltötték a polgárjogi harcosok, a bámészkodók és az aggódó szülők.

– Senki vissza nem tántorít! – zengett az ének a templomból. Ezer fekete középiskolás készült a menetre.

A parktól keletre sok száz rendőr állta el a belvárosba vezető utcákat. Bull Connor iskolabuszokat rekvirált, hogy a fogdába fuvarozhassák a menetelőket, és rendőrkutyákat is beszerzett, arra az esetre, ha valaki nem akar szót fogadni. A rendőrök mögött tűzoltók várakoztak tömlőkkel.

Se a rendőrök, se a tűzoltók között nem volt színes bőrű.

A polgárjogi harcosok a törvényes előírásoknak megfelelően mindig engedélyt kértek a menetelésre. Minden alkalommal elutasították őket. Ha ennek ellenére is vonultak, letartóztatták és fogdába zárták őket.

Emiatt a legtöbb birminghami négernek nem is akaródzott csatlakozni a tüntetőkhöz. Így viszont a színtiszta fehér városvezetés nyugodtan állíthatta, hogy Martin Luther King mozgalmát kevesen támogatják.

Magát Kinget pontosan három hete, nagypénteken vették őrizetbe. George nem győzött hüledezni a szegregacionisták hülyeségén. Meg se fordult a fejükben, hogy ki mást tartóztattak még le nagypénteken? Kinget puszta rosszindulatból magánzárkába csukták.

De erről sem tudósított a sajtó. Amerikában az nem hír, ha egy négerrel rosszul bánnak, amiért a jogait követeli. Viszont nem győzték lobogtatni azt a bíráló levelet, amelyet fehér egyházi személyek írtak Kingnek. Ő a

börtönből válaszolt nekik. Ezt a levelet, amely szinte lángolt a felháborodott igazságérzettől, egyetlen újság sem közölte, bár megtehették volna. Mindent összevéve a kampány kevés nyilvánosságot kapott.

Birmingham fekete tizenévesei zajosan követelték, hogy csatlakozhassanak a tüntetésekhez. King végül beleegyezett, hogy a középiskolások is menetelhessenek, ám ettől semmi nem változott. Bull Connor a gyerekeket is lecsukatta, ami senkit sem érdekelt.

Vérforralóan zengtek a himnuszok a templomban, de ez nem volt elég. Martin Luther King birminghami kampánya ugyanúgy nem jutott sehova, mint George szerelmi élete.

George a tűzoltókat nézte a parktól keletre húzódó utcákon. Újfajta fegyverük volt, amely két betétcsőből kapta a vizet, és egyetlen csőszájon lövellte ki, hogy fokozza a nyomást. A készüléket tartó háromláb mindeneseire arra utalt, hogy az emberi erő már nem elég hozzá. George örült, hogy kizárólag megfigyelés a dolga, nem kell részt vennie a menetben. Gyanította, hogy az a vízsugár nem egyszerűen átáztatja, akit eltalál.

Kivágódtak a templom ajtói, ünneplőbe öltözött, éneklő diákok léptek elő a háromszoros boltív alól, lementek a hosszú, széles lépcsőn az utcára. Lehettek vagy hatvanan, de George tudta, hogy ez csupán az első csapat: odabent még sok százan vannak. Zömük érettségiző diák volt, de akadtak fiatalabbak is.

George és Verena távolabbról követte őket. A tömeg a parkban éljenzett, tapsolt, amikor a fiatalok végigmasíroztak a Tizenhatodik utcán, elhaladtak a főleg fekete tulajdonban lévő boltok és üzlethelyiségek előtt. Az Ötödik sugárúton kelet felé fordultak, egyenesen neki a rendőrök barikádjainak.

– Oszoljunk! Menjetek az utcáról! – szólította fel őket megafonnal egy rendőr százados. A háta mögött várakozó tűzoltókra mutatott. – Különben eláztatunk benneteket!

Korábban a rendőrök egyszerűen rabomobilokba és buszokba tuszkolták a tüntetőket, és máris mehettek a fogdába. Ám mostanra megteltek a börtönök, alig fértek el bennük a rabok. Ezen a napon Bull Connor a minimumra akarta csökkenteni a letartóztatásokat, jobban szerette volna, ha a tüntetők hazatakarodnak.

Azok viszont épp ezt nem akarták. A hatvan gyerek megállt az utcán, szembenézett a fehér egyenruhások tömegével, és teli tüdőből énekelt.

A százados jelzett a tűzoltóknak, akik megnyitották a csapokat. George látta, hogy a közönséges tömlőket használják, nem a háromlábra szerelt vízágyút. Ennek ellenére a víz meghátrálásra késztette a menetelőket, a bámészkodóknak keresztül kellett vágniuk a parkon, hogy bemeneküljenek a kapuk alá. A százados közben azt hajtogatta a megafonon át:

– Oszoljunk! Oszoljunk!

A legtöbb tüntető visszavonult – de nem mind. Tízen egyszerűen leültek. Máris bőrig áztak, de nem törődtek a vízzel, csak énekeltek.

Ekkor kapcsolták be a tűzoltók a vízágyút.

A hatás azonnali volt. Kellemetlen, de ártalmatlan vízsugár helyett nagy erejű vízoszlop csapott le az üldögélő diákokra, akik hanyatt estek, és jajgattak fájdalmukban. A himnusz rémült sikoltozássá változott.

A legkisebbet, egy leánykát a víz valósággal fölkapta a földről és elhajította. Úgy pörgött végig az úttesten, akár a szélfútta levél. Keze-lába tehetetlenül csapkodott. A bámészkodók ordítani, átkozódni kezdtek.

George elkáromkodta magát, és kirohant az utcára.

A tűzoltók kitartóan követték a vízágyúval a kislányt, hogy ne menekülhessen. Le akarták mosni az aszfaltról, mint egy darab szemetet. George példáját többen is követték, de *ő* ért oda elsőnek a gyermekhez. Elébe ugrott, háttal a vízágyúnak.

Mintha megütötték volna.

A sugár térdre kényszerítette. A kislánynak, most, hogy takarásban volt, sikerült feltápászkodnia, és beszaladnia a parkba. Ám a vízágyú őt is üldözte, és újra leterítette.

George tajtékzott. A tűzoltók úgy viselkedtek, mint a vadászkutyák, amikor lerántják a szarvas gidát. A tömegben sokan ordítottak, semmivel sem kevésbé dühösen, mint George.

A kislány után vetette magát, ismét a testével védte meg. Ez alkalommal felkészült a vízágyúra, így megőrizte az egyensúlyát. Letérdelt, fölnyalábolta a gyereket. A kislány rózsaszín ünneplője átázott. George a járda felé tántorgott vele. A tűzoltók célba vették, megint fel akarták borítani a vízsugárral, ám George-nak sikerült annyi ideig talpon maradnia, hogy behúzódhasson egy parkoló autó mögé.

Letette a járdára a rémületében sikoltozó gyereket.

– Jól van, most már biztonságban vagy – nyugtatgatta, de nem tudta

megvigasztalni. Ekkor egy fejvesztett asszony rohant oda hozzájuk, és fölkapta a kislányt, aki görcsösen átölelte a nyakát. George sejtette, hogy az anyja lehet. Az asszony sírva vitte el a gyereket.

George tele volt véraláfutásokkal, és átázott. Megfordult, hogy lássa, mi történt közben. A menetelőket kioktatták az erőszakmentes tiltakozásra, de a dühös bámészkodókat nem. Azok visszavágtak, és kövekkel dobálták a tűzoltókat. A tüntetés kezdett zavargássá fajulni.

Verena nem volt sehol.

Rendőrök és tűzoltók közeledtek az Ötödik sugárúton, hogy szétoszlassák a tömeget, ám a kőzápor lelassította őket. Sokan bevették magukat a házakba az utca déli oldalán, és az emeleti ablakokból bombázták a rendőrséget kövekkel, üres palackokkal, szeméttel. George elmenekült a káoszból. A következő sarkon, a Jockey Boy étterem előtt állt meg, ahol a riporterek és bámészkodók fekete-fehér kis csoportjához csapódott.

Tőlük északra újabb ifjú menetelők jöttek elő a templomból, és dél felé indultak, hogy megmeneküljenek az erőszaktól. Ez problémát jelentett Bull Connornak, mert meg kellett volna osztani az erőit.

Válaszul elengedte a kutyákat, azok vicsorogva ugrottak ki a rendőrautókból. Hasonlóan rosszképű pecérek tartották őket pórázon: drabális fehérek, rendőrsapkában, napszemüveggel. A kutyák és a rendőrök egyformán vadállatok voltak, és alig várták, hogy támadhassanak.

A falka nekilódult. A menetelők és a járókelők menekülni próbáltak, de az utcán mostanra annyira összetorlódott a tömeg, hogy sokaknak nem volt hova futniuk. A kutyák hisztérikusak voltak az izgalomtól, kaffogtak, haraptak, véresre marták az emberek kezét-lábát.

Néhányan a nyugat felé elterülő néger negyed bugyraiban próbáltak elrejtőzni. A rendőrök kergették őket. Mások a templomban kerestek menedéket. Nem jött ki több menetelő a hármas boltív alól: a tüntetés a végéhez közeledett.

Ám a rendőrök nem érték be ennyivel.

George mellett váratlanul ott termett két rendőr, kutyával. Az egyik elkapott egy magas, fiatal négert. George azért jegyezte meg magának, mert drágának tűnő kardigánt viselt. A fiú tizenöt éves lehetett, és csak bámészkodni jött a tüntetésre. A rendőr ennek ellenére megpördítette, a kutya pedig ráugrott, és belemart a derekába. A fiú felordított félelmében és

fájdalmában. Az egyik fotós megörökítette a pillanatot.

George már éppen közbeavatkozott volna, amikor a rendőr elhúzta a kutyát. Utána letartóztatta a fiút illegális tüntetésért.

George észrevett egy ingujjra vetkőzött, potrohos fehér embert, aki végignézte a letartóztatást. A fotóriporterek fölismerték Bull Connort.

– Miért nem hozott harciasabb kutyát? – kérdezte a rendőrtől Connor.

George tiltakozni akart. Ez az ember állítólag közbiztonsági megbízott, de úgy viselkedik, akár egy huligán.

De aztán belátta, hogy őt is letartóztathatják, különösen, mivel elegáns öltönye ronggyá ázott. Bobby Kennedy nem örülne, ha beosztottja a fogdában kötne ki.

Nagy erőfeszítéssel visszafojtotta a dühét, befogta a száját, megfordult és gyors léptekkel visszaindult a Gastonba.

Szerencsére csomagolt tartalék nadrágot. Lezuhanyozott, átöltözött, az öltönyét elküldte vasaltatni. Felhívta az Igazságügyi Minisztériumot, és lediktált az egyik titkárnőnek egy jelentést az eseményekről, hogy továbbítsák Bobby Kennedynek. Szárazon, minden indulat nélkül beszélt, kihagyva a tényt, hogy őt is megsorozták a vízágyúval.

Az előcsarnokban ismét megtalálta Verenát. A lány ép bőrrel megúszta, mégis ki volt borulva.

– Azt csinálnak velünk, amit akarnak! – mondta, és hisztéria bujkált a hangjában. Még George-nál is jobban megrázták a történtek, mert a fiatalembertől eltérően nem vett részt a Szabadságmeneten. Alighanem most kellett először szembenéznie a pőre fajgyűlölet borzalmaival.

– Hadd hívjalak meg egy italra – mondta George. Bementek a bárba.

A következő órában sikerült megnyugtatnia Verenát. Leginkább hallgatott, csak néha mondott rövid, együtt érző vagy vigasztaló szavakat, de ez is segített, hogy a lány lecsillapodjék, ismét önmaga legyen. Mellesleg George-nak is jót tett ez az óra, mert lehűltek forrongó indulatai.

Csöndesen vacsoráztak a szálloda éttermében. Már sötét volt, amikor fölmentek. A folyosón Verena megszólalt:

– Bejössz a szobámba?

A fiatalember meglepődött. Ez nem volt afféle romantikus vagy szexi este, nem is számított légyottra. Csupán a közös nyomorúságot osztották meg.

A lány észrevette a habozását.

– Csak azt akarom, hogy valaki átöleljen – mondta. – Ez így megfelel?

George nem tudta, jól érti-e, de azért bólintott.

Lelki szemei előtt fölvillant Maria arca. Kiverte a fejéből. Ideje, hogy elfelejtse.

A szobában Verena bezárta az ajtót, és átkarolta George-ot, aki magához szorította, és megcsókolta a homlokát. A lány elfordította a fejét, és George vállába fúrta az arcát. Oké, gondolta, csak ölelést akarsz, de nem csókokat. Úgy döntött, egyszerűen követni fogja a jelzéseket. Amit Verena akar, neki is megfelel.

– Nem akarok egyedül aludni – mondta egy perc múlva a lány.

– Oké – felelte diplomatikusan George.

– Lehet az, hogy csak összebújunk?

– Igen – felelte George, noha nem hitte, hogy ez lesz belőle.

A lány kibontakozott az ölelésből, kilépett a cipőjéből, és lehúzta magáról a ruhát. Fehér melltartót és bugyit viselt alatta. George-nak szeme-szája elállt hamvas bőrének tökéletességétől. Pár másodperc alatt lekerült a fehérnemű is. Verena lapos, kemény mellén pici bimbók ültek. A fanszőrzete vörös árnyalatú volt. George még nem látott nála szebb nőt meztelenül.

Mindezt egy szempillantás alatt mérhette fel, mert a lány azonnal az ágyba bújt.

Elfordult, levette az ingét.

– A hátad! – kiáltott Verena. – Istenem, ez borzalmas!

George-nak fájt, amikor a vízágyú eltalálta, de nem is gondolt rá, hogy nyoma lesz. Háttal odaállt az ajtó melletti tükörhöz, átnézett a válla fölött. Hát ettől szörnyedt el Verena. A bőrén összefolytak a szederjes véraláfutások.

Lassan levette a cipőjét és a zokniját. Merevedése volt, és hiába remélte, hogy lelankad. Fölállt, lehúzta a nadrágját, majd az alsónadrágját, azután bebújt az ágyba, ugyanolyan gyorsan, mint Verena.

Átölelték egymást. George merev hímvesszője nyomta a lány hasát, de Verena nem reagált. Haja George nyakát csiklandozta, melle a fiatalember bordáihoz tapadt. George nagyon begerjedt, de az ösztöne azt súgta, hogy maradjon nyugton, és ő engedelmeskedett.

Verena sírni kezdett. Először csak nyögdécselt, amiből George nem

tudhatta, hogy nem a gerjedelem hangja-e. Ám azután megérezte a forró könnyeket a mellkasán. Verena fuldokolva felzokogott, George a vigasztalás ősi mozdulatával veregette a hátát.

Elméjének egy része csak hüledezett, hogy mit csinál. Meztelenül fekszik az ágyban egy gyönyörű nővel és nem csinál mást, csak a hátát veregeti. Ám egy mélyebb szinten volt értelme. Valamilyen meghatározhatatlan, ugyanakkor cáfolhatatlan módon tudta, hogy most a szexnél erősebb vigaszt nyújtanak egymásnak. Olyan heves indulat rázta őket, amelynek a nevét George nem tudta.

Verena zokogása fokozatosan csitult. Egy idő után elernyedt, lélegzése fokozatosan halkult, szabályos lett, és a lány elsüllyedt az álom tehetetlenségébe.

George merevedése lelohadt. Lehunyta a szemét, a hozzá simuló lánytest melegére, a Verena hajából és bőréből áradó könnyű női illatra összpontosított. Biztosra vette, hogy egy ilyen lánnyal a karjában nem fog elaludni.

Mégis elaludt.

Amikor reggel fölébredt, a lány már elment.

Azon a szombat reggelen Maria Summers sötét hangulatban ment dolgozni.

Miközben Martin Luther King az alabamai börtönben ült, a Polgárjogi Bizottság elborzasztó jelentést közölt arról, hogyan bántalmazzák a négereket Mississippiben. A Kennedy-kormányzat azonban ravaszul megtorpedózta a jelentést. Burke Marshall, az Igazságügyi Minisztérium jogásza egy memorandumot írt, amelyben kiforgatta a bizottság által feltárt tényeket. Maria főnöke, Pierre Salinger szélsőségesnek minősítette a bizottság javaslatait, és az amerikai sajtó bedőlt nekik.

Mindezért az a férfi volt a felelős, akit Maria szeretett. Hitt benne, hogy Kennedy elnöknek jó a szíve, csak mindig a következő választást tartja szem előtt. Az előző évben jól szerepelt az időközi választásokon: a kubai rakétaválság higgadt kezelése népszerűvé tette, a várt republikánus földcsuszamlás elmaradt. Most pedig már a jövőre esedékes újraválasztás foglalkoztatta. Nem szívelte a déli fajgyűlölőket, de nem is óhajtotta föláldozni magát az ellenük vívott harcban. így a polgárjogi mozgalomból

kezdett kifogyni a lendület.

Maria fivérének négy gyereke volt, akiket a lány nagyon szeretett. Ezek a gyerekek, és azok, akiket esetleg ő szül majd, másodosztályú amerikaiak lesznek. Ha Délre utaznak, nehezen találnak szállodát, ahova beengedik őket. Ha bemennek egy fehér templomba, kizavarják őket, hacsak a lelkipásztor nem tartja magát szabadelvűnek, és meg nem mutatja azt a sarkot, amelyet kordonnal választottak le a négereknek. A nyilvános illemhely előtt a CSAK FEHÉREKNEK tábla fogadja őket, és egy nyíl mutatja nekik, hogy merre van a hátsó udvarban a SZÍNESEK RETYÓJA. Megkérdezik, hogy a televízióban miért nincsenek fekete emberek, és a szüleik nem tudnak mit válaszolni.

Bent az irodában meglátta az újságokat.

A *The New York Times* címlapját kitöltötte egy birminghami fénykép. Máriának elakadt a lélegzete. Egy fehér rendőrt ábrázolt egy dühös német juhászkutyával. A kutya éppen belemart egy ártalmatlan külsejű néger tizenévesbe, miközben a rendőr a fiú kardigánját markolta, és olyan lelkes rosszindulattal vicsorított, mintha ő is szeretne megharapni valakit.

Nelly Fordham hallotta, hogy Maria levegőért kap. Felnézett a *The Washington Post-ból.*

– Csúnya, mi?

Ugyanez a fotó volt sok más amerikai újság címoldalán és a légipostában érkezett külföldi lapokén is.

Maria leült az asztalához, és olvasni kezdte a cikket. Felcsillanó reménnyel állapította meg, hogy a hangnem megváltozott. A sajtó többé nem mutogathatott Martin Luther Kingre, aki rosszul időzítette a kampányát; nem mondhatta, hogy a négereknek türelmesnek kell lenniük. A történetet megváltoztatta a tömegtájékoztatás feltartóztathatatlan alkímiája, az a rejtelmes folyamat, amelyet Maria megtanult tisztelni és félni.

Felindultan állapította meg, hogy a fehér déliek ez alkalommal túl messzire mentek. Az újságok most már arról írnak, hogy Amerika utcáin gyerekeket bántalmaznak. Továbbra is megszólaltattak embereket, akik szerint mindenben King és az agitátorai voltak a hibásak, ám a szegregacionisták szokott lekezelő pökhendisége eltűnt, és valamiféle kétségbeesés lappangott a tagadásukban. Lehetséges az, hogy egyetlen fénykép mindent megváltoztat?

Bejött Salinger.

– Emberek! – mondta. – Az elnök ma reggel átnézte a lapokat, látta a birminghami fotókat, felfordult a gyomra, és szeretné, ha ezt a sajtó is tudná. Ez nem hivatalos nyilatkozat, csak zuhanyhíradói eligazítás. A kulcsszó az „undor”. Máris adják ki!

Maria és Nelly összenézett, és felvonta a szemöldökét. Ez komoly változás.

Maria fölvette a telefont.

Hétfő reggelre George olyan lassan mozgott a bele-belenyilalló fájdalomtól, mint egy vénember. Az újságok szerint négyzet deciméterenként ötven kilogramm volt a birminghami tűzoltóság vízágyújának nyomása, és George minden egyes kilót megérzett a háta minden négyzetdeciméterén.

Nem *ő* volt az egyetlen sérült azon a hétfő reggelen. Sok száz tüntető lett tele kék foltokkal. Egyeseket olyan csúnyán megharaptak a kutyák, hogy össze kellett varrni a sebeiket. Több ezer iskolás volt fogdában.

George imádkozott, hogy ne hiába szenvedjenek.

Most már volt remény. Birmingham gazdag fehér üzletemberei véget akartak vetni a konfliktusnak. Senki sem vásárolt, a feketék bojkottálták a belvárosi boltokat. Ráadásul a fehérek attól féltek, hogy a négerek fellázadhatnak. Még a kemény vasgyárosok is megérezték, hogy vállalkozásuknak árt, ha Birminghamet kikiáltják az erőszakos fajgyűlölet világfővárosának.

A Fehér Ház utálta, hogy az eset csak nem kerül le a nemzetközi sajtóban a címlapokról. A külföldi újságok magától értetődőnek vették, hogy a négereknek joguk van az igazsághoz és a demokráciához, és nem értették, hogy az amerikai elnök miért képtelen betartatni a saját törvényeit.

Bobby Kennedy leküldte Burke Marshallt, hogy egyezzen meg Birmingham vezető polgáraival. Marshall tanácsadója Dennis Wilson volt. George egyikükben sem bízott. Marshall torpedózta meg jogászi csűrés-csavarásával a Polgárjogi Bizottság jelentését, Dennis pedig mindig is féltékeny volt George-ra.

Birmingham fehér elitje nem óhajtott személyesen Martin Luther Kinggel tárgyalni, így Dennisnek és George-nak kellett közvetíteniük. Kinget Verena képviselte.

Burke Marshall szorgalmazta, hogy King mondja le a hétfői tüntetést.

– Szüntessük meg a nyomást pontosan most, amikor elértünk valamit? – kérdezte Verena hitetlenül Dennis Wilsontól a Gaston Motel elegáns előcsarnokában. George bólogatott.

– A városvezetés most úgysem tehet semmit – felelte Dennis.

Az önkormányzat épp egy másfajta válsággal küzdött, amely mindazonáltal összefüggött az általános helyzettel: Bull Connor hivatalosan megtámadta az elvesztett választás eredményét, így most egyszerre két ember tartotta magát polgármesternek.

– Szóval megosztottak és gyengék. Ez jó! – mondta Verena. – Ha megvárjuk, amíg rendezik nézeteltérésüket, ismét erősebbek és elszántabbak lesznek. Maguk ott a Fehér Házban egyáltalán tudnak valamit a politikáról?

Dennis úgy tett, mintha a polgárjogi harcosok már maguk sem tudnák a nagy követelőzésben, hogy mit is akarnak. Ez is felbőszítette Verenát.

– Négy egyszerű követelésünk van – mondta. – Egy: a faji elkülönítés azonnali megszüntetése a vendéglőkben, a mosdókban, az ivó kutaknál és a boltokban. Kettő: megszüntetni a boltokban a fekete alkalmazottak hátrányos elbírálását felvételnél és előléptetésnél. Három: minden tüntetőt engedjenek ki a börtönökből, és ejtsék az ellenük felhozott vádakat. Négy: hozzanak létre egy vegyes összetételű bizottságot a rendőrségnél az iskolákban, a parkokban, a mozikban és szállodákban tapasztalható faji elkülönítés felszámolására. – Beledöfte Dennis arcába a tekintetét. – Hol itt a zűrzavar?

King magától értetődő dolgokat kért, de ez is túl sok volt a fehéreknek. Aznap este Dennis visszatért a Gastonba, hogy ismertesse George-dzsal és Verenával az ellenjavaslatokat. A boltosok hajlandók azonnal megszüntetni az elkülönítést a próbafülkékben, valamivel később a mellékhelyiségekben is. Öt-hat alkalmazottat előléptethetnek „nyakkendős állásba”, amint a tüntetések véget érnek. A vállalkozók semmit sem tehetnek a foglyok érdekében, mert az a bíróságok dolga. Az iskolákban és a város más közintézményeiben érvényesülő faji elkülönítés ügyében a polgármesternek és a városi tanácsnak kell eljárnia.

Dennis elégedett volt. A fehérek most először voltak hajlandók tárgyalni!

Ám Verena megvetően válaszolt neki.

– Ez semmi – mondta. – Két nőt sose kérnek arra, hogy osztozzanak egy

próbafülkén, így ott aligha létezhet elkülönítés. Ötnél pedig biztosan több néger akad Birminghamben, akik meg tudnak kötni egy nyakkendőt. Ami a többit illeti…

– Azt mondják, nem áll hatalmukban megváltoztatni a bíróságok döntését vagy a törvényeket.

– Maga ennyire naiv? – kérdezte Verena. – Ebben a városban a bíróságok és az önkormányzat azt teszik, amit a nagyvállalkozók akarnak.

Bobby Kennedy megkérte George-ot, hogy szedje listába a város legbefolyásosabb üzletembereinek nevét és telefonszámát. Az elnök telefonon akarta felszólítani őket a kompromisszumra.

George újabb biztató jeleket is észlelt. A birminghami templomokban a hétfő esti tömeggyűléseken döbbenetes összeget, 40 000 dollárt gyűjtöttek össze a kampány folytatásához. King embereinek egy teljes éjszakára volt szükségük, hogy összeszámolják az erre a célra kibérelt motelszobában. Postán még ennél is több pénz érkezett. A mozgalom egyébként szűkölködött, de Bull Connor és kutyái óriási, váratlan bevételt hoztak.

Verena és King emberei kései értekezletet tartottak a tiszteletes lakosztályának nappalijában, hogy megbeszéljék, miként tartsák fenn a nyomást. George-ot nem hívták meg – nem akart olyasmiket megtudni, amiket jelentenie kellene Bobbynak –, így hát lefeküdt.

Reggel fölvette az öltönyét, és lement King tíz órakor kezdődő sajtóértekezletére. A motel udvarán a világsajtó több mint száz újságírója szorongott és izzadt az alabamai napsütésben. King birminghami kampánya kiemelt hír lett, ismét csak Bull Connornak köszönhetően.

– A birminghami események az utóbbi néhány napban azt jelzik, hogy az erőszakmentes mozgalom elérte a felnőttkort – mondta King. – Így megvalósult egy álom.

George sehol sem látta Verenát, ezért gyanút fogott, hogy az igazi akció másutt zajlik. Átment a motelből az egysaroknyira lévő templomhoz. Nem találta a lányt, de észrevette, hogy iskolás gyerekek jönnek ki a templom alagsorából, és beszállnak az Ötödik sugárúton sorban parkoló autókba. Úgy érezte, hogy a gyerekekre vigyázó felnőttek csak erőltetik a nyugalmat.

Beleszaladt Dennis Wilsonba, akinek érdekes hírei voltak.

– A Virilista Bizottság rendkívüli ülést hívott össze az iparkamarában.

George már hallott erről a nem hivatalos csoportról, amelyet Nagy

Öszvéreknek csúfoltak. Az ő kezükben volt a valódi hatalom ebben a városban. Ha pánikba esnek, akkor valami változni fog.

– Mit terveznek King emberei? – kérdezte Dennis.

George örült, hogy nem tudja.

– Nem hívtak meg az értekezletre – felelte. –Valamit biztosan kifőznek.

Otthagyta Dennist, elindult a belvárosba. Tisztában volt vele, hogy még magányos séta közben is letartóztathatják engedély nélküli tüntetésért, de vállalta a kockázatot. Bobbynak semmi haszna belőle, ha ő a Gastonban bujkál.

Tíz percen belül megérkezett Birmingham jellegzetesen délies üzleti negyedébe. Áruházak, mozik, középületek sorakoztak egy sínpár mentén.

Csupán akkor értette meg King tervét, amikor az életbe lépett.

A magányosan vagy kettesével-hármasával baktató négerek hirtelen összeverődtek, és a magasba emelték addig rejtegetett plakátjaikat. Néhányan leültek, eltorlaszolva a járdát, mások letérdeltek a hatalmas szecessziós városháza lépcsőjén, és imádkoztak. Himnuszokat éneklő tizenévesek járták végig füzértáncban azokat a boltokat, ahol ragaszkodtak a faji megkülönböztetéshez. A forgalom lelassult, majd elakadt.

A rendőrséget váratlanul érte a dolog: hatszáz méterrel arrébb, a Kelly Ingram Parknál vonták össze erőiket, de a tüntetők becsapták Őket. Ám George sejtette, hogy ez a kedélyes tüntetés csupán addig tart, amíg Bull Connor magához nem tér.

Kora délután visszatért a Gastonba, ahol Verena aggodalmasan fogadta.

– Ez nagyszerű, de irányíthatatlan – mondta. – A mieinket az erőszakmentes tiltakozásra tanították, de most sok ezren csapódnak hozzájuk, akik nem fegyelmezettek.

– Ez csak fokozza a nyomást a Nagy Öszvéreken – jegyezte meg George.

– De nem akarjuk, hogy a kormányzó rendkívüli állapotot hirdessen ki. – Alabama kormányzója, George Wallace, fanatikus híve volt a faji elkülönítésnek.

– A rendkívüli állapot szövetségi ellenőrzést jelent – mutatott rá George. – Akkor az elnök legalább a részleges integrációt elrendelheti.

– Ha a Nagy Öszvéreket kívülről kényszerítik, módot találnak rá, hogy aláaknázzák a dolgot. Jobb, ha maguk hozzák meg a döntést.

George elismerte Verena körmönfont politikai észjárását – semmi kétség,

sokat tanult Kingtől –, ám abban nem volt biztos, hogy most is igaza van-e.

Evett egy sonkás szendvicset, majd ismét elhagyta a motelt. A Kelly Ingram Park környékén most már nagyobb volt a feszültség. Több száz rendőr tartózkodott a parkban: a gumibotjaikat suhogtatták, bár egyelőre visszafogták pórázt tépő kutyáikat. A tűzoltók meglocsoltak mindenkit, aki a belvárosba igyekezett. A locsolástól felháborodott négerek kövekkel és kólás palackokkal kezdték hajigálni a rendőröket. Verena és King más emberei a tömegben járkáltak, és könyörögtek az embereknek, hogy nyugodjanak meg, tartózkodjanak az erőszaktól, de nem sok sikerrel jártak. A Tizenhatodik utcán egy furcsa fehér jármű furikázott, amelyet a nép elnevezett Tanknak, és a belsejéből Bull Connor bömbölt megafonon:

– Oszoljunk! Kifelé az utcákból! – Mint George megtudta, valójában nem tank volt, csak a hadsereg leselejtezett, páncélozott szállító harcjárművé, amelyet Connor megvásárolt.

Megpillantotta Fred Shuttleswortht. A szikár, negyvenegy éves, nyírott bajszú ember King riválisa volt a polgárjogi mozgalom vezetésében. Elegánsan öltözött, és látszott rajta, hogy kemény fából faragták. Két bombatámadást élt túl, a feleségét megkéselte a Klan egyik tagja, mégsem ijedt meg, és nem volt hajlandó elhagyni a várost. Az volt a szavajárása:

– Nem azért menekültem meg, hogy elfussak! – Noha született harcos volt, most igyekezett csitítani a fiatalokat. – Nem szabad bosszantanotok a rendőröket – mondta. – Ne tegyetek úgy, mintha meg akarnátok ütni Őket.

Okos tanács, gondolta George.

A gyerekek körülrajzották Shuttleswortht, aki úgy vezette vissza őket a templomba, mint egy modern hamelni patkányfogó, miközben fehér zsebkendőt lobogtatva próbálta jelezni a rendőröknek békés szándékait.

Majdnem sikerrel járt.

Odaterelte a gyerekeket a tűzoltóautó mellett az alagsorba nyíló ajtóig, majd beküldte őket a templomba, le a lépcsőn. Amikor már mind bent voltak, ő is indulni akart utánuk. Abban a pillanatban George egy hangot hallott:

– Locsoljuk meg egy kicsit a tiszteletest!

Shuttlesworth megfordult, összevonta a szemöldökét. A vízágyú sugara éppen a mellkasa közepén találta el. Megtántorodott, hanyatt zuhant, nagy robajjal legurult a lépcsőn.

– Uramisten, Shuttleswortht eltalálták! – üvöltötte valaki.

George berontott az ajtón. Shuttlesworth a lépcső alján feküdt és levegő után kapkodott.

– Jól van? – kérdezte tőle, de a tiszteletes nem bírt válaszolni. – Hívja valaki a mentőket, de gyorsan! – ordította George.

Megdöbbentette a hatóság ostobasága. Shuttlesworth hallatlanul népszerű ember volt. Ezek tényleg lázadást *akarnak* kirobbantani?

A mentők a közelben voltak. Alig egy-két perc múltán befutott két ember egy hordággyal, és kivitte Shuttleswortht.

George követte őket fel a járdára, ahol fekete bámészkodók és fehér rendőrök tolongtak veszélyes összevisszaságban. A riporterek odacsődültek, fotósok kattogtatták gépeiket, miközben a hordágyat berakták a mentőbe. Mindenki a távolodó mentőt figyelte.

Egy perccel később beállított Bull Connor.

– Egy hete várom, hogy Shuttleswortht levizeljék – közölte kedélyesen. – Sajnálom, hogy lemaradtam róla.

George felháborodott. Komolyan remélte, hogy valamelyik ácsorgó behúz egyet Connor kövér pofájába.

– Mentővel távozott – jegyezte meg egy fehér riporter.

– Kár, hogy nem halottaskocsin – felelte Connor.

George-nak el kellett fordulnia, hogy uralkodhasson a dühén. A semmiből felbukkanó Dennis Wilson mentette meg, aki megragadta a karját.

– Jó hír! – újságolta. – A Nagy Öszvérek retiráltak!

George sarkon fordult.

– Hogyhogy?

– Bizottságot alakítottak, hogy tárgyaljanak a másik oldallal.

Ez *csakugyan* jó hír. Valami megváltoztatta a virilistákat: vagy a tüntetések, vagy az elnök telefonhívása, esetleg a rendkívüli állapot lehetősége. Akármi volt is az ok, most már eléggé kétségbeestek ahhoz, hogy leüljenek tárgyalni a feketékkel a fegyverszünetről. Talán sikerül megegyezniük, mielőtt a zavargás elfajul.

– De szükségük van egy helyre, ahol összeülhetnek – tette hozzá Dennis.

– Verena majd tudni fogja. Keressük meg.

Mielőtt elindult volna, még egyszer visszanézett Bull Connorra.

Kezd eljelentéktelenedni, gondolta. Kint van az utcákon, pocskondiázza a

polgárjogi harcosokat, de az iparkamarában a város leghatalmasabb emberei változtattak a politikán, mindezt úgy, hogy nem tanácskoztak vele. Talán eljön az idő, amikor majd nem a dagadt fehér nagypofájúak uralkodnak a Délen.

Bár az is lehet, hogy nem.

A megegyezést pénteken, egy sajtókonferencián hozták nyilvánosságra. Ott volt Fred Shuttlesworth, akinek elrepedtek a bordái a vízágyútól, és így kommentálta az eseményt:

– Birmingham ma kiegyezett a lelkiismeretével!

Röviddel utána elájult, úgyhogy ki kellett vinni. Martin Luther King bejelentette a győzelmet, majd hazarepült Atlantába.

Birmingham fehér elitje végül beleegyezett, hogy bizonyos mértékig enyhít a faji elkülönítésen. Verena panaszkodott, hogy ez nem valami sok, és igaza is volt, mert csak néhány kisebb engedményt tettek. Ám George hitt benne, hogy hatalmas változás történt az elvekben: a fehérek tudomásul vették, hogy tárgyalniuk kell a négerekkel a faji elkülönítésről. Többé nem dirigálhattak tetszésük szerint. A tárgyalások folytatódnak, és csak egyetlen irányba haladhatnak.

Akár kis előrelépés volt, akár komoly fordulópont, Birminghamben minden színes ember ünnepelt szombat éjjel, és Verena meghívta a szobájába George-ot.

Verena, mint ezt George rövidesen megállapíthatta, nem olyan lány volt, aki hagyja, hogy a férfi diktáljon az ágyban. Tudta, mit akar, és meg is mondta. Ez megfelelt George-nak.

Csaknem minden megfelelt volna neki. Elbűvölte a szép, világos bőrű test, a boszorkányos zöld szempár. Szeretkezés közben Verena sokat beszélt, elmondta, hogy érzi magát, megkérte a fiatalembert, hogy szóljon, ha jólesik neki valami, de azt is mondja meg, ha zavarja, és a beszélgetés fokozta a bensőségességet. George most jött rá igazából, hogy a szexben nemcsak a másik ember teste, de a jelleme is megmutatkozik.

A végén a lány akart felül lenni. Ez is újdonság volt: még egyetlen nő sem csinálta vele. Lovagló ülésben telepedett rá George-ra, aki megfogta a csípőjét, és együtt mozgott vele. A lány lehunyta a szemét, a fiatalember nem. Figyelte Verena elragadtatott arcát, és amikor a lány eljutott a

csúcspontra, ő is lehunyta a szemét.

Pár perccel éjfél előtt fürdőköpenyben nézte az ablakból az Ötödik sugárút fényeit, miközben Verena a fürdőszobában volt. Gondolatai visszatértek a megegyezéshez, amelyet King kötött a birminghami fehérekkel. Valóban győzelem volt ez a polgárjogi harcosoknak, ám George sejtette, hogy a faji elkülönítés vaskalapos hívei nem fogadják el a vereséget. De mit *tesznek* majd? Bull Connor kétségtelenül szabotálni fogja a megegyezést. Feltehetőleg ugyanezt teszi George Wallace, a rasszista kormányzó.

Aznap a Ku-Klux-Klan gyűlést tartott Bessemerben, egy Birminghamtől harminc kilométerre lévő kisvárosban. Bobby Kennedy hírszerzése szerint Georgiából, Tennesseeből, Dél-Karolinából és Mississippiből is érkeztek a támogatók. Semmi kétség, szónokaik azzal töltik az estét, hogy az őrjöngésig felhergeljék őket, amiért Birmingham engedett a feketéknek. Az asszonyok és a gyerekek már biztosan hazamentek, ám a férfiak most kezdenek el inni és aztán hőzöngeni.

Holnap május 12-e, anyák napja. Eszébe jutott a két évvel korábbi anyák napja, amikor őt és más szabadságmeneteseket úgy akartak megölni innen száz kilométernyire Annistonban, hogy felgyújtották a buszukat.

Verena kilépett a fürdőszobából.

– Gyere vissza az ágyba – mondta, és a takaró alá bújt.

George-ot nem kellett noszogatni. Remélte, hogy hajnal előtt ismét szeretkezhetnek még legalább egyszer. Éppen el akart fordulni az ablaktól, amikor megakadt valamin a szeme. Két autó fényszórói közeledtek az Ötödik sugárúton. Az első a birminghami rendőrség fehér járőr kocsija volt, tisztán látszott rajta a 25-ös szám. A rendőrautót ócska, az ötvenes évekből itt maradt, pisze orrú Chevrolet követte. Mindkét jármű lassított a Gaston előtt.

Ekkor tűnt fel George-nak, hogy a városi és állami rendőrök, akik a motel körül járőröztek az utcákon, nyomtalanul elpárologtak. Senki sem tartózkodott a járdán.

Mi az ördög…?

A következő pillanatban a Chevrolet nyitott hátsó ablakából hozzávágtak valamit a motel falához. Közvetlenül a saroknál, a 30. számú lakosztály ablakai alatt hevert, amelyből csak ma költözött ki Martin Luther King.

Az autók gyorsítottak.

George elfordult az ablaktól, két lépéssel átrohant a szobán, és Verenára vetette magát.

A lány tiltakozó kiáltását elfojtotta a dobhártyarepesztő robbanás. Az egész épület beleremegett, mintha földindulás történt volna. Üveg csörömpölt, lehulló vakolat morajlott. Szobájuk ablaka a lélekharangéra emlékeztető csilingeléssel omlott be. Utána kísérteties csönd volt egy pillanatig. Ahogy a motorberregés elhalkult, George kiáltásokat és sikolyokat hallott a motelből.

– Jól vagy? – kérdezte a lánytól.

– Mi a fene történt? – kérdezett vissza Verena.

– Valaki bombát dobott ki egy kocsiból. – Elkomorodott. – A kocsit egy rendőrautó kísérte. Hinnéd?

– Ebben az istenverte városban? De mennyire!

George legurult Verenáról, és körülnézett a szobában. A padló tele volt üvegcseréppel. Valami zöld rongy borult az ágy lábára: csak egy perc múlva jött rá, hogy a függöny az. Roosevelt elnök képe, amelyet a robbanás letépett a falról, arccal fölfelé hevert a szőnyegen. Egy üvegszilánk hasította fel az elnök mosolyát.

– Le kell mennünk – mondta Verena. – Sebesültek is lehetnek.

– Várj egy percet – felelte George. – Idehozom a cipődet. –- Letette a talpát a szőnyeg egy tiszta foltjára. Ahhoz, hogy keresztülmehessen a szobán, föl kellett szednie és félre kellett dobnia a hegyes szilánkokat. A cipőik egymás mellett álltak a faliszekrényben, ami tetszett neki. Belebújt elegáns fekete cipőjébe, fölkapta a lány fehér törpetűsarkúját, és az ágyhoz vitte.

A fények kialudtak.

Gyorsan felöltöztek a sötétben. Észrevették, hogy nincs víz a fürdőszobában. Lementek.

Az elsötétült előcsarnokban tolongtak a szálloda pánikba esett alkalmazottai és vendégei. Sok volt a sebesült, de senki nem halt meg. George kinyomakodott az utcára. A lámpák fényénél másfél méteres gödröt látott a fal mellett, a járdára nehéz malterkoloncok zuhantak. A szomszédos telken parkoló lakókocsik megsérültek a robbanás erejétől. Csodával határos módon senki sem szenvedett komoly sérülést.

Jött egy kutyás rendőr, azután befutott egy mentőautó, majd még több rendőr. Négerek verődtek össze a motel előtt és a sarkon túl, a Kelly Ingram

Parkban, ami nem sok jót ígért. George nyugtalanul állapította meg, hogy ezek nem jámbor keresztények, akik vidáman, himnuszokat énekelve menetelnek ki a Tizenhatodik utcai baptista templomból. Ez a népség szombat esténként kocsmázik, biliárdozik, lebujokban csörög, és nem híve Gandhi erőszakmentes filozófiájának, amelyet annyira szeret Martin Luther King.

Egy másik bombát is robbantottak pár sarokkal arrébb, annál a paplaknál, ahol Martin Luther King testvére, a mindig csak A. D. King néven emlegetett Alfred lakott. Egy szemtanú látta, amikor egyenruhás rendőrök egy csomagot raktak le a tornácra néhány másodperccel a robbanás előtt. Nyilvánvaló, hogy a birminghami rendőrség egyszerre igyekezett végezni a King testvérekkel.

A tömeg felbőszült.

Hamarosan kövek és palackok röpködtek. A kutyák és a vízágyú voltak a kedvenc célpontok. George visszatért a motelbe. Verena elemlámpa fénye mellett éppen egy fekete öregasszonyt segített kimenteni egy romba dőlt földszinti szobából.

– Egyre csúnyább a helyzet odakint – újságolta a fiatalember. – Kövekkel dobálják a rendőröket.

– Helyes. A rendőrök robbantottak.

– Gondolkodj már! – türelmetlenkedett George. – Miért akarják a fehérek, hogy ma éjjel zavargás törjön ki? Hogy szabotálhassák a megegyezést!

A lány letörölte a vakolatport a homlokáról. Arcán mérlegelés váltotta fel a dühöt.

– A fenébe, igazad van – mondta.

– Nem hagyhatjuk, hogy ezt tegyék.

– De hogyan állíthatjuk meg őket?

– A mozgalom összes vezetőjét ide kell csődítenünk, hogy lecsillapítsák a népet.

A lány bólintott.

– Hát persze. Máris hívom őket.

George ismét kiment. A zavargás gyorsan terjedt. Az út közepén felborított és felgyújtott taxi égett. Egysaroknyira egy élelmiszerbolt lángolt. Járőr kocsik közeledtek a belváros felől, de a kőzápor megállította őket a

Tizenhetedik utcánál.
George felkapott egy megafont, és beszélni kezdett a tömeghez.
– Mindenki nyugodjon meg! – kérte. – Ne veszélyeztessétek a megegyezésünket! A faji megkülönböztetés hívei próbálnak lázadást kirobbantani. Ne adjátok meg nekik, amit akarnak! Menjetek, feküdjetek le!
A közelben álló fekete odakiáltott neki:
– Hogyhogy *nekünk* kell hazamenni minden alkalommal, amikor *ők* kezdik az erőszakot?
George felugrott egy parkoló kocsi csomagtartójára, majd a tetejére.
– Ez nem segít rajtunk! – mondta. – A mozgalmunk erőszakmentes! Mindenki menjen haza!
Valaki felordított:
– Mi erőszakmentesek vagyunk, de ők nem!
Azután átszelte a levegőt egy üres whiskysüveg, és eltalálta George homlokát. Lemászott az autó tetejéről, megérintette a fejét. Fájt, de nem vérzett.
Mások is átvették a kiáltást. Megjött Verena a mozgalom több vezetőjével és lelkészekkel, akik elvegyültek a sokaságban, és igyekeztek az emberek lelkére beszélni. A. D. King fölállt egy autóra.
– Éppen most robbantottak bombát az otthonunkban! – kiáltott. – Mi pedig azt mondjuk: Atyánk, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek. Ti azonban nem segítetek – bántotok minket! Kérlek, hagyjátok el ezt a parkot!
Lassan hatni kezdett a meggyőzés. George észrevette, hogy Bull Connor nem mutatkozik, helyette Jamie Moore rendőrfőnök irányított, aki hivatásos bűnüldöző volt, nem politikai stróman, és ez segített. Mintha a rendfenntartók is másképp viselkedtek volna. A kutyapecérek és a tűzoltók kevésbé tűntek harciasnak. George hallotta, ahogy egy rendőr azt mondja egy csoport négernek:
– Mi a barátaitok vagyunk! – ami hülyeség volt, de újfajta hülyeség.
Láthatólag a faji elkülönítés hívei között is vannak héják és galambok. Martin Luther King a galambokkal szövetkezett, és így oldalba támadhatta a héjákat. Most a héják igyekeztek újraszítani a gyűlölet tüzét. Nem hagyhatják, hogy sikerrel járjanak.
Miután hiányzott a rendőri agresszió ösztökéje, a tömeg elvesztette

lázadó kedvét. George kezdett másfajta megjegyzéseket hallani. Amikor az égő vegyesbolt összeomlott, az emberek bűntudatosan reagáltak.

– Ezt a szégyent – mondta valaki, egy másik pedig hozzátette: – Túl messzire mentünk.

Végül a lelkészek megénekeltették a tömeget, és George megnyugodott. Úgy érezte, elmúlt a veszély.

Észrevette az Ötödik sugárút és a Tizenhetedik utca sarkán Moore rendőrfőnököt.

– Szerelőkre van szükség a motelben, rendőrfőnök úr – szólította meg udvariasan. – Nincs áram, sem víz, gyorsan nő a fertőzés-veszély.

– Meglátom, mit tehetek – mondta Moore, és a füléhez emelte adóvevőjét.

De mielőtt beleszólhatott volna, befutottak az állami rendőrök.

Kék sisakot viseltek, karabélyt és kétcsövű sörétes puskát hoztak. Egyszerre zúdultak be, a többség autóval, néhányan lóháton. Másodperceken belül legalább kétszázra vagy még többre szaporodott a számuk. George elborzadva nézte őket. Ez katasztrófa! Hiszen ezek képesek újra felszítani a zavargást! De hát George Wallace kormányzó éppen ezt akarja. Wallace, Bull Connor és a robbantók úgy látják, hogy mostantól a faji elkülönítés hívei csakis a teljes káoszban reménykedhetnek.

Egy autóból kiugrott Wallace biztonsági főnöke, Al Lingo ezredes. Puska volt nála. Két ember kísérte, nyilván a testőrei, Thompson géppisztollyal.

Moore rendőrfőnök eltette az adóvevőt. Halkan beszélt, de vigyázott, hogy ne a rangja szerint szólítsa meg Lingót.

– Méltányolnám, ha távozna, Mr. Lingo.

Az ugyan nem bajlódott az udvariassággal.

– Húzza el innen a belét az irodájába – mondta. – Most már én vagyok a parancsnok, és azt a parancsot kaptam, hogy zavarjam ágyba ezeket a fekete görényeket.

George már várta, mikor küldik el a fenébe, de túlságosan belemerültek a veszekedésbe ahhoz, hogy vele törődjenek.

– Nincs szükség azokra a puskákra – mondta Moore. – Eltennék őket? Még meghal itt valaki.

– Már amilyen igaza van! – felelte Lingo.

George sietve visszaindult a motelhez.

Mielőtt belépett volna, visszafordult, és még láthatta, amint az állami rendőrök rátámadnak a tömegre.

A zavargás újrakezdődött.

Verenát a motel udvarán találta.

– Washingtonba kell mennem – mondta.

Nem mintha kedve lett volna hozzá. Verenával akart maradni, hogy beszélgethessenek, szorosabbra fűzhessék friss kapcsolatukat. Azt szerette volna, ha a lány beleszeret. Ám ezzel várnia kell.

– Mit csinálsz Washingtonban? – kérdezte a lány.

– Megértetem a Kennedy testvérekkel, mi történik. Tudniuk kell, hogy Wallace kormányzó provokálja az erőszakot, mert alá akarja aknázni a megállapodást.

– Hajnali három van.

– A lehető leghamarabb szeretnék a repülőtérre jutni, hogy elkapjam az első gépet. Mehetek Atlantán át is.

– És hogy jutsz ki a repülőtérre?

– Keresek egy taxit.

– Ma este egy taxis sem vesz fel feketét. Különösen olyat, akinek pukli van a fején.

George megérintette az arcát, és csakugyan talált egy puklit ott, ahol a lány mondta.

– Hát ez meg hogy került ide? – kérdezte.

– Úgy rémlik, láttam egy üveget, amely eltalált.

– Ó, igen. Nos, lehet, hogy butaság, de akkor is el kell jutnom a repülőtérre.

– És mi lesz a bőröndöddel?

– Nem tudom becsomagolni a sötétben. Mellesleg kevés holmit hoztam. Mennem kell.

– Légy óvatos – kérte a lány.

George megcsókolta. Verena átölelte a nyakát, vékony testével hozzásimult.

– Nagyon jó volt – suttogta. Azután elengedte.

George elhagyta a motelt. A belvárosba vezető utcák kelet felé el voltak zárva, így kerülnie kellett. Nyugat felé kanyarodott, aztán északnak, végül addig gyalogolt keleti irányba, amíg úgy nem érezte, hogy elég messzire

került a zavargástól. Egyetlen taxit sem látott. Lehet, hogy ki kell várnia az első vasárnap reggeli buszt.

Világosodott a keleti látóhatár, amikor autó fékezett csikorogva mellette. Már éppen menekülőre fogta volna a dolgot, mert attól tartott, hogy fehér milicistákkal futott össze, aztán mégsem tette, mert látta, hogy három állami rendőr száll ki a kocsiból, lövésre tartott puskával.

Nem sok indok kell nekik, hogy megöljenek, gondolta rémülten.

A vezetőjük alacsony, fontoskodó alak volt, a karján őrmesteri rangjelzéssel.

– Hova-hova, fiú? – kérdezte.

– A repülőtérre igyekszem, őrmester – felelte George. – Talán meg tudják mondani, hol találok taxit.

Az őrmester vigyorogva fordult a másik kettő felé.

– A repülőtérre igyekszik – ismételte meg, mintha már a gondolat is nevetséges lenne. – Azt gondolja, hogy segítünk neki taxit keresni!

Beosztottai hálásan nevettek.

– Mi dolgod neked a repülőtéren? – kérdezte az őrmester George-ot. – A vécét pucolod?

– Fel akarok szállni egy washingtoni gépre. Az Igazságügyi Minisztériumban dolgozom. Jogász vagyok.

– Csakugyan? Nos, én meg George Wallace-nak, Alabama kormányzójának dolgozom, és minket itt lent nem nagyon érdekel Washington. Úgyhogy szállj be a kurva kocsiba, mielőtt betöröm a gyapjas fejed.

– Miért tartóztat le?

– Ne okoskodj velem, fiú.

– Ha ok nélkül tartóztat le, akkor bűnöző, nem rendőr.

Az őrmester váratlanul odavágott hozzá a puskájával. George félrehajolt és ösztönszerűen fölemelte a kezét, hogy védje az arcát. A fa puskatus fájdalmasan megütötte a bal csuklóját. A másik két rendőr megragadta a karját. Nem ellenkezett, mégis úgy vonszolták, mintha viaskodna. Az őrmester kinyitotta a kocsi hátsó ajtaját, George-ot bedobták az ülésre. Még bent sem volt teljesen, amikor rácsapták az ajtót a lábára. Felordított fájdalmában. Ekkor ismét kinyitották az ajtót, begyűrték a megütött lábát az autóba, majd bezárták az ajtót.

Összegörnyedve feküdt a hátsó ülésen. Fájt a lába, de a csuklója még jobban. Bármit megtehetnek velünk, gondolta, csak mert feketék vagyunk. Ebben a pillanatban bánta, hogy csitítgatta és hazaküldte az embereket. Inkább vagdosott volna köveket és üvegeket a zsarukhoz!

A rendőrök a Gastonhoz vitték. Ott kinyitották a kocsi hátsó ajtaját, és kilökték. George a fájó csuklóját markolászva sántikált be az udvarra.

Ugyanazon a vasárnap reggelen végre talált egy taxit fekete sofőrrel. Kiment a repülőtérre, fölszállt egy washingtoni járatra. Bal csuklója annyira fájt, hogy nem bírta használni a karját. Zsebre kellett dugnia a kezét, hogy mérsékelje a karjára nehezedő nyomást. A csuklója feldagadt. Hogy enyhítse a fájdalmat, lecsatolta az óráját és kigombolta a kézelőjét.

A repülőtér nyilvános telefonjáról felhívta az Igazságügyi Minisztériumot és megtudta, hogy este hatkor rendkívüli értekezlet lesz a Fehér Házban. Az elnök Camp Davidból repül oda, Burke Marshallt helikopter hozza el Nyugat-Virginiából. Bobby már úton van a minisztériumba, sürgős jelentést kér, és nem, nincs idő arra, hogy George hazamenjen és átöltözzön.

George megfogadta, hogy mostantól mindig tart egy tiszta inget az asztala fiókjában. Eltaxizott az Igazságügyi Minisztériumba, egyenesen Bobby irodájába ment.

Kijelentette, hogy ilyen csip-csup sérüléseket nem kell orvosnak látnia, noha mindannyiszor megvonaglott, amikor mozdítani próbálta a bal karját. Röviden összefoglalta az igazságügyi miniszternek és tanácsadóinak – köztük Marshallnak – az éjszaka eseményeit. Valamilyen okból bent volt az irodában Bobby hatalmas, fekete újfundlandi kutyája, Brumus is.

– Veszélyben a fegyverszünet, amelyet hatalmas nehézségek árán sikerült megkötni a héten – vonta le a következtetést. – A bombák és az állami rendőrök brutalitása hajlamosabbá teszi a négereket az erőszakra. Másrészt a zavargások azzal fenyegetnek, hogy aláássák azoknak a fehéreknek a pozícióját, akik tárgyaltak Martin Luther Kinggel. Az integráció ellenségei, George Wallace és Bull Connor abban reménykednek, hogy valamelyik oldal felmondja az egyezményt. Valahogy meg kell ezt akadályoznunk.

– Hát ez elég világos – bólintott Bobby.

Bezsúfolódtak Bobby autójába, egy Ford Galaxie 500-asba. Nyár volt, Bobby leengedte a kocsi tetejét. Brumus élvezte a rövid utal a Fehér Házig.

Sok ezer tüntető volt a Fehér Ház előtt, feketék-fehérek vegyesen, tábláikon a MENTSÉTEK MEG A BIRMINGHAMI ISKOLÁSOKAT! felirattal.

Kennedy elnök az Ovális Irodában, a kedvenc hintaszékében ülve várta az Igazságügyi Minisztériumból érkező csoportot. Három magas rangú katona volt vele: Bob McNamara, az ügyeletes zseni hadügyminiszter, a hadügyi államtitkár és a vezérkari főnök.

George rádöbbent, hogy mindezek az emberek azért vannak itt, mert a birminghami négerek az éjszaka gyújtogatni kezdtek és üvegeket hajigáltak. Ilyen értekezletre még egyszer sem került sor a polgárjogi mozgalom erőszakmentes éveiben, még akkor sem, amikor a Ku-Klux-Klan a négerek házait robbantotta fel. A zavargásnak meglett az eredménye.

A katonaság képviselői azért jöttek, hogy megbeszéljék, vezényeljenek-e katonákat Birminghambe. Bobbyt szokása szerint csak a politikai realitás érdekelte.

– Az emberek azt fogják követelni az elnöktől, hogy tegyen valamit – jelentette ki. – De épp ez a gond. Nem ismerhetjük el, hogy szövetségi csapatokat küldtünk Alabamába az állami rendőrség megzabolázására, mert ez azt jelentené, hogy a Fehér Ház hadat üzent Alabama államnak. Azt kell mondanunk, hogy a rendbontókat fogják megfékezni, vagyis a Fehér Ház a négereknek üzen hadat.

Kennedy elnök azonnal átlátta, mi a baj.

– Ha egyszer a fehérek a szövetségi katonaság védelmét élvezik, akár össze is téphetjük a friss egyezményt – mondta.

Más szavakkal, gondolta George, a négerlázadás réme tartja életben a megegyezést. Nem tetszett neki a következtetés, de nehéz volt megkerülni.

Most megszólalt Burke Marsall, aki a saját szellemi gyermekének tekintette az egyezséget.

– Ha ez bedől – mondta fáradtan – a négerek, hát izé…

Az elnök fejezte be a mondatot:

– Kormányozhatatlanok lesznek.

– És nem csak Birminghamben – tette hozzá Marshall.

Csend lett a szobában. Mindenki arra gondolt, milyen lenne, ha más amerikai városokban is zavargások törnének ki.

– King mit csinál ma? – kérdezte Kennedy.

– Visszarepült Birminghambe – felelte George, aki az előtt értesült erről

a fejleményről, hogy elhagyta a Gastont. – E percben kétségtelenül a nagyobb templomokat járja végig, és buzdítja az embereket, hogy istentisztelet után békésen térjenek haza, és maradjanak otthon ma este.

– És megteszik, amit mond?

– Igen, feltéve hogy nem lesz több robbantás, és az állami rendőröket féken tartják.

– Hogyan szavatolhatjuk ezt?

– Nem lehetne csapatokat vezényelni Birmingham közelébe, de nem magába a városba? Ez jelezné, hogy támogatjuk az egyezséget.

Connor és Wallace tudni fogja, hogy ha nem megfelelően viselkednek, akkor elveszítik a hatalmukat. Viszont nem ad lehetőséget a fehéreknek, hogy visszalépjenek a megegyezéstől.

Egy darabig még elvitatkoztak a témáról, de végül ugyanerre a döntésre jutottak.

George és egy kisebb csoport átvonult a tanácsterembe, hogy megfogalmazzák a sajtóközleményt. Az elnök titkárnője legépelte a szöveget. A sajtókonferenciákat rendszerint Pierre Salinger irodájában tartották, de ma túl sok volt a riporter meg a tévékamera, ráadásul meleg nyári nap volt, így áttették az eseményt a Rózsakertbe. George figyelte, ahogy Kennedy elnök odaáll a világsajtó képviselői elé, és azt mondja:

– A birminghami egyezmény helyes megállapodás volt, és most is az. A szövetségi kormány nem engedi, hogy bármelyik oldal néhány szélsőségese tönkretegye.

Két lépés előre, egy hátra, megint kettő előre, gondolta George. De azért haladunk.

23. fejezet

Dave Williamsnek programja volt szombat estére. Az osztályából három lány a sohói Jump Clubba készült, Dave és két másik fiú pedig csak úgy odavetették mintegy mellesleg, hogy ott találkozhatnának. Az egyik lány Linda Róbertson volt. Dave úgy vélte, hogy tetszik Lindának. A többség butának tartotta, mert az írásbeliken folyton lebőgött, de Linda értelmesen beszélgetett vele politikáról. Dave tudta, hogy a családja miatt teszi.

Ma új inget akart felvenni, extra hegyes gallérral. Jól táncolt, még a haverjai is elismerték, hogy stílusosan twistel. Jó esélyt látott rá, hogy fölszedje Lindát.

Tizenöt éves volt, de nagy bosszúságára a vele egykorú lányok többsége inkább idősebb fiúkkal járt. Még mindig összerándult, ha eszébe jutott, hogyan lopakodott több mint egy éve az elbűvölő Beep Dewar után, hátha csókot csenhet tőle, erre azt kellett látnia, hogy Beep vadul csókolózik a tizennyolc éves Jasper Murraynek

Szombat reggelenként a Williams gyerekek bementek az apjuk dolgozószobájába, hogy átvegyék tőle a heti zsebpénzt: a tizenhét éves Evie egy fontol, Dave tíz shillinget. De a viktoriánus koldusokhoz hasonlóan sokszor végig kellett hallgatniuk előtte egy prédikációt. Ma Evie megkapta a pénzt és már mehetett is, ám Dave-et visszatartotta az apjuk. Amikor az ajtó becsukódott, Lloyd azt mondta:

– Nagyon rosszak az osztályzataid.

Ezt Dave is tudta. Iskoláztatása tíz éve alatt az összes írásbeli vizsgán elhasalt.

– Sajnálom – mondta. Nem akart vitatkozni, csak a pénzét akarta, hogy leléphessen.

Papa kockás inget és kardigánt viselt, a szombati szerelését.

– Holott nem vagy ostoba – szögezte le.

– A tanárok szerint buta vagyok – felelte Dave.

– Én ezt nem hiszem el. Értelmes vagy, csak lusta.

– Nem vagyok lusta.

– Akkor mi vagy?

Dave-nek erre nem volt válasza. Lassan olvasott, de ami még rosszabb, amint lapozott, rögtön elfelejtette, mit olvasott. Írni sem tudott helyesen: amikor le akarta írni, hogy „kenyér”, a tollából „tenyér” kanyarodott elő”, és észre sem vette a különbséget.

– Jelest kaptam szóbeli franciából és németből – mondta.

– Ami csak azt bizonyítja, hogy tudsz te, ha akarsz.

Ez semmit nem bizonyított, de Dave nem tudta, hogyan magyarázza el.

– Nagyon sokat törtem a fejem, hogy mit tehetnénk – folytatta a papa. – Anyáddal rengeteget beszéltünk erről.

Fenyegetően hangzott. Mi a fene következik most?

– Túl nagy vagy már ahhoz, hogy elfenekeljenek, különben sem hittünk soha a testi fenyítés hatékonyságában.

Ez igaz. A legtöbb srácot elgyepálták, ha rosszul viselkedett, de Dave-et évek óta nem ütötte meg az anyja, az apja pedig soha. Ám a „fenyítés” szó, az aggasztóan hangzott. Nyilvánvalóan az következik.

– Az egyetlen lehetséges eszköz, amellyel elképzelésem szerint rákényszeríthetlek, hogy a tanulásra összpontosíts, a zsebpénzed megvonása.

Dave nem hitt a fülének.

– Miféle megvonása?

– Addig nem kapsz pénzt, amíg nem javulnak az osztályzataid.

Erre nem számított.

– De hát miből közlekedjek Londonban? – És vegyek cigarettát, és jussak be a Jump Clubba, gondolta utána rémülten.

– Egyébként is gyalog jársz az iskolába. Ha máshova akarsz menni, akkor jobban teszed, ha javítasz.

– De így nem tudok élni!

– Ingyen kapod az ételt, a szekrényed tele van ruhával, nem kell olyan sok mindent nélkülöznöd. Csak azt tartsd észben, hogy ha nem tanulsz, akkor nincs pénz.

Dave dühös lett. Esti programja romba dőlt. Tehetetlennek, gyereknek érezte magát.

– Szóval így állunk?

– Igen.

– Akkor csak pocsékolom itt az időmet.

– Mert az apádat hallgatod, aki legjobb képessége szerint igyekszik

nevelni.

– Ez ugyanaz – felelte Dave, és kidübörgött.

Lekapta a bőrdzsekijét az előszobai fogasról, és elment hazulról. Enyhe tavaszi reggel volt. Most mit tegyen? Mára azt tervezte, hogy találkozik pár haverral a Piccadilly Circuson, végigsétál a Denmark Streeten, megnézi a gitárokat, megiszik egy korsó sört egy kocsmában, azután hazamegy és fölveszi az extra csúcsos gallérú inget.

Volt némi apró a zsebében, fél pint sörre elegendő. Honnan szerezhet annyit, amennyiért beengedik a Jump Clubba? Talán dolgozhatna. De ki veszi föl ilyen rövid időre? Egyes barátai dolgoztak szombaton vagy vasárnap, boltokban és éttermekben, ahol hétvégeken szükség van kisegítőre. Azon gondolkodott, hogy bemegy egy kávéházba, és felajánlja, hogy elmosogat a konyhán. Egy próbálkozást megér. Elindult a West End felé.

Azután más jutott az eszébe.

Vannak rokonai, akik talán alkalmaznák. Apja húga, Millie a divatszakmában dolgozik, három üzlete van gazdag észak-londoni elővárosokban: Harrow-ban, Golders Greenben és Hampsteadben. Ő esetleg adhatna szombati munkát, bár a fiú nem tudta, mennyire menne neki a női szerkók eladása. Millie férje, Abie Avery bőrnagykereskedő. Az ő kelet-londoni raktára talán esélyesebb. De Millie néni és Abie bácsi valószínűleg leellenőriznék a papánál, aki közölné velük, hogy Dave-nek tanulnia kell, nem dolgozni. Millie-nek és Abie-nek azonban van egy fia, Lenny, aki huszonhárom éves, kiskereskedő és simlis. Lenny szombatonként egy piaci standon árusított Aldgate-ben, az East Enden, Chanel No.5-öt és más parfümöket nevetségesen alacsony áron. Azt sutyorogta a vevőinek, hogy lopott holmi, valójában közönséges hamisítványok voltak, olcsó pacsulik drágának látszó flakonokban.

Lenny adhat neki egynapi munkát.

Volt nála annyi pénz, hogy metrózzon. Lement a legközelebbi megállóba, megvette a jegyét. Ha Lenny elutasítja, nem tudta, hogy jön vissza. Bár szükség esetén kutyagolhat pár kilométert.

A metró elvitte London alatt a gazdag Nyugatról a proli Keletre. A piac máris pukkadásig volt vevőkkel, akik olcsóbban akarlak vásárolni, mint a rendes boltokban. Dave sejtette, hogy az áruk egy része lopott: üzemek hátsó

ajtaján kicsempészett elektromos vízforralók, villanyborotvák, vasalók és rádiók. Vagy a gyártók dobták piacra olcsón a fölösleget: olyan lemezeket, amelyek senkinek sem kellettek, olyan könyveket, amelyekből nem lett bestseller, ronda képkereteket, kagyló alakú hamutartókat. De az áruk többsége hibás volt: lejárt szavatosságú csokoládé dobozszám, csíkos sálak szövési hibával, foltosra festett bőrcsizmák, porcelán tányérok, amelyekről lemaradt a fél virág.

Lenny közös nagyapjukra, a néhai Bernie Leckwithre emlékeztetett sűrű, sötét hajával, barna szemével. Pomádés haját Elvis-fazonra fésülte.

– Szia, Dave kölyök! – üdvözölte szívélyesen. – Akarsz kölnit venni a barátnődnek? Próbáld ki a Fleur Sauvage-et. – A nevet angolosan „flöer szevidzsnek” ejtette. – Garantálom, hogy lecsúszik tőle a bugyija, és neked két shilling hat pennyért adom.

– Munka kéne, Lenny – mondta Dave. – Dolgozhatnék nálad?

– Munka kell? De hát anyád milliomos, nem? – felelte kitérően Lenny.

– A papa nem ad zsebpénzt.

– Miért?

– Mert rosszul tanulok. Szóval leégtem. Csak annyi pénzt akarok összeszedni, hogy elég legyen estére.

Lenny harmadszor is kérdéssel válaszolt:

– Mi vagyok én, munkaközvetítő?

– Adj egy lehetőséget. Lefogadom, hogy el tudom passzolni a parfümöt.

Lenny egy vevőhöz fordult.

– Asszonyom, önnek rendkívül jó ízlése van. A Yardley parfümök a legjobbak a piacon – ennek ellenére az a flakon, amelyet a kezében tart, mindössze három shillingbe kerül, hiszen jómagam két shilling hat pennyt fizettem érte a pofának, aki lopta, akarom mondani, szállította.

A nő vihogott, és megvette a parfümöt.

– Bért nem fizethetek – közölte Lenny. – De megmondom, mit tehetek: tíz százalékot adok mindenből, amit elsózol.

– Rendben – felelte Dave, azzal beállt Lennyhez a pult mögé.

– Tedd zsebre a pénzt, később elszámolunk. – Unokabátyja lepengetett neki egy fontot apróban, hogy vissza tudjon adni.

Dave fölvett egy Yardleyt, habozott, majd rámosolygott egy arra jövő nőre, és azt mondta:

– A legjobb parfüm a piacon!

A nő visszamosolygott és továbbment.

Dave tovább próbálkozott, igyekezett utánozni Lenny dumáját, és pár perc múlva eladott egy Patou-féle Joyt két font hat pennyért. Egykettőre betanulta Lenny szövegeit:

– Nem minden hölgynek van olyan stílusa, hogy ezt viselje, de ön… Csupán akkor vásárolja meg, ha van egy férfi, akinek *igazán* tetszeni óhajt… Végeladás, nincs maradás, a kormány betiltotta ezt az illatot, mert túl szexire sikerült…

A piacozók vidámak voltak, mindig készen álltak a nevetésre. Kiöltöztek a piacra, mert ez társasági esemény volt. Dave egy csomó új kifejezést tanult a pénzre: a hatpennys volt a dudva, az öt shilling a dollár, a tíz shillinges bankjegy a mallér.

Az idő repült. Egy pincérnő egy közeli büféből kihozott két vastag szendvicset, amiben sült szalonna volt fehér kenyéren, ketchuppal. Lenny kifizette és az egyiket Dave-nek adta, aki ámulva eszmélt rá, hogy ebédidő van. Csőfarmerjének zsebét húzta az apró. Élvezet volt elgondolni, hogy ennek a tíz százaléka az övé! Délután feltűnt neki, hogy alig maradt ember az utcákon. Lenny elmagyarázta, hogy mindenki elment a focimeccsre.

Estére az üzlet úgyszólván megszűnt. Dave úgy érezte, hogy akár öt font is csöröghet a zsebében, mely esetben tíz shillinget keresett, ami egyenlő a heti zsebpénzével, tehát elmehet a Jump Clubba.

Ötkor Lenny elkezdte leszedni a standot. Dave segített kartondobozokba rakni a megmaradt árut, azután mindent berámoltak Lenny sárga Bedfordjába.

Amikor megszámolták Dave pénzét, kiderült, hogy több mint kilenc font. Lenny egy fontot adott neki, kicsit többet a tíz százaléknál, „mert segítettél elpakolni”. Dave ujjongott, hiszen megduplázta az összeget, amelyet az apjától kapott volna reggel. Boldogan idejön minden szombaton, gondolta, különösen, ha ez azt jelenti, hogy nem kell végighallgatnia az apja prédikálását.

Elmentek a legközelebbi kocsmáig, és rendeltek egy-egy pint sört.

– Te tudsz egy kicsit gitározni, igaz? – kérdezte Lenny, miután leültek egy piszkos asztalhoz, amelyen teli hamutartó éktelenkedett.

– Igen.

– Milyen hangszered van?
– Egy Eko. A Gibson olcsó másolata.
– Elektromos?
– Dzsesszgitár.
Lenny türelmetlennek látszott: talán nem sokat tudott a gitárokról.
– Azt kérdeztem, be tudod-e dugni a konnektorba.
– Igen. Miért?
– Mert kell egy ritmusgitáros a bandámba.
Ez izgalmas volt. Dave nem gondolt még rá, hogy belépjen valamelyik zenekarba, de az ötlet azonnal vonzotta.
– Nem is tudtam, hogy van egy bandád – mondta.
– A Guardsmen. Zongorázok, és a legtöbbször énekelek is.
– Milyen zenét játszotok?
– Rock and rollt. Csakis.
– Pontosan milyen fajtát…
– Elvis, Chuck Berry, Johnny Cash… A nagyokat.
Dave minden nehézség nélkül le tudta játszani a háromakkordos dalokat.
– És mi a helyzet a Beatlesszel? – Az *ő* akkordjaik nehezebbek.
– Kikkel? – kérdezte Lenny.
– Egy új csapat. Mesések.
– Sosem hallottam róluk.
– Mindenesetre a régi rockdalokat le tudom játszani ritmusgitáron.
Lenny kicsit felhúzta az orrát a fogalmazás miatt, de mégis azt mondta:
– Akkor eljössz egy meghallgatásra a Guardsmenhez?
– Klassz lenne!
Lenny az órájára nézett.
– Mennyi ideig tart, hogy hazamenj és elhozd a gitárod?
– Fél óra, és egy másik fél óra, amíg visszaérek.
– Találkozzunk az aldgate-i Munkásklubban hétkor. Ott lépünk föl. Meghallgathatunk, mielőtt kezdenénk. Van erősítőd?
– Egy kicsi.
– Megteszi.
Dave felszállt a metróra. Átmelegítette az üzleti siker és a sör, amit megivott. Elszívott egy cigarettát a metrón, és örvendezett, hogy legyőzte az apját. Elképzelte, ahogy hanyagul odaveti Linda Róbertsonnak: „Egy

beatzenekarban gitározok.” Ez fixen hatni fog rá.

Hazaért, bement a hátsó ajtón. Sikerült eljutnia a szobájába anélkül, hogy a szülei észrevették volna. Alig néhány percbe telt, hogy beletegye a gitárját a tokba, és fölkapja az erősítőt.

Éppen távozni készült, amikor bejött a nővére, Evie már szombat estéhez öltözve. Miniszoknyát és térdig érő csizmát viselt, a haját feltupírozta. Vastagon kifestette a szemét abban a pandastílusban, amit Dusty Springfield hozott divatba. Idősebbnek látszott tizenhétnél.

– Hova mész? – kérdezte Dave.

– Buliba. Állítólag Hank Remington is ott lesz.

Remington, a Kords szólóénekese rokonszenvezett Evie néhány kedvenc ügyével, mint ezt közölte interjúiban.

– Jó nagy zűrt csináltál ma – mondta Evie. Nem szemrehányásból: mindig Dave-et pártolta, ha az összekapott a szülőkkel, mint ahogy az öccse is kiállt őmellette.

– Miért mondod?

– Papa nagyon feldúlt.

– Feldúlt? – Dave nem értette. Az apjuk képes volt dühös, csalódott, szigorú, parancsoló vagy zsarnoki lenni, és a fiú minden esetben tudta, hogyan reagáljon. De hogy feldúlt? – Miért?

– Gondolom, összevesztetek.

– Nem adott zsebpénzt, mert rosszak a jegyeim.

– Mit csináltál?

– Semmit. Kimentem. Valószínűleg bevágtam az ajtót.

– Hol voltál egész nap?

– Lenny Avery piaci standjánál dolgoztam, és kerestem egy fontol.

– Jó neked! Hova mész most a gitároddal?

– Lennynek van egy beatzenekara. Azt akarja, hogy legyek a ritmusgitárosa. – Ez azért túlzás: még nem kapta meg az állást.

– Sok szerencsét!

– Gondolom, elmondod mamáéknak, hova megyek.

– Csak ha akarod.

– Nem érdekel. – Az ajtóhoz ment, ott megállt. – Feldúlt?

– Igen.

Dave vállat vont és kiment.

Úgy hagyta el a házat, hogy senkivel sem találkozott.

Alig várta a meghallgatást. Sokszor énekelt és gitározott együtt a nővérével, de még sosem lépett fel igazi bandával, ahol dobos is van. Reménykedjünk, hogy elég jó – bár ez ritmusgitárral nem annyira nehéz.

A metrón a gondolatai visszavándoroltak az apjához. Elcsodálkozott, amikor azt hallotta, hogy a papa felizgatta magát. Az apáknak sebezhetetlennek kell lenniük – noha már látja, hogy ez gyerekes elképzelés. Bosszantó. Bár az is lehet, hogy neki kell változtatnia a felfogásán. Lehet, hogy fel kell hagynia a méltatlankodással és a duzzogással. Mert itt nem *ő* az egyetlen, aki szenved. A papa megbántotta őt, de *ő* is megbántotta a papát, és ezért mindketten felelősek. Felelősnek lenni nem olyan kellemes, mint mérgesnek lenni.

Megtalálta az aldgate-i Munkásklubot, bevitte a gitárt meg az erősítőt. Sivár hely volt, neoncsövek világították meg szembántó fénnyel a műanyag asztalokat és a csővázas székeket, amelyeket úgy állítottak sorokba, mint egy gyári menzán. Nem igazán rock and rollra való hely.

A Guardsmen a színpadon hangolt. A zongoránál Lenny ült, Lew volt a dobos, Buzz a basszusgitáros, Geoffrey a szólista. Geoffrey előtt mikrofon állt, ezek szerint énekel is. Mindhárman idősebbek voltak Dave-nél: a húszas éveik elején jártak, és Dave attól félt, hogy sokkal jobb zenészek nála. Hirtelen a ritmusgitározás sem tűnt olyan könnyűnek.

Hozzáhangolta gitárját a zongorához, bekapcsolta az erősítőt.

– Ismered a *Mess of Bluest?* – kérdezte Lenny.

Dave ismerte. Fellélegzett. Ez egy egyszerű rockszám C-dúrban. A zongora vezetett, amit könnyű volt gitáron kísérni. Fesztelen nyugalommal pengetett, sosem érzett, különös energiát merítve a közös játékból.

Lenny jól énekel, gondolta. Buzz és Lew nagyon megbízhatóan hozták a ritmusszekciót. Geoffnak volt néhány színes futama a szólógitáron. Hozzáértő banda, még ha némileg fantáziátlan is.

A szám végén Lenny annyit mondott:

– Az akkordok jól kihozzák a dallamot, de tudnád kicsivel ütemesebbre venni?

Dave meglepődött, hogy kritizálják. Ő azt hitte, jól játszott.

– Oké – felelte.

A következő szám a *Shake, Rattle and Roll* volt, Jerry Lee Lewis

slágere, amelyben ugyancsak a zongora vezet. Geoffrey egy szólamban énekelte a refrént Lennyvel. Dave hullámzó, off-beat akkordokat játszott, amelyek már jobban tetszettek Lennynek.

Johnny B. Goode, mondta be a címet Lenny, és Dave kérés nélkül, lelkesen belevágott a Chuck Berry-számba. Az ötödik ütemnél arra számított, hogy csatlakoznak hozzá, mint a lemezen, de a Guardsmen hallgatott. Dave abbahagyta, mire Lenny felvilágosította:

– Rendszerint én zongorázom a bevezetést.

– Bocs – felelte Dave. Lenny újra kezdte a számot.

Dave lekonyult. Ezt elszúrta.

A következő szám az Everly Brothers *Wake Up, Little Susie*-ja volt. Dave csodálkozására Geoffrey nem tercelt. Az első versszak után Dave odaállt Geoffrey mikrofonjához, és együtt énekelt Lennyvel. A következő percben a két fiatal pincérnő, akik a hamutartókat rakták szét az asztalokon, abbahagyta a munkát, hogy hallgassák őket. A szám végén tapsoltak. Dave elégedetten elvigyorodott. Ez volt az első alkalom, hogy bárki megtapsolta a családján kívül.

Az egyik lány odaszólt neki:

– Hogy hívják a bandádat?

Dave Lennyre mutatott.

– Az övé a banda, és Guardsmen a neve.

– Ó ! – A lány kissé csalódottnak látszott.

Lenny utolsónak a *Take Good Care of My Babyt* választotta, és Dave ismét tercelt neki. A pincérnők az asztalok között táncra perdüllek.

A szám után Lenny fölállt a zongorától.

– Hát nem vagy valami szuper gitáros – mondta. – Viszont szépen énekelsz, azok a lányok odáig voltak érted.

– Akkor most bevettél, vagy sem?

– Tudsz ma este játszani?

– Ma este! – Örült, de arra nem számított, hogy azonnal kezdhet. Úgy tervezte, hogy később találkozik Linda Róbertsonnal.

– Van valami jobb dolgod? – Lenny kicsit sértődötten nézett rá, amiért Dave nem mondott azonnal igent.

– Hát, egy lánnyal akartam találkozni, de majd megvár. Mennyi ideig játszunk?

– Ez munkásklub. Nem maradnak későig. Fél tizenegy tájban végzünk.
Dave úgy számolt, hogy tizenegyre átér a Jump Clubba.
– Akkor jó – mondta.
– Rendben – bólintott Lenny. – Isten hozott a bandában.

Jasper Murray továbbra sem engedhette meg magának, hogy Amerikába utazzon. A londoni St. Julian's College-ban volt egy Észak-Amerika Klub, amely különjáratokra kínált olcsó jegyeket. Egy kései délutánon Jasper bement a diákszövetségben található kis irodájukba, és az árak felől érdeklődött. Megtudta, hogy kilencven fontért utazhat New Yorkba. Ez túl sok volt, így bánatosan távozott.

A kávézóban észrevette Sam Cakebreadet. Már napok óta leste az alkalmat, hogy beszélhessen vele a *St. Julian's News* diákújság szerkesztőségén kívül. Sam volt az újság főszerkesztője, Jasper a hírszerkesztő.

Sammel ott volt a húga, Valerie, aki ugyancsak a St. Julianbe járt. Ő vezette a divatrovatot, és olyan csinos volt mini ruhájában, tweedsapkájával, hogy Jasper máskor flörtölt volna vele, de ma komolyabb dolgai voltak. Jobban szeretett volna négyszemközt tárgyalni Sammel, de végül úgy döntött, hogy Valerie jelenléte nem olyan nagy gond.

Odavitte a kávéját Sam asztalához.

– A tanácsodat szeretném kérni – mondta. Igazából információra volt szüksége, nem tanácsra, de az emberek néha nem szívesen osztják meg azt, amit tudnak. Hízelgőbbnek találják, ha tanácsot kérnek tőlük.

Sam halszálkamintás zakót viselt nyakkendővel, és pipázott: talán azért, hogy idősebbnek nézzék.

– Foglalj helyet. – Összehajtogatta az újságot, amelyet olvasott.

Jasper leült. Eléggé kényszeredett viszonyban voltak, tekintve, hogy a főszerkesztői posztért versengtek, és Sam győzött. Jasper nem mutatta ki a haragját, és Sam megtette hírszerkesztőnek. Kollégák lettek, barátok nem.

– Jövőre én akarok lenni a főszerkesztő – mondta. Azt remélte, hogy Sam segíteni fog; vagy azért, mert megfelelőnek találja a munkára – mert valóban az vagy sima bűntudatból.

– Ez Lord Jane-en múlik – felelte kitérően Sam. Jane volt az iskola igazgatója.

– Lord Jane kikéri a véleményedet.
– Ott van még az egész jelölőbizottság.
– De te és az igazgató számítotok igazából.
Sam ezen nem vitatkozott.
– Szóval a tanácsomat akarod.
– Ki indul még?
– Nyilvánvalóan Toby.
– Tényleg. – Toby Jenkins volt a színes háttéranyagok szerkesztője, egy eminens diák, aki sorozatban írta az unalmas cikkeket a dekanátus vezetőjéhez vagy a kincstárnokéhoz hasonló egyetemi hivatalnokok munkájáról.
– Pályázni fog.
Maga Sam részben azért kapta meg a tisztséget, mert neves újságírók voltak a rokonságában. Lord Jane-nek imponáltak az ilyesfajta kapcsolatok. Ez ingerelte Jaspert, de nem beszélt róla.
– Toby anyagai laposak.
– Pontos riporter, még ha fantáziátlan is.
Jasper ezt a megjegyzést támadásnak tekintette. Ő éppen az ellentéte volt Tobynak. Többre tartotta a szenzációt a pontosságnál. Az ő riportjaiban a lökdösődésből mindig harc lett, a tervből összeesküvés, a nyelvbotlásból orcapirító hazugság. Tudta, hogy az emberek nem a tájékozódás, hanem az izgalom kedvéért olvasnak újságot.
– Ő írta azt a cikket a refektórium patkányairól – tette hozzá Cakebread.
– Tényleg. – Jasper erről megfeledkezett. A cikk nagy felzúdulást keltett. Igazából a puszta véletlenen múlott: Toby apja a helyi tanácsban dolgozott, így tudta, mennyi fáradságába kerül a közegészségügyi osztálynak a féregirtás a St. Julian tizennyolcadik századi pincéiben. Ennek ellenére ez biztosította a háttéranyagok szerkesztői posztját Tobynak, aki azóta fele ilyen jó anyagokat sem ír. – Akkor hát valami szenzációra van szükségem – mondta elgondolkodva.
– Talán.
– Úgy érted, olyasmire, hogy teszem azt, az igazgató sikkaszt, hogy fizesse a kártyaadósságait.
– Kétlem, hogy Lord Jane szerencsejátékokat űzne.
Samnek nem volt valami híres humorérzéke.

Jaspernek eszébe jutott Lloyd Williams. Talán tőle szerezhetne valamilyen tippet? Lloyd, sajnos, rendkívül diszkrét.

Azután Evie jutott az eszébe. A lány az Irving Színművészeti Iskolára jelentkezett, amely a St. Julianhez tartozik, így érdekes lehet az újságolvasók számára. Most kapta meg az első szerepét egy *Mindenütt Miranda* című filmben. Ráadásul Hank Remingtonnal, a Kords énekesével jár. Talán…

Fölállt.

– Köszönöm a segítséget, Sam. Őszintén hálás vagyok.

– Szívesen – felelte Sam.

Jasper hazametrózott. Minél többet gondolt arra, hogy interjút készít Evie-vel, annál izgatottabb lett.

Tudta az igazat Evie-ről és Hankről. Hogy nemcsak randiznak, de fülledt viszonyuk is van. A lány szülei annyit láttak az egészből, hogy Evie heti két-három alkalommal találkozik Hankkel, és szombatonként éjfélre jön haza. Ám Jasper és Dave arról is tudott, hogy tanítás után a legtöbb napon fölmegy Hank chelsea-i lakására, és szexelnek. Hank már írt is hozzá egy számot *Túl fiatal a blúzhoz* címmel.

De vajon ad interjút Jaspernek?

Amikor hazaért a Great Peter Street-i házba, Evie a vörös csempés konyhában tanult. A haját rendetlenül tűzte föl, kifakult, ócska inget viselt, de még így is mesésen nézett ki. Jasper szívélyes kapcsolatot ápolt vele. Amikor Evie még kislányosan körülrajongta, mindig gyengéd volt hozzá, noha sose bátorította. Azért volt ennyire óvatos, mert nem akart olyan válságot, amivel megharagíthatta volna Evie nagylelkű, vendégszerető szüleit. Most még jobban örülhetett, hogy megőrizte a lány jóindulatát.

– Hogy megy? – kérdezte és a szöveg felé biccentett.

Evie vállat vont.

– A szöveg nem nehéz, de a film új kihívás lesz.

– Talán interjút kéne csinálnom veled.

A lány zavarba jött.

– Csak olyan interjút szabad adnom, amit a stúdió szervez.

Jasper megriadt. Miféle újságíró lesz belőle, ha még egy interjút sem képes készíteni Evie-vel, holott a házában lakik?

– Csak a diákújságnak lenne – mondta.

– Hát gondolom, az nem számít.

A fiú reményei szárba szöktek.

– Biztos, hogy nem. És segíthetne, hogy fölvegyenek az Irvingbe.

A lány letette a szövegét.

– Jól van. Mit akarsz tudni?

Jasper palástolta diadalmas ujjongását.

– Hogy kaptad meg a szerepet a *Mindenütt Mirandá*ban? – kérdezte flegmán.

– Elmentem egy meghallgatásra.

– Mesélj erről. – Jasper elővett egy noteszt, és írni kezdett.

Vigyázott, hogy ne hozza szóba a vetkőzést a *Hamletben.* Attól félt, ha megemlítené, Evie letiltaná, hogy írjon róla. Szerencsére nem kellett erről kérdeznie, hiszen a saját szemével látta a jelenetet. Ehelyett a *Miranda* sztárjairól faggatta, meg hogy milyen híres emberekkel találkozott még, azután fokozatosan áttért Hank Remingtonra.

Amikor kiejtette Hank nevét, Evie tekintetében fellángolt a szenvedély.

– Hank a legbátrabb és legelkötelezettebb ember, akit ismerek – mondta. – Csodálom őt.

– De nem csak csodálod.

– Imádom.

– És együtt jártok.

– Igen, de erről nem akarok sokat beszélni.

– Hát persze, nem gond.

– Igen – felelte Evie, és ennyi elég volt.

Megérkezett az iskolából Dave, és csinált magának forró tejjel egy instant kávét.

– Úgy tudtam, nem szabad reklámoznod magad – mondta a nővérének.

Fogd be a pofád, te kiváltságos kis gennygóc!, gondolta Jasper.

– Csak a *St. Julian's Newsba* lesz – felelte a lány.

Jasper még aznap este megírta a cikket.

Amint meglátta a legépelt szöveget, rájött, hogy ebből többet lehet kihozni, mint amennyi egy diákújságba kell. Hank sztár, Evie kezdő színésznő, Lloyd pedig parlamenti képviselő: ez hatalmas sztori lehet, gondolta növekvő izgalommal. Ha sikerülne elhelyezni egy országos lapban, az nagy lökést adna a karrierjének.

Viszont magára haragíthatná a Williams családot.

Másnap leadta Sam Cakebreadnek a cikket.

Azután izgatottan felhívta a *Daily Echo* bulvárlapot.

A hírszerkesztőt kérte, de nem kapta meg. Helyette egy Barry Pugh nevű riporterhez kapcsolták.

– Egy diáklap újságírója vagyok és van egy sztorim az önök számára – mondta.

– Gyerünk, ki vele – biztatta Pugh.

Jasper csak egy pillanatig habozott. Tudta, hogy most elárulja Evie-t és az egész Williams családot, ennek ellenére belevágott:

– Egy parlamenti képviselő lánya lefekszik egy popsztárral.

– Jó – felelte Pugh. – Kikről van szó?

– Találkozhatnánk?

– Gondolom, pénzt akar?

– Igen, de nem csak azt.

– Mi van még?

– Azt akarom, hogy az én nevemmel jelenjen meg a cikk.

– Először halljam a sztorit, azután meglátjuk.

Pugh ugyanazzal a taktikával próbálta csőbe húzni, amit Jasper használt Evie-vel.

– Köszönöm, de nem – felelte határozottan. – Ha nem tetszik a történet, akkor ne tegyék közzé, de ha használható, akkor a nevem is legyen ott alatta.

– Rendben – válaszolta Pugh. – Mikor találkozhatunk?

Kél nappal később a Great Peter Streeten Jasper azt olvasta reggeli közben a *Guardianben,* hogy Martin Luther King hatalmas polgári engedetlenségi tüntetést szervez Washingtonba egy polgárjogi törvény támogatására. King legalább százezer emberre számított.

– Hú, ezt szívesen megnézném – mondta Jasper.

– Én is – jelezte Evie.

A megmozdulást augusztusra tervezték, a vakáció idejére, amikor Jasper szabad lenne. Csak hát nem engedhetett meg magának kilencven dollárt, hogy elutazzon az USA-ba.

Daisy Williams felbontott egy borítékot, és azt mondta:

– Jó ég! Lloyd, levelet kaptunk német unokatestvéredtől, Rebeccától!

Dave, a legfiatalabb a reggelizők között, lenyelt egy kanál gabona-

pelyhet, és megkérdezte:
– Az meg ki a csuda?
Az apja, aki a hivatásos politikus gyorsaságával loholt végig az újságokon, felnézett, és azt felelte:
– Nem igazi unokatestvér. Távoli rokonaim fogadták örökbe az után, hogy a szülei meghaltak a háborúban.
– El is felejtettem, hogy vannak német rokonaink – mondta Dave. – Gott im Himmel!
Jasper már megfigyelte, hogy Lloyd gyanúsan szűkszavú, ha a rokonsága kerül szóba. A néhai Bernie Leckwith a mostohaapja volt, de senki sem beszélt a valódi apjáról. Jasper biztosra vette, hogy törvénytelen gyerek. Csak ez nem igazi bulvárhír: a törvénytelen származás már nem akkora szégyen, mint régebben. Mindegy, Lloyd sosem részletezte a dolgot.
– Utoljára 1948-ban láttam Rebeccát. – folytatta Lloyd. – Tizenhét éves lehetett. Akkor már örökbe fogadta a rokonom, Carla Franck. A Mitte nevű negyedben laknak, a berlini fal rossz oldalán. Mi lett vele?
– Kijutott valahogy Kelet-Németországból, és Hamburgba költözött – felelte Daisy. – Ó… a férje olyan súlyosan megsebesült menekülés közben, hogy tolókocsiba került.
– Hogyhogy épp most ír nekünk?
– Próbálja kinyomozni Hannelore Rothmannt – Daisy Jasperro nézett. – Ő a nagyanyád. Ő vette a gondjaiba Rebeccát a háború idején, amikor a vér szerinti szülei meghaltak.
Jasper sohasem találkozott az anyja rokonaival.
– Nem tudjuk pontosan, mi történt a német nagyszüleimmel, de anya biztosra veszi, hogy meghaltak – mondta.
– Megmutatom ezt a levelet az anyádnak – határozta el Daisy. – írnia kellene Rebeccának.
Lloyd kinyitotta a *Daily Echó*t, és felkiáltott.
– A pokolba! Ez meg mi?
Jasper már várta a pillanatot. Összekulcsolta ujjait a térdén, hogy ne látsszon a remegésük.
Lloyd kiterítette az újságot az asztalon. A harmadik oldalon lévő fotón Evie jött ki egy bárból Hank Remingtonnal, és fölötte azt ordította a főcím:
HANK, A KORDS SZTÁRJA & EGY MUNKÁSPÁRTI KÉPVISELŐ

NUDIZÓ LÁNYA (17)!

Barry Pugh – Jasper Murray

– Ezt nem én írtam! – hazudta Jasper. Erőltetettnek érezte a felháborodását, mert igazából örült, hogy láthatja a nevét egy országos lapban. Úgy tűnt, a többiek nem vették észre vegyes érzelmeit.

Lloyd felolvasta: „Hank Remington popsztár legújabb üdvöskéje Lloyd Williamsnek, a Munkáspárt hoxtoni képviselőjének az alig tizenhét éves lánya. Evie Williams kezdő filmcsillag arról híres, hogy pucéran lépett fel az úri gyerekek lambelhi elit iskolájában."

– Egek, de kínos! – mondta Daisy.

Lloyd tovább olvasott: „»Hank a legbátrabb és legelkötelezettebb ember, akit ismerek!«, jelentette ki Evie. Ő és Hank egyformán támogatják az atomfegyverek leszerelését, bár Evie apja ezt helyteleníti, mivel hadügyi kérdésekben ő a Munkáspárt szóvivője." – Szigorúan nézett Evie-re.

– Elég sok bátor és elkötelezett embert ismersz, beleértve az anyádat, aki a bombatámadások alatt mentőautót vezetett, és a nagyanyád testvérét, Billy Williamset, aki a somme-i csatában harcolt. Nagyon figyelemreméltó lehet ez a Hank, ha őket is árnyékba borítja.

– Oda se neki – vigasztalta Daisy. – Viszont úgy tudtam, Evie, hogy nem adhatsz interjúi a stúdió engedélye nélkül.

– Istenem, ez az én hibám – szólalt meg Jasper. Mindnyájan ránéztek. Tudta, hogy elkövetkezik ez a jelenet, készült rá. Nem esett nehezére, hogy zavartnak tűnjön, mert borzalmas bűntudata volt. – Interjút készítettem Evie-vel a diáklapnak. Az *Echo* bizonyára elszipkázta a sztorimat, és átírták, hogy szenzációs legyen. – Előre kitalálta ezt a mesét.

– Ez az első lecke a közéletből – mondta Lloyd. – Az újságírók sunyik.

Ez én vagyok, gondolta Jasper. A sunyi. De a Williams család láthatólag elhitte, hogy nem ő adta át a sztorit az *Echó*nak.

Evie kis híján elsírta magát:

– Elveszítem a szerepet!

– Nem hinném, hogy ez bármiféle kárt okozna a filmnek. Éppen ellenkezőleg! – mondta Daisy.

– Remélem, igazad lesz – válaszolta Evie.

– Nagyon sajnálom, Evie – szólalt meg Jasper annyi őszinteséggel, amennyit csak össze tudott szedni. – Félek, nagy csalódást okoztam neked.

– Nem volt szándékos – felelte Evie.

Jasper ennyivel megúszta. Az asztal körül senki nem nézett rá vádlón. Úgy vették, hogy senki sem hibás az *Echo* cikkéért. Daisy volt az egyetlen, akiben Jasper nem bízhatott, mert az asszony kissé elkomorodott, és kerülte az ő tekintetét. De az anyja miatt szerette Jaspert, így nem fogja kétszínűséggel gyanúsítani.

Fölállt.

– Bemegyek a *Daily Echo* szerkesztőségébe – mondta. – Megkeresem ezt a piszok Pugh-t, hogy megtudjam, mi erre a magyarázat.

Boldog volt, hogy elszabadulhat a házból. Sikeresen keresztülhazudta magát egy nehéz jeleneten, és mérhetetlenül megkönnyebbült.

Egy órával később az *Echo* szerkesztőségében volt. Felvillanyozta az élmény. Ez kell neki! íróasztalok, írógépek, csörömpölő telefonok, csőposta, izgalmas légkör!

Barry Pugh huszonöt éves volt, apró, kancsal emberke, gyűrött öltönyben, kopott antilopcipőben.

– Jól csináltad! – dicsérte Jaspert.

– Evie még most sem tudja, hogy én adtam nektek a sztorit.

Pugh-nak kevés ideje volt Jasper lelkifurdalására.

– Rohadt kevés sztori jelenhetne meg, ha minden alkalommal engedélyt kérnénk.

– Vissza kellett volna utasítania minden interjút, kivéve azokat, amelyeket a stúdió sajtósa szervez.

– A sajtósok az ellenségeid. Légy büszke, hogy túljártál az egyik eszén.

– Büszke vagyok.

Pugh egy borítékot adott át neki. Jasper feltépte, és egy csekket talált benne.

– A honoráriumod – mondta Pugh. – Ennyit fizetünk egy olyan cikkért, ami a harmadik oldalon jelenik meg.

Jasper a pénzre nézett. Kilencven font.

Eszébe jutott a washingtoni menet. Kilencven font az Egyesült Államokba szóló repülőjegy ára. Most már elmehet Amerikába.

A szíve szárnyra kelt.

A zsebébe tette a csekket.

– Nagyon köszönöm – mondta.

Barry biccentett.

– Majd jelentkezz, ha megint van egy ilyen sztorid.

Dave Williams drukkolt a fellépés miatt a Jump Clubban. Ez egy nagyon dögös hely volt London közepén, az Oxford Street mellett. Sztárcsináló híre volt, és több együttest is bejuttatott már a slágerlistába. Híres zenészek jártak ide, hogy meghallgassák az új tehetségeket.

Nem mintha olyan különleges lett volna. A terem egyik végében egy kis színpad volt, a másikban egy pult. A kettő között nagyjából kétszázan ráztak egymás szájába könyökölve. A padló volt a hamutartó. Az egyetlen dekorációt az itt fellépő hírességek néhány szakadt plakátja jelentette – kivéve az öltözőt, amelynek falai ocsmány firkákkal voltak tele.

Játéka sokat javult a Guardsmenben, hála unokatestvére segítőkész tanácsainak. Lenny csípte Dave-et, és úgy beszélt vele, mint a nagybátyja, noha csak nyolc évvel volt idősebb.

– Figyelj a dobosra – mondta –, akkor sose téveszted el a ritmust. – És: – Tanulj meg úgy játszani, hogy nem a gitárodra nézel, hanem a hallgatóid szemébe.

Dave hálás volt minden ötletért, bár tudta, messze van még attól, hogy profinak tűnjön. Ennek ellenére nagyszerűen érezte magát a színpadon. Semmit nem kellett olvasnia vagy írnia, többé nem nézték fajankónak. Értett ahhoz, amit csinált, és egyre jobb lett benne. Már arról álmodozott, hogy zenész lesz, és soha többé nem megy iskolába, de tisztában volt vele, hogy erre kevés esélye van.

A csapat ettől függetlenül egyre jobb lett. Ha Dave tercelt Lenny-nek, korszerűbb lett a hangzásuk, jobban emlékeztettek a Beatles-re. Dave rábeszélte Lennyt, hogy próbálkozzanak más stílusokkal, eredeti chicagói blues-zal és detroiti soullal, amelyekre lehet táncolni, csupa olyasmivel, amiket a fiatalabb együttesek játszanak. Ennek eredményeként egyre gyakrabban hívták meg őket fellépni . Már nem kéthetente egyszer zenéltek, hanem minden péntek-szombat estéjük foglalt lett.

Dave-nek még egy másik oka is volt az izgalomra. Ehhez a fellépéshez úgy jutottak hozzá, hogy megkérte Evie barátját, Hank Remingtont, ajánlja be a bandát a klubba. De Hank fintorgott, amikor meghallotta a nevüket.

– A Guardsmen olyan ósdin hangzik, mint a Four Aces meg a

Jordanaires! – jelentette ki.

– Megváltoztathatjuk – mondta Dave, aki bármire képes volt, hogy felléphessenek a Jump Clubban.

– A legújabb divat az, hogy valamelyik régi bluesból veszik a nevel. Mint a Rolling Stones.

Dave-nek eszébe jutott a Booker T and the MGs egyik száma, amit pár napja hallott. Megragadt benne a faramuci név.

– Mit szólnál a Plum Nellie-hez? – kérdezte.

Hanknek ez tetszett, és szólt a klubban, hogy kipróbálhatnának egy új csapatot, amelyet Plum Nellie-nek hívnak. Egy Hankhez hasonló híresség javaslata felért egy paranccsal, és a banda felléphetett.

Ám amikor Dave javasolta az új nevet, Lenny egyszerűen visszautasította.

– A Guardsmen a nevünk és az is marad – szögezte le, majd másra terelte a szót. Dave nem merte elárulni, hogy a Jump Club már elkönyvelte őket Plum Nellie-nek.

A meghallgatáson a *Lucille*-t játszották. Az első versszak után Dave megállt, és odafordult a szólógitáros Geoffreyhoz.

– Mi a franc volt ez? – kérdezte.

– Mi?

– A felénél valami furát játszottál.

Geoffrey mindentudóan mosolygott.

– Semmiség. Az csak egy összekötő akkord.

– Nincs rajta a lemezen.

– Mi van? Nem tudsz lejátszani egy leeresztett C-dúr akkordot?

Dave simán átlátott rajta. Geoffrey úgy akarja beállítani, mint egy kezdőt. Sajnos, tényleg sose hallott a leeresztett akkordról.

– A kocsmai zongoristák dupla mollnak hívják, Dave – magyarázta Lenny.

A fiú lenyelte a büszkeségét, és odaszólt Geoffreynak.

– Mutasd meg.

Geoffrey a szemét forgatta, és sóhajtott, de azért megmutatta a lefogást.

– Így kell, rendben? – mondta bágyadtan, mintha fárasztaná, hogy amatőrökkel kell foglalkoznia.

Dave utánozta. Nem volt nehéz.

– Legközelebb szólj, mielőtt elkezdjük ezt a kurva számot – mondta.

Ezután már minden jól ment. Phil Burleigh, a klub tulajdonosa bejött középre, úgy hallgatta őket. Mivel idejekorán kopaszodni kezdett, magától értetődően Göndör Burleigh-nek hívták. Végül helyeslően bólintott.

– Kösz, Plum Nellie – mondta.

Lenny gyilkos pillantást vetett Dave-re.

– A csapat neve Guardsmen – közölte konokul.

– Beszéltünk róla, hogy megváltoztatjuk – mondta Dave.

– Te beszéltél róla. Én nemet mondtam.

– A Guardsmen borzalmas név, haver – jelentette ki Göndör.

– Ez a nevünk.

– Figyelj, ma este eljön Byron Chesterfield – mondta Göndör némi kétségbeeséssel. – Ő a legfontosabb ügynök Londonban, sőt valószínűleg Európában is. Dolgozhatnátok neki, de nem egy ilyen névvel!

– Byron Chesterfield? – Lenny elnevette magát. – Világéletemben ismertem! A valódi neve Brian Chesnowitz. A testvérének standja van az aldgate-i piacon.

– A ti nevetek aggaszt, nem az övé – felelte Göndör.

– Nincs a mi nevünkkel semmi baj.

– Nem állhatok elő egy Guardsmen nevű bandával. Adnom kell a reputációmra. – Göndör fölállt. – Sajnálom, srácok – mondta. – Csomagoljatok.

– Ugyan már, Göndör, nem akarhatod felpipásítani Hank Remingtont – szólalt meg Dave.

– Hank régi haver – felelte Göndör. – Skiffle-t játszottunk együtt a 2i’s kávéházban az ötvenes években. De ő egy Plum Nellie nevű zenekart ajánlott, nem egy Guardsment.

Dave kétségbeesett.

– Minden barátom eljön! – mondta. Különösen Linda Róbertson miatt aggódott.

– Őszintén sajnálom – felelte Göndör.

Dave Lennyhez fordult.

– Használd már az eszed – kérte. – Mi múlik egy néven?

– Ez az én zenekarom, nem a tied – felelte konokul Lenny.

Szóval innen fúj a szél.

– Hát persze hogy a tied – helyeselt Dave. – De nem tőled tanultam, hogy a kuncsaftnak mindig igaza van? – Hirtelen megszállta az ihlet. – És holnap reggel ismét visszaváltoztathatod Guardsmenre, ha akarod.

– Nem! – válaszolta Lenny, de az ellenállása már gyengült.

– Jobb, mintha nem játszanánk – erősködött Dave, kihasználva az előnyét. – Most hazamenni viszont igazi bukás lenne.

– Ó, a francba, jól van – engedett Lenny.

A válság Dave mérhetetlen megkönnyebbülésére és örömére véget ért.

A pultnál álltak és söröztek, amikor szállingózni kezdett a közönség. Dave egy pintre korlátozta a fogyasztását: ennyi elég, hogy ellazuljon, de ahhoz nem, hogy elszúrja az akkordokat. Lenny két pinttel ivott meg, Geoffrey hárommal.

Dave nagy örömére megjelent Linda Róbertson, kurta lila ruhában, térdig érő fehér csizmában. Ő és Dave összes barátja túl fiatal volt ahhoz, hogy legálisan kiszolgálhassanak nekik alkoholt a kocsmákban, de nagyon igyekeztek idősebbnek látszani, és a törvényt egyébként sem vették túl szigorúan.

Linda másként viselkedett Dave-vel. Régen úgy kezelte, mint az okos kisöccsét, noha egykorúak voltak. Az a tény, hogy a fiú a Jump Clubban játszik, megváltoztatta a lány szemében. Most nagyvilági felnőttnek látta, és izgatottan faggatta a bandáról. Ha ezt kapja, amiért tagja Lenny gyengécske malacbandájának, gondolta Dave, milyen lehet egy valódi popsztár élete?

A többiekkel együtt elment átöltözni. A hivatásos bandák rendszerint egyforma ruhát viseltek, de az sokba került. Lenny azt a kompromisszumot kötötte, hogy vegyen mindenki vörös inget. Dave szerint az egyenruha kiment a divatból: az anarchista Rolling Stonesban mindenki a maga módján öltözik.

A Plum Nellie volt az előzenekar, tehát ők jöttek elsőnek. Lenny mint az együttes vezetője felkonferálta a számokat. A színpad szélén ült a pianínónál, amelyet olyan szögbe állítottak, hogy a zongorista letekinthessen a közönségre. Dave állt középen, játszott és énekelt, és a legtöbben őt nézték. Most, hogy nem kellett izgulnia a banda neve miatt – legalábbis átmenetileg –, lazíthatott. Úgy csóválta a gitárt, mintha táncolna vele; amikor énekelt, azt képzelte, hogy a közönséghez beszél, és arcjátékával, fejének mozgásával hangsúlyozta a szavakat. A lányok most is reagáltak, mint

rendesen: megbámulták és rámosolyogtak tánc közben.
A műsor után bejött az öltözőjükbe Byron Chesterfield.
Negyven körül járt, gyönyörű, világoskék mellényes öltönyt viselt százszorszépmintás nyakkendővel. Illatfelhőben érkezett.
– Nem rossz a bandád – mondta Dave-nek.
Dave Lennyre mutatott.
– Köszönöm, Mr. Chesterfield, de a zenekar Lennyé.
– Szia, Brian, nem is emlékszel rám? – kérdezte Lenny.
– A mindenit! – felelte Byron egy pillanatnyi habozás után. –Lenny Avery! – Londoni kiejtése zsírosabb lett. – Meg nem ismertelek volna. Hogy megy a stand?
– Remekül, soha jobban.
– A csapat jó, Lenny: a basszus és a dob megbízható, jók a gitárok és a zongora. Tetszenek a vokális számok. – Hüvelykujjával Dave-re bökött. – És a lányoknak tetszik a srác. Sok munkátok van?
Dave izgatott lett. Byron Chesterfieldnek tetszik a banda!
– Minden hétvégén fellépünk – válaszolta Lenny.
– Talán tudnék nektek egy hathetes vidéki turnét szervezni a nyáron, ha érdekel – mondta Byron. – Egy héten öt éjszaka keddtől szombatig.
– Nem is tudom – mondta Lenny közömbösen. – Meg kell kérnem a húgomat, hogy vigye a boltot, amíg távol vagyok.
– Heti kilencven font kápé. Nettó.
Ez több volt, mint amennyit valaha is kaptak, számolta Dave. Egy kis szerencsével éppen beleesik az iskolai szünetbe.
Bosszúságára Lenny még mindig habozott.
– Mi van az ellátással és a szállással? – kérdezte. Dave ekkor kapott észbe, hogy unokatestvére nem közönyös, hanem alkudozik.
– Szállást kaptok, ellátást nem – felelte Byron.
Talán valamelyik tengerparti üdülő?, találgatta Dave. Ott szoktak idénymunkára szerződtetni előadókat.
– Ennyi pénzért nem hagyhatom ott a standot, Brian. Kár, hogy nem heti százhúsz. Akkor alkalmasint megfontolnám a dolgot.
– A hely talán felemelhetné kilencvenötre a kedvemért.
– Legyen száztíz.
– Ha lemondok a saját gázsimról, esetleg meglesz a száz.

Lenny a többiekre nézett.
– Mit szóltok, srácok?
Valamennyien vállalták.
– Milyen helyről van szó? – kérdezte Lenny.
– Egy Dive nevű klubról.
Lenny a fejét rázta.
– Sosem hallottam róla. Hol van?
– Nem mondtam? – kérdezte Byron Chesterfield. – Hamburgban.

Dave alig bírt a lelkesedésével. Hathetes hakni, Németországban! A törvény szerint elég idős hozzá, hogy akár otthagyja az iskolát. Mégis elképzelhető, hogy hivatásos zenész lesz belőle?

Túláradó jókedvvel fogta a gitárt, az erősítőt és Linda Róbertsont, és hazafelé indult a Great Peter Streetre, azzal a szándékkal, hogy lerakja a cuccát, azután hazakíséri a lányt Chelsea-be. Sajnos a szülei még fenn voltak, és az anyja rárepült a hallban.

– Hogy ment? – kérdezte ragyogva.

– Remekül – felelte Dave. – Csak ledobom a gitárt, és hazakísérem Lindát.

– Szevasz, Linda – mondta Daisy. – Örülök, hogy ismét találkozunk.

– Kezét csókolom – felelte Linda udvariasan, visszaváltozva jól nevelt iskolás lánnyá, de a fiú látta, hogy az anyja figyelmét nem kerülte el a kurta ruha és a szexi csizma.

– Meghívnak még a klubba? – kérdezte Daisy.

– Szóval az van, hogy egy Byron Chesterfield nevű szervező nyári munkát kínált egy másik klubban. Ami csodás, mert éppen a nyári vakációra esik.

Kijött a nappaliból az apja, még mindig abban az öltönyben, amelyet valamilyen szombat esti politikai találkozóra vett föl.

– Mi esik a nyári vakációra?

– A bandánkat szerződtették hat hétre.

Lloyd elkomorodott.

– Tanulnod kell a szünidőben. Jövőre lesz a 0-s szintű vizsga, és az nagyon fontos. A jegyeid egyáltalán nem olyan jók, hogy az egész nyarat ellóghasd.

– Nappal tudok tanulni. Esténként játszunk.

– Hmm. Nyilvánvalóan nem zavar, hogy nem leszel ott a családoddal az éves nyaraláson Tenbyben.

– De igen – hazudta Dave. – Szeretem Tenbyt. Viszont ez nagy lehetőség.

– Hát, én nem tudom, hogyan hagyhatnánk egyedül itt a házban két hétig, amíg Walesben leszünk. Még csak tizenöt éves vagy.

– Öö…, a klub nem Londonban van – mondta Dave.

– Hát hol?

– Hamburgban.

– Micsoda? – hökkent meg Daisy.

– Ne légy nevetséges – mondta Lloyd. – Azt képzeled, hogy beleegyezünk ilyesmibe a te korodban? Először is a német munkajog szerint ez törvényellenes.

– Nem minden törvényt vesznek szigorúan – vitatkozott Dave. – Lefogadom, hogy te is törvényellenesen piáltál a kocsmákban tizennyolc éves korod előtt!

– Én anyámmal utaztam Németországba, és tizennyolc éves voltam. Biztosan nem töltöttem hat hetet felügyelet nélkül tizenöt évesen, ráadásul külföldön.

– Nem leszek felügyelet nélkül. Lenny bátyám is velem lesz.

– Nem hinném, hogy ő megbízható gardedám.

– Gardedám? – Dave fel volt háborodva. – Mi vagyok én, viktoriánus szűz?

– A törvény szerint gyerek vagy, a valóságban serdülő. Bizonyosan nem felnőtt.

– Van egy unokatestvéred Hamburgban – érvelt tovább kétségbeesetten Dave. – Rebecca. Írt a mamának. Megkérhetnéd, hogy nézzen rám.

– Távoli, adoptált unokahúg, és nem láttam tizenhat éve. Ez nem elég közeli kapcsolat ahhoz, hogy a nyárra rászabadítsak egy fegyelmezhetetlen kamaszt. Még a húgomra sem szívesen bíználak.

– A leveléből ítélve jószívű teremtés, Lloyd drágám – mondta békítőén Daisy –, és nem úgy tűnik, hogy lennének gyerekei. Talán nem haragudna, ha megkérnénk.

– Tényleg azt akarod, hogy Dave odamenjen? – bosszankodott Lloyd.

– Természetesen nem. Ha az lenne, amit én szeretnék, akkor velünk nyaralna Tenbyben. De nem kisgyerek már, és talán lazíthatunk a pórázon. –

Dave-re nézett. – Majd rájön, hogy keményebb munka és kevesebb szórakozás az, mint képzeli, és talán tanul valamit az életről.

– Nem! – mondta ellentmondást nem tűrő hangon Lloyd. – Ha tizennyolc lenne, talán beleegyeznék. De sokkal fiatalabb. Túl fiatal.

Dave üvölteni tudott volna dühében, ugyanakkor a legszívesebben elsírta volna magát. Csak nem teszik tönkre ezt a lehetőséget?

– Késő van – jelezte Daisy. – Beszéljük meg reggel. Dave-nek haza kell kísérnie Lindát, mielőtt a szülei aggódni kezdenének.

Dave habozott, nem szívesen hagyta félbe a vitát.

Lloyd a lépcsőhöz ment.

– Ne reménykedj – mondta a fiának. – Szó sem lehet róla.

Dave kinyitotta a bejárati ajtót. Ha most szó nélkül távozik, akkor téves benyomást hagy bennük. Értésükre kell adni, hogy nem fogják ilyen könnyen megállítani, ha el akar menni Hamburgba.

– Figyeljetek! – mondta. Az apja meglepetten nézett rá. Dave elszánta magát. – Most először életemben sikeres vagyok valamiben, papa – mondta. – Kérlek, érts meg. Ha ezt megpróbálod elvenni tőlem, elmegyek hazulról. És esküszöm, ha elmegyek, soha nem jövök vissza.

Kivezette Lindát, és bevágta az ajtót.

24. fejezet

Tánya Dvorkina visszatért Moszkvába, Vaszilij Jenkov viszont nem. Miután mindkettejüket letartóztatták a Majakovszkij téri felolvasáson, Vaszilijt „szovjetellenes tevékenység és propaganda” vádjával két évre ítélték egy szibériai munkatáborban. Tányát furdalta a lelkiismeret: bűntársa volt Vaszilijnak, mégis megúszta.

Feltételezhető, hogy Vaszilijt összeverték és megkínozták. Tánya viszont szabad, újságíróként dolgozik, vagyis a férfi nem adta fel. Talán nem volt hajlandó beszélni. Valószínűbb, hogy az ujjából szopott néhány hihető nevet, és a KGB egyszerűen túl nehéznek találta a nyomozást a fiktív tettestársak után.

1963 nyarán Vaszilijnak letelt a két éve. Ha él – ha túlélte a hideget, az éhezést és a betegségeket, amelyek olyan sok rabot ölnek meg ezekben a táborokban –, akkor már szabad lehet. Mégsem került elő, és ez rosszat jelent.

A foglyoknak normális körülmények között megengedték, hogy havonta egy levelet írjanak és fogadjanak, bár ezeket is erősen cenzúrázták; Vaszilij azonban nem írhatott Tányának, mert ezzel elárulta volna a KGB-nek. Így hát a lány semmit sem tudott róla, mint ahogy minden kétséget kizáróan Vaszilij barátai sem. Talán az anyjának írt Leningrádba. Tánya sose találkozott Jenkovával, mert Vaszilij még az anyja elől is titkolta kapcsolatukat.

Vaszilij volt a legjobb barátja. Éjszakákon át hánykolódott álmatlanul, és aggódott a férfi miatt. Beteg vajon? Vagy már meg is halt? Talán ráfogtak valami mást is, és meghosszabbították a büntetéséi. Tányát annyira kínozta a bizonytalanság, hogy a feje is belefájdult.

Az egyik délután megkockáztatta, hogy szóba hozza Vaszilijt a főnökének, Danyiil Antonovnak. A TASZSZ hírszerkesztősége zajos hodály volt, ahol az újságírók örökké gépeltek, telefonáltak, újságot olvastak, ki-be jártak a könyvtárba. Ha halkan beszél, senki sem hallja meg.

– Mi történt végül is Usztyin Bogyannal? – kérdezte bevezetőül. A *Szakadár* egy teljes számát írta tele az embertelen bánásmóddal, amelyet Bogyannak, a másként gondolkodó operaénekesnek el kellett szenvednie.

Vaszilij ezt osztogatta, amikor letartóztatták.
– Meghalt tüdőgyulladásban – felelte Danyiil.
Tánya nagyon jól tudta. Csak azért mímelt tájékozatlanságot, hogy Vaszilijra terelhesse a szót.
– Aznap egy írót is letartóztattak velem együtt. Vaszilij Jenkovot – mondta tűnődve. – Van valami fogalmad, mi történt vele?
– A dramaturg. Két évet kapott.
– Akkor mostanra már szabad lehet.
– Talán. Nem hallottam róla. A régi munkáját nem kapja vissza, úgyhogy fogalmam sincs, mihez kezdhetne.
A lány biztos volt benne, hogy Vaszilij Moszkvában van, de csak vállat vont, közömbösséget mímelt, majd visszament a helyére, hogy legépeljen egy cikket egy kőművesnőről.
Diszkréten kérdezősködött azoknál, akik esetleg tudhattak Vaszilij visszatéréséről. Minden esetben ugyanazt a választ kapta: halvány sejtelmük sem volt róla.
De aznap délután mégiscsak hallott valamit.
Amikor lejárt a munkaidő, és kilépett a TASZSZ székházából, megszólította egy ismeretlen hang:
– Tánya Dvorkina? – A lány odafordult. Sápadt, sovány férfi volt az, piszkos ruhában.
– Igen? – felelte némileg szorongva. El nem tudta képzelni, mit akarhat tőle egy ilyen ember.
– Vaszilij Jenkov megmentette az életemet – mondta az ismeretlen.
Ez olyan váratlan volt, hogy Tánya egy pillanatig azt sem tudta, mit mondjon. Túl sok kérdés rohant át az agyán: honnan ismeri ez Vaszilijt? Hol és mikor mentette meg az életét? Miért jött ide?
A férfi A/4 méretű, mocskos borítékot nyomott a markába, azután otthagyta.
Tányának idő kellett, hogy összeszedhesse magát, és rádöbbenjen, mi a legfontosabb kérdés. A férfi után szólt, aki még hallótávolságban volt:
– Él?
Az idegen megállt, visszanézett, hallgatott. A lány szívét marokra fogta a szorongás. Azután a férfi azt mondta:
– Igen – és Tánya majd elszállt a megkönnyebbüléstől.

A férfi elment.
– Várjon! – kiáltotta Tánya, de az idegen gyorsabbra fogta a lépést. Befordult egy sarkon, és eltűnt.
A boríték nem volt lezárva. Tánya belenézett. Teleírt papírlapokat látott, felismerte Vaszilij betűit. Félig kihúzta a lapokat. Az első oldal tetejére azt írták:

IVAN KUZNYECOV:
FAGYÁS

Visszadugta a papírt a borítékba, elindult a buszmegállóhoz. Egyszerre volt rémült és izgatott. Az Ivan Kuznyecov nyilvánvalóan álnév, az elképzelhető legközönségesebb, olyan, mint Hans Schmidt Németországban vagy Jean Lefévre Franciaországban. Vaszilij írt valamit, egy cikket vagy egy novellát. Alig várta, hogy elolvashassa, ugyanakkor alig bírta ki, hogy el ne hajítsa, mintha fertőzne, mert egészen biztos, hogy ez felforgató irodalom!
Belegyömöszölte a válltáskájába. A busz tömve volt – a délutáni csúcsforgalom már elkezdődött –, így nem nézhette meg a kéziratot hazafelé, ha nem akarta megkockáztatni, hogy valaki beleolvasson a válla fölött. El kellett fojtania a türelmetlenségét.
Azon az emberen töprengett, aki a kezébe nyomta. Rosszul öltözött, kiéhezett, beteges, látszik rajta az örökös, gyanakvó félelem: olyasvalaki, akit nemrég engedtek ki a börtönből, gondolta a lány. Láthatólag örült, hogy megszabadulhat a boríléktól, és nem szívesen mondott többet annál, amennyit muszáj. De legalább elmagyarázta, miért vállalta a veszedelmes küldetést. Adósságot törlesztett. „Vaszilij Jenkov megmentette az életemet”, mondta. Vajon hogyan?
Leszállt a buszról, bement a Kormányzati Házba. Miután hazatért Kubából, visszaköltözött az anyja lakásába. Nem volt oka rá, hogy saját lakást szerezzen, különben is, ha kapna, az sokkal kevésbé lenne fényűző, mint ez.
Pár szót váltott Ányával, azután bement a szobájába, és leült az ágyra, hogy elolvassa, amit Vaszilij írt.
Más lett a kézírása. A betűk kisebbek, szorosabbak, a hurkok kevésbé hivalkodóak. Vajon ez a személyiség változását jelenti vagy csupán a

papírhiányt?

Olvasni kezdett.

Joszif Ivanovics Maszlov, becenevén Szoszo, örült, ha romlott ételt kaptak.

Normális körülmények között az őrök a fejadag nagy részét ellopták és eladták. A foglyoknak üres zabkásaleves jutott reggelente, és répaleves estére. Az étel ritkán romlott meg Szibériában, ahol általában fagypont alatt van a hőmérséklet, de a kommunizmus csodákra képes. Így, ha alkalmanként mozgott a hús a férgektől, vagy a szalonna avasodott meg, a szakácsok az egészet beledobták a fazékba, és a foglyok ujjongtak. Szoszo befalta a büdös szalonnazsírban úszó kását, és csak azt bánta, hogy nincsen több.

Tánya émelygett, de tovább kellett olvasnia.

Minél tovább olvasta, annál megrendültebb lett. A novella két rab, egy értelmiségi másként gondolkodó és egy műveletlen bűnöző különös kapcsolatát írta le. Vaszilij egyszerű, tömör stílusa nagyon hatásosan, brutális szemléletességgel adta vissza a tábor életét. De több volt ez egyszerű leírásnál. Talán dramaturgiai jártasságának köszönhetően Vaszilij tudta, hogyan kell pergővé tenni egy történetet. Tánya érdeklődése egy pillanatra sem lankadt.

A képzeletbeli tábor egy szibériai vörösfenyőerdőben volt, ahova fakitermelésre hajtották a rabokat. Mivel nem léteztek biztonsági előírások, sem védőruha vagy – felszerelés, gyakoriak voltak a balesetek. Tánya figyelmét különösen felkeltette egy epizód, amelyben a bűnöző átvágott a karján egy ütőeret, és az értelmiségi mentette meg, amikor szorítókötést tett a karjára. Vajon így mentette meg Vaszilij is a hírnök életét, aki a kéziratot elhozta Szibériából Moszkvába?

Kétszer is elolvasta a történetet. Szinte olyan volt, mintha Vaszilij-jal beszélgetne: ismerős volt a fogalmazás a sok száz beszélgetésből és vitából, ismerősek a mozzanatok, amelyeket a férfi annak idején viccesnek, drámainak vagy ironikusnak talált. Megfájdult a szíve, annyira hiányzott neki Vaszilij.

Most, miután tudja, hogy él, azt kell kinyomoznia, miért nem tért vissza

Moszkvába. A történet erre nézve nem adott semmiféle támpontot. De Tánya ismert valakit, aki úgyszólván mindent kideríthetett: a fivérét.

A kéziratot betette az éjjeliszekrénye fiókjába. Kijött a szobájából, odaszólt az anyjának:

– Be kell ugranom Gyimkához. Pár perc.

A lifttel lement arra az emeletre, ahol a fivére lakott.

Nyina, a kilencedik hónapban járó sógornő nyitott ajtót.

– De csinos vagy! – mondta Tánya.

Ez nem volt igaz. Nyina rég túljutott azon a határon, amelyen belül egy állapotos nőre azt mondják, hogy „viruló”. Hatalmasra püffedt, a melle lógott, a hasa kidagadt. Fehér bőre megfakult a szeplők alatt, vörösbarna haja zsíros lett. Idősebbnek látszott huszonkilencnél.

– Gyere be – mondta fáradtan.

Gyimka a híreket nézte. Kikapcsolta a televíziót, megcsókolta Tányát, és megkínálta egy sörrel.

Most Nyina anyja, Mása is náluk lakott. Felvonatozott Permből, hogy segítsen a lányának ellátni az újszülöttet. Mása kicsi, korán ráncosodó parasztasszony volt, talpig feketében. Láthatólag büszke volt a lányára, aki felkerült a nagyvárosba, és ilyen elegáns helyen lakik! Tánya meghökkent, amikor először találkozott Másával, mert úgy tudta, hogy Nyina anyja tanítónő; de mint kiderült, csupán dolgozott az iskolában, valójában takarítónő volt. Nyina úgy tett, mintha a rokonsága magasabban állna a társadalmi ranglétrán – de hát, gondolta Tánya, ez a szokás annyira elterjedt, hogy úgyszólván világméretűnek mondható.

Nyina terhességéről folyt a beszéd. Tánya törte a fejét, hogyan maradhatna kettesben Gyimkával. Nyina vagy az anyja előtt nem beszélhetett Vaszilijról. Ösztönszerűen gyanakodott a sógornőjére.

Bűntudata volt a bizalmatlansága miatt, és nem is értette, miért érzi ezt. Végül eldöntötte, hogy a terhesség miatt. Nyinának nincsen diplomája, de okos lány: nem az a típus, aki véletlenül esik teherbe. Noha gyanújának sosem adott hangot, úgy sejtette, hogy Nyina manőverezte bele Gyimkát a házasságba. Olyan embernek ismerte a fivérét, aki szinte minden téren dörzsölt és intelligens, csak a nőkkel kapcsolatban naiv és romantikus. Miért akarta megfogni Nyina? Mert Dvorkinék az elithez tartoznak, és Nyina becsvágyó?

Ne légy ilyen rosszindulatú, korholta magát.

Fél órán át beszélgettek, azután fölállt, hogy távozzon.

Semmi természetfölötti nem volt a testvérek kapcsolatában, de olyan jól ismerték egymást, hogy rendszerint kitalálták, mire gondol a másik. Gyimka most is rájött, hogy Tányát nem a sógornője terhessége érdekli. Ő is felállt.

– Le kell vinnem a szemetet – mondta. – Segítesz, ugye, Tánya?

Kezükben egy-egy szemetesvödörrel lementek a lifttel. Amikor már kint voltak az épület végében, ahol senki nem hallhatta őket, Gyimka megkérdezte:

– Mi a baj?

– Vaszilij Jenkov letöltötte a büntetését, de nem jött vissza Moszkvába.

Gyimka arca megkeményedett. Tánya tudta, hogy szereti őt, de nem ért egyet a politikai nézeteivel.

– Jenkov mindent elkövetett, hogy aláássa annak a kormánynak a tekintélyét, amelynek dolgozom. Miért érdekelne, hogy mi történt vele?

– Éppúgy hisz a szabadságban és az igazságban, mint te.

– Ez a fajta felforgató tevékenység csupán a keményvonalasok malmára hajtja a vizet, hogy akadályozhassák a reformokat!

Tánya tudta, hogy legalább annyira védi saját magát, mint Vaszilijt.

– Ha nem lennének olyan emberek, mint Vaszilij, a keményvonalasok azt mondhatnák, hogy minden rendben van; nem létezne nyomás, ami kikényszeríti a változtatást. Például honnan tudná bárki is, hogy megölték Usztyin Bogyant?

– Bogyan a tüdőgyulladásba halt bele.

– Gyimka, ez nem méltó hozzád. A rossz bánásmódba halt bele. Te is tudod.

– Ez igaz. – Gyimka megszelídült. Lágyabban folytatta: – Szerelmes vagy Vaszilij Jenkovba?

– Nem, csak *kedvelem.* Mulatságos, okos, és bátor. De az a típus, akinek muszáj nagykanállal ennie a fiatal lányokat.

– Illetve volt. A börtönlágerekben nincsenek fiatal lányok.

– Mindegy, a barátom, és letöltötte a büntetését.

– A világ tele van igazságtalansággal.

– Tudni akarom, mi történt vele, és te kiderítheted. Ha akarod.

Gyimka felsóhajtott.

– És a karrierem? A Kremlben nem díjazzák az együttérzést olyan másként gondolkodók iránt, akikkel igazságtalanul bántak.

Tánya reményei feléledtek. A fiú ellenállása gyengült.

– Kérlek. Ez sokat jelent nekem.

– Nem ígérhetek semmit.

– Csak annyit tégy, amennyit tudsz.

– Jól van.

Tánya mérhetetlen hálával csókolta meg a fiú arcát.

– Jó testvér vagy – mondta. – Köszönöm.

Mint ahogy az eszkimóknak állítólag több szavuk van a hóra, úgy a moszkvai polgárok is egy sereg kifejezéssel illetik a feketepiacot. A moszkvaiaknak a legelemibb létfenntartási cikkeken kívül mindent „balkézről” kell vásárolniuk. Sok ilyen üzletelés kifejezetten törvénytelen volt, például a farmercsempésszel, aki csillagászati áron adta a Nyugatról behozott árut. Más adásvételek nem voltak sem törvényesek, sem törvénytelenek. Ha valaki rádiót vagy szőnyeget akart, fölkerült a neve egy várólistára; ám rögtön előre is lehetett ugrani a lista elejére „szocialista összeköttetéssel”, ha az ember ismert valaki befolyásosat, és neki magának is volt annyi hatalma, hogy viszonozhassa a szívességet; vagy „baráti segítséggel”, ha egy rokon vagy haver volt abban a pozícióban, hogy beleszólhasson a listába. Ez olyan általános szokás volt, hogy sok moszkvai szerint még senki sem jutott a lista elejére puszta türelemből.

Egy napon Natalja Szmotrova megkérte Gyimkát, kísérje el a feketepiacra.

– Normális körülmények között Nyiket kérném – mondta. A férjét hívták Nyikolajnak. – De ez születésnapi ajándék lesz, és meg akarom lepni.

Gyimka keveset tudott Natalja magánéletéről azon kívül, hogy férjezett és gyermektelen. A Kreml apparatcsikjai a szovjet elithez tartoztak, de a Mercedes és az import parfüm azt sejtette, hogy Natalja kiváltságai és pénze más forrásból származnak. Mindenesetre, ha létezett is egy Nyikolaj Szmotrov a kommunista ranglétra valamelyik felső fokán, Gyimka még sose hallott róla.

– Mit akarsz venni? – kérdezte.

– Egy magnót. Grundigot akar. Ez egy német márka.

Szovjet polgár csakis a feketepiacon vásárolhatott német magnót. Gyimka csodálkozott, hogy Natalja miből engedhet meg magának ennyire drága ajándékot.

– Elöl találunk ilyet?

– Van egy Maksz nevű fickó a Központi piacon. – Ez a bazár, az állami kereskedelem törvényes versenytársa a Szadovaja-Szamotyecsnaja utcában volt, ahol háztáji termést is lehetett kapni drágábban. Itt nem voltak hosszú sorok és pocsék kirakatok: hegyekben állt a színpompás zöldség – azoknak, akik megengedhették maguknak. A törvényes adásvétel nem egy standon csupán falként szolgált a sokkal jövedelmezőbb feketekereskedelemnek.

Gyimka már értette, miért volt szüksége Nataljának kísérőre. Sok árus közönséges bűnözőnek tűnt, és egy nőnek itt minden oka megvolt az óvatosságra.

Remélhetőleg Natalja kérésének ez volt az egyetlen oka. Gyimka nem akart kísértésbe esni. Most, hogy közeledett a szülés, nagyon kötődött Nyinához, de két hónapja nem szexeltek. Ám ez elhalványodott a terhesség drámai komolysága mellett. Az utolsó, amit magának kívánt, a hetyegés lett volna Nalaljával, viszont ezt az egyszerű kérést, hogy elkísérje, nem tagadhatta meg tőle.

Ebédidőben mentek ki. Natalja az ódon Mercedesével vitte el Gyimkát a piacra. Korához képest gyors és kényelmes kocsi volt. Vajon honnan szerez alkatrészeket hozzá?

Útközben Natalja rákérdezett Nyinára.

– Mindennap esedékes a baba – felelte Gyimka.

– Majd szólj, ha babaholmira van szükséged – mondta Natalja.

Nyik húgának hároméves a gyereke, nincs már szüksége cumisüvegre meg hasonlókra.

Gyimka meghökkent. A cumisüveg még a magnónál is ritkább luxustárgynak számított.

– Köszönöm, szólok.

Leparkoltak és keresztülvágtak a piacon egy bolthoz, amely használt bútorokat árult. Ez félig legális üzlet volt. Az embereknek megengedték, hogy eladják a saját holmijukat, de tilos volt közvetítőt igénybe venni, ami körülményessé és szakszerűtlenné tette a kereskedelmet. Gyimka számára többek között a kommunista előírások kikényszerítésének nehézségei

igazolták számos kapitalista elv gyakorlati szükségszerűségét. Ezért kellenek a reformok.

Maksz harmincas, nagydarab ember volt. Amerikaiasan öltözött, farmert és fehér trikót viselt. Fenyőfa konyhaasztalnál ült, teázott és dohányzott a számtalan olcsó, használt bútor – jobbára ócska, sérült pamlagok, szekrények és ágyak – közepette.

– Mit akartok? – kérdezte nyersen.

– Múlt szerdán beszéltem veled egy Grundig magnó ügyében – felelte Natalja. – Azt mondtad, jöjjek vissza egy hét múlva.

– Nehéz beszerezni egy magnót – mondta az ócskás.

Gyimka közbeszólt.

– Ne szórakozz, Maksz – mondta ugyanolyan nyers, megvető hangon, mint az ócskás. – Van magnód vagy nincs?

Mivel az efféle alakok a gyengeség jelének tartják, ha egyenes választ adnak egy egyszerű kérdésre, Maksz is azt felelte:

– Amerikai dollárban kell fizetnie.

– Megegyeztünk az árban. Pontosan annyit hoztam. Nem többet – mondta Natalja.

– Mutasd a pénzt.

Natalja elővett egy köteg amerikai bankjegyet a ruhája zsebéből.

Maksz nyújtotta a mancsát.

Gyimka megfogta Natalja kezét, nehogy túl korán adja oda a pénzt.

– Hol a magnó? – kérdezte.

Maksz hátraszólt a válla fölött.

– Joszif!

Mozgás a hátsó raktárból.

– Igen?

– Magnó.

– Igenis.

Joszif kihozott egy sima kartonpapír dobozt. Fiatalabb volt, talán tizenkilenc, és cigaretta lógott a szájából. Alacsony volt, de izmos. Letette a dobozt egy asztalra.

– Nehéz – mondta. – Van autótok?

– A sarkon túl.

Natalja leszámolta a készpénzt.

– Többe került, mint gondoltam – jelezte Maksz.
– Nincs több pénzem – felelte Natalja.
Maksz fölvette a bankjegyeket, és átszámolta.
– Jól van – mondta sértődötten. – A tied. – Fölállt, a pénzt a farmerja zsebébe gyömöszölte. – Joszif elviszi a kocsitokhoz. – A raktárhoz indult.
Joszif a dobozért nyúlt.
– Egy pillanat! – szólalt meg Gyimka.
– Mi van? Nincs felesleges időm – felelte Joszif.
– Nyisd ki a dobozt – mondta Gyimka.
Joszif nem törődött vele, megmarkolta a súlyos dobozt, de Gyimka rátenyerelt, így Joszif nem emelhette föl. Lángoló dühvel nézett Gyimkára, aki egy pillanatig azt hitte, hogy talán erőszakba torkollik az üzlet. Azután Joszif hátralépett, és azt mondta:
– Nyisd csak ki te a nyavalyást.
A fedelet megtűzték, le is ragasztották. Némi nehézség árán lehetett csak kibontani. Szalagos magnó volt benne. Magic Tone nevű.
– Ez nem Grundig – állapította meg Natalja.
– Ezek jobbak a Grundignál – felelte Joszif. – Szebb a hangjuk.
– Én Grundigért fizettem – vitatkozott a nő. – Ez egy olcsó, japán másolat.
Manapság nem lehet Grundighoz jutni.
– Akkor kérem vissza a pénzemet.
Nem kérheted vissza, ha egyszer kibontottad.
Amíg nem nyitottuk ki, nem tudtuk, hogy megpróbáltok átverni.
– Senki sem vert át. Magnót akartál venni.
– Francba ezzel a vitával! – szólt közbe Gyimka. Odament a raktár ajtajához.
Oda nem mehetsz be! – figyelmeztette Joszif.
Gyimka rá se hederített, csak belépett. A helyiséget megtöltötték a kartonpapír dobozok. Néhányuk nyitva volt, kilátszottak belőlük a televíziók, magnók, rádiók, csupa külföldi márka. Maksz nem volt olt. Gyimka észrevett egy hátsó ajtót.
Visszatért a boltba.
Maksz meglépett a pénzeddel – mondta Nataljának.
Elfoglalt ember. Sok kuncsaftja van – közölte Joszif.

Ne légy ilyen kibaszott hülye – felelte Gyimka. – Maksz tolvaj és te is az vagy.

Joszif rászegezte a mutatóujját.

– Engem te ne hívj hülyének! – mondta fenyegetően.

Add vissza neki a pénzt – parancsolta Gyimka. – Mielőtt igazán bajba kerülsz.

Joszif elvigyorodott.

– Miért, mit csinálsz? Hívod a rendőrséget?

Ezt nem tehették, hiszen ők is benne voltak a törvénytelen üzletben. A rendőrök valószínűleg őt és Nataliját tartóztatnák le, nem pedig Joszifot és Makszot, akik nyilvánvalón fizetnek azért, hogy megvédjék a boltjukat.

– Nem tehetünk semmit – vonta le a következtetést Natalja. – Gyerünk.

– Vidd a magnódat – mondta Joszif.

– Köszönöm, nem – válaszolta Natalja. – Nem ezt akartam megvenni.

Az ajtóhoz ment.

– Visszajövünk a pénzért – szólt vissza Gyimka.

Joszif nagyot nevetett.

– És mit fogtok tenni?

– Majd meglátod – felelte halkan Gyimka, azzal követte Nataliját.

Fortyogott a dühtől, miközben Natalja visszavitte a Kremlbe.

– Visszaszerzem a pénzedet – ígérte a nőnek.

– Kérlek, ne! – mondta Natalja. – Ezek az emberek veszélyesek. Nem akarom, hogy bajod essék. Hagyd annyiban.

Gyimka nem óhajtotta annyiban hagyni, de nem szólt többet.

Mire visszaért az irodájába, ott volt az asztalán a KGB aktája Vaszilij Jenkovról.

Nem volt vastag. Jenkov dramaturg volt, sosem került zűrbe, még csak nem is gyanúsították egészen 1961 májusáig, amikor letartóztatták a *Szakadár* című felforgató újság öt példányának birtoklásáért. A vallatásnál azt állította, hogy pár perccel a letartóztatása előtt nyomott egy tucatot a kezébe valaki, ő pedig osztogatni kezdte, mert váratlanul megsajnálta a tüdőgyulladástól szenvedő operaénekest. A házkutatásnál sem találtak semmit, ami cáfolta volna a meséjét. Nem az ő írógépén készült az újság. Amikor áramot vezettek a szájába és az ujjai hegyébe, megadta más felforgató elemek nevét, de hát ártatlanok és bűnösök mindig ezt csinálják a

kínzásnál. Néhány megnevezett személy szokás szerint feddhetetlen elvtársnak bizonyult, másokat pedig nem talált meg a KGB. Mindent összevéve a titkosrendőrség hajlamos volt elhinni, hogy valóban nem Jenkov műve a *Szakadár*.

Gyimka kénytelen volt csodálni ennek az embernek a keménységét, aki képes volt ragaszkodni a hazugságához a KGB kínzókamrájában. A legszörnyűbb gyötrelmek közepette is védte Tányát. Talán mégis megérdemli, hogy szabad legyen.

Gyimka ismerte az eltitkolt igazságot. Jenkov letartóztatásának éjszakáján ő vitte el Tányát a motorbiciklijén a dramaturg lakására, hogy a nővére elhozhassa azt az írógépet, amellyel a *Szakadárt* írták, és két órával később ő hajította bele a Moszkva folyóba. Az írógépek nem úsznak. Ő és Tánya sokkal hosszabb szabadságvesztéstől mentette meg Jenkovot.

Az akta szerint Jenkov már nem volt a fafeldolgozó táborban. Valaki rájött, hogy van némi műszaki jártassága. Produkciós asszisztensként kezdte a Moszkvai Rádiónál, így eleget tudott a mikrofonokról és az áramkörökről. Szibéria olyan krónikus szakemberhiányban szenvedett, hogy ennyi elég is volt. Egy erőműbe küldték villanyszerelőnek.

Eleinte örülhetett, amiért belső munkára került, és nem kockáztatta, hogy egy fejsze véletlenül levágja valamelyik végtagját. Volt azonban ennek hátulütője is. A hatóságok nem szívesen hagyták, hogy egy hozzáértő villanyszerelő elhagyja Szibériát. Amikor Jenkov büntetése lejárt, a szokott módon engedélyt kért, hogy tovább dolgozhasson. Ott ragadt Szibériában.

Ez igazságtalanság, de mint arra Gyimka is felhívta a nővére figyelmét, a világ tele van igazságtalansággal.

Jól megnézte az aktához csatolt fényképet. Érzéki arcával, telt ajkával, fekete szemöldökével, sűrű, sötét hajával Jenkov elmehetett volna filmsztárnak. De még valamit elárult a fotó. A szeme sarkában bujkáló fanyar derű azt sugallta, hogy nem veszi magát túl komolyan. Nem csoda, hogy Tánya beleszeretett, bármennyire tagadja.

Õ mindenesetre megpróbálja kiszabadítani a nővére kedvéért.

Beszélni fog Hruscsovval az ügyről. Csak meg kell várnia, hogy a főnök jó hangulatban legyen. Az aktát betette az asztalfiókba.

Aznap délután nem volt rá alkalma. Hruscsov korán távozott, és Gyimka éppen hazafelé készülődött, amikor Natalja bedugta a fejét az ajtón.

– Gyere, igyál valamit – mondta. – Borzalmas piaci élményeink után megérdemeljük.

Gyimka habozott.

– Haza kell mennem Nyinához. Közeledik az ideje.

– Csak egy kortyot.

– Jól van. – Rácsavarta a kupakot a töltőtollára és odaszólt középkorú titkárnőjének: – Fájront, Vera.

– Van még egy kis dolgom – felelte az asszony. Nagyon lelkiismeretes volt.

A Folyóparti bárt a Kreml ifjú elitje látogatta, ezért nem volt olyan sivár, mint a legtöbb moszkvai lebuj. A székek kényelmesek voltak, a sörkorcsolyák ehetőek, a jobban fizetett, egzotikusabb gusztusú apparatcsikoknak került a pult alól skót és amerikai whisky. Ma este megtelt olyan emberekkel, akiket Gyimka és Natalja egyaránt ismert. Zömmel asszisztensek voltak, mint ők. Valaki Gyimka kezébe nyomott egy pohár sört, és ő hálásan ivott. A hangulat fokozatosan emelkedett. Borisz Kozlov, aki éppúgy Hruscsov titkára volt, mint Gyimka, eleresztett egy kockázatos viccet.

– Figyeljetek! Mi történik, ha Szaúd-Arábia kommunista lesz?

Mindnyájan éljeneztek és könyörögtek, hogy mondja el.

– Egy idő után hiánycikk lesz a homok!

Mindenki nevetett. Ezek az emberek a Gyimkáéhoz fogható buzgalommal dolgoztak a Szovjetunióért, de nem voltak vakok a hibáival szemben. Nyomasztotta őket a párt törekvéseit és a szovjet valóságot elválasztó szakadék, és a tréfák enyhítették ezt a feszültséget.

Gyimka megitta a sörét, majd kért még egyet.

Natalja fölemelte a poharát, mintha tósztot akarna mondani.

– A világforradalom legnagyobb reménye egy amerikai cég, amelynek United Fruit a neve – mondta. Szavait nevetés fogadta. – Nem, komolyan – erősködött mosolyogva a nő. – Ez bírja rá az Egyesült Államok kormányát, hogy támogassa a közép- és dél-amerikai brutális, jobboldali diktatúrákat. Ha a United Fruitnak lenne egy csöpp esze, akkor elősegítené a burzsoá szabadságjogok fokozatos bevezetését: a törvény uralmát, a szólásszabadságot, a szakszervezeteket – de a világ kommunistáinak szerencséjére túlságosan ostoba ahhoz, hogy ezt belássa. Ha pedig

kíméletlenül eltiporják a reformmozgalmakat, az emberek nem fordulhatnak máshoz, csak a kommunizmushoz, úgy, ahogy azt Marx Károly előre megmondta. – Koccintott valakivel, aki a legközelebb állt hozzá. – Éljen a United Fruit!

Gyimka nevetett. Natalja az egyik legokosabb ember a Kremlben, és ugyanakkor a legcsinosabb. Kipirult a vidámságtól, széles szája nevetésre nyílt, elbűvölő volt. Gyimka akaratlanul összehasonlította a szextől viszolygó, fáradt, felpüffedt asszonnyal, aki otthon várja, noha tudta, hogy ez a gondolat kegyetlenül igazságtalan.

Natalja odament a pulthoz harapnivalóért. Gyimka ekkor kapott észbe, hogy már több mint egy órája vannak itt: ideje hazamennie. Nataljához lépett, hogy elbúcsúzzon tőle. De a sör éppen elég volt, hogy elővigyázatlanná tegye, és amikor Natalja melegen rámosolygott, Gyimka megcsókolta.

A nő lelkesen viszonozta a csókot.

Gyimka nem értette. Natalja egy éjszakát töltött vele, azután a szemébe vágta, hogy férjnél van, azután meghívta egy italra, végül megcsókolta. Mi jön ezután? De nem érdekelte Natalja következetlensége, amikor a nő meleg szája az övére simult, és nyelvének hegye az ajkával incselkedett.

Natalja kibontakozott az ölelésből. Gyimka akkor látta, hogy a titkárnője áll mellette.

Vera hallatlanul elítélő arcot vágott.

– Már kerestem – közölte vádló hangon. – Miután távozott, felhívták telefonon.

– Bocsánat – mentegetőzött Gyimka. Nem is tudta, azért mentegetőzik-e, mert Verának sokáig kellett keresnie, vagy mert megcsókolta Nataliát.

Natalja átvett a csapostól egy tányér ecetes uborkái, és visszatért a csoporthoz.

Az anyósa volt az – folytatta Vera.

Gyimka mámora lehűlt.

– A felesége vajúdni kezdett – mondta Vera. – Minden rendben, de oda kellene mennie a kórházba.

Köszönöm – felelte Gyimka, aki a világ legvacakabb hűtlen férjének érezte magát.

– Jó estét!

Vera kivonult a bárból.

Gyimka követte. Egy darabig álldogált, és teleszívta magát hűvös éjszakai levegővel. Azután fölszállt a motorjára, és elindult a kórházba. Micsoda pillanatot fogott ki, hogy megcsókolja egy kolléganőjét. Okkal szégyenkezik: ostobaságot művelt.

A motort a kórház parkolójában hagyta, és bement. Nyinát a szülészeten találta. Mása széken ült az ágy mellett, és fehér pólyába csavart csecsemőt tartott a karján.

– Gratulálok – mondta. – Fiú.

– Egy fiú – mondta Gyimka, és a feleségére pillantott. Az asszony fáradtan, de diadalmasan mosolygott.

Nézte a babát. Rengeteg, nyirkos, sötét haja volt, szemének kékes árnyalata Grigorij nagyapóra emlékeztetett. Bár hiszen minden újszülött kék szemű. Csak képzelné Gyimka, hogy ez a csöppség máris a nagyapó szúrós tekintetével nézi a világot?

Mása nyújtotta a kicsit az apjának, aki úgy tartotta a batyut, mint egy nagy hímes tojást. E mellett a csoda mellett a nap összes drámája semmivé fakult.

Fiam van, gondolta, és könnyek öntötték el a szemét.

– Gyönyörű! – mondta. – Legyen a neve Grigorij!

Aznap éjjel két dolog vette el az álmát. Az egyik a bűntudat: akkor, amikor a felesége vérrel és kínnal szült, ő Nataljával csókolózott. A másik a harag, amiért Maksz és Joszif átverték és megalázták. Nem őt rabolták ki, hanem Natalját, de ez nem csökkentette felháborodását és dühét.

Másnap reggel munkába menet beugrott a Központi piacra. Fél éjszaka gyakorolta, mit fog mondani Maksznak: „Dmitrij Iljics Dvorkin a nevem. Nézz utána, ki vagyok. Ellenőrizd, kinek dolgozom. Ellenőrizd, hogy ki a nagybátyám, és ki volt az apám. Holnap reggel eljövök Natalja pénzéért és imádkozz, hogy ne álljak rajtad bosszút úgy, ahogy megérdemled.” Lesz-e bátorsága, hogy el is mondja? Hát Makszra fog-e hatni, vagy csak vigyorog? Elég fenyegető ez a beszéd, hogy visszaszerezze Natalja pénzét, és kiköszörülje az önérzetén esett csorbát?

De Maksz nem ült a fenyőfa asztalnál. Nem volt a bódéban sem. Gyimka nem tudta, hogy csalódott-e vagy megkönnyebbült.

Joszif a raktár ajtajában ácsorgott. Gyimka fontolgatta, megtartsa-e a beszédét a suhancnak. Valószínűleg úgysem adhatná vissza a pénzt, de

Gyimka megkönnyebbülne. Míg ezen vacillált, feltűnt neki, hogy Joszif elveszítette tegnapi fenyegető pimaszságát, és még ki se nyithatta a száját, amikor Joszif az ő meghökkenésére hátrálni kezdett.

– Bocsánat! – mondta. – Bocsánat!

Gyimka nem értette ezt az átváltozást. Ha Joszif egyetlen éjszaka alatt kiderítette, hogy Gyimka a Kremlben dolgozik, és befolyásos családból származik, viselkedhetne bocsánatkérően és békülékenyen, Talán még a pénzt is visszaadhatná, de nem nézne úgy, mint aki az életét félti.

Csak Natalja pénzét akarom – mondta.

Visszaadtuk! Már visszaadtuk!

Gyimka elámult. Natalja megelőzte volna?

Kinek?

Annak a két embernek.

A fiú csak hüledezett.

Hol van Maksz? – kérdezte.

Kórházban – felelte Joszif. – Eltörték mindkét karját, ennyi nem elég?

Gyimka egy darabig töprengett. Ha ez az egész nem kamu, akkor az a helyzet, hogy két ismeretlen csúnyán összeverte Makszot, és kényszerítették, hogy visszaadja a Nataljától kicsalt pénzt. De kik voltak? És miért tették?

Joszif nyilvánvalóan nem tudott többet. Gyimka értetlenül megfordult és eljött.

Rendőrök nem tehették, okoskodott visszafelé menet a motorjához, és nem lehettek katonák vagy titkosrendőrök sem. Ha valamelyik fegyveres testülettől jöttek volna, akkor letartóztatják Makszot, börtönbe csukják, és a nyilvánosság kizárásával törik el a karját. Tehát nem hivatalos emberek voltak.

A nem hivatalos gengsztert jelent. Azaz Natalja barátai között vagy a családjában bűnözők vannak.

Nem csoda, hogy sose mesélt a magánéletéről.

Sebesen robogott a Kreml felé, ám rémületére így is elkésett: Hruscsov hamarabb ért be, mint ő. Szerencsére a főnök jó hangulatban volt: Gyimka hallotta, ahogy nevet. Talán most szóba hozhatja Vaszilij Jenkovot. Kihúzta az íróasztala fiókját, elővette a KGB aktáját Jenkovról. Fogta az aláírandó anyagok mappáját is, azután elbizonytalanodott. Ostobaságot csinál, még akkor is, ha szeretett nővéréért teszi. De aztán leküzdötte a szorongását, és

belépett Hruscsov irodájába.

A főtitkár egy nagy asztalnál ült és telefonált. Nem nagyon állta a telefont, jobban szerette a személyes kapcsolatot; azt mondta, ilyen módon meg lehet állapítani, mikor hazudik valaki. Ez a diskurzus azonban kedélyes volt. Gyimka az asztalra tette a leveleket, Hruscsov elkezdte aláírni őket, miközben tovább beszélt és nevetett a telefonba.

Miután befejezte a beszélgetést, azt kérdezte:

– Mi az a kezében? Olyan, mint egy KGB akta.

– Vaszilij Jenkové. Két év munkatáborra ítélték, mert találtak nála egy röplapot Usztyin Bogyanról, a disszidens operaénekesről. Letöltötte a büntetését, mégis ott tartják Szibériában.

Hruscsov abbahagyta az írást, felpillantott.

– Magának van valami köze ehhez?

Gyimka megborzongott a félelemtől.

– Semmi az égvilágon – hazudta. Sikerült kiszűrnie a hangjából a szorongást. Ha kiderül, hogy a nővére kapcsolatban áll egy elítélt felforgatóval, az mindkettejük pályafutásának a végét jelenti.

Hruscsov összehúzta a szemét.

– Akkor miért hagyjuk, hogy hazajöjjön?

Gyimka már bánta, hogy nem mondott nemet Tányának. Tudnia kellett volna, hogy Hruscsov átlát rajta: a Szovjetunióban senki nem lehetett vezető, ha nem volt a paranoiáig gyanakvó. Kétségbeesetten visszakozott.

– Nem mondtam, hogy hozzuk haza – mondta olyan nyugodtan, ahogy bírta. – Csupán arra gondoltam, hogy a főtitkár elvtárs szeretne értesülni róla. Jenkov nem követett el súlyos bűnt, letöltötte a büntetését, és ha Nyikita Szergejevics igazságot szolgáltat egy jelentéktelen másként gondolkodónak, ez összhangban lesz körültekintő és általános reformpolitikájával.

Hruscsovot nem lehetett becsapni.

– Valaki kért magától egy szívességet. – Gyimka kinyitotta a száját, hogy bizonygassa ártatlanságát, de Hruscsov fölemelte a kezét, de belefojtotta a szót. – Ne tagadja, nem érdekel. A befolyás a jutalom a kemény munkájáért.

Gyimka úgy érezte magát, mint akinek elhalasztották az akasztását.

Köszönöm – mondta. Szánalmasan hálás volt a hangja, aminek egyáltalán nem örült.

Mit dolgozik ez a Jenkov Szibériában? – kérdezte Hruscsov.

Gyimka észrevette, hogy reszket a keze, amelyben az aktát tartja. A oldalához szorította a karját, hogy megfékezze a remegést.

Villanyszerelő egy erőműben. Nem a szakmája, de a Rádióban dolgozott.

Mi volt a munkája Moszkvában?

Forgatókönyvíró.

Picsába! – Hruscsov lecsapta a tollat. – Forgatókönyvíró? Mi haszna van egy forgatókönyvírónak? Szibériában óriási szükség van villanyszerelőkre. Hagyjuk csak ott. Legalább valami hasznosat csinál.

Gyimka döbbenten nézett rá. Nem tudta, mit mondjon.

Hruscsov fölvette a tollát, és folytatta a dokumentumok aláírását.

Forgatókönyvíró – dünnyögte. – Hová szarjak!

Tanya két másolattal legépelte Vaszilij novelláját, a *Fagyást*.

Túl jó volt ahhoz, hogy csak szamizdatban jelenjen meg. Vaszilij brutális elevenséggel idézte fel a börtönlágerek világát, ám ennél többet is tett. Másolás közben Tánya fájó szívvel állapította meg, hogy a tábor a Szovjetuniót jelképezi, és a novella a szovjet társadalom kíméletlen bírálata. Vaszilij elmondta az igazat, olyan módon, ahogy Tánya nem tehette, és ezért mardosta a bűntudat. Ő mindennap cikkeket ír, amelyeket országszerte közölnek az újságok és a magazinok, és mindennap gondosan került a valóságot. Nem ír le nyílt hazugságot, de mindig kihagyja a szegénységet, az igazságtalanságot, az elnyomást és a pocsékolást, ami valójában jellemzi a hazáját. Vaszilij írása megmutatta neki, hogy az élete csalás.

A gépírásos szöveget elvitte Danyiil Antonovnak.

Postán érkezett hozzám, névtelenül – mondta. Danyiil sejtheti, hogy hazudik, de nem fogja elárulni. – Egy novella, amely egy fogolytáborban játszódik.

– Nem adhatjuk ki – vágta rá a szerkesztő.

– Tudom. De nagyon jó novella. Azt hiszem, igazi író munkája.

– Miért mutatod meg?

– Te ismered a *Novij Mir* főszerkesztőjét.

Danyiil töprengve nézte.

– Időnként megjelentet unortodox írásokat.

Tánya halkabban folytatta.

– Nem tudom, meddig megy el Hruscsov a reformokban.

– A politika habozik, de az általános irányvonal az, hogy a régi túlkapásokat fel kell tárni és el kell ítélni.

– Elolvasnád? És ha tetszik, megmutatnád a főszerkesztőnek?

– Hát persze. – Danyiil elolvasott pár sort. – Mit gondolsz, miért neked küldték?

– Valószínűleg olyasvalaki írhatta, akivel két éve találkoztam Szibériában.

– Aha. – A szerkesztő bólintott. – Logikus. – Amivel azt akarta mondani: *nem rossz fedősztori*.

– A szerző valószínűleg felfedi magát, ha a novellát leközlik.

– Jól van – felelte Danyiil. – Megteszem, amit tudok.

25. fejezet

Az alabamai egyetem volt az utolsó habfehér állami főiskola az USA-ban. Június 11-én megjelent a tuscaloosai campuson két fiatal néger, hogy beiratkozzon. George Wallace, a vakarcs alabamai kormányzó összefont karral, terpeszben állt az egyetem kapujában, és megesküdött, hogy kívül tartja őket.

Washingtonban Bobby Kennedyvel és másokkal együtt George Jakes is az egyetemről érkező telefonjelentéseket hallgatta az Igazságügyi Minisztériumban. A televízió be volt kapcsolva, de pillanatnyilag egyetlen hálózat sem közvetített egyenesben.

Nem egészen egy éve két embert lőttek agyon a mississippi egyetemi zavargásokban, amelyeket az első színes bőrű hallgatók felvétele robbantott ki. A Kennedy testvérek feltétlenül meg akarták akadályozni, hogy ez megismétlődjön.

George volt már Tuscaloosában, látta az egyetem zöldellő campusát. Csúnyán is néztek rá, miközben járkált a zöld gyepen, az egyetlen sötét arc a bokazoknis, csinos lányok és a blézeres, jóképű ifjak között. Rajzolt Bobbynak egy vázlatot a Foster Auditórium háromajtós, nagystílű oszlopcsarnokáról, amely előtt most Wallace állt egy hordozható pulpitusnál, a közlekedésrendészeti járőrök gyűrűjében, Tuscaloosában harminchét fok körül járhatott a júniusi hőmérséklet. George el tudta képzelni a Wallace előtt szorongó és izzadó riportereket és fotósokat, amint azt várják, mikor tör ki az erőszak.

Az összecsapást régen előre látták és megtervezték mindkét oldalon.

George Wallace déli demokrata volt. A rabszolgákat felszabadító Abraham Lincoln republikánus volt, a rabszolgatartó déliek demokraták. Ezek a déliek máig bent voltak a pártban, segítettek a demokrata elnökök megválasztásában, majd miután az elnököt beiktatták, aláaknázták a hatalmát.

Wallace ronda kis ember volt, akinek mind feljebb kúszó homlokán még megmaradt középütt egy brillantinnal rögzített, nevetséges ékbe fésült csimbók. Azonban ravasz is volt. George Jakes el nem képzelhette, mire

készül ma. Miben reménykedik? Azt akarja, hogy elszabaduljon a káosz – vagy ennél agyafúrtabb terve van?

A polgárjogi mozgalom, amely két hónapja még haldokolni látszott, szárnyakat kapott a birminghami zavargások után. Ömlött a pénz: egy hollywoodi adománygyűjtésen akkora sztárok, mint Paul Newman és Tony Franciosa, ezer dollárról állítottak ki csekkeket. A Fehér Ház rettegett a további zavargások lehetőségétől, és kétség-beesetten igyekezett nyugtatgatni a tiltakozókat.

Bobby Kennedy végre tudomásul vette, hogy új polgárjogi törvényre van szükség. Most már elismerte, hogy eljött az idő, amikor a Kongresszusnak törvényen kívül kell helyeznie a faji elkülönítést minden nyilvános helyen – szállodákban, éttermekben, buszokban, mosdókban –, és meg kell védenie a négerek szavazati jogát. De még nem győzte meg a testvérét, az elnököt.

Bobby ezen a reggelen a higgadt, parancsoló államférfit adta. Egy televíziós stáb filmezte, hét gyereke közül három ott futkosott az irodában. Ám George tudta, milyen gyorsan változik át Bobby lezser nyájassága hideg haraggá, ha rosszul mennek a dolgok.

Nem volt hajlandó eltűrni több zavargást, és ugyanúgy nem volt hajlandó eltűrni, hogy megakadályozzák a két diák beiratkozását. Bírói végzés volt róla, hogy fel kell venni őket, és Bobby mint igazságügyi miniszter nem hagyhatta, hogy egy állam kormányzója packázzon vele. Készen állt arra, hogy csapatokat vezényeltessen Alabamába, és akár erővel vonszoltassa el Wallace-t. Bár az megint nem lett volna jó, mert úgy vette volna ki magát, hogy Washington basáskodik a Dél fölött.

Bobby az asztalán lévő, kihangosítható telefon fölé görnyedt. Ingujjban volt, hóna alatt átütött az izzadság. Valaki, akit a hadsereg küldött a campusra, adóvevőn számolt be a miniszternek arról, mi történik.

– Megérkezett Nick – mondta éppen. Nicholas Katzenbach helyettes főállamügyész képviselte Bobbyt a helyszínen. – Odamegy Wallace-hoz… átadja neki a végzést, hogy azonnal távozzon. – Katzimhach vitte az elnöki utasítást, hogy Wallace szüntesse be a bírói rendelet törvénytelen bojkottját. – Most Wallace beszél.

George Jakes vékony fekete selyempólyával kötötte fel a bal karját, mert Birminghamben, az alabamai állami rendőröknek köszönhetően megrepedt a csuklócsontja. Két évvel korábban egy rasszista rendbontó ugyanezt a karját

törte el az ugyancsak Alabamában található Annistonban. Nagyon remélte, hogy soha többé nem kell Ala-Immába mennie.

Wallace nem a faji elkülönítésről beszél – folytatta a hang, hanem az államok jogairól. Azt mondja, Washingtonnak nincs joga beleavatkozni az alabamai oktatásügybe. Megpróbálok annyira közel menni hozzá, hogy hallhassák.

George elkomorodott. Wallace így szónokolt, amikor beiktatták kormányzónak: „Szegregáció ma, szegregáció holnap, szegregáció mindörökké!" De akkor a fehér alabamaiaknak beszélt. Most kikre akar hatni? Valami folyik itt, amit sem a Kennedy testvérek, sem a tanácsadóik nem értenek.

Wallace beszéde hosszú volt. Miután befejezte, Katzenbach isméi követelte, hogy engedelmeskedjen a bírói határozatnak. Wallace visszautasította Patt. Kaltenbach levonult a színről, de az előadásnak még nem volt vége. A két diák, Vivian Malone és James Hood egy autóban várakozott. Az előzetes megbeszélés értelmében Katzenbach Viviant, az Igazságügyi Minisztérium egy másik jogásza Jamest kísérte el a kollégiumba. Ám ez csak ideiglenes megoldás volt. Ahhoz, hogy hivatalosan fölvegyék őket, be kellett lépniük a Foster Auditóriumba.

Elkezdődött a déli tévéhíradó. Bobby Kennedy irodájában valaki fölerősítette a hangot. A pulpitusnál álló Wallace magasabbnak tűnt, mint amekkora az életben volt. Nem mondott semmit a színes bőrű emberekről, a faji elkülönítésről vagy a polgárjogokról. Arról beszélt, hogy a szövetségi kormánynak hatalmában áll megsérteni Alabama állam szuverenitását. Méltatlankodva emlegette a szabadságot és demokráciát, mintha a négerektől nem tagadnák meg a szavazati jogot. Úgy idézte az amerikai alkotmányt, mintha nem taposná lábbal élete minden napján. Bravúros és nyugtalanító előadás volt.

Bobby irodájában tartózkodott Burke Marshall, a fehér jogász, aki a polgárjogi osztályt vezette. George továbbra sem bízott benne, de Marshall radikálisabb lett Birmingham óta, és most azt javasolta, hogy csapatok küldésével oldják meg a tuscaloosai patthelyzetet.

– Miért nem vágunk bele? – kérdezte Bobbytól.

A miniszter helyeselt.

Csakhogy ez időbe telt. Bobby tanácsadói szendvicset és kávét rendeltek.

A campuson változatlan volt a helyzet.
A híradó átváltott Vietnamra. Egy saigoni útkereszteződésben Thich Quang Dúc buddhista szerzetes benzinnel átitatott ruháját gyufával meggyújtotta, és elevenen elégette magát. Öngyilkossága tiltakozás volt az amerikaiak támogatását élvező, katolikus Ngo Dinh Diem elnök ellen, aki üldözte a buddhista többséget.
Kennedy elnök munkáinak sosem volt vége.
Végül ismét megszólalt a kihangosított telefon:
– Graham tábornok megérkezett… négy katonával.
– Néggyel? – kérdezte George. – Így mutatjuk meg az erőnket?
Új hang hallatszott, feltehetőleg a tábornok beszélt Wallace-szal:
– Uram, fel kell szólítanom, hogy az Egyesült Államok elnökének utasítására álljon félre.
Graham volt az alabamai Nemzeti Gárda parancsnoka, nyilvánvalóan kedve ellenére teljesítette kötelességét.
De most visszavette a szót a tudósító:
– Wallace arrébb megy… Wallace távozik! Wallace távozik! Vége!
Az irodában tartózkodó emberek éljeneztek. Nagy körkézfogás következett.
Egy idő után észrevették, hogy George nem csatlakozik hozzájuk.
– Mi bajod? – kérdezte Dennis Wilson.
George-nak az volt a baja, hogy rajta kívül senki sem gondolja végig az eseményt elég alaposan.
– Wallace pontosan ezt tervezte – mondta. – Egész idő alatt az volt a szándéka, hogy meghátráljon, amikor mi a hadsereghez folyamodunk.
De miért? – kérdezte Dennis.
– Pontosan ezen rágódtam én is. Egész reggel az volt a gyanúm, hogy kihasználnak minket.
De mit nyert Wallace ezzel a komédiával?
Nyilvánosságot. Ott volt a televízióban, eljátszotta az átlagpolgárt, aki dacol a jogtipró állammal.
Wallace kormányzó panaszkodik jogtiprásról? – döbbent meg Wilson. – Ez vicc!
Bobby, aki eddig csak figyelte a vitát, most közbeszólt.
Figyeljetek csak George-ra. A megfelelő kérdéseket teszi fel.

– Neked és nekem vicc – mondta George. – De sok amerikai munkás úgy érzi, hogy az integrációt az olyan washingtoni széplelkek gyömöszölik le a torkán, mint mi itt ebben a szobában.

– Tudom – bólintott Wilson. – Noha szokatlan ezt hallani egy… azt akarta mondani, hogy egy négertől, de meggondolta magát – … olyan embertől, aki a polgárjogokért harcol. Mi a véleményed?

Wallace ma a fehér szavazó munkássághoz beszélt. Azok emlékezni fognak, hogy Alabama kormányzója kiállt Nick Katzenbach elé akire azt fogják mondani, hogy tipikus keleti parti liberális –, és emlékezni fognak a katonákra, akik visszavonulásra kényszerítették Wallace kormányzót.

Wallace Alabama kormányzója. Miért kellene neki a nemzethez szólnia?

Gyanítom, hogy jövőre ő lesz Jack Kennedy kihívója a demokraták elnökjelölő gyűlésén. Elnök akar lenni, emberek. És ma a köztévében indította el a kampányát – a mi segítségünkkel.

Percnyi csönd lett az irodában, amíg a gondolat leülepedett. George látta rajtuk, hogy meggyőzte őket, és aggódnak a következmények miatt.

Jelenleg a hős Wallace a vezető hír – fejezte be. – Talán Kennedy elnöknek újból át kéne vennie a kezdeményezést.

Bobby megnyomta az asztalán lévő intercom gombját.

Kapcsolják az elnököt. – Szivarra gyújtott.

Dennis Wilson egy másik telefonon fogadott hívást.

– A két diák bement az auditóriumba, és beiratkozott.

Néhány perc múlva Bobby fölvette a kagylót. Beszámolt a fivérének az erőszakmentes győzelemről, azután elhallgatott.

– Igen – törte meg végül a csendet. – George Jakes ugyanezt mondta… – Újabb hosszú szünet. – Ma este? De nincs beszéd… Természetesen meg lehet írni. Nem, azt hiszem, helyesen döntöttél. Csináljuk meg. – Letette a kagylót, körülnézett. – Az elnök be fogja terjeszteni az új polgárjogi törvényt.

George szíve hatalmasat dobbant. Ezt követelte *ő,* Martin Luther King, és mindenki más a polgárjogi mozgalomban.

Bobby folytatta:

– Élő adásban, a tévében jelenti be ma este.

– Ma este? – hökkent meg George.

– Néhány óra múlva.

Logikus, gondolta George. Igaz, nagyon kell rohanni, de megint az elnök lesz a legfontosabb hír, úgy, ahogy kell. Fontosabb, mint George Wallace és Thich Quang Dúc.

– Azt üzeni, hogy menj át Tedhez, és fogalmazzátok meg a beszédet – tette hozzá Bobby.

– Igen, uram – felelte George.

Izgatottan hagyta el az Igazságügyi Minisztériumot. Annyira sietett, hogy zihált, mire elérte a Fehér Házat. Egy percbe is beletelt, hogy kifújja magát a Nyugati Szárny földszintjén. Azután fölment az emeletre. Ted Sorensent az irodájában találta a kollégáival. Levette a zakóját, leült.

Az asztalon szétszórt papírok között volt Martin Luther King távirata Kennedy elnöknek. A virginiai Danville-ben, ahol hatvanöt néger tiltakozott a faji megkülönböztetés ellen, negyvennyolcat annyira összevert a rendőrség, hogy kórházba kerültek. „A négerek talán most jutottak el a tűréshatárig”, írta King a sürgönyben. George aláhúzta ezt a mondatot.

A csapat keményen dolgozott a beszéden. A bevezetésben utaltak a legújabb alabamai eseményekre, hangsúlyozva, hogy a katonaság csak egy törvényes bírói határozatot tartatott be. Ám az elnök nem sokat foglalkozik majd ennek a konfliktusnak a részleteivel, hanem azonnal a tisztességes amerikaiak erkölcsi értékrendjére apellál. Sorensen időnként összeszedte a kézzel írt lapokat, és továbbadta a titkárnőknek, hogy gépeljék le.

George-ot kétségbe ejtette, hogy így kell kapkodniuk egy ennyire fontos dologban, de megértette az okát. Törvényt szerkeszteni logikus eljárás, a politika viszont ösztönös játék. Jack Kennedynek jók voltak az ösztönei. Tudta, hogy ma neki kell átvennie a kezdeményezést.

Rohant az idő. A beszédet még írták, amikor a tévéstábok már bevonultak az Ovális Irodába, és elkezdték fölszerelni a világítást. Kennedy elnök benézett Sorensen irodájába, és megkérdezte, hogy állnak. Sorensen megmutatott pár oldalt, de azok nem tetszettek az elnöknek. Bement a titkárnők irodájába, és diktálni kezdte a változtatásokat. Nyolc óra lett, a beszédet nem fejezték be, az elnök viszont adásban volt.

George a körmét rágta, miközben Sorensen szobájában nézte a tévét. És Kennedy elnök megtartotta élete legjobb előadását.

Egy kicsit túl hivatalosan kezdte, de aztán belemelegedett, amikor egy néger csecsemő életkilátásairól beszélt: feleannyi esélye van, hogy befejezi

a középiskolát, egyharmad az esélye a diplomaszerzésre, viszont kétszer annyi a munkanélküliségre, és a várható élettartama hét évvel rövidebb, mint egy fehér csecsemőé.

Elsősorban erkölcsi kérdéssel állunk szemben – mondta. – Ez a kérdés olyan régi, mint a Szentírás, és olyan világos, mint az amerikai alkotmány.

George nem győzött ámulni. A szöveg nagyobb része le sem volt írva, és ebben a rögtönzésben egy új Jack Kennedy mutatkozott meg. A csiszolt eleganciájú, modern elnök fölfedezte a biblikus fogalmazás balalmát. Talán a prédikátor Martin Luther Kingtől tanulta.

Ki az közülünk, aki örülne, ha megváltozna a bőrszíne? – kérdezte, visszatérve a kurta, egyszerű szavakhoz. – Ki az közülünk, aki utána beérné a türelemre és várakozásra intő tanácsokkal?

Éppen Jack Kennedy és testvére, Bobby intettek türelemre és várakozásra, tűnődött George. Örvendetes, hogy végre belátják ennek a taktikának a fogyatékosságát.

A szabadságot hirdetjük a világnak – folytatta az elnök, aki éppen Európába készült. – De mondhatjuk-e a világnak, és ami még fonatosabb, egymásnak, hogy ez itt a szabadok földje – csak nem a négerek számára? Hogy nálunk nincsenek másodosztályú polgárok – kivéve a négereket? Hogy nálunk nincsenek osztályok, sem kasztrendszer, sem gettók, sem felsőbbrendű faj – csak a négerek számára?

George ujjongott. Erős beszéd volt, különösen az utalás a felsőbbrendű fajra, amely a nácikat juttatja majd az emberek eszébe. Mindig is ilyen beszédet várt az elnöktől!

– A kétségbeesés tüzei égnek minden városban, Északon és Délen, ahol nincsenek kéznél törvényes gyógyszerek – mondta Kennedy. – A jövő héten fel fogom kérni az Egyesült Államok Kongresszusát, hogy cselekedjen, és ebben az évszázadban végre feltétel nélkül támogassa azt a tézist, amely szerint… – a hivatalos nyelvezetből visszaváltott az egyszerű szavakra – … az amerikai életben és törvényekben nincs olyan, hogy faj!

Ez aztán a sajtóba való idézet, gondolta azonnal George. Amerikában nincs olyan, hogy faj! Határtalanul izgatott lett. Amerika itt és most változik, percről percre, és ő benne van ebben a változásban!

– Azok, akik nem tesznek semmit, a szégyennek és az erőszaknak nyitnak ajtót – mondta az elnök, és George szerint komolyan is gondolta, noha pár

órája még az volt a politikája, hogy ne csináljunk semmit.

– Kérem minden polgártársunk támogatását – fejezte be Kennedy a beszédet.

Véget ért az adás. A folyosón lekapcsolták a lámpákat, a tévések elpakolták a felszerelést. Sorensen gratulált az elnöknek.

George részeg volt az örömtől, bár ki is merült. Hazament, rántottát evett és a híreket nézte. Ahogy remélte, az elnök beszéde volt az első. Azután lefeküdt és elaludt.

A telefon ébresztette. Verena Marquand volt az. Sírt és alig lehetett érteni, mit mond.

– Mi történt? – kérdezte George.

– Medgar – felelte, azután mondott még valamit, amit a fiatalember megint nem értett.

– Medgar Eversről beszélsz? – George ismerte: fekete aktivista volt a mississippi Jacksonban, főállású munkatársa a National Association for the Advancement of Colored People nevű, legmérsékeltebb polgárjogi csoportnak. Ő nyomozott Emmett Till meggyilkolása ügyében, és bojkottot szervezett a fehér boltok ellen. Az egész ország ismerte a nevét.

Lelőtték! – zokogta Verena. – A háza előtt!

Meghalt?

Igen. Három gyereke van, George! Három! A srácok meghallották a lövést, kimentek, és ott találták az apjukat, aki a saját felhajtóján vérzett el!

Uramisten.

Mi van ezekkel a fehérekkel? Miért teszik ezt velünk, George? Miért?

Nem tudom, bébi – felelte George. – Egyszerűen nem tudom.

Bobby Kennedy másodszor küldte le üzenettel George-ot Atlantába Martin Luther Kinghez.

George felhívta Verenát, hogy megbeszélje a találkozót, és mintegy mellesleg azt is mondta:

Szeretném látni a lakásod.

Nem értette Verenát. Úgy érezte, hogy az átszeretkezett birminghami éjszaka után, amelyen túléltek még egy rasszista bombatámadást is, nagyon közel kerültek egymáshoz. Ám teltek a napok, azután a hetek anélkül, hogy ismét szeretkeztek volna, és meghittségük elpárolgott. Mégis, amikor

Verenát összetörte Medgar Evers meggyilkolásának híre, nem Martin Luther Kinget és nem is az apját hívta föl, hanem George-ot. Ő pedig nem tudta, hányadán állnak.

Persze – felelte a lány. – Miért ne?

Viszek egy üveg vodkát. – Mert azt már tudta, hogy Verena kedvenc itala a vodka.

De van egy lakótársnőm.

– Vigyek két üveggel?

Verena elnevette magát.

Csak lassan a testtel! Laura boldogan elmegy hazulról egy estére. Én is éppen elégszer megteszem a kedvéért.

– Ez azt jelenti, hogy vacsorát főzöl?

– Nem vagyok valami jó szakács.

– Mit szólnál ahhoz, ha kisütnél két szelet bélszínt, én meg csinálnék salátát?

– De kifinomult az ízlésed.

– Ezért szeretlek *téged.*

– Hízelegsz.

Másnap odarepült. Remélte, hogy az éjszakát Verenával töltheti, de nem akarta, hogy a lány ezt kötelezőnek érezze, ezért bejelentkezett egy szállodába, azután taxival ment el hozzá.

Nemcsak a csábítás járt a fejében. Legutóbb ambivalens érzelmekkel hozott üzenetet Bobbytól Kingnek. Ez alkalommal azonban Bobbynak van igaza, és King téved. George elhatározta, hogy jobb belátásra téríti a tiszteletest. Ám előbb Verenával kell próbálkoznia.

Atlanta júniusban forró volt, a lány ujjatlan teniszruhában fogadta, amely megmutatta hosszú, napbarnított karját. Mezítláb volt, amitől George-nak az jutott az eszébe, hogy visel-e valamit egyáltalán a ruha alatt? Verena szájon csókolta, de csak futólag. George nem tudta, mire vélje. Ízléses, modern lakása volt, korszerű bútorokkal berendezve. George úgy sejtette, hogy ezt nem engedheti meg magának abból, amit Martin Luther King fizet. Nyilvánvalóan abból telik lakbérre, amit Percy Marquand keres a lemezeivel.

Letette a vodkát a konyhai pultra, Verena adott neki egy palack vermutot és egy koktélkeverőt. Mielőtt belekezdett volna a koktélkészítésbe, azt

mondta a lánynak:

– Szeretném, ha megértenél valamit. Kennedy elnök politikai pályafutásának legnagyobb problémájával került szembe. Sokkal rosszabb, mint a Disznó-öböl.

A lány pontosan annyira megdöbbeni, amennyire George akarta.

– Miért? – kérdezte.

– A polgárjogi törvény miatt. A tévébeszédet követő reggelen – az után, hogy megtelefonáltad a Medgar-gyilkosságot – a képviselőház többségi frakciójának vezetője felhívta az elnököt. Azt mondta, így képtelenség lesz átverni a farmtörvényt, a tömegközlekedés konszolidálását, a külföldi segélyeket és az űrkutatás költségvetését. Kennedy törvénykezési programját kisiklatták. A déli demokraták, ahogy tartottunk tőle, bosszút álltak. És az elnök népszerűsége egyetlen éjszaka alatt tíz százalékpontot esett.

– Viszont nemzetközi téren jól áll – mutatott rá a lány. – Talán keménykedhettek itthon.

– Hidd el, megtesszük – felelte George. – Lyndon B. Johnson is kiveszi belőle a részét.

Johnson? Viccelsz?

Nem én. – George jó viszonyban volt az alelnök egyik tanácsadójával, Skip Dickersonnal. – Tudtad, hogy Houston városa lekapcsolta a villanyt a kikötőben, tiltakozásul a haditengerészet új, integrált eltávozási politikája ellen?

Igen. A szemetek!

Ezt a problémát Lyndon oldotta meg.

Hogyan?

A NASA több millió dolláros nyomkövető állomást tervezett Houstonban. Lyndon megfenyegette őket, hogy törlik a beruházást. A város néhány másodperccel később visszakapcsolta a villanyt. Sose becsüld le Lyndon B. Johnsont.

Bárcsak többen viselkednének így a kormányban!

Bizony. – Ám a Kennedy testvérek finnyásak voltak. Nem akarták bepiszkítani a kezüket. Jobban szerettek észérvekkel győzni egy vitában. Ennek következtében keveset használták Johnsont, akit lenéztek erőszakossága miatt. Jeget töltött a keverőedénybe, vodkát öntött rá, összerázta. Verena kinyitotta a hűtőszekrényt, elővett két koktélos poharat.

George mindkét jégvirágos pohárba löttyintett egy teáskanál vermutot, körbeforgatta a szeszt, hogy bevonja a pohár falát, azután felengedte a hideg vodkával. Verena egy-egy olajbogyót pottyantott a poharakba.

George élvezte, hogy valamit együtt csinálnak.

Jó csapat vagyunk, ugye? – kérdezte.

Verena fölemelte a poharát és belekortyolt. jó a martinid – mondta.

George szomorúan mosolygott. Egészen más választ várt, olyat, ami megerősíti a kapcsolatukat. Ő is ivott, és azt felelte:

– Tényleg.

Verena salátát, paradicsomot és két szelet bélszínt vett elő. George megmosta a salátát, és közben visszaterelte a beszélgetést a látogatása eredeti céljára.

– Tudom, hogy már korábban is volt szó róla, de nem segít a Fehér Házon, hogy dr. Kingnek kommunista szövetségesei vannak.

– Ki mondja?

– Az FBI.

Verena megvetően horkant fel.

– Hírhedten megbízható adatforrása a polgárjogi mozgalmaknak! Felejtsd el, George. Tudod, hogy J. Edgar Hoover szerint kommunista mindenki, aki mást mond, mint ő, beleértve Bobby Kennedyt? Hol a bizonyíték?

– Állítólag van bizonyítékuk.

– Állítólag? Szóval te sem láttad. Hát Bobby?

George zavarban volt.

– Hoover azt mondja, nagyon diszkréten kell kezelniük a forrást.

– Hoover visszautasította, hogy megmutassa a bizonyítékot az igazságügyi miniszternek? Mégis kinek dolgozik? – Tűnődve ivott egy kortyot. – Az *elnök* látta a bizonyítékot?

George nem válaszolt.

Verena még szkeptikusabb lett.

– Hoover nem mondhat nemet az elnöknek.

– Azt hiszem, az elnök nem akarta kenyértörésre vinni a dolgot.

– Hogy ti milyen naivak vagytok! George, hallgass rám. *Nincs bizonyíték!*

George úgy döntött, ezen a ponton enged.

– Valószínűleg igazad van. Nem hiszem, hogy Jack O’Dell és Stanley

Levison kommunisták lennének, még ha azok voltak is valaha, de hát nem látod, hogy az igazság nem számít? Alkalmat adnak a gyanúra, és ennyi elég, hogy rontsák a polgárjogi mozgalom hitelét. És most, hogy az elnök beterjesztette a polgárjogi törvényt, ő is vesztett a hiteléből. – A megmosott salátát egy konyharuhába csavarta, és körözött a karjával, hogy megszáradjon, a kelleténél hevesebben hadonászva ingerültségében. – Jack Kennedy a politikai életét a polgárjogokra tette fel, nem hagyhatjuk, hogy a kommunista cinkosság vádjával tegyék tönkre. – Egy tálba borította a salátát. – Csak szabaduljatok meg ettől a két alaktól, és meg van oldva a probléma!

– O'Dell hozzám hasonlóan Martin Luther King alkalmazottja válaszolta türelmesen a lány. – Levison viszont nincs rajta a fizetési listán. Csupán barátja és tanácsadója Martinnak. Tényleg fel akarjátok hatalmazni J. Edgar Hoovert, hogy megválogassa Martin barátait?

Verena, a polgárjogi törvény útjában állnak. Csak annyit mondj Dr. Kingnek, hogy szabaduljon meg tőlük! Kérlek!

Verena felsóhajtott.

Azt hiszem, meg fogja tenni. Eltart egy darabig, amíg keresztény lelkiismerete megemészti a tényt, hogy meg kell szabadulnia régi támogatóitól, de végül megteszi.

Hála legyen az Úrnak! – George felvidult: ez egyszer jó hírekkel tért vissza Bobby Kennedyhez.

Verena megsózta a bélszínt, azután betette a serpenyőbe.

Most pedig én mondok neked valamit! Egy hangyányit sem fog számítani. Hoover továbbra is kiszivárogtatja a sajtónak a meséket, hogy a polgárjogi mozgalom a kommunisták hadoszlopa. Akkor is megtenné, ha eleve republikánusnak születtünk volna valamennyien. Edgar Hoover beteges hazudozó, aki gyűlöli a négereket, és szégyellhetné magát a főnököd, amiért nem elég tökös, hogy kirúgja.

George szeretett volna tiltakozni, de sajnos, a vád igaz volt. Beleszeletelte a paradicsomot a salátába.

Jól átsütve szereted a bifszteket? – kérdezte Verena.

Nem túlzottan.

Szóval véresen? Én is így vagyok vele.

George kevert még két pohár koktélt, majd leültek a kis asztalhoz, hogy

egyenek. Közben elmondta üzenetének másik felét.

Sokat segítene az elnöknek, ha dr. King lefújná azt az istenverte washingtoni ülősztrájkot.

Ez nem fog megtörténni. King „tömeges, harcias és hatalmas ülősztrájkot" hirdetett Washingtonba a polgári engedetlenség országos tüntetéseinek napján. A Kennedy testvérek elszörnyedtek.

– Gondolkozz! – mondta George. – A Kongresszusban vannak, akik mindig a polgárjogokra szavaznak, és vannak, akik sose tennék. Azok a fontosak, akik mindkettőt megtehetik.

– A bizonytalanok – használta Verena a nemrég divatba jött kifejezést.

– Pontosan. Tudják, hogy a törvény erkölcsileg helyes, de politikailag népszerűtlen, ezért kifogást keresnek, hogy ellene szavazhassanak. A ti tüntetésetek megadja nekik a lehetőséget, hogy azt mondják: „A polgárjogok mellett vagyok, de nem akkor, ha fegyverrel kényszerítenek rá." Rossz az időzítés.

– Ahogy Martin mondja, a fehér ember számára mindig rossz az időzítés.

George elvigyorodott.

– Fehérebb vagy nálam.

A lány hátravetette a fejét.

– És csinosabb.

– Ez az igazság. Nagyjából a legszebb látvány vagy, amiben valaha is részem volt.

– Köszönöm. Egyél.

George fölvette a kést és a villát. Evés közben jobbára hallgattak. George gratulált Verenának a bifsztekhez, a lány megdicsérte, hogy férfi létére egész jó salátát csinál.

Amikor végeztek, bevitték italaikat a nappaliba, leültek a díványra, és George visszatért a vitához.

– Hát nem látod, hogy most más a helyzet? A kormány mellettünk áll. Az elnök igyekszik megtenni mindent, hogy átmenjen az a törvény, amelyet évek óta követelünk.

A lány a fejét rázta.

– Egy dolgot megtanultunk, mégpedig azt, hogy a változás hamarabb jön, ha fenntartjuk a nyomást. Tudtad, hogy Birminghamben ma már gyorsabban szolgálják ki a négereket a fehér pincérnők?

– Igen, tudtam. Hihetetlen változás!
– És ezt nem türelmes várakozással érték el, hanem kődobálással, gyújtogatással.
– A helyzet változott meg.
Martin nem fogja lefújni a tüntetést.
És nem is módosítaná?
Mire gondolsz?
Ez volt George B terve.
– Lehetne egyszerű, törvénytisztelő menet, ülősztrájk helyett? A Kongresszus tagjai kevésbé éreznék fenyegetve magukat.
– Nem tudom. Ezt talán megfontolhatja.
– Szerdán tartsátok, így az emberek nem kapnak kedvet rá, hogy a városban töltsék az egész hétvégét, és korán fejezzétek be, hogy a menetelők hazatérhessenek, mielőtt beesteledik.
– Épp a fullánkját akarjátok kihúzni!
– Ha muszáj tüntetnünk, akkor minden lehetséges módon ki kell zárnunk az erőszakot, és jó benyomást kell keltenünk, különösen a televízióban.
– Ebben az esetben mi lenne, ha mozgóvécéket állítanának fel az út mentén? Azt hiszem, ezt meg tudja szervezni Bobby, még ha nem rúgja is ki Hoovert.
– Remek ötlet.
– És mi lenne, ha meggyőznénk néhány fehér támogatót? Az egész sokkal jobban fest a tévében, ha fehérek is menetelnek a feketék között.
George megfontolta a dolgot.
– Szerintem Bobby rá tudja venni a szakszervezeteket, hogy küldjenek oda embereket.
– Ha mindkét dolgot meg tudod ígérni a keserű pirula megcukrozására, akkor azt hiszem, van rá esély, hogy Martin megváltoztassa a véleményét.
George láthatta, hogy megnyerte Verenát; már arról beszél, mivel lehetne meggyőzni Kinget. Fél győzelem.
– Ha rá tudod venni dr. Kinget, hogy menetet tartson ülősztrájk helyett, azt hiszem, az elnököt is rávehetjük a tüntetés támogatására.
– Fölöttébb kockázatos, de lehetséges.
– Megteszem, amit tehetek – mondta a lány.
George átkarolta.

– Látod, mégis jó csapat vagyunk! – A lány mosolygott, de nem szólt. A fiatalember nem hagyta annyiban. – Nem értesz egyet velem?

Verena megcsókolta. Olyan csók volt, mint a legutóbbi: több mint baráti, de a szexinél kevesebb.

– Miután a bomba betörte az ablakot a hotelszobámban, mezítláb keresztülmentél a szobán a cipőmért – mondta tűnődve.

– Emlékszem – bólintott a fiatalember. – Az egész padló tele volt üvegcseréppel.

– Hát ez az – felelte a lány. – Itt tévedtél.

George összevonta a szemöldökét.

– Ezt nem értem. Kedvességnek szántam.

– Pontosan. Túl jó vagy hozzám, George.

– Micsoda? Ez őrültség!

De a lány komoly volt.

– Én fűvel-fával lefekszem, George. Iszom. Nem vagyok hűséges. Szexeltem még Martinnal is egy alkalommal.

George felvonta a szemöldökét, de nem szólt.

– Te jobbat érdemelsz – folytatta Verena. – Fényes karrier vár rád. Akár az első néger elnökünk is lehetsz. Olyan feleség kell neked, aki hű hozzád, veled dolgozik, támogat téged, és dicsérnek érte. Az nem én vagyok.

George meghökkent.

– Én nem tekintettem ilyen messzire – mondta. – Csak még egy kis csókolózásban reménykedtem.

A lány elmosolyodott.

– Azt megtehetem – mondta.

Hosszan, ráérősen csókolózlak, George egy idő után felcsúsztatta a kezét Verena combjának külső oldalán, a teniszruha alá. Nem tévedett: nem volt rajta bugyi.

Verena tudta, mire gondol.

– Látod? – kérdezte. – Ilyen rossz lány vagyok én.

– Tudom – felelte George. – De akkor is bolondulok érted.

26. fejezet

Wallinak fájt elhagynia Berlint, hiszen ott volt Karolin, akihez közel szeretett volna lenni. De mi értelme, ha egyszer elválasztja őket a fal? Noha csak másfél kilométernyire laktak egymástól, sose láthatta volna. Nem kockáztathatta meg még egyszer, hogy átkel a határon: így is csak a szerencséjének köszönhette, hogy másodjára nem ölték meg. De akkor is nehezére esett elköltözni Hamburgba.

Igyekezett meggyőzni magát. Logikus, hogy Karolin inkább a családjával marad, hogy otthon szülje meg a babát. Ki alkalmasabb segítség a szülésnél: egy anya vagy egy tizenhét éves gitáros? De a logikában nem talált vigaszra.

Karolinra gondolt elalvás előtt és ébredés után. Ha megpillantott egy csinibabát az utcán, akkor is Karolin után kezdett búsulni. Vajon hogy érzi magát? Utálatos hányinger kínozza, vagy inkább ragyog a boldogságtól? Haragszanak-e a szülei, vagy lázba hozta őket a kilátás, hogy unokájuk lesz?

Leveleikből, amelyeket egymással váltottak, sohasem hiányzott a „szeretlek” szó. Ám a fiú nem szívesen írt ennél részletesebben az érzelmeiről, mert tudta, hogy minden szavát mérlegre teszi a titkosrendőrség cenzora, talán olyasvalaki, aki ismeri őt, például Hans Hoffmann. Olyan lett volna, mint megvetően vigyorgó közönség előtt vallani szerelmet.

A fal két oldalán voltak, de akár ezer kilométer is elválaszthatta volna őket.

Ezért hát Walli elutazott Hamburgba, és beköltözött a nővére tágas lakásába.

Rebecca sose macerálta. Szülei a leveleikben örökké abajgatták, hogy menjen vissza az iskolába, sőt akár főiskolára. Olyan butaságokat javasoltak, hogy legyen villamosmérnök, ügyvéd vagy tanár, mint Rebecca és Bernd. Rebecca viszont semmit nem mondott. Ha egész nap gitározott a szobájában, akkor sem tett megjegyzést, mindössze arra kérte, mossa el a csészéjét, ne hagyja ott piszkosan a mosogatóban. Ha szóba került Walli jövője, annyit mondott:

– Minek a sietség? Tizenhét éves vagy. Csináld, amihez kedved van, aztán majd kialakul.

Bernd ugyanilyen türelmes volt. Walli imádta Rebeccát, és minden nappal jobban megkedvelte a férjét.

Még nem egészen szokta meg, hogy Nyugat-Németországban az embereknek nagyobb autóik, divatosabb ruháik, szebb otthonaik vannak. Hogy a kormányt nyíltan bírálják az újságokban, sőt a televízióban is. Ha valamilyen kirohanást olvasott Adenauer, az idős kancellár ellen, időnként azon kapta magát, hogy bűntudatosan körülnéz, mert hátha figyelik, amiért felforgató anyagot olvas. Emlékeztetnie kellett magát, hogy ez a Nyugat, ahol szólásszabadság van.

Búsult, amikor elköltözött Berlinből, így annál nagyobb öröm volt felfedezni, hogy Hamburg a német zenei élet lüktető szíve. Kikötőváros lévén a világ összes tengerészét szórakoztatni kellett. Egy Reeperbahn nevű utca volt a vöröslámpás negyed központja, kocsmákkal, sztriptíz bárokkal, féllegális homoszexuális klubokkal és nagyszámú zenés mulatóval.

Walli két dologra vágyott életében: hogy Karolinnal élhessen, és hogy hivatásos zenész lehessen.

Egy napon, nem sokkal az után, hogy Hamburgba költözött, vállára vetett gitárjával végigballagott a Reeperbahnon, és minden bárba bement, hogy nem keresnek-e énekes-gitárost. Jónak tartotta magát. Tudott énekelni, gitározni, megfelelt a közönség igényeinek. Csak lehetőségre volt szüksége.

Tíz-egynéhány visszautasítás után végre rámosolygott a szerencse egy El Paso nevű sörpincében. A berendezés nyilvánvalóan amerikaias akart lenni, az ajtó fölé egy longhorn marha koponyáját akasztották, a falakra westernfilmek plakátjait ragasztották. A tulajdonos Stetson-kalapot viselt, noha Dieternek hívták, és alnémet tájszólásban beszélt.

– Tudsz amerikai zenét játszani? – kérdezte.

– De mennyire hogy – felelte angolul Walli.

– Gyere vissza este fél nyolcra. Teszek veled egy próbát.

– Mennyit fizet? – kérdezte Walli. Noha még mindig kapott zsebpénzt apja könyvelőjétől, Enok Andersentől, görcsösen bizonyítani akarta, hogy képes anyagilag függetlenedni, tehát jogosan utasítja el szüleinek pályaválasztási tanácsait.

Dieter kissé felhúzta az orrát, mintha a fiú valamilyen udvariatlanságot mondott volna.

– Játszol fél órát – felelte félvállról. – Ha tetszik, akkor beszélhetünk a

pénzről.

Walli tapasztalatlan volt, de nem hülye. Biztosra vette, hogy ez a kertelés alacsony gázsit jelent. Ám így is elfogadta, mivel két óra alatt nem kapott más ajánlatot.

Hazament, és délután összeállított egy félórás amerikai programot. Úgy döntött, hogy az *If I Had a Hammerrel* kezd, az Európa Szálloda közönségének tetszett. Ezt követi a *This Land is Your Land* és a *Mess of Blues.* Minden számot többször végigpróbált, noha aligha volt rá szüksége.

Amikor Rebecca és Bernd hazajött a munkából, és meghallotta az újságot, Rebecca kijelentette, hogy elkíséri.

– Még sosem láttalak fellépni – mondta. – Csak idehaza hallottalak, ahogy maszatolsz valamelyik számon, és sosem fejezed be a dalt, amit elkezdesz.

Ez igazán kedves volt tőle, annál inkább, mert ezen a napon neki és a férjének sokkal nyomósabb okuk is volt a lelkesedésre: Kennedy elnök Németországba látogatott.

Walli és Rebecca szülei hittek benne, hogy ha nincs az amerikaiak határozott fellépése, a Szovjetunió elfoglalja, és bekebelezi Kelet-Németországba Nyugat-Berlint, ezért úgy tekintettek Kennedyre, mint egy hősre. Walli meg a maga részéről mindenkit bírt, aki betartott a zsarnok keletnémet kormánynak.

Walli megterített, miközben Rebecca vacsorát főzött.

– Anya mindig arra tanított, hogy ha valamit el akarunk érni, akkor legyünk hajlandók politizálni érte – mondta. – Bernd és én azt akarjuk, hogy Kelet- és Nyugat-Németország újraegyesüljön, hogy a miénk és még sok ezer más német család ismét egy lehessen. Ezért léptünk be a Szabaddemokrata Pártba.

Walli tiszta szívből ugyanezt kívánta, de el nem tudta képzelni, hogyan történhetne meg.

– Szerintetek mit csinál majd Kennedy? – kérdezte.

– Mondhatja azt, hogy meg kell tanulnunk együtt élni Kelet-Németországgal, legalábbis pillanatnyilag. Ami igaz is, de nem ezt akarjuk hallani. Ha tudni akarod, én abban reménykedem, hogy megfricskázza a kommunisták orrát.

Evés után a híreket nézték. A kép az ő ultramodern Franck-televíziójukon

a szürke tiszta árnyalataiban pompázott, nem volt olyan pocsolya zöld, mint a régebbi készülékekben.

Kennedy aznap Nyugat-Berlinben járt.

A schönebergi városháza lépcsőjén beszélt. Az épület előtti hatalmas teret úgy megtöltötték a nézők, hogy egy tűt sem lehetett volna leejteni. A riporter szerint 450 000 ember gyűlt össze.

A jóképű, fiatal elnök a szabad ég alatt tartotta meg a beszédét, ahol szellő borzolta sűrű haját. Kiállt a hatalmas, csillagos-sávos zászló elé, és harciasan kezdte:

– Vannak, akik azt mondják, a kommunizmusé a jövő. Hát csak jöjjenek Berlinbe! – A hallgatóság egyetértően ordított. Az éljenzés még harsányabb lett, amikor Kennedy németül is megismételte a mondatot: – *Lass' sie nach Berlin kommen!*

Walli látta, hogy ez tetszik Rebeccának és Berndnek.

– Nem emleget normalizálódást, sem azt, hogy legyünk realisták és fogadjuk el a fennálló helyzetet – mondta elismerően Rebecca.

Kennedy kihívóan folytatta.

– A szabadság számos nehézséggel jár, a demokrácia nem tökéletes.

– A négerekre céloz – kommentálta Bernd.

– De nekünk sose kellett falat felhúznunk, hogy bezárjuk a népünket! – mondta gúnyosan Kennedy.

– Így van! – kiáltotta Walli.

A júniusi nap leragyogott az elnök fejére.

– Minden szabad ember, akárhol él is, Berlin polgára – mondta. – Éppen ezért mint szabad ember büszkén kijelentem: *Ich bin ein Berliner!*

A tömeg őrjöngött. Kennedy hátralépett a mikrofontól, jegyzeteit a zakója zsebébe dugta.

Bernd szélesen elmosolyodott.

– Azt hiszem, a szovjetek vették az üzenetet – mondta.

– Hruscsov nagyon mérges lesz – jegyezte meg Rebecca.

– Minél mérgesebb, annál jobb – tódította Walli.

Jókedvűen hajtottak végig a Reeperbahnon a furgonnal, amelyet úgy alakítottak át, hogy beleférjen Bernd és a tolószék. Alig maroknyian lézengtek az El Pasóban, amely délután kongott az ürességtől. A nagy kalapos Dieter akkor sem nyájaskodott, de mostanra direkt mogorva lett.

Megjátszotta, mintha elfelejtette volna, hogy visszarendelte Wallit – a fiú már attól félt, visszavonja az ajánlatát a próbajátékról –, de azután a hüvelykujjával a sarokban álló parányi pódiumra bökött.
Dieteren kívül még egy középkorú, nagy mellű pincérnő tartózkodott a kocsmában, aki kockás inget és bandanát viselt. Walli a kocsmáros feleségének nézte. Láthatólag igyekeztek valami egyéni zamatot adni a csehójuknak, de egyikük sem volt különösebben vonzó jelenség, így nem sok vendéget csábítottak be, sem amerikait, sem mást.
Walli remélte, hogy *ő* lehet az a varázsmágnes, aki majd behozza a tömeget.
Rebecca vett két sört. Walli bedugta az erősítőt, bekapcsolta a mikrofont. Izgatott volt. Ez volt az, amit szeretett, ehhez értett. Dieterre és a feleségére nézett, hogy mit akarnak, mikor kezdjen, de egyikük sem mutatott különösebb érdeklődést, így hát megpendített egy akkordot, és énekelni kezdte az *If I Had a Hämmert*.
A néhány vendég kíváncsian bámulta egy pillanatig a fiút, majd ismét dumálni kezdtek. Rebecca lelkesen tapsolt az ütemre, de senki sem csatlakozott hozzá. Walli ennek ellenére mindent megpróbált: ütemesen pengetett, hangosabban énekelt. Lehet, hogy két-három szám kell hozzá, de meg tudja nyerni ezt a népséget.
A dal felénél tartott, amikor a mikrofon bedöglött. Az erősítő is. A színpadon nyilván kiment a villany. Walli erősítés nélkül fejezte be a számot, úgy gondolta, az kevésbé kínos, mintha félbehagyja.
Letette a gitárját, odament a pulthoz.
– Nincs áram a színpadon – mondta Dieternek.
– Tudom – bólintott Dieter. – Én kapcsoltam ki.
– Miért? – kérdezte döbbenten Walli.
– Nem fogom hallgatni ezt a szemetet.
Wallit mintha arcul csapták volna. Ahányszor szerepelt, a közönségnek mindig tetszett, amit csinált. Sose mondták, hogy a zenéje szemét. A vér is meghűlt az ereiben. Azt se tudta, mit tegyen vagy mondjon erre.
– Amerikai zenét kértem – folytatta Dieter.
Walli nem értette.
– Ez a szám listavezető volt Amerikában! – méltatlankodott.
– Ezt a helyet Marty Robbins *El Paso* című számáról neveztem el. Az

pedig minden idők legnagyobb slágere. Azt hittem, hogy ilyesmiket játszol. *Tennessee Waltz, On Top of Old Smoky.* Johnny Cash, Hank Williams, Jim Reeves.

Jim Reeves a világ legunalmasabb zenésze volt.

– Maga a countryról és a westernről beszél – mondta a fiú.

Dieter nem érezte úgy, hogy szüksége lenne felvilágosításra.

– Én az amerikai zenéről beszélek – válaszolta a tudatlanok magabiztosságával.

Egy ilyen hülyével értelmetlen lett volna vitatkozni. Még ha Walli tudta volna, mit akar, akkor sem játszott volna ilyet. Nem azért akart zenész lenni, hogy olyanokat adjon elő, mint az *On Top of Old Smoky.*

Visszatért a színpadra, berakta a gitárját a tokba.

Rebecca értetlenül nézett rá.

– Mi történt? – kérdezte.

– A tulajnak nem tetszett a repertoárom.

– De hiszen egyetlen számot sem hallgatott végig!

– Anélkül is zeneértőnek tartja magát.

– Szegény Walli!

A fiú el tudta viselni Dieter begyöpösödött lenézését, de Rebecca együttérzésétől majdnem elsírta magát.

– Nem számít – mondta. – Amúgy sem akarok egy ilyen seggfejnek dolgozni.

– Majd én helyre teszem! – fogadkozott Rebecca.

– Kérlek, ne tedd! – mondta Walli. – Az nem segít, ha a nővérem leordítja a fejét.

– Hát nem – bólintott Rebecca.

– Gyerünk. – Walli felvette a gitárját és az erősítőt. – Menjünk haza.

Dave Williams és a Plum Nellie vérmes reményekkel érkezett Hamburgba. Nagyon szaladt velük a szekér. Londonban egyre népszerűbbek lettek, és most eljöttek meghódítani Németországot.

A Dive gazdáját Herr Flucknak hívták, amit a Plum Nellie viccesnek talált. Az már kevésbé volt vicces, hogy nem nagyon tetszett neki a Plum

Nellie. És még ennél is rosszabb volt, hogy két este után Dave igazat adott a tulajnak. A csapat nem adta ki magából azt a teljesítményt, amelyet elvártak tőle.

– Tánczenét! – mondta Herr Fluck angolul. – Tánczenét! – A klub törzsközönsége, csupa tizen- és huszonéves, elsősorban táncolni szeretett. Azok a számok voltak a legsikeresebbek, amelyeknél a lányok kimentek a parkettre, és egymással ropták, majd a fiúk is beugrottak közéjük, hogy végül ki-ki párt válasszon.

A banda azonban többnyire nem keltett akkora pezsgést, hogy mindenki mozogni akarjon tőle. Dave kétségbeesett. Ez az ő nagy lehetőségük, és eltolják! Ha nem lesznek jobbak, hazaküldik őket. „Most először életemben sikerem van valamiben”, mondta kétkedő apjának, aki végül elengedte Hamburgba. Lehet, hogy haza kell kullognia, és el kell ismernie, hogy ebben is megbukott?

Nem tudott rájönni, hol a probléma, Lenny viszont igen.

– Geoff az oka – mondta. Geoffrey a szólógitárosuk volt. – Honvágya van.

– És ettől rosszul játszik?

– Nem, emiatt iszik, és az ital miatt játszik rosszul.

Dave kitalálta, hogy a dobfelszerelés mellé áll, és keményebben, ütemesebben pengeti a gitárját, de ez sem sokat segített. Ha egy zenész rosszul játszik, az az egész csapat teljesítményét lerontja.

A negyedik napon elment, hogy meglátogassa Rebeccát.

Örömmel fedezte föl, hogy nem egy, de két rokona is van Hamburgban, és a második rokon egy tizenhét éves, gitáros srác. Dave iskolás németséggel beszélt, Walli csupán egy kevés angolt szedett föl a nagyanyjától, Maudtól; ám mindketten értették a zene nyelvét, és egy egész délutánt töltöttek akkordok és frázisok csereberélésével. Dave aznap este elvitte Wallit a Dive-ba, és javasolta, hogy a klub alkalmazza Wallit, aki akkor játszhatna, amikor a Plum Nellie szünetet tart. Walli előadott egy új amerikai slágert, a *Blowin in the Winde*t, ami tetszett a tulajnak, és Walli megkapta a munkát.

Egy héttel később Rebecca és Bernd meghívta a bandát magukhoz kajálni. Walli elmagyarázta nekik, hogy a fiúk késő éjszakáig dolgoznak és déltájt kelnek, ezért este hatkor van náluk a főétkezés, mielőtt fellépnének. Ez éppen megfelelt Rebeccának.

Az öt tagból négy elfogadta a meghívást: Geoff nem ment el.

Rebecca sütött egy kocsiderék disznókarajt, csinált hozzá jó sűrű mártást, és hatalmas tálakban sült krumplit, gombát, káposztát adott mellé. Dave sejtette, hogy a maga anyáskodó módján azt szeretné, ha egy héten legalább egyszer ennének valami tisztességeset. Okkal aggódott: a fiúk főként sörön és cigarettán éltek.

A férje, Bernd, aki segített a főzésben és a tálalásban, meglepő fürgeséggel mozgott. Dave csak ámult, hogy milyen boldog Rebecca, és mennyire szereti a férjét.

A csapat lelkesen falt. Mindenki vegyes német-angol nyelven beszélt, és jó hangulatban voltak, még ha nem értettek is meg mindent, amit a másik mondott.

Evés után áradozva megköszönték a vacsorát Rebeccának, azután elbuszoztak a Reeperbahnra.

Hamburg vöröslámpás negyede olyan volt, mint a londoni Soho, de jóval nyíltabb, kevésbé diszkrét. Amíg ide nem jött, Dave nem is tudta, hogy férfi prostituáltak is vannak, nem csak nők.

A Dive egy olyan piszkos pincében volt, hogy ahhoz képest a Jump Club a Lordok Háza. Töröttek voltak a bútorok, nem létezett fűtés vagy szellőztetés, a vécék a hátsó udvaron voltak.

Amikor megérkeztek Rebecca vacsorájától dugig lakva, Geoffot a bárban találták. Sört ivott a pultnál.

A csapat nyolckor vonult fel a színpadra, ahol szünetekkel hajnali háromig kellett játszaniuk. Minden este legalább egyszer előadták az összes dalt, amit ismertek, a kedvenceiket háromszor is. Herr Fluck keményen megdolgoztatta őket

Ma még a szokottnál is rosszabbak voltak.

Az első menetben Geoff mindent elrontott, falsul játszott, a szólózásnál összevissza fogta le a hangokat, ez pedig mindenki másnak a teljesítményét lerontotta. Ahelyett, hogy a szórakoztatásra összpontosíthattak volna, azért küzdöttek, hogy palástolják Geoff hibáit. Lenny dühöngött.

A szünetben Walli ült ki egy bárszékre a pódium elején, gitározott, és Bob Dylan-számokat énekelt. Dave ült és figyelte. Walli a nyakába akasztotta az olcsó szájharmonikát, hogy egyszerre tudjon gitározni és harmonikázni, úgy, mint Dylan. Jó zenész, gondolta Dave, és elég okos

hozzá, hogy felismerje Dylanben a legújabb szenzációt. A Dive vendégei jobbára a rock and rollt szerették, de azért erre is odafigyeltek néhányan, és amikor Walli levonult a színről, lelkesen megtapsolták az egyik sarokasztalnál ülő lányok.

Dave elkísérte Wallit az öltözőbe, ahol egy válság kellős közepébe csöppentek.

Geoff a padlón hevert, mert olyan részeg volt, hogy fel sem bírt állni. Lenny mellette térdelt, és időnként pofon vágta, ami valószínűleg segített levezetni a mérgét, ám Geoffon nem segített. Dave hozott egy bögre feketekávét a bárból, és belediktáltak Geoffba valamennyit, de az sem sokat használt.

– A kurva szólógitáros nélkül kell kiállnunk! – mondta Lenny. – Hacsak le nem tudod játszani Geoff szólóit, Dave.

– A Chuck Berry anyagot meg tudom csinálni, de többet nem – felelte Dave.

– A többit kihagyhatjuk. Ez a kurva közönség amúgy sem fogja észrevenni.

Dave ebben nem volt olyan biztos; a gitárszólók a jó tánczene legdinamikusabb részét alkotják, fényt és árnyékot teremtenek, izgalmassá teszik az ismétlődő dallamokat.

– Én el tudom játszani Geoff szólóit – szólalt meg Walli.

Lenny húzta a száját.

– Sosem játszottál velünk.

– Három éjszaka óta hallgatom a műsorotokat – felelte Walli. – Minden számot el tudok játszani.

Dave ránézett Wallira. Annyi éhség volt a szemében, hogy az már megindító. Nyilvánvalóan alig várta ezt a lehetőséget.

Lenny kétkedőén sandított rá.

– Tényleg?

– Le tudom játszani. Nem nehéz.

– Nem? – Lenny kissé megsértődött.

Dave mindenképpen lehetőséget akart adni Wallinak.

– Jobb gitáros nálam, Lenny.

– Na, ezzel kurvára nem mondtál sokat.

– De jobb gitáros Geoffnál is.

– Volt valaha is csapatban?
Walli megértette a kérdést.
– Egy duóban. Egy lánnyal, aki énekelt.
– Akkor nem dolgozott együtt dobossal.
Dave tudta, hogy ez a lényeg. Eszébe jutott a saját riadalma, amikor először játszott a Guardsmennel; akkor jött rá, milyen fegyelmezetten kell alkalmazkodni a doboshoz. De ha neki sikerült, Walli is képes rá.
– Hadd próbálja meg, Lenny! – könyörgött. – Ha nem tetszik, amit csinál, az első szám után elküldheted.
Herr Fluck bedugta a fejét az ajtón;
– Raus! Raus! Előadás!
– Jól van, jól van, *wir kommen* – felelte Lenny. Fölállt. – Kapd a fejszét, Walli, és indíts a színpadra!
Walli már indult is.
A második rész első száma a *Dizzy Miss Lizzy* volt, amiben a gitár szólózik. Dave odaszólt Wallinak:
– Akarsz egy könnyebb számmal bemelegíteni?
– Nem, kösz – felelte Walli.
Dave remélte, hogy megalapozott az önbizalma.
Lew, a dobos számolt:
– Három, négy, *egy!*
Walli pontosan időre lépett be, és lejátszotta a riffet.
A banda egy ütemmel később követte. Eljátszották a bevezetést. Mielőtt Lenny énekelni kezdett volna, Dave elkapta a pillantását. Lenny helyeslőén bólintott.
Walli tökéletesen, fesztelen könnyedséggel gitározott.
Dave a szám végén rákacsintott.
Végigcsinálták a műsort. Walli minden számot jól játszott, időnként még a háttérvokálba is beszállt. Előadása feldobta a bandát, és a parkettre csalta a lányokat.
Ez volt a legjobb előadásuk azóta, hogy Németországba jöttek. Amikor végeztek, Lenny átkarolta Wallit, és azt mondta neki:
– Isten hozott a bandában!

Walli alig aludt aznap éjjel. Amikor együtt játszott a Plum Nellie-vel, azt

érezte, hogy tagja lett egy közösségnek, és tökéletesíti a munkájukat. Ez olyan boldoggá tette, hogy attól félt, nem fog sokáig tartani. Tényleg komolyan gondolta Lenny, amikor azt mondta: „Isten hozott a bandában!”?

Másnap elment az olcsó penzióba a St. Pauli negyedben, ahol a banda megszállt. Délben érkezett, épp amikor fölkeltek.

Néhány órán át együtt lógott Dave-vel és Buzzal, a basszusgitárossal, átvették a repertoárt, csiszolgatták a dalok elejét és végét. A két fiú láthatólag elkönyvelte, hogy Walli ezentúl velük játszik. De ő megerősítést akart.

Lenny és Lew, a dobos, délután három körül tért magához. Lenny nem sokat cicózott.

– Tényleg csatlakozni akarsz a bandához?

– Igen – felelte Walli.

– Akkor rendben – bólintott Lenny. – Föl vagy véve.

De Walli még nem volt meggyőzve.

– Hát Geoff?

– Majd beszélek vele. ha fölkelt.

Elmentek a Grosse Freiheitre egy Harald nevű kávéházba, egy órán át kávéztak és cigarettáztak, azután visszamentek, és fölkeltették Geoffot. Betegnek tűnt, ami nem is volt meglepő, miután annyit ivott, hogy kiütötte magát. Az ágy szélén ülve hallgatta Lennyt, miközben a többiek az ajtóban ácsorogtak.

– Ki vagy rúgva a bandából – mondta Lenny. – Sajnálom, de szarban hagytál minket múlt éjjel. Úgy bepiáltál, hogy állni se tudtál, pláne játszani. Walli ugrott be helyetted, úgyhogy most állandóra fel van véve.

– Ő csak egy mazsola! – sikerült kinyögnie Geoffnak.

– Nemcsak hogy józan, de jobb gitáros is nálad – felelte Lenny.

– Kávé kellene – nyavalygott Geoff.

– Eredj a Haraldba!

Nem is látták többet Geoffot, amíg elindultak a klubba.

Nyolc óra előtt éppen berendezkedtek a színpadon, amikor belépett Geoff józanon, gitárral a kezében.

Walli megdöbbenve nézett rá. Korábban az volt a benyomása, hogy Geoff tudomásul vette a kirúgást. Pedig talán csak túl macska-jajos volt ahhoz, hogy vitatkozzék.

Akármi volt is az ok, nem csomagolt össze, és nem távozott. Walli aggódni kezdett. Annyi kudarcot kellett elszenvednie! A rendőrök összetörték a gitárját, hogy ne léphessen fel a Minnesángerben, Karolin otthagyta a duójukat az Európa Szállodában, az El Paso gazdája az első szám közepén kihúzta a dugót. Csak nem kell megint csalódnia?

Ki-ki abbahagyta, amit csinált. Csak figyelték Geoffot, ahogy fölkecmereg a pódiumra, és kinyitja a gitártokját.

Ekkor szólalt meg Lenny.

– Mit csinálsz, Geoff?

– Majd én megmutatom, hogy én vagyok a legjobb gitáros, akit hallottál valaha!

– A Kutyaúristenit! Ki vagy rúgva, és ennyi! Húzzál az állomásra, és szállj föl egy vonatra, ami hazavisz!

Geoff taktikát változtatott, hízelegni kezdett.

– Hat éve játszunk együtt, Lenny. Ez csak számít valamit. Adj nekem még egy esélyt!

Ez olyan ésszerűen hangzott, hogy Walli megrémült. Lenny biztosan beleegyezik! Ám az megrázta a fejét.

– Jól gitározol, de nem vagy lángelme, ráadásul egy rakás szerencsétlenség vagy. Amióta itt vagyunk, olyan vacakul játszottál, hogy múlt éjszaka már majdnem felmondtak nekünk, amikor Walli beugrott helyetted.

Geoff körülnézett.

– Mit szólnak a többiek? – kérdezte.

– Ki mondta neked, hogy a bandában demokrácia van? – kérdezett vissza Lenny.

– Ki mondta, hogy nincs? – Geoff Lew-hoz, a doboshoz fordult, aki éppen a lábpedált igazgatta. – Te mit gondolsz?

Lew az unokatestvére volt.

– Adj neki egy esélyt – kérte Lennyt.

Geoff megszólította a basszusgitárost.

– És te mit szólsz, Buzz?

Buzz komótos fazon volt, aki mindig azzal értett egyet, aki a leghangosabban ordított.

– Én adnék neki egy esélyt.

Geoff diadalmasan nézett körül.

– Ez azt jelenti, hogy hárman vagyunk ellened, Lenny.

– Nem így van – szólt közbe Dave. – Egy demokráciában meg kellene tanulnod számolni. Hármatokkal szemben itt vagyunk Lenny, én és Walli. Vagyis döntetlen.

– Ne fáradjatok a szavazatokkal – hurrogta le őket Lenny. – Ez az én bandám, és én döntöttem. Geoff ki van rúgva. Pakold el a hangszeredet, Geoff, vagy kivágom a kurva ajtón.

Úgy tűnt, Geoff most jött rá, hogy Lenny komolyan beszél. Visszatette a gitárját a tokjába, rácsapta a fedelet. Fölkapta és azt mondta:

– Valamit megígérek nektek, piszkok. Ha én megyek, ti is mind menni fogtok.

Walli törte a fejét, hogy ez mit jelent. Talán csak üres fenyegetés.

Akárhogy is, nem volt idő ezen gondolkodni. Pár perccel később játszani kezdtek.

Walli félelmei elszálltak. Érezte, hogy jó, és a banda is jó, amióta ő velük van. Az idő repült. A szünetekben egyedül tért vissza a színpadra, és Bob Dylan-számokat énekelt. Beiktatta a saját szerzeményét is, amelynek az volt a címe, hogy Karolin. A hallgatóságnak tetszett. Utána rögtön kezdhette is a *Dizzy Miss Lizzie*-vel a második menetet.

Éppen a *You Can't Catch Me*-t játszotta, amikor észrevette, hogy a bár hátuljában két rendőr beszél a tulajdonossal, Herr Fluckkal, de nem gondolt semmi rosszra.

Amikor éjfélkor lejöttek, Herr Fluck várta őket az öltözőben. Azonnal várontott Dave-re:

– Mennyi idős vagy?

– Huszonegy – felelte Dave.

– Öregapádat hülyítsd!

– Mért érdekli ez magát?

– Nálunk Németországban törvények vannak a fiatalkorúak kocsmai alkalmazásáról.

– Tizennyolc vagyok.

– A rendőrök azt mondták, hogy tizenöt vagy.

– Mit tudnak erről a rendőrök?

– Beszéltek a gitárossal, akit most rúgtatok ki. A Geoff-fal.

– Beköpött minket a rohadék! – mondta Lenny.

– Nekem lokálom van – közölte Herr Fluck. – Prostituáltak, drogdílerek és mindenféle bűnözők járnak ide. Folyamatosan bizonyítanom kell a rendőrségnek, hogy törvénytisztelő vagyok. Azt mondták, hogy haza kell küldenem benneteket – valamennyiőtöket. Úgyhogy viszlát.

– Mikor kell mennünk? – kérdezte Lenny.

– A klubból most. Németországból holnap.

– Ez gyalázat! – morgott Lenny.

– Ha kocsmáros vagy, azt kell tenned, amit a rendőrség mond. –Wallira mutatott. – Neki nem kell elhagynia az országot, mivel német.

– Bassza meg – dühöngött Lenny. – Egy napon két gitárost veszítek el.

– Szó sincs róla – mondta Walli. – Veletek megyek.

27. fejezet

Jasper Murray beleszeretett az Egyesült Államokba, ahol voltak egész éjjel sugározó rádióadók, háromcsatornás tévék és minden városnak saját hírlapja. Az emberek nagyvonalúak voltak, a házaik tágasak, a viselkedésük laza és fesztelen. Odahaza az angolok úgy tettek, mintha örökké egy viktoriánus szalonban teáznának, még akkor is, ha üzleteltek, interjút adtak vagy sportoltak. Jasper katonatiszt apja nem érzékelte ezt, de német zsidó anyja igen. Itt, az Államokban az emberek egyenesek voltak, az éttermi pincérek hatékonyak és segítőkészek, de minden talpnyalás nélkül. Senki nem alázatoskodott.

Cikksorozatot akart írni az utazásáról a *St. Julian's Newsba,* de komolyabb terve is volt. Mielőtt elhagyta Londont, beszélt Barry Pugh-val, és megkérdezte, hogy nem érdekelné-e a *Daily Echót,* amit ír.

– Igen, persze, ha valami különlegessel jelentkezel – mondta Pugh minden lelkesedés nélkül. Egy hete Detroitban Jasper interjút készített Smokey Robinsonnal, a Miracles szólóénekesével, és a cikket expressz küldte el az *Echó*nak. Úgy számolta, mostanra meg kellett kapniuk. Megadta nekik Dewarék számát, de Pugh nem telefonált. Jasper azonban még mindig reménykedett, és ma fel akarta hívni.

Dewaréknál lakott Washingtonban. Nagy lakás volt egy elegáns épületben, pár saroknyira a Fehér Háztól.

– A nagyapám, Cameron Dewar vásárolta még az első világháború előtt – magyarázta Woody Dewar a reggeliző asztal mellett. – Ő is, apám is szenátor volt.

Egy Miss Betsy nevű színes lány narancslét töltött Jaspernek, és megkérdezte, óhajt-e tojást.

– Nem, köszönöm, csak kávét – felelte ő. – Egy óra múlva együtt reggelizem a családunk egyik barátjával.

Jasper a Great Peter Streeten ismerkedett meg Dewarékkal az alatt az év alatt, amelyet az amerikaiak Londonban töltöttek. Nem melegedett össze velük túlságosan, kivéve egy rövid időre Beeppel, ettől függetlenül Dewarék egy évvel később gavalléros vendégszeretettel fogadták. Olyan

magától értetődő természetességgel voltak nagylelkűek, mint a Williams család, különösen a fiatalok iránt. Lloyd és Daisy mindig szívesen adott szállást kóbor tizenéveseknek egy éjszakára vagy egy hétre – vagy, mint Jasper esetében, több évre. Úgy tűnt, a Dewar család is hasonló elveket vall.

– Igazán kedves, hogy itt lakhatom – hálálkodott Bellának.

– Ugyan már, ez semmiség – mondta Mrs. Dewar, és ezt komolyan is gondolta.

Jasper Woodyhoz fordult.

– Gondolom, ma fotózni fog a *Life-nak* a polgárjogi menetről.

– Igen – bólintott Woody. – Elvegyülök a tömegben, és diszkrét pillanatfelvételeket készítek egy kis harmincöt milliméteres kamerával. Valaki más majd megcsinálja a hivatalos fotósorozatot az emelvényen a hírességekről.

Lezseren öltözött, khakinadrágba, rövid ujjú ingbe, és bár ilyen magas embernek így is nehéz kerülnie a feltűnést, Woody világhírre tett szert a kandi kamerájával.

– Ismerem a munkáját, mint mindenki, akit érdekel a sajtó – mondta Jasper.

– Van valamilyen téma, ami különösen érdekel? – kérdezte Woody. – Bűnügyek, politika, háborúk?

– Nincs. Örömmel tudósítok mindenről – mint úgy látom, ön is.

– Engem az arcok érdekelnek. Akármi a sztori – temetés, futballmeccs, gyilkossági nyomozás –, mindig az arcokat fényképezem.

– Ma mire számít?

– Ezt senki sem tudhatja. Martin Luther King azt jósolja, hogy százezren lesznek. Ha valóban lesznek ennyien, akkor ez a legnagyobb polgárjogi menet. Reméljük, derűsen és békésen fog lezajlani, de nem ezt várjuk. Csak azt nézd, mi történt Birminghamben.

– Washington más – szólt közbe Bella. – Itt színes rendőrök vannak.

– Nem túl sok – felelte Woody. – Noha azt lefogadhatod, hogy ma valamennyi ott lesz az első sorban.

Beep Dewar lépett be az ebédlőbe. Filigrán, tizenöt éves lány volt.

– Ki lesz az első sorban? – kérdezte.

– Remélem, nem te – felelte az anyja. – Kérlek, ne keresd magadnak a

bajt!

– Nem teszem, mama.

Jasper megfigyelte, hogy Beep tanult némi diszkréciót a két év alatt, amióta nem találkoztak. Ma cuki volt, de nem különösebben szexi. Barna farmert és bő cowboy inget viselt, ami hasznos öltözet egy olyan napon, amikor balhé várható.

Beep úgy bánt Jasperrel, mintha tökéletesen elfelejtette volna londoni flörtjüket. Éreztette vele, hogy esze ágában sincs ott folytatni, ahol abbahagyták. Nyilván azóta is voltak fiúi. Jasper a maga részéről megkönnyebbült, amiért Beep nem tekinti a tulajdonának.

A Dewar családból Cameron, Beep két évvel idősebb bátyja jelent meg utolsónak a reggelinél. Úgy öltözött, akár egy középkorú férfi: lenvászon zakó, fehér ing, nyakkendő.

– Cam, te se keresd magadnak a bajt – figyelmeztette az anyja.

– Nem szándékozom a menet közelében tartózkodni – közölte fontoskodva a fiú. – Azt tervezem, hogy a Smithsonianbe látogatok.

– Te nem hiszel benne, hogy a színes embereknek is joguk van szavazni? – kérdezte Beep.

– Nem hiszem, hogy bajt kellene keverniük.

– Ha megengednék nekik, hogy szavazzanak, nem lenne szükségük rá, hogy más módon nyilvánítsanak véleményt.

– Fejezzétek be! – szólt rájuk Bella.

Jasper megitta a kávéját.

– Telefonálnom kell Angliába – mondta. Úgy érezte, hozzá kell tennie: – Természetesen fizetem – noha nem volt biztos benne, hogy telik-e a pénzéből.

– Csak nyugodtan – mondta Bella. – Használd a dolgozószobában lévő telefont. És ne is beszélj a fizetésről.

Jasper megkönnyebbült.

– Nagyon szépen köszönöm.

Bella legyintett.

– Azt hiszem, különben is a *Life* fizeti a telefonszámlánkat.

Jasper bement a dolgozószobába. Felhívta a londoni *Daily Echó*t és Barry Pugh-t kérte.

– Szia, Jasper, hogy tetszik az USA? – érdeklődött Pugh.

– Remek. – Jasper idegesen nyelt egyet. – Megkaptátok a Smokey Robinson-cikkemet?

– Igen, kösz. Jól van megírva, Jasper, de nem illik az *Echó*ba. Próbálkozz a *New Musical Expressnél.*

Jasper elcsüggedt. Nem érdekelte a popzenei sajtó.

– Oké – mondta. De még nem akarta feladni: – Azt hittem, hogy mivel Smokey a Beatles kedvenc énekese, ez külön érdekességet ad a cikknek.

– Nem eleget. Bár ügyes írás.

Jasper igyekezett, hogy ne legyen csalódott a hangja.

– Köszönöm.

– Nincs ma valamilyen tüntetés Washingtonban? – kérdezte Pugh.

– De igen, a polgárjogi menet. – Jasper reményei feléledtek. – Ott leszek. Akartok egy riportot?

– Hmm. Csörögj ide, ha erőszak lesz.

Máskülönben nem érdekes, vonta le a következtetést Jasper. Csalódottan felelt:

– Jól van, majd odacsörgök.

Letette a kagylót, és töprengve nézett maga elé. Keményen dolgozott a Smokey Robinson-cikken, különlegesnek érezte a Beatles-kapcsolat miatt. Hát tévedett. Nem tehet mást, mint hogy ismét próbálkozik.

Visszatért az ebédlőbe.

– Indulnom kell – mondta. – A Willard Szállodában találkozom Peshkov szenátorral.

– Martin Luther King is ott lakik – jegyezte meg Woody.

Jasper arca felragyogott.

– Talán tudok csinálni vele egy interjút. – Ez bizonyosan érdekelné az *Echó*t.

Woody elmosolyodott.

– Több száz riporter reménykedik ma abban, hogy King interjút ad neki.

Jasper a lányhoz fordult.

– Találkozunk később?

– Tízkor a Washington-emlékműnél – válaszolta Beep. – Állítólag Joan Baez fog énekelni.

– Majd kereslek.

– Azt mondtad, Greg Peshkovval találkozol? – kérdezte Woody.

– Igen. Daisy Williams féltestvére.

– Tudom. Amikor anyád és én még tizenévesek voltunk, Buffalóban Greg apjának magánélete volt a legzaftosabb pletyka. Kérlek, add át neki üdvözletemet.

– Természetesen – felelte Jasper, azzal kiment.

George Jakes belépett a Willard bisztrójába, és Verenát kereste, de a lány még nem érkezett meg. Viszont meglátta az apját, Greg Peshkovot, aki egy húsz év körüli, jóképű, szőke, gombafejű sráccal együtt reggelizett. George leült az asztalukhoz.

– Jó reggelt!

– Ő Jasper Murray, angol diák Londonból – mondta Greg. – Egy régi barátom fia. Jasper, ő George Jakes.

Kezet ráztak. Jasper némileg meglepődött, ami elég gyakori volt akkor, ha kívülállók együtt látták Greget és George-ot, de a legtöbb emberhez hasonlóan ő is túl udvarias volt ahhoz, hogy kérdezősködjön.

– Jasper anyja a náci Németországból menekült el – magyarázta Greg a fiának.

– Anyám sosem felejtette el, hogyan fogadta az amerikai nép azon a nyáron – tette hozzá Jasper.

– Ezek szerint, ha jól sejtem, te tudod, mi a faji megkülönböztetés – fordult hozzá George.

– Nem igazán. Anyám nem szeret túl sokat beszélni a régi napokról – mosolygott megnyerően Jasper. – Az angliai iskolában egy darabig Bibsi Jaspernek hívtak, de nem ragadt meg rajtam. Részt veszel a menetben, George?

– Bizonyos értelemben. Bobby Kennedynek dolgozom. A mi feladatunk gondoskodni arról, hogy ne legyen fennakadás.

Jasper érdeklődése föléledt.

– Hogy csináljátok?

– A Mail egész hosszában lesznek ideiglenes ivókutak, elsősegélyhelyek, mozgóvécék, még egy csekkbeváltó is. Egy New York-i templomban nyolcvanezer szendvicset készítettek az önkéntesek, amelyeket ingyen fognak osztogatni a szervezők. Minden beszédet hét percre korlátozunk, így az esemény még időben ér véget, és a látogatók elhagyhatják a várost, mielőtt

besötétedne. És Washingtonban erre a napra betiltották a röviditalok árusítását.

– No és be fog jönni?

George nem tudta.

– Őszintén szólva minden a fehéreken múlik. Elég néhány hőzöngő rendőr, akik használják a gumibotot, a tűzoltófecskendőt, és elengedik a kutyákat, hogy a közös imádkozásból lázadás legyen.

– Washington nem a Mély Dél – jegyezte meg Greg.

– De nem is Észak – felelte George. – Így hát nem lehet megmondani, mi lesz belőle.

Jasper tovább ütötte a vasal.

– És ha zavargás tör ki?

– Négyezer katona állomásozik az elővárosokban és tizenötezer ejtőernyős a közelben, Észak-Karolinában – válaszolta Greg. – A washingtoni kórházakban elhalasztották az összes nem sürgős műtétet, hogy legyen hely a sérülteknek.

– A mindenit! – mondta Jasper. – Ez komoly!

George elkomorodott. Ezek az óvintézkedések nem tartoztak a nyilvánosságra. Greg azért értesült róluk, mert tájékoztatták mint szenátort, de nem kellett volna elmondania Jaspernek.

Megjelent Verena, és odajött az asztalukhoz. A három férfi felállt.

– Jó napot, szenátor úr – üdvözölte Greg Peshkovot a lány. – Örülök a viszontlátásnak.

Greg bemutatta neki Jaspert, akinek majd kiugrott a szeme. Verena egyforma hatással volt a fehér és fekete férfiakra.

– Verena Martin Luther Kingnek dolgozik – mondta Greg.

Jasper rávillantotta Verenára száz wattos mosolyát.

– Meg tudna szervezni vele egy interjút?

– Hogyhogy? – csattant föl George.

– Egy diáklap tudósítója vagyok. Nem említettem?

– Nem! – válaszolta indulatosan George.

– Bocsánat.

Verenát nem hagyta hidegen Jasper bűbája.

– Nagyon sajnálom – mondta szomorkás mosollyal de ma tökéletesen lehetetlen interjút csinálni dr. Kinggel.

George bosszankodott. Gregnek figyelmeztetnie kellett volna, hogy Jasper újságíró. Amikor legutóbb beszélt egy riporterrel, kínos helyzetbe hozta Bobby Kennedyt. Remélhetőleg most nem árult el semmiféle bizalmas adatot.

– Épp most beszéltem Charlton Hestonnal – fordult hozzá Verena. – Az FBI-ügynökök felhívták a minket támogató sztárokat, és felszólították őket, hogy maradjanak ma a szállodájukban, mert erő-szak várható! – mondta indulatosan.

George viszolyogva horkantott.

– Az FBI-t nem az aggasztja, hogy a menetelés erőszakba torkollik, hanem az, hogy siker lesz!

Verena nem érte be ennyivel.

– Nem tudnád megakadályozni a szabotázsakcióikat.

– Szólok Bobbynak, de nem hinném, hogy ilyen apróság miatt összeakasztja a bajszát J. Edgar Hooverrel. – George fölállt. – Verenának és nekem meg kell beszélnünk valamit. Elnézést.

– Amott van az asztalom – mondta Verena.

Átvágtak a termen. Mire leültek, George már el is felejtette a sunyi Jasper Murrayt.

– Mi a helyzet? – kérdezte Verenától.

A lány előrehajolt. Halkan beszélt, de látszott rajta, hogy alig bír az izgalmával.

– Nagyobb lesz, mint gondoltuk – mondta ragyogó szemmel. – Többen jönnek százezernél!

– Honnan tudod?

– Minden Washingtonba tartó busz, repülő és vonat tele van – felelte a lány. – Legalább húsz különvonat érkezett ma reggel. A főpályaudvaron nem hallod a saját hangodat, mert mindenki azt énekli: *We Shall Not Be Moved!* {1}

Különbuszok jönnek a Baltimore-alagúton át. Apám kibérelt egy gépet, amely Los Angelesből hozza a filmsztárokat. Itt van Marlon Brando és James Garner. A CBS élőben közvetíti az egészet.

– Szerinted mennyien lesznek összesen?

– Pillanatnyilag az eredeti becslés duplájára számítunk.

George megdöbbent.

– Kétszázezer?
– Most ennyi. De a szám még nőhet.
– Nem tudom, hogy ez jó vagy rossz.
A lány haragosan ráncolta a szemöldökét.
– Miért lenne rossz?
– Nem terveztünk be ennyi embert. Nem akarok bajt.
– George, ez egy tiltakozó mozgalom! A *bajokról* szól!
– Azt akartam, hogy mutassuk meg: tud százezer néger összegyűlni egy parkban anélkül, hogy kitörne az a nyomorult verekedés!
– Már kitört a verekedés, amit a fehérek kezdtek. A fenébe, George eltörték a csuklódat, csak mert ki akartál menni a repülőtérre!
George ösztönszerűen megérintette a bal karját. Az orvos azt mondta, hogy meggyógyult, de időnként még most is belenyilallt a fájás.
– Láttad a *Sajtótalálkozó*t? – kérdezte a lánytól. Ez az NBC hírműsora volt, amelyben egy csoport újságíró faggatta dr. Kinget.
– Persze.
– Kizárólag azt firtatták, hogy fognak-e erőszakoskodni a négerek, vagy vannak-e kommunisták a polgárjogi mozgalomban. Nem tűrhetjük, hogy ez legyen a téma!
– Nem hagyjuk, hogy a stratégiánkat a *Sajtótalálkozó* diktálja. Mégis mit gondolsz, mi érdekli ezeket a fehér újságírókat? Nem várhatod, hogy a fehér rendőrök erőszakosságáról, a becstelen déli bírókról, a korrupt fehér esküdtekről és a Ku-Klux-Klanról kérdezgessék Martint!
– Hadd helyezzem ezt más megvilágításba – mondta nyugodtan George. – Tegyük fel, ma békésen zajlik le a tüntetés, de a Kongresszus leszavazza a polgárjogi törvényt, és *utána* törnek ki zavargások. Dr. King azt mondhatja: „Százezer néger volt itt békésen, himnuszokat énekelve. Megadtuk nektek a lehetőséget a helyes cselekvésre – de ti félredobtátok azt, amit kínáltunk, és most láthatjátok makacsságotok következményeit. Aha, most zavargások vannak? Senkit nem hibáztathattok érte, csak magatokat.” Na, hogy hangzik?
Verena kelletlenül elmosolyodott és bólintott.
– Nagyon okos vagy, George – mondta. – Tudtad ezt?

A National Mail háromszáz hektáros, 3,5 kilométer hosszú, keskeny park, egyik végén a Capitoliummal, a másikon a Lincoln-emlékművel. A

felvonulók középen, a Washington-emlékmű 150 méter magas obeliszkjénél gyülekeztek, ahol egy színpad állt. Amikor Jasper megérkezett, éppen Joan Baez énekelte földöntúlian tiszta hangján:

– Ó, szabadság!

Jasper kereste Beep Dewart, de a tömeg máris legalább ötvenezer főt számlált, így nem meglepő módon sehol sem találta.

Ez volt Jasper életének legizgalmasabb napja, holott még délelőtt tizenegy sem múlt el. Greg Peshkov és George Jakes bennfentes washingtoniak voltak, akik hanyag egykedvűséggel szórták a bizalmas információkat. Bár érdekelné a *Daily Echót,* amit Jasper megtudott! A zöld szemű Verena Marquand a legszebb nő, akit valaha látott. Vajon lefekszik vele George? Micsoda szerencsés pofa, ha igen.

Joan Baezt Odetta és Josh White követte, ám a tömeg akkor vadult be igazán, amikor megjelent Peter, Paul és Mary. Jasper alig hitte el, hogy élőben láthatja ezeket a világsztárokat úgy, hogy még jegyet sem kell váltania. Peter, Paul és Mary elénekelték a legújabb slágerüket – *Blowin in the Wind* –, amelyet Bob Dylan írt. Mintha egyenesen a polgárjogi mozgalomnak komponálták volna. Ebben volt az a híres sor: *How many years can some people exist before they're allowed to be free?*{2}

De még nagyobb lett a lelkesedés, amikor maga Dylan lépett színre. Egy új dalt énekelt Medgar Evers meggyilkolásáról, *Only a Pawn in their Game*{3} címmel, amit Jasper nem értett, de a hallgatóság ujjongott, amiért Amerika legmenőbb zenei csillaga is az ő pártjukon áll.

Percről percre többen lettek a parkban. Jasper magas volt, kiemelkedett a feje a sokaságból, de így sem látta, hol a széle a tömegnek. Nyugaton a híres, hosszú Tükörmedence vezetett Abraham Lincoln görög templomra emlékeztető emlékművéhez. A tüntetőknek később kellett volna átmenetelniük oda, ám Jasper megfigyelte, hogy sokan máris elcsellengnek a park nyugati végébe, hogy lefoglalják a legjobb helyeket a beszédek előtt.

A sajtó borúlátása ellenére mostanáig nyoma sem volt erőszaknak – vagy csak a sajtó szeretné, ha zavargás lenne a vége?

Mindenfelé fotósok és televíziós kamerák hemzsegtek. Gyakran vették célba Jaspert, talán mert olyan frizurát hordott, mint a popsztárok.

Fejben elkezdett írni egy cikket. Úgy döntött, az lesz az alapvetés, hogy az esemény olyan, mint egy erdei batyubál, ahol a piknikezők a napsütötte

tisztáson ebédelnek, miközben a környező erdő mély árnyai között vérszomjas ragadozók lesik őket.

Nyugat felé indult az emberáradatban. Megfigyelte, hogy a négerek ünneplőben vannak, a férfiak nyakkendőt és szalmakalapot, a nők élénk színű, nyomott mintás kartonruhát-fejkendőt viselnek, a fehérek viszont ugyanazt hordják, amit hétköznap. Ez a tüntetés már nem egyedül a faji megkülönböztetésről szólt: a szavazás, a foglalkoztatás, a lakhatás jogát követelték a táblák. Jöttek küldöttségek a szakszervezetektől, a keresztény egyházaktól és a zsinagógáktól.

A Lincoln-emlékmű közelében Jasper belefutott Beepbe, aki egy csomó lánnyal volt. Egyazon irányba tartottak, és találtak is egy helyet, ahonnan épp ráláttak a lépcső tetején felállított pódiumra.

A lányok egy nagy üveg meleg kólát adtak körbe. Mint Jasper megtudta, néhányan Beep barátnői voltak, a többiek csak hozzájuk csapódtak, de egyformán érdekelte őket az egzotikus idegen. Jasper leheveredett az augusztusi napon, és ráérősen fecsegett a lányokkal, amíg a beszédek elkezdődtek. Addigra a tömeg olyan messzire nyúlt, hogy Jasper sehol nem látta a végét. Biztos volt benne, hogy többen vannak annál a százezernél, amire számítottak.

A pódium mögött a zord Lincoln hatalmas szobra magasodott. Az elnök irdatlan márványtrónon ült, óriási kezét a szék karfáján nyugtatva, kefeszemöldökét szigorúan összevonva.

A legtöbb szónok fekete volt, de akadtak fehérek is, köztük egy rabbi. Marlon Brando is ott volt az emelvényen: egy elektromos ösztökével hadonászott, olyannal, mint amilyet az alabamai Gadsdenben vetett be a rendőrség a négerek ellen. Jaspernek tetszett az éles nyelvű szakszervezeti vezető, Walter Reuther, aki maró gúnnyal azt mondta:

– Nem tudjuk megvédeni a szabadságot Berlinben, amikor megtagadjuk ugyanazt Birminghamben.

De a tömeg egyre nyugtalanabb lett, és Martin Luther Kinget kezdték követelni, aki az utolsók között szólalt fel.

Jasper azonnal rájött, hogy King prédikátor, méghozzá igen jó. A nyelvezete erőteljes volt, a hangja zengő bariton. Megvolt benne az a hatalom, amellyel hatni lehet a tömeg érzelmeire, ez pedig olyan értékes képesség volt, amit Jasper csodált.

King valószínűleg még sosem beszélt ekkora sokaság előtt. Egyáltalán, kevés prédikátornak jutott ilyen nagy hallgatóság.

Arra intette a megjelenteket, hogy még ha sikeres lesz is a tüntetés, semmit nem ér, ha nem vezet igazi változáshoz.

– Kellemetlen ébredésben lesz részük azoknak, akik abban reménykednek, hogy a négerek kiengedték a gőzt, és majd újra megnyugszanak. – A hallgatóság minden visszhangzó mondatot kurjongatva megéljenzett. – Sem nyugalom, sem békesség nem lesz addig Amerikában, amíg a négerek polgárjogát nem ismerik el – figyelmeztetett King. – A lázadás forgószele mindaddig alapjaiban rázkódtatja meg országunkat, míg fel nem kél az igazság fényes napja.

Az előírt hét perc végéhez közeledve egyre biblikusabb lett a stílusa:

– Addig nem lehetünk elégedettek, amíg gyermekeinket a CSAK FEHÉREKNEK feliratú táblák fosztják meg emberségüktől és méltóságuktól! – mondta. – Nem, nem vagyunk elégedettek, és nem is leszünk azok egészen addig, amíg az igazság úgy nem zúdul alá, mint a vizek, s a jogosság mint a hatalmas áradat!

Mögötte az emelvényen Mahalia Jackson gospel énekesnő felkiáltott.

– Uram! Uram!

– A jelen pillanat nehézségei és csalódásai ellenére van egy álmom – szólt a tiszteletes.

Jasper érezte, hogy King most dobta félre az előre elkészített beszédet: már nem akarja érzelmileg manipulálni a hallgatóságot. Ehelyett mintha a szenvedés és a kínok mély, hideg kútjából húzta volna föl a szavakat, egy kútból, amelyet sok évszázad kegyetlensége ásott. Jasper most tudta meg, hogy a négerek az ószövetségi próféták szavaival írják le szenvedéseiket, és Jézus újtestamentumi vigaszával vészelik át a gyötrelmeket.

King a felindulástól remegő hangon folytatta:

– Van egy álmom: egy napon felkel majd ez a nemzet, és megéli, mit jelent valójában az, ami a hitvallásában áll: „Számunkra ezek az igazságok nyilvánvalók; minden ember egyenlőnek lett teremtve.”[4]

Van egy álmom: egy napon Georgia vöröslő dombjain a hajdani rabszolgák és a hajdani rabszolgatartók fiai le tudnak ülni a testvériség asztala mellé. Van egy álmom.

Egy napon még Mississippi állam is, amely ma az igazságtalanság és az

elnyomás forróságától szenvedő sivatag, a szabadság és a jog oázisává fog változni. Van egy álmom.

A szónok rátalált a ritmusra. Kétszázezer lélek beleremegett. Több volt ez beszédnél: vers volt, himnusz és ima, mély, akár a sír. A szívbemarkoló szavak – „Van egy álmom" – úgy tértek vissza minden zengő mondat végén, akár az ámen.

– Négy kicsi gyermekem egy napon olyan országban fog élni, ahol nem a bőrük színe, hanem a jellemük alapján fogják megítélni őket – ma van egy álmom.

Van egy álmom: hogy egy napon odalent Alabamában, ahol ma a kormányzó a fajgyűlölet minden gonoszsága közepette szünet nélkül csak a beavatkozásról és a hatálytalanításról beszél, megváltozik a helyzet, de úgy, hogy fekete kisfiúk és fekete kislányok testvérként, kézen fogva járhatnak a fehér kisfiúkkal és kislányokkal – ma van egy álmom.

Ezzel a hittel képesek leszünk kifaragni a kétségbeesés hegyéből a remény kövét.

Ezzel a hittel a testvériség gyönyörű szimfóniájává változtatjuk nemzetünk fülsértőén hamis hangjait.

Ezzel a hittel és abban a tudatban, hogy egy napon szabadok leszünk, tudunk majd együtt dolgozni, együtt imádkozni, együtt harcolni, együtt börtönbe vonulni, együtt kiállni a szabadság mellett.

Ahogy körülnézett, Jasper látta, hogy a fekete és fehér arcokon egyaránt könnyek peregnek. Még ő is meghatódott, pedig azt hitte, hogy rajta nem fog az ilyesmi.

– Ha szabadság zenghet, ha engedjük, hogy a szabadság zengjen minden faluból és minden falucskából, minden államból és minden városból, akkor közelebb hozhatjuk azt a napot, amelyen Isten minden gyermeke, feketék és fehérek, zsidók és pogányok, protestánsok és katolikusok kézen foghatják egymást…

Itt szünetet tartott. Majdnem teljes csönd borult a sokaságra.

King hangja megremegett a szenvedély földrengésének erejétől:

– …és énekelhetik a régi néger spirituálét: „Végre szabadok! Végre szabadok! Hála a Mindenhatónak, végre szabadok vagyunk!"

Hátralépett a mikrofontól.

A tömeg olyan erővel ordított, amilyet Jasper még sosem hallott. Talpra

ugrottak a remény eksztázisában. Zúgott a tapsvihar, végeérhetetlenül, mint a tenger árja.

Ez addig folytatódott, amíg King tiszteletre méltó mentora, Benjamin Mays oda nem lépett a mikrofonhoz, és el nem mondta az áldást. Az emberek tudomásul vették, hogy vége a tüntetésnek. Kelletlenül elfordultak a színpadtól, hogy hazamenjenek.

Jasper úgy érezte, mintha egy vihart, egy csatát vagy egy szerelmet élt volna át: kimerült, de lelkes volt.

Elindultak Beeppel a Dewar-lakás felé, de alig szóltak egymáshoz. Jasper azon tűnődött, hogy vajon az *Echó*t érdekelni fogja ez? Itt százezrek hallottak egy szívet tépő imát az igazságért. A brit politikusok sivár szexbotrányai csak nem vetélkedhetnek ezzel az újságok címlapjáért!

Igaza lett.

Beep anyja, Bella a konyhai asztalnál ülve borsót fejtett, miközben Miss Betsy krumplit pucolt.

– Kétszer is kerestek a londoni *Daily* ***Echótól*** – mondta Bella a belépő Jaspernek. – Valami Mr. Pugh.

– Köszönöm – felelte a fiú. A szíve gyorsabban kezdett verni. – Nem baj, ha visszahívom?

– Dehogy baj, hívjad csak.

Jasper bement a dolgozószobába, és felhívta Pugh-t.

– Részt vettél a meneten? – kérdezte a szerkesztő. – Hallottad a beszédet?

– Igen és igen – felelte Jasper. – Hihetetlen volt…

– Tudom. Anyagot csinálunk belőle. Tudnál küldeni egy olyan élménybeszámolót? Olyan személyes és impresszionista lehet, amilyet csak akarsz. Ne aggódj a tények miatt, a fő riportban majd benne lesznek.

– Boldogan – válaszolta Jasper. Ez eufemizmus volt, mert alig bírt magával.

– Akkor ess neki. Úgy ezer szó legyen. Még mindig tudunk húzni belőle, ha szükséges.

– Rendben.

– Hívj föl egy félóra múlva, és összekötlek egy gépíróval.

– Nem kaphatnék több időt? – kérdezte a fiú, ám Pugh addigra letette.

– A mindenit! – mondta Jasper a falnak.

Woody Dewar íróasztalán volt egy amerikai stílusú, sárga jegyzettömb. Maga elé húzta, és fölvett egy tollat. Egy percig gondolkodott, azután írni kezdett:

”Ma ott álltam a tömegben kétszázezer ember között, és hallottam, amint Martin Luther King újra meghatározta, mit jelent amerikainak lenni.”

Maria Summersszel madarat lehetett volna fogatni.

A sajtóirodában bekapcsolták a tévét, és ő abbahagyta a munkát, hogy láthassa Martin Luther Kinget. Majdnem az egész Fehér Ház ugyanezt tette, beleérve Kennedy elnököt.

Amikor véget ért a tüntetés, nem tudott hova lenni örömében. Alig várta, hogy meghallja, mit gondol a beszédről az elnök. Néhány perccel később hívatták az Ovális Irodába, ahol a szokásosnál is nagyobb erőfeszítésébe került, hogy ne boruljon Kennedy nyakába.

– Pokolian érti a dolgát – állapította meg némileg kimérten Kennedy, majd hozzátette: – Éppen ide tart – és Maria boldog volt.

Jack Kennedy megváltozott. Amikor Maria beleszeretett, az eszével pártolta a polgárjogokat, de érzelmileg hidegen hagyták. Nem az ő kapcsolatuk idézte elő a változást: sokkal inkább a faji megkülönböztetés híveinek rendíthetetlen brutalitása és törvénytiprása sokkolta annyira az elnököt, hogy őszintén elkötelezze magát. Mindent kockára tett, amikor beterjesztette az új polgárjogi törvényt a képviselőházban, és a lány mindenkinél jobban tudta, mennyire őrlődik miatta.

Bejött George Jakes a szokott makulátlan eleganciájával: ma sötétkék öltönyben, halványszürke ingben, csíkos nyakkendővel. Szeretettel mosolygott a lányra. Maria kedvelte: jó barát volt, akire lehet számítani, azonkívül a második legvonzóbb férfi, akit Maria valaha ismert.

Tisztában volt vele, hogy ő és George kirakatnak vannak itt a többi csekély számú színes kormánytisztviselővel együtt. Mindketten belenyugodtak, hogy jelképként használják őket. Nem volt ebben semmi tisztességtelen: noha kevesen voltak, Kennedy még így is több négert nevezett ki magas posztra, mint bármelyik elődje.

Amikor Martin Luther King belépett, az elnök kezet rázott vele és azt

mondta:

– Van egy álmom!

Jót akart, Maria mégis úgy érezte, nem helyénvaló ilyet mondani. King álma az irgalmatlan elnyomásban született. Jack Kennedy beleszületett Amerika kiváltságos elitjébe, gazdag volt és hatalmas: miként állíthatja, hogy a szabadságról és az egyenlőségről álmodik? Dr. King nyilvánvalóan ugyanígy gondolta, mert mintha zavarba jött volna, azután másra terelte a szót. Maria tudta, hogy később az ágyban az elnök majd megkérdezi, hol hibázott, és neki valamilyen gyöngéd és megnyugtató módot kell találnia a magyarázathoz.

King és a többi polgárjogi vezető reggel óta nem evett. Az elnök kávét és szendvicset rendelt nekik a Fehér Ház konyháján.

Maria mindenkit sorba állított a hivatalos fényképhez, azután elkezdődött a vita.

King és a többiek ujjongtak. A mai tüntetés után, mondták, keményíteni lehet a polgárjogi törvényen. Egy új szakaszt kellene betoldani, amely tiltja a faji megkülönböztetést a foglalkoztatásnál. Fekete fiatalok riasztóan magas számban maradnak ki az iskolából úgy, hogy nem látnak maguk előtt semmilyen jövőt.

Kennedy elnök célzott rá, hogy a négereknek utánozniuk kellene a zsidókat, akik sokra tartják a tanultságot, és iskoláztatják a gyerekeiket. Mivel Maria olyan néger családból származott, amely pontosan ezt tette, egyetértett az elnökkel. Talán a kormány akarja, hogy a fekete srácok ne járják ki az iskolát? Ugyanakkor azt is látta, hogy Kennedy milyen ravaszul tereli el a szót a valódi problémáról, a sok millió állásról, amelyeket a fehéreknek tartanak fenn.

A delegátusok arra kérték Kennedyt, hogy ő vezesse a polgárjogokért folytatott keresztes háborút. Maria tudta, mi az, amit az elnök gondol, és amit nem mondhat ki: ha túl erősen azonosul a néger üggyel, akkor minden fehér ember a Republikánus Pártra szavaz.

Az agyafúrt Walter Reuther más tanácsot adott. Azonosítsák a republikánusokat támogató üzletembereket, osszák meg őket, azután közöljék velük, hogy ha nem működnek együtt, a profitjuk bánja. Ez Lyndon B. Johnson taktikája, gondolta Maria, a hízelgés meg a fenyegetés kombinációja. Persze Kennedynek az egyik fülén be, a másikon ki: ez nem

az ő stílusa volt.

Végigvette a képviselők és a szenátorok szavazási hajlandóságát, az ujjain számolva össze azokat, akik valószínűleg a polgárjogi törvény ellen fognak szavazni. Szomorú listája volt ez az előítéletnek, az érzéketlenségnek és a gyávaságnak. Az elnök egyértelműen közölte, hogy még a törvény felvizezett változatát is nehéz lesz keresztülvernie; minden, ami ennél keményebb, kilátástalan.

A leszálló alkonyat gyászfátyolnak rémlett Maria szemében. Elfáradt, elcsüggedt, feketében látta a világot. Fájt a feje, szeretett volna hazamenni.

A megbeszélés több mint egy órán át tartott. Mire véget ért, minden lelkesedés elpárolgott. A polgárjogi vezetők csalódott, kiábrándult arccal távoztak az irodából. Nagyon szép, hogy Kingnek van egy álma, de úgy látszik, hogy az amerikai nép nem osztozik benne.

Maria alig bírta elhinni, hogy a ma történtek ellenére az egyenlőség és szabadság nagy ügye egy lépést sem haladt előre.

28. fejezet

Jasper Murray biztosra vette, hogy megkapja a *St. Julian's News* főszerkesztői posztját. A pályázatához csatolta a *Daily Echo* ban megjelent cikkét Martin Luther King *Van egy álmom* című beszédéről. Mindenki azt mondta, hogy remek cikk. Huszonöt fontot fizettek érte, kevesebbet, mint az Evie-vel készített interjújáért: a politika nem olyan jövedelmező, mint a hírességek botrányai.

– Toby Jenkins egy sort sem adott még el a diáksajtón kívül – mondta Daisy Williamsnek, a Great Peter Street-i ház konyhájában.

– Ő az egyetlen versenytársad? – kérdezte az asszony.

– Tudomásom szerint igen.

– Mikor értesülsz a döntésről?

Jasper az órájára nézett, noha tudta, mennyi az idő.

– A bizottság most ülésezik. Mihelyt fél egykor elmennek ebédelni, kifüggesztik az eredményt Lord Jane irodája elé. A barátom, Pete Donegan ott van. Ő lesz a főszerkesztő-helyettesem. Rögtön megtelefonálja a hírt.

– Miért akarod olyan nagyon azt a posztot?

Mert tudom, hogy piszok jó vagyok, gondolta Jasper, kétszer olyan jó, mint Cakebread, és tízszer jobb Toby Jenkinsnél. Megérdemlem azt a melót. De nem tárulkozott ki Daisy Williamsnek. Kicsit gyanakodott rá. Daisy az anyjához kötődik, nem hozzá. Amikor az *Echo* leközölte az Evie-interjút, és Jasper megjátszotta a szörnyülködőt, úgy rémlett neki, hogy Daisyt nem igazán tudta becsapni. Nyugtalankodott is, hogy az asszony átlát rajta. Ennek ellenére továbbra is nagyon kedvesen bánt Jasperrel az anyja kedvéért.

Az igazság megszelídített változatával felelt:

– Jobb újsággá tudnám fejleszteni a *St. Julian's Newst.* Pillanatnyilag olyan, akár egy parókiai közlöny. Beszámol arról, mi történik, de visszariad a konfliktustól és a vitától. – Eszébe jutott valami, amivel felkelthetné Daisy rokonszenvét. – Például az iskolaszék néhány vezetőjének befektetései vannak a fajgyűlölő Dél-Afrikában. Én nyilvánosságra hoznám ezt a tényt, és föltenném a kérdést, hogy mit keresnek ilyen alakok egy liberális elveiről ismert iskola vezető-testületében.

– Jó ötlet – felelte Daisy élvezettel. – Ez felrázná őket.

Belépett Walli Franck. Dél volt, de ő csak most kelt föl. Napirendjét a rock and roll szabta meg.

– Most, hogy Dave visszament az iskolába, mihez kezdesz? – kérdezte Daisy.

Walli instant kávét tett egy csészébe.

– Gyakorlom a gitározást – mondta.

Daisy elmosolyodott.

– Ha az anyád itt lenne, azt hiszem, azt kérdezné, hogy nem kellene-e megpróbálkoznod a pénzkeresettel.

– Nem akarok pénzt keresni, de kénytelen vagyok. Ezért van munkám.

Walli nyelvtana néha olyannyira precíz volt, hogy nehezen lehetett érteni.

– Nem akarsz pénzt, mégis van munkád? – kérdezte Daisy.

– Mosom a sörös poharakat a Jump Clubban.

– Helyes!

Megszólalt a csengő. Egy perccel később a háztartási alkalmazott bevezette a konyhába Hank Remingtont, aki maga volt az ír bűbáj: vörös haj, arany kedély. Mindenkihez volt egy széles vigyora.

– Helló, Mrs. Williams – mondta. – Azért jöttem, hogy elvigyem a lányát ebédelni – már amennyiben kegyed nem ér rá!

A nők imádták Hank hízelgését.

– Szia, Hank – mondta melegen Daisy. A háztartási alkalmazotthoz fordult: – Kérem, szóljon Evie-nek, hogy itt van Mr. Remington.

– Most már *Mister* Remington? – kérdezte Hank. – Ne sugalmazza az embereknek, hogy tiszteletre méltó vagyok. Tönkretenné a hírnevem. – Kezet rázott Jasperrel. – Evie mutatta a Martin Luther Kingről írt cikkedet. Jó darab. –Wallihoz fordult. – Szia, Hank Remington vagyok.

Walli ledöbbent, de azért sikerült bemutatkoznia.

– Dave unokatestvére vagyok, és a Plum Nellie-ben gitározok.

– Milyen volt Hamburg?

– Remek, amíg ki nem dobtak minket, mert Dave túl fiatal.

– A Kords is játszott Hamburgban – mondta Hank. – Csodás volt. Dublinban születtem, de a Reeperbahnon nőttem föl, ha érted.

Jasper elbűvölőnek találta Hanket. Gazdag és híres, a világ egyik legnagyobb popsztárja, mégis hogy igyekszik kedveskedni mindenkinek a

szobában! Ilyen mohón vágyna a szeretetre? Ez lenne a sikerének a titka?

Bejött Evie. Klassz volt gombafrizurájával, egyszerű, trapézvonalú Mary Quant ruhájában, amely érvényre juttatta a lábszárát. Hank úgy tett, mintha hátrahőkölne.

– Jézus, valami puccos helyre kell hogy vigyelek! Pedig én egy késdobálóra gondoltam.

– Akárhova megyünk is, sietnünk kell – mondta Evie. – Fél négykor meghallgatásom van.

– Mihez?

– Egy új darabhoz. *Egy asszony pere.* Törvényszéki dráma.

Ez tetszett Hanknek.

– Szóval debütálsz a színpadon!

– Ha megkapom a szerepet.

– Ó, megkapod te azt. Gyere, jobb, ha indulunk, a Minim a sárga vonalon parkol.

Kimentek. Walli elvonult a szobájába. Jasper az órájára nézett: fél egy. Most már bármelyik percben nyilvánosságra hozhatják az új főszerkesztő nevét.

Hogy ne fulladjon be a beszélgetés, azt mondta:

– Tetszettek az Államok.

– Szeretnél ott élni? – kérdezte Daisy.

– Mindennél jobban. És a televízióban szeretnék dolgozni. A *St. Julian News* lesz az első nagy ugrásom, de alapjában az írott sajtó elavult. Ma a tévéhíradók a fontosak.

– Amerika a hazám – mélázott Daisy –, mégis Londonban találtam meg a szerelmet.

Megszólalt a telefon. A szerkesztőség döntött. Vajon Jasper vagy Toby Jenkins?

– Itt van – mondta Daisy. Átadta a kagylót a kalapáló szívű Jaspernek.

Pete Donegan volt az.

– Valerie Cakebread kapta meg az állást.

Jasper először nem értette.

– Mi? – kérdezte. – Ki?

– Valerie Cakebread a *St. Julian's News* új főszerkesztője. Sam Cakebread kibulizta a húgának.

– Valerie? – Amikor felfogta, Jasper alig jutott szóhoz. – Sosem írt mást, csak divatszösszeneteket!

– És ő főzte a teát a Vogue-nál.

– Hogy tehették ezt?

– Gőzöm sincs.

– Azt tudtam, hogy Lord Jane egy fasz, de hogy ez…

– Odamenjek?

– Minek?

– Hogy elmenjünk, és megfullasszuk a bánatunkat.

– Oké. – Letette a telefont.

– Látom, rossz hír. Sajnálom – szólt Daisy.

– A főszerkesztő húga kapta az állást! Erre nem számítottam – mondta csüggedten Jasper. Eszébe jutott a beszélgetés a diákszövetség büféjében Sammel és Valerie-vel. Sunyi árulók, egyik se célzott rá, hogy Valerie is megpályázza!

Nagy keserűség volt, hogy átverte valaki, aki nála is körmönfontabb.

– Szégyen, gyalázat! – mondta Daisy.

A brit módszer, gondolta Jasper dühösen. A családi kapcsolatok fontosabbak, mint a tehetség. Az apja ugyanennek az áldozata, ezért csak ezredes még mindig.

– Mihez kezdesz most? – kérdezte Daisy.

– Kivándorlók – felelte Jasper. Elhatározása erősebb volt, mint valaha.

– Először fejezd be az iskolát – intette Daisy. – Az amerikaiak méltányolják a végzettséget.

– Ez igaz – bólintott Jasper. Bár az ő számára a tanulás mindig másodlagos volt az újságíráshoz képest. – Valerie-nek nem fogok dolgozni a *St. Julian's News*-nál. Hősiesen végigcsináltam tavaly, miután Sam elszipkázta előlem az állást, de még egyszer nem tudom megtenni.

– Egyetértek – helyeselt Daisy. – Közepes kalibernek tűnnél.

Jaspernek támadt egy ötlete, és rögtön formálódni is kezdett az agyában a terv.

– Az egészben az a legrosszabb, hogy most már nem lesz újság, ami leleplezze a dél-afrikai befektetésekhez hasonló botrányokat.

Daisy bekapta a horgot.

– Talán valaki indíthatna egy konkurens lapot.

Jasper játszotta a szkeptikust.
– Kétlem.
– Dave nagyanyja és Walli nagyanyja pontosan ezt csinálta 1916-ban. Az volt az újságjuk címe, hogy *A katona felesége.* Ha nekik sikerült. ..
Jasper ártatlan képet vágott, és föltette a kulcskérdést:
– Honnan szerezték a pénzt?
– Maud családja gazdag volt. Egyébként sem került túl sokba kinyomtatni pár ezer példányt. A második szám költségeit pedig az első bevételeiből fedezték.
– Huszonöt fontom van az *Echó*tól, amit a Martin Luther Kingről szóló cikkért fizettek. De nem hinném, hogy ez elég lenne…
– Segíthetek.
Jasper úgy tett, mintha vonakodna.
– Lehet, hogy sose kapná vissza a pénzt.
– Készíts költségvetést.
– Jack éppen útban van ide. Elintézhetünk pár telefont.
– Ha beleteszed a pénzed, én is beleteszek ugyanannyit.
– Köszönöm! – Jasper nem óhajtotta erre költeni a saját pénzét. De egy költségvetés olyan, mint egy újság pletykarovata: nagyobbrészt koholmány, mert soha, senki sem tudja az igazságot. – Az első számot ki tudjuk adni a szemeszter kezdetére, ha gyorsak vagyunk.
– A dél-afrikai befektetések ügyét kellene a címlapra tenned. Jasper ismét fölvidult. Ez egyre jobb.
– Igen… a *St. Julian's News*-nak valami rózsaszín közhely lesz a címlapján. „Isten hozott Londonban”, vagy efféle. A miénk valódi újság lesz. – Kezdett belelkesedni.
– Mutasd meg a költségvetésedet, amint tudod – mondta Daisy. – Biztos vagyok benne, hogy kitalálhatunk valamit.
– Köszönöm – felelte Jasper.

29. fejezet

1963 őszén George Jakes vásárolt egy autót. Meg is engedhette magának, kedve is volt hozzá, bár Washingtonban jó a tömegközlekedés. Jobban szerette a külföldi autókat, mert szerinte azok ízlésesebbek voltak. Talált magának egy elegáns, sötétkék, ötéves, kétajtós Mercedes-Benz 220S sportkocsit. Szeptember harmadik vasárnapján ezzel indult el a marylandi Prince George’s Countyba, Washington elővárosába, ahol az anyja lakott. A mama főz majd neki vacsorát, azután elmennek autóval a Béthel Evangéliumi Gyülekezetbe, az esti istentiszteletre. Mostanában még vasárnap se nagyon tudott időt szakítani arra, hogy meglátogassa Jackyt.

Miközben az enyhe szeptemberi napfényben leengedett tetővel végighajtott a Suitland Parkwayn, végiggondolta mindazokat a kérdéseket, amelyeket az anyja föltehet, és a válaszokat, amelyeket ő fog adni rájuk. Elsőnek a mama tudni akar Verenáról. „Azt állítja, nem elég jó hozzám, feleli majd ő. Mit szólsz hozzá?”

Amire az anyja valószínűleg azt válaszolja majd: „Igaza van.” Szerinte kevés lány volt jó az ő fiának.

Aztán meg fogja kérdezni, hogyan jön ki Bobby Kennedyvel. Az igazság az, hogy Bobby szélsőségesen indulatos. Voltak, akiket engesztelhetetlenül gyűlölt: az egyik J. Edgar Hoover volt. Ezt meg is értette George, mert Hoover utolsó alak. De Lyndon B. Johnson volt a másik. George sajnálta, hogy Bobby gyűlöli Johnsont, holott erős szövetséges lehetne. Sajnos, tűz és víz voltak. George megpróbálta elképzelni a termetes, nagyhangú alelnököt a szupersikkes Kennedy család körében valamelyik hajón Hyannis Portban, és elvigyorodott. Lyndon olyan lenne ott, mint elefánt a porcelánboltban..

Bobby ugyanolyan erősen tudott szeretni, mint gyűlölni, szerencsére George azok közé tartozott, akiket kedvelt. George a kis belső kör tagja volt, akikben az igazságügyi miniszter annyira megbízott, hogy ha hibáztak, akkor is feltételezte róluk a jó szándékot, és megbocsátott nekik. Mit mondhatna az anyjának Bobbyról? „Okos ember, aki őszintén szeretné jobb országgá tenni Amerikát.”

Jacky majd tudni akarja, hogy a Kennedy testvérek miért piszmognak

olyan kínkeservesen a polgárjogokkal. George pedig azt feleli: „Ha siettetnék a dolgot, a fehérek visszaütnének, és ennek két következménye lenne. Egy: nem tudnánk áterőltetni a polgárjogi törvényt a Kongresszusban. Kettő: Jack Kennedy elveszítené az 1964-es elnökválasztást. És ha Kennedy veszít, ki győz? Dick Nixon? Barry Goldwater? Isten ne adja, még George Wallace is lehet."

Ezeken a dolgokon tűnődött, miközben leparkolt Jacky Jakes tanyaházra emlékeztető kicsi, kellemes otthona előtt, majd benyitott.

Minden gondolat kirepült a fejéből, amikor meghallotta, hogy az anyja sír.

Egy pillanatra úgy megrémült, mint kiskorában. Nem túl sűrűn hallotta sírni az anyját: mindig az erőt jelentette George gyermekkorában. De néhány alkalommal, amikor elgyengült, és fékezhetetlenül kiüvöltötte magából a gyászt és a félelmet, a kicsi Georgy összezavarodott és rettegett. Most magába kellett fojtania a pillanatnyi rémületet, emlékeztetve magát, hogy egy felnőtt férfi nem ijedhet meg az anyja könnyeitől.

Kivágta az ajtót, besietett a kis előszobán át a nappaliba. Jacky a barna plüssdíványon ült a televízió előtt. A kezét úgy szorította az arcára, mintha a fejét kellene tartania, és könnyek patakzottak az arcán. Jajveszékelt, és kimeredt szemmel bámulta a tévét.

– Mama, mi a baj, az isten szerelmére, mi történt? – kérdezte George.

– Négy kislány! – zokogta Jacky.

George ránézett a fekete-fehér képre a tévében. Két autót látott, amelyek mintha karamboloztak volna. Azután a kamera végigfutott egy épületen, megmutatta a sérült falakat, betört ablakokat. Majd egy totálkép következett, George már látta, mi az, és a szíve kihagyott egy ütemet.

– Istenein, ez a Tizenhatodik utcai baptista templom Birminghamben! – mondta. – Mit műveltek?

– A fehérek robbantottak a vasárnapi iskolában! – felelte az anyja.

– Nem! Nem! – Elméje ezt nem bírta bevenni. Az emberek még Alabamában sem szokták felrobbantani a vasárnapi iskolát.

– Négy kislányt öltek meg – mondta Jacky. – Miért engedi Isten, hogy ilyesmi történjék?

A televízióban a hírolvasó éppen ott tartott:

– Az áldozatokat, mint a tizenegy éves Denise McNairt…

– Tizenegy! – hördült fel George. – Ez nem lehet igaz!

– .. .a tizennégy éves Addie Mae Collinst, a tizennégy éves Carole Róbertsont és a tizennégy éves Cynthia Wesleyt azonosították.

– De hát ezek gyerekek! – mondta George.

– Rajtuk kívül több mint húsz ember sebesült meg a robbanásban – folytatta fahangon a bemondó. A képen egy távozó mentőautó látszott.

George leült az anyja mellé, és átkarolta.

– Mit tegyünk? – kérdezte.

– Imádkozzunk – felelte az asszony.

A hírolvasó könyörtelenül folytatta.

– Az utóbbi nyolc év során ez volt Birminghamben a huszonegyedik bombatámadás a négerek ellen. A városi rendőrség egyetlen elkövető ügyét sem adta át vádemelési javaslattal az ügyészségnek.

– Imádkozzunk? – George hangja remegett a fájdalomtól.

Abban a pillanatban szívesebben ölt volna meg valakit.

A vasárnapi iskola elleni bombamerénylet elborzasztotta a világot. A távoli Walesben szénbányászok egy csoportja gyűjtést szervezett egy új, színes üvegablakra a Tizenhatodik utcai baptista templomnak a tönkrement helyett.

– E sötét órában sem szabad elveszítenünk hitünket fehér testvéreinkben! – mondta a temetésen Martin Luther King. George igyekezett ehhez tartani magát, de nagyon nehéz volt.

Egy ideig úgy tűnt, hogy a közvélemény a polgárjogok támogatása felé hajlik. Egy kongresszusi bizottság szigorította Kennedy törvényét, kiegészítette a foglalkoztatási diszkrimináció tilalmával, ami a polgárjogi harcosok egyik legfőbb követelése volt.

Pár héttel később azonban a sarokba szorult szegregacionisták ismét támadtak.

Október közepén érkezett az Igazságügyi Minisztériumba egy levél, amelyet George-nak továbbítottak. A boríték egy vékony, bekötött FBI-jelentést tartalmazott, ezzel a címmel:

A KOMMUNIZMUS ÉS A NÉGER MOZGALOM AKTUÁLIS ELEMZÉS

– Mi a fene – mormolta George.

Gyorsan elolvasta. A tizenegy oldalas jelentés lesújtó volt. „Elvtelen embernek” titulálta Martin Luther Kinget. Azt állította, hogy „tudatosan, szándékosan és rendszeresen” fogad el tanácsot a kommunistáktól. A bennfentesek öntudatosságával jelentette ki: „A kommunista párt vezetői meglátták a lehetőséget egy olyan helyzet létrehozására, amelyről elmondható, hogy amit a kommunista párt tesz, azt teszi Martin Luther King is.”

Ezeket a magabiztos állításokat egy szemernyi bizonyíték sem támasztotta alá.

Fölvette a telefont, és tárcsázta Joe Hugót az FBI központjában, amely ugyanennek az Igazságügyi Minisztériumnak egy másik emeletén volt.

– Mi ez a szar? – kérdezte.

Joe azonnal tudta, miről beszél, nem is próbálta színlelni, mintha nem tudná.

– Nem az én hibám, ha a barátaid komcsik – mondta. – Ne a hírvivőre lőj.

– Ez nem jelentés. Semmivel alá nem támasztott feltételezések katyvasza.

– Vannak bizonyítékok.

– A be nem mutatott bizonyíték nem bizonyíték, Joe, hanem pletyka. Lógtál óráról a jogon?

– Az adatforrásokat meg kell védeni.

– Kinek küldtétek el ezt a szemetet?

– Lássuk csak. Aha… a Fehér Ház, a külügyminiszter, a hadügyminiszter, a CIA, a hadsereg, a haditengerészet és a légierő.

– Szóval egész Washingtonnak, te barom!

– Nyilvánvalóan nem szabad *eltitkolnunk* adatokat a nemzet ellenségeiről.

– Ez tudatos kísérlet az elnök polgárjogi törvényének megtorpedózására!

– Sosem tennénk ilyet, George. Mi csak bűnüldözők vagyunk. – Joe letette.

Percekbe telt, hogy George lecsillapodjon. Utána átnézte a jelentést, és aláhúzta a legfelháborítóbb állításokat. Legépelt egy feljegyzést, amelyben összeírta az összes kormányhivatalt, ahova Joe szerint elküldték az FBI jelentését, majd bevitte az iratot Bobbynak.

Bobby szokása szerint ingujjban, meglazított nyakkendővel, szemüveggel

az orrán ült az íróasztalnál. Szivarozott.

– Ez nem fog tetszeni – mondta George. Átadta a jelentést, és összefoglalta a tartalmát.

– Az a faszszopó Hoover – mondta Bobby.

Ez volt a második alkalom, amikor George ezt hallotta tőle Hooverről.

– Ugye, nem szó szerint érti? – kérdezte.

– Nem-e?

George meghökkent.

– Hoover homokos? – Nehéz volt elhinnie. Hoover alacsony, túlsúlyos, ritkuló hajú, krumpliorrú, ferde szájú, bikanyakú alak volt, szöges ellentéte annak, ahogy elképzelünk egy effemináltat.

– Azt hallottam, hogy a maffiának vannak fényképei, amelyeken női ruhában illeged magát – felelte Bobby.

– Netán ezért ragaszkodik ahhoz, hogy maffia nem létezik?

– Ez is egy elmélet.

– Jézusom!

– Szervezz meg nekem holnapra egy találkozót vele.

– Rendben. Közben hadd nézzem át a Levison lehallgatásainak anyagát. Ha Levison kommunista befolyást gyakorol Kingre, akkor annak kell hogy legyen valami bizonyítéka a telefonhívások között. Levisonnak a burzsoáziáról, a tömegekről, az osztályharcról, a forradalomról, a proletárdiktatúráról, Leninről, Marxról, a Szovjetunióról meg ilyesmiről kellett beszélnie. Összeírom az ilyesfajta utalásokat, és meglátjuk, mi jön ki belőle.

– Nem rossz ötlet. Készíts belőle egy emlékeztetőt, mielőtt találkoznék Hooverrel.

George visszatért az irodájába, és lekérte Stanley Levison telefonbeszélgetéseinek anyagát, amelyet Hoover FBI-a hűségesen lemásolt az Igazságügyi Minisztériumnak. Félóra múlva az egyik irattáros megérkezett a szobájába egy kiskocsival.

George munkához látott. Legközelebb akkor nézett fel, amikor egy takarítónő kinyitotta az ajtót, és megkérdezte, fölsöpörhet-e az irodájában. Akkor sem mozdult el az asztaltól, amikor az asszony körülsöprögette. Eszébe jutottak az „éjszakai műszakok” a Harvard jogi karán, főleg a nagyon nehéz első évben.

Még távol állt a munka befejezésétől, de máris látta, hogy Levison és King beszélgetéseiben szó sincs kommunizmusról. Egy sem hangzott el az anarchiától a Zapatáig terjedő kulcsszavak közül, amelyeket George összeszedett. King készülő könyvéről, a gyűjtésekről, a washingtoni menet megtervezéséről beszélgettek. King bevallotta barátjának félelmeit és kétségeit: noha az erőszakmentességet hirdeti, nem fogják-e azzal vádolni, hogy a békés tüntetések provokálták ki a zavargásokat és a bombamerényleteket? Ritkán érintettek nagyobb politikai témákat, sosem említették a hidegháborús konfliktusokat, amelyek rögeszmésen foglalkoztattak minden kommunistát: Berlint, Kubát, Vietnamot.

Hajnali négykor George az asztallapra hajtotta a fejét, és elszundított. Nyolckor bontatlan mosodai csomagolópapírba burkolt, tiszta inget vett elő az íróasztal fiókjából, bement a mosdóba, és megtisztálkodott. Azután legépelte a feljegyzést, amelyet Bobby kért, kifejtve, hogy a két év alatt, amelyben lehallgatták Stanley Levison és Martin Luther King telefonbeszélgetéseit, egyszer sem hangzott el a kommunizmus szó vagy bármilyen téma, amely akár a legtávolabbi kapcsolatban állna vele. „Ha Levison moszkvai propagandista, akkor nála rosszabb bizonyosan nem fordult még elő a történelemben”, fejezte be.

Aznap Bobby átment Hooverhez. Visszajövetele után elújságolta George-nak:

– Beleegyezett, hogy visszavonja a jelentést. Holnap az összekötői körbejárják a címzetteket, és begyűjtik az összes példányt azzal a dumával, hogy felül kell vizsgálni a szöveget.

– Ez jó – mondta George. – De nem késő ez?

– De igen – helyeselt Bobby. – A kár már megesett.

Mintha Kennedy elnöknek nem lett volna elég aggódnivalója, 1963 őszén, november első szombatján a vietnami válság is forrpontig hevült.

Kennedy elnök bátorításával a legmagasabb rangú dél-vietnami katonatisztek elcsapták a népszerűtlen elnököt, Ngo Dinh Diemet. Washingtonban McGeorge Bundy nemzetbiztonsági tanácsadó hajnali háromkor ébresztette Kennedyt a hírrel, hogy lezajlott az engedélyezett államcsíny, Diem és testvére, Nhu le van tartóztatva. Kennedy utasítást adott, hogy hagyják Diemet és családját száműzetésbe vonulni.

Bobby hívatta George-ot, hogy menjen vele a tízórás értekezletre a tanácsterembe.

Értekezlet közben bejött egy szárnysegéd egy távirattal. Ngo Dinh Diem és testvére, Nhu, öngyilkos lett.

George még sose látta Kennedy elnököt ennyire megdöbbenni. Mint akit letaglóztak. Bőre elszürkült a napsütötte barnaság alatt. Felpattant és kirohant a szobából.

– Nem lettek öngyilkosok – mondta Bobby a tanácskozás után George-nak. – Bigott katolikusok voltak.

George tudta, hogy Tim Tedder Saigonban van, a CIA és a Vietnami Köztársaság hadserege, az ARVN összekötője. Senki sem csodálkozott volna, ha kiderül, hogy Tedder szúrta el.

Déltájt a CIA táviratot kapott, amely szerint a Ngo Dinh testvéreket egy páncélozott katonai személyszállító jármű utasterében lőtték agyon.

– Ott semmit sem tudunk kézben tartani – mondta George kétségbeesetten Bobbynak. – Igyekszünk segíteni azoknak az embereknek, hogy megtalálják az utat a szabadságba és demokráciába, de semmire sem jutunk.

– Csak még egy évet húzzunk ki! – felelte Bobby. – Most nem adhatjuk át Vietnamot a kommunistáknak, mert a bátyám jövő novemberben vereséget szenvedne a választáson. De amint újraválasztják, egy szempillantás alatt kivonulunk! Majd meglátod!

Egy novemberi estén komor tanácsadók gyülekeztek a Bobby irodájával szomszédos szobában. Hoover húzásának meglett az eredménye, baj volt a polgárjogi törvénnyel. Olyan képviselők, akik szégyellték volna, ha fajgyűlölőnek tartják őket, valamilyen ürügyet kerestek, hogy a törvény ellen szavazzanak, és Hoover adott nekik egyet.

A törvényt rutinszerűen továbbították a Törvényvizsgáló Bizottságnak, amelynek elnöke, a virginiai Howard W. Smith egyike volt a habzó szájú déli demokratáknak. Vérszemet kapva az FBI vádjaitól, hogy a kommunisták beépültek a polgárjogi mozgalomba, Smith kijelentette, hogy bizottsága meghatározatlan időre visszatartja a törvényt.

George felbőszült. Nem látják ezek, hogy az ő viselkedésük okozta a vasárnapi iskolás kislányok halálát? Amíg köztiszteletben álló emberek azt mondják, hogy úgy kell bánni a négerekkel, mintha nem egészen lennének

emberek, az agyatlan bűnözők ezt engedélynek fogják tekinteni a gyermekgyilkosságra.

Volt rosszabb hír is. Egy évvel a választások előtt Jack Kennedy veszített a népszerűségéből. Ő és Bobby különösen Texas miatt aggódott. Kennedy 1960-ban azért győzött Texasban, mert volt egy népszerű alelnöke, Lyndon B. Johnson. Sajnos a liberális Kennedy-kormányban töltött három év lerontotta Johnson hitelességét a texasi konzervatív üzleti elit szemében.

– Nem csupán a polgárjogokról van szó – érvelt George. – Azt javasoljuk, hogy nyirbálják meg az olajipar adókedvezményeit. A texasi olajbárók nagykutyái évtizedek óta nem fizették meg az adót, és gyűlölnek minket, amiért el akarjuk venni a kiváltságaikat.

– Mindenesetre sok ezer texasi konzervatív pártolt el a demokratáktól, és állt át a republikánusokhoz – vette át a szót Dennis

Wilson. – És tetszik nekik Goldwater szenátor. – Barry Goldwater jobboldali republikánus volt, aki meg akarta szüntetni a társadalombiztosítást, és szívesen dobott volna atombombát Vietnamra. – Ha Barry indul az elnökségért, övé Texas.

– Az elnöknek le kell mennie oda, hogy szerenádot adjon azoknak a durungoknak – szólalt meg egy másik tanácsadó.

– Megteszi – felelte Dennis. – És Jackie is vele megy.

– Mikor?

– November 21-én érkezik Houstonba – felelte Dennis. – Azután másnap átmegy Dallasba.

30. fejezet

Maria Summers a Fehér Ház sajtóirodájának tévéjén nézte, ahogy az elnöki gép leszáll Dallasban a napfénytől ragyogó Love Field repülőtéren.

Lépcsőt toltak oda a gép hátsó ajtajához. Lyndon B. Johnson és a felesége, Lady Bird Johnson megállt a lépcső alján, és várta, hogy üdvözölhesse az elnököt. A kétezer fős tömeget drótkerítés tartotta vissza.

Kinyílt a repülőgép ajtaja. Feszült csend következett, azután Chanel kosztümben és ugyanolyan színű, karimátlan kis kalapjában megjelent Jackie Kennedy, akit Maria szeretője, John F. Kennedy követett. Maria titokban csak úgy gondolt rá, mint Johnnyra, ahogy a fivérei nevezték időnként az elnököt.

– Innen is látom, milyen napbarnított! – újságolta a helyi tévékommentátor, Maria szerint valami zöldfülű, aki nem mondja el, pedig minden nő szeretné tudni, hogy Jackie ruhája rózsaszín.

Vajon cserélne-e Jackie-vel, ha tehetné? A szíve mélyén mohón vágyott rá, hogy a férfi csak az övé legyen, hogy kikiálthassa ország-világnak, mennyire szereti, rámutathasson, és azt mondhassa: „Ő az én férjem!" De a házasságban legalább annyi lenne a szomorúság, mint az öröm. Kennedy elnök folyamatosan csalta a feleségét, és nemcsak Mariával. Noha erről sosem beszélt a lánynak, Maria fokozatosan rájött, hogy ő csupán egy a barátnők közül, akik száma akár több tucatra is rúghatott. Neki is elég kemény, hogy még szeretőként is osztoznia kell; hát akkor mennyire fájhat a feleségnek a tudat, hogy a férje lefekszik más nőkkel, csókolózik velük, az ölükben turkál, és minden adandó alkalommal a szájukba dugja a farkát! Maria elégedett lehet, hiszen ő megkapja, amire egy szeretőnek joga van. De Jackie *nem* kapja meg, amire egy feleségnek joga van. A lány nem is tudta, melyik a rosszabb.

Az elnöki pár leereszkedett a lépcsőn, és kezet rázlak a rájuk váró texasi nagy kutyákkal. Maria azon tűnődött, hogy azok közül, akik ma olyan látványosan örvendezve mutatkoznak az elnökkel, hányán fogják támogatni a jövő évi választáson, és hányán tervezik máris nagy mosolyogva az árulást?

A texasi sajtó ellenséges volt. A *Dallas Morning News,* amelynek egy

megveszekedett konzervatív volt a tulajdonosa, az elmúlt két évben nevezte már Kennedyt szélhámosnak, kommunistaszimpatizánsnak, tolvajnak, „futóbolondnak”. Ezen a reggelen görcsösen igyekezett valami rosszat mondani Jack és Jackie diadalútjáról, de csupán annyi telt tőle: POLITIKAI ELLENTMONDÁSOK VIHARA KÍSÉRI KENNEDY LÁTOGATÁSÁT. Mindazonáltal az újság belsejében volt egy goromba, egész oldalas hirdetés, amelyet az „Amerikai Ténymegállapító Bizottság” fizetett, és ez olyan baljós kérdéseket tartalmazott, mint például: „Miért van az, hogy Gus Hall, az amerikai kommunista párt elnöke szinte mindent dicsér az ön politikájában?” Ennél nagyobb politikai hülyeséget, gondolta Maria. Aki elhiszi, hogy Kennedy elnök titkos kommunista, az elmebeteg. De a hangnem olyan zsigerien ocsmány volt, hogy a lány megborzongott.

Egy sajtótitkár riasztotta fel a gondolataiból.

– Maria, ha úgy sincs dolgod…

Nyilvánvalóan nem volt, hiszen a tévét nézte.

– Miben segíthetek? – kérdezte.

– El kéne ugrani a levéltárba. – A Nemzeti Levéltár alig másfél kilométerre volt a Fehér Háztól. – Erre van szükségem. – Átadott a lánynak egy papírlapot.

Maria gyakran írt sajtóközleményeket vagy legalább a vázlatukat, de nem léptették elő sajtótitkárrá: ez egyetlen nővel sem történt meg. Két év után még mindig csak munkatárs volt. Régóta más állást keresett volna, ha nincs viszonya Kennedyvel. A listára nézett, és azt felelte:

– Máris indulok.

– Köszönöm.

Még egy utolsó pillantást vetett a tévére. Az elnök otthagyta a fogadóbizottságot, odament a tömeghez, átnyúlt a kordon fölött, hogy kezet rázzon az emberekkel, Jackie pedig követte a karimátlan kalapkájában. A texasiak ordítottak a lelkesedéstől, hogy tényleg megérinthetik az álompárt. Maria látta a titkosszolgálatosokat, akiket személyesen ismert: szúrós tekintettel fürkészték a tülekedést, hogy nem lesz-e valami baj.

”Kérlek, vigyázzatok az én Johnnymra”, mondta némán.

Azután elment.

Aznap reggel George Jakes kirobogott a Mercedes sportkocsijával a

Fehér Háztól 13 kilométerre lévő virginiai McLeanbe, ahol Bobby Kennedy élt népes családjával a Hickory Hill nevű, tizenhárom szobás, fehérre meszelt téglaházban, mert az igazságügyi miniszter beütemezett egy munkaebédet a szervezett bűnözésről. George nem ennek a témának volt a szakértője, de mert közel került Bobbyhoz, a legtöbb ilyen munkaebédre meghívták.

Riválisával, Dennis Wilsonnal együtt a nappaliban állva nézte a Dallasból közvetítő tévét. Az elnök és Jackie megtette, amit George és a kormányzat összes tagja szerint tenniük kellett, bűvölték a texasiakat, csevegtek velük, megérintették őket, Jackie felkapcsolta a híres, ellenállhatatlan mosolyát, parolára nyújtotta kesztyűs kacsóját.

George a háttérben felfedezte barátját, Skip Dickersont is Johnson alelnök mellett.

Végül Kennedyék visszatértek a limuzinhoz, egy hosszú, négyajtós Lincoln Continentalhoz, amelynek leengedték a tetejét, hogy az emberek hús-vér alakjukban láthassák elnöküket úgy, hogy még egy ablak sincs közöttük. Texas kormányzója, John Conally a nyitott ajtónál állt, fején fehér Stetson-kalappal. Az elnök és Jackie elhelyezkedett a hátsó ülésen, Kennedy jobb karral az ajtóra könyökölt. Kipihentnek, derűsnek látszott. Az autó lassan elindult, a kíséret követte. Az utóvédben három busz szállította a riportereket.

A konvoj kikanyarodott a repülőtérről az útra, a közvetítés véget ért. George kikapcsolta a készüléket.

Mivel Washingtonban is szép volt az idő, Bobby elhatározta, hogy a szabad ég alatt tartja meg a tanácskozást, így valamennyien kitrappoltak a hátsó pázsiton át az úszómedence melletti teraszra, ahol már megterítették az asztalt. George visszanézett a házra, és látta, hogy új szárnyat építettek hozzá. Még nem fejezték be, néhány munkás éppen festett és mázolt. Tranzisztoros rádiójuk alig hallhatóan mormolt, olyan messzire voltak.

George csodálta Bobby teljesítményét a szervezett bűnözés elleni harcban. Az igazságügyi miniszter elérte, hogy a különböző kormányhivatalok együttműködjenek. A szövetségi kábítószer-ellenes hivatalnál vérfrissítést hajtottak végre. Az alkohol- és dohánytermékek, illetve lőfegyverek forgalmával foglalkozó irodánál növelték az állomány létszámát. Bobby elrendelte, hogy az adóhivatal nyomozzon a gengszterek

után. A bevándorlási hivatalnak ki kellett utasítania mindazokat, akik nem voltak amerikai állampolgárok. Még sohasem indult ehhez foghatóan hatalmas offenzíva az amerikai bűnözés ellen.

Csak az FBI okozott csalódást. J. Edgar Hoover, akinek ebben a harcban az igazságügyi miniszter leghűségesebb szövetségesének kellett volna lennie, nem állt be a csatasorba, arra hivatkozva, hogy nincs is maffia. Talán azért, gondolta George, mert az alvilág zsarolhatta a homoszexualitása miatt.

Bobby keresztes hadjáratát, a Kennedy-kormány sok más ténykedéséhez hasonlóan, nem győzték pocskondiázni Texasban, ahol számos illusztris személy űzött tiltott szerencsejátékokat, használt drogot és prostikat. *A Dallas Morning News* támadta Bobbyt, amiért túlságosan megerősítette a szövetségi bűnüldözést. Azt hangoztatták, hogy az ilyesmit a helyi rendőrségre kell bízni – amelyben köztudottan túltengtek a tehetségtelen vagy korrupt alakok.

A tanácskozás félbeszakadt, amikor Bobby felesége, Ethel feltálalta az ebédet: tonhalas szendvicset és kagylós halászlét. George csodálattal nézte az asszonyt. Karcsú, vonzó, harmincöt éves nő volt, nehezen lehetett elhinni róla, hogy alig négy hónapja szülte meg a nyolcadik gyermekét. Azzal a mértéktartó eleganciával öltözködött, amelyben George felismerte a Kennedy család nőtagjainak a védjegyét.

Az úszómedence mellett megszólalt egy telefon. Ethel vette föl.

– Igen? – A hosszú kábelt maga után húzva odavitte Bobbyhoz a készüléket. –J. Edgar Hoover – mondta.

George meghökkent. Talán megtudta Hoover, hogy éppen a szervezett bűnözésről tárgyalnak nélküle, és most azért telefonál, hogy megdorgálja őket? Csak nem poloskázta be Bobby teraszát?

Bobby átvette a telefont Etheltől.

– Halló! – szólt bele.

George-nak feltűnt az egyik mesterember furcsa viselkedése a pázsit túlsó végén. Egyszer csak fölkapta a táskarádióját, megpördült, rohanni kezdett Bobby és a többiek felé.

George ismét a miniszterre nézett. Bobby arcára kiült az iszonyat. George váratlanul megrémült. Bobby elfordult a csoporttól, és a szájához kapott. *Mit mondhat neki az a szemét Hoover?,* törte a fejét George.

Bobby visszafordult az ebédelőkhöz, és azt kiáltotta:

– Jacket lelőtték! Lehet, hogy végzetes!

George agya olyan lomhán működött, mintha víz alatt lenne. Jacket. Vagyis az elnököt. Lelőtték. Bizonyára Dallasban. Lehet, hogy végzetes. Lehet, hogy meghal.

Lehet, hogy az elnök meghal.

Ethel odafutott Bobbyhoz. Mindannyian talpra ugrottak. A szobafestő is megérkezett a medencéhez, de csak nyújtogatta a rádióját, mert képtelen volt megszólalni.

Azután mindenki egyszerre kezdett beszélni.

George még mindig úgy érezte, mintha víz alatt lenne. Végigvette azokat, akik fontosak neki. Verena Atlantában van, bizonyára a rádióból értesült a hírről. Az anyja dolgozik az egyetemi női klubban, perceken belül meghallja. A kongresszus ülésezik, Greg ott lesz. Maria…

Maria Summers. Titkos szeretőjét lelőtték. Bizonyára porba sújtja a gyász – és nincs mellette senki, aki megvigasztalná.

Oda kell mennie.

Kirohant a gyepen és a házon át a parkolóhoz, beleugrott nyitott Mercedesébe és a legnagyobb sebességgel elszáguldott.

Washingtonban nem egészen délután két óra volt, Dallasban egy, San Franciscóban pedig délelőtt tizenegy, amikor Cam Dewar éppen matematikaórán ült. A differenciálegyenleteket tanulmányozta, és nem értette őket, ami új tapasztalat volt neki, mert mostanáig simán vett minden akadályt az iskolában.

Jól jött az egy év, amit Londonban töltött. Az angol srácok még előbb is jártak valamivel, mert ott korábban kezdik az iskolát. Csak a hiúsága kapott sebet, amikor Evie Williams lenézően kosarat adott neki.

Cameron nemigen tisztelte a divatos, kötött nyakkendős, kefefrizurás ifjú matematikatanárt, Mark „Fabian” Fanshore-t. Túlságosan haverkodott a diákokkal. Cameron úgy vélte, hogy egy tanárnak tekintélyt kell tartania.

Bejött az igazgató, dr. Douglas, akit Cameron jobban kedvelt. Az iskola vezetője száraz, zárkózott tudós volt, aki nem törődött vele, hogy szeretik-e vagy sem, amíg engedelmeskednek neki.

”Fabian” meglepődve nézett föl: dr. Douglas ritkán mutatkozott az osztálytermekben. Douglas halkan mondott neki valamit. Megrázó lehetett,

mert a jóképű Fabian arca elsápadt a napsütötte barnaság alatt. Egy darabig beszélgettek, azután Fabian bólintott, és Douglas kiment.

Kicsengettek déli szünetre, de Fabian felszólította a diákokat:

– Kérlek, maradjatok a helyeteken, és csöndben hallgassatok meg, rendben? – Az a fura szokása volt, hogy beszéd közben szükségtelen gyakorisággal motyogta: „rendben?” vagy „oké?”. – Rossz hírem van – folytatta. – Illetve borzalmasan rossz hírem, oké? Szörnyű dolog történt a texasi Dallasban.

– Az elnök ma Dallasban van – közölte Cameron.

– Igaz, de ne szakíts félbe, oké? A borzasztó hír az, hogy az elnökünket lelőtték. Még azt sem tudjuk, él-e, oké?

– Bassza meg! – mondta valaki hangosan, ám meglepő módon Fabian nem intette rendre.

– Most azt kérem, hogy őrizzétek meg a nyugalmatokat. Lesznek lányok, akiket nagyon feldúlhat a hír. – A matematikaórán egyetlen lány sem vett részt. – A kisebbeket meg kell nyugtatni. Remélem, hogy úgy viselkedtek, ahogy fiatalemberekhez illik, és segítetek másoknak, akik sebezhetőbbek, oké? Most pedig menjetek ki, ahogy szoktatok, és később nézzétek meg a faliújságon, hogy lesznek-e változások az órarendben. Indíts.

Cameron fölvette a könyveit, és kiment a folyosóra, ahol másodpercek alatt semmivé lett a nyugalom és a rend mégoly halvány reménye is. Az osztálytermekből kizúduló gyerekek és kamaszok hangja harsogássá erősödött. Páran futkostak, mások bambán álltak, néhányan sírtak, a legtöbben kiabáltak.

Mindenki azt kérdezte, meghalt-e az elnök.

Cam nem kedvelte Jack Kennedy liberális politikáját, de ez hirtelen elveszítette a jelentőségét. Ha elég idős lett volna, Nixonra szavaz, de ezzel együtt feldühödött. Kennedy Amerika elnöke volt, az amerikai nép választotta meg; aki őt támadja, a népet támadja.

Ki lőtte le az elnökömet? Az oroszok? Fidel Castro? A maffia? A Ku-Klux-Klan?

Észrevette a húgát, Beepet, aki odakiáltott neki:

– Meghalt az elnök?

– Senki se tudja – felelte Cam. – Kinek van rádiója?

Beep töprengett egy pillanatig.

– Doktor Duggie-nak.

Az igazgatói irodában csakugyan volt egy régimódi mahagóni készülék.

– Odamegyek – mondta Cam.

Végigsietett az igazgató szobájához vezető folyosókon, és bekopogtatott.

– Tessék! – szólt ki dr. Douglas. Cameron bement. Az igazgató három tanár társaságában a rádiót hallgatta. – Mit akar, Dewar? – kérdezte Douglas a szokott ingerültségével.

– Uram, az iskolában mindenki hallani szeretné a rádiót.

– Nos, fiam, nem hívhatok ide mindenkit.

– Arra gondoltam, talán kivihetné az igazgató úr a rádiót az előcsarnokba, és föltekerhetné a hangerőt.

– Ó, tényleg? – kérdezte elutasító megvetéssel Douglas.

Ám Mrs. Elcot, az igazgatóhelyettes halkan megjegyezte:

– Nem rossz ötlet.

Douglas rövid habozás után bólintott.

– Rendben van, Dewar. Okos gondolat. Menjen az előcsarnokba, hozom a rádiót.

– Köszönöm, uram – felelte Cameron.

Jasper Murrayt meghívták az *Egy asszony pere* premierjére a West End-i King's Theatre-be. Diáklapok riporterei általában nem kapnak ilyen meghívásokat, de Evie Williams is fellépett, és gondoskodott róla, hogy a fiú ott legyen a listán.

Jasper újságja, a *The Real Thing* jól ment, olyan jól, hogy évet halasztott, mert kizárólag az újsággal akart foglalkozni. A nyitó szám az utolsó darabig elfogyott, miután Lord Jane rá nem jellemző zabolátlan indulattal támadta a Gólyák Hetén, amiért bemocskolja az iskolaszék tagjait. Jasper viszont élvezte, hogy dühítheti Lord Jane-t. Oszlopos tagja volt annak a brit társadalomnak, amely kirekesztette az olyan embereket, mint Jasper és az apja. A második szám további leleplezéseket közölt az iskola vezetőiről, gyanús befektetéseikről. Ez fedezte a kiadásokat, a harmadik szám pedig már hasznot is hozott. Jasper kénytelen volt eltitkolni Daisy Williams elől a nyereség nagyságát, hátha Daisy visszakéri a kölcsönt.

A negyedik szám holnap kerül nyomdába. Nem volt odáig tőle, mert semmiféle zaftos témát nem tudott felhajtani hozzá.

Egyelőre kiverte a fejéből, és leült a helyére. Evie karrierje megelőzte a tanulmányait: mi értelme színiakadémiára járni annak, aki már filmekben játszik és a West Enden lép fel? Az egykori csitri, aki bele volt zúgva Jasperbe, öntudatos nővé érett. Még csak ismerkedett a hatalmával, de már egyértelműen tudta, hova akar eljutni.

Jasper mellett Evie szupersztár fiúja ült, a vele egyidős Hank Remington, aki világhírű és milliomos létére úgy festett, mint egy közönséges diák. Mivel tizenöt évesen kimaradt az iskolából, roppantul tisztelte az általa tanultnak hitt embereket. Ez tetszett Jaspernek, aki nem közölte vele, hogy Hank zsenialitása sokkal többet ér bármiféle vizsgánál.

Evie szülei ugyanabban a sorban ültek. Ott volt a nagyanyja, Eth Leckwith is. Csak az öccse, Dave hiányzott, mert fellépése volt a bandájával.

Fölment a függöny. A történet egy perről szólt. Jasper hallotta, amikor Evie tanulta a szerepét, így tudta, hogy a harmadik felvonás egy tárgyalóteremben játszódik, viszont a darab a vizsgálóbíró irodájában kezdődik. Evie a vizsgálóbíró lányát alakította, aki az első felvonás közepén lép színre, és vitába keveredik az apjával.

Jaspert megdöbbentette Evie magabiztossága, játékának kisugárzása. Mintha nem is az a lány lett volna, aki vele egy fedél alatt lakik. Mindegyre azon kapta magát, hogy mérges a vállveregető apára, osztozik a lány felháborodásában és csalódottságában. Evie egyre nagyobb indulatba jött, és ahogy közeledett a felvonás vége, olyan szenvedélyesen könyörgött kegyelemért, hogy valósággal megdelejezte a közönséget.

Ekkor történt valami.

Az emberek összesúgtak.

A színészek először nem vették észre. Jasper körülnézett, azt hitte, valaki talán elájult, vagy kidobta a taccsot, de semmit nem látott, ami megmagyarázta volna a pusmogást. A nézőtér túlsó végében ketten felálltak és odamentek egy harmadikhoz, aki mintha kihívta volna őket. Hank odasziszegte Jaspernek:

– Miért nem kussolnak ezek?

Evie mesteri alakítása elvesztette a fényét; nyilvánvalóan érzékelte, hogy valami történt. Próbálta visszaszerezni a nézők figyelmét, harsányabbra véve az eszközöket: hangosabban beszélt, remegtette a hangját a

felindulástól, szélesen gesztikulálva rohangált a színpadon. Hősies erőfeszítés volt, Jasper még jobban csodálta érte, de nem működött. A sutyorgásból előbb zúgás lett, azután harsogás.

Hank fölállt, hátrafordult, és ráförmedt a mögötte ülő emberekre:

– Befognátok már a pofátokat?

A színpadon Evie elakadt.

– Gondolj arra a nőre…– habozott. – Gondolj arra, mit élt át… mit szenvedett végig… az a nő… – Azután elhallgatott.

Mögötte a veterán színész, aki az ügyészt alakította, fölállt a székből, és azt mondta:

– No, no, drágám! – ami vagy benne volt a szövegkönyvben, vagy nem. Odament Evie-hez, átkarolta a vállát, azután a közönség felé fordult, belehunyorogva a rivaldafénybe.

– Hölgyeim és uraim – mondta híres, bársonyos baritonján –, lenne olyan kedves valaki felvilágosítani bennünket, hogy mi történt?

Rebecca Held nagy loholásban volt. Munka után hazahozta Berndet, vacsorát készített maguknak, azután összekészült egy megbeszélésre, miközben Bernd leszedte az asztalt. Rebeccát nemrégiben beválasztották Hamburg szabad város parlamentjébe, amelyben egyre több lett a képviselőnők száma.

– Biztos, hogy nem baj, ha elrohanok? – kérdezte Berndet.

A férfi megfordult a tolószékkel, hogy ránézhessen.

– Soha semmiről ne mondj le miattam. Semmit ne áldozz fel. Sose mondd, hogy nem tudsz elmenni, mert a nyomorék férjedet kell ápolnod. Azt akarom, hogy teljes életet élj, amely mindent megad neked, amiben valaha reménykedtél. Ilyen módon boldog leszel, velem maradsz, és továbbra is szeretsz.

Rebecca kérdése alig volt több puszta udvariassági gesztusnál, de a férfi láthatólag mélyebb jelentőséget tulajdonított neki. Szavai megindították a feleségét.

– Olyan jó ember vagy – mondta. – Akárcsak Werner, a mostohaapám. Erős vagy. És bizonyára igazad is van, mert valóban szeretlek, jobban, mint valaha.

– Ha már Wernerről van szó, mire véled Carla levelét? – kérdezte Bernd.

Kelet-Németországban számítani kellett arra, hogy a titkosrendőrség minden levelet elolvas. A feladót le is csukhatták, ha valami helytelen dolgot írt, különösen a Nyugatra küldött levelekben. Baja származhatott belőle, ha megemlítette a nehézségeket, az áruhiányt, a munkanélküliséget vagy a titkosrendőrséget. Így hát Carla kizárólag célzásokban írt.

– Tudatja, hogy Karolin most náluk lakik – mondta Rebecca. – így, gondolom, feltételeznünk kell, hogy a szegény lányt elkergették a szülei, vélhetőleg a Stasi – vagy talán személyesen Hans – nyomására.

– Hát sose telik már be a bosszúval? – kérdezte Bernd.

– Mindenesetre Karolin összebarátkozott Lilivel, aki már majdnem tizenöt, tehát épp abban a korban van, amikor varázslatot lát a terhességben. A kismama bőségesen kap majd jó tanácsokat Maud nagyitól. Az a ház biztos menedék lesz Karolin számára, ahogy nekem is az volt a szüleim halála után.

Bernd bólintott.

– Nem próbálod felkutatni a gyökereidet? – kérdezte. – Sosem beszélsz arról, hogy zsidó vagy.

Az asszony megrázta a fejét.

– A szüleim nem voltak vallásosak. Tudom, hogy Walter és Maud eljárt templomba, de Carla leszokott róla, nekem pedig soha, semmit sem jelentett a vallás. A faji kérdéseket meg jobb elfelejteni. Azzal akarok tisztelegni a szüleim emléke előtt, hogy a demokráciáért és a szabadságért harcolok egész Németországban, Keleten és Nyugaton. – Fanyarul elmosolyodott. – Elnézést a szónoklatért. Inkább a parlamentben kellett volna elmondanom. – Fölkapta az aktatáskáját, amelyben az értekezlethez szükséges papírok voltak.

Bernd az órájára pillantott.

– Nézd meg a híreket, mielőtt elmész, hátha van valami, amiről tudnod kell.

Rebecca bekapcsolta a tévét. Épp elkezdődött a híradó.

– John F. Kennedy amerikai elnököt ma agyonlőtték a texasi Dallasban – mondta a hírolvasó.

– Nem! – sikoltotta Rebecca.

– A fiatal elnök és felesége, Jackie nyitott autóban hajtott át a városon, amikor egy fegyveres több lövést adott le rájuk, eltalálva az elnököt, akit

pár perccel később halottnak nyilvánították az egyik helyi kórházban.

– Az a szegény asszony! – mondta Rebecca. – És a gyerekek!

– Lyndon B. Johnson alelnök, aki szintén ott volt a kíséretben, jelenleg útban van Washingtonba, hogy átvegye az elnöki teendőket.

– Kennedy volt Nyugat-Berlin védelmezője! – mondta feldúltan Rebecca. – Azt mondta: „Berlini vagyok!” Ő volt a mi bajnokunk!

– Igen, ő – helyeselt Bernd.

– Mi lesz most velünk?

– Szörnyű hibát követtem el – mondta Lilinek Karolin a mittei ház konyhájában. – El kellett volna mennem Wallival. Megtöltenéd a hőpalackot? Megint fáj a hátam.

Lili kivette a gumipalackot a szekrényből, és forró vizet engedett bele. Úgy érezte, Karolin túl szigorú magához.

– Azt tetted, amiről úgy gondoltad, hogy a legjobb a babádnak – mondta.

– Gyáva voltam – felelte Karolin.

Lili eligazgatta a háta mögött a palackot.

– Kérsz egy kis meleg tejet?

– Igen, kérek.

Lili tejet öntött egy edénybe, és föltette melegedni.

– Gyávaságból csináltam – folytatta Karolin. – Azt gondoltam, Walli túl fiatal ahhoz, hogy megbízható legyen. Azt hittem, a szüleim majd segítenek. Éppen fordítva történt.

Karolint az apja kergette el a háztól, miután a Stasi megfenyegette, hogy kirúgatják a buszgarázsból, ahol ellenőr volt. Lili fel volt háborodva. Nem is tudta, hogy léteznek szülők, akik hajlandók az ilyesmire.

– El nem képzelhetem, hogy a szüleim ellenem fordulnának – mondta.

– Ők sose tennének ilyet – felelte Karolin. – Amikor hajléktalanul, egy fitying nélkül, hat hónapos terhesen bezörgettem hozzájuk, habozás nélkül befogadtak. – Megrándult egy nyilallástól.

Lili egy csészébe töltötte a meleg tejet, és odaadta neki.

Karolin ivott egy kortyot, és folytatta.

– Olyan hálás vagyok neked és a családodnak. De az igazság az, hogy többé senkiben sem tudok bízni. Kizárólag saját magában bízhat meg az ember. Ezt megtanultam. – A szemöldökét ráncolta, majd azt mondta: – Jaj

istenem.
– Mi az?
– Összepisiltem magam. – Szélesedő, nedves folt ütött át a szoknyája elején.
– Elment a magzatvized – mondta Lili. – Jön a kisbaba.
– Meg kell tisztálkodnom. – Karolin föltápászkodott, azután felnyögött. – Szerintem már a fürdőszobáig se jutok el.
Lili hallotta, ahogy kinyílik, majd csukódik a ház ajtaja.
– Megjött anya – mondta. – Hála istennek!
A következő percben belépett Carla. Egy pillantással felmérte a helyzetet, és megkérdezte:
– Milyen gyakran jönnek a fájások?
– Egy perc, két perc – felelte Karolin.
– Jó ég, nem sok időnk maradt – állapította meg Carla. – Meg sem próbállak fölvinni az emeletre. – Fürgén törülközőket terített a padlóra. – Feküdj le itt. Én is itt szültem meg Wallit – mondta derűsen –, úgyhogy azt hiszem, neked is megfelel. – Karolin lefeküdt, Carla lehúzta róla az átázott bugyit.
Lili még most, hozzáértő anyjának jelenlétében is félt. El sem tudta képzelni, hogy férhet át egy egész baba egy olyan pici nyíláson. Félelme nem csökkent, hanem növekedett, amikor pár perc múlva azt látta, hogy a nyílás tágulni kezd.
– Szépen és gyorsan megy – mondta nyugodtan Carla. – Szerencséd van.
Karolin igyekezett halkan nyögni, bár Lili sejtette, hogy úgy tudna üvölteni, mint akit nyúznak.
– Tedd ide a kezed, és tartsd a fejét, amikor kijön – utasította Carla a lányát. Lili habozott. – Csináld! – szólt rá az anyja. – Nem lesz semmi baj.
Lili apja benyitott a konyhába.
– Hallottátok a hírt? – kérdezte.
– Itt most nincs hely férfiaknak – felelte oda se nézve Carla.
Menj a hálószobába, húzd ki a szekrény alsó fiókját, és hozd ide a világoskék kasmírsálat.
– Jól van – válaszolta Werner. – De valaki lelőtte Kennedy elnököt. Meghalt.
– Majd később – felelte Carla. – Hozd már azt a sálat.

Werner eltűnt.

– Mit mondott Kennedyről? – kérdezte egy perccel később Carla.

– Azt hiszem, jön kifelé – mondta rémülten Lili.

Karolin felüvöltött a fájdalomtól és az erőlködéstől. Lili fél kézzel megtámasztotta a baba kibukkanó fejét, amely nedves, síkos és meleg volt.

– Él! – mondta. Valami mérhetetlen, oltalmazó szeretet töltötte el a parányi új élet iránt.

És már nem félt.

Jasper újságját a diákszövetség egyik apró irodájában szerkesztették. A szobában egy íróasztal, két telefon és három szék volt. Jasper fél órával az után találkozott Pete Donegannel, hogy otthagyta az előadást.

– Ötezer diák jár ide, további húszezer-egynéhány tanul londoni főiskolákon, köztük számos amerikai – mondta, amint Pete belépett. – Föl kell hívnunk minden tudósítónkat, hogy lássanak máris munkához. Minden amerikai diákkal beszélniük kell, akit csak ismernek, lehetőleg még ma, legkésőbb holnap reggelig. Ha ezt jól csináljuk, hatalmas bevételhez juthatunk.

– Mi a főcím?

– Valószínűleg AZ AMERIKAI DIÁKOK GYÁSZA. Szerezz fényképet mindenkiről, aki valami jót mond. Én végigjárom az amerikai tanárokat: Heslopot az angol tanszéken, Rawlingsot a műszaki fakultáson… Coopert a filozófián. Ő majd mond valami botrányosat, ahogy szokta.

– Kellene egy Kennedy-élelrajz is kísérőcikknek – vélte Donegan. – És talán egy oldal képmelléklet az életéről. Harvard, a hadi-tengerészet, az esküvő Jackie-vel…

– Egy perc! – szakította félbe Jasper. – Nem tanult egy ideig Londonban? Az apja itt volt amerikai nagykövet – eléggé jobboldali tróger, Hitlert támogatta –, de úgy rémlik, hogy a fia a londoni egyetem gazdaságtudományi karán tanult.

– Így van, most már nekem is beugrott – mondta Donegan. – Bár nem sokáig. Alig pár hétig járt.

– Nem számít – felelte izgatottan Jasper. – Valaki bizonyára találkozott vele. Az sem baj, ha még öt percet sem beszéltek egymással. Csak egy idézet kell, nem érdekes, ha csak annyi, hogy „de szép magas volt”. A

szalagcímünk pedig az lesz, hogy JFK, A DIÁK, AKIT ISMERTEM, MONDJA A GTK PROFESSZORA.

– Máris indulok! – bólintott Donegan.

George Jakes másfél kilométerre járt a Fehér Háztól, amikor a forgalom minden ok nélkül leállt. Kétségbeesésében a volánt verte. Látta maga előtt Mariát, aki valahol egyedül sírdogál.

Az emberek dudálni kezdtek. Több autóval előtte az egyik vezető kikászálódott a kormány mögül, és beszélgetni kezdett valakivel, aki a járdán ácsorgott. A sarkon féltucatnyian verődtek össze egy nyitott ablakú, parkoló autó körül, feltehetőleg a rádiót hallgatták. George látta, hogy egy jól öltözött hölgy a szájához kap rémületében.

George Mercedese előtt új, fehér Chevrolet Impala állt. Nyílt az ajtó, a vezető kiszállt. Öltönyt és kalapot viselt, üzletember lehetett. Körülnézett, meglátta George-ot a sportkocsiban.

– Igaz? – szólt oda neki.

– Igen – bólintott George. – Az elnököt lelőtték.

– Meghalt?

– Nem tudom. – A Mercedesben nem volt rádió.

Az üzletember odament a leengedett ablakú Buickhoz.

– Meghalt az elnök?

George nem hallotta a választ.

A forgalom nem mozdult.

Leállította a motort, kiugrott a kocsiból, és futásnak eredt.

Ijesztően kijött a formájából. De ha egyszer mindig túl sok dolga van a testedzéshez. Törte a fejét, mikor csinált utoljára olyasmit, ami nagy erőfeszítést igényelt, de nem jutott az eszébe. Izzadt és lihegett. Türelmetlensége ellenére váltogatnia kellett a futást a gyors járással.

Az inge átázott a verejtéktől, mire elérte a Fehér Házat. Maria nem volt a sajtóirodában.

– Átment a Nemzeti Levéltárba, valamit keres – mondta Nelly Fordham, akinek az arca nedves volt a könnyektől. – Valószínűleg még nem is hallotta.

– Tudjuk már, hogy az elnök meghalt-e?

– Igen, meg – felelte Nelly, és ismét kitört belőle a zokogás.

– Nem akarom, hogy Maria idegentől hallja – mondta George. Kijött az

épületből, rohanni kezdett a Pennsylvania Avenue-n a levéltár felé.

Gyimka egy éve kötött házasságot Nyinával, a fiuk, Grigorij, hat hónapos volt, amikor végre bevallotta magának, hogy szerelmes Nataljába.

Az asszony és a barátai munka után gyakran beugrottak egy pohárra a Folyóparti bárba, Gyimka pedig rákapott, hogy csatlakozzék hozzájuk, amikor Hruscsov nem túlóráztatta. Olykor nem is álltak meg egy pohárnál, és gyakran Gyimka és Natalja távozott utolsónak.

Rájött, hogy meg tudja nevettetni a nőt. Általában nem tartották vicces típusnak, de élvezettel pécézte ki a szovjet élet számtalan abszurditását, amiben Natalja is partner volt.

– Egy munkás bebizonyította, hogy a bicikligyárban gyorsabban készíthetnék el a sárhányókat, ha egyetlen hosszú bádogcsíkot hajlítanának meg, azután elvagdosnák, ahelyett hogy először feldarabolják, azután egyenként hajlítgatják őket. Megdorgálták és fegyelmit kapott, amiért veszélyezteti az ötéves tervet.

Natalja felkacagott, széles szájából kivillantak a fogai. Nevetése önfeledt vakmerőséget sejtetett, ami megdobogtatta Gyimka szívét. Elképzelte Natalját, amint ugyanígy veti hátra a fejét szeretkezés közben. Azután elképzelte, hogy ugyanígy nevet az elkövetkező ötven év minden napján, és rájött, hogy ezt az életet szeretné élni.

De ezt nem mondta ki. Az asszonynak férje van, és úgy tűnik, boldog vele; legalábbis semmi rosszat nem mondott róla, bár sosem sietett haza. Ami ennél is fontosabb, Gyimkának felesége és gyereke van, nekik tartozik hűséggel.

Azt akarta mondani: szeretlek. Otthagyom a családomat. Otthagynád a férjedet, hogy velem élj, barátom és szeretőm légy, amíg meg nem halunk?

Ehelyett azt mondta:

– Késő van, jobb, ha indulok.

– Hadd vigyelek haza – felelte a nő. – Túl hideg van most a motorbiciklidhez.

A Kormányzati Ház melletti sarkon állt meg. Gyimka hozzáhajolt, hogy búcsúcsókot adjon neki. Natalja hagyta, hogy futó puszit leheljen a szájára, azután elhúzódod tőle. Gyimka kiszállt a kocsiból, bement az épületbe.

A liftben fölfelé azon töprengett, milyen ürüggyel indokolja meg

Nyinának a késést. A Kremlben komoly válság volt: idén katasztrofálisan kevés gabona termett, és a szovjet kormány kétségbeesetten igyekezett külföldről szerezni gabonát, hogy etethesse a lakosságot.

Amikor belépett a lakásba, Griska már aludt, az anyja a tévét nézte. Gyimka megcsókolta a felesége homlokát.

– Sajnálom, túlóra – mentegetőzött. – Be kellett fejeznünk egy jelentést a rossz termésről.

– Te hazug disznó! – felelte Nyina. – Tízpercenként kerestek az irodádból. Az próbálták közölni veled, hogy megölték Kennedy elnököt.

Maria gyomra megkordult. Az órájára nézett, és rájött, hogy elfelejtett ebédelni. Teljesen belemerült a munkába, és két-három órája senki sem járt arra, hogy kizökkentse. De mivel már a munkája végéhez közeledett, úgy döntött, előbb befejezi, és majd utána eszik egy szendvicset.

Visszafordult a régimódi matrikulához, amelyet olvasott, azután ismét feltekintett, mert zajt hallott. Döbbenten nézte George Jakest, aki lihegett, átizzadta a zakóját, és kissé eszelős volt a tekintete.

– George! – szólította meg. – Mi a csoda…? – Fölállt.

– Maria… – mondta a férfi. – Annyira sajnálom. – Megkerülte az asztalt, és olyan mozdulattal fogta meg Maria vállát, ami kicsit túlságosan bensőséges volt az ő szigorúan plátói kapcsolatukhoz képest.

– Mit sajnálsz? – kérdezte a lány. – Mit tettél?

– Semmit. – Maria megpróbált elhúzódni, de George ettől csak erősebben szorította a vállát. – Lelőtték – mondta.

Maria látta, hogy mindjárt elsírja magát. Nem húzódozott tovább, hanem közelebb lépett.

– Kit lőttek le? – kérdezte.

– Dallasban – felelte a férfi.

Már kezdte érteni. Borzalmas félelem rohanta meg.

– Nem! – mondta.

George bólintott. Csöndesen folytatta:

– Az elnök halott. Nagyon sajnálom.

– Halott – ismételte meg a lány. – Ő nem lehet halott! – A térde összecsuklott. George melléje térdelt, átkarolta. – Az én Johnnym nem! – nyöszörögte Maria. – Felzokogott. – Johnny, az én Johnnym! – sírta. – Ne

hagyj itt, kérlek! Kérlek, Johnny! Kérlek, ne hagyj itt!
A világ elszürkült. Maria tehetetlenül megroskadt, azután lehunyta a szemét, és elvesztette az eszméletét.

A londoni Jump Clubban a Plum Nellie olyan viharos *Dizzy Miss Lizzyt* játszott, hogy az ordító közönség nem győzött ráadást követelni, amikor levonultak.
– Ez nagy volt, srácok – mondta Lenny a színfalak mögött. – Még sose ment ilyen jól!
Dave és Walli összevigyorgott. A banda gyorsan fejlődött, minden egyes fellépésnél jobb lett.
Dave elcsodálkozott, mikor meglátta, hogy a nővére várja az öltözőben.
– Hogy ment a darab? – kérdezte. – Sajnálom, hogy nem lehettem ott.
– Az első felvonás közben abbahagytuk – felelte Evie. – Kennedy elnököt agyonlőtték.
– Az elnököt! Mikor történt? – kérdezte Dave.
– Pár órája.
Dave amerikai anyjukra gondolt.
– Mama kiborult?
– Borzalmasan.
– Ki lőtte le?
– Senki nem tudja. Texasban, egy Dallas nevű helyen történt.
– Sosem hallottam róla.
– Mivel újrázunk? – kérdezte Buzz, a basszusgitáros.
– Nem újrázhatunk, az tiszteletlenség lenne – közölte Lenny. – Kennedy elnököt meggyilkolták. Egyperces csönd vagy valami ilyesmi kell.
– Vagy egy szomorú dal – szólt közbe Walli.
– Dave, tudod, hogy mi a dolgunk – mondta Evie.
– Tényleg? – Öccse egy pillanatig töprengett, azután bólintott: – Ó, igen.
– Akkor gyere.
Dave kiment a színpadra Evie-vel, és bekapcsolta az erősítőt. Odaálltak a mikrofonhoz. A banda többi tagja a kulisszák mögül figyelte őket.
Dave beleszólt a mikrofonba.
– A nővérem és én félig britek, félig amerikaiak vagyunk, de ma este amerikainak érezzük magunkat. – Pillanatnyi szünetet tartott.

Legtöbben közületek valószínűleg már tudják, hogy Kennedy elnököt agyonlőtték.

Hallotta, hogy sokan levegőért kapnak. Ezek szerint még vannak, akik nem tudják.

– Most egy különleges dalt szeretnénk előadni, egy dalt mindnyájatoknak, de elsősorban az amerikaiaknak.

Lefogott egy G akkordot.

Evie énekelni kezdett:

Oh, say can you see by the dawn's early light
What so proudly we hail'd at the twilight's last gleaming?

A teremben halálos csönd lett.

Whose broad stripes and bright stars, through the perilous fight, O'er the ramparts we watched were so gallantly streaming?

Evie hangja borzongatóan fölerősödött.

And the rocket's red glare, the bombs bursting in air,
Gave proof through the night that our flag was still there.

Dave látta, hogy a hallgatóságban többen is nyíltan sírnak.

O, say does that star-spangled banner yet wave O'er the land of the free and the home of the brave?

– Köszönöm, hogy meghallgattatok – szólt Dave. – És isten áldja Amerikát.

Ötödik rész

A DAL

1963-1967

31. fejezet

Mariának nem engedélyezték, hogy részt vegyen a temetésen.

A gyilkosságot követő nap szombat volt, de a Fehér Ház legtöbb alkalmazottjához hasonlóan ő is bement a hivatalba, és tette a dolgát a sajtóirodában, miközben folytak a könnyei. Nem keltett feltűnést, rengetegen sírtak.

Jobb is volt dolgozni, mint egyedül lenni otthon. A munka egy kicsit elterelte a figyelmét, és sosem volt vége, mert a világsajtó minden részletet tudni akart a temetési előkészületekről.

A tévé mindent vitt. Amerikai családok milliói ülték végig a készülék előtt a hétvégét. A három hálózat törölte a rendes programjait. A hírek kizárólag a gyilkossággal kapcsolatos sztorikból álltak, a hivatalos jelentések között dokumentumfilmek mentek John F. Kennedyről, életéről, családjáról, karrierjéről és elnökségéről. Könyörtelen pátosszal játszották le újra és újra a szívderítő felvételt Jackről és Jackie-ről, ahogy köszöntik pénteken délelőtt az embereket a Love Fielden, egy órával az elnök halála előtt. Mariának eszébe jutott, hogy azokban a percekben épp azon mélázott, cserélne-e Jackie-vel. Most aztán mindketten elvesztették.

Vasárnap délelőtt a dallasi rendőrség alagsorában magát Lee Harvey Oswaldot, az első számú gyanúsítottat is meggyilkolta egyenes adásban egy Jack Ruby nevű piti gengszter, így most már egy baljós rejtély is tetézte az elviselhetetlen tragédiát.

Vasárnap délután Maria megkérdezte Nelly Fordhamet, van-e jegy a temetésre.

– Jaj, szívem, annyira sajnálom – mondta szelíden Nelly de senkit sem hívtak meg az irodából, csak Pierre Sálingért.

Maria pánikba esett. A szíve kihagyott egy ütemet. Ne legyen ott, amikor a szeretett férfit leteszik a földbe?

– De nekem mennem kell! – mondta. – Beszélni fogok Pierre-rel!

– Nem mehetsz, Maria! – szólt rá Nelly. – Abszolúte ki van zárva!

Valami riasztó csengése volt a hangjának. Nem csak figyelmeztetett. Szinte mintha meg lett volna rémülve.

– De miért nem? – kérdezte Maria.

Nelly lehalkította a hangját.

– Jackie tud rólad.

Ez volt az első alkalom az irodában, amikor valaki célzott rá, hogy Mariának viszonya volt az elnökkel, de a lány annyira el volt keseredve, hogy észre sem vette ezt a mérföldkövet.

– Nem tudhatja! Annyira vigyáztam mindig!

– Tőlem ne kérdezd, honnan tudja. Fogalmam sincs.

– Nem hiszek neked!

Nelly megsértődhetett volna, de csak csóválta szomorúan a fejét.

– Amennyire én járatos vagyok ezekben a dolgokban, azt kell hinnem, hogy a feleség mindig tudja.

A lány méltatlankodva tiltakozni akart, de aztán eszébe jutottak Jenny és Jerry, a titkárnők, Mary Meyer és Judith Campbell társasági hölgyek meg még sokan mások. Biztosra vette, hogy valamennyien lefeküdtek Kennedyvel. Nem volt rá bizonyítéka, de amikor látta őket az elnök társaságában, egyszerűen tudta. És Jackie-ben is van női megérzés.

Vagyis Maria nem mehet el a temetésre. Most már tudta. Az özvegyet nem lehet arra kényszeríteni, hogy egy ilyen percben látnia kelljen a férje szeretőjét. Feltétlen, boldogtalan bizonyossággal tudta. Így hát hétfőn otthon maradt, hogy nézze a tévét.

A halottat a Capitolium kupolatermében ravatalozták fel. Fél tízkor a zászlóval leterített koporsót kihozták az épületből, és rátették az ágyútalpra, amelyet hat fehér ló húzott. A menet megindult a Fehér Ház irányába.

Két ember emelkedett ki a temetési menetből, mert legalább egy tenyérnyivel magasabbak voltak a többieknél: Charles de Gaulle, a francia elnök és Lyndon B. Johnson, az új amerikai elnök.

Maria már elsírta minden könnyét. Majdnem három napon át zokogott. Most, ha a tévére nézett, csak egy felvonulást látott, egy látványosságot parasztvakítás céljából. Neki ez nem dobolásról, zászlókról és egyenruhákról szólt. Elveszített egy férfit: egy meleg szívű, mosolygó, szexi férfit, akinek fájt a háta, vékony szarkalábak voltak az aranyzöld szeme sarkában, és egy gumikacsa flottát állomásoztatott a fürdőkádjában. Nem fogja látni soha többé. Hosszan és üresen nyújtózott előtte az élet, amelyben nem lesz Johnny.

Amikor a kamerák ráközelítettek Jackie-re, a fátyol alatt is látszott a gyönyörű arca. Ő is élettelennek tűnt.

Megbántottalak – mondta Maria annak az arcnak a képernyőn.

Isten bocsásson meg nekem.

Csengetésre rezzent föl. George Jakes volt.

Ezt nem szabad egyedül végignézned – mondta.

Gyámoltalan hála öntötte el Mariát. Ha csakugyan kell neki egy barát, George mindig itt van.

Gyere be – mondta. – Elnézést, hogy ilyen slampos vagyok.

Csak egy hálóing volt rajta, és azon egy ócska fürdőköpeny.

Nekem megfelelsz. – George látta már a slamposságnál is rosszabb állapotban.

George hozott egy zacskó lekváros-almás táskát. Maria kitette egy tálcára. Nem reggelizett, de nem evett a süteményből sem. Nem volt éhes.

A tévékommentátor szerint egymillió ember állt az út szélén. A koporsót átvitték a Fehér Házból a Szent Máté-székesegyházba, ahol misét tartottak.

Deli tizenkettőkor öt percre csend lett, és egész Amerikában lállt a forgalom. A tévében mutatták a tömegeket, ahogy némán ácsorogtak a városok utcáin. Különös volt Washingtonban nem hallani autókat az utcáról. Maria és George a lány apró lakásában a tévé előtt állt. Lehajtották a fejüket. George megfogta a lány kezét, és nem engedte el. Ez nagyon jólesett.

Amikor letelt az öt perc, Maria kávét főzött. Megjött az étvágya is, együtt megették a süteményt. A templomba nem engedték be a tévét, így egy darabig nem volt mit nézni. George egyfolytában beszélt, hogy lekösse a lány figyelmét, amiért Maria hálás is volt.

– Ott maradsz a sajtóirodán? – kérdezte.

Maria eddig szinte még nem is gondolkozott ezen a kérdésen, de azonnal tudta a választ.

– Nem. Otthagyom a Fehér Házat.

– Okosan teszed.

– Minden mást leszámítva nekem nincs jövőm a sajtóirodán. Ott sose léptetik elő a nőket, márpedig nem akarok életem végéig kutató lenni. Azért választoltam a politikát, mert változásokat akarok.

– Az Igazságügyi Minisztériumnál van egy üresedés, ami talán megfelel neked. – George úgy beszélt, mintha most jutott volna az eszébe a gondolat,

ám Maria gyanította, hogy előre kitervelte. – Olyan vállalatokkal kellene foglalkozni, amelyek megszegik a szövetségi előírásokat. Érdekes lehet.

– Gondolod, hogy lenne esélyem?

– Chicagói jogi diplomával és két év tapasztalattal a Fehér Házból? Hogyne lenne!

– De oda nem sok négert vesznek föl.

– Figyelj csak, szerintem Lyndon változtathat ezen.

– Komolyan? De hiszen déli!

– Ne legyenek előítéleteid. Őszintén szólva a mieink rosszul bántak vele. Bobby utálja, ne kérdezd, miért. Talán azért, mert Lyndon Jumbónak hívja a farkát.

Maria elnevette magát, három nap óta először.

– Most viccelsz?

– Állítólag óriási. Ha rá akar ijeszteni valakire, előhúzza, és azt mondja: „Bemutatom Jumbót!” Legalábbis ezt híresztelik róla.

Persze a férfik szoktak mesélni ilyeneket. Vagy igaz, vagy nem. A lány ismét elkomolyodott.

– A Fehér Házban mindenkinek az a véleménye, hogy Johnson szívtelen módon viselkedett, főleg a Kennedykkel.

– Ezt én nem veszem be. Nézd, amikor az elnök meghalt, senki se tudta, mit tegyen. Amerika borzasztóan sebezhető volt. És ha a szovjetek éppen azt a pillanatot választják, hogy lerohanják Nyugat-Berlint? Mi a világ leghatalmasabb országának vagyunk a kormánya, és tennünk kell a dolgunkat egyetlen másodperc szünet nélkül, nem számít, mennyire szomorúak vagyunk. Lyndon azonnal megragadta a gyeplőt, és mondhatom, pokolian jól tette, mert ez senki másnak nem jutott az eszébe.

– Még Bobbynak sem?

– A legkevésbé Bobbynak. Bírom az ürgét, te is tudod, de teljesen átadta magát a gyásznak. Vigasztalja Jackie-t, szervezi a bátyja temetését, és nem kormányozza Amerikát. Komolyan mondom, a legtöbb emberünk ugyanilyen rossz. Most lelketlennek tartják Lyndont, holott szerintem csak úgy viselkedett, mint egy elnök.

Mise végeztével a koporsót kihozták a templomból, és visszatették az ágyútalpra, hogy azon folytassa az útját az Arlingtoni nemzeti temetőbe. Ezúttal limuzinok hosszú, fekete sora vitte utánuk a gyászolókat. A menet

elhaladt a Lincoln-emlékmű előtt, majd áthaladt a Potomac folyón.

– Mit fog kezdeni Johnson a polgárjogi törvénnyel? – kérdezte Maria.

– Hát ez a nagy kérdés. Pillanatnyilag a törvénynek lőttek. Ott vesztegel a Törvényvizsgáló Bizottságnál, amelynek az elnöke, Howard Smith még azt sem hajlandó megmondani, hogy mikor kezdik el a megvitatását.

Maria a felrobbantott vasárnapi iskolára gondolt. Hogy állhat össze bárki is ezekkel a déli fajgyűlölőkkel?

– Nem vétózhatja meg a bizottsága?

– Elméletileg igen, de ha a republikánusok szövetkeznek a déli demokratákkal, többségben vannak, és olyankor mindig lesöprik a polgárjogokat, gondoljon a közvélemény, amit akar. Nem is értem, hogy képesek az ilyen alakok megjátszani, mintha hinnének a demokráciában!

A televízióban Jackie Kennedy meggyújtotta a sír mellett az örök-lángot. George ismét megfogta a lány kezét. Maria látta, hogy könnyes a szeme. Némán figyelték, ahogy a koporsót lassan leeresztik a földbe.

Jack Kennedy elment.

– Uramisten, mi lesz most velünk? – kérdezte Maria.

– Nem tudom – felelte George.

George nem szívesen hagyta ott Mariát. A lány nem is tudja, mennyire szexi a pamut hálóingében és az ócska plüss fürdőköntösében most, amikor fáradságos munkával kiegyenesített haja visszaugrik a természetes rugókba, és rendetlenül ágaskodik. De Mariának már nem volt szüksége rá: egy kínai étterembe akart menni Nelly Fordhammel és még néhány lánnyal a Fehér Házból, hogy ott tartsanak csendes búcsúztatót, és ne legyen egyedül az este.

George az apjával vacsorázott a sötét faburkolatú Occidental Grill-ben, kőhajításnyira a Fehér Háztól. George-ot megmosolyogtatta az apja külseje: most is úgy viselte a drága ruháját, mint valami rongyot. Keskeny, fekete szatén nyakkendője félrecsúszott, a kézelőjét nem gombolta be, fekete zakója kihajtóján valami fehéres maszat éktelenkedett. Szerencsére George nem örökölte a pacuhaságát.

– Arra gondoltam, szükségünk van egy kis szívvidítóra – mondta Greg. Szerette a nívós éttermeket és az elegáns konyhát. *Ezt* a tulajdonságot már örökölte George. Homárt rendeltek Chablis-vel.

George közelebb érezte magát az apjához a kubai rakétaválság óta,

amikor Greg a küszöbönálló pusztulás fenyegetésétől megnyitotta előtte a szívét. George, mivel házasságon kívül született, mindig is nyűgnek érezte magát, aki mellett Greg csak kötelességtudásból, de minden lelkesedés nélkül játssza az apa szerepét. Ám abból a furcsa párbeszédből megtudta, hogy Greg valóban szereli. Kapcsolatuk ugyanolyan rendhagyó és meglehetősen tartózkodó maradt, de George most már elhitte, hogy valami őszinte és maradandó dolgon alapul.

Mialatt az ételre vártak, odajött az asztalukhoz George barátja, Skip Dickerson. A temetési fekete öltönyt viselte fekete nyakkendővel, ami még hangsúlyosabbá tette fehérszőke haját és halványságát.

– Szia, George – mondta déli orrhangján. – Jó estét, szenátor úr. Zavarhatok egy percig?

– Ő Skip Dickerson – magyarázta George. – Lyndonnak dolgozik. Vagyis immár az elnöknek.

– Foglaljon helyet – mondta Greg.

Skip kihúzott magának egy vörös bőrszéket, leült és előrehajolt.

– Az elnök tudja, hogy maga fizikus – mondta halálos komolysággal Gregnek.

Ez meg mi?, hüledezett George. Skip sose pocsékolta az idejét bájcsevejre.

– Igen, az egyetemen a fizika volt a főtárgyam – mosolygott Greg.

– *Summa cum laude* diplomázott a Harvardon.

– Lyndon nagyobb jelentőséget tulajdonít az ilyesminek, mint kellene.

– De hiszen egyike volt a fizikusoknak, akik megépítették az atombombát.

– Dolgoztam a Manhattan-tervben, ez csakugyan igaz.

– Johnson elnök biztosítani akarja a támogatását az Erie-tavi tervekhez.

George tudta, miről beszél Skip. A szövetségi kormány megrendelt egy terepfejlesztési tanulmányt a buffalói tóparton, amiből valószínűleg nagyszabású kikötőépítés lesz, az pedig sok millió dolláros nyereségei jelentett több vállalatnak New York állam felső részében.

Nos, Skip, mi meg abban szeretnénk biztosak lenni, hogy a költségvetésben nem vágják vissza a tanulmányt – mondta Greg.

Arra számíthat, uram. Az elnök rendkívül fontosnak tartja ezt a tervet.

Köszönöm, örömmel hallom.

A párbeszédnek, amennyire George megállapíthatta, semmi köze sem volt

a fizikához, annál inkább a vajhoz, ahogyan a képviselők nevezték a kedvezményezett államoknak juttatott szövetségi nagyberuházásokat.

Nincs mit – mondta Skip. – További jó étvágyat. Ó, mielőtt elmennék – számíthatunk rá, hogy támogatja az elnököt ebben a nyomorult gabonatörvényben?

A szovjeteknél rossz volt az aratás, és iszonyúan kellett nekik a gabona. Kennedy elnök, aki igyekezett valamennyire javítani a kapcsolatot a Szovjetunióval, hitelben eladta nekik a fölösleges amerikai gabonát.

Greg hátradőlt.

A Kongresszus tagjai úgy érzik, hogy ha a kommunisták nem képesek etetni a népüket, akkor nem a mi dolgunk kisegíteni őket mondta megfontoltan. – Mundt szenátor gabonatörvénye érvényteleníti a Kennedy-féle megállapodást, és valamiért úgy érzem, hogy Mundtnak igaza van.

– Amiben Johnson elnök is egyetért önnel! – mondta Skip. – Ő aztán bizonyosan nem akar segíteni a kommunistákon. Csakhogy ez lesz az első szavazás a temetés után. Valóban arcul akarjuk ütni a néhai elnököt?

– Valóban ez aggasztja Johnson elnököt? – szólt közbe George. – Vagy azt akarja üzenni, hogy mostantól ő tartja kézben a külpolitikát, és nem tűri, hogy a Kongresszus utólag belekössön minden háromfityinges döntésébe?

Greg kuncogott.

– Néha elfelejtem, milyen okos vagy, George. Lyndon bizony pontosan ezt akarja.

– Az elnök szorosan együtt akar működni a Kongresszussal a külpolitikában – mondta Skip –, de őszintén méltányolná, ha számíthatna holnap az ön támogatására. – Úgy érzi, meggyalázná Kennedy elnök emlékét, ha átmenne a gabonatörvény.

Egyik sem akarja kimondani, miről van szó valójában, állapította meg George. Johnson azzal fenyegetőzik, hogy Buffalóban nem lesz kikötő, ha Greg megszavazza a gabonatörvényt. Ennyi az igazság.

És Greg meghátrált.

– Kérem, közölje az elnökkel, hogy megértem az aggályait, és számíthat a szavazatomra – mondta.

Skip felállt.

– Köszönöm, szenátor úr – mondta. – Az elnök nagyon fog örülni.

– Még mielőtt elmennél, Skip… – szólalt meg George. – Tudom, hogy az

új elnöknek rengeteg gondja van, de valamikor a következő pár napban eszébe fog jutni a polgárjogi törvény. Kérlek, hívj fel, ha úgy gondolod, hogy bármiben is segíthetek.

– Köszönöm, George, hálás vagyok érte. – Azzal Skip elment.

– Ügyes – állapította meg Greg.

– Csak hogy tudja, hogy nyitva az ajtó.

– Ami nagyon fontos a politikában.

Kihozták a vacsorájukat. Miután a pincérek távoztak, George fölvette a kést meg a villát.

– Én Bobby Kennedy embere vagyok a csontom velejéig – mondta, miközben feltörte a rákpáncélt. – De Johnsont nem szabad alábecsülni.

– Igazad van, viszont túlbecsülni sem szabad.

– Ez mit jelent?

– Lyndonnak két gyarlósága van. Intellektuálisan gyenge. Ó, tudom én, hogy olyan ravasz, mint egy texasi róka, de az nem ugyanaz. Tanítóképzőre járt, és sohasem tanulta meg az elvont gondolkodást. Alsóbbrendűnek érzi magát a Harvardon oktatott fazonok mellett, és igaza van. Nem látja át a nemzetközi politikát. A kínaiak, a buddhisták, a kubaiak, a bolsevikok – ezek mind másképpen gondolkoznak, amit *ő* sohase fog megérteni.

– Mi a másik gyarlósága?

– Erkölcsileg is gyenge. Nincsenek elvei. Őszintén támogatja a polgárjogokat, de nem etikai megfontolásból. Azért rokonszenvez a színesekkel, mert hátrányos helyzetűek, és magát is annak tartja, mert szegény texasi családból származik. Zsigeri reakció.

– Most vett rá, hogy azt tedd, amit *ő* akar – mosolygott George.

– Pontosan. Lyndon tudja, hogyan manipuláljon egyszerre egy embert. A legdörzsöltebb parlamenti politikus, akit valaha ismertem. De nem államférfi. Jack Kennedy az ellentéte volt: kétségbeejtően tehetségtelen a Kongresszussal szemben, fantasztikus a nemzetközi színpadon. Lyndon mesterien fogja irányítani a Kongresszust, de a szabad világot? Hát, nem tudom.

– Mit gondolsz, képes lesz átsegíteni a polgárjogi törvényt Howard Smith bizottságán?

Greg elvigyorodott.

– Alig várom, hogy lássam, mit fog csinálni. Edd meg a homárodat.

Másnap Mundt szenátor gabonatörvényét 57:36 arányban leszavazták.

Aznap így szólt az újságok szalagcíme:

A GABONATÖRVÉNY – JOHNSON ELSŐ GYŐZELME!

A temetés lezajlott. Kennedy elment, Johnson volt az elnök. A világ megváltozott, de George nem tudta, hogy ez mit jelent. Mások sem tudták. Milyen elnök lesz Johnsonból? Miben lesz más? Váratlanul egy alig ismert ember lett a szabad világ és a leghatalmasabb ország vezetője. Mit fog tenni?

Majd megmondja.

A képviselőház zsúfolásig megtelt. Tévés reflektorok kápráztatták az összegyűlt képviselők és szenátorok szemét. A Legfelsőbb Bíróság bírái fekete talárjukat viselték, a vezérkari főnökök villogtak a kitüntetésektől.

George Skip Dickerson mellett ült az ugyancsak dugig telt karzaton. Még az üléssorok közötti átjárók lépcsőfokain is ültek. George Bobby Kennedyt figyelte a miniszterek üléssorának végén, ahogy le-horgasztott fejjel bámulja a padlót. Lefogyott a gyilkosság óta eltelt öt napban. Ráadásul elkezdte a bátyja ruháit viselni, amelyek túl nagyok voltak rá, így még inkább olyan benyomást keltett, mintha összement volna.

Az elnöki páholyban Lady Bird Johnson ült a két lányával, akik közül az egyik csúnyácska volt, a másik csinos. Mindhárman ódivatú fazonra fésültették a hajukat. Velük volt a Demokrata Párt több vezéregyénisége, például Daley chicagói polgármester, Lawrence pennsylvaniai kormányzó és Arthur Schlesinger, Kennedyék udvari értelmiségije, aki, mint George véletlenül megtudta, máris azon fondorkodott, hogyan üsse ki Johnsont a nyeregből a következő elnök-választáson. Megdöbbentő módon két fekete arc is volt a páholyban. George ismerte őket: Zephyr és Sammy Wright, a Johnson család szakácsnője és sofőrje. Ez most jó jel?

Felpattant a kétszárnyú, nagy ajtó.

– Elnök úr! {5} – kiáltotta el magát az ajtónálló, aki a groteszk Fishbait{6} Miller névre hallgatott. – Az Egyesült Államok elnöke! – Bevonult Lyndon B. Johnson, és mindenki tapsolt.

George-nak két aggálya volt Lyndon B. Johnson miatt. Ma mindkettőre megkapja a választ. Az első: félredobja-e a polgárjogi törvényt, amellyel

csak a baj van? A Demokrata Párt pragmatistái épp azt szorgalmazzák, hogy ezt tegye. Johnsonnak kéznél van a kényelmes kifogás: Kennedy elnöknek nem sikerült elnyernie a Kongresszus támogatását a törvényhez, amely ennél fogva bukásra van ítélve. Az új elnöknek joga van lemondania róla, mivel úgysem érdemes tovább vesztegetni rá az időt. Johnson mondhatja, hogy a törvényhozásnak el kell tolnia a választások utáni időszakra a faji megkülönböztetés kérdését, amely a cselekvésképtelenségig megosztja az országot.

Ha ezt mondja, évekkel veti vissza a polgárjogi mozgalmat, a fajgyűlölők diadalünnepet ülnek, a Ku-Klux-Klan azt fogja gondolni, hogy jogosan tette mindazt, amit tett, a déli korrupt fehér rendőrök, egyházi vezetők és politikusok tudni fogják, hogy nyugodtan folytathatják a négerek üldözését, ütlegelését, megkínzását, legyilkolását, mert nem kell tartaniuk az igazságszolgáltatástól.

De ha Johnson nem mondja ezt, ha biztosítja, hogy támogatja a polgárjogokat, rögtön fölmerül a másik kérdés: lesz akkora tekintélye, hogy Kennedy örökébe lépjen? Erre a kérdésre is meglesz a válasz a következő órában. A kilátás nem volt biztató. Lyndon akkor volt a legjobb, ha négyszemközt kellett kibuliznia valamit, és akkor volt a legkevésbé hatásos, ha népes hallgatóság előtt kellett felszólalnia hivatalos eseményeken, márpedig pár perc múlva éppen ez fogja. Először fog megjelenni az amerikai polgárok előtt úgy, mint a vezetőjük, és ezzel egyszer s mindenkorra bemutatkozik.

Skip Dickerson a körmét rágta.

– Te írtad a beszédet? – kérdezte George.

– Pár sort. Csapatmunka volt.

– Mit fog mondani?

Skip szorongva rázta a fejét.

– Majd meghallod.

A washingtoni bennfentesek azt várták, hogy Johnson elszúrja. Rosszul beszélt a nyilvánosság előtt, unalmas volt és merev. Időnként hadart, időnként túlzottan lelassult. Amikor hangsúlyozni akart valamit, egyszerűen csak kiabált. Kínos ügyetlenséggel gesztikulált, fölemelte a kezét, és a levegőt bökdöste a mutatóujjával, vagy kitárta a karját, és hadonászott az öklével. Általában a legrosszabb oldaláról mutatkozott a beszédeiben.

George semmit sem olvashatott ki az elnök viselkedéséből, miközben Johnson odament a tapsoló tömegben az emelvényhez, beállt a pódium mögé, és kinyitotta a cserélhető lapokból álló, fekete kötésű jegyzettömböt. Se magabiztosság, sem idegesség nem látszott rajta, amikor föltette keret nélküli szemüvegét, azután türelmesen kivárta, hogy a taps elhallgasson, és a közönség leüljön.

Végül megszólalt, nyugodt, kimért hangon:

– Mindenemet, amim van, boldogan odaadnám, ha ma nem kellene itt állnom.

Mély csend lett. Az elnök pontosan azt a húrt pendítette meg, amit kellett: a szomorú alázatét. Jó kezdet!, gondolta George.

Johnson ugyanebben a hangnemben, ráérős méltósággal folytatta, keményen uralkodva esetleges hadarhatnékján. Sötétkék öltönyt viselt nyakkendővel, inggallérját klipsz tartotta össze, ami ünnepi viseletnek számít a Délen. Időnként jobbra vagy balra nézett, egyszerre szólva és parancsolva az egész képviselőháznak.

Martin Luther Kinget visszhangozva ő is az álmokról beszélt: Kennedy álmairól, a világűr meghódításáról, a kötelező közoktatásról, a békehadtestről.

– Ez a mi feladatunk – mondta. – Nem habozni, nem megállni, nem vesztegetni az időnket a keserűségünkre, hanem folytatni az utunkat, hogy beteljesítsük a sorsot, amelyet a történelem kijelölt számunkra.

Itt abba kellett hagynia a taps miatt.

Majd azzal folytatta:

– Legsürgősebb feladataink ide kötnek, ehhez a dombhoz.

Ez volt a kritikus pillanat. A Capitol Hill, ahol a képviselőház volt, az 1963-as óv nagyobb részében hadban állt az elnökkel. A Kongresszusnak hatalmában állt halogatni a törvényhozást, és gyakran élt is vele, akkor is, ha az elnök elnyerte a közvélemény támogatását a terveihez. Ám amióta John Kennedy bejelentette a polgárjogi törvényt, a Kongresszus szabályszerűen sztrájkolt, mint a harcias munkások a gyárban, elodázott mindent, egy öszvér konokságával megtagadva még a sablontörvények ratifikálását is, fittyet hányva közvéleménynek és demokráciának.

– Először is! – mondta Johnson. George a lélegzetét visszafojtva várta, mi a legfontosabb az új elnöknek.

Nincs az a szónoklat vagy dicshimnusz, amely ékesszólóbban tiszteleghetne Kennedy elnök emléke előtt, mint ha a lehető leghamarabb elfogadjuk a polgárjogi törvényt, amelyért ő olyan hosszasan hurcolt.

George felpattant, és tapsolni kezdett örömében. Nem volt egyedül: ismét kitört a tapsvihar, és ezúttal tovább tartott, mint az előző. Johnson most is kivárta, hogy abbamaradjon a tapsolás, majd azt mondta. Ebiben az országban épp eleget beszéltünk az állampolgári jogokról. beszéltünk róla száz évet, majd még többet. *Most* itt az idő, hogy megírjuk az új fejezetet – és beleírjuk a törvények könyvébe.

Ismét megtapsolták.

George végigjártatta mámoros tekintetét a kevés fekete arcon az ülésteremben, az öt néger képviselőn, akik között a kaliforniai Gus Howkins pont úgy nézett ki, mint egy fehér; Mrs. és Mr. Wrighton, akik az elnöki páholyban tapsoltak, és a néhány négeren a nézők közül a galérián. Megkönnyebbült, boldog, reménykedő volt az arcuk.

Ezután a miniszterek mögötti padsorokra tévedt a tekintete, ahol a rangidős szenátorok – zömmel déliek – ültek, mogorván, sértődötten.

Egyik sem csatlakozott a tapshoz.

– Egyetlen reményünk egy semmítő folyamodvány – magyarázta Skip Dickerson hat nap múlva George Jakesnek az Ovális Iroda melletti dolgozó szobában.

- Az mi? – Dickerson hátradobott a homlokából egy szőke tincset.

– Határozat, amellyel a Kongresszus kivonja a Törvényvizsgáló bizottság hatáskörből a törvényt, és kényszeríti őket, hogy továbbítsa megvitatás céljából a képviselőknek.

George-ot bosszantotta, hogy ennyi szőrszálhasogatást kell végigcsinálni, csak mert Maria nagyapját legközelebb is lecsuknák, ha regisztráltatni akarja magát szavazónak.

– Szavazattöbbségre van szükségünk. Mivel a déli demokraták ellenünk lesznek, úgy számítom, ötvennyolc szavazattal lesz kevesebbünk a kelleténél.

– Francba! Ötvennyolc republikánus támogatására lesz szükségünk, különben nem tehetjük azt, ami helyes?

– Igen, és itt jössz a képbe te.

– Én?

– Egy csomó republikánus azt állítja, hogy támogatja a polgárjogokat. Végül is a pártjuk annak az Abraham Lincolnnak a pártja, aki felszabadította a rabszolgákat. Arra van szükségünk, hogy Martin Luther King és az összes néger vezető felhívja a republikánus támogatóit, elmagyarázza nekik ezt a helyzetet, és felszólítsa őket, hogy szavazzanak a folyamodványra. Amivel azt akarjuk üzenni, hogy csak az támogathatja a polgárjogokat, aki támogatja a folyamodványt.

George bólintott.

– Ez jó.

– Lesznek, akik azt mondják majd, hogy támogatják a polgárjogokat, de nem tetszik nekik ez az eljárásjogi kapkodás. Meg kell érteniük, hogy Howard Smith szenátor fafejű konzervatív, akinek gondja lesz rá, hogy a bizottsága addig rágódjon a paragrafusokon, amíg késő nincs a törvény elfogadtatásához. Amit Smith művel, az nem *halogatás,* hanem *szabotázs!*

– Oké.

Az ajtón bedugta a fejét egy titkárnő.

– Várja magukat.

A két fiatalember felállt, és átmentek az Ovális Irodába.

George-ot most is megdöbbentette Lyndon B. Johnson puszta mérete. Ennek csak egy része volt az elnök százkilencvenöt centiméteres magassága. Nagy volt a feje, hosszú az orra, a fülcimpája akkora, akár egy palacsinta. Megrázta George kezét, és el sem engedte, sőt még a vállát is megragadta a másik kezével, és olyan közel állt hozzá, ami már feszélyezte George-ot.

– George, megkértem Kennedy összes emberét, hogy maradjanak a Fehér Házban, és segítsenek nekem – mondta Johnson. – Maguk mind Harvardot végeztek, én pedig a Délnyugat-Texasi Állami Tanítóképzőbe jártam. No lássa, nekem nagyobb szükségem van magukra, mint neki.

George nem tudta, mit feleljen. Ennyi szerénység már zavaró. Rövid habozás után annyit mondott:

– Azért vagyok itt, elnök úr, hogy minden tőlem telhető módon segítsek önnek.

Mostanra vagy ezer ember mondhatta el ezt vagy valami hasonlót, ám Johnson úgy reagált, mintha még sose hallotta volna.

– Hát nagyon hálás vagyok, amiért ezt mondja, George! – örvendezett. – Köszönöm. – Utána a tárgyra tért. – Sokan kérték, hogy puhítsak a polgárjogi törvényen, mert akkor a déliek könnyebben lenyelhetik. Azt javasolták, vegyük ki belőle a szegregált elszállásolás tilalmát. Nem vagyok hajlandó ezt tenni, George, két okból. Az első, hogy azok úgyis gyűlölni fogják a törvényt, függetlenül attól, hogy kemény-e vagy puha, és nem hiszem, hogy támogatnák, akármennyit húzok is ki a méregfogaiból.

George ezt logikusnak találta.

– Ha már mindenképpen harcolni kell, akár rögtön harcolhatunk azért is, amit igazából akarunk.

– Pontosan. És most elmondom magának a második okot. Van egy barátom és alkalmazottam, akit úgy hívnak, hogy Mrs. Zephyr Wright.

George-nak eszébe jutott, hogy Mr. és Mrs. Wright ott ült a Kongresszus elnöki páholyában.

Johnson folytatta:

– Egyszer, amikor le akart menni autóval Texasba, megkértem, hogy vigye magával a kutyámat. Mire ő: „Kérem, ne kérjen erre.” Meg kellett kérdeznem, hogy miért. „Délen már azért is épp elég kemény dolog autózgatni, mert az ember fekete, mondta. Nincs egy hely, ahol aludjak vagy megszálljak, még a vécére se mehetek ki. Kutyával végképp lehetetlen.” Ez annyira fájt nekem, George, hogy majdnem könnyek szöktek a szemembe. Mrs. Wright főiskolát végzett, tudja. Ekkor jöttem rá, milyen fontosak a faji elkülönítés szempontjából a szolgáltatások. Én tudom, George, milyen az, ha lenézik az embert. Bizonyosan nem kívánom senkinek

– Jó az ilyet hallani – mondta George.

Tudta, hogy ez csak esti mese. Johnson még mindig fogta a kezét és a vállát, még mindig egy kissé túl közel hajolt hozzá, sötét szeme mélységes komolysággal meredt George-ra, aki tudta, mit művel az elnök – de így is hatott rá. Megindította Zephyr története, és hitt Johnsonnak, amikor azt mondta, hogy ő tudja, milyen érzés, amikor lenézik az embert. Váratlan csodálat és rokonszenv töltötte el ez iránt a nagy, esetlen, érzelmes ember iránt, aki láthatólag a négerek pártján állt.

– Nehéz menet lesz, de azt hiszem, meg tudjuk nyerni – mondta Johnson. – Mindent adjon bele, George.

– Igen, uram – felelte George. – Azt teszem.

George röviddel az után magyarázta el Johnson elnök stratégiáját Verena Marquandnak, hogy Martin Luther King belépett az Ovális Irodába. A lány fantasztikus volt tűzpiros műanyag esőkabátjában, de George-ot most az egyszer nem zavarta meg a szépsége.

– Mindent be kell vetnünk, amink van! – sürgette a lányt. – Ha a folyamodvány elbukik, a törvény is bukik, és a déli négerek visszakerülnek oda, ahol elkezdték.

Átadta Verenának a listát azokról a republikánus képviselőkről, akik még nem írták alá a folyamodványt.

A lány le volt nyűgözve.

– Kennedy elnök szavazatokról beszélt nekünk, de neki sose volt ilyen névsora! – mondta.

– Ez Lyndon. Ha azt hallja a frakcióvezetőktől, hogy elgondolásuk szerint ennyi és ennyi szavazatuk van, azt válaszolja: „Hogy mit gondolnak, az nem elég, nekem tudnom kell!" A nevek kellenek neki. Igaza van. Ez túl fontos, hogy találgathassunk.

Elmagyarázta a lánynak, hogy a polgárjogi vezetőknek nyomást kell gyakorolniuk a liberális republikánusokra.

– Minden egyes republikánust fel kell hívnia valakinek, akinek az elismerésére sokat ad.

– Ezt mondja ma reggel az elnök dr. Kingnek?

– Pontosan – Johnson egyenként fogadta a legfontosabb polgárjogi vezetőket. Jack Kennedy összehívta volna valamennyit ugyanabba a szobába, de Lyndon kevésbé tudja elvarázsolni a nagy csoportokat.

– Azt hiszi Johnson, hogy a polgárjogi vezetők más belátásra tudják téríteni a republikánusokat? – kétkedett Verena.

– Egymagukban nem, de ő másokat is beszervez. Fogadja az összes szakszervezeti vezetőt. Ma együtt reggelizett George Meanyvel.

Verena ámultán csóválta gyönyörű fejét.

– Azt el kell ismernem, hogy energia az van benne. – Tűnődő arcot vágott. – Kennedy elnök miért nem tudta ezt tenni?

– Ugyanazért, amiért Lyndon nem képes vitorlázni. Nem tudta, hogy kell.

Johnson megbeszélése Kinggel sikeres volt. Ám George optimizmusát már másnap reggel meglékelte a szegregacionisták visszavágása.

Vezető republikánusok kifogásolták a folyamodványt. McCullough Ohióból azt mondta, felingerelné az embereket, akik pedig egyébként támogatnák a polgárjogi törvényt. Gerald Ford azt nyilatkozta újságíróknak, hogy a Törvényvizsgáló Bizottságnak időt kellene hagyni a meghallgatásokra, ami marhaság volt: mindenki tudta, hogy Smith nem megvitatni akarja a törvényt, hanem meggyilkolni. Ettől függetlenül közölték a riporterekkel, hogy a folyamodvány megbukott.

De Johnson nem vesztette el a bátorságát. Szerda délelőtt tárgyalt a nyolcvankilenc legjelentősebb amerikai vállalkozót egyesítő Üzleti Tanácsadó Testülettel, és azt mondta:

– Rajtam kívül nincs más elnökük, ha azt akarják, hogy megbukjak, maguk is buknak, mert az ország is bukik.

Azután az AFL-CIO, a legnagyobb szakszervezeti szövetség végrehajtó bizottságához fordult:

– Szükségem van magukra, kellenek nekem, és hiszem, hogy maguknak mellettem kell állniuk. – Vastapsot kapott, és a vasmunkások harminchárom lobbistája megrohamozta a Capitol Hillt.

George éppen a vacsorához ült le Verenával az egyik étteremben, amikor elment az asztaluk mellett Skip Dickerson, és odasziszegte:

– Clarence Brown most ment el Howard Smithhez!

– Brown a rangidős republikánus Smith bizottságában – magyarázta George a lánynak. – Vagy azt mondja Smithnek, hogy keményítsen be, és ne törődjön a lobbizással… vagy azt, hogy a republikánusok már nem sokáig bírják ezt a nyomást. Ha a bizottságban csak ketten Smith ellen fordulnak, a döntéseit máris leszavazták.

– Létezik, hogy ilyen hamar vége lehessen? – ámuldozott Verena.

– Smith ugorhat, mielőtt lelöknék. Fenségesebb hatást keltene. – George eltolta a tányérját. Nem volt étvágya a feszültségtől.

Félórával később ismét arra jött Dickerson.

– Smith engedett! – kukorékolta. – Holnap meglesz a hivatalos nyilatkozat!

Már ment is tovább, hogy szétdobja a hírt.

George és Verena összevigyorgott.

– Nohát, áldja meg Lyndon B. Johnsont az Isten! – mondta a lány.

– Ámen – felelte George. – Ezt meg kell ünnepelnünk.

– Mit csináljunk?
– Gyere el hozzám – mondta George. – Majd kitalálok valamit.

32. fejezet

Dave iskolájában nem volt egyenruha, de azért kicsúfolták a fiúkat, akik túlságosan kicsípték magukat. Dave-nek is volt része benne azon a napon, amikor négygombos blézerben, hosszú, hegyes gallérú fehér ingben, kasmírmintás nyakkendőben és fehér műanyag övvel rögzített kék csípőnadrágban jelent meg. Nem érdekelte a bosszantás. Neki most küldetése volt.

Lenny bandája évek óta vegetált a szórakoztatóipar végvidékein. Ahogy a dolgok álltak, még tíz éven át játszhattak rock and rollt klubokban és kocsmákban. Dave ennél többet akart 1964-ben. Előre pedig csak úgy juthatnak, ha csinálnak egy lemezt.

Iskola után elment a földalattival a Tottenham Court Roadig, ahonnan elsétált a Denmark Streeten egy címre. A ház földszintjén gitárüzlet volt, de mellette ajtó vezetett az emeleti irodába, amelynek a névtáblájára a CLASSIC RECORDS szavakat írták.

Dave szóba hozta Lennynek, hogy szerződést kellene kötni egy lemezre, ám Lenny nem biztatta.

– Én már megpróbáltam – mondta. – Az ajtón se jutsz be. Az egy zárt kör.

Badarság. Kell lennie útnak befelé, különben senki sem csinálna lemezt. Dave tehát úgy döntött, hogy személyesen jár utána.

Azzal kezdte, hogy végigböngészte a lemezkiadók neveit a slágerlistán. Bonyolult munkát jelentett, mert az a sok márka mind ugyanannak a néhány vállalatnak a tulajdonában volt. A telefonkönyv segítségével szétválogatta őket, és kiválasztotta a Classicet.

Felhívta őket, és azt mondta.

– Itt a Brit Államvasutak Talált Tárgyak Osztálya! Van nálunk egy szalag, dobozban, amire az van írva: „A lemezkiadó és művészeti vezető részére, Classic Records.” Kinek küldhetjük el?

A lány, aki fölvette a telefont, adott neki egy nevet, és ezt a címet a Denmark Streeten.

A lépcső tetején talált egy recepcióst, valószínűleg azt, akivel telefonon beszélt. Magabiztos arccal bedobta a lánytól kapott nevet:

– Eric Chapmanhez jöttem.
– Mit mondjak, ki keresi?
– Dave Williams. Mondja neki, hogy Byron Chesterfield küldött.
Ami hazugság volt, de hát Dave-nek nem volt mit veszítenie.
A recepciós eltűnt egy ajtó mögött. Dave körülnézett. Az előszobát bekeretezett arany- és ezüstlemezekkel díszítették. Volt egy fénykép Percy Marquandról, a néger Bing Crosbyról, dedikálva: „Ericnek, köszönettel mindenért". Dave megjegyezte, hogy a legfrissebb lemez is legalább ötéves. Ericnek friss tehetségekre van szüksége.
Dave ideges volt: nem szokott hozzá a csaláshoz. Aztán megdorgálta magát, hogy ne majrézzon. Nem követ el törvénysértést. Ha lebukik is, mi történhet? Maximum azt mondják neki, hogy takarodjon, ne lopja a mások idejét. Ennyiért érdemes megkockáztatni.
A titkárnő kijött, az ajtóban ott állt egy középkorú ember. Fehér inget viselt, fölötte zöld kardigánt, jellegtelen nyakkendővel. Szürke haja már gyérült. Az ajtófélfának támaszkodott, és végigmérte Dave-et.
– Szóval Byron küldött? – kérdezte rövid hallgatás után.
Kétkedő volt a hangja, nyilvánvalóan nem hitte el a mesét. Dave óvakodott megismételni a hazugságot, inkább feltálalt egy másikat:
– Byron azt mondta: „Az EMI-nak ott a Beatles, a Deccának a Stones, a Classicnak szüksége van a Plum Nellie-re!" – Byron semmi ilyesmit nem mondott. Dave maga szopta az ujjából a zenei sajtó olvasása közben.
– Plum micsodára?
Dave átnyújtott Chapmannek egy fotót a bandáról.
– Volt egy melónk a hamburgi Dive-ban, mint a Beatlesnek, és játszottunk a londoni Jump Clubban, mint a Stones. – Meglepte, hogy még nem rúgták ki, de nem tudta, meddig tart a szerencséje.
– Honnan ismered Byront?
– A menedzserünk. – Újabb hazugság.
– Mit zenéltek?
– Rock and rollt sok vokállal több szólamban.
– Mint jelen pillanatban az összes más popegyüttes.
– De mi jobbak vagyunk.
Hosszú szünet. Dave örült, hogy Chapman egyáltalán szóba áll vele. Mit is mondott Lenny? „Az ajtón se jutsz be?" No, hát Dave bebizonyította, hogy

ebben nincsen igaza.

Azután Chapman azt mondta:

– De egy pofátlan hazug vagy.

Dave tiltakozásra nyitotta a száját, de Chapman fölemelte a kezét, hogy hallgasson.

– Na jó, elég a hadovádból. Byron nem a menedzseretek, és nem ő küldött ide. Találkozhattál vele, de nem mondta, hogy a Classic Recordsnak a Plum Nellie-re van szüksége.

Dave nem szólt. Lebukott. Megalázó volt. Megpróbálta beblöffölni magát egy lemezkiadóhoz, de lebőgött.

– Mi is még egyszer a neved? – kérdezte Chapman.

– Dave Williams.

– Mit akarsz tőlem, Dave?

– Szerződést egy lemezre.

– De meglepődtem!

– Adjon nekünk egy meghallgatást. Ígérem, nem bánja meg.

– Elárulok neked egy titkot, Dave. Amikor tizennyolc éves voltam, azzal kaptam meg az első állásomat egy lemezkiadónál, hogy azt mondtam, képesített villanyszerelő vagyok. Hazudtam. Az egyetlen képesítésem egy alapfokú zongoravizsga volt.

Dave szíve ugrott egyet a reménykedéstől.

– Bírom a pofátlanságodat – mondta Chapman. Kissé búsan hozzátette: – Ha visszaállíthatnám az órát, szívesen lennék megint ilyen ifjú brahista.

Dave visszafojtotta a lélegzetét.

– Kaptok egy meghallgatást.

– Kösz!

– Gyertek be a stúdióba egy nappal karácsony után. – A recepciósra bökött a hüvelykujjával. – Cherry ad neked egy időpontot.

– Visszament a szobájába, becsukta az ajtót.

Dave alig hitte el, hogy ekkora szerencséje lehessen. Lebukott az ostoba hazugságaival, mégis kapott egy meghallgatást!

Megbeszélt egy ideiglenes időpontot Cherryvel, azt mondta, telefonálni fog, hogy megerősítse, amint egyeztetett a bandával, azután elvonult, méternyire járva a föld felett.

Ahogy visszaért a Great Peter Streetre, rögtön felkapta a telefont a

hallban, és hívta Lennyt.

– Szereztem magunknak egy meghallgatást a Classic Recordsnál! – mondta diadalmasan.

Lenny nem lelkesedett annyira, mint ahogy azt Dave elvárta.

– Ki mondta, hogy ezt csináld? – kérdezte. Húzta az orrát, amiért az unokaöccse átvette a kezdeményezést.

Dave nem volt hajlandó lehervadni.

– Mit veszíthetünk?

– Hogy buliztad ki?

– Blöfföltem és bejutottam. Találkoztam Eric Chapmannel, és azt mondta, hogy oké.

– Vakszerencse – mondta Lenny. – Néha megesik.

– Ja – helyeselt Dave, bár közben azt gondolta: Nem lett volna szerencsém, ha itthon meresztem a seggemet.

– A Classic nem igazán pop – akadékoskodott Lenny.

– Pont azért van szükségük ránk. – Dave-nek fogyott a türelme.

– Lenny, de tényleg, hát olyan rossz ez?

– Nem, semmi gáz. Majd meglátjuk, kijön-e belőle valami.

– Akkor döntsük el, mit játszunk a meghallgatáson. A titkárnő azt mondta, hogy két számot kell lemezre vennünk.

– Hát először is a *Shake, Rattle and Roll,* nyilvánvalóan.

Dave szíve elszorult.

– Miért?

– A legjobb számunk. Mindig sikere van.

– Szerinted nem ósdi egy kicsit?

– Ez klasszikus.

Dave tudta, hogy ebben nem vitatkozhat Lennyvel, most nem. Lenny egyszer már lenyelte a békát. Hajlandó hátrálni, de nem sokat. Különben is, két számukból készülhet felvétel: talán a második jellegzetesebb lesz.

– Mit szólnál egy blueshoz? – kérdezte elkeseredetten. – Kontrasztnak. Hogy megmutassuk a skálánkat.

– Ja. *Hoochie Coochie Mari.*

Ez valamivel jobb volt, jobban emlékeztetett arra a zenére, amit a Rolling Stones csinál.

– Oké – mondta Dave.

Bement a nappaliba, ahol Walli üldögélt, a térdén gitárral. Azóta Williamséknél lakott, hogy eljött Hamburgból a bandával. Ő és Dave gyakran ücsörögött ebben a szobában iskola és vacsora között, zenélve és énekelve.

Dave beszámolt neki az újságról. Walli örült, ám aggasztotta Lenny választása.

– Ezek a számok az ötvenes években voltak slágerek – mondta. Angolja gyorsan javult.

– A banda Lénnyé – mondta reménytelenül Dave. – Ha azt hiszed, hogy jobb belátásra térítheted, parancsolj, próbáld meg.

Walli megvonta a vállát. Dave már rájött, hogy klassz zenész, de egy kissé passzív. Evie szerint a Williams családhoz képest mindenki passzív.

Éppen Lenny ízlését elemezgették, amikor bejött Evie és Hank Remington. Az *Egy asszony pere* óriási siker lett, függetlenül katasztrofális premierjétől. Kennedy elnök meggyilkolásának a napján Hank egy albumot készített a Kordsszal. Ő és Evie együtt töltötték a délutánjaikat, mielőtt ki-ki ment dolgára.

Hank, aki gyűrt plüssbársony csípőnadrágot és pettyes inget viselt, leült Dave-hez és Wallihoz, miközben Evie fölment az emeletre átöltözni. Elragadóan kedves és mulatságos volt, mint mindig. Sztorikat mesélt a Kords turnéjáról.

Fölvette Walli gitárját, szórakozottan lefogott néhány akkordot, majd megkérdezte:

– Akartok hallani egy új számot?

Természetesen akartak.

Érzelmes ballada volt, *Love Is It* címmel, megnyerően szép dallam, egy kis variációval a ritmusban. A fiúk kérésére Hank lejátszotta még egyszer.

– Mi volt az a hangzat az interlúdium elején? – kérdezte Walli.

– Cisz-moll. – Hank megmutatta, azután átadta neki a gitárt.

Walli játszotta az akkordokat, Hank harmadszor is elénekelte a balladát. Dave rögtönözve tercelt neki.

– Szépen hangzott – állapította meg Hank. – Kár, hogy nem lesz lemez belőle.

– Micsoda? – hüledezett Dave. – Hiszen gyönyörű!

– A Kords szerint nyálas. Azt mondják, hogy mi rockegyüttes vagyunk,

nem akarunk úgy hangzani, mint Peter, Paul és Mary.

– Hát pedig szerintem slágergyanús – szögezte le Dave.

Anyja dugta be a fejét az ajtón.

– Walli, telefonon keresnek Németországból!

Nyilván Rebecca, gondolta Dave, Walli nővére Hamburgból. Kelet-Berlinből nem hívhatja a családja, mert az ottani rezsim tiltja, hogy az emberek Nyugatra telefonálgassanak.

Ahogy Walli kiment, bejött Evie. Feltűzte a haját, farmert és pólót viselt, hogy az öltöztetők és a sminkesek munkába vehessék. Hank vitte el a színházba.

Dave nem nagyon figyelt senkire. Egyfolytában a *Love Is It* járt a fejében, az a remek szám, ami nem kell a Kordsnak.

Visszatért Walli, nyomában Daisyvel.

– Rebecca volt – mondta.

– Bírom Rebeccát – jelentette ki Dave. Még nem felejtette el a sertéskarajt és a sült krumplit.

– Csak most kapta meg Karolin levelét. Eddig tartott, hogy odaérjen Kelet-Berlinből. – Walli elhallgatott. Mintha a felindulásával küzdött volna. Végül sikerült kinyögnie: – Karolinnak megvan a gyereke. Kislány.

Mindenki felugrott, és gratuláltak neki. Daisy és Evie megpuszilták.

– Mikor született? – kérdezte Daisy.

– November huszonkettedikén. Könnyű megjegyezni: azon a napon ölték meg Kennedyt.

– Mennyit nyomott? – kérdezte Daisy.

– Nyomott? – értetlenkedett Walli.

– Ezt mindig megmondják az újszülött babáknál – nevetett Daisy.

– Nem kérdeztem meg, hogy mit nyomott.

– Oda se neki. Hogy fogják hívni?

– Karolin azt javasolja, hogy legyen Alice.

– Az szép – mondta Daisy.

– Karolin majd küld nekem egy képet – mondta Walli. – A lányomról – tette hozzá kábán. – De Rebeccának fogja küldeni, mert az Angliába szóló leveleket hosszasabban feltartóztatják a cenzúrán.

– Alig várom, hogy láthassam a képet! – lelkesedett Daisy.

Hank türelmetlenül zörgette a kulcsait. Talán unta a bébiáriát. Bár Dave

szerint az nem tetszett neki, hogy a baba kiszorítja a reflektor-fényből.

– Jaj istenem, elkések – rémült meg Evie. – Na, pá mindenkinek! Még egyszer gratulálok, Walli.

Már kifele mentek, amikor megszólalt Dave:

– Hank, akkor most a Kordnak tényleg nem kell a *Love Is Its*

– Tényleg. Nagyon makacsak tudnak lenni, ha egyszer elleneznek valamit.

– Ebben az esetben… lehet az, hogy átvesszük Wallival a Plum Nellie-nek? Januárban meghallgatásunk lesz a Classic Recordsnál.

– Persze – mondta Hank, és vállat vont. – Miért ne?

Szombat reggel Lloyd Williams szólt Dave-nek, hogy menjen be hozzá a dolgozószobájába.

Dave éppen távozni készült. Keresztcsíkos kék-fehér pulóvert viselt farmerrel és bőrdzsekivel.

– Miért? – kérdezte harciasan. – Már nem kapok tőled zsebpénzt. – Az, amit a Plum Nellie-nél keresett, nem volt sok, de azért futotta belőle metróra, italra, és alkalmanként egy ingre vagy egy új cipőre.

– Kizárólag pénzért vagy hajlandó beszélni az apáddal?

Dave vállat vont, és bement Lloyd után a dolgozóba, ahol volt egy antik íróasztal és pár bőrszék. A kandallóban tűz égett. A falon egy kép lógott, amely Lloydot ábrázolta a harmincas évek Cambridge-ében. A szoba a szentélye volt mindennek, ami idejét múlta. Valósággal árasztotta a dohszagot.

– Tegnap este összefutottam a Reform Klubban Will Furbelow-val – kezdte Lloyd.

Will Furbelow volt Dave iskolájában az igazgató, akit, mivel egy szálig kihullott a haja, természetesen Felül Semminek csúfolták. [7]

– Azt mondja, hogy alighanem meg fogsz bukni az összes vizsgádon.

– Sose rajongott értem.

– Ha megbuksz, nem folytathatod az iskolát. Akkor pedig vége a hivatalos oktatásodnak.

– Hála istennek!

Lloydot nem lehetett kihozni a béketűrésből.

– Ezzel minden diplomás szakma bezárul előtted, az adószakértőtől a zoológuséig. Azokhoz mindhez vizsgázni kell. Viszont tanulhatsz valami hasznosat. Gondolkodnod kellene, hogy mi lennél inkább: kőműves, szakács,

motorszerelő…

Papának elment az esze?

– Kőműves? – kérdezte a hú. – Egyáltalán *tudod,* ki vagyok én? Dave vagyok.

– Ne játszd a hitetlenkedő!. Ez csupa olyan munka, amit akkor végeznek az emberek, ha nem tudják letenni a vizsgáikat. Ez alatt a szint alatt még mindig lehetsz bolti eladó vagy segédmunkás.

– Nem hiszek a fülemnek!

– Épp ettől féltem, hogy ezt fogod tenni. Becsukod a szemed, hogy ne lásd a valóságot.

Te csukod be a szemed, gondolta a fiú.

– Tisztában vagyok vele, hogy kezdesz túl lenni azon a koron, amikor még megkövetelhetem tőled az engedelmességet.

Dave meghökkent. Ez újfajta megközelítés. Nem szólt.

– De azt akarom, hogy tisztában legyél a dolgok állásával. Ha abbahagyod az iskolát, elvárom tőled, hogy dolgozz.

– Dolgozom én, méghozzá keményen! Hetente háromszor-négyszer fellépek, és Wallival elkezdtünk dalokat írni.

– Úgy értem, elvárom, hogy eltartsd magadat. Noha anyád gazdag, rég megegyeztünk abban, hogy sose leszünk hajlandók fizetni a gyerekeink naplopását.

– Én nem lopom a napot!

– Azt gondolod, hogy amit csinálsz, az munka, de megeshet, hogy a világ nem így látja. Mindenesetre, ha továbbra is itt akarsz lakni, fizetned kell a rád eső részt.

– A lakbérre gondolsz?

– Ha így akarod nevezni, akkor igen.

– Jasper sose fizetett lakbért, pedig négy éve lakik nálunk!

– Ő még diák, és le is teszi a vizsgáit.

– És Walli?

– Ő különleges eset a háttere miatt, de előbb-utóbb neki is meg kell fizetnie a rá eső részt.

Dave felmérte a következményeket.

– Tehát ha nem leszek kőműves vagy bolti eladó, és nem keresek annyi pénzt a bandával, hogy fizethessem neked a lakbért, akkor…

– Akkor más lakhatási megoldást leszel kénytelen keresni.

– Vagyis kirúgsz.

Lloyd arca megkeseredett.

– Egész életedben tálcán kaptad a legkülönbet mindenből: szerető otthont, jó iskolát, a legjobb ételeket, játékokat és könyveket, zongoraleckéket, síelést a vakációban. De ez akkor volt, amikor gyerek voltál. Most már majdnem felnőtt vagy, és szembe kell nézned a valósággal.

– Az én valóságommal, nem a tiéddel.

– Te megveted azt a munkát, amit az átlagemberek végeznek. Mert te más vagy, te lázadsz. Helyes. Csakhogy a lázadás nincs ingyen. Előbb-utóbb meg kell tanulnod. Ennyit akartam mondani.

Dave gondolkozott egy percig, azután felállt.

– Oké – mondta – vettem az üzenetet. – Az ajtóhoz ment.

A küszöbről visszapillantott, és látta, hogy az apja különös arccal nézi.

Ezen rágódott, miközben elment a házból, és becsapta maga után az ajtót. Mi volt az a nézés? Mit jelentett?

Még akkor is ezen töprengett, amikor megvásárolta a jegyét a földalattira. Ahogy ment le a lépcsőn, észrevett egy plakátot, amely a *Megtört szívek háza* című színdarabot hirdette. Ez az, gondolta. Ez volt az apja arcán.

Olyan volt, mint akinek megtört a szíve.

A posta meghozta Alice apró, színes képét. Walli mohón nézte. A szokásos újszülött volt rajta: pici, rózsaszín arc, bámuló kék szem, vékony szálú, sötétbarna haj, hurkás nyak. A többi része nem látszott ki a szorosan rácsavart, égszínkék pokrócból. Wallit ettől függetlenül elöntötte a szeretet, és váratlanul úgy érezte, hogy oltalmaznia és istápolnia kell a gyámoltalan lényt, akit *ő* csinált.

Meglátja-e valaha?

Karolin a képhez mellékelt levélben azt írta, hogy szereti Wallit, és nagyon hiányzik neki, és kérelmezni fogja a keletnémet kormánytól a kivándorlási engedélyt.

A fotón Karolin tartotta a karján Alice-t, és a lencsébe nézett. Karolin meghízott, az arca kerekebb lett, a haját szorosan hátrafésülte. Már nem úgy keretezte az arcát, mint a fátyol. Egyáltalán nem hasonlított a Minnesänger Klubba járó többi csinos lányra. Most már anya volt, ami még kívánatosabbá tette Walli számára.

Megmutatta a képet Dave anyjának, Daisynek.

– Nahát, de gyönyörű baba! – ámuldozott az asszony.

Walli mosolygott, bár *ő* nem tartotta gyönyörűnek a babákat. Még a sajátját sem.

– Úgy látom, a szemét tőled örökölte – folytatta Daisy.

Walli szeme kissé ferde metszésű volt. Ő úgy gondolta, kínai lehetett valami réges-régi őse. Nem tudta megállapítani, hogy Alice szeme hasonlít-e az övére, vagy sem.

– És ez a Karolin! – áradozott tovább Daisy, aki először látta Walli barátnőjét, mert a fiúnak nem voltak fotói. – Milyen szép fiatalasszony!

– Hát még ha látnád kiöltözve! – büszkélkedett Walli. – A napra lehet nézni, de rá nem!

– Remélem is, hogy meglátom egyszer.

Sötét árnyék hullott Walli örömére, mintha felhő takarta volna el a napot.

– Én is – mondta.

Figyelemmel követte a kelet-berlini híreket, olvasta a német lapokat a közkönyvtárakban, sűrűn faggatta Lloyd Williamset, akinek a külpolitika volt a szakterülete, így tudta, hogy Kelet-Németországból kijutni egyre nehezebb. A fal egyre nagyobb és félelmetesebb. Egyre több az őr és az őrtorony. Karolin sose próbálna meg átszökni, pláne most, hogy megvan a gyerek. De talán lehet más mód. Hivatalosan a keletnémet kormány ki nem jelentette volna, hogy lehetséges a törvényes kivándorlás, még azt sem árulták el, melyik hivatal bírálja el a kérelmeket. Ám Lloyd megtudta a bonni brit nagykövetségtől, hogy évente körülbelül tízezer személy kap engedélyt. Karolin talán bekerülhet közéjük.

– Biztos, hogy így lesz egy napon! – mondta Daisy, de hát *ő* csak kedves akart lenni.

Walli megmutatta a képet Evie-nek és Hank Remingtonnak, akik a nappaliban olvastak egy forgatókönyvet. A Kords egy filmet szeretett volna csinálni, és Hank azt akarta, hogy Evie is legyen benne. Letették a papírjaikat, hogy gügyögjenek egy sort a babán.

– Ma lesz meghallgatásunk a Classic Recordsnál – mondta Hank-nek Walli. – Találkozom Dave-vel tanítás után.

– Hát, sok szerencsét – felelte Hank. – Akkor eljátsszátok, hogy *Love Is* if-et?

– Remélem. Lennynek a *Shake, Rattle and Roll* a kívánsága.

Hank megrázta a fejét. Hosszú, vörös haja úgy örvénylett, ami kamaszlányok millióit visíttatta már meg a gyönyörtől.

– Túl régimódi!

– Tudom.

A Great Peter Streeten örökös volt a jövés-menés. Most éppen Jasper jött egy nővel, akit Walli még sose látott.

– A nővérem, Anna – mondta.

Anna sötét hajú szépség volt, olyan huszonötéves-forma. Jasper is jóképű volt; szép szüleik lehetnek, gondolta Walli, bár Anna a dús idomaival egyáltalán nem korszerű jelenség most, amikor minden modell olyan deszka, mint a kóró Jean Shrimpton.

Jasper mindenkit bemutatott mindenkinek. Hank felállt, hogy kezet rázzon Annával.

– Nagyon reméltem is, hogy találkozunk. Jaspertól hallom, hogy szerkesztő vagy egy kiadóban.

– Így van.

– Azon gondolkozom, hogy megírom az életem történetét.

Walli kissé fiatalnak tartotta a húszéves Hanket egy önéletrajzhoz, de Annának más volt a véleménye.

– Pazar ötlet! – mondta. – Rengetegen el akarják majd olvasni.

– Tényleg így gondolod?

– Nem gondolom, tudom – bár az életrajz nem a területem. Én a német és kelet-európai irodalom fordításaira szakosodtam.

– Az egyik nagybátyám lengyel volt. Az segít?

Anna fölnevetett mély, búgó hangján. Walli egyre rokonszenvesebbnek találta, Hank úgyszintén; már össze is dugták a fejüket, hogy megbeszéljék a könyvet. Walli várt, hogy megmutathassa nekik a fényképet, azután úgy döntött, hogy ez most nem a megfelelő pillanat. Különben is indulnia kellett.

Fogta a két gitárt, és elment.

Már Hamburg is döbbenetes ellentéte volt Kelet-Németországnak, de London egyenesen ijesztő módon különbözött tőle a vad zűrzavarával. Itt mindenféle stílusban öltözködtek a keménykalaptól a miniszoknyáig. A hosszú hajú fiúk annyira mindennaposak voltak, hogy meg se nézték őket. Itt nemcsak szabad volt beszélni a politikáról, de égbekiáltó dolgokat is

lehetett mondani róla. Walli elhűlt, amikor azt látta a tévében, hogy egy színész megszemélyesíti Harold Macmillant, és a miniszterelnök hangján, apró ezüstbajusszal hord össze hülyeségeket; bezzeg Williamsék a térdüket csapkodták a nevetéstől.

Megdöbbentette a sötét arcok sokasága is. Németországban volt néhány tejeskávé színű török bevándorló, de Londonban ezerszámra éltek a Karib-szigetekről és Indiából érkezett emberek. Dolgoztak a kórházakban, a gyárakban, a buszokon és a vonatokon. Walli megállapította, hogy a karibi lányok nagyon stílusosak és szexik.

Az iskola kapujában találkozott Dave-vel. Felszálltak a földalattira, és elindultak Észak-Londonba.

Walli látta Dave-en, hogy ideges. Ő nem volt az. Tudta magáról, hogy jó zenész. A Jump Clubban, munka közben több tucat gitárost hallhatott esténként; ritkán találkozott olyannal, aki felért volna vele. A többségnek nem volt egyebe néhány akkordnál és a határtalan lelkesedésnél. Ha valaki jót hallott, félbehagyta a mosogatást, hogy figyelje a bandát, és addig tanulmányozta a gitáros technikáját, amíg a főnök vissza nem zavarta dolgozni. Miután hazaért, beült a szobájába, és addig utánozta emlékezetből a hallottakat, amíg tökéletesen le nem tudta játszani.

Sajnos, a virtuozitás még senkiből sem csinált popsztárt. Ahhoz több kell: varázs, mutatós külső, megfelelő öltözék, reklám, ügyes menedzselés, mindenekelőtt pedig jó számok.

A Plum Nellie-nek volt egy jó száma, a *Love Is It.* Walli és Dave eljátszotta a banda többi tagjának, és több hakniban is előadták a mozgalmas karácsonyi szezonban. Sikere volt, noha – mint erre Lenny rámutatott – nem lehetett táncolni rá.

De Lenny nem ezt akarta a meghallgatásán.

– Nem a mi műfajunk – mondta. Ugyanaz volt a véleménye, mint a Kordsnak: túl szép és túl érzelmes egy rockegyüttesnek.

A földalatti megállójától Dave és Walli elgyalogolt egy öreg házig, amelyet átalakítottak hangszigetelt stúdiókká. A folyosón vártak pár percet, hogy befussanak a többiek. Egy recepciós mindenkivel aláíratott egy-egy papírt, ahogy ő mondta, „a biztosítás miatt”. Wallit jobban emlékeztette egy szerződésre. Dave a homlokát ráncolta, miközben elolvasta, de azért mindenki alákanyarította a nevét.

Néhány perc múlva nyílt az egyik ajtó, és kicsoszogott rajta egy jelentéktelen fiatalember. V kivágású pulóvert viselt inggel-nyakkendővel, és kézzel sodort cigarettát szívott.

– Helyes! – mondta bemutatkozás gyanánt, hátrasimítva a haját a szeméből. – Először jártok stúdióban?

Bevallották, hogy igen.

– Nos, a mi dolgunk az, hogy minél jobb hangot hozzunk ki belőletek, úgyhogy csak kövessétek az útmutatásainkat, oké? – Láthatólag meg volt győződve róla, hogy nagyon nagy szívességet tesz a bandának. – Gyertek be a stúdióba, kapcsoljatok be, és onnan indulunk.

– Hogy hívnak? – kérdezte Dave.

– Laurence Grant. – Nem mondta, mi a szerepe. Walli afféle beosztott asszisztensnek nézte, aki megpróbál fontoskodni.

Dave bemutatkozott, majd bemutatta a bandát a türelmetlenül toporgó Laurence-nak. Azután bementek.

A stúdió nagy szoba volt, szűrt világítással. Az egyik oldalon Steinway hangversenyzongora állt, ugyanolyan, mint Walliék berlini lakásában. Steppelt terítő volt rajta, és félig elrejtette egy pokrócokkal beterített spanyolfal. Lenny a zongorához ült, és végigskálázott a billentyűkön. A Steinwayre jellemző, meleg hangja volt. Lenny le volt nyűgözve.

A dobokat már felszerelték. Lew magával hozta a saját pergődobját, és most le akarta cserélni a stúdióét.

– Van valami baj a dobjainkkal? – érdeklődött Laurence.

– Nem, csak hozzászoktam a saját pergődobomhoz.

– A miénk alkalmasabb felvételhez.

– Jó, jó! – Lew leszerelte a sajátját, és visszatette a stúdió pergődobját az állványra.

A padlón három erősítő állt, mint a lámpájuk jelezte, munka kész állapotban. Walli és Dave rácsatlakoztatta a gitárját a két Vox AC-30-asra, Buzz a magáét a nagyobb Ampegre, majd összehangolták őket a zongorával.

– Nem látom a banda többi részét – jelezte Lenny. – Muszáj itt lenni ennek a spanyolfalnak?

– Ja, muszáj – felelte Laurence.

– Minek?

– Ez egy terelő.

Walli látta Lenny arcából, hogy ettől nem lett okosabb, de nem feszegette tovább a témát.

Egy másik ajtón bejött egy szvetteres, középkorú ember. Cigarettázott. Kezet rázott Dave-vel, akit nyilván már ismert, azután bemutatkozott a többieknek:

– Eric Chapman vagyok, én vezetem a meghallgatást – mondta. Ennek az embernek a kezében van a jövőnk, gondolta Walli. Ha úgy gondolja, hogy jók vagyunk, akkor lesznek lemezeink. Ha nem, akkor nekünk lőttek. Vajon mit szeret? Nem úgy néz ki, mint egy rocker. Inkább Frank Sinatra-típus.

– Hallom, még nem csináltatok ilyet – mondta Eric. – Nem nagy ügy. Először is az a legjobb, ha nem vesztek tudomást a berendezésről. Próbáljatok meg lazítani, és úgy játszani, mint egy közönséges haknin. Ha becsúszik egy kisebb hiba, csak játsszatok tovább.

– Laurence-ra mutatott. – Larry itt a mi általános lótifutink, úgyhogy tőle kérjétek, ami kell: teát, kávét, extra vezetéket, akármit.

Walli még nem találkozott a „lótifuti" szóval, de sejtette, mit jelent.

– Lenne egy dolog, Eric – szólalt meg Dave. – A dobosunk, Lew, elhozta a saját pergődobját, mert azt jobban megszokta.

– Milyen típus?

– Ludwig Oyster Black Pearl – válaszolt Lew.

– Az jó lesz – mondta Eric. – Cseréld ki.

– Muszáj itt lenni ennek a terelőnek? – kérdezte Lenny.

– Sajnos muszáj – mondta Eric. – Ez akadályozza meg, hogy a zongorás mikrofonba túlságosan behallatsszék a dobolás.

Vagyis Eric tudja, miről beszél, Larry pedig egy hülye, állapította meg Walli.

– Ha tetszeni fogtok, megbeszéljük, mi legyen a következő lépés – folytatta Eric. – Ha nem, én nem kerülgetem a forró kását: kereken kimondom, hogy nem ti vagytok azok, akiket keresek. Oké ez így mindenkinek?

Egyhangúan azt felelték, hogy igen.

– Na jó, adjunk neki!

Eric és Larry kiment egy hangszigetelt ajtón, majd megjelent egy belső ablak mögött. Eric feltette a fejhallgatót, és beleszólt egy mikrofonba.

– Felkészültetek? – hallatszott a falra szerelt kis hangszóróból.

Felkészültek.

– Felvétel indul. Plum Nellie-meghallgatás, első rész. Essetek neki, fiúk!

Lenny boogie-woogie-t kezdett zongorázni. Csodálatosan hangzott a Steinwayn. Négy taktus után óraműpontossággal léptek be a többiek. Ezt a számot előadták minden haknin, álmukban is le tudták volna játszani. Lenny mindent beleadott, olyan fioriturákat énekelt, mint maga Jerry Lee Lewis. Miután végeztek, Eric szó nélkül visszajátszotta a felvételt.

Walli szerint jól hangzott. De mit szól hozzá Eric?

– Ez szép – mondta Eric a hangszóróból. – Valami modernebbetek is van?

Eljátszották a *Hoochie Coochie Marit,* ami megint csak csodálatosan jött ki a zongorából, a moll akkordok valósággal mennydörögtek.

Eric megkérte őket, hogy játsszák le még egyszer mind a két számot. Lejátszották. Utána Eric kijött az irányító szobából. Leült az egyik erősítőre. Rágyújtott.

– Megmondtam, hogy nem kerülgetem a forró kását, és nem is fogom. – Walli már ekkor tudta, hogy ki fogja dobni őket. – Jól játszotok, de ódivatúak vagytok. A világnak nem egy újabb Jerry Lee Lewisra vagy Muddy Watersre van szüksége. Én a következő szenzációt keresem, és az nem ti vagytok. Sajnálom. – Letüdőzte, majd kifújta a füstöt. – A felvételt megtarthatjátok, csináljatok vele, amit akartok. Kösz, hogy bejöttetek. – Felállt.

A banda tagjai összenéztek. Minden arcra kiült a csalódás.

Eric visszatért az irányítószobába. Walli látta az üvegen át, ahogy kiveszi a gépből a szalagot.

Felállt, hogy elrakja a gitárját.

Dave belefújt a mikrofonjába, amely fölerősítette a hangot. Tehát még minden be van kapcsolva. Megpendített egy hangot. Walli megállt. Mit tervez Dave?

A fiú énekelni kezdett: *Love Is It.*

Walli rögtön csatlakozott hozzá. Terceltek. Belépett Lew a halk dobszóval. Buzz egyszerű, szimmetrikus basszust játszott. Utolsónak Lenny vágott be a zongorán.

Két percig játszottak, azután Larry mindent kikapcsolt, elnémítva a bandát.

Mindennek vége. Megbuktak. Walli csalódottabb volt, mint várta. Pedig biztos, hogy jó a csapat! Miért nem látja ezt Eric? Kicsatolta a gitárja szíját.

Ekkor Eric visszajött.

– Mi a franc volt ez? – kérdezte.

– Egy új dal, amit most tanultunk be – válaszolta Dave. – Tetszett?

– Ez egész más – mondta Eric. – Miért hagytátok abba?

– Larry lekapcsolt minket.

– Kapcsold be őket, Larry, te pöcs! – Visszafordult Dave-hez. – Honnan szedtétek ezt a dalt?

– Hank Remington írta nekünk – vágta rá Dave.

– A Kordsból? – kételkedett Eric. – Miért írna ő nektek egy dalt?

– Mert a nővéremmel jár – mondta az igazsághoz híven Dave.

– Ó. Így már érthető.

Mielőtt Eric visszatért volna az irányítószobába, halkan odaszólt Larrynek:

– Indulj, hívd fel Paulo Contit. Itt lakik a közelben. Ha otthon van, kérd meg, hogy azonnal ugorjon át hozzám.

Larry kiment a stúdióból.

Eric behúzta maga után az ajtót.

– Felvétel indul – szólt bele a mikrofonba. – Amennyiben készen vagytok.

Ismét lejátszották a dalt.

Eric csak annyit mondott:

– Még egyszer!

Miután másodszor is meghallgatta, kijött a szobából. Walli attól félt, most közli majd velük, hogy végül is mégsem elég jók.

– Csináljuk meg újra – mondta Eric. – Ezúttal először a kíséretet vesszük fel, utána a vokált.

– Miért? – kérdezte Dave.

– Mert jobban játszotok, ha nem kell énekelnetek, és jobban énekeltek, ha nem kell játszanotok.

Felvették a hangszeres kíséretet, utána elénekelték a dalt a fülhallgatóban lejátszott kíséret mellett. Eric kijött hozzájuk, hogy velük együtt hallgassa. Csatlakozott hozzájuk egy jól öltözött, gombafejű fiatalember is, akiben Walli Paulo Contit sejtette. Mit keres ez itt?

Meghallgatták a kombinált felvételt. Eric egy erősítőn ült és cigarettázott.

Amikor véget ért, Paulo azt mondta cockney kiejtéssel:

– Tetszik. Szép dal.

Magabiztos, parancsoló jelenségnek tűnt, noha még csak húsz körül járt. Walli nem értette, miféle jogon minősítgeti őket.

Eric slukkolt a cigarettájából.

– Ebből már lehet valami – mondta. – Csakhogy van egy probléma. A zongorás rész rossz. Meg ne sértődj, Lenny, de a Jerry Lee Lewis-stílus ide kicsit kemény. Paulo azért van itt, hogy megmutassa, mire gondolok. Vegyük fel még egyszer úgy, hogy Paulo ül a zongoránál.

Walli ránézett Lennyre, aki dühös volt, de fegyelmezte magát, bár nem állt fel a zongoraszékről.

– Tisztázzunk valamit, Eric – mondta. – Ez az én bandám. Nem dobhatsz ki belőle, hogy behozd helyettem Paulót.

– Helyedben én nem izgulnék ennyit, Lenny – válaszolta Eric. – Paulo a Londoni Szimfonikusokkal játszik, és már három albumot jelentetett meg Beethoven-szonátákból. Nem akar belépni egy pop-együttesbe. Bár megtenné – fél tucat bandát ismerek, akik előbb felvennék, mielőtt te kimondhatnád, hogy bukj fel.

Lenny buta képet vágott.

– Na, jó, rendben, addig, amíg megértjük egymást – közölte harciasán.

Ismét lejátszották a dalt. Walli rögtön megértette, mire célzott Eric. Paulo könnyű trillákat játszott a jobb kezével, és egyszerű akkordokat a ballal, ami sokkal jobban illett a számhoz.

Megint készítettek egy felvételt Lennyvel, aki igyekezett úgy játszani, mint Paulo. Tisztességes munkát végzett, de nem igazán volt érzéke hozzá.

Még kétszer felvették a kíséretet, egyszer Paulóval, egyszer Lennyvel; azután még háromszor a vokált. Eric utána volt csak elégedett.

– Mármost szükségünk van egy B oldalra – jelentette ki. – Van valamitek, ami hasonló?

– Egy pillanat! – mondta Dave. – Ez azt jelenti, hogy sikerült a meghallgatás?

– Hát persze, hogy sikerült – felelte Eric. – Mit gondolsz, ennyit fáradok olyan bandákkal, melyeket el akarok hajtani?

– Tehát… *a Love Is It* a Plum Nellie-től megjelenik lemezen?

– Hát kurvára remélem. Ha a főnököm elutasítja, kilépek.

Wallit meglepte, hogy Ericnek van főnöke. Mostanáig olyan benyomást keltett, mintha *ő* lenne a főnök.

– Maga szerint sláger lesz? – kérdezte Dave.

– Nem bocsátkozom jóslásokba, ahhoz túl régen vagyok ebben az iparban. De ha azt gondolnám, hogy bukás lesz, akkor nem itt beszélgetnék veletek, hanem odalent lennék a kocsmában.

Dave rávigyorgott a csoportra.

– Sikerült a meghallgatás!

– Sikerült – ismételte türelmetlenül Eric. – Na szóval, mi legyen a B oldalon?

– Készen állsz egy kis jó hírre? – kérdezte egy hónappal később Eric Chapman Dave Williamstól a telefonban.

– Lementek Birminghambe.

Dave először nem értette.

– Miért? – kérdezte. Birmingham iparváros volt, Londontól 170 kilométerre északra. – Mi van Birminghamben?

– A tévéstúdió, ahol a *Tök Szupi!* készül, te idióta!

– Ó! – Dave-nek váratlanul a lélegzete is elakadt az izgalomtól. Eric egy népszerű műsorról beszélt, amelyben popegyüttesek tátogtak a lemezeikre. – Benne vagyunk?

– Hát persze hogy benne! A *Love Is It* lesz az e heti Tuti Tippjük.

A lemez öt napja került piacra. A BBC Könnyűben egyszer játszották le, a Radio Luxembourgban többször. Dave csodálkozására Eric nem tudta, hány fogyott belőle; a hanglemezipar nem volt valami jó az eladások nyomon követésében.

Eric azt a változatot hozta forgalomba, amelyen Paulo zongorázott. Lenny úgy tett, mintha nem venné észre.

Függetlenül attól, amit Lenny mondott, Eric Dave-et kezelte úgy, mint az együttes vezetőjét.

– Van valami tisztességes szerelésetek? – kérdezte.

– Általában vörös inget és fekete farmert viselünk.

– Fekete-fehér televízió, úgyhogy valószínűleg jól veszi ki magát. Gondod legyen rá, hogy mindenki mosson hajat!

– Mikor megyünk?

– Holnapután.

– Akkor el kell kéredzkednem az iskolából – aggodalmaskodott Dave. Ebből zűr lehet.

– Talán ott kéne *hagynod* az iskolát, Dave.

A fiú nyelt egy nagyot. Csakugyan így van?

– Délelőtt tízkor találkozunk a Euston pályaudvaron – fejezte be Eric. – Én hozom a jegyeteket.

Dave letette a kagylót, és rámeredt a készülékre. Benne lesz a *Tök Szupi?* –ban!

Kezdett úgy tűnni, hogy valóban képes lesz megélni éneklésből és gitározásból. Minél valószerűbbnek tűnt ez a lehetőség, annál jobban elborzadt a többitől. Micsoda megaláztatás lenne ezek után, ha mégis valamilyen szabályos állás után kellene néznie!

Haladéktalanul telefonált a banda tagjainak, de úgy döntött, hogy a családnak csak utólag szól. Túl nagy lenne a kockázat, hogy az apja megpróbálja visszatartani.

Egész este magába zárta az izgalmas titkot. Másnap ebédidőben kérte, hogy beszélhessen az igazgatóval, az öreg Mr. Furbelow-val.

Dave megszeppent az irodától. Alsós korában többször is megpálcázták ebben a szobában olyan kihágásokért, mint hogy futkosott a folyosón.

Elmagyarázta, mi a helyzet, úgy téve, mintha nem lett volna rá ideje, hogy írásos kérvényt hozzon az apjától.

– Nekem úgy tűnik, választanod kell, hogy tisztességes oktatást akarsz-e, vagy inkább popzenész leszel – szólt Mr. Furbelow, utálkozó fintorral ejtve ki a „popzenész” szót. Olyan képet vágott, mint akit felkértek, hogy egyen meg egy doboz hideg kutyakaját.

Dave fontolgatta, hogy azt válaszolja: *Tulajdonképpen az az ambícióm, hogy strici legyek,* ám Furbelow humorérzéke épp olyan gyér volt, mint a haja.

– Az igazgató úr azt mondta apámnak, hogy meg fogok bukni minden tárgyból, és kirúgnak az iskolából.

– Ha a munkád nem mutat gyors javulást, és ha továbbra sem sikerül egyetlen zéró szintű minősítést sem szerezned, nem veszünk fel a hatodik osztályba – felelte fontoskodó szabatossággal az igazgató. – Eggyel több ok, hogy talán mégsem kellene több napot mulasztanod azért, hogy selejtes

televízió-műsorokban szerepelhess.

Dave vitatni akarta a „selejtes” jelzőt, azután úgy döntött, semmi értelme.

– Azt hittem, hogy az igazgató úr esetleg tanulmányi tapasztalatnak tekinthet egy kirándulást egy tévéstúdióba – érvelt józanul.

– Nem. Túl sok szó esik mostanában a tanulmányi „tapasztalatokról”. A tanulás az osztályteremben történik.

Noha Furbelow makacsabb volt egy öszvérnél, Dave továbbra is próbált az eszére hatni.

– Szeretnék zenei karriert csinálni.

– Hiszen még csak nem is vagy tagja az iskolai zenekarnak.

– Egyetlen olyan hangszert sem használnak, amit az utóbbi száz évben találtak volna fel.

– Szerencsére.

A fiúnak egyre nehezebb lett uralkodnia magán.

– Egész jól játszom elektromos gitáron.

– Nekem az nem hangszer.

– Akkor mi? – kérdezte jobb belátása ellenére is kihívó élességgel Dave.

Furbelow fölszegte az állát, és dölyfösen nézett rá.

– Inkább egyfajta nigger nyenyere.

Dave szólni sem bírt egy pillanatig, de aztán felforrt az agyvize.

– Ez egyszerűen célzatos tudatlanság! – kiáltotta.

– Ne merészelj így beszélni velem!

– Maga nemcsak tudatlan, de fajgyűlölő is!

Furbelow felállt.

– Azonnal hordd el magad!

– Azt hiszi, nyugodtan kikürtölheti az otromba előítéleteit, csak mert lefáradt igazgató egy olyan iskolában, ahova gazdag kölykök járnak?

– Elhallgass!

– Soha! – mondta Dave, azzal kiment.

A folyosón az igazgatói előtt ráeszmélt, hogy most nem mehet be az órára.

Egy perccel később rádöbbent, hogy nem maradhat az iskolában.

Nem tervelte ki, de egy eszelős pillanatban csakugyan otthagyta az iskolát.

Hát akkor legyen így!, gondolta, és kivonult az épületből.

Bement egy közeli büfébe, és tükörtojást rendelt sült krumplival.

Felégette maga mögött az utat. Miután tudatlannak, lefáradtnak és fajgyűlölőnek nevezte az igazgatót, semmiképpen sem fogják visszavenni. Egyszerre volt rémült és felszabadult.

De azért nem bánta meg, amit tett. Megvan rá az esélye, hogy popsztár legyen – és az iskola azt akarta, hogy ezt hagyja ki!

Ironikus módon nem tudta, mit kezdjen friss szabadságával. Pár óráig csámborgott az utcákon, aztán visszatért az iskola elé, hogy megvárja Linda Róbertsont.

Tanítás után hazakísérte a lányt. Természetesen az egész osztály észrevette, hogy hiányzik, de a tanárok semmit sem mondtak. Linda lenyűgözve hallgatta Dave beszámolóját.

– Szóval akkor mégis lemész Birminghambe?

– Le én!

– Akkor itt kell hagynod az iskolát.

– Már otthagytam.

– Most mit fogsz csinálni?

– Ha a lemez siker lesz, akkor megengedhetek magamnak egy lakást, ahova elköltözünk Wallival.

– Hű! És ha nem?

– Akkor bajban vagyok.

Linda behívta magukhoz. A szülei nem voltak otthon, úgyhogy felmentek a szobájába, ahogy már korábban is. Csókolóztak, Linda hagyta, hogy Dave megsimogassa a mellét, de a fiú látta rajta, hogy zaklatott.

– Mi a baj? – kérdezte.

– Te sztár leszel – felelte Linda. – Tudom.

– Nem is örülsz?

– Rád fognak szállni a legjobb csajok, akik majd mindent megengednek!

– Remélem is!

A lány sírva fakadt.

– Csak vicceltem – mentegetőzött Dave. – Ne haragudj!

– Olyan kis aranyos srác voltál, és úgy szerettem dumálni veled – mondta Linda. – Sohasem akart egyetlen lány sem csókolózni veled. Azután beléptél egy bandába, te lettél a legmenőbb fiú az iskolában, és mindenki engem irigyelt. Most pedig híres leszel, és én elveszítelek.

Dave úgy vélte, Linda nyilatkozatot szeretne tőle, hogy hű marad hozzá,

és hajlott is rá, hogy örök szerelmet esküdjön, de visszafogta magát. Komolyan kedvelte Lindát, de még tizenhat se volt, túl fiatal ahhoz, hogy lekösse magát. De mivel nem akarta megbántani Lindát, azt mondta:

– Előbb azért várjunk, és majd meglátjuk, mi lesz belőle, oké?

Linda gyorsan eltüntette az arcáról a csalódást.

– Jó ötlet – mondta. Letörölte a könnyeit, utána lementek a konyhába, ahol teát ittak és csokoládés kekszet ettek, amíg a lány anyja haza nem jött.

Otthon, a Great Peter Streeten Dave nem tapasztalt semmi rendhagyót, amiből arra következtetett, hogy még nem telefonáltak az iskolából a szüleinek. Mr. Furbelow természetesen inkább levelet ír. Dave-nek így lett még egy nyugodt napja.

Másnap reggelig egy szót sem szólt a szüleinek. Az apja reggel nyolckor ment el hazulról. Utána Dave beszélt az anyjával.

– Nem megyek vissza az iskolába – mondta.

A mama nem ugrott a plafonig.

– Csak azt próbáld megérteni, mekkora utat járt be az apád – mondta. – Házasságon kívül született, mint tudod. Az anyja az East Enden gürcölt egy varrodában, mielőtt politizálni kezdett. A nagyapja szénbányász volt. Apád mégis a világ egyik legkülönb egyetemére járt, és harmincegy éves korára már miniszter volt.

– De én más vagyok!

– Természetesen az vagy, de neki ez olyannak tűnik, mintha el akarnál dobni mindent, amit a szülei és a nagyszülei elértek.

– Nekem a magam életét kell élnem.

– Tudom.

– Otthagytam az iskolát. Összevesztem Mr. Furbelow-val. Ma valószínűleg megkapjátok a levelét.

– Ajjaj. Apád ezt nehezen tudja majd megbocsátani.

– Tudom. A háztól is elmegyek.

A mama elsírta magát.

– Hova mész?

Dave-et is a sírás kerülgette, de fegyelmezte magát.

– Pár napig elleszek az YMCA-nál, utána szerzünk egy lakást Wallival.

Anyja megfogta a karját.

– Csak apádra ne haragudj. Annyira szeret.

– Nem haragszom – felelte Dave, pedig haragudott. – Csak nem hagyom, hogy visszafogjon, és ennyi.

– Istenem – mondta a mama. – Épp olyan vad vagy, mint én voltam, és pont olyan makacs, fafejű!

Dave meglepődött. Tudta, hogy az anyjának volt egy boldogtalan első házassága, ennek ellenére nem tudta elképzelni a mamát vadnak.

– Remélem, te nem követsz el olyan súlyos hibákat, mint én – tette hozzá anya.

Mielőtt Dave elment, odaadta neki az összes pénzét, ami a retiküljében volt.

Walli a hallban várta. Fogták a gitárjukat, és elmentek. Kint az utcán Dave-ből rögtön elszállt minden megbánás, csak a rettegő ujjongás maradt a helyén. Benne lesz a tévében! Igaz, mindent kockára tett érte. Mindannyiszor megszédült egy kicsit, ha eszébe jutott, hogy elhagyta az otthonát és az iskolát.

Elmentek a földalattival Eustonba. Ennek a tévészereplésnek mindenképpen sikerülnie kell. Életfontosságú. De mi lesz, gondolta riadtan, ha a lemez nem fogy, és a Plum Nellie megbukik? Lehet, hogy neki is poharakat kell mosogatnia majd a Jump Clubban, mint Wallinak?

Mivel vehetné rá az embereket, hogy vásárolják a lemezét?

Fogalma sem volt.

Eric Chapman hajszálcsíkos zakóban várakozott az állomáson. Buzz, Lew és Lenny már ott volt. Feltették a gitárjaikat a vonatra. A dobokat és az erősítőket Larry Grant vitte le furgonnal Birminghambe, de a drága gitárokat senki sem bízta volna rá.

– Kösz, hogy megvetted a jegyünket – mondta Ericnek a vonaton Dave.

– Nekem ne köszönd. Az árát levonom a gázsitokból.

– Szóval… a tévétársaság neked fizeti ki a gázsinkat?

– Igen, én pedig levonok belőle huszonöt százalékot, plusz a kiadásokat, és ami marad, azt kifizetem nektek.

– Miért? – kérdezte Dave.

– Mert én vagyok a menedzseretek, azért.

– Csakugyan az vagy? Nem is tudtam.

– Aláírtad a szerződést.

– Valóban?

– Igen, különben nem is készítettem volna felvételt veletek. Úgy nézek én ki, mint egy irgalmas nővér?

– Ó! Az a papír, amit aláírtunk a meghallgatás előtt?

– Igen.

– Cherry azt mondta, hogy a biztosítás miatt van.

– Többek között.

Dave úgy érezte, átverték.

– A műsor szombaton van, Eric – szólalt meg Lenny. – Hogyhogy mégis csütörtökön jöttünk le?

– A műsor nagy része konzerv. Csak egy-két szám megy élőben.

Dave meglepődött. A műsor olyan volt, mintha egy óriási buliból közvetítenének, ahol a srácok rúgják a port és istenien érzik magukat.

– Közönség nem is lesz? – kérdezte.

– Ma nem. Meg kell játszanotok, hogy ezer visító lánynak énekeltek, akik összepisilik magukat miattatok.

– Az könnyű – mondta Buzz, a basszusgitáros. – Én már tizenhárom éves korom óta játszok elképzelt tizenhárom éves lányoknak.

Buzz ezt viccnek szánta, de Eric azt mondta:

– Igazad van. Nézzetek bele a kamerába, és képzeljétek magatok elé a legszebb lányismerősötöket, amint éppen leveszi a melltartóját. Rögtön megfelelően fogtok mosolyogni, ezt megígérhetem.

Dave észrevette, hogy máris mosolyog. Lehet, hogy működik Eric trükkje. A stúdió egyáltalán nem volt csillogó, inkább lepusztult, mint egy gyár. Azokat a részeit, amik látszottak a tévében, ízléstelenül kicifrázták, de a többi vedlett és koszos volt. Emberek futkostak ide-oda, ügyet sem vetve a Plum Nellie-re. Dave úgy érezte, mindenki látja rajta, hogy kezdő.

Amikor megérkeztek, éppen egy Billy and the Kids nevű banda volt a színpadon. Bőgött a felvétel, Billyék énekeltek és hangicsáltak, de nem voltak mikrofonjaik, és a gitárjuk nem volt bedugva. Dave hallotta a barátaitól, hogy a legtöbb néző nem is veszi észre, hogy az egész csak egy megjátszás. Sose értette, hogy lehetnek ilyen buták az emberek.

Lenny a száját húzta az ihaj-csuhaj Billy and the Kids-számra, de Dave-nek imponált a hozzáértés, amellyel Billyék mosolyogtak és gesztikuláltak a nem létező közönségnek. Amikor a dal véget ért, úgy hajlongtak és integettek, mintha a tapsvihart köszönnék meg. Utána megismételték az

egészet, változatlan energiával és bűbájjal. Dave megértette, hogy a profik így csinálják.

A Plum Nellie tágas, tiszta öltözőjét égőkkel keretezett nagy tükrök szegélyezték, és volt benne egy üdítőkkel feltöltött hűtőszekrény.

– Ez jobb, mint amihez szoktunk – állapította meg Lenny. – Még vécépapír is van a retyóban!

Dave fölvette a vörös ingét, azután visszament, hogy figyelje a felvételt. Mickie McFee volt színen, aki az ötvenes években zsinórban csinálta a slágereket, és most akart visszatérni. Dave legalább harmincnak nézte, de azért csinos volt a feszes rózsaszín pulóverben.

Óriási hangja volt. Az *It Hurts too Much* soulballadát úgy énekelte, mint egy fekete lány. Milyen lehet ennyire bízni magunkban, tűnődött Dave. Ő annyira izgult, hogy szögesdrótot érzett a gyomrában.

Az operatőrnek s a technikusoknak tetszett Mickie – többnyire az idősebb nemzedékhez tartoztak –, és megtapsolták, amikor végzett.

Az énekesnő lejött a színpadról, és meglátta Dave-et.

– Szia, kölyök! – mondta.

– Klassz volt – dicsérte Dave, majd bemutatkozott.

Mickie a bandáról kérdezte. Dave éppen Hamburgról mesélt neki, amikor félbeszakította őket egy Argyle szvettert viselő ember.

– Plum Nellie-t kérik a színpadra – mondta lágy hangon. – Bocs a zavarásért, Mickie, drágám. – Dave-hez fordult. – Kelly Jones vagyok, a producer. – Végigmérte a fiút. – Mesésen festesz. Hozd a gitárodat. – Visszafordult Mickie-hez. – Később is megeheted.

Mickie tiltakozott.

– Annyi esélyt sem adsz, hogy fussak még egy kört!

– Olyan nincs a sifonérban, cicám.

Mickie integetett és eltűnt.

Dave egy szót sem értett abból, amit beszéltek.

De nem is maradt sok ideje ezen törni a fejét. A banda fölment a színpadra. Megmutatták nekik, hova álljanak. Lenny szokása szerint felhajtotta az inggallérját, úgy, ahogy Elvis csinálta. Dave biztatta magát, hogyne idegeskedjen, úgyis csak kamuzni fog, akár hamisan is játszhat! Azután bekapcsolták a felvételt, és Walli pengetni kezdte a bevezetőt.

Dave nézte az üres széksorokat. Elképzelte Mickie McFee-t, ahogy

lehúzza magáról a rózsaszín pulóvert, és fekete melltartó van alatta, boldogan belevigyorgott a kamerába, és tercelt.

A felvétel kétperces volt, de most mintha öt másodpercig tartott volna.

Dave arra számított, hogy megismételtetik velük. Erre vártak mind a színpadon. Kelly Jones nagy komolyan beszélt valamit Eric-kel. Egy perc múlva odajöttek a bandához.

Technikai probléma van, fiúk – mondta Eric.

Dave attól félt, hogy hibáztak az előadásban, és lemondhatnak a tévészereplésről.

– Miféle technikai probléma? – kérdezte Lenny.

– Te, Lenny – felelte Eric. – Sajnálom.

– Miről beszélsz?

Eric a producerre sandított.

– Ez a műsor gombafejű srácokról szól, akik menő cuccokban tombolnak a legújabb slágerre – válaszolta Kelly. – Elnézést, Lenny, de te nem vagy kölyök, és ez a frizura öt éve kiment a divatból.

– Nagyon sajnálom – mondta dühösen Lenny.

– Azt akarják, hogy a banda nélküled lépjen föl, Lenny – magyarázta Eric.

– Felejtsd el – vetette oda Lenny. – Ez az én bandám.

Dave megrémült. Ő mindent feláldozott ezért!

– Figyeljetek – szólalt meg –, mi lenne, ha Lenny előrefésülné a haját, és lehajtaná az inggallérját?

– Nem csinálom – jelentette ki Lenny.

– És akkor is túl öregnek látszana – közölte Kelly.

– Nem érdekel! – csattant föl Lenny. – Vagy együtt, vagy sehogy! – A bandájára nézett. – Igaz, fiúk?

Senki sem szólt.

– Igaz? – ismételte Lenny.

Dave nagyon félt, de kényszerítette magát, hogy beszéljen.

– Ne haragudj, Lenny, de nem szalaszthatjuk el ezt az esélyt.

– Ti mocskok! – mondta vadul Lenny. – Sose lett volna szabad hagynom, hogy megváltoztasd a nevünket! A Guardsmen olyan egy jó kis rock’n’roll kombó volt, most meg egy dedós fiúbanda, egy Nyazsgem Nellie!

Kelly türelmetlenkedett.

– Akkor most menjetek vissza a színpadra Lenny nélkül, és játsszátok el megint a számot.

– Vagyis ki vagyok rúgva a saját bandámból? – kérdezte Lenny.

Dave árulónak érezte magát.

– Csak mára – mondta.

– Nem, nem mára! – kiáltotta Lenny. – Mit fogok mondani a barátaimnak, hogy a bandám ott van a tévében, de én nem vagyok benne? Hát basszátok meg, vagy minden, vagy semmi. Ha most elmegyek, örökre megyek.

Senki sem szólt.

– Na jó – szólt Lenny, azzal kivonult a stúdióból.

Mindenki szégyenkezett.

– Hát ez brutális volt – mondta Buzz.

– Ez a szórakoztatóipar – válaszolta Eric.

– Akkor kérném még egyszer, ha lehetne – mondta Kelly.

Dave attól félt, hogy nem lesz képes vidulni egy ennyire fájdalmas szóváltás után, de meglepő módon simán ment neki.

Kétszer végigmentek a dalon. Kelly kijelentette, hogy tetszik neki az előadásuk. Köszönte, hogy ilyen megértőek, és reménykedett, hogy hamarosan viszontlátják egymást a műsorban.

Amikor a banda visszatért az öltözőbe, Dave hátramaradt, és leült pár percre a közönséget jelentő üres széksorban. Érzelmileg ki volt facsarva. Megtette az első lépést a televízióban, és elárulta az unokatestvérét. Nem tudott nem gondolni a sok hasznos tanácsra, amit Lennytől kapott. Hálátlan rohadék vagyok, gondolta.

Ahogy ment vissza a többiek után, benézett egy nyitott ajtón, és meglátta az öltözőjében Mickie McFee-t, kezében pohárral.

– Szereted a vodkát? – kérdezte.

– Nem tudom, milyen ízű – felelte Dave.

– Majd én megmutatom. – Mickie berúgta a fiú mögött az ajtót, átkarolta Dave nyakát, és nyitott ajkakkal szájon csókolta. A nyelvének egy kicsit olyan íze volt, mint a ginnek. Dave lelkesen visszacsókolta.

Mickie kibontakozott az ölelésből, még több vodkát töltött a poharába, és nyújtotta a fiúnak.

– Nem, idd csak meg te – tiltakozott Dave. – Úgy jobban ízlik.

Mickie felhajtotta az italt, majd ismét megcsókolta Dave-et. Egyszer csak

azt mondta:

– Ó, te cukorfalat!

Hátralépett. Dave csak nézte hüledezve s boldogan, ahogy lehámozza magáról a szűk rózsaszín pulóvert, s félredobja.

Fekete melltartó volt alatta.

33. fejezet

Gyimka nagyanyja, Katyerina hetvenévesen meghalt szívrohamban. A Novogyevicsi temetőben, ebben a szobrokkal és apró kápolnákkal zsúfolt kis parkban helyezték örök nyugalomra. A sírkövek olyanok voltak a gyönyörű fehér hósipkájukkal, mint a cukormázas tortaszeletek.

A rangos temetőt a tekintélyes állampolgároknak tartották fent. Katyerina azért került ide, mert majd egy napon Grigorij nagyapó, a forradalom hőse is ebben a sírban fog nyugodni. Csaknem ötven évig voltak házasok. Gyimka nagyapja csak szédelgett, mintha fel se bírta volna fogni, hogy életének társát bocsátják le a fagyos földbe.

Gyimka azon tűnődött, milyen lehet fél évszázadon át szeretni egy asszonyt, majd váratlanul elveszíteni két szívdobbanás között. Grigorij egyre azt hajtogatta:

– Olyan szerencsés vagyok, hogy az enyém volt! Olyan nagyon szerencsés!

Egy ilyen házasság valószínűleg a legjobb dolog a világon, mélázott Gyimka. Szerették egymást, boldogok voltak. Szerelmük túlélt két világháborút és egy forradalmat. Gyermekeik és unokáik születtek.

Vajon mit mondanak majd az ő házasságáról, ha mához talán ötven évre őt fogadja be a moszkvai föld?

”Boldognak csak azt nevezd, ki csöndes boldogságban élte életét”[{8}] – írta a drámaköltő Aiszkhülosz. Gyimka az egyetemen hallotta ezt az idézetet, és sohasem felejtette el. Az ígéretes ifjúságot megtörheti a későbbi tragédia; a szenvedésnek gyakran a bölcsesség a jutalma. A családi legendárium szerint a fiatal Katyerinának jobban tetszett Grigorij öccse, a kötnivaló Lev, aki Amerikába szökött, faképnél hagyva a várandós lányt. Ám Grigorij feleségül vette Katyerinát, és úgy nevelte föl Vologyát mint a saját fiát. Az ő boldogságuk is keserűen kezdődött, ami azt bizonyítja, hogy igaza van Aiszkhülosznak.

Gyimka is egy nem várt terhesség miatt nősült meg. Lehet, hogy végül ők is olyan boldogan élnek majd Nyinával, mint Grigorij és Katyerina. Erre vágyott, akármit érzett is Natalja iránt. Bár elfelejthetné!

Átnézett a sír fölött Vologya bácsira, Zoja nénire és a két kamasz gyerekükre. Zoja ötvenévesen is maga volt a derűs szépség. Egy másik házasság, amely, úgy látszik, tartós boldogságot hozott.

A saját szüleiben nem volt ilyen biztos. Néhai apja rideg ember volt. Talán azért, mert a titkosrendőrségnél dolgozott; hogy lehetne melegszívű és együtt érző az, aki ennyire kegyetlen munkát végez? Gyimka az anyjára nézett, aki keservesen siratta Katyerinát. Ánya boldogabbnak tűnt, amióta a férje meghalt.

Nyinára sandított. Az asszony komoly volt, de egy könnyet sem ejtett. Boldog-e vajon, hogy Gyimkához ment feleségül? Egyszer már elvált. Amikor megismerkedtek, azt mondta, soha többé nem akar férjhez menni, és meddő. Most itt áll mellette mint a felesége, karján prémtakaróba bugyolált, kilenc hónapos fiukkal. Gyimka időnként úgy érezte, hogy fogalma sincs róla, mi jár a felesége fejében.

Mivel Grigorij nagyapó ott volt 1917-ben a Téli Palota ostromlói között, rengetegen eljöttek a temetésre, hogy végső búcsút vegyenek a feleségétől. Voltak köztük fontos elvtársak is, például a kefeszemöldökű Leonyid Brezsnyev, a Központi Bizottság titkára, aki nem győzött nyájaskodni a gyászolókkal. Itt volt Mihail Pusnoj marsall, Grigorij ifjú pártfogoltja a második világháború idején. Pusnoj, ez a túlsúlyos szoknyavadász éppen a szárnyas szürke bajuszát simogatva bűvölte Zoja nénit.

Vologya bácsi, aki számított erre a sokaságra, kibérelt fogadás céljára egy éttermet a Vörös tér közelében. Az éttermek lehangoló helyek voltak, fancsali pincérekkel, vacak menüvel. Gyimka a nagyapjától és Vologyától is hallotta, hogy Nyugaton másmilyenek. Hát ez jellegzetesen szovjet volt. Teli hamutartók fogadták őket és állott harapnivaló: száraz palacsinta, szikkadtságtól meggörbült pirítós, hártyavékonyra szeletelt főtt tojással és füstölt hallal. Szerencsére a vodkát még az oroszok sem tudják elrontani, és abból rengeteg volt.

A szovjet élelmiszerválság véget ért. Hruscsovnak sikerült gabonát vásárolnia az Egyesült Államoktól és máshonnan, így az idei télen nem lesz éhínség. Ám a vészhelyzet rávilágított egy régi hibára. Hruscsov nagyon reménykedett abban, hogy sikerül korszerűsíteni és termelékennyé tenni a szovjet mezőgazdaságot, ám kudarcot vallott. Hetet-havat összehordott silányságról, tudatlanságról és nehézkességről, de semmit sem tett ezeknek a

hiányosságoknak a felszámolására. A mezőgazdaság a hruscsovi reformok általános balsikerének a jelképe lett. A főtitkár összes unortodox ötletének és kiszámíthatatlan, radikális változtatásainak ellenére a Szovjetunió az egyetlen katonai potenciált leszámítva továbbra is évtizedekkel el volt maradva a Nyugat mögött.

De a legrosszabb, hogy Hruscsov kremli ellenzéke nem olyan emberekből állt, akik több reformot akartak, hanem kevesebbet: vaskalapos konzervatívokból, mint a páváskodó Pusnoj marsall és az embereket hátba paskoló Brezsnyev, akik most éppen Grigorij egyik háborús adomáján hahotáztak. Gyimka még sosem aggódott ennyire a hazája, a felettese és a maga jövőjéért.

Nyina odaadta a férjének a babát, és kerített magának egy vodkát. A következő percben már együtt kacarászott Brezsnyevvel és Pusnojjal. Gyimka már megfigyelte, hogy az ilyen halottbúcsúztatókon rengeteget szoktak nevetni. Ez a visszacsapás a temetés komorsága után.

Nyinának persze joga van szórakozni, gondolta Gyimka. Kihordta Griskát, megszülte, szoptatta. Nem sok mulatság jutott neki az eltelt évben.

Az asszony már megbocsátotta a férjének, hogy hazudott neki azon az estén, amikor Kennedy meghalt. Gyimka egy másik hazugsággal csillapította le:

– Csakugyan túlóráztam, de utána elmentünk néhány kollégával egy pohár italra. – Nyina egy darabig még fújt, de már kevésbé, és mostanra mintha elfelejtette volna az egész esetet. Gyimka biztosra vette, hogy nem is sejti az ő bűnös érzelmeit Natalja iránt.

Körbemutogatta a kisfiát a rokonságnak, eldicsekedett vele, hogy Grisának kijött az első foga. Az étterem egy régi házban volt, így több, eltérő nagyságú szobát is elfoglaltak az összetolt asztalok. Gyimka végül a legtávolabbi szobában kötött ki Vologya bácsi és Zoja néni társaságában.

Itt rohanta meg a nővére.

– Láttad, hogy viselkedik Nyina? – kérdezte.

Gyimka fölnevetett.

– Csak nem leissza magát?

– És kacérkodik!

Gyimkát nem zavarta. Különben sincs abban a helyzetben, hogy *ő* ítélje el a feleségét; ugyanezt tette *ő* is a Folyóparti bárban Natalijával.

– Mulatunk, nem? – kérdezte.

Tánya nem tett féket a nyelvére, ha az ikertestvérével beszélt.

– Megfigyeltem ám, hogy egyenesen rárepült a legmagasabb rangú emberekre! Brezsnyev már elment, de a feleséged továbbra is meregeti a szemét Pusnoj Marsalba, aki legalább húsz évvel öregebb nála.

– Vannak nők, akiket vonz a hatalom.

– Azt tudtad, hogy az első férje hozta fel Permből Moszkvába, és *ő* szerzett neki állást a vasipari szakszervezetnél?

– Nem én.

– Utána Nyina otthagyta.

– Ezt meg honnan tudod?

– Az anyja mesélte.

– Tőlem Nyina csak egy babát kapott.

– Meg egy lakást a Kormányzati Házban.

– Gondolod, hogy csak a haszonra hajt?

– Aggódom érted. Te mindenben olyan okos vagy – kivéve a nőket.

– Nyina egy kissé anyagias, de ez még nem főbűn.

– Tehát nem bánod.

– Nem, nem bánom.

– Jól van, de ha bántja a testvéremet, kikaparom a szemét!

Danyiil bejött a TASZSZ büféjébe, és leült Tányával szemben. Letette a tálcáját, és egy zsebkendőt gyűrt a gallérja alá, hogy ne egye le a nyakkendőjét.

– A *Novij Mir*-nek tetszett a *Fagyás* – mondta.

– Jaj, de jó! – lelkesedett Tánya. – Ugyan sokáig tartott nekik – legalább hat hónapig. De akkor is jó hír!

Danyiil vizet töltött egy műanyag pohárba.

– Az egyik legvakmerőbb írás, amit valaha megjelentettek.

– Tehát leközlik?

– Igen.

Bár elmondhatná Vaszilijnak, gondolta a lány. De ezt magától kell megtudnia. Hozzájut vajon a folyóirathoz? Csak kell lennie belőle a szibériai könyvtárakban.

– Mikor?

– Még nem döntötték el, de náluk nem szokás sietni.
– Majd türelmes leszek.

Gyimkát a telefon verte föl álmából.
– Maga nem ismer engem – mondta egy női hang –, de közölnöm kell valamit.
Gyimka nem értette. A hang Nataljáé volt. Bűntudatos pillantást vetett Nyinára. Az asszony szeme még csukva volt. Gyimka az órára nézett: reggel fél hat.
– Ne tegyen föl kérdéseket – mondta Natalja.
Gyimka agya beindult. Miért játssza meg Natalja az idegent? Nyilvánvalóan ugyanazt várja el tőle is. Attól félne, hogy a gyengéd hang elárulná a férfit a mellette fekvő hitvesnek?
Belement a játékba.
– Kicsoda maga?
– Összeesküsznek a főnöke ellen – mondta a nő.
Gyimka ekkor jött rá, hogy félreértette a titkolózást. Natalja attól fél, hogy a telefont lehallgathatják. Nem akarja, hogy Gyimka valami olyat mondjon, ami elárulná az d személyazonosságát a hallgatózó KGB-nek.
Végigfutott rajta a hideg. Akár igaz ez, akár nem, mindenképpen bajt jelent.
– Kik?
Mellette Nyina kinyitotta a szemét.
Gyimka tehetetlenül vállat vont, azt üzenve a gesztussal: „Fogalmam sincs, mi folyik itt.”
– Leonyid Brezsnyev puhatolózik a Minisztertanácsban. Államcsíny céljából.
– Francba! – Brezsnyev a közé a féltucatnyi ember közé tartozott, akiknek a legnagyobb hatalmuk volt Hruscsov után. Továbbá konzervatív volt és fantáziátlan.
– Podgornijt és Selepint már megnyerte.
– Mikor? – kérdezte Gyimka, megszegve az utasítást, hogy ne kérdezzen. – Mikor csapnak le?
– Letartóztatják Hruscsov elvtársat, miután visszatér Svédországból. – Hruscsov egy skandináviai utazást tervezett júniusra.

– De miért?
– Azt gondolják, hogy kezd megbolondulni – felelte Natalja. Utána megszakadt a vonal.
Gyimka letette a kagylót, és megismételte:
– A francba!
– Mi az? – kérdezte álmosan Nyina.
– Csak munkahelyi problémák – felelte a férfi. – Aludj.
Hruscsov nem volt megbolondulóban, bár kétségtelenül depresszióba esett; egyfolytában libikókázott a túlfűtött jókedv és a sötét csüggedés között. Mindennek a mezőgazdasági válság volt az oka. Sajnos Hruscsov könnyen elcsábult a gyorstalpaló megoldásoktól, a bűvös műtrágyáktól, a különleges beporzástól, az új fajtáktól. Egyetlen javaslat létezett, amelyről hallani sem akart, mégpedig a központi szabályozás lazítása. És még így is ő volt a Szovjetunió reménysége. Brezsnyev nem reformer. Ha ő lesz a vezető, az ország hátrafelé fog menni.
Nemcsak Hruscsov, de a saját jövője is aggasztotta Gyimkát. Erről a telefonhívásról be kell számolnia Hruscsovnak. Mindent összevetve kevésbé veszedelmes, mint eltitkolni. Bár Hruscsov még mindig eléggé paraszt, hogy megbüntesse a rossz hír hozóját.
Nem most kellene kiszállni, töprengett Gyimka, és felmondani Hruscsovnál a szolgálatot? Nem lenne könnyű, az apparatcsikok általában oda mentek, ahová küldték őket. De megvan ennek is a módja. Más nagy hatalmú személyeket is meg lehet győzni, hogy kérelmezzék egy ifjú titkár áthelyezését, talán mert az ő hivatalukban is szükség van ennek a titkárnak a különleges képességeire. Meg lehet szervezni. Megpróbálhatna beosztást szerezni valamelyik összeesküvőnél, például Brezsnyevnél. De mi értelme? Ha megmentené is a karrierjét, ő nem hajlandó azzal tölteni az életét, hogy segít Brezsnyevnek hátráltatni az országot.
Mindenesetre ha életben akar maradni, neki és Hruscsovnak egy lépéssel meg kell előzniük az összeesküvőket. A legrosszabb, amit tehetnek, ha ölbe tett kézzel várják, mi történik.
Ma 1964. április 17-e van, Hruscsov hetvenedik születésnapja. Gyimka lesz az első, aki gratulál neki.
Griska sírni kezdett a szomszéd szobában.
– Felverte a telefon – mondta Gyimka.

Nyina sóhajtva fölkelt.

Gyimka megmosakodott, gyorsan felöltözött, kitolta a garázsból a motorbiciklijét, és kirobogott Hruscsov villájába a Lenyinszkijegori elővárosban.

Akkor érkezett, amikor befutott egy furgon az egyik születésnapi ajándékkal. A testőrök cipelték be a nappaliba az irdatlan rádió-televíziót, a konzolon fémlapra írott gratulációval:

ELVTÁRSAIDTÓL A MUNKÁBAN,
A KÖZPONTI BIZOTTSÁGBAN,
ÉS A MINISZTERTANÁCSBAN

Hruscsov gyakran zsémbelt, hogy ne pocsékolják a közpénzt az ő ajándékaira, de mindenki tudta, hogy titokban örül nekik.

Ivan Tyepper személyzeti főnök felkalauzolta Gyimkát Hruscsov öltözőszobájába. Már kikészítették a sötét öltönyt, amelyben a főtitkár a mai jókívánságokat fogadja. A zakóra is feltűzték a Szocialista Munka Hősének három csillagát. Hruscsov fürdőköpenyben teázott és újságot olvasott.

Gyimka beszámolt a telefonról, miközben Ivan belesegítette Hruscsovot az ingbe, és megkötötte a nyakkendőjét. A KGB felvétele, már ha egyáltalán lehallgatják a telefonját, majd igazolja Hruscsovnak, ha netán ellenőrizni akarná, hogy névtelen telefonáló hívta. Natalja eszes volt, mint mindig.

– Nem tudom, fontos-e vagy sem, és nem gondoltam, hogy ebben nekem kellene döntenem – fogalmazott óvatosan.

– Alekszandr Selepin nem alkalmas vezetőnek – mondta elutasítóan Hruscsov. Selepin, a KGB korábbi igazgatója, miniszterelnök helyettes volt. – Nyikolaj Podgornij korlátolt. És Brezsnyev sem alkalmas. Tudja, hogy valamikor balerinának hívták?

– Nem – felelte Gyimka. Az esetlen, tagbaszakadt Brezsnyevnél senkit sem volt nehezebb elképzelni táncosnak.

– A háború előtt, amikor a dnyepropetrovszki körzet párttitkára volt.

Gyimka látta, hogy föl kell tennie a nyilvánvaló kérdést.

– Miért?

– Mert mindenki megforgathatta! – mondta Hruscsov. Nagyot nevetett, és belebújt a zakójába.

Tehát a fenyegető államcsínyt elütötték egy tréfával. Gyimka megkönnyebbült, mert nem marasztalták el, amiért hitelt ad buta rémhíreknek. De rögtön az egyik aggodalom után jött a másik. Nem csalja-e meg Hruscsovot a szimata? A múltban jók voltak az ösztönei. De Natalja mindig elsőnek értesül a hírekről, és Gyimka őt még egyszer sem kapta tévedésen.

Ekkor Hruscsov más oldalról indított támadást. Résnyire húzta furfangos parasztszemét, és megkérdezte:

– Van valami okuk ezeknek a semmi kis összeesküvőknek az elégedetlenségre? A névtelen telefonáló nyilván elmondta magának.

Kínos kérdés volt. Gyimka nem merte azt felelni Hruscsovnak, hogy az emberek bolondnak tartják.

– A termés miatt – rögtönzött kétségbeesetten. – Nyikita Szergejevicset hibáztatják a tavalyi aszályért. – Ez, remélhetőleg, annyira valószerűtlen, hogy nem lehet megsértődni miatta.

Hruscsov nem is sértődött meg. Felháborodott.

– Új módszerekre van szükségünk! – felelte dühösen. – Hallgatniuk kell Liszenkóra! – Ügyetlenül matatott a gombjain, azután hagyta, hogy Tyepper csinálja meg helyette.

Gyimka elővigyázatos fapofát vágott. Trofim Liszenko sarlatán volt, ravasz önreklámozó, aki beférkőzött Hruscsov bizalmába, noha a kutatásai hajítófát sem értek. Sokszoros terméshozamot ígért, amiből sose lett semmi, ennek dacára sikerült meggyőznie a politikai vezetőket, hogy ellenlábasai „haladásellenesek”, ez pedig ugyanolyan végzetes vád volt a Szovjetunióban, mint Amerikában a „kommunista”.

– Liszenko teheneken kísérletezik – folytatta Hruscsov. – Az ellenségei gyümölcslegyeken. Ki a szart érdekelnek a gyümölcslegyek?

Gyimkának eszébe jutott, amit Zoja néni mondott a tudományos kutatásról.

– Azt hiszem, a gének gyorsabban fejlődnek a gyümölcslegyekben…

– Gének? – kérdezte Hruscsov. – Marhaság! Soha senki se látott még egy gént.

– Atomot sem látott senki, de az a bomba pusztította el Hirosimát. – Gyimka rögtön meg is bánta, amit kimondott.

– Mit tud maga arról? – bődült el Hruscsov. – Maga csak azt szajkózza,

amit hallott, mint egy papagáj! A gátlástalan alakok a magafajta jámborokat használják fel a hazugságaik terjesztésére. – Az öklét rázta. – Akkor is javulni fog a terméshozam! Majd meglátja! Félre az utamból!

Kicsörtetett Gyimka mellett a szobából.

Ivan Tyepper bocsánatkérően vállat vont.

– Semmi baj – mondta Gyimka. – Máskor is volt már mérges rám. Holnapra elfelejti. – Remélhetőleg így lesz.

Hruscsov mérge nem volt olyan aggasztó, mint a tévedései. Nem értett a mezőgazdasághoz. Alekszej Koszigin, az Elnöki Tanács legjobb közgazdásza reformterveiben szerepelt a szigorú központi szabályozás fellazítása a mezőgazdaságban és az iparban. Gyimka szerint ez jelentette a kivezető utat, nem a csodaszerek.

Ugyanígy tévedne Hruscsov az összeesküvőket illetően is? Ezt nem tudta Gyimka. Ő igyekezett figyelmeztetni a főnökét. Egyedül nem szervezhetett ellenpuccsot.

Ahogy ment le a lépcsőn, tapsolást hallott az ebédlő nyitott ajtajából. Hruscsovot most köszöntötte fel az Elnöki Tanács. Megállt a folyosón. Ahogy elült a taps, megszólalt Brezsnyev vontatott basszushangja:

– Drága Nyikita Szergejevics! Engedd meg, hogy hetvenedik születésnapod alkalmából tiszta szívből és őszinte szeretettel gratuláljanak neked a te leghűségesebb elvtársaid és bajtársaid, az Elnöki Tanács tagjai és tagjelöltjei, valamint a Központi Bizottság titkárai!

Ez még szovjet szabvány szerint is émelyítő volt.

Ami rossz jel.

Pár nappal később Gyimka kapott egy dácsát.

Fizetnie kellett érte, de a lakbér minimális volt. A többi szovjet fényűzéshez hasonlóan itt sem az ár jelentette az igazi nehézséget, hanem az, hogy az igénylő a várólista elejére kerülhessen.

A dácsa – tulajdonképpen hétvégi ház vagy villa – volt minden feltörekvő szovjet házaspár leghőbb álma. (A második az autó volt.) Mondani sem kell, hogy dácsákat általában csak a párttagoknak ajándékoztak.

– Ezt meg kinek köszönhetjük? – tűnődött Gyimka, miután felbontotta a levelet.

Nyina szerint nem volt ebben semmi titok.

– Hruscsovnak dolgozol – mondta. – Régóta kellett volna kapnod.

– Nem szükségszerűen. Pár évvel hosszabb szolgálati idő kell hozzá. Semmi sem jut eszembe a közelmúltból, ami különösebben tetszett volna neki. – Eszébe jutott a vita a génekről. – Épp ellenkezőleg.

– Kedvel téged. Valaki adott neki egy listát az üres dácsákról, és ő beírta az elejére a nevedet. Öt másodpercet se gondolkozhatott rajta.

A dácsa a tengerparti kastélytól az erdei kalyibáig akármi lehetett.

A következő vasárnapon Gyimka és Nyina kiment megnézni, hogy az övék melyik. Hideg élelmet csomagoltak, és kivonatoztak a pici Grigorijjal egy Moszkvától harminchat kilométerre eső faluba. Roppant kíváncsiak voltak. Egy vasutas elmagyarázta, hogyan jutnak el a dácsájukhoz, amelynek Kulipintyó volt a neve. Csak tizenöt percet kellett gyalogolniuk.

A Kulipintyó tágas nappali-konyhából és két szobából álló, földszintes rönkháznak bizonyult egy patakkal határolt kis kert közepén. Gyimkának maga volt a Paradicsom. Továbbra sem értette, hogyan lehetett ekkora szerencséje.

Nyinának is tetszett. Lelkesen bejárta a szobákat, sorra nyitogatta a szekrényeket. Gyimka hónapok óta nem látta ennyire boldognak.

Grigorij, aki egyelőre inkább dülöngélt, mint járt, örömmel fogadta, hogy van egy új hely, ahol bukdácsolhat és hasra eshet.

Gyimkában pezsgett az optimizmus. Már látta az éveket, amelyekben ide járnak ki Nyinával a nyári hétvégeken, minden évszakban azon ámuldozva, mennyire más volt egy éve Griska. Nyarakban fogják mérni a fiuk fejlődését: jövőre már beszélni fog, aztán számolni, aztán elkapja a labdát, aztán olvas, majd úszik. Ebben a dácsában lesz totyogós baba, utána kisbú, aki fára mászik a kertben, később pattanásos kamasz, végül fiatalember, aki bűvöli a falusi lányokat.

A ház úgy egy éve lehetett lakatlan. Kinyitották az összes ablakot, majd nekiálltak port törölni, padlót seperni. Mivel a bútorzat hiányos volt, elkezdték összeírni, mit hoznak ki legközelebb: rádiót, szamovárt, vödröt.

– Nyaranta már péntek reggel kijöhetek ide Grisával – mondta Nyina, miközben elmosta a cseréptálakat. – Te meg majd jössz utánunk péntek este vagy szombat reggel, ha túlóráznod kell.

– Nem félnél, ha egyedül kéne lenned itt éjszaka? – kérdezte Gyimka, aki a tűzhelyről sikálta a rákérgesedett zsiradékot. – Kicsit magányos ez a hely.

– Tudhatod, hogy nem vagyok félős.

Grisa kiabálva követelte az ebédjét. Nyina leült, hogy megetesse, Gyimka kiment körülnézni. A kert aljába majd kerítést kell építenie, nehogy a fia beleessen a patakba. Nem volt mély a víz, de Gyimka olvasta valahol, hogy a gyerekek egy tenyérnyi vízbe is belefulladhatnak.

Falba foglalt kapu vezetett egy tágasabb kertbe. Ugyan ki lehet a szomszédjuk? Mivel a kaput nem zárták kulcsra, benyitott és átment. Kisebb erdőben találta magát. Felfedezőútra indult, és egyszer csak megpillantott egy nagyobb házat. Az ő Kulipintyójuk nyilván ehhez tartozott valamikor; a kertész lakhatott benne.

Fordult is vissza, mert nem akart tolakodni – és szemtől szembe találta magát egy katonával.

– Maga kicsoda? – kérdezte az.

– Dmitrij Dvorkin. Most költözöm be a szomszéd kis házba.

– Na, gratulálok. Valóságos gyöngyszem.

– Csak tartottam egy kis felderítést. Remélem, nem követtem el birtokháborítást.

– Jobb lesz, ha megmarad a fal másik oldalán. Ez a ház Pusnoj marsallé.

– Ó! – mondta Gyimka. – Pusnojé? A nagyapám egyik barátja.

– Nahát, akkor ezért kapta a dácsát – vonta le a következtetést a katona.

– Igen – felelte némileg zavartan Gyimka. – Gondolom, igen.

34. fejezet

George lakása egy keskeny, magas, viktoriánus ház legfelső emeletén volt a Capitol Hill közelében. Itt szívesebben lakott, mint egy modern házban: tetszettek neki a tizenkilencedik századi szobák arányai. Voltak bőrszékei, egy hifi lemezjátszója, egy csomó könyvespolca, és cifra függönyök helyett sima, vászon napellenzői az ablakokon.

Még kellemesebb volt, ha Verena is ott tartózkodott.

George szerette nézni, ahogy tesz-vesz az otthonában: leül a pamlagra, lerúgja a cipőjét, bugyiban-melltartóban kávét főz, pucéran áll a fürdőszobában, és sikálja a tökéletes fogsorát. De a legjobban olyankor tetszett neki, amikor az ágyában aludt, mint most is, ha puha szája résnyire nyílt, szép arca kisimult, és hátradobta egyik hosszú, vékony karját, feltárva sajátosan szexi hónalját. George odahajolt, és megcsókolta ezt a hónaljat. Verena torokhangot adott, de nem ébredt fel.

Minden alkalommal itt szállt meg, ha Washingtonba jött, ami havonta átlag egyszer fordult elő. George majd beleőrült, mert neki minden pillanat kellett volna, de a lány nem volt hajlandó feladni az atlantai állását Martin Luther King mellett, George pedig nem hagyhatta ott Bobby Kennedyt. Így hát patthelyzetben voltak.

Felállt, és meztelenül kiment a konyhába. Föltett egy kanna kávét, és Bobbyra gondolt, aki a bátyja ruháit viselte, túl sok időt töltött a sírnál, kéz a kézben Jackie-vel, és hagyta a politikai pályafutását a pokolban.

A nagyközönség Bobbyt szerette volna alelnöknek. Johnson elnök nem kérte fel Bobbyt, hogy legyen az alelnökjelöltje a novemberi választáson, de nem is zárta ki a lehetőséget. Utálták egymást, de ez nem szükségszerűen zárta ki, hogy szövetkezzenek a demokraták győzelméért.

Bobbynak alig kellett volna megerőltetnie magát, hogy összebarátkozzon Johnsonnal. Lyndonnál sok mindent el lehetett érni egy kis hízelgéssel. George ki is tervelte ezt az ő Skip Dickerson barátjával, aki közel állt Johnsonhoz. Egy vacsora Johnson tiszteletére a Hickory Hillben, Bobby és Ethel virginiai udvarházában; pár szívélyes és jól látható kézszorítás a capitoliumi folyosókon; egy beszéd, amelyben Bobby kijelenti Lyndonról,

hogy méltó utódja a bátyjának; könnyen meg lehet ezt csinálni.

George remélte, hogy így lesz. Egy kampány kizökkentheti Bobbyt a gyász hűdöttségéből. George pedig előre élvezte a kilátást, hogy egy elnökválasztási kampányban dolgozhat.

Bobby valami különlegeset hozhatna ki az általában jelentéktelen alelnöki posztból, mint ahogy az igazságügyi miniszter szerepét is forradalmasította. Lehetne nagynevű képviselője azoknak az ügyeknek, amelyekben hisz, például a polgárjogoknak.

Ám előbb életre kell kelteni valahogy.

George kitöltött két csésze kávét, és visszament a hálószobába. Mielőtt ágyba bújt, bekapcsolta a tévét. Minden szobában volt tévéje, mint Elvisnek. Feszélyezte, ha túl sokáig kellett nélkülöznie a híreket.

– Na, lássuk, ki nyerte a kaliforniai elnökjelölőt – mondta.

– Olyan romantikus vagy, édes, hogy bele kell halni – jegyezte meg álmosan Verena.

George fölnevetett. Verena gyakran megnevettette. Ez volt az egyik legvonzóbb tulajdonsága.

– Ne add a bankot – mondta. – Te is ugyanúgy látni akarod a híreket.

– Oké, igazad van. – A lány felült, hogy igyon egy korty kávét. Közben lehullott róla a takaró, amitől George alig bírt elfordulni a tévé irányába.

A republikánusok vezető elnökjelöltjei Barry Goldwater, az arizonai jobboldali szenátor és Nelson Rockefeller, a liberális New York-i kormányzó voltak. A szélsőséges Goldwater gyűlölte a szakszervezeteket, a Szovjetuniót, de legjobban a polgárjogokat gyűlölte. Rockefeller az integráció híve volt, és csodálta Martin Luther Kinget.

Eddig szoros volt a verseny, amelyet az előző napi kaliforniai jelölőgyűlésnek kellett eldöntenie. A győztes viszi az állam összes képviselőjét, vagyis a republikánus konvenció körülbelül tizenöt százalékát, és majdnem biztosan ő lesz a republikánus elnökjelölt.

A reklám után jött a híradó, rögtön az elején a jelölőgyűléssel. Goldwater győzött, nem nagy fölénnyel – 52:48 arányban –, de az övé volt az összes kaliforniai képviselő.

– A pokolba ! – jegyezte meg George.

– Ámen – szólt Verena.

– Hát ez nagyon rossz hír. Egy megátalkodott fajgyűlölő lesz az egyik

elnökjelölt.

– Talán mégis jó hír – vitatkozott a lány. – Lehetséges, hogy ezek után az összes józan republikánus a demokratákra szavaz, hogy kibuktassák Goldwatert.

– Reménykedjünk.

Csengett a telefon, George fölvette a hálószobában. Rögtön felismerte Skip Dickerson vontatott déli orrhangját.

– Láttad az eredményt?

– Az a rohadt Goldwater győzött.

– Szerintünk jó hír – felelte Skip. – Rockefeller legyőzhette volna az emberünket, de Goldwater túlságosan konzervatív. Johnson felmossa vele a padlót novemberben.

– Martin Luther King emberei szerint is.

– Ezt honnan tudod?

George onnan tudta, hogy Verena mondta neki.

– Beszéltem… párral.

– Máris? Hiszen csak most jelentették be az eredményt. De ugye nem dr. Kinggel vagy egy ágyban, ugye nem, George?

George nevetett.

– Semmi közöd hozzá, kivel vagyok egy ágyban. Johnson mit mondott, amikor közölték vele az eredményt?

Skip habozott.

– Nem fog tetszeni neked.

– Most már tudnom *kell.*

– Hát szóval azt mondta: „Most már győzhetek úgy is, hogy nem lesz szükségem arra a kis csökire.” Már elnézést, de te kérted.

– A fenébe!

Bobby volt a kis csoki. George rögtön átlátta Johnson politikai számítását. Ha Rockefeller az ellenfele, keményen meg kellett volna dolgoznia a liberális szavazatokért, és Bobby alelnökjelöltsége segíthetett volna elnyerni őket, ám Goldwaternél automatikusan számíthatott az összes liberális demokrata mellett sok liberális republikánus szavazatára is. Most már csak az a probléma maradt, hogyan szerezze meg a fehér munkásosztály szavazatait, akik között sok volt a rasszista. Tehát nemhogy nem volt szüksége többé Bobbyra, hanem púp lett volna a hátán.

– Sajnálom, George – mondta Skip. – De hát tudod, mi van. *Realpolitik.*

– Ja, majd szólok Bobbynak. Bár valószínűleg magától is kitalálta. Kösz, hogy értesítettél.

– Nincs mit.

George letette a kagylót, és Verenához fordult:

– Johnson most már nem akarja Bobbyt alelnöknek.

– Logikus. Nem kedveli Bobbyt, és nincs szüksége rá többé. Kit választ helyette?

– Gene McCarthyt, Humbert Humphreyt vagy Thomas Doddot.

– Hol van itt Bobby?

– Hát épp ez a probléma. – George felállt, dünnyögésig halkította a televíziót, azután visszafeküdt az ágyba. – A gyilkosság óta Bobby használhatatlan igazságügyi miniszternek. Továbbra is dolgozom a pereken a déli államok ellen, ahol megakadályozzák a négerek szavazását, de őt nem igazán érdekli. Továbbá egy cseppet sem törődik a szervezett bűnözéssel, pedig milyen jól kezdte! Sikerült elítéltetnünk Jimmy Hoffát, és Bobby szinte észre sem vette.

– Hol vagy itt *te?* – kérdezte a fifikás Verena. George ama kevés ismerőse közé tartozott, akik tudtak olyan gyorsan és annyira előre gondolkozni, mint *ő*.

– Kiléphetek – válaszolta.

– Húha!

– Hat hónapja helyben járok. Nem vagyok hajlandó ezt folytatni. Ha Bobby tényleg kifújt, továbblépek. Nincs ember, akit nála jobban csodálnék, de az életemet nem fogom feláldozni érte.

– Akkor mit teszel?

– Príma állást szerezhetnék Washingtonban valamelyik ügyvédi irodánál. Van három év szakmai tapasztalatom az Igazságügyi Minisztériumban. Az sokat ér.

– Nem nagyon alkalmaznak négereket.

– Ez igaz, és sok cég még állásinterjút sem készítene velem. De mások épp azért vehetnének fel, hogy bizonyítsák, mennyire liberálisak.

– Csak nem?

– Változnak az idők. Lyndon tényleg komolyan veszi az egyenlő esélyeket. Küldött Bobbynak egy feljegyzést, amelyben felpanaszolta, hogy

az Igazságügyi Minisztérium kevés jogásznőt alkalmaz.
– Nem rossz!
– Bobby persze dühöngött.
– Tehát egy ügyvédi irodának fogsz dolgozni.
– Ha Washingtonban maradok.
– Hová máshová mehetnél?
– Atlantába. Ha még kellek dr. Kingnek.
– Leköltöznél Atlantába? – tűnődött Verena.
– Megtehetném.
Csönd lett. Mindketten a tévét nézték. Ringó Starrnak mandulagyulladása van, közölte a hírfelolvasó.
– Ha Atlantába költöznék, mindig együtt lehetnénk – szólalt meg George.
Verena töprengett.
– Jó lenne? – kérdezte a fiatalember.
A lány még mindig nem szólt.
George tudta, hogy miért hallgat. Ő nem mondta, *hogyan* lennének együtt. Nem tervelte ki előre ezt a nyilatkozatot, de elértek addig a pontig, ahol el kellett dönteniük, összeházasodnak-e.
Verena arra várt, hogy ő megkérje a kezét.
Hívatlan-váratlan fölmerült előtte Maria Summers képe. Habozott.
Megszólalt a telefon.
George fölvette. Bobby volt az.
– Hahó, George, ébresztő! – mondta vidáman.
George összpontosított, próbálta kiverni a fejéből egy percre a házasság gondolatát. Bobbynak rég volt ilyen derűs a hangja.
– Látta a kaliforniai eredményeket? – kérdezte.
– Igen. Ez azt jelenti, hogy Lyndonnak nincsen szüksége rám. Tehát megpályázom a szenátorságot. Mit szólsz hozzá?
George meghökkent.
– A szenátorságot? Melyik államban?
– New Yorkban!
Tehát Bobby be akar kerülni a Szenátusba. Talán föl tudná rázni azokat a besavanyodott vén konzervatívokat az obstrukcióikkal és a halogató taktikájukkal.
– Óriási! – mondta George.

– Szeretném, ha csatlakoznál a kampánystábomhoz. Mit gondolsz?

George a lányra nézett. Egy hajszál választotta el attól, hogy megkérje a kezét. De most már nem költözik le Atlantába. Kampányolni fog, és ha Bobby nyer, visszajön Washingtonba, hogy Kennedy szenátornak dolgozzon. Ismét megváltozott a világ.

– Azt felelem, hogy igen – mondta. – Mikor kezdünk?

35. fejezet

Gyimka lent volt Hruscsov picundai villájában a Fekete-tenger partján, amikor 1964. október 12-én Brezsnyev telefonált.

Hruscsov nem volt a legjobb állapotban. Kiment belőle az energia, és emlegette, hogy az öregeknek vissza kell vonulniuk, át kell adniuk a helyet az új nemzedéknek. Gyimkának hiányzott a régi Hruscsov, a köpcös manó a kaján ötleteivel. Vajon mikor tér vissza?

A faburkolatú dolgozószobában volt egy keleti szőnyeg, és telefonok sorakoztak a mahagóni íróasztalon. A megszólaló készülék az a fisztulázó típus volt, amely a párt- és kormányirodákat kötötte össze. Gyimka fölvette, és amikor meghallotta Brezsnyev földalatti morajlását, átadta a kagylót Hruscsovnak.

Csak a párbeszéd felét hallhatta. Arra az akármire, amit Brezsnyev mondott, a főtitkár ilyeneket válaszolt:

– Miért? … Mi célból? … Vakáción vagyok, mi lehet olyan sürgős? … Hogy érti azt, hogy mind összejöttek? … Holnap? … Rendben!

Miután letette, elmagyarázta, hogy a Minisztertanács kéreti vissza Moszkvába, sürgős mezőgazdasági kérdések megbeszélése céljából. Brezsnyev ragaszkodott hozzá.

Hruscsov sokáig csak ült és hallgatott. Nem bocsátotta el Gyimkát. Egy idő után megszólalt:

– Nincs ezeknek semmiféle sürgős mezőgazdasági problémájuk. Erre figyelmeztetett maga hat hónapja, a születésnapomon. Ki fognak rúgni.

Gyimka elhűlt. Tehát Nataljának volt igaza.

Õ akkor hitt Hruscsov érvelésének, és úgy tűnt, erre meg is van minden alapja, mert júniusban, amikor Hruscsov hazatért Skandináviából, nem került sor a rettegett letartóztatásra. Akkor Natalja is bevallotta, hogy már ő sem érti, mi folyik itt. Gyimka feltételezte, hogy a puccs nem sikerült.

Most már világos, hogy csak kitolták későbbre.

Hruscsov az a típus volt, aki mindhalálig verekszik.

– Mit fog tenni, Nyikita Szergejevics? – kérdezte Gyimka.

– Semmit – felelte Hruscsov.

Ez még megrendítőbb volt.

Hruscsov folytatta:

– Ha Brezsnyev azt képzeli, hogy ő jobbat tud, hát csak próbálja meg a nagy fostalicska.

– De mi fog történni, ha ő lesz a főtitkár? Se képzelete, se energiája, hogy keresztülverje a reformokat a bürokrácián.

– Szerinte nem is nagyon kell változtatni – mondta az öregember. – Talán igaza van.

Gyimka szóhoz sem jutott.

Áprilisban fontolóra vette, ne hagyja-e ott Hruscsovot, ne próbáljon-e állást szerezni a Kreml egy másik vezetőjénél, de aztán elvetette az ötletet. Nagyon úgy tűnik, hogy hiba volt.

Hruscsov átváltott gyakorlatiasra.

– Holnap elutazunk. Mondja le az ebédemet a francia állam miniszterrel.

Gyimka temetői hangulatban látott hozzá a szervezéshez, hogy a francia küldöttség hamarabb jöjjön, Hruscsov gépe és személyi pilótája készen álljon, és ütemezzék át a másnapi menetrendet. Úgy dolgozott, mint egy alvajáró. Hogy lehet ennyire hirtelen vége mindennek?

Még egyetlen szovjet vezető sem vonult vissza. Lenin is, Sztálin is a hivatalában halt meg. Most megölik Hruscsovot? Mi lesz a titkáraival?

Vajon mennyi van még hátra neki?

Szabad lesz egyáltalán elbúcsúznia a kicsi Grigorijtól?

Kiverte a fejéből a gondolatot. Úgy nem tud dolgozni, ha megbénítja a félelem.

Másnap délután elutaztak.

Moszkvába két és fél óráig tartott az út, időeltolódás nélkül. Gyimkának fogalma sem volt, mi várja őket az utazás végén.

Moszkvától délre, a csak hivatalos célokra használt Vnukovo kettőn szálltak le. Amint Gyimka kilépett a gépből Hruscsov mögött, csak egy alacsonyabb sarzsikból álló kisebb fogadóbizottságot látott a legfontosabb miniszterek csődülete helyett. Most már kétség nélkül tudta, hogy mindennek vége.

Két autó parkolt a kifutópályán: egy ZIL-111 limuzin és egy ötüléses Moszkvics 403. Hruscsov a limuzinhoz ment, Gyimkát a szerényebb kombihoz tessékelték.

Hruscsov rádöbbent, hogy szétválasztják őket. Mielőtt beszállt volna a limuzinba, visszafordult és odaszólt a titkárának:

– Gyimka!

– Igenis, főtitkár elvtárs – felelte Gyimka, akit a sírás kerülgetett.

– Megeshet, hogy nem látom többé.

– De hiszen az lehetetlen!

– Valamit el kell mondanom magának.

– Igen, Nyikita Szergejevics?

– A felesége Pusnojjal fekszik le.

Gyimkának szeme-szája elállt.

– Jobb, ha tudja – mondta Hruscsov. – Minden jót. – Beszállt az autóba. A ZIL elhúzott.

Gyimka bambán ült a Moszkvics hátuljában. Lehet, hogy utoljára találkozott az imposztor Nyikita Szergejevics Hruscsovval. Nyina meg egy szürke bajszú, középkorú, vaskos tábornokkal hál. Túl sok volt ez egyszerre, hogy felfoghassa.

Egy idő után a sofőr megkérdezte:

– Haza vagy az irodába?

Gyimkát meglepte, hogy egyáltalán van választása. Vagyis nem a Lubjanka pincebörtönbe viszik. Legalábbis nem ma. Haladékot kapott.

Fontolóra vette a lehetőségeit. Aligha dolgozhat. Nincs értelme találkozókat megbeszélni és értekezleteket előkészíteni egy olyan vezetőnek, aki bukásra áll.

– Haza – mondta.

Otthon meglepő módon nem akaródzott felelősségre vonnia Nyinát. Olyan zavarban volt, mintha ő lenne a bűnös.

Az *is* volt. Egyetlen orális szex Nalaljával nem azonos azzal a folyamatos viszonnyal, amelyet Hruscsov szavai sejtettek, de így is épp elég rossz.

Egyetlen szót sem szólt, amíg Nyina megetette Griskát. Utána megfürdette és lefektette a kisfiút, mialatt Nyina vacsorát készített. Az asztalnál közölte a feleségével, hogy Hruscsov ma vagy másnap lemond. Pár nap múlva nyilván lehozzák az újságok is.

Nyina megriadt.

– Mi lesz az állásoddal?

– Nem tudom – felelte zaklatottan Gyimka. – Ebben a pillanatban senki sem foglalkozik a titkárokkal. Valószínűleg azon vitatkoznak, hogy megöljék-e Hruscsovot vagy sem. A kis halak később kerülnek sorra.

– Neked nem lehet bajod – mondta pillanatnyi töprengés után az asszony. – A családod befolyásos.

Gyimka ebben nem volt olyan biztos.

Leszedték az asztalt. Nyinának feltűnt, hogy a férje nem sokat evett.

– Nem ízlett a ragu?

– Ideges vagyok – felelte Gyimka. Azután csak kibökte: – Te Pusnoj marsall szeretője vagy?

– Ne ostobáskodj – mondta az asszony.

– Én komolyan beszélek. Az vagy?

Nyina belecsapta az edényeket a mosogatóba.

– Honnan szedted ezt a bárgyúságot?

– Hruscsov elvtárs mondta, aki, feltételezem, a KGB-tól kapta az információt.

– Azok meg honnan tudnák?

Kérdésre kérdéssel válaszolt, ami általában a hazugság jele.

– Szemmel tartanak minden fontos kormánytagot, mikor elhajló viselkedést tapasztalnak.

– Ne légy már ilyen nevetséges – bosszankodott Nyina. Leült, elővette a cigarettáját.

– Kacérkodtál Pusnojjal a nagyanyám temetésén.

– Egy dolog a kacérkodás…

– Utána pedig megkaptuk az övével szomszédos dácsát.

Nyina a szájába dugott egy szál cigarettát, és gyufát akart gyújtani, de kialudt a láng.

– Az véletlen is…

– Hidegvéred az van, Nyina, de a kezed reszket.

Az asszony a padlóra dobta az égett végű gyufát.

– Hát mit gondolsz, hogy érzem magam? – kérdezte dühösen. – Itt vagyok bezárva egész nap ebben a lakásban, és nincs kihez szólnom egy babán és az anyádon kívül. Nekem dácsa kellett, tőled pedig ugyan nem várhattam, hogy szerzel!

Gyimka elhűlt.

– Szóval be is vallód, hogy prostituáltad magadat?

– Jaj, légy már realista, hát hogy szoktak Moszkvában szerezni bármit? – Sikerült meggyújtania a cigarettát. Mélyen leszívta a füstöt. –Te egy olyan főtitkárnak dolgozol, aki bolond. Én szétteszem a lábamat egy marsallnak, akinek kangörcse van. Nem olyan nagy különbség.

– Akkor nekem miért tetted szét a lábad?

Nyina nem válaszolt, de akaratlanul is körülnézett a szobában.

Gyimka azonnal megértette.

– Egy lakásért a Kormányzati Házban?

Az asszony nem tiltakozott.

– Azt hittem, szeretsz – mondta Gyimka.

– Ó, szíveltelek én, de mikor volt az elég? Ne légy már ennyire gyerek. Ez a való világ. Ha akarsz valamit, megfizeted az árát.

Gyimka képmutatónak érezte magát a vádaskodásáért, így hát vallott.

– Akkor akár el is mondhatom, hogy én is megcsaltalak.

– Hö! – mondta az asszony. – Nem hittem, hogy van hozzá merszed. Kivel?

– Inkább nem közölném.

– Persze valami gépírónőcske a Kremlből.

– Csak egy éjszaka volt, és nem közösültünk, de nem úgy érzem, hogy ettől jobb vagyok.

– Jaj, az isten áldjon meg, azt hiszed, érdekel? Bánom is én, mulass jól!

Vajon mérgében beszélt ilyeneket Nyina, vagy most mutatta ki az igazi érzelmeit? Gyimka össze volt zavarodva.

– Nem ilyen házasságot képzeltem el magunknak.

– Megsúgom neked, hogy nincs másmilyen.

– De van – makacskodott Gyimka.

– Hát csak álmodozz magadnak. Én meg majd magamnak álmodok. – Bekapcsolta a televíziót.

Gyimka egy darabig bámulta a képernyőt, de semmit sem látott vagy hallott a programból. Aztán lefeküdt, de nem aludt. Később Nyina is lefeküdt mellé, de nem értek egymáshoz.

Másnap Nyikita Hruscsov örökre távozott a Kremlből.

Gyimka továbbra is bejárt dolgozni minden reggel. Jevgenyij Filipovot, aki új kék öltönyben illegette magát, előléptették. Vélhetőleg tagja volt az

összeesküvésnek Hruscsov ellen, és kiérdemelte a jutalmát.

Két nappal később, pénteken a *Pravda* közölte Hruscsov lemondását.

Az irodájában üldögélő Gyimkának, nemigen lévén más dolga, volt ideje észrevenni a nyugati sajtóhírt, hogy a brit miniszterelnököt is elmozdították. Az ország a kékvérű konzervatív Sir Alec Douglas-Home helyett a Munkáspárt vezetőjét, Harold Wilsont választotta miniszterelnökké.

Gyimkának a mostani cinikus hangulatában némileg fonáknak tűnt, hogy egy megátalkodottan kapitalista ország képes elcsapni az arisztokrata miniszterelnökét, és a helyébe tud ültetni egy szociáldemokratát a nép akaratából, míg a világ vezető kommunista államában az ilyesmit titokban főzi ki az elit maroknyi csoportja, és napokkal később közlik a tehetetlen és alázatos lakossággal.

A britek még csak be sem tiltották a kommunizmust. Harminchat kommunista jelölt indult a képviselőségért. Egyet sem választottak meg.

Egy hete még a kommunista társadalom – lehetőség szerint a megreformált kommunista társadalom – elsöprő fölényével ellensúlyozta volna az efféle gondolatokat. De mostanra a reformok reménye elillant. A Szovjetunió a belátható jövőben meg fogja őrizni az összes fogyatékosságát. Tudta, mit mondana most Tánya: a változások korlátai lebonthatatlanok. Maga a rendszer növeszti őket magából. De nem bírta elfogadni ezt a tényt.

A következő napon a *Pravda* elítélte Hruscsov szubjektivizmusát és elhajlását, kelekótya intrikáit, kérkedését, szájhősködését és számos egyéb hibáját, ami Gyimka szerint baromság volt. Az történt, hogy az ország visszacsúszott. A szovjet elit elutasította a haladást, és azt választotta, amihez a legjobban értett: a gazdasági élet könyörtelen központosítását, a tiltakozó hangok elfojtását, az ódzkodást mindenféle kísérletezéstől. Ettől majd kényelmesen érezhetik magukat, és a Szovjetunió továbbra is a Nyugat mögött fog kullogni gazdagságban, hatalomban, befolyásban.

Gyimkának csip-csup munkákat kellett végeznie Brezsnyev számára. Pár nap múlva beköltöztették apró irodájába Brezsnyev egyik titkárát. Már csak idő kérdése, hogy kiakolbólítsák. Ám Hruscsov még mindig fent lakott a villájában a Lenyinszkije Gorin, és Gyimka kezdte úgy érezni, hogy főnöke és ő talán életben maradhatnak.

Egy hét múlva másik beosztást kapott.

Vera Pletner hozta a parancsot lezárt borítékban, de olyan szomorú volt

az arca, hogy Gyimka előre tudta, csak rossz hírt rejthet a boríték. Felbontotta és azonnal el is olvasta a levelet, amely gratulált neki a Harkovi Kommunista Pártszervezet másodtitkárává történt kinevezése alkalmából.

– Harkov! – mondta. – Bassza meg!

Kapcsolata a kegyvesztett főtitkárral egyértelműen nagyobb súllyal esett a latba hírneves családja befolyásánál. Ez súlyos visszaminősítés volt. Kap majd fizetésemelést, de a Szovjetunióban nem sokat ér a pénz. Kap lakást és autót, de Ukrajnában lesz, távol a hatalom és a kiváltságok központjától.

De az a legrosszabb, hogy hétszázhúsz kilométerre fog élni Nataljától.

Ült az asztalnál, és egyre mélyebbre süllyedt a depresszióban. Hruscsovnak vége, az ő karrierje kisiklott, a Szovjetunió rohan lefelé az árokba, házassága Nyinával befuccsolt, és most még elszakítják Nataljától is. Hol botlott meg?

Mostanában nem volt túl nagy forgalom a Folyóparti bárban, de ma este találkozott Nataljával, először azóta, hogy visszajött Picundá-ról. Natalja főnökének, Andrej Gromikónak nem ártott az államcsíny, ő maradt a külügyminiszter, így Natalja is megtartotta az állását.

– Kaptam Hruscsovtól egy búcsúajándékot – újságolta Gyimka.

– Mit?

– Közölte velem, hogy Nyinának viszonya van Pusnoj tábornokkal.

– Elhiszed?

– Feltételezem, a KGB-tól tudta meg.

– Akkor is lehet tévedés.

Gyimka a fejét rázta.

– Bevallotta. Csodálatos dácsánk, amit kaptunk, ott van Pusnoj tőszomszédságában.

– Nagyon sajnállak.

– Kíváncsi lennék, ki vigyáz Grisára, miközben ők az ágyban fetrengenek.

– Most mihez kezdesz?

– Nem méltatlankodhatok túlzottan. Nekem is lenne viszonyom veled, ha volna hozzá merszem.

– Ne beszélj így! – kérte felindultan Natalja. Arcán gyors egymásutánban suhant át a részvét, a bánat, a vágy, a félelem és a bizonytalanság. Idegesen hátragyűrte fékezhetetlen haját a homlokából.

– Különben is késő már – elmélkedett Gyimka. – Áthelyeztek Harkovba.

– Mi?

– Tegnap tudtam meg. A Harkovi Kommunista Pártszervezet másodtitkára leszek.

– De mikor láthatlak?

– Gondolom, soha többé.

Natalja szeme teleszaladt könnyekkel.

– Én nem tudok nélküled élni – mondta.

Gyimka megdöbbent. Azt tudta, hogy rokonszenves Nataljának, de az asszony még sose beszélt vele így, még azon az egyetlen közös éjszakán sem.

– Hogy érted ezt? – kérdezte hülyén.

– Szeretlek, nem tudtad?

– Nem én – felelte bambán.

– Régóta szeretlek.

– Miért nem mondtad soha?

– Félek.

– Kitől?

– A férjemtől.

Gyimka valami ilyesfélét gyanított. Noha nem volt bizonyítéka, feltételezte, hogy Nyik verette meg brutálisan azt a feketepiaci kereskedőt, aki megpróbálta becsapni Natalját. Nem csoda, ha Nyik felesége rémülten titkolja a szerelmét egy másik férfi iránt. Ez volt a magyarázat Natalja szeszélyes változékonyságára: hogy az egyik nap szexi és vonzó, a másikon meg elutasítóan hideg.

– Azt hiszem, Nyiktól én is félek – vallotta be.

– Mikor utazol?

– Pénteken jön a bútorszállító teherautó.

– Ilyen hamar!

– Az irodában időzített bomba vagyok. Nem tudják, mire számítsanak tőlem. El akarnak takarítani az útból.

Natalja elővett egy fehér zsebkendőt, felitatta a könnyeit, majd közelebb hajolt az apró asztal felett.

– Emlékszel arra a szobára a régi cári bútorokkal?

Gyimka mosolygott.

– Sose fogom elfelejteni.

– Hát a mennyezetes ágyra?

– Persze.
– Milyen poros volt.
– És milyen hideg.
Natalja hangulata ismét megváltozott. Most játékos, ingerkedő volt.
– Mire emlékszel a legjobban?
Gyimkának azonnal beugrott a válasz: a kicsi mellére a nagy, hegyes bimbókkal. De magába fojtotta.
– Ugyan már, nekem megmondhatod – sürgette Natalja.
Mi vesztenivalója van?
– A mellbimbódra – felelte félig szégyenkezve, félig nekitüzesedve.
Natalja kuncogott.
– Szeretnéd látni még egyszer?
Gyimka nagyot nyelt, majd a nőéhez hasonlóan könnyed hangra törekedve azt felelte:
– Naná.
Natalja úgy állt fel, mint aki hirtelen döntésre jutott.
– Hétkor keress meg – mondta. Azzal kiment.

Nyina dühöngött.
– Harkovba? – ordította. – Mit csináljak én abban a kibaszott Harkovban?
Általában nem káromkodott, közönségesnek tartotta. Ő már felülemelkedett az ilyen rossz szokásokon. A visszaesés is mutatta, mekkora indulatba jött.
Gyimka nem tudta sajnálni.
– A vasasoknál egész biztosan kapsz állást. – Különben is ideje beadnia Griskát bölcsődébe, és visszatérni a munkába úgy, ahogy azt el is várják egy szovjet anyától.
– Nem akarok száműzetésbe vonulni egy vidéki városba!
– Én se. Gondolod, hogy önként jelentkeztem?
– Hát nem számítottál rá, hogy ez lesz?
– De igen, sőt fontolgattam is, hogy állást változtatok, de arra gondoltam, hogy az államcsínyt törölték, holott csak későbbre halasztották. Az összeesküvők természetesen minden tőlük telhetőt elkövettek, hogy ne tudjak meg semmit.

Az asszony szúrósan nézett rá.
– Gondolom, az éjszaka a gépírónőcskédtől búcsúztál.
– Te mondtad, hogy nem érdekel.
– Jó, jó, nagyszájú! Mikor kell indulnunk?
– Pénteken.
A fene egye meg! – Nyina dühösen pakolni kezdett.
Gyimka szerdán beszámolt Vologya bácsinak a költözésről.
Nemcsak a karrieremről van szó – magyarázta. – Nem a haszon kedvéért politizálok. Be akarom bizonyítani, hogy a kommunizmus igenis működhet. De ehhez változnia és javulnia kell. Attól félek, hogy visszacsúszhatunk.
– Visszahozunk Moszkvába, amilyen hamar csak tudunk – ígérte Vologya.
– Köszönöm! – hálálkodott Gyimka. A nagybátyjától mindig számíthatott segítségre.
– Megérdemled – válaszolta melegen Vologya. – Okos és energikus vagy. Nincs fölöslegünk ilyen emberekből. Bár az én irodámban lehetnél.
– Sose voltam katonának való.
– Viszont figyelj ide. Ez után, ami történt, azzal kell bizonyítanod a lojalitásodat, hogy keményen dolgozol, nem panaszkodsz, főleg pedig nem rimánkodsz folyamatosan, hogy küldjenek vissza Moszkvába! Ha ezt így csinálod öt évig, elkezdhetek dolgozni a visszahelyeztetéseden.
– Öt évig?
– Akkor *kezdhetem el.* Ne számíts tíz évnél kevesebbre. Sőt egyáltalán semmire se számíts. Nem tudjuk, hogy válik be Brezsnyev.
Tíz év alatt a Szovjetunió visszazuhanhat a nyomorba és az elmaradottságba, gondolta Gyimka, de ezt nem volt érdemes kimondani. Vologya nem a legjobb esélye volt, de az egyetlen.
Csütörtökön ismét látta Nataliját, akinek felrepedt az ajka.
– Ezt Nyik csinálta? – kérdezte dühösen.
– Megcsúsztam a jeges lépcsőn, és arcra estem – felelte a nő.
– Nem hiszek neked.
– Pedig igaz – mondta Natalja, de nem volt hajlandó újra találkozni vele a bútorraktárban.
Péntek reggel megérkezett egy ZiL-130-as teherautó, és leparkolt a Kormányzati Ház előtt. Két overallos rakodó elkezdte lefelé vinni Gyimka és Nyina holmiját a lifttel.

Már majdnem megtelt a teherautó, amikor a munkások szünetet tartottak. Nyina csinált nekik szendvicset és teát. Megszólalt a telefon.

– Üzenet a Kremlből – mondta a portás. – **A** küldöncnek személyesen kell átadnia.

– Küldje fel – szólt Gyimka.

Két perccel később beállított Natalja. Pezsgőszín bundát viselt, és olyan volt a felrepedt ajkával, mint egy megsebzett istennő.

Gyimka értetlenül meredt rá. Azután Nyinára sandított.

Az asszony elcsípte a bűntudatos pillantást. Úgy nézett Nataljára, mint aki ölni tudna. Gyimka attól tartott, hogy egymásnak esnek. Felkészült rá, hogy szét kell választania őket.

Nyina keresztbe fonta a karját.

– Nohát, Gyimka, gondolom, *ő* a gépírónőcskéd.

Mit kellett volna mondania erre Gyimkának? Igen? Nem? Ő a szeretőm?

– Nem gépírónő vagyok – közölte kihívóan Natalja.

– Ne izgulj – mondta Nyina. – Pontosan tudom én, hogy mi vagy.

Ez a szúrás azért egy kissé erős egy olyan nőtől, aki egy vén kövér generálissal feküdt le egy dácsáért, gondolta Gyimka. De nem mondta ki.

Natalja dölyfös arcot öltött, és átnyújtott neki egy hivatalos külsejű borítékot.

Gyimka feltépte. Alekszej Koszigin küldte, a reformer közgazdász. Erős hatalmi bázisa volt, így a radikális nézetei ellenre is megtették a Minisztertanács elnökévé a Brezsnyev-kormányban.

Gyimka szíve ugrott egyet. A levélben titkári állást ajánlottak neki Koszigin mellett. Itt, Moszkvában!

– Ez hogyan sikerült? – kérdezte Nataljától.

– Hosszú história.

– Hát, nagyon köszönöm! – A legszívesebben átölelte és összecsókolta volna, de uralkodott magán. Nyinához fordult. – Meg vagyok mentve! – mondta. – Moszkvában maradhatok. Natalja állást szerzett nekem Koszigin mellett.

Az asszonyok vasvillaszemeket meresztettek egymásra. Senki se tudta, mit mondjon.

– Hát akkor pakoljunk le a teherautóról? – kérdezte hosszú hallgatás után az egyik szállítómunkás.

Tánya az Aeroflottal, ezúttal egy kényelmes Tupoljev Tu-104-es szuperszonikus géppel repült Omszkon át Irkutszkba. Nyolc óráig tartott az éjszakai út, amelynek a nagy részét végigszundította.

Hivatalosan a TASZSZ megbízásából utazott. Titokban Vaszilijt akarta megkeresni.

Két hete Danyiil Antonov odajött az asztalához, és óvatosan visszaadta a *Fagyás* kéziratát.

– Mégsem közölheti le a ***Novij** Mir* – mondta. – Brezsnyev bekeményített. Egyelőre a hithűség a jelszó.

Tánya egy fiókba lökte a papírokat. Csalódott volt, noha számított erre.

– Emlékszel még a cikkekre, amelyeket három éve írtam a szibériai életről? – kérdezte.

– Hogyne emlékeznék – felelte Danyiil. – Az egyik legnépszerűbb sorozatunk volt. A hivatalt valósággal megrohanták a családok, akik oda akartak költözni.

– Talán folytatnom kellene. Beszélni ugyanazokkal az emberekkel. Megkérdezni, hogy boldogulnak. Interjút is készíthetnék olyanokkal, akik újonnan érkeztek.

– Príma ötlet! – Danyiil lehalkította a hangját. – Tudod, hol van?

Tehát kitalálta. Egyébként nem csoda.

– Nem – válaszolta. – De ki tudom deríteni.

Tánya még mindig a Kormányzati Házban lakott. Katyerina halála után az anyjával feljebb költöztek egy emelettel a nagyszülők tágas lakásába, hogy gondot viselhessenek Grigorij nagyapóra, aki ugyan váltig állította, hogy róla nem kell gondoskodni. Ő takarított és főzött magára és az öccsére, Levre egy szentpétervári bérkaszárnya egyszobás lakásában, amikor még gyári munkások voltak az első világháború előtt, mondta büszkén. De hát már betöltötte a hetvenhatot, és az volt az igazság, hogy egyszer sem főzött vagy söprögetett a forradalom óta.

Azon az estén Tánya lement a lifttel, és bekopogtatott a testvére lakásába.

Nyina nyitott ajtót.

– Hú! – mondta udvariatlanul. Visszavonult a lakásba, nyitva hagyva az ajtót. A sógornők sose állhatták egymást.

Tánya bement a kis előtérbe. Gyimka kijött a hálószobából.

Elmosolyodott, amikor meglátta a nővérét.
– Beszélhetnék veled? – kérdezte Tánya.
Gyimka elvette a kulcsait egy asztalkáról. Ahogy kijöttek a lakásból, bezárta maguk mögött az ajtót. Utána lementek a lifttel a földszintre, és egy padra telepedtek a tágas előcsarnokban.
– Keresd meg nekem Vaszilijt – mondta Tánya.
Gyimka a fejét rázta.
– Nem!
A lány kis híján rákiáltott:
– Miért nem?
– Egy hajszálon múlott, hogy száműzzenek Harkovba. Új állásom van. Miféle benyomást fogok kelteni, ha kérdezősködni kezdek egy elítélt másként gondolkodó után?
– Beszélnem kell Vaszilijjal!
– Nem értem, miért.
– Képzeld csak el, hogy érezheti magát! Több mint egy éve, hogy letelt a büntetése, de még mindig ott van. Talán attól is félhet, hogy az élete végéig ott kell maradnia! Meg kell mondanom neki, hogy nem felejtettük el.
Gyimka megfogta a testvére kezét.
– Sajnálom, Tánya, tudom, hogy szíveled. De mi jó származik abból, ha kockáztatom a bőrömet?
– A Fagyásból ítélve nagy író, és belesűrít az írásába mindent, ami rossz a hazánkban. Meg kell mondanom neki, hogy írjon még többet.
– És?
– A Kremlben dolgozol. Nem változtathatsz semmin. Brezsnyev sose fogja megreformálni a kommunizmust.
– Tudom. Kétségbe is vagyok esve.
– Ebben az országban vége a politizálásnak. Mostantól az irodalom lehet az egyetlen reményünk.
– Számít itt egy novella?
– Ki tudja? De mi mást tehetünk? Ugyan már, Gyimka, sose érlettünk egyet abban, hogy megreformálni vagy felszámolni kell-e a kommunizmust, de egyikünk sem adta fel csak úgy!
– Hát, nem tudom.
– Nézz utána, hol lakik és dolgozik Vaszilij Jenkov. Mondd azt, hogy

bizalmas jellegű politikai kutatás egy jelentéshez, amelyen dolgozol.
– Igazad van – sóhajtott Gyimka. – Nem adhatjuk fel csak úgy.
– Köszönöm.
Gyimka két nap alatt megszerezte az információt. Vaszilijt kiengedték a kényszermunkatáborból, de valamilyen okból nem szerepelt új cím az aktán. Egyébként egy villanyerőműben dolgozott pár kilométernyire Irkutszktól. Az aktához azt a megjegyzést fűzték, hogy egyelőre nem kaphat utazási engedélyt.
Tányát egy Irina nevű, harmincas nő, a szibériai toborzóiroda képviselője fogadta a repülőtéren. Tánya jobban örült volna egy férfinak. A nőknek jobbak a megérzéseik; Irina kitalálhatja Tánya jövetelének valódi okát.
– Arra gondoltam, hogy kezdhetnénk a központi nagyáruházban! – mondta jókedvűen Irina. – Tudta, hogy nálunk rengeteg olyasmi kapható, amikhez Moszkvában sem könnyű hozzájutni?
Tánya lelkesedést erőltetett magára.
– Hát ez fantasztikus!
Irina egy Moszkvics 410-es terepjáróval vitte be a városba. Tánya bedobta a poggyászát a Centrál Hotelbe, azután hagyta, hogy végigkalauzolják az áruházon, és a türelmetlenségét visszafojtva interjút készített az igazgatóval és egy kiszolgálóval.
– Szeretnék kimenni a Csenkov villanyerőműbe – mondta az interjúk után.
– Ó! – csodálkozott Irina. – De miért?
– Voltam ott, amikor legutóbb jártam Szibériában. – Ez hazugság, de Irina úgysem fogja megtudni. – Többek között arról akarok írni, hogyan változott meg itt az élet. Továbbá szeretnék újból interjút készíteni azokkal, akikkel az első alkalommal találkoztam.
– De a villanyerőművet nem értesítették az ön érkezéséről.
– Ez így nagyon jó, nem szívesen zavarnám meg őket a munkájukban. Körülnézünk, és majd ebédszünetben beszélek a munkásokkal.
– Ahogy óhajtja. – Irinának nem tetszett a terv, de mindent el kellett követnie, amivel elnyerheti a neves újságíró tetszését.
A Csenkov régi, szénüzemű erőmű volt. A harmincas években épült, amikor még nem volt szempont a tisztaság. Szénszaga volt a levegőnek, és

mindent belepett a korom, szürkévé változtatva a fehéret, és feketévé a szürkét. Az öltönyt és piszkos inget viselő igazgató nem is titkolt meglepetéssel fogadta őket.

Miközben Tányát körbekalauzolták, egyfolytában Vaszilijt kereste. Nem lesz nehéz észrevenni azt a magas alakot a sűrű, sötét hajával, a filmsztár külsejével. De nem szabad mutatnia sem Irinának, sem senkinek a közelben, hogy jól ismeri Vaszilijt, és miatta jött Szibériába. „Maga ismerősnek tűnik – mondja majd. – Úgy rémlik, magával is csináltam interjút, amikor először jártam itt.” Vaszilij fürge eszű, azonnal megérti, miről van szó, de Tányának minél hosszabban kell majd beszélnie, hogy a férfi összeszedhesse magát, mert biztosan meg lesz döbbenve a viszontlátástól.

Úgy okoskodott, hogy egy villanyszerelő alighanem a vezérlőben dolgozik vagy a kazánházban, de aztán észbe kapott, hogy az erőműben akárhol lehet javítani a konnektorokat vagy az áramköröket.

Vajon mennyire változott meg az eltelt évek során? Vélhetőleg még mindig a barátjának tekinti Tányát, különben miért küldte volna el neki a novellát? Bizonyára itt is van barátnője, őt ismerve akár több is lehet. Sztoikusan fogja-e fel az elhúzódó börtönbüntetését, vagy dühöng az igazságtalanság miatt? Szánalmat vár, vagy legorombítja Tányát, amiért nem szabadította ki?

Lelkiismeretesen végezte a munkáját, kifaggatta a munkásokat, hogy érzik magukat Szibériában. Mindenki dicsérte a magas fizetést és a gyors előléptetést, amit annak köszönhettek, hogy hiány volt szakképzett munkaerőben. Sokan csak nevettek a nehézségeken. Érezni lehetett rajtuk a pionírok bajtársiasságát.

Eljött az ebédszünet, de Tánya még mindig nem látta Vaszilijt. Őrjítő volt. Hiszen itt van valahol a közelben!

Irina az igazgatósági ebédlőbe vitte, de Tánya ragaszkodott ahhoz, hogy a munkásmenzán akar ebédelni. Az emberek fölengedtek evés közben, őszintébben, színesebben beszéltek. Tánya jegyzetelt, és egyfolytában nézegetett, kereste a következő interjúalanyát, és várta Vaszilijt.

De letelt az ebédszünet, és a férfi még mindig nem volt sehol. Az étkezdéből kezdtek elszállingózni az emberek. Irina javasolta, hogy térjenek át a következő programra, a látogatásra egy iskolában, ahol Tányának alkalma lesz fiatal anyákkal beszélni. A lánynak nem jutott eszébe

semmilyen ürügy a további maradáshoz.
Kénytelen lesz név szerint rákérdezni. Elképzelte, amint azt mondja: *Találkoztam itt a múltkor egy érdekes emberrel, hogy is hívták? Vaszilij… igen, Vaszilij Jenkov. Nem tudna utánajárni, hogy itt dolgozik-e még?* Hát ez nem hangzik hihetően. Irina természetesen utánajár, de egyáltalán nem ostoba, és bizonyosan szöget üt a fejébe, hogy miért érdekli Tányát éppen ez a férfi? Hamarosan kideríti, hogy Vaszilij politikai fogolyként került Szibériába. Utána már csak az a kérdés, hogy miként dönt Irina? Befogja-e a száját, és a maga dolgával törődik, ami az elterjedt magatartás a Szovjetunióban, vagy azzal akar piros pontokat szerezni magának, hogy szóba hozza Tánya kérését valakinek, aki nála magasabban áll a párt szamárlétráján?
Éveken át senki sem tudott Tánya és Vaszilij barátságáról. Ez volt az ő védelmük. Ezért nem ítélték Őket életfogytiglani börtönre egy felforgató újság megjelentetése miatt. Vaszilij letartóztatása után egyetlen embernek árulta el a titkot: az ikertestvérének. Danyiil magától jött rá. De most az a veszély fenyegeti, hogy felkelti egy idegen gyanúját.
Összeszedte a bátorságát a beszédhez. Ekkor megjelent Vaszilij.
Tánya a szájára szorította a tenyerét, hogy ne sikoltson.
Vaszilij olyan volt, mint egy öregember. Lefogyott, a háta meggörnyedt. Hosszú, csapzott haja sávokban őszült. Érzékien szép arca beesett, megráncosodott. Mocskos kezeslábast viselt, a zsebében csavarhúzókkal. Bicegett.
– Valami baj van, Dvorkina elvtársnő? – kérdezte Irina.
– Beleállt a fogamba a fájás – rögtönzött Tánya.
– Jaj, de sajnálom!
A lány nem tudta, hogy Irina hiszi-e, amit mond.
Majd kiugrott a szíve. Mérhetetlenül boldog volt, hogy megtalálta Vaszilijt, ugyanakkor elszörnyedt romos külsejétől, és még el is kellett titkolnia ezt az érzelmi vihart Irina elől.
Felállt, hogy a férfinak látnia kelljen. Kevesen maradtak az étkezésben, így nem kerülhette el Vaszilij figyelmét. Csak az arcélét mutatta neki, elfordította a tekintetét, nehogy felkeltse Irina gyanúját. Fölvette a táskáját, mintha menni készülne.
– Ahogy hazaérek, rögtön meg kell mutatnom magamat egy fogorvosnak –

mondta.

Látta a szeme sarkából, hogy Vaszilij megtorpan, rámered. Gyorsan megszólalt, hogy magára vonja Irina figyelmét:

– Mesélne az iskoláról, ahova megyünk? Mennyi idősek a tanulók?

Az ajtóhoz indultak, közben Irina válaszolt a kérdésre. Tánya igyekezett anélkül megfigyelni Vaszilijt, hogy ránézett volna. A férfi dermedten állt, és percek óla csak bámult. Irina értetlen pillantást vetett rá, ahogy közelebb értek hozzá.

Ekkor Tánya egyenesen belenézett a férfi szemébe.

A beesett arc maga volt a megdöbbenés. Vaszilijnak még a szája is kinyílt, és rezzenetlen pillákkal bámult a lányra. De a sokkon kívül volt a tekintetében valami más is, amiben Tánya fölismerte a reményt – az elképedt, hitetlenkedő, fájdalmas reményt. Még nem győzték le mindenestül, valami erőt adott ennek az emberroncsnak, hogy megírja azt a csodálatos történetet.

Tányának eszébe jutott az előre megfogalmazott szöveg.

– Én ismerem magát valahonnan – nem találkoztunk három éve, amikor utoljára itt jártam? Tatjána Dvorkina vagyok, a TASZSZ-nak dolgozom.

Vaszilij becsukta a száját, és megpróbálta összeszedni magát, de még mindig olyan volt, mint akit fejbe vágtak. Tánya tovább csevegett:

– Folytatom a sorozatomat a Szibériába áttelepült pionírokról. Elnézést, nem emlékszem a nevére, de hát több száz embert interjú-voltam meg az utóbbi három évben!

– Jenkov – nyögte ki végre. – Vaszilij Jenkov.

– Nagyon érdekes beszélgetést folytattunk – mondta a lány. –Most kezd csak eszembe jutni. Okvetlenül meg kell interjúvolnom még egyszer.

Irina az órájára nézett.

– El fogunk késni. Nálunk korán bezárnak az iskolák.

Tánya bólintott a fiatalasszonynak, majd Vaszilijhoz fordult:

– Találkozhatnánk ma este? Nem lenne nagy fáradság, ha el kellene jönnie a Centrál Hotelbe? Esetleg megihatnánk egy pohárkával.

– A Centrál Hotelben – ismételte Vaszilij.

– Hatkor?

– Hatkor a Centrál Hotelben.

– Akkor viszontlátásra ott – szólt Tánya, azzal kivonult.

Szerette volna megnyugtatni Vaszilijt, hogy nem felejtették el. Ez már megtörtént, de elég-e vajon? Megcsillanthat előtte bármilyen reményt? Azt is el akarta mondani neki, hogy csodálatos a novellája, és még többet kellene írnia, de mivel bátoríthatná? A *Fagyást* nem lehet leközölni, és valószínűleg ugyanez lenne Vaszilij minden írásával. A lány attól félt, hogy Vaszilij végül nem jobban, hanem még rosszabbul fogja érezni magát.

A bárban várta. A szálloda nem volt rossz. Szibériába csak hivatalos látogatók jöttek – itt senki sem vakációzott úgy, hogy a hotel fel volt szerelve minden luxussal, amit csak elvárhatott a kommunista elit.

Vaszilij valamivel jobban festett, mint az erőműben. Megfésülte a haját, és tiszta inget vett. Még mindig olyan volt, mint aki súlyos betegségen esett át, de a szemében ragyogott az értelem.

Megfogta a lány két kezét.

– Köszönöm, hogy eljöttél – szólt a felindulástól remegő hangon. – El nem mondhatom, milyen sokat jelent ez nekem. Igaz barát vagy, színarany barát.

Tánya megcsókolta az arcát.

Sört rendeltek. Vaszilij úgy falta az ingyen földimogyorót, mint akit éhhalál fenyeget.

– Csodálatos a novellád – szólt Tánya. – Nemcsak jó, de rendkívüli.

Vaszilij elmosolyodott.

– Köszönöm. Talán valami értékes is kisül ebből a szörnyű helyből.

– Nem én vagyok az egyetlen, aki csodálja. A *Novij Mir* szerkesztői elfogadták publikálásra. – A férfi arca felragyogott. Tányának ismét le kellett szállítania a földre. – De meggondolták magukat Hruscsov eltávolítása után.

A ragyogás kihunyt. Aztán Vaszilij vett magának még egy marék földimogyorót.

– Nem vagyok meglepve – mondta a régi egykedvűségével. – Legalább tetszett nekik, és ez a fontos. Érdemes volt megírni.

– Lemásoltam néhány példányban, és elküldtem őket – természetesen névtelenül – olyanoknak, akik olvasták annak idején a *Szakadárt*. – Tánya rövid szünetet tartott. Amit most akart mondani, ahhoz nagy merészség kellett. Ha egyszer kimondta, nem táncolhat vissza. Belevágott. – Az

egyetlen másik dolog, amit megtehetek, hogy megpróbálok kijuttatni egy példányt Nyugatra.

Látta, hogy a férfi szemében felcsillan az optimizmus. De azért úgy tett, mintha kételkedne.

– Az nagy veszélybe sodorna téged.

– És téged is.

A férfi vállat vont.

– Miért, mit csinálhatnak velem? Elküldenek Szibériába? Te viszont mindent elveszíthetsz.

– Tudnál írni még novellákat?

Vaszilij elővett a zakója alól egy nagy, megviselt borítékot.

– Már írtam – mondta, azzal odaadta a borítékot a lánynak. Kiitta a sörét.

Tánya belepillantott a borítékba. Vaszilij apró, takaros betűi borították el a papírlapokat.

– Hiszen ez elég egy könyvre! – mondta ujjongva. Aztán észbe kapott, hogyha elkapják ezzel az anyaggal, ő is itt ragadhat Szibériában. Gyorsan eltüntette a köteget a válltáskájában.

– Mihez kezdesz vele? – kérdezte Vaszilij.

Tánya pár pillanatig töprengett.

– Lipcsében, Kelet-Németországban minden évben tartanak könyvvásárt. Meg tudnám szervezni, hogy én tudósítsak róla a TASZSZ-nak. Beszélek németül valamennyire. Nyugati kiadók – párizsiak, londoniak, New York-iak – is el szoktak jönni a vásárra. Talán elérhetném, hogy fordításban jelenjen meg a könyved.

Vaszilij arca kigyúlt.

– Gondolod?

– Hiszem, hogy a *Fagyás* van olyan jó.

– Olyan csodálatos lenne! Csakhogy ez borzasztó kockázat neked.

A lány bólintott.

– Neked is. Ha a hatóság valaha is megtudja, ki a szerző, nagy bajban leszel.

Vaszilij fölnevetett.

– Nézz már rám! Éhes vagyok, rongyokban járok, munkásszállón lakom, ahol örökké hideg van – mitől félnék?

Tányának eddig nem is jutott eszébe, hogy Vaszilij talán nem jut elég

ételhez.
– Van itt egy étterem – mondta. – Jössz vacsorázni?
– Igen, köszönöm.
Vaszilij bélszínt kért Stroganoff módra, főtt burgonyával. A pincérnő egy kosárka zsemlét helyezett az asztalra, ahogy a banketteken szokás. Vaszilij megette az összes zsemlét. A bélszín után pirozskit – párolt szilvával töltött, sült kelt tésztát – rendelt, és megette Tánya tányérjáról a maradékot.
– Azt hittem, itt jól megfizetik a szakmunkásokat – mondta a lány.
– Az önkénteseket igen. A volt foglyokat nem. A hatóság csupán akkor tartja be a bértáblázatot, ha ráparancsolnak.
– Küldhetek neked ételt?
A férfi a fejét rázta.
– A KGB mindent ellop. A csomagok feltépve érkeznek, „hivatalosan átvizsgált gyanús küldemény” felirattal, és minden használható eltűnik belőlük. A szobaszomszédom hat üres lekváros üveget kapott.
Tánya kifizette a számlát.
– Van saját fürdőszobád itt a szállodában? – kérdezte Vaszilij.
– Igen.
– Meleg víz is van benne?
– Természetesen.
– Lezuhanyozhatnék? A munkásszállóban csak hetente egyszer van meleg víz, és akkor is rohanni kell, mielőtt kifogy.
Fölmentek.
Vaszilij sok időt töltött a fürdőszobában. Tánya ült az ágyán, és nézte a piszkos havat. Szédelgett. Volt valamilyen homályos képe a kényszermunkatáborokról, de csak most fogta fel a megsemmisítő igazságot, amikor Vaszilijjal találkozott. Korábban el sem tudta képzelni a rabok szenvedését. De Vaszilij mégsem adta meg magát a kétségbeesésnek. Talált valahol magában erőt és bátorságot, hogy szenvedéllyel és humorral tudjon írni az élményeiről. Tánya jobban csodálta, mint valaha.
Amikor Vaszilij előkerült a fürdőből, elbúcsúztak. Valamikor régen megpróbálkozott volna a lánynál, de most láthatólag meg sem fordult a fejében a gondolat.
Tánya odaadta neki minden pénzét, egy tábla csokoládét és két hosszú alsót, amely ugyan kissé rövid lesz Vaszilij lábszárára, de minden másban

passzolni fog rá.

– Annál csak jobb lehet, amid van – mondta.

– Hát az biztos – felelte Vaszilij. – Ugyanis nincs semmiféle.

Miután a férfi elment, Tánya sírt.

36. fejezet

Karolint minden alkalommal megríkatta, amikor a *Love Is It* ment a luxemburgi rádióban.

A tizenhat éves Lili úgy vélte, hogy tudja, mit érez Karolin. Olyan volt, mintha Walli itthon lenne, a szomszéd szobában énekelne és gitározna. Csak az a különbség, hogy most nem mehetnek át hozzá, nem láthatják, és nem mondhatják el neki, hogy milyen szép.

Ha Alice ébren volt, a rádió közelébe ültették és azt mondták neki:

– Ez a te apukád! – A kislány nem értette, de azt tudta, hogy ez valami izgalmas. Néha Karolin is elénekelte neki a dalt. Lili gitáron kísérte, és tercelt neki.

Lili hivatása most az volt, hogy segítsen Karolinnak és Alice-nak kivándorolni Nyugatra, ahol újra megtalálják Wallit.

Karolin ott lakott Franckéknál a mittei házban. A szülei hallani sem akartak róla, mert szégyent hozott rájuk a törvénytelen gyerekkel. Igazság szerint a Stasi fenyegette meg az öreg Koontzot, hogy elveszíti az ellenőri állását a buszgarázsban, amiért a lánya összeállt Wallival. Így hát elkergették a háztól Karolint, aki beköltözött Walli családjához.

Lili örült neki. Karolin olyan volt, mint egy idősebb nővér: pótolta Rebeccát. A babát meg egyenesen imádta. Mindennap tanítás után vigyázott két órát Alice-ra, hogy Karolin kikapcsolódhasson.

Mivel ma volt Alice első születésnapja, Lili tortát sütött. Alice az etetőszékben ülve boldogan püfölt fakanállal egy tálkát, miközben Lili kikeverte a könnyű piskótát, amit a baba is megehetett.

Karolin fent volt az emeleten a szobájában, és hallgatta a luxemburgi rádiót.

Alice születésnapja egyben a gyilkosság évfordulója is volt. A nyugatnémet rádió és televízió műsorokat sugárzott Kennedy elnökről, és halálának hatásairól. A keletnémet adók elbagatellizálták az eseményt.

Lyndon B. Johnson, aki majdnem egy évig volt ügyvezető elnök, három hete elsöprő győzelmet aratott a republikánus ultrakonzervatív Goldwater fölött. Lili örült. Noha Hitler az *ő* születése előtt halt meg, ismerte hazája

történelmét, és rettegett a politikusoktól, akik mentségeket kerestek a fajgyűlöletre.

Johnson nem volt olyan karizmatikus, mint Kennedy, ám ugyanúgy el volt szánva rá, hogy megvédi Nyugat-Berlint, márpedig a legtöbb németnek ez számított a fal két oldalán.

Lili éppen kivette a tortát a sütőből, amikor az anyja megérkezett a munkából. Carlának sikerült megtartani főnővéri állását egy nagy kórházban, holottköztudottan szociáldemokrata volt valamikor. Egyszer, amikor azt pletykálták róla, hogy ki fogják rúgni, az ápolónők sztrájkkal fenyegetőztek. A kórházigazgató azzal az ígérettel volt kénytelen elhárítani a bajt, hogy továbbra is Carla marad a főnökük.

Lili apja kénytelen volt munkát vállalni, bár egy időben távirányítással próbálta vezetni a nyugat-berlini vállalkozását. Mérnökként dolgozott egy kelet-berlini gyárban, amely a nyugatnémet televízióknál sokkal silányabb minőségű készülékeket gyártott. Kezdetben volt néhány javaslata a termék javítására, de ezt úgy tekintették, hogy bírálja a feletteseit, ezért abbahagyta. Ma este, ahogy hazaérkezett a munkából, azonnal bejött a konyhába, hogy közösen elénekelhessék a hagyományos német köszöntőt: „Hoch soll sie leben!” Éljen soká!

Utána körülülték a konyhaasztalt, és arról beszélgettek, hogy Alice meglátja-e valaha az apját.

Karolin beadta a kivándorlási kérvényt. A szökés évről évre nehezebb lett; ennek dacára Karolin megpróbálkozhatott volna vele, ha egyedül van, de nem volt hajlandó kockáztatni Alice életét. Minden évben törvényesen kiengedtek néhány embert. Senki sem tudta, milyen alapon bírálják el ezeket a kérvényeket, de úgy tűnt, szinte nem is engednek ki mást, csak eltartottakat, akik nem végeztek termelő-munkát: gyerekeket és öregeket.

Karolin és Alice nem termeltek, és eltartottak voltak, de a kérvényüket elutasították.

Amit szokás szerint nem indokoltak.

Az állam természetesen nem közölte, hogy lehet-e fellebbezni. Az információhiányt most is a szóbeszéd pótolta. Olyasmiket híreszteltek, hogy lehet közvetlenül az államfőhöz, Walter Ulbrichthoz fordulni.

Az alacsony Ulbricht, aki Lenin-fazonra nyíratta a szakállát, nem tűnt hiteles megváltónak. Szolgaian dogmatikus volt mindenben, a pletyka szerint

örült a moszkvai államcsínynek, mert Hruscsovot nem tartotta elég ortodoxnak. Karolin ettől függetlenül írt neki egy magánlevelet, amelyben elmagyarázta, hogy ki kell vándorolnia, mert másképp nem mehet feleségül a gyereke apjához.

– Állítólag a hagyományos családi erkölcs híve – mondta Karolin. – Ha ez igaz, akkor segítenie kell egy nőn, aki csak apát akar a gyerekének.

Kelet-Németországban az emberek a fél életüket azzal töltötték, hogy megpróbálták kitalálni, mit tervez vagy akar, vagy gondol az állam. A rezsim kiszámíthatatlan volt. Engedte, hogy az ifjúsági klubokban lejátsszanak néhány rock and roll lemezt, azután váratlanul betiltotta mindet. Egy ideig nem írták elő, ki mit viseljen, azután elkezdték letartóztatni a farmeres srácokat. Az ország alkotmánya garantálta az utazáshoz való jogot, de nagyon kevesen kaptak engedélyt, hogy meglátogassák nyugat-németországi rokonaikat.

– Azt sose tudhatod, hogy egy zsarnok mit fog tenni – csatlakozott a beszélgetéshez Maud nagymama. – A bizonytalanság az egyik fegyverük. Én éltem a nácizmusban és a kommunizmusban is. Nyomasztóan hasonlítanak.

Odakint kopogtattak. Lili megnézte, ki az, és elszörnyedt. Egykori sógora, Hans Hoffmann állt a küszöbön.

– Mit akarsz, Hans? – szólt ki a résnyire nyitott ajtón.

Hans nagydarab ember volt, simán félrelökhette volna a lányt, de nem tette.

– Nyiss ajtót, Lili – mondta fáradt türelmetlenséggel. – A rendőrséget képviselem, be kell engedned.

Lili szíve kalapált, de nem mozdult, csak hátrakiáltott:

– Anya! Hans Hoffmann van itt!

Carla kirohant a konyhából.

– Hansot mondtál?

– Igen!

Carla átvette a lánya helyét az ajtónál.

– Itt nincs helyed, Hans – mondta. Kihívó egykedvűséggel beszélt, de Lili hallotta, hogy kapkodja a levegőt a szorongástól.

– Valóban? – kérdezte flegmán Hans. – Akkor is beszélnem kell Karolin Koontzcal.

Lili fojtottan felsikkantott rémületben. Miért Karolinnal?

Carla hangot is adott a lánya gondolatának:

– Miért?

– Levelet írt Walter Ulbricht főtitkár elvtársnak.

– Az bűn?

– Épp ellenkezőleg. Ő a nép vezére. Bárki írhat neki. Ő csak örül, amikor hall róluk.

– Akkor miért jöttél ide, hogy rémítgesd Karolint?

– Majd Koontz kisasszonnyal fogom ismertetni a jövetelem célját. Nem gondolod, hogy okosabb lenne, ha betessékelnél?

– Talán köze van a kivándorlási kérelemhez – súgta Carla a lányának. – Jobb lesz, ha megtudjuk.

Kitárta az ajtót.

Hans belépett az előtérbe. A negyvenes éveihez közeledő, nagydarab ember volt, a válla már kissé meggörnyedt. Vastag, sötétkék, kétsoros felöltőt viselt, olyan minőségűt, ami általában nem kapható a keletnémet üzletekben. Még hatalmasabbnak és még fenyegetőbbnek látszott tőle. Lili ösztönösen elhúzódott a közeléből.

Hans ismerte a járást. Úgy viselkedett, mintha még mindig itt lakna. Levette a felsőkabátját, felakasztotta a fogasra, azután invitálás nélkül bevonult a konyhába.

Lili és Carla követte.

Werner fölállt. Lili riadtan töprengett, hogy elővette-e a pisztolyát a rejtekhelyéről a konyhaszekrényben, a fazekak mögül. Anya talán épp azért vitatkozott a küszöbön, hogy apának legyen ideje hozzá. Ökölbe szorította a kezét, hogy ne remegjen.

Werner nem palástolta az ellenszenvét.

– Csodálkozom, hogy beteszi a lábát ebbe a házba – mondta. – Hogy nem szégyell idejönni azok után, amit művelt?

Karolin értetlenül, szorongva nézte őket. Lili ráeszmélt, hogy nem tudja, kicsoda Hans.

– Titkosrendőr! – sziszegte oda. – Feleségül vette a nővéremet, és egy évig lakott itt, hogy kémkedhessen utánunk!

Karolin a szájához kapott. Elakadt a lélegzete.

– Ő az? – súgta vissza. – Walli mesélt róla nekem. Hogy tehetett ilyet?

Hans meghallotta a sutyorgásukat.

– Maga nyilván Karolin – mondta. – Maga írt a főtitkár elvtársnak.
Karolin rémülten, ugyanakkor dacosan meredt rá.
– Feleségül akarok menni a gyerekem apjához. Meg fogják engedni?
Hans az etetőszékében ülő Alice-ra pillantott.
– Milyen bájos gyermek – mondta. – Fiú vagy kislány?
Lili már attól reszketni kezdett félelmében, ahogy Hans ránézett a babára.
– Lány – felelt vonakodva Karolin.
– Hogy hívják?
– Alice.
– Alice. Igen, úgy rémlik, írta is a levelében.
Ez a mímelt kedveskedés valamiért ijesztőbb volt a fenyegetésnél.
Hans kihúzott magának egy széket, és letelepedett a konyhaasztalhoz.
– Nos, Karolin, tehát el akarja hagyni a hazáját.
– Inkább örülniük kellene. Ennek az államnak nem tetszik a zeném.
– De miért akar dekadens amerikai popzenét játszani?
– A rock and rollt az amerikai négerek találták ki. Ez az elnyomott nép zenéje. Forradalmi. Ezért furcsállom, hogy Ulbricht elvtárs gyűlöli a rock and rollt.
Ha vitára került a sor, Hans mindig elengedte a füle mellett azokat az érveket, amelyekre nem tudott mit válaszolni.
– Hiszen a német kultúra olyan gazdag gyönyörű népdalokban – folytatta.
– Szeretem a német népdalokat. Bizonyosan többet ismerek, mint maga. De a zene nemzetközi.
Maud nagymama előrehajolt, és csípősen megjegyezte:
– Mint a szocializmus, elvtárs.
Hans nem vett tudomást róla.
– Azonkívül a szüleim elkergettek hazulról – folytatta Karolin.
– Az erkölcstelen viselkedése miatt.
Lili felháborodott.
– Azért rúgták ki, Hans, mert megfenyegetted az apját!
– Szó sincs róla – felelte Hans mézesmázosan. – Mit kell tenniük a tisztességes szülőknek, ha a lányuk antiszociális magatartású?
Dühös könnyek szöktek Karolin szemébe.
– Sose voltam az!
– Mégis van egy törvénytelen gyereke.

Maud ismét közbeszólt.

– Kissé hiányosak a biológiai ismeretei, Hans. Egy gyerekhez egyetlen férfi kell, úgy házasságon belül, mint kívül. Ahhoz nem kell lefeküdni fűvel-fával.

Ez az elevenén találta Hansot, de ismét nem volt hajlandó bekapni a csalit. Továbbra is Karolinhoz intézte szavait:

– Azt az embert, akihez maga feleségül akar menni, gyilkosságért körözik. Megölt egy határőrt, és Nyugatra szökött.

– Szeretem.

– Tehát, Karolin, maga a főtitkár elvtárshoz könyörög, hogy részesülhessen a kivándorlás kiváltságában.

– Az nem kiváltság, hanem jog – mutatott rá Carla. – A szabad emberek oda mehetnek, ahova akarnak.

Hansnak ez sok volt.

– Maguk azt képzelik, hogy mindent megtehetnek! El sem jut a tudatukig, hogy egy olyan társadalomhoz tartoznak, amelyben mindenki egyszerre lép! Még a halak a tengerben is tudják, hogy rajban kell úszniuk!

– De mi nem vagyunk halak.

Hans elengedte a füle mellett a választ.

– Maga erkölcstelen nő, akit a családja is megtagadott a züllött viselkedése miatt – közölte Karolinnal –, mire egy olyan családnál keresett menedéket, amely közismert az antiszociális hajlamairól, és egy gyilkoshoz óhajt feleségül menni.

– Ő nem gyilkos – suttogta Karolin.

– Ha az állampolgárok Ulbricht elvtársnak írnak, a leveleiket az Állambiztonsági Minisztériumhoz juttatják el mérlegelés céljából. A magáé, Karolin, egy beosztott munkatárshoz került, aki, lévén fiatal és tapasztalatlan, megszánta a leányanyát, és javasolta, hogy adják meg neki az engedélyt. – Ez akár jó hír is lehetne, gondolta Lili, ám bizonyos volt benne, hogy hátra van még a feketeleves, és igaza lett. –Szerencsére a fölöttese nekem továbbította a levelet, mert emlékezett rá, hogy nekem már volt dolgom ezzel… – Viszolyogva körülnézett. – Ezzel a fegyelmezetlen, nonkonformista, felforgató csoporttal.

Lili már tudta, mi következik. Szívet tépő volt. Hans azért jött ide, mert közölni akarja velük, hogy miatta utasították el Karolin kérelmét.

Személyesen akarja beledörgölni a sebeikbe a sót.

– Meg fogja kapni a hivatalos választ, mert mindenki kap – mondta Hans. – De tőlem máris értesülhet róla, hogy nem kap engedélyt a kivándorlásra.

– De meglátogathatom Wallit? – esdekelt Karolin. – Csak pár napra? Alice még sose látta az apját!

– Nem – válaszolta merev mosollyal Hans. – Azoknak, akik kérelmezték a kivándorlást, a továbbiakban nem engedélyezik a külföldi üdülést. – Egy pillanatra átütött a vonásain a gyűlölet. – Ennyire ostobának néz minket?

– Egy év múlva ismét kérelmezni fogom – jelentette ki Karolin.

Hans felállt. Diadalmas fölénnyel mosolygott.

– Jövőre is ugyanaz lesz a válasz, két év múlva is és mindig. – Végighordozta rajtuk a tekintetét. – Innen egyikük sem távozhat. Soha. Ezt megígérhetem.

Azzal elment.

Dave Williams telefonált a Classic Recordsnak.

– Helló, Cherry, itt Dave – mondta. – Beszélhetnék Erickel?

– Jelenleg házon kívül van – felelte a recepciós.

– Harmadszor keresem! – méltatlankodott csalódottan a fiú.

– Pech.

– Igazán visszahívhatna!

– Majd szólok neki.

Dave letette.

Ez nem pech volt. Valami rosszabb.

A Plum Nellie-nek príma volt az 1964-es év. A *Love Is It* feltört a slágerlista élére, a banda – Lenny nélkül – olyan popsztárok társaságában turnézta végig Angliát, mint a legendás Chuck Berry. Dave és Walli beköltözött egy kétszobás lakásba a színházi negyedben.

Ám mostanára lekonyult a lendület. Ami dühítő volt.

A Plum Nellie kiadott egy második lemezt. Tekintettel a karácsonyi dömpingre, a Classic nagy sietve kiadta a *Shake, Rattle and Rollt,* a B oldalon a *Hoochie Coochie Manuel.* Eric nem kérte ki a csoport véleményét, holott Dave jobban szeretett volna valami új számot.

Neki volt igaza: a *Shake, Rattle and Roll* bukta lett. Most, 1965 januárjában Dave pánikba esett, ha az előttük álló évre gondolt. Egész

éjszaka azt álmodta, hogy leesik valahonnan – tetőről, repülőgépből, létráról –, és amikor felriadt, azt érezte, hogy hamarosan vége az életének. Ugyanez az érzés rohanta meg, ha eszébe jutott a jövő.

Azzal áltatta magát, hogy zenész lehet. Otthagyta a szülői házat és az iskolát. Tizenhat éves volt, elég idős ahhoz, hogy megházasodjon és adót fizessen. Azt hitte, karriert csinált. Erre váratlanul szétcsúszik minden. Nem tudta, mihez fogjon. Semmihez sem értett a zenén kívül. Azt a megaláztatást nem bírta volna elviselni, hogy visszakullogjon a szüleihez. A régimódi történetekben a főszereplő fiú „tengerre szállna”. Dave-nek tetszett is az ötlet, hogy eltűnik, majd öt év múlva bronz barnán, szakállasán, távoli helyekről szóló mesékkel bukkan fel újra, de a szíve mélyén tudta, hogy nem bírná a tengerészet fegyelmét. Rosszabb lenne, mint az iskola.

Még csak nője sem volt. Amikor otthagyta az iskolát, Linda Róbertsonnal is lezárta a románcot. A lány azt mondta, számított rá, de azért sírt. Miután megkapta a gázsit a Plum Nellie fellépéséért a *Tök szupi*-ban, elkérte Mickie McFee számát Erictól, és megkérdezte a nőt, nincs-e kedve eljönni vele vacsorázni és esetleg moziba. Mickie hosszas gondolkodás után azt felelte:

– Nem. Igazán édes vagy, de nem mutatkozhatok egy tizenhat évessel. Így is rossz a hírem, nem akarom, hogy még bolondnak is nézzenek.

Dave meg volt sértve.

Walli ott ült mellette, kezében a gitárjával, mint rendesen. A bal keze középső ujjára húzott fémcsővel pengette a húrokat és énekelt:

– *Woke up this morning, believe I’ll dust my broom.*

Dave a homlokát ráncolta.

– Ez Elmore James! – mondta egy perccel később.

– Üvegnyak gitár a neve – magyarázta Walli. – A törött üvegpalack nyakával csinálták, de most valaki gyártani kezdte ezeket a fémtárgyakat.

– Klasszul hangzik.

– Miért telefonálsz mindig Ericnek?

– Tudni akarom, hány példányban kelt el a *Shake, Rattle and Roll,* mi van a *Love Is It* amerikai kiadásával, és lesz-e turnénk egyáltalán – erre a menedzserünk még csak szóba sem áll velem!

– Rúgd ki – mondta Walli. – Ez egy ürge.

Walli angolsága még nem volt tökéletes.

– Úgy érted, patkány – igazította ki Dave. – Úgy kell mondani, hogy patkány, és nem ürge.

– Köszönöm.

– Hogy rúghatnám ki, ha még a telefont sem hajlandó fölvenni? – borongott Dave.

– Menj oda az irodájába.

Dave ránézett.

– Tudod, hogy te nem is vagy olyan buta, mint amilyennek látszol? – Kezdte jobban érezni magát. – Pontosan ezt fogom tenni.

Rögtön elszállt a búskomorsága, ahogy kilépett az ajtón. Volt valami London utcáiban, amitől mindig felvidult. Hiába, ez az egyik legpazarabb város a világon; itt minden megtörténhet!

A Denmark Street másfél kilométernyire se volt. Dave tizenöt perc alatt odaért. Felment a lépcsőn a Classic Records irodájába.

– Eric házon kívül van – közölte Cherry.

– Biztos? – kérdezte Dave, aki annyira nekibátorodott, hogy benyitott az irodába.

Eric csakugyan ott ült az asztalánál. Először némileg hülye képet vágott, amiért rajtakapták a sompolygásán, de rögtön méregbe is gurult.

– Mit akarsz?

Dave egyelőre nem felelt. Az apjuk mondta néha: „Azért, mert valaki kérdez valamit, ne higgyétek, hogy válaszolnotok kell rá. Ezt a politikában tanultam meg." Ő tehát csak belépett a szobába, és becsukta maga mögött az ajtót.

Ha állva marad, gondolta, az úgy veszi ki magát, mintha azt várná, hogy minden pillanatban elküldhetik. Úgyhogy leült Erickel szemközt, és keresztbe vetette a lábát.

Azután megkérdezte:

– Miért bujkálsz előlem?

– Sok dolgom volt, te arrogáns kis majom. Mi van?

– Ó, sokféle – válaszolta nagyvonalúan Dave. – Mi van a *Shake, Rattle and Roll-al?* Mit fogunk csinálni az új évben? Mi újság Amerikában?

– Semmi, semmit és semmi – mondta Eric. – Most elégedett vagy?

– Miért lennék elégedett ezzel?

– Na, figyelj. – Eric belenyúlt a zsebébe, és elővett egy göngyöleg

bankót. – Itt van húsz pénz. Ennyi jár neked a *Shake, Rattle and Rollert*. – Négy darab ötfontost dobott az asztalra. – Most már elégedett vagy?

– Szeretném látni a számokat.

Eric fölnevetett.

– A számokat? Kinek képzeled te magad?

– Az ügyfeled vagyok, te pedig a menedzserem vagy.

– A menedzsered? Nincs itt mit menedzselni, te gyogyós. Ti csak olyan egylemezes csodák voltatok. Tele van ilyenekkel az ipar. Egyszer kihúztátok a lutrit, Hank Remington adott neked egy számot, de sose volt igazi tehetséged. Vége, felejtsd el, menj vissza az iskolába.

– Nem mehetek vissza az iskolába.

– Miért nem? Hát hány éves vagy? Tizenhat, tizenhét?

– Megbuktam az összes tárgyból.

– Akkor menj állásba.

– A Plum Nellie az egyik leghíresebb banda lesz az egész világon, én pedig zenélni fogok, amíg élek.

– Álmodj szépeket, kisfiam.

– Azt fogom tenni. – Dave felállt, és már ment volna ki, amikor az eszébe jutott egy probléma. Ő aláírt egy szerződést Erickel. Ha csakugyan bejön a bandának, Eric részesedést követelhet. – Na, szóval, Eric – mondta –, nem vagy többé a Plum Nellie menedzsere, jól értettem?

– Halleluja! Végre felfogtad.

– Akkor visszaveszem a szerződést.

Eric hirtelen gyanakodni kezdett.

– Hogy? Mit?

– A szerződést, amit aláírtunk azon a napon, amikor felvettétek a *Love Is It*-*e*t. Nem akarod megtartani, ugye?

Eric habozott.

– Miért akarod visszakapni?

– Most mondtad, hogy tehetségtelen vagyok. Természetesen, ha úgy látod, hogy a bandának van jövője…

– Ne nevettess. – Eric fölvette a telefont. – Cherry, életem, keresd elő az aktából a Plum Nellie szerződését, és add oda a kis Dave-nek kifelé menet. – A helyére tette a kagylót.

Dave elvette az asztalról a pénzt.

– Egyikünk bolond, Eric – mondta. – Csak azt nem tudom, melyikünk.

Walli szerette Londont, mert tele volt muzsikával: népzenei klubokkal, beatklubokkal, színházakkal, hangversenytermekkel, operákkal. Minden estén, amikor nem lépett fel a Plum Nellie, elment zenét hallgatni, hol Dave-vel, hol egyedül. Időnként eljárt komolyzenei koncertekre is, hogy új akkordokat halljon.

Az angolok különösek voltak. Ha megmondta, hogy német, rögtön elkezdtek beszélni a második világháborúról. Azt hitték, ők nyerték meg a háborút, és megsértődtek, valahányszor Walli rámutatott, hogy igazából a szovjetek verték meg a németeket. Időnként lengyelnek mondta magát, csak hogy ne kelljen ismét végigcsinálnia ugyanazt az unalmas párbeszédet.

Bár a londoniak fele nem is angol volt, hanem ír, skót, walesi, karibi, indiai és kínai. Az összes drogkereskedő a szigetekről jött: a máltaiak árulták a spurit, a hongkongiak a heroint; marihuánát a jamaicaiaktól lehetett vásárolni. Walli szívesen járt a karibi klubokba, ahol más ritmusra játszottak. Az ilyen helyeken fürtökben szállták meg a lányok, de *ő* mindig megmondta nekik, hogy foglalt.

Egy napon, amikor Dave éppen nem volt otthon, megszólalt a telefon.

– Beszélhetnénk Walter Franckkel? – kérdezte a hívó.

Walli kis híján azt felelte, hogy a nagyapja már több mint húsz éve halott.

– Én vagyok Walli – mondta rövid habozás után.

A telefonáló átváltott németre.

– Enok Andersen vagyok Nyugat-Berlinből.

Andersen a dán könyvelő volt, aki Werner üzemét vezette. Walli előtt fölmerült egy kopasz ember képe, aki golyóstollat visel a szivarzsebében.

– Valami baj van?

– A családjának semmi baja, ezzel együtt rossz hírt vagyok kénytelen közölni. Karolin és Alice kivándorlási kérelmét elutasították.

Wallit mintha gyomorszájon vágták volna. Nehézkesen lezöttyent.

– Miért? – kérdezte. – Milyen indokkal?

– A keletnémet kormány nem indokolja a döntéseit. Ettől függetlenül kint járt a háznál egy titkosrendőr. Hans Hoffmann, akit maga is ismer.

– Az a sakál!

– Közölte a családdal, hogy közülük soha, senki sem kap engedélyt sem a kivándorlásra, sem a nyugati utazásra.

Walli eltakarta a szemét.
– Soha?
– Ezt mondta. Az apja arra kért, hogy továbbítsam magának ezt az üzenetet. Őszintén sajnálom.
– Köszönöm.
– Üzen valamit a családjának? Hetente egyszer még mindig átjárok Kelet-Berlinbe.
– Arra kérem, csak annyit mondjon nekik, hogy szeretem őket. – Walli hangja elcsuklott.
– Rendben van.
A fiú nagyot nyelt.
– És még annyit mondjon, hogy *én* majd viszontlátom őket egy napon. Egész biztosan.
– Ezt is megmondom. Isten áldja.
– Isten vele. – Walli vigasztalanul letette a kagylót.
Egy perc múlva fölvette a gitárját, és megpendített egy moll akkordot. A zene vigasztaló, mert elvont, csak hangok vannak benne és a hangok kapcsolatai. Nincsenek spiclik, nincsenek árulók, nincsenek rendőrök, nincsenek falak.
– Hiányzol, Alice… – énekelte.

Dave örült, hogy ismét láthatja a nővérét, akivel Evie ügynöksége, az International Stars előtt találkozott. Evie bordó pincskalapban érkezett.
– Rém unalmas nélküled otthon – mondta.
– Senki sem veszekszik a papával? – vigyorgott Dave.
– Rengeteg a dolga, amióta a Munkáspárt megnyerte a választást. Miniszter.
– No és te?
– Most forgatok egy új filmet.
– Gratulálok!
– Te meg kirúgtad a menedzseredet?
– Eric úgy érezte, hogy a Plum Nellie csak egylemezes csoda. De mi nem adtuk fel. Csak több haknira lenne szükségünk. Alig pár fellépésünk van a Jump Clubban, az pedig a lakbérre sem elég.
– Nem ígérhetem, hogy az International Stars felfogad – mondta Evie. –

Csak arra hajlandók, hogy beszéljenek veled.

– Tudomásul vettem. – Ám Dave úgy okoskodott, hogy az ügynökök nem akarnának találkozni az emberekkel csak azért, hogy rögtön lepasszolják őket. Az pedig világos, hogy az ügynökség kedves akar lenni Evie Williamshez, London legmenőbb fiatal színésznőjéhez. Úgyhogy Dave-nek vérmes reményei voltak.

Bementek. Ez bezzeg más volt, mint Eric Chapman irodája. A recepciós nem csócsált rágógumit. A falakon nem arany- és ezüstlemezek voltak, csak néhány ízléses vízfestmény. Príma hely volt, bár nem egészen rock’n’roll stílusú.

Nem kellett várniuk, mert a recepciós rögtön vitte is be *őket* Mark Batchelor irodájába. Batchelor húsz-egynéhány éves magas férfi volt, aki kötött nyakkendőt viselt a divatos ingéhez. A titkárnője kávét szervírozott tálcán.

– Szeretjük Evie-t, és szívesen segítenénk az öccsén – mondta Batchelor, miután túlestek a bevezető nyájaskodásokon. – Bár nem tudom, képesek leszünk-e. A *Shake, Rattle and Roll* nagyon ártott a Plum Nellie-nek.

– Nem tiltakozom – felelte Dave –, de mondd el, hogy pontosan mire gondolsz.

– Ha lehetek őszinte…

– Természetesen – mondta a fiú. Mennyire más ez, mint egy megbeszélés Eric Champannel!

– Ti olyan benyomást keltetek, mint egy átlagos popegyüttes, amely véletlen szerencse folytán hozzájutott egy Hank Remington-számhoz. Az emberek a számot tartják óriásinak, nem benneteket. Ez egy szűk kis világ – pár lemezkiadó, maroknyi turnészervező, két tévéműsor –, amelyben mindenki ugyanazt gondolja. Azoknak nem tudlak eladni.

Dave nyelt egyet. Azt azért nem várta, hogy Batchelor ennyire kíméletlenül őszinte lesz. Igyekezett eltitkolni a csalódottságát.

– *Voltunk* olyan szerencsések, hogy hozzájussunk egy Hank Ramington-számhoz – ismerte el –, de nem vagyunk átlagos popegyűt-les. Első osztályú ritmusszekciónk, virtuóz szólógitárosunk van, és jól is nézünk ki.

– Akkor bizonyítanotok kell, hogy nem vagytok egylemezes csodák.

– Tudom, de szerződés és igazi nagy haknik híján nem tudom, hogyan fogjuk megcsinálni.

– Újabb slágerre van szükségetek. Nem tudtok szerezni Hank Remingtontól egy másikat?

A fiú a fejét rázta.

– Hank nem írhat zenét másoknak. A *Love Is It* egyszeri eset volt. Ballada, amiből a Kords nem akart lemezt csinálni.

– Talán írhatna egy másik balladát – tárta szét a kezét Batchelor, jelezve, hogy minden megtörténhet. – Én nem vagyok alkotó, azért is lettem ügynök, de annyit én is tudok, hogy Hank egy csoda.

– Hát… – Dave a testvérére sandított. – Esetleg megkérdezhetem.

– Ártani nem árthat – mondta hanyagul Batchelor.

Evie vállat vont.

– Én nem bánom.

– Hát akkor megegyeztünk – foglalta össze Dave.

Batchelor kezet nyújtott.

– Sok szerencsét – mondta.

Ahogy kijöttek, Dave megkérdezte Evie-től:

– Elmehetnénk Hankhez most?

– Vennem kell ezt-azt – felelte Evie. – Azt mondtam neki, hogy majd este jövök.

– De ez tényleg fontos, Evie. Romokban hever az életem.

– Na jó – egyezett bele a nővére. – Itt a kocsim a sarkon.

Elindultak Evie Sunbeam Alpine-jével Chelsea-be. Dave az ajkát rágcsálta. Batchelor szívességet tett neki, amikor brutálisan őszinte volt. Csakhogy Batchelor nem hisz a Plum Nellie tehetségében. Kizárólag Hank Remingtonéban hisz. De ha Dave csak egyetlen dalt szerezhetne Hanktől, ismét sínen lenne a banda!

Mit fog mondani neki?

Szia, Hank, nincs véletlenül egy új balladád? Ez túl nyegle.

Bajban vagyok, Hank. Túl nyafogós.

A lemezkiadónk elkövette azt a hibát, hogy piacra dobta a Shake, Rattle and Rolli, *de helyre tudjuk hozni – ha segítesz egy kicsit.* Egyik sem tetszett. Legfőképpen azért nem, mert utált könyörögni.

De meg fogja tenni.

Hank a folyó partján lakott. Evie mutatta az utat a nyikorgó felvonóig a régi nagy házban, ahol mostanában már a legtöbb éjszakát töltötte. Saját

kulccsal nyitotta ki az ajtót.

– Hank! – kiáltotta. – Én vagyok az!

Dave követte a nővérét. Volt először is egy előszoba egy összevissza mázolt, nagy festménnyel. Aztán elmentek egy csillogó konyha előtt. Benéztek egy nappaliba, ahol volt egy hangversenyzongora. Sehol senki.

– Nincs itthon – állapította meg csüggedten a fiú.

– Talán csak ledőlt, hogy délután szundítson egyet – vélte Evie.

Kinyílt egy ajtó, valószínűleg a hálószobáé, mert megjelent Hank, aki épp a farmerjét rángatta magára. Becsukta az ajtót maga mögött.

– Szia, szivi – mondta. – Ágyban voltam. Szia, Dave, te meg hogy kerülsz ide?

– Evie hozott ide, mert egy nagyon nagy szívességet szeretnék kérni – magyarázta Dave.

– Ühüm. – Hank a lányra nézett. – Későbbre vártalak.

– Dave nem győzte türelemmel.

– Mert egy új dalra van szükségünk – mondta a fiú.

– Ez most nem a megfelelő idő, Dave – közölte Hank. Nem fejtette ki, hogy miért nem az.

– Valami baj van, Hank? – kérdezte Evie.

– Ja, van – felelte Hank.

Dave meghökkent. Soha, senki nem felelt még igennel erre a kérdésre.

Evie női ösztöne messze megelőzte az öccse eszét.

– Van valaki a hálószobában?

– Bocs, szivi – mondta Hank. – Nem számítottam rá, hogy ilyen hamar jössz.

Abban a pillanatban feltárult a hálószoba ajtaja, és kijött Anna Murray.

Dave ellátottá a száját. Jasper húga lefeküdt Evie fiújával!

Anna munkához öltözött – kosztüm, harisnya, tűsarkú –, de a haja kócos volt, és a kosztümkabátját félregombolta. Nem szólt, senkinek sem nézett a szemébe. Átment a nappaliba, ahonnan egy aktatáskával került elő, utána leemelt az előszobai fogasról egy télikabátot, és szó nélkül eltűnt a lakásból.

– Csak beugrott, hogy megbeszéljük az életrajzomat, aztán csak úgy következett egyik dolog a másikból… – mondta Hank.

Evie sírt.

– Hank, hogy tehettél ilyet?

– Nem szándékosan csináltam – felelte a fiú. – Csak úgy megesett.
– Azt hittem, szeretsz!
– Szerettelek. Szeretlek. Csak aztán, hogy…
– Mi?
Hank segélykérően nézett Dave-re.
– Hogy vannak kísértések, aminek a férfiember nem tud ellenállni.
Dave-nek eszébe jutott Mickie McFee. Bólintott.
– Dave csak egy kölyök – dühöngött Evie. – De rólad azt hittem, Hank, hogy férfi vagy!
– Na! – Hank váratlanul felhorgadt. – Vigyázzál a szájadra!
– Vigyázzak a számra? – hüledezett Evie. – Most értelek tetten egy másik lánnyal, és még te mondod nekem, hogy vigyázzak a számra?
– Komolyan értettem – mondta fenyegetően Hank. – Ne menjél túl messzire!
Dave hirtelen megrémült. Hank úgy nézett ki, mint aki képes lenne behúzni egyet Evie-nek. Az ír munkásosztálynál ez így szokás? És neki akkor mit kell majd tennie? Védje meg a nővérét a szeretőjétől? Verje meg a legzseniálisabb énekest Elvis Presley óta?
– Ne menjek túl messzire? – sistergett Evie. – De mennyire hogy megyek, egyenesen ki a kurva ajtón! Ehhez mit szólsz? – Sarkon fordult, kimasírozott.
Dave Hankre sandított.
– Izé… ami a dalt…
Hank némán rázta a fejét.
– Oké – mondta Dave. – Jól van. – Nem jutott eszébe, mivel folytathatná a társalgást.
Hank kinyitotta előtte az ajtót.
Evie öt percet sírt a kocsiban, azután megtörölte a szemét.
– Hazaviszlek – mondta.
– Gyere fel hozzánk – kérte a fiú, amikor már a West Enden jártak. – Csinálok neked kávét.
– Kösz – felelte Evie.
Walli a díványon hevert, és a gitárját pengette.
– Evie kicsit ki van borulva – tájékoztatta Dave. – Szakított Hank-kel. – A konyhába ment, odatette forrni a vizet.
– Angolul a „kicsit ki van borulva” kifejezés azt jelenti, hogy nagyon

boldogtalan – fejtegette Walli. – Ha csak kicsit lennél kiborulva, például azért, mert elfelejtettem a születésnapodat, akkor azt mondanád, hogy „borzasztóan ki vagy borulva”, ugye?

Evie elmosolyodott.

– Eszem a szíved, Walli, te olyan logikus vagy!

– És kreatív is – mondta Walli. – Majd én felvidítlak. Hallgasd meg ezt. – Játszani kezdett, majd rázendített: – *I miss you, Alicia.*

Dave bejött a konyhából, hogy hallja. Walli egy szomorú balladát énekelt d-mollban, két olyan akkorddal, amelyeket Dave nem ismert.

– Gyönyörű – mondta, miután vége lett. – A rádióban hallottad? Ki írta?

– Én – felelte Walli. – Én alkottam.

– Hű! – ámult Dave. – Játszd újra!

Ezúttal tercelt Wallinak.

– Klasszak vagytok! – mondta Evie. – Nincs nektek szükségetek arra a mocsok Hankre!

– Ezt el akarom énekelni Mark Batchelornak – jelentette ki Dave. Az órájára nézett: fél öt volt. Felkapta a kagylót, tárcsázta az International Stars számát. Batchelor még bent volt.

– Megvan a dalunk! – újságolta a fiú. – Bemehetünk az irodába, hogy eljátsszuk?

– Szívesen meghallgatnám, de épp most indultam volna hazafelé.

– Ki tudsz szállni hazafelé menet a Henrietta Streeten?

– Igen – felelte rövid hallgatás után Batchelor. – Az közel van az állomásomhoz.

– Mi a kedvenc italod?

– Gint kérek tonikkal.

Húsz perccel később a poharát szorongató Batchelor a díványról hallgatta, ahogy Walli és Dave előadja két szólamban és két gitárral a dalt. Evie beszállt a refrénbe.

– Játsszátok el még egyszer – kérte a szám végén.

Másodszor is eljátszották. Utána kérdően néztek rá, de Batchelor csak hallgatott. Végül azt mondta:

– Nem lennék a szakmában, ha nem ismerném fel hallomásból a slágert. Ez sláger.

Dave és Walli összevigyorogtak.

– Én is így gondoltam – jelentette ki Dave.

– Tetszik nekem – mondta Batchelor. – Ezzel már le tudlak szerződtetni benneteket a lemezre.

Dave félretette a gitárját, felállt, és kezet rázott Batchelorral, megpecsételve az alkut.

– Akkor üzlettársak vagyunk.

Mark meghúzta a gines tonikját.

– Most írta Hank a számot, vagy csak most találta meg egy fiókban? Dave elvigyorodott. Miután kezet fogtak, már lehetett őszinte Batchelorhoz.

– Ez nem Hank Remington-szám – közölte.

Batchelor felhúzta a szemöldökét.

– Jó szám, ennyi számít. De honnan szereztétek?

– Walli írta – árulta el Dave. – Ma délután, mialatt én az irodádban voltam.

– Óriási! – mondta Batchelor. Wallihoz fordult. – Mid van a B oldalra?

– Ki kellene mozdulnod! – unszolta Karolint Lili Franck.

Ez nem az ő ötlete volt, hanem az anyjáé. Carla aggódott Karolin egészségéért. Hans Hoffmann látogatása óta a lány lefogyott, sápadt és fásult lett.

– Még csak húszéves – mondta Carla. – Nem zárkózhat be a hátralévő életére, mint egy apáca! Nem tudnád elvinni valahova?

A lányok most éppen Karolin szobájában gitároztak és énekeltek

Alice-nak, aki a padlón csücsült a játékai között. Időnként lelkesen tapsikolt, de többnyire nem vett tudomást a nagyokról. Legjobban a *Love Is It-e*t szerette.

– Nem tehetem – mondta Karolin. – Vigyáznom kell Alice-ra.

Lili felkészült erre a kifogásra.

– Anya vigyázhat rá. Vagy akár Maud nagymama is. Alice-szal igazán nincs sok baj esténként. – Alice tizennégy hónapos volt, és végigaludta az éjszakákat.

– Hát, nem tudom. Nem érezném helyesnek.

– Évek óta nem szórakoztál!

– De mit szólna hozzá Walli?

– Nem várná el tőled, hogy örökké csak ülj a sutban, ugye?

– Nem tudom.

– Ma este elmegyek a Szent Gertrúd Ifjúsági Klubba. Miért nem jössz velem? Van zene, tánc, általában valamilyen beszélgetés – nem hinném, hogy Walli haragudna érte.

Walter Ulbricht, a keletnémet vezető tudta, hogy a fiatalságnak szüksége van szórakozásra, csakhogy ezzel volt egy probléma. Minden, amit a fiatalok szerettek – popzene, divatos ruha, képregény, hollywoodi film – vagy beszerezhetetlen volt, vagy tilos. A sportot jóváhagyták, de azzal meg az volt a bökkenő, hogy a sportban általában különválasztják a fiúkat a lányoktól.

Lili tudta, hogy a vele egyidősek többsége utálja a kormányt. A tizenéveseket nemigen érdekelte a kommunizmus vagy a kapitalizmus, annál inkább a hajviselet, a divat és a popzene. Ulbricht puritán viszolygása mindentől, amit a fiatalok imádtak, elidegenítette Lili nemzedékét a rezsimtől. Ennél is nagyobb baj volt, hogy felépítettek maguknak egy valóságtól elrugaszkodott álomvilágot nyugati kortársaik életéről. Azt képzelték, hogy Nyugaton mindenkinek van lemezjátszója, ott mindennap fagylaltot esznek, és a szekrényekben el se férnek a divatos ruhák.

Lanyha kísérletként a kamaszok életében tátongó űr betöltésére engedélyezték az egyházi klubokat, amelyek óvatosan kerülték a vitákat, de legalább nem voltak olyan fojtogatóan erényesek, mint a kommunista párt ifjúsági szervezete, a Szabad Német Ifjúság, az FDJ.

Karolin töprengett egy kicsit.

– Talán igazad van. Nem tölthetem az egész életemet azzal, hogy áldozat vagyok. Szerencsétlenül jártam, de nem hagyhatom, hogy ez lehúzzon. A Stasi beskatulyázott, hogy csak egy lány vagyok, akinek a fiúja megölt egy határőrt, de nekem nem szükséges elfogadnom, amit mondanak.

– Pontosan! – örvendezett Lili.

– Megírom Wallinak, és elmesélek neki mindent, de most veled megyek.

– Akkor gyerünk átöltözni!

Lili bement a szobájába, és felvett egy rövid szoknyát – nem egészen miniszoknyát, mint a lányok a nyugati tévéműsorokban, amelyeket Kelet-Németországban mindenki nézett –, amelyikből kilátszott a térde. Csak most jutott eszébe, miután meggyőzte Karolint, hogy helyes-e, amit tesz. Karolinnak kétségtelenül szüksége van rá, hogy saját élete legyen; tökéletesen igaza volt, amikor azt mondta, hogy nem a Stasi fogja meghatározni. De mit szól majd hozzá Walli? Nem aggódik-e, hogy Karolin

el fogja felejteni? Lili majdnem két éve nem látta a bátyját, aki már tizenkilenc, popsztár, és nem tudni, mi lesz erről a véleménye.

Karolin kölcsönvette Lili farmerjét, azután együtt kisminkelték magukat. Rebecca, Lili nővére küldött nekik Hamburgból fekete szemceruzát és kék szemhéjfestéket, amelyet valamilyen csoda folytán a Stasi nem lopott el.

Kimentek elbúcsúzni a konyhába, ahol Carla éppen Alice-t etette. A baba olyan vidáman integetett távozó anyjának, hogy Karolin kissé zokon is vette.

Gyalogoltak pár saroknyit egy protestáns templomhoz. Náluk egyedül Maud nagymama volt templomjáró, Lilit csak az altemplomban kialakított ifjúsági klub érdekelte, ahol már kétszer is megfordult. A klubot egy Odo Vossler nevű fiatal lelkész vezette, aki olyan gombafrizurát viselt, mint a Beatles. Guszta volt, bár Lilihez túl öreg, legalább huszonöt.

A zenét egy zongora, két gitár és egy lemezjátszó szolgáltatta. Néptánccal kezdték, amit az állam sem kifogásolhatott. Lilit Bertholddal állították párba, aki tizenhat éves volt, mint ő, és kedves, de nem szexi. Ő egyébként is Thorstent szemelte ki magának, aki valamivel idősebb volt, és Paul McCartneyra hasonlított.

Energikus tánc volt, sok forgással és tapsolással. Lili örömmel állapította meg, hogy Karolin is felvidult a táncban. Mosolygott, kacagott, és máris jobban nézett ki.

Ám a néptánc csak fal volt, hogy legyen miről beszélni rosszindulatú kérdezősködés esetén. Utána valaki föltette a Beatlestől az *I Feel Fine*-t, és mindenki twistelni kezdett.

Egy óra múltán szünetet tartottak, hogy felhajtsanak egy pohárral a Vita Colából, ami a Coca-Cola keletnémet változata volt. Lili elégedetten látta, hogy Karolin kipirult és felderült. Odo körbejárt, és mindenkivel váltott pár szót. A fiatalok tudhatták, hogy ha problémákkal találkoznának, itt mindig lesz valaki, aki odafigyel rájuk, és tanácsokat ad, még akár a magánélet vagy a szex kérdéseiben is.

– Nekem az a problémám, hogy a gyerekem apja Nyugaton van – mondta Karolin, és annyira belefeledkezett a kérdés megbeszélésébe, hogy csak az újrakezdődő tánc hagyatta vele abba.

Tízkor lekapcsolták a lemezjátszót. Lili meglepetésére Karolin ekkor megfogta az egyik gitárt, és intett neki, hogy ő meg vegye föl a másikat. Otthon már játszottak és énekeltek együtt, de Lili sose képzelte, hogy egyszer

nyilvánosan is megtegyék. Karolin rázendített a *Wake Up, Little Susie*-ra az Everly Brotherstől. A két gitár szép összhangban szólt, Karolin és Lili tercelt. Mire befejezték, az altemplomban mindenki vadul szvingelt. Utána zajosan követeltek ráadást.

A lányok elpengették az *I Want to Hold Your Handel,* az *Ifi Had a Hammert.,* majd egy lassú számot, a *Love Is It-e*t. A srácok nem bírtak betelni a műélvezettel, de Odo megkérte a duót, hogy játsszanak még egy búcsúszámot, és utána mindenki menjen haza, mielőtt idejön a rendőrség, és letartóztatja őket. Mosolyogva mondta, de komolyan gondolta.

Karolin és Lili a *Back in the USA*-t választotta finálénak.

37. fejezet

1965 elején, miközben Jasper Murray az egyetemi záróvizsgáira készült, levelet írt az összes amerikai tévétársaságnak, amelynek a címét csak megszerezhette.

Mindegyiknek ugyanazt a levelet küldte. Mellékelte hozzá a cikkét Evieről és Hankről, a cikkét Martin Luther Kingről, és a *The Real Thing* különkiadását a Kennedy-gyilkosságról, és állást kért, mindegy, milyen állást, csak amerikai televízióban legyen!

Még soha, semmit sem akart ennyire. A televízió jobb a nyomtatott sajtónál – gyorsabb, lenyűgözőbb, színesebb, és az amerikai televízió jobb a britnél. Jasper pedig tudta, hogy nagyon jól tudná csinálni. Csak egy kezdőrúgásra van szüksége. Annyira akarta, hogy az már fájt.

Miután postázta a leveleket – jó sokba került –, elfogadta Anna nővére meghívását ebédre. A Nyalka Huszár nevű magyar étterembe ültek be, amelyet különösen a baloldali írók és politikusok kedveltek.

– Mihez fogsz, ha nem sikerül állást szerezned az Államokban? – kérdezte Anna, mihelyt megrendelték az ételt.

Jaspert már a lehetőség is lehangolta.

– Komolyan nem tudom. Ebben az országban elvárják tőled, hogy először valami vidéki újságnál tudósíts macskakiállításokról és veterán tanácsnokok temetéséről, de azt nem bírnám ki.

Anna az étterem specialitását, a hideg meggylevest kérte, Jasper rántott gombát tartármártással.

– Tartozom neked egy bocsánatkéréssel – szólalt meg Anna.

– Tartozol bizony – felelte Jasper.

– Nézd, Hank és Evie nem voltak jegyesek, pláne házasok.

– Akkor is nagyon jól tudtad, hogy együtt járnak.

– Igen, és rosszul tettem, hogy lefeküdtem Hankkel.

– Rosszul.

– Fölösleges ilyen kenetteljes pofát vágnod. Nem az én stílusom, de ez pont az a dolog, ami csak úgy jön.

Jasper nem vitatkozott, mert ez igaz volt. Alkalmanként ő is lefeküdt a

mások feleségével vagy menyasszonyával. Inkább azt kérdezte:

– Anya tudja?

– Igen, és tajtékzik. Daisy Williams harminc év óta a legjobb barátnője, ráadásul kimondhatatlanul jó volt hozzád, amikor megengedte, hogy ingyen lakjál náluk…

– És akkor én ezt tettem a lányával. Daisy mit mondott neked?

– Dühöng, mert ekkora fájdalmat okoztál a lányának. De azt is mondta, hogy amikor beleszeretett Lloydba, már másnak a felesége volt, ezért nem érzi, hogy túlzottan föl lenne jogosítva erkölcsi rohamokra.

– Nos, mindenképpen sajnálom.

– Köszönöm.

– Illetve nem igazán sajnálom.

– Hogy érted ezt?

– Azért feküdtem le Hankkel, mert beleszerettem. Az óta az első eset óta együtt töltöttünk szinte minden éjszakát. A legcsodálatosabb férfi, akivel valaha találkoztam, és feleségül fogok menni hozzá, ha valaha is sikerül annyi időre leállítanom.

– Mint öcsédnek jogom van megkérdezni, hogy mi a fenét eszik rajtad.

Anna fölnevetett.

– Úgy érted, a nagy dudákon kívül?

– Nem mintha nem lennél jóképű, de több évvel vagy idősebb Hanknél, és Angliában számtalan ivarérett hajadon van, akiknek csak csettintenie kellene, hogy fejest ugorjának az ágyába.

Anna bólintott.

– Két dolgot szeret bennem. Egy: Hank okos, de tanulatlan. Én vagyok az idegenvezetője a szellem világában: a művészetben, a színházban, a politikában, az irodalomban. Ő pedig el van ragadtatva, hogy van valaki, aki vállveregetés nélkül beszél neki az ilyesmiről.

Jasper nem csodálkozott.

– Daisy-vel és Lloyddal is szeretett dumálni az ilyesmiről. Mi a másik?

– Azt tudod, hogy ő a második szeretőm.

Jasper bólintott. Illendőség szerint a lányoknak nem való kiteregetni az ilyesmit, de ő és Anna mindig tudtak egymás hódításairól.

Nővére folytatta:

– Nos, majdnem négy évig voltunk együtt Sebastiannel. Egy lány sokat

tanul ennyi idő alatt. Hank nagyon keveset tud a szexről, mert sose tartotta meg egy nőjét sem annyi ideig, hogy igazi meghittség alakulhasson ki köztük. Evie volt a legtartósabb kapcsolata, ő viszont túl fiatal ahhoz, hogy sokat taníthasson egy férfinak.

– Aha. – Jasper sose gondolt bele így a kapcsolatokba, pedig logikus volt. Kicsit ő is hasonlított Hankre. Vajon őt is finomítatlannak találják az ágyban az asszonyok?

– Hank viszonylag sokat tanult egy Mickie McFee nevű énekesnőtől, de vele csak kétszer feküdt le.

– Tényleg? Azt Dave Williams is megdöntötte egy öltözőben.

– És utána elmondta neked?

– Azt hiszem, elmondta az mindenkinek. Nyilván az lehetett az első zsákolása.

– Mickie McFee skalpvadász.

– Szóval te vagy Hank szerelmi oktatója.

– Gyorsan tanul és gyorsan is érik. Amit Evie-vel tett, sose teszi meg többé.

Jasper ezt nem egészen hitte, de nem hangoztatta a kételyeit.

1965 januárjában Gyimka Dvorkin Vietnamba repült külügyminisztériumi tisztviselők és titkárok népes csoportjával, köztük Natalja Szmotrovával.

Ez volt az első alkalom, hogy kitette a lábát a Szovjetunióból, de még ennél is izgalmasabb élmény volt, hogy Nataljával lehet. Nem tudta bizonyosan, hogy mire számíthat, de megrészegedett a szabadságtól, és érezte, hogy a nő is így van vele. Távol voltak Moszkvától, távol Nyinától és Natalja férjétől. Bármi megtörténhet!

Gyimka általában is optimistább volt. Koszigin, akinek Hruscsov bukása óta dolgozott, megértette, hogy a gazdasága miatt a Szovjetunió vesztésre áll a hidegháborúban. A szovjet ipar nem volt hatékony, a szovjet állampolgárok szegények voltak. Koszigin növelni akarta hazájában a termelés hatásfokát. A szovjeteknek meg kell tanulniuk az olyan termékek előállítását, amelyeket más országok meg akarnak vásárolni. Nemcsak tankokban és rakétákban, de jólétben is versenyre kell kelniük az amerikaiakkal. Csupán akkor remélhetik, hogy az eszme meghódítja a világot. Ez a szemlélet felbátorította Gyimkát. Brezsnyev, a legfőbb vezető,

kétségbeejtően konzervatív volt, de Koszigin talán megreformálhatja a kommunizmust.

A gazdasági bajok részben abból eredtek, hogy a nemzeti jövedelemből rengeteget költöttek a fegyverkezésre. Hruscsov előállt a békés egymás mellett élés gondolatával, hátha azzal lefaraghatók lesznek az egész országot megnyomorító kiadások, bár ő maga nem sokat tett az elmélet gyakorlati megvalósításáért: a berlini és a kubai konfliktusok nemhogy csökkentették volna, de növelték a katonai kiadásokat. Ám a Kreml haladó gondolkodású politikusai még mindig hittek ebben a stratégiában.

Vietnam komoly próba lesz.

Gyimkára, ahogy kilépett a gépből, valósággal rázuhant a még sohasem tapasztalt, párás meleg. Hanoi egy ősi ország ősi fővárosa volt, amely az idegen elnyomók hosszú sorát vészelte át: előbb a kínaiakat, utánuk a franciákat, most az amerikaiakat. Gyimka még sose látott ehhez foghatóan zsúfolt és színes helyet.

És ennyire megosztottat.

Az ötvenes években Ho Si Minh, a vietnami vezető legyőzte a franciákat a gyarmati felszabadító háborúban. Csakhogy Ho dogmatikus kommunista volt, ezért az amerikaiak nem voltak hajlandók elismerni a fennhatóságát. Eisenhower elnök a lakosság nyakára ültetett Saigonban, a déli tartományi fővárosban egy bábkormányt, amelyet népszerűtlenné tett a zsarnoksága, és a hadseregét 1965-re annyira legyengítették a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front, a vietkong támadásai, hogy 23 000 amerikai katonával kellett megtámogatni őket.

Az amerikaiak úgy tettek, mintha Dél-Vietnam önálló ország lenne, hasonlóan a Szovjetunióhoz, amely szintén úgy tett, mintha Kelet-Németország is egy állam lenne. Vietnam a tükörképe volt Németországnak, bár Gyimka ezt sose merte volna kimondani.

Miközben a miniszterek banketten vettek részt az észak-vietnami vezetőkkel, a szovjet titkároknak kevésbé ünnepélyes vacsorát tálaltak vietnami kollégáik társaságában, akik mind beszéltek oroszul, sőt némelyük járt már Moszkvában is. A menü főleg zöldségekből és rizsből állt, némi hallal és hússal, de finom volt. Vietnami nők nem voltak jelen, és a férfiak meglepődtek, amikor meglátták Nataliját és a szovjet delegáció két másik nőtagját.

Gyimka egy savanyú képű, középkorú apparatcsik mellé került, akit úgy hívtak, hogy Pham An. A velük szemben ülő Natalja megkérdezte a vietnamit, hogy mit vár a tárgyalásoktól.

An egy bevásárló listával felelt:

– Szükségünk van repülőgépekre, ütegekre, radarberendezésekre, légvédelmi felszerelésre, kézifegyverekre, lőszerre és orvosi felszerelésre – mondta.

A szovjetek pontosan ezt akarták elkerülni.

– De ha a háború véget ér, nem lesz szükségük ezekre a dolgokra – mutatott rá Natalja.

– Ha majd legyőztük az amerikai imperializmust, az igényeink másfélék lesznek.

– Valamennyien szeretnénk látni a vietkong győzelmét – mondta Natalja de másfajta kimenetelek is lehetségesek. – A békés egymás mellett élés gondolatát próbálta szóba hozni.

– Az egyetlen lehetőség a győzelem – válaszolta elutasítóan Pham An.

Gyimka kétségbeesett. An csökönyösen nem volt hajlandó vitát nyitni arról a kérdésről, amelyért a szovjetek idejöttek. Talán úgy érezte, hogy méltóságán aluli egy asszonnyal disputálni. Gyimka reménykedett, hogy csak ezért ilyen csökönyös. Ha a vietnamiak nem hajlandók tárgyalni a háborún kívül más lehetőségekről is, a szovjet küldetés kudarcot vallott.

Natalját nem lehetett könnyen eltéríteni a tárgytól.

– Biztos, hogy *nem* a katonai győzelem az egyetlen lehetséges végkimenetel – mondta. Gyimka büszke volt a bátorságára és az állhatatosságára.

– Ön a vereségre céloz? – háborodott fel An, vagy legalábbis úgy tett, mint aki felháborodik.

– Nem – felelte higgadtan az asszony. – De nem a háború az egyetlen út a győzelemhez. A tárgyalás is az.

– Sokszor tárgyaltunk a franciákkal – mondta dühösen An. –Csak arra volt jó minden egyezmény, hogy időt nyerjenek az újabb agresszió előkészítésére. Ez lecke volt népünknek, amelyből megtanultuk, hogyan kell bánni az imperialistákkal, olyan lecke, amelyet sohasem felejtünk el.

Gyimka olvasott Vietnam történelméről, és tudta, hogy Annak minden oka megvan a haragra. A franciák pontosan olyan aljasak és álnokok voltak, mint

minden más gyarmatosító. De a történelemnek ezzel még nincs vége.

Natalja nem engedett – nyilvánvalóan ez volt az üzenet, amelyet Koszigin továbbítani akart Ho Si Minhnek.

– Mindannyian tudjuk, hogy az imperialisták alattomosak, de a tárgyalás eszközét a forradalmárok is használhatják. Lenin is tárgyalt Breszt-Litovszkban. Engedményeket tett, így megtartotta a hatalmat, és amint erőre tett szert, azonnal visszavont minden engedményt.

– Tárgyalásokról szó sem lehet, amíg Saigonban nem jön létre semleges koalíciós kormány a vietkong képviselőinek részvételével – szajkózta a vietnami azt, amit eredetileg Ho Si Minh mondott.

– Gondolkozzon már – szólt elnézően Natalja. – A teljesíthetetlen követelés csak az egyik módja a tárgyalások elkerülésének. Fontolóra kell venniük a kompromisszumot.

– Maguk kötöttek kompromisszumot, amikor a németek lerohanták a Szovjetuniót, és Moszkva kapujáig meneteltek? – An dühösen az asztalra csapott az öklével. Gyimka meghökkent, hogy a kifinomultnak tartott keletiek ilyesmire is képesek. – Nem! Nincs tárgyalás, nincs kompromisszum – és nincsenek amerikaiak!

Nemsokára véget ért a vacsora.

Gyimka és Natalja visszament a szállodába. Gyimka elkísérte az asszonyt az ajtóig, ahol az csak annyit mondott:

– Gyere be.

Ez még csak a harmadik alkalom volt. Első két éjszakájukat a Kremlben töltötték, egy poros bútorraktár ócska mennyezetes ágyában, de valamiért olyan természetesnek tűnt a hálószobai együttlét, mintha évek óta lennének szeretők.

Csókolóztak, majd lehúzták a cipőjüket, megint csókolóztak, összekoccantva a fogaikat, és megint csókolóztak. Nem vette el az eszüket a féktelen kéjvágy: épp ellenkezőleg, felszabadultak, játékosak voltak.

– Az egész éjszaka a miénk, hogy azt tegyük, amit akarunk – mondta Natalja. Gyimka még sose hallott ehhez fogható érzéki szavakat.

Szeretkeztek, utána ettek egy kis kaviárt, és vodkát ittak rá, amit Natalja hozott magával, majd ismét szeretkeztek.

Utána, miközben a gyűrött ágyról nézték a lassan forgó ventilátort a plafonon, Natalja megjegyezte:

– Feltételezem, lehallgatnak.
– Remélem is – mondta Gyimka. – Ideküldtünk nekik nagy pénzért egy KGB-s különítményt, hogy megtanítsa őket, hogyan kell bepoloskázni a hotelszobákat.
– Talán éppen Pham An hallgat le. – Natalja kuncogott.
– Ha igen, akkor remélem, hogy ezt jobban élvezte, mint a vacsorát.
– Hm. Hát az elég katasztrofális volt.
– Változtatni kell a hozzáállásukon, ha fegyvereket akarnak tőlünk. Még Brezsnyev sem akar belekeveredni egy délkelet-ázsiai háborúba.
– De ha nem vagyunk hajlandók felfegyverezni őket, a kínaiakhoz fordulhatnak.
– Gyűlölik a kínaiakat.
– Tudom, de akkor is…
– Igen.
Elnyomta őket az álom, amelyből a telefon ugrasztottá ki őket.
Natalja fölvette, bemutatkozott. Egy darabig hallgatott, aztán csak annyit mondott.
– Francba! – Még egy percig hallgatott, majd letette. – Hírek Dél-Vietnamból – fordult Gyimkához. – Az éjszaka a vietkong egyik egysége megtámadott egy amerikai támaszpontot.
– Az éjszaka? – Alig pár órával az után, hogy Koszigin megérkezett Hanoiba? Ez nem lehet véletlen. – Hol?
– Egy Plei Cu nevű helyen. Nyolc amerikait megöltek, száz-egy-néhányat megsebesítettek, és elpusztítottak tíz amerikai repülőgépet a földön.
– Mennyi a vietkong vesztesége?
– Csak egyetlen halott maradt utánuk a támaszponton.
Gyimka elhűlve csóválta a fejét.
– Azt azért meg kell adnod a vietnamiaknak, hogy félelmetes harcosok!
– A vietkong az. A dél-vietnami hadsereg reménytelen. Azért is van szükségük az amerikaiakra, hogy azok verekedjenek helyettük.
Gyimka összevonta a szemöldökét.
– Nincs most ott Dél-Vietnamban valamelyik amerikai főmufti?
– McGeorge Bundy nemzetbiztonsági tanácsadó, az egyik legveszettebb háborús uszító.
– Most nyilván éppen telefonál Johnson elnöknek.

– Igen – felelte Natalja. – Szeretném tudni, miket mondhat.

Még aznap megkapta a választ.

Az USS *Ranger* hordozóról felszálló amerikai gépek lebombáztak az észak-vietnami parton egy Dong Hói nevű katonai támaszpontot. Ez volt az első alkalom, hogy az amerikaiak bombáztak északon. Új fejezet kezdődött a konfliktus történetében.

Gyimka kétségbeesetten figyelte, hogyan roppan meg egyre jobban a nap folyamán Koszigin pozíciója.

A bombázás után a világ összes kommunista és el nem kötelezett országa elítélte az amerikai agressziói.

A harmadik világ vezetői most azt várták, hogy Moszkva segítsen a kommunista Vietnamnak, amely ellen közvetlen támadást intézett az amerikai imperializmus.

Koszigin nem akarta a vietnami háború eszkalációját, a Kreml nem engedhette meg magának, hogy nagyarányú katonai segítséget küldjön Ho Si Minhnek, de most pontosan ezt kellett tenniük.

Nem volt választásuk. Ha ők visszavonulnak, belépnek a helyükre a kínaiak, akik alig várják, hogy ők játszhassák el a szovjetek kiszorításával a kicsi kommunista országok nagy barátját. Mindenki tudta, mi forog kockán: a Szovjetunió tekintélye a nemzetközi kommunizmus bajnokának szerepében.

Rögtön nem volt több beszéd a békés egymás mellett élésről.

Fekete komorság borult Gyimkára, Nataljára és az egész szovjet küldöttségre. Tárgyalási pozíciójuk a vietnamiakkal végzetes léket kapott. Kosziginnak nem maradt ütőkártyája: meg kellett ígérnie mindent, amit Ho Si Minh kért.

Még három napig maradtak Hanoiban. Gyimka és Natalja minden éjszaka szeretkezett, de nappal csak annyit csinálhatott, hogy aprólékos részletességgel lejegyezte Pham An bevásárló listáját. A Szovjetunióból még az ő távozásuk előtt útnak indították az első tétel föld-levegő rakétát.

Egymás mellett ültek a hazafelé tartó gépen. Gyimka bóbiskoló élvezettel emlékezett négy fülledt, szerelmes éjszakára a lustán forgó mennyezeti ventilátor alatt.

– Te meg mit mosolyogsz? – kérdezte Natalja.

A fiatalember kinyitotta a szemét.

– Tudod te azt.

Natalja kuncogott.

– Azt leszámítva…

– Tessék?

– Ha visszapörgeted magadban ezt az utazást, nincs egy olyan érzésed…?

– Hogy bepaliztak és kihasználtak? De igen, az első naptól fogva.

– Hogy Ho Si Minh ügyesen manipulálta a világ két leghatalmasabb országát, és a végén megkapott mindent, amit akart?

– Igen – mondta Gyimka. – Pontosan ezt érzem.

Tánya úgy ment ki a repülőtérre, hogy a bőröndjében ott volt Vaszilij felforgató írása. Halálosan félt.

Csinált már veszélyes dolgokat. Lázító újságot írt, letartóztatták a Majakovszkij téren és bevitték a KGB központjának alagsorába a Lubjanka téren, Szibériában fölvette a kapcsolatot egy volt politikai fogollyal. De mind közül ez volt a legrémítőbb.

Kapcsolatot teremteni a Nyugattal főbenjáró bűn. Ő pedig Lipcsébe viszi Vaszilij művének gépelt átiratát, és azt reméli, hogy el tudja helyezni egy nyugati kiadónál.

A szamizdatot, amelyet Vaszilijjal közösen szerkesztettek, csak a Szovjetunióban terjesztették. A hatóság sokkal jobban felbőszül, ha az illegális irodalom megtalálja az útját Nyugatra. Abban az esetben az elkövetők nemcsak lázadóknak, de hazaárulóknak is minősülnek.

Ahogy a taxi hátsó ülésén elgondolta a veszedelmeket, olyan hányingere lett a félelemtől, hogy a szájára kellett szorítania a kezét, amíg el nem múlt az émelygése.

Ahogy megérkeztek, kis híján azt mondta a taxisnak, forduljon meg, vigye haza. Ám ekkor eszébe jutott Vaszilij, aki Szibériában éhezik és fázik. Megemberelte magát, fogta a bőröndjét, és bement a repülőtérre.

A szibériai utazás megváltoztatta. Korábban jó szándékú kísérletnek tartotta a kommunizmust, amely kudarcot vallott, tehát többé nincs szükség rá. Ma már gonosz emberek véres zsarnokságának látta. Ahányszor Vaszilijra gondolt, ádáz gyűlölet töltötte el azok iránt, akik ezt művelték a férfival. Még a testvérével is nehezére esett beszélnie, mert Gyimka

továbbra sem adta fel a reményt, hogy a kommunizmust nem kell eltörölni, mert tökéletesíthető. Hogy lehet az *ő* szeretett fivére ennyire vak a tényekre? Tánya ráeszmélt, hogy mindenütt, ahol kegyetlen elnyomás van – Amerika legsötétebb déli vidékein, a brit uralom alatti Észak-írországban vagy Kelet-Németországban –, kell lennie sok kedves, egyszerű embernek, ugyanolyanoknak, mint az ő családja, akik elfordítják a tekintetüket a szörnyű igazságról. De ő nem lesz olyan, mint ők. Harcolni fog a végsőkig.

Legyen bármilyen kockázatos.

A pultnál átadta a papírjait, és a mérlegre helyezte a bőröndjét. Ha hitt volna Istenben, most bizonyosan imádkozik.

A jegy- és poggyászkezelést kizárólag a KGB intézte, Tánya esetében egy harmincas férfi, arcán az erős szakáll kékes árnyékával. Tánya időnként úgy mérte föl az embereket, hogy elképzelte, milyen interjúalanyok lennének. Ez itt az agresszivitásig határozott lenne, úgy válaszolna a semleges kérdésekre, mintha rosszindulatból tették volna fel őket, örökké lesve a rejtett célzásokra és a burkolt vádakra.

Szúrósan ránézett a lányra, majd összehasonlította az útlevélképpel. Tánya igyekezett leplezni a rémületét. Azzal nyugtatta volna magát, hogy még a legártatlanabb szovjet állampolgárok is megrémülnek, ha egy KGB-s rájuk néz.

A férfi letette az útlevelet a pultra, és felszólította Tányát:

– Nyissa ki a bőröndöt.

Ennek a parancsnak sose lehetett tudni az okát. Lehetett azért, mert az utazó gyanúsnak tűnt, vagy a titkosrendőr unta magát, vagy szeretett női bugyik között turkálni. A KGB-nek nem kellett magyarázkodnia.

Tánya kalapáló szívvel nyitotta ki a bőröndöt.

A KGB-s letérdelt, és kotorászni kezdett Tánya holmija között. Nem egészen egy perc alatt megtalálta a gépelt szöveget. Kivette, és elolvasta a címoldalt: *Stalag: a náci haláltáborok regénye. Í*rta Klaus Holstein.

Hamisítvány volt, akárcsak a tartalomjegyzék, az előszó és a prológus.

– Mi ez? – kérdezte a rendőr.

– Egy keletnémet szerző művének részleges fordítása. A Lipcsei Könyvvásárra utazok.

– Jóváhagyták ezt?

– Kelet-Németországban természetesen, különben nem is jelenhetett

volna meg.

– És a Szovjetunióban?

– Még nem. Amíg egy munka nincs teljesen kész, nem lehet beterjeszteni jóváhagyásra.

Igyekezett nyugodtan lélegezni. A poggyászkezelő lapozott.

– Ezeknek itt orosz neveik vannak – jegyezte meg.

– Számos orosz volt a náci haláltáborokban, mint tudja – felelte Tánya.

Tisztában volt vele, hogy ha utánanéznek a meséjének, abban a pillanatban megbukik. Ha a titkosrendőr időt szánt volna arra, hogy ne csak az első pár oldalt olvassa el, akkor láthatta volna, hogy a történetek nem a haláltáborokról szólnak, hanem a Gulágról; utána a KGB-nek alig pár órába kerül kideríteni, hogy nincs is ilyen keletnémet szerző vagy kiadó, és Tánya ment is volna egyenesen vissza a Lubjanka pincéjébe.

A KGB-s lustán lapozgatott, mintha azt próbálná eldönteni, csináljon-e ebből ügyet, vagy sem. A szomszédos pultnál valami felbolydulás támadt: egy utas tiltakozott egy ikon elkobzása ellen. Tánya poggyászkezelője visszaadta a lánynak az okmányait és a beszállókártyát, intett neki, hogy haladjon, azután odament segíteni a kollégához.

Tánya térde annyira elgyöngült, hogy attól tartott, nem tud majd járni.

De aztán összeszedte az erejét, és végigcsinálta a hátralévő formaságokat. A gép az ismerős Tupoljev Tu-104-es volt, polgári légi forgalomra átalakítva, némileg szűkös, mert hat ülést zsúfoltak be egymás mellé. Lipcséig valamivel több mint három óráig tartott az ezerhatszáz kilométeres út.

Amikor Tánya megkapta az út végén a bőröndjét, alaposan megnézte, de nem tűnt úgy, hogy kinyitották volna. Ám még nem nyugodhatott meg. Úgy ment a poggyász- és útlevélvizsgálathoz, mintha valamilyen sugárzó anyagot vinne. A keletnémet rezsimről azt mondják, hogy a szovjetnél is kíméletlenebb, és a Stasi még a KGB-nél is jobban behálózza a társadalmat.

Megmutatta az okmányait. A határőr alaposan megvizsgálta őket, azután udvariatlanul intett a lánynak, hogy elmehet.

Tánya a kijárathoz indult, nem is nézett az egyenruhás hivatalnokokra – csupa férfira –, akik az utasokat tartották szemmel.

Az egyik odalépett a lány elé.

– Tatjána Dvorkina?

Majdnem elsírta magát a bűntudattól.

– I-igen.

– Kérem, jöjjön velem – mondta németül az egyenruhás.

Most van vége az életemnek, gondolta Tánya.

Kiment a férfi után egy mellékajtón. Megdöbbenésére egy parkolóban találta magát.

– A könyvvásár igazgatója kocsit küldött önért – mondta a hivatalnok.

A sofőr bemutatkozott, majd elhelyezte a súlyosan terhelő bőröndöt egy zöld-fehér Wartburg 311 csomagtartójában.

Tánya úgy rogyott be a hátsó ülésre, mint egy részeg.

Akkor kezdte összeszedni magát, amikor már a központban jártak. Lipcse ősrégi keresztút volt, ahol a középkor óta tartottak vásárokat. Európa legnagyobb vasúti pályaudvarával dicsekedhetett. Cikkben Tánya majd kitér a város erős kommunista hagyományaira és antifasiszta ellenállására, amelyet csak az 1940-es években tudtak felszámolni. Persze kihagyja azt a gondolatot, ami most jutott az eszébe: hogy Lipcse impozáns tizenkilencedik századi házai még szebbnek látszanak az otromba sztálini barokk mellett.

A taxis egyenesen a vásárba vitte. Egy raktárra emlékeztető óriási csarnokban német és külföldi kiadók állították ki könyveiket a pultokon. Tányát maga a kiállítás igazgatója kalauzolta, elmagyarázva, hogy a vásár fő profilja nem annyira a könyvek, hanem a fordítási jogok adásvétele a művek külföldi megjelentetése céljából.

Vége felé közeledett a délután, mire Tányának sikerült elszabadulnia az igazgatótól, hogy önállóan is körülnézhessen.

Ámulatba ejtette a könyvek hatalmas száma és döbbenetes változatossága. Voltak itt műszaki könyvek, tudományos naplók, almanachok, gyerekkönyvek, bibliák, művészeti könyvek, atlaszok, szótárak, tankönyvek, továbbá Marx és Lenin összes művei minden nagy európai nyelven.

Olyasvalakit keresett, aki hajlandó lenne orosz irodalmat fordítani nyugati megjelentetés céljából.

Pásztázni kezdte a standokat az orosz regények idegen nyelvű kiadásai után.

Nyugat-Európában a latin ábécét használják, de Tánya tanult németül és angolul az iskolában, az egyetemen pedig németül, így nem okozott problémát neki a szerzők neve és a művek címe.

Több kiadóval is beszélt: bemutatkozott, hogy a TASZSZ-nak tudósít, megkérdezte, mennyire találják hasznosnak a vásárt. Készített néhány jegyzetet, amelyeket majd felhasználhat a cikkéhez, de még csak nem is célzott rá, hogy van egy lefordításra érdemes orosz könyve.

Egy Rowley nevű londoni kiadó standjánál fölvette a pultról *Az ifjú gárdát,* Alekszandr Fagyejev szovjet író angolra lefordított híres regényét, amelyet jól ismert. Éppen azzal szórakozott, hogy az első oldalt próbálta visszafordítani oroszra, amikor megszólította németül egy vele nagyjából azonos korú, szép nő.

– Kérem, legyen szíves szólni, ha kérdései lennének.

Tánya bemutatkozott, azután interjút készített a nővel a vásárról.

Hamarosan kiderült, hogy a szerkesztő jobban beszél oroszul, mint Tánya németül, mire átváltottak oroszra. Tánya az orosz regények angol fordításai után érdeklődött.

– Boldogan jelentetnénk meg többet is – mondta a szerkesztő.

Csak hát sok modern szovjet regény – köztük az is, amit a kezében tart – az alázatosságig sematikus.

Tánya úgy tett, mintha megsértődött volna.

Ön szovjetellenes propagandát óhajt megjelentetni?

– Szó sincs róla – felelt türelmes mosollyal a szerkesztő. – Az íróknak szabad szeretniük az államot. Az én cégem számos olyan könyvet ad ki, amelyek magasztalják a brit birodalmat és diadalait. Ám azt a szerzőt, aki semmi hibát nem lát az őt körülvevő társadalomban, talán mégsem kellene komolyan venni. Bölcsebb dolog egy csipet kritikát is keverni az íráshoz, már csak a hitelesség kedvéért is.

Tányának tetszett ez a nő.

– Nem találkozhatnánk még egyszer?

A szerkesztő habozott.

– Van valamije számomra?

Tánya nem válaszolt a kérdésre.

– Hol szállt meg?

– Az Európában.

Tányának ugyanebben a hotelben foglaltak szobát. Ez kényelmes.

– Hogy hívják?

– Anna Murray. És önt?

– Majd még beszélünk – felelte Tánya, azzal elment.

A Szovjetunióban leélt huszonöt évtől kifinomult ösztöneivel azonnal rokonszenvesnek találta Anna Murrayt. Ezt a megérzést tények is alátámasztották. Először is Anna egyértelműen angol volt, nem pedig orosz vagy keletnémet, aki britnek adja ki magát. Másodszor, nem volt kommunista, de nem is próbálta görcsösen megjátszani ennek az ellenkezőjét. Egy KGB-spicli nem mímelhetné ezt a fesztelen semlegességet. Harmadszor, nem használt kliséket. Akit szovjet szellemben neveltek, nem tud nem beszélni pártról, osztályról, káderekről, ideológiáról. Anna Murray egyik kulcsszót sem ejtette ki.

A zöld-fehér Wartburg kint várakozott. A sofőr elvitte az Európa Szállóba. Tánya bejelentkezett, de szinte azonnal vissza is jött a szobájából az előtérbe.

Még azzal sem akart feltűnést kelteni, hogy Anna Murray szobaszáma után érdeklődik. A recepciósok közül legalább egy a titkos-rendőrség besúgója lehet, és megjegyezheti azt a szovjet újságírót, aki egy angol kiadó után érdeklődik.

Ám a pult mögött volt egy fach, amelyben a személyzet a kulcsokat és az üzeneteket tartotta. Tánya egyszerűen leragasztott egy üres borítékot, ráírta: „Frau Anna Murray”, majd szó nélkül átnyújtotta a recepciósnak, aki azonnal el is helyezte a 305-ös rekeszben.

Kulcs is volt benne. Vagyis Anna Murray jelenleg nincs a szobájában.

Tánya bement a bárba. Anna nem volt ott. Egy órán át ücsörgött a söre mellett, és megírta piszkozatban a cikkét. Utána átment az étterembe. Anna ott sem volt. Valószínűleg kint vacsorázik a kollégáival valamelyik lipcsei étteremben. Leült egy asztalhoz, és zöldséges *allerleit* rendelt, a helyi specialitást. Egy teljes óráig elnyújtotta a kávézást, majd távozott.

Miközben keresztülvágott az előcsarnokon, ismét odanézett a fach-ra. A 305-ös rekeszből eltűnt a kulcs.

Visszament a szobájába, fogta a gépelt szöveget, megkereste a 305-ös szobát.

Az ajtónál elbizonytalanodott. Ha egyszer ezt megteszi, számára nincs visszaút. Nincs az a fedősztori, ami magyarázattal vagy mentséggel szolgálhatna arra, hogy szovjetellenes propagandát továbbít Nyugatra. Ha lebukik, neki vége.

Kopogtatott.

Anna ajtót nyitott. Mezítláb volt, a kezében fogkefével. Látni valóan lefekvéshez készülődött.

Tánya figyelmeztetően a szájához emelte az ujját, majd átadta Annának a kéziratot.

– Két óra múlva visszajövök! – súgta, azután elment.

Visszatért a szobájába, leült az ágyra, és reszketett.

Ha Anna visszautasítja az írást, az is elég baj. De ha Tánya rosszul ítélte meg, kötelességének érezheti közölni valaki illetékes elvtárssal, hogy egy tiltott könyvet javasoltak neki. Félhet attól, hogy ha elhallgatja, őt is megvádolják bűnrészességgel. Azt is gondolhatja, hogy az egyetlen értelmes lépés, ha jelenti a törvénysértő ajánlatot.

Ám Tánya hitte, hogy a nyugatiak többsége nem így gondolkodik. Anna az ő látványos óvintézkedései ellenére sem fogja fel igazán, hogy már azzal bűnt követ el, ha elolvassa az írást. így tehát csak az a kérdés marad, hogy tetszik-e neki Vaszilij munkája. Danyiilnak tetszett, a *Novij Mir* szerkesztőinek ugyancsak. Ám ők oroszok, és rajtuk kívül senki más nem olvasta a novellákat. Hogyan reagálhat rájuk egy külföldi? Abban nem kételkedett, hogy Anna felismeri bennük a fölényes íráskészséget, de megindítják-e vajon? Összeszorul-e tőlük a szíve?

Pár perccel tizenegy után visszatért a 305-ös szobához.

Anna a szöveggel a kezében nyitott ajtót.

Az arca nedves volt a könnyektől.

– Tűrhetetlen – súgta. – El kell mondanunk mindenkinek.

Az egyik pénteki estén Dave megtudta, hogy Lew, a Plum Nellie dobosa homoszexuális.

Addig azt hitte, hogy Lew csak szégyellős. Rengeteg lány akart szexelni a popzenészekkel, az öltöző időnként olyan volt, mint egy kupleráj, de Lew sose használta ki az alkalmat. Ebben sem volt semmi különös: van, aki kap az ilyenen, van, aki nem. Walli sose állt le groupiekkal, az öltöző előtt várakozó lányokkal, Dave alkalmilag igen, Buzz, a basszusgitáros sose mondott nemet.

A Plum Nellie ismét kapott felkéréseket. Az *I Miss Ya, Alicia* a tizenkilencedik volt a húszas toplistában, és onnan kúszott egyre följebb.

Dave és Walli közösen írta a dalokat, és azt remélték, hogy csinálhatnak majd egy nagylemezt. Egy kései délutánon elmentek a BBC stúdióba a Portland Place-en, és készítettek egy rádiófelvételt. Ugyan csak nyalókapénzt kaptak érte, de legalább reklámozhatták az *I Miss Ya, Aliciá*t, amely akár még első is lehet a slágerlistán. Azonkívül, mint Dave azt néha elmondta, ha kell, nyalókán is megél az ember.

Hunyorogva léptek ki az alkonyati napsütésbe, és úgy döntöttek, hogy beugranak egy italra a közeli Golden Horn kocsmába.

– Nincs kedvem inni – mondta Lew.

– Ne légy sügér – dorgálta Buzz. – Mióta nincs kedved egy pint sörhöz?

– Akkor menjünk másik kocsmába – kérte Lew.

– Miért?

– Ez nem tetszik.

– Ha attól félsz, hogy zrikálni fognak, tedd fel a napszemüvegedet.

Többször szerepeltek a televízióban, olykor fölismerték őket éttermekben és bárokban a rajongók, de ritkán lett belőle baj. Megtanulták, hogy kerüljék az olyan helyeket, például az iskolákhoz közel eső kávézókat, ahol sok kölyök verődik össze, mert ott kitörhet a tömeghisztéria, de a felnőtt kocsmákban jól elvoltak.

Ahogy a pulthoz értek, a csapos rögtön rámosolygott Lew -re.

– Szia, Lucy drágám, mi lesz, vöd és ton?

A banda elhűlve bámult Lew-re.

– Szóval te törzsvendég vagy itt? – kérdezte Buzz.

– Mi az a vöd és ton? – kérdezte Walli.

– Lucy? – kérdezte Dave.

– Kik a barátaid, Lucy? – aggodalmaskodott a csapos.

Lew ránézett a többiekre.

– Most lebuktam, ti piszkok.

– Te homokos vagy? – kérdezte Buzz.

Most, hogy lelepleződött, Lew a sutba vágta az elővigyázatosságot.

– Homokos, mint a Szahara, és ha nem lennétek ugyanolyan vakok, mint amilyen hülyék, évekkel ezelőtt rájöhettetek volna. Igen, férfiakkal szoktam csókolózni, és le is fekszek velük, ha úgy csinálhatom, hogy nem kapnak rajta, de kérlek, ne izguljatok, hogy kikezdek veletek, mert ahhoz kurvára rondák vagytok. Most pedig igyunk valamit.

Dave éljenzett és tapsolt; pillanatnyi döbbent tétovázás után Buzz és Walli is csatlakozott hozzá.

Dave izgalmasnak találta a dolgot. Tudta, hogy léteznek homokosok, de csak elméletileg. Tudomása szerint egyetlen homoszexuális sem volt a barátai között – habár a többség titkolta is a hajlamát, úgy, mint Lew, mert ez bűn volt. Dave nagyanyja, Lady Leckwith épp azért kampányolt, hogy változtassák meg a törvényt, de eddig nem járt sikerrel.

Dave a nagyanyja pártján állt, főleg azért, mert utálta a nagyi ellenzékét: a nagyképű papokat, a méltatlankodó torykat és a nyugdíjas ezredeseket. Ám azt sose hitte volna, hogy a törvénynek lehet köze a barátaihoz.

Rendeltek egy második kört, azután egy harmadikat. Dave-et nem vetette föl a pénz, de nagy reményeket fűzött az *I Miss Ya, Aliciá*hoz, amelyet ki akartak adni az Államokban. Ha sláger lesz, a banda beérkezett, Dave-nek pedig soha életében nem kell izgulnia többé a helyesírás miatt.

A kocsma gyorsan megtelt. A férfiak többségében volt valami különös: némileg színpadiasán mozogtak és beszéltek, „tündéremnek", „drágaságomnak" szólították egymást. Egy idő után könnyű lett megállapítani, ki homokos és ki nem. Talán épp ezért viselkedtek így. Jött néhány lány is, párosával, javarészt rövid hajúak, nadrágban. Dave úgy érezte, hogy egy új világba tekinthet be.

Ám ez a közösség nem volt kirekesztő; láthatólag örömmel osztoztak a kedvenc kocsmájukon a heteroszexuális férfiakkal és nőkkel. A jelenlévők legalább fele ismerte Lew-t, és természetesen körülrajzották a bandát. Olyan furán csipkelődtek egymással, hogy Dave-nek muszáj volt nevetnie. Az egyik férfi, akin ugyanolyan ing volt, mint Lew-n, azt mondta:

– Ó, Lucy, te ugyanabban vagy, amiben én! Milyen édes! – Teátrálisan hangon suttogással hozzátette: – Fantáziátlan tyúk! – amin, Lew-t is beleértve, mindenki jót nevetett.

Dave-hez odajött egy magas ember, és halkan megkérdezte:

– Figyelj, haver, nem ismersz itt valakit, akitől vehetnék bigyót?

Dave tudta, miről beszél. Sok zenész szedett spurit. Az olyan helyeken, mint a Jump Club, többfélét is lehetett kapni. Ő is kipróbált párat, de nem igazán élvezte.

Alaposan megnézte az idegent. Noha farmert és csíkos pulóvert viselt, a farmer olcsó volt, nem illett a pulcsihoz. A haját pedig katonásan rövidre

nyíratta. A fiú kínosan érezte magát.
– Nem – felelte kurtán, azzal elfordult.
Az egyik sarokban apró színpad állt, mikrofonnal. Kilenckor előjött egy színész, akit lelkesen megtapsoltak. Nőnek öltözött férfi volt, bár a haját és a sminkjét olyan jól megcsinálták, hogy más megvilágításban Dave-nek talán nem ugrott volna be, hogy mi van.
– Ide figyelnétek rám, ha szépen kérem? – kezdte a színész. – Fontos és közérdekű bejelentést akarok tenni! Jerry Róbertsonnak NB-je van!
A közönség hahotázott.
– Mi az a NB? – kérdezte Dave-től Walli.
– Nemi betegség – felelte Dave. – Pettyek a farkadon.
A komikus hatásszünetet tartott.
– Onnan tudom, hogy tőlem kapta!
Ezt újabb kacaj fogadta, aztán mozgolódás támadt az ajtónál. Dave odanézett. Bejött egy csomó egyenruhás rendőr, és félrelökdösték az embereket.
– Ő, a törvény! – kiáltotta a komikus. – Nekem tetszik az egyenruha. Megfigyeltétek már, hogy ide milyen sokat jár a rendőrség? Ugyan mi vonzhatja őket?
Tréfára vette a dolgot, ám a rendőrök kellemetlenül komolyak voltak. Keresztülcsörtettek a sokaságon, láthatólag élvezve az öncélú durvaságot. Négyen bementek a férfimosdóba.
– Talán csak pipilni jöttek – vélte a humorista. Egy rendőr fellépett a dobogóra. – Ön felügyelő, ugye? – kérdezte kacéran a színész. – Azért jött, hogy engem felügyeljen?
Két hekus elvonszolta.
– Csak semmi izgalom! – kiáltotta. – Kielégítően fogok viselkedni!
A felügyelő megragadta a mikrofont.
– Na jól van, ti mocskos buzik! – mondta. – Azt az információt kaptam, hogy itt illegális drogokat árulnak. Ha nem akarjátok, hogy bajotok essen, akkor arccal a falhoz, motozásra felkészül!
A kocsmába még mindig nyomultak befelé a rendőrök. Dave körülnézett, kiutat keresve, de az összes ajtót elállták a kék egyenruhák. Néhány törzsvendég odaállt a falhoz, olyan fásultan, mintha már sokszor történt volna velük ilyesmi. A Jump Clubban sose razziáznak, tűnődött Dave, pedig

ott úgyszólván nyíltan árulják a drogokat.

A zsaruk, akik bementek a vécébe, most hoztak ki kezüknél-lábuknál fogva két férfit. Az egyiknek vérzett az orra.

– Ugyanabban a fülkében voltak, főnök – mondta az egyik zsaru a felügyelőnek.

– Közszeméremsértés lesz a vád.

– Igenis, főnök,

Dave olyan fájdalmas ütést kapott a hátára, hogy feljajdult.

– Lódulj a falhoz! – mondta egy gumibotot suhogtató rendőr.

– Ezt most miért csinálta? – kérdezte Dave.

A hekus a fiú orra alá dugta a botot.

– Pofa be, homár, vagy én fogom be a botommal!

– Én nem vagyok… – Félbeharapta a mondatot. Higgyenek, amit akarnak. Inkább vagyok a homokosokkal, mint a rendőrséggel. Engedelmesen a falhoz lépett, és a fájó pontot dörgölte a hátán.

Történetesen Lew mellé került.

– Minden rendben? – kérdezte a dobosuk.

– Csak egy kis kék folt. Nálad?

– Semmi különös.

Dave most tanulta, miért akarja a nagyanyja megváltoztatni a törvényt. Szégyellte magát, amiért ilyen sokáig élt tudatlanságban.

– De legalább a zsaruk nem ismerték fel a bandát – mondta halkan Lew.

Dave bólintott.

– Ezt a típust nem érdeklik a popsztárok.

Látta a szeme sarkából, hogy a felügyelő azzal a rosszul öltözött emberrel tárgyal, aki arra volt kíváncsi, hol szerezhetne bigyót. Így már érthető az olcsó farmer és a fűnyíróval csinált frizura: ez álruhás nyomozó, vacakul álcázva. Az illető a vállát vonogatta és tehetetlenül széttárta a karját, amiből Dave arra következtetett, hogy senkit sem talált, aki drogot árult volna.

A rendőrség mindenkit megmotozott. Rájuk parancsoltak, hogy fordítsák ki a zsebüket. Az, aki Dave-re jutott, a kelleténél tovább matatott a fiú lába között. Lehet, hogy ezek a zsaruk is homokosok? Ezért csinálják?

Többen kifogásolták a tolakodó motozást. Őket elverték, azután meg letartóztatták, amiért tettlegességet követtek el a rendőrség ellen. Egy férfinál találtak egy doboz tablettát, amire azt mondta, hogy az orvosa írta

föl neki. Ettől függetlenül letartóztatták.

Végül csak elment a rendőrség. A csapos bejelentette, hogy a jelenlévők a cég vendégei a következő körre, de kevesen kértek az ingyen italból. A Plum Nellie tagjai eljöttek a kocsmából. Dave korán akart lefeküdni.

– Sokszor csinálják ezt veletek? – kérdezte búcsúzás közben Lew-től.

– Naponta, haver – válaszolta Lew. – Minden egyes kurva napon.

Jasper este hétkor látogatta meg a nővérét Hank Remington chelsea-i lakásán, mert akkorra Anna már biztosan megjön a munkából, de még nem mennek el Hankkel valahova. Ideges volt. Kérni akart valamit Annától és Hanktól. Valami életbe vágóan fontosat.

A konyhában ülve figyelte, ahogy Anna elkészíti Hank kedvencét, a sült krumplis szendvicset.

– Hogy halad a munka? – kérdezte Jasper.

– Csodálatosan! – Anna szeme kigyúlt a lelkesedéstől. – Felfedeztem egy új írót, egy orosz ellenzékit. Még az igazi nevét se tudom, de ez egy zseni! Meg fogom jelentetni a novelláit. Egy szibériai munkatáborban játszódnak. A kötetnek az lesz a címe, hogy *Fagyás.*

– Nem hangzik túl mulattatóan.

– Helyenként még nevetni is lehet rajta, egyébként iszonyú. Most adtam ki fordításra.

Jaspernek kételyei voltak.

– Ki kíváncsi egy büntetőtábor rabjaira?

– Mindenki – felelte Anna. – Majd meglátod. No és nálad mi újság? Tudod már, mihez kezdesz diploma után?

– Ajánlottak beosztott riporteri állást a *Western Mailnél,* de nem fogadom el. A fenébe, már volt egy egész újságom, amit magam szerkesztettem és adtam ki!

– Amerikából jött válasz?

– Egy – felelte Jasper.

– Csak egy? Mit mondtak?

Jasper elővette a zsebéből a levelet, és megmutatta Annának. Egy *This Day* nevű tévéműsortól küldték.

Anna elolvasta.

– Itt csak az van, hogy senkit sem alkalmaznak interjú nélkül. Lehangoló.

– Elhatároztam, hogy szavukon fogom őket.
– Hogy érted ezt?
Jasper a címre mutatott a felzetben.
– Ezzel a levéllel a kezemben odamegyek a szerkesztőségükbe, és azt mondom: „Eljöttem az interjúra."
Anna felkacagott.
– Ekkora pofátlanságra le kell venniük a kalapjukat!
– Csak egy bibi van. – Jasper nagyot nyelt. – Kilencven fontba kerül a repülőjegy. És nekem csak húsz van.
Anna kiemelte az olajból a drótkosarat, odatette lecsöpögni a krumplit, majd az öccsére nézett.
– Ezért jöttél?
Jasper bólintott.
– Tudsz kölcsönadni hetven fontot?
– Én ugyan nem – felelt Anna. – Nekem nincs hetven fontom. Irodalmi szerkesztő vagyok. Ez majdnem egyhavi fizetésem.
Jasper tudta, hogy ez lesz a válasz. De még nincs vége a tárgyalásnak.
– Nem tudnád elkérni Hanktől? – szűrte a fogai között.
Anna elterítette a sült krumplit egy szelet megvajazott fehér kenyéren, meghintette balzsamecettel, jól megsózta, ráhelyezett egy második szelet fehér kenyeret, végül félbe vágta a szendvicset.
Pólóját a narancsszín kordbársony csípőnadrágba gyűrögetve bejött Hank. Hosszú, vörös haja vizes volt a zuhanyozástól.
– Szia, Jasper! – köszönt a szokott kedvességével, azután megcsókolta Annát. – Hű, bébi, de jó illat van itt!
– Hank – mondta Anna –, alighanem ez lesz életed legdrágább szendvicse.

38. fejezet

Dave Williams nagyon várta, hogy megismerkedhessen rosszhírű nagyapjával, Lev Peshkovval.

1965 nyarán a Plum Nellie az Államokban turnézott. A Beat Sztárparádé szervezője minden második éjszakára bérelt a fellépőknek hotelszobát. A közbeeső éjszakákat a buszon kellett tölteni.

Megcsinálták az előadást, éjfélkor felszálltak a buszra, és mentek tovább a következő városba. Dave sose tudta tisztességesen kialudni magát a buszon. A hűtőben egyetlen innivaló volt, a turnét szponzoráló dr. Pepper ingyen kapható, agyoncukrozott, szénsavas üdítője. Egy Topspins nevű philadelphiai soulegyüttes pókercsatát rendezett a buszon. Dave tíz dollárt veszített egy este, és attól fogva nem kártyázott többé.

Reggelre megérkeztek egy hotelhez. Ha szerencséjük volt, azonnal bejelentkezhettek. Ha nem, az előtérben kellett lézengeniük, rosszkedvűen és mosdatlanul, várva, hogy az éjszakai szállóvendégek elhagyják a szobájukat. Megcsinálták a következő fellépést, éjszaka kialudták magukat a hotelben, reggel visszaszálltak a buszra.

A Plum Nellie imádta a haknit.

Nem sok pénzt kaptak, de bejárhatták Amerikát. Ezért ingyen is felléptek volna.

Ráadásul ott voltak a lányok.

Buzz, a basszusgitáros gyakran több rajongóját is fogadta egy nap és egy éjszaka a hotelszobájában. Lew boldog felfedezőutakat tett a homokosok világában – bár Amerikában inkább a „meleg” szót használták a „homokos” helyett. Walli hű maradt Karolinhoz, de még ő is örült, hiszen valóra vált az álma: popsztár lett belőle.

Dave nem nagyon szeretett szexelni a groupie-kkal, viszont a turnén egy csomó dögös lány volt. Ráhajtott a Tamettesból a szólós Joleen Johnsonra, aki azért utasította el, mert, mint mondta, boldog házasságban élt tizenhárom éves kora óta. Utána megpróbálkozott Pici Lulu Small-lal, aki szeretett kacérkodni, de nem ment föl a fiú szobájába. Végül egy estén sikerült eldumálnia Mandy Love-val a Love Factoryből, egy chicagói fekete

lánybandából. Nagy, barna szeme, széles szája volt, őzbarna bőre selyemként simult Dave ujjai alá. Mandy kóstoltatta meg vele a marihuánát, ami jobban ízlett a fiúnak a sörnél. Indianapolis után együtt töltöttek minden éjszakát. Diszkrétnek kellett lenniük, mert egyes államokban büntették a vegyes szexet.

A busz egy szerdai reggelen gördült be Washingtonba, ahova Daisy megszervezett egy közös ebédet az apjának és a fiának.

Dave kicsípte magát az alkalomra, úgy, ahogy egy popsztárhoz illő: vörös inget, kék csípőnadrágot, szürke alapon vörös Eszterházy-kockás tweedzakót vett, hegyes orrú, magasított sarkú cipőt húzott. Az olcsó szállóból, ahol az együttesek szálltak meg, taxival vitette el magát a puccos hotelhez, ahol a nagyapja fenntartott egy lakosztályt.

Nagyon kíváncsi volt erre az öregemberre, mert borzasztó sok rosszat hallott róla. Ha hinni lehet a családi legendáknak, Lev megölt Szentpéterváron egy rendőrt, azután elszökött Oroszországból otthagyva az állapotos barátnőjét. Buffalóban teherbe ejtette a főnöke lányát, akit feleségül vett, és így hozzájutott a vagyonhoz. Gyanítható, hogy meggyilkolta az apósát, bár sose emeltek vádat ellene. Szeszt csempészett a szesztilalom idején. Egy csomó szeretőt tartott Daisy anyja mellett, köztük Gladys Angelus filmsztárt. Stb. stb.

Miközben az előcsarnokban várakozott, egyfolytában azon törte a fejét, milyen lehet az öregapja. Még sose látták egymást. Lev csak egyszer jött át Londonba, akkor, amikor Daisy hozzáment az első férjéhez, Fitzherbert Bubihoz.

Daisy és Lloyd úgy ötévenként átrepült az Államokba, elsősorban azért, hogy meglátogassa Olga nagymamát, aki most egy buffalói idősek otthonában élt. Dave tudta, hogy Daisy nem nagyon szereti az apját, aki gyakorlatilag kivonult a lánya gyerekkorából, és alapított magának egy másik családot ugyanabban a városban. Ez a család, amely a szeretőjéből, Margából és a törvénytelen fiából, Gregből állt, mindig előbbre való volt neki, mint Daisy és az anyja.

Az előcsarnok túlsó végében feltűnt egy hetven-egynéhány éves ember, aki ezüstszürke öltönyt viselt piros-fehér csíkos nyakkendővel. Dave-nek eszébe jutott, mit mondott a mama az apjáról: világéletében gavallér volt.

– Te vagy Peshkov nagyapa? – kérdezte mosolyogva a fiú.

Kezet ráztak.

– Neked meg nincs nyakkendőd? – kérdezte Lev.

Dave-nek folyton ilyeneket vágtak a fejéhez. Az idősebb nemzedék valamilyen okból úgy érzi, joga van kritizálni a fiatalok öltözködését. Hasonló esetekre voltak előre elkészített válaszai a bűbájostól az ellenségesig terjedő sávban. Most ezt vette elő:

– Miért, nagyapa, amikor te voltál tizenéves, Szentpéterváron miben jártak a magadfajta jampecok?

A zord képű Lev szája hirtelen fülig szaladt.

– Volt egy gyöngyház gombos kabátom, mellényem, egy réz óraláncom és egy bársonysapkám.. A hajamat pedig hosszúra növesztettem, és középen választottam el, úgy, mint te.

– Szóval hasonlítunk – vonta le a következtetést Dave. – Csak én sose öltem meg senkit.

Lev egy pillanatra meghökkent, aztán elnevette magát.

– Okos kölyök vagy – mondta. – Az én eszemet örökölted.

Levhez odajött egy sikkes kék kabátot, kalapot viselő asszony.

Olyan volt a járása, mint egy manökené, holott majdnem egyidős lehetett nagyapával.

– Ő Marga – mutatta be Lev. – Nem az öreganyád.

A szerető, gondolta Dave.

– Hát túl fiatal is, hogy bárkinek az öreganyja lehessen! Hogyan szólíthatom?

– Te charmeur! – mondta az asszony. – Szólítsál csak Margának. Tudod, hogy valamikor én is énekeltem, csak nekem sose volt akkora sikerem., mint neked? Akkoriban nagykanállal ettem ám az olyan csinos fiúkat, mint te – fűzte hozzá nosztalgikusan.

A dizőzök nem változnak, gondolta Dave, mert az eszébe jutott Mickie McFee.

Bementek az étterembe. Margának rengeteg kérdése volt Daisyről, Lloydról és Evie-ról. Ő is, Lev is föllelkesültek, amikor meghallották, hogy Evie színésznő lett, főleg miután Levnek volt egy hollywoodi stúdiója. Ám nagyapát Evie-nél is jobban érdekelte Dave és a vállalkozása.

– Azt mondják, milliomos vagy, Dave.

– Aki ezt mondja, hazudik – felelte a fiú. – Sok lemezünk fogy, de nincs

benne annyi pénz, ahogy azt az emberek elképzelik. Tehát ha eladunk egymillió lemezt, talán annyit nyerünk rajta, amiből lehet venni egy kisebb autót.

– Valaki meglop – szögezte le nagyapa.

– Nem lennék meglepve – mondta a fiú. – De nem tudom, mit tehetnék. Az első menedzserünket kirúgtam, ez a második sokkal jobb, de továbbra sem engedhetem meg magamnak, hogy vegyek egy házat.

– Én filmekben utazok. Időnként csinálunk lemezeket a filmjeink kísérőzenéjéből, úgyhogy ismerem a zenei ügynököket. Akarsz egy jó tanácsot?

– Megköszönném.

– Csinálj magadnak egy saját lemezkiadót.

Dave kíváncsi lett. Ő ugyanerre gondolt, de megvalósíthatatlan álomnak tűnt.

– Gondolod, hogy lehetséges?

– Stúdiót lehet bérelni egy napra vagy kettőre, vagy ameddig kell.

– Elkészíthetnénk a felvételeket, talán le is gyártathatnánk a lemezeket, de a forgalmazásban nem vagyok biztos. Akkor se akarnám az ügynökök igazgatásával tölteni az időmet, ha tudnám, hogy kell.

– Nem kell neked azt csinálnod. Ráveszed a nagy kiadót, hogy százalékos alapon intézze neked a forgalmazást és a terjesztést. Övék a morzsa, tied a profit.

– De beleegyeznének?

– Nem fog tetszeni nekik, de ráállnák, mert nem engedhetik meg maguknak, hogy elveszítsenek.

– Aha.

Dave rájött, hogy a rossz hírével együtt is tetszik neki ez a körmönfont öregember.

Lev még nem végzett.

– Mi van a kiadással? Te írod a dalokat, nem?

– Általában Wallival közösen csináljuk. – Konkrétan Walli vetette papírra a szövegeket, mert Dave helyesírása és külalakja olyan rémes volt, hogy senki sem tudta kiolvasni a macskakaparását, de az alkotó munkát együtt végezték. – Van egy kis extránk a szerzői jogokból.

– Egy kicsi? Soknak kéne annak lennie. Fogadjunk, hogy a kiadód

alkalmaz egy külföldi vállalkozót, aki kikanyarít magának egy darabot.

– Igen.

– Ha jobban megnéznéd, azt látnád, hogy a külföldi ügynök is alkalmaz egy alvállalkozót, aki ugyancsak kikanyarítja a maga darabját, és így tovább. Ez az összes daraboló ugyanahhoz a céghez tartozik. Mire mindenki levette a magáét, neked a nagy semmi marad.

Utálkozva csóválta a fejét. – Csinálj magadnak saját kiadót. Addig sose fogsz pénzt keresni, amíg nem te irányítasz.

– Mennyi idős vagy, Dave? – kérdezte Marga.

– Tizenhét.

– Ilyen fiatal? De legalább van elég eszed, hogy odafigyelj az üzletre.

– Bárcsak több eszem lenne.

Ebéd után átmentek a szalonba.

– Greg nagybátyád velünk issza meg a kávét – mondta Lev. – Ő az anyád féltestvére.

Dave emlékezete szerint az anyja mindig szeretettel beszélt erről a Gregről. Csinált pár bolondságot fiatalkorában, mesélte a mama, de hát ő se volt különb. Greg republikánus szenátor volt, ám Daisy még ezt is megbocsátotta neki.

– Greg fiam sose nősült meg, mégis van egy fia, akit úgy hívnak, hogy George – tájékoztatta Dave-et Marga.

– Ez olyan nyílt titok – tette hozzá Lev. – Washingtonban senki se emlegeti, de mindenki tudja. Nem Greg az egyetlen a Kongresszusban, akinek fattyúgyereke van.

A fiú hallott már George-ról. A mama is mesélt róla, sőt, Jasper Murray személyesen is találkozott vele. Nagyon menőnek találta, hogy van egy színes unokatestvére.

– Tehát akkor George és én vagyunk a fiúunokáid – mondta.

– Ja.

– Ott jön Greg és George – jelezte Marga.

Dave felnézett. Középkorú férfi közeledett feléjük elegáns szürke flanel öltönyben, amelyre mindazonáltal ráfért volna egy alapos kefélés és vasalás. Mellette egy makulátlan jelenség jött: harminc év körüli, jóképű néger, sötétszürke mohairöltönyben, keskeny nyakkendővel. Az asztalhoz érve mindkettő puszit adott Margának.

– Greg, ő az unokaöcséd, Dave Williams – mondta Lev. – George, bemutatom az angol unokatestvéredet.

Apa és fia leült. Dave-nek feltűnt, milyen magabiztos és önérzetes George, pedig ő volt az egyetlen színes bőrű a szalonban. A néger popsztárok hosszabbra növesztették a hajukat, mint mindenki a szórakoztatóiparban, de George továbbra is rövidre nyíratta a magáét, talán azért, mert politikus volt.

– Na, apus, hát képzeltél volna magadnak valaha is egy ilyen családot? – kérdezte Greg.

– Figyelj ide, mondok én neked valamit – szólt Lev. – Ha visszamehetnél az időbe addig, amikor én voltam annyi idős, mint most Dave, és találkozhatnál a fiatal Lev Peskowal, és elmesélhetnéd neki, hogy alakul majd az élete, tudod, mit csinálna? Azt felelné, hogy elment a józan eszed.

Azon az estén George vacsorázni vitte Maria Summierst, hogy megünnepeljék a lány huszonkilencedik születésnapját.

George aggódott Mariáért, aki állást változtatott, más lakásba költözött, de továbbra sem volt fiúja. Nagyjából hetente egyszer kiruccant a Külügyminisztériumban dolgozó lányokkal, hébe-hóba eljárt ide-oda George társaságában, de nem volt szerelmi élete. George attól féltette, hogy még mindig gyászol. Majdnem két év telt el a merénylet óta, de könnyen megeshet, hogy ennél jóval tovább tart kiheverni valakinek a szeretője meggyilkolását.

Az ő gyengédsége Maria iránt semmi esetre sem volt testvéri szeretet. Szexinek, vonzónak találta attól a naptól fogva, hogy együtt indultak el azon a buszon Alabamába. Körülbelül azt érezte iránta, amit Skip Dickerson gyönyörű, elragadó felesége iránt. Maria ugyanolyan érinthetetlen volt számára, mint a legjobb barátjának a felesége. Ha másképp alakul az életük, boldogan feleségül vette volna. De hát neki itt van Verena, Mariának meg nem kell senki.

A Jockey Clubba mentek. Marián szürke gyapjúszövet ruha volt, csinos, de egyszerű. Nem hordott ékszert, és sohasem tette le a szemüvegét. A parókája kissé már idejét múlta. Szép arca volt, szexi szája és – ami ennél is fontosabb – aranyszíve. Játszva talált volna magának férfit, ha csak egy kicsit is próbálkozik. De már kezdték azt rebesgetni róla, hogy csak a

hivatásának él, a karrier az egyetlen célja. George nem igazán hitte, hogy egyedül ez boldoggá tehetne valakit, és nyugtalankodott miatta.

– Most léptettek elő – újságolta Maria, miközben asztalhoz ültek.

– Gratulálok! – mondta George. – Akkor pezsgőzzünk!

– Ó, nem, köszönöm. Holnap dolgoznom kell.

– Születésnapod van!

– Akkor sem iszom. Esetleg később egy kis brandyt, hogy könnyebben elaludjak.

George vállat vont.

– Bizonyára a komolyságodnak köszönheted az előléptetést. Tudom, hogy intelligens, rátermett és rendkívül iskolázott vagy, ám ez általában nem számít, ha a bőröd fekete.

– Tökéletesen igaz. Mindig is úgyszólván lehetetlen volt, hogy színes bőrű emberek töltsenek be magas kormánypozíciókat.

– Még egyszer gratulálok, hogy legyőzted ezt az előítéletet. Nem mindennapi teljesítmény.

– Változtak az idők, amióta távoztál az Igazságügyi Minisztériumtól, és tudod, miért? A kormány igyekszik meggyőzni a déli államok rendőrségét, hogy alkalmazzanak négereket, mire a déliek azt felelik: „És a maguk emberei? Csupa fehér!" Úgyhogy a hivatalvezetőkre nagy nyomás nehezedik. Bizonyítaniuk kell, hogy nincsenek előítéleteik, így elő kell léptetniük a színeseket.

– Nyilván azt gondolják, hogy egy példa elég.

Maria nevetett.

– Bőven.

Rendeltek. George azon tűnődött, hogy neki is, Mariának is sikerült áttörniük a színesek előtt magasodó korláton, de attól az még nem tűnt el. Épp ellenkezőleg: ők a kivételek, akik erősítik a szabályt.

Mariának ugyanezen járhatott az esze.

– Bobby Kennedy jónak tűnik – szólalt meg.

– Amikor megismertem, olyasminek látta a polgárjogokat, amelyek csak elvonják a figyelmét a fontosabb kérdésekről. De Bobby-ban az a klassz, hogy szükség esetén képes jobb belátásra térni és változtatni a véleményén.

– Hogy halad?

– Még korai lenne véleményt mondani róla – tért ki a válasz elöl George.

Bobbyt megválasztották New York szenátorává, és George lett az egyik legközelebbi munkatársa. Úgy érezte, hogy Bobby nehezen alkalmazkodik az új szerepéhez. Annyi minden volt már – elnök bátyjának vezető tanácsadója, Johnson elnök kispadra ültetett játékosa, most meg újdonsült szenátor –, hogy attól kellett félni, maga sem igazodik el számos szerepe között.

– Tiltakoznia kellene a vietnami háború ellen! – mondta indulatosan Maria. George megérezte, hogy lobbizni akar. – Kennedy elnök *csökkentette* Vietnamban a katonai jelenlétünket, és ismételten megtagadta, hogy szárazföldi csapatokat küldjön oda. De alighogy Johnsont megválasztották, odavezényelt 3500 tengerészgyalogost, mire a Pentagon azonnal még többet követelt! Júniusban már 175 000 katonát – és Westmoreland tábornok azt mondta, hogy valószínűleg az sem lesz elég! De Johnson egyfolytában csak hazudik!

– Tudom. Észak-Vietnam bombázásának az volt a célja, hogy tárgyalóasztalhoz ültesse Ho Si Minht, de úgy látom, csak a kommunisták lesznek egyre elszántabbak.

– Pontosan ezt jósolták, amikor a Pentagon modellezte harci játékban!

– Ezt csinálták? Nem hiszem, hogy Bobby tud róla. – George elhatározta, hogy másnap szól neki.

– Nem köztudomású, de két szimulációban is lefuttatták, hogy milyen hatása lesz Észak-Vietnam megbombázásának. Mind a kettő ugyanazt az eredményt mutatta: a vietkong támadásainak fokozódását a déli részen.

– Jack Kennedy épp a kudarc és az eszkaláció spiráljától tartott.

– És a bátyám legidősebb fia hamarosan hadköteles korú – mondta kétségbeesetten Maria. – Nem akarom, hogy Stevie-t megöljék! Miért hallgat Kennedy szenátor?

– Mert tudja, hogy akkor népszerűtlen lesz.

Maria ezt nem volt hajlandó elfogadni.

– Igen? Az emberek nem szeretik ezt a háborút.

– Az emberek nem szeretik a politikusokat, akik a háború kritizálásával aláaknázzák a csapataink harci szellemét.

– Bobby nem hagyhatja, hogy a közvélemény diktáljon neki!

– Azok, akik semmibe veszik a közvéleményt, nem sokáig maradnak politikusok. A demokráciákban nem.

– Hát senki se mondhat nemet a háborúkra? – csattant fel tehetetlen

haragjában Maria.

– Talán azért van belőlük olyan sok.

Kihozták a vacsorájukat. Maria másra terelte a beszédet.

– Hogy van Verena?

George úgy érezte, eléggé ismeri Mariát ahhoz, hogy őszinte lehessen.

– Imádom – mondta. – Nálam lakik minden alkalommal, ha feljön a fővárosba, ami havonta kábé egyszer fordul elő. De láthatólag nem óhajt megállapodni.

– Ha megállapodna melletted, akkor Washingtonban kellene laknia.

– Az olyan rossz?

– A munkája Atlantában van.

George nem látta, hol itt a probléma.

– A legtöbb nő ott lakik, ahol a férje dolgozik.

– Változnak az idők. Ha a négerek lehetnek egyenlők, a nők miért nem?

– Jaj, hagyjál már – méltatlankodott George. – Az nem ugyanaz.

– Kétségtelenül nem az. A szexizmus rosszabb. Az emberiség fele rabszolga.

– Rabszolga?

– Csak gondold el, hány háziasszony végez nehéz munkát naphosszat ingyen! Azonkívül azt a not, aki otthagyja a férjét, a világ számos részén letartóztathatja és visszaviheti a rendőrség. Azt, aki ingyen dolgozik, és nem szökhet meg a munkából, rabszolgának hívják, George.

George-ot bosszantotta ez a vita, annál is inkább, mert Maria látszott nyerésre állni. Viszont ennek köszönhetően szóba hozhatta a kérdést, ami igazán aggasztotta.

– Ezért vagy egyedül?

Maria feszengett.

– Részben – válaszolta, de nem nézett a fiatalember szemébe.

– Mikor leszel képes ismét randevúzni?

– Lehet, hogy hamarosan.

– Nem akarsz?

– De, viszont keményen dolgozom, és nincs sok felesleges időm.

George ezt nem vette be.

– Úgy gondolod, hogy soha, senki sem érhet föl azzal az emberrel, akit elveszítettél.

Maria nem tagadta.

– Tévednék? – kérdezte.

– Azt hiszem, hogy találhatnál olyasvalakit, aki kedvesebb lenne hozzád, mint amilyen ő volt. Valakit, aki okos, szexi, de hűséges is.

– Talán.

– Hajlandó lennél vakrandira?

– Meglehet.

– Érdekelne, hogy fekete-e vagy fehér?

– Fekete legyen. Fehér hapsikkal randizni túl zűrös.

– Oké. – George konkrétan Leopold Montgomeryre gondolt, az újságíróra, de még nem árulta el. – Milyen volt a bélszín?

– Olvadós. Köszönöm, hogy ide hoztál, és azt is, hogy eszedbe jutott a születésnapom.

Megették a desszertet, utána kávét és brandyt rendeltek.

– Van egy fehér unokatestvérem – újságolta George. – Ehhez mit szólsz? Dave Williams. Ma ismerkedtem meg vele.

– Hogyhogy eddig még nem láttad?

– Brit popzenész. Most éppen nálunk turnézik a bandájával, a Plum Nellie-vel.

Maria sose hallott róluk.

– Tíz éve még ismertem az összes nevet a slágerlistán. Öregszem?

George mosolygott.

– Ma lettél huszonkilenc.

– Már csak egy év választ el a harminctól. Hova tűnt az a rengeteg idő?

– Az ***I** Miss Ya, Alicia* a nagy slágerük.

– Ja igen, azt hallottam a rádióban. Tehát abban az együttesben van az unokatestvéred?

– Ja.

– Szimpatikus?

– Az. Fiatal, még tizennyolc sincs, de szellemileg nagyon érett. Teljesen levette a lábáról a házsártos orosz nagyapánkat.

– Láttad már színpadon?

– Nem. Felajánlott egy ingyenjegyet, de csak ma este vannak itt, mára pedig már volt randevúm.

– Ó, George, igazán le kellett volna mondanod!

– A születésnapodon? Kizárt.
Kérte a számlát.
Hazavitte Mariát a régies Mercedesében. A lány ott maradt Georgetownban, csak egy nagyobb lakásba költözött.
Megdöbbenésükre villogó lámpájú rendőrautót találtak a ház előtt.
George odakísérte Mariát az ajtóhoz, ahol egy fehér rendőr állt.
– Valami baj van, biztos úr? – kérdezte George.
– Ma este betörtek az épület három lakásába – felelte a zsaru. – Itt laknak?
– Én igen! – felelte Maria. – A négyes számot is kirabolták?
– Megnézzük.
Bementek az épületbe. Maria ajtaját felfeszítették. A lány elfehéredett arccal sietett be a lakásba. George és a rendőr követte.
Maria értetlenül nézett körül.
– Minden olyan, ahogy hagytam. – Egy másodperccel később hozzátette: – Épp csak kihúzogatták a fiókokat.
– Ellenőriznie kell, hogy nem tűnt-e el valamije.
– Nincs semmim, amit érdemes lenne ellopni.
– Általában pénzt, ékszert, szeszt és tűzfegyvereket visznek el.
– Az órám és a gyűrűm mindig rajtam van, és nem iszom. Pisztolyom végképp nincsen. – Kiment a konyhába. George a nyitott ajtón át figyelte. Maria belenézett egy kávésdobozba. – Ebben volt nyolcvan dollárom – mondta. – Eltűnt.
A rendőr elővette a jegyzettömbjét.
– Pontosan nyolcvan?
– Három húszas és két tízes.
Volt még egy szoba. George keresztülvágott a nappalin, és benyitott a hálószobába.
– George! – kiáltotta Maria. – Oda ne menj be!
Elkésett.
George megtorpant a küszöbön. Döbbenten nézte a szobát.
– Istenem! – mondta. Már tudta, miért nem jár senkivel a lány.
Maria a szégyentől halálra váltan fordult el.
A rendőr belépett George mellett a hálóba.
– Hű! – ámult el. – Hiszen itt száz kép is lehet Kennedy elnökről! Nagy

rajongója volt, ugye?
Maria alig bírt megszólalni.
– Igen – mondta elcsukló hangon. – Rajongója.
– És így együtt, ezekkel a virágokkal meg a gyertyákkal! Döbbenetes!
George elfordult a látványtól.
– Bocsásd meg, Maria, hogy láttam – mondta halkan.
A lány csak a fejét rázta, mutatva, hogy nem szükséges mentegetőznie: véletlen volt. Ám George tudta, hogy szent és tiltott területre lépett. Szívesen fenékbe rúgta volna magát.
A rendőr közben sem hagyta abba:
– Majdnem olyan, mint a, hogy is hívják ezt a katolikusok? Szentély, ez az.
Pontosan – mondta Maria. – Szentély.

A *This Day* csak az egyik szekciója volt a televízió- és rádióállomások és – stúdiók hálózatának, amelynek egyes részlegeihez egy belvárosi felhőkarcolóban béreltek irodákat. A személyzeti osztályon a csinos, középkorú Mrs. Salzmant egyszerűen megbabonázták Jasper Murray bájai. Keresztbe vetette formás lábait, pajkosan pillogott rá szemüvegének kék kerete fölött, és Mr. Murraynek szólította a fiút. Jasper tüzet adott neki, és Csillagszeműnek nevezte.
Mrs. Salzman sajnálta Mr. Murrayt. Idáig jött Angliából, hátha meginterjúvolják egy álláshoz, ami nem is létezik. A *This Day* sose volt föl kezdőiket: a személyzet csupa gyakorlott tévériporterből, producerből, operatorból és kutatóból állt. Sokan szakmájuk jelesei voltak. Még a titkárnőiket is a hírszerkesztés harcedzett veteránjaiból válogatták. Jasper hiába tiltakozott, hogy *ő* nem újonc: saját újságot adott ki és szerkesztett. A diáklap nem számít, felelte a minden pólusából együttérzést árasztó Mrs. Salzman.
Jasper nem mehetett vissza Londonba, az túlságosan megalázó lett volna. Bármire hajlandó volt, csak Amerikában maradhasson. A *Western Mailnél* felkínált állást most majd megkapja más.
Könyörgött Mrs. Salzmannek, hogy találjon neki munkát, bármilyen munkát, mindegy, mennyire alantas munkát valahol a hálózatban, ahova a *This Day* is tartozott. Megmutatta a londoni amerikai nagykövetségen

beszerzett zöld kártyáját, amelynek értelmében szabadon kereshetett munkát az Államokban. Mrs. Salzman azt mondta, hogy jöjjön vissza egy hét múlva.

Jasper beköltözött egy nemzetközi diákszállóba Délkelet-Manhattanben, ahol egy dollárba került egy éjszaka. Egy hetet rászánt New York felfedezésére, mindenhova gyalog ment, hogy spóroljon. A hét elteltével visszament Mrs. Salzmanhez egyetlen szál rózsával. És *ő* adott neki állást.

Nagyon alantas állást. Figyelő lett egy helyi rádióállomáson. Az volt a dolga, hogy egész nap hallgassa a rádiót, és feljegyezzen mindent: milyen hirdetések kerültek adásba, milyen lemezeket játszottak le, kit interjúvoltak meg, milyen hosszúak voltak a hírek, az időjárás-jelentés, az útinform. Jasper nem bánta. Bent volt a lába az ajtórésben. Amerikában dolgozott.

A személyzeti osztály, a rádióállomás és a *This Day* stúdiója ugyanabban a felhőkarcolóban volt. Jasper azt remélte, hogy a közelségtől összemelegedhet a *This Day* munkatársaival, ám erre sose került sor. Az egy elit kör volt, amely nem engedett be kívülállót.

Az egyik reggelen egy liftbe került a kékesre borotvált, negyven-egynéhány éves Herb Goulddal, a *This Day* szerkesztőjével. Jasper bemutatkozott, majd azt mondta:

– Nagy csodálója vagyok a műsorának.

– Köszönöm – felelte udvariasan Gould.

– Az a legnagyobb vágyam, hogy önöknél dolgozzak – folytatta Jasper.

– Jelenleg senkire sincsen szükségünk – folytatta Gould.

– Egy napon, ha lenne rám ideje, szeretném megmutatni a brit országos sajtóban megjelent cikkeimet. – A lift megállt. Jasper kétségbeesetten folytatta: – írtam… – Gould csendet kérve föltartotta a kezét, és kilépett a liftből. – Ezzel együtt köszönöm – mondta, azzal elvonult.

Pár nappal később Jasper az írógépénél gubbasztott a fülhallgatójával, amelyben egyszer csak megszólalt mézédesen Chris Gardner, a délutáni *Popszemle* házigazdája:

– Ma este fellép a városban a Beat Sztárparádé keretében a brit Plum Nellie csoport. – Jasper felkapta a fejét. – Reméltük, hogy tudunk interjút készíteni ezekkel a srácokkal, akiket új Beatlesnek is hívnak, de a menedzser azt mondta, hogy nem lesz idejük. Itt van helyette a legújabb slágerük Dave-től és Wallitól! *Goodbye London Town!*

Ahogy rákezdett a zene, Jasper letépte magáról a fejhallgatót, felpattant

az asztaltól a folyosóról nyíló kis lyukban, és átment a stúdióba.
– Én meg tudom interjúvolni a Plum Nellie-t – mondta.
Gardner, akinek a hangja olyan volt, mint egy filmsztáré, aki mindig a hősszerelmest játssza, az életben jelentéktelen külsejű embernek bizonyult.
– Hogyan, Jasper? – kérdezte elnéző kételkedéssel.
– Ismerem a bandát. Együtt nőttem fel Dave Williamsszel. Az anyja a legjobb barátnője az enyémnek.
– Rá tudod beszélni őket, hogy bejöjjenek a stúdióba?
Jasper valószínűleg rá tudta volna, de ő egészen mást akart.
– Nem – mondta. – De ha kapok egy mikrofont és egy magnót, szavatolok egy interjút az öltözőjükből.
Némi bürokratikus fontoskodás következett – az igazgató nem szívesen engedett ki az épületből egy drága magnetofont –, ám este hatkor Jasper mégis ott volt a bandával az öltözőben.
Chris Gardner csak pár percnyi langyos dumát kívánt az együttestől: hogy tetszik az Egyesült Államok, mi a véleményük a koncertjeiken visító lányokról, van-e honvágyuk. Ám Jasper ennél többet remélt. Azt akarta, hogy ez az interjú legyen az ő belépője egy igazi álláshoz a televíziónál. Szenzációnak kell lennie, amely megrengeti Amerikát!
Először közös interjút készített velük, elővette a szabványos kérdéseket a londoni kezdetekről, hogy ellazuljanak. Azt mondta, hogy a rádióban úgy akarják bemutatni őket, mint érző emberi lényeket: ez volt az újságírás tolvajnyelvében a tolakodó kérdések kódneve, de a Plum Nellie túl fiatal és tapasztalatlan volt, hogy ezt tudja. Ki is tárulkozott mindenki, az egyetlen Dave kivételével, aki talán még nem felejtette el azt a hűhót Jasper cikke miatt Evie-ról és Hank Remingtonról. A többiek bíztak benne. Még ezt is meg kell tanulniuk, hogy egyetlen újságíróban sem szabad bízni.
Utána sort kerített az egyéni interjúkra. Dave-et vette előre, mint a banda vezetőjét. Kesztyűs kézzel bánt vele, kerülte a provokáló kérdéseket, nem kötött bele a válaszokba. Dave nyugodt arccal tért vissza az öltözőbe, és ez felbátorította a többieket.
Jasper utoljára hagyta Wallit.
Egyedül Wallinak volt igazi sztorija. De megnyílik-e vajon? Jasper minden előkészülete arra irányult, hogy őt megnyissa.
Közel tolta a székét a Walliéhoz és halkan beszélt, hogy megteremtse a

négyszemközti diskurálás illúzióját, holott milliók fogják hallani a szavaikat. Egy hamutartót helyezeti Walli közelébe, hogy cigarettázzon csak nyugodtan, arra számítva, hogy a cigaretta felszabadító hatással lesz a fiúra. Walli rágyújtott.

– Milyen gyerek voltál? – kérdezte Jasper. – Illedelmes vagy rosszcsont?

Walli vigyorgott.

– Rosszcsont – válaszolta, és felnevetett.

A start már jó volt.

Walli mesélt a gyerekkoráról a háború utáni Berlinben, korán feltámad érdeklődéséről a zene iránt, a Minnesänger Klubról, ahol a második lett egy versenyen. Ettől magától értetődően áttértek Karolinra, akivel Walli azon az estén állt párba. Walli egyre jobban felhevült, ahogy beszélt a duójukról, a műsoraik összeválogatásáról, közös előadásokról. Noha egyszer se mondta ki, látszott, mennyire szereti a lányt.

Ez príma anyag volt, sokkal jobb az átlag popsztár interjúnál, de Jaspernek még ez sem volt elég.

– Jól éreztétek magatokat, jó zenét csináltatok, tetszettetek a közönségnek – mondta. – Mi romlott el?

– Elénekeltük, hogy *If I Had a Hammer.*

– Magyarázd meg, miért volt ez hiba.

– A rendőrségnek nem tetszett. Karolin apja attól félt, hogy elveszíti miattunk az állását, tehát Karolin otthagyta a duót.

– Végül is nem maradt más hely, ahol zenélhess, csak a Nyugat.

– Igen – felelte kurtán Walli.

Jasper érezte, hogyan próbál uralkodni a felindulásán.

Persze egy pillanatnyi töprengés után mégis megszólalt:

– Nem akarok túl sokat mondani Karolinról, nehogy baja legyen miattam.

– Nem gondolom, hogy a keletnémet titkosrendőrség hallgatja a rádiónkat – mosolygott Jasper.

– Nem, de akkor is…

– Garantálhatom, hogy nem fogok leadni semmi kockázatosat.

Üres ígéret volt, de Wallinak megfelelt.

– Kösz – mondta.

Jasper gyorsan folytatta:

– Gondolom, amikor eljöttél, semmit sem hoztál magaddal, csak a gitárt,

– Úgy van. Hirtelen döntés volt.
– Loptál egy autót.
– Én voltam a zenekarvezető mindenese. Az ő furgonját használtam.
Jasper ismerte ezt a sztorit. A német sajtó nagyon felfújta, de az amerikaiban nem keltett túlzott feltűnést.
– Elhajtottál az átkelőhöz…
– És áttörtem a sorompón.
– És a határőrök rád lőttek.
Walli csak bólintott.
Jasper lehalkította a hangját.
– És elgázoltál egy határőrt.
Walli megint bólintott. Jasper szívesen ráordított volna: *Ez rádió, ne bólogass!* De inkább azt mondta:
– És…
– Megöltem – mondta ki végre Walli. – Megöltem a srácot.
– De hát ő akart megölni téged.
Walli csak a fejét rázta, mintha Jasper nem értene valamit.
– Annyi idős volt, mint én – mondta. – Olvastam róla később az újságokban. Volt egy barátnője.
– És ez fontos neked…
Walli megint bólintott.
– Mert mit jelent? – kérdezte Jasper.
– Hasonlított hozzám – felelte Walli. – Azt leszámítva, hogy én a gitárt szerettem, ő pedig a fegyvert.
– De hiszen azt a rezsimet szolgálta, amely bebörtönzött téged Kelet-Németországba.
– Akkor is csak két srác voltunk. Én azért szöktem, mert azt kellett tennem. Ő azért lőtt rám, mert azt kellett tennie. A fal a gonosz.
Ez olyan fantasztikus szöveg volt, hogy Jasper alig bírta magába fojtani az ujjongást. Gondolatban már írta a cikket, amelyet fel fog ajánlani a *New York Post* bulvárlapnak. Már látta is a főcímet:

A POPSZTÁR WALLI – TITKOLT BÁNATA!

De még ennél is többet akart.

– Karolin nem jött át veled.

– Nem jött el a találkozóra. Fogalmam sem volt róla, miért. Annyira csalódott voltam, és egyáltalán nem értettem. – Az emlékezés fájdalma elfeledtette Wallival az óvatosság parancsát.

Jasper tovább noszogatta.

– De te visszamentél érte…

– Összefutottam emberekkel, akik alagutat ástak a menekülők számára. Tudnom kellett, miért nem jelent meg Karolin. Úgyhogy átmentem az alagúton a rossz irányba. Keletre.

– Az veszélyes volt.

– Igen, főleg, ha elkaptak volna.

– És amikor találkoztál Karolinnal, akkor…

– Megmondta, hogy állapotos.

– És nem akart veled szökni.

– Féltette a babát.

– Aliciát.

– Alice a neve. Én változtattam meg a dalban. A rím kedvéért.

– Értem. És most mi a helyzet, Walli?

– Karolinnak nem engedélyezték, hogy elhagyja Kelet-Németországot, még rövid időre sem – fuldokolta Walli –, én pedig nem mehetek vissza.

– Tehát a ti családotokat kettévágta a berlini fal.

– Igen. – Kurta zokogás szakadt fel Walli torkán. – Talán sose láthatom Alice-t.

Megvagy! – örvendezett Jasper.

Dave Williams négy éve, Londonban látta utoljára Beep Dewart. Alig várta, hogy találkozhassanak.

A Beat Sztárparádé turnéja San Franciscóban ért véget, ott, ahol Beep lakott. Dave elkérte az anyjától Dewarék címét, küldött nekik négy jegyet és egy levelet, amelyben meghívta őket fellépés után az öltözőjébe. Dewaréknak nem állt módjukban válaszolni, mert Dave mindennap más városban volt, így a fiú nem tudhatta, eljönnek- e a fellépésére.

Mély sajnálatára már nem fekhetett le Mandy Love-val, akitől nagyon sokat tanult. Mandyt mindig is feszélyezte, hogy a fiúja fehér és brit, úgyhogy inkább visszatért a régi szeretőjéhez, a Love Factory egyik

énekeséhez. Dave arra tippelt, hogy össze is fognak házasodni, mihelyt vége a turnénak.

Mandy óta nem volt senkije.

Viszont mostanra már tudta, miféle szexet szeret, és mit nem szeret. A lányok az ágyban lehetnek szenvedélyesek vagy kurvásak, vagy édesen engedelmesek, vagy energikusan céltudatosak. Dave akkor örült a legjobban, ha játékosak voltak.

Volt egy olyan érzése, hogy Beep játékos lesz.

Mi fog történni, ha Beep eljön ma este?

Eszébe jutott a tizenhárom éves Beep, ahogy Chesterfieldet szív a Great Peter Street-i ház kertjében. Csinos volt, filigrán, és sokkal szexibb, mint ebben a korban illendő. A hormonoktól túlfűtött, tizenhárom éves Dave ellenállhatatlanul csábítónak találta. Megőrült érte. Ám a lányt, noha egyébként jól kijöttek, nem érdekelte mint férfi. Dave mérhetetlen keserűségére jobban tetszett neki az idősebb Jasper Murray.

Jasperről eszébe jutott, mennyire felzaklatta Wallit a rádióinterjú. De még rosszabb volt a *New York Post* cikke, ezzel a címmel:

POPSZTÁR APU:
”TALÁN SOSE LÁTHATOM A GYERMEKEMET!”
– Jasper Murray –

Walli attól félt, hogy Karolinnak Kelet-Berlinben baja lesz a hírverésből. Dave arra az interjúra gondolt, amelyet Jasper készített Evie-vel, és megfogadta, hogy Jaspernek egyetlen szavát sem hiszi el többé.

Mennyit változott Beep négy év alatt? Megnyúlhatott, de meg is hízhatott. Még mindig olyan észbontóan kívánatos? Most jobban érdekli Dave, hogy ő is idősebb lett?

Persze lehet fiúja. Lehet, hogy ma este is azzal az ürgével lóg, ahelyett hogy a koncertre jönne.

A műsor előtt a Plum Nellie-nek volt pár órája városnézésre. Megállapították, hogy San Francisco a legklasszabb hely egész Amerikában. Tele volt fiatalokkal, akik radikális eleganciával öltözködtek. A miniszoknya kiment a divatból. A lányok ruhája a földet söpörte, a hajukba virágokat fontak meg pici csengettyűket, amelyek csilingeltek járás közben, és a férfiak

haja sehol másutt nem volt ennyire hosszú, még Londonban sem. Néhány fekete fiú és lány hatalmas, gyűrűző frizurát készített magának. Egyszerűen döbbenetesek voltak.

Különösen Walli szerette a várost. Azt mondta, úgy érzi, mintha itt bármit megtehetne. Szöges ellentéte volt Kelet-Berlinnek,

A Sztárparádéban tizenkét banda lépett fel. A többség két-három számot adott elő, azután lelépett. A legszuperebb együttesnek húsz perc jutott a végén. A Plum Nellie volt akkora sztár, hogy ők legyenek az utolsók a szünet előtt tizenöt perccel, amelyben öt rövid számot adtak elő. A turnéra nem hoztak erősítőt: azt használták, amit a helyszínen találtak, gyakran sportközvetítésekre való, primitív mikrofonokat. A zömmel kamaszlányokból álló közönség egyfolytában visított, úgyhogy a banda magát sem hallotta, de nem is volt érdekes: úgysem figyelt senki a hangzásra.

Az amerikai hakni varázsa megkopott, a Plum Nellie kezdte unni magát. Már várták, hogy visszatérhessenek Londonba, ahol új albumot kellett készíteniük.

Fellépés után visszamentek az öltözőbe. A koncertet egy színházban tartották, így jó tágas öltözőt kaptak, és még a vécé is tiszta volt, össze sem lehetett hasonlítani a londoni és hamburgi klubokéval. Inni csak az ingyen Dr. Peppert ihatták, de a portás általában hajlandó volt elszalajtani valakit sörért.

Dave figyelmeztette a bandát, hogy meglátogathatják őket a szüleinek a barátai, vagyis viselkedjenek. A többiek felnyögtek, mert ez azt jelentette, hogy nincs drog és nincs hetyegés a groupie-kkal, amíg az öregek el nem mentek.

A műsor második felében Dave megkereste a portást, és leadta neki a vendégek nevét: Mr. Woody Dewar, Mrs. Bella Dewar, Mr. Cameron Dewar és Miss Ursula-Beep Dewar.

Tizenöt perccel a finálé után megjelentek az öltöző ajtajában.

Beep alig változott, állapította meg élvezettel Dave. Még mindig filigrán volt, és nem magasabb, mint tizenhárom évesen, bár áramvonalasabb lett. A farmerje térdig szűk volt, de onnan lefelé trapéz-vonalban kiszélesedett a legújabb divat szerint, és testhez álló, kék-fehér csíkos pulóvert viselt.

Dave-nek öltözött volna ki? Nem szükségszerűen. Melyik tizenéves lány

ne öltözne ki, ha alkalma van arra, hogy bemehessen a színfalak mögé egy popkoncerten?

Kezet rázott a négy látogatóval, és bemutatta nekik a banda többi tagját. Tartott tőle, hogy a srácok leégethetik, de azok a legilledelmesebb formájukat hozták. Mindegyiket meg-meglátogatták családtagok, és mindegyik méltányolta, ha a többiek fegyelmezték magukat az idősebb rokonok és a szüleik barátai jelenlétében.

Dave-nek erőlködnie kellett, hogy ne bámulja mindig Beepet. A lánynak még mindig megvolt az a bizonyos pillantása. Mandy Lee is így tudott nézni. Az emberek ezt hívják úgy, hogy szexepil vagy *je ne na is quoi,* vagy egyszerűen csak „az". Beepnek vásott mosolya, ringó járása volt, és áradt belőle a derűs kíváncsiság, Dave-et pedig ugyanúgy emésztette érte a vágy, mint tizenhárom éves szűz korában.

Igyekezett társalogni Cameronnal, aki két évvel volt idősebb Beep-nél, és máris a Berkeley Egyetemre járt, kint San Francisco mellett. Ám Cammel fárasztó volt dumálni. Helyeselte a vietnami háborút, az volt a véleménye, hogy a polgárjogokat fokozatosabban kell érvényesíteni, és jogosnak érezte a homoszexualitás kriminalizálását. Továbbá jobban szerette a dzsesszt.

Dave adott Dewaréknak tizenöt percet, majd azt mondta:

– Ez a turnénk utolsó állomása: a szállodában pár perc múlva kezdődik a búcsúest. Beep és Cam, nektek nincs kedvetek eljönni?

– Én nem – vágta rá Cameron. – De azért köszönöm.

– Kár – mondta udvarias őszintétlenséggel Dave. – Hát te, Beep?

– Én szeretnék – mondta Beep, majd az anyjára nézett.

– Éjfélre otthon légy – figyelmeztette Bella.

– Kérlek, használd a vállalati taxit, amikor hazajössz – mondta Woody.

– Nekem majd gondom lesz rá – nyugtatta meg őket Dave.

A szülők és Cameron elmentek. A zenészek és a vendégeik felkapaszkodtak a buszba, hogy megtegyék a rövid utat a szállóig.

A bulit a hotel bárjában tartották, ám Dave már az előtérben odasúgta Beepnek:

– Próbáltad már a marihuánát?

– Mármint a füvet? – kérdezte a lány. – Naná!

– Ne olyan hangosan! Tilos!

– Van nálad?

– Igen. Talán a szobámban kellene elszívnunk. Utána csatlakozhatunk a bulihoz.

– Oké.

Felmentek a fiú szobájába. Dave sodort egy szálat, miközben Beep keresett egy rockadót a rádióban. Az ágyra ültek, és egymásnak adogatták a cigit. Dave kezdett ellágyulni.

– Amikor Londonban laktál… – mondta mosolyogva.

– Mi?

– Akkor nem érdekeltelek.

– Bírtalak, de túl fiatal voltál.

– *Te* voltál túl fiatal azokhoz a dolgokhoz, amiket csinálni akartam veled.

Beep csintalanul vigyorgott.

– Mit akartál csinálni velem?

– Volt egy hosszú listám.

– Mi volt az első?

– Az első? – Dave nem akarta elárulni. De aztán arra gondolt: miért ne? Úgyhogy kimondta: – Látni akartam a cicidet.

Beep a kezébe nyomta a dekket, azután egy gyors mozdulattal lehúzta magáról a csíkos pulóvert. Semmi sem volt alatta.

Dave hüledezett és ujjongott. A látvány is elég volt, hogy merevedése legyen.

– Olyan gyönyörű – mondta.

– Igen, az – felelte álmatagon Beep. – Olyan szép, hogy időnként magamnak is meg kell érintenem.

– Uramisten – nyögte Dave.

– Mi volt a listádon a második? – érdeklődött Beep.

Dave áttetette egy héttel későbbre a repülőjegyét, és a szállodában maradt. Minden hétköznap találkozott Beeppel tanítás után, és együtt töltötték az egész szombatot és a vasárnapot. Moziba mentek, divatos szerkókat vásároltak, sétáltak az állatkertben. Naponta kétszer-háromszor szeretkeztek, mindig kotonnal.

Egy este, amikor éppen vetkőzött, Beep rászólt:

– Vedd le a farmerod.

A fiú ránézett. Beep egy szál bugyiban, fején zsávolysapkával hevert az

ágyon.

– Miről beszélsz?

– Ma este a rabszolgám vagy. Tedd, amit mondok. Vedd le a farmerod.

Dave egyébként is majdnem levette már, és ezt közölni is akarta, amikor észbe kapott, hogy ez játék. Mulatságosnak találta, és úgy döntött, hogy belemegy. Úgy tett, mintha vonakodna:

– Au, muszáj?

– Meg kell csinálnod mindent, amit mondok, mert az enyém vagy – közölte a lány. – Vedd már le azt a rohadt farmert!

– Igenis, naccsága – felelte Dave.

Beep hirtelen felült az ágyon, és merően nézte a fiút. Dave látta bujkáló mosolyában a csintalan érzékiséget.

– Nagyon helyes – mondta.

– Most mit csináljak? – kérdezte Dave.

Már tudta, miért zúgott úgy bele a lányba tizenhárom évesen, majd másodszor is, pár napja. Beep mulatságos volt, mindenre kapható, új tapasztalatokra éhes. Voltak lányok, akikre Dave két dugás után ráunt. De Beepet sose tudta volna megunni.

Szeretkeztek, Dave mímelt húzódozással engedelmeskedett, amikor Beep ráparancsolt, hogy tegyen meg dolgokat, amikre egyébként is vágyott. Furcsán izgató volt.

Utána Dave lustán megkérdezte:

– Mellesleg honnan kaptad ezt a becenevet?

– Még nem meséltem volna?

– Nem. Olyan sok mindent nem tudok rólad. Mégis úgy érzem, mintha évek óta ismernénk egymást.

– Kicsi koromban volt egy játékautóm, az a fajta, amibe beleülsz és pedálozol. Még csak nem is emlékszem rá, de úgy tűnik, nagyon szerettem. Órák hosszat furikáztam benne, és mindig azt mondtam: „Bibip! Bibip!”

Felöltöztek és elmentek hamburgert enni. Dave figyelte, ahogy a lány beleharap a hamburgerébe, ahogy a szaft lecsorog az állán, és rájött, hogy szerelmes.

– Nem akarok visszamenni Londonba – szólalt meg.

Beep lenyelte a falatot.

– Akkor maradj – mondta.

– Nem tehetem. A Plum Nellie-nek meg kell csinálnia az új albumot. Utána Ausztráliában és Új-Zélandon turnézunk.

– Imádlak – mondta a lány. – Ha elmész, sírni fogok. De nem teszem tönkre a mai napot azzal, hogy a holnapon nyavalygok. Edd meg a hamburgeredet, szükséged van a fehérjére.

– Úgy érzem, lelki társak vagyunk. Tudom, hogy fiatal vagyok, de már egy csomó mindenféle lánnyal voltam.

– Felesleges dicsekedni. Én is jól teljesítettem.

– Nem akartam dicsekedni. Még csak nem is vagyok büszke rá. Túl könnyen megy, ha popsztár vagy. Azt próbálom elmagyarázni, magamnak is, neked is, miért vagyok olyan biztos benne.

Beep beletunkolt egy hasáb sült krumplit a ketchupba.

– Miben vagy biztos?

– Hogy állandóra akarom ezt.

Beep már be akarta kapni a krumplit, de megállt a keze. Visszatette a krumplit a tányérba.

– Hogy érted ezt?

– Azt akarom, hogy mindig együtt legyünk. Azt akarom, hogy együtt éljünk.

– Együtt… hogy?

– Beep – mondta a fiú.

– Még mindig itt vagyok.

Dave átnyúlt az asztal fölött, megfogta a lány kezét.

– Nem akarnál esetleg a feleségem lenni?

– Jaj, istenem – mondta Beep.

– Tudom, hogy őrültség, tudom.

– Nem őrültség – tiltakozott a lány. – Csak váratlan.

– Ez azt jelenti, hogy akarsz? A feleségem lenni?

– Igazad van. Lelki társak vagyunk. Fele ennyit se röhögtem egyik fiúmmal se.

Még mindig nem a kérdésre válaszolt. Dave lassan tagolta:

– Szeretlek. Leszel a feleségem?

Beep egy hosszú percig habozott, majd azt felelte:

– A francba, igen!

– Szó sem lehet róla – mondta dühösen Woody Dewar. – Nem fogtok összeházasodni!

Woody magas ember volt, tweedzakóban, legombolt gallérú ingben, nyakkendővel. Dave-nek ugyancsak igyekeznie kellett, hogy ne ijedjen meg tőle.

– Honnan tudod? – kérdezte Beep.

– Az nem érdekes.

– Az a hülye bátyám mondta el – háborgott Beep. – Mekkora fasz voltam, hogy megbíztam benne!

– Felesleges a trágár beszéd.

Dewarék viktoriánus házának nappalijában voltak a Nob Hill negyedben húzódó Gough Streeten. A szép, régi bútorok és a drága, de megfakult függönyök a Great Peter Street-i házra emlékeztették Dave-et. Ő és Beep egymás mellett ült a vörös bársonydíványon, Bella egy antik bőrfotelben foglalt helyet, Woodi a faragott kőkandalló előtt állt.

– Tudom, hogy váratlan – mondta Dave –, de nekem sürgős dolgaim vannak: lemezfelvétel Londonban, ausztráliai turné, meg ilyenek.

– Váratlan? – kérdezte Woody, – Teljességgel felelőtlen! Már a tény, hogy egyheti randevúzás után képesek vagytok célozni rá, azt bizonyítja, hogy egyáltalán nem vagytok érettek a házassághoz!

– Rühellek dicsekedni – közölte Dave –, de te kényszerítsz kimondanom, hogy két éve a magam ura vagyok, nem a szüleim kenyerén élek; ez alatt az idő alatt kiépítettem egy több millió dolláros nemzetközi vállalkozást, és noha nem vagyok olyan gazdag, mint képzelik rólam, képes vagyok biztosítani a lányodnak a szokott kényelmet.

– Beep tizenhét éves! És te is! Nem mehet férjhez az engedélyem nélkül, márpedig nem fogom megengedni, mint ahogy kétségen kívül Lloydnak és Daisynek is ugyanez lesz az álláspontja téged illetően, ifjú Dave!

– Vannak államok, ahol tizennyolc évesen is lehet házasságot kötni – jelezte Beep.

– Hát majd nem utazol olyan helyekre.

– No és mit csinálsz velem, papa? Bedugsz egy apácazárdába?

– Netán azzal fenyegetőzöl, hogy megszöksz?

– Csak rámutatok, hogy végső soron úgysem áll hatalmadban megállítani minket.

Beepnek igaza volt. Dave utánanézett a városi könyvtárban a Larkin Streeten. A nagykorúság huszonegy év volt, de több állam is engedélyezte a nőknek, hogy tizennyolc éves koruktól kezdve szülői engedély nélkül is férjhez menjenek. Sőt Skóciában tizenhat év volt a korhatár. Gyakorlatilag ha a felek nagyon elszántak, a szülők nehezen akadályozhatták meg a házasságot.

– Erre én nem fogadnék – figyelmeztette Woody. – Nem fog megtörténni.

– Nem akarunk veszekedni – mondta szelíden a fiú –, de azt hiszem, Beep épp most hívta fel rá a figyelmedet, hogy itt nemcsak a te véleményed számít.

Azt hitte, hogy nincs semmi sértő a szavaiban, és udvariasan is beszélt, ám Woody csak még dühösebb lett.

– Kifelé ebből a házból, mielőtt kidoblak!

Bella most először szólt bele a vitába:

– Maradj csak, Dave, ahol vagy.

Dave nem is mozdult. Woody lesántult a háborúban; ő nem fog innen kidobni senkit.

Bella a férjéhez fordult.

– Szívem, huszonegy éve itt, ugyanebben a szobában szálltál szembe az anyámmal.

– De én nem tizenhat éves voltam, hanem huszonöt!

– Anya azzal vádolt, hogy miattad bontottam fel az eljegyzésemet Victor Rolandsonnal. Igazat beszélt, mert te voltál az oka, holott csak egy este óta ismertük egymást. Dave anyjának partiján találkoztunk, ami után te elmentél megszállni Normandiát, és egy teljes éven át nem láttalak.

– Egy este óta? – csodálkozott Beep. – Hát mit csináltál vele, mama?

Bella a lányára nézett, kicsit habozott, majd azt mondta:

– Furulyáztam neki egy parkban, édes.

Dave elhűlt. Bella és Woody? Ez lehetetlen!

– Bella! – tiltakozott Woody.

– Szívem, az idő nem alkalmas a finomkodásra.

– Az első randin? – ámult Beep. – Hú, mama! Nagy vagy!

– De az ég szerelmére… – mondta Woody.

– Szívem, mindössze arra próbállak emlékeztetni, hogy milyen érzés fiatalnak lenni.

– De én nem kértelek meg azonnal!
– Ez már igaz, kétségbeejtően lassú voltál.
Beep vihogott, Dave mosolygott.
– Most miért próbálsz elgáncsolni? – kérdezte Woody.
– Mert egy kicsit nagyképű vagy. – Bella megfogta a férje kezét, és rámosolygott. – Szerelmesek voltunk. Ők is szerelmesek. Szerencsénkre, szerencséjükre.
Woody kissé megenyhült.
– Tehát hagynunk kéne, hogy azt tegyenek, amit akarnak?
– Természetesen nem. De talán köthetnénk kompromisszumot.
– Miben és hogyan?
– Például közöljük velük, hogy kérdezzék meg ugyanezt tőlünk egy év múlva. Közben Dave nyugodtan lakhat itt, a házunkban, amikor csak engedi a munkája a bandával. Amíg itt van, nyugodtan alhat egy ágyban Beeppel, ha már ennyire akarják.
– Az ki van zárva!
– Mindenképpen megteszik, így vagy úgy. Ne indíts olyan háborúkat, amelyekben nem győzhetsz! És ne légy képmutató! Velem is lefeküdtél a házasságunk előtt, énelőttem pedig lefeküdtél Joanne Rouzrokhkal.
Woody felállt.
– Majd gondolkozom rajta – mondta, azzal kivonult.
Bella a fiúhoz fordult.
– Nem kezdek el parancsolgatni, Dave, se neked, se Beepnek. Csak kérlek – könyörgök neked –, hogy légy türelemmel. Jó ember vagy, derék családból származol, boldog leszek, amikor feleségül veszed a lányomat. De szépen kérlek, várjatok egy évet.
Dave a lányra nézett. Beep bólintott.
– Rendben van – mondta a fiú. – Egy év.

Reggel, a szállóból kijövet Jasper megnézte a fachját. Két levele volt: egy kék légiposta-boríték, amelyen felismerte az anyja elegáns kézírását. A másikat géppel címezték meg. Mielőtt felbonthatta volna őket, telefonhoz hívták. Bedugta a leveleket a kabátja belső zsebébe.
Mrs. Salzman kereste.
– Jó reggelt, Mr. Murray!

– Jó reggelt, Csillagszemül

– Van magán nyakkendő, Mr. Murray? – kérdezte Mrs. Salzman.

A nyakkendő kiment a divatból, különben is, egy figyelőnek nem kellett elegánsnak lennie.

– Nincs – válaszolta a fiú.

– Akkor vegyen fel egyet. Herb Gould látni akarja délelőtt tízkor.

– Látni akar? Miért?

– Van egy üresedés kutatói munkakörben a *This Daynél.* Megmutattam neki a maga újságkivágásait.

– Köszönöm! Maga egy angyal!

– Kössön nyakkendőt.

Mrs. Salzman letette.

Jasper visszament a szobájába, felvett egy tiszta fehér inget és szolid, sötét nyakkendőt kötött. Azután fölvette a zakóját, arra a nagykabátját, és bement dolgozni.

A felhőkarcoló előcsarnokának újságos kioszkjában vásárolt egy kis doboz csokoládét Mrs. Salzmannek.

Tíz előtt tíz perccel fölment a *This Day* szerkesztőségébe. Tizenöt perccel később egy titkárnő bevezette Gould irodájába.

– Nagyon örülök – mondta Gould. – Köszönöm, hogy bejött.

– Részemről a szerencse – válaszolta Jasper. Úgy látta, Gould nem emlékszik a párbeszédükre a liftben.

Gould a *The Real Thing* különszámát olvasta a Kennedy-gyilkosságról.

– A szakmai önéletrajzában azt mondja, hogy maga indította el ezt az újságot.

– Igen.

– Hogyan?

– Az egyetem hivatalos diáklapjánál, a St. *Julian's* News-nál dolgoztam. – Jasper idegessége enyhült, mihelyt elkezdett beszélni. – Megpályáztam a főszerkesztői posztot, de azt az előző főszerkesztő húga kapta meg.

– Tehát mérgében csinálta.

Jasper elvigyorodott.

– Részben igen, bár biztosra vettem, hogy jobb újságíró vagyok, mint Valerie. Úgyhogy kölcsönöztem huszonöt fontot, és beindítottam egy konkurens lapot.

– És hogy vált be?

– Három szám után már több példányunk fogyott, mint a St. *Julian's News-ból,* és nyereségesek voltunk, míg a St. *Julian's Newst* dotálták. – Ez nem is volt olyan nagy túlzás. A *The Real Thing* valamivel több mint egy évig húzta.

– Ez már teljesítmény.

– Köszönöm.

Gould fölemelte a *New York Post* kivágását, a Walli-interjút.

– Honnan szedte ezt a sztorit?

– Ami Wallival történt, nem volt titok. Már megjelent a német sajtóban. De akkor még nem volt popsztár. Ha megkockáztathatom…

– Mondja csak.

– Hiszek abban, hogy az újságírás művészete nem mindig egyenlő a tények feltárásával. A lényeg olykor a *felismerés,* hogy már ismert tények megfelelő tálalásából lesz a nagy sztori.

– Helyes – bólogatott Gould. – Miért akar átváltani a nyomtatásról a televízióra?

– Tudjuk, hogy egy jó kép a címlapon több példányt ad el, mint a legjobb cím. A mozgókép még ennél is jobb. Nem kétséges, hogy a hosszú, elemző újságcikkeknek mindig lesz piaca, ám a belátható jövőben az emberek többsége a televízióból fog tájékozódni.

– Nem vitatkozom – mosolygott Gould.

Az asztalon csipogott az intercom.

– Mr. Thomas keresi a washingtoni irodából – mondta a titkárnő.

– Kösz, édes. Örülök, Jasper, hogy beszélhettem magával. Majd megkeressük. – Fölvette a telefont. – Hahó, Larry, mi újság?

Jasper kijött az irodából. Az interjú jól ment, viszont bőszítő váratlansággal ért véget. Bár megkérdezhette volna, hogy meddig kell várnia! Csak hát ő kérelmező, és a kutyát sem érdekli a közérzete.

Visszament a rádióba. Amíg ő interjún volt, a munkáját a titkárnő végezte, aki rendszerint helyettesítette ebédidőben. Jasper köszönetet mondott neki, és felváltotta. Ahogy levette a zakóját, eszébe jutottak a zsebében a levelek. Föltette a fejhallgatót, leült a kis asztalhoz. A rádióban egy riporter közvetített egy futballmeccsről. Jasper elővette a leveleit, és felbontotta azt, amelyet géppel címeztek.

Az Egyesült Államok elnöke küldte.

Formanyomtatvány volt, Jasper nevét egy keretbe írták.

Ez volt benne:

Tisztelt Cím!

Ezennel behívom az Egyesült Államok hadseregébe…

– Mi van? – kiáltott Jasper.

…és felszólítom, hogy sorozás céljából jelentkezzen 1966. január 20-án 07.00 órakor a megadott címen.

Jasper a pánikkal viaskodott. Ez nyilván egy bürokratikus melléfogás. Ő brit, az amerikai hadsereg csak nem soroz be külföldieket!

Minél előbb tisztáznia kell. Az amerikai hivatalnokok ugyanolyan impotensek, mint a másmilyenek, és ugyanúgy értenek hozzá, hogy végeérhetetlen, szükségtelen bosszúságot okozzanak. Meg kell játszani, hogy komolyan vesszük őket, ahogy a piros lámpát a kihalt kereszteződésben.

A hely, ahol jelentkezni kellett, alig pár saroknyira volt a rádiótól. Amikor a titkárnő visszajött, hogy felváltsa az ebédidőben, Jasper belebújt a zakójába, felvette a télikabátját, és kiment az utcára.

Felhajtotta a kabátgallérját a hideg New York-i szél ellen, és elsietett az utcákon a hivatalba. A harmadik emeleti sorozóirodában századosi egyenruhát viselő ember ült a pultnál, aki annál nevetségesebb volt a torzsára nyírt fejével, mivel ma már a középkorú férfiak is hosszabbra növesztik a hajukat.

– Tudok segíteni? – kérdezte.

– Biztos vagyok benne, hogy tévedésből kaptam ezt a levelet – nyújtotta Jasper a borítékot.

A százados átfutotta a papírt.

– Tudja, hogy ez egy lutri? – mondta. – Mivel a hadra fogható emberek többen vannak, mint ahány katonára szükség van, találomra hívják be az újoncokat. – Visszaadta a levelet.

Jasper mosolygott.

– Nem hiszem, hogy alkalmas lennék szolgálatra.

– Aztán már miért nem?

A százados talán nem figyelt fel a kiejtésére.

– Nem vagyok amerikai állampolgár – felelte Jasper. – Brit vagyok.

– Mit keres az Egyesült Államokban?

– Újságíró vagyok. Egy rádiónál dolgozom.
– És van munkavállalási engedélye, feltételezem.
– Igen.
– Állandó lakcímmel rendelkező” külföldi.
– Pontosan.
– Akkor sorköteles.
– De én nem vagyok amerikai!
– Az nem számít.
Ez egyre dühítőbb. Szinte biztos, hogy a hadsereg kúrta el. Csak sok más pitiáner hivatalnokhoz hasonlóan a százados sem hajlandó beismerni a hibáját.
– Azt mondja nekem, hogy az Egyesült Államok hadserege besoroz külföldieket?
– A sorozás alapja a területi illetőség, nem az állampolgárság – felelte zavartalan nyugalommal a százados.
– Ez képtelenség!
A százados kezdett bosszús lenni.
– Ha nekem nem hisz, nézzen utána!
– Pontosan azt fogom tenni!
Jasper kijött a hivatalból, visszament a rádióba. A személyzetin tudni fognak erről a dologról. Megkeresi Mrs. Salzmant.
Odaadta a hölgynek a csokoládét.
– Maga olyan drága – mondta Mrs. Salzman. – Mr. Gouldnak is rokonszenves.
– Mit mondott?
– Csak megköszönte, hogy magát küldtem be hozzá. Még nem döntött. De nem tudok senki más jelöltről.
– Hiszen ez remek hír! Csakhogy van egy kis problémám, amiben talán tudna segíteni. – Elővette a hadsereg levelét. – Ez bizonyára tévedés, ugye?
Mrs. Salzman föltette a szemüvegét, és elolvasta a levelet.
– Jaj, istenem – mondta –, micsoda balszerencse! És épp akkor, amikor olyan szépen kezdett boldogulni!
Jasper alig hitt a fülének.
– De csak nem azt mondja, hogy behívhatnak?
– De bizony – felelte szomorúan Mrs. Salzman. – Korábban is előfordult

már ez a probléma a külföldi munkatársakkal. A kormány azt mondja, ha az Egyesült Államokban akar lakni és dolgozni, akkor segítenie kell megvédeni az országot a kommunista agressziótól.

– Azt mondja, hogy katonáskodnom kell?

– Nem szükségszerűen.

Jasper szíve ugrott egyet a reménységtől.

– Mi a választás?

– Hazamehet. Senki sem próbálja megakadályozni, hogy elhagyja az országot.

– Ez felháborító! Nem tudna kihúzni ebből a pácból?

– Van valamilyen rejtett betegsége? Lúdtalp, tuberkulózis, lyuk a szívében?

– Soha életemben nem voltam beteg.

Mrs. Salzman lehalkította a hangját.

– És feltételezem, nem homoszexuális.

– Nem!

– Nem tartozik a családja egy olyan felekezethez, amely tiltja a katonai szolgálatot?

– Apám a brit hadsereg ezredese.

– Borzasztóan sajnálom.

Jasper már kezdte elhinni.

– Azt hiszem, mégis elmegyek. Ha megkapnám is az állást a *This Daynél,* nem tölthetném be. – Támadt egy gondolata. – Nem kapja vissza az ember az állását, ha leszolgálta a katonaidejét?

– Csak egyéves munkaviszony esetén.

– Tehát az is előfordulhat, hogy figyelő sem lehetek a rádiónál!

– Nincs rá garancia.

– Viszont ha most távozok az Egyesült Államokból…

– Nyugodtan hazamehet. Viszont soha többé nem dolgozhat itt.

– Jézusom!

– Mit fog tenni? Hazamegy vagy bevonul?

– Nem is tudom – felelte Jasper. – Köszönöm a segítségét.

– Köszönöm a csokoládét, Mr. Murray.

Jasper kábán távozott a személyzetis irodájából. Nem bírt visszaülni az asztalához, mert gondolkodnia kellett. Ismét kiment a házból. Általában

szerette New York utcáit: a magas épületeket, a hatalmas Mack kamionokat, az extravagáns tervezésű autókat, a híres boltok csillogó-villogó kirakatait. De ma minden megkopott.

Az East folyóhoz ment, és leült a parkban egy padra, ahonnan láthatta a Brooklyn hidat. Elképzelte magát, ahogy itt hagyja mindezt, és leforrázottan visszakotródik Londonba. Elképzelte, hogy két hosszú évet dolgozik egy vidéki angol újságnak. Elképzelte, hogy soha többé nem vállalhat munkát az Egyesült Államokban.

Utána a hadseregre gondolt: rövid haj, menetelés, brutális őrmesterek, erőszak. Délkelet-Ázsia forró őserdeire gondolt. Talán sovány kis pizsamás parasztokra kell majd lövöldöznie. Megölhetik vagy megnyomoríthatják.

Londoni ismerőseire gondolt, akik irigylik az amerikai munkájáért. Anna és Hank elvitték a Savoyba, hogy megünnepeljék. Daisy búcsúpartit adott a tiszteletére a Great Peter Street-i házban. Az anyja sírt.

Olyan lenne, mint a menyecske, aki azzal tér haza a nászútról, hogy rögtön be is jelenti a válást. A megaláztatás rosszabbnak tűnt az életveszélyes Vietnamnál.

Mitévő legyen?

39. fejezet

A Szent Gertrud Ifjúsági Klub megváltozott.

Lili emlékezete szerint többé-kevésbé ártatlanul kezdődött. A keletnémet kormány nem kifogásolta a néptáncot akkor sem, ha egy altemplomban járták. Az állam csak örült, ha egy Odo Vosslerhez hasonló protestáns lelkész tartott előadást a kölyköknek emberi kapcsolatokról és szexről, mivel valószínűleg a hivatalos ideológiához méltóan puritán nézeteket közvetített.

Kél évvel később a klub már nem volt olyan ártatlan. Már nem néptánccal kezdődött az este. Bekapcsolták a rockzenét, és ugyanabban a tomboló stílusban táncoltak, mint világszerte a fiatalok. Később Lili és Karolin gitározott, és dalokat énekelt a szabadságról. Az este mindig vitával zárult, amelyet Odo tiszteletes vezetett, és ezek a viták rendszeresen elkódorogtak a demokráciához, a valláshoz, a keletnémet rezsim hibáihoz és más hasonlóan tiltott területekhez.

Liliéknél otthon mindennapos volt az ilyen beszéd, de néhány srácnak új, felszabadító élményt jelentett a kormány és a kommunista eszmék bírálata.

Ám ez a tevékenység nem korlátozódott a Szent Gertrúdra. Hetente három-négy estén Lili és Karolin fogta a gitárját, és elment egy másik templomba vagy egy magánházba Berlinben vagy Berlinen kívül. Tisztában voltak azzal, hogy veszélyes dolgot művelnek, de mindketten úgy érezték, kevés veszítenivalójuk van. Karolin tudta, hogy amíg a fal áll, addig elválasztja őt Wallitól. Miután az amerikai sajtó cikkeket közölt Walliról és Karolinról, a Stasi azzal állt bosszút a családon, hogy kicsapatta Lilit a főiskoláról, így most a Közlekedés-ügyi Minisztérium étkezdéjében dolgozott mint felszolgáló! De a két lány nem tűrte, hogy az állam megfojtsa őket. Már hírességnek számítottak azoknak a fiataloknak a körében, akik titokban szembehelyezkedtek a kommunizmussal. Dalaik magnófelvételeit kézről kézre adták a rajongók. Lili úgy érezte, ők tartják égve a lángot.

Más is vonzotta a Szent Gertrúdhoz, mégpedig Thorsten Greiner, aki huszonkét éves volt, de a Paul McCartneyéhoz hasonló angyalarca fiatalabbnak mutatta. Thorsten ugyanolyan szenvedélyesen szerette a zenét,

mint Lili. Nemrég szakított egy Helga nevű lánnyal, aki nem volt elég intelligens hozzá Lili szerint.

1967-ben egy este Thorsten elhozta a klubba a Beatles legújabb lemezét. Az egyik oldalán egy *Penny Lane* című életvidám szám volt, amelyre vadul lehetett ropni, a másikon a hátborzongatóan igéző *Strawberry Fields Forever,* amelyre Lili és a többi srác lassan, révetegen, a karjukat lengetve imbolygott, mint a vízinövények az áramlatban. Újra és újra lejátszották a lemez két oldalát.

Amikor megkérdezték Thorstentől, honnan szerezte a lemezt, ő csak megütögette titokzatoskodó mozdulattal az orra oldalát, és nem válaszolt. Ám Lili ismerte az igazságot. Horst, a fiú nagybátyja hetente egyszer áthajtott Nyugat-Berlinbe, a Kelet legfőbb exportcikkével, a vég szövetekkel és olcsó ruhákkal megtömött furgonjával, visszafelé jövet pedig mindig adott a határőröknek a képregényekből, poplemezekből, kozmetikumokból és a divatos cuccból, amit hozott.

Lili szülei léhaságnak tartották a zenét. Szerintük csak a politika volt a komoly dolog. Nem értették meg, hogy Lili és a nemzedéke a zenével politizál, akkor is, ha a számok a szerelemről szólnak. A gitározás és az ének új stílusa elválaszthatatlan volt a hosszú hajtól, a másféle ruházkodástól, a faji egyenjogúság követelésétől és a szexuális szabadságtól. A Beatles vagy Bob Dylan minden egyes dala azt mondta az idősebb nemzedéknek: „Mi nem úgy csináljuk a dolgokat, ahogy ti.” Ez halálosan komoly politikai üzenet volt a keletnémet fiatalság számára, amit a kormány is tudott, és betiltotta a lemezeket.

Éppen a *Strawberry Fields Forever* ment, amikor megjöttek a razziázó rendőrök.

Lili Thorstennel szemben táncolt. Értett angolul, és nagyon izgalmasnak találta John Lennon szövegét: *Living is easy with eyes closed, misunderstanding all you see.* Könnyű élni behunyt szemmel, félreértve, amit látsz – milyen jól leírja a keletnémetek többségét, gondolta a lány.

Az elsők között szúrta ki az utcáról belépő egyenruhásokat. Azonnal tudta, hogy a Stasi végül is tudomást szerzett a Szent Gertrúd Ifjúsági Klubról. Elkerülhetetlen volt: a fiatalok óhatatlanul beszélnek az izgalmas élményeikről. Senki sem tudta, hány keletnémet jelent a titkosrendőrségnek, de Lili anyja szerint többen voltak a Gestapo besúgóinál.

– Most még annyit sem tehetünk, mint a háború idején – mondta Carla, de amikor Lili megkérdezte, miket tettek a háború idején, az anyja megnémult, mint rendesen. Na szóval, a Stasinak előbb-utóbb értesülnie kellett arról, hogy mi folyik a Szent Gertrúd altemplomában.

Lili rögtön abbahagyta a táncot, és körülnézett, hogy hol van Karolin, de nem találta. Odo sem volt látható. Felmehettek az altemplomból. Szemközt az utcai bejárattal volt egy lépcső, amely a templom melletti lelkészlakba vezetett. Odo és Karolin valószínűleg azon a lépcsőn távozott valamilyen okból.

– Megyek Odóért – mondta Thorstennek.

Sikerült keresztülfurakodnia a táncolókon és kiosonnia, mielőtt a többiek észrevették volna a rendőröket. Thorsten követte. Amikor a lépcső tetején jártak, Lennon épp azt énekelte: *Let me take you down…,* majd váratlanul elhallgatott.

Egy rendőr érdes hangon parancsokat kaffogott, amikor Thorsten és Lili keresztülvágott a lelkészlak előszobáján. Jó nagy ház volt egyetlen embernek, igazán szerencsés ez az Odo. Lili ritkán járt itt, de megjegyezte, hogy a földszinten van az utcára néző könyvtár. Az a legvalószínűbb, hogy ott lesz a lelkész. Kitárta a résnyire nyitott ajtót, belépett.

Odo és Karolin szenvedélyes ölelésben forrt össze a tölgyfa burkolatú szobában, a teológiai könyvekkel zsúfolt polcok között. Nyitott szájjal csókolóztak. Karolin belefúrta az ujjait a lelkész hosszú, dús hajába. Odo a lány mellét szorongatta és cirógatta. Karolin hozzátapadt, homorító teste íjként feszült.

Lilit megnémította a sokk. Ő úgy gondolt Karolinra, mint a bátyja feleségére, elhanyagolható formaságnak tekintette, hogy nincsenek összeházasodva. Soha nem jutott eszébe, hogy Karolinnak megtetszhet egy másik férfi, pláne a tiszteletes! Egy percig kétségbeesetten keresett valamilyen más magyarázatot: színdarabhoz próbálnak, valamilyen szabadgyakorlatot végeznek…

Ám ekkor Thorsten megszólalt:

– Jesszus!

Odo és Karolin már-már komikus hirtelenséggel rebbent szét. Megdöbbent és bűntudatos volt az arcuk. A következő percben egyszerre szólaltak meg.

– Most akartunk szólni neked – mondta Odo.
– Jaj, Lili, annyira sajnálom… – mondta ugyanakkor Karolin.
Lili egy dermedt pillanatig túlzott élességgel érzékelte a részleteket: Odo zakójának kockáit, Karolin ágaskodó mellbimbóját a ruhája alatt, Odo rézkeretes teológiai diplomáját a falon, a régimódi, virágos szőnyeget, amely ki volt kopva egy helyen, a kandalló előtt.
Azután eszébe jutott a vészhelyzet, ami fölkergette a lépcsőn.
– Itt a rendőrség – mondta. – Az altemplomban.
– Az ördögbe! – mondta Odo. Kisietett. Lili hallotta, hogy lerohan a lépcsőn.
A lányok mereven bámulták egymást. Egyik se tudta, mit mondjon. Karolin törte meg az igézetet.
– Ott kell lennem mellette – mondta, és követte Odót.
Lili és Thorsten a dolgozószobában maradt. Milyen kellemes hely a csókolózáshoz, gondolta szomorúan Lili: a tölgyfa burkolat, a kandalló, a könyvek, a szőnyeg. Vajon milyen gyakran csinálta már Odo és Karolin? És mikor kezdődött? Wallira gondolt. Szegény Walli.
Lentről kiabálást hallott, és ettől feléledt. Tulajdonképpen nincs miért visszamennie az altemplomba. A kabátja ott van, de nem túl hideg az este: kabát nélkül is kibírja. Elmenekülhet.
A bejárat az altemplom ajtajával átellenben nyílt. Körülvette vajon a rendőrség az egész házat? Nem valószínű.
Keresztülvágott az előszobán, kinézett az ajtón az utcára. Nem látott rendőröket.
– Elmegyünk? – kérdezte Thorstentől.
– Méghozzá gyorsan.
Kimentek, halkan becsukva maguk után az ajtót.
– Hazakísérlek – mondta Thorsten.
A sarokig siettek, azon túl lassítottak, mert ott már nem lehetett látni őket a templomból.
– Ez nagy sokk lehetett neked – mondta a fiú.
– Azt hittem, szereti Wallit! – jajgatott Lili. – Hogy tehet vele ilyet? – Sírni kezdett.
Thorsten átkarolta a vállát járás közben.
– Mikor is ment el Walli?

– Majdnem négy éve.
– Javultak valamennyit Karolin esélyei a kivándorlásra?
Lili a fejét rázta.
– Csak romlottak.
– Szüksége van valakire, aki segít felnevelni Alice-t.
– Itt vagyok neki én és a családom!
– Talán úgy érzi, hogy Alice-nak apára van szüksége.
– De hát… a lelkész!
– A legtöbb férfinak sose kellene egy lányanya. Odo más, éppen azért, mert lelkész.
Aháznál Lilinek csengetnie kellett, mert a kulcs a kabátja zsebében volt. Az anyja nyitott ajtót.
– Mi az ördög történt? – kérdezte, ahogy meglátta Lili arcát.
Lili és Thorsten bement a házba.
– A rendőrség razziázott a templomban – felelte a lány. – Kerestem Karolint, hogy figyelmeztessem, és éppen Odóval csókolózott! – Ismét megeredtek a könnyei.
Carla becsukta az ajtót.
– Úgy érted, *igaziból?*
– Igen! Majd' megette!
– Gyertek a konyhába, igyatok egy csésze kávét.
Amint Lili és Thorsten befejezte a történetet, Werner azonnal elment, hogy minden tőle telhetőt elkövessen, még mielőtt Karolin fogdában töltené az éjszakát. Utána Carla figyelmeztette Thorstent, hogy haza kellene mennie, mert ha a szülei netán hallottak a razziáról, most aggódnak érte. Lili kikísérte. Thorsten rövid, ám annál gyönyörűségesebb csókot lehelt az ajkára, mielőtt távozott.
A konyhában egyedül maradt a három nő: Lili, Carla és Maud nagymama. A hároméves Alice az emeleten aludt.
– Ne ítéld meg túl szigorúan Karolint – figyelmeztette Carla a lányát.
– Miért ne? – kérdezte Lili. – Elárulta Wallit!
– Négy éve már…
– Nagyanya is négy évet várt Walter nagyapára – mutatott rá Lili. – Pedig neki még kisbabája se volt!
– Az igaz – mondta Maud. – Habár megfordult a fejemben Gus Dewar.

– Woody apja? – hökkent meg Carla. – Ezt nem is tudtam.

– Walternek is megvolt a maga kísértője – folytatta Maud azoknak az embereknek a kedélyes indiszkréciójával, akik túl öregek már ahhoz, hogy feszélyezzék magukat. – Monika von der Helbard. De semmi sem történt.

Lilit bosszantotta, hogy Maud így tréfára veszi a dolgot.

– Könnyű neked, nagymama! Te már olyan távol vagy mindentől!

– Szomorú vagyok miatta, Lili, de nem tudom, miért kellene mérgelődnünk – szólalt meg Carla. – Lehet, hogy Walli sose jön haza, és Karolin sose hagyhatja el Kelet-Németországot. Csakugyan elvárhatjuk tőle, hogy egész életében várjon valakire, akit talán sose lát többé?

– Én azt gondoltam, hogy épp ezt akarja tenni! Azt gondoltam, hogy megfogadta! – Habár tulajdonképpen nem emlékezett rá, hogy Karolin valaha is fogadkozott volna.

– Azt hiszem, épp elég hosszú ideig várt.

– Négy év hosszú idő?

– Egy fiatal lánynak épp elég hosszú idő, hogy feltegye magának a kérdést, akarja-e feláldozni az életét egy emlékért.

Lili kiábrándultan állapította meg, hogy az anyja is, a nagyanyja is együtt érez Karolinnal.

Addig vitatkoztak a dolgon, amíg éjfélkor meg nem érkezett Werner Karolinnal és Odóval.

– Két fiúnak sikerült összeverekedni a rendőrökkel, de örömmel jelenthetem, hogy rajtuk kívül senkit se csuktak le – mondta Werner. – Viszont a klubot bezárták.

Mindenki leült a konyhaasztalhoz. Odo Karolin mellett foglalt helyet, és Lili elszörnyedésére még fogta is a lány kezét ott, mindenki szeme láttára.

– Lili – mondta – sajnálom, hogy véletlenül kellett rajtunk ütnöd, holott épp arra készültünk, hogy közöljük veled.

– Mit? – kérdezte harciasan a lány, habár volt egy olyan gyászos sejtése, hogy tudja.

– Szeretjük egymást – felelte Odo. – Elhiszem, hogy nehéz elfogadnod, amit mindketten fájlalunk. De jól meggondoltuk, és imádkoztunk is érte.

– Imádkoztatok? – hitetlenkedett Lili. – Karolin sose imádkozik!

– Az emberek meg szoktak változni.

A gyenge nők szoktak megváltozni, hogy tetsszenek a férfiaknak, gondolta

Lili, de mielőtt kimondhatta volna, az anyja elébe vágott.

– Nehéz ez mindnyájunknak, Odo. Walli szereti Karolint és a kicsit, akit sose látott. Tudjuk a leveleiből, és sejthetjük a Plum Nellie dalaiból. Olyan sok szól az elszakadásról és a veszteségről.

– Ha akarjátok, még ma este kiköltözöm a házból – mondta Karolin.

Carla a fejét rázta.

– Nekünk nehéz, de neked még nehezebb. Nem kérhetem egy egészséges fiatal nőtől, hogy szentelje az életét valakinek, akit talán soha nem lát viszont – még akkor sem, ha az a valaki a mi szeretett fiunk. Beszéltünk erről Wernerrel. Tudtuk, hogy előbb-utóbb be kell következnie.

Lili meg volt botránkozva. A szülei számítottak erre! És neki nem szóltak! Hogy lehetnek ilyen szívtelenek?

Vagy csak józanabbak? Nem akarta ezt hinni.

– Össze akarunk házasodni – mondta Odo.

Lili felugrott.

– Nem! – kiáltotta.

– És reméljük, hogy áldásotokat adjátok a házasságunkra mindnyájan: Maud, Werner, Carla, főleg pedig te, Lili, aki olyan jó barátnője voltál Karolinnak ezekben a szomorú években.

– Menj a fenébe! – kiáltotta Lili, és kirohant.

Dave Williams a fotósfalka kíséretében tolta a nagyanyja kerekes székét a Parlament előtti téren. A fülest a Plum Nellie sajtosa adta a riportereknek, így Ethel és Dave számított a kamerákra. Készségesen mosolyogtak tíz percen át, amelynek elteltével Dave azt mondta:

– Köszönjük, uraim – és befordult a Westminster-palota parkolójába. A főrendi kapunál megállt, még egyszer intett az utolsó fotó kedvéért, azután betolta a széket a Lordok Házába.

– Jó napot, mylady – mondta az ajtónálló.

Ethel nagyinak, Leckwith bárónőnek tüdőrákja volt. Dögerős fájdalomcsillapítókat kellett szednie, de a szelleme ép maradt. Rövid távolságokat még mindig megtett gyalog, de hamar kifogyott a lélegzete. Minden oka megvolt visszavonulni az aktív politizálástól. Csakhogy ma a Felsőház a szexuális bűncselekmények dekriminalizációjáról szóló 1967. évi törvényjavaslatot vitatja meg.

Ethelnek a szívügye volt ez a törvény, többek között a meleg barátja, a néhai Róbert miatt. Dave csodálkozására az apja, akit a fiú vén vaskalaposnak tartott, ugyancsak mellszélességgel síkra szállt a törvény reformja mellett. Lloyd a saját szemével látta, hogyan üldözték a nácik a homoszexuálisokat, noha ennek a részleteit sosem volt hajlandó elmesélni.

Ethel nem szándékozott felszólalni a vitában – ahhoz már túl gyenge volt de okvetlenül szavazni akart. Ha pedig Ethel Leckwith elhatározott valamit, nem létezett olyan erő, amelyik visszatartsa.

Dave betolta az előcsarnokba, ahol a ruhatár volt. Minden kampó mellett rózsaszín szalaghurok lógott, hogy a főrendeknek legyen hova felakasztani a kardjukat. A Felsőház nem is mímelte, hogy haladni akarna a korral.

Nagy-Britanniában bűnnek számított, ha férfiak közösültek egymással. Évente több száz férfit ítéltek el és börtönöztek be miatta. De az volt a legrosszabb, ahogy a sajtó meghurcolta őket. A napirendre tűzött törvény, ha megszavazzák, a nagykorúak magánügyének nyilvánítja a kölcsönös beleegyezéssel létesített homoszexuális kapcsolatot.

A téma nagy vitát gerjesztett, a közvélemény általában fanyalgott a törvénytől, de az idő a reformnak kedvezett. Az anglikán egyház úgy döntött, hogy nem ellenzi a törvénymódosítást. Továbbra is véteknek tartotta a homoszexualitást, de egyetértett azzal, hogy ne legyen bűncselekmény. A törvénynek jó esélye volt arra, hogy átmenjen, de támogatói attól féltek, hogy az ellenzők az utolsó percben visszavághatnak. Ethel ezért akart mindenképpen szavazni.

– Miért ragaszkodsz ennyire ahhoz, hogy te toljál be erre a szavazásra? – kérdezte az unokájától. – Sose érdekelt túlzottan a politika.

– Lew, a dobosunk, meleg – válaszolt Dave az Amerikában megszokott kifejezéssel. – Egyszer együtt voltunk egy Golden Horn nevű kocsmában, amikor a rendőrség razziát tartott. Akkor annyira megundorodtam a hekusok viselkedésétől, hogy azóta is keresem az alkalmat, amivel kimutathatom, hogy a homoszexuálisok pártján állok.

– Derék dolog – mondta Ethel, majd hozzátette azzal a rosszmájúsággal, ami az utóbbi években jellemezte: – Azért örülök, hogy őseid bajnoki szellemét nem teljesen oltotta ki benned a rock and roll.

A Plum Nellie sikeresebb volt, mint valaha. Megjelenhettek egy *For Your Pleasure Tonight* című stúdióalbumot, amely olyan volt, mintha minden

számot más együttes játszana, orfeumi, folk, blues, szving, gospel, motown stílusban, holott az egészet a Plum Nellie adta elő. Több millió példányt vettek meg belőle világszerte.

Egy rendőr segített Dave-nek, hogy fölvihesse a kerekes széket a lépcsőn. A fiú köszönetét mondott neki, miközben azon tűnődött, vajon ez razziázott valaha egy melegbárban? Megérkeztek a Lordok Előszobájába, ahol Dave a tanácsterem küszöbéig tolta a nagyanyját.

Ezt Ethel szervezte meg így; a Felsőház vezetője engedélyezte, hogy kerekes székben jelenhessen meg a törvénytervezet vitáján. Ám Dave-nek nem volt szabad belépnie a terembe, így megállt és várt, hogy Leckwilh bárónő valamelyik barátja észrevegye őket, és átvegye tőle a széket.

Odabent már tartott a vita. A főrendek egymással szemközt ültek vörös bőrrel kárpitozott padokon. A terem olyan nevetségesen csicsás volt, mint egy Disney-film palotája.

Éppen az egyik peer beszélt.

– Ez a törvény a ferde hajlamúak chartája, és bátorításként fog szolgálni a legvisszataszítóbb lénynek, a férfiprostituáltnak – szónokolt kenetesen. – Fokozza a kísértéseket, amelyek végigkísérik a kamaszkort. – Érdekes, elmélkedett Dave. Ez a szivar tényleg azt hiszi, hogy az összes férfi ferde, csak ellenállnak a kísértésnek? – Nem mintha nem éreznék részvétet a boldogtalan homoszexuális iránt – de ugyanilyen részvét tölt el azok iránt is, akikre kiveti a hálóját.

Kikre veti ki a hálóját? Ekkora marhaságot, gondolta Dave.

A munkáspárti oldalról kijött egy férfi, és átvette Ethel kerekes székének fogantyúját. Dave elindult a lépcsőn a látogatók karzatára.

Mire fölért, lent már egy másik főrend beszélt.

– Az egyik népszerűbb vasárnapi újságban jelent meg a múlt héten riport, amelyet talán lordságaitok közül is láthattak néhányan, egy homoszexuális esküvőről a kontinensen. – Dave olvasta is a cikket a *News of the Worldben* . – Úgy vélem, gratulálnunk kell az érintett újságnak, amiért reflektorfénybe állította ezt a rendkívül alantas eseményt. – Hogy lehet alantas esemény egy esküvő?

– Csak azt remélem, hogy ha ez a törvénytervezet átmegy, fokozott éberség fogja kísérni a hasonló praktikákat. Nem gondolnám, hogy ebben az országban történnének hasonló dolgok, de azért minden lehetséges.

Honnan ássák elő ezeket a dinoszauruszokat?, tűnődött a fiú.
Szerencsére nem minden felsőházi tag volt ilyen rossz. Felállt egy ezüsthajú, impozáns asszony, akit Dave még a Great Peter Street-i házból ismert: Dóra Gaitskellnek hívták.
– A társadalom – mondta – számos fajtalanságot elkendőz, ami a magánéletben történik a férfiak és a nők között. Úgy a törvény, mint a társadalom nagyon türelmes irántuk, és szemet huny fölöttük. – Dave hüledezett. Mit tud ez az öregasszony a férfiak és nők fajtalankodásairól? – Azoknak a férfiaknak, akik születésük, neveltetésük vagy valamilyen ellenállhatatlan csábítás folytán lettek homoszexuálisok, talán joguk lenne ugyanarra a türelemre, amellyel az úgynevezett perverziókat nézzük a férfiak és a nők között.
Bravó, Dora!, gondolta Dave.
De még jobban tetszett neki az a másik fehér hajú, huncutul csillogó szemű öregasszony, Barbara Wootton, aki ugyancsak többször megfordult a Great Peter Street-i házban. Miután az egyik férfi nagy kirohanást tartott a szodómia ellen, Barbara Wootton gunyorosan válaszolt:
– Nem értem, mitől félnek ennek a törvénytervezetnek az ellenzői – mondta. – Attól nem félhetnek, hogy tolakodó gusztustalanságokkal botránkoztatják majd meg őket, mert a cselekmény csak a magánéletben lesz legális. Az ifjúság megrontásától ugyancsak nem félhetnek, mert a cselekmény csak nagykorúak kölcsönös beleegyezésével lesz legális. Kizárólag azt feltételezhetem, hogy a törvénytervezet ellenzői a képzeletüktől félnek, amely kínzó látomásokban vetíti majd eléjük, hogy mi történhet másutt. – Olyan egyértelmű volt a célzás, hogy a törvénytervezet ellenzői a saját fantáziájukat akarják megregulázni, azért tiltakoznak a homoszexualitás dekriminalizációja ellen, hogy Dave fölnyerített, mire az egyik ajtónálló haladéktalanul ledorongolta.
Este fél hétkor került sor a szavazásra. Dave-nek úgy tűnt, hogy többen szóltak a törvénytervezet ellen, mint mellette. A szavazás rendkívül hosszú időt igényelt. Ahelyett, hogy papírszeleteket dobtak volna egy dobozba, vagy gombokat nyomkodtak volna, a főrendeknek föl kellett állniuk, és távozniuk kellett a teremből az „Elégedettek” és az „Elégedetlenek” előszobájába. Ethel székét egy másik peer tolta át az „Elégedettek” ajtaján.
Száztizenegyen szavaztak mellette, negyvennyolcan ellene. Dave-nek

éljenezni támadt kedve, de az ugyanolyan hiba lett volna, mint tapsolni a templomban.

A terem kijáratánál megvárta Ethelt, és átvette a nagyanyja egyik barátjától a kerekes kocsit. Ethel ragyogott a diadaltól, de el is fáradt. Dave-nek akaratlanul az jutott az eszébe, hogy mennyi ideje lehet még?

Micsoda élete volt, tűnődött a fiú, miközben a kijárat felé tolta a széket az ékes folyosókon. Az ő átlényegülése az osztály hülyéjéből popsztárrá semmi ahhoz az úthoz képest, amelyet a nagyanyja megtett az aberoweni bánya salakdombja mögötti kétszobás háztól a parlamenti Felsőház aranyfüstös pompájáig. Nemcsak magát változtatta át, de a hazáját is. Vívott és megnyert politikai ütközeteket a nők szavazati jogáért, a társadalombiztosításért, az ingyenes egészségügyi ellátásért, a lányok iskoláztatásáért, most pedig a homoszexuálisok üldözött kisebbségének szabadságáért. Dave dalokat írt, amelyeket az egész világon szerettek, ám ez eltörpült a nagyanyja teljesítménye mellett.

Az egyik faburkolatos folyosón megállította őket egy olyan öreg ember, hogy két botra kellett támaszkodnia. Elaggott eleganciája ismerős volt valahonnan: Dave már látta egyszer, körülbelül öt éve, itt, a Felsőházban, azon a napon, amikor a nagyanyjából bárónő lett.

– Nos, Ethel, látom, átment a Szodomai törvényed – szólt nyájasan. – Gratulálok.

– Köszönöm, Fitz – válaszolta Ethel.

Dave most kapcsolt. Ez Fitzherbert gróf, akinek valamikor kastélya volt Aberowenben, a Ty Gwyn, amelyben ma továbbképző bentlakásos iskola működik.

– Sajnálattal hallom, drágám, hogy beteg voltál – mondta Fitz. Láthatólag kedvelte a nagymamát.

– Veled nem finomkodom – szólt Ethel. – Kevés időm van hátra. Valószínűleg most láttál utoljára.

– Ez nagyon szomorú. – Dave csodálkozva látta, hogy könnyek futnak végig az öreg gróf ráncos arcán. Nagy, fehér zsebkendőt vett elő a szivarzsebéből, hogy felitassa őket. A fiúnak eszébe jutott, hogy az előző találkozásnál is megérezte valamilyen erős és alig fékezhető indulat áramütését.

– Boldog vagyok, hogy ismerhettelek, Fitz – jelentette ki Ethel olyan

hangon, mintha azt gondolná, hogy Fitzherbert ennek az ellenkezőjét feltételezheti.

– Valóban? – kérdezte Fitz, majd a fiú megdöbbenésére azzal folytatta: – Soha, senkit sem szerettem úgy, mint téged.

– Én is ugyanezt érzem – mondta Ethel. Dave még jobban elhűlt. – Most már bevallhatom, miután az én drága Bernie-m elment. Ő volt a lelki társam, de te valami más voltál.

– Olyan boldog vagyok.

– Csak egy bánatom van – szólt Ethel.

– Tudom, mi az – válaszolta Fitz. – A fiú.

– Igen. Ha lehet egy utolsó kívánságom, akkor az, hogy fogj vele kezet.

Ugyan ki lehet ez a „fiú”?, gondolta Dave. Tuti, hogy nem ő.

– Tudtam, hogy ezt fogod kérni – mondta a gróf.

– Kérlek, Filz.

Az öregember bólintott.

– Az én koromban már képesnek kell lennem rá, hogy beismerjem, mikor hibáztam.

– Köszönöm – mondta Ethel. – Ebben a tudatban boldogan halok inog.

– Remélem, van élet a halál után – szólt az öregember.

– Fogalmam sincs róla. Isten áldjon, Fitz.

Az öregember nehézkesen a kerekes szék fölé hajolt, megcsókolta a nagymama ajkát, majd ismét fölegyenesedett.

Isten veled, Ethel.

Dave tolta tovább a széket.

Egy perc múltán megszólalt:

– Ugye, ez Fitzherbert gróf volt?

Igen – mondta Ethel. – A nagyapád.

Wallinak csak a lányokkal volt baja.

Csapatokban rontottak be hozzá: fiatalok voltak, csinosak, áradt belőlük az a jellegzetesen amerikaias, egészséges szexualitás, és mind azt akarták, hogy feküdjön le velük. Attól, hogy ő hű akart maradni a kelet-berlini barátnőjéhez, csak még kívánatosabb lett számukra.

– Vegyetek házat – tanácsolta Dave a banda tagjainak. – Aztán ha kipukkad a lufi, és már senkinek sem kell a Plum Nellie, legalább lesz hol

laknotok.

Walli most kezdte látni, hogy Dave mennyire okos. Amióta megalapította a két lemezkiadót, a Nellie Recordsot és a Plum Publishin-gel, a banda sokkal több pénzt keresett. Walli a közhittel ellentétben még mindig nem volt milliomos, de majd az lesz, amint csörgedezni kezd a *For Your Pleasure Tonight* jogdíja. Már addig is megengedhette magának, hogy saját háza legyen.

1967 elején vásárolt magának egy ívelten kiugró homlokzatú viktoriánus házat San Franciscóban, a Haight Streeten, közel az Ashbury sarkához. Ezen a környéken az ingatlanárakat zuhanórepülésbe vitte egy többéves csatározás a tervezett, de végül soha meg nem épült gyorsforgalmi út miatt. Az alacsony lakbérek vonzották a diákokat meg a többi fiatalt, akiknek laza stílusa viszont a zenészeket és a színészeket vonzotta. Itt laktak a Grateful Dead és a Jefferson Airplane tagjai. Errefelé mindennapos látványnak számítottak a rocksztárok, aminek köszönhetően Walli szinte úgy közlekedhetett, mint egy normális ember.

Dewarék, egyetlen friscói ismerősei azt várták, hogy majd kibelezi és korszerűsíti a házat, de ő klassznak találta az ómódi kazettás mennyezetet meg a faburkolatot, és hagyott mindent a régiben, csak átfestette fehérre.

Berendeztetett magának két fényűző fürdőszobát és egy konyhát mosogatógéppel. Vásárolt televíziót és ultramodern lemezjátszót. Egyébként kevés szokványos bútort szerzett be. Szőnyegeket terített le és párnákat dobott a lakkozott deszkapadlóra, a hálószobákba matracokat hozatott és fogasokat szereltetett fel. Széke nem volt, csak hat zsámolya, olyasfélék, amilyeneket a lemezstúdiókban használnak a gitárosok.

Cameron és Beep Dewar a Berkeleyn, a Kalifornia Egyetem friscói karán tanult. Cam csodabogár volt: úgy öltözködött, mint egy középkorú ember, és konzervatívabb volt Barry Goldwaternél. Ám Beep jó fej volt, és bemutatta Wallit a haverjainak, akik közül néhányan a Haight-Ashburyn laktak.

Walli akkor használta a házat, amikor nem turnézott a csapattal, vagy nem készített lemezt Londonban. Ha San Franciscóban volt, az ideje nagyobb részében gitározott. Ahhoz a könnyedséghez, amellyel a színpadon játszott, fölényes hozzáértés kellett. Egyetlen nap sem mulasztotta el, hogy legalább két órát ne gyakoroljon. Utána komponált: új hangzásokat próbált ki,

dallamtöredékeket állított össze, és igyekezett eldönteni, hogy csodálatosak-e vagy csak fülbemászóak.

Hetente egyszer írt Karolinnak, mert nehéz volt kitalálnia, mit mondjon. Érzéketlenség lett volna beszámolni olyan filmekről, koncertekről és éttermekről, amelyeket a lány sohasem élvezhet.

Werner segítségével megszervezte, hogy havonta átutalhasson pénzt Karolinnak, amiből a lány eltarthatja saját magát és Alice-t. Egy szerény valutás apanázsból sok mindent lehetett kapni Kelet-Németországban.

Karolin havonta egyszer válaszolt. Megtanult gitározni, és alakítottak Lilivel egy duót. Protest songokat énekeltek, amelyeket magnófelvételeken terjesztettek. Az élete egyébként üresnek tűnt a fiúéhoz képest. Leginkább Alice-ról írt.

A környék szokásaihoz híven Walli sem zárta az ajtaját. Barátok és idegenek csak úgy jártak ki-be a házakban. A kedvenc gitárjait lakat alá tette az emeleten, de azokon kívül kevés holmija volt, amit érdemes lett volna ellopni. Hetente egyszer egy helyi üzlet feltöltötte a hűtőszekrényt és a kamraszekrényt, hogy a vendégek kiszolgálhassák magukat. Ha meg elfogyott az étel, Walli elment valamelyik étterembe.

Esténként moziba és színházba járt, elment meghallgatni együtteseket, vagy összejött más zenészekkel. Vagy azoknak a lakásán, vagy a sajátjában söröztek és füveztek. Rengeteg látnivaló volt odakint: rögtönzött koncertek, utcaszínház és művészi performance-ok, más néven happeningek. 1967 nyarán a környék váratlanul világhíres lett, mert itt volt a hippi mozgalom központja. Amikor az iskolákban és a főiskolákon befejeződött a tanítás, Amerika-szerte fölkerekedtek a fiatalok, és elutaztak stoppal San Franciscóba, ahol meg sem álltak a Haight és az Ashbury sarkáig. A rendőrség szemet hunyt a fű és az LSD általános használata és a Buena Vista Parkban többé-kevésbé nyíltan zajló szexelés fölött. Minden lány fogamzásgátlót szedett.

Wallinak csak a lányokkal volt baja.

Tammy és Lisa tipikusak voltak. A texasi Dallasból jöttek Greyhound buszon. Tammy szőke volt, Lisa latin, mindketten tizennyolc évesek. Csak autogramot akartak kérni Wallitól, és szemük-szájuk elállt, amikor nyitva találták az ajtaját, ő pedig a padlóra dobott óriási párnán ülve gitározott.

Mondták, hogy szeretnének lezuhanyozni a buszozás után, Walli pedig

mondta, hogy csak tessék. Együtt zuhanyoztak, nem csukva magukra a fülke ajtaját, mint azt a tercekben elveszett Walli fölfedezte, amikor szórakozottan bement a mosdóba pisilni. Véletlen leli volna, hogy Tammy épp abban pillanatban szappanozta a fehér kezével Lisa kicsi, olajbarna mellét?

Walli átment a másik fürdőszobába, de minden erejét össze kellett szednie hozzá.

A postás meghozta a leveleit, köztük a londoniakat Mark Batchclortól, a Plum Nellie menedzserétől. Az egyik borítékra, amelyet Kelet-Németországban bérmentesítettek, Karolin keze írta a címzést. Walli ezt félretette, hogy később olvassa el.

Ez egy normál nap volt a Haight-Ashburyn. Beállított egy zenész barátja, és elkezdtek közösen írni egy dalt, de semmire sem jutottak. Beugrott Dave Williams és Beep Dewar: Dave a lány szüleinél lakott, és megvásárolni való házat keresett. Egy Jesus nevű díler beadott negyed kiló füvet, aminek a nagyobb részét Walli elrejtette az egyik erősítő szekrényében. Szívesen adott a fűből másoknak, de ha nem osztotta volna be, akkor alkonyatra semmi sem marad belőle.

Este vacsorázni ment néhány barátjával. Tammyt és Lisát is vitte. Négy éve volt már, hogy eljött a béketáborból, de még mindig nem győzött csodálkozni az amerikai bőségen. Hatalmas rostélyosok, szaftos hamburgerek, sült krumpli és a ropogós saláta dögivel, sűrű tejturmix, úgyszólván semmiért, és ingyen repeta a kávéból! Nem mintha Kelet-Németországban sokba került volna az effajta étel – csak egyszerűen nem létezett. A hentesnél mindig kevés volt a színhús, az éttermekben mogorva pincérek szolgálták fel az étvágyriasztó ételek kis adagjait. Walli ott sose látott tejturmixot.

Vacsora közben megtudta, hogy Lisa apja a Dallasban élő mexikóiak egyik orvosa, és az ő példájára a lány is szeretne orvosira menni. Tammy családjának jövedelmező benzinkútja volt, de azt a bátyjai öröklik. Ő iparművészetire akart menni, hogy divattervezést tanuljon, és majd nyisson egy butikot. Szóval nem volt bennük semmi különös, de 1967-et írtak, minden lány szedte a tablettát, és mindegyik dugni akart.

Meleg éjszaka volt. Vacsora után átmentek a parkba, és leültek egy csoporthoz, amelyik gospeleket énekelt. Walli is csatlakozott hozzájuk. Senki sem ismerte fel a sötétben. Tammyt elfárasztotta a buszozás,

leheveredett, és a fiú ölébe hajtotta a fejét. Walli simogatta hosszú szőke haját, és Tammyt így nyomta el az álom.

Valamivel éjfél után kezdtek elszállingózni az emberek. Walli hazasétált, és csak a háznál vette észre, hogy Tammy és Lisa még mindig ott van vele.

– Van hol aludnotok az éjszaka? – kérdezte.

– Alhalunk a parkban – mondta texasi kiejtéssel Tammy.

– Ledőlhettek nálam is egy matracon – javasolta Walli.

– Nam akarsz lefeküdni valamelyikünkkel? – kérdezte Lisa.

– Vagy mindkettőnkkel? – tódította Tammy.

– Nem – mosolygott Walli. – Otthon, Berlinben van egy barátnőm, Karolin.

– Ez igaz? – kérdezte Lisa. – Olvastam az újságban, de…

– Igaz.

– És van egy pici lányod?

– Már hároméves, és a neve Alice.

– De hát senki sem hisz már a hűségben, sem a többi marhaságban. Főleg nem San Franciscóban. Nem kell más, csak a szerelem, igaz? Jó éjszakát, lányok.

Felment az emeletre a hálószobájába, és levetkőzött. Hallotta a lányok motoszkálását a földszinten. Csak fél kettő után került ágyba, ami meg korai is egy zenésznek.

Ez volt az a napszak, amikor a legjobban szerette elolvasni és átolvasni Karolin leveleit. Megnyugtatta, ha rá gondolhatott, és gyakran azzal altatta el magát, hogy elképzelte a lányt a karjaiban. Elhelyezkedett a matracon, begyűrt egy párnát a háta meg a fal közé, és betakarózott , azután felbontotta a borítékot.

Drága Walli…

Ez különös. Karolin általában „Édes Wallim”-nak vagy „szerelmemnek szólította. *Tudom, hogy ez a levél fájdalmat és keserűséget okoz majd neked, amit annyira sajnálok, hogy majd megszakad a szívem.*

Mi az ördög történhetett? Sietve továbbolvasott.

Négy éve mentél el, és nincs remény, hogy a belátható időben ismét találkozzunk. Gyenge vagyok, nem bírok szembenézni a holtig tartó magánnyal.

Lezárja az ügyüket. Szakít vele. Ez volt az utolsó, amire Walli számított.

Találkoztam valakivel, egy jó emberrel, aki szeret engem.

Fiúja van! Még rosszabb! Elárulta őt! Walli kezdett megdühödni. Igaza volt Lisának: senki sem hisz már a hűségben és a többi marhaságban.

Odo a mittei Szent Gertrúd-templom lelkésze.

– Egy kurva templomegér! – kiáltotta Walli.

Szeretni fogja az én babámat, és gondoskodik majd róla.

– Még hogy az *ő* babája! Alice az én babám is!

Össze fogunk házasodni. A szüleid fel vannak dúlva, de változatlanul emberségesek hozzám, mint mindenkihez. Még Lili húgod is próbál megérteni, bár igen nehezére esik.

De mennyire, hogy nehezére esik, gondolta Walli. Lili bocsát meg utoljára.

Boldoggá tettél egy kis időre, te adtad nekem az édes Alice-t, és ezért örökre szeretni foglak.

Forró könnyek égették Walli arcát.

Remélem, hogy az eljövendő években meg tudsz majd bocsátani nekem és Odónak, és egy *napon még találkozhatunk úgy, mint jó barátok, talán amikor majd ősz öregek leszünk.*

– Ja, talán a pokolban – mondta Walli.

Csókol Karolin.

Nyílt az ajtó, bejött Tammy és Lisa.

A világ elmosódott Walli szeme előtt a könnyektől, de úgy rémlett neki, mintha pucérak lennének.

– Mi a baj? – kérdezte Lisa.

– Miért sírsz? – kérdezte Tammy.

– Karolin szakított velem – felelte Walli. – Hozzámegy a lelkészhez.

– Jaj, de sajnállak – szólt Tammy. – Te szegény – mondta Lisa.

Walli szégyellte a könnyeit, de nem bírta abbahagyni a sírást. A padlóra dobta a levelet, az oldalára fordult, a fejére húzta a lepedőt.

A lányok jobbról-balról bebújtak mellé az ágyba. Walli kinyitotta a szemét. A vele szemben fekvő Tammy gyöngéden letörölgette a könnyeket az arcáról. A mögötte lévő Lisa a hátához tapadt meleg testével.

Wallinak sikerült kinyögnie:

– Nem akarom.

– Ilyen szomorúan nem szabad egyedül lenned – szólt Tammy. – Csak idebújunk hozzád. Hunyd be a szemed.

Walli engedelmeskedett, behunyta a szemét. Lassan fásultság váltotta fel a bánatát. Agya kimerült, és *ő* elszunnyadt.

Amikor felébredt, Tammy a száját csókolta, Lisa a péniszét szopta.

Egymás után szeretkezett mindkettővel. Tammy gyöngéd és édes volt, Lisa energikus és szenvedélyes. Walli hálás volt nekik, amiért megvigasztalják a bánatban.

Ennek ellenére akárhogy igyekezett, nem bírt kielégülni.

40. fejezet

Az aknakereső kutya kezdett elfáradni.

Sovány vietnami fiú volt, egy szál vászon rövidnadrágban. Jasper Murray tizenhárom évesnek nézte. A fiú volt olyan ostoba, hogy ezen a reggelen épp akkor jött az erdőbe diót szedni, amikor a G – a „Gonosz” – század egyik szakasza bevetésre ment.

A hátrakötött kezű kutyát az egyik őrmester vezette az övére hurkolt, harmincméteres madzagon. A fiú elöl ment, a szakasz utána. Csakhogy hosszú volt a délelőtt, ez meg még egy kölyök volt, kezdett botladozni, és az emberek akaratlanul utolérték. Ha ez megtörtént, Smithy őrmester hozzávágott valamit, ami vagy a fejét, vagy a hátát találta. Ilyenkor a kölyök feljajdult, aztán felgyorsított.

A dzsungel ösvényeit elaknásították a vietkong ellenállók, akiket Charlie-nak csúfoltak. Csupa házilag barkácsolt akna volt: újratöltött amerikai tüzérségi hüvelyek, ócska amerikai ugróaknák, újraélesített bedöglött bombák. Felhasználták még az ötvenes évekből maradt francia taposóaknákat is.

Vietnami parasztokat használni aknakereső kutyának nem volt ritkaság, habár ezt senki sem ismerte volna el odahaza az Államokban. A vágott szeműek néha tudták, hogy egy bizonyos ösvényen mely szakaszok vannak elaknásítva. Máskor valahogy képesek voltak észrevenni azokat a figyelmeztető jeleket, amiket a bokorugrók nem. És ha a kutya nem szimatolta ki az aknát, akkor ő halt meg, nem a katonák. Nincs veszteség.

Jasper utálkozott, de látott ennél rosszabb dolgokat is a vietnami hat hónapban. Úgy találta, hogy minden náció tagjai képesek barbár kegyetlenségekre, főleg félelmükben. Tudta, hogy a brit hadsereg is követett el hátborzongató rémtetteket Kenyában; az apja volt ott, és ha Kenya kerül szóba, apa még ma is elfehéredik, és erőtlenül motyog valamit kölcsönös brutalitásról.

Ám a G század különleges volt.

A Tigris Kommandóhoz, a 101-es Ejtőernyős Hadosztály alakulatához tartozott. „A tűzoltóim!”, büszkélkedett velük William Westmoreland

tábornok, a főparancsnok. Kincstári uniformis helyett tigriscsíkos gyakorlóruhát viseltek, megkülönböztető jelzés nélkül. Szabad volt szakállt növeszteniük, és a pacifikálás volt a szakmájuk.

Jasper egy hete csatlakozott a G századhoz. Valószínűleg tévedésből vezényelték át, és nemigen volt ide való, de a Tigris Kommandóban sokféle egység és hadosztály tagjai keveredtek. Jaspernek ez volt náluk az első bevetése. Ebben a szakaszban huszonötén voltak, fele fehér, fele fekete.

Nem tudták, hogy Jasper brit. A legtöbb baka életében nem látott angolt, Jasper pedig unta, hogy megbámulják. Változtatott a kiejtésén, amitől kanadainak vagy ilyesminek nézték. Soha többé nem akarta elmagyarázni, hogy tulajdonképpen nem ismeri a Beatlest.

A mai bevetés célja „tisztogatás” volt egy faluban.

Quang Ngai tartományban voltak, Dél-Vietnam északi részében, amit a hadsereg Első Taktikai Övezet vagy egyszerűen csak északi régió néven ismert. Ezt sem a saigoni rezsim irányította, hanem a vietkong gerillái, akik egyébként Dél-Vietnam jó fele részén uralkodtak: megszervezték a falusi önkormányzatokat, sőt adót is szedtek.

– A vietnami nép egyszerűen nem érti az amerikai szellemet – mondta a Jasper mellett gyalogoló Neville, a fanyar humorérzékkel megáldott, magas texasi. – Amikor a vietkong elfoglalta ezt a régiót, volt itt egy csomó ugar, saigoni gazdagék birtoka, akik nem méltóztattak fárasztani magukat a földműveléssel, úgyhogy Charlie kiosztotta a parasztoknak. Aztán amikor mi elkezdtük visszahódítani a földet, a saigoni kormány visszaadta az eredeti tulajdonosoknak. Most a parasztok ránk mérgesek, hát hinnéd? Nem értik a magántulajdon fogalmát. Ebből is látszik, milyen buták.

Meghallotta ezt John Donellan tizedes, a Donnynak becézett fekete katona, és odaszólt:

– Te csak egy piszkos kommunista vagy, Neville.

– Nem én – mondta elnézően Neville. – Goldwaterre szavaztam. Megígérte, hogy helyre teszi a beképzelt niggereket.

Hallótávolságon belül mindenki röhögött. A katonák élvezték az ilyen ugratást. Segített nekik, hogy legyőzzék a félelmet.

Jaspernek is tetszett Neville destruktív gúnyolódása, ám a mai első pihenőnél észrevette, hogy Neville, amikor sodor egy cigit magának, a barna cukor nevű finomítatlan heroinnal szórja meg a dohányt. Ha még nem

drogos, hamarosan az lesz.

A gerillák úgy vegyülnek el a nép között, mint a tengeri halak a rajban, mondta Mao elnök, a kínai kommunista vezető. Westmoreland tábornok úgy akarta legyőzni a vietkong halakat, hogy elveszi a tengerüket. Quang Ngai háromszázezer parasztját összeterelték, majd szétosztották hatvannyolc megerősített koncentrációs táborba, hogy csak a pusztaság maradjon ott a vietkongnak.

Csakhogy ez nem vált be. Ahogy Neville mondta:

– Micsoda alakok ezek! Úgy viselkednek, mintha nekünk nem lenne jogunk idejönni az országukba, és rájuk parancsolni, hogy hagyják itt a falvaikat, a földjeiket, és költözzenek át egy lágerbe. Mi bajuk ezeknek? – Sok paraszt kicselezte a terelést, és meglapult a földjén. Mások elmentek, azután megszöktek a zsúfolt, egészségtelen táborokból, és hazamentek. Mindkét esetben törvényes célpontok lettek a hadsereg számára.

– Ha akad még, aki odakint van, és nem a táborokban, akkor az a mi szemünkben rózsaszín – nyilatkozta Westmoreland tábornok. – Kommunistaszimpatizáns.

A szakaszt eligazító hadnagy szabatosabban fogalmazott.

– Nincsenek barátságos helybéliek – jelentette ki. – Hallják, mit mondok? Egyik sem barátságos. Senkinek sem kell itt lennie. Lőjenek mindenre, ami mozog!

A célpont ezen a reggelen egy falu volt, amelyet kiürítettek, majd ismét betelepítettek. A szakasz dolga az volt, hogy pucolják ki, és tegyék a földdel egyenlővé.

Először meg kellett találni. De a dzsungelben nehéz volt a tájékozódás. Kevés volt a feltűnő tereptárgy, rosszak a látási viszonyok.

Charlie pedig mindenütt ott lehetett. Akár egy méterre is. Ez a tudat pattanásig feszítette az idegeiket. Jasper megtanult rétegről rétegre *keresztülnézni* a lombokon, keresve a kirívó színt, formát, textúrát. Nehéz ébernek maradni, ha az ember fáradt, folyik róla az izzadság, és nem hagyják élni a rovarok, de azokat, akik a rossz percben lazítottak, megölték.

Azonkívül a dzsungel sem volt egyforma. A bambuszbozót és az elefántfű gyakorlatilag járhatatlan volt, noha ezt a főparancsnokság nem volt hajlandó elismerni. A zárt lombozatú erdő könnyebb volt, mert a szűrt fény nem hagyta elburjánzani a bozótot. A gumiültetvények voltak a legjobbak:

szabályos fasorok, megregulázott aljnövényzet, használható utak. Ma Jasper vegyes erdőben járt, fügefák, mangrovepálmák és jákafák között. A zöld háttérfüggönyön orchideák, kontyvirágok, krizantémok vad színei lángoltak. A pokol még sose volt ilyen szép, gondolta éppen Jasper, amikor felrobbant a bomba.

Fülsiketítő dörrenést hallott, mielőtt elterült. A sokk nem tartott sokáig. Félregurult az ösvényről egy bokor gyatra fedezéke mögé, lövésre tartotta Ml6-os karabélyát, és körülnézett.

A sor elején öt test hevert a földön. Egy se mozgott. Jasper sokszor látott már halált ütközetben, amióta Vietnamba küldték, de továbbra sem szokta meg. Egy perce még öt ember ment és dumált ott, emberek, akik mondtak neki egy viccet, vagy fizettek neki egy italt, vagy segítettek átvergődnie egy faomláson; most pedig csak roncsolt véres csonkok maradtak belőlük a földön.

Sejtette, mi történt. Valaki rálépett egy álcázott taposóaknára. Hogyhogy a kutya nem robbantotta fel? Nyilván kiszúrta, de volt annyi esze, hogy befogja a száját, és megkerülje. Most nem volt sehol. Végül is ő járt túl a foglyul ejtői eszén.

Ugyanerre a következtetésre jutott egy másik katona is: Veszett Jack Baxter, egy fekete szakállú, szálas középnyugati. „Az a kurva sárga vezetett rá minket!” üvöltéssel előrerohant, és egymás után eresztette meg a fölösleges sorozatokat, pazarolva a lőszert a növényekre.

– Megölöm a rohadékot! – A húszas tár kiürült, Baxter elhallgatott.

Mindenki dühöngött, de mások okosabbak voltak. Smithy őrmester már hívta is rádión a mentőhelikoptert. Donny tizedes letérdelt, optimista fejjel a pulzust kereste az egyik testen. Jasper rájött, hogy egy daráló aligha szállhat le itt, ezen a keskeny csapáson. Felugrott és odakiállott Smithynek:

– Keresek tisztást!

Smithy bólintott.

– McCain és Frazer! – ordította. – Menjetek Murrayvel!

Jasper ellenőrizte, hogy ott van-e nála a két fehér foszforgránát, majd letért az ösvényről, és nekivágott az őserdőnek. A másik kettő követte.

Sziklás vagy homokos talajt keresett, mert ott a növényzet megritkulhat, és tisztás alakulhat ki. Gondosan megjegyezte a tereptárgyakat, hogy ne tévedjenek el. Pár perc múltán egy rizsföld magas partjánál bukkantak ki a

dzsungelből.

A mező túlsó végén három-négy alakot látott, akik a parasztok szokásos vékony vászonpizsamáját viselték. Mielőtt összeszámolhatta volna őket, azok is kiszúrták, és beleolvadtak az őserdőbe.

Vajon a célpontról jöttek? Ha igen, akkor ő akaratlanul figyelmeztette őket a szakasz közeledésére, ami elég baj, mert a sebesültek evakuálása az első.

McCain és Frazer futva megkerülték a rizstáblát, biztosítva a körzetet. Jasper felrobbantott egy foszforgránátot, ami felgyújtotta a vetést is, de a rizs még zöld volt, a lángok hamar kialudtak. Ám az égnek emelkedő, sűrű, fehér, foszforos füstoszlop jelezte a helyüket.

Jasper körülnézett. Charlie tudja, hogy az amerikaiakat lefoglalják a halottjaik meg a sebesültjeik, így ez most jó alkalom megtámadni őket. M16-os karabélyát két kézre fogva pásztázta a dzsungelt, hogy bármelyik percben hasra vetődhessen és visszalőhessen, amennyiben lőnek rájuk. McCain és Frazer ugyanezt tették. Valószínűleg egyikük sem ússza meg. Egy orvlövész a fák között kényelmesen kiszemelheti a célpontját, és leadhatja a gyilkosan pontos lövést. Mindig így van ez ebben a kurva háborúban, gondolta Jasper. Charlie lát minket, de mi nem látjuk őt. Odavág, majd elszalad, holnap pedig gyomlál egy rizstáblában, és megjátssza az egyszerű parasztot, aki azt se tudja, hogy a Kalasnyikov melyik végével kell lőni.

Várakozás közben hazagondolt. Dolgozhatna a *Western Mailnek:* most éppen egy kényelmes tanácsteremben bóbiskolna, miközben egy tanácsnok dünnyög a hiányos közvilágítás veszélyeiről, ehelyett egy rizstáblában izzadva találgatja, lelövik-e néhány másodperc múlva.

A családjára és a barátaira gondolt. Anna nővére nagyágyú lett a könyvkiadásban, miután fölfedezett egy Ivan Kuznyecov álnevű, zseniális orosz ellenzéki írót. Evie Williams, aki kamaszkorában megőrült érte, most filmcsillag, és Los Angelesben él. Dave és Walli milliomos rocksztárok. Ő pedig baka a vesztes oldalon egy kegyetlen, ostoba háborúban, sok ezer kilométerrel az isten háta mögött.

A tiltakozó mozgalomra gondolt, amely az Államokban küzd a háború ellen. Haladnak vajon? Vagy az emberek továbbra is beveszik a hazug propagandát, hogy minden tiltakozó kommunista drogos, akik alá akarják aknázni Amerikát? Jövőre, 1968-ban, elnökválasztás. Megbukik-e Johnson?

Befejezi-e a győztes a háborút?

Leszállt a helikopter. Jasper odavezette az erdőn át a hordágyvivőket a robbanás helyéhez. Mivel nem felejtette el a tereptárgyakat, simán megtalálta a szakaszt. Ahogy megérkezett, látta a körben álló emberek tartásából, hogy a sebesültek meghaltak. A mentőhelikopter személyzete öt hullazsákot visz vissza.

A túlélők tajtékzottak.

– Az a vágott szemű egyenesen belevezetett minket egy rohadt csapdába! – kiáltotta Donny tizedes. – Basztatnak minket, vagy mi?

– Kurvára – mondta Veszett Jack.

Neville szokása szerint úgy tett, mintha egyetértene, holott épp az ellenkezőjére célzott.

– Az ütődött kölyök valószínűleg azt gondolta, hogy megölhetjük, amikor már nem lesz szükségünk rá – mondta. – Amilyen hülye, azt se fogta fel, hogy Smithy őrmester haza akarta vinni Philadelphiába, és be akarta íratni az egyetemre.

Senki sem nevetett.

Jasper beszámolt Smithynek a parasztokról, akiket a rizstáblánál látott.

– Arra lehet a mi falunk – mondta Smithy.

A szakasz lekísérte a hullákat a darálóig. Miután a helikopter felszállt, Donny egy M2-es lángszóróval felgyújtotta a rizsföldet, pár perc alatt szénné égetve a termést.

– Szép munka! – dicsérte Smithy. – Most már tudják, hogy ha visszajönnek, semmit sem fognak enni.

– Szerintem a daráló riasztja a parasztokat – jegyezte meg Jasper. – Valószínűleg üresen találjuk a falut. – Vagy pedig lesben állnak, gondolta, de ezt nem mondta ki.

– Ha üres, az oké – mondta Smithy. – Mindenképpen leradírozzuk. A hírszerzés azt mondja, hogy alagutak vannak. Azokat is meg kell találni, és el kell pusztítani.

A vietnamiak azóta ásták az alagútjaikat, hogy 1946-ban kitört a háborújuk a francia gyarmatosítók ellen. A dzsungel alatt a szó szoros értelmében sok száz kilométer hosszan húzódtak a járatok a lőszerraktárak, a hálótermek, a konyhák, a műhelyek, sőt a kórházak között. Nehéz volt elpusztítani őket. Egymástól egyenlő távolságra beépített vízfelfogó

tartályok védték az alagutak lakóit a kifüstöléstől. A bombázók rendszerint mellétaláltak a hálózatnak. Kizárólag belülről lehetett kárt tenni benne.

Csakhogy ahhoz először meg kellett találni az alagutat.

Smithy őrmester elvezette egy csapáson a szakaszt a rizsföldtől egy kis kókuszültetvényig. Ahogy kijöttek a pálmák közül, meglátták a falut; százegynéhány ház tekintett le a megművelt földekre. Egy hang sem hallatszott, ennek ellenére óvatosan hatoltak be a helységbe.

Kihaltnak tűnt.

A katonák házról házra jártak, azt ordítva: *„Didi mau!”,* ami vietnami nyelven azt jelenti: „Kifelé!” Jasper benézett egy házba, és még láthatta a legtöbb vietnami otthon szívét jelentű szentélyt – gyertyákat, papírtekercseket, füstölőket, a család őseinek szentelt kárpitokat –, mielőtt Donny tizedes felgyújtotta volna a lángszóróval. A sárral tapasztott bambuszfonadékból készült falak és a pálmalevél tető máglyaként égett a napalm tüzében.

Jasper a karabélyát lövésre tartva közeledett a falu közepéhez, amikor egyszer csak ütemes kopogást hallott. Rájött, hogy valószínűleg egy *mo* az, üreges fatárgy, amelyet pálcával ütnek. Valaki a *mo* segítségével riasztotta a falusiakat, hogy meneküljenek. De miért dobol még mindig?

Követte a többiekkel együtt a hangot a főtérig, ahol egy apró *dinh* állt, a falusi élet központja: egyszerre templom, gyűlésterem és iskola. Előtte lótuszok úsztak a szertartási medencében.

A dinh döngölt földjén borotvált fejű buddhista szerzetes ült keresztbe vetett lábakkal, és egy körülbelül fél méter hosszú, fából faragott halon dobolt. Látta a behatoló amerikaiakat, de nem hagyta abba.

A szakasznak volt egy tagja, aki beszélt egy kicsit vietnami nyelven. Iowából való, fehér amerikai volt, de azért Sárgának hívták.

– Sárga – szólt oda neki Smith –, kérdezd meg a vágott szeműtől, hol vannak az alagutak.

Sárga ordítani kezdett vietnami nyelven a szerzetesnek. Az ügyet sem vetett rá, csak dobolt.

Smithy bólintott Veszett Jacknek, aki előrelépett, és nehéz kincstári dzsungelbakancsával arcba rúgta a szerzetest, aki hanyatt esett. Orrából-szájából dőlni kezdett a vér, a dob és a dobverő kétfelé repült. Kísérteties módon egyetlen hangot sem adott.

Jasper nyelt egyet. Látta már vietkong gerillák kínvallatását; mindennapos esemény volt. Nem tetszett neki, de ésszerűnek tartotta, tekintve, hogy olyan emberekről volt szó, akik őt is meg akarták ölni. Ebben a zónában minden húsz-egynéhány éves férfi valószínűleg gerilla volt, vagy olyasvalaki, aki tevékenyen támogatta őket. Jasper tehát tudomásul vette, hogy az ilyen embereket megkínozzák, akkor is, ha nincs bizonyíték, hogy valóban harcoltak az amerikaiak ellen. Ez a szerzetes tűnhet olyannak, mint aki sose fogna fegyvert, de Jasper látott egy tízéves lányt is, aki gránátot vágott egy földön álló helikopterhez.

Smithy fölrántotta a földről a szerzetest, szembefordította a katonákkal. A vietnami szeme csukva volt, de lélegzett. Sárga ismét föltette neki a kérdést.

A szerzetes nem válaszolt.

Veszett Jack megragadta a fából faragott hal farkát, és verni kezdte a hallal a szerzetest. Ütötte a fejét, a vállát, az ágyékát, a térdél. Időnként szünetet tartott, hogy Sárga föltehesse a kérdést.

Jasper most már tényleg kínosan érezte magát. Már azzal háborús bűnt követett el, hogy végignézte ezt, bár nem is a törvénytelenség zavarta. Tisztában volt vele, hogy ahányszor a hadsereg nyomozói utánanéznek a kegyetlenkedésekkel kapcsolatos állításoknak, sose találnak elegendő bizonyítékot. De akkor is, ez a szerzetes nem ezt érdemelte. Émelyegve elfordult.

Nem hibáztatta a katonákat. Minden korban, minden időben, minden országban vannak emberek, akik megfelelő körülmények között ugyanezt csinálnák. Ő a tiszteket hibáztatta, akik tudták, mik történnek, de semmit sem tettek ellene, a tábornokokat, akik hazudtak a sajtónak, a washingtoniakat, de legfőképpen a politikusokat, akiknek nincs bátorságuk kiállni és azt mondani: „Ez bűn!”

Egy idő után Sárga megszólalt:

– Hagyd abba, Jack, meghalt a pöcsös.

– Francba! – káromkodott Smithy. – Elengedte a szerzetest, aki élettelenül zuhant a földre. – Pedig meg kell találnunk a kibaszott alagutakat!

Donny tizedes és még négyen három vietnamit vonszoltak be a templomba: egy középkorú férfit és egy asszonyt, meg egy tizenöt év körüli lányt.

– Ez a család azt hitte, hogy el tudnak bújni elődünk a fészerbe – mondta

Donny.

A három vietnami elszörnyedve bámulta a szerzetes hulláját, a vértől átázott köntöst, a péppé vert arcot, amely már nem is volt emberi.

– Mondd meg nekik, hogy ők is így fognak kinézni, hacsak meg nem mutatják az alagutakat! – parancsolta Smithy.

Sárga fordított. A parasztember válaszolt neki.

– Azt mondja, hogy ebben a faluban nincsenek alagutak – közölte Sárga.

– Hazug geci! – mondta az őrmester.

– Nem kéne…? – kérdezte Jack.

Smithy gondolkodott.

– Dugd meg a lányt, Jack – mondta aztán. – A szülők végignézik.

Jacket nem kellett nógatni. Letépte a pizsamát a sikoltó lányról, majd a földre lökte. Halvány, vékonyka teste volt. Donny lefogta.

Jack előhúzta félig már üzemkész péniszét, és tovább dörgölte, hogy megkeményedjen.

Jasper ismét elborzadt, de nem csodálkozott. A nemi erőszak nem volt mindennapos, de azért jó gyakran megtörtént. Az emberek olykor jelentették, ha még újoncok voltak Vietnamban. A hadsereg nyomozást indított, és úgy találta, hogy az állítást nem támasztják alá bizonyítékok. Értsd: az összes többi katona azt mondta, nem akartak balhét, és különben sem láttak semmit, és ezzel le is lehetett zárni az ügyet.

Az idősebb nő hisztérikusan könyörögve hadarni kezdett.

– Azt mondja, hogy a lány még szűz, és még csak gyerek – fordított Sárga.

– Nem gyerek – jelentette ki Smithy. – Nézd csak a fekete szőrt a kis pináján.

– Az anyja megesküszik az összes istenekre, hogy itt nincsenek alagutak. Azt monda, *ő* nem is támogatja a vietkongot, mert ő volt a falu uzsorása, de Charlie leállította.

– Csináld, Jack – parancsolta Smithy.

Jack ráfeküdt a lányra. Drabális alakja majdnem teljesen eltakarta a törékeny testet, amelybe mintha nehezen tudott volna behatolni. A többiek ordítva biztatták és viccelődtek. Jack egy hatalmasat lökött magán. A lány felsikoltott.

Jack vadul döfölte egy percig. Az anya tovább rimánkodott, de Sárga már nem fárasztotta magát a fordítással. Az apa hallgatott, de Jasper látta, hogy

könnyek patakzanak az arcán. Jack kétszer felröffent, aztán abbahagyta a döfölést, és kihúzta magát. A lány combja véres volt, tűzpiros foltokat festett az elefántcsontszín bőrre.

– Ki a következő? – kérdezte Smithy.

– Én – mondta Donny, és lehúzta a cipzárját.

Jasper kiment a templomból.

Ez nem normális. Most már fölösleges arra hivatkozni, hogy az apát nem tudják szóra bírni; ha tudna valamit, elárulta volna, mielőtt megerőszakolják a lányát. Jaspernek nem volt több mentsége a szakasz számain. Ezek megvesztek. Westmoreland tábornok teremtett egy szörnyeteget, és szabadon engedte. Már nem voltak eszükön. Még csak állatoknak sem lehetett nevezni őket, mert rosszabbak voltak az állatnál: eszelős ördögökké változtak.

Neville kijött utána.

– Ne feledd, Jasper – mondta-, erre szükség van, hogy elnyerjük a vietnami nép jóindulatát.

Jasper tudta, hogy Neville ezen a módon teszi elviselhetővé a maga számára az elviselhetetlent, de most nem bírta a humorát.

– Fogd már be a pofádat! – mondta neki, mielőtt otthagyta.

Nem csak neki fordult fel a gyomra a templomi jelenettől. A szakasznak körülbelül a fele a szabadban ácsorgott, és az égő falut bámulta. Fekete füstfátyol borult a házakra, mint a szemfödél. Jasper hallotta a lány sikoltozását a templomból, de egy idő után az is elnémult. Pár perccel később egy lövést hallott. Majd még egyet.

De mit tehetne? Ha jelenti, úgysem történik semmi azonkívül, hogy a hadsereg megbünteti zavarkeltés miatt. Bár talán így is meg kellene tennie. Azt mindenesetre megfogadta, hogy egyetlen dolognak szenteli a hátralévő életét, ha egyszer visszatér az Államokba: leleplezi azokat a hazugokat és bolondokat, akik bűnösek abban, hogy ez az egész rémség megtörténhetett.

Azután kijött a templomból Donny.

– Smithy látni akar – mondta.

Jasper követte a tizedest a templomba.

A lány a végtagjait szétvetve hevert a földön. Homlokán a golyó kerek nyoma sötétlett. Jasper egy vérző harapást is látott kicsi mellén.

Az apa is meghalt.

Az anya térden állva könyörgött, vélhetőleg kegyelemért.

– Murray, te még nem is veszítetted el a szüzességedet – mondta Smithy.
Értsd: Jasper még nem követett el háborús bűnt.
Tudta, mi következik.
– Lődd le az öregasszonyt – parancsolta Smithy.
– Menj a picsába, Smithy – mondta Jasper. – Lődd le magad.
Veszett Jack fölemelte a puskáját, és Jasper nyakához nyomta a csövet.
Hirtelen mindenki elhallgatott. Meg se mozdultak.
– Lődd le az öregasszonyt, vagy Jack téged lő le – mondta Smithy.
Jasper nem kételkedett benne, hogy Smithy kész kiadni a parancsot, amit Jack teljesíteni fog. Tudta is, miért. Arra van szükségük, hogy Jasper bűnrészes legyen. Mihelyt lelőtte az asszonyt, ugyanolyan bűnös lesz, mint ők, és nem balhézhat.
Körülnézett. Mindenki őt figyelte. Senki sem tiltakozott, még csak nem is feszengett. Láthatólag nem először került sor a rítusra. Nyilvánvalóan végigcsináltatták az összes újonccal. Vajon hányan tagadták meg a parancsot, és haltak meg miatta? Vélhetőleg úgy könyvelték el őket, hogy ellenséges tűz végzett velük. Nem maradt nyomuk.
– Ne sokáig lacafacázz, dolgunk van – figyelmeztette Smithy.
Jasper tudta, hogy mindenképpen megölik az asszonyt. Azzal nem menti meg, ha nem hajlandó személyesen csinálni. A nagy semmiért áldozná fel az életét.
Jack meglökte a puskával.
Jasper fölemelte az Ml6-os karabélyt, és az asszony homlokára célzott. Az asszonynak sötétbarna szeme volt, fekete haja kissé már őszült. Nem hőkölt vissza a fegyvertől, a szeme se rebbent, csak könyörgött tovább olyan szavakkal, amelyeket Jasper nem értett.
Sorozatról egyes lövésre állította át a karabély bal oldalán a tűzkárt.
Nem is remegett a keze.
Meghúzta a ravaszt.

Hatodik rész

A VIRÁG

1968

41. fejezet

Jasper Murray két évet húzott le a hadseregben: egyéves kiképzésen vett részt az Államokban, egy évig harcolt Vietnamban. Úgy szerelték le 1968 januárjában, hogy még csak meg sem sebesült. Szerencsésnek tartotta magát.

Daisy Williams kifizette a repülőjegyét Londonba, hogy találkozhasson a családjával. Anna nővére már szerkesztőségi igazgató volt a Rowley Publishingnél. Végre-valahára feleségül ment a legtöbb popsztárénál tartósabb népszerűségnek örvendő Hank Remington-hoz. A Great Peter Streeten különös csend volt; a fiatalok kirepültek, csak Lloyd és Daisy lakott a házban. Lloyd a munkáspárti kormány minisztere volt, és ritkán tartózkodott otthon. Ethel januárban meghalt, pár órával az előtt temették, hogy Jasper gépe visszaindult volna New Yorkba.

A búcsúztatót az aldgate-i Gospel Hallban tartották, ugyanabban a kis faépületben, ahol Ethel ötven éve házasságot kötött Bernie Leckwithtel, miközben Billy öccse és megszámlálhatatlan hozzá hasonló fiú az első világháborús lövészárkok fagyott sarában harcolt.

A kis kápolnában száz-egynéhány szék volt, és hátul még megállhattak húszan-harmincan, ám Ethel Leckwithtől ezernél is többen akartak elbúcsúzni.

A lelkész kiterelte a templomból az embereket, a rendőrség lezárta a környező utcákat a gépkocsiforgalom elől. A szónokok székre álltak, hogy szóljanak a gyülekezethez. Elöl állt Ethel két gyermeke, az ötvenes éveikben járó Lloyd Williams és Millie Avery az unokák többségével és egy maroknyi dédunokával.

Evie Williams felolvasta Lukács evangéliumából az irgalmas szamaritánus példázatát. Dave és Walli gitárt hozott magával, és elénekelte az *I Miss Ya, Aliciái.* Eljött a fél kormány. És Fitzherbert gróf. Aberowenból két busz hozta a százfős walesi kórust, hogy harsogjon a zsoltár.

Ám a gyászolók zöme londoni átlagember volt, akiknek az életét megérintette Ethel. Álltak a januári hidegben a férfiak, kezükben sapkájukkal, a gyerekeiket csitító asszonyok, az olcsó kabátjukban didergő öregek, és amikor a lelkész örök nyugodalomért könyörgött Ethelnek,

egyszerre mondták rá az áment.

George Jakesnek egyszerű programja volt 1968-ra: Bobby Kennedy elnök lesz, és leállítja a háborút.

Bobby tanácsadóinak körében nem uralkodott teljes egyetértés. Dennis Wilson annak örült volna, ha Bobby megmarad egyszerű New York-i szenátornak.

– Az emberek majd azt mondják, hogy most is demokrata elnökünk van, és Bobbynak támogatnia kellene, ahelyett hogy vele szemben indul – mondta. – Ez hallatlan!

Ez 1968. január 30-án hangzott el a washingtoni országos sajtóklubban. Bobbyt várták, akinek tizenöt riporterrel kellett együtt reggeliznie.

– Nem igaz – tiltakozott George. – Truman ellen is indult Strom Thurmond és Henry Wallace.

– Az húsz éve történt. Bobby egyébként sem nyerheti meg a demokrata elnökjelölő gyűlést.

– Szerintem népszerűbb lesz, mint Johnson – mondta George.

– A népszerűségnek ehhez semmi köze – oktatta ki Wilson. – A konvenció küldötteinek többségét a párt szürke eminenciásai irányítják: szakszervezeti vezetők, az államok kormányzói, polgármesterek. Az olyanok, mint Daley. – Chicago polgármestere, Richard Daley a legrosszabb fajta régimódi politikus volt: kíméletlen és korrupt. – Johnson pedig egy dologban jó: a belharcban.

George viszolyogva csóválta a fejét. Azért lett politikus, hogy harcoljon a régi hatalmi struktúrák ellen, nem pedig hogy engedjen nekik. Bobby is ilyen a szíve mélyén.

– Bobby olyan diadalmenetet fog tartani az országban, hogy a szürke eminenciások nem lesznek képesek levegőnek nézni!

– Csak nem beszéltél neki erről? – kérdezte színlelt hitetlenkedéssel Wilson. – Nem hallottad még, amikor azt mondta, hogy önzőnek és nagyravágyónak fog tűnni az emberek szemében, ha egy demokrata jelölt ellen indul?

– Még több ember tartja a bátyja természetes örökösének.

– Amikor a Brooklyn Főiskolán beszélt, a hallgatók egy olyan transzparenst emeltek a magasba, amelyre azt írták: „Héja, galamb vagy

nyúl?”

A szúrás elevenén találta Bobbyt. George megriadt tőle, de most optimista szemmel próbálta nézni:

– Mert épp azt akarják, hogy induljon! – mondta. – Tudják, hogy ő az egyetlen jelölt, aki egyesíteni képes öregeket és fiatalokat, feketéket és fehéreket, szegényeket és gazdagokat, és mindenkit rá tud venni az együttműködésre, hogy véget vethessünk a háborúnak, és végre igazságot szolgáltassunk a feketéknek, amit megérdemelnek.

Wilson szája gúnyosan megrándult, de mielőtt leszólhatta volna George idealizmusát, bejött Bobby, és mindenki leült reggelizni.

George véleménye Lyndon B. Johnsonról száznyolcvan fokos fordulatot írt le. Pedig Johnson olyan jól kezdte: 1964-ben keresztülvitte a polgárjogi törvényt, 1965-ben a választójogi törvényt. Megtervezte a hadjáratot a szegénység ellen. Viszont nem értett a külpolitikához, mint azt Greg, George apja meg is jósolta. Annyit tudott, hogy nem akar az az elnök lenni, aki átengedi Vietnamot a kommunistáknak, következésképpen mostanra reménytelenül belesüllyedt a mocskos háború futóhomokjába, és azt hazudta az amerikai népnek, hogy győzelemre áll.

A szavak is megváltoztak. George fiatalkorában a „fekete” durva szó volt, a „színes” finomabb, és a „néger” volt az udvarias, a liberális *The New York Times* is azt használta. Ma a „néger” leereszkedőnek számított, a „színes” köntörfalazónak. Mindenki csak feketéről beszélt, fekete közösségről, fekete büszkeségről, sőt fekete hatalomról. A fekete gyönyörű. George nem hitte, hogy olyan sokat számítanának a szavak.

Nem sokat evett a reggeliből, inkább szorgalmasan jegyzetelte a kérdéseket és Bobby válaszait egy sajtóközleményhez.

– Hogy érzi magát most, amikor ennyire unszolják, hogy induljon az elnökválasztáson? – kérdezte az egyik újságíró.

George felnézett a papírjaiból. Bobby kurtán, egy csepp derű nélkül elmosolyodott, majd annyit felelt:

– Rosszul, nagyon rosszul.

George idegei megfeszültek. Bobby olyan átkozottul őszinte tud lenni néha.

– Mit gondol McCarthy szenátor kampányáról? – kérdezett tovább az újságíró.

Nem a hírhedt Joe McCarthy szenátorról beszélt, aki kommunistákra vadászott az ötvenes években, hanem egy egészen más emberről, a liberális Eugene McCarthy szenátorról, aki költő is volt, nemcsak politikus. Két hónappal korábban Gene McCarthy bejelentette, hogy a háború azonnali befejezésének programjával indulni akar a demokrata jelölőgyűlésen Johnson ellen. A sajtó már el is parentálta mint reménytelent.

– Azt gondolom, hogy McCarthy kampánya segíteni fogja Johnsont – felelte Bobby, aki továbbra sem volt hajlandó elnöknek szólítani Lyndont. Skip Dickerson, George barátja, aki Johnsonnak dolgozott, nevetségesnek találta ezt a modorosságát.

– És ön indul?

Bobby sokféle módon térhetett volna ki ez elől a kérdés elől, széles repertoárja volt nemleges válaszokból, de ma egyiket sem használta.

– Nem – felelte.

George elejtette a ceruzáját. Ez meg mi az ördög?

– Nem képzelhetők: el olyan körülmények, amelyek között indulhatnék – tette hozzá Bobby.

Akkor meg mi a francot keresünk mi itt?, szerette volna megkérdezni George.

Észrevette, hogy Dennis Wilson gúnyosan vigyorog.

A legszívesebben kirohant volna a szobából, de ahhoz túlságosan udvarias volt. Ott maradt a helyén, és végigjegyzetelte a reggelit.

Visszatért Bobby irodájába a Capitol Hillen, megírta a sajtóközleményt, de úgy dolgozott, akár egy automata. Bobby szavait átstilizálta „nem láthatók olyan körülmények, amelyek között indulhatnék”-ra, de az se sokat számított.

Délután két munkatárs kilépett. Nem azért jöttek Washingtonba, hogy egy lúzernek dolgozzanak.

George is volt annyira dühös, hogy a felmondást fontolgassa, de befogta a száját. Gondolkozni akart, és beszélni akart Verenával.

A lány fent volt a fővárosban, és George-nál lakott, szokása szerint. Most már saját szekrénye volt a férfi szobájában, ott tartotta a hideg időre való ruhákat, amelyekre Atlantában sose volt szüksége.

Verenát annyira felzaklatta a hír, hogy este majdnem sírt.

– Ő a mindenünk! – mondta. – Tudod, mennyi volt tavaly az áldozatok száma Vietnamban?

– Természetesen tudom – felelte George. – Nyolcvanezer. Bele is írtam Bobby egyik beszédébe, de nem használta fel.

– Nyolcvanezer halott vagy sebesült, vagy eltűnt! – mondta Verena. – Rettenetes! És ez azóta is így megy!

– Az idén bizonyosan még magasabb lesz a veszteség.

– Bobby elengedte a pillanatot, amikor nagy lehetett volna. De miért? Miért tette?

– Most túl dühös vagyok ahhoz, hogy erről beszéljek vele, de azt hiszem, nincsen tisztában az indítékaival. Maga sem tudja, hogy hazaszeretetből akarja-e vagy hiúságból. Agyongyötrik az ilyen kérdések.

– Martint is – mondta Verena. – Egyre azt kérdezi magától, nem ő-e a hibás a nagyvárosi zavargásokért.

– Csakhogy dr. King megtartja magának a kétségeit, úgy, ahogy azt egy vezetőnek kell.

– Gondolod, hogy Bobby előre eltervezte ezt a bejelentést?

– Nem, egész biztos, hogy váratlan felindulás volt. Többek között ezért nehéz neki dolgozni.

– Most mihez kezdesz?

– Valószínűleg kilépek. Egyelőre nem döntöttem.

Amíg várták a tévéhíradót, átöltöztek, mert házon kívül akartak vacsorázni. George, miközben megkötötte a merész csíkozású, széles nyakkendőd, Verenát leste a tükörben, ahogy felveszi az alsóneműjét. A teste megváltozott azóta, hogy George öt éve először látta meztelenül. Idén tölti be a huszonkilencet, már nem az a nyakigláb, bűbájos kiscsikó, de kiforrottabb, elegánsabb lett, és George így még gyönyörűbbnek találta. Haját az „afronak” nevezett stílusban hatalmas bozonttá növesztette, ami valamilyen okból sokkal jobban érvényre juttatta zöld szemét.

Verena most leült a férfi borotválkozó tükréhez, hogy kifesse a szemét.

– Ha kilépsz, lejöhetnél Atlantába, hogy Martinnak dolgozz – javasolta.

– Nem – felelte George. – Dr. Kingnek egyetlen célja van. A tiltakozók tiltakoznak, de a politikusok megváltoztatják a világot.

– Akkor mihez fogsz?

– Valószínűleg megpályázom a képviselőséget.

Verena letette a szempillaspirált, megfordult, és a férfira nézett.

– Hűha! – mondta. – Hát ez váratlan volt!

– Azért jöttem Washingtonba, hogy a polgárjogokért harcoljak, de a feketékkel szembeni méltánytalanságok nem merülnek ki a jogfosztottságban – fejtegette George, aki már jó ideje gondolkozott ezen a témán. – Itt lakhatásról, munkanélküliségről is van szó, meg természetesen a vietnami háborúról, ahol naponta ölnek meg fiatal, fekete férfiakat. Hosszú távon még a moszkvai és pekingi események is befolyásolják a feketék életét. A dr. Kinghez hasonló emberek ihletet adnak a népnek, de ahhoz, hogy igazi jót tehess, sokoldalú politikusnak kell lenned.

– Szerintem meg mindkettőre szükségünk van – felelte Verena, majd folytatta a szempillafestést.

George a legelegánsabb öltönyét vette fel, mert attól mindig jobban érezte magát. Később majd iszik egy martinit. Esetleg kettőt. Az élete hét év óta elválaszthatatlanul összefonódott Róbert Kennedyé-vel. Talán ideje továbblépni.

– Gondoltál már rá, milyen rendhagyó a mi kapcsolatunk? – kérdezte.

– Hát persze – kacagott Verena. – Külön élünk, és egy-két hónaponként találkozunk észveszejtően vad szexelés céljából. Ráadásul évek óta csináljuk így!

– Egy férfi csinálhatná ezt, amit te, hogy csak az üzleti útjain találkozik a szeretőjével – elmélkedett George. – Különösen akkor, ha nős. Az normális lenne.

– Nekem tetszik az elrendezés – közölte Verena. – Otthon hús krumplival, úton egy kis kaviár.

– Részemről örülök, hogy én vagyok a kaviár.

Verena megnyalta az ajkát.

– Mm, de pikáns!

George elmosolyodott, és úgy döntött, hogy ma este nem gondol többé Bobbyra.

Elkezdődött a híradó, George hangosra állította. Azt várta, Bobby bejelentése lesz az első, de egy sokkal nagyobb sztori volt az. Holdújév napján, amelynek vietnami nyelven *Tet* a neve, a vietkong tömeges offenzívát indított. Egyszerre rohamoztak meg öt-hat nagyvárost, harminchat tartományi székvárost, hatvan kisvárost. Az amerikai hadvezetés megdöbbent a támadás méreteitől. Senki sem számított arra, hogy gerillák képesek lehetnek ekkora mérvű hadműveletre.

A Pentagon azt mondta, hogy a vietkong erőit visszaverték, de George nem hitt nekik.

A hírfelolvasó azt mondta, hogy másnap újabb nagy támadások várhatók.

– Kíváncsi vagyok, hogy fog ez hatni Gene McCarthy kampányára – tűnődött George.

Beep Dewar rávette Walli Franckot, hogy tartson egy politikai beszédet.

A fiú először visszautasította. Ő gitáros volt, és attól félt, hogy bolondot csinálna magából. Ám politikuscsaládból származott, és a neveltetése kizárta, hogy passzív lehessen. Eszébe jutott, hogy lenézték a szülei azokat a nyugat-berlinieket, akik nem tüntettek a berlini fal és a zsarnoki keletnémet kormány ellen. Ugyanolyan bűnösek ezek is, mint a kommunisták, mondta az anyja. Walli belátta, hogy ha nem lesz hajlandó pár szót szólni a béke mellett, semmivel sem lesz különb Lyndon B. Johnsonnál.

Azonkívül Beepnek gyakorlatilag nem lehetett ellenállni. Így hát igent mondott.

A lány Dave vörös Dodge Chargerével jött érte, hogy elvigye Gene McCarthy friscói kampányközpontjába. Ott kellett beszédet tartania a lelkes fiatal kortesek kisebb hadának, akik egész nap sorra kopogtattak be a házakba.

Walli ideges volt, amikor ki kellett állnia a hallgatóság elé. Az első mondatot már megfogalmazta. Lassan, de közvetlen hangon beszélt.

– Páran azt mondták, maradjak ki a politikából, mert nem vagyok amerikai – mondta fesztelenül. Kissé megvonta a vállát, és azzal folytatta: – De ők azt hiszik, hogy oké Vietnamba menni és embereket ölni, így hát, gondolom, egy német is idejöhet San Franciscóba, hogy beszéljen…

Meglepetésére harsány nevetés támadt, amit taps kísért. Talán mégsem lesz baj.

A Teí-offenzíva óta a fiatalok csapatokban jelentkeztek, hogy támogassák McCarthy kampányát, csupa ápolt, gondosan öltözött gyerek, simára borotvált, félhosszúra vágott hajú fiúk, harmonizáló színű kardigánt, pulóvert, betétes félcipőt viselő lányok. Azért változtatták meg a külsejüket, mert meg akarták győzni a választókat, hogy McCarthy nemcsak a hippiknek, de a középosztálybeli amerikaiaknak is megfelelő elnökük lesz. Az volt a jelszavuk: „Tisztán és tisztességesen!”

Walli rövid szünetet tartott, majd megérintette vállát verő, szőke tincseit, és azt mondta:

– Bocs a hajamért.

Volt nagy nevetés, újból megtapsolták. Szórakoztatóipar, gondolta Walli. Ha sztár vagy, már azért is szeretnek, ha többé-kevésbé normális vagy. A Plum Nellie koncertjein a közönség ész nélkül megéljenzett mindent, amit Walli vagy Dave mondott a mikrofonba, és egy vicc tízszer olyan vicces lesz, ha egy híresség mondja.

– Nem vagyok politikus, nem tudok politikai szónoklatot tartani… de gondolom, azt úgyis annyit hallotok, amennyit akartok.

– Úgy van! – kiáltotta az egyik fiú, és ezen ismét nevettek.

– De azt tudjátok, hogy van némi tapasztalatom, ugye? Régebben egy kommunista országban éltem. Egy napon a rendőrség rajtakapott, amikor azt a Chuck Berry-számot énekeltem, hogy *Back in the USA.* Erre összetörték a gitáromat.

A közönség elhallgatott.

– Az első gitárom volt, és abban az időben az egyetlen. Összetörték a gitáromat, összetörték a szívemet. Szóval, mint látjátok, én ismerem a kommunizmust. Valószínűleg jobban ismerem, mint Lyndon B. Johnson. Gyűlölöm a kommunizmust. – Kissé felemelte a hangját. – És *mégis* ellenzem a háborút.

Ismét kitört az éljenzés.

– Tudjátok, hogy egyesek szerint Jézus egy napon visszatér a Földre. Nem tudom, hogy ez igaz-e. – A közönség feszengett, nem tudták, mire véljék ezt. Walli azzal folytatta: – De ha Jézus Amerikába jönne, valószínűleg azt mondanák rá, hogy kommunista.

Beepre sandított, aki a többiekkel együtt nevetett. Pulóvert viselt, rövid, ám tiszteletre méltó szoknyával, a haját csinos bubifrizurára vágatta, de még így is annyira szexi volt, hogy azt nem lehetett álcázni.

– Jézust valószínűleg letartóztatná az FBI Amerika-ellenes tevékenység miatt – mondta Walli. – De ő nem lepődne meg, mert ez eléggé hasonlítana ahhoz, ami az első eljövetele alkalmával történni vele a Földön.

Csupán az első mondatot fogalmazta meg, a többit menet közben találta ki, de a közönség így is el volt bűvölve. Úgy döntött, akkor fejezi be, amikor a legjobb formában van.

– Csak egyetlenegy dolog van, amit mondani szeretnék nektek, és ezért jöttem el ide: köszönöm. Köszönöm nektek, azoknak a millióknak a nevében, akik világszerte véget akarnak vetni ennek a gonosz háborúnak. Hálásak vagyunk a kemény munkáért, amit végeztek. Tartsatok ki, és én tiszta szívből remélem, hogy győzni fogtok. Jó éjszakát.

Hátralépett a mikrofontól. Beep odajött hozzá, karon fogta, és együtt távoztak a hátsó ajtón, mennydörgő taps és éljenzés közepette.

– Úristen, de zseniális voltál! – mondta Beep, mihelyt beültek Dave kocsijába. – Indulnod kéne az elnökválasztáson!

Walli elmosolyodott, vállat vont.

– Az embereknek mindig tetszik, ha azt látják, hogy a popsztár is ember. Mindössze ennyiről volt szó.

– De olyan őszintén beszéltél! És olyan szellemesen!

– Kösz.

– Talán anyádtól örökölted. Nem azt mondtad, hogy politikus?

– Nem igazán. Kelet-Németországban nincs normális politika. Városi tanácsnok volt a kommunista puccs előtt. Erről jut eszembe, feltűnő volt az akcentusom?

– Csak egy kicsit.

– Ettől féltem. – Walli kényes volt a kiejtésére. A háborús filmekben mindig a nácik beszéltek németes akcentussal. Igyekezett úgy beszélni, mint egy amerikai, de nehéz volt.

– Pedig aranyos – mondta Beep. – Bár Dave hallhatott volna!

– Mellesleg hol van?

– Gondolom, Londonban. Azt hittem, te tudod.

Walli megvonta a vállát.

– Annyit tudok, hogy üzleti ügyeket intéz valahol. Majd jön, ha arra lesz szükség, hogy dalokat írjunk vagy filmet készítsünk, vagy ismét nekivágjunk az útnak. Azt gondoltam, ti ketten össze fogtok házasodni.

– Össze is, csak annyi dolga van, hogy még nem keríthettünk sort rá. Egyébként a szüleim olyan jó fejek, hogy alhatunk egy szobában, ha Dave itt van, úgyhogy nem túl sietős elszabadulnunk tőlük.

– Az jó.

Megérkeztek Haight-Ashburyre, Beep megállította az autót Walli háza előtt.

– Kérsz egy csésze kávét, vagy valamit? – A fiú maga sem tudta, miért mondja: csak úgy kiszaladt a száján.

– Naná. – Beep kikapcsolta a torokhangú motort.

A ház üres volt. Tammy és Lisa segített Wallinak, hogy túljusson a bánatán, amelyet Karolin eljegyzése okozott, és ezért örökre hálás lesz nekik, de ők hárman olyan álomvilágban éltek, amely csak addig tartott, ameddig a vakáció. Amikor őszbe fordult a nyár, a lányok hazautaztak San Franciscóból, hogy elkezdjék a főiskolát, úgy, ahogy a legtöbb hippi tette 1967-ben.

De ameddig tartott, idillikus volt.

Walli feltette az új Beatles-albumot, a *Magical Mystery Tourt,* azután kávét főzött, és sodort egy szálat. Letelepedtek egy óriási párnára, Walli törökülésben, Beep maga alá húzott lábbal, és egymásnak adogatták a dekket. Walli hamarosan átsiklott abba a felpuhult hangulatba, amit úgy szeretett.

– Utálom a Beatlest – szólalt meg egy idő után. – Olyan kurva jók.

Beep vihogott.

– Bizarr a szöveg – mondta Walli.

– Tudom.

– Mit jeleni ez a sor? *Four of fish and finger pies.* Úgy hangzik, mint a kannibalizmus.

– Dave elmagyarázta nekem – mondta Beep. – Angliában vannak ilyen vendéglők, ahol rántott hal kapható, sült hasáb krumplival. Ennek a *neve fish and chips. A four offish* pedig azt jelenti, hogy négy pennyt ér.

– És a *finger piel*

– Oké, ez az, amikor egy fiú feldugja az ujját egy lánynak az izé, vaginájába.

– És mi az összefüggés?

– Az, hogy ha krumplis halat veszel egy lánynak, hagyni fogja, hogy megujjazd.

– Emlékszel még azokra az időkre, amikor ez merészség volt? – kérdezte nosztalgikusan Walli.

– De most már minden más, hála istennek! – mondta Beep. – A régi szabályok nem érvényesek. Szabad a szerelem.

– Most orális szex van az első randevún.

– Te mit szeretsz jobban? – érdeklődött Beep. – Ha adod az orális szexet, vagy ha kapod?

– Micsoda nehéz kérdés! – Walli nem tudta, helyes dolog-e ilyesmiről beszélni a legjobb barátja menyasszonyával. – De azt hiszem, jobban szeretem kapni. – Nem állhatta meg, hogy föl ne tegye a kérdést: – Hát te?

– Én jobban szeretem adni – válaszolta Beep.

– Miért?

A lány habozott. Egy pillanatig bűntudatosnak látszott; talán ő sem volt biztos benne, hogy erről kellene beszélgetniük, függetlenül a hippi dumájától a szabad szerelemről. Mélyen megszívta a dekket, kifújta a füstöt, az arca felragyogott.

– A legtöbb fiú olyan rossz az orális szexben, hogy kapni sose olyan izgalmas, mint amilyennek lennie kellene.

Walli elvette a lánytól a cigit.

– Ha neked kellene megmondanod Amerika fiúinak, mit szükséges tudniuk az orális szexről, mit mondanál?

Beep fölnevetett.

– Hát először is ne kezdjenek el rögtön nyalni!

– Ne? – Walli elcsodálkozott. – Azt hittem, hogy a nyalás a lényeg.

– Szó sincs róla. Először gyengédnek kell lenned. Csak csókold meg!

Walli ekkor már tudta, hogy neki vége.

Lenézett Beep lábára. A lány összeszorította a két térdét. Ez most védekezés? Vagy az izgalom jele?

Vagy mindkettő?

– Nekem még egy lány se mondott ilyet. – Visszaadta Beepnek a cigit.

Vad és váratlan gerjedelem töltötte el. Érzi vajon a lány is, vagy csak játszik vele?

Beep egy utolsót szívott a dekkből, majd a hamutálba dobta.

– A legtöbb lány túl szégyellős ahhoz, hogy elmondja, mit szeret – fejtegette. – Igazság szerint még akár egy csók is sok lehet az elején. Sőt… – Olyan egyértelmű pillantást vetett a fiúra, amiből Walli tudhatta, hogy neki is vége. Beep halkabban folytatta: – Sőt már azzal is felizgathatod, ha csak rálehelsz.

– Úristen.

– Még jobb, ha a bugyin át lehelsz rá – mondta Beep.

Kissé megmozdult, végre széttárta a térdét. Walli látta, hogy fehér bugyit visel a rövid szoknya alatt.

– Döbbenetes – mondta rekedten.

– Akarod kipróbálni? – kérdezte Beep.

– Igen – mondta Walli.

Amikor Jasper Murray visszatért New Yorkba, megkereste Mrs. Salzmant, aki annak idején kijárt neki egy kutatói állásinterjút Herb Gouldnál, a *This Day* főszerkesztőjénél.

Jasper most más helyzetben volt. Két éve kéregető volt, újságíró-tanonc, aki mindenáron munkát akart, akinek senki sem tartozott semmivel. Most veterán volt, aki az életét kockáztatta az Egyesült Államokért. Idősebb, okosabb lett, és most neki tartoztak mások, főleg azok az emberek, akik nem harcoltak. Megkapta az állást.

Különös volt. Már elfelejtette, milyen a hideg idő. Zavarta a ruhája: az öltöny, a legombolt gallérú fehér ing, a nyakkendő. Félcipője olyan könnyű volt, hogy folyton úgy érezte, mintha mezítláb járna. Hogyha gyalog ment munkába, mindegyre azon kapta magát, hogy a járdát pásztázza elrejtett aknák után.

Másrészt rengeteg dolga volt. A polgári életben nem nagyon ismerik azokat a hosszú, őrjítő tétlenkedéseket, amelyek jellemzőek a katonáskodásra: várakozás a parancsra, várakozás a szállításra, várakozás az ellenségre. Jasper az első naptól telefonált, adatokat ellenőrzött, könyvtárakban kutatott, interjúkat szervezett.

A *This Day* szerkesztőségében kisebb sokk várta. Sam Cakebread, régi vetélytársa a diáklapnál, most a műsorban dolgozott mint riporter, akinek nem volt ideje megharcolni a háborút, és Jaspernek bőszítő gyakorisággal kellett elvégezni az anyaggyűjtést olyan sztorikhoz, amelyekről Sam számolt be a kamera előtt!

Foglalkozott divattal, bűnesetekkel, irodalommal és üzlettel. Kutatásokat végzett egy műsorhoz a nővére sikerkönyvéről, a Fagyásról és annak névtelen szerzőjéről. A stílus és a lágerben szerzett tapasztalatok alapján próbálta kitalálni, melyik ismert szovjet másként gondolkodó írhatta, majd arra a következtetésre jutott, hogy olyasvalaki lehet, akit senki sem ismer.

Utána elhatározták, hogy a Teí-offenzíva néven elhíresült félelmetes

vietkong hadműveletről készítenek műsort.

Jasper még mindig dühöngött Vietnam miatt. Magába fojtotta az indulatot, de nem felejtett el semmit, a legkevésbé a fogadalmát, hogy le fogja leplezni azokat, akik hazudtak az amerikai népnek.

Amikor február második hetében alábbhagytak a harcok, Herb Gould megbízta Sam Cakebreadet, hogy készítsen egy összefoglalót, értékelve, miként változtatta meg az offenzíva a háború menetét. Sam bemutatta a vázlatát egy szerkesztőségi értekezleten, amelyen ott volt mindenki, még a kutatók is.

Sam azt mondta, hogy a *Tét* három szempontból is kudarc volt az észak-vietnamiak számára.

– Először is, a kommunista erők ezt az általános parancsot kapták: „Előre a végső győzelemért!” Ezt az elfogott ellenséges erőknél talált dokumentumokból tudjuk. Másodszor: habár Hűé és Khe Sanh körül továbbra is folytatódnak a harcok, a vietkong bebizonyította, hogy egyetlen várost sem tud megtartani. És harmadszor: több mint húszezer embert veszítettek, semmiért.

Herb Gould körülnézett, hogy kinek van megjegyzése.

Jasper nagyon alacsony beosztású volt ebben a csoportban, de nem bírta befogni a száját.

– Nekem van egy kérdésem Samhez.

– Halljuk, Jasper – szólt Herb.

– Melyik kibaszott bolygón élsz te?

Pillanatnyi megbotránkozott csend fogadta a durvaságot.

– Jasper, sokan kételkednek mindebben – mondta elnézően Herb –, de talán megmagyaráznád nekünk? Ha lehet, trágárság nélkül?

– Sam most éppen Johnson elnök szövegét adta elő a Tet-offenzíváról. Ez a műsor mióta csapott fel a Fehér Ház reklámügynökségének? Nem inkább támadnunk kellene a hivatalos álláspontot?

Herb nem tiltakozott.

– Te mivel támadnád?

– Egy: az elfogott ellenséges erőknél talált dokumentumok nem vehetők készpénznek. A katonáknak adott írásos parancsokból nem fejthetők meg az ellenség stratégiai céljai. Van itt nekem egy fordításom: „A legelkötelezettebb forradalmár hősiességgel győzzetek le minden

megpróbáltatást és nehézséget!” Ez nem stratégia, ez pimpós vaker.

– Tehát mi volt a céljuk? – kérdezte Herb.

– Meg akarták mutatni, milyen hatalmasak és milyen messzire ér el a kezük, amivel demoralizálhatják a saigoni rezsimet, csapatainkat és az amerikai népet. Ez pedig sikerült nekik.

– De akkor sem foglaltak el egyetlen várost sem! – tiltakozott Sam.

– Nem kell nekik bevenni a városokat. Máris bent vannak. Mit gondolsz, hogyan jutottak el Saigonban az amerikai nagykövetségig? Nem ejtőernyővel ugrottak le, csak befordultak a sarkon. Valószínűleg a szomszéd háztömbben laktak. Azért nem *foglalják el* a városokat, mert azok már az *övéik.*

– No és Sam harmadik pontja? A veszteségek? – kérdezte Herb.

– Egyetlen számadatban sem lehet megbízni, amit a Pentagon közöl az ellenség veszteségeiről – mondta Jasper.

– Az azért nagy ugrás lenne, ha a műsorunk azt közölné az amerikai néppel, hogy a kormány hazudik.

– Ebben Lyndon B. Johnsontól az őserdei járőr utolsó bakájáig mindenki hazudik, mert rengeteg hullára van szükségük, hogy igazolhassák, amit csinálnak. De én tudom az igazságot, mert én ott voltam. Vietnamban minden halottat ellenséges veszteségnek könyvelnek el. Dobj be egy gránátot egy óvóhelyre, ölj meg mindenkit, aki ott van – két fiatal férfit, négy nőt, egy öregembert, egy csecsemőt. A hivatalos jelentésben nyolc halott vietkong lesz belőlük.

Herb tamáskodott.

– Honnan tudhatnánk, hogy ez így is van?

– Kérdezd meg akármelyik veteránt.

– Azt nehéz igazolni.

Õ is tudta, hogy Jaspernek igaza van, csak tartott egy ennyire kemény kiállástól. Mindazonáltal Jasper úgy vélte, hogy meggyőzhető.

– Nézd, négy éve már annak, hogy az első szárazföldi csapatokat küldtük Dél-Vietnamba. Ebben az időszakban a Pentagon egyik győzelmet jelentette a másik után, és a *This Day* felmondta a hivatalos közleményeket az amerikai népnek. Ha négy éven át mást se tettünk, csak győztünk, hogyan hatolhat be az ellenség a fővárosba, és veheti körül az amerikai nagykövetséget? Használjátok már az eszeteket, jó?

Herb töprengett egy kicsit.

– Nos, Jasper, ha neked igazad van, Samnek pedig nincs, akkor mi lesz a mi sztorink?

– Pofonegyszerű – felelte Jasper. – A sztori a kormány szavahihetősége a Teí-offenzíva után. Tavaly novemberben Humphrey alelnök azt mondta, hogy győzelemre állunk. Decemberben Palmer tábornok azt mondta, hogy megvertük a vietkongot. Januárban McNamara hadügyminiszter azt mondta nekünk, hogy az észak-vietnamiak harci szelleme kezd megtörni. Westmoreland tábornok személyesen közölte az újságírókkal, hogy a kommunisták képtelenek összehozni egy nagyszabású offenzívát. Erre a vietkong egyetlen délelőttön támadta meg Dél-Vietnam majdnem minden nagy- és kisvárosát.

– Mi sose kérdőjeleztük meg az elnök becsületességét – jelentette ki Sam. – Egyetlen televíziós műsor sem csinált még ilyet.

– Hát akkor itt van az ideje – közölte vele Jasper. – Hazudik-e az elnök? Mert fél Amerika ezt kérdezi.

Dave Williams az egyik korai géppel repült vissza New Yorkból San Franciscóba, és igazi amerikai reggelit – sült szalonnás vastag palacsintát – evett az első osztályon.

Azért szép az élet. A Plum Nellie sikeres, neki pedig soha többé nem kell dogát írnia. Szereti Beepet, és feleségül is fogja venni, mihelyt tud szakítani rá egy kis időt.

Õ volt az egyetlen a bandában, aki még nem vásárolt házat, de remélte, hogy ma sort keríthet rá. Habár az több lesz háznál. Az volt a terve, hogy vidéken vesz házat, amihez egy kis föld is tartozik, és berendez egy lemezstúdiót. Ott ellakhat az egész banda, amikor albumot csinálnak, mert az mostanában már több hónapot igényelt. Mindig elmosolyodott, ha eszébe jutott, hogy az első albumukat egyetlen nap alatt vették fel.

Egészen lázba hozta a gondolat. Még sose vásárolt házat. Alig várta, hogy láthassa Beepet, de úgy döntött, előbb letudja az üzletet, hogy az se zavarja az időt, amit együtt tölthet a menyasszonyával. A repülőtéren az üzleti menedzsere, Mortimer Schulman várta, akit Dave az egyéni pénzügyeinek intézésére alkalmazott. A középkorú Morty lezser kaliforniai stílusban öltözködött, most például tengerkék blézert viselt kigombolt nyakú kék inggel, nyakkendő nélkül. Mivel Dave csak húszéves volt, a jogászok és

a könyvelők gyakran vállveregető stílusban bántak vele, és tájékoztatás helyett dirigálni próbálták. Morty a főnöknek tekintette, mint ahogy az is volt, és csak ismertette vele a lehetőségeket, tudva, hogy a döntést Dave-nek kell meghoznia.

Beszálltak Morty Cadillacjébe, keresztülhajtottak a Bay Bridge-en, és észak felé indullak, el Berkeley egyetemi város mellett, ahol Beep tanult.

– Kaptam egy ajánlatot – szólalt meg vezetés közben Morty. –Nem igazán az én profilom, de nyilván azt gondolták, hogy még én állok a legközelebb ahhoz, ami ügynöknek nevezhető.

– Miféle ajánlatot?

– Egy Charlie Lacklow nevű tévéproducer tárgyalni akar magával egy önálló műsorról.

Dave őszintén meglepődött.

– Miféle műsorról?

– Hát, tudja, olyasmiről, mint a *The Danny Kaye-show* vagy a *The Dean Martin-show.*

– Nem viccel? – Ez óriási újság! Dave-nek néha úgy tűnt, hogy csőstül jön az áldás: világslágerek, platinalemezek, telt házas turnék, sikeres filmek – most meg ez!

Az amerikai televízióban minden héten egy tucatnál is több könnyűzenei műsort iktattak be, amelyeknek többségében egy filmsztár vagy egy humorista volt a házigazda, aki bemutatta a vendéget, egy percig dumált vele, minekutána a vendég elénekelte a legújabb slágert, vagy előadta a különszámát. A banda már sok ilyen műsorban volt vendég, ám Dave nem látta, hogyan lehetnének házigazdák.

– Tehát ez lenne a *The Plum Nellie-show?*

– Nem. *Dave Williams és barátai.* Nem az együttest akarják, csak magát.

Dave gyanakodott.

– Hát ez hízelgő, de…

– Higgye el, ez óriási lehetőség. A popegyüttesek általában rövid életűek, de ezzel előléphet az egész család szórakoztatójává, és az is maradhat hetvenéves koráig.

Ez elgondolkoztatta Dave-et. Sokszor megfordult a fejében, hogy mitévő lesz, ha a Plum Nellie kimegy a divatból. Ez történt a legtöbb popegyüttessel, bár akadtak kivételek – Elvis még mindig nagy volt. Őt

ugyan örömmel töltötte el a kilátás, hogy feleségül veszi Beepet, családot alapít vele, de eljöhet az idő, amikor más pénzkereset után kell néznie. Fontolgatta, hogy lemez producer lesz, és menedzseléssel foglalkozik, hiszen a Plum Nellie-nél mindkét szerepben bevált.

Ám egyelőre korai volt ezen aggódni. A banda irtózatosan népszerű volt, és most végre kezdett tisztességes pénzt keresni.

– Nem tehetem – mondta. – Felbomlaszthatja az együttest, és ezt nem kockáztathatom meg most, amikor ilyen sikeresek vagyunk.

– Szóljak Charlie Lacklow-nak, hogy nem érdekli?

– Ja. És hogy sajnálom.

Átmentek egy másik hosszú hídon. Hegyvidéken jártak, ahol gyümölcsösöket telepítettek az alacsonyabb lejtőkre. Mindent elborított a szilva- és a mandulavirág rózsaszín-fehér tajtékja.

– Ez itt a Napa folyó völgye – mondta Marty. Befordult egy poros mellékútra, amely fölfelé kanyargód a lejtőn. Ment másfél kilométert, behajtott egy nyitott kapun, és megállt egy nagy tanyaház előtt.

– A listámon ez az első, és ez van a legközelebb San Franciscóhoz – mondta. – Nem tudom, ilyenre gondolt-e.

Kiszálltak az autóból. A zegzugos, gerendavázas tanya olyan volt, mintha különböző időpontokban két-három melléképületet építettek volna össze a tulajdonképpeni házzal, amely mögött lélegzetelállító kilátás nyílt a völgyre.

– Hű! – mondta Dave. – Ez fog tetszeni Beepnek!

A lankást megművelték.

– Mit termelnek itt? – kérdezte a fiú.

– Szőlőt.

– Nem akarok gazdálkodó lenni.

– Földesúr lesz. Harminc hektár bérbe van adva.

Bementek a házba. A gyér bútorzat össze nem illő asztalokból és székekből állt. Ágyak nem voltak.

– Lakik itt valaki? – kérdezte Dave.

– Nem. Ősszel pár héten át a szüretelők laknak benne.

– És ha beköltözöm…

– A szőlősgazda majd másutt helyezi el az idénymunkásait.

Dave körülnézett. A ház elhanyagolt és rozoga volt, de csodaszép.

A gerendaváz erősnek tűnt. A főépületnek magas mennyezete és elegáns

lépcsője volt.

– Alig várom, hogy Beep is lássa! – mondta.

A legnagyobb hálószobából ugyanaz a fantasztikus panoráma tárult a szeme el. Elképzelte magát és Beepet, amint reggel, ébredés után együtt néznek ki a völgyre, utána kávét főznek, és reggelihez ülnek két-három mezítlábas gyerekkel. Maga volt a tökély.

Bőven volt hely legalább fél tucat vendégszobának. A hatalmas, különálló szín, amelyben jelenleg mezőgazdasági gépeket tároltak, épp jó lesz lemezstúdiónak.

Azonnal meg akarta vásárolni, de aztán mérsékletre intette magát.

– Mi az irányár? – kérdezte.

– Hatvanezer dollár.

– Az sok.

– A termő szőlőskert piaci ára hektáronként kétezer dollár – mondta Marly. – A ház ingyen van.

– De egy csomó munka lesz vele.

– Ahogy mondja. Központi fűtés, az elektromos hálózat felújítása, szigetelés, új fürdőszobák… Majdnem ugyanannyit rögtön el is költhet a felújításra.

– Inkább százezret, és ebben nincs benne a lemezstúdió felszerelése.

– Az rengeteg pénz.

Dave elvigyorodott.

– Szerencsére megengedhetem magamnak.

– Kétségtelenül.

Amikor kimentek, a ház előtt éppen megállt egy furgon. Széles vállú, cserzett arcú ember szállt ki belőle. Mexikóinak látszott, de akcentus nélkül beszélt.

– Danny Medina vagyok, az itteni gazda – mondta. Beletörölte a tenyerét a farmerjába, mielőtt kezet nyújtott.

– Azon gondolkozom, hogy megvásárolom a házat – szólt Dave.

– Az jó. Örülni fogok, ha lesz egy szomszédom.

– Maga hol lakik, Mr. Medina?

– A szőlőskert túlsó végén van egy tanyám, csak nem látni, mert a dombhát éppen eltakarja. Maga európai?

– Igen, angol.

– Az európaiak általában szeretik a bort.
– Itt készül bor?
– Egy kevés. A szőlő nagy részét eladjuk. Az amerikaiak nem szeretik a bort, kivéve az olasz-amerikaiakat, és azok is behozatják. A többség jobban kedveli a koktélt vagy a sört. Pedig a mi borunk jó.
– Fehér vagy vörös?
– Vörös. Elfogad két palackkal, hogy kipróbálja?
– Persze.
Danny benyúlt a furgon utasfülkéjébe, elővett két palackot, átnyújtotta őket a fiúnak.
Dave megnézte a címkét.
– Daisy Tanyai Vörös? – csodálkozott.
– Az a ház neve, nem mondtam? – kérdezte Morty. – Daisy Tanya.
– Daisynek hívják az anyámat!
– Talán intő jel. – Danny visszaült a furgonba. – Sok szerencsét? –Azzal elporzott.
– Nekem tetszik ez a ház! – jelentette ki a fiú. – Vegyük meg!
– De még öt van, amit meg szeretnék mutatni – tiltakozott Morty.
– Viszont én nagyon szeretném már látni a menyasszonyomat.
– De az öt között lehet olyan, ami még ennél is jobban fog tetszeni.
Dave a szőlőskertre intett.
– Van azokból ilyen kilátás?
– Nincs.
– Akkor gyerünk vissza San Franciscóba.
– Maga a főnök.
Dave csak visszafelé kezdte belátni, milyen irdatlan munkát vállalt magára. Némileg megszeppent tőle.
– Azt hiszem, keresnem kell egy kőművest – mondta.
– Vagy egy építészt – felelte Morty.
– Tényleg? Csak hogy helyrepofozzon egy házat?
– Egy építésszel megbeszélheti, mit akar, az elkészítheti a terveket, azután kiadhatja őket egy csomó alvállalkozónak. Ugyanakkor ellenőrizheti is a munkálatokat, elméletben. Tapasztalatom szerint a gyakorlatban hajlamosak elveszíteni az érdeklődésüket.
– Oké – bólogatott a fiú. – Ismer valakit?

– Régi, bejáratott céget akar, vagy valaki fiatalt és divatosat?

Dave fontolóra vette a kérdést.

– Mit szólna valakihez, aki fiatal és divatos, de egy régi, bejáratott cégnek dolgozik?

Morty nevetett.

– Majd utánanézek.

Visszatértek San Franciscóba. Alig múlt el déli tizenkét óra, amikor Morty kitette a fiút Dewarék házánál, a Nob Hillen.

Bella nyitott ajtót.

– Isten hozott, Dave! – üdvözölte. – Korán érkeztél, ami nagyszerű, csak éppen Beep nincs itthon.

Ez csalódás volt, de nem meglepetés. Dave úgy tervezte, hogy egész nap a házakat látogatja sorra Morty társaságában; meg is mondta Beepnek, hogy csak késő délutánra várja.

– Persze, nyilván iskolába ment – vélte. Beep másodéves volt a Berkeleyn, de csak Dave tudta róla – a szülei már nem hogy semmit sem tanul, minden valószínűség szerint megbukik az összes vizsgáján, és ki fogják csapni.

Bement közös hálószobájukba, letette a bőröndjét. Beep fogamzásgátlója az éjjeliszekrényen hevert. A lány rendetlen volt, időnként el is felejtette bevenni a gyógyszert, de a fiú nem csinált belőle ügyet. Ha Beep teherbe esik, legfeljebb rohamtempóban kell összeházasodniuk.

Visszament a földszintre, beült a konyhába Bellához, és részletesen beszámolt neki a Daisy Tányáról. Bella, akire egészen átragadt leendő vejének lelkesedése, alig várta, hogy láthassa a házat.

– Nem akarsz ebédelni? – kérdezte. – Épp most akartam csinálni egy kis levest és szendvicsei.

– Nem, kösz, telefaltam magamat a gépen. – Dave túlságosan felvillanyozódott az evéshez. – Átmegyek Wallihoz, és elmesélem neki a Daisy Tanyát.

– Ott a garázsban a kocsid.

Dave beült a vörös Dodge Chargerbe, és végigcikcakkozott a városon, San Francisco leggazdagabb negyedéből a legszegényebbikbe.

Walli örülni fog, hogy lesz egy tanyánk, ahol együtt lakhatunk és muzsikálhatunk, gondolta Dave. Bőven lesz idejük, hogy tökéletesítsék a

felvételeiket. Walli borzasztóan szeretett volna az új nyolcsávos hangrögzítővel dolgozni – és vannak, akik már tizenhat sávosakat emlegetnek! –, de a mai bonyolultabb zene hosszabb munkát igényel. A stúdióidő sokba került, a zenészek időnként úgy érezték, hogy sürgetik őket. Dave hitt benne, hogy ő rátalált a megoldásra.

Vezetés közben egy dallamtöredék bukkant fel az agyában. El is énekelte:

– Vár már minket a Daisy Tanya! – Elmosolyodott. Ebből akár szám is lehet. „Daisy Tanyai Vörös", az jó cím lenne. Ugyanúgy jelenthet egy lányt vagy egy színt, mint egyfajta marihuánát. – Vár már minket a Daisy Tanya, ahol lóg a gyümölcs a fán!

Leparkolt Walli háza előtt a Haight-Ashburyn. Az ajtót nyitva hagyták, mint rendesen. A földszinten a nappali szoba üres volt, de vastagon állt benne az éjszaka hulladéka: üres pizzás dobozok, mosatlan kávéscsészék, teli hamutálak, üres sörösüvegek.

Dave csalódott volt, hogy Walli nincs ébren. Mindenképpen meg akarta beszélni vele a Daisy Tanyát. Úgy döntött, hogy felébreszti.

Fölment az emeletre. Csend volt a házban. Lehet, hogy Walli már korábban felkelt és kiment a városba anélkül, hogy eltakarította volna a piszkot.

A hálószoba ajtaja csukva volt. Dave kopogtatott, benyitott, rázendített: „Vár már minket a Daisy Tanya!", és bevonult. Aztán a földbe gyökerezett a lába.

Walli ágyban volt. Most kezdett riadtan tápászkodni.

Mellette ott feküdt a matracon Beep.

Dave akkora sokkot kapott, hogy egy pillanatig nem bírt beszélni.

– Hé, haver… – kezdte Walli.

Dave gyomra ugrott egyet, mintha egy liftben lenne, amely túl gyorsan megy lefelé. Rémítő súlytalanságban szállt el vele a világ. Beep lefeküdt Wallival, az ő lába alatt pedig nincsen talaj.

– Mi a fasz ez? – kérdezte bután.

– Ez semmi, haver…

A sokk átcsapott dühbe.

– Miről beszélsz te? Egy ágyban vagy a menyasszonyommal! Hogy lehetne ez *semmi?*

Beep feldobta magát az ágyon. A haja kócos volt. Melléről lehullott a

lepedő.
– Dave, hadd magyarázzuk meg – mondta.
– Oké, magyarázz. – Dave keresztbe fonta a karját.
Beep feltápászkodott. Meztelen volt, testének hibátlan szépsége egy gyomorütés erejével és kíméletlenségével tudatosította Dave-ben, hogy elveszítette a lányt. Sírás kerülgette.
– Igyunk egy kávét, és… – kezdte Beep.
– Nem kell kávé! – mondta Dave gorombán, hogy megmeneküljön a könnyek megaláztatásától. – Csak a magyarázat.
– Nincs is rajtam ruha!
– Azért nincs, mert a vőlegényed legjobb barátjával basztál! – Rájött, hogy a dühös szavak jól álcázzák a fájdalmat. – Azt mondtad, meg fogjátok magyarázni, szóval várok!
Beep félresöpörte a szeméből a haját.
– Nézd, a féltékenység divatjamúlt, oké?
– Azaz?
– Szeretlek, és a feleséged akarok lenni, de Wallit is bírom, és jólesik lefeküdni vele, és a szerelem szabad, nem? Akkor meg minek hazudozni róla?
– Ennyi? – hitetlenkedett Dave. – Ez a ti magyarázatotok?
– Ne szívd már mellre, haver – szólt Walli. – Azt hiszem, én még mindig repülök egy kicsit.
– Szóval acidoztatok az éjszaka. Így történt? – Dave-ben felcsillant a remény. Ha csak egyszer csinálták…
– Szeret téged, haver. Csak velem van, amikor nem vagy itt, világos?
Dave reménye elszállt. Nem egyszeri alkalom volt. Program.
Walli felállt, beletornázta magát a farmerjébe.
– Nagyobb lett a lábam az éjszaka – állapította meg. – Bizarr.
Dave elengedte a füle mellett a drogos dumát.
– Még csak annyit se mondtatok, hogy sajnálom! Egyikőtök se!
– Nem sajnáljuk – közölte Walli. – Kedvünk volt lefeküdni egymással, úgyhogy megtettük. Ez semmin sem változtat. Ma már senki sem hűséges. Nem kell más, csak a szerelem. Nem érlelted meg a dalt?
– Dave-re meresztette a szemét. – Tudtad, hogy van aurád? Olyan, mint egy glória. Még sose vettem észre. Azt hiszem, kék.

Dave maga is kipróbálta már az LSD-t, így tudta, hogy Wallitól ebben az állapotban nem várhat normális beszédet. Beephez fordult, aki mintha már kezdett volna leszállni.

– Te sajnálod?

– Nem hiszem el, hogy rosszat tettünk volna. Én már kinőttem ezt a mentalitást.

– Tehát ismét megtennéd?

– Dave, ne szakíts velem!

– Mit lehetne itt elszakítani? – kérdezte vadul a fiú. – Nekünk nincs kapcsolatunk. Te lefekszel mindenkivel, akihez kedved támad. Élj így, ha akarsz, de ez nem házasság!

– Túl kell lépned ezeken az elavult elveken.

– Ki kell jutnom ebből a házból! – Dave dühe átcsapott bánatba. Rájött, hogy elveszítette Beepet: elvette tőle a drog és a szabad szerelem, elvette a hippi kultúra, amit az ő zenéje segített megteremteni.

– Meg kell szabadulnom tőled! – Elfordult.

– Ne menj el – mondta Beep. – Kérlek.

Dave kiment.

Leszáguldott a lépcsőn, kirontott a házból. Beugrott az autójába, és elrobogott, kevés híján elgázolva egy hosszú hajú fiút, aki báva mosollyal dülöngélt keresztül az Ashbury Streeten. Délutánra totál kiütötte magát. Rohadjon meg az összes hippi, gondolta Dave, de legfőképpen Walli és Beep. Soha többé nem akarja látni őket. Így hát vége a Plum Nellie-nek. Ő és Walli volt a banda lelke, most, hogy összevesztek, nincs többé banda, de bánja is *ő*. Ma elkezdődött a szólókarrierje.

Megállt egy telefonfülkénél. Kinyitotta a kesztyűtartót, elővette a benne tárolt negyeddollárosok rollniját, és felhívta Marty irodáját.

– Hahó, Dave! – üdvözölte Marty. – Már beszéltem az ingatlanossal. Ötvenezerről indultam, és megállapodtunk ötvenötben, mit szól hozzá?

– Remek hír, Morty! – mondta Dave. A szólózáshoz elengedhetetlen a hangstúdió. – Figyeljen csak, mi is a neve annak a tévé producernek?

– Charlie Lacklow. De nem azon aggódott, hogy felbomolhat az együttes?

– Hirtelen már nem is aggódok annyira – felelte a fiú. – Hozzon össze egy megbeszélést.

Márciusra beborult az ég George és Amerika fölött.

New Yorkban volt Bobby Kennedyvel március 12-ének keddjén, a New Hampshire-i előválasztások, a demokrata elnökjelöltek első nagy összecsapása napján. Bobby kései vacsorát adott régi barátainak a divatos „21” étteremben, ami az Ötvenkettedik utcában található. Ők az emeleten voltak, George és a többi tanácsadó a földszinten evett.

George végül is nem lépett ki. Bobby valósággal felszabadult a bejelentéstől, hogy nem indul az elnökválasztáson. A 7-ei offenzíva után George írt egy beszédet, amely nyíltan támadta Johnson elnököt. Bobby most először végre nem cenzúrázta saját magát, hanem felhasználta az összes lángoló körmondatot: „Félmillió amerikai katona hétszázezer vietnami szövetségessel, a legmodernebb fegyverzettel és hatalmas erőforrásokra támaszkodva sem képes biztosítani egyetlen várost sem egy körülbelül kétszázötvenezer fős ellenséggel szemben!”

Ugyanakkor, amikor Bobbyban feléledni látszott a régi tűz, George végképp kiábrándult Johnsonból azért, ahogyan az elnök a Kerner-bizottság jelentésére reagált. A bizottságot az 1967-es hosszú, forró nyáron kirobbant faji zavargások okainak kivizsgálására hozták létre. A jelentés nem kerülgette a forró kását: kimondta, a zavargások oka a fehér fajgyűlölet és a rendőrség. Radikális reformokat követelt a lakhatás, a foglalkoztatás és a faji elkülönítés kérdéseiben. Amikor megjelentették puha kötésben, kétmillió példányban kelt el. Ám Johnson egyszerűen visszadobta. Az ember, aki olyan hősiesen küzdött az 1964-es polgárjogi törvényért és az 1965-ös választójogi törvényért – a négerek felemelkedésének két talpkövéért –, feladta a harcot.

Bobby, aki úgy döntött, hogy nem indul, a rá jellemző módon tovább marcangolta magát, hogy helyesen járt-e el. Erről beszélt a legrégibb barátoknak és a futó ismeretségeknek, a legbizalmasabb tanácsadóinak – köztük George-nak – és az újságíróknak. Kezdtek olyanokat rebesgetni, hogy meggondolta magát, ám George ezt csak akkor lett volna hajlandó elhinni, ha Bobby szájából hallja.

Az előválasztások párton belüli helyi futamok voltak a reménybeli elnökjelöltek részvételével. A demokraták első előválasztását New Hampshire-ben tartották. Gene McCarthy a fiatalok reménye volt, de rosszul szerepelt a közvélemény-kutatásokon, és messze lemaradt Johnson elnök

mögött, aki másodszor is indulni akart az elnökségért. McCarthynak kevés pénze volt. Tízezer lelkes fiatal önkéntes érkezett New Hampshire-be, hogy korteskedjen neki, de George és a többi tanácsadó a „21” asztalánál egy pillanatig sem kételkedtek abban, hogy ma este Johnson győz, méghozzá fölényesen.

George szorongva várta a novemberi választást. A republikánusoknál a vezető mérsékelt George Romney kiesett a versenyből, átengedve az egész pályát a simlis, konzervatív Richard Nixonnak. Vagyis az elnökválasztás úgyszólván bizonyosan Johnson és Nixon között dől el, akik mindketten háborúpártiak.

A gyászos hangulatú vacsora vége fel George-ot telefonhoz hívta a stáb egyik tagja. Megjött a New Hampshire-i választás eredménye.

Senkinek sem lett igaza. Senki sem számított erre az eredményre. McCarthy bámulatosan feljött: a szavazatok negyvenkét százalékát szerezte meg, míg Johnson negyvenkilencet.

Tehát Johnsont is meg lehet verni, vonta le a következtetést George.

Rohant az emeletre Bobbyhoz a hírrel.

Bobby válasza valósággal letaglózta.

– Túl sok! – mondta. – Most mivel veszem rá McCarthyt, hogy szálljon ki?

George ekkor értette meg, hogy Bobby mégis indulni akar.

Walli és Beep elment Bobby Kennedy nagygyűlésére, hogy szétfütyülje.

Haragudtak Bobbyra. Hónapokon át nem volt hajlandó előállni elnökjelöltnek. Nem hitte, hogy győzhet és – Walliék szent meggyőződése szerint – nem volt kurázsija, hogy megpróbálja. Így hát Gene McCarthy vitte a vásárra a bőrét, és olyan jól csinálta, hogy most komoly esélye volt megverni Johnson elnököt.

Mostanáig. Mert Bobby Kennedy bejelentette, hogy indul, igényt tartott McCarthy korteseinek arra a rengeteg munkájára, és el akarta happolni a győzelmet. Walliék cinikus opportunistának tartották.

Walli csak megvetette, de Beep sistergett az indulattól. Walli azért maradt higgadtabb, mert ő látta a politikai realitást az egyéni erkölcs mögött. McCarthy tábora főleg diákokból és értelmiségiekből állt, akiket egy mesteri húzással önkéntes kortes hadsereggé kovácsolt, és váratlanul nagy

sikert ért el velük. De arra is elegendőek lesznek vajon a kortesei, hogy bevigyék a Fehér Házba? A fiú egész gyerekkorában effajta beszélgetéseket hallott a szüleitől a választásokról – persze nem a keletnémetről, mert az kamu, hanem azokról, amelyeket Nyugat-Németországban, Franciaországban, az Egyesült Államokban tartottak.

Bobby tömegbázisa szélesebb volt. Támaszkodhatott a négerekre, akik elhitték, hogy a pártjukon áll, és a hatalmas katolikus munkásosztályra, az írekre, lengyelekre, latinokra. Walli utálta Bobby erkölcsi sekélyességét, de el kellett ismernie – akármennyire is felháborította vele Beepet –, hogy Kennedy jobb eséllyel verheti meg Johnsont, mint Gene.

Viszont abban egyetértettek, hogy ma este ki kell fütyülni Bobby Kennedyt, mert így helyes.

Rengeteg hozzájuk hasonló fiatal jött el a rendezvényre: hosszú hajú, szakállas fiúk, mezítlábas hippi lányok. Vajon hányán fognak pfujolni? Voltak továbbá feketék minden korosztályból, úgynevezett afróra növesztett hajú fiatalok meg a szüleik ünneplő, színpompás ruhában, öltönyösen. Bobby támogatottságát mutatta a középosztálybeli, középkorú fehérek nem elhanyagolható kisebbsége, akik pulóvert és vászonnadrágot viseltek a friscói csípős tavaszban.

Walli egy zsávolysapka alá rejtette a haját, és napszemüveget tett fel, hogy ne ismerjék meg.

A színpad meglepően kopár volt. Walli zászlókra, szerpentinekre, plakátokra, a jelölt óriási fényképeire számított, amilyeneket a televízió mutatott a többi kampánygyűlésről. Bobby egyetlen pulpitust és egy mikrofont vitetett fel az üres színpadra. Más jelöltnél ez azt mutatta volna, hogy az illetőnek elfogyott a pénze, de Bobbyról mindenki tudta, hogy korlátlanul meregethet a Kennedy-vagyonból. Akkor mit jelentett? Walli értelmezésében azt: „Nincs melléduma, én ez vagyok.” Érdekes, gondolta a fiú.

A pulpitusnál jelenleg egy helyi demokrata állt, aki előmelegített a nagy sztárnak. Olyan ez, mint a szórakoztató műsorok, tűnődött Walli. A közönség rááll a nevetésre meg a tapsolásra, és még kíváncsibb lesz a számra, amelyért tulajdonképpen idejött. A Plum Nellie koncertjein ugyanebből a meggondolásból lépett fel egy előzenekar.

Ám a Plum Nellie nem létezett többé. A bandának most az új karácsonyi

albumon kellene dolgoznia, Wallinak több dala volt abban a szakaszban, amikor már eljátszhatta volna őket Dave-nek, hogy Dave komponálhasson egy átmenetet, vagy kicserélhessen egy akkordot, vagy azt mondhassa: „Klassz, legyen a címe »Nyelvcsók!«.” Ám Dave nyomtalanul eltűnt. Írt egy hidegen udvarias levelet Beep anyjának, megköszönte, amiért megengedte, hogy a házában szállhasson meg, majd arra kérte, legyen szíves összecsomagoltatni a holmiját, hogy elhozathassa egy alkalmazottjával. Walli felhívta Daisyt Londonban, és tőle tudta meg, hogy Dave a Napa-völgyben újíttat fel egy tanyát, ahova lemezstúdiót tervez. Jasper Murray viszont Wallit hívta fel, mert ellenőrizni próbálta azt a pletykát, hogy Dave a banda nélkül készít önálló tévéműsort.

Dave egyszerűen a régimódi féltékenységtől szenvedett, ami teljesen túlhaladott dolog a hippi filozófia szerint. Be kellett volna látnia, hogy az embereket nem lehet lekötni, és mindenki azt szerethet, akit akar. Walli teljes szívből hitte ezt, mégis bűntudata volt, bármennyire nem akarta. Dave és *ő* olyan közel álltak egymáshoz, bírták egymást, megbíztak egymásban, annyira összetartottak mindenben a Reeperbahn óta. Igen, Walli boldogtalan volt, mert fájdalmat okozott a barátjának.

Beep még csak nem is volt az élete nagy szerelme. Persze frankón bírta, hiszen Beep nemcsak gyönyörű és vicces volt, de igazi lepedő-akrobata is, és mindenki megbámulta őket, de rajta kívül számtalan lány létezett még. Valószínűleg sose dugta volna meg, ha tudja, hogy ezzel szétveri a bandát. De nem gondolt a következményekre, mert a pillanatnak élt, úgy, ahogy kell. Különösen akkor könnyű engedni az ilyen bohém ötleteknek, ha az ember lement alfába.

Beep még mindig össze volt törve attól, hogy Dave kirúgta. Talán azért is voltak meg olyan jól Wallival: a lány Dave-et vesztette el, a fiú Karolint.

Összevissza ténferegtek a gondolatai. Akkor zökkent vissza a jelenbe, amikor felkonferálták Bobby Kennedyt.

Bobby alacsonyabb és bizonytalanabb volt annál, amilyennek Walli képzelte. Fanyarul mosolygott, és majdnem szégyellősen intett, amíg odament a mikrofonhoz, azután zsebre dugta a kezét. Wallinak eszébe jutott, hogy Kennedy elnök ugyanígy csinálta.

A tömegből azonnal kiemelkedtek a táblák: PUSZIT, BOBBY! SZUPER BOBBY! Beep is kihúzott a nadrágja szárából egy összegöngyöli papírt,

amelyet a magasba emeltek Wallival. Csak annyi volt ráírva: ÁRULÓ!

Bobby elővett a belső zsebéből egy vékony köteg kartotéklapot, és beszélni kezdett.

– Legelőször is hadd kérjek bocsánatot – mondta. – Nagyon sok, Vietnammal kapcsolatos döntésben volt benne a kezem, olyan döntésekben, amelyek ide vezettek minket.

– Milyen igaz! – rikoltotta Beep, mire körülöttük kitört a nevetés.

Bobby folytatta színtelen bostoni kiejtésével:

– Kész vagyok vállalni a magam részét a felelősségből, de a régi tévedés nem mentség a jóvátétel elhalasztására. A tragédia eszköz az élők okulására. Az ógörög Szophoklész írta: „…nincs ember, ki még nem tévedett soha, / De tévedett bár, sorsa nem reménytelen, / Ha bajba jutva nem makacskodik tovább, / S hibáját jóvá tenni jó tanácsra hajt. / Az önhittség nyomán csak balsiker terem.”{9}

Ez annyira tetszett a közönségnek, hogy megtapsolták. Bobby közben belenézett a jegyzeteibe, amiben a színpadhoz szokott Walli nyomban felismerte a hibát. Itt kétoldalú kapcsolatnak kellene létrejönnie, a közönség azt akarja, hogy a sztár őket nézze, és nyugtázza a dicséretüket. Ám Bobbyt mintha feszélyezték volna. Az ilyen politikai gyűlés nem az *ő* műfaja volt.

Bobby folytatta a vietnami témát, de a kezdeti sikerhez képest nem valami jól. Tétova volt, hebegett, ismételte magát. Merev mozdulatlanságban állt, mintha ódzkodna a taglejtésektől és a testbeszédtől.

Néhány ellenlábasa folyton közbekiabált. Walli és Beep nem csatlakozott hozzájuk. Nem volt rá szükség. Bobby önerőből is kicsinálja magát.

Egyszer csak felsírt egy baba. Walli a szeme sarkából látta, hogy egy nő feláll, és a kijárathoz igyekszik. Bobby félbehagyta a mondatot, és így szólt:

– Kérem, asszonyom, ne menjen el!

A hallgatóság vihogott. A nő megállt a széksorok közötti átjáróban, és felnézett a színpadon álló Bobbyra.

– Hozzá vagyok szokva a gyereksíráshoz – mondta neki Bobby.

Ezzel ismét megnevettette a hallgatóságot. Mindenki tudta róla, hogy tíz gyereke van.

– Különben is – folytatta –, ha most kimegy, a sajtó azt fogja írni, hogy kíméletlenül kizavartam a teremből egy anyát és egy babát.

Ezt megéljenezték. Sok fiatal utálta a sajtót, mert rosszindulatúan elfogult

képet rajzolt a tüntetésekről.

Az asszony elmosolyodott, és visszaült a helyére.

Bobby belenézett a jegyzeteibe. Egy percre sikerült érző emberi lény benyomását keltenie. Most maga mellé állíthatta volna a sokaságot, de ismét el fogja veszíteni, ha visszatér az előre megfogalmazott beszédéhez. Elszalasztottá az alkalmat, állapította meg Walli.

De mintha Bobby is rájött volna ugyanerre. Felnézett, és azt mondta:

– Fázom itt. Önök nem fáznak?

A közönség helyeslően ordított.

– Tapsoljanak! – szólította fel őket Bobby. – Az majd felmelegít bennünket! – Tapsolni kezdett, a hallgatóság nevetve követte a példáját.

Egy perc múlva abbahagyta a tapsolást, és azt mondta:

– Most már jobban érzem magamat. Hát önök? – Ismét kitört a helyeslő ordítás.

– A szégyenről akarok beszélni – mondta Bobby. Ez megint a beszéd volt, de most nem használta hozzá a jegyzeteit. – Egyesek úgy vélik, hogy szégyen, gyalázat hosszú hajjal, mezítláb járni és a parkban csókolózni. Hát én megmondom, mit gondolok. – Felemelte a hangját. – A szegénység, az a gyalázat! – A tömeg helyeslően ordított. – Az írástudatlanság, az a gyalázat! – Ismét megtapsolták. – És kijelentem, hogy itt, Kaliforniában, az a gyalázat, ha valaki naphosszat robotol a földjén, de reménye sincs rá, hogy egyetemre küldje a fiát.

Senki sem kételkedhetett abban, hogy Bobby hiszi is, amit mond. Eltette a jegyzeteit, nekitüzesedett, gesztikulált, rá-rászegezte a hallgatóságra az ujját, verte az öklével a pulpitust, a közönség pedig válaszolt az indulataira, és megéljenzett minden heves mondatot. Walli ránézett az arcukra, és azt látta, amit a színpadról szokott: nagy szemekkel bámuló, mámorosan elnyíló szájú, az imádattól lángoló fiatalokat.

Gene McCarthyra sose néztek így.

Észre se vette, hogy ő és Beep mikor ejtették el az ÁRULÓ feliratú molinót.

Bobby a szegénységről beszélt.

– A Mississippi deltájában láttam éhezéstől felpüffedt hasú és keléses arcú gyerekeket. – Fölemelte a hangját. – Ez elfogadhatatlan!

A kopár és kietlen rezervátumokban tengődő indiánok olyan kevéssé

bíznak a jövőben, hogy a halandóság első számú oka a tizenévesek körében az öngyilkosság. Hiszem, hogy mi jobbra vagyunk képesek!

A fekete gettók népe egyre hangzatosabb ígéreteket hall egyenlőségről és igazságról, miközben ugyanazokban a düledező iskolákban tanul, és ugyanazokban a mocskos viskókban lakik, patkányok között. Meggyőződésem, hogy Amerika ennél jobbra képes!

Walli látta rajta, hogy most készíti elő a drámai tetőpontot.

– Ma azért jöttem ide, hogy a segítségüket kérjem az elkövetkező néhány hónapban – mondta Bobby. – Ha önök is hisznek abban, hogy a szegénység gyalázat, akkor támogassanak!

A hallgatóság azt kiáltotta, hogy támogatni fogják.

– Ha önök is úgy gondolják, hogy hazánkban elfogadhatatlan a gyermekéhezés, akkor járuljanak hozzá a kampányomhoz!

Ismét megéljenezték.

– Hiszik-e önök is úgy, mint én, hogy Amerika ennél jobbra képes?

A közönség helyeslően ordított.

– Akkor csatlakozzanak hozzám – és Amerika jobb lesz!

Hátralépett a pulpitustól. A tömeg tombolt.

Walli ránézett Beepre, és látta rajta, hogy ugyanazt érzi, amit *ő*.

– Győzni fog, ugye? – kérdezte.

– Igen – felelte Beep. – Meg sem áll a Fehér Házig.

Bobby tizenhárom államban járt a tíznapos kampánykörúton, amelynek befejeztével *ő* és a kísérete repülőre szállt Phoenixben, hogy New Yorkba utazzon. Akkorra George Jakes már biztos volt benne, hogy Bobby lesz az elnök.

A lelkesedés elsöprő volt. Ezrek tolongtak a repülőtereken, hogy láthassák Bobbyt. Zsúfolásig megtöltötték az utcákat, amelyeken végigment a konvoja. Bobby mindig állt a nyitott sportkocsi hátsó ülésén, míg George és a többiek a gépkocsi aljában kuporogva fogták a lábát, nehogy kirántsa az autóból a tömeg. Gyerekcsapatok rohantak mellette „Bobby!” üvöltéssel. Ha a kocsi megállt, az emberek rávetették magukat, letépték a kézelőgombjait, a nyakkendőtűjét, az inggombjait.

A gépen Bobby leült, és kiürítette a zsebeit, amelyekből úgy ömlött a papír, akár a konfetti. George fölemelt néhány cetlit a szőnyegről. Levelek

voltak, gondosan formát betűkkel írott, apróra összehajtogatott, Bobby zsebeibe dugott levelek tucatjai. Kérlelték, hogy vegyen részt főiskolai diplomaosztásokon, látogasson meg kórházban fekvő, beteg gyerekeket, biztosították, hogy érte imádkoznak kertvárosi házakban, és gyújtanak gyertyát falusi templomokban.

Bobby levetette a zakóját, és felgyűrte az inge ujját, ahogy szokta. George ekkor figyelt föl a karjára – nem is arra, milyen szőrös, hanem keze-karja felpüffedt, és lángvörös karmolások hálózzák be. A sokaság nyoma, gondolta George. Nem akarták bántani Bobbyt, de annyira imádták, hogy vérét ontották.

A nép megtalálta a hőst, akire szüksége volt – és Bobby is megtalálta önmagát. Ezért is nevezte el Szabadulás turnénak George és a többi munkatárs a körutazást. Bobby rálelt a stílusra, ami csak az övé volt. Benne új alakot öltött a Kennedyek karizmája. A bátyja elbűvölő volt, de zárkózott, fegyelmezett, tartózkodó, épp olyan, amilyennek 1963-ban kellett lennie. Bobby nyitottabb volt. Legjobb formájában azt a benyomást tudta kelteni a hallgatóságában, hogy pőrére vetkőzte előttük a lelkét, megmutatja magát gyarló emberi mivoltában, aki szeretné azt cselekedni, ami helyes, csak nem mindig biztos benne, hogy mi az. 1968 jelszava az volt: „Pakoljunk ki!” Bobbyt nem zavarta, ha ezt kellett tennie, és a közönség imádta érte.

A New York-i gépen az utazók fele riporter volt. Tíz napon át fényképezték és filmezték az ujjongó tömeget, írtak cikkeket az újjászületett Bobby Kennedyről, aki meghódítja a választókat. Lehet, hogy a Demokrata Párt szürke eminenciásainak nem tetszik Bobby fiatalos liberalizmusa, de nem hagyhatják figyelmen kívül a népszerűségét. Hogy lehettek ennyire vakok? Hogy indíthatták Lyndon B. Johnsont másodszor is, holott az amerikai nép zajosan követeli Bobbyt? Ha pedig egy másik háborúpárti jelölttel próbálkoznának – például Hubert Humphrey alelnökkel vagy Muskie szenátorral –, az is Johnson-tól venne el szavazatokat, de nem csorbítaná Bobby támogatottságát. George egyszerűen nem hitte, hogy Bobby ne tudna elnökjelölt lenni a demokratáknál!

Aztán pedig megveri a republikánus jelöltet – szinte biztosan a levitézlett Tricky Dick Nixon lesz az, akit egyszer már megvert egy Kennedy.

Semmiféle akadály nem látszott a Fehér Házhoz vezető úton.

A gép a New York-i John F. Kennedy repülőtérhez közeledett. George

azon töprengett, vajon mivel próbálják megállítani Bobbyt az ellenlábasai. Ők még javában utaztak, amikor Johnson elnöknek fel kellett szólalnia az országos televízióban. Vajon mit mondott az elnök? George-nak semmi sem jutott az eszébe, ami még számíthatna itt.

– Nem lehet semmi egy olyan repülőtéren leszállni, amelyet a bátyjáról neveztek el – mondta Bobbynak az egyik újságíró.

A riporter azt várta, hogy Bobby felcsattan az otromba tolakodástól, ő pedig kerekíthet belőle egy sztorit. Ám Bobby megszokta az ilyesmit, és csak annyit válaszolt:

– Bár most is Idlewild lenne a neve.

A gép a kapuhoz gurult. Még ki sem kapcsolhatták a biztonsági övét, amikor ismerős alak jelent meg a fedélzeten, és futni kezdett az ülések között Bobby felé. New York állam Demokrata Pártjának elnöke volt. Még oda sem ért Bobbyhoz, de már elkiáltotta magát:

– Az elnök nem indul! Az elnök nem indul!

– Mondja ezt még egyszer! – parancsolta Bobby.

– Az elnök nem indul!

– Viccel?

George elhűlt. Lyndon B. Johnson, aki utálta a Kennedyket, belátta, hogy nem győzhet a demokrata elnökjelölő gyűlésen. Vélhetőleg ugyanazon okokból jutott erre a következtetésre, amelyek George fejében is megfordultak, ám továbbra is remélte, hogy egy háborúpárti elnökjelölt még legyőzheti Bobbyt, és úgy okoskodott, hogy akkor torpedózhatja meg Bobby elnöki ambícióit, ha ő maga kiszáll a versenyből.

Most aztán egy hajszálon függött minden.

42. fejezet

Dave Williams sejtette, hogy a nővére forral valamit.

Õ a házigazda volt a saját tévéműsorában, a *Dave Williams és barátaiban.* Amikor felajánlották neki, nem csinált ügyet belőle: csak egy fölösleges vízfodornak tűnt a Plum Nellie sikerének árhullámán. De most, hogy a banda felbomlott, Dave-nek szüksége volt a műsorra, aminek jónak kellett lennie, mert ezzel kezdődött az ő szólókarrierje.

A producer azt javasolta, hogy Dave filmsztár nővérét hívják meg vendégnek. Evie divatosabb volt, mint valaha. Legújabb filmje, egy vígjáték a sznob lányról, aki fekete ügyvédet fogad, bombasiker lett.

Evie felajánlotta, hogy duettet énekel filmbeli partnerével, Percy Marquanddal. Charlie-nak, a producernek tetszett az ötlet, de izgult a szám miatt. Charlie reszelős hangú, alacsony, harcias emberke volt.

– Viccesnek kell lennie – erősködött. – Mégsem énekelhetik, hogy *True Love* vagy *Baby, It's Cold Outside.*

– Könnyű azt mondani – ellenkezett Dave. – A legtöbb duett szerelmes természetű.

Charlie a fejét rázta.

– Felejtsd el. Ez televízió. Még csak nem is célozhatunk szexre egy fehér nő és egy fekete férfi között.

– Énekelhetnék azt, hogy *Anything You Can Do, I Can Do Better.* Az vicces.

– Nem. A nézők azt hinnék, hogy célzás a polgárjogokra.

Charlie Lacklow okos ember volt, de Dave akkor sem bírta. Senki sem bírta. Erőszakos pukkancs volt, és amikor nagy néha megpróbált behízelgően kedves lenni, az még rosszabb volt.

– Mit szólnál a *Mockingbird-höz*? – próbálkozott a fiú.

Charlie rövid ideig gondolkozott.

– If that mockingbird don't sing, he's gonna buy me a diamond ring – énekelte, majd visszaváltott prózára. – Azt hiszem, ezt megúszhatjuk.

– Naná, hogy meg – helyeselt Dave. – Az eredeti felvételt a Foxx testvérek készítették, Inez és Charlie Foxx, mégse gondolt senki

vérfertőzésre.
– Oké.
Dave megbeszélte a nővérével, mire kényes az amerikai tévénéző”, és elmagyarázta, miért éppen a *Mockingbirdö*t választották. Evie helyeselt, csak épp ott csillogott a szemében az a fény, amelyet Dave olyan jól ismert. Az pedig bajt jelent, Evie ugyanígy nézett az iskolai Hamlet-előadás előtt, amikor a végén meztelenre vetkőzött.
Megbeszélték a fiú szakítását is Beeppel.
– Mindenki úgy veszi, mintha átlag, szalmaláng kamaszszerelem lett volna – panaszkodott Dave. – Holott én már akkor lezártam a kamaszszerelmeket, amikor még ki se nőttem a kamaszkorból, és sose szerettem túlzottan összevissza kefélni. Én komolyan vettem Beepet. Srácokat akartam.
– Te gyorsabban nőttél fel, mint Beep – mondta Evie. – Mint ahogy én is gyorsabban nőttem fel, mint Harry Remington. Harry végre megállapodott Anna Murray mellett, mint hallom, már nem is dug félre. Beepnek is benőhet a feje lágya.
– Az pedig nekem ugyanolyan késő lesz, mint neked – mondta keserűen a fiú.
Mialatt a zenekar hangolt, Evie-t sminkelték és Percyt öltöztették, a rendező”, Tony Peterson megkérte Dave-et, hogy vegyék fel a bevezetőt.
Mivel a műsor színes volt, Dave borvörös bársonyöltönyt viselt. Belenézett a kamerába, elképzelte, amint Beep a karjait ölelésre tárva visszalejt az életébe, és melegen mosolygott.
– Nos, kedves szurkolóim, kezdjük egy különleges meglepivel. Itt van velünk mindjárt két sztár Az *ügyfelem és én* sikerfilmből: Percy Marquand és az én testvérem, Evie Williams! – Tapsolni kezdett.
A stúdióban csend volt, de a tapsoló közönség hangját úgyis rákeverik a hangsávra, mielőtt a műsor adásba menne.
– Szép volt a mosoly, Dave – mondta Tony. – Kérem még egyszer.
Dave háromszor csinálta meg, mire Tony kijelentette, hogy elégedett.
Ekkor bejött Charlie egy szürke öltönyös, negyvenes emberrel. Dave rögtön látta a produceren, hogy most éppen átváltott alázatos módba.
– Dave, bemutatlak a támogatónknak! – mondta. – Ő Albert Wharton, a National Soap elnök-vezérigazgatója, Amerika egyik vezető üzletembere.

Az ohiói Clevelandból repült idáig, csak hogy találkozhasson veled, hát nem fantasztikus?

– De mennyire hogy az! – lelkesedett Dave. Az emberek a fél világot is átrepülték egy koncertjéért, de *ő* azért mindig eljátszotta az örvendezőt!.

– Két kamasz gyerekem van, egy fiú és egy lány – mondta Wharton. – Hogy fognak most irigyelni engem!

Dave megpróbált minden erejével arra összpontosítani, hogy egy óriási műsort csináljon. A legkevésbé arra volt szüksége, hogy itt bájologjon egy mosópormágnással, de belátta, hogy udvariasnak kell lennie ehhez az emberhez.

– Szívesen dedikálok két fotót a srácainak – mondta.

– Nagyon fognak örülni.

Charlie csettintett az utána jövő Miss Pritchardnak, a titkárnőjének:

– Jenny tündibaba! – mondta, noha Miss Pritchard szemérmes, negyvenéves hajadon volt. – Hozzál csak az irodából két fotót Dave-ről!

Wharton annyira tipikusan konzervatív üzletember volt – rövid haj, unalmas öltözék –, hogy Dave-nek meg kellett kérdeznie:

– Mr. Wharton, miért döntött úgy, hogy támogatja a műsorunkat?

– Fő termékünk egy Foam nevű mosópor – kezdte Wharton.

– Láttam a hirdetését – mosolygott Dave. – Foam: fehérnél fehérebb!

Wharton bólintott. Valószínűleg mindenki, akivel találkozott, felmondta már neki ezt a reklámot.

– A Foam ugyanolyan közismert és népszerű sok éve – mondta.

– De ugyanezért kissé ódivatú is. A fiatal háziasszonyok hajlamosak azt mondani: „Igen, a Foam, az anyám is mindig azt használta.” Ami nagyon kedves, ám ugyanakkor veszélyes is.

A fiú mulatságosnak találta, hogy ez az ember úgy beszél egy doboz mosópor tulajdonságairól, mintha élő ember lenne. De mivel Wharton szavaiban nyoma sem volt humornak vagy iróniának, Dave sem engedte meg magának, hogy félvállról vegye, amit hall.

– Nekem tehát azt kell tudatosítanom bennük, hogy a Foam fiatal és szuper – mondta.

– Pontosan – felelte Wharton, és végre-valahára elmosolyodott.

– Továbbá ugyanakkor vigyen egy kis népszerű zenét és egészséges humort az amerikai otthonokba.

Dave elvigyorodott.

– Még szerencse, hogy nem a Rolling Stonesban vagyok!

– Kétségtelenül – felelte halálos komolysággal Wharton.

Visszajött Jenny két portréfotóval és egy filctollal.

– Hogy hívják a gyerekeit? – kérdezte Dave.

– Caroline és Edward.

Dave dedikálta és aláírta a fotókat a gyerekeknek.

– Kezdhetjük a *Mockingbird* részt – jelezte Tony Peterson.

A számhoz bedíszleteztek egy kis színpadot. Olyan volt, mint egy zug egy puccos butikban, csupa vitrin, tele csillogó-villogó luxuscikkekkel. Bejött Percy sötét öltönyben, ezüstszínű nyakkendővel, mint egy áruházi felügyelő. Evie volt a gazdag vásárló kalapban, kesztyűsen, retiküllel. Elfoglalták a helyüket a pult két oldalán. Dave csak mosolygott Charlie-n. Micsoda görcsös igyekezettel próbálja elejét venni, hogy valaki érzelmeket láthasson bele a szereplők kapcsolatába!

Elpróbálták a jópofa, vidám számot a zenekarral. Percy baritonja szépen harmonizált Evie mély altjával. A megfelelő pillanatokban Percy egy kalitkában ülő madarat és egy gyűrűkkel teli tálcát varázsolt elő a pult alól.

– Itt konzervnevetést adunk majd hozzá, így a közönség tudni fogja, hogy ez vicces – magyarázta Charlie.

Megcsinálták a kameráknak. Már az első felvétel tökéletes volt, de azért megismételték a biztonság kedvéért, mint rendesen.

A dal a vége felé járt, Dave-nek jó kedve volt. Ez eszményi családi szórakozás lesz az amerikai közönségnek! Kezdte azt hinni, hogy sikeres lesz a műsora.

Az utolsó taktusnál Evie áthajolt a pulton, lábujjhegyre állt, és megcsókolta Percy arcát.

– Csodálatos! – loholt fel a színpadra Tony. – Köszönöm mindenkinek. Kérem a díszletet Dave következő bevezetőjéhez! – Látható riadalommal kapkodott, Dave nem értette, miért.

Evie és Percy leléptek a színről.

– Az a csók nem mehet adásba – szólalt meg Dave mellett Mr. Wharton.

– Hát ez csak természetes! – kezdett el áradozni Charlie, még mielőtt a fiú kinyithatta volna a száját. – Cseppet se aggódjon, Mr. Wharton, el tudjuk mi azt hagyni, majd kivágjuk addig, ahol Dave tapsol.

– Én azt hittem, hogy az a csók kedves és ártatlan – szólt szelíden Dave.
– Azt? – kérdezte szigorúan Wharton.
Dave megszeppent. Csak nem lesz ebből is probléma?
– Felejtsd el, Dave – mondta Charlie. – Különböző fajok közötti csókot nem mutogathatunk amerikai televízióban.
Dave meglepődött. Ám aztán gondolkozni kezdett, és rájött, hogy azt a néhány fekete színészt is, akiket látott a tévében, alig érintették meg a fehérek, már ha egyáltalán.
– Ez valami politika vagy hasonló? – kérdezte.
– Inkább íratlan szabály – világosította fel Charlie. – íratlan és megszeghetetlen – tette hozzá határozottan.
– Miért? – kérdezte kihívóan Evie, aki hallotta a szóváltást.
Dave ránézett a nővére arcára, és némán felnyögött. Evie nem hagyja szó nélkül ezt. Ő verekedni akar.
Ám néhány percig senki sem szólt, mert senki sem tudta, mit mondjon, főleg Percy jelenlétében.
Végül Wharton felelt Evie kérdésére, száraz könyvelői hangján.
– A nézők helytelenítenék – mondta. – Az amerikaiak többsége azon a nézeten van, hogy a különböző fajok ne házasodjanak össze.
– Pontosan – tódította Charlie Lacklow. – Ami a televízióban történik, az a nappali szobádban történik, ahol látják a srácaid és az anyósod.
Wharton ránézett Percyre, és észbe kapott, hogy a színésznek is a fehér Babe Lee a felesége.
– Elnézést, ha megsértettem, Mr. Marquand – mondta.
– Hozzá vagyok szokva – válaszolt elnézően Percy. Nem tagadta, hogy meg van sértve, de nem volt hajlandó ügyet csinálni belőle, amit Dave imponáló nagyvonalúságnak talált.
– A televízió talán tehetne valamit azért, hogy változtasson az emberek előítéletein! – méltatlankodott Evie.
– Ne legyen naiv – torkolta le gorombán Charlie. – Ha olyat mutatunk, ami nem tetszik nekik, egyszerűen átkapcsolnak a másik rohadt csatornára!
– Akkor ezt kellene tenni minden tévéhálózatnak, megmutatva, hogy Amerika olyan hely, ahol minden ember egyenlő.
– Nem működne – makacskodott Charlie.
– Talán nem – mondta Evie –, de akkor is meg kell próbálnunk, nem? –

Végighordozta tekintetét a csoporton: Charlie-n, Tonyn, Dave-en, Percyn és Whartonon. Dave-nek bűntudata lett, amikor találkozott a pillantásuk, mert tudta, hogy a nővérének igaza van. – Mindnyájunknak – folytatta Evie. – Tévéműsorokat készítünk, amelyek befolyásolják az emberek gondolkodását.

– Nem szükségszerűen… – kezdte Charlie.

– Állj le, Charlie – szakította félbe Dave. – Befolyásoljuk az embereket. Ha nem tennénk, Mr. Wharton fölöslegesen dobná ki a pénzét.

Charlie dühösnek látszott, de erre nem tudott mit válaszolni.

– Ma mindnyájan megkaptuk a lehetőséget, hogy jobb hellyé tegyük a világot – érvelt Evie. – Senki sem kifogásolná, ha Bing Crosbyt csókolnám meg főműsoridőben. Vezessük rá a nézőket, hogy az se más, ha az arc, amelyet megcsókoltam, kicsit sötétebb színű.

Mindenki Mr. Whartonra nézett.

Dave érezte, hogyan üt ki testhez álló, zsabós inge alatt a verejték. Nagyon nem szerette volna, ha Wharton megsértődne.

– Okosan érvel, ifjú hölgy – mondta Wharton –, de én a részvényeseimnek és az alkalmazottaimnak tartozom felelősséggel. Nem azért vagyok itt, hogy jobb hellyé tegyem a világot, hanem hogy mosóport adjak el háziasszonyoknak. Az pedig nem fog sikerülni, ha összekapcsolom a termékemet a rasszok közti szexszel, amivel nem Mr. Marquandot akarom megsérteni. Mellesleg nagy rajongója vagyok, Percy, megvan az összes lemeze.

Dave-nek eszébe jutott Mandy Love. Hogy meg volt őrülve érte! Mandy fekete volt, nem aranybarna, mint Percy, hanem gyönyörű, sötét keserűcsokoládé. Dave addig csókolgatta a bőrét, amíg bele nem fájdult az ajka. Talán meg is kérte volna a kezét, ha Mandy nem megy vissza a régi fiújához. Most ő lehetne abban a helyzetben, mint Percy, akinek minden erejét összeszedve kell eltűrnie a házasságát sértegető beszédeket.

– Szerintem a duett gyönyörűen jelképezi a fajok közötti harmóniát, anélkül hogy célzást tenne a rasszok közötti szex húzós témájára – mondta. – Azt hiszem, csodálatos munkát végeztünk – feltéve, hogy kihagyjuk a csókot.

– Ügyes, Charlie, de maga is tudja, hogy ez csak süket duma – mondta Evie.

– Ez a valóság.

– Charlie, te „húzósnak” nevezted a szexet? – kérdezte Dave, hogy valamivel földerítse a hangulatot. – Jó vicc!

Senki sem nevetett.

Evie az öccsére nézett.

– Csinálsz valamit a viccelődésen kívül is, Dave? – kérdezte majdnem gúnyosan. – Téged is, engem is arra neveltek, hogy álljunk ki az igazságért. Apánk a spanyol polgárháborúban harcolt. Nagyanyánk kiharcolta a nőknek a szavazati jogot. Te meghátrálsz?

– Te vagy a tehetség, Dave – csatlakozott Percy Marquand. – Szükségük van rád. Nélküled nincs műsor. Hatalmad van. Használd jóra.

– Használd az eszed – figyelmeztette Charlie. – A National Soap nélkül nincsen műsor. Új szponzort pedig nehéz lesz szereznünk – főleg, ha híre megy, miért szállt ki Mr. Wharton.

Mr. Wharton tulajdonképpen nem mondta ki, hogy visszavonja a támogatását a csók miatt. Charlie se mondta, hogy lehetetlen lenne új szponzort találni – csak nehéz. Tehát ha Dave ragaszkodna a csókhoz, talán akkor is mehetne a műsor, és az ő tévés karrierje is túlélhetné.

Talán.

– Valóban én döntök ebben? – kérdezte.

– Úgy néz ki – mondta Evie.

Kész vállalni a kockázatot?

Nem, nem kész.

– A csókot ki kell vágni – mondta.

Áprilisban Jasper Murray elrepült Memphisbe, hogy utánanézzen a köztisztasági alkalmazottak sztrájkjának, amely kezdett erőszakossá fajulni.

Jasper ismerte az erőszakot. Úgy tartotta, hogy minden emberben – őt magát is beleértve – megvan az adottság a körülményektől függően a békességre vagy a gonoszságra. Az emberek természettől hajlamosak csendes, törvénytisztelő életet élni, de megfelelő ösztönzésre többségük képes lesz másokat megkínozni, megerőszakolni, legyilkolni. Ő csak tudja.

Tehát amikor Memphisbe érkezett, meghallgatta mindkét felet. A városháza szóvivője azt mondta, hogy idegen agitátorok uszítják a sztrájkolókat az erőszakra. A sztrájkolók a rendőrségi brutalitást hibáztatták.

– Ki itt a főnök? – kérdezte Jasper.

Mondták neki, hogy Henry Loeb.

Mint Jasper megtudta, Loeb, a memphisi demokrata polgármester nem is titkolja a rasszizmusát. Hitt a faji elkülönítésben, hirdette a feketék esélyegyenlőségét, de csak különutas változatban, és nyilvánosan háborgott a bírósági integrációs rendeletek miatt.

A köztisztasági dolgozók szinte kivétel nélkül feketék voltak.

Olyan keveset fizettek nekik, ami alig haladta meg a munkanélküli-segélyt. Kötelezően és ingyen kellett túlórázniuk. A városháza nem volt hajlandó elismerni a szakszervezetüket.

A sztrájk tulajdonképpen a munkavédelem miatt robbant ki. Két embert halálra zúzott egy meghibásodott szemeteskocsi. Loeb nem volt hajlandó lecserélni az elavult járműveket, és megtagadta a szigorúbb munkavédelmi szabályok bevezetését.

A városi tanács megszavazta, hogy a sztrájk befejezése érdekében elismerik a szakszervezetet, ám Loeb lesöpörte a döntésüket.

A tiltakozás futótűzként terjedt.

Akkor lett belőle országos hír, amikor Martin Luther King is csatlakozott hozzájuk.

Jasperrel egy napon, 1968. április 3-án, szerdán érkezett második látogatására Memphisbe. Azon az estén vihar borította sötétbe a várost. Jasper a zuhogó esőben ment el a Mason-templomban tartott gyűlésre, hogy meghallgassa Kinget.

Ralph Abernathy, aki a bemelegítő beszédet tartotta, magasabb, feketébb, kevésbé jóképű és jóval agresszívebb volt legjobb barátjánál és első számú szövetségesénél. A pletykák szerint együtt piáltak és hajtották a nőket.

A hallgatóság köztisztasági dolgozókból, rokonaikból és támogatóikból állt. Jasper, ahogy elnézte kopott cipőjüket, ócska kabátjukat-kalapjukat, megértette, hogy Amerika legszegényebb embereit látja. Iskolázatlanok voltak, mocskos munkákat végeztek, egy olyan városban laktak, amely másodosztályú állampolgárokként kezelte, leniggerezte őket. De volt bennük bátorság. Nem voltak hajlandók tovább tűrni. Hittek egy jobb életben. Volt egy álmuk.

És az övék volt Martin Luther King.

King harminckilenc éves volt, de idősebbnek látszott. Már öt éve is eléggé kerekded volt, amikor Jasper hallotta a beszédét Washingtonban, de

azóta még többet felszedett, és kimondottan nekigömbölyödött. Ha nem olyan elegáns az öltönye, boltosnak lehetett volna nézni. Ám ez csak addig tartott, amíg ki nem nyitotta a száját. Ahogy beszélni kezdett, óriás lett belőle.

Ma este apokaliptikus hangulatban volt. Miközben odakint villám csapkodott az ablakok előtt, és a beszédet meg-megszakította az égzengés, elmondta hallgatóságának, hogy a gépe késve indult, mert bombariadó volt.

– De most már ez sem számít, mert én fent jártam a hegyen – mondta. A hallgatóság éljenzett. – Csak azt akarom tenni, amit Isten akar. – Magukkal ragadták a saját szavai, a hangja úgy megremegett, mint a Lincoln-emlékmű lépcsőjén. – És az Úr megengedte nekem, hogy fölmenjek a hegyre! – kiáltotta. – Én pedig körülnéztem, és *láttam* az ígéret Földjét!

Jasper látta rajta az őszinte felindulást. Szakadt róla a verejték, és kicsordultak a könnyei. – Ámen! Igen! – kiáltozta a sokaság, amely osztozott a szenvedésében.

– Én talán nem mehetek be oda veletek – mondta remegő hangon King, és Jaspernek eszébe jutott, hogy a bibliai Mózes sem tette be Kánaánba a lábát. – De azt akarom, hogy ti itt, ma este, tudjátok: a mi népünk el fogja érni az ígéret Földjét! – Kétezer hallgató tapsolt, és harsogta, hogy ámen. – Így hát boldog vagyok ma este. Már nem félek senkitől. Már nem félek senki embertől. – Rövid szünetet tartott, majd lassan tagolta: – Mert az én szemeim látták az Úr eljövetelének dicsőségét!

Megtántorodott, amikor lejött a szószékről, Abernathy felugrott, hogy megtámassza, és a helyére kísérte az ujjongás viharában, amelynek hangja vetekedett a kinti égiháborúéval.

Jasper a következő napon egy jogi vitáról tudósított. A városháza megpróbálta rávenni a bíróságokat, hogy tiltsák be a tüntetést, amelyet King a következő hétfőre tervezett. King a kompromisszumon dolgozott, amely szavatolna egy kis, békés menetet.

Estefelé Jasper felhívta Herb Gouldot New Yorkban. Megbeszélték, hogy Jasper megpróbál interjút szerezni Sam Cakebread számára Loebnél és Kingnél szombatra és vasárnapra, Herb pedig leküld egy stábot a hétfői tüntetésre, hogy hétfőn este már sugározhassák.

Miután Goulddal beszélt, Jasper átment a Lorraine Motelbe, ahol King megszállt. A Lorraine alacsony, emeletes épület volt, erkélyei a parkolóra

néztek. Jasper észrevette a fehér Cadillacet, amelyet King a sofőrrel együtt bérelt egy fekete tulajdonban lévő, memphisi temetkezési vállalattól. A Cadillac mellett King munkatársainak egy csoportja ácsorgott, akik között Jasper felismerte Verena Marquandot.

Ugyanolyan lélegzetelállító volt, mint öt éve, és mégis más. Afrót növesztett magának, gyöngysorokat és kaftánt viselt. Jasper leheletnyi szarkalábakat fedezett föl a szeme sarkában. Vajon milyen lehet olyan embernek dolgozni, akit olyan szenvedélyesen imádnak és ugyanakkor olyan ádázul gyűlölnek, mint Martin Luther Kingel?

Rávagyogtatta a legbűvöletesebb mosolyát, bemutatkozott.

– Mi már találkoztunk.

– Nem hinném – gyanakodott Verena.

– Pedig így van. De azért megbocsátom, hogy nem emlékszik. Augusztus huszonnyolcadikán, kilencszázhatvanháromban. Sok minden történt azon a napon.

– Mindenekelőtt Martin *Van egy álmom*-beszéde.

– Diákújságíró voltam, és arra kértem magát, hogy szerezzen nekem interjút dr. Kingtől, de lepöckölt. – Arra is emlékezett, mennyire megbabonázta Verena szépsége. Most ugyanaz a bűvölet töltötte el.

Verena megenyhült.

– Gondolom, még mindig szeretné azt az interjút – mondta.

– Sam Cakebread lejön a hétvégére, hogy beszéljen Henry Loeb-bel, de akkor beszélnie kellene dr. Kinggel is.

– Megteszem, ami tőlem telik, Mr. Murray.

– Kérem, szólítson Jaspernek.

A lány habozott.

– Elégítse már ki a kíváncsiságomat. Hogyan találkoztunk azon a napon Washingtonban?

– Greg Peshkov képviselővel, családunk egyik barátjával reggeliztem. Maga George Jakesszel volt.

– Azóta merre járt?

– Többek között Vietnamban.

– Harcolt?

– Igen, voltam akcióban. – Gyűlölt erről beszélni. – Megenged egy személyes kérdési?

– Tegyen próbára. Nem ígérem, hogy felelni fogok.
– Maga és George még mindig együtt járnak?
– Erre nem válaszolok.
Abban a pillanatban meghallották King hangját, és felnéztek. A tiszteletes a szobája erkélyén állva nézett lefelé a parkolóba, és mondott valamit az egyik munkatársának, aki ott állt Jasper és Verena közeéében. Éppen az ingét gyűrte be a nadrágjába, mintha zuhanyozás után lenne. Nyilván vacsorához készülődik, gondolta Jasper.
King két kézzel megfogta a korlátot, és előrehajolt. Valakit ugratott, aki lent állt.
– Ben, aztán úgy énekeld nekem a *Fogd kezemet,* mint még soha! Nagyon szépen énekelj!
– Hűvösödik, tiszteletes úr! – kiáltott föl az emeletre a fehér Cadillac sofőrje. – Nem akarna felöltőt venni?
– Oké, Jonesy – felelte King, és fölegyenesedett.
Lövés dördült.
King visszatántorodott, az égnek lökte a karjait, mint egy kereszten függő ember, a falnak csapódott, majd elesett.
Verena sikoltott.
King munkatársai beugrottak a fehér Cadillac mögé.
Jasper féltérdre esett. Verena előtte guggolt. Jasper átkarolta, védelmezőén a melléhez szorította a lány fejt, és körülnézett, keresve, honnan jött a lövés. Szemben az utcán volt egy épület, ami talán garniszálló lehetett.
Nem jött második lövés.
Jasper egy pillanatig habozott, aztán elengedte Verenát.
– Nem esett baja? – kérdezte.
– Ó, Martin! – mondta a lány az erkélyt nézve.
Óvatosan fölegyenesedtek. Úgy tűnt, nem kell további lövöldözéstől tartani.
Szó nélkül rohantak fel a külső lépcsőn az erkélyre.
King hanyatt hevert, lábbal a korlátnak. Ralph Abernathy és egy másik polgárjogi harcos, a szemüveges, barátságos Billy Kyles hajolt fölé. Odalent a parkolóban sírtak és sikoltoztak az emberek, akik tanúi voltak a lövésnek.

A golyó szétzúzta King nyakát, állkapcsát, letépte a nyakkendőjét. Iszonyú seb volt, Jasper azonnal felismerte az expanziós lövedék – az úgynevezett dumdum golyó – pusztítását. King válla alatt tócsában állt a vér.

– Martin! Martin! Martin! – ordította Abernathy, a barátja arcát paskolva. Jasper mintha az eszmélet átsuhanó árnyát látta volna King arcán. – Martin, Ralph vagyok, ne aggódj, nem lesz semmi baj. – King ajka megmozdult, de nem adott hangot.

Elsőnek Kyle ért oda a szobában a telefonhoz, kelkapta a kagylót, de úgy látszik, senki sem volt a kapcsolótáblánál. Kyles csapkodni kezdte az öklével a falat, és üvöltött.

– Vedd fel! Vedd fel! Vedd fel!

Aztán föladta, visszarohant az erkélyre, és leordított a parkolóba:

– Hívjanak egy mentőautót! Dr. Kinget meglőtték!

Valaki beburkolta King roncsolt fejét a fürdőszobából hozott törülközőbe.

Kyles lerántotta az ágyról a narancsszín takarót, és a szétmarcangolt nyakig betakarta a sebesült testét.

Jasper ismerte a sebeket, tudta, mennyi vért veszíthet egy ember, miből épülhet fel, miből nem.

Itt semmit sem remélt.

Kyles fölemelte King kezét, szétfeszítette az ujjait, kivette közülük a cigarettásdobozt. Jasper sose látta Kinget dohányozni: nyilván csak titokban csinálta. Kyles még most is védte a barátját. Jaspert megindította a gesztus.

Abernathy még mindig beszélt Kinghez.

– Hallasz? – kérdezte. – Hallasz?

King arcszíne drámaian megváltozott. A barna bőr elsápadt, szürkés lett. A szép vonások természetellenesen mozdulatlanná merevedtek.

Jasper ismerte a halált is. Ez az volt.

Verena is meglátta. Elfordult, zokogva bement a szobába.

Jasper átkarolta.

Verena sírva borult a vállára. Forró könnyei átáztatták a fehér inget.

– Úgy sajnálom – suttogta Jasper. – Úgy sajnálom.

Sajnálom Verenát, gondolta. Sajnálom Martin Luther Kinget. Sajnálom Amerikát.

Azon az éjszakán az Egyesült Államok nagyvárosai berobbantak. Dave Williams, aki a Beverly Hills Hotelben lakott, iszonyodva nézte a tévéközvetítést. 110 városban tört ki zendülés. Washingtonban húszezer ember elsöpörte a rendőrséget, “és gyújtogatott. Baltimore-ban hat ember meghalt, hétszáz megsebesült. Chicagóban három kilométer hosszan csak a romok maradtak a West Madison Streetből.

Dave a következő napon se mozdult ki a szobájából, csak kuporgott a díványon a tévé előtt, és cigarettázott. Ki a hibás? Nemcsak, aki lelőtte. Hibás az összes fehér fajgyűlölő, aki szította a gyűlöletet. És mindenki, aki semmit sem tett a kegyetlen igazságtalanság ellen.

Az olyanok, mint Dave.

Életében egyszer esélyt kapott, hogy tiltakozzon a fajgyűlölet ellen. Pár napja történi egy burbanki tévéstúdióban. Azt mondták neki, hogy egy fehér nő nem csókolhat meg egy fekete férfit egy amerikai televízióban. A nővére követelte, hogy dacoljon ezzel a rasszista szabállyal. Ám ő engedett az előítéletnek.

Ugyanúgy megölte Martin Luther Kinget, mint ahogy megölte Henry Loeb és Barry Goldwater és George Wallace.

A műsor holnap, szombaton kerül adásba, este nyolckor, a csók nélkül.

Rendelt egy palack bourbont a szobapincértől, és a díványon aludt el.

Amikor kora reggel felébredt, már tudta, mit kell tennie.

Lezuhanyozott, bevett két aszpirint másnaposság ellen, és felvette a legkonzervatívabb szerelését, egy zöld kockás öltönyt széles kihajtóval, bőszárú nadrággal. Limuzint rendelt, és reggel tízre már bent is volt a burbanki stúdióban.

Tudta, hogy Charlie Lacklow az irodájában lesz még hétvégén is, mert a szombat adásnap, és biztosan lehet számítani az utolsó pillanatokban kitörő balhékra – az olyanokra, mint amilyet Dave akart csinálni.

Jenny, Charlie középkorú titkárnője, a külső irodában ült.

– Jó reggelt, Miss Pritchard – üdvözölte Dave. Megkülönböztetett tisztelettel kezelte Jennyt már azért is, mert Charlie olyan durván bánt vele, Miss Pritchard pedig imádta őt, és bármit meglett volna érte. – Megnézné, kérem, hogy mikor megy Clevelandbe gép?

– Ohióba?

Dave elvigyorodott.

– Van másutt is Cleveland?
– Oda akar menni ma?
– Amilyen hamar csak lehet.
– Tudja, milyen messze van az?
– Körülbelül háromezer kilométer.
Miss Pritchard fölvette a telefont.
– Rendeljen egy limuzint is, hogy várjon rám az ottani reptéren – tette hozzá Dave.
Jenny felírt valamit, majd beleszólt a kagylóba.
– Legközelebb mikor indul gép Clevelandbe?… Köszönöm, várok. – A fiúra nézett. – Cleveland melyik részébe akar menni?
– Albert Wharton lakcímét adja meg a sofőrnek.
– Várja magát Mr. Wharton?
– Meglepetésnek szánom. – Kacsintott, majd átment a belső irodába.
Charlie az asztalánál ült. A szombat tiszteletére tweedzakót vett, nyakkendő nélkül.
– Tudnál csinálni két felvételt a műsorból? – kérdezte Dave. –Egyet csókkal, egyet nélküle?
– Könnyen – felelte Charlie. – Már van egy a csók nélkül, az adásra kész. A változatát meg tudnánk csinálni délelőtt, de nem csináljuk.
– Ma fel fog hívni Albert Wharton, és arra kér, hogy hagyd benne a csókot. Csak azt szeretném, ha nem érne váratlanul. Ugye, nem akarsz csalódást okozni a szponzorunknak?
– Természetesen nem! De mitől vagy olyan biztos benne, hogy meggondolja magát?
Dave egyáltalán nem volt biztos benne, ám ezt nem közölte Charlie-val.
– Ha mindkét változtatás készen van, legkésőbb mikor hajtható végre a csere?
– Körülbelül tíz perccel este nyolc előtt, keleti parti idő szerint.
Jenny Pritchard bedugta a fejét az ajtón.
– A tizenegy órás gépen van foglalt helye, Dave. A repülőtér innen tizenegy kilométer, úgyhogy máris indulnia kell.
– Megyek!
– Az út négy és fél óra, az időeltolódás három óra, vagyis este fél hatkor fog leszállni. – Adott a fiúnak egy cédulát, amelyre felírta Mr. Wharton

címét. – Hétre kell odaérnie.

– Az nekem épp elég idő. – Dave búcsút intett Charlie-nak. – Maradj a telefon közelében.

Charlie csak hüledezett. Nem szokott hozzá, hogy neki dirigáljanak.

– Nem megyek sehova – mondta.

– A feleségét Susannek hívják, a gyerekek neve Caroline és Edward – mondta a kinti irodában Miss Pritchard.

– Köszönöm. – Dave becsukta Charlie ajtaját. – Miss Pritchard, ha valaha is torkig lesz vele, hogy Charlie-nak dolgozzon, nekem szükségem van egy titkárnőre.

– Máris torkig vagyok – mondta Miss Pritchard. – Mikor kezdek?

– Hétfőn.

– Kilencre jöjjek a Beverly Hills Hotelbe?

– Legyen tíz.

A szállodai limuzin kivitte Dave-et az LAX-re. Mivel Miss Pritchard előre értesítette a légitársaságot, egy utaskísérő várta, hogy kivigye a VIP-kapun, és elkerülhessék a tömeghisztériát az indulási csarnokban.

Mivel csak aszpirint reggelizett, hálásan fogadta a gépen feltálalt ebédet. Amikor a gép ereszkedni kezdett a lapos város felé az Erie-tó partján, átvette magában, hogy mit akar mondani Mr. Whartonnak. Nehéz lesz. Ha ügyesen intézi, talán megváltoztathatja Wharton álláspontját. Ezzel jóvátenné a gyávaságát. Nagyon szerette volna azt mondani Evie-nek, hogy helyrehozta a hibáját.

A Hopkins repülőtéren már várta az autó, amelyet Miss Pritchard rendelt, és elvitte nem túl messzire egy zöldellő külvárosba. Pár perccel hét után a limuzin rákanyarodott egy nagy, de nem hivalkodó, tanyaház stílusú épület felhajtójára. Dave a bejárathoz ment, és becsengetett.

Ideges volt.

Személyesen Wharton nyitott ajtót, V nyakú szürke pulóverben, pantallóban.

– Dave Williams? – csodálkozott. – Mi a csu…?

– Jó estét, Mr. Wharton – üdvözölte Dave. – Elnézést kérek, hogy magára töröm az ajtót, de nagyon fontos lenne beszélnem magával.

– Hát akkor jöjjön be! – invitálta szívélyesen Wharton, mihelyt túljutott a meglepetésen. – Ismerkedjen meg a családdal.

Betessékelte a fiút az ebédlőibe, ahol a család éppen a vacsora vége felé járt. Whartonnak csinos, harmincas felesége, tizenhat év körüli lánya, és egy pattanásos, tizennégy éves fia volt.

– Váratlan látogatót kaptunk – újságolta Wharton. – Ő Mr. Dave Williams, a Plum Nellie-ból.

Mrs. Wharton a szájához kapott fehér kacsójával.

– Egek!

Dave kezet rázott vele, majd a srácokhoz fordult.

– Ti pedig bizonyosan Caroline és Edward vagytok.

Whartonnak tetszett, hogy Dave megjegyezte a gyerekei nevét.

Caroline és Edward odáig volt, hogy egy igazi popsztár látogat el hozzájuk váratlanul, egy olyan, aki a tévében is szerepel. Edward alig bírt megmukkanni, Caroline hátrafeszítette a vállát, hogy a melle előreugorjon, és azt a pillantást vetette Dave-re, amelyet *ő* már több ezer kamaszlánynál látott. Ez a nézés azt üzente: azt csinálhatsz velem, ami neked tetszik.

Dave úgy tett, mintha nem venné észre.

– Kérem, Dave, foglaljon helyet – mondta Mr. Wharton. – Csatlakozzon hozzánk.

– Parancsol egy kis desszertet? – kérdezte Mrs. Wharton. – Epres piskótát?

– Igen, kérek – felelte Dave. – Szállodában lakom, nagyon rám fér egy kis házi koszt.

– Ó, maga szegény – sajnálkozott Mrs. Wharton, majd kisietett a konyhába.

– Egyenesen Los Angelesből érkezett? – kérdezte Wharton.

– Igen.

– Gondolom, nem kizárólag azért, hogy meglátogasson.

– De igen. Még egyszer beszélni szeretnék önnel az esti műsorról.

– Oké – felelte gyanakodva Wharton.

Mrs. Wharton visszatért a süteménnyel, és tálalni kezdett.

Dave maga mellé akarta állítani a gyerekeket.

– A műsorban, amit a papátokkal közösen csináltunk – mondta nekik –, van egy olyan rész, ahol Percy Marquand duettet énekel a testvéremmel, Evie Williamsszel.

– Láttam a filmjüket! – vágott közbe Edward. – Oltári!

– A dal végén Evie megpuszilja Percy arcát. – Dave szünetet tartott.
– És? – kérdezte Caroline. – Nagy ügy!
Mrs. Wharton kacéran felvonta a szemöldökét, miközben Dave tányérjára helyezett egy kiadós szelet szamócás piskótát.
Dave folytatta:
– Mr. Wharton és én beszéltünk arról, hogy sértené-e ez a nézőket, amit egyikünk sem szeretne. Úgy döntöttünk, hogy kihagyjuk a csókot.
– Szerintem bölcs döntés volt – bólogatott Wharton.
– Ma éppen azért jöttem ide, Mr. Wharton, mert azt hiszem, azóta, hogy meghoztuk azt a döntést, a helyzet megváltozott.
– Martin Luther King meggyilkolásáról beszél.
– Dr. King már meghalt, de Amerika még vérzik. – Ez a mondat csak úgy magától úszott be Dave fejébe, ahogy néha a dalszövegek.
Wharton megrázta a fejét, és makacsul összepréselte a száját. Dave optimizmusából kimentek a buborékok.
– Ezernél több embernek adok munkát – mondta súlyosan Wharton –, megjegyzem, közöttük számos négernek. Ha a Foam üzleti forgalma visszaesik, mert megbotránkoztattuk a nézőket, akkor számos alkalmazottam elveszíti a munkáját. Ezt nem kockáztathatom.
– Mindketten azt tennénk – mutatott rá Dave. – Az én népszerűségem is kockán forog. De akkor is tenni szeretnék valamit, ami segít meggyógyítani ezt az országot.
Wharton elnézően mosolygott, mintha az egyik gyereke mondott volna valami reménytelenül idealista dolgot.
– És úgy gondolja, hogy egy csók segít ebben?
Dave halkabbra, érdesebbre fogta a hangját.
– Szombat este van, Albert. Képzelje el ezt: Amerika-szerte fiatal feketék gondolkodnak azon, hogy menjenek-e ma éjszaka gyújtogatni és ablakokat beverni, vagy maradjanak veszteg, és ne keressék maguknak a bajt. Mielőtt döntetnének, sokan megnézik a *Dave Williams és barátait,* csak azért, mert egy rocksztár a műsor házigazdája. Mit szeretne, hogy érezzék magukat a műsor végén?
– Nos, nyilvánvalóan…
– Gondolja el, hogyan díszleteztük be a színt Percy és Evie jeleneiéhez. Minden azt sugallja, hogy fehéret és feketét külön kell választani: a jelmez, a

szerep, amit játszanak, és köztük a pult.

– Ez volt az alapelv – mondta Wharton.

– A különállásukat hangsúlyoztuk, és én nem akarom a feketék arcába vágni ezt, különösen ma este, miután a hősüket meggyilkollak. Ám Evie csókja a végén felborítja az egész beállítást. A csók azt mondja, hogy nem szükséges kizsákmányolni, összeverni és meggyilkolni egymást. Azt mondja, hogy *megérinthetjük* egymást. Aminek nem lenne szabad ennyire komolynak lennie, de az.

Visszafojtotta a lélegzetét. Igazság szerint nem hitte, hogy attól a csóktól annyira lehiggadnának a zendülők – csak azért akarta bent hagyni, hogy a jót állítsa szembe a rosszal –, de azt gondolta, hogy ez az érv talán meggyőzi Whartont.

– Apu, Dave-nek igaza van! – szólalt meg Caroline. – Igazán meg kellene csinálnod!

– Ja! csatlakozott Edward.

Whartonra nem nagyon hatott a gyerekei véleménye, ám Dave néminemű meglepetésére odafordult a feleségéhez, és megkérdezte:

– Neked mi a véleményed, drágám?

– Semmi olyat nem mondanék, ami ártana a vállalatnak – felelte Mr. Wharton. Ezt te is tudod. De azt hiszem, akár még haszna is lehet belőle a National Soapnak. Ha bírálnának, mondd nekik, hogy Martin Luther King tiszteletére tetted. Akár még hősként is kijöhetsz belőle.

Háromnegyed nyolc van, Mr. Wharton – szólt Dave. – Charlie Lacklow a telefonnál vár. Ha öt percen belül felhívja, Charlie-nak lesz ideje kicserélni a szalagokat. Ön dönt.

Csend lett a szobában. Wharton egy percig gondolkozott. Aztán felállt.

– A mindenit, azt hiszem, igaza van – mondta.

Kiment a hallba.

Valamennyien hallották, ahogy tárcsáz. Dave az ajkát harapdálta.

– Mr. Lacklow-t kérem… Halló, Charlie… Igen, itt van nálunk, éppen a desszertnél tartunk… Hosszas vitát folytattunk róla, és most azért telefonálok, hogy tegye vissza a műsorba azt a csókot… Igen, ezt mondtam-Köszönöm, Charlie. Jó éjszakát.

Dave hallotta a villára visszaereszkedő telefonkagyló hangját, és megengedett magának egy pillanatnyi jó, meleg diadalt.

Mr. Wharton visszajött a szobába.
– Nos, megtörtént – mondta.
– Köszönöm, Mr. Wharton – felelte Dave.

– Óriási sajtóvisszhangja van a csóknak, majdnem kizárólag pozitív visszajelzések – újságolta Dave kedden a nővérének, miközben a Polo Lounge-ban ebédeltek.
– Szóval a National Soap nyert a dolgon?
– Ezt mondja új barátom, Mr. Wharton. A Foamból többet vesznek, nem kevesebbet.
– És a műsor?
– Ugyancsak siker. Már megrendelték egy egész idényre.
– Mindezt csak azért, mert azt tetted, ami a helyes.
– A szólókarrierem repülőstarttal indul. Nem rossz egy olyan sráctól, aki megbukott minden vizsgáján.
Megjelent Charlie Lacklow.
– Elnézést a késésért – hazudta flegmán –, de a National Soap-pal dolgoztunk egy közös sajtóközleményen. Kicsit késő, már három napja a műsornak, de ki akarják aknázni a pozitív visszhangot. – Kél papírlapot nyújtott át Dave-nek.
– Megnézhetem? – kérdezte Evie, aki tisztában volt az öccse olvasási zavaraival. A fiú a kezébe nyomta a papírokat. – Dave! Hát nézd már, miket írnak itt! „Ezúton szeretném leróni köszönetemet Mr. Albert Whartonnak, a National Soap vezérigazgatójának azért a látnoki bátorságért, amellyel ragaszkodott ahhoz, hogy benne legyen a műsorban a sokat vitatott csók.” Ezt a pofátlanságot!
Dave visszavette a papírt.
Charlie a kezébe nyomott egy golyóstollat.
Dave odaírta a papír tetejére: „OK”, majd alákanyarította a nevét, és végül visszaadta Charlie-nak.
Evie-t a gutaütés kerülgette.
– Ez égbekiáltó!
– Az hát – helyeselt Dave. – Ez a szórakoztatóipar.

43. fejezet

Ugyanazon a napon, amelyen felbontották Gyimka házasságát, a Kremlben értekezletet hívtak össze a vezető munkatársak részvételével a csehszlovákiai válságról.

Gyimkának fényes kedve volt. Feleségül szerette volna venni Nataliját, és az egyik legnagyobb akadály végre eltűnt az útból. Alig várta, hogy elújságolhassa a nőnek a hírt, ám a Nyina Onyilova Teremben már ott volt egy csomó munkatárs, így várnia kellett.

Fülig érő szájjal mosolygott az érkező Nataljára, akinek az arcát ma is ellenállhatatlan keretbe foglalta leomló, gyűrűs haja. A nő nem tudta mire vélni a nagy vígságot, de azért visszamosolygott rá.

Gyimka majdnem ugyanennyire örült Csehszlovákiának. Az új prágai vezető, Alexander Dubcek épp a Gyimka szája íze szerint való reformer volt. Amióta ő a Kremlben dolgozott, először hangzott el a Varsói Szerződés egyik tagországában, hogy a kommunizmus különbözhet a szovjet modelltől. Április 5-én Dubcek nyilvánosságra hozott egy akcióprogramot, amelyben szerepelt a szólásszabadság, a nyugati utazások joga, az önkényes letartóztatások vége és az iparvállalatok nagyobb önállósága.

Ha pedig Csehszlovákiában beválik, a Szovjetunióban is beválhat!

Gyimka mindig azt vallotta, hogy a kommunizmus megreformálható, ellentétben a nővérével és a másként gondolkodókkal, akik szerint ki kell dobni az egészet.

Megnyitották az értekezletet. Jevgenyij Filipov ismertette a KGB jelentését, amely szerint burzsoá elemek megpróbálják aláaknázni a prágai tavaszt.

Gyimka sóhajtott egy keserveset. Ez annyira jellemző Brezsnyev rendszerére. Ha valaki nem hajolt meg előttük, sose kérdezték, van-e rá törvényes oka. Mindig rosszakaratú indokokat kerestek – vagy eszeltek ki.

– Kétlem, hogy olyan sok burzsoá elem maradt volna Csehszlovákiában húsz év kommunizmus után – felelte megvetően.

Erre Filipov felmutatott két papírt. Az egyik Simon Wiesenthal, a bécsi Zsidó Dokumentációs Központ igazgatójának levele volt, amelyben

Wiesenthal dicsérte Prágában dolgozó cionista kollégáinak munkáját. A másik, egy Csehszlovákiában nyomtatott röplap, arra buzdította Ukrajnát, hogy váljon ki a Szovjetunióból.

Natalja Szmotrova gúnyosan mosolygott az asztal másik oldalán.

– Ezek a dokumentumok olyan nyilvánvaló hamisítványok, hogy az már nevetséges! Még véletlenül sem hihető, hogy Simon Wiesenthal ellenforradalmat szervezne Prágában. Ennél azért többre képes a KGB, nem?

Dubcek álnok kígyónak bizonyult! – mondta dühösen Filipov.

Ebben volt egy szemernyi igazság. Amikor az előző cseh vezető már nagyon népszerűtlen lett, Brezsnyev jóváhagyta, hogy Dubcek legyen az utód, mert unalmasnak és megbízhatónak látszott. Ehhez képest csúnya pofon volt a kremli konzervatívoknak Dubcek radikalizmusa.

Hagyta, hogy a sajtó támadja a kommunista vezetőket! – háborgott tovább Filipov.

Ezzel ingoványos talajra tévedt, ugyanis Novotny, Dubcek elődje közönséges bűnöző volt.

Az újonnan felszabadított sajtó azt írta meg, hogy Novotny állami importengedéllyel vásárolt Jaguar autókat, amelyeket hatalmas haszonnal adott tovább a saját elvtársainak – mutatott rá Gyimka.

Valóban ilyen embereket akar védelmezni, Filipov elvtárs? – kérdezte mímelt hitetlenséggel.

Én azt akarom, hogy a kommunista országokat fegyelmezett szigorral kormányozzák – válaszolt Filipov. – A felforgató sajtótermékek hamarosan a nyugati stílusú állítólagos demokráciát fogják követelni, amelyben az egymással vetélkedő burzsoá klikkeket képviselő politikai pártok megteremtik a választás illúzióját, holott igazából összefognak a munkásosztály elnyomására.

– Azt senki sem akarja – mondta Natalja. – De azt igenis akarjuk, hogy Csehszlovákia kulturálisan fejlett ország legyen, amely vonzó a turisták számára. Ha a kemény kéz politikáját alkalmazzuk, és az idegenforgalom hanyatlásnak indul, a Szovjetunió kénytelen lesz még több pénzt kifizetni a cseh gazdaság támogatására.

Filipov megvetően vigyorgott.

– Ez a Külügyminisztérium álláspontja?

– A Külügyminisztérium tárgyalni akar Dubcekkel annak biztosítására, hogy az ország kommunista marad. Egy durva beavatkozás egyformán elidegenítené a kapitalista és a szocialista országokat.

Végül győztek a gazdasági megfontolások. A munkatársak azt javasolták a Politikai Bizottságnak, hogy Dubcek válaszoljon a delegátusok kérdéseire a Varsói Szerződés tagállamainak következő értekezletén, amelyet a Német Demokratikus Köztársaságban, Drezda városában tartanak. Gyimka ujjongott. A keményvonalas tisztogatás rémét elűzték, legalábbis egyelőre. Folytatódhat az izgalmas cseh kísérlet a kommunizmus megreformálására!

– Kimondták a válásomat – újságolta Nataljának, miután elhagyták a termet. – Már nem vagyok Nyina férje, és ez hivatalos!

– Az jó – felelte Natalja lanyhán. Nyugtalannak látszott.

Gyimka egy éve különélt Nyinától és a kicsi Grigorijtól. Volt egy saját kis lakása, ahol ő és Natalja hetente egyszer-kétszer loptak maguknak pár meghitt órát, ami egyiküknek sem volt elég.

– Feleségül akarlak venni – mondta a férfi.

– A feleséged akarok lenni.

– Fogsz beszélni Nyikkel?

– Ma este?

– Hamarosan.

– Mitől rettegsz?

– Nem magamat féltem – felelte a nő. – Az nem érdekel, hogy mit tesz velem. – Gyimka megrándult, mert eszébe jutott Natalja fölrepedt ajka. – Miattad aggódom. Emlékezz a magnós emberre!

Gyimka emlékezett. A feketepiaci kereskedőt, aki becsapta Natalját, olyan brutálisan összeverték, hogy kórházba került. Az asszony arra célzott, hogy ugyanez történhet Gyimkával, ha ő közli a férjével, hogy válni akar.

Gyimka nem hitt neki.

– Én nem holmi pitiáner bűnöző vagyok, hanem a miniszterelnök jobbkeze. Nyik hozzám sem érhet. Ez kilencvenkilenc százalék.

– Hát, nem tudom – felelte csüggedten az asszony. – Nyiknek magas körökben is vannak összeköttetései.

Gyimka halkabban folytatta:

– Még mindig lefekszel vele?

– Nem túl gyakran. Több nője is van.

– Élvezed?
– Nem!
– Hát ő?
– Nem nagyon.
– Akkor mi a baj?
– A büszkesége. Dühös lesz, amiért nekem jobban tetszhet egy másik férfi-
– Nem félek a dühétől.
– Én igen. De azért beszélek vele. Megígérem.
– Köszönöm. – Gyimka suttogásig tompította le a hangját. – Szeretlek.
– Én is téged.
Gyimka visszatért az irodájába, és beszámolt az értekezletről a főnökének, Alekszej Kosziginnak.
– Én sem hiszek a KGB-nek – mondta Koszigin. – Andropov fel akarja számolni Dubcek reformjait, ezért bizonyítékokat gyárt hozzá.
– A fanatikus keményvonalas Jurij Andropov a KGB új vezetője volt.
– Viszont megbízható információkra van szükségem Csehszlovákiából. Ha a KGB megbízhatatlan, kihez fordulhatok?
– Küldje oda a nővéremet – javasolta Gyimka. – A TASZSZ újságírója. A kubai rakétaválság idején remek információkkal látta el Hruscsovot Havannából a katonai hírszerzésen át. Ugyanezt Prágából is megteheti.
– Jó ötlet – mondta Koszigin. – Legyen szíves megszervezni.

Gyimka másnap nem találkozott Nataljával, de két nappal később a nő épp akkor telefonált, amikor a férfi este hétkor távozni készült az irodából.
– Beszéltél Nyikkel? – kérdezte.
– Még nem. – Mielőtt Gyimka panaszkodhatni kezdhetett volna, Natalja már folytatta is: – Valami más történt. Meglátogatta Filipov.
Gyimka meghökkent.
– Filipov? Mit akarhat a férjedtől egy hadügyminisztériumi tisztviselő?
– Rosszat. Azt hiszem, beszámolt Nyiknek rólad és rólam.
– Miért tenné? Tudom, hogy az értekezleteken mindig összekapunk, de…
– Van valami, amit még nem mondtam el neked. Filipov ki akart kezdeni velem.
– Hülye pöcs. Mikor?

– Két hónapja, a Folyóparti bárban. Te akkor éppen külföldön voltál Kosziginnal.

– Hihetetlen! Azt képzelte, hogy ágyba bújhatsz vele, csak mert nem vagyok ott?

– Ilyesmit. Kínos volt. Megmondtam, hogy akkor sem feküdnék le vele, ha ő lenne az egyetlen férfi Moszkvában. Valószínűleg nyájasabbnak kellett volna lennem.

– Gondolod, hogy bosszúból fecsegett Nyiknek?

– Biztos vagyok benne.

– Neked mit mondott a férjed?

– Semmit. Éppen ez aggaszt. Jobb lenne, ha ismét behúzna egyel.

– Ne mondj ilyet!

– Féltelek.

– Ne aggódj, nem lesz nekem semmi bajom.

– Vigyázz magadra.

– Vigyázni fogok.

– Ne gyalog menj haza, hanem autóval.

– Mindig azt teszem.

Elbúcsúztak egymástól, Gyimka letette a telefont. Fölvette a nagykabátját, a szőrmesapkáját, kiment az épületből. Moszkvics 408-asa a Kreml parkolójában állt, úgyhogy ott nem fenyegette veszély. Hazafelé menet azon töprengett, lesz-e Nyik olyan pimasz, hogy meglökje hátulról az autóját, de semmi sem történt.

Saroknyira a házától parkolt le. Most következett a legveszélyesebb szakasz. Utcai világításban kellett gyalogolnia az autó ajtajától a ház ajtajáig. Ha össze akarják verni, azt most tehetik.

Senkit sem látott, de attól még itt bujkálhatnak valahol.

Natalja férje nyilván nem saját kezűleg intézi a dolgot, hanem a nehézfiúit küldi ide. Hányat? Védekezzen? Kettővel szemben még van esélye: ***ő*** sincs lekvárból. De hogyha hárman vagy többen jönnek, akár föl se emelje a kezét.

Kiszállt a Moszkvicsból, bezárta.

Elindult a járdán. Annak a parkoló furgonnak a hátuljából vágódnak ki? Vagy a következő sarok mögül? Ebben a kapualjban lapítanak?

Megérkezett a házához, bement. Talán az előcsarnokban lesznek.

Sokáig kellett várnia a liftre.

A felvonóban, a zárt ajtók mögött azon töprengett, hogy a lakásában várják-e.

Kinyitotta az ajtót. Csend volt, mozdulatlanság. Benézett a hálóba, a nappaliba, a konyhába, a fürdőszobába.

A lakás üres volt,

Gyimka bereteszelte az ajtót.

Két hetet élt le abban a félelemben, hogy minden pillanatban megtámadhatják. Egy idő után úgy döntött, hogy mégse. Nyiket talán nem érdekli, hogy a felesége megcsalja, vagy több esze van annál, hogy az ellenségévé tegyen valakit, aki a Kremlben dolgozik. Mindenesetre kezdett kicsit fellélegezni.

Még mindig nem tért napirendre Jevgenyij Filipov rosszindulata fölött. Csak nem érte váratlanul, hogy Natalja visszautasította? Hiszen unalmas, vaskalapos, jelentéktelen és rosszul öltözött. Azt képzelte, ezzel hoz kísértésbe egy szép nőt, akinek ráadásul már van férje és egy szeretője? Ám Filipov láthatólag mélységesen meg volt sértve. Mindenesetre úgy látszik, a bosszú nem jött be.

Gyimkát jelenleg sokkal jobban foglalkoztatták a cseh reformtörekvések, az úgynevezett prágai tavasz, ami a legsúlyosabb meghasonlást okozta a Kremlben a kubai rakétaválság óta. Gyimka főnöke, Alekszej Koszigin miniszterelnök volt az optimisták vezetője, akik azt remélték, hogy a csehek kiutat találnak a tipikus kommunista gazdaságra jellemző dilettantizmus és pazarlás mocsarából. Lelkesedésüket taktikai okokból mérsékelve azt javasolták, hogy nagyon oda kell figyelni Dubcekre, de az összecsapást lehetőleg kerüljék. Ám az olyan konzervatívokat, mint Filipov főnöke, Andrej Grecsko hadügyminiszter és Jurij Andropov, a KGB vezetője, megriasztotta a prágai tavasz. Attól féltek, hogy a radikális eszmék aláaknázzák a hatalmukat, megfertőznek más országokat, felbomlasztják a Varsói Szerződést. Tankokkal akarták megbuktatni Dubceket, hogy hatalomra segítsék a dogmatikus kommunistákat, akik alázattal szolgálják Moszkvát.

Leonyid Brezsnyev, a valódi főnök, szokása szerint nem foglalt állást, csak várta a megegyezést.

A kremli legfelső vezetés, noha a világ leghatalmasabb emberei közé tartoztak, rettegtek eltérni a hivatalos irányvonaltól. A marxizmus-

leninizmus választ ad minden kérdésre, tehát senki sem vitathatja a várható döntés helyességét. Aki mást akar, bűnös, mert elhajlott a dogmától. Gyimka néha eltűnődött azon, hogy jobb-e a helyzet a Vatikánban?

Mivel senki sem akart elsőnek véleményt mondani, a kérdéseket a titkáraiknak kellett átrágniuk a nem hivatalos értekezleteken a Politikai Bizottság minden ülése előtt.

– Nemcsak az a baj, hogy Dubcek revizionista nézeteket vall a sajtószabadságról – panaszkodott az egyik délutánon Jevgenyij Filipov a széles folyosón a Minisztertanács terme előtt. – Szlovák, ezért több jogot akar a kisebbségnek, amelyből származik. Most képzelje el, hogy ilyeneket vesznek a fejükbe az olyan helyeken, mint Ukrajna és Belorusszia…

Filipov szokása szerint valahol tíz évvel kullogott a divat mögött. Ma, amikor már mindenki hosszabbra növesztette a haját, ő még mindig katonásan rövidre vágatta. Gyimka egy pillanatra igyekezett megfeledkezni arról, micsoda rosszindulatú bajkeverővel áll szemben.

– Ettől egyelőre nem kell tartani – érvelt. – A Szovjetuniót nem fenyegeti közvetlen veszély, bizonyára semmi olyan, ami indokolna valami kétbalkezes katonai beavatkozást.

– Dubcek aláásta a KGB-t! Több ügynököt kiutasított Prágából, és engedélyezte a nyomozást Jan Masaryk egykori külügyminiszter ügyében!

– Joga van talán a KGB-nek, hogy meggyilkolja a baráti kormányok minisztereit? – kérdezte Gyimka. – Ezt az üzenetet akarják küldeni Magyarországnak és az NDK-nak? Hiszen akkor a KGB rosszabb lenne a CIA-nál! Az amerikaiak legalább csak az olyan ellenséges országokban gyilkolnak embereket, mint Kuba.

Filipov felfújta magát.

– Mit nyerünk azzal, ha engedélyezünk Prágában ilyen ostobaságokat?

– Ha megszálljuk Csehszlovákiát, abból diplomáciai eljegesedés lesz. Maga is tudja.

– És?

– Ártani fog a kapcsolatainknak a Nyugattal. Csökkenteni próbáljuk a feszültséget köztünk és az Egyesült Államok között, hogy kevesebbet költhessünk a fegyverkezésre. Ez az egész igyekezetünk kútba eshet. Egy megszállással akár még azt is elősegíthetjük, hogy Richard Nixont válasszák elnökké – márpedig ő megengedheti magának, hogy növelje a katonai

költségvetést. Gondoljon bele, hogy mibe kerülhet az nekünk!

Filipov közbe akart szólni, de Gyimka nem engedte.

– A megszállás a Harmadik Világot is megrendíti. Mao elvitatja tőlünk a nemzetközi kommunizmus vezérének szerepét, és mi a kínaiakkal versenyt futva igyekszünk szorosabbra fűzni kapcsolatainkat az el nem kötelezett országokkal. Épp ezért akarjuk megtartani novemberben a kommunista és munkáspártok világtalálkozóját, ami csúfosan megbukhat, ha lerohanjuk Csehszlovákiát.

– Tehát maga hagyná, hogy Dubcek azt tehesse, amit akar? – kérdezte megvetően Filipov.

– Épp ellenkezőleg. – Gyimka most játszotta ki a főnöke kártyáját. – Koszigin elvtárs elutazik Prágába, és tárgyalni fog a kompromisszumról a békés megoldás érdekében.

Filipov is kiterítette a lapjait.

– A Honvédelmi Minisztérium támogatja ezt a tervet a Politikai Bizottságban, azzal a feltétellel, hogy haladéktalanul elkezdjük a megszállás előkészületeit arra az esetre, ha a tárgyalások kudarcot vallanak.

– Rendben – válaszolta Gyimka. Tudta, hogy a hadsereg úgyis mindenképpen elkezdi a készülődést.

Miután ezt elintézték, ki-ki ment dolgára. Gyimka épp akkor lépett be az irodájába, amikor a titkárnője, Vera Pletner fölemelte a telefont. A férfi látta, hogy olyan fehér az arca, mint az írógépbe fűzött papír.

– Történt valami? – kérdezte.

Vera átadta neki a kagylót.

– A volt felesége – mondta.

Gyimka magába fojtott egy ingerült nyögést.

– Mi az, Nyina? – kérdezte.

– Azonnal gyere ide! – sikoltotta az asszony. – Grisa elveszett!

Gyimka szíve kihagyott egy ütemet. A kis Grigorij az ötöt sem töltötte be. Még nem is volt iskolaköteles.

– Hogyhogy elveszett?

– Sehol se találom! Eltűnt! Pedig mindenütt kerestem!

Gyimka szíve elszorult. Megpróbált nyugalmat kényszeríteni magára.

– Hol és mikor láttad utoljára?

– Felment anyádhoz. Engedtem, hogy egyedül menjen, mindig

megengedem neki, csak három emelet lifttel.

– Mikor volt ez?

– Nem egészen egy órája. Ide kell jönnöd!

– Jövök. Telefonálj a rendőrségre.

– De gyorsan gyere!

– Telefonálj a rendőrségre, jó?

– Jó.

Gyimka lecsapta a kagylót, kirohant az épületből, annyi időre sem állva meg, hogy kabátot vegyen, de alig érezte a moszkvai hidegei.

Beugrott a Moszkvicsába, egyesbe tette a sebességváltót, és kiviharzott a Kremlből. Noha tövig nyomta a gázpedált, a kis autó így se ment gyorsan.

Nyina még mindig a régi közös lakásukban élt a Kormányzati Házban, nem egészen másfél kilométerre a Kremltől. Gyimka leállt a parkoló autók mellett, és berontott az ajtón.

Az előcsarnokban egy KGB-ügynök volt a portás.

– Jó napot, Dmitrij Iljics – üdvözölte udvariasan.

– Nem látta Grisát, a kisfiámat? – kérdezte Gyimka.

– Ma még nem.

– Eltűnt. Kimehetett itt?

– Azóta nem, hogy egykor visszajöttem az ebédszünetről.

– Jártak ma idegenek az épületben?

– Többen is, mint mindig. Van névsorom.

– Azt majd megnézem később. Ha látja Grisát, azonnal szóljon fel a lakásba!

– Igen, természetesen.

– Minden percben itt lehet a rendőrség.

– Azonnal felküldöm őket.

Gyimka izzadságban fürödve toporgott a lift előtt. Olyan ideges volt, hogy rossz gombot nyomott meg, és ismét ki kellett várnia, hogy a lift megálljon egy közbeeső emeleten. Volt felesége Anyával együtt várta a folyosójukon.

Ánya kényszeresen törölgette a kezét virágmintás kötényébe.

– Hozzám, már nem érkezett meg! Nem tudom, mi történt!

– Nem lehet, hogy eltévedt? – kérdezte Gyimka.

– Már legalább hússzor megtette az utat, tudta, merre kell mennie –

mondta Nyina de igen, az lehet, hogy megzavarta közben valami, és rossz helyre ment. Hiszen még csak ötéves!

– A portás biztosra mondta, hogy nem ment ki az épületből, tehát annyi a dolgunk, hogy idebent megkeressük. Sorra bekopogtatunk minden lakásba. Nem, várjatok csak, a legtöbb lakónak van telefonja. Lemegyek a földszintre, és elkezdem hívni őket a portás telefonján.

– Lehet, hogy nem is egy lakásban van – aggodalmaskodott Ánya.

– Ti ketten kutassátok át az összes folyosót, lépcsőházat és takarítószekrényt!

– Rendben van – felelte Ánya. – Felmegyünk a lifttel a legfelső emeletre, és onnan jövünk lefelé.

Az asszonyok beszálltak a liftbe. Gyimka leszáguldott a lépcsőn. Az előcsarnokban közölte a portással, hogy mi történt, azután elkezdte a telefonálgatást. Nem is tudta, hány lakás van a házban. Száz?

– Nem láttak véletlenül egy kisfiút? Eltévedt – mondta fel a szöveget mindannyiszor, amint felvették a kagylót. Ahogy meghallotta a nemleges választ, rögtön letette, és hívta a következő lakást. Feljegyezte azokat a lakásokat, ahol nem válaszoltak, vagy nem volt bennük telefon.

Már végigtelefonált minden eredmény nélkül négy emeletet, amikor megérkezett a rendőrség, egy kövér őrmester és egy fiatal közeg. Észbontóan nyugodtak voltak.

– Hát akkor körülnézünk – mondta az őrmester – Ismerjük ezt az épületet.

– Elég lesz két ember egy tisztességes kutatáshoz? – kérdezte Gyimka.

– Szükség esetén kérünk erősítést, elvtárs – nyugtatta meg az őrmester.

Gyimka nem akarta arra pocsékolni az idejét, hogy rendőrökkel vitatkozik. Folytatta a telefonálást, de már kezdte azt gondolni, hogy az asszonyok előbb találhatják meg a gyereket. Ha rossz lakásba tévedt volna be, a lakó mostanra okvetlenül értesítette volna a portást. Lehet, hogy ebben a pillanatban is fel-alá bolyong a lépcsőkön. Gyimka sírni tudott volna, ha elképzelte, mennyire félhet a kisfiú.

Még tíz percig telefonálgatott, amikor egyszer csak megjelent az alagsorba vezető lépcsőn a két rendőr. Grisa közöttük tipegett, és fogta az őrmester kezét.

Gyimka ledobta a telefonkagylót, futott a fiához.

– Nem tudtam kinyitni az ajtót, és úgy sírtam! – újságolta Grisa.

Az apja fölkapta, magához ölelte. Annyira megkönnyebbült, hogy kevés híján ő is elsírta magát.

– Mi történt, Grisa? – kérdezte, mihelyt nyugodtan tudott beszélni.

– A rendőr bácsik megtaláltak – felelte a kisfiú.

Ánya és Nyina a megkönnyebbüléstől szinte magukon kívül rohantak le az emeleti lépcsőn. Nyina kikapta Grisát az apja karjából, és görcsösen szorította magához.

– Hol találták meg? – kérdezte Gyimka az őrmestertől, aki láthatólag nagyon elégedett volt magával.

– Lent a pincében, az egyik tárolóban. Nem volt bezárva, de a fia nem érte el a kilincset. Persze nagyon begyulladt, de nem esett más baja.

– Meséld már el, Grisa, miért mentél le a pincébe? – kérdezte Gyimka a gyerektől.

– A bácsi azt mondta, hogy van ott egy kiskutya. De én nem találtam meg a kiskutyát!

– Egy bácsi?

– Igen.

– Egy olyan bácsi, akit ismersz?

Grisa a fejét rázta.

Az őrmester föltette a sapkáját, távozni készült.

– Nohát akkor, minden jó, ha jó a vége.

– Egy pillanat! – szólt Gyimka. – Hallotta, mit mondott a gyerek. Valaki lecsalta a pincébe ezzel a kiskutyás dumával.

– Igen, elvtárs, ezt nekem is mondta a fia. De úgy tűnik, és amennyire én látom, nem került sor bűncselekményre.

– A gyereket elrabolták!

– Hát ezt nehéz kideríteni, hogy pontosan mi történt, főleg ha a tanú ilyen fiatal.

– Egyáltalán nem nehéz. Egy ember fondorlatosán lecsalta a gyereket a pincébe, majd otthagyta.

– De hát mi értelme lett volna annak?

– Nézze, hálás vagyok, amiért megtalálták, de nem gondolja, hogy kissé túl könnyen veszi a dolgot?

– Gyerekek naponta csámborognak el.

Gyimka kezdett gyanakodni.

– Honnan tudták, hol keressék?
– Vakszerencse. Mint mondtam, ismerjük ezt a házat.
Gyimka úgy döntött, hogy elhallgatja a gyanúját, amíg le nem csillapodik. Visszafordult az őrmestertől a kisfiához.
– Mondta az a bácsi, hogy mi a neve?
– Igen – felelte Grisa. – Azt mondta, hogy úgy hívják, hogy Nyik.

Másnap reggel Gyimka bekérette a KGB-től Nyik Szmotrov aktáját.
Tajtékzott dühében. A legszívesebben kerített volna egy pisztolyt, hogy agyonlőhesse Szmotrovot. Egyfolytában csitítania kellett magát.
Nyik simán elsétálhatott tegnap a portás mellett. Hamisíthatott magának belépőt, követhette a lakók valamelyik csoportját, olyan közelről, hogy olyan látszatot keltsen, mintha ő is a rakparti házban lakna, vagy egyszerűen felmutathatott egy tagkönyvet. Azt már kissé nehezebb volt kiókumlálni, honnan tudhatta Nyik, hogy Griska már önállóan is át tud menni az egyik emeletről a másikra. Némi töprengés után Gyimka arra jutott, hogy Szmotrov pár nappal előbb felderíthette a házat. Beszédbe elegyedhetett szomszédokkal, kiderítette a gyerek napirendjét, azután kiválasztotta a legjobb alkalmat. Valószínűleg ezeket a rendőröket is ő fizette le. Félholtra akarta rémíteni Gyimkát.
Hát ez sikerült neki.
De még megbánja.
Alekszej Koszigin, mint miniszterelnök, elméletben bármilyen aktába betekinthetett. A gyakorlatban Jurij Andropov, a KGB vezetője döntötte el, hogy Koszigin mit láthat és mit nem. Ám Gyimka biztosra vette, hogy Nyik tevékenysége, legyen bármennyire is törvényszegő, nem nyúlik át a politikába, tehát nincs rá ok, hogy visszatartsák az aktáját. Ott is feküdt délutánra az asztalán.
Jó vastag volt.
Ahogy sejtette, Nyik feketéző volt, aki a szakmájára jellemző módon foglalkozott az égvilágon mindennel. Adott-vett hawaii virágos ingeket, drága parfümöt, elektromos gitárt, fehérneműt, skót whiskyt, csupa csempészett luxuscikket, amihez nehezen lehetett hozzáférni a Szovjetunióban. Gyimka lelkiismeretesen átolvasta az összes jelentést, keresett valamit, amivel kiiktathatja Szmotrovot.

A KGB egy csomó pletykát hordott össze. Neki valami konkrétumra volt szüksége. Elmehetne a rendőrségre, bejelenthetné, amit a KGB aktájából megtudott, követelhetné, hogy nyomozzanak. Viszont Szmotrov kétségtelenül jattot fizet a rendőrségnek, különben hogy úszhatta volna meg ilyen sokáig? Gondoskodnának róla, hogy a nyomozás eredménytelen legyen.

Az akta rengeteg részletet tartalmazott Nyik magánéletéről. Volt egy főállású kitartottja és egy csomó nője, köztük egy olyan, akivel fűvezni szokott. Vajon hány szeretőről tudhat Natalja? A legtöbb délutánon üzleti megbeszéléseket folytat a Madrid bárban a Központi piac közelében. Van egy szép felesége, aki – megfagyott az ereiben a vér – hosszabb ideje viszonyt folytat Dmitrij Iljics Dvorkinnal, mindközönségesen „Gyimkával”, Koszigin miniszterelnök titkárjával.

Iszonyú érzés volt látni a saját nevét. Úgy tűnik, magánélet nem létezik többé.

De legalább nem csatoltak képeket vagy magnófelvételeket.

Viszont volt egy fotó Nyikről, akivel Gyimka még sose találkozott. Jóképű férfi mosolygott rá behízelgően, a legújabb divat szerinti, válltöméses dzsekiben. Az akta majdnem száznyolcvanöt centiméteres atlétának mondta.

Gyimka szívesen ronggyá verte volna.

Kiverte a fejéből a bosszúálló ábrándokat, és olvasott tovább.

Hamarosan aranyat talált.

Nyik a hadseregtől vásárolt televíziókat.

A szovjet katonaságnak irtózatos méretű költségvetése volt, amelyet senki sem mert firtatni, nehogy hazafiatlansággal vádolják. A pénz egy részét nyugati csúcstechnológia vásárlására fordították, például minden évben százszámra szerezték be a drága televíziókat. A Nyugal-Berlinben gyártott, príma képminőségű, remek hangú Franck volt a kedvenc márkájuk. Az akta szerint a hadseregnél nem is volt szükség ennyi televízióra. A készülékek túlnyomó többségét a közepes rendfokozatú tisztek név szerint felsorolt, szűk csoportja rendelte. Rögtön le is selejteztették őket elavultság miatt, majd olcsón eladták Nyiknek, aki egy vagyonért adta tovább őket a feketepiacon, és a hasznon megosztozott a tisztekkel.

Nyik többnyire csak kicsiben üzletelt, ám ebből az egy simliből évek óta komoly pénzeket szedett be.

Konkrét bizonyíték ugyan nem volt, de Gyimka így is meglátta benne a logikát. A KGB jelentette a dolgot a hadseregnek, ám a belső nyomozás nem talált bizonyítékot. Vélhetőleg a nyomozó is megkapta a részét, gondolt Gyimka.

Felhívta Natalja irodáját.

– Villámkérdés – mondta. – Milyen tévétek van otthon?

– Franck – vágta rá a nő. – Kiváló. Neked is szerezhetek, ha akarsz.

– Kösz, nem.

– Miért kérdezed?

– Majd megmagyarázom. – Letette a kagylót.

Az órájára nézett. Pontosan öt. Eljött a Kremlből, meg sem állt a Szadovaja-Szamotyecsnaja utcáig.

Rá kell ijesztenie Nyikre. Nem lesz könnyű, de meg kell tennie. Meg kell értetnie vele, hogy soha többé ne merészelje megfenyegetni az ő családját.

Leparkolt a Moszkviccsal, de egyelőre nem szállt ki. Felidézte magában, milyen lelkiállapotban volt a kubai rakétatelepítés idején, amikor mindenáron titokban kellett tartatnia a küldetést. Habozás nélkül tönkretett életeket és karriereket, mert a munkát el kellett végezni. Most pedig tönkreteszi Nyiket.

Bezárta a Moszkvicsot, odament a Madrid bárhoz.

Belökte az ajtót, mozdulatlanul megállt, körülnézett. Sivár, modern hely volt, csupa hideg műanyag, amelyet hiába próbált átforrósítani a villanykandalló és a falakon a flamenco táncosokat ábrázoló néhány fénykép. A maroknyi vendég érdeklődve megbámulta. Pitiáner simliseknek látszottak. Egyik sem hasonlított az aktabeli Nyikre.

A helyiség végében volt egy bárpult, azon túl pedig egy „magán-terület" feliratú ajtó.

Gyimka úgy sietett feléje, mintha az övé lenne az egész intézmény. Meg sem állva vetette oda a bárpult mögött álló embernek:

– Nyik bent van?

A csapos olyan képet vágott, mint aki a legszívesebben azt mondaná, hogy tessék megvárni idekint, de aztán még egy pillantást vetett Gyimka arcára, és meggondolta magát.

– Igen – felelte.

Gyimka berontott.

A kis hátsó szobában négyen kártyáztak. Egy csomó pénz volt az asztalon. Oldalt egy díványon két koktélruhás és vastagon kifestett lány füstölt hosszú amerikai cigarettából unottan.

Gyimka azonnal fölismerte Nyiket. Az arca ugyanolyan mutatós volt, mint a fotón, de a kamera nem kapta el a hidegségét. Nyik felnézett és annyit mondott:

– Ez különszoba. Húzz a picsába.

– Üzenetet hoztam neked – válaszolta Gyimka.

Nyik letette a kártyáit, hátradőlt.

– Te meg ki a fasz vagy?

– Valami rossz fog történni.

Két kártyás felállt, szembefordultak Gyimkával. Az egyik a zakója alá nyúlt, vélhetőleg fegyverért, ám Szmotrov figyelmeztetően fölemelte a kezét. A gorilla megdermedt mozdulat közben.

– Miről beszélsz? – kérdezte Nyik.

– Amikor az a rossz dolog megtörténik, majd tudni szeretnéd, ki okozta.

– Te pedig megmondod?

– Most mondom meg. Dmitrij Iljics Dvorkin az. Ő okozza a problémáidat.

– Nincs nekem semmiféle problémám, te seggfej.

– Nem is volt, tegnapig, amíg el nem követtél egy hibát – seggfej.

A kártyapartnerek megdermedtek. Szmotrovnak pillája sem rebbent.

– Tegnap? – A szeme résnyire keskenyedett. – Te vagy az a genya, akivel baszik?

– Ha majd akkora nagy bajban leszel, hogy azt se tudod, mit tegyél, jusson eszedbe a nevem.

– Szóval te vagy a Gyimka!

– Még találkozunk. – Ráérősen megfordult, kiment.

Minden szem őt figyelte, mialatt keresztülvágott a Madridon. Mereven nézett maga elé, minden percben várta, hogy lelőjék.

Elérte az ajtót, Kiment.

Az orra alatt vigyorgott. Megúsztam, gondolta.

Most már csak be kell váltania a fenyegetését.

Elhajtott a városközponttól tíz kilométerre lévő Hodinka repülőtérre, és leparkolt a katonai hírszerzés központjánál. A régi épület a sztálini építészet

bizarr emlékműve volt: kilencemeletes torony egy kétemeletes gyűrűben. De már ebben sem fért el a parancsnokság, kellett neki a közelben egy tizenöt emeletes új épület is, mert a hírszerzések sose lesznek kisebbek.

Gyimka bement Nyik aktájával a régi épületbe, és Vlagyimir Peskov tábornokot kereste.

– Időpontja van? – kérdezte egy őr.

Gyimka fölemelte a hangját.

– Ne hülyéskedjen velem, fiam. Hívja fel a tábornok titkárát, és mondja meg neki, hogy én vagyok itt.

Lázas kapkodás után – erre a helyre kevesen jöttek a maguk akaratából – Gyimka átmehetett egy fémdetektoron, majd felkísérték liften a legfelső emeletre.

Mivel közel és távol ez volt a második legmagasabb épület, remek kilátás nyílt róla a moszkvai háztetőkre. Vologya üdvözölte és teával kínálta a fiatalembert. Gyimka mindig kedvelte a nagybátyját, aki már az ötvenes évei derekán járt, a haja ezüst szürkére őszült, kék pillantása vágott, akár a kés. A reformok híve volt, amivel igencsak ritkaságnak számított a megszokásból konzervatív katonaságnál. De hát Vologya járt Amerikában.

– Mi jár a fejedben? – kérdezte. – Úgy nézel, mint aki ölni tudna.

– Van egy problémám – mondta Gyimka. – Szereztem magamnak egy ellenséget.

– Abban a körben, ahol dolgozol, nem szokatlan.

– Ennek semmi köze a politikához. Nyik Szmotrov gengszter.

– Hogy rúgtad össze a patkót egy ilyen alakkal?

– A felesége a szeretőm.

A bácsi rosszalló képet vágott.

– A férj meg persze fenyeget.

Vologya valószínűleg sose csalta meg Zoját, a fizikus feleségét, aki ugyanolyan ragyogó szépség volt, mint amilyen ragyogó koponya. Persze hogy így nem sajnálja őt. Talán másképp érezne, ha ő is akkora szamár lett volna, hogy egy olyat vegyen feleségül, mint Nyina.

– Nyik elrabolta Grisát – folytatta Gyimka.

Vologya hirtelen kihúzta magát a székben.

– Micsoda? Mikor?

– Tegnap, és hamar meg is megkerült. Csak bezárták a Kormányzati Ház

pincéjébe. De ez akkor is figyelmeztetés volt.

– Ott kell hagynod azt a nőt!

Gyimka ezt elengedte a füle mellett.

– Okkal jöttem éppen hozzád, bácsikám. Te tudsz segíteni rajtam, és ugyanakkor a hadseregnek is lesz haszna belőle.

– Folytasd.

– Nyik benne van egy olyan svindliben, amely évente több milliójába kerül a hadseregnek. – Előadta, mi van a tévékkel. Ahogy befejezte, a nagybátyja asztalára helyezte a dossziét. – Itt van benne minden, azoknak a tiszteknek a neve is, akik ezt az egészet szervezik.

Vologya nem nyúlt az aktához.

– Nem vagyok rendőr, nem tartóztathatom le ezt a Nyiket. Ha pedig lefizeti a rendőröket, akkor édeskeveset tehetek az ügyben.

– Viszont elrendelheted az érintett tisztek letartóztatását.

– Ó, igen. Huszonnégy órán belül börtönben lesz mind.

– És becsukhatod a boltjukat.

– Méghozzá hamar.

Akkor pedig Nyik tönkre van téve, gondolta Gyimka.

– Köszönöm, bácsikám – mondta. – Nagyon sokat segítettél.

Éppen a csehszlovákiai útra csomagolt otthon, amikor meglátogatta Nyik.

A Politikai Bizottság jóváhagyta Koszigin tervét, vagyis a miniszterelnök – kíséretében Gyimkával – el fog repülni Prágába, hogy megbeszélje a válság békés megoldását. Találnak rá módot, hogy folytatódhasson a reformkísérlet, ugyanakkor megnyugtatják a dogmatikusokat, hogy nincs, ami fenyegesse a szovjet rendszer alapjait. Ám Gyimka abban reménykedett, hogy hosszú távon épp ez a rendszer változik majd meg.

Májusban Prágában enyhe, esős az idő. Ahogy összehajtotta az esőköpenyét, megszólalt a csengő.

Ebben az épületben nem volt sem portás, sem kaputelefon. Az utcai ajtó mindig nyitva állt, a látogatók bejelentés nélkül mászkáltak ki-be. Itt nem volt olyan fényűzés, mint a Kormányzati Házban, ahol a volt felesége élt a régi lakásukban. Gyimka időnként haragudott rá, bár annak örült, hogy Grisa közel van a nagyanyjához.

Kinyitotta az ajtót. Megdöbbenésére a szeretőjének a férje állt a

küszöbön.

Nyik egy ujjnyival magasabb volt nála, és nehezebb is, ám Gyimka nem félt a verekedéstől. Egy lépést hátrált, és felkapta az első nehéz tárgyat, egy üveg hamutartót, hogy azt használja fegyvernek.

– Arra semmi szükség – szólt Nyik. Belépett az előszobába, becsukta maga után az ajtót.

– Kotródj innen! – mondta Gyimka. – Méghozzá azonnal, mielőtt még nagyobb bajba kerülsz! – Igyekezett több magabiztosságot önteni a hangjába, mint amennyit érzett.

Nyik gyűlölettel meredt rá.

– Megmondtad a frankót. Nem félsz tőlem. Elég hatalmas vagy, hogy elbaszd az életem. Jól teszem, ha félek tőled. Oké, vettem, Félek.

Nem volt ijedt a hangja.

– Minek jöttél ide? – kérdezte Gyimka.

– Leszarom én a szukát. Csak azért vettem el, hogy kedvében járjak anyámnak, aki ma már halott. De az azért sérti az ember önérzetét, ha más ember kavargat a fazekában. Érted, mire gondolok.

– Térj a tárgyra.

– Az üzletem tönkrement. A seregből senki sem áll szóba velem, nemhogy még tévéket adnának el nekem. Olyanok, akik abból a pénzből építettek maguknak négyszobás dácsát, amit én kerestem nekik, úgy mennek el mellettem az utcán, hogy rám se néznek – mármint akik nincsenek börtönben.

– Nem kellett volna elrabolnod a fiamat.

– Most már tudom. Azt hittem, a feleségem valami kis apparatcsiknak teszi szét a lábát. Nem tudtam, hogy egy kibaszott hadúrnak. Alábecsültelek.

– Akkor húzd el a beledet haza, és nyalogasd a sebeidet.

– Élnem kell valamiből.

– Próbálj meg dolgozni.

– Ne viccelj, kérlek. Találtam magamnak egy másik forrást nyugati tévékből, aminek semmi köze a sereghez.

– Nekem ehhez mi közöm?

– Újjá tudnám építeni az üzletet, amit te tönkretettél.

– És?

– Beljebb mehetnék leülni?

– Ne légy már ekkora faszfej!

Nyik tekintetében ismét fellángolt a düh. Gyimka attól félt, hogy ezúttal túl messzire ment, ám a tűz rögtön ki is aludt.

– Oké – mondta alázatosan Nyik. – Ez az ajánlatom. Kapsz tíz százalékot a haszonból.

– Azt akarod, hogy legyek az üzlettársad? Egy bűnszövetkezetben? Te megőrültél!

– Jó, jó, húsz százalék! Cserébe annyit kell tenned, hogy békén hagysz.

– Nekem nem kell a pénzed, te bolond! Ez a Szovjetunió, nem Amerika, itt nem vehetsz meg mindent, amit akarsz. A kapcsolataim messze többet érnek annál, amit valaha is fizethetsz nekem.

– Csak kell lennie valaminek, amit akarsz.

Mostanáig Gyimka csak azért vitatkozott, hogy Szmotrov ne szedhesse össze magát, de most meglátta a lehetőséget.

– Ó, igen! – mondta. – Van valami, amit akarok.

– Nevezd meg.

– Válj el a feleségedtől.

– Mi?

– Azt akarom, hogy válj el.

– Váljak el Nataljától?

– Válj el a feleségedtől – ismételte Gyimka. – Melyiket nem érted a négy szó közül?

– A francba, ennyi?

– Igen.

– Elveheted. Különben se nyúlnék hozzá többé.

– Ha elválsz tőle, békén hagylak. Nem vagyok zsaru, nem indítok keresztes hadjáratot a korrupció ellen a Szovjetunióban. Fontosabb dolgaim vannak.

– Megegyeztünk. – Szmotrov kinyitotta az ajtót. – Felküldöm.

– Hát itt van? – hökkent meg Gyimka.

– A kocsiban vár. Holnap becsomagoltatom a cuccát, és átküldetem. Többé nem akarom látni a lakásomban.

Gyimka fölemelte a hangját.

– Ne merészeld bántani! Ha egyetlen kék folt lesz rajta, semmis az üzlet!

Nyik megfordult az ajtóban, és fenyegetően rászegezte a mutatóujját.

– Te meg ne táncolj vissza. Ha megpróbálsz átbaszni, levágom a mellbimbóját a konyhai ollóval.

Gyimka el is hitte neki. Megmerevedett, hogy ne borzongjon össze.

– Kifelé a lakásomból!

Nyik távozott, de nem csukta be az ajtót maga után.

Gyimka zihált, mintha futott volna. Mozdulatlanul állt az apró előszobában. Hallotta, ahogy Nyik ledübörög a lépcsőn. Letette a hamutálat az előszobai asztalra, mert annyira csúszott a keze az izzadságtól, hogy majdnem elejtette.

Álomnak tűnt, ami most történt. Csakugyan itt volt Nyik, ebben az előszobában, és beleegyezett a válásba? És ő csakugyan elijesztette?

Egy perccel később másfajta lépéseket hallott a lépcsőn: könnyebbeket, gyorsabbakat. Felfelé közeledtek. Nem ment ki a lakásból, úgy érezte, földbe gyökerezett a lába.

Az ajtóban megjelent Natalja, és beragyogta a mosolyával a lakást. A férfi nyakába borult. Gyimka elrejtette az arcát a göndör haj erdejében.

– Itt vagy – mondta.

– Igen – felelte a nő. – És nem megyek el soha többé.

44. fejezet

Rebecca veszélyesen közel járt ahhoz, hogy megcsalja Berndet. Mivel azonban nem hazudhatott a férjének, egy lelkifurdalásos rohamában kitálalt mindent.

– Találkoztam valakivel, aki nagyon tetszik – mondta. – És meg is csókoltam. Kétszer. Borzasztóan sajnálom, soha többé nem csinálok ilyet!

Félve várta, hogy mit mond erre a férje. Talán azonnal közli, hogy elválik. A legtöbb férfi ezt tenné. Habár Bernd különb, mint a legtöbb férfi. Neki viszont megszakad a szíve, ha Bernd nem fog haragudni, csak szomorú lesz, mert akkor azt az embert alázta meg, akit a legjobban szeret a világon.

Nem hitt a fülének, amikor Bernd egészen másképp reagált az ó vallomására, mint amire *ő* számított.

– Pedig szerintem kéne – mondta. – Miért nem kezdesz viszonyt a pasival?

Az ágyban feküdtek, mert ez egy elalvás előtti beszélgetés volt. Rebecca megfordult, rámeredt a férjére.

– Hogy mondhatsz ilyet?

– 1968-at írunk, a szabad szerelem korában élünk. Mindenki szexel mindenkivel. Miért maradnál ki belőle?

– Ezt nem gondolhatod komolyan!

– Elnézést, hogy ilyen elcsépelten fogalmaztam.

– De hogy értetted?

– Tudom, hogy szeretsz – mondta Bernd és azt is tudom, hogy szeretsz velem szexelni, de nem szabad úgy leélned az életedet, hogy sose próbálod ki az igazit.

– Nem hiszek az igaziban – közölte Rebecca. – Ugyanis ez mindenkinél más. Veled például sokkal jobb, mint Hansszal volt.

– Mindig is jó lesz, mert szeretjük egymást, de azt hiszem, szükséged van egy igazi szexre.

Igaza van, tűnődött az asszony. Szerette a férjét, élvezte különleges szexelésüket, de ha elképzelte, hogy Claus rajta fekszik, csókolgatja és mozog benne, ő pedig a medencéjét megemelve fogadja a döféseket, azonnal

benedvesedett. Szégyellte magát. Ennyire állat lenne? Talán az, de Bernd akkor is jól látja. Erre van szüksége.

– Szerintem valahol elferdültem – szólalt meg. – Talán attól, ami a háború alatt történt velem. – Berndnek elmesélte – de rajta kívül soha senkinek –, hogy a vöröskatonák éppen meg akarták erőszakolni, amikor Carla felajánlotta magát helyette. A német asszonyok ritkán emlegették azt az időt, még egymás között is. Ám Rebecca sose felejtette el azt a látványt, ahogy Carla a fejét magasra emelve megy fölfelé azon a lépcsőn, és a szovjet katonák úgy követik, mint a koslató kan kutyák. Tizenhárom éves volt, tudta, mit fognak csinálni Carlával, és sírt a megkönnyebbüléstől, amiért nem vele történik.

Berndnek jó szeme volt.

– Kínoz a lelkiismeret, amiért megmenekültél, Carla pedig nem?

– Igen… hát nem különös? – kérdezte az asszony. – Gyerek voltam, áldozat, mégis úgy érzem, mintha valamilyen gyalázatos dolgot követtem volna el.

– Nem vagy egyedül – felelte a férje. – A túlélő katonáknak is bűntudata van, amiért mások meghaltak, de ők nem. – Bernd a seelow-i ütközetben szerezte a sebet, amelynek a nyoma máig ott volt a homlokán.

– Jobb lett, amikor Carla és Werner örökbe fogadott – folytatta Rebecca. – Akkor már valamiért helyénvalónak tűnt, hiszen a szülő áldozatot hoz a gyerekéért, nem? Kezdve azzal, hogy az asszonyok megszenvedik a szülést. Lehet, hogy sületlenségeket beszélek, de mihelyt Carla lánya lettem, úgy éreztem, jogom volt rá.

– Nem beszélsz sületlenségeket.

– Valóban azt akarod, hogy lefeküdjek egy másik férfival?

– Igen.

– De miért?

– Mert az alternatíva rosszabb. Ha nem teszed meg, a szíved mélyén mindig azt érzed majd, hogy kihagytál valamit miattam, áldozatot hoztál értem. Jobban szeretném, ha megpróbálnád. Nem kell közölnöd a részleteket; csak gyere haza, és annyit mondj, hogy szeretsz.

– Hát, nem tudom – felelte Rebecca, és ezek után rosszul aludt.

A következő estén ott ült Hamburg óriási, zöld tetejű, neoreneszánsz városházájának egyik tanácstermében Claus Krohn, a férfi mellett, aki a

szeretője akart lenni. Rebecca tagja volt Hamburg városállam parlamentjének. A bizottság arról tárgyalt, hogy le kellene bontani egy nyomortelepet, és üzletközpontot kellene felhúzni a helyén, de az asszony most csak Clausra bírt gondolni.

Kétség nem fér hozzá, hogy a mai ülés után a férfi elhívja egy bárba egy italra. Ez lesz a harmadik alkalom. Az első után Claus csókkal vett tőle búcsút. A második szenvedélyes összefonódással végződött egy parkolóban: ezúttal nyitott szájjal csókolóztak, és a férfi megérintette a mellét. Ma este bizonyosan felhívja a lakására.

Nem tudta, mit tegyen. Nem bírt a vitára összpontosítani. Firkált a jegyzetfüzetébe. Egyszerre unatkozott és idegeskedett; az ülés álmosító volt, az asszony mégsem akarta, hogy véget érjen, mert félt attól, ami utána következhet.

Claus vonzó férfi volt: értelmes, megnyerő és harminchét éves, pontosan egyidős Rebeccával. A felesége két éve meghalt karambolban, gyerekei nem voltak. Nem volt az a filmsztárosan jóképű fajta, de kedvesen tudott mosolyogni. Ma este politikushoz illő kék öltönyt viselt, de ő volt az asztalnál az egyetlen, aki nem kötött nyakkendőt, és kigombolta az inggallérját. Rebecca szeretkezni akart vele, iszonyúan akarta, ugyanakkor rettegett.

A gyűlés feloszlott, és ahogy Rebecca várta, Claus megkérdezte, nincs-e kedve beülni a Jacht bárba, ami jó csendes hely, távol a városházától. Ki-ki a saját kocsijával ment oda.

A kicsi, sötét bárban napközben volt igazi forgalom, amikor a vitorlások gazdái jártak ide. Estére kihalt, elcsendesedett. Claus sört rendelt, Rebecca egy pohár habzóbort. Ahogy elhelyezkedtek, rögtön belevágott:

– Elmondtam a férjemnek, mi van közöltünk.

Claus megdöbbent.

– Miért? – Majd pedig: – Nem mintha olyan sok mindent lehetne mondani. – Ennek ellenére bűntudatosnak látszott.

– Nem hazudhatok neki – mondta Rebecca. – Szeretem.

– És mint látom, nekem sem hazudhatsz – állapította meg Claus.

– Ne haragudj.

– Nincs miért bocsánatot kérned. Épp ellenkezőleg. Köszönöm, hogy őszinte vagy, méltányolom. – De azért elcsüggedt, és Rebecca még

érzelmeinek zűrzavarában is tudott örülni, amiért ennyire fontos Clausnak. – Ha bevallottad a férjednek, akkor most miért vagy itt velem? – kérdezte gyászosan a férfi.

– Mert Bernd azt mondta, hogy vágjak bele.

– Azt akarja, hogy csókolózzál velem?

– Azt akarja, hogy legyek a szeretőd.

– Ez azért hátborzongató. A bénulása miatt?

– Nem – hazudta az asszony. – Bernd állapota nem befolyásolja a szexuális életünket. – Ugyanezt mondta az anyjának, és még annak a néhány nőnek, akikben igazán megbízott. Bernd érdekében vezette félre őket: úgy érezte, a férjét megalázná a tudat, hogy kívülállók ismerik az igazságot.

– Nohát – mondta Claus –, ha már ilyen szerencsés vagyok, nem mennénk egyenesen a lakásomra?

– Ha nem haragszol, ne siessünk.

Claus rátette a kezét az asszonyéra.

– Nem baj az, ha ideges vagy.

– Nem sűrűn csinálok ilyet.

A férfi elmosolyodott.

– Az még a szabad szerelem korában sem baj.

– Az egyetemen két fiúval feküdtem le. Azután feleségül mentem Hanshoz, akiről kiderült, hogy a titkosrendőrség spiclije. Azután beleszerettem a férjembe, és együtt menekültünk át ide. Hát tessék, ennyi a szerelmi életem.

– Beszéljünk most másról egy kis ideig – kérte a férfi. – A szüleid még mindig Keleten vannak?

– Igen, és sose kapnak engedélyt, hogy átjöhessenek. Ha egyszer az ellenségeddé teszel egy olyan valakit, mint Hans Hoffmann, az első férjem, akkor az sose felejt.

– Hiányozhat a családod.

Rebeccának nem voltak szavai arra, hogy mennyire hiányzik neki a család. A kommunisták még azon a napon blokkolták a telefonösszeköttetést a Nyugattal, amelyen felhúzták a falat, úgyhogy telefonon sem beszélhetett a szüleivel. Maradtak a levelek, amelyeket a Stasi felbontott, általában elfektetett, gyakran cenzúrázott, és minden értékeset ellopott belőlük. Pár fotó átjutott, amelyeket Rebecca az éjjeliszekrényén tartott. Fotók őszülő

apjáról, elnehezedő anyjáról, a gyönyörű nővé kiviruló Liliről.
– Mesélj magadról – kérte, hogy ne kelljen a bánatáról magyaráznia. – Veled mi történt a háborúban?
– Nem sok, azonkívül, hogy éheztem, mint a legtöbb gyerek. A szomszédunkat lebombázták, mindenki meghalt, de mi megúsztak. Apám földmérő: a háború nagy részét a bombakárok felmérésével és az épületek megerősítésével töltötte.
– Testvéreid vannak?
– Egy fiú, egy lány. Neked?
– Lili húgom még mindig Kelet-Berlinben él. Walli öcsém kevéssel utánam szökött át. Egy Plum Nellie nevű bandában gitározik.
– *Az* a Walli a te öcséd?
– Igen. Ott voltam, amikor született, a konyhánk padlóján, mert az volt az egyetlen fűtött helyiség a házunkban. Jó kis élmény egy tizennégy éves lánynak.
– Tehát ő elmenekült.
– És ideköltözött hozzánk, Hamburgba. Akkor lépett be a bandába, amikor valami koszos csehóban játszottak a Reeperbahnon.
– Most pedig popsztár. Szoktatok találkozni?
– Persze, minden alkalommal, ha Nyugat-Németországban lép fel a Plum Nellie.
– Hát ez izgalmas. – Claus az asszony poharára nézett, és látta, hogy üres. – Nem kérsz még egyet?
Rebecca úgy érezte, mintha abroncs szorítaná a mellkasát.
– Köszönöm, inkább nem.
– Nézd – mondta Claus szeretném, ha megértenél valamit. Borzasztóan vágyom rád, de tudom, hogy vívódsz. Csak azt ne felejtsd, hogy bármikor meggondolhatod magadat. Nincs olyan pont, ahonnan már nincs visszaút. Ha kínosan érzed magadat, csak szólj. Ígérem, nem haragszom meg, és nem makacskodok. Nagyon nem szeretnélek olyasmire erőltetni, amire még nem állsz készen.
Pontosan ezeket a szavakat kellett mondania. Az abroncs elpattant. Rebecca félt, hogy olyan messzire megy, ahonnan nem visszakozhat, még akkor sem, ha közben rájön, hogy helytelenül döntött. Claus ígérete megnyugtatta.

– Hát akkor gyerünk! – mondta.
Beültek az autójukba, Claus ment elől, Rebecca követte. Vad ujjongás töltötte el vezetés közben. Le fog feküdni Clausszal! Elképzelte, milyen lesz a férfi arca, amikor leveszi a blúzát: új melltartó van rajta, fekete, csipkeszegéllyel. És ahogy majd csókolóznak! Előtte mohón, utána gyöngéden. Elképzelte, hogyan sóhajt majd fel Claus, amikor ő a szájába veszi a péniszét. Úgy érezte, még soha, semmit sem akart ennyire. Össze kellett szorítania a fogsorát, nehogy felkiáltson.
Clausnak egy modern épületben volt a kis lakása. Ahogy mentek föl a lifttel, Rebeccát ismét megrohanták a kétségek. Mi lesz, ha Clausnak nem tetszik, amit lát, miután ő levetkőzött? Már nem olyan ruganyos a melle és hibátlan a bőre, mint tizenéves korában. És ha Clausnak van egy eltitkolt sötét oldala? Elővehet bilincset meg korbácsot, utána kulcsra zárhatja az ajtót…
Korholta magát, amiért ilyen ostoba. Benne is van annyi egészséges megérzés, hogy fölismerje a perverzeket, Claus pedig üdítően normális. Ennek ellenére még akkor is aggódott, amikor a férfi kinyitotta az ajtót, és betessékelte.
Tipikus férfilakás volt. Kissé kopár, praktikus bútorzat, a luxust a nagy televízió és a drága lemezjátszó képviselte.
– Mióta laksz itt? – kérdezte Rebecca.
– Egy éve.
Vagyis nem ezt osztotta meg a feleségével.
Claus kétségtelenül előre megtervezte a koreográfiát. Gyorsan begyújtotta a gázkandallót, feltett a lemezjátszóra egy Mozart- vonós-négyest, utána snapszot, két poharat és egy tálka sós mogyorót helyezett egy tálcára.
Egymás mellé ültek a pamlagra.
Az asszony meg akarta kérdezni, hány nőt csábított már el ezen a díványon. Falsul hangzott volna, de akkor is kíváncsi volt. Élvezi-e Claus az egyedüllétet, vagy szeretne ismét megházasodni? Ám ez megint egy olyan kérdés, amelyet nem tesz föl.
Claus italt töltött. Rebecca belenyalt a pohárba, csak hogy csináljon valamit.
– Ha most csókolózunk, érezni fogjuk egymás nyelvén a szeszt – mondta a

férfi.

– Nem baj – mosolygott Rebecca.

Claus közelebb hajolt.

– Nem szeretem a tékozlást.

– Örülök, hogy takarékos vagy – mondta az asszony.

Annyira kuncogtak, hogy egy darabig nem is tudtak csókolózni.

Azután tudtak.

Cameron Dewart bolondnak nézték, amikor meghívta Richard Nixont, hogy tartson beszédet a Berkeleyn, azon a campuson, amely országszerte a leghírhedtebb volt a radikalizmusáról. Nixont itt meg fogják nyúzni. Lázadás lesz belőle. Cameront nem érdekelte.

Nixont tartotta Amerika egyetlen reményének. Nixon erős és határozott. Az emberek szerint ravasz és gátlástalan; na és? Az isten mentsen meg egy olyan elnöktől, mint Bobby Kennedy, aki örökké azon eszi magát, hogy mi a helyes és mi a helytelen. A következő elnöknek nem lelkiismeret-vizsgálatot kell tartania, hanem le kell törnie a rendbontókat a gettókban és a vietkongot a dzsungelben.

Nixonhoz intézett levelében azt írta, hogy a baloldallal szimpatizáló sajtó kizárólag a liberálisokkal meg a kriptokommunistákkal foglalkozik, holott igazság szerint a hallgatók többsége konzervatív, törvénytisztelő ember, és rengetegen lesznek majd kíváncsiak Nixonra.

A családja dühöngött. A nagyapja is, a dédapja is demokrata szenátor volt. A szülei mindig a demokratákra szavaztak. A húga annyira felbőszült, hogy szinte szóhoz sem jutott.

– Hogy kampányolhatsz az igazságtalanság, a tisztességtelenség és a háború mellett? – kérdezte.

– Nincs igazság, amíg nincs közrend és nincs béke, amíg a nemzetközi kommunizmus fenyeget bennünket.

– Hol éltél te az utóbbi években? Amikor a feketék békések voltak, gumibottal és kutyákkal támadtak rájuk! Reagan kormányzó dicséri azt a rendőrséget, amely összeveri a tüntető egyetemistákat!

– De nagyon utálod a rendőrséget.

– Nem, nem utálom. A bűnözőket utálom. Azok a rendőrök pedig, akik összeverik a tüntetőket, bűnözők, és börtönben a helyük.

– No, látod, ezért támogatom az olyan embereket, mint Nixon és Reagan: mert az ellenfeleik nem a rendbontókat akarják börtönbe csukni, hanem a rendőröket.

Cam örült, amikor Hubert Humphrey alelnök bejelentette, hogy megpályázza a demokrata elnökjelöltséget. Humphrey négy éven át volt Johnson fejbólintó Jánosa, senki sem hinné el neki, hogy győz a háborúban, vagy békét köt, ezért nemigen választják meg, viszont ronthatja a veszedelmesebb Bobby Kennedy esélyeit.

Levelére Nixon egyik kortese, John Ehrlichman válaszolt, találkozót javasolt Camnek, aki ujjongott. Úgyis politikával akart foglalkozni: talán ez lesz pályafutásának a kezdete!

Ehrlichman, Nixon kopaszodó főszervezője félelmetes jelenség volt száznyolcvanöt centiméteres termetével, fekete szemöldökével.

– Dicknek tetszett a levele – mondta.

Egy jó szagú kávéházban találkoztak a Telegraph Avenue-en. Kint ültek le, egy frissen kilombosodott fa alól figyelték a napfényben biciklizı egyetemistákat.

– Kellemes hely a tanulásra – állapította meg Ehrlichman. – Jómagam az UCLA-re jártam.

Egy csomó kérdést tett föl Camnek. Különösen érdekelték a fiú demokrata felmenői.

– Nagyanyám egy *Buffalói Anarchista* nevű lapnak volt a kiadója – vallotta be Cam.

– Ez is azt bizonyítja, hogy Amerika a konzervativizmus felé fejlődik – vonta le a következtetést Ehrlichman.

Cam megkönnyebbülten hallotta, hogy a családja nem lesz akadálya a karrierjének a Republikánus Pártban.

– Dick nem fog beszédet tartani a Berkeley campusán – közölte Ehrlichman. – Túl kockázatos.

Cam csalódott volt. Úgy látta, Ehrlichman téved, a terv igenis sikerülhet.

Vitatkozni akart, de Ehrlichman már folytatta is:

– Viszont azt akarja, hogy maga alakítson egy csoportot „Berkeley diákok Nixonért” névvel. Ez majd megmutatja, hogy nem minden fiatal dől be Gene McCarthynak, vagy szerelmes Bobby Kennedybe.

Camnek hízelgett, hogy őt ennyire komolyan veszi egy elnöki

kampányszervező. Sietve beleegyezett Ehrlichman kérésébe.

Az egyetemen Jamie Mulgrove volt a legjobb barátja, aki Camhez hasonlóan ugyancsak az oroszt választotta főtárgynak, és tagja volt a republikánusok ifjúsági szervezetének. Közösen bejelentették a csoport megalakulását, kaptak pár sort a *Daily Californian* diáklapban, de csak tízen csatlakoztak hozzájuk.

Cam és Jamie gyűlést szervezett a toborzás érdekében. Ehrlichman segítségével Cam rávett három jeles kaliforniai republikánust, hogy szólaljanak fel, és kibérelt egy 250 férőhelyes termet.

Utána kiadott egy sajtóközleményt. A helyi újságok és rádiók ezúttal jobban felfigyeltek a képtelen ötletre, hogy Nixont akarják támogatni a Berkeleyn. Több cikk jelent meg róluk, a sajtó megígérte, hogy riportereket küld.

Telefonált Sharon Mclsaac a *San Francisco Examinertől.*

– Eddig hány tagjuk van? – kérdezte.

Camnek rögtön ellenszenves lett ez a rámenős hang.

– Azt nem árulhatom el – mondta. – Ez olyan, mint a hadititok. Csata előtt sem közöljük az ellenséggel, hány ágyúnk van.

– Tehát kevés – állapította meg gúnyosan az újságírónő.

A gyűlés kisebb szenzációnak ígérkezett.

Sajnos a jegyek nem fogytak.

Osztogathatták volna őket, de az kockázatos, mert akkor odacsődülnek a balos diákok, és a közbekiabálásukkal megzavarják az eseményt.

Cam továbbra is hitt benne, hogy ezerszám vannak konzervatív diákok, de most rá kellett jönnie, hogy az aktuális légkörben nem szívesen vallják be a világnézetüket. Ez persze gyávaság, de ő tudta, hogy az emberek többségének nem számít a politika.

Akkor most mit tegyen?

Már csak egy nap volt hátra a gyűlésig, de még mindig több mint kétszáz jegy maradt a nyakán.

Telefonált Ehrlichman.

– Csak ellenőrzőm, Cam – mondta. – Hogy alakul?

– Félelmetes lesz, John – hazudta a fiú.

– Érdeklődik a sajtó?

– Páran. Néhány riportert várok.

– Sok jegy fogyott? – Majdnem olyan volt, mintha Ehrlichman olvasni tudna a fiú agyában a telefonon át.

Cam most már annyira belegabalyodott a hazugságba, hogy nem hátrálhatott.

– Pár darab híján mind. – Ha szerencséje lesz, Ehrlichman sose fogja megtudni az igazságot.

Ekkor Ehrlichman felrobbantotta a bombát.

– Holnap San Franciscóban leszek, úgyhogy én is eljövök.

– Óriási! – mondta elszoruló szívvel Cam.

– Akkor viszlát.

Délután, amikor véget ért a Dosztojevszkij-óra, Cam és Jamie bent maradt az előadóban, és a fejüket vakarták. Hol találnak kétszáz republikánus egyetemistát?

– Nem kell igazi egyetemistáknak lenniük – mondta Cam.

– De nehogy már azt írja a sajtó, hogy a gyűlés tele volt strómanokkal – aggodalmaskodott Jamie.

– Nem strómanokkal. Csak republikánusokkal, akik történetesen nem diákok.

– Szerintem akkor is rizikós.

– Tudom, de az is jobb, mint egy lebőgés.

– Honnan vesszük a vattát?

– Megvan neked az Oaklandi Ifjú Republikánusok száma?

– Meg.

Kerestek egy telefonfülkét, Cam tárcsázott.

– Kétszáz emberre lenne szükségem, hogy meglegyen a siker látszata – vallotta be.

– Meglátom, mit tehetek – mondta az oaklandi.

– Csak figyelmeztesse őket, nehogy szóba álljanak az újságírókkal! Nem szeretnénk, ha a sajtó megtudná, hogy Nixon támogatói a Berkeleyn zömmel nem is diákok.

– Nem tisztességtelen ez egy kicsit? – kérdezte Jamie, miután Cam letette a kagylót,

– Hogy érted ezt? – Cam pontosan tudta, hogyan érti ezt a barátja, de nem volt hajlandó beismerni. Nem kockáztatja a nagy lehetőségét Ehrlichmannél egy jelentéktelen kis hazugság miatt!

– Úgy, hogy azt üzenjük a világnak, hogy a Berkeleyn támogatják Nixont, de csak kamuzunk – magyarázta meg Jamie.

– De most már nem táncolhatunk vissza!

Cam megrémült, hogy Jamie majd még le akarja mondani az egészet.

Végigidegeskedte a másnap délelőttöt. Negyed egy után öt perccel még mindig csak heten voltak a teremben. Ahogy megérkeztek a felszólalók, Cam betessékelte őket egy hátsó szobába, ahol kávéval és Jamie anyjának házi süteményével kínálta őket. Háromnegyed egykor továbbra is majdnem üres volt a terem. Ám egy előtt tíz perccel szivárogni kezdett a hallgatóság. Egyre majdnem teljesen megtelt a helyiség. Cam kissé könnyebben lélegzett.

Ehrlichmant kérte fel levezető elnöknek.

– Nem – felelte az. – Jobban veszi ki magát, ha egy diák csinálja,

Cam bemutatta a felszólalókat, de alig hallotta, mit mondanak.

A gyűlése sikert aratott, Ehrlichman le volt nyűgözve – de még bármi megtörténhet.

A gyűlés végén tartott összefoglalójában azt mondta, sikerük annak a jele, hogy a diákság nem kér a tüntetőkből, a liberalizmusból és a drogokból. Ezt lelkesen megtapsolták.

Cam alig várta, hogy kívül legyenek az ajtón.

Eljött Sharon Mclsaac is olyan arccal, mint egy keresztes hadjáratba érkezett amazon. Erről Camnek eszébe jutott Evie Williams, aki megvetően elutasította az ő kamaszos imádatát. Sharon letámadta a jelenlévőket. Ketten nem voltak hajlandók szóba állni vele, de utánuk sikerült lekapcsolnia valakit, aki csakugyan egyetemista volt és igaz republikánus. Mire befejezte az interjút, mindenki más távozott.

Fél háromkor már csak Ehrlichman és Cam volt az üres teremben.

– Gratulálok – mondta Ehrlichman. – Biztos, hogy ezek itt mind egyetemisták voltak?

Cam tétovázott.

– Ez most hivatalos?

Ehrlichman fölnevetett.

– Ide hallgasson, ha vége a szemeszternek, nem akar nekünk dolgozni a választási kampányban? Tudnánk használni egy olyan hapsit, mint maga.

Cam szíve ugrott egyet.

– Nagyon szívesen – mondta.

Dave otthon volt Londonban a szüleinél a Great Peter Streeten, amikor kopogtatott náluk Fitz.

A család – Lloyd, Daisy, Dave – a konyhában ült. Evie hiányzott, mert *ő* Los Angelesben tartózkodott. Hatot ütött az óra: a gyerekek, amikor kicsik voltak, hatkor vacsoráztak, ahogy ők mondták, „teáztak”. Akkoriban a szüleik is melléjük telepedtek az asztalnál, és megbeszélték a napjukat, mielőtt elmentek hazulról, általában valamilyen politikai gyűlésre. Daisy cigarettázott, Lloyd néha kevert egy koktélt. Dave és Evie rég kinőtt a „teázásból”, de a szokás, hogy a családtagok este hatkor összejönnek a konyhában, máig megmaradt.

Dave éppen arról számolt be a szüleinek, hogyan szakított Beep-pel, amikor szólt a háztartási alkalmazott:

– Fitzherbert gróf van itt.

Dave látta, amint az apja megmerevedik.

Daisy rátette a kezét a férje karjára.

– Nem lesz semmi baj.

Dave majd megveszett a kíváncsiságtól. Már tudta, hogy a gróf elcsábította Ethelt, aki a házvezetőnője volt, és Lloyd az ő törvénytelen gyerekük. Azt is tudta, hogy Fitz több mint félszáz éve nem hajlandó elismerni Lloydot a fiának. Akkor mit keres náluk ma este?

Bejött Fitz két botra támaszkodva.

– Maud húgom meghalt.

Daisy felpattant.

– Őszinte részvétem, Fitz! Gyere, ülj le! – fogta meg az öregember karját.

Fitz habozva nézett Lloydra.

– Nincs jogom leülni ebben a házban – mondta.

Dave láthatta a grófon, hogy nem kenyere az alázat.

Lloydnak keményen kellett uralkodnia a felindulásán. Hát ez az ő apja, aki sose engedte be az életébe.

– Kérem, foglaljon helyet – mondta mereven.

Dave kihúzott egy konyhai széket, Fitz leült.

– Elmegyek a temetésére – mondta. – Két nap múlva lesz.

– Maud Kelet-Németországban volt, ugye? – kérdezte Lloyd. – Hogyan értesülhetett a haláláról?

– Maudnak van egy Carla nevű lánya, aki felhívta a kelet-berlini brit nagykövetséget, ők pedig voltak olyan előzékenyek telefonálni nekem, és tudatni velem a hírt. 1945-ig külügyminiszter voltam, és örömmel közölhetem, hogy az még mindig számít valamennyit.

Daisy szó nélkül kivett a konyhaszekrényből egy palack skót whiskyt, töltött belőle egy ujjnyit, és Fitz elé tette a poharat, egy kis kancsó csapvíz társaságában. Fitz felvizezte a whiskyt, és ivott egy kortyot.

– Milyen kedves vagy, Daisy, hogy emlékszel erre – mondta. Persze, gondolta Dave, a mama élt egy kis ideig Fitzéknél, amikor a gróf törvényes fiának, Fiztherbert Bubinak volt a felesége. Onnan tudja, hogyan szereti az apósa a whiskyt.

– Megboldogult anyámnak Lady Maud volt a legjobb barátnője – szólalt meg Lloyd, aki mintha fölengedett volna egy kicsit. – Utoljára akkor láttam, amikor mama elvitt 1933-ban Berlinbe. Maud éppen újságíró volt, és a cikkei nagyon nem tetszettek Hitlernek.

– Én 1919 óta nem láttam a húgomat, és nem is álltam szóba vele – mondta Fitz. – Haragudtam rá, amiért az engedélyem nélkül ment férjhez, ráadásul egy némethez, és majdnem ötven éven át nem bocsátottam meg neki. – Mélységes bánat ült ki a színtelen, öreg arcra.

– Most már késő. Milyen bolond voltam. – Lloydra nézett. – Ebben és más dolgokban is.

Lloyd némán, kurtán bólintott.

Dave tekintete találkozott az anyjáéval. Érezte, hogy valami fontos dolog történt, és Daisy pillantása igazolta a sejtését. Fitz lelkifurdalása olyan mérhetetlen volt, hogy nem is lehetett szavakba önteni, de most olyan közel jutott a bocsánatkéréshez, amennyire ez az *ő* természetével egyáltalán lehetséges.

Nehéz volt elképzelni erről a gyenge öregemberről, hogy valaha *őt* is hányta-vetette a szenvedély, pedig hát Fitz szerette Ethelt, aki viszonozta is a szerelmét. Dave a tulajdon fülével hallotta. Ám Fitz mereven elutasította a gyermeküket, és csak most, egy tagadásban eltelt életre visszanézve értette meg, milyen sokat veszített. Kibírhatatlanul szomorú volt.

– Magával megyek – mondta hirtelen Dave.

– Tessék?

– A temetésre. Elkísérem Berlinbe.

Maga sem tudta, miért akarja ezt. Csak úgy érezte, gyógyító hatása lehetne.

– Ez nagyon kedves tőled, ifjú Dave – szólt Fitz.

– Csodálatos lenne, Dave! – csatlakozott Daisy.

Dave az apjára sandított. Attól félt, hogy rosszallni fogja az ő elhatározását. Megdöbbenésére Lloydnak könnyes volt a szeme.

Másnap Dave és Fitz elrepült Berlinbe. Éjszakára megszálltak egy hotelben a fal nyugati oldalán.

– Nem haragszik, ha Fitznek szólítom? – kérdezte a fiú a vacsoránál. – Mindig Bernie Leckwithet szólítottuk „nagypapának”, pedig tudtuk, hogy csak mostohaapja volt az apánknak.

– Nem vagyok abban a helyzetben, hogy diktáljak neked – mondta Fitz. – Különben sem bánom.

Politikáról beszélgettek.

– Nekünk, konzervatívoknak igazunk volt a politikával kapcsolatban – mondta Fitz. – Megmondtuk, hogy nem fog működni, és nem is működik. De a szociáldemokráciával kapcsolatban tévedtünk. Amikor Ethel kijelentette, hogy mindenkinek jár az ingyen oktatás, az egészségbiztosítás és a munkanélküli-segély, azt feleltem, hogy álomvilágban él. És most nézd meg: valóra vált minden, amiért harcolt, és Anglia mégis Anglia.

Ez megnyerő Fitzben, hogy hajlandó belátni a hibáit, gondolta a fiú. Pedig nyilvánvaló, hogy nem volt mindig ilyen: képes volt évtizedeken át tartani a haragot a rokonaival. Talán az öregkor lette bölcsebbé.

Másnap reggel már várta őket a fekete Mercedes, amelyet Dave titkárnője, Jenny Pritchard rendelt oda a szállodához, hogy a sofőr átvigye őket a határon Keletre.

Elhajtottak a Checkpoint Charlie-hoz.

Begurultak egy sorompóval elzárt, hosszú hangárba, ahol elvették az útlevelüket, majd azt mondták nekik, hogy várjanak.

A határőr, akinek átadták az útlevelüket, eltűnt valahova. Nem sokkal később megjelent egy magas, civil ruhás, görbe hátú ember. Utasította őket, hogy szálljanak ki a Mercedesből, és kövessék.

A magas ember előresietett, majd hátrafordult. Idegesítette Fitz lassúsága.

– Kérem, siessen – mondta angolul.

Dave felidézte magában a némettudását, amelyet az iskolában szerzett, majd Hamburgban tökéletesített.

– A nagyapám öregember! – méltatlankodott.

– Ne vitatkozz – súgta oda Fitz. – Ez a pökhendi szemét a Stasitól van. – Dave szemöldöke felszaladt a meglepetéstől, mert még sose hallotta, hogy Fitz csúnya szavakat használt volna. – Olyanok, mint a KGB, csak kevésbé lágyszívűek.

Bevitték őket egy kopár irodába, ahol volt egy vasasztal meg néhány kemény deszkaszék. Nem kínálták hellyel őket, de Dave ettől függetlenül odavitt egy széket a nagyapjának, aki hálásan lerogyott.

A magas ember németül mondott valamit egy tolmácsnak, aki cigarettázott fordítás közben.

– Miért kívánnak belépni a Német Demokratikus Köztársaságba?

– Hogy délelőtt tizenegykor részt vegyünk egy közeli rokonunk temetésén – válaszolta Fitz. Ránézett arany Omega karórájára. – Most tíz. Remélem, nem tart sokáig.

– Addig tart, ameddig kell. Hogy hívják a húgát?

– Miért kérdezi?

– Azt mondta, hogy részt akar venni a húga temetésén. Hogy hívják?

– Azt mondtam, hogy egy közeli rokonom temetésén akarok részt venni. Nem azt mondtam, hogy a húgomén, vagyis önök már előre tudták, hogy jövök.

Dave rádöbbent, hogy ez a titkosrendőr őket várta. De miért?

– Válaszoljon a kérdésre! Hogy hívják a húgát?

– Maud von Ulrich volt a neve, mint erről a kémei nyilvánvalóan tájékoztatták.

Dave észrevette, hogy Fitz kezd indulatba jönni: többet mond a kelleténél, holott az unokáját épp ő figyelmeztette, hogy minél kevesebbet beszéljen.

– Hogyhogy egy Fitzherbert grófnak német húga van?

– Feleségül ment egy barátomhoz, Walter von Ulrichhoz, aki Londonban volt német diplomata, majd a második világháború alatt meggyilkolta a Gestapo. Ön mit művelt a háború idején?

A magas ember szemében lángot vetett a düh, amiből Dave arra következtetett, hogy megértette a kérdést, de nem válaszolt rá, ehelyett a

fiúhoz fordult.

– Hol van Walli Franck?

Dave meghökkent.

– Nem tudom.

– Dehogynem tudja. A maga együttesének a tagja.

– A banda feloszlott. Wallit hónapok óta nem láttam. Nem tudom, hol van.

– Nehezen hihető. Maguk kollégák.

– A kollégák is össze szoktak veszni.

– Maguk milyen okból vesztek össze?

– Személyes és művészi okok miatt. – Nem volt annak az összeveszésnek semmi köze a művészethez. A művészetben mindig egyetértettek.

– Most mégis el akar jönni Franck nagyanyjának a temetésére.

– A nagyapám testvére volt.

– Hol látta utoljára Walli Franckot?

– San Franciscóban.

– A címet kérem.

Dave habozott. Kezdett elfajulni a dolog.

– Válaszoljon, kérem! Walli Franckot gyilkosságért körözik.

– Utoljára a Buena Vista parkban láttam. Az a Haigh Streeten van. De nem tudom, hol lakik.

– Tisztában van vele, hogy a rendőrséget akadályozni a kötelessége teljesítésében bűncselekmény?

– És hogy ha ilyen bűncselekményt követ el a Német Demokratikus Köztársaságban, akkor letartóztathatják, kihallgatásnak vethetik alá, és itt börtönözhetik be?

Dave hirtelen megriadt, ám igyekezett megőrizni a hidegvérét.

– Utána pedig rajongók milliói fogják követelni világszerte, hogy bocsássanak szabadon.

– Akiknek úgysem lesz felhatalmazásuk, hogy beleavatkozzanak az igazságszolgáltatásba.

– Biztos, hogy moszkvai elvtársai örülni fognak, ha ön világméretű diplomáciai botrányt csinál ebből? – szólt közbe Fitz.

A magas ember gúnyos hahotára fakadt, de nem volt meggyőző.

Dave hirtelen megértett mindent.

– Maga Hans Hoffmann, ugye?

A tolmács ezt nem fordította le.

– Az elvtárs neve nem tartozik magára.

Ám Dave így is látta a magas ember arcán, hogy nem tévedett.

– Walli mesélt nekem magáról. A nővére kirúgta, és maga azóta is egyfolytában bosszút áll a családján.

– A kérdésre válaszoljon!

– Ez is része a bosszújának? Zaklatni két ártatlan embert, akik el szeretnének menni egy temetésre? Ilyen emberek a kommunisták?

– Várjanak itt. – Hans és a tolmácsa kiment a szobából. Dave hallotta a retesz csattanását az ajtó másik oldalán.

– Elnézést – mondta. – Úgy látom, ez kizárólag Walliról szól. Mégis jobb lett volna, ha nélkülem jön ide.

– Nem a te hibád. Csak azt remélem, hogy nem késsük le a temetést. – Fitz elővette a szivartárcáját. – Ugye, Dave, te nem szívsz?

A fiú a fejét rázta.

– Legalábbis nem dohányt.

– A vadkender árt.

– Gondolom, a szivar egészséges.

– Talált – mosolygott Fitz.

– Az apámmal is lefolytattam ugyanezt a vitát. Ő whiskyt iszik. Maguknak, képviselőknek egyértelmű politikájuk van: az összes veszélyes drog illegális, kivéve azokat, amiket maguk szeretnek. És még panaszkodnak, hogy a fiatalok nem hallgatnak magukra.

– Igazad van, természetesen.

Hosszú és vastag szivar volt. Fitz elszívta az egészet, majd beledobta a csutkát egy bádog hamutartóba. Eljött, majd elmúlt a tizenegy óra. Lemaradtak a temetésről, amelyért iderepültek Londonból.

Fél tizenkettőkor ismét kinyílt az ajtó. Hans Hoffmann állt a küszöbön.

– Beléphetnek a Német Demokratikus Köztársaság területére – mondta somolyogva, majd elment.

Dave és Fitz megkeresték az autójukat.

– Most már jobb, ha egyenesen a házhoz megyünk – mondta Fitz. Megadta a címet a sofőrnek.

Elhajtottak a Friedrichstraßén az Unter den Lindenig. A régi középületek szépek voltak, de a járdákon egy lelket sem lehetett látni.

– Uramisten! – döbbent meg Fitz. – Valamikor Európa egyik legforgalmasabb bevásárló utcája volt, és nézd meg most! Mint Merthyr Tydfil egy hétfői napon.

A Mercedes megállt egy lakóház előtt, amely jobb állapotban volt a többieknél.

– Úgy látom, Maud lánya tehetősebb a szomszédoknál – állapította meg Fitz.

– Walli apjának tévégyára van Nyugat-Berlinben – magyarázta

Dave. – Valamilyen módon innen is tudja igazgatni. Gondolom, még mindig jövedelmez.

Bementek a házba, kölcsönösen bemutatkoztak egymásnak. Walli szüleit – egy jóképű férfit és egy jelentéktelen, kemény arcú nőt – Wernernek és Carlának hívták. Húga, a szép Lili tizenkilenc éves volt, és egyáltalán nem hasonlított Wallira. Dave-et különösen Karolin érdekelte, akinek középen elválasztott, hosszú, szőke haja függönyként keretezte az arcát. Alice, a dal ihletője, félénk, négyéves kislány volt, a hajában a gyász jeléül fekete masnival. Karolin férje, Odo, valamivel idősebb volt, harminc körül járt. Divatosan hosszúra növesztette a haját, de papi gallért viselt.

Dave elmagyarázta, miért nem voltak ott a temetésen. Kevert nyelven beszélgettek, bár a németek jobban értettek angolul, mint az angolok németül. A család viselkedésén át-átütött a lappangó ellenérzés, amit Dave végül is megértett, hiszen Fitz nagyon csúnyán bánt a húgával, és Maud lánya gondolhatja, hogy késő már bocsánatot kérni. Viszont késő volt a szemrehányásokhoz is, ezért senki sem hozta szóba a félszáz éves elidegenedést.

Carla és Lili kávéval és süteménnyel kínálta a tucatnyi barátot és ismerőst, akik eljöttek a temetésre. Dave a gitárokról beszélgetett Karolinnal, és megtudta, hogy az asszony és Lili az underground sztárjai. Lemezt persze nem készíthettek, mert a dalaik a szabadságról szóltak, de a hallgatóik magnófelvételeket készítettek az előadásaikon, amelyeket kézről kézre adtak. Kicsit olyan volt, mint a *szamizdat* irodalom a Szovjetunióban. Beszélgettek a modern kazettákról. A fiú felajánlotta, hogy küld magnót és kazettákat, de Karolin azt felelte, hogy úgyis ellopnák a határon.

Dave szívtelen teremtésnek képzelte el Karolint, aki csak úgy szakított Wallival, és feleségül ment Odóhoz; ehhez képest meglepően

rokonszenvesnek találta. Kedvesnek, okosnak tűnt. Nagy szeretettel beszélgetett a fiúval, és mindent tudni akart az életéről.

Dave elmesélte, hogyan veszett össze Wallival. Karolint elszomorította a történet.

– Ez nem rá vall – mondta. – Sose volt az a léha típus. A lányok mindig buktak rá, hetente váltogathatta volna őket, de sose tett ilyet.

Dave a vállát vonogatta.

– Akkor megváltozott.

– És a volt menyasszonyod? Mi is a neve?

– Ursula, de mindenki Beepnek hívja. Őszintén szólva nem csodálom, hogy megcsalt. Fékezhetetlen. Részben ez teszi vonzóvá.

– Úgy látom, ma sem közömbös neked.

– Megőrültem érte. – Dave kitérő választ adott, mert nem volt biztos az érzéseiben. Dühös volt Beepre, aki felbőszítette az árulásával, de maga sem tudta, mit tenne, ha a lány vissza akarna kéredzkedni hozzá.

Fitz odajött hozzájuk.

– Dave, szeretném megnézni a sírt, mielőtt visszatérünk Nyugat-Berlinbe. Nem haragszol?

– Dehogy haragszom. – Dave fölállt. – Úgyis nemsokára indulnunk kellene.

– Ha beszélsz Wallival, kérlek, mondd meg neki, hogy csókolom – szólt Karolin. – Mondd meg, hogy nagyon várom a napot, amelyen találkozhat Alice-szal. Ha elég idős lesz, mesélni fogok neki az apjáról.

Wernernek, Carlának és Lilinek is volt valamilyen üzenete Walli számára. Dave úgy látta, muszáj lesz beszélnie Wallival, ha másért nem, hát azért, hogy átadja őket.

Búcsúzkodás közben Carla azt mondta Fitznek:

– Magával vihetne valamit emlékbe.

– Boldogan.

– Tudom is, mi legyen az. – Egy percre eltűnt, és egy régi, bőrkötésű fényképalbummal tért vissza. Fitz kinyitotta. Csupa monokróm kép volt benne, köztük néhány szépiaszínű, sokuk már kifakult. A magyarázatokat valószínűleg Maud írta hozzájuk nagy, kacskaringós betűivel. A legrégebbi egy pompás, vidéki kastély előtt készült.

– Ty Gwyn, 1905 – olvasta Dave. Ez volt a Fitzherbert család egykori

rezidenciája. Ma az aberoweni továbbképző bentlakásos iskolának adott otthont.

Fitz sírni kezdett, amikor meglátta Maudot és önmagát kisgyereknek. Könnyek futottak végig a pergamenné szikkadt, ráncos, öreg arcon, rá a makulátlanul fehér ing gallérjára. Alig bírta kimondani:

– A szép idők nem térnek vissza soha többé.

Elmentek. A sofőr kivitte őket egy sivár, tágas temetőbe, ahol megkeresték Maud sírját. A gödröt már betemették, a hant a méretében és megközelítőleg a formájában is szívfájdítóan emlékeztetett egy emberre. Fitz és Dave pár percig álltak egymás mellett, és nem szóltak. Csak a madárdal hallatszott.

Fitz megtörölte az arcát egy nagy, fehér zsebkendővel.

– Menjünk – mondta.

A határon ismét feltartóztatták őket. Hans Hoffmann mosolyogva végignézte, ahogy az autójukat átkutatják, őket pedig megmotozzák.

– Mit keresnek? – kérdezte Dave. – Miért csempésznénk ki bármit is Kelet-Németországból? Nincs maguknak semmijük, ami bárkinek is kellene!

Senki sem válaszolt neki.

Egy egyenruhás rendőr fogta az albumot, és átnyújtotta Hoffmann-nak.

Az hanyagul átlapozta, majd azt mondta:

– Ezt meg kell vizsgáltatnunk a szakértőinkkel.

– Természetesen – mondta szomorúan Fitz.

Az album nélkül kellett távozniuk.

Miközben elhajtottak, Dave hátranézett, és látta, amint Hans a szemétbe dobja az albumot.

George Jakes gyémántgyűrűvel a zsebében repült el Portlandból Los Angelesbe Verenához.

Eddig Bobby Kennedyt kísérte a kampánykörúton, és hét hete, Martin Luther King atlantai temetése óta nem találkozott a lánnyal.

George-ot összetörte az orgyilkosság. Dr. King a reménység ragyogó fáklyája volt a fekete amerikaiak számára, amely most kialudt. Meggyilkolta egy fehér fajgyűlölő, vadászpuskával. Kennedy elnök reményt adott a feketéknek, és őt is megölte egy puskás fehér ember. Mi értelme a politikának, ha a nagy embereket ilyen könnyen el lehet pusztítani? De

legalább Bobby még mindig megvan nekünk, gondolta George.

Verena még nála is mélyebben le volt sújtva. Ziláltan, értetlen dühvel viselkedett a temetésen. Az ember, akit csodált, imádott és hét éven át szolgált, nem volt többé.

George megütközött, amikor Verena nem kért az ő vigasztalásából. Ez nagyon fájt a férfinak. Csaknem ezer kilométerre éltek egymástól, de akkor is összetartoztak. Azzal vigasztalta magát, hogy Verena a bánattól ilyen elutasító. Majd csak elmúlik.

A lányt most már semmi sem kötötte Atlantához – King utódjának, Ralph Abernathynek nem akart dolgozni –, ezért kilépett. George azt hitte, be fog költözni az ő washingtoni lakásába, ám Verena minden magyarázat nélkül visszament a szüleihez Los Angelesbe. Talán időre volt szüksége a gyászhoz.

Vagy talán többre volt szüksége puszta invitálásnál ahhoz, hogy ott lakjon nála.

Ezért vitte a gyűrűt.

A következő előválasztás Kaliforniában volt, így George is meglátogathatta Verenát.

A LAX-en kölcsönzött egy fehér Plymouth Valiantot, egy olcsó kombit – sokba került a kampány –, és elrobogott a North Roxbury Drive-on Beverly Hillsbe.

Befordult a magas kapun, leparkolt a Tudor-stílusú ház előtt, amelyből számítása szerint kitelt volna öt igazi Tudor-kori ház. Verena szülei, Percy Marquand és Babe Lee úgy éltek, ahogy azt a sztároktól elvárják.

Szobalány nyitott ajtót, és bevezette George-ot a nappaliba, amelyben nem volt semmi Tudor-stílusú: fehér szőnyeg, légkondicionálás, plafontól padlóig érő ablak, amely egy úszómedencére nézett. A szobalány megkérdezte, óhajt-e inni valamit.

– Egy üdítőt szeretnék – felelte George. – Mindegy, milyet.

Verena belépett, és George szó szerint sokkot kapott tőle.

Lenyírta csodálatos afroját, a haja olyan rövid volt, mint a férfié. Fekete nadrágot, kék inget, bőrdzsekit, fekete barettet viselt. A Fekete Párducok egyenruháját.

George magába fojtotta az elszörnyedését, hogy megcsókolhassa. Verena nyújtotta az ajkát, de csak futólag, amiből a férfi tudhatta, hogy a

lelkiállapota nem változott meg a temetés óta. Már csak azt remélte, hogy a lánykérés fel fogja rázni.

Leültek egy égetett narancs, kankalin sárga és csokoládébarna örvénymintás kanapéra. A szobalány ezüsttálcán hozta be a hosszú pohárba töltött kólát jéggel. Miután kiment, George megfogta Verena kezét, és a haragját leküzdve megkérdezte, olyan gyengéden, ahogy csak bírta:

– Miért viseled ezt az egyenruhát?

– Nem nyilvánvaló?

– Nekem nem.

– Martin Luther King békés eszközökkel harcolt, és agyonlőtték.

Ez csalódás volt George-nak. Jobb érvre számított.

– Abraham Lincoln végigharcolt egy polgárháborút, és őt is lelőtték.

– A feketéknek joguk van rá, hogy megvédjék magukat. Senki más nem védi meg őket, különösen nem a rendőrség.

George alig bírta leplezni a megvetését az efféle eszmék iránt.

– Ti csak ijesztgetni akarjátok a fehér svábbogarat. Még soha semmit nem sikerült elérni ezzel a színfalhasogatással.

– Mit értünk el a békés eszközökkel? Feketék százainak a meglincselését és meggyilkolását, ezrek összeverését és bebörtönzését.

George nem akart veszekedni a lánnyal – épp ellenkezőleg, vissza akarta zökkenteni a normális formájába –, de most akaratlanul fölemelte a hangját.

– Továbbá az 1964-es polgárjogi törvényt, az 1965-ös választójogi törvényt, hat feketét a Kongresszusban, egyet a Szenátusban!

– A fehérek pedig azt mondják, hogy ennyi elég. Még senkinek sem sikerült átvernie a törvényt a lakhatási diszkrimináció ellen.

– Talán a fehérek attól félnek, hogy a csinos kertvárosaikban fegyveres Párducok grasszálnak majd gestapós szerelésben.

– A rendőrségnek kell a fegyver. Nekünk is szükségünk van rá.

George belátta, hogy ez a vita, amelynek színleg a politika a tárgya, valójában az ő kapcsolatukról szól, és ő éppen most veszíti el Verenát. Ha nem tudja lebeszélni a Fekete Párducokról, nem kaphatja vissza.

– Nézd, tudom, hogy a rendőrség Amerika-szerte tele van erőszakos fajgyűlölőkkel. De ezt a problémát azzal oldjuk meg, ha feljavítjuk a rendőrséget, és nem azzal, hogy lelőjük őket. Meg kell szabadulnunk az olyan politikusoktól, mint Ronald Reagan, akik bátorítják a rendőrségi

brutalitást.

– Nem vagyok hajlandó elfogadni egy olyan helyzetet, amelyben a fehéreknek vannak fegyvereik, nekünk pedig nincsenek!

– Akkor indíts kampányt, hogy szigorítsák a fegyverviselést, és legyen több fekete a rendőri vezetők között!

– Martin ebben hitt, és most halott!

Verena dacosan akarta mondani, de nem bírta erővel. Sírva fakadt.

George át akarta ölelni, de a lány ellökte magától. A férfi mégis igyekezett a lelkére beszélni.

– Ha meg akarod védeni a feketéket, gyere, dolgozz a mi kampányunknak – mondta. – Bobby lesz az elnök.

– Még ha győz is, a Kongresszus úgysem hagyja, hogy bármit is tegyen!

– Akadályozni próbálják majd, és politikai küzdelmet kell vívnunk, amelyben az egyik fél győz, a másik veszít. Amerikában így változnak a dolgok. Pocsék rendszer, de az összes többi rosszabb. És az a legrosszabb, amikor egymásra lövöldözünk.

– Ebben nem fogunk egyetérteni.

– Oké. – George lehalkította a hangját. – Korábban is voltak nézeteltéréseink, de akkor is szerettük egymást, ugye?

– Ez más.

– Ne mondd ezt!

– Az egész életem megváltozott.

George keményen ránézett, és meglátta az arcán a dac és a bűntudat áruló keverékét.

– Lefekszel az egyik Párduccal, ugye?

– Igen.

George úgy érezte magát, mintha egy nagy korsó hideg sört ivott volna meg egy hajtásra.

– Meg kellett volna mondanod.

– Most mondom.

– Uramisten! – George nagyon szomorú volt. A gyűrűt babrálta a zsebében. Vajon ott kell-e maradnia? – Felfogod, hogy hét éve diplomáztunk a Harvardon? – A sírás kerülgette.

– Tudom.

– Rendőrkutyák Birminghamben, *Van egy álmom* Washingtonban,

Johnson elnök támogatja a polgárjogokat, két orgyilkosság…

– És a feketék továbbra is a legszegényebb amerikaiak, a legvacakabb házakban laknak, a legsilányabb orvosi ellátást kapják – és többszörösen kiveszik a részüket a vietnami háborúból.

– Bobby változtatni fog mindezen.

– Nem, nem fog.

– De igen. És akkor meg foglak hívni a Fehér Házba, hogy ott ismerd be a tévedésedet.

Verena az ajtóhoz ment.

– Isten veled, George.

– Nem tudom elhinni, hogy így lesz vége.

– A szobalány majd kikísér.

George alig bírt gondolkozni. Hosszú évek óta szerette Verenát, és azt hitte, előbb-utóbb összeházasodnak. Most pedig a lány ejti egy Fekete Párducért. Noha nem éltek együtt, mindig könnyű volt elképzelnie, mit mond majd neki és hogyan becézi a legközelebbi találkozáson. Hát most egyedül maradt.

Bejött a szobalány.

– Erre parancsoljon, Mr. Jakes.

Gépiesen követte a hallba. A szobalány kinyitotta a bejárati ajtót.

– Köszönöm – mondta a férfi.

– Minden jót, Mr. Jakes.

George beült a kölcsönzött autójába, és elhajtott.

A kaliforniai előválasztás napján George kint volt Bobby Kennedyvel a filmrendező John Frankenheimer malibui házában. Délelőtt borús idő volt, de azért Bobby úszott egyet Daviddel, tizenkét éves fiával. Mindkettejüket elkapták és végighúzták a kavicsokon a kereszteződő hullámok, úgyhogy összekaristolva kerültek elő a tengerből. Ebéd után Bobby elterült két széken a medence mellett, és úgy elaludt, hogy még a szája is tátva maradt. George, ahogy kinézett a terasz üvegajtaján, látta a homlokán a tengeri kavicsok haragos vörös nyomát.

Bobbynak nem említette, hogy szakított Verenával, ezt csak az anyjának vallotta be. A kampánykörúton alig maradt ideje gondolkozni, Kalifornia nonstop loholás volt: repülőtéri tömegjelenetek, konvojok, hisztérikus

sokaságok, tömeggyűlések. George örült, hogy ilyen sok a dolga. Szerencséjére csak az elalvás előtti pár percben lehetett szomorú. De még olyankor is képzelt párbeszédeket folytatott Verenával, akit meggyőzött, hogy térjen vissza a törvényes politizáláshoz, és dolgozzon Bobbynak. Talán az eltérő nézeteik mutatják, hogy alapvetően nem illenek egymáshoz, de ő ezt sosem akarta elhinni.

Három órakor a tévé bemondta az első exit poll eredményeket. Bobby 49:41 arányban vezetett Gene McCarthy előtt. George ujjongott. Ha a nőmnél nem is győzök, a választáson még mindig győztes lehetek!

Bobby lezuhanyozott, megborotválkozott. Kék hajszálcsíkos öltönyt, fehér inget vett. Talán az öltöny tette, talán a megnőtt önbizalma, de George szemében elnökibbnek tűnt, mint valaha.

A homlokán csúnya volt a zúzódás, de John Frankenheimer talált a házban filmeknél használt profi sminket, és álcázta a foltot.

Fél hétkor Kennedy és kísérete autóba szállt, és elhajtott Los Angelesbe. Az Ambassador Szálló bálteremében már javában ünnepelték a győzelmet. George felkísérte Bobbyt az ötödik emeletre, a Királyi lakosztályba, amelynek tágas nappalijában száznál több barát, tanácsadó és kivételezett újságíró nyakalta a koktélokat és gratulált egymásnak. A lakosztályban az összes tévé be volt kapcsolva.

George és a legbizalmasabb tanácsadók követték az egyik hálószobába Bobbyt, aki szokása szerint elegyítette a bulizást a kőkemény politizálással. Ma Kaliforniával együtt szerény előválasztási eredményt ért el Dél-Dakotában, Hubert Humphrey szülőhelyén, és ezután biztosra vette, hogy meghódítja New Yorkot, ahol eleve azzal az előnnyel indult, hogy az állam egyik szenátora volt.

– Megverjük McCarthyt, az istenfáját! – örvendezett. Letelepedett a padlóra az egyik sarokban, ahonnan fél szemmel figyelhette a tévét.

George kezdett aggódni a konvenció miatt. Hogyan tükröződhetne Bobby népszerűsége az olyan delegátusok szavazataiban, akiknek az államaiban nem volt előválasztás?

– Humphrey keményen dolgozik az olyan államokban, mint Illinois, ahol Daley polgármester dönti el, hogyan szavazzanak a küldöttek.

– Ja – mondta Bobby –, de végül még a Daley-félék sem hagyhatják figyelmen kívül a közvéleményt. Ők is győzni akarnak. Hubert nem győzheti

le Nixont, de én igen.

– Igaz, de tudják ezt a demokraták szürke eminenciásai?

– Augusztusra tudni fogják.

George osztotta Bobby véleményét, hogy sikerült meglovagolniuk a sárkányt, csak ő túl élesen látta, milyen veszélyek várnak rájuk az úton.

– McCarthynak vissza kell vonulnia, hogy Humphrey legyőzésére összpontosíthassunk. Meg kell egyeznünk McCarthyval.

Bobby a fejét rázta.

– Az alelnökséget nem ajánlhatom föl neki, mert katolikus. A reformátusok egy katolikust talán megszavaznak, de kettőt már nem.

– Akkor kínálja fel neki a legrangosabb minisztériumot.

– A belügyet?

– Ha most kiszáll.

Bobby a szemöldökét ráncolta.

– Nehéz elképzelnem, hogy együttműködne a Fehér Házzal.

– Ha nem győz, nem kerül be a Fehér Házba. Tapogatózzak?

– Ezen hadd gondolkozzak még.

– Természetesen.

– Akarsz tudni valamit, George? – kérdezte Bobby. – Először érzem azt, hogy nem úgy vagyok itt, mint Jack öccse.

George mosolygott. Nagy lépés!

Kiment a nappaliba, hogy beszéljen az újságírókkal, és egy cseppet sem ivott. Bobby közelében jobban szeretett színjózan maradni. Maga Bobby nem vetette meg a bourbont, de nagyon feldühítette, ha a csapata nem állt a helyzet magaslatán, és csúnyán le tudta kapni a tíz körméről azt, aki cserbenhagyta. George csupán akkor nyúlt szeszhez, ha Bobby jó messze volt.

Még akkor is tökéletesen tiszta volt a feje, amikor éjfél előtt pár perccel lekísérte Bobbyt a bálterembe, ahol meg kellett tartania a győzelmi szónoklatot. Ethel, Bobby felesége istenien festett a narancsszín-fehér miniruhában és fehér sztrecs nadrágjában, noha a tizenegyedik gyereküket várta.

A tömeg tombolt, mint rendesen. Az összes Kennedy fiú szalmakalapot viselt, a lányok kék szoknyából, fehér blúzból, széles vörös Kennedy-övből álló egyenruhát. A rezesbanda a kampány indulóját bőgte. A nagy erejű tévés

reflektorok még jobban felfűtötték a terem levegőjét. Bill Barry, a testőr utat tört a sokaságban Bobbynak és Ethelnek. Ifjú támogatóik feléjük nyújtogatták a karjukat, rángatták a ruhájukat, amíg oda nem értek egy kis dobogóhoz. Az egymást taposó fotósok rátettek még egy lapáttal a káoszra.

A tömeghisztéria problémát jelentett George-nak és a munkatársaknak, de Bobby ebből merítette az erejét. Ez a képessége, hogy így fel tudja korbácsolni az emberek érzelmeit, ez fogja bejuttatni a Fehér Házba.

Bobby megállt egy bokorra való mikrofon mögött. Nem íratott beszédet, csak néhány jegyzetet. A szónoklata nem csillogott, de ez senkit sem érdekelt.

– Nagy ország vagyunk, önzetlen ország, együtt érző ország – mondta. – Ez lesz az alapelvem, amelynek szellemében indulni fogok az elnökválasztáson. – Beszédében nem volt ihlető erő, de a sokaság túlságosan imádta ahhoz, hogy ezzel törődjön.

George úgy döntött, hogy a szónoklat után már nem kíséri el Bobbyt a Factory diszkóba. A táncoló párok látványa csak még jobban emlékeztetné a magányára. Inkább jól kialussza magát, mielőtt holnap reggel elrepül New Yorkba, hogy beindítsa az ottani kampányt. A munka a legjobb gyógyszer a fájó szívre.

– Köszönetem mindazoknak, akik lehetővé tették ezt az estét – mondta Bobby. – Felvillantotta a churchilli V betűt. A nagyteremben fiatalok százai utánozták a gesztust. Lenyúlt a dobogóról, hogy megszorítson a feléje nyújtott kezek közül néhányat.

Csakhogy most becsúszott egy gikszer. A sajtóval egy közeli teremben kellett volna találkoznia, de George látta, hogy Bill Barry képtelen lesz utat nyitni a hisztérikus lányok között, akik kórusban visították:

– Bobbyt akarjuk! Bobbyt akarjuk!

A problémát egy szállodai alkalmazott oldotta meg, aki a főpincérek formaruháját viselte. Egy lengőajtóra mutatott, amely nyilvánvalóan a személyzeti helyiségeken keresztül vezetett a sajtószobába. Bobby és Ethel követték a félhomályos folyosóra, George, Bill Barry és a kíséret többi tagja utánuk iramodott.

George azon tépelődött, mikor hozhatja szóba legközelebb Bobby-nak, hogy meg kell egyeznie Gene McCarthyval. Ő úgy látta, hogy stratégiai szempontból ez a legfontosabb. Ám Kennedyéknél fontosak a személyes

kapcsolatok. Ha Bobby össze tudott volna barátkozni Lyndon B. Johnsonnal, minden másképp alakul!

A folyosó egy fényesen kivilágított tálalóba vezetett, ahol rozsdamentes acél gőzasztalok villogtak egy irdatlan jégszekrény mellett. Egy rádióriporter menet közben készített interjút Bobbyval:

– Szenátor úr, hogyan akar szembeszállni Mr. Humphreyval?

Bobby, amíg keresztülvágott a tálalón, sorra kezelt a mosolygó alkalmazottakkal. Egy fiatal konyhai kisegítő elfordult egy tálcaállványtól, mintha Bobbyt akarná üdvözölni.

Azután az iszonyat villámfényében George meglátta a kezében a pisztolyt.

Rövid csövű, kis fekete revolver volt.

Az ember célba vette Bobby fejét.

George ordításra nyitotta a száját, de a lövés megelőzte.

A kis fegyver olyan hangot adott, ami inkább pukk volt, mint bumm.

Bobby az arcához kapott, visszatántorodott, és hanyatt esett a betonpadlón.

– Nem! Nem! – üvöltötte George. – Ez nem történhet meg! Nem történhet meg még egyszer!

Újabb lövések ropogtak, mintha begyújtottak volna egy kínai csillagszórót. Valami megcsípte George karját, de ő ügyel sem vetett rá.

Bobby szétvetett lábakkal, kezét a feje fölé emelve nyúlt el a jégszekrény mellett. A szeme nyitva volt.

Az emberek ordítottak és sikoltottak.

– Kennedy szenátort meglőtték! Kennedy szenátort meglőtték! Lehetséges ez? Lehetséges ez? – hadarta a mikrofonba a riporter.

Többen is ráugrottak a merénylőre.

– Vegyétek el tőle a fegyvert! – ordította valaki. – Vegyétek el a fegyvert! – George látta, amint Bill Barry ököllel arcul üti a merénylőt.

Letérdelt Bobby mellé. Bobby élt, de a közvetlenül a füle mögött tátongó sebből ömlött a vér. George meglazította a nyakkendőjét, hogy könnyebben tudjon lélegezni. Valaki más egy összehajtogatott kabátot csúsztatott Bobby feje alá.

– Istenem, ne… Jézusom, ne… – nyöszörgött egy férfihang.

Ethel átkönyökölte magát a tömegen, George mellé térdelt, és a férjét szólongatta. Bobby arcán átvillant a felismerés. Beszélni próbált. George-

nak úgy rémlett, azt kérdezi: „Senkinek sem esett baja?” Ethel megsimogatta az arcát.

George körülnézett. Nem állapíthatta meg, hogy eltalált-e még valakit a sorozat. Majd a karjára tévedt a pillantása. Öltönyének ujja felszakadt, a lyukból vér szivárgott. Eltalálták. Most, hogy észrevette, iszonyúan fájni kezdett a seb.

Nyílt a túlsó ajtó, a sajtószobából beözönlöttek a riporterek és a fotósok. Az operatőrök megrohanták Bobby körül az embergyűrűt, egymást lökdösték, felmásztak a tűzhelyekre és a mosogatókra, hogy jobb felvételeket készíthessenek a vérző áldozatról és megrendült feleségéről.

– Hagyják már levegőhöz jutni! – rimánkodott Ethel. – Hadd kapjon már levegőt!

Befutottak a mentősök a hordággyal. Megragadták Bobby vállát és lábát.

– Ó, ne, ne… – jajdult fel gyönge hangon Bobby.

– Finoman! – rimánkodott Ethel. – Finoman!

Bobbyt ráemelték a hordágyra, és leszíjazták.

A szeme becsukódott.

Nem is nyílt ki többé.

45. fejezet

Azon a nyáron Gyimka és Natalja szélesre tárta az ablakokat, hogy bejöjjön a napfény, és kifestették a lakást, ami a szükségesnél hosszabb ideig tartott, mert folyton abbahagyták a munkát, hogy szexeljenek. Natalja rongyos kendő alá rejtette feltűzött, nagyszerű sörényét, és a szeretője kirojtosodott gallérú, ócska ingét viselte, de a sortja feszült, és ahányszor Gyimka meglátta a létrán, mindannyiszor meg kellett csókolnia. Olyan gyakran húzta le az asszonyról a sortot, hogy Natalja egy idő után megvált tőle, csak az inget hagyta magán, de attól csak még többet szexeltek.

Addig nem házasodhattak össze, amíg Natalját el nem választják Nyiktól. A látszat kedvéért az asszony a saját csepp lakásában élt, de nem hivatalosan már elkezdték közös életüket Gyimka fészkében. Átrendezték a bútorokat úgy, ahogy az Nataljának tetszett, és vásároltak egy pamlagot. Kialakult a napirendjük: Gyimka reggelit készített, Natalja vacsorát főzött; Gyimka kifényesítette az asszony cipőjét, Natalja vasalta a férfi ingeit; Gyimka a húst szerezte be, Natalja a halat.

Nyiket sose látták, de Natalja kezdett valami kapcsolatfélét kialakítani Nyinával. Gyimka elvált felesége előlépett Pusnoj marsall hivatalos szeretőjévé, és a hétvégi háziasszony szerepét töltötte be a dácsában, amikor a marsall legbizalmasabb barátai jöttek látogatóba, és néhányuk magával hozta a *saját* hivatalos kitartottját. Gyimkának fogalma sem volt, hogyan rendezte ezt el Pusnoj a feleségével, azzal a rokonszenves, idős asszonnyal, akivel a hivatalos rendezvényeken mutatkozott. Ha Nyina vidéken töltötte a hétvégét, Gyimka és Natalja vigyázott Grisára. Natalja először feszengett, mert neki sose születtek gyerekei, ugyanis Nyik utálta őket. Ám Grisát hamar megszerette, annál is inkább, mert a kisfiú sokban hasonlított az apjára, és nem meglepő módon az is kiderült, hogy belőle sem hiányoznak az anyai ösztönök.

A magánélet boldog volt, a közélet annál kevésbé. A Kreml dogmatikusai csak színlelték, hogy elfogadják a csehszlovákiai kompromisszumot. Amint Koszigin és Gyimka visszatért Prágából, a konzervatívok azonnal munkához láttak, hogy aláássák az egyezményt, és sürgették a megszállást, amely

mindenestül elsöpörné Dubceket és reformjait. Egész júniusban és júliusban zajlott a heves vita a moszkvai hőségben és a Fekete-tenger partján lengedező hűvös szélben, a dácsákban, ahova a kommunista párt elitje elvándorolt nyári vakáció idején.

Gyimkának nem is annyira Csehszlovákia volt a fontos, hanem a fia és a világ, amelyben fel fog nőni. Tizenöt év múlva Grisa egyetemre megy, húsz év múlva dolgozni fog, huszonöt év múlva saját gyerekei lehetnek. Jobb lesz-e addigra a szovjet rendszer, hasonlít-e majd Dubcek ideáljára az emberarcú szocializmusról? Vagy ugyanaz a zsarnokság marad, amelyben a KGB kegyetlensége szavatolja az állampárt megfellebbezhetetlen tekintélyét?

Leonyid Brezsnyev főtitkár dühítő módon semleges maradt. Gyimka nagyon megutálta Brezsnyevet, aki borzasztóan félt, hogy a vesztes pártjára talál állni, ezért kizárólag akkor döntött, amikor már látszott, merre billen a mérleg nyelve. Nem volt se álma, se bátorsága, se terve, hogy miként tehetné jobb országgá a Szovjetuniót. Nem volt vezetőnek való.

A konfliktus a Politikai Bizottság kétnapos ülésén érte el a forrpontot. Ez az értekezlet augusztus 15-én, csütörtökön kezdődött. A hivatalos ülés szokás szerint a közhelyek udvarias szajkózásából állt. Az igazi csaták a tanácstermen kívül zajlottak.

Gyimka a napsütötte parkolóban, a várakozó autók és limuzinok között csapott össze Jevgenyij Filipovval a hajdani Tanács sárga-fehér palotája előtt.

– Csak nézze meg, miket jelent a KGB Prágából! – méltatlankodott Filipov. – Ellenforradalmi diákgyűlések! Klubok, ahol nyíltan vitatkoznak a kommunizmus megbuktatásáról! Titkos fegyverraktárak!

– Részemről nem hiszek el minden mesét – felelte Gyimka. – Igaz, vannak viták a reformokról, de a veszélyeket eltúlozzák a megbukott és félreállított vezetők. – Andropov, a KGB keményvonalas parancsnoka agyalta ki a fantasztikus jelentéseket a konzervatívok fölhergelésére. Gyimkának persze volt annyi esze, hogy ezt ne mondja ki.

Neki megbízható adatforrása volt a nővére személyében. Tánya Prágából küldözgetett óvatosan semmitmondó cikkeket a TASZSZ-nak, miközben olyan jelentésekkel látta el Gyimkát és Koszigint, amelyekből megtudhatták, hogy Dubcek a vén apparatcsikokat leszámítva az egész cseh nép hőse.

Egy zárt társadalomban úgyszólván lehetetlen megtudni az igazságot. Az oroszoknál rengeteget hazudtak. A Szovjetunióban szinte minden dokumentum valótlan volt, akár gazdasági előrejelzés volt, akár kihallgatási jegyzőkönyv, akár a termelékenységi mutatókról szólt, akár az átfogó külpolitikai helyzetről. Az emberek azt suttogták, hogy az újságokban egyedül a rádió- és a tévéműsor mond igazat.

– Még mindig nem tudom, mi sül ki ebből – mondta péntek este Natalja, aki még mindig Andrej Gromiko külügyminiszter mellett dolgozott. – A Washingtonból érkező összes jel arra utal, hogy Johnson elnök semmit sem fog tenni, ha megszálljuk Csehszlovákiát. Túl sok baja van otthon – zavargások, gyilkosságok, Vietnam és egy elnökválasztás.

Erre az estére végeztek a festéssel. A padlón ültek, és megosztoztak egy üveg sörön. Nataljának egyetlen festékfolt sárgállott a homlokán, ami valamiért őrülten kívánatossá tette. Gyimka éppen azt fontolgatta, hogy máris csinálják-e, vagy előbb mosakodjanak le, és feküdjenek ágyba, amikor a nő azzal folytatta:

– Mielőtt összeházasodunk…

Ez nem sok jót ígért.

– Igen?

– Beszélnünk kellene a gyerekekről.

– Ezt az előtt kellett volna megtennünk, hogy ész nélkül végigszeretkeztük a nyarat. – Egyszer sem használtak fogamzásgátlót.

– Igen, de neked már van gyereked.

– Gyerekünk. A miénk. Te leszel a pótanyja.

– Én pedig nagyon szeretem. Könnyű szeretni egy fiút, aki ennyire hasonlít rád. De mit szólnál még többhöz?

Gyimka látta rajta, hogy valamiért aggasztja ez a kérdés. Meg kell nyugtatnia. Letette a sört, átölelte Natalját.

– Imádlak, és szeretnék gyerekeket tőled.

– Ó, hála az égnek! – mondta az asszony. – Ugyanis állapotos vagyok.

Prágában nehéz volt újsághoz jutni – mint azt Tánya megtapasztalta ironikus módon annak következtében, hogy Dubcek eltörölte a cenzúrát. Régebben kevesen bajlódtak azzal, hogy az államilag cenzúrázott sajtó ízetlen és hazug jelentéseit olvassák. Most, amikor a lapok elmondhatták az

igazságot, nem lehetett annyi példányt nyomtatni, amennyi kielégítette volna az igényeket. Tányának korán kellett kelnie, hogy megvásárolhassa a lapokat, mielőtt az utolsó darabig elfogynának.

A televízió is felszabadult. Az aktuális politikai műsorokban munkások és diákok bírálták és gáncsolták a minisztereket. A titkosrendőröket szembesítették a volt politikai foglyokkal, akiket ők börtönöztek be. Minden nagyobb szálloda halljában gyakran kisebb tömeg verődött össze a tévé körül, és mohón figyelték a képernyőn zajló vitát.

Hasonló eszmecserékre került sor minden kávéházban, gyári étkezőben, városházán. Az embereknek, akik kénytelenek voltak húsz éven át magukba fojtani az igazi érzéseiket, hirtelen szabad lett elmondaniuk, ami a szívüket nyomta.

A felszabadultság ragályos volt. Tánya már majdnem elhitte, hogy a régi kor lezárult, nincs több veszély. Folyamatosan emlékeztetnie kellett magát, hogy Csehszlovákia még mindig kommunista ország titkosrendőrséggel és kínzókamrákkal.

Nála volt Vaszilij első regényének gépelt másolata.

Röviddel az előtt kapta meg, hogy elutazott Moszkvából, ugyanúgy, mint az első novellát: a munkahelye előtt, az utcán nyomta a kezébe egy idegen, aki nem volt hajlandó válaszolni a kérdésekre. Ezt is apró betűkkel írták, kétségtelenül azért, hogy takarékoskodjanak a papírral, és maróan gúnyos címet adtak neki: *Egy szabad ember.*

Tánya az egészet átgépelte légipostai papírra. Feltételeznie kellett, hogy a poggyászát felnyitják. Noha ő a TASZSZ megbízható riportere volt, ez nem zárta ki a lehetőséget, hogy felforgatnak majd minden hotelszobát, ahol megszáll, és a prágai óvárosban kiutalt lakását is alaposan átkutatják. Éppen ezért ravasz rejtekhelyei agyalt ki az írásnak – *ő* legalábbis annak gondolta. Ettől függetlenül rettegés volt az élete. Mintha egy atombombát dugdosott volna. Alig várta, hogy megszabaduljon tőle.

Összebarátkozott egy brit újság prágai tudósítójával.

– Van egy szerkesztő a londoni Rowley Publishing kiadónál, aki a kelet-európai regények fordítására szakosodott – mondta neki az első alkalmas pillanatban. – Szeretném meginterjúvolni a cseh irodalomról. Átadná neki ezt az üzenetet?

Veszélyes játékot űzött, mert így lenyomozható kapcsolatot létesített maga

és Anna között, de valamennyi kockázatot vállalnia kellett, és ez igazán minimálisnak tetszett.

Két héttel később megkereste a brit újságíró.

– Anna Murray jövő kedden Prágába jön – újságolta. – Az ön telefonszámát nem adhattam meg neki, mivel nem ismerem, de Miss Murray a Palace Hotelban száll meg.

Kedden Tánya felhívta a szállodát, és üzenetet hagyott Annának. „Jakub négykor vár a Húsz-szobornál.” Húsz Jánost, a középkori tudóst máglyán égettette meg a pápa, mert azt merte hirdetni, hogy cseh nyelven kellene mondani a misét. Húsz, akinek a szobra az óváros főterén állt, azóta is az idegen zsarnoksággal dacoló ellenállást jelképezte a csehek számára.

Mivel a titkosrendőrség ügynökei különös érdeklődést tanúsítottak a nyugati szállóvendégek iránt, Tánya feltételezte, hogy minden üzenetet megmutatnak nekik, vagyis ott ólálkodhatnak Húsz emlékművénél, hogy lássák, kivel találkozik Anna. Ő tehát nem ment el a szoborhoz, hanem az utcán lépett oda a térre tartó Annához, és a markába nyomott egy darab papírt, amelyre egy óvárosi étterem címét és az üzenetet írta: „Holnap 20:00. Foglalt asztal Jakub névre.”

Persze így is lehetséges, hogy Annát követik a szállodájából az étterembe, de nem valószínű: a titkosrendőrségnek nem volt elég embere, hogy percről percre kövesse az összes külföldit. Tánya ennek ellenére sem lazított az éberségen. Azon az estén buggyos bőrdzsekit vett, noha meleg volt az idő. Korábban érkezett az étterembe, és nem ahhoz az asztalhoz ült, amelyet lefoglalt. Lehajtotta a fejét, amikor Anna megérkezett, és a pillái alól figyelte, ahogy leereszkedik a székre.

Annáról ordított, hogy nyugati. Kelet-Európában senki sem öltözik ilyen elegánsan. Sötétvörös nadrágkosztümje szalonban készült, direkt az ő buja alakjára. Gyönyörű, tarka nyaksálja csakis párizsi lehetett. Sötét haját, szemét zsidó anyjától örökölhette. Tánya úgy nézte, közel járhat a harminchoz, de azok közé a nők közé tartozott, akik csak szebbek lesznek a korral.

Senki sem követte Annát az étterembe. Tánya még tizenöt percig nem mozdult, csak figyelte az érkezőket. Közben Anna rendelt egy palack magyar rizlinget, és elszopogatott egy pohárral. Négyen jöttek ez alatt a negyedóra alatt, egy idős házaspár és egy kamasz szerelmespár, egyikük sem tűnt

titkosrendőrnek. Végül Tánya fölállt, átült Annához a foglalt asztalnál, és a széke támlájára borította a dzsekijét.

– Köszönöm, hogy eljött – mondta.

– Szót sem érdemel. Boldogan jöttem.

– Akkor is nagy út.

– Tízszer is megtenném, hogy találkozhassak a nővel, aki megajándékozott a *Fagyással.*

– Írt egy regényt.

Anna elégedett sóhajjal hátradőlt.

– Reméltem, hogy ezt fogja mondani. – Bort töltött Tánya poharába. – Itt van?

– Elrejtve. Oda fogom adni, mielőtt távozunk.

– Oké – mondta Anna zavartan, mert nem látott semmi kéziratfélét, de tudomásul vette, amit Tánya mondott. – Nagy örömet szerzett nekem.

– Mindig tudtam, hogy zseniális a *Fagyás* – tűnődött Tánya –, de még én sem számítottam erre a nemzetközi sikerre. A Kremlben tombolnak miatta, annál inkább, mert még mindig nem jutottak a nyomára, hogy ki a szerzője.

– Ugye tudja, hogy a szerzőnek egy vagyon jár jogdíjban?

Tánya a fejét rázta.

– Ha Nyugatról kapna pénzt, az abban a pillanatban elárulná.

– Jó, akkor majd egy napon. London legnagyobb irodalmi ügynökségét kértem föl a képviseletére.

– Mi az az irodalmi ügynök?

– Valaki, aki ellátja a szerző érdekvédelmét, megbeszéli a szerződéseket, és gondoskodik róla, hogy a kiadó időben fizessen.

– Még sose hallottam ilyesmiről.

– Bankszámlát nyitottak Ivan Kuznyecov nevére. De azért majd el kellene gondolkoznia rajta, hogy nem akarja-e befektetni a pénzt valahogyan.

– Mennyi az a pénz?

– Több mint egymillió font.

Tánya elhűlt. Vaszilij, ha hozzájuthatna ahhoz a pénzhez, a leggazdagabb ember lenne a Szovjetunióban.

Vacsorát rendeltek. A prágai vendéglátás jelentősen javult az utóbbi hónapokban, de még mindig hagyományos stílusban főztek. A sűrű mártásban úszó marhahúst és a szeletelt knédlit cukrozatlan tejszínhabbal és egy kanál

áfonyalekvárral garnírozták.

– Mi fog történni itt Prágában? – kérdezte Anna.

– Dubcek meggyőződéses kommunista, aki nem akarja kiléptetni az országát a Varsói Szerződésből, ezért nem jelent igazi veszélyt Moszkva szempontjából, ám a Kreml őshüllői nem így látják. Senki sem tudja, mi fog történni.

– Önnek vannak gyerekei?

– Ez a kulcskérdés – mosolygott Tánya. – Mert mi talán dönthetünk úgy, hogy elszenvedjük a szovjet rendszert, ha cserébe csendesen eléldegélhetünk, de van-e jogunk ennyi elnyomást és nyomorúságot hagyományozni a következő nemzedékre? Nem, nincsenek gyerekeim, de van egy unokaöcsém, Grisa, az ikertestvérem fia, akit szeretek. Ma reggel pedig kaptam egy levelet, amelyben a fivérem elújságolta, hogy a leendő második felesége máris állapotos, vagyis hamarosan lesz egy unokahúgom vagy egy második unokaöcsém. Az ő érdekükben remélnem kell, hogy Dubceknek sikerülni fog, amibe belevágott, és más kommunista országok is követik majd a cseh példát. Ám a szovjet rendszer zsigerből konzervatív, sokkal ellenállóbb minden változással szemben, mint a kapitalizmus. Hosszú távon ez lehet a legsúlyosabb fogyatékossága.

Vacsora végeztével Anna megkérdezte:

– Ha már nem fizethetünk a szerzőnek, legalább valami ajándékot átadna neki a nevünkben? Szeretne valamit Nyugatról?

Vaszilijnak írógépre lett volna szüksége, ám az lebuktatta volna.

– Egy pulóverre – felelte Tánya. – Igazi jó meleg, vastag pulóverre. Örökké fázik. És néhány alsóra, olyanra, aminek hosszú ujja és szára van.

Anna elhűlt ettől a bepillantástól Ivan Kuznyecov világába.

– Holnap utazom Bécsbe. A legjobb minőséget vásárolom meg neki.

Tánya elégedetten bólintott.

– Akkor találkozzunk ugyanitt jövő pénteken?

– Igen.

Tánya felállt.

– Külön kell távoznunk.

Pánik villant föl Anna arcán.

– És a kézirat?

– Vegye föl az én dzsekimet – felelte Tánya. Annán feszülni fog egy

kicsit, mert teltebb nála, de azért nem kelt gyanút benne. – Ha megérkezik Bécsbe, bontsa ki a bélést. – Kezet rázott Annával. – Ne veszítse el – figyelmeztette. – Nincs másolatom.

Valamikor éjszaka arra ébredt, hogy rázkódik az ágya. Rémülten ült fel, azt hitte, a titkosrendőrség jött érte, hogy letartóztassa. Amikor felkapcsolta a villanyt, látta, hogy egyedül van, de nem álmodott. Éjjeliszekrényén táncolt Grisa bekeretezett fényképe, tükörasztalának üveglapján csilingeltek az apró sminkes tégelyek.

Kiugrott az ágyból, a nyitott ablakhoz ment. Az ég már szürkült. A robaj a közeli főutcáról jött, de innen nem látszott, mi okozza. Bizonytalan szorongás töltötte el Tányát.

Nézte, hol a bőrdzsekije, azután eszébe jutott, hogy odaadta Annának. Gyorsan farmerbe-pulóverbe bújt, felrántotta a cipőjét, kisietett a lakásból. A korai óra ellenére már emberek voltak az utcán. Sietni kezdett a zaj irányába.

A főutcán megtudta, mi történt.

Tankok adták azt a hangot. Lassan, de feltartóztathatatlanul haladtak az utcán. A tankokon szovjet katonák ültek, többnyire fiatalok, szinte suhancok még. Tánya, ahogy végignézett a pirkadati puha fényben az utcán, tankok tucatjait, sőt talán százait látta, az oszlop olyan hosszú volt, hogy végigért a Károly hídon, és azon is túl. A járdákon kis csoportokba verődött cseh férfiak és asszonyok álltak, sokan még hálóruhában, és csak nézték iszonyodó értetlenséggel, ahogy lerohanják a városukat.

Tánya megértette, hogy a Kremlben győztek a konzervatívok. A Szovjetunió megszállta Csehszlovákiát. A reform és a remény rövid tavasza véget ért.

Tekintete találkozott a mellette álló, középkorú asszonyéval, aki ugyanolyan hajhálót viselt, amilyet az ő anyja szokott feltenni éjszakára. A cseh asszony arcán patakzottak a könnyek.

Tánya ekkor érezte, hogy nedves az arca, és rájött, hogy ő is sír.

Egy héttel az után, hogy Prágába bedübörögtek a tankok, George Jakes egy szál gatyában ücsörgött washingtoni lakása díványán, és nézte a tévében a közvetítést a demokraták chicagói konvenciójáról. Ebédre dobozos

paradicsomlevest melegített, és egyenesen a lábosból kanalazta ki, azután otthagyta a pirosan alvadó maradékot a kisasztalon.

Tudta ő, hogy mit kellene tennie. Ki kellene csípnie magát öltönybe, ki kellene mozdulnia a házból, kerítenie kellene magának egy új állást meg egy új nőt, elölről kellene kezdenie az életét.

Épp csak nem látta, mi értelme.

Hallott már a depresszióról, és tudta, hogy ez az.

Csak mérsékelten zökkentette ki a chicagói rendőrség ámokfutásának látványa. Pár száz tüntető békésen üldögélt az úton a kongresszusi központ előtt. A rendőrség gumibottal esett nekik, úgy ütötték-vágták őket, mintha nem tudnák, hogy élőben közvetített súlyos testi sértést követnek el – vagy, ami valószínűbb, tudták, de fütyültek rá.

Valaki, vélhetőleg Richard Daley polgármester elengedte a kutyákat a pórázról.

George lanyhán elemezgette a politikai következményeket. Most alighanem vége az erőszakmentesség politikai stratégiájának. Martin Luther King és Bobby Kennedy egyaránt tévedett, és most mindketten halottak. A Fekete Párducoknak van igazuk. Daley polgármester, Ronald Reagan kormányzó, George Wallace elnökjelölt és az összes fajgyűlölő rendőrfőnökük bevetné az erőszakot bárki ellen, aki nem az ő szájuk íze szerinti elveket vall. A feketéknek fegyverekre van szükségük, hogy megvédjék magukat. Továbbá fegyverre van szüksége mindenkinek, aki szembe akar menni az amerikai társadalom elefántbikáival. Itt, Chicagóban a rendőrség úgy bánik a középosztálybeli srácokkal, ahogy mindig is bántak a feketékkel. Ezen változtatni kell.

Csöngettek. George értetlenül ráncolta a homlokát. Nem várt látogatót, senkivel sem akart beszélgetni. Elengedte a füle mellett a hangot, azt remélve, hogy magától elmegy a látogató. Ismét csengettek. És ha nem lennék itthon?, gondolta George. Honnan tudnák meg, hogy itt vagyok? De harmadszor már szó szerint rátenyereltek a csengőre, és George belátta, hogy az ott nem fogja feladni.

Ajtót nyitott. Az anyja állt a küszöbön egy letakart serpenyővel.

Jacky végigmérte a fiát.

– Sejtettem! – közölte, majd invitálás nélkül bevonult a lakásba.

Betette az edényt a sütőbe, feljebb csavarta a hőfokot.

– Zuhanyozz le – parancsolta. – Borotváld meg azt a fancsali képedet, és vegyél már fel valami tisztességes ruhát!

George fontolgatta, hogy vitatkozni fog, de nem volt energiája. Könnyebb volt engedelmeskedni.

Jacky rendet rakott a nappaliban, kivitte a leveses lábost a mosogatóba, összehajtogatta az újságokat, ablakot nyitott.

George bemenekült a szobájába. Ledobta az alsónadrágját, zuhanyozott, megborotválkozott. Úgysem számít. Holnaptól ismét elengedi magát.

Khaki nadrágot vett legombolt gallérú, kék inggel, majd visszament a nappaliba. Azt meg kell adni, hogy az anyja főztjének finom illata volt. Jacky már megterített.

– Asztalhoz – mondta. – Kész a vacsora.

Csirkét sütött tejszínes paradicsommártásban, apró, zöld erős-paprikával fűszerezve, ráolvasztott, ropogós sajttal a tetején. George nem tudott ellenállni. Bevágott két tányérral. Utána az anyja elmosogatott, ő törölgetett.

Jacky leült mellé, hogy együtt nézzék a közvetítést a konvencióról. Éppen Abraham Ribicoff szenátor beszélt George McGovernről, mint az utolsó percben bedobható, békepárti elnökjelöltről:

– Ha George McGovern lenne az Egyesült Államok elnöke, nem kellene eltűrnünk Chicago utcáin a gestapós viselkedést.

– Hú, most megadta nekik! – mondta Jacky.

Halálos csönd lett a teremben. Az operatőr ráközelített Daley polgármesterre, aki olyan volt a kigúvadó szemével, löttyedt pofazacskójával és a zsírhurkákból álló nyakával, mint egy óriási béka. Daley – akárcsak a rendőrök – egy pillanatra megfeledkezett arról, hogy élőben közvetítik, és vadul ráordított Ribicoffra.

A mikrofonok nem vették a hangját.

– Kíváncsi lennék, mit mondott – merengett George.

– Majd én lefordítom – mondta Jacky. – Tudok szájról olvasni.

– Nem is mesélted!

– Amikor kilencéves voltam, csak úgy megsüketültem. Elég sokáig tartott kideríteni, mi bajom. Végül megoperáltak, és visszajött a hallásom. De a szájról olvasást azóta sem felejtettem el.

– Oké, mama, bizonyítsd be! Mit mondott Daley polgármester Abe Ribicoffnak?

– Azt mondta: „Menj a picsába, te bibsi szardarab!” Ezt mondta.

Walli és Beep a chicagói Hiltonban szállt meg, a tizenötödik emeleten, ahol McCarthy kampányközpontja volt. A konvenció utolsó napján, csütörtök éjszaka kedvetlenül, csüggedten tértek vissza a szállásukra. Veszítettek. A demokraták Hubert Humphreyt, Johnson alelnökét jelölték elnöknek. A választási küzdelem két olyan ember között dől el, akik egyaránt támogatják a vietnami háborút.

Még csak spanglijuk sem volt, hogy szívhassanak. Átmenetileg felhagytak vele, nehogy a sajtó piszkolhassa miatta McCarthyt. Egy darabig tévét néztek, utána lefeküdtek. Olyan nyomorultul érezték magukat, hogy nem is szeretkeztek.

– Francba, két hét múlva kezdődik az iskola! – panaszkodott Beep. – Én ezt nem bírom ki!

– Asszem, csinálok egy lemezt – mondta Walli. – Már van pár új számom.

– Szerinted helyre tudod hozni a dolgot Dave-vel? – kérdezte szkeptikusan Beep.

– Nem. Én szívesen békülnék, de ő nem akar. Amikor felhívott, és elmondta, hogy találkozott a családommal Kelet-Berlinben, nagyon hidegen viselkedett, pedig ez tulajdonképpen kedves gesztus volt tőle.

– Jaj, istenem, igazán nagyon megbántottuk – mondta szomorúan Beep.

– Különben is jól boldogul *ő* egyedül is a saját tévéműsorával, meg minden.

– Akkor hogy akarsz albumot csinálni?

– Elmegyek Londonba. Azt tudom, hogy Lew fog dobolni nekem, és Buzz is játszik basszust a kedvemért. Mindkettő dühös Dave-re, amiért feloszlatta a bandát. Felveszem velük az alapszólamot, önállóan megcsinálom a vokált, aztán még teszek rá a stúdióban hangosítást, variációkat gitáron, lebontom több szólamra a vokált, esetleg adok hozzá vonósokat és fúvósokat.

– Hűha, ezt nagyon kigondoltad!

– Volt rá időm. Fél éve nem tettem be a lábamat stúdióba.

Valami reccsent, a szobába bezúdult a folyosóról a villanyfény.

Walli rémült hitetlenkedéssel állapította meg, hogy rájuk törték az ajtót. Félrelökte a takarót, kiugrott az ágyból.

– Mi a fasz van? – ordította.
A szobában is felkapcsolták a villanyt. Két chicagói rendőr nyomult be az ajtó romjain át.
– Mi a fenét művelnek? – kérdezte a fiú.
Válaszul az egyik megütötte gumibottal.
Wallinak sikerült félrehajolnia, így a suhi nem a fejét érte, csak a vállát, de az is annyira fájt, hogy felüvöltött kínjában. Beep sikoltott.
A fiú a sérült vállát markolászva hátrált az ágy felé. A rendőr ismét lecsapott. Walli hátraugrott, az ágyra zuhant. A bot a lábát találta el. Vonított a fájdalomtól.
A rendőrök egyszerre emelték ütésre a gumibotjukat. Walli ráfordult Beepre, a testével takarta el. Az egyik bot a hátán csattant, a másik a fenekén.
– Hagyják abba, szépen kérem, hagyják abba, mi nem csináltunk semmi rosszat, ne verjék tovább! – sikoltozta Beep.
Walli kapott még két őrjítően fájdalmas ütést. Azt hitte, elájul. Utána váratlanul abbamaradt az ütlegelés. Két pár nehéz bakancs kidübörgött a szobából.
Walli lehengeredett a lányról.
– A picsába, de fáj! – mondta.
Beep feltérdelt, hogy lássa, hol sérült meg.
– De miért csinálták ezt? – kérdezte.
A folyosóról behallatszott, amint újabb ajtókat rúgnak be. Újabb emberek sikoltoztak, ahogy kirángatták az ágyukból és összeverték őket.
– Mert a chicagói rendőrség azt tehet, amit akar – felelte a fiú. – Ez rosszabb, mint Kelet-Berlin.

Októberben a nashville-i gépen Nixon egyik támogatója ült Dave Williams mellett.
Dave azért utazott Nashville-be, hogy lemezt készítsen, mert a saját stúdiója még nem készült el a napai Daisy Tanyán. Mellesleg a szakma legjobbjai közül néhány Nashville-ben lakott. Dave úgy érezte, hogy a rockzene kezd túlságosan intellektuális lenni a pszichedelikus hangzataival meg a húszperces gitárszólóival, ezért klasszikus kétperces popslágerekből – *The Girl of My Best Friend, I Heard it Through the Grapevine, Wolly*

Bully – akarta összeállítani az albumát. Különben is hallotta, hogy Walli Londonban készít szólóalbumot, és nem óhajtott lemaradni mögötte.

Más oka is volt az utazásra. Pici Lulu Small, aki a Beat Sztárparádén kacérkodott vele, most Nashville-ben élt és dolgozott mint háttérénekes, neki pedig szüksége volt valakire, aki segít elfelejteni Beepet.

Újságja címlapján az a kép volt, amely a mexikói olimpián, a 200 méteres síkfutás díjkiosztásán készült. Az aranyat Tommie Smith, egy fekete amerikai nyerte, aki megdöntötte a világrekordot, az ezüstöt egy fehér ausztráliai, a bronzot megint egy fekete amerikai. Mindhárman az emberi jogok jelvényét viselték a tréning felsőjükön. Miközben az amerikai himnuszt játszották, a két amerikai futó lehajtotta a fejét, és magasra tartotta ökölbe szorított kezét úgy, ahogy a Fekete Párducok üdvözlik egymást. Ezzel a képpel volt tele az egész sajtó.

– Ízléstelen! – jegyezte meg Dave szomszédja az első osztályon.

Körülbelül negyvenéves volt, öltönyt viselt fehér inggel és nyakkendővel. Géppel írt vastag papírköteget vett elő az aktatáskájából, és golyóstollal jegyzeteket kezdett írni a margóra.

Dave általában kerülte a beszélgetést az idegenekkel a repülőgépeken, mert annak általában interjú lett a vége, hogy milyen érzés popsztárnak lenni, azt meg unta. Ám ez a hapsi láthatólag nem tudta, hogy *ő* kicsoda, a fiú pedig kíváncsi volt, hogy mik lehetnek egy ilyen ember fejében.

Szomszédja folytatta:

– Látom, a NOB elnöke kirúgta őket a játékokról. Milyen igaza van!

– Azt az elnököt Avery Brundage-nek hívják – jegyezte meg Dave. – Az én újságom azt írja, hogy 1936-ban, amikor Berlinben tartották az olimpiát, védte a németek jogát a náci karlendítésre.

– Ezzel sem értek egyet – mondta az üzletember. – Az olimpia apolitikus. A mi sportolóink amerikaiként versenyeznek.

– Amerikaiak, amikor nyernek a futásban, meg behívják őket katonának – mutatott rá Dave –, de rögtön négerek lesznek, mihelyt meg akarják venni a házat a maga szomszédságában.

– Nos, én az egyenlőség pártján állok, de a lassú változtatás általában jobb a gyorsnál.

– Talán egy színtiszta fehér hadsereget kellene Vietnamba küldenünk addig is, amíg nem lehetünk feltétlenül biztosak benne, hogy az amerikai

társadalom megérett a teljes egyenlőségre – vélte Dave.

– Én a háborút is ellenzem – közölte az üzletember. – Ha a vietnamiak olyan ostobák, hogy kommunisták akarnak lenni, legyenek. Nekünk az amerikai kommunizmus miatt kellene aggódnunk.

Ez egy másik bolygóról jött, gondolta a fiú.

– Milyen szakmában dolgozik?

– Hirdetéseket árulok rádióállomásoknak. – Nyújtotta a kezét. – Ron Jones.

– Dave Williams. A zeneiparban dolgozom. Nem haragszik, ha megkérdezem, hogy kire szavaz novemberben?

– Nixonra – vágta rá Jones.

– De hiszen maga ellenzi a háborút, és támogatja a négerek jogegyenlőségét, még ha hosszú távon is, tehát az alapkérdésekben egyetért Humphreyval.

– Vigye el az ördög az alapkérdéseket. Van feleségem és három srácom, jelzálogom és gépkocsi hitelem, ezek az én alapkérdéseim. Regionális üzletvezetőből törtem fel, és pár éven belül akár országos igazgató is lehetek. Úgy meghajtottam magamat érte, mint Singer a varrógépet, és ezt senki sem fogja elvenni tőlem: se a randalírozó négerek, se a drogozó hippik, se a kommunisták, akik Moszkvának dolgoznak, pláne egy olyan vérző szívű liberális, mint Hubert Humphrey. Nem érdekel, hogy maga mit mond Nixonról, ő az olyanok pártján áll, mint én.

Dave abban a pillanatban értette meg feltétlen és félelmetes bizonyossággal, hogy Nixon fog győzni.

George Jakes hónapok óta először öltönyt vett fehér inggel, nyakkendőt kötött, és ebédelni ment Maria Summersszel a Jockey Clubba. A nő hívta meg.

El tudta képzelni, mire számíthat. Maria beszélt az anyjával, Jacky leadta neki, hogy George naphosszat csak búsul otthon, és nem csinál semmit. Maria most majd felszólítja, hogy emberelje meg magát.

Minek? Az élete romokban hever. Bobby halott, a következő elnök Humphrey lesz vagy Nixon. Semmit sem csinálhatnak, amivel véget vethetnek a háborúnak, vagy kivívhatják a feketék egyenjogúságát. Még a rendőrséget sem akadályozhatják meg abban, hogy eltángáljon mindenkit,

akinek nem tetszik a képes fele.

De azért elfogadta a meghívást. Sok pótolnivalójuk volt.

Mariából érett szépség lett. Fekete ruhát viselt fekete blézerrel és gyöngysorral. Magabiztosság és tekintély áradt belőle, ahogy az Igazságügyi Minisztérium sikeres, középszintű tisztviselőjéhez illik. Mivel nem kért koktélt, azonnal megrendelték az ebédet.

– Sose lábalsz ki belőle – mondta, mihelyt a pincér elment.

George-nak nem kellett magyarázni, hogy most az ő keserűségét hasonlították össze a gyásszal, amelyet Maria tart Jack Kennedyért.

– Lyuk van a szívedben, és az nem múlik el – folytatta a nő.

George bólintott. Mariának annyira igaza volt, hogy kis híján elsírta magát.

– A munka a legjobb gyógyszer – mondta Maria. – Az és az idő.

Maria túlélte, gondolta a férfi. Pedig ő többet veszített, hiszen Jack Kennedy a szeretője is volt, nem csak a barátja.

– Te segítettél rajtam. Te szerezted nekem a munkát az igazságügyben. Ez mentett meg: az új környezet, az új kihívás.

– Új fiú nincs?

– Nincs.

– Még mindig egyedül élsz?

– Van két macskám. Julius és Loopy.

George bólintott. Mariának bizonyára jól jött a minisztériumban, hogy egyedülálló. Nem szívesen léptettek elő férjes asszonyokat, mert azok teherbe eshetnek és kiléphetnek. Egy megcsontosodott vénlánynak több esélye volt.

Kihozták a rendelésüket. Pár percig némán ettek. Azután Maria letette a villáját.

– George, szeretném, ha visszamennél dolgozni.

George-ot meghatotta a szerető aggódás, csodálta a rendíthetetlen elszántságot, amellyel Maria újjáépítette az életét, de sehogy sem tudta kicsiholni magából a lelkesedést. Tehetetlenül vállat vont.

– Bobby nincs többé, McCarthy elbukta a jelölést. Kinek dolgoznék?

– A Fawcett-Renshaw-nak.

George elhűlt.

– Azoknak a trógeroknak? – A Fawcett-Renshaw ügyvédi iroda volt

Washingtonban. Ők ajánlottak állást George-nak diploma után, de rögtön vissza is vonták, amiért részt vett a Szabadságmeneten.

– Te lennél a polgárjogi szakértőjük – tette hozzá Maria.

George méltányolta a helyzet iróniáját. Hét éve az elkötelezettsége tette alkalmatlanná arra, hogy a Fawcett-Renshaw-nál dolgozzon, ma ugyanez teszi alkalmassá. Néhány győzelmet azért elkönyvelhetünk, gondolta. Mindennek ellenére. Kezdte jobban érezni magát.

– Dolgoztál az Igazságügyi Minisztériumban és a Szenátusban, így felbecsülhetetlenül értékes belső tapasztalataid vannak – folytatta a nő. – Azonkívül tudod, mi van? Váratlanul divatba jött a washingtoni ügyvédi irodáknál, hogy legyen egy fekete jogász a csapatban.

– Honnan tudod te, hogy mit akar a Fawcett-Renshaw?

– Sok dolgunk van velük az Igazságügyi Minisztériumban. Általában az ügyfeleiket próbáljuk rávenni, hogy tartsák be a törvényes előírásokat.

– A végén még olyan társaságoknak fogok dolgozni, amelyek megsértik a polgárjogi törvényeket.

– Tekintsd tanulási tapasztalatnak. Első kézből tudhatod meg, hogyan működik a törvényes egyenlőség a gyakorlatban, ami értékes lesz, ha valaha is visszatérsz a politikához. Addig is szépen kereshetsz vele.

George nem tudta, hogy visszatér-e valaha a politikához.

Amikor felnézett, meglátta az apját, ahogy jön feléjük az éttermen át.

– Most végeztem az ebéddel – mondta Greg. – Csatlakozhatok? Lehet, hogy ezt a színleg véletlen találkozást is Maria tervelte ki?

Az öreg Renshaw, az ügyvédi iroda vezetője Greg gyerekkori barátja volt.

– Éppen arról beszélgettünk, hogy George visszatér a munkához – újságolta Maria. – A Fawcett-Renshaw érdeklődik utána.

– Renshaw nekem is említette. Megfizethetetlen lennél a számukra. Páratlan kapcsolataid vannak.

George ebben kételkedett.

– Nixon nyerésre áll. Az én kapcsolataim többnyire demokraták.

– Akkor is hasznosak. Mindenesetre én nem számítok arra, hogy Nixon sokáig húzza. Látványosat fog bukni.

George felvonta a szemöldökét. Greg, lévén liberális republikánus, jobban szeretett volna elnökjelöltnek olyasvalakit, mint Nelson Rockefeller,

ám ez még így is meglepő illojalitás volt a pártjával szemben.
– Gondolod, hogy a békemozgalom intézi el Nixont? – kérdezte.
– Ilyenről ne álmodj! Inkább az ellenkezője. Nixon nem Lyndon B. Johnson. Nixon ért a külpolitikához, valószínűleg jobban, mint a legtöbben Washingtonban. Ne dőlj be a sutyerák szövegének a komcsikról, az csak a lakókocsis támogatóinak szól. – Greg sznob volt.
– Nixon kihoz bennünket Vietnamból, és azt fogja mondani, hogy azért vesztettük el a háborút, mert a békemozgalom aláásta a katonaság harci szellemét.
– Akkor mi buktatja meg?
– Dick Nixon hazudik – mondta Greg. – Hazudik nagyjából minden egyes alkalommal, amikor kinyitja azt az átkozott száját. Amikor 1952-ben republikánus kormányunk lett, Nixon kijelentette, hogy több ezer felforgatót találtunk az államigazgatásban.
– Mennyit találtatok?
– Egyet se. Egy szálat se. Tudom, hiszen fiatal képviselő voltam. Utána azt mondta a sajtónak, hogy találtunk a távozó demokrata kormány aktái között egy tervezetet, amely szocialistává akarta tenni Amerikát. A riporterek kérték, hogy láthassák.
– Nem volt mit.
– Pontosan. Azt is mondta, hogy van nála egy titkos kommunista memorandum arról, hogyan akartak beépülni a kommunisták a Demokrata Pártba. Azt sem látta soha, senki. Gyanúm szerint Dicket sose figyelmeztette az anyja, hogy hazudni bűn.
– Rengeteg gyalázat van a politikában – mondta George.
– És az élet számos más területén, ám kevesen hazudnak olyan sokat és annyira arcátlanul, mint Nixon. Simlis és csaló. Mostanáig megúszta. Van ilyen. De más dolog elnöknek lenni. Az újságírók tudják, hogy hazudtak nekik Vietnamról, és most már nagyon utánanéznek mindennek, amit a kormány állít. Dicket rajta fogják csípni, és akkor megbukik. És akarsz hallani még valamit? Fel sem fogja majd, hogy miért. Azt fogja mondani, hogy őt csak a sajtó akarta kicsinálni egész idő alatt.
– Remélem, igazad van.
– Fogadd el az állást, George – kérlelte Greg. – Annyi mindent kell még tenni.

George bólintott.

– Talán elfogadom.

Claus Krohn vörös hajú volt. Ám ami a fején vörösbarnán sarjadt, az a testén vörösesszőkére világosodott. Rebecca különösen kedvelte rajta azt a háromszöget, amely az ágyékától hegyesedett a köldökéig. Ezt nézte orális szex közben, amelyet legalább annyira élvezett, mint a férfi.

Most Claus hasára hajtotta a fejét, és lustán turkált a vörösesszőke gyűrűk között. Ez a férfi lakásán történt, egy hétfői estén. Rebeccának hétfőn este nem voltak értekezletei, de úgy tett, mintha lennének, Bernd pedig úgy tett, mintha hinne neki.

A szervezés könnyű volt, az érzéseit már nehezebben irányíthatta. Olyan nehéz volt két külön gondolati rekeszben tárolni ezt a két férfit, hogy sokszor a legszívesebben hagyta volna az egészet. Rettentően furdalta a lelkiismeret, amiért hűtlen a férjéhez, ugyanakkor szenvedélyes és kielégítő nemi életet élhetett egy kedves emberrel, aki imádta. Bernd pedig megengedte. Újra és újra erre emlékeztette magát.

Ebben az évben különben is mindenki ezt csinálta. Nem kell más, csak a szerelem. Rebecca nem volt hippi – tanárnő volt és köztiszteletben álló önkormányzati vezető –, de őt is megcsapta a szabadosság szele, úgy, mintha akaratlanul beszívná a levegőben lebegő vadkender füstöt. Miért ne?, kérdezte magától. Kinek ártok vele?

Ha visszanézett életének harminchét évére, csupa olyasmit bánt, amit *nem* tett meg: nem csalta meg a rohadt első férjét, nem fogant meg Berndtől, amíg még volt rá lehetőség, nem szökött meg már évekkel korábban a Kelet-Németországot sanyargató zsarnokságtól.

Legalább azt ne kelljen bánnia, hogy nem feküdt le Clausszal.

– Boldog vagy? – kérdezte a férfi.

Igen, gondolta Rebecca, ha elfelejthetem pár percre, hogy Bernd létezik.

– Hogyne! – válaszolta. – Különben nem játszadoznék a fanszőrzeteddel.

– Örülök a közös időnknek, csak az a baj, hogy olyan rövid.

– Tudom. Szeretnék egy második életet, hogy azt mindenestől veled tölthessem.

– Én beérném egy hétvégével.

Rebecca késve vette észre, merre tart a beszélgetés. Egy pillanatra elakadt a lélegzete.

Ettől félt, hogy a hétfő este nem lesz elég. Talán sosem volt rá esély, hogy Claus beérje heti egy alkalommal.

– Ezt nem kellett volna mondanod.

– Felfogadhatsz egy ápolónőt, hogy gondoskodjon Berndről.

– Tudom.

– Áthajthatnánk Dániába, ahol senki sem ismer. Megszállhatnánk egy tengerparti kis hotelban. Sétálhatnánk a végtelen homokon, szívhatnánk a sós levegőt.

– Tudtam, hogy ez fog történni! – Rebecca fölállt. Zaklatottan kereste az alsóneműjét. – Csak az volt a kérdés, hogy mikor!

– Nyugodj már meg! Nem erőltetlek.

– Tudom, hogy nem, te kedves, drága ember.

– Ha nem szívesen vennél ki egy hétvégét, nem tesszük meg.

– Nem tesszük meg. – Felhúzta az előkerült bugyit, majd a melltartójáért nyúlt.

– Akkor miért öltözöl? Még legalább egy fél óránk van.

– Amikor elkezdtük, megesküdtem, hogy abbahagyom, amint komolyra fordul.

– Nézd, elnézést, hogy szerettem volna veled egy hétvégét. Ígérem, soha többé nem hozom szóba.

– Nem ez a probléma.

– Akkor mi?

– El akarok menni veled. Ez bánt. Sokkal jobban akarom, mint te.

Claus nem értette.

– Tehát akkor…?

– Tehát választanom kell. Nem szerethetlek mindkettőtöket tovább. – Felhúzta a ruháján a cipzárt, belebújt a cipőjébe.

– Válassz engem – könyörgött Claus. – Hat hosszú évet adtál Berndnek. Nem elég az? Hogy lehetne elégedetlen?

– Ígéretei tettem neki.

– Szegd meg!

– Önmagát kisebbíti az, aki megszegi az ígéretét. Olyan, mint elveszíteni

egy ujjunkat. Rosszabb a bénulásnál, amely csak a testre hat. Annak, akinek a szavára nem lehet adni, a lelke a rokkant.

– Igazad van – mondta leforrázva Claus.

– Köszönöm, hogy szerettél. Soha nem felejtem el egyetlen másodpercét sem a hétfői estéinknek.

– Ezt nem bírom elhinni, hogy elveszítelek.

Claus elfordult.

Rebecca még egyszer utoljára meg akarta csókolni, azután úgy döntött, hogy mégse.

– Isten veled – mondta. Azzal elment.

Végül idegtépőén szoros lett a verseny.

Szeptemberben Cam még úszott a mámorító bizonyosságban, hogy Richard Nixon fog győzni. A közvélemény-kutatásokon fölényesen vezetett. A tévénézők még nem felejtették el a brutalitást, amelyet a rendőrség tanúsított a demokrata Chicagóban, és ez beszennyezte Nixon ellenfelét, Hubert Humphreyt. Októberre Camnek meg kellett tanulnia, hogy a választók emlékezete dühítően kurta. Elszörnyedésére Humphrey kezdte behozni a hátrányát. A választást megelőző pénteken Nixon a Harrisnál 40:37-re, hétfőn a Gallupnál 42:40-re vezetett. A választás napján a Harrisnál Humphrey volt az első „egy orrhosszal".

A választás estéjén Nixon bejelentkezett egy lakosztályba a New York-i Waldorf Towersban. Cam és más fontos önkéntesek egy kevésbé fényűző szobában gyűltek össze egy tévé és egy sörrel feltöltött hűtőszekrény társaságában. Cam körülnézett, és izgatottan találgatta, hogy közülük hányán kapnak állást a Fehér Házban, ha Nixon győz.

Megismerkedett Stephanie Maple-lel, egy csúnyácska, komoly lánnyal. Azt remélte, hogy Stephanie talán lefekszik vele a győzelem örömére, vagy – vereség esetén – vigasztalásból.

Fél tizenkettőkor látták a több szinttel alattuk lévő, barlang nagyságú sajtóirodában nyilatkozó Herb Klein szóvivőt, aki régi bútordarab volt Nixonnál.

– Továbbra is úgy gondoljuk, hogy három-öt milliós fölénnyel győzhetünk, bár jelen pillanatban a hárommillió tűnik valószínűbbnek. – Cam összenézett Stephanie-val, és felvonta a szemöldökét. Tudták, hogy

Herb csak süketel Az éjfélkor összeszámolt szavazatok szerint Humphrey vezetett hatszázezerrel. Tíz perccel éjfél után olyan hír jött, amely lehervasztotta Cam reményeit. A CBS bemondta, hogy Humphrey győzött New Yorkban, és nem egy hajszállal, hanem félmillió szavazattal!

Minden szem Kaliforniát figyelte, ahol még három órával az után is tartott a szavazás, hogy Keleten lezárták a szavazóhelyiségeket. Mivel Kaliforniát elvitte Nixon, Illinoison múlott minden.

Senki sem jósolhatta meg, mi lesz az eredmény Illinoisban. Daley polgármester demokrata szavazási gépezete mindig is pofátlanul csalt. De nem csorbította-e Daley hatalmát a látvány, amikor a rendőrség élő adásban ütlegelt gyerekeket? Egyáltalán lehet bízni benne, hogy támogatni fogja Humphreyt, aki csak azzal a burkolt és lanyha kritikával illette, hogy „augusztusban Chicagón úrrá lett a fájdalom”, ám a vadbarmok sértődések, és a pletykák szerint Daley annyira megbántódott, hogy csak fél szívvel szurkol Humphreynak?

Bármi volt is az ok, Daley végül csak nem szállította Illinoist Humphreynak.

Amikor a tévében bemondták, hogy Nixon száznegyvenezer szavazattal győzött Illinoisban, az önkéntesek ordítani kezdtek a boldogságtól. Végre vége! Győztek!

Egy ideig gratulálgattak egymásnak, azután szétszéledtek, ki-ki ment a szobájába, hogy pár órát alhasson, mielőtt Nixon megtartja reggel a győzelmi beszédet.

– Mit szólnál még egy pohárhoz? – súgta oda Stephanie-nak Cam. – Van egy üveggel a szobámban.

– Jesszuskám, kösz, de nem! – felelte a lány. – Hulla vagyok.

Cam nem mutatta a csalódását.

– Hát akkor talán majd máskor.

– Persze.

Útban a szobája felé Cam beleszaladt John Ehrlichmanbe.

– Gratulálok, uram!

– Én is magának, Cam.

– Köszönöm.

– Mikor diplomázik?

– Júniusban.

– Utána keressen meg. Talán lesz a maga számára egy állásom.

Cam erről álmodott.

– Köszönöm!

Stephanie visszautasítása ellenére is rózsás kedvvel lépett be a szobájába. Beállította az ébresztőórát, és az ágyra zuhant kimerülten, ám diadalmasan. Nixon győzött! A dekadens, liberális hatvanas éveknek vége! Mostantól az embereknek meg kell dolgozniuk azért, amit akarnak, ahelyett hogy tüntetéseken követelnék. Amerika ismét erős, fegyelmezett, konzervatív és gazdag lesz. Új rend lesz Washingtonban.

És ő része lesz ennek a rendnek.

Hetedik rész

A LEHALLGATÁS

1972-1974

46. fejezet

Jacky Jakes kukoricakenyeret és csirkét sütött, édesburgonyát és kelkáposztát adott mellé.

– Egye meg a fene a fogyókúrát – mondta Maria Summers, és falt. Imádta az ilyen ételt. Megfigyelte, hogy George csak csipeget, egy kis csirkét némi kelkáposztával, kenyér nélkül. Mindig megválogatta, mit eszik.

Vasárnap volt. Maria már majdnem úgy járt a Jakes-házhoz, mint egy családtag. Ez négy éve kezdődött, amikor segített George-nak, hogy állást kapjon a Fawcett-Renshaw-nál. Azon az őszön George meghívta magukhoz Mariát a hagyományos hálaadási pulykavacsorára, hátha felvidulnak egy kicsit, miután összes reményüket romba döntötte Nixon választási győzelme. Maria, akinek a családja a távoli Chicagóban volt, boldogan fogadta el a meghívást. Szerette Jacky szívélyes házsártosságát, és láthatólag Jacky is kedvelte őt. Azóta két hónaponként eljött látogatóba Jakesékhez.

Vacsora után beültek a nappaliba. Amikor George kiment valamiért, Jacky megszólalt:

– Valami emészt, lányom. Mi nyomja a szívedet?

Maria sóhajtott. Jackynek jó szeme van.

– Nehéz döntést kell hoznom.

– Szerelem vagy munka?

– Munka. Mert tudja, Nixon elnök elsőre nem is tűnt annyira rossznak, mint amitől tartottunk. Többet adott a feketéknek annál, amennyit bárki is várt. – Számolni kezdte az ujjain. – Egy: rákényszerítette az építőipari szakszervezeteket, hogy több feketét alkalmazzanak.

A szakszervezetek keményen ellenálltak, de Nixon nem engedett. Kettő: segítette a kisebbségi vállalkozásokat. Három év alatt a kisebbségek részesedése az állami megrendelésekben nyolcmillió dollárról kétszáznegyvenkét millió dollárra emelkedett. Három: felszámolta az iskolai szegregációt. A törvényeink már megvoltak, de Nixon alkalmazta őket. Mire lejár az első mandátuma, a Délen hatvannyolc százalékról tíz alá süllyed a színtiszta fekete iskolákba járó gyerekek aránya.

– Oké, meg vagyok győzve. Mi a baj?

– A kormány olyan dolgokat is tesz, amelyek nemhogy nem helyesek, de direkt bűnösek. Az elnök úgy viselkedik, mintha őrá nem lenne érvényes a törvény!

– Hidd el, angyalom, minden bűnöző így gondolja.

– De mi, köztisztviselők, kötelesek vagyunk diszkréten viselkedni. A munkaköri leírásunkhoz tartozik a hallgatás. Nem dobjuk fel a politikusokat, még akkor sem, ha nem értünk egyet azzal, amit tesznek.

– Hm. Két erkölcsi elv konfliktusa. Kötelességed, amellyel a főnöködnek tartozol, ellentmond annak, amivel a hazádnak tartozol.

– Fel is mondhatnék. Valószínűleg többet keresnék a közszolgálaton kívül. Ám akkor Nixon és bandája nyugodtan éli tovább a világát, mint a maffia gengszterei. Én pedig nem *akarok* a magánszektorban dolgozni. Jobb országgá akarom tenni Amerikát, főleg a feketék számára. Ennek szenteltem az életemet. Miért adnám fel, csak azért, mert Nixon egy csirkefogó?

– Rengeteg köztisztviselő beszél a sajtónak. Állandóan olvasok sztorikat, amelyeket „források” szivárogtatnak ki a riportereknek.

– Azért vagyunk annyira megbotránkozva, mert Nixon és Agnew épphogy a törvény és a rend ígéretével választatták meg magukat. Ez akkora, ordító képmutatás, amin már csak dühöngeni lehet.

– Tehát el kell döntened, hogy fogsz-e „szivárogtatni” a sajtónak.

– Hát épp ezen gondolkozom.

– Mindenesetre óvatos légy, ha rászánod magad – mondta aggodalmasan Jacky.

Maria és George este elkísérte Jackyt a Béthel Evangéliumi Gyülekezetbe, azután George hazavitte Mariát. Ma is ugyanazzal a sötétkék Mercedes sportkocsival járt, amelyet washingtoni pályafutása elején vásárolt.

– Gyakorlatilag minden alkatrészét kicserélték már – mondta. – Egy vagyonba került.

– Akkor még szerencse, hogy egy vagyont keresel a Fawcett-Renshaw-nál.

– Nem panaszkodom.

Maria ekkor vette észre, hogy megfájdult a háta a merev testtartástól. Igyekezett ellazítani az izmait.

– George, valami nagyon komoly dologról akarok beszélni veled.

– Mondjad.

A nő habozott. Most vagy soha.

– Az elmúlt hónap folyamán az Igazságügyi Minisztériumban három trösztellenes vizsgálatot függesztettek fel a Fehér Ház direkt utasítására.

– Indoklás?

– Nem kaptunk ilyet, de mind a három cég hatalmas összegekkel támogatta Nixon 1968-as kampányát, és várhatólag az újraválasztási kampányt is ők finanszírozzák az idén.

– Hiszen ez az igazságszolgáltatás megakadályozása! Bűn!

– Az.

– Azt tudtam, hogy Nixon hazug, de azt nem gondoltam, hogy közönséges csaló.

– Tudom, hogy nehéz elhinni.

– Miért mondtad el?

– Mert azt szeretném, ha továbbítanád a sztorit a sajtónak.

– Hű, Maria, ez elég veszélyes.

– Kész vagyok vállalni a kockázatot, de nagyon-nagyon óvatos leszek.

– Ez jó.

– Ismersz újságírókat?

– Hogyne. Ott van rögtön elsőnek Lee Montgomery.

Maria elmosolyodott.

– Párszor randiztam vele.

– Tudom, én szerveztem meg.

– Viszont ez azt jelenti, Lee tud arról, hogy ismerjük egymást. Ha neki szivárogtatsz ki egy sztorit, és megpróbálná kikövetkeztetni a forrást, elsőnek én jutnék az eszébe.

– Igazad van, rossz ötlet volt. Mit szólnál Jasper Murrayhez?

– A *This Day* washingtoni irodavezetőjéhez? Ideális lenne. Honnan ismered?

– Evekkel ezelőtt ismertem meg, amikor még diákújságíró volt. Verenát nyaggatta, hogy hozzon össze neki egy interjút Martin Luther Kinggel. Hat hónapja meg odajött hozzám egy sajtókonferencián, amit az egyik ügyfelem adott. Kiderült, hogy ott volt annál a memphisi hotelnél, és éppen Verenával beszélgetett, amikor Kinget lelőtték. Mindketten látták. Azt kérdezte, mi lett Verenával. Meg kellett mondanom neki, hogy fogalmam sincs róla. Úgy

látom, kissé belezúgott Verenába.

– Mint a legtöbb férfi.

– Engem is beleértve.

– Megkeresed Murrayt? – Maria idegei pattanásig feszültek. Attól félt, George nemet mond, arra hivatkozik, hogy nem akar belekeveredni a dologba. – Elmondod neki, amit tőlem hallottál?

– Vagyis legyek a biztonsági megszakítód? Hogy ne legyen közvetlen kapcsolat közted és Jasper között?

– Igen.

– Mint egy James Bond-filmben.

– De megteszed? – Maria visszafojtotta a lélegzetét.

George elvigyorodott.

– Mi az hogy!

Nixon elnök dühöngött.

Hatalmas asztalánál állt az Ovális Irodában, az arany ablakfüggönyök keretében. A háta meggörnyedt, a fejét leszegte, vastag szemöldökét fenyegetően összevonta. Megereszkedett arca sötét volt, mint rendesen, mert sose tudta igazán eltüntetni a pofazacskóiról a borostát. Alsó ajkát azzal a jellegzetes mozdulattal tolta előre, ami a dacot volt hivatva kifejezni, de ez a dac mindig az önsajnálat határán egyensúlyozott.

– Fütyülök rá, hogyan csinálják! – recsegte mély hangján. – Tegyék, amit tenniük kell, hogy egyszer s mindenkorra véget vessenek ezeknek a kiszivárogtatásoknak!

Cam Dewar és a főnöke, John Ehrlichman vigyázzállásban hallgatta Nixont. Cam hórihorgas volt, mint az apja és a nagyapja, de Ehrlichman még nála is hosszabbra nőtt. Ehrlichmant Nixon belügyi asszisztensének nevezték, de ez a jellegtelen cím az elnök egyik legbizalmasabb tanácsadóját takarta.

Cam tudta, miért dühöng az elnök. Az előző este ő is látta a *This Dayt,* amelyben a szemtelen Jasper Murray kipécézte Nixon pénzügyi támogatóit, azt hangoztatva, hogy Nixon leállíttatta a tröszt-ellenes nyomozást három nagyvállalat után, amelyek annak idején jelentős összegekkel támogatták a kampányát.

Ami igaz is volt.

Ráadásul Murray olyasmire célozgatott, hogy annak a cégnek, amely ebben a választási évben szeretne megúszni valamilyen vizsgálatot, csupán annyi a dolga, hogy kellően tetemes summával járul hozzá az újraválasztási kampányhoz.

Cam szerint alighanem ez is igaz volt.

Nixon arra használta az elnöki hatalmat, hogy segítsen a barátainak, és támadja az ellenségeit. Azokra a cégekre, amelyek a demokratákat pénzelték, ráküldte az adóhivatalt, és másfajta vizsgálatokat is kezdeményezett ellenük.

Cam émelyítően képmutatónak találta Murray riportját. Mindenki tudja, hogy működik a politika. Mégis mit képzelnek, honnan jön a pénz a választásokra? Ugyanezt csinálták volna a Kennedy testvérek is, ha nem lett volna eleve annyi a pénzük, mint a pelyva.

Nixon elnökségét megmérgezték a kiszivárogtatások a sajtónak. A *The New York Times,* a Fehér Ház névtelen forrásaira hivatkozva kiteregette, hogy Nixon a legnagyobb titokban bombáztatta Vietnam szomszédját, Kambodzsát. Seymour Hersh független újságíró nagydobra verte a förtelmet, amit a Pentagon kétségbeesetten próbált leplezni: amerikai katonák ártatlanok százait gyilkolták le egy My Lai nevű vietnami faluban. Most, 1972 januárjában Nixon népszerűsége a mélypontra zuhant.

Dick Nixon megorrolt emiatt. Ő mindenért megorrolt. Ma délelőtt úgy viselkedett, mint akit megbántottak, elárultak, halálra sértettek. Hitt benne, hogy a világ tele van emberekkel, akik megfojtanák egy pohár vízben, és a kiszivárogtatások csak fűtötték az üldözési mániáját.

Cam is dühöngött. Amikor bekerült a Fehér Házba, azt remélte, egy olyan csoporthoz fog tartozni, amely megváltoztatja Amerikát. Ám akármivel próbálkozott a Nixon-kormány, azt rendre megtorpedózta a liberális sajtó és áruló „forrásaik” az apparátusban. Őrjítő volt, hogy semmit sem tehetnek ellenük!

– Ez a Jasper Murray – szólalt meg Nixon.

Cam még emlékezett Jasperre. Ez is ott lakott Williamséknél tíz éve, amikor Dewarék Londonba költöztek. *Az* volt csak egy kripto-kommunista viperafészek.

– Ez egy zsidó? – kérdezte az elnök.

Cam kifejezéstelen arca mögé rejtette a türelmetlenségét. Nixon-nak volt

néhány kerge ideája, többek között az, hogy a zsidók született kémek.

– Nem hinném – felelte Ehrlichman.

– Én évekkel ezelőtt találkoztam Murrayvel Londonban – szólt közbe Cam. – Az anyja valóban félzsidó, de az apja a brit hadsereg tisztje.

– Murray brit?

– Igen, de ezt nem használhatjuk föl ellene, mert katonai szolgálatot teljesített az amerikai hadseregnél Vietnamban. Harcolt a fronton, több kitüntetést is kapott.

– Nohát, találják meg a módját, hogy ennek vége legyen! Ne halljak olyat, hogy nem lehet megcsinálni! Nem kifogásokat akarok! Eredményeket akarok! Csinálják meg, kerül, amibe kerül!

Az ilyen harcias beszédet szerette Cam. Rögtön felpezsdült tőle.

– Köszönöm, elnök úr – mondta Ehrlichman, majd nyomában a fiúval távozott az Ovális Irodából.

– Hát ez elég egyértelmű! – lelkendezett Cam a folyosón.

– Figyelnünk kell Murrayt – szögezte le Ehrlichman.

– Intézkedem – mondta Cam.

Ehrlichman visszament az irodájába, Cam elhagyta a Fehér Házat, és az Igazságügyi Minisztérium fele indult a Pennsylvania Avenue-n.

A „figyelés” sok mindent jelentett. A törvény nem tiltotta, hogy „bepoloskázzanak” egy szobát, vagyis elrejtsenek benne egy felvevő berendezést. Ám a poloska titkos elhelyezése szinte mindig megkövetelte az illegális behatolást, azaz a betörést. A telefonbeszélgetések lehallgatása pedig törvénytelen *volt*- bár léteztek kivételek. A Nixon-kormány szerint a lehallgatás is azonnal törvényes lesz, amint engedélyezi az igazságügyi miniszter. Az utóbbi két év során a Fehér Ház tizenhét telefon lehallgatását rendelte el. A lehallgatót az FBI szerelte be a készülékekbe, minden alkalommal az igazságügyi miniszter jóváhagyásával, a nemzetbiztonságra hivatkozva. Cam most éppen a tizennyolcadik telefon lehallgatásához akart engedélyt kérni.

Csak homályosan emlékezett a fiatal Jasper Murrayre, viszont annál tisztábban a gyönyörű Evie Williamsre, aki durván elutasította a tizenöt éves Cam közeledését. Annyit felelt az ő szerelmi vallomására: „Ne légy nevetséges!” Majd mikor ő az okot firtatta, Evie azt vágta hozzá: „Jasperbe vagyok szerelmes, te idióta.”

Azzal vigasztalta magát, hogy ezek csak buta kamaszkori tragédiák. Evie ma már filmsztár, és támogat mindenféle kommunista ügyet a polgárjogoktól a szexuális nevelésig. Neki volt az a hírhedt incidense, amikor az öccse tévéműsorában csókot adott Percy Marquandnak, megbotránkoztatva a közönséget, amely nem ahhoz szokott, hogy fehérek egyáltalán megérintsenek feketéket. Jasperből mindenesetre rég kiszeretett, jó ideig Hank Remingtonnal, a popsztárral járt együtt, de már annak is vége.

Ám annak a megvető elutasításnak az emléke máig égette Camet. És máig nem kellett a nőknek. Még Stephanie Maple is lekoptatta Nixon győzelmének éjszakáján, pedig ő egyáltalán nem volt gyönyörű. Később, amikor mindketten Washingtonba jöttek dolgozni, végre hajlandó volt lefeküdni Cammel, de egyetlen éjszaka után szakított vele, ami valahol még rosszabb volt.

Tudta, hogy nyakigláb és esetlen, de hát az apja is az, mégis mindig kedvelték a nők. Egyszer közvetve szóba is hozta az anyjának.

– Hogyhogy te belezúgtál a papába? – kérdezte. – Hiszen nem jóképű, sem semmi.

– Ó, de olyan *helyes* volt! – mondta Bella.

Camnek fogalma sem volt, hogy a mama miről beszél. Megérkezett az Igazságügyi Minisztériumhoz, belépett az art deco alumíniumkandeláberekkel díszített, nagy előcsarnokba. Nem várta, hogy gondok lennének az engedélyeztetéssel: John Mitchell igazságügyi miniszter Nixon kebelbarátja, 1968-ban pedig a kampányigazgatója volt.

Nyílt az alumínium liftajtó. Cam beszállt, megnyomta az ötödik emelet gombját.

A washingtoni bürokráciában leélt tíz év alatt Maria megtanult figyelni. Az igazságügyi miniszter szobáihoz vezető folyosón volt az irodája, és mindig nyitva hagyta az ajtaját, hogy szemmel tarthassa a jövő-menőket. Különösen éber volt a *This Day* adását követő napon. Tudta, hogy a Fehér Ház válasza félelmetes lesz, és látni akarta, milyen formát ölt.

Ahogy észrevette John Ehrlichman egyik asszisztensét, felpattant a székből, és kisietett utána.

– A miniszter értekezleten van, tilos zavarni – mondta. Nem először látta ezt a setesuta, égimeszelő fehér fiút, aki olyan sovány volt, hogy a vállа

ruhaakasztóként hegyesedett ki a zakójából. Maria ismerte a típust: az ilyen egyszerre tud ravasz és naiv lenni. Elővette a legbarátságosabb mosolyát.

– Talán tudnék segíteni önnek valamiben?

– Ez nem olyasmi, amit meg lehet beszélni egy titkárnővel – mondta mérgesen a fiú.

Maria radarja abban a pillanatban jelezte a veszélyt, de ő tovább játszotta a segítőkész jóságot.

– Akkor még szerencse, hogy nem vagyok titkárnő – mondta. – Jogász vagyok. Maria Summers a nevem.

A fiúnak láthatólag nehezen ment a fejébe, hogy valaki fekete, nő és jogász.

– Hol végzett? – kérdezte szkeptikusan.

Nyilván azt várta, hogy egy obskúrus néger főiskola nevét fogja hallani, így annál nagyobb élvezet volt félvállról odavetni:

– A Chicagói Egyetemen. – Nem tudta megállni, hogy ne tegye hozzá: – És ön?

– Nem vagyok jogász – vallotta be a fiú. – Orosz volt a főszakom a Berkeleyn. Cam Dewar.

– Hallottam már magáról. John Ehrlichmannek dolgozik. Nem mennénk be inkább az irodámba?

– Megvárnám a minisztert.

– Csak nem az esti tévéműsor miatt?

Cam gyorsan körülnézett. Senki sem hallgatózott.

– Valóban tennünk kell valamit – mondta határozottan Maria.

– Így nem lehet kormányozni, az örökös kiszivárogtatások mellett – folytatta színlelt méltatlankodással. – Képtelenség!

– Az elnök pontosan így gondolja – felelte jóval szívélyesebben a fiatalember.

– De mit fogunk tenni?

– Le kell hallgatnunk Jasper Murrayt.

Maria nyelt egyet. Hála istennek, hogy *ő* tudta meg elsőnek.

– Nagyszerű! – mondta. – Végre egy kis keménység!

– Egy újságíró, aki nem is titkolja, hogy belső kormánykörökből kap információkat, egyértelműen veszélyezteti a nemzetbiztonságot.

– Kétség nem fér hozzá. A papírmunka miatt ne aggódjon. Még ma ott

lesz Mr. Mitchell előtt a felhatalmazás, *ő* pedig boldogan aláírja, ezt biztosra mondhatom.

– Köszönöm.

Maria észrevette, hogy a fiú a mellét bámulja. Először titkárnő volt neki, azután néger, most meg két cici. Hogy milyen kiszámíthatók a fiatalok!

– Ez betámadás lesz – mondta. Finoman így hívták az illegális behatolást. – Joe Hugó az illetékes az FBI-nál.

– Máris megyek hozzá. – Az FBI irodái ugyanabban az épületben voltak. – Köszönöm a segítségét, Maria.

– Nincs mit, Mr. Dewar.

Maria megvárta, hogy a fiú eltűnjön a folyosón, azután becsukta az irodája ajtaját. Fölemelte a telefonkagylót, tárcsázta a Fawcett-Renshaw-t.

– Szeretnék üzenetet hagyni George Jakesnek – mondta.

Joe Hugó dülledt kék szemű, sápadt ember volt, olyan harminc-egynéhány éves. Kínosan konzervatív stílusban öltözött, mint minden FBI-ügynök: sima szürke öltöny, fehér ing, érdektelen nyakkendő, fekete cipő. Cam maga is ragaszkodott a hagyományokhoz, de Hugóé mellett még radikálisnak tűnt az ő szolid barna, hajszálcsíkos öltönye a széles kihajtóval és a bő nadrággal.

Közölte Hugóval, hogy Ehrlichmannek dolgozik, majd rögtön a tárgyra tért:

– Le kell hallgatni Jasper Murrayt, a tévériportert.

Joe összevonta a szemöldökét.

– Bepoloskázni a *This Day* szerkesztőségét? Ha *az* kikerül…

– Nem az irodáját, a lakását. A kiszivárogtatók, akikről beszélünk, valószínűleg késő este osonnak ki az utcára, hogy nyilvános telefonról hívják fel.

– Az is probléma. Az FBI már nem foglalkozik betámadással.

– Hogyhogy? Miért?

– Mr. Hoover úgy érzi, az Irodát az a veszély fenyegeti, hogy más kormányhivatalok miatt neki kell elvinnie a balhét.

Cam ezt nem vitathatta. Ha az FBI-t rajtakapnák, amint betör egy újságíróhoz, az elnök természetesen letagadná, hogy tudott róla. Így működnek a dolgok. J. Edgar Hoover éveken át megszegte a törvényt, most

meg valamilyen okból hisztit csap miatta? Hoovernél, aki hetvenhét éves korára sem lett normálisabb, sose lehet tudni.

Cam fölemelte a hangját.

– Ezt a lehallgatást az elnök kérte, és az igazságügyi miniszter készséggel engedélyezi. Maga megtagadja?

– Nyugi – intette Hugó. – Mindig megvan a módja, hogy az elnök megkapja, amit akar.

– Úgy érti, hogy megcsinálják?

– Úgy értem, hogy megvan a módja. – Hugó írt valamit egy jegyzetblokkra, majd letépte a papírt. – Hívja föl ezt a pasit. Valamikor hivatalból foglalkozott az ilyesmivel. Ma már visszavonult, de ez csak annyit jelent, hogy nem hivatalosan csinálja őket.

Cam kínosnak találta, hogy nem hivatalosan csináljon valamit. Mit jelenthet ez? Ám megérezte, hogy ez most nem a megfelelő pillanat az akadékoskodásra.

Elvette a papírt, amelyen a „Tim Tedder" név és egy telefonszám volt.

– Még ma felhívom – mondta.

– Nyilvános telefonról – figyelmeztette Hugó.

George irodájában a Fawcett-Renshaw-nál éppen bent ült a déli Roath polgármestere. Róbert Denny nek hívták, de azt mondta George-nak:

– Szólítson csak Dennynek. Én mindenkinek csak Denny vagyok. Még az asszonykám is Dennynek hív. – Az a típus volt, amellyel George egy évtizede harcolt: ronda, kövér, mocskos szájú, buta, fehér fajgyűlölő.

Roath város repülőteret épített állami segítséggel. Csakhogy szövetségi támogatást kizárólag azok a munkáltatók kaphattak, amelyek alkalmazták az egyenlő elbírálás elvét. Maria az Igazságügyi Minisztériumban megtudta, hogy az új repülőtér kizárólag hordárnak alkalmaz feketéket.

George főleg ilyen munkákat szokott kapni.

Denny olyan vállveregető volt, amilyen ember csak lehet.

– Mi délen kicsit másképp csináljuk a dolgokat, George – mondta.

Hogy a fenébe ne tudnám, te strici?, gondolta George. Ti törtétek el tizenegy éve a karomat. Máig rohadtul fáj, ha hideg az idő.

– Roathban a nép nem bízna egy olyan repülőtérben, amelyiket színesek igazgatnak – magyarázta Denny. – Félnének, hogy esetleg nem jól lesznek

csinálva a dolgok, mármint biztonság szempontjából, tudja. Maga egész biztosan megért engem.

De mennyire, te fajgyűlölő hülye.

– Igen jó barátom az öreg Renshaw.

Renshaw nem volt a barátja Dennynek, mindössze kétszer találkoztak. Ám Denny azt remélte, hogy ráijeszthet George-ra: *ha elszúrod, nagyon megharagszik ám rád a főnököd!*

– Tőle hallom – folytatta a polgármester hogy egész Washingtonban maga a legalkalmasabb ember, aki megszabadíthat az Igazságügyi Minisztériumtól.

– Mr. Renshaw-nak igaza van – felelte George. – Én vagyok az.

Dennyt elkísérte két városi tanácsnok és három titkár: csupa fehér. Most látható megkönnyebbüléssel dőllek hátra, hiszen biztosították őket róla, hogy problémájuk megoldható.

– No mármost – kezdte George –, ezt kétféle módon intézhetjük el. Fordulhatunk bírósághoz, és megfellebbezhetjük az Igazságügyi Minisztérium döntését. Nem olyan okosak azok ott, találhatunk hibákat a módszereikben, tévedéseket, részrehajlást a jelentéseikben, A pereskedés jól jön a cégemnek, mert a honoráriumaink magasak.

– Tudunk fizetni – közölte Denny. A repülőtér láthatólag jövedelmező beruházásnak ígérkezett.

– Csak két baj van a perekkel – folytatta George. – Egy: ott mindig van halasztás, márpedig maguk minél előbb meg akarják építeni és üzembe akarják helyezni a repülőterüket. Kettő: nincs az a jogász, aki a szívére tett kézzel megmondhatná, hogyan dönt majd a bíróság. Azt az ember sohase tudja.

– Legalábbis itt, Washingtonban – szúrta közbe Denny.

A roathi bíróságok vélhetőleg jobban alkalmazkodtak Denny óhajaihoz.

– Másrészt alkudhatunk – vette vissza a szót George.

– Az mivel jár?

– Több fekete alkalmazott lépcsőzetes felvételével minden szinten.

– Ígérjen meg nekik akármit! – mondta Denny. – Maga szerint mit akarnak majd?

– Az Igazságügyi Minisztériumot nem igazán érdekli addig, amíg elmondhatják, hogy ők letették a garast. Viszont tárgyalni fognak a fekete szervezetekkel a maguk városában. – George belepillantott az asztalán fekvő

aktába. – Ezt az ügyet a Roathi Keresztények az Egyenlő Jogokért terjesztette be az Igazságügyi Minisztériumnak.

– Kurva kommunisták! – mondta Denny.

– Az Igazságügyi Minisztérium valószínűleg beleegyezik minden kompromisszumba, amit ez a csoport jóváhagy. De ha csípi a szemüket, akkor önök elvágták magukat az Igazságügyi Minisztériumnál.

Denny feje kivörösödött.

– Nehogy azt mondja már nekem, hogy tárgyalnom kell a rohadt Roathi Keresztényekkel!

– Márpedig ez az okos eljárás, ha gyors megoldást akar a problémájukra.

Denny felhorkant.

– De nem kell személyesen találkoznia velük – tette hozzá George. – Sőt javasolom, hogy egyáltalán ne is szóljon hozzájuk.

– Akkor ki fog tárgyalni velük?

– Én – mondta George. – Már holnap odarepülök.

A polgármester elvigyorodott.

– Maga pedig, tekintve, hogy milyen színű, majd rá tudja beszélni őket, hogy táncoljanak vissza.

George boldogan megfojtotta volna a hülye pöcsöt.

– Nem akarom, hogy félreértsen, polgármester úr, illetve Denny. Néhány komoly változtatást kell majd eszközölnie. Az én dolgom biztosítani, hogy ezek a lehető legcsekélyebb fájdalommal járjanak. De maga mint tapasztalt politikai vezető tisztában van a nyilvánosságnak mutatott kép fontosságával.

– Ez az igazság.

– Ha elkezdenék rebesgetni, hogy a Roathi Keresztények visszatáncoltak, az megtorpedózhatná az egész üzletet. Jobb lesz azt a látszatot kelteni, mintha maga, bár nagyon kedve ellenére, de a város érdekében gavallérosan tett volna néhány kisebb engedményt, hogy megépüljön a repülőtér.

– Vettem! – mondta Denny, és kacsintott.

Tudtán kívül most egyezett bele, hogy a régi szokást felrúgva több feketét fog alkalmazni a repülőterén. Kis győzelem volt, ám George örült neki. Mindazonáltal Denny csupán akkor lesz boldog, ha elmondhatja magának és másoknak, hogy átvágott mindenkit. Talán az a legjobb, ha megerősítik az önáltatásban.

És George visszakacsintott.

Miközben a küldöttség távozott az irodából, a titkárnő egy furcsa pillantás kíséretében átadott George-nak egy cédulát.

Géppel írott telefonüzenet volt: „Holnap este hatkor közös ima a Barney Circle-i Teljes Evangélium Templomban.”

A titkárnő pillantása azt üzente, hogy egy neves washingtoni ügyvédtől elég sajátos így tölteni azt az időt, amikor mások koktéloznak.

Ám George tudta, hogy az üzenetet Maria küldte.

Cam nem találta rokonszenvesnek Tim Teddert, aki szafari stílusú öltönyt viselt, és katonásan rövidre nyíratta a haját. Nem volt pakom-partja, holott manapság szinte mindenki azt növesztett. Túlságosan lelkesnek is tűnt. Láthatólag odáig volt mindenért, ami titkos. Cam-nek megfordult a fejében, hogy akkor mit mondana Tedder, ha arra kérnék, hogy poloskázás helyett inkább ölje meg Jasper Murrayt?

Teddernek nem voltak aggályai, ha át kellett hágni a törvényt, de hozzászokott, hogy a kormánynak dolgozzon, és huszonnégy órán belül már meg is jelent Cam irodájában egy írott tervvel és egy költségvetéssel.

A terv szerint három ember két napon át figyeli Jasper Murray lakását, hogy kipuhatolják az újságíró napirendjét. Majd egy biztonságos időpontban behatolnak, és beszerelik a telefonjába az átjátszót. Egy magnetofont is elhelyeznek a közelben, valószínűleg az épület tetején, egy olyan ládában, amelyre azt írják az esetleges vizsgálódók elriasztására, hogy 50 000 volt. Utána egy hónapon át huszonnégy óránként cserélik a szalagot, és Tedder átiratot készíttet minden beszélgetésről.

Mindennek az ára ötezer dollár. Cam majd megkapja a bummkasszából, amelyet az újraválasztási bizottság kezel.

Cam továbbította a javaslatot Ehrlichmannek. Kínos élességgel tudatosodott benne, hogy éppen átlép egy vonalat. Még soha életében nem követett el bűncselekményt, most pedig cinkos lesz egyben.

– Örömmel halljuk bármely férfiúnak a hangját, akit arra indít a Szentlélek, hogy ossza meg imáit velünk, mert ahogy Pál apostol is tanította, az asszonyok hallgassanak az eklézsiában.

George oldalba bökte Mariát, tudva, hogy az fújni fog erre a megszentelt szexizmusra.

Az anyja imádta Mariát. George gyanúja szerint Jacky azt gondolta, hogy

ő is olyan lehetett volna, mint Maria, ha egy nemzedékkel később születik. Kaphatott volna jó iskoláztatást, magas állást, lett volna fekete ruhája gyöngysorral.

Ima közben George gondolatai elcsámborogtak Verenához. Szerette volna azt hinni róla, hogy megmaradt küldetésük szelídebb oldalán: ingyen reggelit főz gettóbeli iskolásoknak, akiknek az anyja kora reggel a fehérek irodáiban takarít. Ám Verenát ismerve ugyanennyi erővel rabolhat bankot is.

A pásztor egy újabb hosszú imával zárta az istentiszteletet. Ahogy kimondta az áment, a gyülekezeti tagok egymáshoz fordultak, és diskurálni kezdtek. George úgy érezte, ebben a hangzavarban nyugodtan beszélhet Mariával, nem kell attól félnie, hogy kihallgatják.

– Be fogják poloskázni Jasper Murray telefonját! – mondta azonnal Maria. – Ehrlichman egyik kifutója átjött a Fehér Házból.

– Nyilván Jasper tegnapi műsora miatt.

– Azt lefogadhatod.

– És igazából nem is ő a célpont.

– Tudom, hanem az, aki ellátja információkkal. Vagyis én.

– Ma este találkozom Jasperrel, és figyelmeztetem, hogy vigyázzon, mit beszél az otthoni telefonján.

– Kösz. – Maria körülnézett. – Nem vagyunk annyira észrevehetetlenek, mint reméltem.

– Miért nem?

– Túlságosan jól öltözöttek vagyunk. Látszik, hogy nem tartozunk ide.

– A titkárnőm meg azt gondolja, hogy újjászülettem. Gyerünk innen.

– Nem mehetünk együtt. Te indulsz elsőnek.

George elhagyta az apró templomot, és visszahajtott a Fehér Házhoz.

Azon tűnődött, hogy nem Maria az egyetlen bennfentes, aki adatokat szivárogtat ki a sajtónak. Sokan vannak. Az a nyegleség, amellyel az elnök áthágja a törvényeket, annyira megbotránkoztathatott egyes kormánytisztviselőket, hogy megtörték az élethossziglani hallgatást. Nixon bűnös üzelmei főleg azért voltak förtelmesek, mert a rend és a törvény lózungjával házalt az elnökségért. George úgy érezte, hogy az amerikai nép egy gigászi átverésnek esett áldozatul.

Törte a fejét, hogy melyik lenne a legjobb hely, ahol találkozhat Jasperrel. Legutóbb egyszerűen bement a *This Day* irodájába. Egyszer

megtehette kockázat nélkül, de nem szabad megismételnie. Nem akart túl gyakran mutatkozni Jasper társaságában a washingtoni bennfentesek előtt. Arra az esetre viszont, ha mégis kiszúrnák őket, úgy kellett összehozni a találkozásokat, hogy véletlennek tűnjenek, ne pedig konspirációnak.

Elment abba a parkolóházba, amely a legközelebb volt Jasper irodájához. A harmadik szint egy részét a *This Day* személyzetének tartották fent. George leparkolt a közelben, majd keresett egy nyilvános telefont.

Jasper még bent volt.

George nem mutatkozott be.

– Péntek este van – mondta köszönés nélkül. – Mikor akar már eljönni?

– Hamarosan.

– Azonnal jobb lenne.

– Oké.

George letette.

Pár perccel később kilépett a liftből Jasper, karján esőkabáttal. Magas ember volt, a haja sűrű, szőke. Odament az autójához, egy fekete vászontetejű, bronzszínű Lincoln Continentalhoz.

George beült mellé, és elmondott mindent a lehallgatóról.

– Akkor szét kell szerelnem a telefont, és ki kell vennem a poloskát – mondta Jasper.

George a fejét rázta.

– Ha ezt teszi, tudni fogják, mert nem kapnak semmiféle adást.

– És?

– És kieszelnek egy másik módot, hogy bepoloskázhassák, de akkor talán nem leszünk olyan szerencsések, hogy megtudhassuk.

– Francba! Otthonra jön be az összes fontos hívásom! Most mit csináljak?

– Ha egy fontos forrás telefonál, mondja neki, hogy most nagyon elfoglalt, de majd visszahívja, aztán menjen el hazulról, és keressen egy nyilvános telefont.

– Na, majd kitalálok valamit. Kösz a tippet. A szokott forrásból van?

– Igen.

– Jól tájékozott a fickó.

– Igen – mondta George. – Ez egy olyan fickó.

47. fejezet

Beep Dewar meglátogatta Dave Williamset a Daisy Tanyán, a Napavölgyi hangstúdióban.

A szobák egyszerűek, bár kényelmesek voltak, de a stúdióhoz nem sajnálták a csúcstechnikát. Több arany- és platinalemez készült itt. A stúdió bérbeadása jövedelmező kisvállalkozássá nőtte ki magát. A bérlők időnként felkérték Dave-et, hogy legyen a producerük, ő pedig rájött, hogy van érzéke a legjobb hangminőségek kikeveréséhez.

Ez jól is jött, mert már nem keresett annyit, mint régen. A Plum Nellie felbomlása óta kiadott egy válogatást a legnagyobb slágereiből, egy koncertlemezt és egy albumot átdolgozásokból meg azokból a számaiból, amelyeket még sose mutatott be. Mindegyikből kevesebb fogyott, mint az előzőből. A feloszlott bandák tagjainak szólólemezei mérsékelt sikert arattak. Dave nem nyomorgott éppen, de már nem cserélte le évente a Ferrariját. A divat leszálló ágában volt.

Amikor Beep telefonált, és megkérdezte, kijöhetne-e másnap, Dave annyira meghökkent, hogy meg se kérdezte, van-e valami különös oka a látogatásnak.

Másnap reggel samponnal megmosta a szakállát a zuhany alatt, tiszta farmert húzott, égszínkék inget választott hozzá, bár nem értette, minek csap ekkora felhajtást. Már nem szerelmes Beepbe. Miért izgatja, mit szól a lány az ő külsejéhez? Azután megértette, hogy azt szeretné, ha Beep ránézne, és sajnálná, amiért dobta őt.

– Hülye barom! – mondta hangosan magának, és belebújt egy ócska pólóba.

Ugyanakkor fúrta az oldalát a kíváncsiság, hogy mit akar a lány.

A stúdióban dolgozott egy fiatal énekes dalszerző első albumán, amikor némán villogni kezdett a kaputelefon. Otthagyta a művészt, hadd dolgozzon az áthidaláson, kiment. Beep egy nyitott vörös Mercury Cougarban érkezett.

Dave arra számított, hogy a lány megváltozott, és kíváncsi volt, milyen lesz, ám Beep gyakorlatilag ugyanolyan volt: pajkos tekintetű, csinos, alacsony. Alig különbözött attól a nyugtalanítóan szexi tizenhárom éves

kamasztól, akit Dave tíz éve megismert. Ma testhez álló, kék nadrágot és vállpánt nélküli, csíkos felsőt viselt. A haját bubira nyíratta.

Dave először a ház mögé vitte, és megmutatta neki a kilátást a völgyre. Tél volt, csupaszon sorakoztak a szőlőtövek, ám a nap ragyogott, és a barna sorok ecsetvonásokra emlékeztető, hullámos kék árnyékokat vetettek.

– Milyen szőlőt termesztesz? – kérdezte a lány.

– Cabernet sauvignont, a hagyományos vöröset. Az edzett, és bírja ezt a sziklás talajt.

– Bort is termelsz?

– Igen. Nem nagy szám, de javul. Gyere be, kóstolj meg egy pohárral.

A lánynak tetszett a csupa fából készült konyha, amely rusztikusnak látszott, noha fel volt szerelve a legmodernebb kütyükkel. A szekrények aranyszínre pácolt, kézzel gyalult fenyőfából készültek. Dave kiüttette az alacsony mennyezetet, a nyeregtetőig egybenyitva a konyhát a padlással.

Sok időt töltött ennek a helyiségnek a megtervezésével, mert azt akarta, hogy olyan legyen, mint a konyha a Great Peter Streeten, ahol mindenki összeverődött lustálkodni, enni, inni, beszélgetni.

Leültek az antik fenyőfa asztalhoz, Dave felbontott egy palack 1969-es Daisy Tanyai Vöröset, az első bort, amelyet Danny Medinával közösen termeltek. Még mindig túl csersavas volt. Beep pofát vágott, Dave nevetett.

– Látom, még meg kell tanulnod értékelni a lehetőségeit!

– Szavadon foglak.

Beep elővett egy csomag Chesterfieldet.

– Tizenhárom évesen is Chesterfieldet szívtál.

– Le kéne szoknom.

– Még sose láttam olyan hosszú cigarettát.

– Édes voltál annyi idős korodban.

– És a látvány, ahogy megszívod a Chesterfieldet, különös módon felizgatott, bár meg nem tudtam volna mondani, hogy miért.

A lány nevetett.

– Én megmondhattam volna.

Dave ivott még egy korty bort. Pár év múlva jobb is lehet.

– Hogy van Walli? – kérdezte.

– Jól. Többet narkózik, mint kellene, de most mit mondjak? Rocksztár.

Dave mosolygott.

– A legtöbb estén magam is elszívok egy spanglit.
– Jársz valakivel?
– Sally Dasilvával.
– A színésznővel? Láttam a képeteket, amin érkeztek valamelyik premierre, de nem tudtam, hogy komoly.
Nem volt nagyon komoly.
– LA-ben lakik, és mindketten rengeteget melózunk, de időnként szakítunk magunknak egy-egy hétvégét.
– Mellesleg közölnöm kell veled, mennyire csodálom a nővéredet.
– Evie jó színésznő.
– Sírtam a nevetéstől azon a filmjén, amelyikben az újonc rendőrt játszotta. De a közszereplés tette igazi hőssé. Sokan ellenzik a háborút, de nem soknak van bátorsága elmenni Észak-Vietnamba.
– Be volt szarva a félelemtől.
– Azt elhiszem.
Dave letette a poharát, és keményen ránézett Beepre. Nem bírt tovább a kíváncsiságával.
– Mit akarsz igazából, Beep?
– Először is, meg akarom köszönni, hogy hajlandó voltál találkozni velem. Nem lettél volna köteles, és én hálás vagyok érte.
– Nincs mit köszönnöd. – Először nemet akart mondani, de a kíváncsisága erősebb volt a sértettségénél.
– Másodszor, bocsánatot akarok kérni azért, amit 1968-ban csináltam. Sajnálom, hogy megbántottalak. Kegyetlenség volt, örökké szégyellni fogom magamat miatta.
Dave bólintott. Nem fog tiltakozni. Hagyni, hogy a vőlegényünk ágyban találjon bennünket a legjobb barátjával körülbelül a legnagyobb kegyetlenség, amire egy lány képes. A tény, hogy Beep akkor még csak húszéves volt, nem elegendő mentségnek.
– Harmadszor, Walli is sajnálja. Félre ne érts, még mindig szeretjük egymást, de tudatában vagyunk, mit tettünk. Walli maga is elmondja neked, ha egyszer adsz rá alkalmat.
– Oké. – Sikerült felkavarnia Dave-ben az indulatokat. Rég elfeledett szenvedélyek visszhangzottak benne: düh, fájdalom, kifosztottság. Mire megy ki ez az egész?

– Meg tudsz nekünk bocsátani valaha? – kérdezte Beep.
A fiú meghökkent.
– Nem tudom, még sose gondolkoztam rajta – felelte gyöngén. Tegnap még mondhatta volna, hogy nem érdekli, ám Beep kérdései valahogyan felébresztették benne az alvó sérelmeket. – Mit jelentene ez a megbocsátás?
Beep mély lélegzetet vett.
– Walli újra akarja alakítani a bandát.
– O! – Ez váratlan volt.
– Hiányzik neki a közös munkátok.
Nem szép dolog a káröröm, de annyira jólesik.
– A szólóalbumok nem mentek valami jól – tette hozzá Beep.
– Az övét jobban vitték, mint az enyémet.
– Őt még csak nem is a kelendőség aggasztja. Nem érdekli a pénz, felét sem költi el annak, amit keres. Neki az a fontos, hogy a zene jobb volt, amikor ketten, közösen csináltátok.
– Ezzel nem vitatkozhatok – mondta Dave.
– Írt néhány dalt, melyeket szeretne megosztani veled. Lakhatnánk mind itt, a Daisy Tanyán. Aztán ha kijön a lemez, tarthatnátok egy újrakezdés koncertet vagy akár egy turnét.
Dave akaratlanul föllelkesedett. Soha, semmi sem volt olyan izgalmas az életében, mint a Plum Nellie évei. Hamburgtól a Haight-Ashburyig. Pedig kihasználták, becsapták, átverték őket, de akkor is úgy imádták minden percét! Most tisztelik, rendesen megfizetik, tévés személyiség, családi mulattató, szórakoztatóipari vállalkozó. De neki fele annyi mulatsága sincs benne.
– Visszatérni az útra? – tűnődött. – Nem is tudom.
– Gondolkozz rajta – könyörgött Beep. – Ne mondj se igent, se nemet.
– Oké – felelte Dave. – Gondolkozni fogok.
De már tudta a választ.
Kikísérte Beepet az autóhoz. Egy újság hevert az anyósülésen. Beep fölvette, odanyújtotta a fiúnak.
– Ezt láttad már? – kérdezte. – A nővéred képe.

A fotó terepruhában ábrázolta Evie Williamset.
Cam Dewarnak az volt az első gondolata, hogy milyen elragadó. A bő

ruha azt juttatta a fiú eszébe, hogy az a tökéletes test van alatta, amit A képíró *modellje* ben látott a világ. A nehéz bakancs és a tábori sapka még aranyosabbá tette.

Egy tankon ült. Cam nem nagyon értett a fegyverekhez, de a képaláírás szerint szovjet T-54 volt, 100 mm-es ágyúval.

Az észak-vietnami hadsereg katonái rajzották körül. Evie mintha valami vicceset mondott volna nekik. Arca ragyogott a derűtől és az életkedvtől. A katonák pedig úgy nevettek és mosolyoglak, mint világszerte mindenki egy hollywoodi híresség közelében.

Evie a képhez tartozó cikk szerint békemissziót teljesített. Megtudta, hogy a vietnami nép nem akar háborúzni az Egyesült Államokkal.

– Kurva nagy meglepetés – jegyezte meg gúnyosan Cam.

Õk csak annyit akarnak, hogy hagyják békén őket, mondta Evie.

A fotó káprázatos reklám volt a háborúellenes mozgalomnak. Az amerikai lányok fele úgy akart kinézni, mint Evie Williams, a fiúk fele őt akarta feleségül venni, és mindenki csodálta a bátorságát, hogy el mert menni Észak-Vietnamba. És a kommunisták – ez volt a legrosszabb – még csak nem is bántották. Beszélgettek vele, és elmondták neki, hogy ők össze akarnak barátkozni az amerikai néppel.

Hogy bombázhat le ilyen kedves embereket az a gonosz elnök?

Cam azt hitte, elhányja magát.

De a Fehér Ház ettől nem fogja behúzni fülét-farkát.

Cam rávetette magát a telefonra, sorra hívta a rokonszenvező újságírókat. Nem voltak túl sokan: a liberális sajtó rühellte Nixont, a konzervatív sajtó egy része túlságosan mérsékeltnek tartotta. Azért lesz elég támogató a visszavágáshoz, gondolta Cam. Csak legyenek hajlandók a kezére játszani!

Előtte feküdt pontokba szedve a mondanivalója. Ebből a listából választott, attól függően, kivel beszélt.

– Maga szerint hány amerikai fiút ölt meg az a tank? – kérdezte egy tévéműsor írójától.

– Én nem tudom, mondja meg maga – felelte az író.

A szabatos válasz az volt, hogy valószínűleg egyet sem, mivel az észak-vietnami tankok általában nem az amerikaiakkal, hanem a dél-vietnami sereggel harcoltak. Ám itt nem ez volt a lényeg.

– Ezt a liberálisoktól kellene megkérdezniük a műsorában – javasolta

Cam.

– Igaza van, ez egy jó kérdés.

Egy jobbos bulvárlap rovatvezetőjétől azt kérdezte:

– Tudta, hogy Evie Williams brit?

– Az anyja amerikai – mutatott rá az újságíró.

– Az anyja annyira gyűlöli Amerikát, hogy 1936-ban elhagyta, és azóta nem is itt lakik.

– Jó tudni!

Egy liberális újságírónak, aki gyakran támadta Nixont, azt mondta:

– Még magának is el kell ismernie, hogy naiv, amiért hagyta, hogy így felhasználják az Amerika-ellenes propaganda céljaira az észak vietnamiak. Vagy maga komolyan veszi ezt a békemissziót?

Az eredmény látványos volt. Másnap olyan ellentámadás kezdődött, amely elsöpörte Evie Williams diadalát. Ő lett az egyes számú közellenség, kitúrva Eldridge Cleavert, a Fekete Párducok egyik vezérét, aki forradalmi hitvallássá tette a nemi erőszakot. Özönlöttek a Fehér Házba a gyalázkodó levelek, amelyeknek íróit még csak nem is mindig a helyi republikánus pártok hergelték fel. Evie-n élte ki a gyűlöletét mindenki, aki Nixonra szavazott, aki ragaszkodott ahhoz az egyszerű hithez, hogy az ember vagy Amerika mellett van, vagy ellene.

Camnek mélységes megelégedésére szolgált ez az egész hadjárat. Ahányszor egy újabb szennylap kirohanását olvasta, mindig arra gondolt, amikor Evie azt mondta az ő szerelmére, hogy nevetséges.

De még nem végzett vele.

Amikor forrpontig hevült a gyűlöletkampány, Cam telefonált Melton Faulknernek, egy Nixon-párti üzletembernek, aki benne volt az egyik tévéhálózat igazgatótanácsában. A központon át hívta, hogy Faulkner titkárnőjének azt kelljen mondania:

– A Fehér Ház van a vonalban!

Miután megkapta Faulknert, előbb bemutatkozott, majd azt mondta:

– Az elnök kérésére telefonálok önnek, uram, azzal a különkiadással kapcsolatban, amit Jane Addamsról terveznek.

Az 1935-ben elhunyt Jane Addams, a Nobel-békedíj kitüntetettje, harcos jogvédő és szüfrazsett volt.

– Úgy van – felelte Faulkner. – Talán a csodálója az elnök?

Egy fenét az, gondolta Cam. Jane Addams pontosan az a fajta zavaros fejű liberális volt, akiket Nixon utált.

– Igen, az – felelte. – Ám a *Hollywood Reporter* szerint önök azt fontolgatják, hogy Evie Williamsre osztják Jane szerepét.

– Úgy van.

– Valószínűleg hallotta a legújabb híreket Evie Williamsről, és azt is tudja, hogyan engedte felhasználni magát az Amerika-ellenes propaganda céljaira.

– Ja, olvastam a sztorit.

– Bizonyos ön abban, hogy ez a szocialista nézeteket valló, Amerika-ellenes brit színésznő a legalkalmasabb egy amerikai hős asszony eljátszására?

– Az igazgatótanács tagja vagyok, nincs beleszólásom a szerep-osztásba…

– Az elnöknek nincs hatalma beleszólni ebbe, a világért sem tenne ilyet, de arra gondolt, hogy önt talán érdekelné a véleménye.

– A legnagyobb mértékben érdekel.

– Örültem a szerencsének, Mr. Faulkner. – Cam letette.

Hallotta már, hogy a bosszú édes. De azt még senki se mondta neki, hogy ennyire édes lehet.

Dave és Walli kezükben gitárral ültek a stúdióban a magas székeken. Volt egy *Back Together Again* című számuk, amely két részből állt. Mindkettőnek más volt a hangneme, és kellett volna egy akkord az átmenethez. Újra és újra elénekelték a dalt, különböző megoldásokkal kísérleteztek.

Dave örült, hogy ez még mindig megvan közöttük. Walli olyan eredeti dallamokat és akkordokat tudott kitalálni, amiket senki más nem használt. Pingpongoztak az ötletekkel, és az eredmény jobb volt mindennél, amit szólóban csináltak. Diadallal fognak visszatérni!

Beep nem változott meg, de Walli igen. Minden hús lekopott róla. Soványsága még jobban érvényre juttatta járomcsontjait és mandulaszemét. Szép volt, mint egy romantikus vámpír.

Buzz és Lew a közelben ülve füstölt, figyelt és várt. Türelmesek voltak. Amint Dave és Walli kitalálja a dalt, Buzz és Lew fogja a hangszerét, és kidolgozza az ütősöket meg a basszust.

Este tíz volt, már három órája dolgoztak, amit majd csak hajnali három-négy órakor hagynak abba. Utána alszanak délig, mert ilyen a rock’n’roll órarendje.

A harmadik napot töltötték a stúdióban. Az elsőn csak együtt zenéltek régi kedvenceket, élvezték, hogy ismét összeszokhatnak. Walli csodálatos dallamokat pengetett a gitárján. Sajnos, a második napon Wallit kiütötte a gyomorrontás, ezért korán lefeküdt, így ez volt az első komoly munkanapjuk.

Walli mellett egy palack Jack Daniels és egy jégkockákkal teli hosszú pohár állt egy erősítőn. A régi napokban gyakran piáltak vagy füveztek munka közben. Hozzátartozott a mókához. Dave mostanában jobb szeretett józanon dolgozni, de Walli nem változtatott a szokásain.

Beep négy sört hozott be tálcán, Dave szerint azzal a céllal, hogy Walli inkább sört igyon, mint whiskyt. Gyakran hozott ételt is a stúdióba: áfonyát fagylalttal, csokoládétortát, tálszámra a földimogyorót, banánt. Szerette volna, ha Walli nem csak szeszen élne. Walli bekapott egy kanál fagylaltot vagy egy marék földimogyorót, azután visszatért a whiskyjéhez.

Szerencsére még mindig zseniális volt, amit az új szám is bizonyított. De most kezdett begurulni, amiért még mindig nem találják a megfelelő átmenetet.

– Bassza meg! – mondta. – Itt van a fejemben, tudjátok? Csak nem akar kijönni.

– Zenei székrekedés, haver – magyarázta Buzz. – Hashajtóra van szükséged. Mi a zenei megfelelője egy tál aszalt szilvának?

– Egy Schönberg-opera – válaszolta Dave.

– Dave Clark egyik dobszólója – válaszolta Lew.

– Egy Demis Roussos-album – válaszolta Walli.

Villogni kezdett a telefon, Beep fölvette.

– Gyere be – mondta, majd letette. Wallihoz fordult. – Hilton az.

– Oké. – Walli leszállt a székről, egy állványra tette a gitárt, és kiment.

Dave kérdően nézett a lányra.

– Díler – mondta Beep.

Játszottak tovább. Nincs abban semmi szokatlan, ha egy díler benéz egy lemezstúdióba. Dave nem értette, miért használnak a zenészek sokkal több drogot, mint a lakosság többi része, de sose volt másképp. Charlie Parker heroin függő volt, pedig két nemzedékkel előttük élt.

Dave pengetett, Buzz fölvette a basszusgitárt, és csatlakozott, Lew beült az állvány mögé, és halkan dobolni kezdett, keresve a ritmust. Tizenöt-húsz percet improvizáltak, azután Dave abbahagyta, és megkérdezte:

– Mi a franc történt Wallival?

Átment a stúdióból a főépületbe. Társai követték.

Walli a konyhában volt. Kiütve hevert a padlón, karjából még lógott a fecskendő. Azonnal belőtte magát, ahogy megjött az utánpótlás.

Beep fölé hajolt, és gyengéden kihúzta a karjából a tűt.

– Reggelig így marad – mondta. – Bocs.

Dave káromkodott. A mai munkának lőttek.

– Lemegyünk a kantinba? – kérdezte Lew-től Buzz.

Volt egy kocsma a domb lábánál, ahova főleg mexikói béresek jártak. A nevetséges Májustündér Szalon névre hallgatott, ezért a fiúk csak kantinnak emlegették.

– Mehetünk – válaszolta Lew.

A ritmusszekció távozott.

– Segíts ágyba tenni – kérte Beep.

Dave megragadta Walli vállát, Beep a lábát, és bevitték a hálószobába. Azután visszatértek a konyhába. Beep a pultnak dőlt. Dave kávét tett föl.

– Függő, ugye? – kérdezte a fiú, miközben egy papír filteren matatott.

A lány bólintott.

– Mit gondolsz, egyáltalán meg tudjuk csinálni ezt az albumot?

– Igen! – vágta rá Beep. – Kérlek, ne mondj le róla! Attól félek…

– Oké, nyugodj meg. – A fiú bekapcsolta a kávéfőzőt.

– Tudom kezelni – mondta kétségbeesetten a lány. – Esténként, munka közben kibírja apró adagokkal, hajnalban belövi magát és elpilled. Ez ma szokatlan volt. Általában nem esik szét így. Normális esetben számon tartom és beosztom neki az anyagot.

Dave elszörnyedt.

– Beálltál ápolónőnek egy drogos mellé?

– Amikor ezeket a döntéseket hozzuk, túl fiatalok vagyunk, hogy elég eszünk legyen, és utána együtt kell élnünk velük – mondta Beep. Sírni kezdett.

Dave magához ölelte, és hagyta, hogy Beep addig zokogjon a mellén, amíg a könnyei át nem áztatják az ő pólóját, és a konyhát be nem tölti a

kávéillat. Utána gyengéden kibontakozott a lány karjaiból, és kávét töltött két csészébe.

– Ne aggódj – mondta. – Most, hogy ismerjük a problémát, át tudjuk hidalni. Amíg Walli a legjobb formájában van, megcsináljuk a nehezét: dalok írása, gitárszólók, énekszólamok. Ha nincs magánál, jön a háttérzene és a keverés. Össze tudjuk mi hozni ezt.

– Ó, annyira köszönöm! Megmentetted az életét! El se mondhatom, mennyire megkönnyebbültem. Olyan jó ember vagy. – Lábujjhegyre állt, megcsókolta a fiú száját.

Dave furán érezte magát. Beep hálálkodik, amiért megmentette a fiúja életét, ugyanakkor őt csókolja.

Majd azt mondta:

– Olyan buta voltam, hogy elengedtelek!

Ez tisztességtelen volt a hálószobában fekvő Wallival szemben, de hát Beepnek sose volt erőssége a tisztesség.

Átkarolta Dave derekát, és hozzányomta magát.

A fiú egy darabig a levegőbe emelte a kezét, hogy ne érjen hozzá, de azután megadta magát, és ismét átkarolta a lányt. Talán neki sem erőssége a tisztesség.

– A drogosok ritkán szexelnek – mondta Beep. – Ki vagyok éhezve.

Dave reszketett. Valahol rádöbbent, hogy mindig is tudta, hogy ez fog történni. Azóta tudta, hogy Beep megjelent itt a piros sportkocsiban.

Azért reszketett, mert borzasztóan kívánta.

Még mindig nem szólt.

– Feküdj le velem, Dave – mondta a lány. –Úgy, mint régen, csak egyszer, a régi szép idők emlékére.

– Nem – felelte ő.

De azért megtette.

Azon a napon fejezték be az albumot, amikor meghalt J. Edgar Hoover, az FBI igazgatója.

Másnap délben, miközben reggeliztek a Daisy Tanya konyhájában, Beep azt mondta:

– A nagyapám szenátor, és tőle hallottam, hogy J. Edgar szerette szopni a faszt.

Mindenki elhűlt.

Dave vigyorgott. Az öreg Gus Dewar biztosan sose mondott olyat az unokájának, hogy „szopni a faszt”. De Beep szeretett így beszélni a fiúk előtt. Tudta, hogy felizgatja őket. Mert ilyen huncut volt. Többek között ez tette izgalmassá.

– Nagypapa azt is mondta, hogy Hoover együtt élt a helyettesével, egy Tolson nevű hapsival – folytatta a lány. – Mindenüvé együtt mentek, mint férj és feleség.

– Az ilyen Hoover-félék rontják a hírünket – morgott Lew.

– Hé, figyeljetek – szólalt meg Walli, aki szokatlanul korán kelt. – Csinálunk egy újraegyesülő koncertet, mihelyt kijön az album, jó?

– Ja – felelte Dave. – Mire gondolsz?

– Gyűjtsünk George McGovernnek.

Kezdett divatba jönni, hogy a rockzenészek anyagilag támogatják a liberális politikusokat. Az idei elnökválasztáson a békepárti McGovern volt a Demokrata Párt vezető elnökjelöltje.

– Príma ötlet – mondta Dave. – Megduplázza a népszerűségünket, és segít véget vetni a háborúnak.

– Benne vagyok – szólt Lew.

– Oké, le vagyok szavazva, úgyhogy beleegyezem – csatlakozott Buzz.

Lew és Buzz hamarosan távozott, hogy ne maradjon le a londoni gépről. Walli átment a stúdióba, hogy elcsomagolja a gitárjait. Ezt a munkát nem szerette a technikusokra bízni.

– Nem mehetsz el csak úgy – mondta Dave a lánynak.

– Miért nem?

– Azért, mert az elmúlt hat hétben szeretkeztünk, mint az állat, valahányszor Walli kiütötte magát.

– Klassz volt, mi? – vigyorgott Beep.

– És azért sem, mert szeretjük egymást.

Dave szünetet tartott, várta, hogy a lány tagadjon vagy helyeseljen.

Egyiket sem tette.

A fiú megismételte:

– Nem mehetsz el csak úgy.

– Mi mást tehetnék?

– Beszélj Wallival. Mondd meg neki, hogy kerítsen egy másik ápolónőt.

Gyere ide, és élj velem.
Beep a fejét rázta.
– Tíz éve ismerlek – mondta Dave. – Voltunk szeretők. Voltunk jegyesek, össze akartunk házasodni. Úgy gondolom, ismerlek.
– És?
– Kedveled Wallit, törődsz vele, azt akarod, hogy oké legyen. De ritkán szexelsz vele, és ami még ennél is beszédesebb, nem is bánod. Amiből tudom, hogy nem szereted.
Beep most se mondott se igent, se nemet.
– Szerintem engem szeretsz – folytatta Dave.
A lány úgy bámult bele az üres kávéscsészéjébe, mintha láthatná a válaszokat a zaccban.
– Házasodjunk össze? – kérdezte a fiú. – Ezért tétovázol? Azt akarod, hogy megkérjem a kezedet? Akkor azt teszem. Légy a feleségem, Beep. Szeretlek. Szerettelek, amikor tizenhárom évesek voltunk, és ez azóta is tart.
– Micsoda, és amikor lefeküdtél Mandy Love-val?
Dave gyászosan mosolygott.
– Időnként megfeledkezhettem rólad egy-két percre.
A lány elvigyorodott.
– Most már hiszek neked.
– Mit szólnál gyerekekhez? Szeretnél srácokat? Mert én igen.
Beep hallgatott.
– Én itt kiöntöm neked a szívemet, és semmit sem kapok válaszul – panaszkodott Dave. – Mi jár a fejedben?
A lány felnézett rá, és a fiú ekkor látta, hogy sír.
– Ha elhagyom Wallit, abba belehal.
– Ezt nem hiszem el – mondta Dave.
Beep fölemelte a kezét, hogy hallgasson.
– Azt kérdezted, mi jár a fejemben. Ha komolyan tudni akarod, ne köss bele abba, amit hallani fogsz.
Dave befogta a száját.
– Sok ronda, önző dolgot csináltam életemben. Erről-arról tudsz, de annál jóval több volt.
Dave el is hitte róla, ám meg akarta mondani neki, hogy ugyanakkor örömöt és kacagást is hozott az emberek életébe, az övét is beleértve. De ha

Beep arra kérte, hogy csak figyeljen, akkor hallgatni fog.

– Az én kezemben van Walli élete.

Dave lenyelte a kikívánkozó tiltakozást, és a lány rögtön ki is mondta, ami neki már a nyelve hegyén volt.

– Oké, nem az én hibám, hogy drogos. Nem vagyok az anyja, nem kell megmentenem.

A fiú arra gondolt, hogy Walli keményebb lehet annál, amilyennek a lány hiszi. Másrészt Jimi Hendrix meghalt, Janis Joplin meghalt, Jim Morrison meghalt…

– Meg akarok változni – folytatta Beep. – Sőt jóvá akarom tenni a hibáimat. Ideje, hogy csináljak valami olyat is, ami nem pillanatnyi szeszély. Ideje, hogy valami jót tegyek, Úgyhogy Wallival maradok.

– Ez az utolsó szavad?

– Igen.

– Akkor isten áldjon – mondta Dave, és kisietett a szobából, hogy Beep ne lássa sírni.

48. fejezet

– A Kremlben pánik van, amióta Nixon ellátogatott Kínába – mesélte Gyimka Tányának.

Most éppen Gyimkáék lakásában voltak. A hároméves Katyusa a nagynénje ölében ült, és együtt nézegettek egy képeskönyvet, amelyben tanyasi állatok voltak.

Gyimka és Natalja visszaköltözött a Kormányzati Házba. A Peskov-Dvorkin klánnak immár három lakása volt ugyanabban a házban. Grigorij nagyapó máig az első fészekben élt egy fedél alatt a lányával és az unokájával. Ugyanitt lakott Gyimka elvált felesége, Nyina a nyolcéves Griskával, aki már iskolába járt. Utolsónak Gyimka és Natalja költözött be a kislányukkal. Tánya imádta az unokahúgát meg az unokaöccsét, és élvezettel pesztrálta őket. Néha arra gondolt, hogy tisztára olyan már a Kormányzati Ház, mint egy régi falu, ahol a nagycsalád gondoskodik a gyerekekről.

Tányától sokszor kérdezték, hogy nem akar-e saját gyerekeket. Ilyenkor mindig azt felelte:

– Ráérünk arra még! – Elvégre csak harminckét éves volt. Ám igazából úgy érezte, neki nem szabad férjhez mennie. Bár Vaszilij nem volt a szeretője, ő a közös illegális munkára tette föl az életét, amelyet kitöltött a *Szakadár,* majd pedig Vaszilij írásainak kicsempészése külföldre. Alkalmilag jelentkeztek gavallérok a vele egykorú partiképes agglegények egyre szűkülő köréből, hébe-hóba el is ment néhány randevúra, sőt még le is feküdt az egyik udvarlójával, de senkit sem bocsáthatott be a rejtett életébe.

Azon kívül Vaszilij élete most már fontosabb volt az övénél. Az *Egy szabad ember* megjelenése óta a világ legnagyobb írói közé számított. Ő értelmezte a Szovjetuniót a kívülállóknak. Harmadik könyve, *A pangás kora* után Nobel-díjat emlegettek, de azt persze nem ítélhették oda egy álnévnek. Tánya volt a kapu, amelyen Vaszilij alkotásai kijutottak Nyugatra. Egy ilyen félelmetes, nagy titkot nem rejthetett volna el egy férj elől.

A kommunisták gyűlölték „Iván Kuznyecov”-ot. Az egész világ tudta róla, hogy azért nem árulhatja el az igazi nevét, mert attól fél, hogy akkor az egész munkásságát elpusztítják, ez pedig lerántotta a leplet a Kreml urainak

álszentségéről. Ahányszor megemlítették valamelyik művét a nyugati sajtóban, sose mulasztották el hozzátenni, hogy ez az írás a szovjet cenzúra miatt sose jelenhetett meg oroszul, az alkotó anyanyelvén. A Kremlben tajtékzottak.

– Nixon utazása nagy siker volt – mondta Tánya. – Amennyire a hozzánk beérkező nyugati hírekből látom, az emberek nem győznek gratulálni Nixonnak, hogy micsoda látnok. Azt mondják, hogy ez óriási ugrás előre a világbéke megszilárdításának útján. A közvélemény-kutatásokban is előretört – és az idén elnökválasztás lesz az Egyesült Államokban.

A Kreml megrémült a lehetőségtől, hogy az imperialisták összeállhatnak a Szovjetunió ellen az önfejű kínai kommunistákkal. Tüstént meg is hívták Nixont Moszkvába, hátha így helyrebillen a mérleg.

– Most aztán kezüket-lábukat törik, hogy az itteni látogatás is ugyanakkora siker legyen – mondta Gyimka. – Hajlandók mindenre, csak az Egyesült Államok ne szövetkezzen Kínával!

Tányának váratlan ötlete támadt.

– Mindenre?

– Csak túloztam. Egyébként mire gondoltál?

A lány szíve gyorsabban kezdett el verni.

– Szabadon bocsátanák a másként gondolkodókat?

– Aha! – Kitalálta, hogy a nővére Vaszilijra gondol. Egyike volt annak a nagyon kevés embernek, akik tudtak róla, hogy Tánya ismer egy másként gondolkodót, de túlságosan óvatos volt ahhoz, hogy szóba hozza. – A KGB épp az ellenkezőjét javasolja: az éberség fokozását. Börtönbe mindenkivel, aki egyetlen tiltakozó plakátot is fölemelhet az amerikai elnök limuzinjának az útjában!

– Marhaság – mondta a lány. – Ha hirtelen bedutyizunk több száz embert, az amerikaiak okvetlenül tudomást szereznek róla – nekik is vannak kémeik –, és nem lesz ínyükre.

Gyimka bólintott.

– Nixon nem akarja, hogy a bírálói azt hánytorgassák fel, képes volt úgy idejönni, hogy szemet hunyt az emberi jogok egész kérdése fölött. Választási évben semmi esetre.

– Így van.

– A legtöbbet kell kihoznunk a lehetőségből – töprengett Gyimka. –

Holnap találkozom néhány emberrel az amerikai nagykövetségről. Meglátjuk, jó lesz-e valamire…

Gyimka megváltozott Csehszlovákia megszállása óta. Egészen addig makacsul ragaszkodott a hitéhez, hogy a kommunizmus megreformálható. Ám 1968-ban azt kellett látnia, hogy amint a legcsekélyebb elmozdulás történik a kommunista államforma megváltoztatása, bárminemű haladás irányába, annak brutálisan megálljt parancsolnak a régi rend fenntartásában érdekelt erők. Az ilyen Brezsnyev- és Andropov-félék hogy tehetnék kockára a hatalmukat, a rangjukat, a kiváltságaikat? Gyimka most már egyetértett a nővérével: a kommunizmusnak az a legnagyobb baja, hogy a párt mindenhatósága megfojtja a változást. A szovjet rendszer ugyanolyan tehetetlenül belefagyott a rettegő maradiságba, mint hatvan éve a cárizmus, amikor Gyimka nagyapja előmunkás volt a szentpétervári Putyilov-gyárban.

Micsoda fintora a sorsnak, tűnődött Gyimka, hogy épp Marx Károly volt az első filozófus, aki megindokolta a szocialista forradalom elkerülhetetlenségét!

Másnap ő elnökölt a számtalan értekezlet egyikén, amelyeket Nixon moszkvai látogatása tett szükségessé. Natalja is részt vett a megbeszélésen, ám sajnos ott volt Jevgenyij Filipov is. Az amerikaiakat Ed Markham, egy hivatásos diplomata vezette. Mindenki tolmácsot használt.

Nixonnak és Brezsnyevnek két fegyverkorlátozási és egy környezetvédelmi egyezményt kellett aláírnia. A szovjet politikában nem volt téma a környezetvédelem, de Nixon láthatólag olyan fontosnak tartotta, hogy az Államokban is a maguk nemében úttörő jellegű törvényeket hozatott róla. Ez a három dokumentum kellően szavatolja, hogy történelmi győzelemmé kiálthassák ki a látogatást, és jelentős védelmet nyújt egy esetleges és veszedelmes kínai-amerikai szövetség ellen. Mrs. Nixon iskolákat és kórházakat fog látogatni. Nixon ragaszkodott ahhoz, hogy találkozhasson Jevgenyij Jevtusenkóval, az ellenzéki költővel, akit Washingtonban mutattak be neki.

Ma, mint mindig, a protokoll és a biztonság volt a téma. Az értekezlet közepén Natalja előadta a férjével közösen megfogalmazott szöveget. Hanyagul odavetette az amerikaiaknak:

– Alapos megfontolás tárgyává tettük az önök kérését, miszerint jelentős

számban helyezzünk szabadlábra állítólagos politikai foglyokat, jelezve nyitottságunkat az önök által emberi jogoknak nevezett témában.

Ed Markham csodálkozó pillantást vetett Gyimkára, az ülés elnökére. Erről nem is tudott, mivel az amerikaiak nem hozakodtak elő efféle kérdéssel. Gyimka egy gyors, alig észrevehető intéssel mutatta az amerikainak, hogy hallgasson, és Markham, lévén gyakorlott, tapasztalt tárgyaló, nem is mondott semmit.

Filipov ugyancsak meghökkent.

– Nekem nincs tudomásom ilyen…

– Kérem, Jevgenyij Davidovics! – emelte föl a hangját Gyimka. – Ne szakítsa félbe Szmotrova elvtársnőt! Ragaszkodom ahhoz, hogy egyszerre csak egy ember beszéljen!

Filipov dühös volt, de a belénevelt pártfegyelem előírta, hogy engedelmeskedjen a parancsnak.

Natalja folytatta:

– A Szovjetunióban nincsenek politikai foglyok, és nem látjuk, mi abban a logika, hogy épp egy külföldi államfő látogatásának idején engedjünk bűnözőket az utcára.

– Így van – szólt Gyimka.

Markham nem értette. Minek szóba hozni egy légből kapott kérést, ha rögtön el is utasítják? Ám továbbra is némán várta, hogy Natalja mire akar kilyukadni, miközben Filipov tehetetlen haraggal dobolt az ujjaival a noteszán.

– Mindazonáltal van néhány személy, akiktől valóban megvonták a belföldi utazási engedélyt, mert antiszociális csoportokkal és felforgatókkal álltak kapcsolatban – fejtegette Natalja.

Ez a leírás pontosan ráillett Tánya barátjára, Vaszilijra. Gyimka egyszer már megpróbálta kiszabadítani, de nem sikerült. Ezúttal talán nagyobb sikerrel jár.

Feszülten figyelte Markhamet. Rájön-e, mi folyik itt? Vállalja a szerepét? Eljátssza-e, hogy az USA valóban követelte a másként gondolkodók szabadságát? Ha igen, Gyimka nyugodtan jelentheti a főnökeinek, hogy az amerikaiak ragaszkodnak hozzá, mint a Nixon-látogatás előfeltételéhez. Akkor pedig elveszti a jelentőségét mindenféle kifogás, jöjjön az a KGB-től vagy bármilyen más csoporttól, mert a Kreml okvetlenül össze akarta hozni

ezt a látogatást, hogy kellő hízelgéssel eltávolíthassák Nixont a gyűlölt kínaiaktól.

– Mivel ezek ellen a személyek ellen nincs konkrét bírósági ítélet, a kormány előtt nem áll törvényes akadály, így jóakaratunk jeléül felajánljuk, hogy enyhítünk a korlátozásokon, és engedélyezzük nekik az utazást – fejezte be Natalja.

– Elegendőnek tartja-e az önök elnöke ezt a lépést? – kérdezte Gyimka az amerikaiaktól.

Markham arca felderült. Már értette, mire megy ki a játék, amelybe szívesen beszállt ő is.

– Igen, úgy vélem, ez elég – mondta.

– Akkor hát megegyeztünk! – mondta Gyimka, és a jól végzett munka örömével dőlt hátra a székében.

Nixon elnök májusban jött Moszkvába, amikor a hó már elolvadt, és kisütött a nap.

Tánya azt remélte, hogy a látogatás örömére nagyszabású amnesztiát kapnak a politikai foglyok, de csalódnia kellett. Pedig évek óta ez volt a legjobb esély, hogy Vaszilij visszakerülhessen arról a szibériai nyomortelepről Moszkvába. Tudta, hogy a fivére próbálkozott, de úgy látszik, nem sikerült neki. A lány sírni tudott volna.

– Tánya, ma egész nap kövesd az elnök feleségét – utasította a főnöke, Danyiil Antonov.

– Menj a francba! – háborodott fel a lány. – Csak mert nő vagyok, attól még nem kell kizárólag a nőkről írnom!

Egész pályafutása alatt harcolt a „nőies” megbízások ellen, amelyeket hol sikerült visszadobnia, hol nem.

Ma nem sikerült.

Danyiil jó ember volt, de nem tutyimutyi.

– Nem kérem, hogy kizárólag a nőkről írj. Sose kértelek rá, úgyhogy ne beszélj hülyeségeket. Arra kérlek, hogy ma egész nap legyél ott Pat Nixon sarkában. Most pedig indíts, és csináld, amit mondtam.

Danyiil tulajdonképpen klassz főnök volt. Tánya beadta a derekát.

Pat Nixont ezen a napon kivitték a Lomonoszov Egyetemre. A harminckét emeletes sárga kőépület több ezer szobája javarészt kongott az ürességtől.

– Hol vannak a diákok? – kérdezte Mrs. Nixon.

– Vizsgaidőszak van, tanulnak – felelte a tolmács közvetítésével a rektor.

– Sose tudok találkozni az orosz néppel – panaszkodott Mrs. Nixon.

Hát nem is, hölgyem, szerette volna felvilágosítani Tánya. *Még elmondanák magának az igazat.*

Mrs. Nixon még moszkvai normák szerint is konzervatív jelenség volt. Magasra tupírozott, merevre lakkozott haja viking sisakra hasonlított, és majdnem olyan kemény is volt. Olyan ruhákat hordott, amelyek egyszerre tűntek túlzottan fiatalosnak és ódivatúnak. Az arcán ritkán csúszott le a lélektelen mosoly, még akkor sem, ha az őt követő sajtósok hada megvadult.

Bevitték egy tanulószobába, ahol három diák ült asztaloknál. Meglepetten felnéztek, és észrevehetően nem tudták, kivel állnak szemben. Lesírt róluk, hogy nagyon nem is kérnek a találkozásból.

Szegény Mrs. Nixon aligha sejtette, hogy a szovjet átlagpolgárok számára veszélyes bármiféle kapcsolat a nyugatiakkal. Utána általában letartóztatták és kihallgatták őket, hogy miről volt szó, és előre megbeszélték-e a találkozást. Csak a legvakmerőbb moszkvaiak mertek szóba állni a külföldi látogatókkal.

Tánya, miközben követte az elnöknét, gondolatban a tudósítást fogalmazta: *Mrs. Nixonra mély hatást gyakorolt az új, modern Lomonoszov Egyetem. Az Egyesült Államok egyetemei között nincsen hasonló méretű épület.*

Azért is morgott Danyiilra, mert az igazán fontos dolgok a Kremlben történtek. Nixon és Brezsnyev olyan szerződéseket írt alá, amelyek biztonságosabb hellyé teszik a világot. Tánya arról akart tudósítani.

Azt olvasta a külföldi sajtóban, hogy a kínai és moszkvai látogatások óta változtak Nixon kilátásai a novemberi elnökválasztáson. Januárban még alacsony népszerűségi indexe megugrott. Jó esélye volt rá, hogy újraválasszák.

Mrs. Nixon rövid kabátkából és szolid fazonú, a térdet eltakaró szoknyából álló, kockás kosztümöt viselt alacsony sarkú, fehér cipővel. Toalettjét sifon nyaksál egészítette ki. Pfuj, de utál divatról írni! Ő a kubai rakétaválságról tudósított, az istenfáját! Kubából!

A First Ladyt végre-valahára elrepítették egy Chrysler LeBaron limuzinnal. A sajtósok nyája szétszéledt.

Tánya a parkolóban meglátott egy magas férfit, aki hosszú, kopott kabátot viselt a tavaszi napsütésben. Csapzott vasszürke haja volt, redőkkel felszántott arcán átütöttek a hajdani szépség nyomai.

Vaszilij volt.

Tánya a szájába gyömöszölte az öklét, és az ujjaiba harapott, hogy ne sikoltson.

Vaszilij látta, hogy Tánya felismerte. Elmosolyodott. Hiányos volt a fogsora.

A lány lassan odament hozzá. Vaszilij mélyen a kabátja zsebébe fúrta az öklét, nem viselt sapkát, és hunyorgott az erős fényben.

– Hát kiengedtek – mondta a lány.

– Hogy örömet szerezzenek az amerikai elnöknek – felelte a férfi. – Köszönjük, Dick Nixon!

Inkább Gyimka Dvorkinnak köszönnétek, gondolta Tánya. De valószínűleg jobb, ha ezt senkinek sem árulja el, még Vaszilijnak sem.

Óvatosan körülnézett. Sehol senki.

– Ne aggódj – mondta Vaszilij. – Két hete ez a hely még hemzsegett a titkosrendőröktől, de öt perce mind elmentek.

Tánya nem bírta tovább. A férfi nyakába borult. Vaszilij úgy paskolgatta a hátát, mintha vigasztalni akarná. Tánya szorosan átölelte.

– Hű, de jó szagú vagy! – állapította meg Vaszilij.

A lány kibontakozott az ölelésből. Ezernyi kérdése lett volna, fékeznie kellett a lelkesedését, hogy csak egyet válasszon ki:

– Hol laksz?

– Kaptam egy sztalinkát. Ócska, de jó.

A Sztálin uralma alatt épült lakásoknak tágasabb, magasabb szobáik voltak, mint az ötvenes-hatvanas évek „hruscsovkáinak”.

Tánya repesett örömében.

– Meglátogathatlak?

– Még ne. Először mérjük fel, mennyire figyelnek.

– Munkád van? – Ez egy kedvenc trükkje volt a béketábornak: gondoskodtak róla, hogy valaki ne kapjon állást, azután felelősségre vonták közveszélyes munkakerülésért.

– A Mezőgazdasági Minisztériumnál. Brosúrákban magyarázom el a parasztoknak a gazdálkodás új módszereit. Ne sajnálj, ez fontos munka, és

én értek hozzá.

– És az egészséged?

– Meghíztam! – Szétnyitotta a kabátját, hogy mutassa.

Tánya boldogan felnevetett. Vaszilij egy cseppet sem volt kövér, bár talán nem is olyan sovány, mint régen.

– Viseled a pulóvert, amit küldtem! Kész csoda, hogy megkaptad? –Ez volt az a pulóver, amelyet Anna Murray vásárolt Bécsben. Most majd mindent el kell magyarázni Vaszilijnak. Tánya azt se tudta, hol kezdje.

– Szinte le se vettem négy éven át. Moszkvában májusban már nincsen rá szükségem, de nehéz megszokni a gondolatot, hogy nem mindig fagy.

– Szerezhetek neked másik pulóvert.

– Akkor nagyon jól kereshetsz!

– Nem én – mosolygott a lány. – Te viszont igen.

Vaszilij értetlenül ráncolta a homlokát.

– Hogyhogy?

– Gyere, üljünk be egy kocsmába – karolt bele Tánya. – Egy csomó mindent kell mondanom.

Június 18-án, vasárnap, érdekes címlap sztorit közölt a *The Washington Post.* Az olvasók többsége némileg meghökkent. A maroknyi bennfentes halálra rémült.

Munkatársunk jelenti:

ÖTSZÖRÖS TETTENÉRÉS A DEMOKRATA PÁRT HELYI IRODÁJÁBAN!

Alfred E. Lewis

Öt tetten ért személyt, közöttük állítólag a Központi Hírszerző Iroda egyik volt munkatársát tartóztatták le tegnap hajnali 02:30-kor, miközben a hatóságok közlése szerint éppen lehallgató készülékeket akartak elhelyezni a Demokrata Párt Országos Bizottságának helyi irodáiban.

A tettesek közül hárman kubai születésűek. Egy másik állítólag kubai menekülteket képzett ki gerillaharcra a Disznó-öbölbe tervezett 1961-es

inváziós kísérlet után.

A washingtoni városi rendőrség három civil ruhás nyomozója ütött rajtuk a Virginia Avenue 2600. szám alatt az osztályon felüli Watergate Hotelben, a Demokrata Párt Országos Bizottsága által bérelt hatodik emelet egyik irodájában.

Egyelőre nincs magyarázat arra, miért akarta bepoloskázni az öt gyanúsított a Demokrata Párt választási főhadiszállását, vagy hogy magánakcióval állunk-e szemben, illetve kívülálló egyének vagy szervezetek megbízásából akarták-e elkövetni tettüket.

Cameron Dewar elolvasta a cikket, és csak annyit mondott:

– Francba!

Félretolta a gabonapelyhet. Most nem bírt enni az idegességtől. Pontosan tudta ő, miről van szó. Ez borzasztó veszély Nixon elnök számára! Ha az emberek megtudnák vagy elhinnék, hogy a rend és a törvény elnöke elrendelt egy betörést, az megtorpedózhatná Nixon újraválasztási esélyeit!

Addig pásztázta a bekezdéseket, amíg meg nem találta a vádlottak nevét. Attól félt, hogy köztük lesz Tim Tedder. Megkönnyebbülésére Teddert nem említették.

Viszont akiket igen, azok szinte kivétel nélkül Tedder barátai és üzletfelei voltak.

Tedder és a volt CIA- és FBI-ügynökök egy csoportja alkotta a Fehér Ház Különleges Nyomozati Egységét. Szigorúan biztosított irodájuk volt az Elnöki Végrehajtó Hivatal földszintjén, a Fehér Házzal szemben. Az ajtajukra felragasztott cédulára azt írták: vízvezeték szerelők. Ez viccnek szánták. Tedderék dolga éppen az volt, hogy megakadályozzák a szivárgásokat.

Cam nem tudta, hogy be akarják poloskázni a demokraták irodáit, de nem csodálkozott rajta. Jó ötlet ez, akár szerezhetők információk is, hogy kik szivárogtatnak.

De miért hagyták azok az agyalágyult hülyék, hogy letartóztassa őket a kurva rendőrség!

Az elnök a Bahamákon van. Holnap kell visszaérkeznie.

Telefonált a vízvezeték-szerelőkhöz. Tim Tedder vette föl.

– Mit csinál? – kérdezte Cam.

– Gyomlálok.

Cam hallotta a háttérből az iratmegsemmisítő nyüszítését.

– Helyes – mondta.

Utána felöltözött, és bement a Fehér Házba.

Kezdetben úgy látszott, hogy egyik betörőnek sincs közvetlen kapcsolata az elnökhöz. Cam egész vasárnap azzal áltatta magát, hogy elsimíthatják a botrányt. De aztán kiderült, hogy az egyik tettes álnevet adott meg. „Edward Martin” valójában James McCord visszavonult CIA-ügynök volt, akit teljes munkaidőben alkalmazott az újraválasztási bizottság.

– Kész! – mondta Cam. Úgy érezte magát, mint akit letaglóztak. Ez rettenetes!

A hétfői *The Washington Post*-ban Bob Woodward és Carl Bernstein megírta az információt McCordról.

Cam ennek dacára is reménykedett, hogy az elnök szerepe még mindig leplezhető.

Ekkor színre lépett az FBI. Nyomozni kezdett az öt betörő után. Bezzeg régen J. Edgar Hoover nem tett volna ilyet, merengett sajnálkozva Cam, de hát Hoover meghalt. Nixon az egyik kebelbarátját, Patrick Grayt tette meg ügyvezető igazgatónak, csakhogy Gray nem ismerte az Irodát, és nehezen bírta kézben tartani. Az eredmény az lett, hogy az FBI kezdett úgy viselkedni, mint egy közönséges rendőrség.

A betörőknél nagy mennyiségű készpénzt találtak, új, számozott bankjegyekben. Vagyis az FBI előbb-utóbb visszanyomozza a bankókat, és kideríti, hogy ki adta őket kinek.

Cam tudta. Ez a pénz ugyanúgy az újraválasztási bizottság bumm-kasszájából származik, mint a kormány összes titkos akciójának ára.

Az FBI nyomozását le kell állítani!

Amikor Cam Dewar belépett Maria Summers irodájába az Igazságügyi Minisztériumban, a nő megriadt. Lebukott volna? Rájött volna valamiképpen a Fehér Ház, hogy ő informálja Jasper Murrayt? Állt a kartotékszekrényénél, és egy pillanatra úgy elgyengült a lába, hogy attól félt, elájul.

Ám Cam barátságosan viselkedett, és Maria megnyugodott. A fiú mosolygott, leült, és azzal a kamaszos nyíltsággal mérte végig, ami elárulta, hogy tetszik neki a hölgy.

Álmodozz csak, fehér fiú, gondolta Maria.

Most ugyan mit forral? Visszaült az asztalához, levette a szemüvegét, szívélyesen elmosolyodott.

– Üdvözlöm, Mr. Dewar! – mondta. – Hát hogy működött az a lehallgató?

– Végül is nem sokat tudtunk meg – felelte Cameron. – Úgy gondoljuk, Murraynek valahol másutt lehet egy biztonsági telefonja, amelyen a bizalmas hívásokat intézi.

Hála istennek, gondolta a nő.

– Az bizony kár.

– Ettől függetlenül méltányoljuk a szívességét.

– Igazán kedves. Van talán valami más, amiben segíthetek?

– Igen. Az elnök azt akarja, hogy az igazságügyi miniszter utasítsa az FBI-t a nyomozás beszüntetésére a Watergate-ügyben.

Maria igyekezett palástolni, mennyire sokkolta a következtetés. Tehát ez a Fehér Ház simlije! Égbekiáltó! Az összes elnökök között egyedül Nixon lehet ennyire pökhendi és ostoba!

Most is akkor tudhatja meg a legtöbbet, ha segítőkészséget színlel.

– Oké, hát akkor gondoljuk át ezt – mondta. – Kleindienst nem Mitchell, mint tudja. – John Mitchell leköszönt a miniszterségről, hogy az újraválasztási bizottságot irányítsa. Utódja, Richard Kleindienst ugyancsak Nixon puszihaverja volt, de kevésbé kezes. – Kleindienst indokot akar.

– Kaphat egyet. A FBI nyomozása elvezethet bizalmas külpolitikai kérdésekhez. Konkrétan, terhelő adatokat tárhat fel a CIA szerepéről Kennedy elnök tervezett inváziójáról a Disznó-öbölben.

Ez jellemző Tricky Dickre, gondolta undorral Maria. Mindenki úgy tesz, mintha az ország biztonságán őrködne, holott valójában az elnök löttyedt seggét védi.

– Tehát nemzetbiztonsági ügy.

– Igen.

– Helyes. Ez elég indok, hogy az igazságügyi miniszter leállítsa az FBI-t. – De ő nem akarja megkönnyíteni a Fehér Ház dolgát. – Bár lehetséges, hogy Kleindienst konkrét biztosítékot akar.

– Azt is adhatunk. A CIA készen áll arra, hogy hivatalosan kérvényezze. Walters fogja benyújtani. – Vernon Walters tábornok a CIA igazgatóhelyettese volt.

– Ha hivatalosan fogják kérni, akkor azt hiszem, máris léphetünk, és megtehetjük, amit az elnök akar.

– Köszönöm, Maria. – A fiú felállt. – Máris nagyon sokat segített.

– Nagyon szívesen, Mr. Dewar.

Cam távozott.

Maria töprengve bámulta a széket, amelyről a fiú felállt. Ezt a betörést az elnöknek kellett engedélyeznie, vagy legalábbis szemet kellett hunynia fölötte. Nincsen más ésszerű magyarázat a buzgalomra, amellyel Cam Dewar dolgozik a fedősztorin. Ha a kormányból valaki az elnökkel dacolva rendelte el a betörést, azt mostanra megnevezték, megszégyenítették és kirúgták volna. Nixon nem finnyáskodott, ha kompromittáló munkatársaktól kellett megszabadulni. Egyetlen valakit védelmezett, és az *ő* maga volt.

Hagyja-e Maria, hogy ezt megússza?

Egy frászt hagyja.

Fölemelte a kagylót és beleszólt:

– Kérem, hívja fel a Fawcett-Renshaw-t.

49. fejezet

Dave Williams ideges volt. Majdnem öt éve, hogy a Plum Nellie utoljára lépett föl a nyilvánosság előtt, és most hatvanezer rajongójuk várja őket a friscói Candlestick Parkban.

Ez egyáltalán nem olyan, mint stúdióban játszani. A magnetofon megbocsát: ha az ember fals hangol fog vagy bereked, vagy elfelejti a szöveget, csak törli a gikszert, és újból megpróbálja.

Ha ma este hibáznak, azt mindenki hallja majd a stadionban. Az nem lesz törölhető.

Korholta magát, hogy ne hülyéskedjen. Ezerszer megcsinálta már. Játszott kocsmákban a londoni East Enden úgy, hogy alig néhány akkordot ismert. Elképesztő, milyen vakmerő volt fiatalon! Eszébe jutott az este, amikor Geoffrey a sárga földig leitta magát a hamburgi Dive-ban, és Walli próba nélkül ugrott be helyette szólózni. Azok a szép napok!

Most kilenc év tapasztalat áll mögötte, hosszabb, mint számos popsztár egész karrierje. Mégis cidrizett, ahogy sorra áramlottak be a stadionba a rajongók, sört, pólót, hot dogot vásároltak, és mind elhitték Dave-nek, hogy kapnak tőle egy szuper estét.

Bejött az öltözőjébe egy lány a Plum Nellie lemezeinek forgalmazójától, és megkérdezte, van-e szüksége valamire. Trapéznadrágot viselt, és a hasát szabadon hagyó felsőben tette közszemlére tökéletes alakját.

– Kösz, drága, de nem – válaszolta Dave. Minden öltözőhöz tartozott bárszekrény, benne sör és tömények, üdítők, jég és egy karton cigaretta.

– Ha kell egy kis lazító, van tartalékom – mondta a lány.

Dave a fejét rázta. Most nem kívánt drogot. Talán utána szív el egy dekket.

A lány kitartott.

– Vagy ha bármi más kéne, azt is kaphatsz…

Szexet ajánlott. Olyan isteni volt, amilyen csak lehet egy kaliforniai nyúlánk szőke, vagyis tényleg gyönyörű, de a fiú nem volt abban a hangulatban.

Azóta nem volt abban a hangulatban, hogy utoljára látta Beepet.

– Esetleg koncert után. – Ha eléggé berúgok, tette hozzá gondolatban. – Méltányolom az ajánlatot, de most kopj le! – parancsolta.

A lány nem sértődött meg.

– Majd szólj, ha meggondoltad magadat – mondta barátságosan, azzal kiment.

A mai koncertet George McGovern támogatására adták. McGovern választási kampányának sikerült feltámasztania a fiatalok érdeklődését a politika iránt. Dave tudta, hogy Európában McGovern középutasnak számítana, de Amerikában balosnak könyvelték el. A liberálisok boldogan hallgatták, amikor keményen bírálta a vietnami háborút, ráadásul ő tudta, miről beszél, mert harcolt a második világháborúban.

Bejött Evie, hogy szerencsét kívánjon az öccsének. Úgy öltözködött, hogy ne ismerjenek rá: feltűzött haját tweedsapka alá rejtette, napszemüveget és motoros bőrdzsekit viselt.

– Visszamegyek Angliába – mondta.

Dave meglepődött.

– Tudom, hogy elég rossz sajtód van Hanoi óta, de…

Nővére a fejét rázta.

– Több ez a rossz sajtónál. Ma ugyanolyan vadul gyűlölnek, mint ahogy egy éve szerettek. Igaza volt Oscar Wilde-nak; az egyik elképesztő gyorsasággal tud átcsapni a másikba.

– Azt hittem, kiböjtölheted.

– Én is azt hittem egy darabig. De hat hónapja nem kaptam egy tisztességes szerepajánlatot. Alakíthatnám a vagány lányt egy spagetti westernben, a sztriptíztáncosnőt egy avantgárd kisszínházban vagy akárkit a *Jézus Krisztus Szupersztár* ausztráliai turnéján.

– Sajnálattal hallom. Ezt nem gondoltam volna.

– Azért nem volt teljesen spontán.

– Hogyhogy?

– Két újságírótól is hallottam, hogy többször hívták őket a Fehér Házból.

– Vagyis meg volt szervezve?

– Szerintem igen. Nézd, én híres és népszerű voltam, aki, ha csak lehetett, kritizálta Nixont. Nem csoda, hogy belém vágta a kést, amikor voltam elég szamár alkalmat szolgáltatni rá. Még csak nem is tisztességtelen: én is minden tőlem telhetőt megteszek, hogy elvegyék *tőle* a szerepét.

– Nagy vagy.
– Sőt lehet, hogy még csak nem is Nixon. Kit ismerünk, aki a Fehér Házban dolgozik?
– Beep bátyja? – hüledezett Dave. – Cam tette volna ezt veled?
– Belém volt esve akkor régen Londonban, és elég gorombán utasítottam el.
– És azóta haragudna érte?
– Sose bizonyíthatnám.
– A szemét!
– Úgyhogy meghirdettem az ingatlanpiacon a hollywoodi házamat, eladtam a sportkocsimat, és összecsomagoltam a modern művészeti gyűjteményemet.
– Most mi lesz belőled?
– Legelőször is Lady Macbeth.
– Félelmetes leszel! Hol?
– Stratford-upon-Avonban. Leszerződök a Royal Shakespeare Companyhoz.
– Egy ajtó bezárul, a másik kinyílik.
– Úgy örülök, hogy ismét Shakespeare-t játszhatok! Tíz éve, hogy Ophelia voltam az iskolában!
– Aktban.
Evie búsan mosolygott.
– Micsoda kis hencegő voltam.
– Viszont már akkor is jó színésznő voltál.
Evie fölállt.
– Hagylak készülődni. Jó szórakozást ma este, öcsi. Neked csápotok majd a nézőtéren.
– Mikor indulsz Angliába?
– Holnap.
– Tudasd majd, mikor lesz a *Macbeth* premierje. Eljövök és megnézlek.
– Rendes vagy.
Dave kikísérte a nővérét. A színpadot egy ideiglenes állványzatra építették a lejtő egyik végében. Mögötte technikusok, hangmérnökök, lemezkiadók képviselői és kiváltságos újságírók hemzsegtek a füvön. Egy részét elkerítették kötéllel, amelyen belül sátrakat vertek fel öltözőknek.

Befutott Lew és Buzz, de Walli nem volt sehol. Dave bízott Beep-ben, hogy időre leszállítja Wallit. Nyugtalanul töprengett, hogy hol lehetnek.

Kevéssel Evie távozása után érkeztek Beep szülei, mert Dave megint jóban volt Bellával és Woodyval. Úgy döntött, nem árulja el nekik, hogy Evie szerint Cam uszította rá a sajtót. Meggyőződéses demokraták, már így is épp eléggé bosszantja őket, hogy a fiuk Nixonnak dolgozik.

Rákérdezett Woodynál, hogy mennyire taksálja McGovern esélyeit.

– George McGovernnek van egy problémája – felelte Woody. – Hogy legyőzhesse Hubert Humphreyt és megszerezhesse a jelölést, meg kellett törnie a Demokrata Párt öreg moguljainak, a polgármestereknek, a kormányzóknak és a szakszervezeti vezetőknek a hatalmát.

– Hogy sikerült ez neki? – kérdezte Dave, aki nem követte lépésről lépésre az eseményeket.

– Az 1968-as chicagói botrány után a párt átírta a szabályzatot, méghozzá McGovern irányításával.

– És ez miért baj?

– Mert a vén szürke eminenciások nem hajlandók neki dolgozni. Néhányuk annyira gyűlöli, hogy elindítottak egy Demokraták Nixonért mozgalmat.

– A fiatalok viszont szeretik.

– Reménykednünk kell, hogy ez elég lesz.

Végre feltűnt Beep és Walli. A Dewar szülők átmentek Walli öltözőjébe. Dave fölvette a színpadi szerelését, a vörös kezeslábast és a motoros csizmát, azután bemelegített. Javában skálázott, amikor bejött Beep.

Sugárzóan rámosolygott a fiúra, és megcsókolta az arcát. A világ, mint rendesen, ragyogóbb lett már a puszta jelenlététől. Sosem lett volna szabad hagynom, hogy elmenjen, gondolta Dave. Mekkora marha vagyok!

– Hogy van Walli? – érdeklődött aggodalmasan.

– Annyit doppingolt, hogy végig tudja csinálni a műsort. Majd akkor lövi be magát, ha lejött a színpadról. Tud játszani.

– Hála istennek!

Beep szatén forrónadrágot és flitteres melltartót viselt. Hízott egy kicsit azóta, hogy elkészült a lemez: a melle nagyobbnak tűnt, és még egy aranyos kis pocakot is növesztett. Dave itallal kínálta, Beep kólát kért.

– Szolgáld ki magad cigarettával – mondta a fiú.

– Leszoktam.
– Azért hízol.
– Nem, nem azért.
– Nem cikizésből mondtam. Fantasztikusan nézel ki.
– Otthagyom Wallit.
Dave megdöbbent. Elfordult a bárszekrénytől, rámeredt a lányra.
– Azannya! – mondta. – Tudja már?
– Ma, a koncert után szólok neki.
– Még szerencse. Bár nekem mintha azt mondtad volna, hogy önzetlenebb ember akarsz lenni, és meg akarod menteni Walli életét.
– Most egy fontosabb életet kell megmentenem.
– A magadét?
– A babámét.
– Jesszus! – Dave leült. – Terhes vagy?
– Harmadik hónapban vagyok.
– Szóval ezért más a formád.
– És taccsolok a cigarettától. Még csak nem is füvezek többé.
– Figyelem, öt perc múlva kezdünk! – recsegte a hangszóró. –Kérjük a technikusokat a színpadra!
– Ha terhes vagy, miért hagyod ott Wallit? – kérdezte Dave?
– Nem fogok gyereket nevelni abban a környezetben. Magamat feláldozhatom, de ugyanezt nem tehetem meg egy kölyökkel. Ez a gyerek normális életet fog élni.
– Hova fogsz menni?
– Hazaköltözöm papáékhoz. – Tűnődve csóválta a fejét. – Azért ez hihetetlen. Tíz év óta mindent elkövettem a bosszantásukra, de mikor szükségem lett a segítségükre, csak annyit mondtak, hogy gyere. Hát nem kibaszottul elképesztő?
– Figyelem, még egy perc! – mondta a hangszóró. – Kérjük az együttes tagjait, hogy amennyiben elkészültek, jöjjenek a színfalak mögé!
Dave-nek váratlanul eszébe jutott valami.
– Három hónapos…
– Nem tudom, kié – mondta Beep. – Akkor estem teherbe, miközben az albumot csináltátok. Szedtem a tablettát, de időnként elfelejtettem bevenni, főleg ha ki voltam akadva.

– De hát azt mondtad, hogy csak elvétve szexeltek Wallival!
– Az elvétve nem azt jelenti, hogy soha. Úgy saccolom, tíz százalék rá az esély, hogy Wallié.
– Tehát kilencven százalékban az enyém.
Lew bedugta a fejét a sátorba.
– Kezdünk – mondta.
– Jövök – felelte Dave.
Lew elhúzott.
– Költözz oda hozzám – mondta Dave a lánynak.
Beep nagyot nézett.
– Komolyan gondolod?
– Igen.
– Akkor is, ha nem a te babád?
– De én szeretni fogom, mert a te babád. Mert szeretlek. Még Wallit is szeretem, a rohadt életbe. Gyere hozzám, éljünk együtt!
– Ó, istenem – mondta Beep. Sírva fakadt. – Úgy reménykedtem és imádkoztam, hogy ezt mondd!
– Ez azt jelenti, hogy igen?
– Hát persze hogy azt! Ez minden vágyam!
Dave úgy érezte, most kelt föl a nap.
– Hát akkor ezt fogjuk tenni – szögezte le.
– De mihez kezdünk Wallival? Nem akarom, hogy meghaljon.
– Erre is van egy ötletem – mondta Dave. – Majd elmondom a koncert után.
– Menj a színpadra, várlak.
– Tudom. – Lágyan megcsókolta Beep száját. A lány átölelte, magához szorította. – Szeretlek – mondta a fiú.
– Én is szeretlek. Őrült voltam, hogy elengedtelek.
– Ne csináld még egyszer.
– Soha többé.
Dave kilépett a sátorból, keresztülvágott a gyepen, felszaladt a lépcsőn a többiekhez, akik a színfalak mögött várakoztak. Hirtelen támadt egy gondolata.
– Elfelejtettem valamit – mondta.
– Mit? – morogta ingerülten Buzz. – A gitárok a színpadon vannak. Dave

nem felelt, csak elfutott az öltözőbe. Beep még mindig ott ült, és a szemét törölgette.

– Ne házasodjunk össze? – kérdezte.

– De igen! – felelte a lány.

– Helyes.

A fiú visszarohant a lépcsőn.

– Mindenki oké?

Mindenki oké volt.

Dave fölvezette a bandát a színpadra.

A hamburgi parlament ülése után Claus Krohn meghívta Rebeccát, hogy igyanak meg egy pohárral.

Az asszony meghökkent. Négy éve vetett véget a viszonyuknak. Sőt régi szeretője már egy éve járt egy csinos asszonnyal, az egyik szakszervezet tagnyilvántartójával. Claus egyre növekvő befolyásra tett szert a Szabaddemokrata Pártban, amelynek Rebecca is a tagja volt. Jól összeillettek a barátnőjével, Rebecca azt hallotta, hogy házasságot terveznek. Így hát elutasítóan nézett rá.

– Nem a Jacht bárban! – sietett megnyugtatni Claus. – Olyan helyen, ami jobban szem előtt van.

Rebecca megnyugodott, fölnevetett.

Bementek egy bárba a központban, a városház közelében. Rebecca habzóbort kért a régi idők emlékére.

– Máris a tárgyra térek – mondta Claus, mihelyt kihozták az italukat. – Téged akarunk indítani képviselőnek a szövetségi parlamentben.

– Ó! – hebegte az asszony. – Kevésbé csodálkoznék, ha kikezdeni próbáltál volna velem.

A férfi elmosolyodott.

– Ne csodálkozz. Szép vagy és okos, jól beszélsz, és az emberek szeretnek. Itt Hamburgban minden párt tisztel. Majdnem egy évtizedes politikai tapasztalatod van. Biztos befutó vagy.

– De olyan váratlan!

– A választás mindig váratlannak tűnik.

Willy Brandt kancellár kimódolta az előrehozott választást, amely nyolc hét múlva volt esedékes. Sok ezer némethez hasonlóan Rebeccának is az

ország újraegyesítése volt a legnagyobb vágya, hogy ismét együtt lehessen a családjával. Helyi politizálással sohasem érheti el, de a Bundestagban talán tehet valamit!

Pártja, az FDP, Willy Brandt szociáldemokratáival koalícióban kormányozta az országot. Rebecca egyetértett Brandt Ostpolitikjával, amely a fal ellenére is megpróbált kapcsolatot teremteni a Kelettel, és hitt benne, hogy így lehet aláaknázni a leggyorsabban a keletnémet rezsimet.

– Meg kell beszélnem a férjemmel – mondta.

– Tudtam, hogy ezt fogom hallani. Az asszonyoknak mindig meg kell beszélniük.

– Ugyanis ebben az esetben sokat kell egyedül hagynom.

– Ez érvényes az összes képviselő házastársára.

– De az én férjem különleges!

– Az.

– Még ma este beszélek vele.

Rebecca felállt.

Claus követte a példáját.

– Hogy személyesre fordítsam a szót…

– Tessék?

– Elég jól ismerjük egymást.

– Igen…

– Ez a sorsod – mondta komolyan a férfi. – Te arra születtél, hogy országos politikus legyél. Minden, ami ennél kevesebb, tékozlás lenne. Bűnös tékozlás. Nem tréfálok.

– Hát, köszönöm – felelte Rebecca, akit némileg meglepett az ünnepélyes hang.

Szertelen jókedvvel hajtott hazafelé. Váratlanul új távlatok nyíltak meg előtte. Gondolt már országos szintű politizálásra, de attól félt, túl nehéz lenne egy asszonynak, akinek rokkant a férje. De most, hogy az álom valóra vált, föllelkesült a lehetőségtől.

Másrészt viszont mit szól hozzá Bernd?

Leparkolta a kocsit, besietett a lakásukba. Bernd a konyhaasztalnál ült a kerekes székében, és hegyesre faragott vörös ceruzával javította a dolgozatokat. Átöltözött fürdőköpenybe, amit egyedül is fel tudott venni. A nadrággal volt a legtöbb baja.

Rebecca azonnal beszámolt Claus javaslatáról.

– Mielőtt válaszolnál, hadd mondjak még valamit! – kérte. – Ha nem akarod, hogy ezt csináljam, nem fogom. Nem vitatkozom, nem sopánkodok, nem vádaskodok. Társak vagyunk, ami azt jelenti, hogy egyikünknek sincsen joga egyoldalúan megváltoztatni az életét.

– Köszönöm – válaszolta Bernd. – Most pedig térjünk át a részletekre.

– A Bundestag évente húsz hetet ülésezik, minden héten hétfőtől péntekig. A megjelenés kötelező.

– Tehát évente átlag nyolcvan éjszakát nem töltesz itthon. Ezt kibírom, főleg ha szerzünk egy ápolónőt, aki idejön reggelente segíteni.

– Bánnád?

– Természetesen. Viszont az itthoni éjszakáid kétségtelenül még édesebbek lennének.

– Bernd, te olyan jó vagy.

– Ezt kell tenned – mondta a férje. – Ez a sorsod.

Rebecca kurtán fölnevetett.

– Claus ugyanezeket a szavakat használta!

– Nem vagyok meglepve.

Tehát a férje és a volt szeretője azt gondolták, hogy ezt kell tennie. Ő is így gondolta, bár tartott tőle. Hitte, hogy képes lesz rá, de akkor is nagy kihívás. Az országos politika keményebb és piszkosabb a helyinél. A sajtó gyalázatos tud lenni.

De büszke lesz az anyja! Carla vezetőnek született, és valószínűleg az lett volna belőle, ha nem esik rabul a Kelet-Németország nevű börtönben. Hogy fog örülni, amikor a lánya váltja valóra az ő elvetélt ambícióit!

A következő három estén is erről beszélgettek. A negyedik estén megérkezett Dave Williams.

Nem várták. Rebecca meghökkent, amikor meglátta az ajtajuk előtt barna szarvasbőr kabátban, kezében kis bőrönddel, a bőröndön a hamburgi repülőtér szalagjával.

– Telefonálhattál volna! – mondta.

– Elveszítettem a számodat – felelte németül a fiú.

Rebecca megpuszilta az arcát.

– Hát ez kellemes meglepetés! – Megkedvelte Dave-et azokban a napokban, amikor még a Reeperbahnon játszott a Plum Nellie, és a fiúk

hetente egyszer eljöttek hozzájuk, hogy tisztességesen belakjanak. Dave jót tett Wallinak, akinek a tehetsége kivirult az együttesben.

Dave bement a konyhába, letette a bőröndjét, kezet rázott Bernddel.

– Londonból jössz? – kérdezte Bernd.

– San Franciscóból. Huszonnégy órája utazom. – A szokott angol-német keverék nyelvükön beszélgettek.

Rebecca odatette a kávét. Mihelyt elmúlt a csodálkozása, az jutott az eszébe, hogy Dave-nek bizonyára különleges oka volt egy ekkora útra, és ettől nyugtalan lett. A fiú éppen a lemezstúdiójáról mesélt Berndnek, amikor az asszony közbevágott.

– Miért vagy itt, Dave? Valami baj van?

– Igen – felelte a fiú. – Wallival.

Rebecca szíve kihagyott egy ütemet.

– Mi a baj? Beszélj már! Csak nem halt meg…

– Nem, nem, él! De heroinista!

– Jaj, ne. – Rebecca nehézkesen lerogyott a székre. – Jaj, ne! – A tenyerébe temette az arcát.

– Ez nem minden – folytatta Dave. – Beep ott fogja hagyni. Terhes, és nem akarja drogos környezetben fölnevelni a gyereket.

– Ó, szegény kis testvérem!

– És Beep mihez kezd? – kérdezte Bernd.

– Odaköltözik hozzám a Daisy Tanyára.

– Ó! – Rebecca látta a fiún, hogy restelkedik. Tehát újrakezdődött a románc? Még egy újabb keserűség a testvérének.

– Mit tehetünk Walliért?

– Nyilvánvalóan le kell szoknia a heroinról.

– Szerinted le tud?

– Megfelelő segítséggel igen. Vannak programok az Államokban, és itt, Európában is, amelyek valamilyen gyógyszerrel, általában metadonnal kombinálják a terápiát. Csakhogy Walli a Haight-Ashburyn lakik, ahol minden sarkon áll egy díler. Ha otthon marad, valamelyik okvetlenül bekopogtat hozzá. Túl könnyű visszaesnie.

– Tehát el kell költöznie?

– Szerintem ide kellene költöznie.

– Jézus Mária!

– Úgy gondolom, ha nálatok élne, lejöhetne a szerről.
Rebecca a férjére nézett.
– Aggódom érted – mondta Bernd. – Dolgozol, és aktívan politizálsz. Kedvelem Wallit, nem utolsósorban azért, mert annyira szereted, de nem akarom, hogy feláldozd miatta az életedet.
– Nem örökre szól – szúrta közbe gyorsan Dave. – De ha egy évig meg tudnátok tartani tisztán…
Rebecca még mindig a férjét nézte.
– Nem fogom feláldozni az életemet, de talán szabadságolhatom magam egy évre.
– Ha lemondasz erről a képviselői mandátumról a Bundestagban, talán soha többé nem kínálkozik hasonló alkalom.
– Tisztában vagyok vele.
– Szeretném, ha visszajönnél velem San Franciscóba, és meggyőznéd Wallit – mondta Dave.
– Mikor?
– Holnap megfelelne. Már foglaltattam helyet a gépre.
– Holnap!
De hát nem volt választása. Itt Walli élete forgott kockán. Annál semmi sem lehet fontosabb. Walli előbbre való, mint ő, hát persze hogy előbbre való. Rebeccának szinte nem is kellett mérlegelnie.
Szomorú volt, hogy el kell szalasztania egy ilyen izgalmas lehetőséget, ami épp csak az imént nyílt előtte.
Ekkor megszólalt Dave:
– Mit mondtál az előbb a Bundestagról?
– Semmit – válaszolt Rebecca. – Csak elgondolkoztam valamin, amit csinálhatnék. De jövök veled San Franciscóba. Természetesen jövök.
– Holnap?
– Igen.
– Köszönöm.
Rebecca felállt.
– Megyek csomagolni – mondta.

50. fejezet

Jasper Murray el volt keseredve. Nixon elnök – a hazug, a csaló, a bűnöző – hatalmas fölénnyel győzött az újraválasztáson. Negyvenkilenc államot vitt. George McGovern, az amerikai történelem legsikertelenebb elnökjelöltjeinek egyike csupán Massachusettsben és Columbia Körzetben előzte meg.

Ennél is borzasztóbb volt, hogy hiába derültek ki egyre újabb disznóságok a Watergate-botrányban, a liberális értelmiség megbotránkozhatott rajtuk, de az elnök népszerűségének nem ártottak. Öt hónappal a választás után, 1973 áprilisában a megkérdezettek 60 százaléka felelte azt, hogy ismét Nixonra szavazna, és csak 33 százalék szavazott volna ellene.

A sajtó a *The Washington Post* vezetésével sorra teregette ki az elnöki bűncselekményeket, miközben Nixon kétségbeesetten kapálózva próbálta takargatni a részvételét egy betörésben. Az egyik watergate-i betörő írt egy levelet, amelyet a bíró felolvasott a tárgyaláson. A vádlottakat, panaszkodott a levélíró, politikai nyomásnak vetették alá, hogy vallják magukat bűnösnek, és hallgassanak. Ha ez igaz, akkor az elnök befolyásolni akarja az igazságszolgáltatást. De a szavazókat ez láthatólag nem érdekelte.

Április 17-én, kedden Jasper a Fehér Ház sajtótájékoztatóján volt, amikor bekövetkezett a fordulat.

A szoba egyik végén volt egy alacsony dobogó, azon egy pulpitus, mögötte egy háttérfüggöny, olyan kékesszürke árnyalatú, amely jól veszi ki magát a tévében. Itt sosem volt elég szék, egyes riporterek a barna szőnyegen foglaltak helyet, az operatőrök egymást lökdösték félre.

A Fehér Ház bejelentette, hogy az elnök rövid nyilatkozatot tesz, de nem válaszol kérdésekre. Az újságírók három órára gyűltek össze. Most már fél négy volt, de még mindig nem történi semmi.

Nixon négy óra negyvenkét perckor jelent meg. Jasper észrevette, hogy reszket a keze. Nixon bejelentette, hogy megoldódott a vita a Fehér Ház és Sam Ervin, a Watergate-ügyben vizsgálatot folytató szenátusi bizottság elnöke között. A Fehér Ház személyzete engedélyt kap, hogy tanúskodjon az

Ervin-bizottság előtt, ugyanakkor megtagadhatják a választ a kérdésekre. Hát ez nem valami nagy engedmény, gondolta Jasper. Ám egy ártatlan elnöknél még csak nem is kerülne sor ehhez hasonló vitára.

Azután Nixon azt mondta:

– A kormányban betöltött magas tisztség sem a múltban, sem a jelenben nem adhat mentességet a bűnvádi eljárás alól.

Jasper a szemöldökét ráncolta. Mit jelent ez? Valakinek követelnie kellett a mentességet. Olyasvalakinek, aki közel áll Nixonhoz. Most pedig Nixon nyilvánosan megtagadta. Vízben hagyott valakit, de kit?

– Személyektől függetlenül elítélek minden kísérletet a bűnök takargatására – mondta az elnök, aki megpróbálta beszüntetni az FBI nyomozását, azzal kiment.

A kérdések vihara zúdult a pódiumra fellépő Ron Ziegler sajtótitkárra. Jasper semmit sem kérdezett. Őt a mentességgel kapcsolatos kijelentés foglalkoztatta.

Ziegler éppen azt mondta, hogy az elnök bejelentése a „hatályos" álláspont. Jasper azonnal felismerte a félrevezető szándékot a homályos megfogalmazásban, amely nem tisztázni, hanem elsötétíteni akart. Ezt a szobában tartózkodó többi újságíró is észrevette.

Johnny Apple a *The New York Times-tó*l kérdezett rá, hogy akkor ezek szerint hatályát veszti az összes korábbi kijelentés?

– Igen – felelte Ziegler.

A sajtó felháborodott. Tehát hazudtak nekik! Évekig híven beszámoltak Nixon nyilatkozatairól, felruházták az ország vezetőjének járó hitelességgel, holott a bolondját járatták velük!

Soha többé nem fognak bízni az elnökben!

Jasper visszament a *This Day* irodájába. Egyfolytában azon rágódott, kire vonatkozhatott Nixon kijelentése a mentességről.

Két nappal később megkapta a választ. Fölvette a kagylót, és egy remegő női hangot hallott, amely azt mondta, hogy ő John Deannek, a Fehér Ház egyik tanácsadójának titkára, és azért hívja végig Washington vezető újságíróit, hogy beolvassa a főnöke nyilatkozatát.

Ez már egymagában fura volt. Ha az elnök jogtanácsosa közölni akar valamit a sajtóval, miért nem Ron Ziegler közvetítésével teszi? Itt nyilvánvalóan meghasonlás történt.

– ”Egyesek azt remélhetik vagy gondolhatják, hogy én leszek a bűnbak a Watergate-ügyben – olvasta a titkárnő. – Azok, akik ezt hiszik, nem ismernek engem…”

Aha!, gondolta Jasper. Az első patkányok már menekülnek a süllyedő hajóról!

Mariát elképesztette Nixon. Nem volt ebben az emberben semmi tartás. Egyre többen jöttek rá, mekkora kókler, de nem mondott le, ott maradt a Fehér Házban, tovább hőzöngött, ködösített, fenyegetőzött, és hazudott, hazudott, hazudott.

Április végén egyszerre mondott le John Ehrlichman és Bob Haldeman. Mindketten közel álltak Nixonhoz. Német nevük miatt „Berlini Falnak” csúfolták *Őket* azok, akik úgy érezték, hogy ez a fal rekeszti ki őket. Betörést szerveztek, hamis tanúzásba keveredtek; hihető-e, hogy az elnök akarata ellenére vagy tudtán kívül követtek el ilyen bűncselekményeket? Már a gondolat is nevetséges!

Másnap a Szenátus egyhangúan megszavazta egy különleges ügyész kinevezését, olyasvalakiét, aki független a besározódott Igazságügyi Minisztériumtól, hogy vizsgálja ki, felelősségre vonható-e bűncselekményekért az elnök.

Tíz nappal később a közvélemény-kutatók szerint a megkérdezetteknek már csak 44 százaléka mondta, hogy ismét Nixonra szavazna, míg 45 százalék szavazott volna ellene. Ez volt az első alkalom, amikor negatív eredményt ért el.

A különleges ügyész gyorsan munkához látott. Először is csapatot állított össze jogászokból. Maria ismerte egyiküket, az Igazságügyi Minisztérium volt tisztviselőjét, Antonia Capelt. Antonia Georgetownban élt, nem messze Maria lakásától. Egy este becsengetett hozzá.

Antónia nyitott ajtót. Csodálkozva nézett a jövevényre.

– Ne mondja ki a nevem – szólt Maria.

Antonia fürge eszű volt. Csak egyetlen másodpercig nem értette.

– Oké – mondta.

– Beszélhetnénk?

– Természetesen. Jöjjön be.

– Találkozna velem a sarki kávézóban?

Antonia meghökkent, de azt válaszolta:
– Persze. Megkérem a férjemet, hogy fürdesse meg a srácokat… hm, kaphatnék tizenöt percet?
– Persze.
Antonia, ahogy megérkezett a kávézóba, rögtön azt kérdezte:
– Be van poloskázva a lakásom?
– Nem tudom, de lehetséges, miután most a különleges ügyésznek dolgozik.
– Ajaj.
– Erről lenne szó – mondta Maria. – Én nem Dick Nixonnak dolgozom. Az Igazságügyi Minisztériumnak és az amerikai népnek tartozom felelősséggel.
– Oké…
– Pillanatnyilag nem közölhetek magával semmiféle konkrétumot, de tudnia kell, hogy ha bármilyen módon segíthetek a különleges ügyésznek, akkor megteszem.
Antonia épp elég agyafúrt volt, hogy értse, amit hallott: felajánlották neki, hogy lesz egy kéme az Igazságügyi Minisztériumban.
– Ez valóban fontos lehet – mondta. – De hogyan tartjuk a kapcsolatot lebukás nélkül?
– Hívjon fel egy nyilvános telefonról. Ne mutatkozzon be. Mondjon akármit egy csésze kávéról, és akkor még ugyanazon a napon itt fogom várni. Megfelelő az idő?
– Tökéletes.
– Hogy haladnak a dolgok?
– Még csak most kezdtünk. Egyelőre keressük a csapatba a megfelelő jogászokat.
– Ha már itt tartunk, lenne egy javaslatom: George Jakes.
– Mintha már találkoztam volna vele. Felfrissítené az emlékezetemet?
– Hét éven át dolgozott Bobby Kennedynek, először az Igazságügyi Minisztériumban, amikor Bobby volt a miniszter, utána a Szenátusban. Bobby meggyilkolása óta a Fawcett-Renshaw Ügyvédi Irodánál dolgozik.
– Eszményinek tűnik. Fel fogom hívni.
Maria felállt.
– Külön távozzunk. Csökkenti az esélyt, hogy megláthassanak együtt.

– Nem rettenetes, hogy így kell bujkálnunk, holott azt tesszük, ami a helyes?

– Tudom.

– Köszönöm, hogy eljött hozzám, Maria. Őszintén hálás vagyok érte.

– Viszontlátásra – búcsúzott Maria. – A főnökének ne mondja meg a nevemet.

Cameron Dewar irodájában volt egy televízió. Amióta közvetíteni kezdték az Ervin-bizottság meghallgatásait a Szenátusból, ez a készülék ugyanúgy egyfolytában be volt kapcsolva, mint szinte minden tévé a főváros szívében.

Július 16-án délután Cam egy jelentést készített új főnökének, Al Haignek, aki Bob Haldemant váltotta fel a Fehér Ház személyzeti főnökének tisztségében, így nem nagyon figyelt Alexander Butterfield vallomására. Butterfield középszintű bürokrata volt a Fehér Házban: az elnök napirendjét tervezte meg Nixon első mandátuma alatt, azután előléptették a Szövetségi Légiközlekedési Hivatal igazgatójává.

A bizottság egyik jogásza, Fred Thompson intézett kérdéseket Butterfieldhez.

– Volt tudomása a lehallgató eszközök beszereléséről az Ovális Irodába?

Cam fölnézett. Ez váratlan volt. Lehallgató eszközök – ismertebb nevükön poloskák – az Ovális Irodában? Kizárt.

Butterfield sokáig hallgatott. Néma csend lett a szobában.

– Jézusom! – gondolta Cam.

– Igen, uram – szólalt meg végül Butterfield. – Volt tudomásom a lehallgató eszközökről.

Cam felpattant.

– Ne, a picsába! – ordította.

– Mikor szerelték be ezeket az eszközöket az Ovális Irodába? – kérdezte a tévében Thompson.

Butterfield habozott, sóhajtott, nyelt egyet.

– Megközelítőleg 1970 nyarán – mondta.

– Irgalmas Jézusom! – üvöltötte Cam az üres szobának. – Hogy lehet ez? Hogy lehet ilyen ostoba az elnök?

– Beszéljen nekünk egy kicsit arról, hogyan működtek ezek a

berendezések – kérte Thompson. – Például hogyan aktiválták őket?
– Pofa be! – üvöltötte Cam. – Fogd be azt a rohadt pofádat!
Butterfield hosszas ismertetést tartott a rendszerről, és végül elárulta, hogy hangra kapcsolt be.
Cam visszarogyott a székre. Ez katasztrófa. Nixon titokban felvett mindent, ami elhangzott az Ovális Irodában. Betörésről, baksisról, zsarolásról beszélt, egész idő alatt tudva, hogy kompromittáló szavai megmaradnak.
– Hülye, hülye, hülye! – kiáltotta Cam.
Képzelhető, mi lesz most. Az Ervin-bizottság és a különleges ügyész is követelni fogja, hogy meghallgathassák a felvételeket. Szinte bizonyosan sikerül is rákényszeríteniük az elnököt, hogy adja ki őket, mivel többrendbeli bűnügyi nyomozásnál szolgálnak perdöntő bizonyítékul. Akkor pedig az egész világ megtudja az igazságot.
Nixonnak talán sikerülhet megtartania a felvételeket, vagy talán megsemmisítenie őket, de az majdnem ugyanolyan rossz. Hiszen ha ártatlan lenne, a szalagok épp hogy igazolnák, akkor meg minek dugdosná őket? A megsemmisítésük annyi lenne, mintha beismerné a bűnösségét. Még egy tétel a bűnök egyre hosszabb lajstromában, amelyekért vád alá lehetne helyezni.
Nixon elnökségének vége.
Valószínűleg foggal-körömmel kapaszkodni fog bele. Cam most már ismerte. Nixon nem tudta, mikor győzték le. Sose tudta. Valamikor ez erő volt. Most heteken, talán hónapokon át el kell szenvednie miatta a fogyatkozó hitelesség megaláztatását, hogy végre megadja magát.
Cam ezt nem óhajtotta bevárni.
Fölvette a kagylót, hívta Tim Teddert. Egy óra múlva találkoztak a régimódi Electric Diner büfében.
– Nem aggasztja, hogy meglátják velem? – kérdezte Tedder.
– Már nem érdekel. Úgyis otthagyom a Fehér Házal.
– Miért?
– Nem nézett tévét?
– Ma nem.
– Lehallgató van az Ovális Irodában. Hangra kapcsol be, mindent felvett, ami az utóbbi három évben elhangzott a szobában. Ez a vég. Nixon befejezte.

– Várjon csak! Miközben megszervezte ezt az egészet, *saját magát* is bepoloskázta?
– Igen.
– Vagyis ó maga gyártott bizonyítékokat a saját bűnösségére.
– Igen.
– Miféle hülye tesz ilyet?
– Azt hittem, ravasz. Úgy látom, mindenkit lóvá is tett. Engem bizonyosan.
– Most mihez kezd?
– Ezért telefonáltam. Új életet kezdek. Új állást akarok.
– A biztonsági cégemnek akar dolgozni? Ott én vagyok az egyetlen alkalmazott…
– Nem, nem, figyeljen ide! Öt év tapasztalatom van a Fehér Házban. Beszélek oroszul.
– Tehát el akar helyezkedni…?
– A CIA-nál. Megvan a minősítésem.
– Jó, de meg kell csinálnia az alapkiképzést.
– Nem probléma. Az is hozzátartozik az új kezdethez.
– Szívesen felhívom a barátaimat, szólok egy-két jó szót az érdekében.
– Hálásan köszönöm. Még valami.
– Igen?
– Tényleg nem akarok nagy ügyet csinálni belőle, de tudom, hol van a kutya elásva. A CIA megszegett néhány szabályt ebben a Watergate-ügyben. Mindent tudok a Cég szerepéről.
– Tudom.
– Természetesen sose zsarolnék meg senkit. Ismeri az elveimet. De talán célozhatna rá a barátainak a Cégnél, hogy sose fecsegnék a munkáltatómról.
– Felfogtam.
– Tehát mi a véleménye?
– Az, hogy tárt karokkal várják.

George örült és büszke volt, hogy benne lehet a különleges ügyész csapatában. Úgy érezte, az amerikai politika irányítói között van úgy, mint amikor Bobby Kennedynek dolgozott. Csak az volt a baj, hogy nem tudta, ezek után vissza bír-e térni a csip-csup ügyekhez, amelyekkel a Fawcett-

Renshaw-nál foglalkozott.

Öt hónapba tellett, de végül Nixon kénytelen volt átadni az ügyésznek három szalagot az Ovális Irodában fölvett beszélgetésekkel.

George Jakes bent volt az irodában a csapat többi tagjával, amikor lehallgatták az 1972. június 23-ai felvételt, amely nem egészen egy héttel a Watergate-betörés után készült.

– Az FBI elszabadult – mondta Bob Haldeman –, mert Gray nem tudja, hogyan kell kézben tartani.

A felvétel berezonált, de Haldeman pallérozott baritonját így is föl lehetett ismerni.

– Miért kellene kézben tartania az elnöknek az FBI-t? – kérdezte valaki. Szónoki kérdés, gondolta George. Csakis azért, nehogy nyomozni kezdjen az elnök bűncselekményei után.

– Most már eredménye is lesz a vizsgálatuknak, mert sikerült felgöngyölíteniük a pénzt – folytatta a felvételen Haldeman.

Igen, gondolta George, a watergate-i betörőknél találtak egy csomó sorszámozott bankjegyet. Az FBI-nak előbb-utóbb rá kellett jönnie, kitől kapták.

Ma már mindenki tudta, hogy az elnök újraválasztását szervező bizottságtól származott. Ám Nixon továbbra is tagadta, hogy köze lenne hozzá. Viszont ezen a felvételen, hat nappal a betörés után, erről a pénzről beszél!

– Az adományozók egyszerűen mondhatják, hogy a kubaiaknak adták a pénzt – dübörgött közbe Nixon reszelős basszusa.

– Mi a szent szar! – mondta az irodában valaki.

Az ügyész leállította a szalagot.

– Hacsak nem tévedek, az elnök azt javasolja, kérjék fel az adományozóit a hamis tanúzásra – jegyezte meg George.

Az ügyész csak hüledezett.

– Hát el tudják ezt képzelni?

Megnyomta a billentyűt. Haldeman folytatta:

– Nem szabad túl sok emberben bízni. Ezt most úgy intézzük, hogy utasítjuk Walterst, hívja fel Pat Grayt, és annyit mondjon neki, hogy maradjon ki ebből.

Ez közel állt ahhoz a sztorihoz, amelyet Jasper Murray írt a Mariától

kapott információk alapján. Vernon Walters tábornok a CIA igazgatóhelyettese volt. A Cég rég megegyezett az FBI-jal abban, hogy ha valamelyiküknek a nyomozása leleplezéssel fenyegeti a másik titkos akcióit, az a nyomozás egyetlen szimpla kéréssel leállítható. Úgy tűnik, Haldeman arra akarta rávenni a CIA-t, hogy tegyenek úgy, mintha az FBI nyomozása a Watergate-betörés után veszélyeztetné a nemzetbiztonságot.

Vagyis befolyásolni akarta az igazságszolgáltatást.

– Rendben van – mondta a felvételen Nixon elnök.

– Hallották ezt? – hitetlenkedett George. – Nixon azt mondja: „Rendben van!”

Az elnök így folytatta:

– Valószínűleg az is kiderülne, hogy mi történt a Disznó-öbölben, ami szerintünk nagyon hátrányos lenne a CIA, az ország és az amerikai külpolitika szempontjából.

Most találja ki, milyen mesét adjon be a CIA az FBI-nak, gondolta George.

– Az Egyesült Államok elnöke a saját irodájában közli a beosztottaival, hogyan valljanak hamisan! – mondta az ügyész.

A csapat szóhoz sem jutott. Az elnökük egy bűnöző. Itt a kezükben a bizonyíték.

– Most megfogtuk a hazug disznót – szólalt meg George.

– Semmiképpen sem hihetik, hogy politikai aggályok miatt csináljuk! – mondta a szalagon Nixon.

– Rendben van – felelte Haldeman.

A magnó köré gyűlt jogászokból kirobbant a nevetés.

Maria az asztalánál ült az Igazságügyi Minisztériumban, amikor felhívta George.

– Az előbb jelentkezett a barátunk – mondta. A „barátunk”, az Jasper volt. George sose használt neveket, mert akármelyik telefont bepoloskázhatták. – A Fehér Ház sajtóirodája végigtelefonálta a sajtót, és időt kért az elnöknek. Ma este kilencre.

1974. augusztus 8-a volt, csütörtök.

Maria szíve ugrott egyet. Lehet, hogy mégis vége?

– Talán le akar mondani – vélte.

– Talán.
– Nagyon remélem.
– Vagy ez történik, vagy ismét csak közli, hogy ártatlan.
Maria nem akart egyedül lenni, amikor ez történik.
– Nem akarsz átjönni? – kérdezte. Megnéznénk együtt.
– Oké.
– Főzök majd vacsorát.
– Csak ne hizlalót!
–De hiú vagy, George Jakes.
– Csinálj salátát.
– Fél nyolcra gyere.
– Én viszem a bort.

Maria kiment a washingtoni augusztus forróságába, hogy bevásároljon a vacsorához. Már nem érdekelte túlságosan a munka. Elvesztette a hitét az Igazságügyi Minisztériumban. Ha Nixon ma lemond, ő is elkezd állást keresni. Továbbra is kormánytisztviselő akart lenni – egyedül a kormánynak van annyi ereje, hogy jobbá tegye a világot –, de elege volt a bűnözésből és a szerecsenmosdatásból. Talán megpróbálkozik a Külügyminisztériumnál.

Megvette a salátát, de hozzácsapott némi száraztésztát, parmezánt és olajbogyót is. George-nak kifinomult ízlése van, és ahogy idősödik, egyre finnyásabb lesz. Pedig egyáltalán nem kövér. Maria sem az, bár nem is vékony. Csak az van, hogy negyvenhez közeledve, nos, jobban hasonlít az anyjához, különösen csípőben.

Pár perccel öt előtt távozott az épületből. Tömeg verődött össze a Fehér Ház előtt, és az „Éljen az elnök!”-öt gúnyolva kántálták: „Jégre az elnököt!”

Maria felszállt a georgetowni buszra.

Ahogy emelkedett a fizetése, úgy költözött egyre nagyobb lakásba, de mindig ugyanabban a negyedben. Az utolsó költözésnél már csak egyetlen Kennedy-képet vitt magával az új, kellemes, kényelmes lakásba. George mindig a derékszögű, modern bútorokat és a kopár eleganciát kedvelte, míg Maria a virágos kárpitokat és a hajlított vonalakat, sok párnával.

A szürke macskája, Loopy azonnal odajött köszönni, ahogy szokott, és Maria lábszárához dörgölte a fejét. Julius, a kandúr, tartózkodóbb volt: ő majd csak később mutatkozik.

Maria megterített, megmosta a salátát, megreszelte a parmezánt. Utána

lezuhanyozott, és felvette a kedvenc türkiz zöld pamut nyári ruháját. Fontolgatta, hogy kirúzsozza a száját, azután mégsem tette.

Az esti híradó javarészt spekulációból állt. Nixon megbeszélést folytatott Gerald Ford alelnökkel, akiből holnap elnök lehet. Ziegler, a Fehér Ház sajtószóvivője bejelentette az újságíróknak, hogy az elnök este kilenckor szózatot intéz a nemzethez, majd elhagyta a sajtószobát, nem válaszolva a kérdésekre, hogy miről fog beszélni az elnök.

Fél nyolckor megérkezett George, nyári nadrágban, mokaszinban, kihajtott gallérú, kék ingben. Maria összecsapta a salátát, odatette főni a száraztésztái, és felbontott egy palack chiantit.

A hálószoba ajtaja nyitva állt. George benézett.

– Nincs szentély – állapította meg.

– Majdnem mindet kidobtam.

Leültek Maria kis ebédlőasztalához enni.

Tizenhárom éve voltak barátok, mindkettő látta a másikat a legsötétebb kétségbeesésben. Mindkettőnek volt halálos szerelme, aki elment: Verena Marquand a Fekete Párducokhoz, Kennedy elnök a másvilágra. Más-más módon, de mindkettejüket elhagyták. Olyan sok volt bennük a közös, hogy jól érezték magukat egymással.

– A szív a világ térképe. Tudtad ezt? – kérdezte Maria.

– Azt se tudom, mit jelent – vallotta be George.

– Láttam egyszer egy középkori térképet. Lapos korongnak ábrázolta a világot, a közepén Jeruzsálemmel. Róma nagyobb volt Afrikánál, Amerikát persze még csak nem is mutatta. Ilyesfajta térkép a szív. Mi magunk vagyunk a közepén, és minden más elveszíti az arányait. Ifjúkorunk barátait hatalmasnak rajzoljuk, és már nem lehet átméretezni őket később, amikor más, fontosabb embereknek lenne szükségük a helyre. Aki bántott, túlságosan nagynak látszik, mint ahogy azok is, akiket szerettél.

– Igen, értem, de…

– Kidobtam a fotóimat Jack Kennedyről, de ő mindig túl nagy lesz a szívem térképén. Ennyit akartam mondani.

Vacsora után elmosogattak, majd letelepedtek a nagy, puha pamlagra a tévé előtt a maradék borral. A macskák a szőnyegen aludtak.

Kilenckor jött Nixon.

Istenem, legyen már vége a viharnak, gondolta Maria.

Nixon az Ovális Irodában ült, kék háttérfüggöny előtt, jobbján a csillagos-sávos lobogóval, balján az elnöki zászlóval, és azonnal el is kezdte érdes, mély hangján:

– Harminchetedik alkalommal szólok önökhöz ebből az irodából, ahol olyan sok döntés született, amelyek nemzetünk történelmét formálták.

A kamera lassan ráközelített az elnökre, aki az ismerős kék öltönyt és nyakkendőt viselte.

– A Watergate hosszú és nehéz napjaiban úgy éreztem, kötelességem kitartani, megtenni minden lehetséges erőfeszítést, hogy letöltsem hivatali időmet, amelyre önök megválasztottak. Mindazonáltal az elmúlt néhány napban nyilvánvaló lett, hogy már nem rendelkezem azzal az erős politikai támogatással a Kongresszusban, ami indokolná a további kitartást.

– Ez az! – lelkesedett George. – Lemond!

Maria izgatottan megragadta a karját.

A kamera átváltott premier plánra.

– Sose volt jellemző rám, hogy kiszálljak – mondta Nixon.

– Francba! – riadt meg George. – Csak nem visszatáncol?

– De mint elnök, elsősorban Amerika érdekeire kell tekintettel lennem.

– Nem, nem táncol vissza – mondta Maria.

– Ennélfogva holnap déli tizenkét órakor lemondok az elnöki tisztségről. Ugyanebben az órában és ugyanebben az irodában Gerald Ford alelnököt felesketik elnökké.

– Igen! – George a levegőbe lökte az öklét. – Megcsinálta! Elmegy!

Maria nem annyira diadalt érzett, inkább megkönnyebbülést. Felébredt egy lidérces álomból, amelyben az országot csalók vezették, és senki sem tehetett semmit a megfékezésükre.

Ám az életben felkutatták, megszégyenítették és letaszították őket. Maria megnyugodott, és csak most jött rá, hogy két éven át nem érezte biztonságban magát Amerikában.

Nixon nem ismerte be a botlásait. Nem mondta, hogy bűnöket követett el, hazudozott, és megpróbálta másokra kenni a hibáit. Lapozta a beszédet, és dicsérte a diadalait: Kínát, a fegyverkorlátozási tárgyalásokat, a közel-keleti diplomáciát, és dacosan kihívó büszkeséggel fejezte be az előadást.

– Vége – hitetlenkedett Maria.

– Győztünk – felelte George, és átölelte a nőt.

Azután minden átmenet nélkül csókolózni kezdtek.

Olyan volt, mintha ez lenne a világon a legtermészetesebb.

Nem volt hirtelen, viharzó szenvedély. Játékosan csókolóztak, nyelvvel és ajakkal fölfedezve egymást. George-nak olyan volt az íze, akár a bornak. Mintha most bukkantak volna rá egy egészen lenyűgöző beszédtémára, amely korábban elkerülte a figyelmüket. Maria egyszerre mosolygott és csókolt.

Ám az ölelés hamarosan átforrósodott, amit Maria annyira élvezett, hogy kapkodnia kellett a levegőt. Kigombolta George ingét, hogy érezhesse a mellkasát. Majdnem elfelejtette már, milyen érzés átölelni egy férfit. Örült, hogy George nagy keze érinti meg testének titkos pontjait. Mennyire különbözött ez az *ő* puha kis ujjaitól!

A szeme sarkából látta, hogy a macskák távoznak a szobából.

George meglepően sokáig becézte. Mariának eddig csak egy szeretője volt, aki nem viselkedett ilyen türelmesen; mostanra már rajta feküdt volna. Kéjelgett abban, amit George csinált vele, ugyanakkor szinte fejvesztett mohósággal szerette volna magában érezni a férfit.

Aztán végre megtörtént. El is felejtette, milyen jó. Magához szorította George-ot, és fölemelte a lábait, hogy mélyebben magába húzhassa. Addig hajtogatta George nevét, amíg rángatózva és egy sikollyal ki nem elégült. A következő percben George is elélvezett benne, és ettől Maria még egyszer megvonaglott.

Összetapadva feküdtek, kapkodták a levegőt. Maria nem bírt betelni a férfi érintésével. Az egyik tenyerét George hátához szorította, a másikat a fejére, végigtapogatta a testét, mintha attól félne, hogy semmi sem igaz az egészből, ez csak egy álom. Megcsókolta a férfi karfiolfülét. George lihegése forrón legyezte a nyakát.

Maria lélegzése lassan visszatért egyenletes ritmusba. Ismét valódi lett a világ. A tévé még mindig be volt kapcsolva, most éppen a lemondás visszhangjáról közvetítettek.

– Ez valóban óriási jelentőségű nap volt – mondta egy kommentátor.

Maria sóhajtott.

– Az bizony.

George-nak az volt a véleménye, hogy a volt elnököt le kellene csukni. Sokaknak az volt a véleménye. Nixon többszörösen kiérdemelte a

szabadságvesztést. Ez itt nem a középkori Európa, ahol a királyok fölötte állnak a törvénynek, hanem Amerika, ahol mindenkinek egyformán mérik az igazságot. A képviselőház jogi bizottsága vádemelést javasolt, jelentését a Kongresszus elsöprő többséggel megszavazta. 412 képviselő szavazott mellette, három ellene. A közvélemény-kutatók szerint a megkérdezettek 66 százaléka támogatta, 27 százaléka elutasította a vádemelést. John Ehrlichmant már elítélték húsz hónap szabadságvesztésre, nem lenne tisztességes, ha az ember, akitől a parancsait kapta, megúszná a büntetést.

Egy hónappal a lemondás után Ford elnök megkegyelmezett Nixonnak.

George ugyanúgy felháborodott, mint szinte minden amerikai. Ford sajtótitkára lemondott. A *The New York Times* „mérhetetlenül oktalan, megosztó és igazságtalan tettnek” minősítette a kegyelmet, amely egyetlen csapással megsemmisítette az új elnök hitelességét. Mindenki arra tippelt, hogy Nixon üzletet kötött Forddal, mielőtt átadta neki az elnökséget.

– Én ezt nem bírom tovább – mondta Mariának George, miközben a konyhában keverte össze az olíva olajat vörösborecettel a salátaöntethez. – Üljek egy íróasztalnál a Fawcett-Renshaw-nál, miközben az ország egyenesen megy a pokolba?

– Mit akarsz tenni?

– Sokat gondolkoztam rajta. Vissza akarok térni a politikához.

Maria szembefordult vele. Váratlanul rosszalló volt az arca.

– Hogy érted ezt? – kérdezte.

– Anyámék képviselője a 9. marylandi körzetben két éven belül visszavonul. Úgy gondolom, megpályázhatnám a mandátumát. Sőt biztos vagyok benne.

– Tehát már beszéltél az ottani demokratákkal.

Maria egyértelműen haragudott. George-nak fogalma sem volt, hogy miért.

– Igen, de csak puhatolóztam – felelte.

– Mielőtt megbeszélted volna velem.

George meghökkent. Még csak egy hónapja tart a románcuk, és máris tisztáznia kell Mariával mindent? Majdnem ki is bökte, de aztán magába fojtotta a szavakat, és lágyabb hangütéssel próbálkozott.

– Talán valóban veled kellett volna először beszélnem, de nem jutott eszembe. – Belekeverte az öntetet a salátába.

– Nézd, most pályáztam meg egy nagyon jó állást a Külügyminisztériumnál.

– Hát persze.

– Gondolom, tudod, hogy meg sem akarok állni a csúcsig.

– Lefogadom, hogy el is éred.

– Nem, veled nem fogom!

– Miről beszélsz?

– A Külügyminisztérium vezető munkatársainak apolitikusaknak kell lenniük. Egyforma buzgalommal kell szolgálniuk a demokrata és a republikánus képviselőket. Ha megtudják rólam, hogy egy képviselővel van viszonyom, sose léptetnek elő. Mindig azt fogják mondani rólam: „Maria Summers nem igazán megbízható, mert Jakes képviselővel kefél.” Feltételeznék, hogy nem hozzájuk vagyok lojális, hanem hozzád.

George erre nem is gondolt.

– Őszintén sajnálom, de mit tehetek? – kérdezte.

– Mennyire fontos neked a kapcsolatunk?

George azt hitte, hogy a kihívó szavak mögött könyörgés van.

– Nos, kicsit korai még házasságról beszélni…

– Korai? – Maria kezdett méregbe gurulni. – Harmincnyolc éves vagyok, és te még csak a második szeretőm vagy! Azt képzelted, hogy csak hetyegni akarok?

– Azt akartam mondani – érvelt türelmesen George –, hogy ha valóban összeházasodunk, feltételezem, hogy lesznek gyerekeink is, te pedig otthon maradsz, és neveled őket.

Maria arca kigyúlt a haragtól.

– Ó, ezt feltételezed? Nemcsak azt akarod megakadályozni, hogy előléptessenek, de még el is várod tőlem, hogy örökre feladjam a karrieremet?

– Nos, a nők általában ezt teszik, ha férjhez mennek.

– Egy fenét teszik! Ébredj föl, George! Tisztában vagyok vele, hogy anyád tizenhat éves korától csakis neked szentelte az életét, de te 1936-ban születtél, az istenfáját! Most pedig a hetvenes években járunk! Itt a feminizmus! A munka már nem puszta időtöltés, amit a nő kizárólag addig csinál, amíg egy férfi nem méltóztat házi rabszolgát csinálni belőle!

George-nak szeme-szája elállt. Ez úgy jött, mint derült égből a

villámcsapás. Ő valami teljesen normális és ésszerű dolgot csinált, mire Maria epét hány.

– Nem tudom, mitől vagy ilyen istentelenül undok – mondta. – Nem tettem tönkre a karrieredet, nem csináltam belőled házi rabszolgát, és tulajdonképpen nem is kértelek feleségül.

– Te seggfej – mondta halkan Maria. – Te húgyagyú seggfej.

Kivonult a konyhából.

– Ne menj el! – kiáltott utána George.

Csapódott a lakás ajtaja.

– A fenébe! – mondta George.

Füstszag volt. A marhaszelet odasült. George elzárta a villanytűzhelyt a serpenyő alatt. A hús fekete volt, ehetetlen. A szemétbe dobta.

– A fenébe! – mondta még egyszer.

Nyolcadik rész

A HAJÓGYÁR

1976-1983

51. fejezet

Grigorij Peskov haldoklott. Nyolcvanhét éves volt a vén harcos, elfáradt a szíve.

Tányának sikerült eljuttatnia egy üzenetet a nagyapja öccséhez. Lev Peshkov nyolcvankét éves volt, de azonnal közölte, hogy tüstént indul Moszkvába, magángépen. Tánya nem hitte, hogy megkapná az engedélyt a látogatásra, de a bácsi kibulizta. Egy napja érkezett, mára várták látogatóba.

Grigorij sápadtan, mozdulatlanul feküdt otthoni ágyában. Annyira érzékeny lett a nyomásra, hogy még az ágynemű súlyát sem bírta, ezért Ánya két dobozt állított az ágyra, sátorformán megemelve a paplant, hogy ne zavarja az apját, de a beteg mégse fázzon.

Noha nagyapa elesett volt, Tánya így is érezhette a belőle áradó erőt. Fektében is harciasán szegezte előre az állát. Ha pedig kinyitotta a szemét, ugyanazzal a metsző kék pillantással nézte a világot, amely oly gyakran plántált rémületet az ellenség szívébe.

Vasárnap volt, rokonok és barátok viziteltek Peskovéknál. Búcsúzni jöttek, bár persze játszották, hogy szó sincs róla. Tánya ikertestvére, Gyimka, és a felesége, Natalja elhozta szép kislányukat, a hétéves Kátyát. Beállított Nyina is, Gyimka elvált felesége a tizenkét éves Grisával, akin zsenge kora ellenére is kezdett mutatkozni dédapjának félelmetes határozottsága. Grigorij jóindulatúan mosolygott rájuk.

– Végigharcoltam két forradalmat és két világháborút – mondta. – Kész csoda, hogy idáig húztam.

Utána elszunnyadt. A családtagok többsége kiosont a szobából, csak az ikrek maradtak az ágy mellett. Gyimka fényes pályát futott be: tagja lett az Állami Tervbizottságnak, és tagnak jelölték a Politikai Bizottságba. Továbbra is közeli munkatársa volt Kosziginnek, de hiába próbálták megreformálni a szovjet gazdaságot, az összes kísérletüket meghiúsította a régi gárda. Gyimka felesége, Natalja az elemzők osztályvezetője volt a Külügyminisztériumban.

Tánya mesélni kezdett a fivérének a legújabb riportjáról. Vaszilij javaslatára elrepült Sztavropolba, a termékeny déli tartományba, ahol a

kolhozok a teljesítményalapú prémiumrendszerrel kísérleteztek.

– Sokkal bőségesebb a termés! – mondta. – A reform nagy siker!

– A Kremlnek nem fog tetszeni a prémium – figyelmeztette Gyimka. – Azt mondják majd, hogy bűzlik a revizionizmustól.

– Pedig ez a rendszer már több éve bevált – vitatkozott Tánya. – A területi párttitkár, hát az egy valóságos atommáglya! Mihail Gorbacsov a neve.

– Befolyásos barátai lehetnek.

– Ismeri Andropovot, aki egy ottani gyógyfürdőben kúrálja magát. – A KGB parancsnokának veseköve volt, ami őrjítőén fájdalmas betegség. Ha van valaki, aki megérdemel ekkora szenvedést, gondolta Tánya, akkor Jurij Andropov az.

– Tehát ez a Gorbacsov reformer, aki baráti viszonyban van Andropovval? – kérdezte feltámadó érdeklődéssel Gyimka. – Nem mindennapi ember! Rajta kell tartanom a szemem.

– Én üdítően józannak találtam.

– Kétségtelenül szükségünk van új gondolatokra. Emlékszel Hruscsovra, aki 1961-ben azt jósolta, hogy húsz év alatt a Szovjetunió gazdaságilag és katonailag is le fogja hagyni az Egyesült Államokat?

Tánya bólintott.

– És akkoriban még pesszimistának tartották.

– Azóta eltelt tizenöt év, és jobban le vagyunk maradva, mint bármikor. Nataljától hallom, hogy a kelet-európai államok sem állnak jobban. Csak irdatlan segélyekkel tudjuk befogni a szájukat.

Tánya bólintott.

– Még jó, hogy óriási mennyiségben exportáljuk az olajat és a többi nyersanyagot. Van miből fizetnünk.

– Az sem elég. Nézd meg a Német Demokratikus Köztársaságot.

Egy rohadt falra van szükségünk, hogy az emberek ne szökdössenek át a kapitalizmusba.

Grigorij mocorgott, Tányának rögtön lelkifurdalása lett. Itt ül a haldokló ágyán, és a nagyapja legszentebb meggyőződését kritizálja.

Nyílt az ajtó, bejött egy idegen. Öregember volt, vékony, hajlott hátú, de kifogástalanul elegáns. Sötétszürke öltönyét olyan jól szabták, mint a filmben a hősszerelmesét. Fehér inge vakított, vörös nyakkendője parázslott.

Ilyen ruhák csak Nyugaton készülhetnek. Tánya még sose találkozott vele, mégis valahogy ismerősnek tűnt. Ez bizonyára Lev.

Az öregember ügyet sem vetett az ikrekre, csak az ágyban fekvő beteget bámulta.

Grigorij nagyapó úgy nézett vissza rá, mintha ismerné a látogatót, csak nem tudná hova tenni.

– Grigorij! – mondta a jövevény. – Bátyám! Hogy vénülhettünk meg így? –kérdezte a leningrádi munkások karcos kiejtésével.

– Csakugyan te lennél az, Lev? – kérdezte Grigorij. – Te mindig olyan szemrevaló voltál!

Lev a bátyja fölé hajolt, kétfelől megcsókolta. Azután megölelték egymást.

– Épp idejében értél ide – mondta Grigorij. – Hamarosan bevégzem.

Egy nyolcvan év körüli asszony is bejött Lev után, elegáns fekete ruhában, tűsarkúban, kifestve, fölékszerezve. Mint egy prostituált, állapította meg Tánya. Amerikában tényleg az a normális, hogy így öltözzenek az öregasszonyok?

– Láttam pár unokádat a másik szobában – mondta Lev. – Csinosak!

Grigorij elmosolyodott.

– Ők az életem öröme. Hát te?

– Van egy lányom Olgától, a feleségemtől, akit sose kedveltem valami nagyon, és egy fiam ettől a Margótól itt ni, akit jobban kedvelek. Egyiknek se voltam valami jó apja. Sose volt meg bennem a te lelkiismereted.

– Unokák?

– Három – mondta Lev. – Egy filmcsillag, egy popzenész és egy fekete.

– Fekete? – hüledezett Grigorij. – Az meg hogy esett?

– Hát ahogy szokott, te szamár. Greg fiam aki mellesleg a nagybátyjáról kapta a nevét – megizélt egy fekete lányt.

– Nahát, ez több mindennél, amit a nagybátyja valaha is csinált – állapította meg Grigorij. A két öregember kuncogni kezdett.

– Micsoda életem volt, Lev! – sóhajtott Grigorij. – Megostromoltam a Téli Palotát. Elsöpörtük a cárokat, felépítettük az első kommunista országot. Védtem Moszkvát a fasisztáktól. Most tábornok vagyok, és Vologya is tábornok. Olyan lelkifurdalásom van miattad.

– Miért?

– Mert elmentél Amerikába, és lemaradtál mindenről – felelte Grigorij.
– Azért nem panaszkodhatok – mondta Lev.
– Még Katyerina is az enyém lett, pedig téged szívelt jobban.
– Úgyhogy nekem csak százmillió dollár jutott – mosolygott Lev.
– Igen – mondta Grigorij. – Lemaradtál a legjobbról. Ne haragudj, Lev.
– Jól van, megbocsátok – mondta Lev. Most csúfolódott, de Tánya szerint nagyapó nem vette észre.
Bejött Vologya bácsi. Valamiféle szemlére tartott, ezért a tábornoki egyenruháját viselte. Tánya csak most fogta föl, minek lehet a tanúja: Vologya most találkozik először a vér szerinti apjával! Lev rábámult a fiúra, akit sose ismert.
– Uramisten! – mondta. – Szakasztott másod, Grigorij!
– Pedig a tiéd – mondta nagyapó.
Apa és fia kezet ráztak.
Vologya hallgatott. Valamilyen hatalmas felindulás belefojtotta a szót.
– Hát, Vologya – mondta Lev –, nem sokat veszítettél azzal, hogy nem maradtam itt melletted apának. – Még mindig Vologya kezét fogva felmérte a fia ragyogó csizmáját, egyenruháját, harcokban szerzett kitüntetéseit, éles kék szemét, vasszürke haját. – De én igen – mondta. – Én nagyon sokat veszítettem.
Hol követték el a hibát a bolsevikok, töprengett Tánya, miközben kijött a házból. Hol fajult el zsarnoksággá Grigorij nagyapó tettereje és idealizmusa? Elballagott a buszmegállóhoz, mert Vaszilijjal volt találkozója. Még a buszon is a forradalom korai évein tűnődött. Talán az volt az ősbűn, amikor Lenin betiltatott a bolsevik újságokon kívül mindenféle sajtót? Vagyis kezdettől megszűnt az eszmék szabad áramlása, és senki sem változtathatott a megcsontosodott hagyományon. A sztavropoli Gorbacsov valóban kivétel, ha megengedték neki, hogy valami újjal próbálkozzon. Az ilyen embereket általában megfojtják. Gyanította, hogy újságíró létére önző módon túlbecsüli a szabad sajtó fontosságát, de neki úgy tűnt, hogy a kritikai újságírás hiánya jelentősen megkönnyítette az elnyomás egyéb formáinak elburjánzását.

Vaszilijt négy éve engedték szabadon. Ez alatt az idő alatt leleményesen kimódolta, hogy rehabilitálják. A Mezőgazdasági Minisztériumban írt egy

didaktikus rádiósorozatot, amely egy kolhozban játszódott, és a szereplők felváltva pletykáltak hűtlen feleségekről, szófogadatlan gyerekekről és a földművelés módjairól. A parasztok, akik nem hallgattak a moszkvai jó tanácsokra, természetesen élhetetlenek és lusták voltak, és persze azokat az önfejű kamaszlányokat hagyta ott a fiújuk vagy buktatták meg a vizsgán, akik lázadoztak a párt tekintélye ellen. A sorozatból óriási siker lett, Vaszilij visszatérhetett a moszkvai rádióhoz, és lakást kapott egy modern bérházban, amely az udvarképes íróknak épült.

Csak titokban találkoztak, bár Tánya össze-összefutott a férfival az írószövetségi rendezvényeken vagy házibulikban is. Vaszilij már nem volt az az élő holttest, aki 1972-ben hazatért Szibériából. Hízott is, és valamennyit visszanyert hajdani impozáns megjelenéséből. Negyvenes évei derekán persze már nem lehetett ismét olyan, mint egy filmsztár, de a megpróbáltatások barázdái az arcán valahogy még vonzóbbá is tették. És változatlanul értett a nők bolondításához. Ahányszor Tánya látta, mindig másikkal volt: már nem a jól fekvő tizenévesekkel, akik harminc-egynéhány éves korában imádták, bár lehet, hogy belőlük lettek ezek az érett, elegáns asszonyok, sikkes ruhában és magas sarkú cipőben, akik mindig tudták, hol lehet beszerezni a márkás körömlakkot, a hajfestéket és a nejlonharisnyát.

A titkos találkozókra havonta egyszer került sor.

Vaszilij mindegyikre elhozta a legújabb fejezetét a könyvnek, amelyen dolgozott. Azokkal az apró, szabályos betűkkel írta, amelyekre Szibériában szokott rá, hogy takarékoskodjon a papírral. Tánya legépelte a szöveget, szükség esetén kijavította a helyesírási hibákat és a központozást, majd a következő találkozón megbeszélték a gépelt másolatot.

Világszerte milliók vásárolták Vaszilij könyveit, de ő sosem találkozott egyikükkel sem. Még csak nem is olvashatta a kritikákat, amelyek idegen nyelveken jelentek meg nyugati lapokban. Így Tánya volt az egyetlen, akivel megvitathatta a munkáját, és éhesen hallgatta minden egyes szavát. A nő lett a lektora.

Tánya minden márciusban elutazott a Lipcsei Könyvvásárra, és minden alkalommal találkozott Anna Murrayvel. 1973-ban átadta Annának a *Pangásunk tele* gépelt átiratát, és mindig valamilyen ajándékkal tért vissza, amit Anna küldött Vaszilijnak – villanyírógéppel, kasmírgyapjú felöltővel –, és hozta a hírt, hogy tovább gyűlik a londoni bankszámlán a pénz, amelyből

Vaszilij soha egy vasat sem költhet el.

Még mostanában is körültekintően tervezte a találkozásokat. Ma másfél kilométerre a megbeszélt helytől szállt le, és ellenőrizte, hogy nem követik-e, miközben elsétál a kávézóig. Vaszilij már ott ült az egyik asztalnál egy pohár vodkával, maga mellett egy nagy nátronpapír borítékkal. Tánya hanyagul intett neki, mint egy ismerősnek, kért egy sört a pultnál, azután leült a férfival szemben.

Boldog volt, hogy Vaszilij ilyen jól összeszedte magát. Olyan méltóság áradt belőle, ami tizenöt éve nem volt jellemző rá. A szeme ma is bársonyos barna volt, de már ugyanolyan gyakori vendég volt a tekintetében a fürkésző él, mint a vásott csillogás. A nő most eszmélt rá, hogy a családján kívül senkit sem ismer ennyire jól. Ismerte az erősségeit: a színes képzeletet, az értelmet, a bájt és a konok elszántságot, amely képessé tette arra, hogy ne csak kibírja, de végig is írja azt a szibériai évtizedet. Ám ismerte a gyarlóságait is, amelyek között az volt a legnagyobb, hogy nem bírt felhagyni a szoknyavadászattal.

– Kösz a sztavropoli tippet – mondta. – Jó darabot csináltam belőle.

– Az jó. Reménykedjünk, hogy nem csapják agyon a kísérletet.

Tánya odaadta a férfinak a legfrissebb gépelt átiratot, majd a boríték felé biccentet.

– Új fejezet?

– Az utolsó – nyújtotta oda Vaszilij.

– Fog örülni Anna Murray! – Az új regénynek *First Lady* volt a címe. Arról szólt, hogy az amerikai elnök felesége – aki lehet akár Pat Nixon is – eltéved, és huszonnégy órán át bolyong Moszkvában. Tánya nem győzött ámulni Vaszilij fantáziáján. Egy jóakaratú, konzervatív amerikai szemén át megmutatni a szovjet életet, hallatlanul szatirikus módja volt a rendszer bírálatának. A válltáskájába csúsztatta a borítékot.

– Mikor tudod elvinni az egészet a kiadónak? – kérdezte Vaszilij.

– Mihelyt szerzek egy külföldi kiküldetést. A legkésőbb jövő márciusban, Lipcsében.

– Márciusban? – Vaszilij csalódott volt. – Az még hat hónap – mondta szemrehányóan.

– Majd igyekszem kijárni magamnak egy olyan megbízást, ahol találkozhatok vele.

– Kérlek rá.

A nő megsértődött.

– Vaszilij, én az életemet kockáztatom érted! Keríts valaki mást, ha tudsz, vagy csináld magad! Én biztos nem bánnám, a fene egyen meg!

– Hát persze – csitította azonnali bűntudattal a férfi. – Ne haragudj. Csak olyan sokat fektettem bele. Három évig dolgoztam rajta, mindig csak este, miután hazamentem a melóból. De nincs jogom sürgetni téged. – Megfogta a nő kezét az asztal lapján. – Te voltál az én mentőkötelem, nem is egyszer.

Tánya bólintott. Ez így igaz.

De még akkor is mérges volt rá, amikor elfelé jött a kávézóból, táskájában Vaszilij regényének befejezésével. Mi bántja a csőrét? Úgy döntött, hogy azok a nők, a tűsarkújukban. Vaszilij igazán kinőhetett volna már ebből. A szabadosság olyan kamaszos dolog. Saját magát alacsonyítja le, amikor minden irodalmi estére más partnerrel állít be. Mostanra meg kellett volna állapodnia egy komoly kapcsolatban egy olyan nővel, aki vele egyenrangú. Talán fiatalabb, de ugyanolyan értelmes, aki méltányolja Vaszilij munkásságát, akár még segítheti is. Vaszilijnak társra van szüksége, nem egy trófeasorozatra.

Bement a TASZSZ-hoz. Még el sem ért az íróasztalához, amikor megrohanta Pjotr Opotkin felelős szerkesztő és ideológiai meós, a szájában a szokott cigarettával.

– Felhívtak a Mezőgazdasági Minisztériumtól. A maga sztavropoli cikke nem közölhető – mondta.

– Mi van? Miért nem? A teljesítménypremizálást a minisztérium engedélyezte! És bevált!

– Téved! – Opotkin imádta azt mondani másoknak, hogy tévednek. – Elvetették. Most új megközelítést alkalmaznak, az ipatovói módszert, amelynek értelmében arató-cséplő gépek sokaságát irányítják át a körzetbe.

– Szóval ismét a központosítás az egyéni felelősség helyett!

– Pontosan. – Opotkin kivette a szájából a cigit. – Szóval írnia kell egy vadonatúj cikket az ipatovói módszerről.

– Mit szól hozzá a területi párttitkár?

– Az ifjú Gorbacsov? Most vezeti be a módszert.

Hát persze, gondolta Tánya. Okos ember, tudja, mikor kell befognia a száját, és engedelmeskedni. Különben nem lehetett volna első titkár a

sztavropoli területen.

– Jól van – mondta magába fojtva a dühét. – írok egy új cikket.

Opotkin bólintott, majd elvonult.

Úgyis túl szép volt, hogy igaz lehessen, gondolta Tánya. Csoda, hogy a rendszer egyáltalán tűrte pár éven át. Hosszú távon szó sem lehet róla.

Naná, hogy nem.

52. fejezet

George Jakes új szmokingot viselt, és igen jól festett benne, mint ezt megállapította magáról. Negyvenkét évesen már nem volt meg a birkózóalkata, amellyel ifjúkorában büszkélkedett, de azért még mindig karcsú és szálegyenes volt, és remekül állt neki az esküvői fekete-fehér egyenruha.

Ott állt a Béthel Evangéliumi Gyülekezel templomában, ahova évtizedek óta járt az anyja, és ennek a washingtoni elővárosnak most ő volt a kongresszusi képviselője. A templom alacsony, egyszerű, sima téglaépület volt, amelyet csak néhány bekeretezett bibliai idézet díszített: „Az Úr az én pásztorom” és „Kezdetben vala az íge”[{10}]de ma ünnepi pompába öltözött, masnikba, pántlikákba, rengeteg fehér virágba. A kórus a *Soon Come*-ot bömbölte, miközben George várta a menyasszonyát.

Anyja az első sorban ült új, sötétkék kosztümben, ugyanolyan sötétkék, karima nélküli kalapkában, rövid fátyollal.

– Örömmel hallom – közölte Jacky, amikor George bejelentette, hogy nősül. – Ötvennyolc éves vagyok, és igen fájlalom, hogy eddig halogattad, de legalább végre rászántad magad. – A mamának mindig csípős nyelve volt, de most még ő sem tudta eltüntetni az arcáról a büszke mosolyt. Az ő fia templomban esküszik, az összes barátja és az egész szomszédság szeme láttára, és ráadásul képviselő!

Jacky mellett Greg Peshkov szenátor ült, George apja, aki még a szmokingot is képes volt úgy viselni, mintha gyűrött pizsamakabát lenne. Lefelejtette a mandzsettagombot az ingéről, a csokornyakkendője lefittyedt, mint a döglött pille szárnya. Senki sem kifogásolta.

Ugyancsak az első sorban ültek George orosz nagyszülei, Lev és Marga, akik mindketten túl voltak a nyolcvanon, és összetöppedtek a kortól, de azért iderepültek Buffalóból az unokájuk esküvőjére.

Azzal, hogy megjelentek az esküvőn és ki is ültek az első sorba, George fehér apja és nagyszülei vállalták ország-világ előtt az igazságot, de kit érdekelt ez ma már! 1978-at írtak, ma már aligha számított, amit szégyellni és titkolni kellett valamikor.

A kórus rázendített a *You Are So Beautiful-ra.* Mindenki az ajtó felé fordult.

Apja, Percy Marquand karján bevonult Verena. George-nak – és a gyülekezetben számosaknak – elállt a lélegzete a látványtól. Verena merész, vállpánt nélküli fehér ruhát viselt, amely combközépig a testére tapadt, hogy onnan széles ívben hulljon alá az uszályba. Meztelen vállának karamellszínű bőre olyan sima és puha volt, mint a ruha szaténja. Annyira gyönyörű volt, hogy az már fájt. George szemét szúrták a könnyek.

Sikerült kinyögnie a helyes válaszokat, de közben is csak arra tudott gondolni, hogy Verena most már az övé, mindörökre!

A szertartást népiesre vették, ám annál úriasabb volt a fogadás, amelyet Percy Marquand, az új asszony apja adott az esküvő után. Percy kibérelte Georgetownban a Pisces éjszakai lokált, amelynek bejáratánál három méter magas vízesés vetette le magát az egy szinttel mélyebben terpeszkedő, óriási aranyhalas medencébe, és akvárium állt a táncparkett közepén.

George és Verena a Bee Gees *Stayin' Alive-jára* lejtette az első táncot. George nem volt éppen a parkett ördöge, de nem számított, úgyis mindenki Verenát bámulta, ahogy uszályát fél kézzel felfogva járja a diszkótáncot. George olyan boldog volt, hogy a legszívesebben sorra ölelgetett volna mindenkit.

Másodiknak Ted Kennedy kérte fel az új asszonyt, aki a felesége, Joan nélkül jött. Azt pletykálták róluk, hogy szétmentek. Jacky a jóképű Percy Marquandot vonszolta ki a parkettre. Babe Lee, Verena anyja Greggel táncolt.

Itt volt George unokatestvére, Dave Williams, a popsztár szexi feleségével, Beeppel és ötéves fiukkal, John Leevel, aki a blues énekes John Lee Hookerról kapta a nevét. A kisfiú az anyjával járta, és olyan hetykén illegette magát, hogy mindenkit megnevettetett. Bizonyára látta a *Szombat esti lázi*.

Elizabeth Taylor a legújabb férjével, a milliomos szenátorjelölt John Warnerrel táncolt. Liz a négyszögletes csiszolású, 33 karátos, híres Krupp-gyémántot viselte a jobb keze gyűrűsujján. George-ban, aki ezt is az eufória gőzein át látta, lassan felködlött, hogy az *ő* esküvőjéből az év egyik társasági szenzációja lett.

Meghívta Maria Summerset is, de az elhárította az invitálást. Rövid

viszonyuk óta, amely veszekedéssel végződött, egy teljes éven át nem álltak szóba egymással. George sebzett és zavart volt. Annyira megváltoztak a szabályok, és *ő* nem tudta, miként kellene élnie. Bosszankodott is. A nők más elbánást követeltek, tőle meg elvárták, hogy magától találja ki, mi az, és vita nélkül fogadja is el.

Majd hétévi hallgatás után előkerült a semmiből Verena. Beindította Washingtonban a saját lobbista vállalkozását, amely a polgárjogokra és más, ugyancsak az egyenjogúsággal kapcsolatos kérdésekre szakosodott. Kezdetben kis érdekcsoportok voltak az ügyfelei, amelyek nem engedhettek meg maguknak teljes munkaidőben foglalkoztatott saját lobbistát. A szóbeszéd, hogy Verena Fekete Párduc is volt valamikor, csak növelte az alapító hitelességéi. George és ő hamarosan felújították a kapcsolatukat.

Verena megváltozott. Az egyik este azt mondta:

– A drámai gesztusoknak van helyük a politikában, de végső soron csak a türelmes aprómunkával jutunk előre: törvénytervezetekkel, sajtókapcsolatokkal, szavazatszerzéssel.

Felnőttél, gondolta George, de az utolsó pillanatban sikerült lenyelnie, mielőtt ki is mondta volna.

Ez az új Verena házasságot és gyerekeket akart, és biztos volt benne, hogy összeegyeztethető a kettő a szakmai karrierrel. George, aki egyszer már megégette magát, nem akarta még egyszer a tűzbe dugni a kezét. Ha Verena így gondolja, ő ugyan nem vitatkozik.

Küldött egy tapintatos levelet Mariának, ami azzal kezdődött. „Nem akarom, hogy mástól tudd meg.” Beszámolt róla, hogy ismét összejöttek Verenával, és házasságot terveznek. Maria szívélyes barátsággal válaszolt, és attól kezdve a kapcsolatuk visszaváltozott olyanná, amilyen Nixon lemondása előtt volt. Ám Maria továbbra is egyedül élt, és nem jött el az esküvőre.

Rövid szünetet tartott a táncban, hogy odaülhessen az apjához és a nagyapjához. Lev vidáman nyakalta a pezsgőt, és vicceket mesélt. Mivel egy lengyel bíborost választottak meg pápának, Lev kifogyhatatlanul ontotta magából a rossz lengyel és pápás vicceket.

– Akkora csodatevő, hogy most már a süketek se látnak!

– Szerintem ez agresszív politikai húzás a Vatikán részéről – mondta Greg.

George meghökkent, ám mivel az apja ritkán beszélt olyasmit, aminek ne lett volna alapja, meg kellett kérdeznie:

– Miért?

– A katolicizmus népszerűbb Lengyelországban, mint bármely más kelet-európai államban, és a kommunisták nem elég erősek, hogy úgy visszaszoríthassák a vallást, mint az összes többi országban tették. A lengyeleknél van katolikus sajtó, katolikus egyetem és különböző jótékonysági szervezetek, amelyeket azért sem vonnak felelősségre, ha menedéket adnak a másként gondolkodóknak, és szóvá teszik az emberi jogok megsértését.

– De mi a Vatikán célja? – kérdezte George.

– A bajkeverés. Azt hiszem, Lengyelországban látják a Varsói Szerződés leggyengébb láncszemét. Ez a lengyel pápa többet is fog tenni annál, hogy az erkélyről integessen a turistáknak. Csak figyelj.

George éppen azt akarta kérdezni, hogy mit *fog* tenni a pápa, amikor csönd lett a teremben. Ebből tudta, hogy megérkezett Carter elnök.

Mindenki tapsolt, még a republikánusok is. Az elnök puszit adott az új asszonynak, kezet rázott a férjjel, és elfogadott egy pohár rózsaszín pezsgőt, de csak egyetlen kortyot ivott.

Miközben az elnök Percyvel és Babe-bel csevegett, akik régi demokrata kortesek voltak, egyik titkára odajött George-hoz, és némi nyájaskodás után a tárgyra tért:

– Mit szólna hozzá, ha a Kongresszus Állandó Hírszerzési Vizsgálóbizottságában dolgozhatna?

Ez nagyon hízelgő ajánlat volt. A kongresszusi bizottságok fontos intézmények.

– De én még csak két éve vagyok képviselő – mondta.

A titkár bólintott.

– Az elnöknek szívügye a fekete képviselők előléptetése, és Tip O'Neill egyetért vele. – Tip O'Neill, a képviselőház többségi vezetője volt jogosult dönteni a bizottsági helyek betöltéséről.

– Örömmel szolgálom az elnököt minden tőlem telhető módon – felelte George. – De épp a hírszerzésnél?

A CIA és a többi hírszerző testület az elnöknek és a Pentagonnak jelentett, ám a Kongresszus engedélyezte, finanszírozta és elméletileg

irányította őket. Az irányítást a biztonság kedvéért két bizottság – a kongresszusi és a szenátusi – látta el.

– Tudom, mire gondol – mondta a titkár. – A hírszerzési bizottságok általában tömve vannak a katonaság konzervatív barátaival. Ön liberális, aki bírálta a Pentagont Vietnam miatt és a CIA-t a Watergate miatt. Nekünk viszont éppen ezért kell. Pillanatnyilag ezek a bizottságok nem ellenőriznek, csak tapsolnak, és azok a hírszerző irodák, amelyek azt gondolják, hogy megúszhatják a gyilkosságot, gyilkolni is fognak. Vagyis szükségünk van valakire, aki rázós kérdéseket lenne föl nekik.

– A hírszerzők odáig lesznek az elszörnyedéstől.

– Az jó – mondta a titkár. – Azok után, ahogy viselkedtek Nixon idejében, fel kell rázni őket. – A táncparkett felé nézett. George követte a tekintetét, és látta, hogy Carter elnök búcsúzkodik. – Mennem kell. Kér gondolkodási időt?

– Ördögöt – felelte George. – Vállalom.

– Keresztanya? – kérdezte Maria Summers. – Komolyan beszélsz?

George Jakes elmosolyodott.

– Tudom, hogy nem vagy túl vallásos. Mi sem vagyunk azok. Én azért járok el a templomba, hogy anyám örüljön, Verena pedig az esküvőnket leszámítva tíz év alatt egyetlenegyszer sem tette be ilyen helyre a lábát. De az tetszik, hogy a babának keresztszülei legyenek.

A képviselőház éttermében ebédeltek, a Capitolium földszintjén, a híres freskó előtt, amelyen Cornwallis tábornok fegyverszünetet kér. Maria fasírtot evett. George salátát.

– Mikorra várjátok a babát? – kérdezte Maria.

– Nagyjából egy hónap múlva. Április elején.

– Hogy érzi magát Verena?

– Rémesen. Egyszerre letargikus és türelmetlen. Azonkívül fáradt, örökké fáradt.

– Már nincs sok hátra.

George visszaterelte a témához.

– Szóval leszel keresztanya?

Maria ismét kitért a válasz elöl.

– Miért engem akarsz?

A férfi rövid ideig töprengett.

– Gondolom, azért, mert bízom benned. Valószínűleg jobban bízom benned mindenkinél, leszámítva a családomat. Ha Verena és én odavesznénk egy repülőgép-szerencsétlenségben, a szüleink pedig túl öregek lennének, vagy már nem is élnének, te akkor is kimódolnád, hogy legyen, aki gondot visel a gyerekeinkre.

Maria láthatólag meghatódott.

– Azért ez csodálatos, ilyet hallani.

George őrizkedett kimondani, amit gondol, hogy miután Mariának már úgysem lesznek saját gyerekei – ha jól számol, a nő az idén tölti be a negyvennégyet –, rengeteg ki nem élt anyai szeretet maradt benne, amivel elhalmozhatja a baráti köre gyermekeit.

Hiszen máris olyan volt, mint egy családtag. Majdnem húsz éve tartott a barátságuk. Évente többször meglátogatta Jackyt. Greg, Lev és Marga egyaránt kedvelték. Mariát nehéz volt nem kedvelni.

Ám mindezt elhallgatta, csupán annyit mondott:

– Sokat jelentene Verenának és nekem, ha elvállalnád.

– Valóban ezt akarja Verena?

George elmosolyodott.

– Igen. Tudja, hogy viszonyunk volt, de nem féltékeny típus. Sőt csodál azért, amit elértél a pályád során.

Maria a freskó tizennyolcadik századi divat szerint öltözött férfialakjait nézte.

– Nos, azt hiszem, követem Cornwallis tábornok példáját, és én is megadom magam.

– Köszönöm – hálálkodott George. – Nagyon örülök. Rendelnék pezsgőt, de tudom, hogy munka közben egy cseppet sem iszol.

– Talán, majd ha megszületett a baba.

Kávét kértek a pincérnőtől, aki odajött, hogy leszedje az asztalt.

– Mi újság a külügyben? – érdeklődött George. Maria már nagyfőnök volt a minisztériumban: megbízott miniszterhelyettes, ami sokkal több befolyással járt, mint amilyennek hangzott.

– Azt próbáljuk kideríteni, mi történik Lengyelországban – mondta. – Nem könnyű. Úgy tűnik, hogy a Lengyel Egyesült Munkáspárt, amely elvei szerint megfelel a kommunista pártnak, hevesen bírálja a kormányt. A

munkások szegények, a felső tízezernek túl sok a kiváltsága, és a „sikerpropaganda” csak még jobban felhívja a figyelmet a csődre. Tavaly csökkent a nemzeti jövedelem.

– Tudod, hogy benne vagyok a Kongresszus hírszerzési bizottságában?

– Természetesen.

– Kaptok jó információt a hírszerzésektől?

– Jónak jó, de nem elég.

– Szeretnéd, ha rákérdeznék a bizottságban?

– Megköszönném.

– Lehet, hogy kiegészítő információra lesz szükségünk Varsóból.

– Gondolom, igen. Lengyelország fontos lehet.

George bólintott.

– Greg is ezt mondta, amikor a Vatikán lengyel pápát választott, és neki általában igaza van.

Negyvenéves korára Tánya torkig lett az életével.

Megkérdezte magától, hogy mit tervez a következő negyven évre, és rájött, hogy nem óhajt Vaszilij Jenkov szolgája lenni. A szabadságát kockáztatta, hogy megismertesse a világgal a férfi lángeszét, de ő semmit sem nyert rajta. Ideje, hogy magával törődjön. Bár hogy ez mit jelent, azt nem tudta.

Elégedetlensége azon az összejövetelen jutott a forrpontra, amellyel Leonyid Brezsnyev emlékiratainak Lenin-díját ünnepelték. Kész nevetség volt az egész kitüntetés: a szovjet vezér háromkötetes önéletrajza rosszul volt megírva, hazug volt, és még csak nem is Brezsnyev írta, hanem a bérfirkászai. Ám az írószövetség alkalmasnak találta a díjkiosztást egy összeröffenésre.

A buliba készülő Tánya olyan lófarokba kötötte a haját, ahogy Olivia Newton-John viselte a *Pomádé* című filmben, amelyet egy illegális videón látott, de az új frizura nem derítette föl annyira, mint remélte.

Távozóban összefutott az előcsarnokban a fivérével, és elújságolta, hova megy.

– Hallom, hogy pártfogoltad, Gorbacsov émelyítő beszédben dicsérte Brezsnyev elvtárs irodalmi géniuszát – mondta.

– Mihail tudja, mikor kell nyalni – bólogatott Gyimka.

– Ügyes voltál, amikor bejuttattad a Központi Bizottságba.

– Mert Andropov már támogatta, ugyanis kedveli – magyarázta Gyimka. – Nekem csak Koszigint kellett meggyőznöm, hogy Gorbacsov őszinte reformer. – Andropov, a KGB parancsnoka egyre nagyobb szerephez jutott a dogmatikus frakció vezetésében a reformer KoszigInnel szemben.

– Szokatlan, hogy valaki mindkét fél támogatását elnyeri – jegyezte meg Tánya.

– Mert ő egy szokatlan ember. Jó szórakozást.

A bulit az írószövetség kopár irodáiban rendezték, viszont a szervezőknek sikerült szert tenniük több rekesz Bagrationi grúz pezsgőre. A Bagrationi hatására Tányának sikerült vitába keverednie Opotkinnal, aki az ő részlegének a felelős szerkesztője volt a TASZSZ-nál. Opotkin közutálatnak örvendett, nem is volt újságíró, csak hangulatjelentő cenzor, de muszáj volt meghívni, mert túlságosan nagy hatalma volt ahhoz, hogy megsérthessék. Opotkin tehát megrohanta Tányát, és szemrehányóan közölte vele:

– A pápa varsói látogatása egy katasztrófa!

Ebben éppen igaza volt: senki sem sejtette, hogy ez sül ki belőle. II. János Pál pápa tehetséges propagandistának bizonyult. Amikor lejött a gépről az Okcie katonai repülőtéren, térdre borult, és megcsókolta a lengyel földet. Másnap reggel ott volt a fotója a nyugati sajtó összes címoldalán. Tánya tudta, ahogy a pápának is tudnia kellett, hogy a kép Lengyelországban is megtalálja az útját a földalatti csatornákon. Tánya titokban ujjongott.

Danyiil, Tánya főnöke, aki eddig csak figyelt, most közbevágott:

– Amikor nyitott autóban behajtott Varsóba, kétmillió ember éljenezte.

– *Kétmillió?* – döbbent meg Tánya, aki persze nem ismerte ezt az adatot. – Lehetséges ez? Hiszen ez öt százaléka az egész lakosságnak! Minden huszadik lengyel!

– Mi értelme a televízió pártellenőrzésének, ha az emberek a saját szemükkel láthatják a pápát? – dühöngött Opotkin.

Az ilyen Opotkin-féléknek az ellenőrzés volt a mindenük.

De még nem végzett.

– Kétszázötvenezer embernek misézett a Győzelem téren!

Tánya ezt tudta. Döbbenetes szám volt még neki is, mert kíméletlenül megmutatta, mennyire nem volt képes megszerettetni magát a lengyelekkel a

kommunizmus. Harmincöt év a szovjet uralom alatt senkit sem térített át, egyedül a kiváltságosakat.

– A lengyel munkásosztály az első alkalommal újra megerősítette reakciós régi kötelékeit – fogalmazott szándékosan a kommunista bikkfanyelven.

Opotkin vádaskodva megbökte a mutatóujjával a nő vállát.

– A magafajta reformisták ragaszkodtak hozzá, hogy engedjük be a pápát oda!

– Marhaság – mondta megvetően Tánya. A Kremlben a Gyimkához hasonló liberálisok szorgalmazták, hogy be kell engedni Lengyelországba a pápát, de alulmaradtak a vitában, és Moszkva közölte Varsóval, hogy a pápa nem jöhet, ám a lengyel kommunisták fellázadtak. Edward Gierek lengyel vezető dacolt Brezsnyevvel. Az ilyen látványos önfejűség teljességgel szokatlan viselkedés volt a Varsói Szerződésen belül. – A lengyel vezetőség hozta ezt a döntést. Attól tartottak, hogy felkelés robban ki, ha megtiltják a pápa látogatását.

– Mi értünk hozzá, hogyan kezeljük a felkeléseket – közölte Opotkin.

Tánya tudta, hogy csak magának árt, ha feleselOpotkinnal, de negyvenévesen már torkig volt vele, hogy a hülyéknek hajbókoljon.

– Az anyagi nyomás elkerülhetetlenné tette a lengyel döntést – mondta. – Lengyelország rengeteg pénzt kap tőlünk, de szüksége van a nyugati kölcsönökre is. Carter elnök nagyon az asztalra csapott Varsóban. Egyértelműen közölte, hogy a segély nem választható el az úgynevezett emberi jogoktól. Ha hibáztatni akar valakit a pápa diadalmenetéért, ott van magának Jimmy Carter!

Ezt kétségtelenül belátta Opotkin is, de elismerni már nem volt hajlandó.

– Én megmondtam, hogy hiba volt engedélyezni a kommunista országoknak, hogy a nyugati bankoktól vegyenek fel kölcsönöket!

Tányának itt kellett volna abbahagynia, hogy Opotkin megőrizhesse a méltóság látszatát, de nem bírt magával.

– Hát ez dilemma. A nyugati kölcsön alternatívája ugyanis a lengyel mezőgazdaság liberalizálását tette lehetővé, hogy elég ennivaló legyen az országban.

– Még több reformot? – tajtékzott Opotkin. – Magának mindenre ez a megoldása!

– A lengyeleknél mindig olcsó volt az étel, a nép ezért fogja be a száját. Ahányszor a kormány emeli az árakat, fellázadnak.
– Mi értünk hozzá, hogyan kezeljük a lázadásokat – közölte Opotkin, majd elvonult.
Danyiil csak ámult.
– Gratulálok – mondta a nőnek. – Bár lehet, hogy meglakolsz érte.
– Kérek még abból a pezsgőből! – felelte Tánya.
A bárpultnál összefutott Vaszilijjal, aki egyedül volt. Az utóbbi időben macák nélkül mutatkozott az effajta eseményeken, amin Tánya meg is lepődött. Ám ma este csak magával tudott foglalkozni.
– Nem bírom ezt tovább – mondta.
– Mit? – Vaszilij odanyújtott neki egy poharat.
– Tudod te azt.
– Sejtem.
– Negyvenéves vagyok. A magam életét kell élnem.
– Mit akarsz csinálni?
– Nem tudom. Épp ez a baj.
– Én negyvennyolc vagyok – mondta Vaszilij – és valami hasonlót érzek.
– Mit?
– Már nem hajtom a lányokat. Sem az asszonyokat.
Tánya cinikus hangulatban volt.
– Nem hajtod őket, vagy csak nem éred utol őket?
– Szkepszis az, amit hallok?
– Jó füled van.
– Figyelj – szólt Vaszilij sokat gondolkoztam ezen. Nem vagyok biztos benne, hogy tovább kell játszanunk a felületes ismeretséget.
– Miért mondod ezt?
A férfi közelebb hajolt, lehalkította a hangját. Tányának erőlködnie kellett, hogy hallja a buli ricsajában.
– Mindenki tudja, hogy Anna Murray adja ki Ivan Kuznyecovot, mégis soha senki nem hozta összefüggésbe kettőtöket.
– Azért nem, mert extra óvatosak voltunk. Sose hagytuk, hogy meglássanak bennünket együtt.
– Mivel ez a helyzet, nem lesz baj, ha az emberek megtudják, hogy te és én barátok vagyunk.

Tánya ebben nem volt olyan biztos.

– Meglehet. És?

Vaszilij megpróbálkozott egy csibészes mosollyal.

– Egyszer azt mondtad, hogy lefeküdnél velem, amennyiben hajlandó lennék feladni a hárememet.

– Kétlem, hogy valaha is mondtam ilyet.

– Talán céloztál rá.

– Különben is, ennek tizennyolc éve kellett lennie.

– Most már késő, hogy elfogadd az ajánlatom?

Tánya csak nézett. Szóhoz sem jutott. Vaszilijnak kellett megtörnie a csöndet:

– Te vagy az egyetlen nő, aki valaha is számított nekem. Mindenki más csak hódítás volt. Volt, aki nem is tetszett. Csak azért csábítottam el, mert még nem feküdtem le vele.

– Ettől most vonzóbbnak kellene találnom téged?

– Miután kiszabadultam Szibériából, ezt az életet próbáltam folytatni. Sok időbe telt, hogy végre rájöjjek az igazságra: ez nem tesz boldoggá.

– Igen? – Tánya egyre dühösebb lett. Vaszilij nem vette észre.

– Régi barátok vagyunk. Lelki társak vagyunk. Összetartozunk. Amiből természetesen következik a lépés, hogy lefeküdjünk egymással.

– Ó, értem!

A férfi nem érzékelte a maró gúnyt.

– Egyedül vagy, egyedül vagyok. Együtt kellene lennünk. Össze kellene házasodnunk.

– Na, hogy összefoglaljam! – kezdte Tánya. – Azzal töltötted az életedet, hogy nőket csábítottál el, akiket tulajdonképpen nem is szerettél. Most, az ötvenhez közeledve már nem igazán vonzanak – vagy talán már te nem vonzod őket –, méltóztatsz leereszkedni hozzám, és megkérni a kezemet.

– Talán rosszul fogalmaztam. Írásban jobb vagyok.

– De még mennyire rosszul fogalmaztál! Én vagyok a fakuló Casanova utolsó szalmaszála!

– Ó, a fenébe, most kiborítottalak?

– Ez a közelében sincs a *kiborulásnak!*

– Pedig épp az ellenkezőjét akartam.

Tánya látta a férfi válla fölött, hogy Danyiil őt nézi. Faképnél hagyta

Vaszilijt, keresztülvágott a szobán.

– Danyiil, szeretnék ismét külföldre menni – mondta. – Van rá esély, hogy kiküldjetek tudósítónak?

– Természetesen – felelte Danyiil. – Te vagy a legjobb újságíróm. Ésszerű határokon belül bármire hajlandó vagyok, hogy örömet szerezzek neked.

– Köszönöm.

– Véletlenül éppen most gondoltam rá, hogy meg kellene erősítenünk az irodánkat egy bizonyos országban.

– Melyikben?

– Lengyelországban.

– Varsóba küldesz?

– Most ott történnek a dolgok.

– Rendben – mondta a nő. – Lengyelország éppen jó.

Cam Dewar torkig volt Jimmy Carterrel. Bátortalannak tartotta a Carter-kormányt, főleg ahogy a Szovjetunióval tárgyalt. Cam a CIA moszkvai részlegénél dolgozott Langleyben, 14 kilométerre a Fehér Háztól. Zbigniew Brzezinski nemzetbiztonsági tanácsadó keményen kommunistaellenes volt, de Carter óvatoskodott.

Szerencsére az idén választások lesznek. Remélhetőleg Ronald Reagan győz. Reagan a rámenős külpolitika híve volt, és azt ígérte, hogy megszabadítja a hírszerző testületeket Carter lagymatag etikai korlátozásaitól. Cam abban bizakodott, hogy az új elnök olyan lesz, mint Nixon.

1980 elején váratlanul hívatták a szovjet blokkért felelős részleg helyettes vezetőjéhez, Florence Gearyhez. Vonzó nő volt, valamivel idősebb a harminchárom éves Camnél. Harmincnyolc körül járhatott. Cam ismerte a sztoriját: felvették gyakornoknak, utána évekig titkárnősködött, és csupán akkor kapott kiképzést, amikor kiverte a balhét. Ma már rendkívül tehetséges hírszerzőnek számított, bár sok ügynök máig nem szerette, amiért akkora patáliát csapott.

Ma kockás szoknyát viselt zöld pulóverrel. Olyan, mint egy tanító néni,

gondolta Cam: egy szexi tanító néni, akinek jó melle van.
– Üljön le – szólt Florence. – A Kongresszus hírszerzési bizottsága gyengének találja a lengyelországi informáltságunkat.
Cameron leült, és kinézett az ablakon, hogy ne kelljen a nő mellét bámulnia.
– Akkor nyilván tudják, kit hibáztassanak – mondta.
– Kit?
– A CIA igazgatóját, Turner tengernagyot és az embert, aki kinevezte: Carter elnököt.
– Pontosan miért?
– Mert Turner nem hisz a Humintben. – A Humint az emberi kapcsolatok felhasználásával folytatott titkos információszerzést, röviden a kémkedést jelenti. Turner jobban kedvelte a Sigintet, vagyis a lehallgatásokon alapuló technikai hírszerzést.
– Maga hisz a Humintben?{11}
Szép szája van, állapította meg Cam: rózsaszín ajak, szabályos fogsor. Kényszerítette magát, hogy a válaszra összpontosítson.
– Természeténél fogva megbízhatatlan, mert minden áruló eleve hazug. Ha nekünk az igazat mondják, akkor a sajátjaiknak kell hazudniuk. Ám ez nem teszi a Humintet értéktelenné.
– Örülök, hogy így gondolja. Fel kell dobnunk a Humintünket. Mit szólna a tengerentúli munkához?
Cameron reményei szárnyra kaptak.
– Hat éve, amióta beléptem a Céghez, egyfolytában a kiküldetést kérelmezem!
– Helyes.
– Folyékonyan beszélek oroszul. Szívesen mennék Moszkvába.
– Nahát, milyen fura az élet. Ugyanis Varsóba megy.
– Nem viccel?
– Nem viccelek.
– Nem beszélek lengyelül.
– Majd meglátja, hogy hasznát veszi az orosztudásának. A lengyel iskolásoknak harmincöt év óta kötelező oroszt tanulniuk. De azért meg kell tanulnia valamennyire lengyelül.
– Oké.

– Ennyi.
Cameron felállt.
– Kösz. – Az ajtóhoz ment. – Megbeszélhetnénk ezt valamivel részletesebben, Florence? – kérdezte. – Esetleg vacsora közben?
– Nem – felelte határozottan a nő, majd hozzátette, ha Cam netán félreértette volna: – Ki van zárva.
Cam kiment, becsukta az ajtót. Varsó! Végső soron örült. Külföldi kiküldetés. Ok a derűlátásra. Az persze csalódás, hogy Geary nem fogadta el a meghívást a vacsorára, de tudta, hogy kell kezelni az ilyesmit.
Fogta a felöltőjét, és kiment az autójához, egy ezüst Mercury Caprihoz. Berobogott Washingtonba, és addig kígyózott a forgalomban, amíg meg nem érkezett az Adams Morgan negyedbe, ahol leparkolt egysaroknyira a földszinti Selymes Kacsók masszázsszalontól.
– Szia, Christopher, hogy vagy mindig? – üdvözölte a recepciós nő.
– Kösz, jól. Suzy szabad?
– Szerencséd van, szabad. Hármas szoba.
– Pazar. – Cam odacsúsztatott egy bankót, és beljebb ment a szalonban.
Félrehúzta a függönyt, és belépett a bokszba, ahol volt egy szűk ágy. Mellette egy műanyag széken húsz-egynéhány éves, drabális nő olvasott egy magazint. Bikinit viselt.
– Szia, Chris – mondta. Letette a magazint, felállt. – Kézimunka, mint rendesen?
Cam sose közösült vaginálisan a prostituáltakkal.
– Igen, Suzy. – Adott neki egy bankót, azután vetkőzni kezdett.
– Részemről a szerencse. – A nő eldugta a pénzt. Segített Camnek vetkőzni, majd azt mondta: – Te csak dőlj le, és lazíts, bébi.
Cam eldőlt az ágyon, és behunyta a szemét, miközben Suzy munkához látott. Elképzelte Florence Gearyt az irodájában. Elképzelte, amint ledobja magáról a zöld pulóvert, kicipzárazza a kockás szoknyáját. „Ó, Cam, egyszerűen nem bírok ellenállni neked!”, mondta Cam képzeletében. Egy szál alsóban megkerülte az íróasztalát, és átölelte őt. „Tégy velem, amit akarsz!, mondta. Csak arra kérlek, keményen csináld!”
– Igen, bébi – nyögte Cam a masszázsszalon fülkéjében.

Tánya a tükörbe nézett. Apró tégely kék szemhéjpúder és ecset volt a

kezében. Varsóban könnyebb volt sminkhez jutni, mint Moszkvában. Tányának nem sok tapasztalata volt a szemhéjpúderrel, de azt észrevette, ha más nők rosszul festették ki magukat. A tükörasztalán heverő magazin Bianca Jaggernél volt kinyitva. Színezni kezdte a szemhéját, gyakran rá-rápillantva a képre.

Az összhatás egész jó lett.

Stanislaw Pawlak egyenruhásán ült az ágyon, a csizmája alatt egy újsággal, hogy ne koszolja össze a takarót. Cigarettázott és a nőt figyelte. Magas volt, jóképű és intelligens. Tánya őrülten belezúgott.

Kevéssel az után találkozott vele, hogy megérkezett Lengyelországba, és körbevezették a főparancsnokságon. Pawlak a tehetséges fiatal tisztek Arany Alap nevű csoportjához tartozott, amelyet Jaruzelski tábornok, a hadügyminiszter válogatott össze. Gyorsan haladtak fölfelé a ranglétrán, sűrűn változó szolgálati beosztásokban, hogy kellő tapasztalatot szerezzenek azokhoz a magas tisztségekhez, amelyekre szánták őket.

Részben azért figyelt föl Stazra, ahogy a férfit becézték, mert olyan jóképű volt, részben azért, mert Staz láthatóan odáig volt érte. Folyékony oroszsággal beszélt a nőnek az egységéről, amely a szovjet hadsereggel tartotta a kapcsolatot, és elkísérte Tányát az egyébként unalmas körút hátralévő részében.

Másnap este hatkor állított be hozzá, a lengyel titkosrendőrségtől szerezte meg a címét, és vacsorázni vitte a Kacsa nevű divatos új étterembe. Tánya gyorsan felfedezte, hogy Staznak ugyanolyan kételyei vannak a kommunizmussal szemben, mint neki. Egy hét múlva lefeküdt vele.

Továbbra is gondolt Vaszilijra, találgatta, hogy halad az írással. Hiányolja vajon a havonkénti találkozásokat? Még mindig irtózatosan haragudott rá, nem is tudta, miért. Persze Vaszilij disznó, de *minden* férfi disznó, főleg a csinosak. Tulajdonképpen azok miatt az évek miatt dühöngött igazán, amelyek megelőzték a lánykérést. Valamiért úgy érezte, hogy azt gyalázták meg, amit azokban a hosszú években tett a férfiért. Vaszilij tényleg azt hitte, hogy Tánya csak azért várt éveken át, mert neki fel kellett készülnie a férj szerepére? Ettől a gondolattól még mindig tajtékzott.

Staz mostanában heti két-három éjszakát töltött nála. Sose mentek a férfi lakására, amely Staz szerint alig volt különb egy kaszárnyánál, de így is remekül szórakoztak. Ám Tánya tudata alatt mindvégig ott motoszkált a

gondolat, hogy tettekre váltható-e majd egy napon Staz nyilvánvaló kommunistaellenessége?

Szembefordult a férfival.

– Hogy tetszik a szemem?

– Imádom – felelte Staz. – A szemed volt az, ami rabul ejtett. Olyan a szemed, mint a…

– A sminkemet kérdeztem, te ló.

– Te ki vagy festve?

– De vaksik a férfiak. Hogy akarod megvédeni a hazádat, ha ilyen rossz megfigyelő vagy?

Staz ismét elkomorodott.

– Nincs tervünk a honvédelemre – mondta. – A lengyel hadsereg mindenben engedelmeskedik a szovjetnek. Egyetlen rendeltetésünk, hogy támogassuk őket Nyugat-Európa megszállásában.

Gyakran beszélt így, felpanaszolva, hogy a lengyel katonáknak kizárólag a Szovjetunió parancsol. Ez is mutatta, mennyire bízik a nőben. Egyébként is Tánya úgy vette észre, hogy a lengyelek nem vetnek féket a nyelvükre, ha a kommunista állam botlásait kell kritizálni. Joguknak érezték, hogy olyan módon méltatlankodjanak, amire rajtuk kívül nem volt példa a béketáborban. A lengyelek addig viselték el a kommunizmust, ameddig jól jött nekik, de rögtön tiltakoztak, mihelyt az nem teljesítette az elvárásaikat.

Mindenesetre bekapcsolta az éjjeliszekrényén a rádiót. Nem gondolta, hogy a lakása be lenne poloskázva – a lengyel titkosrendőrségnek éppen elég munkát adott a nyugati újságírók figyelése, valószínűleg békén hagyták a szovjeteket –, de már a vérében volt az elővigyázat.

– Mind árulók vagyunk – fejezte be Staz.

Tánya összevonta a szemöldökét. Még sose hallotta, hogy a szeretője leárulózza saját magát. Ez valami komoly.

– Mi az ördögöt akarsz mondani? – kérdezte.

– A szovjeteknek van egy válságtervük Nyugat-Európa lerohanására a Második Stratégiai Arcvonallal. Tankjaik és csapatszállítóik nagy része Lengyelországon fog áthaladni Nyugat-Németország, Franciaország, Hollandia és Belgium felé. Az Egyesült Államok atombombákkal próbálja megsemmisíteni őket, mielőtt elérnének Nyugatra, tehát addig, amíg átkelnek Lengyelországon. Becsléseink szerint négyszáz-hatszáz atombombát

dobnának le ránk, vagyis egy nukleáris pusztaság marad belőlünk, Lengyelország eltűnik a térképről. Hogyne lennénk árulók, ha egyszer együttműködünk ennek a tervnek a kidolgozásában?

Tánya megborzongott. Lidércnyomásos forgatókönyv volt – viszont rémitően logikus.

– Amerika nem ellensége a lengyel népnek – folytatta Staz. – Ha a Szovjetunió és az Egyesült Államok háborúzni fog Európában, akkor nekünk az amerikaiak oldalára kellene állnunk, hogy felszabaduljunk Moszkva zsarnoksága alól.

Csak a mérgét adja ki, vagy ez több annál?

– Csak te gondolkozol így, Staz? – kérdezte óvatosan.

– Ugyan már. A korombeli tisztek többsége ugyanígy érzi. Persze nyilvánosan nyalnak a kommunizmusnak, de akkor hallanád őket beszélni, amikor részegek. Akkor egész mást mondanak.

– Hát ez probléma – állapította meg Tánya. – Ha kitör a háború, már késő lesz, hogy elnyerjétek az amerikaiak bizalmát.

– Ez a mi dilemmánk.

– Pedig a megoldás nyilvánvaló. Most kell kapcsolatot létesítenetek velük.

Staz hidegen nézett rá. A nő fejében megfordul, hátha provokátor, akit azért rendeltek ki mellé, hogy felforgató kijelentésekbe ugrassa bele, és aztán letartóztathassák. De nem tudta elképzelni, hogy egy provokátor ilyen jó szerető lehessen.

– Most csak dumálunk, vagy ez egy komoly beszélgetés? – kérdezte Staz.

Tánya mély lélegzetet vett.

– Halálkomolyan beszélek – mondta.

– Valóban azt gondolod, hogy meg lehet csinálni?

– Tudom – felelte nyomatékosan Tánya. Húsz év tapasztalata volt titkos felforgatásból. – A legkönnyebb dolog a világon. Titokban tartani, és megúszni, az a nehéz. Rendkívül elővigyázatosnak kell lenned.

– Gondolod, hogy ezt *kellene* csinálnom?

– Igen! – mondta vadul a nő. – Nem akarom, hogy a szovjet gyerekek – vagy a lengyel gyerekek – következő nemzedéke is ebben a fojtogató elnyomásban nőjön fel!

Staz bólintott.

– Azt látom, hogy komolyan veszed.
– Igen.
– Fogsz segíteni?
– Természetesen fogok.

Cameron Dewar nem tudta, jó lesz-e kémnek. Az a titkos akció, amit Nixon elnöknek csinált, amatőr dolog volt, és még meg is úszta, szerencsére nem kellett bevonulnia a dutyiba a főnöke, John Ehrlichman mellé. Amikor belépett a CIA-hoz, kiképezték a titkos postafiókok használatára, meg hogy miként kell átadni menet közben tárgyakat, de az életben sose használta ezeket a trükköket. Hat év irodai munka után Langleyben, a CIA központjában végre kiküldték egy külföldi fővárosba, de még mindig nem végzett illegális munkát.

Az Egyesült Államok varsói nagykövetsége büszke fehér márványépület volt az Aleje Ujazdowskie nevű sugárúton. A CIA-nak egyetlen irodája volt a nagykövet szobái mellett. Az irodából nyíló ablaktalan kamrában hívták elő a filmeket. A személyzet négy kémből és egy titkárnőből állt. Kis csapat volt, mert kevés volt az informátor.

Camnek nem sok dolga akadt. Szótár segítségével elolvasta a varsói újságokat. Jelentette a falfirkákat, amelyeket látott: „Éljen a pápa!” és „Istent akarunk!” Beszélt magafajta emberekkel, akik más országok hírszerzéseinek dolgoztak a NATO-n belül, főleg nyugatnémetekkel, franciákkal és britekkel. Egy használt, citromzöld Polski Fiattal járt, amelynek az akkumulátora olyan alulméretezett volt, hogy minden éjszaka fel kellett tölteni, különben másnap reggel nem indult volna be a kocsi. Megpróbálta fölszedni a követség valamelyik titkárnőjét, de kudarcot vallott.

Úgy érezte magát, mint egy lúzer. Pedig milyen ígéretesen indult! Színjeles volt az iskolában és az egyetemen, a Fehér Házban kapta az első állását. Hát ő nem hagyja, hogy Nixon megmételyezze az életét. De ahhoz sikerre van szüksége. Lesz még ő az osztály éltanulója!

Ehelyett fogadásokra járt.

Azok a követségi alkalmazottak, akiknek volt felesége, voltak gyerekei, örültek, ha este hazamehettek, és amerikai filmeket nézhettek videón. Így az egyedülálló férfiaknak nem maradt más, csak a jelentéktelen fogadások. Ma

este Cam az egyiptomi nagykövetségre tartott, ahol összejövetel volt egy új nagykövet helyettes érkezésének örömére.

Ahogy beindította a Polskit, bekapcsolt a rádió, amely mindig a lengyel titkosrendőrség hullámhosszára volt állítva. Sokszor volt gyenge a vétel, de időnként hallhatta a figyelésre beállított kullancsok beszélgetését a város különböző pontjairól.

Időnként őt követték. Az autók változtak, de a kullancsok általában ugyanazok voltak, egy barna bőrű, akit Cam úgy hívott, hogy Mario, és egy kövér, akire csak Ollie-ként gondolt. A figyelésnek nem volt azonosítható mintája, így Cam feltételezte, hogy hol követik, hol meg nem. Valószínűleg készakarva csinálták, azért, hogy Cam egy pillanatra se lazíthasson.

De ő is kapott kiképzést, amelyen megtanulta, hogy sosem szabad feltűnően kijátszanunk a követőket, mert abból tudni fogják, hogy készülünk valamire. Alakítson ki szabályos napirendet, mondták neki Langleyben; menjen el minden hétfőn A étterembe, minden kedden B bárba. Hadd áltassa magát az ellenfél, hogy kiszámíthatóak vagyunk. Ugyanakkor ügyeljünk a figyelés hézagaira, amikor lazul az összpontosításuk. Ilyenkor csinálhatunk valamit észrevétlenül.

Miközben elhajtott az amerikai nagykövetségről, észrevette, hogy mögötte két kocsival egy kék Skoda 105 besorol a forgalomba.

A Skoda rajta maradt az egész városon át. Látta Mariót a kormánynál, Ollie-t az anyósülésen.

Amikor leparkolt az Alcazka utcán, látta, hogy tőle százméternyire a kék Skoda is megáll.

Időnként kísértésbe esett, hogy megszólítsa Mariót és Ollie-t, hiszen annyira hozzátartoztak az életéhez, de figyelmeztették, hogy sose tegyen ilyet, mert akkor a titkosrendőrség leváltja őket, és megint csak időbe kerül, mire azonosítani tudja az új embereket.

Bement az egyiptomi nagykövetségre, és elvett az egyik tálcáról egy koktélt. Olyan híg volt, hogy alig érezte benne a gint. Csevegett egy osztrák diplomatával arról, hogy milyen nehéz kényelmes férfialsót vásárolni Varsóban. Miután az osztrák elténfergett, Cam körülnézett és észrevett egy húsz-egynéhány éves, magányos szőke nőt. Az is észrevette őt, és rámosolygott, úgyhogy Cam odament hozzá.

Beszédbe elegyedtek. A nő lengyel volt, Lidkának hívták, titkárnőként

dolgozott a kanadai nagykövetségen. Testhez álló rózsaszín pulóvert viselt rövid fekete szoknyával, ami érvényre juttatta hosszú lábait. Jól beszélt angolul, és mohó érdeklődéssel figyelt Camre, amit az hízelgőnek talált.

Aztán Lidkát magához intette egy hajszálcsíkos öltönyt viselő férfi, de olyan parancsolóan, hogy Cam szerint csakis a lány főnöke lehetett, így a társalgás félbeszakadt. Ám szinte azonnal oda is jött hozzá egy másik nő, olyan mutatós, hogy Cam kezdte azt hinni, végre rámosolyog a szerencse. Ez a második nő idősebb volt Lidkánál, negyven körül járhatott, de szebb is volt a lenszőke, rövid hajával és a ragyogó kék szemével, amelyet még jobban kiemelt a kék szemhéjpúder. Oroszul szólította meg a férfit.

– Mi már találkoztunk – mondta. – Maga Cameron Dewar. Tánya Dvorkina vagyok.

– Emlékszem – felelte Cam, aki örült, hogy fitogtathatja az orosztudását. – A TASZSZ riportere.

– Maga pedig CIA-ügynök.

Cam bizonyosan nem mondott ilyet, úgyhogy a nő magától találhatta ki. Gépiesen letagadta.

– Nem vagyok én ilyen romantikus valaki, csak egy szerény kulturális attasé.

– Kulturális? – kérdezte Dvorkina. – Akkor segíthetne. Milyen festő Jan Matejko?

– Nem tudom biztosra – felelte Cam. – Azt hiszem, impresszionista. Miért?

– Valóban nem kedveli a festészetet?

– Inkább a zenét – felelte Cam. Úgy érezte magát, mint akit sarokba szorítottak.

– Akkor bizonyára kedveli Szpilmant, a lengyel hegedűművészt!

– Rajongok érte! Ahogy az bánik a vonóval!

– Mi a véleménye Wislawa Szymborska költőről?

– Sajnos, még nem sokat olvastam Szymborska úrtól. Ez most vizsga?

– Igen, és megbukott. Szymborska nő, Szpilman pianista, nem hegedűs. Matejko akadémikus festő volt, aki történelmi és csataképekre szakosodott, nem pedig impresszionista. Maga pedig nem kulturális attasé.

Cam azt hitte, elsüllyed. Ilyen simán hagyni, hogy lebuktassák! Micsoda reménytelen titkos ügynök ő! Humorral próbálta elütni.

– Talán csak nagyon rossz kulturális attasé vagyok.
A nő lehalkította a hangját.
– Ha egy lengyel katonatiszt beszélni akarna az Egyesült Államok valamelyik képviselőjével, gondolom, maga megszervezhetné.
A beszélgetés váratlanul komolyra fordult. Cam ideges lett. Ez csapda is lehet.
Vagy pedig lehet őszinte közeledés – akkor pedig óriási lehetőséget kínálhat neki.
– Természetesen bárkinek megszervezhetem, hogy beszélhessen az amerikai kormánnyal – felelte óvatosan.
– Titokban?
Mi az ördög ez?
– Igen.
– Helyes – mondta Dvorkina, azzal elvonult.
Cam kerített magának még egy italt. Mi volt ez? Igaz volt, vagy a nő csupán gúnyolódott vele?
Végéhez közeledett az összejövetel. Cam nem tudta, mit kezdjen az este hátralévő részében. Fontolgatta, hogy elmegy az ausztrál nagykövetség bárjába, ahol néha nyíldobálóst játszott kedélyes ausztráliai spigókkal. Aztán meglátta Lidkát, aki a közelben ácsorgott, ismét egyedül. Tényleg nagyon szexi volt.
– Vannak már tervei a vacsorához? – szólította meg.
A lány értetlen képet vágott.
– Úgy érti, receptek?
Cam elmosolyodott. Lidka nem birkózott meg a mondattal.
– Nincs kedve velem vacsorázni?
– Ó, igen! – vágta rá Lidka. – Mehetünk a Kacsába?
– Természetesen. – A Kacsa drága étterem volt, de nem annak, aki amerikai dollárban fizetett. Cam az órájára nézett.
– Induljunk máris?
Lidka körülnézett a szobában. A hajszálcsíkos öltöny eltűnt.
– Szabad vagyok – mondta.
A kijárathoz indultak. Ahogy léptek volna ki az ajtón, ismét feltűnt Tánya, a szovjet újságíró, és a lengyelt kerékbe törve megszólította Lidkát:
– Maga dobta ez – nyújtott feléje egy piros sálat.

– Nem az enyém – mondta Lidka.
– De én lát hogy es maga kézből.
Valaki megérintette Cam könyökét. Elfordult a zavaros diskurzustól, és meglátott egy jóképű, magas, negyven körüli férfit, aki a lengyel néphadsereg ezredesi egyenruháját viselte.
– Beszélni akarok magával – mondta folyékony oroszsággal.
– Rendben – válaszolta ugyanazon a nyelven Cam.
– Keresek biztos helyet.
Erre Cam csak azt felelhette:
– Oké.
– Tánya megmondja, hol és mikor.
– Rendben.
Az ezredes otthagyta. Cameron visszafordult Lidkához, akinek Tánya épp azt mondta:
– Én tévedés, vagyok buta nagyon. – Elsietett, miután sikeresen lekötötte Lidka figyelmét arra a pár percre, amíg a katona Camhez beszél.
Lidka hüledezett.
– Hát ez egy kicsit fura volt – mondta, miközben elhagyták a követséget.
Cam lázba jött, de játszotta, hogy ugyanúgy nem érti.
– Sajátos.
– Ki volt az a lengyel tiszt, aki beszélt magához? – firtatta Lidka.
– Fogalmam sincs – felelte Cam. – Az autóm arra van.
– Ó! – ámult Lidka. – Autója is van?
– Igen.
– Remek! – örvendezett a lány.

Cam egy héttel később Lidka lakásán ébredt.
Inkább garzon volt: egy szoba, ággyal, tévével, teakonyhával. A fürdőszobát és a vécét Lidka a folyosó másik három lakójával közösen használta.
Camnek maga volt a mennyország.
Hirtelen felült. Lidka a pultnál állt és kávét főzött, abból a babkávéból, amit Cam hozott, mert egyébként nem engedhette meg magának az igazi kávét. Meztelen volt. Megfordult, és odajött az ágyhoz egy csészével. Drótszerű barna fanszőrzete volt, hegyes kis melle, a mellbimbója olyan

sötétbíbor, mint a szeder.

Camet először feszélyezte Lida meztelen mászkálása, mert ilyenkor folyton bámulni akarta, az pedig neveletlenség. Mikor bevallotta a lánynak, Lidka csak annyit mondott:

– Bámulj, amennyit akarsz, nekem jólesik. – Cam továbbra is pironkodott, de már nem annyira, mint korábban.

Egy hete minden éjszakát Lidkával töltött.

Hétszer szeretkezett Lidkával, és ez több volt annál, amit egész eddigi életében csinált, leszámítva a kézimunkákat a masszázsszalonokban.

Az egyik reggelen Lidka megkérdezte, hogy akar-e újrázni. – Mi vagy te? Szexmániás? – kérdezte Cam.

Lidka megsértődött, de aztán kibékültek. Miközben Lidka fésülködött, Cam a kávéját iszogatta, és az előtte álló napon töprengett. Tánya Dvorkina még nem hallatott magáról. Jelentette az egyiptomi nagykövetségen folytatott beszélgetéseket a főnökének, Keith Dorsetnek, és megegyeztek abban, hogy egyelőre semmit sem tehetnek azonkívül, hogy várnak, és majd meglátják.

Egyelőre fontosabb problémája volt. Tudta, mit jelent az a szó, hogy *légyfogó.* Csak egy bolondnak nem jutna eszébe, hogy nem volt-e Lidkának valamilyen hátsó gondolata, amikor lefeküdt vele. Fontolóra kell vennie a lehetőséget, hogy a lány a lengyel titkosrendőrségnek dolgozik. Sóhajtott egyet.

– Szólnom kell rólad a főnökömnek.

– Igen? – Lidkát nem izgatta. – Miért?

– Az amerikai diplomatáknak elvben csak a NATO-tagországok polgáraival szabad randevúzniuk. Ezt hívjuk úgy, hogy „NATO-baszó szabály”. Nem akarják, hogy beleszeressünk a kommunistákba. – Nem árulta el Lidkának, hogy ő inkább kém, mint diplomata.

Lidka bánatosan melléült az ágyra.

– Most szakítasz velem?

– Nem, nem! – Valósággal pánikba esett a gondolatra. – De meg kell mondanom nekik, és ők majd leellenőriznek.

A lány most már aggódott.

– Az mit jelent?

– Utánanéznek, hogy lehetsz-e a lengyel titkosrendőrség ügynöke, meg ilyesmi.

– Ja? – Lidka vállat vont. – Akkor oké. Majd látni fogják, hogy nem vagyok semmi ilyen. – Mintha megkönnyebbült volna.

– Sajnálom, de meg kell tenni – mentegetőzött Cam. – Az egyéjszakás kalandok nem számítanak, de kötelesek vagyunk jelenteni, ami ennél több. Ha, tudod, igazi szerelmi kapcsolatról van szó.

– Oké.

– Mert ez ugye az? – kérdezte nyugtalanul. – Igazi szerelmi kapcsolat.

– Ó, igen – mosolygott Lidka. – Az.

53. fejezet

A Franck család két Trabanttal indult Magyarországra vakációzni. Magyarország népszerű nyári úti cél volt a keletnémetek számára, azoknak, akik megengedhették maguknak.

Amennyire megállapíthatták, nem követték őket.

A vakációt a keletnémet állami idegenforgalmi hivatalon keresztül intézték. Félig-meddig azt várták, hogy nem kapnak vízumot, noha Magyarország a Varsói Szerződéshez tartozott, de kellemes meglepetés érte őket. Hans Hoffmann kihagyta az alkalmat, hogy zaklathassa őket. Talán sok dolga volt.

Azért volt szükségük két autóra, mert vitték Karolint és a családját is. Werner és Carla imádták az unokájukat, a tizenhat éves Alice-t. Lili szerette Karolint, de a férjét, Odót már nem. Odo jó ember volt, ő szerzett Lilinek ügyintézői állást egy parókiái árvaházban, de volt valami erőltetett a gyengédségében Karolin és Alice iránt, mintha valamilyen jó cselekedetet tudna le. Lili úgy képzelte, hogy a férfi szerelme vad szenvedély, nem erkölcsi kötelesség.

Karolin ugyanezt érezte. Voltak olyan bizalmas viszonyban Lilivel, hogy megosszák a titkaikat, és Karolin bevallotta a sógornőjének, hogy tévedés volt férjhez mennie. Nem volt boldogtalan Odóval, de nem is volt szerelmes belé. Férje jószívű, kedves ember volt, de nem érzéki; havonta körülbelül egyszer szeretkeztek. Így hát kirándulócsapatuk hat főből állt. Werner, Carla és Lili mentek a barna autóval, Karolin, Odo és Alice a fehérrel.

Hosszú út volt ez, főleg egy 600 köbcentis, kétütemű Trabinak. Keresztül kellett vágniuk Csehszlovákián, ami 960 kilométer. Az első nap elértek Prágáig, ahol megszálltak. Amikor a második nap reggelén kijelentkeztek a szállodából, Werner azt mondta:

– Biztos vagyok benne, hogy nem követtek. Úgy tűnik, megúsztuk.

Innen meg sem álltak a Balatonig, Közép-Európa legnagyobb taváig, amely őrjítően közel esett a szabad Ausztriához. Ám a 240 kilométeres nyugati határ teljes hosszában áram alá helyezett kerítés húzódott, nehogy az emberek megszökjenek a munkásosztály paradicsomából.

A déli parton felvertek egymás mellett két sátrat.

Volt egy titkos tervük: Rebeccával akartak találkozni.

Az ötlet Rebeccától származott, aki életének egy teljes évét szánta rá Walli ápolására. Wallinak sikerült is leszoknia a drogról, és most Hamburgban lakott, a nővére és a sógora közelében. Rebecca, hogy az öccsét gondozhassa, lemondott a képviselői mandátumról a Bundestagban, a szövetségi parlamentben, de mihelyt Walli meggyógyult, ismét fölajánlották a mandátumot. Rebecca most tehát szövetségi képviselő volt a külpolitikai bizottságban. Első alkalommal hivatalosan utazott Magyarországra, és látta, mennyire vonzó a nyugati turisták számára. Itt az idegenforgalom és a jó, de olcsó borok jelentették az egyetlen valutaforrást, amivel az ország csökkenthétté irdatlan kereskedelmi deficitjét. A nyugati látogatókat a keletiek számára megfizethetetlen szállodák várták, de a falakon kívül semmi nem akadályozhatta meg a barátkozást.

Franckék elvben nem szegtek meg semmiféle törvényt: hivatalos engedéllyel, olcsó turistavízummal utaztak.

Ám a törvény a kommunista országokban csak púder a hullán. Franckék tudták, hogy borzasztó nagy bajuk származhatna belőle, ha a Stasi kiszimatolná, miben sántikálnak. Rebecca tehát titokban szervezett meg mindent Enok Andersen, a dán könyvelő közvetítésével, aki most is gyakran átjárt Nyugat-Berlinből Kelet-Berlinbe, hogy meglátogassa Wernert. Semmit sem írtak le, semmi sem hangzott el a telefonban. Leginkább attól féltek, hogy Rebeccát valamilyen módon letartóztatja – vagy egyszerűen csak elrabolja – a Stasi, és bezárják egy keletnémet börtönbe. Diplomáciai botrány lenne belőle, de a Stasi akkor is megteheti.

Bernd, Rebecca férje nem jött. Romlott az állapota, a veseműködése akadozott. Már csak részidőben dolgozott, és nem vállalkozhatott hosszú utakra.

Werner, miután bevert egy sátorcöveket, fölegyenesedett, és halkan odaszólt a lányának:

– Nézz körül. Ide nem követtek, de talán csak azért, mert előreküldték az embereiket.

Lili csatangolni kezdett, mint aki felfedezi a tábort. A balatoni kempingezők barátságos, vidám emberek voltak. Ráköszöntek a szép fiatal nőre, kávéval, sörrel, harapnivalóval kínálgatták volna. A legtöbb sátorban

családok laktak, de voltak kizárólag férfiakból álló csoportok, sőt még lányok is, akik magukban jöttek táborozni. Nem kétséges, hogy az egyedülállók pár napon belül társra találnak.

Lili is egyedül volt. Szerette a szexet, és volt már több szerelme, köztük egy nő, akiről a családja nem tudott. Nyilvánvalóan belőle sem hiányoztak az anyai ösztönök, mert imádta Alice-t, Walli lányát, ám a gyerekvállalástól visszariasztotta a komor kilátás, hogy Kelet-Németországban kellene fölnevelnie őket.

Mivel egyetemről a családja miatt szó sem lehetett, óvodai gondozónőnek tanult. Ha az államon múlik, még így sem kapott volna munkát, de Odo beajánlotta az egyik parókián, mert a párt nem szólt bele, hogy az egyházi intézményekben kit alkalmaznak.

Ám a zene volt az igazi hivatása. Ő és Karolin gitározott és énekelt kiskocsmákban, ifjúsági klubokban, gyakran gyülekezeti termekben is, dalaikban tiltakozva a környezetszennyezés, a régi házak és műemlékek lerombolása, az erdőirtás és a ronda új épületek ellen. A hatóság utálta őket, már mindkettejüket letartóztatták és megrótták propagandatevékenység miatt. Ám mivel a kommunisták sem hirdethették, hogy helyeslik a folyók megmérgezését ipari szennyvízzel, nehéz volt drasztikusan fellépniük a környezetvédőkkel szemben. Általában megpróbálták beolvasztani őket az aggkori végelgyengülésben szenvedő Állami Természet- és Környezetvédelmi Hivatalba.

Amerikában, mesélte Lili apja, a konzervatívok azzal vádolják a környezetvédőket, hogy ellenségei az üzletnek. A béketábor konzervatívjainak nehezebb volt azzal vádaskodniuk, hogy a környezetvédők kommunistaellenesek. Végül is a kommunizmus lényege épp az volt, hogy az iparból a dolgozóknak legyen hasznuk, és ne a góréknak.

Egy éjszaka Lili és Karolin besurrant egy hangstúdióba, és készített egy felvételt. Hivatalosan nem került piacra, de a jelöletlen dobozokba csomagolt magnókazetták ezrével fogytak.

Lili megkerülte a tábort, amelyben zömmel keletnémetek laktak. Ahogy ment vissza a családjához, felfigyelt az egyik sátor előtt két söröző férfira, akik nagyjából egykorúak lehettek vele. Az egyik szőke volt és kopaszodott, a másik, a sötét hajú, gombafrizurát viselt, ami tizenöt éve kiment a divatból. Ahogy a szőke tekintete találkozott Liliével, gyorsan lesütötte a

szemét, ami megerősítette a lány gyanúját. Róla általában nem kapták el a pillantásukat a fiatalemberek. Ez a kettő nem kínálta itallal, nem is invitálta, hogy csatlakozzon hozzájuk.

– Jaj, ne – motyogta a lány.

A Stasi tagjait nem volt nehéz kiszúrni. Csak brutálisak voltak, de nem okosak. Olyanoknak kínált karriert a titkosrendőrség, akik imádták a tekintélyt és a hatalmat, de buták és tehetségtelenek voltak. Hans, Rebecca első férje tipikus példánya volt a fajtájuknak. Tulajdonképpen csak egy pökhendi krakéler volt, de azért kitartóan kapaszkodott a szamárlétrán, mostanra bejutott a főkolomposok közé, limuzinban furikázott, és magas fallal körülvett, tágas villában lakott.

Lili nem szívesen hívta föl magára a figyelmet, de úgy döntött, bizonyítékot kell szerezni a gyanújához, ezért pofátlan lesz.

– Szia, srácok! – kurjantotta vidáman.

Azok csak morogtak valamit válaszul.

Lili nem hagyta, hogy ilyen könnyen megússzák.

– Asszonnyal jöttetek? – kérdezte. Ebben csak meg kell látniuk, hogy ki akar kezdeni velük.

A szőke a fejét rázta, a másik csak annyit mondott:

– Nem. – Még annyi eszük sem volt, hogy színleljenek.

– Tényleg? – Ez úgyszólván elég bizonyítéknak, gondolta Lili. Mit keres két egyedülálló férfi egy kempingben, ha nem lányokat akarnak felszedni? Ahhoz meg túl rosszul öltözöttek voltak, hogy homoszexuálisok lehessenek. – Figyeljetek – mondta erőltetett vidámsággal ti hova jártok esténként? Van itt valami jó hely, ahol táncolni lehet?

– Nem tudom.

Ennél több nem kellett. Ha ezek ketten vakációznak, akkor én Brezsnyevné vagyok, gondolta a lány, azzal elsétált.

Hát ez baj. Hogy találkozhatnak Rebeccával anélkül, hogy a Stasi kiszimatolja?

Visszatért a családjához. Már mindkét sátor föl volt verve.

– Rossz hírem van – mondta az apjának. – Két Stasi. Egy sorral délre és három sátorral keletre.

– Ettől féltem – mondta Werner.

Két nappal később kellett találkozniuk egy étteremben, amelyet Rebecca az első itteni útján fedezett föl. Ám Franckéknak, mielőtt odamentek volna, le kellett rázniuk a titkosrendőröket. Lili aggódott, ám a szülei ésszerűtlenül higgadtnak mutatkoztak.

Az első napon Werner és Carla korán távozott a barna Trabival, mondván, hogy felderítést végeznek. A két rendőr egy zöld Skodában követte őket. A szülők egész nap oda voltak, és magabiztosan tértek haza.

Másnap reggel Werner szólt Lilinek, hogy elviszi kirándulni. Kiálltak a sátruk elé, kölcsönösen eligazgatták egymáson a hátizsákjuk szíjait. Turistabakancsot, széles karimájú kalapot viseltek. Aki rájuk nézett, láthatta, hogy hosszú gyaloglásra indulnak.

Egyidejűleg Carla távozni készült bevásárlószatyrokkal. Listát készített, és azt mondogatta:

– Sonka, sajt, kenyér… még valami?

Lili nyugtalankodott, hogy túlzott feltűnést keltenek.

A titkosrendőrök a sátruk előtt cigarettáztak, és nézték őket.

Más-más irányba indultak: Carla a parkolóba, Lili és Werner a partra. A gombafrizurás rendőr Carlát követte, a szőke Wernert és Lilit.

– Eddig rendben – állapította meg Werner. – Megosztottuk őket.

Mihelyt apa és lánya leért a tóhoz, Werner nyugat felé fordult a part mentén. Az előző napon nyilvánvalóan itt tartott felderítést.

Helyenként nehéz volt haladni. A szőke Stasi-ügynök a távolból követte őket, elég fáradságosan: nem gyalogláshoz öltözött. Lili és Werner időnként megállt, úgy téve, mintha pihenniük kellene, hogy a rendőr utolérhesse őket.

Kétórai gyaloglás után megérkeztek egy hosszú partszakaszhoz, amelynek a közepén földút vezetett ki a fák közül a vízállásjelzőhöz.

Ott parkolt a barna Trabi a kormánynál Carlával.

Rajta kívül egy lelket sem lehetett látni.

Werner és Lili beszállt, Carla elhúzott, faképnél hagyva a kullancsot.

Lili alig bírta megállni, hogy ne integessen neki.

– A másikat leráztad? – kérdezte Werner,

– Igen – mondta Carla. – Felgyújtottam az egyik szeméttartót a vegyesbolt előtt, hogy legyen egy kis ramazuri.

Werner elvigyorodott.

– Ezt tőlem tanultad annak idején.

– Nem vitatom. Persze kiszállt a kocsijából megnézni, hogy mi az.

– És aztán…

– Miközben ezzel foglalta le magát, kiszúrtam a kocsija kerekét egy szöggel. Amikor eljöttem, éppen kereket cserélt.

– Ügyes.

– Ezt a háború alatt csináltátok, ugye? – kérdezte Lili.

Csönd lett. Szülei szinte sose emlegették a háborút. Végül Carla annyit felelt:

– Igen, csináltunk ezt-azt, de semmi különöset, amivel érdemes lenne dicsekedni.

Ennél többet sose mondtak.

Behajtottak egy faluba, amely távolabb volt a parttól, és megálltak egy házacska előtt, amelyre angolul volt kiírva, hogy BAR. A járdán álló ember hátraküldte őket, hogy parkoljanak le egy mezőn, ahol senki sem láthatta az autót.

A kis bár túlságosan hangulatos volt ahhoz, hogy állami intézmény legyen. Lili azonnal fölfedezte odabent Rebeccát, és a nyakába borult. Tizennyolc éve találkoztak utoljáig Szerette volna jobban megnézni a nővére arcát, de a könnyei elfátyolozták a szemét. Carla és Werner felváltva ölelgették Rebeccát.

Amikor végre kitisztult Lili látása, megállapíthatta, hogy Rebecca túl van a virágkorán, ami nem is csoda, hiszen hamarosan ötvenéves lesz. Teltebb is volt, mint ahogy a húga emlékezett.

Viszont az eleganciája, az valami döbbenetes volt. Tűpettyes kék nyári ruhát viselt, ugyanolyan blézerrel, a nyakában ezüstláncon egyetlen nagy gyöngyszemet, a csuklóján vaskos ezüst karkötőt, azonkívül sikkes parafa sarkú szandált, és sötétkék válltáskát. Lili úgy tudta, hogy a politikán nem nagyon lehet meggazdagodni. Lehetséges, hogy Nyugat-Németországban *mindenki* ilyen jól öltözött?

Rebecca bevezette őket a báron át egy hátsó szobába, ahol egy hosszú asztalra már odakészítették a hideg felvágottakat, több tál salátát és a borospalackokat. Az asztal mellett egy rettenetesen sovány, szép arcú férfi állt, fehér pólóban és szoros fekete farmerben. A negyvenes éveiben járhatott, bár lehetett fiatalabb is, aki súlyos betegségtől sorvad. Lili a bár alkalmazottjának nézte.

Carla felhördült.

– Ó, istenem! – mondta Werner.

Lili észrevette, hogy a sovány ember várakozóan nézi. Hirtelen feltűnt neki a mandulaszem, és rádöbbent, hogy ez az ő bátyja, Walli. Kurta sikoly szakadt fel a torkán. Hiszen ez egy öregember!

Carla magához szorította Wallit, és azt hajtogatta:

– Kicsi fiam! Szegény kicsi fiam!

Lili megölelte, összecsókolta.

– Úgy megváltoztál! – zokogta. – Mi történt veled?

– Rock and roll – nevetett Walli –, de kezdek túljutni rajta. – A nővérére nézett. – Rebecca feláldozott egy évet – és a fényes karrier lehetőségét –, hogy megmentsen.

– Hát persze hogy fel – torkolta le Rebecca. – A testvéred vagyok.

Lili bizonyosra vette, hogy Rebecca nem vívódott, mielőtt döntött.

Nála mindennél előbbre való volt a család. Lili elmélete szerint azért ragaszkodott ilyen erősen a rokonaihoz, mert őt örökbe fogadták.

Werner alig bírta elengedni Wallit.

– Nem tudtuk – mondta az érzelmektől rekedt hangon nem tudtuk, hogy te is jössz.

– Úgy döntöttem, hogy ez maradjon titok – magyarázta Rebecca.

– Nem veszélyes ez? – kérdezte Carla.

– Kétségtelenül az – felelte Rebecca de Walli vállalni akarta a kockázatot.

Most Karolin jött be a családjával. A többiekhez hasonlóan neki is kellett pár pillanat, hogy ráismerjen Wallira, azután feljajdult a megrendüléstől.

– Szervusz, Karolin – mondta Walli. Megfogta az asszony kezét, kétfelől megcsókolta az arcát. – Olyan jó, hogy ismét látlak.

– Én vagyok Karolin férje – mutatkozott be Odo. – Nagyon örülök, hogy végre megismerhetlek.

Valami fellobbant Walli arcán, majd rögtön ki is aludt, ám Lili tudta, hogy a bátyja látott és megértett valamit Odóban, de azonnal palástolta is a megdöbbenéséi. A két férfi barátságosan kezet rázott.

– Ő pedig Alice – mondta Karolin.

– Alice? – kérdezte Walli. Kábán nézett a tizenhat éves, magas, szőke lányra, akinek az arcát függönyként keretezte a hosszan leomló haja. – Írtam

egy dalt rólad. Amikor még kicsi voltál.

– Tudom – felelte Alice, és megcsókolta az apja arcát.

– Alice ismeri ám a történetét – mondta Odo. – Elmeséltünk neki mindent, mihelyt elég idős lett, hogy megértse.

Lili azon töprengett, hogy Walli is hallotta-e vajon Odo hangjában azt az önelégült mellékzöngét? Vagy csak ő képzelődik?

– Szeretlek, de Odo volt az, aki felnevelt – mondta Walli a lányának. – Ezt sose felejtem el, és bizonyos vagyok benne, hogy te sem fogod.

Egy pillanatra elcsuklott a hangja, de aztán erőt vett magán.

– Most pedig asztalhoz, és együnk, mert ez egy boldog nap!

Körülülték az asztalt. Pár percig feszengtek, mintha vadidegenek lennének, nehezen találták a szót. Azután egyszerre többen is ontani kezdték Wallira a kérdéseiket, és mindenki nevetett.

– Csak szépen, sorba! – kérte Walli, és ettől fölengedett a feszültség.

Walli elmesélte, hogy tetőlakása van Hamburgban. Nem nősült meg, de van egy barátnője. Másfél-kétévente átutazik Kaliforniába, beköltözik négy hónapra Dave Williams tanyájába, és készít egy új albumot a Plum Nellie-vel.

– Függő vagyok – vallotta be de hét éve, hogy lejöttem a szerről. Szeptemberben nyolc éve lesz, hogy tiszta vagyok. Amikor fellépünk a bandával, őrt állíttatok az öltözőm elé, akinek meg kell motoznia a bejövőket, hogy van-e náluk drog. – Vállat vont. – Tudom, hogy túlzás, de ez van.

Neki is voltak kérdései, elsősorban Alice-ról. Miközben a lány a kérdésekre válaszolgatott, Lili végighordozta a tekintetét az asztaltársaságon. Ez az ő családja: a szülei, a fivére, a nővére, az unokahúga, a legjobb barátnője és művésztársa. Milyen szerencsés, hogy itt vannak mind mellette ugyanabban a szobában, itt esznek, beszélgetnek, borozgatnak.

Arra gondolt, hogy vannak családok, akik ezt teszik minden héten. Akiknek ez magától értetődő.

Figyelte Karolint, ahogy ül Walli mellett. Jól érezték magukat. Lili észrevette, hogy még mindig meg tudják nevettetni egymást. Ha másképp alakulnának a dolgok – ha ledőlne a fal –, fellángolhatna vajon a régi tűz? Hiszen még fiatalok: Walli harminchárom, Karolin harmincöt. Kiverte a fejéből a gondolatot. Haszontalan spekuláció volt, bolondos ábránd.

Alice kedvéért Walli még egyszer elmesélte a szökését Berlinből. Amikor ahhoz a részhez ért, hogy egy teljes éjszakát várt Karolinra, aki nem jött, az asszony közbevágott.

– Féltem – mondta. – Féltettem magamat, és féltettem a babát, aki bennem volt.

– Nem hibáztatlak – tiltakozott Walli. – Nem tettél semmi rosszat. Nem tettem semmi rosszat. Egyetlen rossz volt: a fal.

Leírta, hogyan hajtott át a határon, összetörve a sorompót.

– Sose felejtem el azt az embert, akit megöltem.

– Nem a te hibád volt, hiszen le akart lőni! – mondta Carla.

– Tudom – felelte Walli, és a húga érezte a hangján, hogy végre megbékélt azzal, ami történt. – Sajnálom, de nincs bűntudatom. Nem követtem el rosszat azzal, hogy el akartam menekülni; ő sem követett el rosszat, amikor rám lőtt.

– Ahogy már mondtad – szólt közbe Lili –, itt egyetlen rossz van: a fal.

54. fejezet

Cam Dewar főnöke, Keith Dorset, tésztaképű, homokszín hajú ember volt, aki rosszul öltözött, mint a legtöbb CIA-ügynök. Ma barna tweedzakót, szürke flanel nadrágot, barna csíkos, fehér inget és fáradt zöld nyakkendőt viselt. Ha az utcán járt, a tekintetek átsiklottak rajta, az emberek elkönyvelték jelentéktelen alaknak. Talán éppen ezt akarja, gondolta Cameron. Vagy talán csak nincs ízlése.

– Ami a maga Lidka barátnőjét illeti – kezdte Keith az amerikai nagykövetség széles íróasztala mögül.

Cam bizonyosra vette, hogy Lidkának nincsenek gyanús kapcsolatai, de azért várta, hogy ezt meg is erősítsék.

– A kérését elutasítjuk – közölte Keith.

Cam meghökkent.

– Miről beszél?

– A kérését elutasítjuk. Melyiket nem érti a három szó közül?

A CIA-nál az emberek néha úgy viselkednek, mintha a katonaságnál lennének, és hajlamosak parancsokat vakkantani minden alacsonyabb sarzsinak. Ám Camet nem lehetett könnyen megijeszteni, mert ő dolgozott a Fehér Házban.

– Milyen okból utasítják el? – kérdezte.

– Nem kell megindokolnom.

Cam harmincnégy éves korára szerezte az első igazi barátnőt, miután húsz éven át folyton csak kikosarazták. Végre lefekhetett egy olyan nővel, akinek láthatólag az volt az egyetlen vágya, hogy örömet szerezzen neki. Pánikba esett a gondolattól, hogy elveszítheti, és ez vakmerővé tette.

– De nem is *kell* úgy viselkednie, mint egy seggfej! – csattant fel.

– Ne merészeljen így beszélni velem. Még egy ilyen megjegyzés, és már repül is haza.

Cam nem akarta, hogy hazaküldjék. Meghátrált.

– Bocsánatot kérek. De továbbra is szeretném, hogy amennyiben lehetséges, ismertessék velem az elutasítás okait.

– Ahogy nálunk mondják, „közeli és tartós kapcsolatban” áll vele, igaz?

– Természetesen. Én magam jelentettem. Miért baj ez?
– Statisztika. A legtöbb árulóról, akit rajtakapunk, hogy másoknak kémkedik az Egyesült Államokról, ki szokott derülni, hogy külföldiek vannak a rokonaik vagy a közeli barátaik között.
Cam is ilyesmire gyanakodott.
– Nem vagyok hajlandó lemondani a barátnőmről statisztikai megfontolások miatt. Van valami konkrét kifogásuk ellene?
– Miből gondolja, hogy van joga keresztkérdéseket föltennie nekem?
– Ezt nemleges válasznak veszem.
– Már figyelmeztettem, hogy ne játssza az eszét!
Ekkor félbeszakította őket Tony Savino, egy másik ügynök, aki egy papírlappal jött oda hozzájuk.
– Csak nézem, kik fogadták el a meghívást a délelőtti sajtókonferenciára – mondta. – A TASZSZ-tól Tatjána Dvorkina jön. – Camre pillantott. – Nem ez az a nő, aki leszólította az egyiptomi nagykövetségen?
– De bizony ő az – felelte Cam.
– Mi a sajtókonferencia témája? – kérdezte Keith.
– Itt az áll, hogy a lengyel és amerikai múzeumok közötti műtárgycsere új, korszerűbb protokolljának bevezetése. – Tony felnézett a papírról. – Nem olyasmi, ami érdekelné a TASZSZ legjobb újságíróját.
– Nyilván azért jön, mert velem akar találkozni – mondta Cameron.

Tánya azonnal kiszúrta Cam Dewart, ahogy belépett az amerikai nagykövetség sajtószobájába. Úgy magasodott hátul a sovány, hórihorgas alak, mint egy lámpaoszlop. Ha nem lett volna itt, Tánya megkeresi a sajtókonferencia után, de így jobb. Kevésbé feltűnő.
De mivel nem akart túlságosan mohónak látszani, úgy döntött, előbb meghallgatja a bejelentést. Danuta Gorska lengyel újságírónő mellé került, akit nagyon bírt. Tűzről pattant barna lány volt, aki fülig érő szájjal tudott mosolyogni. Danuta egy Védelmi Bizottság nevű félillegális mozgalomhoz tartozott, amely röplapokat jelentetett meg a munkások panaszairól és az emberi jogok megsértéséről. Ezeknek az illegális kiadványoknak *bibula* volt a neve. Danuta ugyanabban a házban lakott, amelyikben Tánya.
Miközben az amerikai sajtótitkár felolvasta a bejelentést, amelyet kinyomtatott formában már szétosztott, Danuta odasúgta Tányának:

– Nem akarsz eljönni Gdanskba?
– Miért?
– Sztrájk lesz a Lenin Hajógyárban.
– Sztrájk mindenütt van. – A munkások fizetésemelést követeltek, mert a kormány az égig emelte az élelmiszerek árát. Tánya ezekről mint „munka közbeni leállásokról” tudósított, mert sztrájkolni csak a tőkés országokban szoktak.
– Hidd el, ez más lesz – biztosította Danuta.
A lengyel kormány gyorsan rendezte a sztrájkolók ügyét, helyileg szavatolva a fizetésemelést és más engedményeket, mert minél előbb le akarta zárni a tiltakozást, nehogy szétterjedjen, mint a tintapaca az abroszon. Az volt az uralkodó elit rémálma – és a másként gondolkodók álma –, hogy a pacnik egyszer csak összeérnek, és új színe lesz az egész abrosznak.
– Miben más?
– Kirúgtak egy darukezelőt, aki tagja a bizottságunknak, de rossz áldozatot választottak. Anna Walentynowicz özvegyasszony és ötvenegy éves.
– Tehát fokozottan számíthat a lovagias lengyel férfiak rokon-szén vére.
– Azonkívül népszerű. Csak úgy hívják, hogy Páni Ania. Annus néném.
– Megnézhetem. – Gyimka tudni akart minden tiltakozásról, amelyet komolyan kell venni, hátha szüksége lesz rájuk, amikor vissza kell riasztani a szovjet vezetést a megszállástól.
Amikor a sajtókonferencia résztvevői szétszéledtek, Tánya elment Cam Dewar előtt, és oroszul odasúgta:
– Menjen pénteken, két órakor a Szent János-székesegyházba, és nézze meg a Baryczka-kápolnában a feszületet.
– Az nem jó hely! – sziszegte a fiatalember.
– Kell vagy nem kell? – kérdezte Tánya.
– Meg kell mondania, miről van szó! – követelte Cam.
Tánya belátta, hogy rá kell szánnia erre az emberre még egy percet.
– Összeköttetésről arra az esetre, ha a Szovjetunió megszállni készül Nyugat-Európát – felelte. – Egy lengyel tiszti csoport létrehozásáról, amely majd átáll.
Az amerikainak leesett az álla.
– Ó… ó… – hebegte. – Jó, igen.

– Elégedett? – mosolygott rá Tánya.
– Mi a neve?
A nő habozott.
– Ő tudja az enyémet – tette hozzá Cam.
Tánya úgy döntött, hogy bíznia kell az amerikaiban. Mellesleg már úgyis a kezébe adta az életét.
– Stanislaw Pawlak – mondta. – De mindenki csak Staznak hívja.
– Szóljon Staznak, hogy biztonsági okokból senkivel sem beszélhet itt a követségen, kizárólag velem.
– Jó. – Tánya kisietett az épületből.
Este átadta Staznak az üzenetet. Másnap egy csókkal elbúcsúzott tőle, és 320 kilométert vezetett északi irányban a Balti-tenger irányába. Volt egy régi, de megbízható Mercedes-Benz 280S-e, függőleges ikerfényszórókkal. Késő délután bejelentkezett egy szállodába a gdanski óvárosban, közel a folyóhoz, amelynek túlpartját az Ostrów sziget szárazdokkjai és rakpartjai szegélyezték.
Másnap lesz egy hete, hogy Anna Walentynowiczot kirúgták.
Tánya korán kelt, vitorlavászon kezeslábasba bújt, átkelt a hídon a szigetre, napkelte előtt megérkezett a kapuhoz, és egy fiatal munkáscsoporthoz csapódva besodródott az üzembe. Mázlija volt.
A hajógyárat elborították a frissen felragasztott plakátok, amelyek mind azt követelték, hogy azonnal vegyék vissza Páni Aniát. Kis csoportok verődtek össze a plakátoknál. Néhányan röplapokat osztogattak. Tánya elvett egyet, és fáradságosan megfejtette a lengyel mondatokat:
Anna Walentynowicz azért lett kínos, mert a példája ihletet adott másoknak. Azért lett kínos, mert kiállt másokért, és képes volt megszervezni a munkatársait. A hatóság mindig megpróbálja elszigetelni azokat, akiknek vezetői képességeik vannak. Ha nem harcolunk ez ellen, akkor nem marad senkink, hogy kiálljon értünk, amikor emelik a normát, amikor megszegik a munkavédelmi előírásokat, vagy amikor arra kényszerítenek, hogy túlórázzunk.
Tánya döbbenten állt. Itt nem több fizetést vagy rövidebb munkaidőt követeltek, hanem a lengyel munkások jogát az önszerveződésre, függetlenül a kommunista hierarchiától. Úgy érezte, ez fontos lépés. Ez egy kis reményt adott.

Most már világosodott, így körülnézett a hajógyárban. Egy ilyen üzemnek már a mérete is – a munkások ezrei, a számtalan kilótonna acél, a milliónyi szegecs – megfélemlítő áhítatot kelt a szemlélőben. Még a félkész hajótestek széle is toronymagasan volt Tánya fölött, az irtózatos súly hátborzongatóan egyensúlyozott az állványzat törékeny pókhálójában. Óriási daruk hajoltak minden hajó fölé; olyanok voltak, mint a hódolni jött napkeleti bölcsek egy titáni bölcsőnél.

Amerre csak járt, a munkások ledobták a szerszámokat, hogy elolvassák a röplapot, és megvitassák az esetet.

Összeállt egy kisebb menetoszlop. Tánya beállt a végére. Hevenyészett táblákkal végigkutyagoltak az üzemen, röplapokat osztogattak, felszólították a többieket, hogy csatlakozzanak hozzájuk. Számuk egyre nőtt. A főkapunál szóltak az érkező munkásoknak, hogy sztrájk van.

Bezárták a gyárkaput, megszólaltatták a szirénát, a legközelebb lévő épületre felvonták a lengyel nemzeti lobogót.

Utána megválasztották a sztrájkbizottságot.

A választást megzavarta egy öltönyös ember, aki felkapaszkodott egy markológépre, és kiabálni kezdett a tömegnek. Tánya nem értett mindent, amit mondott, de mintha tiltakozott volna a sztrájkbizottság létrehozása ellen – és a munkások hallgatlak rá! Megkérdezte a szomszédját, ki ez.

– Klemens Gniech, az igazgató – felelte a munkás. – Egész rendes fickó.

Tánya elhűlt. Hát ilyen gyengék az emberek?

Gniech felajánlotta, hogy tárgyalni fog, amennyiben a sztrájkolók ismét fölveszik a munkát, amit Tánya nagyon átlátszó trükknek talált. Sokan pfujoltak és röhögtek is, mások viszont bólogattak, és néhányan elkullogtak, vélhetőleg vissza a munkahelyükre. Csak nem fullad be máris az egész!

Aztán valaki felpattant a markológépre, és megütögette az igazgató vállát. Alacsony, széles vállú, bozontos bajszú ember volt. Tánya semmi különösei nem látott benne, ám a sokaság éljenezni kezdett, amikor ráismert.

– Emlékszik rám? – ordította az igazgatónak akkora hangon, hogy a süketek is hallhatták. – Tíz évet dolgoztam itt, de maga kirúgott!

– Ki ez? – fordult ismét a szomszédjához Tánya.

– Lech Walesa. Csak villanyszerelő, de mindenki ismeri.

Az igazgató a tömeg előtt akart vitába szállni Walesával, ám a nagy bajuszú kis ember beléfojtotta a szót.

– Ezennel bejelentem a gyár elfoglalását! – mennydörögte. A sokaság helyeslően ordított.

Az igazgató és Walesa lemászott a markológépről. Walesa átvette a parancsnokságot, ami ellen senkinek sem volt kifogása. Amikor utasította az igazgató sofőrjét, hogy álljon elő a limuzinnal és menjen Anna Walentynowiczért, a sofőr azonnal engedelmeskedett, és ami még ennél is megdöbbentőbb, az igazgató nem tiltakozott.

Walesa megszervezte a gyárfoglaló sztrájkbizottságot. A limuzin meghozta Annát, akit tapsvihar fogadott. Páni Ania alacsony asszony volt, aki fiúsan rövidre nyíratta a haját. Kerek szemüveget és keresztcsíkos blúzt viselt.

A sztrájkbizottság és az igazgató bement a munkavédelmi központba tárgyalni. Tánya fontolgatta, hogy megpróbál utánuk sompolyogni, de aztán úgy döntött, nem kísérti a szerencséjét, már azért is hálás lehet, hogy a kapun bejutott. A munkások jó szívvel fogadták a nyugati sajtót, de Tánya újságíró-igazolványában az állt, hogy a TASZSZ munkatársa, márpedig ha azt a sztrájkolók meglátják, két lábbal rúgják ki.

Ám úgy látszik, mikrofonok voltak a tárgyalóasztalon, mert az egész vitát egy az egyben közvetítették hangszórókon át a sokaságnak. Tánya el sem képzelhetett ennél nagyobb demokráciát. A sztrájkolók azonnal hangot adhattak véleményüknek az elhangzottakról, éljenzéssel vagy pfujolással.

Amennyire megállapíthatta, a sztrájkolók most már újabb követelményekkel is előálltak azon kívül, hogy Anna Walentynowicz kapja vissza a munkáját. Többek között garanciákat akartak, hogy nem lesz megtorlás. Meglepő módon az igazgató azt az egy követelést nem volt hajlandó elfogadni, hogy emeljenek emlékművet a gyárkapu előtt az 1970-es áremelés ellen tiltakozó hajógyári munkásoknak, akiket a rendőrség meggyilkolt.

Vajon ezt a sztrájkot is vérbe fojtják? Mert ha igen, Tánya épp itt van a tűzvonalban. Összeborzongott.

Gniech azt magyarázta, hogy a kapu előtti telket egy kórháznak tartják fent.

A sztrájkolók azt felelték, hogy ők jobban szeretnének emlékművet.

Az igazgató felajánlott egy emléktáblát, valahol másutt az üzemben.

Elutasították.

– Úgy alkudozunk itt a halott hősökön, mint a kódisok a lámpaoszlop alatt! – kiáltotta bele a mikrofonba egy felháborodott munkás.

Odakint éljeneztek.

Bent egy másik munkás közvetlenül a kintiekhez fordult:

– Akarnak emlékművet?

Mennydörgő igen volt a válasz.

Az igazgató elvonult, hogy tárgyaljon a fölötteseivel.

Most már ezrekre nőtt a támogatók létszáma a kapu előtt. Élelmiszert gyűjtöttek a sztrájkolóknak. Kevés lengyel család engedhette meg magának, hogy lemondjon a tartalékairól, de most zsákok tucatjaiban érkezett az ennivaló a benti férfiaknak és asszonyoknak, hogy a sztrájkolók ebédelhessenek.

Délután visszajött az igazgató, és közölte, hogy a legfelső szinten elvben engedélyezték az emlékművet.

Walesa kijelentette, hogy a sztrájk addig folytatódik, amíg nem teljesül minden követelésük.

Majd úgy tette hozzá, mintha utólag jutott volna az eszébe, hogy a sztrájkolók a szabad és független szakszervezetek létrehozását is meg akarják vitatni.

Most kezd csak *igazán* érdekes lenni!, gondolta Tánya.

Pénteken, ebéd után Cameron Dewar elhajtott az óvárosba.

Mario és Ollie követte.

Varsót, amelynek nagy részét a földdel tette egyenlővé a háború, egyenes utakkal, modern stílusban építették újjá. Az ilyen díszlet nem alkalmas illegális találkozókra. Ám a tervezők fáradságos munkával újrateremtették az eredeti óváros macskaköves utcáit, szűk sikátorait, különös házait. Kissé túl jól is sikerült: olyan lett a csorbítatlan élekkel, a házfalak szabályos mintáival, üde színeivel, akár egy filmforgatás díszlete, de akkor is alkalmasabb környezetet kínált a titkos ügynököknek, mint a város többi része.

Cam leparkolt, majd bement egy magas házba, amelynek első emeletén volt található a Selymes Kacsók varsói megfelelője. Törzsvendég volt itt, amíg meg nem ismerte Lidkát.

Az alsóra vetkőzött lányok a nappaliban cigarettáztak és tévéztek. Egy

telt idomú szőke rögtön felállt. Pongyolája egy pillanatra szétnyílt, megmutatta párnás combját és csipkés bugyiját.

– Helló, Crystek, hetek óta nem láttunk!

– Szia, Pela. – Cam az ablakhoz ment, lenézett az utcára. Mario és Ollie szokásuk szerint a szemben lévő bár előtt söröztek, és a nyári ruhás lányokat gusztálták. Most arra számítanak, hogy ő legalább egy félóráig vagy akár egy óráig bent maradjon.

Eddig minden rendben.

– Mi baj, követ a feleséged? – kérdezte Pela.

A lányok nevettek.

Cam elővette a pénztárcáját és odaadta Pelának a szokott fizetséget egy kézimunkáért.

– Ma egy szívességre van szükségem. Nem haragszol, ha kiosonok a hátsó ajtón?

– Feljön arénázni a feleséged?

– Nem a feleségem – mondta Cam. – A barátnőm férje. Ha balhézna, ajánlj föl neki egy ingyen szopást. Fizetem.

Pela vállat vont.

Cam lement a hátsó lépcsőn, és keresztülvágott az udvaron. Jól érezte magát. Lerázta a kullancsait, méghozzá úgy, hogy azok észre sem vették! Egy óra múlva visszaér, és a főbejáraton távozik. Mario és Ollie sose tudja meg, hogy elhagyta a lakást.

Keresztülvágott az Óváros téren, majd elsietett a Swiftojanska utcán a Szent János-székesegyházhoz, amely ugyan csak másolat volt, mert az eredetit a háborúban felrobbantották. A titkosrendőrök már nem követték – viszont követhetik Stanislaw Pawlakot.

A CIA varsói csoportja hosszú vita után döntötte el, hogyan kezeljék ezt a kapcsolatot. Minden lépést megterveztek.

A templom előtt állt Keith Dorset, Cam főnöke. Szürke, pocsékul szabott, lengyel konfekcióöltöny volt rajta, amelyet kizárólag figyeléshez viselt. A zakója zsebébe sapkát gyömöszölt. Vagyis tiszta a levegő. Ha a fején lett volna a sapka, az azt jelenti, hogy a titkosrendőrség már bent van a székesegyházban, és a találkozót le kell fújni.

Cam belépett a nyugati homlokzat gótikus kapuján. A székesegyház áhítatos légkörében, misztikus falai között még inkább érezte a végzet

szárnysuhogását. Most mindjárt kapcsolatba lép az ellenség informátorával. Ez sorsdöntő pillanat.

Ha jól sikerül, akkor biztos a karrierje a CIA-nál. Ha nem, semmi idő alatt visszakerül egy íróasztalhoz.

Azt hazudta, hogy Staz kizárólag vele hajlandó találkozni, mert így Keith nehezebben küldhette haza. Keith balhét csapott Lidka miatt, noha a nyomozás kiderítette, hogy a lány nem áll kapcsolatban a lengyel titkosrendőrséggel, még csak nem is párttag. Ám ha Cam-nek sikerülne beszervezni egy lengyel ezredest, hogy kémkedjen a CIA-nak, ez a diadal úgy megerősítené a helyzetét, hogy nyugodtan dacolhat Keithtel.

Körülnézett, titkosrendőröket keresett, de csak turistákat, hívőket és papokat látott.

Addig ment fölfelé az északi mellékhajóban, amíg oda nem ért a kápolnához, amelyben a tizenhatodik századi, híres feszületet őrizték. Előtte ott állt a jóképű lengyel ezredes, és Krisztus arckifejezését tanulmányozta. Cam melléállt. Rajtuk kívül senki sem tartózkodott a kápolnában.

– Ez az utolsó alkalom, hogy beszélünk – mondta oroszul Cam.

– Miért? – kérdezte ugyanazon a nyelven Stanislaw.

– Túl veszélyes.

– Magának?

– Nem, magának.

– Hogyan tartjuk a kapcsolatot? Tányán keresztül?

– Nem, sőt kérem, mostantól semmit se mondjon el neki a kapcsolatunkról. Hagyja őt ki. Ettől még lefekhet vele, ha ezt teszi.

– Köszönöm – mondta csípősen Stanislaw.

Cam elengedte a füle mellett a gúnyt.

– Milyen kocsija van?

– 1975-ös zöld Saab 99. – Megmondta a rendszámot.

Cameron megjegyezte.

– Hol tartja éjszaka?

– A Jan Olbracht utcán, a bérház közelében, ahol lakom.

– Amikor leparkolja, hagyja nyitva résnyire az ablakot. Becsúsztatunk rajta egy borítékot.

– Veszélyes. Mi lesz, ha valaki más olvassa el?

– Ne aggódjon. A borítékban géppel írott reklám lesz valakitől, aki olcsó

autómosást ajánl. De ha végighúz a papíron egy meleg vasalót, megjelenik az üzenet. Abból megtudja, hol és mikor találkozunk. Ha bármilyen okból nem tud eljönni, az se baj: küldünk egy másik borítékot.

– Mi fog történni ezeken a találkozókon?

– Most térek rá. – Az értekezleten ő és a kollégái egész listát állítottak össze azokból a dolgokból, amelyeket el kellett mondania, méghozzá minél gyorsabban. – Ami a barátait illeti.

– Igen?

– Ne konspiráljon velük.

– Miért ne?

– Mert leleplezik magukat. Az összeesküvő csoportokat mindig leleplezik. Várniuk kell az utolsó pillanatig.

– Akkor mit tehetünk?

– Két dolgot. Egy: álljon készen. Állítsa össze fejben azoknak a névsorát, akikben megbízik. Pontosan határozza meg, hogy melyik hogyan fordul szembe a szovjetekkel, ha kitör a háború. Ismerkedjen meg az olyan ellenzéki vezérekkel, mint Lech Walesa, de ne árulja el nekik, mit tervez. Derítse fel az állami tévét, és tervelje ki, hogyan foglalja el, de mindezt tartsa fejben!

– És a második?

– Szállítson nekünk információt. – Cam igyekezett palástolni, mennyire ideges. Ez volt a nagy kérés, az, amelyet Stanislaw megtagadhat. – A szovjet hadsereg és a Varsói Szerződéshez tartozó más hadseregek harcrendjéről: a csapatok létszámáról, a tankok, repülőgépek…

– Tudom, mit jelent a *harcrend.*

– És a haditerveikről válsághelyzet esetén.

Hosszú szünet után Stanislaw annyit felelt:

– Ezt meg tudom szerezni.

– Az jó – mondta melegen Cam.

– És mit kapok cserébe?

– Adok magának egy telefonszámot és egy jelszót. Kizárólag Nyugat-Európa szovjet megszállása esetén használhatja. Ha felhívja a számot, a Pentagon egyik magas rangú parancsnoka fog válaszolni, aki beszél lengyelül. Úgy fogja kezelni magát, mint a lengyel ellenállás képviselőjét. Gyakorlatilag a szabad Lengyelország vezetője lesz.

Stanislaw tűnődve bólintott, ám Cam látta rajta, hogy vonzónak találja az ajánlatot. Pár perc után azt mondta:

– Ha beleegyezem, akkor a maga kezébe adom az életemet.

– Már megtette – szólt Cam.

A gdanski hajógyár sztrájkolói vigyáztak, hogy mindenben tájékoztassák tevékenységükről a nemzetközi sajtót. A sors iróniája folytán ez volt a legjobb módja annak, hogy szólhassanak a lengyel néphez. A lengyel sajtót cenzúrázták, de a nyugati riportokat átvette az amerikai finanszírozású Szabad Európa Rádió, és egyenesen visszasugározta Lengyelországba. A lengyelek elsősorban innen tudták, mi történik az országukban.

Lili Franck a nyugatnémet tévén át követte a lengyelországi eseményeket, amelyet Kelet-Berlinben mindenki foghatott, ha megfelelő szögben állította be az antennát.

Lili örömére a sztrájkot a kormány összes erőfeszítése ellenére sem sikerült elszigetelni. Következőnek a gdyniai hajógyár állt le, utána a tömegközlekedés. Létrejött az Üzemközi Sztrájkbizottság, amelynek a gdanski Lenin Hajógyárban volt a főhadiszállása. Az Üzemközi Sztrájkbizottság első számú követelése a szabad szakszervezetek alakításának joga volt.

Sok más kelet-berlinihez hasonlóan Franckék is mohón tárgyalták a híreket a mittei ház emeleti szalonjában, Franck gyártmányú tévéjük előtt. Hasadni kezdett a vasfüggöny. A Franck család lelkesen latolgatta, mi lehet még ebből. Ha a lengyelek fel tudnak lázadni, talán a németek is képesek rá!

A lengyel kormány gyáranként próbált tárgyalni. Gavalléros fizetésemelést ígért azoknak a sztrájkolóknak, akik elfordulnak az Üzemközi Sztrájkbizottságtól, és megegyeznek velük. A taktika csődöt mondott.

Egy héten belül háromszáz vállalat csatlakozott az Üzemközi Sztrájkbizottsághoz.

A rogyadozó lengyel gazdasági élet nem bírhatta ezt sokáig. A kormány végre tudomásul vette a tényeket. A miniszterhelyettest Gdanskba küldték.

Egy héttel később megszületett a megegyezés. A sztrájkolók jogot kaptak szabad szakszervezetek alakítására. A diadal ámulatba ejtette a világot.

Ha a lengyelek ki tudják vívni a szabadságot, lesznek-e a németek a következők?

– Maga még mindig találkozgat azzal a lengyel lánnyal! – rontott rá a beosztottjára Keith.

Cam nem felelt. Hát persze hogy találkozgat. Olyan boldog volt, mint gyerek a cukrászdában. Lidka készségesen szexelt vele, amikor csak akarta. Mostanáig kevés olyan lány akadt, aki akár egyszeri szexre is hajlandó lett volna. „És ezt szereted?”, kérdezte Lidka, miközben cirógatta, és ha a férfi bevallotta, hogy igen, Lidka tovább kérdezett: „De icipicit szereted, vagy nagyon szereted, vagy annyira szereted, hogy bele tudnál halni?”

– Megmondtam magának, hogy a kérése el van utasítva! – förmedt rá Keith.

– De azt nem mondta, hogy miért.

– Mert én így döntöttem – közölte haragosan a főnök.

– De helyesen döntött-e?

– Maga packázik velem?

– Nem, maga packázik a barátnőmmel.

Keith még dühösebb lett.

– Azt hiszi, sarokba szorított, mert Stanislaw nem hajlandó szóba állni mással?

Cam pontosan ezt hitte, de letagadta.

– Ennek semmi köze Stazhoz. Nem vagyok hajlandó ok nélkül lemondani a barátnőmről.

– Kirúgathatom magát.

– Akkor se mondok le róla, sőt… – Cam habozott. Nem azok a szavak jöttek a nyelvére, amelyeket kitervelt. Akkor is kimondta: – Sőt azt remélem, hogy a feleségem lesz.

Keith változtatott a stílusán.

– Nézze, Cam – mondta –, lehet, hogy a lány nem a titkosrendőrség ügynöke, de ettől még lehet valamilyen hátsó gondolata, ha lefekszik magával.

Cam felháborodott.

– Ehhez semmi köze se a hírszerzésnek, se magának!

Keith nem engedett. Olyan szelíden beszélt, mintha a világért sem akarná megsérteni Cam érzelmeit.

– Azt ugye tudja, hogy sok lengyel lány szeretne kijutni Amerikába?

Cam tudta. Réges-rég felmerült már benne a gondolat, de most zavarba hozta és megszégyenítette, hogy Keith ki is mondja. Vigyázott, hogy a szeme se rebbenjen.

– Tisztában vagyok vele – válaszolta.

– Már bocsássa meg a parasztőszinteségemet, de lehet, hogy épp ebből a meggondolásból áltatja magát – folytatta Keith. – Fontolóra vette ezt az eshetőséget?

– Igen, azt tettem – mondta Cam. – És nem érdekel.

Moszkvában az volt a nagy kérdés, hogy megszállják-e Lengyelországot.

Egy nappal a Politikai Bizottság ülése előtt Gyimka és Natalja szóváltásba keveredett Jevgenyij Filipovval a Nyina Onyilova Teremben összehívott előkészítő értekezleten.

– Lengyel elvtársainknak sürgősen fegyveres segítségre van szükségük, hogy szembeszállhassanak az imperialisták zsoldjában álló árulók támadásaival! – hangoztatta Filipov.

– Tehát olyan megszállást akar, mint Csehszlovákiában 1968-ban és Magyarországon 1956-ban – állapította meg Natalja.

Filipov nem is tagadta.

– A Szovjetuniónak joga van megszállni minden államot, ahol veszélybe kerülnek a kommunizmus érdekei. Ez a Brezsnyev-doktrína!

– Ellenzem a katonai akciót – jelentette ki Gyimka.

– Minő meglepetés! – gúnyolódott Filipov.

Gyimka rá se hederített.

– Magyarországon is, és Csehszlovákiában is a kommunista párt vezetőségének revizionista elemei irányították az ellenforradalmat – mutatott rá –, ezért olyan könnyen el lehetett távolítani őket, mint amikor levágjuk a csirke fejét. Csak egy szűk csoport támogatta őket.

– És miért lenne más ez a válság?

– Mert Lengyelországon az ellenforradalmat munkások vezetik, és a munkásosztály támogatja őket. Lech Walesa villanyszerelő. Anna Walentynowicz darukezelő. És több száz üzem sztrájkol. Ez tömegmozgalom.

– Akkor is meg kell törnünk! Komolyan azt javasolja, hogy hagyjuk magára a lengyel kommunizmust?

– Van egy másik probléma is – vetette közbe Natalja. – A pénz. 1968-ban a Varsói Szerződésnek nem voltak dollár milliárdokra rúgó külföldi adósságai. Ma nem mozdulhatunk a nyugati kölcsönök nélkül. Hallhatta, mit mondott Varsóban Carter elnök. Az emberi jogok tisztelete nélkül nincs nyugati kölcsön.

– És…?

– Ha tankokat küldünk Varsóba, nem kapunk több pénzt. Vagyis a maga megszállása, Filipov elvtárs, bedönti az egész Varsói Szerződés gazdaságát.

Nagy csend lett a szobában.

– Van még javaslata valakinek? – kérdezte Gyimka.

Cam előjelet látott abban, hogy egy lengyel katonatiszt ugyanakkor fordul szembe a szovjet hadsereggel, amikor a lengyel munkások elutasítják a kommunista zsarnokságot. Mindkét esemény ugyanannak a változásnak az előszele. Miközben a Stanislawval megbeszélt találkozóra készülődött, úgy érezte, ő is része az erőknek, amelyek a történelmet formálják.

Kiment a követségről, beült az autójába. Mario és Ollie követte, ahogy remélte. Fontos, hogy figyeljék, miközben találkozik Stanislaw-val. Ha a csere a tervnek megfelelően zajlik le, Mario és Ollie hűségesen jelentik, hogy nem észleltek semmi gyanúsat.

Remélhetőleg Stanislaw megkapta és megértette az utasításokat.

Miután leparkolt, kezében a *Trybuna Ludu* pártlappal nekivágott az Óváros térnek. Mario kiszállt az autójából, és utánament. Fél perccel később Ollie is követte, valamennyire lemaradva tőlük.

Cam egy mellékutcába tartott, nyomában a két titkosrendőrrel.

Bement egy bárba, az ablakhoz ült és sört kért. Innen láthatta a közelben ólálkodó kullancsokat. Mihelyt kihozták az italt, rögtön fizetett is, hogy gyorsan távozhasson.

Iszogatta a sörét, és közben gyakran megnézte az óráját.

Ezt a manóvert számtalanszor gyakorolta Camp Pearyben, a CIA kiképzőközpontjában a virginiai Williamsburg mellett. Ott tökéletesen tudta végrehajtani, de most először csinálja élesben.

A sarokhoz közeledve kissé gyorsított. Mielőtt bekanyarodott volna, hátrapillantott, és látta, hogy Mario körülbelül harmincméternyire jár tőle.

Rögtön a sarkon túl volt egy trafik, amelyben cigarettát és pipadohányt árultak. Stanislaw pontosan ott volt, ahol várta: a bolt előtt állva nézegette a kirakatot. Camnek körülbelül harminc másodperce volt, hogy végrehajtsa a cserét, mielőtt Mario befordul a sarkon.

Annyit kell tennie, hogy kicseréli a kezében lévő újságot Stanislawéra, amely ugyanolyan *Trybuna Ludu,* azt az egyet leszámítva, hogy – ha nem csúszott be semmiféle gikszer – abban vannak elrejtve a fénymásolatok, amelyeket Stanislaw készített a főhadiszálláson, a páncélszekrényében lévő dokumentumokról.

De becsúszott egy gikszer.

Stanislawnál nem volt újság.

Hanem egy méretes nátronpapír boríték.

Nem tartotta be szó szerint a kapott utasításokat. Vagy félreértette őket, vagy azt képzelte, hogy a részletekben nem számít a pontosság.

Akármiként is, nagy baj volt.

Cam úgy érezte magát, mint akit akasztani visznek. A térde megbicsaklott. Nem tudta, mit tegyen. Kedve lett volna trágárságokat üvölteni.

De összeszedte magát. Meg kell őriznie a hidegvérét. Egy szempillantás alatt eldöntötte, hogy nem fújja le az akciót. Megcsinálja a cserét.

Ment egyenesen Stanislaw felé.

Ahogy elhaladt mellette, kicserélték a borítékot az újságra.

Stanislaw tüstént be is ment az újsággal a trafikba, és eltűnt szem elől.

Cam ment tovább a borítékkal, amelyet több centi vastagra hizlaltak a fénymásolatok.

A következő sarkon ismét hátrapillantott. Mario körülbelül húszméternyire, nyugisan és lezseren baktatott mögötte. Nem sejtette, mi történt, még csak nem is látta Stanislawot.

Vajon észreveszi, hogy Camnél már nem újság van, hanem egy boríték? Ha igen, le is tartóztathatja őt, és elkobozhatja a borítékot. Akkor pedig búcsút mondhat a diadalának – Stanislaw meg az életének.

Nyár volt, Cam nem viselt felöltőt, amely alá elrejthette volna a borítékot. Különben is, a dugdosás rosszabb lehetett volna. Mario nagyobb valószínűséggel figyel föl arra, hogy Camnek váratlanul üres a keze.

Elhaladt egy újságos kioszk előtt, de rájött, hogy nem állhat meg újságot vásárolni Mario orra előtt, mert azzal csak felhívná a figyelmet arra, hogy

nincs nála az eredeti lap.
Ostoba hibát követett el. Annyira beleragadt a rutinba, hogy nem jutott eszébe a legegyszerűbb megoldás. El kellett volna vennie a borítékot, *megtartva* az újságot.
Most már késő.
Hibázott, és ettől olyan dühös lett, hogy üvölteni tudott volna. Minden tökéletesen ment, kivéve egyetlen kis részletet!
Bemehetne egy boltba, hogy vásároljon egy lapot. Kereste, hol lát egy kioszkot. De hát ez Lengyelország, nem Amerika. Itt nincs minden háztömbben újságos.
Befordult egy újabb sarkon, meglátott egy szemetest. Halleluja! Gyorsított, belenézett a tartályba, de nem volt szerencséje. Sehol egy újság, csak egy színes borítójú képeslap. Kikapta a szemétből, ment tovább. Járás közben óvatosan kifordította a magazint, hogy a borítója legyen belül, és egy sima nyomtatott oldal kerüljön kívülre. Fintorgott, mert valami gusztustalan lehetett a hulladékban, aminek a bűze átitatta a lapokat. Próbált nem túl mélyen lélegezni, amikor elrejtette a borítékot a magazinban.
Jobban érezte magát. Most már majdnem olyan volt, mint eredetileg.
Visszament az autójához, előhúzta a kulcsait. Talán most fogják feltartóztatni. Elképzelte Mariót, amint azt mondja: „Egy pillanat, hadd nézzem már meg azt a borítékot, amit dugdosni próbál.” Olyan gyorsan nyitotta ki az ajtót, ahogy bírta.
Mario pár lépésre volt.
Cam beszállt a kocsijába. A magazint a padlóra dobta az anyósülés előtt.
Mikor felpillantott, Mario és Ollie épp az autójukba ültek be.
Úgy tűnik, megúszta.
Olyan gyengeség fogta el, hogy egy percig mozdulni sem bírt.
Aztán beindította a motort, és visszament a követségre.

Cam Dewar a garzonban várta, hogy Lidka hazajöjjön.
A képe ott állt a lány tükörasztalán, ami olyan jólesett, hogy kis híján elsírta magát. Soha egyetlen lány sem akart róla képet, pláne keretben, és az öltözőasztalára.
A lakás híven tükrözte Lidka egyéniségét. Mivel az élénk rózsaszín volt a kedvenc árnyalata, ugyanilyen színben pompázott az ágytakaró, az

asztalterítő és a párnák. A szekrényben kevés ruha volt, de csupa olyan, ami jól állt neki: rövid szoknyák, V alakban kivágott, nyomott mintás – apró virágos, masnis, pillangós – ruhák, mutatós hamis ékszerek. A könyvespolcán ott állt az összes Jane Austen angolul, és Tolsztoj *Anna Kareniná*ja lengyelül. Az ágya alatt egy dobozban úgy dugdosott egy sorozat amerikai lakberendezési magazint, ahogy a tiltott pornográf anyagokat szokták. A magazinok teli voltak élénk színekben pompázó, napfényes konyhák képeivel.

Ma Lidka számára elkezdődött az unalmas folyamat, amelynek során a CIA-nak ki kellett derítenie, hogy alkalmas-e feleségnek. A mostani nyomozás jóval alaposabb volt, mint amikor még csak barátnőnek számított. Önéletrajzot kellett írnia, napokig tartó kihallgatásokat kellett elviselnie, hosszas hazugságvizsgálatokon kellett átesnie. Mindez valahol a követségen zajlott, miközben Cam a szokott munkáját végezte. Lidkával csupán akkor találkozhatott, amikor a lány hazajött.

Keith Dorsetnek most már nehéz lesz kirúgnia. Ez az információ, amelyet Staztól kapott, színarany.

Adott Staznak egy kis harmincöt milliméteres fényképezőgépet, egy Zorkijt, a Leica szovjet másolatát, hogy Staz az irodájában, zárt ajtók mögött fotózhassa le a dokumentumokat ahelyett, hogy egyenként dugdosná be okét a fénymásolóba a titkárnői istállóban, így egy maroknyi filmtekerccsel több száz oldalnyi dokumentumot továbbíthatott.

A varsói CIA-iroda legújabb kérdése az volt, hogy milyen reakciót váltana ki, ha a szovjet Második Stratégiai Arcvonal megindulna Nyugat-Európa ellen. A Staztól kapott dokumentumok olyan átfogó választ adtak, hogy Keith Dorset ritkaságnak számító, írásos dicséretet kapott Langleytól.

Mindezt úgy, hogy Mario és Ollie nem szúrta ki Stazt.

Cam tehát bizakodott benne, hogy nem rúgják ki, és nem tiltják el a nősüléstől, hacsak ki nem derül Lidkáról, hogy valójában a KGB ügynöke.

Mindeközben Lengyelország fáradságosan vonszolta magát a szabadság felé. Tízmillió ember – azaz minden harmadik lengyel munkás – csatlakozott az első szabad szakszervezethez, a Szolidaritáshoz. Lengyelország legnagyobb gondja most nem a Szovjetunió volt, hanem a pénz. A sztrájkok és a kommunista vezetés bénázása megrokkantotta az egyébként is gyönge lábakon álló gazdaságot. Mindenből hiány volt. Jegyre adták a húst, a vajat,

a lisztet. A munkásoknak azt kellett látniuk, hogy hiába a gavalléros fizetésemelés, semmire sem telik a pénzükből. A feketepiacon több mint kétszeresére nőtt a dollár értéke: már nem százhúsz zlotyt ért, hanem kétszázötvenet. Gierek főtitkárt felváltotta Kania, őt meg Jaruzelski tábornok, nem mintha sokat számított volna.

A rezsim a bukás szélén egyensúlyozott, de a Szolidaritás és Lech Walesa őrjítően tétovázott a küszöbön. Felkészültek az általános sztrájkra, majd az utolsó pillanatban lefújták a pápa és az új amerikai elnök, Ronald Reagan tanácsára, akik mindketten a vérfürdőtől féltek. Camnek nagy csalódás volt Reagan gyávasága.

Feltápászkodott az ágyról, és megterített. Hozott két szelet bélszínt, mert a diplomatákra természetesen nem voltak érvényesek a megszorítások, amelyeket a lengyeleknek tűrniük kellett. Ők megkaptak mindent, amit akartak, hiszen dollárban fizettek érte, amire kétségbeejtően nagy szükség volt. Lidka valószínűleg finomabbakat evett, mint a kommunista felső tízezer.

Cam azon tűnődött, hogy evés előtt vagy után legyen a szeretkezés. Időnként fűszeresebbé tette a várakozás. Máskor túlságosan sürgős volt neki. Lidka egyik módon sem bánta.

Végre megérkezett. Csókot adott a férfi arcára, letette a táskáját, levette a kabátját, majd kiment a folyosói mosdóba.

Amikor visszajött, Cam mutatta neki a bélszínt.

– Nagyon jó – felelte Lidka, de még mindig kerülte a férfi tekintetét.

– Valami baj van, ugye? – kérdezte Cam. Még sose látta Lidkát mogorvának. Ez volt az első alkalom.

– Kétlem, hogy lehetnék ügynökfeleség – mondta a lány.

Cam magába fojtotta a rémületét.

– Mondd el, mi történt.

– Holnap nem megyek vissza. Én ezt nem vagyok hajlandó eltűrni.

– Mi történt?

– Úgy érzem magamat, mint egy bűnöző!

– Miért, mit csináltak?

Lidka végre hajlandó volt a szemébe nézni.

– Te tényleg azt hiszed, hogy nekem csak azért kellesz, mert ki akarok jutni Amerikába?

– Nem, nem hiszem ezt!
– Akkor miért kérdezgették ezt?
– Nem tudom.
– Van ennek a kérdésnek valami köze a nemzetbiztonsághoz?
– Az égvilágon semmi.
– Azzal vádoltak, hogy hazudok.
– Hazudtál?
A lány vállat vont.
– Nem mondtam el nekik mindent. Nem vagyok én apáca, voltak szeretőim. Egyet-kettőt kihagytam, de ez a te rémes CIA-d tudta! Még a régi iskolámba is el kellett menniük!
– Tudom, hogy voltak szeretőid. Nekem is voltak. – Ha nem is sok, gondolta, de ezt nem mondta ki. – Úgyhogy nem érdekel.
– Úgy kellett éreznem magamat, mintha prostituált lennék!
– Sajnálom, de tényleg nem számít, mit gondolnak rólunk, amíg igazolják, hogy nem jelentesz veszélyt Amerikára.
– Majd mindenféle undokságot hallasz tőlük rólam. Olyasmiket, amiket olyanoktól szedtek össze, akik gyűlölnek engem. Irigy lányok és olyan fiúk, akikkel nem voltam hajlandó lefeküdni.
– Nem fogom elhinni őket.
– Megígéred?
– Megígérem.
Lidka a férfi ölébe ült.
– Ne haragudj, hogy morcos voltam.
– Megbocsátom.
– Szeretlek, Cam.
– Én is szeretlek téged.
– Most már jobban érzem magam.
– Akkor jó.
– Akarod, hogy azt csináljam, amitől te érzed majd jobban magadat?
Az ilyen beszédtől Camnek kiszáradt a szája.
– Ó, igen!
– Oké. – A lány fölállt. – Akkor csak dőlj el, bébi, és lazíts.

Dave Williams, a felesége, Beep és a fiuk, John Lee Varsóba repült Cam

Dewarnak, Beep fivérének az esküvőjére.

A nyolcéves John Lee nem tudott olvasni, pedig okos gyerek volt, és jó iskolába járt. Dave és Beep elvitte egy oktatáspszichológushoz, és megtudta, hogy a kisfiú egy eléggé elterjedt, diszlexia nevű zavarban szenved. Megtanulhat olvasni, de ehhez különleges segítséget igényel, és nagyon keményen meg kell dolgoznia érte. A diszlexia egyébként örökletes, és több fiú szenved tőle, mint amennyi lány.

Dave ekkor döbbent rá, hogy mi is az *ő* baja.

– Végig az iskolában azt hittem, hogy buta vagyok – mondta Beepnek azon az estén, a Daisy Tanya fenyőfa burkolatú konyhájában, miután John Lee-t lefektették. – A tanároknak is ugyanez volt a véleményük. A szüleim tudták, hogy nem vagyok buta, *ők* viszont azt feltételezték, hogy lusta vagyok.

– Nem vagy lusta – felelte az asszony. – Te vagy a legszorgalmasabb ember, akit ismerek.

– Valami baj volt velem, de nem tudtuk, mi az. Most már tudjuk.

– És gondunk lesz rá, hogy John Lee ne szenvedjen úgy, mint te.

Dave végre megkapta a választ, hogy miért állt örök harcban az írással és az olvasással. Igaz, már sok éve nem kesergett emiatt, azóta nem, amióta olyan dalszövegíró lett belőle, akinek a verseit milliók zümmögik. Ezzel együtt mérhetetlenül megkönnyebbült. Lehullt a titok fátyla, magyarázatot nyert egy fájdalmas hiányosság. És ami a legfőbb, tudta, mit kell tennie, hogy a fia mivel úszhatja meg az ő kínlódását.

– Tudod, mit jelent még ez? – kérdezte Beep, és töltött magának egy pohárral a Daisy Tanyai Vörösből.

– Ja – felelte Dave. – John Lee valószínűleg az enyém.

Beep sose volt biztos benne, hogy Dave vagy Walli-e a gyerek apja. Ahogy a kisfiú nőtt és változott, egyre jobban hasonlított Dave-re, de ők még így sem tudták, hogy ez ösztönös vagy szerzett hasonlóság-e, mert a gyerek meg is tanulhatja a gesztusokat és a szófordulatokat az imádott papától. Ám a diszlexia nem tanulható.

– Nem perdöntő – mondta Beep. – De azért nyomós bizonyíték.

– Különben sem érdekel bennünket – szögezte le Dave.

Mindazonáltal megfogadták, hogy ezt a kételyüket eltitkolják mindenki más – legelsősorban John Lee – elől.

Cam esküvőjét Varsó peremén tartották, az otwocki modern katolikus

templomban. Cam áttért a katolikus hitre. Dave szerint a sógora az égvilágon semmiben sem hitt.

A menyasszony ugyanabban a fehér ruhában állt az oltár elé, amiben az anyja esküdött. A lengyel nép rá volt szorítva az újrahasznosításra.

Dave szépnek találta Lidkát a karcsú alakjával, a hosszú lábával, a formás mellével, noha volt valami a szájában, ami könyörtelenségre utalt. Bár lehet, hogy ez csak az *ő* komiszsága, de pályafutásának tizenöt éve eléggé cinikussá tette a nők témájában. Tapasztalata szerint a lányok gyakrabban teszik szét a lábukat érdekből, mint azt a legtöbb ember hinné.

A három koszorúslány házilag varrott, rózsaszín pamut nyári ruhát viselt.

A fogadást az amerikai nagykövetségen tartották. A számlát Woody Dewar állta, és a követség gondoskodott arról, hogy bőven legyen mit enni, és ne csak vodkát kelljen inni rá.

Lidka apja elmondott egy viccet félig lengyelül, félig angolul. Egy ember megy az állami henteshez, és kér fél kiló marhahúst.

– *Nie ma.* Nincs.

– Akkor sertést.

– *Nie ma.*

– Borjú?

– *Nie ma.*

– Csirke?

– *Nie ma.*

A vevő kimegy.

– Hát ez bolond! – jegyzi meg a hentes felesége.

– Az – helyesel a hentes –, de micsoda memória!

Az amerikaiak feszengtek, de a lengyelek hahotáztak.

Dave arra kérte Camet, senkinek se árulja el, hogy a sógora a Plum Nellie-ben játszik, de így is híre ment, mint rendesen, és Dave-et megostromolták Lidka barátnői. Különösen a koszorúslányok csaptak nagy hűhót. A vak is láthatta, hogy Dave bármelyikkel lefekhetett volna, vagy éppen – mint az egyik lány célzott rá – akár mindhárommal egyszerre, ha olyan a gusztusa.

– Keressétek meg inkább a basszusgitárosomat! – védekezett Dave.

Miközben Cam és Lidka eljárta a nyitótáncot, Beep odasúgta a férjének:

– Tudom, hogy egy házatlan csiga, de akkor is a bátyám, és örülnöm kell,

hogy végre talált valakit.

– Biztos vagy benne, hogy Lidka nem csak az amerikai útlevelet akarja kifeküdni magának? – kételkedett Dave.

– A szüleim is ettől félnek. De hát Cam harmincnégy éves és agglegény.

– Igazad van – bólogatott Dave. – Mit veszíthet?

Tánya Dvorkina nyomasztó félelmekkel vett részt 1981 szeptemberében a Szolidaritás első országos kongresszusán.

A kongresszus az egyik gdanski székesegyházban kezdődött. A küldöttek a két fenyegetően tűhegyes torony közé szorított, alacsony, barokk kapun áramlottak be a templomba. Tánya varsói szomszédja, az újságíró és aktivista Danuta Gorska mellett ült, aki hozzá hasonlóan felvizezett, sematikus riportokat írt a hivatalos sajtónak, miközben a saját titkos útjait járta.

Az érsek nyugalomra intő prédikációt tartott a békességről és a hazaszeretetről. Bár a pápa nem győzött lelkesedni a Szolidaritásért, a lengyel klérus megosztott volt. Gyűlölték a kommunizmust, de zsigerből pártolták a tekintélyuralmat, és ellenszenvvel tekintettek a demokráciára. Egyes papok ugyan hősies bátorsággal dacoltak a rezsimmel, ám az egyházi hierarchia csak egy keresztény zsarnokságra akarta lecserélni az istentelen zsarnokságot.

De Tányát nem a templom zavarta, nem is azok az erők, amelyek meg akarták osztani a mozgalmat. Sokkal baljósabbak voltak a szovjet haditengerészet manőverei a Gdanski-öbölben és a százezer fős szárazföldi „hadgyakorlatok" Lengyelország keleti határán. Danuta cikke szerint, amelyet aznap hozott le a *Trybuna Ludu,* ez az egész izmozás csak válasz volt a növekvő amerikai agresszióra. Ezt senki sem vette be. A Szovjetunió mindenkinek az értésére akarta adni, hogy abban a pillanatban lerohanja Lengyelországot, mihelyt a Szolidaritás nem a kedve szerint muzsikál.

Mise után a kilencszáz küldöttet buszok vitték a Gdanski Egyetemre, ahol a hatalmas Olivia Sportcsarnokban tartották a kongresszust.

Ez a rendezvény óriási kihívás volt. A Kreml halálosan gyűlölte a Szolidaritást, amelyhez fogható veszélyre több mint tíz éve nem volt példa a

Varsói Szövetségen belül. Lengyelország minden részéből érkeztek a demokratikusan megválasztott küldöttek, hogy viták után, szavazással fogadjanak el határozatokat, amelyekbe nem szólhatott bele a párt. A kongresszus csak a nevében nem volt parlament. Forradalminak lehetett volna nevezni, ha ezt a szót nem mocskolták volna be a bolsevikok. Nem csoda, hogy a szovjet vezetés a haját tépte.

A sportcsarnoknak volt egy elektronikus eredményjelző táblája.

Amikor Lech Walesa állt föl beszélni, a táblán kigyúlt a kereszt és a latin jelszó: *Polonia semper fidelis!* Lengyelország örökké hű!

Tánya kiment az autójához, bekapcsolta a rádiót. Egyik állomáson sem talált semmi rendhagyót. A szovjetek még nem lépték át a határt.

A szombat hátralévő része különösebb drámák nélkül zajlott le. Tánya csak kedden kezdett félni megint.

A kormány nyilvánosságra hozott egy törvénytervezetet a munkásönkormányzatról, amely beleszólási jogot biztosított volna az alkalmazottaknak a vezetők kiválasztásába. Reagan elnöknek egy percre se fordulna meg a fejében, hogy hasonló jogokkal ruházza fel az amerikaiakat, merengett fanyarul Tánya. Ám a Szolidaritásnak még ez a törvény sem volt elég radikális, mert nem jogosította fel a munkásokat arra, hogy ők döntsék el, kit vegyenek föl és kit tegyenek lapátra, így hát javasolta, hogy írjanak ki a kérdésben országos népszavazást.

Lenin foroghatott a mauzóleumi koporsójában.

Ráadásul hozzácsaptak a javaslathoz egy záradékot, hogy ha a kormány nem hajlandó kiírni a népszavazást, majd megszervezi a Szolidaritás.

Tánya ismét érezte a szívén a félelem karmait. A szervezet kezdte azt a szerepet tulajdonítani magának, amely a párt előjoga volt. Ezt sose fogadja el a Szovjetunió.

A határozat egyetlen szavazattal átment. A küldöttek felálltak, és megtapsolták önmagukat.

És ez még nem volt minden.

Valaki azt javasolta, hogy küldjenek üzenetet Csehszlovákia, Magyarország, az NDK és „az összes szovjet tagköztársaság” munkásosztályához. Az üzenet többek között ezt tartalmazta: „Támogatjuk mindazokat, akik a szabad szakszervezetekért folytatott harc rögös útját választják!” Kézfelemeléssel megszavazták.

Most már túl messzire mentek, gondolta Tánya.

A szovjet vezetőség legnagyobb félelme az volt, hogy a lengyel keresztes hadjárat a szabadságért átterjed más országokra is a vasfüggöny mögött – és ezek a küldöttek épp ezt támogatják vakmerőségükben! Most már elkerülhetetlennek tűnt a megszállás.

Másnap az összes újság tele volt Moszkva háborgásával. A Szolidaritás beleavatkozik a szuverén országok belügyeibe, vijjogták a kremli keselyűk.

De továbbra se mozdultak.

Leonyid Brezsnyev főtitkár nem akarta megszállni Lengyelországot. Nem engedhette meg magának, hogy elveszítsék a hitelképességüket a nyugati bankokban. Neki más terve volt. Cam Dewar Staztól tudta meg, hogy mi az.

A Staztól kapott nyersanyag feldolgozása mindig beletelt pár napba. A kockázatos titkos találkozókon gazdát cserélt filmtekercsek csak a kezdetet jelentették. A filmet elő kellett hívni az amerikai nagykövetség sötétkamrájában, a dokumentumot ki kellett nyomtatni, le kellett másolni. Utána egy abszolút megbízható fordító nekiült, és áttette az anyagot lengyelről és oroszról angolra. Ha a dokumentum oldalszáma elérte vagy meghaladta a százat –, ami gyakran megtörtént – a fordítás napokig tartott. Csak ez után nézhette meg Cam, hogy milyen halat sikerült kifognia.

Kint már foga volt a varsói télnek, amikor a legfrissebb adagon rágta át magát, és talált benne egy részletesen kidolgozott államcsíny-tervezetet a szükségállapot bevezetéséről, az összes szabadságjog felfüggesztéséről, a Szolidaritással kötött valamennyi egyezség visszavonásáról.

Csupán tartalék terv volt, ám Cam döbbenten olvasta, hogy Jaruzelski már a beiktatását követő héten lefuttatta szimulátoron. Tehát kezdettől ez volt a szándéka!

Brezsnyev pedig egyfolytában szorongatta, hogy lépjen.

Jaruzelski korábban ellenállt, mert a Szolidaritás jó pozícióban volt a visszavágáshoz: a munkások országszerte elfoglalták az üzemeket, és gyorsan haladtak az általános sztrájk előkészületei.

Akkor a Szolidaritás volt az erősebb, és a kommunisták hátráltak. De most a munkások felkészületlenek voltak.

Továbbá éhesek is voltak, elfáradtak és fáztak. Mindenből kevés volt, az infláció az égig ugrott, az élelmiszer-ellátást elszabotálták a bürokraták,

akik visszasírták a régi szép időket. Jaruzelski úgy számított, hogy a nép csak ennyi megpróbáltatást fog elviselni, mielőtt nosztalgikusan kezdené el emlegetni a régi tekintélyelvű államot.

Jaruzelski azt *akarta,* hogy a szovjetek avatkozzanak be. Az üzenetben, amelyet a Kremlnek küldött, nyersen megkérdezte: „Számíthatunk-e Moszkva katonai támogatására?”

Hasonlóan nyers választ kapott: „Nem küldünk csapatokat.”

Ez jó hír Lengyelországnak, tűnődött Cam. A szovjetek hőböröghetnek és játszhatják az eszüket, de nem hajlandók megtenni a végső lépést. Akármi történjék, azt a lengyel nép teszi meg.

Jaruzelski ettől függetlenül még lecsaphat a szovjet tankok támogatása nélkül is. Terve ott volt egy az egyben Staz filmjén. Staz maga is attól félhetett, hogy a tervet végrehajtják, mert egy kézzel írott jegyzetet csatolt a küldeményhez, ami elég szokatlan volt, hogy Cam komolyan odafigyeljen rá: „Reagan meghiúsíthatja, ha kilátásba helyezi a pénzügyi segélyek leállítását.”

Okos, gondolta Cam. Lengyelországot a nyugati államkölcsönök és bankkölcsönök tartják a víz felett. Egyetlen dolog rosszabb a demokráciánál: a csőd.

Cam azért szavazott Reaganre, mert agresszívebb külpolitikát ígért. Most itt az alkalom. Ha az elnök gyorsan lép, megakadályozhatja, hogy Lengyelország egy hétmérföldes lépést tegyen hátra.

George-nak és Verenának csinos elővárosi lakása volt éppen csak kívül Washington határán, a marylandi Prince George’s Countyban, amelyet George képviselt a Kongresszusban. Most már hetente kellett templomba járnia, más-más felekezetbe minden vasárnapon, hogy együtt imádkozzon a szavazóival. Járt pár ilyen nyűg a munkájával, amelyet egyébként szenvedélyes odaadással végzett. Jimmy Carter kiesett a versenyből, Ronald Reagan váltotta fel a Fehér Házban. George harcolhatott a legszegényebb amerikaiakért, akik közül sokan feketék voltak.

Maria Summers egy-két havonta meglátogatta a keresztfiát, Jacket, aki még csak tizennyolc hónapos volt, de hellyel-közzel már mutatkozott rajta Jacky nagymama temperamentuma. Maria általában könyvet hozott a kisfiúnak. Villásreggeli után George mosogatott, Maria törölgetett. Közben

megbeszélték a nemzetközi helyzetet és a külpolitikát.

Maria még mindig a Külügyminisztériumban dolgozott. Jelenleg Alexander Haig külügyminiszter volt a főnöke. George érdeklődött, hogy a külügyet jobban tájékoztatják-e Lengyelországról.

– Sokkal jobban – felelte a nő. – Nem tudom, hogy értétek el, de a CIA ugyancsak nekidurálta magát.

George odanyújtott neki egy tálkát, hogy törölje el.

– Tehát mi történik Varsóban?

– Azt tudjuk, hogy nem lesz szovjet megszállás. A lengyel kommunisták kérték, de az oroszok kereken megtagadták. Brezsnyev viszont nyaggatja Jaruzelskit, hogy hirdesse ki a rendkívüli állapotot, és oszlassa fel a Szolidaritást.

– Gyalázat lenne.

– A Külügyminisztérium is ezt gondolja.

George habozott.

– Úgy hallom, ide most a *de* kívánkozik…

– Túlságosan jól ismersz – mosolygott Maria. – Hatalmunkban áll meghiúsítani a tervezett rendkívüli állapotot. Reagan elnöknek csak annyit kell mondania, hogy a jövőben az emberi jogoktól teszi függővé a gazdasági segélyt.

– Akkor miért nem mondja?

– Ő és Al Haig nem igazán hiszik, hogy a lengyelek képesek lennének bevezetni a saját hazájukban a rendkívüli állapotot.

– Ki tudja? Talán mégis indokolt lenne a figyelmeztetés.

– Én is ezt gondolom.

– Mi értelme a tudásnak, ha nem használod?

– Talán megteszik – vélte Maria. – De egyelőre vacillálnak.

Hó hullott Varsóra két héttel a karácsony előtt. Tánya egyedül töltötte a szombat estét. Staz sose magyarázta meg, miért maradhat, vagy miért nem a lakásán. A nő sose járt nála, bár tudta, hol lakik.

Amióta összehozta Cam Dewarral, Staz hallgatott mindenről, aminek a hadsereghez volt köze, Tánya szerint azért, mert államtitkokat árult el az amerikaiaknak. Úgy viselkedett, mint a fogoly, aki egész nap jól viseli magát, de éjszaka alagutat ás.

De ez már a második szombat volt, amelyet a férfi nélkül kellett töltenie. Nem értette. Kezdene ráunni Staz? A férfiaknak ez a szokása. Egyetlen férfi maradt meg az életében, az a Vaszilij, akivel sohase feküdt le.

Rájött, hogy hiányzik neki Vaszilij. Sosem engedte meg magának, hogy beleszeressen egy ilyen szoknyavadászba, mégis vonzotta. Neki tulajdonképpen a bátorság számított a legtöbbet egy férfiban. Akiket ismert, azok között Paz Oliva, Staz Pawlak és Vaszilij voltak a legfontosabbak. Véletlenül pokolian jóképű mind a három, de ugyanakkor bátrak is. Paz ki mert állni az Egyesült Államok ellen, Staz elárulta a szovjet hadsereg titkait, Vaszilij dacolt a Kreml zsarnokságával. A három közül Vaszilij korbácsolta fel a legjobban Tánya képzeletét, mert a szibériai hidegben éhezve is képes volt megrendítő történeteket írni a Szovjetunióról. Vajon most is hajkurássza a nőket, vagy komolyan lenyugodott?

Ágyba bújt, és addig olvasta németül a *Doktor Zsivágó*t, amely még mindig nem jelent meg oroszul, amíg el nem álmosodott, akkor lekapcsolta a villanyt.

Dübörgésre ébredt. Felült az ágyban, villanyt gyújtott. Hajnali fél kettő múlt. Valaki vert egy ajtót, de nem az övét.

Feltápászkodott, kinézett az ablakon. Friss hóréteg takarta az utca két oldalán a gépkocsik tetejét. Az út közepén két rendőrautó és egy páncélozott terepjáró parkolt rendetlen összevisszaságban, úgy, ahogy a rendőrök szoktak, mert tudják, hogy mindent megtehetnek.

Tánya lakása előtt recsegésbe csapott át a dübörgés. Olyan hangja volt, mintha valaki egy pöröllyel akarná szétverni a házat.

Fürdőköpenybe bújt, az előszobába sietett. Elvette TASZSZ-igazolványát az asztalkáról, a kocsi kulcsok és az aprópénz mellől. Ajtót nyitott, kinézett a lépcsőfordulóra, de csak két szomszédját látta, akik riadtan kukucskáltak ki a lakásukból.

Kiékelte az ajtaját egy székkel, kiment. A zaj az alattuk lévő emeletről jött. Kihajolt a korláton, és meglátott egy embercsoportot a ZOMO, a hírhedi biztonsági rendőrség terepruhájában, amint feszítővassal és kalapáccsal éppen bedöntik az ő Danuta Gorska barátnőjének az ajtaját.

– Mit művelnek? – üvöltött le rájuk. – Mi megy itt?

Néhány szomszéd ugyancsak kérdéseket ordított. A rendőrök rájuk se hederítetlek.

Belülről kinyitották az ajtót. Ott állt Danuta rémült férje, pizsamában, szemüveggel.

– Mit akarnak? – kérdezte. Odabent gyerekek sírtak.

A rendőrök félrelökték Gorskit, és becsörtettek a lakásba.

Tánya lerohant a lépcsőn.

– Ezt nem tehetik! – üvöltötte. – Azonosítaniuk kell magukat!

Két drabális rendőr kivonszolta a lakásból Danutát. Egy szál hálóing és fehér pamut pongyola volt rajta, dús haja összevissza állt, mint a szénaboglya.

Tánya elébük ugrott, hogy ne mehessenek le a lépcsőn, és magasra emelte a sajtóigazolványát.

– A TASZSZ újságírója vagyok! – ordította.

– Akkor húzz a picsába az útból – válaszolta az egyik, és feléje csapott a bal kezében tartott feszítővassal. Nem volt célzott ütés, mert a hekus figyelmét lekötötte a rúgkapáló Danuta, akit fél kézzel próbált megfékezni, a vasrúd mégis eltalálta a nő arcát, aki visszatántorodott a perzselő fájdalomtól. A rendőrök félrelökték, és lehurcolták Danutát a lépcsőn.

Tánya jobb szeme bevérzett, ám a ballal még látott. Újabb hekus rúgtatott elő a lakásból egy írógéppel és egy telefonos üzenetrögzítővel.

Kijött Danuta férje egy gyermekkel a karján.

– Hová viszik? – ordította.

A rendőrök nem feleltek.

– Azonnal felhívom a katonaságot, és kiderítem – mondta Gorski-nak Tánya. Kezét sérült arcára tapasztva fölkapaszkodott a lépcsőn.

Belenézett az előszobai tükörbe. A homlokán egy vágás húzódott, az arca vörös volt, és máris felpüffedt, de amennyire megállapíthatta, nem tört csontja az ütéstől.

Felkapta a telefonkagylót, tárcsázta Stazt.

A vonal süket volt.

Bekapcsolta a televíziót és a rádiót. A képernyő üres maradt, a rádió hallgatott.

Tehát nemcsak Danutáról van szó.

Bejött az egyik szomszédasszony.

– Hadd hívjak orvost! – mondta.

– Arra most nincs időm.

Beugrott a kis fürdőszobába, a csap alá tartott egy törülközőt, óvatosan megmosta az arcát. Utána visszatért a hálószobájába, és gyorsan felöltözött hosszú alsóba, farmerbe, vastag pulóverbe, szőrmebélésű nagykabátba.

Lerohant a lépcsőn, beült a kocsijába. Ismét havazott, de a főutakon nyoma sem volt hónak. Hamarosan meg is tudta miért: mindent elleptek a tankok és a katonai teherautók. Egyre növekvő balsejtelemmel vonta le a következtetést, hogy Danuta letartóztatása csak egy kis része volt egy félelmetes méretű akciónak.

Ám Varsó központjában nem orosz katonák nyüzsögtek. Ez nem olyan volt, mint Prága 1968-ban. A járműveken lengyel jelzések voltak, a katonák lengyel egyenruhát viseltek. A lengyelek lerohanták a saját fővárosukat.

Úttorlaszokat állítottak fel, de épp hogy elkezdték még, meg lehetett kerülni őket. Tánya meghajtotta a Mercedest, istenkísértő gyorsasággal vette be a csúszós kanyarokat, amíg oda nem ért a Jan Olbracht utcába a város nyugati részében. Leparkolt Staz háza előtt. Ismerte a címet, bár még sose járt itt; a férfi azt mondta, hogy a lakása nem sokkal különb egy kaszárnyánál.

Berontott a házba. Pár percbe telt, amíg megtalálta a lakást. Verte az ajtót, imádkozott, hogy Staz itthon legyen, bár attól félt, hogy minden valószínűség szerint az utcán lesz a többi katonával.

Egy asszony nyitott ajtót.

Tányát megnémította a döbbenet. Másik barátnője is lenne Staznak?

Csinos szőke asszony volt, rózsaszín nejlon hálóingben. Elhűlve bámult a jövevényre.

– De hiszen magát megverték! – mondta lengyelül.

Tánya meglátott egy kis piros triciklit az előszobában, az asszony mögött. Ez itt nem barátnő, hanem Staz felesége, és van egy gyerekük.

Megrándult a bűntudattól, mintha áramütést kapott volna. Ő elvette Stazt a családjától. Az pedig mindvégig hazudott neki.

Erővel zökkentette vissza magát a jelenbe.

– Beszélnem kell Pawlak ezredessel – mondta. – Sürgős.

Ahogy az asszony meghallotta az oroszos kiejtést, abban a pillanatban megváltozott a viselkedése. Gyilkosan meredt Tányára.

– Szóval te vagy a ruszki rüfke! – mondta.

Úgy látszik, Staznak nem sikerült légmentesen álcázni a románcát a

felesége elől. Tánya szerette volna elmagyarázni, hogy nem tudott a férfi házasságáról, de ez most nem volt megfelelő alkalom.

– Erre most nincs idő! – mondta kétségbeesetten. – Megszállják a várost! Hol van?

– Nincs itt.

– Segít megkeresni?

– Nem, és most húzz a picsába! – Becsapta az ajtót.

– Francba! – káromkodott Tánya.

Ácsorgott egy kicsit a zárt ajtó előtt. Megérintette fájó arcát, amely groteszkül felpüffedt. Nem tudta, mitévő legyen.

A másik ember, aki talán tudja, mi folyik itt, Cam Dewar. Valószínűleg nem hívhatja fel; gyanítható, hogy a város egész civil telefon-hálózatát kikapcsolták. Viszont Cam bemehet az amerikai követségre.

Kirohant az utcára, beugrott a kocsijába, és dél felé indult. Megmaradt a periférián, kerülte a városközpontot, ahol torlaszok lesznek.

Tehát Staznak felesége van. Két nőt csapott be egyszerre. Micsoda gyakorlott hazug, gondolta keserűen Tánya. Jó kém lehet. Olyan dühös volt, hogy úgy érezte, most aztán végzett a férfiakkal. Egyforma disznó mind!

Észrevett egy csoport katonát, akik plakátot ragasztottak egy lámpaoszlopra. Megállt, hogy láthassa, bár azt nem kockáztatta, hogy kiszálljon az autóból. Egy Nemzeti Megmentés Katonai Tanácsa nevű valaminek a rendelete volt. Ilyen tanács nem létezett, csak úgy kitalálták, vélhetőleg Jaruzelski. A nő iszonyodva olvasta. Mostantól statárium van. Állampolgári jogok felfüggesztve, határok lezárva, más városba utazni tilos, közterületen mindennemű gyülekezés tilos, este tíztől reggel hatig kijárási tilalom, és a fegyveres erők kényszert is alkalmazhatnak a rend és a törvény helyreállítására.

Hát ez puccs. És milyen gondosan kitervelték – ezt a plakátot is előre kinyomtathatták. A tervet irgalmatlan hatékonysággal hajtották végre. Van még remény?

Ismét elindult. Az egyik sötét utcán két ZOMO lépett be a reflektor fénykévéjébe. Az egyik fölemelte a kezét, hogy álljon meg. Abban a pillanatban Tánya arcába belehasított a fájdalom. Szem-pillantás alatt döntött. Rátaposott a gázra, és gondolatban hálát adott a sorsnak a hatalmas német motorért. A Mercedes előreszökkent, a rendőrök megijedtek,

félreugrottak. Visítottak az autógumik, amikor Tánya befordult a sarkon, és eltűnt szem elöl, mielőtt a rendőrök fegyvert ránthattak volna.

Pár perccel később megállt a fehér márvány nagykövetség előtt. Minden ablakban égett a villany: ők is azt próbálták kideríteni, mi történik. Tánya kivágódott a Mercedesből, rohant a kapunál őrködő tengerészgyalogoshoz.

– Fontos információt hoztam Cam Dewarnak! – mondta angolul.

– Úgy látom, épp ott jön – mutatott valamit mögötte a tengerész-gyalogos.

Tánya odafordult, és meglátott egy fékező, citromzöld Polski Fiatot. Cam ült a kormánynál. Tánya a Fiathoz rohant, Cam leengedte az ablakot.

– Uramisten, mit csinált az arcával? – kérdezte oroszul, mert Tányával sose beszélt más nyelven.

– Volt egy beszélgetésem a ZOMO-val – felelte a nő. – Maga tudja, mi van itt?

– A kormány letartóztatta a Szolidaritás majdnem minden vezetőjét és szervezőjét, több ezer embert – felelte komoran a férfi. – Az összes telefonvonal süket. Az ország összes főútját eltorlaszolta a katonaság.

– De hát nem is látok oroszokat!

– Nincsenek. Ezt a lengyelek csinálták magukkal.

– Tudta az amerikai kormány, hogy ez fog történni? Magának elmondta Staz?

Cam hallgatott.

Tánya ezt igennek vette.

– Nem tehetett volna Reagan valamit, hogy megállítsa?

Cam pontosan olyan értetlennek és csalódottnak látszott, mint amilyennek a nő érezte magát.

– Azt hittem, megteheti – mondta.

– Akkor miért nem tette, az úristenit? – Tánya hallotta, hogy a hangja rikácsolássá élesedik a tehetetlen indulattól.

– Nem tudom – felelte Cam. – Egyszerűen nem tudom.

Amikor hazakeveredett Moszkvába, az anyja lakásában Vaszilij virágcsokra várta. Ugyan honnan szerzett rózsát a januári Moszkvában?

A virágok egy foltnyi derűt loplak a sivár életbe. Tányát két sokk érte: Staz becsapta őt, Jaruzelski tábornok elárulta a lengyel népet. Staz nem volt különb Paz Olivánál. Tánya kételkedni kezdett az ítélőképességében. Talán a

kommunizmust is rosszul ítélte meg. Mindig hitt benne, hogy nem lehet örökéletű. Ő még iskolába járt 1956-ban, amikor a magyar szabadságharcot eltaposták. Tizenkét évvel később ugyanez történt a prágai tavasszal. Újabb tizenhárom évvel később ugyanerre a sorsra jutott a Szolidaritás. Talán valóban a kommunizmus a jövő útja, ahogy azt Grigorij nagyapó az utolsó lélegzetéig hitte. Ha igen, akkor komor jövő vár Gyimka gyerekeire, Grisára és Kátyára.

Kevéssel az érkezése után Vaszilij meghívta vacsorára.

Közös megegyezéssel úgy döntöttek, hogy most már nem kell titkolniuk a barátságukat. Vaszilijt rehabilitálták, a folytatásos rádiójátékéból tarlós siker lett, és ő volt az írószövetség sztárja. Senki sem tudta, hogy ugyanakkor ő Ivan Kuznyecov, ő írta a *Fagyást* és a kommunizmust ostorozó, más műveket, amelyeket Nyugaton faltak az olvasók. Azért ez nem semmi, gondolta Tánya, hogy ő és Vaszilij ilyen sokáig meg tudták őrizni a titkot.

Éppen távozni készült a szerkesztőségből, hogy fölmenjen Vaszilijhoz, amikor megrohanta Pjotr Opotkin. Lógott a szájából a cigaretta, és hunyorgott, mert csípte a szemét a füst.

– Már megint hibázott! – mondta. – A legfelsőbb szinteken kifogásolták a cikkét a tehenekről!

Tánya elutazott a vlagyimiri területre, ahol olyan tehetségtelenek voltak a párbürokraták, hogy rengeteg jószág elhullott, miközben a magtárban megrohadt a takarmány. Kanyarított róla egy dühös cikket, amelyet Danyiil leközölt.

– Gondolom, azok a korrupt, lusta disznók panaszkodtak magának, akik hagyták megdögleni a teheneket!

– Szó sincs róla! – felelte Opotkin. – Magától a Központi Bizottság ideológiai titkárától kaptam a levelet!

– Mert ő aztán ért a tehenekhez, mi?

Opotkin a nő orra alá dugott egy papírt.

– Meg fogjuk jelentetni a helyesbítési!

Tánya átvette a papírt, de nem olvasta el.

– Miért védi maga annyira az olyanokat, akik tönkreteszik a hazánkat?

– Nem szabad fúrni a kommunista káder elvtársakat!

Tánya asztalán megszólalt a telefon. Fölkapta.

– Itt Tánya Dvorkina!
– Maga írta azt a cikket a vlagyimiri tehenekről? – kérdezte egy ismerősnek tűnő hang.
Tánya sóhajtott.
– Igen, én írtam, és már meg is dorgáltak érte. Ki beszél?
– A mezőgazdasági titkár. Mihail Gorbacsov. Egyszer már meginterjúvolt 1976-ban.
– Tényleg! – Opotkin után most nyilván Gorbacsov is le fogja dorongolni.
– Azért hívtam fel, hogy gratuláljak a kitűnő elemzéséhez – mondta Gorbacsov.
Tánya meghökkent.
– Üm… szóval… köszönöm, Gorbacsov elvtárs.
– Életfontosságú, hogy a gazdaságainkban felszámoljuk az ilyen mértékű kontárságot.
– Öhm, izé, Gorbacsov elvtárs, lenne olyan szíves közölni ezt a felelős szerkesztőmmel is? Épp most vitatkoztunk a cikkről, és ő azt mondta, hogy helyesbítenünk kell.
– Helyesbíteni? Hülyeség. Adja csak.
Tánya rávigyorgott Opotkinra.
– Gorbacsov elvtárs óhajt beszélni magával.
Opotkin először nem hitt neki. Elvette a kagylót, beleszólt:
– Kivel beszélek?
Innentől kezdve hallgatott, csak időnként mondott annyit:
– Igenis, titkár elvtárs.
Végül letette, és elvonult, egy szót sem szólva Tányához.
A nő mélységes elégedettséggel gyűrte össze és vágta bele a papírkosárba a helyesbítést. Úgy ment föl Vaszilijhoz, hogy nem tudta, mire számítson. Remélhetőleg nem arra fogja kérni a férfi, hogy lépjen be a háremébe. Mindenesetre bájtalan gyapjúszövet nadrágba és piszokszürke pulóverbe öltözött, hogy elvegye Vaszilij étvágyát. Ennek dacára izgatottan várta az estét.
Vaszilij kék kardigánban és fehér ingben nyitott ajtót. Mindkét ruhadarab újnak tűnt. Tánya csókot nyomott az arcára, azután szemügyre vette. Vaszilij haja megszürkült, de még mindig sűrű és hullámos volt. Ötvenéves korára is

megőrizte karcsúságát és egyenes tartását.

Felbontott egy palack grúz pezsgőt, és harapnivalót szervírozott: paradicsommal díszített, tojássalátás, négyszögletes pirítóst, kaviárral megkent uborkaszeleteket. Vajon kivel csináltathatta őket? Vaszilijra vallana, hogy odaállítja szendvicset készíteni valamelyik nőjét.

A lakás kényelmes volt, tele könyvekkel és képekkel. Vaszilijnak volt egy kazettás magnója. Most már tehetősnek számított, bár a külföldi jogdíjaihoz továbbra sem férhetett hozzá.

Mindent tudni akart Lengyelországról. Hogyan sikerült a Kremlnek megszállás nélkül is szétvernie a Szolidaritást? Miért árulta el Jaruzelski a lengyel népet? Vaszilij nem hitte, hogy a lakása be lenne poloskázva, de azért óvatosságból fellett egy Csajkovszkij-kazettát.

A nő elmondta, hogy a Szolidaritás nem halott. Csak illegalitásba vonult. Sok férfi, akit a statárium idején tartóztattak le, máig börtönben ül, de a titkosrendőrség, amilyen korlátoltan patriarkális, mélyen alábecsülte a nők szerepét. Szinte az összes női aktivista szabad, köztük Danuta is, akit letartóztattak, de el is engedtek, úgyhogy azóta is gyártja az illegális újságokat és röplapokat, újraépíti a megszakított kapcsolatokat.

Tánya nem reménykedett. Ha a lengyelek ismét fellázadnak, ismét eltapossák őket, Vaszilij optimistább volt.

– Kevésen múlott – mondta. – Ötven év óla senki sem járt ennyire közel ahhoz, hogy megbuktassa a kommunizmust.

Egészen olyan, mint régen, gondolta Tánya, akit kellemesen elernyesztett a pezsgő. A hatvanas évek elején, mielőtt Vaszilijt letartóztatták, sokszor üldögéltek így, beszélgetve vagy vitatkozva politikáról, irodalomról, művészetről.

Mesélt Vaszilijnak Mihail Gorbacsov telefonjáról.

– Az egy fura pók – mondta Vaszilij. – A Mezőgazdasági Minisztériumban sokszor találkozunk vele. Kedvence Jurij Andropovnak, és láthatólag kőkemény kommunista. Bár a felesége még nála is rosszabb. Mégis minden alkalommal támogatja az újító elképzeléseket, ha ezzel nem sérti a feljebbvalói érzékenységét.

– A bátyám nagyon sokra tartja.

– Ha Brezsnyev meghal – ami már nem lehet messze –, Andropov megpályázza a főtitkárságot, és Gorbacsov támogatni fogja. Ha nem sikerül

nekik, mindkettőnek vége. Vidékre száműzik őket. De ha Andropov győz, Gorbacsovra fényes karrier vár.

– Minden más országban egy ötvenéves ember épp alkalmas arra, hogy vezető legyen! Itt meg túl fiatalnak számít!

– Az egész Kreml egy aggok háza.

Vaszilij borscsot – marhahúsos céklalevest – tett az asztalra.

– Finom! – dicsérte Tánya. Nem akarta megkérdezni, mégis kicsúszott a száján: – Ki főzte?

– Hát természetesen én. Ki más főzhette volna?

– Nem is tudom. Van bejárónőd?

– Csak egy mámi, aki takarít, és kivasalja az ingeimet.

– Akkor az egyik barátnőd?

– Jelenleg nincs barátnőm.

Tánya elcsodálkozott. Eszébe jutott az utolsó beszélgetésük mielőtt elutazott Varsóba. Vaszilij azt állította, hogy megváltozott és felnőtt. Ő pedig úgy érezte, hogy ezt nem elég mondani, bizonyítani is kell. Biztosra vette, hogy ez is csak szöveg, amellyel Vaszilij őt akarja beédesgetni az ágyába. Tévedett volna? Erősen kétséges.

Vacsora után megkérdezte Vaszilijtól, mit szól ahhoz, hogy a jogdíjai Londonban egyre csak gyűlnek és gyűlnek.

– Neked járna az a pénz – mondta Vaszilij.

– Ne ostobáskodj. Te írtad a könyveket.

– Nekem kevés vesztenivalóm volt Szibériában. Mit tehettek volna még velem? Megölnek? Szabadulás lett volna a halál. De te kockára tettél mindent: a karrieredet, a szabadságodat, az életedet. Jobban rászolgáltál arra a pénzre, mint én.

– Hát én meg nem fogadnám el, még akkor sem, ha nekem adhatnád.

– Akkor valószínűleg ott marad, amíg meg nem halok.

– Soha nem gondoltál még rá, hogy kiszökj Nyugatra?

– Soha.

– Ennyire biztos vagy benne?

– Ennyire.

– Miért? Azt írhatnál, amit szeretsz. Nem lenne több folytatásos rádiójáték.

– Nem mennék… hacsak nem jössz te is.

– Ezt nem mondod komolyan.

A férfi vállat vont.

– Nem várom el, hogy higgy nekem. Miért hinnél? De akkor is te vagy nekem a legfontosabb. Eljöttél Szibériába, hogy felkutass. Senki más nem tett ilyet. Megpróbáltál kiszabadítani. Kicsempészted az írásaimat a szabad világba. Húsz éven át a legjobb barát voltál, olyan, akit csak elképzelni lehet.

Tánya meg volt illetődve. Ő ezt még sosem nézte így.

– Köszönöm, hogy ezt mondod.

– Mert ez az igazság. Nem megyek el innen. – Pillanatnyi hallgatás után hozzátette: – Hacsak nem jössz velem.

Tánya rámeredt. Komolyan gondolja? Félt rákérdezni. Kinézett az ablakon a lámpafényben kavargó hópelyhekre.

– Húsz év, és még csak meg se csókoltuk soha egymást – mondta Vaszilij.

– Igaz.

– De még mindig azt hiszed, hogy szívtelen Casanova vagyok.

Igazság szerint Tánya már nem tudta, mit higgyen. Csakugyan megváltozott a férfi? Egyáltalán, változik-e az ember?

– Ennyi idő után kár lenne lemondani a rekordunkról.

– Pedig én tiszta szívből erre vágyok.

Tánya másra terelte a szót.

– Ha lenne esélyed, disszidálnál Nyugatra?

– Veled igen. Másképp nem.

– Én mindig jobb hellyé akartam tenni a Szovjetuniót. Sose akartam elhagyni. Ám a Szolidaritás veresége után nehéz hinnem egy jobb jövőben. A kommunizmus ezer évig is húzhatja.

– De legalábbis túlélhet engem vagy téged.

Tánya habozott. Váratlanul nagyon szerette volna megcsókolni a férfit, sőt ennél is többre vágyott: itt szeretett volna maradni vele minél tovább ebben a meleg lakásban, hogy a díványon ülve diskurálhassanak, miközben odakint hull a hó. Milyen különös érzés, gondolta. Talán ez a szerelem. Így hát megcsókolta Vaszilijt.

Valamivel később átmentek a hálószobába.

Natalja mindig elsőnek értesült a friss hírekről. A fenyőünnep előestéjén

aggodalmasan lépett be a férje irodájába.

– Andropov nem lesz ott a Politikai Bizottság ülésén – mondta. – Annyira beteg, hogy ki sem engedik a kórházból!

A Politikai Bizottság következő ülését a fenyőünnep másnapjára tűzték ki.

– A fenébe! – bosszankodott Gyimka. – Ez veszélyes.

Érdekes módon Jurij Andropov jó vezetőnek bizonyult, miután tizenöt éven át kíméletlen hatékonysággal irányította a brutális KGB-t.

Az SZKP főtitkáraként sem hagyott fel a másként gondolkodók üldözésével, viszont elképesztő türelmet mutatott a reformokkal és az új elképzelésekkel szemben. Hasonlóan egy középkori pápához, aki megkínoztatta az eretnekeket, de a bíborosaival az Isten létét cáfoló érvekről vitatkozott, Andropov sem vetett féket a nyelvére a belső körében – amelyhez Gyimka és Natalja is tartozott ha a szovjet rendszer hiányosságai kerültek szóba. A szavakat tettek is követték. Gorbacsov, akinek a hatásköre most már kiterjedt az egész gazdasági életre, máris korlátozta a központi irányítást, és nagyobb döntési jogokkal ruházta fel a helyi vezetőket, akik közelebbről látták a problémákat.

Sajnos, 1983 decemberében Andropov, aki alig egy éve volt főtitkár, súlyosan megbetegedett. Ez aggasztotta Gyimkát és Natalját. A fantáziátlan, vén, vaskalapos Konsztantyin Csernyenko, Andropov legfőbb riválisa, még mindig a második ember volt a ranglétrán. Gyimka attól félt, hogy Csernyenko kihasználja Andropov betegségét, és feltolja magát a hatalomba.

– Andropov írt egy beszédet, hogy olvassák fel – mondta Natalja.

Férje a fejét csóválta.

– Az nem elég. Andropov távollétében Csernyenko elnököl, és ha ez egyszer megtörténik, mindenki elfogadja utódjelöltnek. Akkor pedig visszacsúszik az egész ország. – Ez elviselhetetlenül nyomasztó kilátás volt.

– Mi pedig azt akarjuk, hogy Gorbacsov elnököljön.

– De Csernyenko a következő! Hogy miért nem megy ez kórházba!

– Hamarosan ott köt ki. Beteg ember.

– Csak nem eléggé. Nem tudjuk megkerülni valahogy?

Natalja gondolkozott.

– Az a helyzet, hogy a Politikai Bizottságnak azt kell tennie, amit Andropov mond.

– Tehát egyszerűen elrendelheti, hogy Gorbacsov elnököljön az ülésen?

– Igen, elrendelheti. Még mindig *ő* a főnök.
– Kiegészítheti egy bekezdéssel a beszédét.
– Tökéletes. Fel is hívom, és javasolni fogom neki.
Délután Natalja áthívta a férjét az irodájába. Az asszony szeme ragyogott az izgalomtól és a diadaltól. Ott volt vele Arkagyij Volszkij, Andropov személyi titkára. Andropov berendelte Volszkijt a kórházba, és odaadott neki egy kézzel írott kiegészítést, amelyet a titkár most átnyújtott Gyimkának.
Ez az utolsó bekezdés így szólt:
Az elvtársak előtt ismeretes okokból a közeljövőben nem áll módomban elnökölni a Politikai Iroda és a Titkárság ülésein. Ennélfogva kérem a Központi Bizottság tagjait, vegyék fontolóra, hogy a Központi Bizottság és a Titkárság vezetését rábízzák Mihail Szergejevics Gorbacsovra.
Csak javaslat volt, de a Kremlben a vezető javaslata egyenlő a nyílt paranccsal.
– Ez dinamit – állapította meg Gyimka. – Itt nem lehet szó engedetlenségről.
– Mit csináljak vele? – kérdezte Volszkij.
– Először is készítsen több fénymásolatot, hogy ne legyen értelme széttépni – mondta Gyimka – azután… – habozni kezdett.
– Ne szóljon senkinek – sietett a férje segítségére Natalja –, csak adja oda Bogoljubovnak. – Klavgyij Bogoljubov dolga volt előkészíteni az anyagokat a Politikai Bizottság üléseire. – Diszkréten intézze. Annyit mondjon neki, hogy tegye bele a kiegészítést Andropov beszédének vörös dossziéjába.
Egyetértettek abban, hogy ez lesz a legjobb terv.
A fenyőünneppé átkeresztelt karácsony nem járt különösebb vigalommal. A gyűlölt vallási ünnepet a kommunisták áttették január 7-éről újév napjára, Szent Miklós püspökből csináltak Télapót, akihez hozzácsapták unokának Hópelyhecske tündért. A gyerekek január elsején kapták meg az ajándékaikat, a húszéves Grisa kazettás magnót, a tizennégy éves Kátya egy új ruhát. Gyimka és Natalja mint magas állású elvtársak nem is álmodtak arról, hogy ünnepeljenek. Amit hittek, azt megtartották maguknak, és bementek dolgozni.
Másnap Gyimka átment a Minisztertanács termébe, ahol a Politikai Bizottság ülésezett. Natalja, aki korábban ért oda, feldúltan várta az ajtóban

Andropov beszédének piros dossziéjával.

– Kihagyták! – mutatott a piros mappára. – Kihagyták az utolsó bekezdést!

Gyimka lezöttyent egy székre.

– Sose néztem ki Csernyenkóból ekkora vakmerőséget.

Most már semmit sem tehettek. Andropov kórházban van. Ha most beronthatna, és ráordíthatna a többiekre, ismét azonnal engedelmeskednének. De nem teheti. Csernyenko jól becsülte fel a vetélytársa egészségi állapotát.

– Hát akkor ők győztek – összegezte Natalja.

– Igen – bólintott Gyimka. – Kezdődik elölről a pangás.

Kilencedik rész

A BOMBA

1984-1987

55. fejezet

George Jakes bement Washingtonba egy afroamerikai kiállításra. Nem nagyon érdekelte a művészet, de egy fekete képviselőnek támogatnia kell az ilyesmit akkor is, ha a kongresszusi munkának vannak jóval fontosabb területei.

Reagan elnök óriásira duzzasztotta a katonai költségvetést, de ki fizeti ki majd ezt? Biztosan nem a gazdagok, akik tekintélyes adócsökkentést kaptak ajándékba.

Volt egy vicc, amit George sokszor elmesélt. Kérdezi a riporter Reagantől, hogyan akarja csökkenteni az adót, ha ugyanakkor növeli a kiadásokat. „Majd bevezetem a kettős könyvelést”, feleli az elnök.

Reagan terve lényegében annyiból állt, hogy meg kell nyirbálni a társadalom- és az egészségbiztosítást. Ha sikerül keresztülvinnie, a munkanélküli férfiak és a gyerekeiket segélyből nevelő, egyedülálló anyák kihullnak a rostán, hogy több pénz maradjon a fegyverkezésre. George már a gondolattól is dühbe gurult. Más képviselőkkel együtt mindent elkövetett ennek megakadályozására. Mind ez idáig sikerült nekik.

Ennek következtében az állam eladósodott. Reagan növelte az államháztartás hiányát. A Pentagon sok szép fényes fegyverét a jövő nemzedékek fogják megfizetni.

George elvett az egyik pincér tálcájáról egy pohár fehér bort, végignézte a kiállítási tárgyakat, majd röviden beszélt egy riporterrel. Kevés ideje volt. Este Verenának el kell mennie egy georgetowni politikai vacsorára, így George-ra marad a négyéves Jack. Volt ugyan bébiszitterük – muszáj volt felfogadniuk, ennyire hajszás foglalkozás mellett –, de egyikük mindig ügyeletét tartott arra az esetre, ha a pesztra nem jönne valamiért.

Letette érintetlen poharát. Ingyen bort sohasem érdemes inni. Fölvette a kabátját, és távozott. Megeredt a hideg eső, George a kiállítás katalógusát tartotta a feje fölé, amíg odasietett az autójához. Rég búcsút vett az elegáns öreg Mercedestől, mert egy politikusnak amerikai kocsit kell vezetnie. Most egy ezüst Lincoln Town Cart használt.

Beszállt, bekapcsolta az ablaktörlőt, és elindult Prince George’s

Countyba. Átkelt a South Capital Street hídon, kelet felé kanyarodott a Suitland Parkwayn. Átkozódott, mert nagyon sűrű volt a forgalom. Így okvetlenül elkésik.

Mire hazavergődött, Verena piros Jaguarja már a felhajtón állt, orral kifelé, indulásra készen. A kocsit az apjától kapta a negyvenedik születésnapjára. George leparkolt a Jaguar mellett, és besietett a házba a degeszre tömött aktatáskával, amelyben az esti munkát hozta haza.

Verena a hallban tartózkodott, látványos fekete koktélruhában és lakk tűsarkúban. Úgy nézett, mint aki ölni tudna.

– Késtél! – süvöltötte.

– Sajnálom – mentegetőzött George. – Kész diliház van a Suitland Parkwayn.

– Nekem nagyon fontos ez a vacsora! Három miniszter is ott lesz, erre el fogok késni!

George megértette a felesége haragját. Egy lobbista számára mindennél fontosabb a befolyásos emberek ismeretsége.

– De most már megjöttem.

– Én nem a bejárónő vagyok! Ha megegyeztünk valamiben, akkor ahhoz tartsd magadat!

Verenánál nem volt ritkaság az ilyen kirohanás. Könnyen méregbe gurult, és olyankor rikácsolt a férjével, amit George rendületlen türelemmel próbált elviselni.

– Tiffany dadus nincs itt?

– Nem, nincs, hazament, mert beteg, azért is kellett várnom rád!

– Hol van Jack?

– Tévét néz a nappaliban.

– Oké, bemegyek hozzá, indulj nyugodtan.

Verena dühösen fújtatva elviharzott.

George valahol irigyelte azt, aki a felesége szomszédja lesz a vacsoránál. Továbbra is a legszexibb nő volt, akit valaha látott, de most már tudta, hogy Verena mellett jobb távszeretőnek lenni tizenöt éven át, mint férjnek. Akkor régen többet szexeltek egy hétvégén, mint manapság egy hónapban. Amióta összeházasodtak, a gyakori és indulatos veszekedések, amelyek általában azon robbantak ki, hogy ki foglalkozzon a gyerekekkel, lassan csöpögő vitriolként marták szét a kölcsönös vonzalmat. Együtt laktak, nevelték a

fiukat, építették a karrierjüket. Hogy szerették-e egymást? George már nem tudta.

Bement a nappaliba. Jack a díványon csücsült a tévé előtt. Ez a gyermek mindenért kárpótolta George-ot. Leült mellé, átölelte a fia törékeny kis vállát. Jack hozzábújt.

A tévében középiskolások keveredtek valamilyen kalandba.

– Mit nézel? – kérdezte George.

– *Csodagyerekek!* Klassz!

– Miről szól?

– Számítógéppel fognak el rossz embereket.

Az egyik gyerekzseni fekete volt. Nahát, hogy megváltozott a világ, mélázott George.

– Igazán szerencsések vagyunk, hogy meghívtak erre a vacsorára – mondta Cam Dewar a feleségének, Lidkának, miközben a taxijuk megállt az R utca egyik pompás villája előtt a georgetowni könyvtár közelében. – Szeretném, ha jó benyomást keltenénk.

Lidka felhúzta az orrát.

– Te fontos ember vagy a titkosrendőrségnél – mondta. – Szerintem *nekik* kell jó benyomást kelteniük *benned.*

Lidka nem értette az amerikai intézményrendszert.

– A CIA nem titkosrendőrség – magyarázta Cam. – Én pedig ezeknek az embereknek a mércéje szerint egyáltalán nem vagyok fontos.

Bár azért nem is senki. A Fehér Házban szerzett tapasztalatainak köszönhetően ő lett a CIA és a Reagan-kormány összekötője. Mérhetetlenül örült ennek a beosztásnak.

Már túltette magát a csalódáson, amiért Reagan nem segített a lengyeleknek. A tapasztalatlanság számlájára írta. Reagan nem egészen egy éve volt elnök, amikor a Szolidaritást eltaposták. Bár a tudata alatt egyre azt hajtogatta egy elfojthatatlan hangocska, hogy egy amerikai elnöknek elég okosnak és tájékozottnak kell lennie ahhoz, hogy a beiktatás első percétől magabiztos döntéseket hozzon. Eszébe jutott, amit Nixon mondott: „Reagan rendes hapsi, de halvány segédfogalma sincs arról, mi folyik a külpolitikában.”

Lényeg, hogy az elnöknek helyén a szíve, és lángoló hévvel utálja a

kommunistákat.

– De hát a nagyapád szenátor volt! – tiltakozott Lidka.

Az sem sokat számított. Gus Dewar elmúlt kilencven. Nagymama halála után átköltözött San Franciscóba, hogy közel legyen Woodyhoz, Beephez és a dédunokájához, John Leehez. Rég abbahagyta a politizálást, különben is demokrata volt, és Reaganék szemében szélsőséges liberálisnak számított.

Cam és Lidka fölment a rövid lépcsőn egy vörös téglaházhoz, amely olyan volt palatetőbe épített manzárdablakaival és kis fehér timpanonnal koronázott bejáratával, akár egy apró francia kastély. Itt lakott Frank és Marybell Lindeman, akik óriási adományokkal támogatták Reagan elnökválasztási korteshadjáratát, és milliókat kerestek az adócsökkentésen. Marybell a washingtoni társasági élet fél tucat királynője közé tartozott. Amerika irányítói jártak hozzá vendégségbe. Cam ezért érezte szerencséjének, hogy itt lehet.

Noha Lindemanék a republikánusokra szavaztak, Marybell nem volt elfogult háziasszony. Cam arra számított, hogy mindkét pártból lesznek itt vezető politikusok a vacsorán.

Egy inas elvette a kabátjukat. Lidka körülnézett a fényűző előcsarnokban, és megkérdezte:

– Miért tartanak ilyen rémes festményeket?

– Ez az úgynevezett vadnyugati művészet – felelte Cam. – Az ott egy valódi Remington. Nagyon értékes.

– Ha nekem lenne ennyi pénzem, én ugyan nem vennék képeket cowboyokról és indiánokról!

– Ezeknek is megvan a maguk jelentősége. Nem szükségszerűen az impresszionisták voltak a legjobb festők. Az amerikai művészek vannak olyan jók.

– Nem, nincsenek, és ezt mindenki tudja.

– Megítélés dolga.

Lidka vállat vont. Egy újabb amerikai rejtély.

Az inas bevezette őket a tágas fogadószobába, amely olyan volt a sárkánymintás kínai szőnyegével és a sárga selyemmel kárpitozott, vékony lábú székeivel, mint egy tizennyolcadik századi szalon. Ők érkeztek elsőnek. Egy perccel később bevonult egy másik ajtón Marybell. Szobortermetű asszony volt, hatalmas vörös hajkoronáját vagy festette, vagy nem. Óriási

gyémántokkal kirakott nyakéket viselt.
– Milyen kedves, hogy ilyen korán jöttek! – mondta.
Cam tudta, hogy ez szemrehányás, de Lidka nem érzékelte.
– Alig vártam, hogy láthassam az ön csodálatos házát! – áradozott.
– Hogy tetszik az amerikai élet? – érdeklődött Marybell. – Mi tetszik nálunk a legjobban?
Lidka egy pillanatig töprengett.
– Hát ez a sok fekete! – mondta.
Cam elfojtott egy nyögést. Mi az ördögről beszél az asszony?
Marybell annyira meghökkent, hogy meg sem bírt szólalni.
Lidka belefoglalta egy lendületes intésbe a pincért, aki tálcán kínálta a pezsgőspoharakat, a szobalányt, aki szendvicset hozott, és az inast, akik mind afroamerikaiak voltak.
– Mindent megcsinálnak: ajtót nyitnak, italt szolgálnak fel, söprögetnek. Lengyelországban senkink sincs a munkára, mindent nekünk kell csinálni!
Marybell kissé idegesnek látszott. Az ilyen beszéd még a reagani Washingtonban is inkorrekt. Ám ekkor meglátott Lidka válla fölött egy új vendéget.
– Karim, drágám! – rikoltotta, és átnyalábolt egy jóképű, sötét bőrű férfit, aki makulátlan hajszálcsíkos öltönyt viselt. – Bemutatom Cam Dewart és a feleségét, Lidkát! Ő Karim Abdullah, a szaúdi nagykövetségről.
Karim kezet rázott Cammel.
– Már hallottam magáról, Cam – mondta. – Néhány langleyi kollégájától, akikkel szorosan együttműködöm.
Ebből Cam is megérthette, hogy Karim a szaúdiak hírszerzője.
Karim most Lidkához fordult, aki nagyon meg volt lepve. Persze, gondolta Cam, nem számított rá, hogy ilyen sötét bőrűeket is meghívnak Marybell vacsoráira.
Ám Karim rögtön levette a lábáról.
– Mindig hallottam, hogy a lengyel nők a legszebbek a világon – mondta –, de sosem hittem el; egészen eddig a percig. – Kezet csókolt az asszonynak.
Lidka simán bevett akármennyit az effajta sületlenségekből.
– Hallottam, amit a feketékről mondott – folytatta Karim –, és egyetértek önnel. Nálunk, Szaúd-Arábiában egy sincs belőlük, úgyhogy kénytelen

vagyunk Indiából importálni!

Cam látta a feleségén, hogy el van bűvölve Karim faji gőgjének finom árnyalataitól. A szaúdinak a hinduk feketék voltak, de az arabok nem. Szerencsére Lidka tudta, mikor kell befognia a száját, és csak odafigyelni egy férfira.

Újabb vendégek érkeztek. Karim halkabbra fogta a beszédet.

– Mindazonáltal vigyáznunk kell a szánkra – mondta egy összeesküvő hangján –, mert lehetnek a vendégek között liberálisok.

Mintha csak a szavait akarta volna alátámasztani az a sűrű, szőke hajú atléta, aki most lépett be az ajtón, és beillett volna filmsztárnak. Jasper Murray volt.

Cam nem örült. Már kamaszfővel meggyűlölte Jaspert, akiből később oknyomozó újságíró lett, és segített megbuktatni Nixon elnököt. Nixonról írott könyve, a *Tricky Dick* bestseller volt, és sikeres filmet forgattak belőle. Carter idején viszonylag meghúzta magát, de rögtön támadásba lendült, mihelyt Reagan lett az elnök. Most egyike volt a legnépszerűbb tévés személyiségeknek, Peter Jennings és Barbara Walters társaságában. Műsora, a *This Day* csak tegnap este szentelt egy teljes félórát az amerikaiak támogatását élvező, salvadori katonai diktatúrának. Murray elismételte a jogvédők állításait, akik szerint már harmincezer embert gyilkoltak meg a salvadori kormány halálbrigádjai.

A hálózat, amelyen belül a *This Day* készült, Frank Lindemané, Marybell férjéé volt, így Jasper valószínűleg nem tehette meg, hogy elhárítja a vacsorameghívást. A Fehér Ház szorongatta Franket, hogy szabaduljon meg Jaspertól, amit ő eddig megtagadott. Noha többségi részvénytulajdonos volt, neki is el kellett számolnia az igazgató-tanácsnak és a befektetőknek, akik nehezményezhették volna, ha kirúgja az egyik legnagyobb sztárját.

Marybell látható nyugtalansággal várt még valakire. Meglehetős késéssel, de végre befutott az utolsó vendég: egy Verena Marquand nevű, lélegzetelállító fekete lobbista. Cam még nem találkozott vele személyesen, csak képekről ismerte.

Az inas jelentette, hogy a vacsora tálalva van. Mindenki átvonult a kettős ajtón az ebédlőbe. Az asszonyok elismerően turbékoltak, amikor meglátták a csillogó poharaktól és ezüsttálakban úszó, melegházi sárga rózsáktól roskadozó, hosszú asztalt. Cam látta, hogy a feleségének leesik az álla. Ez

nyilván felülmúlja az összes lakberendezési magazinját. Bizonyára sosem látott és el sem tudott képzelni ehhez fogható fényűzést.

Tizennyolcan ültek az asztalnál, de a társalgás irányítását azon nyomban magához ragadta Suzy Cannon, egy pletykalap viperanyelvű riportere. Írásainak a fele volt igaz, ám egy sakál szimatával érezte meg a mások gyenge pontjait. Konzervatív volt, de a politikánál jobban érdekelte a botrány. Cam imádkozott, hogy Lidka ne nyissa ki a száját. Akármit mond, az holnap reggel benne lehet az újságban.

Ám Suzy váratlan módon őt döfte át szúrós szemével.

– Úgy rémlik, maga és Jasper ismerik egymást – mondta.

– Nem igazán – felelte Cam. – Sok éve már, hogy találkoztunk Londonban.

– De én úgy hallottam, hogy ugyanabba a lányba voltak szerelmesek.

Honnan az ördögből tudta meg ezt?

– Tizenöt éves voltam, Suzy – mondta. – Valószínűleg minden második londoni lányba beleszerettem.

Suzy most Jasperhez fordult.

– No és te? Emlékszel még erre a rivalizálásra?

Jasper, aki elmerülten diskurált a mellette ülő Verena Marquand-dal, ingerülten nézett föl.

– Suzy, ha te húszéves kamaszrománcokról akarsz cikket írni, és még ki is kiáltod friss hírnek, akkor csak annyit mondhatok, hogy nyilvánvalóan lefekszel a szerkesztőddel.

Ezen mindenki nevetett, mert Suzy valóban az újságja hírszerkesztőjének a felesége volt.

Cam észrevette, hogy Suzy csak erőlteti a nevetést, miközben a szeme szikrát hány a gyűlölettől Jasperre, és eszébe jutott, hogy Suzyt még kezdő újságíró korában kirúgták a *This* Day-től egy légből kapott riportsorozata miatt.

– Akkor maga bizonyára érdeklődve nézte Jasper műsorát tegnap este – tért vissza Camhez Suzy.

– Nem annyira érdeklődve, mint elszörnyedve – felelte Cam. – Az elnök és a CIA mindössze a kommunisták elleni harcban próbálja támogatni a salvadori kormányt.

– És mint látom, Jasper a másik oldalon áll, nemde? – kérdezte Suzy,

– Én az igazság oldalán állok, Suzy – világosította fel Jasper bár tudom, hogy neked ezt nehéz felfogni. – Camnek feltűnt, hogy nyoma sincs a beszédén az angol kiejtésnek.

– Rosszulesett, hogy ilyen propagandát kell látnom egy fontos tévéhálózat műsorában – mondta.

– *Te* milyen riportot készítenél egy olyan rendszerről, amely harmincezer állampolgárát gyilkolta le? – förmedt rá Jasper.

– Mi nem fogadjuk el ezt a számot.

– Akkor *szerintetek* hány salvadorit irtott ki a tulajdon kormányuk? Mi a CIA becsült száma?

– Ezt az előtt kellett volna megkérdezned, mielőtt leadtad a műsort.

– Ó, megkérdeztem én. Csak nem kaptam választ.

– Egyetlen közép-amerikai kormány sem tökéletes. Te azokra összpontosítasz, amelyeket támogatunk. Azt gondolom, hogy te egyszerűen nem szereted Amerikát.

– Ugye, Jasper, te brit vagy? – kérdezte szaharint és mérget csurgató mosollyal Suzy.

Jasper kijött a sodrából.

– Több mint egy évtizede vagyok amerikai állampolgár. Annyira Amerika-párti vagyok, hogy az életemet kockáztattam ezért az országért. Két évet húztam le az amerikai hadseregben. A vietnamiban. És nem úgy, hogy egy saigoni íróasztalnál meresztettem a seggemet. Harcoltam a fronton, öltem embereket. Amit te sose csináltál, Suzy. No és te, Cam? Te mit tettél Vietnamban?

– Nem hívtak be.

– Akkor talán be kéne fognod a pofád!

– Azt hiszem, ennyi elég is Jasperből és Camből – szakította félbe őket Marybell. A szomszédjához, egy New York-i képviselőhöz fordult. – Hallom, városuk betiltotta a homoszexuálisok hátrányos megkülönböztetését. Ön egyetért ezzel?

A társalgás a melegjogokra terelődött. Cameron fellélegzett. Mint kiderült, elsiette.

Szóba kerültek a külföldi törvények, mire Suzy megkérdezte:

– Lengyelországban mi erről a törvény, Lidka?

– Az egy katolikus ország – felelte Lidka. – Ott nincsenek

homoszexuálisok. – Ettől mindenki elnémult egy pillanatra, és Lidka még belemondta a nagy csendbe: – Hála a jóistennek!

Jasper Murray ugyanakkor távozott Lindemanéktól, amikor Verena Marquand.

– Igazi bajkeverő ez a Suzy Marquand – mondta, miközben lementek a lépcsőn.

Verena felkacagott, fehér foga megcsillant a lámpafényben.

– Egyetértek!

Leértek a járdára. A taxi, amelyet Jasper rendelt, nem volt sehol. Odakísérte Verenát az autójához.

– Suzy rám szállt – mondta.

– De mit árthat neked? Hiszen mostanra igazi nagymenő lettél.

– Épp ellenkezőleg. Komoly kampány folyik ellenem Washingtonban. Idén választás, a kormány nem akar olyan tévéműsorokat, amilyet tegnap csináltam. – Jólesett, hogy megbízhat Verenában.

Összehozta őket az a nap, amelyen végignézték Martin Luther King halálát. Annak a meghittsége azóta sem tűnt el teljesen.

– Csak képes vagy lesöpörni egy bulvárlapot – mondta Verena.

– Nem tudom. A főnököm, Sam Cakebread régi vetélytársam, és sose bírt engem. Frank Lindeman pedig, a hálózat tulajdonosa boldogan megszabadulna tőlem, csak ürügyet kell találnia. Pillanatnyilag az igazgatótanács attól fél, hogy egyoldalú tájékoztatással vádolnák őket, ha engem kirúgnának. De elég egyetlen hiba, és lapáton vagyok.

– Azt kéne tenned, amit Suzynak. Házasodj össze a góréval.

– Megtenném, ha megtehetném. – Jobbra-balra végignézett az utcán. – Tizenegyre rendeltem taxit, de sehol sem látom. A műsor nem fizet limuzint.

– Elvigyelek?

– Jó lenne.

Beszálltak a Jaguarba.

Verena lerántotta a tűsarkúját, és odaadta Jaspernek.

– Dobd már be ezt az anyósülés elé, jó? – Harisnyában vezetett. Érzéki borzongás futott végig Jasperen. Mindig is észbontóan csábítónak találta Verenát. Figyelte, ahogy besorol az éjszakai forgalomba, majd felgyorsít. Jó vezető volt, bár kissé túl gyors, ami nála nem is volt meglepő.

– Nem sok emberben bízom – szólalt meg Jasper. – Amerika egyik legismertebb embere vagyok, de még sosem éreztem magamat ennyire magányosnak. Ám benned megbízom.

– Ugyanezt érzem azóta a rettenetes memphisi nap óta. Még sose voltam olyan ijesztően kiszolgáltatott, mint amikor meghallottam a lövést. A karoddal takartad el a fejemet. Az ilyet nem lehet elfelejteni.

– Bár előbb találtam volna rád, mint George.

A nő rápillantott, majd elmosolyodott.

Jasper nem tudta biztosan, hogy ez mit jelent.

Odaértek Jasper házához. Verena megállt az egyirányú utca bal oldalán.

– Kösz a fuvart – mondta Jasper. Kiszállt, lehajolt, fölvette a padlóról a tűsarkút, és elhelyezte az anyósülésen. – Príma cipő – mondta.

Megkerülte a kocsit, fölment a járdára, a sofőrüléshez. Verena leengedte az ablakot. – Elfelejtettem jóéjt puszit adni – mondta Jasper. Behajolt a Jaguarba, megcsókolta Verena ajkát. A nő azonnal kinyitotta a száját, a csók egy szempillantás alatt hevült szenvedélyessé. Verena átkarolta a férfi nyakát, beljebb húzta a fejét az autóba. Lázas mohósággal csókolóztak. Jasper felnyúlt a koktélruha alá, és meg sem állt a keze, amíg meg nem markolhatta a pamuttal fedett puha háromszöget a nő combjai között. Verena felnyögött, és megemelte a medencéjét, hogy a férfi jobban hozzáférhessen.

Jasper lihegve levált a nő szájáról.

– Gyere be.

– Nem. – Verena lefejtette a kezét az ágyékáról.

– Találkozzunk holnap.

Verena nem felelt, csak addig tolta el magától, amíg Jasper válla és feje kívül nem került az autón.

– Találkozzunk holnap – ismételte meg Jasper.

A nő sebességbe tette a kocsit.

– Hívj fel – mondta, aztán rálépett a gázra, és elrobogott.

George Jakes nem is tudta, higgye-e, ami elhangzott Jasper Murray tévéműsorában. Még ő sem tartotta valószínűnek, hogy Reagan elnök egy olyan rezsimet támogatna, amely ezerszám öldökli a saját polgárait. De négy hét múlva a *The New York Times* közölte a szenzációs hírt, hogy Nicolas Carranza, a salvadori halálbrigád parancsnoka a CIA ügynöke volt, aki

évente 90 000 dollárt kapott az amerikai adófizetőktől.

Az adófizetők dühöngtek. Ők azt hitték, hogy a Watergate-tel a CIA-t móresre tanították. Erre tessék, a CIA annyira megvadult, hogy egy szörnyetegnek fizet a tömeggyilkosságokért!

George pár perccel tíz előtt végzett a hazahozott munkával. Rácsavarta töltőtollára a kupakot, de nem állt fel, csak ült még pár percig, és gondolkozott.

A Kongresszus és a Szenátus hírszerzési bizottságaiban senki sem hallott erről a Carranza ezredesről. Most aztán mindenki szégyenkezett, hiszen nekik kellett volna ellenőrizniük a CIA-t. A polgárok őket hibáztatták ezért a förtelemért. De hát mit tehettek volna, ha a kémek hazudtak nekik?

Sóhajtott, felállt. Kijött a dolgozószobából, lekapcsolta a villanyt, bement Jackhez. A kisfiú mélyen aludt. George azt hitte, megszakad a szíve a szeretettől, ahogy nézte a békés gyermekarcot. Jack puha bőre meglepően sötét volt, olyan, mint Jackyé, hiába volt két nagyszülője is fehér. Az összes beszéd ellenére, hogy a fekete gyönyörű, az afroamerikai közösségben még mindig nagyobb becsülete volt a világos bőrűeknek. Ám Jack gyönyörű volt George-nak, ahogy valami lehetetlenül kényelmetlen szögben hajtotta rá a fejét a plüssmackójára. George a kisfiú feje alá csúsztatta a kezét. Egy icipicit megemelte Jack fejét, majd miután gyengéden kicsúsztatta alóla a macit, óvatosan visszaengedte a párnára. A gyermek nyugodtan aludt tovább, semmit sem érzett az egészből.

George kiment a konyhába, töltött magának egy pohár tejet, bevitte a hálószobába. Verena már lefeküdt. Hálóingben ült az ágyban, maga mellett egy kupac magazinnal, egyszerre olvasott és tévézett. George megitta a tejet, utána kiment a fürdőszobába, és fogat mosott.

Mostanában jobban megvoltak. Ritkán szeretkeztek, de Verena kiegyensúlyozottabb lett. Legalább egy hónapja nem kapott dührohamot. Keményen dolgozott, olykor késő estig. Úgy látszik, annál nyugodtabb lett, minél nagyobb súly nehezedett rá.

George kibújt az ingéből, és fölemelte a szennyes kosár tetejét. Éppen bele akarta ejteni az inget, amikor megakadt a szeme a felesége alsóneműjén, a csipkés fekete melltartón, és a hozzá illő bugyin. Újnak tűntek, George nem emlékezett, hogy látta volna őket Verenán. Ha szexi neglizsét vásárol, miért nem mutatja meg a férjének? Verena aztán nem

szégyellős az ilyen dolgokban.

Alaposabban megnézve valami még különösebbet fedezett fel: egy szőke hajszálat.

Olyan iszonyú félelem rohanta meg, hogy görcsölni kezdett a gyomra. Kiemelte a szennyesből a bugyit és a melltartót.

Bevitte őket a hálószobába.

– Mondd, hogy őrült vagyok.

– Őrült vagy – felelte az asszony, azután meglátta, mi van a férje kezében. – Kimosod a cuccomat? – csipkelődött, ám George érezte az idegességét.

– Csinos – mondta.

– Hát nem vagy mázlis?

– Kár, hogy még sose láttam rajtad.

– Pech.

– De valaki látta.

– Naná. dr. Bernstein.

– Dr. Bernstein kopasz. Egy szőke hajszál van a bugyidban. Verena tejeskávé bőre egy árnyalatot halványult, de változatlan daccal kérdezte:

– No és mire következtet ebből, kedves Holmes?

– Hogy szexeltél egy férfival, akinek hosszú, szőke haja van.

– Miért kell férfinak lennie?

– Mert a férfiakat szereted.

– Szerethetem a lányokat is. Ez a divat. Ma mindenki biszexuális. George mélységesen elszomorodott.

– Vagyis nem tagadod, hogy viszonyod van?

– Nahát, George, most megfogtál!

A férfi hitetlenkedve csóválta a fejét.

– Te tréfára veszed ezt a dolgot?

– Hát ja.

– Tehát bevallod. Kivel fekszel le?

– Úgyse mondom meg, tehát ne kérdezd még egyszer. George-nak egyre nehezebb lett magába fojtani a dühét.

– Úgy viselkedsz, mintha semmi rosszat nem követtél volna el!

– Nem fogok színlelni. Igen, randizok valakivel, aki tetszik. Bocs, ha beletiportam az érzelmeidbe.

George csak hápogott.

– Hogy történhetett ez meg ilyen gyorsan?

– Lassan történt meg. Több mint öt éve vagyunk házasok. Elszállt a láz; ahogy a nóta mondja.

– Mit csináltam rosszul?

– Feleségül vettél.

– Mikor lettél ilyen dühös?

– Dühös vagyok? Én azt hittem, csak unatkozom.

– Mit akarsz tenni?

– Nem mondok le róla egy olyan házasságért, amely jóformán nem is létezik már.

– Tudod, hogy ezt nem fogadhatom el.

– Akkor menj el. Nem vagy fogoly.

George leült a felesége tükörasztalának a zsámolyára, és a tenyerébe temette az arcát. Rázta az indulat, és hirtelen visszakerült a gyerekkorába. Hogy szégyellte magát, amiért ő az egyetlen az osztályban, akinek nincsen apja! Ismét elfogta az irigység, amely akkor kínozta, ha más fiúkat látott az apjukkal, ahogy labdát dobálnak, kipukkadt biciklitömlőt foltoznak, baseballütőt vásárolnak, cipőt próbálnak. Újra felágaskodott benne a harag a férfi iránt, aki őszerinte elhagyta az anyját és őt, akit egy cseppet sem érdekelt a lány, akitől a fiát kapta, sem a szerelmükből született gyermek. Üvölteni akart, ököllel akarta ütni Verenát, sírni akart.

Végül annyit sikerült kinyögnie:

– Nem hagyom el Jacket.

– Ahogy óhajtod – felelte Verena. Lekapcsolta a tévét, a padlóra söpörte a magazinjait, eloltotta az éjjeliszekrényén a lámpát, majd elnyúlt az ágyban, háttal a férjének.

– Ennyi? – kérdezte döbbenten George. – Ez minden mondanivalód?

– Most aludni fogok. Munkareggelim lesz.

George csak bámult. Ismerte egyáltalán ezt a nőt valaha?

Hát persze, hogy ismerte, és a szíve mélyén tudta, hogy két Verena létezik: az egyik az elkötelezett polgárjogi aktivista, a másik a parti arc. Ő mindkettőt szerette, és azt hitte, hogy a segítségével összeolvadhatnak egyetlen boldog, harmonikus személyiséggé. Tévedett.

Percekig nem mozdult a zsámolyról, csak nézte a feleségét a sarkon álló utcai lámpa szűrt fényében. Olyan sokáig vártam rád, gondolta, vártam rád a

távolsági szerelem hosszú éveiben. Aztán végre feleségül jöttél hozzám, és meglett nekünk Jack, és azt gondoltam, most már nem lesz baj soha többé.

Nagy sokára felállt. Levetkőzött, pizsamába bújt.

Nem bírta rávenni magát, hogy egy ágyban feküdjön az asszonnyal. Volt egy ágy a vendégszobában, de nem volt hozzá ágynemű. Kiment az előszobába, kivette a faliszekrényből a legnagyobb kabátját. Bement a vendégszobába, lefeküdt, betakarózott a kabáttal.

De nem aludt.

George egy ideje felfigyelt rá, hogy Verena némelykor olyan ruhákat hord, amik rosszul állnak neki. Volt egy csinos, nyomott mintás ruhája, amit olyankor vett föl, ha ártatlan leányzónak akart látszani, de csak nevetséges lett benne. Volt egy barna kosztümje, amely elszürkítette az arcát, de olyan sokat fizetett érte, hogy nem volt hajlandó elismerni a hibás döntését. Volt egy mustársárga pulóvere, amelytől iszapos és élettelen lett a gyönyörű zöld szeme.

Mindenki ezt csinálja, gondolta George. Neki is van három krémszínű inge, alig várja, hogy kirojtosodjon a gallérjuk, és kidobhassa Őket. Az emberek mindenféle okból viselnek ruhákat, amiket utálnak.

De sose akkor, ha a szeretőjükhöz mennek.

Amikor Verena fölvette a fekete Armani kosztümöt a türkizkék blúzzal, és felcsatolta a fekete korall nyakéket, olyan lett, mint egy filmsztár, és ezt tudta is magáról.

Csak a szeretőjéhez mehetett.

George gyomrát szó szerint marcangolta a megaláztatás, mintha karmai lennének. Ezt nem sokáig fogja bírni. A legszívesebben leugrott volna egy hídról.

Verena korán távozott, és közölte, hogy korán érkezik, amiből George arra következtetett, hogy együtt ebédelnek. Megreggelizett Jackkel, majd rábízta Tiffany dadusra. Bement a munkahelyére a Capitolium közelében, a Cannon House Irodaházba, és aznapra lemondta az összes megbeszélését.

Déli tizenkettőkor Verena piros Jaguarja szokás szerint ott volt az asszony belvárosi irodájához közel eső parkolóban. George valamivel távolabbról figyelte az ezüst Lincolnból a kijáratot. Fél egykor megjelent a vörös autó, és besorolt a forgalomba. George követte.

Verena átkelt a Potomacon Virginiába. A forgalom gyérült, George jobban lemaradt. Kínos lenne, ha a felesége kiszúrná. Remélhetőleg nem figyel fel egy ilyen sablonos kocsira, mint egy ezüst Lincoln. A jellegzetes öreg Mercedesben bezzeg nem tudná követni.

Pár perccel egy előtt Verena megállt a Worcester-szósz nevű falusi vendéglőnél. George továbbrobogott, másfél kilométerrel arrébb leírt egy rendőrkanyart, és visszajött. Beállt a vendéglő parkolójába, egy olyan helyre, ahonnan szemmel tarthatta a Jaguart, és várni kezdett.

Gyászos hangulatban volt. Tudta, hogy ostobán viselkedett. Tudta, hogy ennek lebőgés vagy annál is rosszabb lehet a vége. Tudta, hogy el kellene húznia.

De azt is tudnia kellett, hogy ki a felesége szeretője.

Háromkor kerültek elő.

Verena járásából megállapíthatta, hogy ivott egy-két pohár bort az ebédhez. Kéz a kézben vágtak keresztül a parkolón, az asszony kuncogott valamin, amit a férfi mondott. George-ban felforrt az epe.

A szerető szőke oroszlánsörényű, szálas-vállas atléta volt.

Ahogy közelebb értek, George fölismerte Jasper Murrayt.

– Te féreg! – mondta.

Jasper mindig is bukott Verenára, már az első naptól fogva, hogy találkoztak a Willard Hotelben, azon a napon, amikor Martin Luther King megtartotta a *Van egy álmom* beszédét. De hát Verenára sok férfi bukott. George sose képzelte volna, hogy épp Jasper lesz az áruló!

A Jaguarhoz érve csókolózni kezdtek.

George tudta, hogy most kellene beindítania az autóját, és elmenni innen. Megtudta, amit tudnia kellett. Itt már nem volt mit tenni.

Látta, hogy a felesége szája nyitva van. Jasperhez nyomta a medencéjét. Mindketten behunyták a szemüket.

George kiszállt a Lincolnból.

Jasper megmarkolta Verena mellét.

George becsapta a Lincoln ajtaját, és sietni kezdett feléjük az aszfalton.

Jasper túlságosan belefeledkezett abba, arait csinált, ám Verena hallotta a csapódást, és kinyitotta a szemét. Meglátta a férjét, ellökte Jaspert, és felsikoltott.

Elkésett vele.

George hátrahúzta a jobb karját, és bevitt Jaspernek egyet, háta és válla minden erejét beleadva az ütésbe. Ökle Jasper bal arcát találta el. Kimondhatatlanul jó érzés volt a lágy hús cuppanása, majd egy töredék másodperccel később a fogak és a csont keménysége. Azután tűzbe borult a keze a fájdalomtól.

Jasper megtántorodott és hanyatt esett.

– George! Mit műveltél? – ordította Verena. Letérdelt Jasper mellé, nem is törődve a harisnyájával.

Jasper felkönyökölt, megtapogatta az arcát.

– Te rohadt állat! – mondta George-nak.

George várta, hogy feltápászkodjon a földről, és visszaüsse. Még több erőszakot, még több fájdalmat, még több vért akart. Egy hosszú pillanatig bámulta Jaspert a vörös ködön át. Aztán a köd felszállt, és ő rájött, hogy Jasper nem áll fel, és nem fog harcolni.

Megfordult, visszament az autójához, és elment haza.

Jacket a szobájában találta, a játék autói között. George becsukta az ajtót, hogy Tiffany dadus ne hallja őket. Leült a versenyautó formájúra szabott ágytakaróra.

– Valami nagyon nehezet kell mondanom neked.

– Mi történt a kezeddel? – kérdezte Jack. – Olyan piros és pufi!

– Belevertem valamibe. Figyelj ide rám.

– Oké.

Ezt most nehéz lesz megértenie egy négyéves kisgyereknek.

– Tudod, hogy mindig szeretni foglak – kezdte George. – Úgy, ahogy Jacky nagyi szeret engem, pedig már nem is vagyok kisfiú.

– Jön ma a nagyi?

– Talán inkább holnap.

– Hoz majd nekem sütit.

– Figyelj. Vannak olyan mamák és papák, akik már nem szeretik egymást. Tudtad ezt?

– Ja. Pete Robbins papája már nem szereti a mamáját. *Elváltak!* – Az utolsó szót ünnepélyes komolysággal ejtette ki.

– Örülök, hogy megérted, mert a mama és én már nem szeretjük egymást.

Leste Jack arcát, hátha meglátja rajta, hogy értette-e, amit hallott. A kisfiú úgy meglepődött, mintha valami képtelenséget közöltek volna vele. George

azt hitte, megszakad a szíve. Hogy lehet ennyire kegyetlen azzal, akit a legjobban szeret a világon?

Hogy jutott idáig?

– Azt tudod, hogy kint aludtam a vendégszobában.

– Ja.

Most jön a neheze.

– Ma pedig átmegyek aludni a nagyihoz.

– Miért?

– Mert mama és én már nem szeretjük egymást.

– Oké, de holnap majd látlak.

– Mostantól nagyon sokszor alszom a nagyinál.

Jack kezdte felfogni, hogy ez mit jelent rá nézve.

– Olvasol nekem esti mesét?

– Minden este, ha akarod. – George megfogadta, hogy betartja ezt az ígéretét.

Jack még mindig a következményeket emésztette.

– Csinálsz nekem langyos tejecskét reggelire?

– Majd időnként. Vagy a mama csinál. Vagy Tiffany dadus.

Jack felismerte a mellébeszélést.

– Nem tudom – mondta. – De inkább ne aludj a nagyinál.

George-nak elfogyott a bátorsága.

– Hát majd meglátjuk. Mit szólnál egy fagylalthoz?

– Jó!

Ez volt George életének legrosszabb napja.

George a túszokon rágódott, miközben ment hazafelé a Capitoliumból Prince George's Countyba. Az idén Libanonban négy amerikait és egy franciát raboltak el. Az egyik amerikait elengedték, de a többi valamilyen börtönben senyvedett, már ha éltek egyáltalán. George tudta, hogy az egyik amerikai a bejrúti CIA-iroda feje.

Az emberrablók szinte bizonyosan egy militáns iszlamista csoport tagjai voltak. A Hezbollah, az „Isten Pártja" 1982-ben jött létre, válaszul az izraeli támadásra Libanon ellen. A szervezetet Irán anyagilag támogatta, tagjait iráni forradalmi gárdisták képezték ki. Az Egyesült Államok az iráni kormány öklének tekintette a Hezbollahot, és a terrorizmus támogatójának

minősítette Iránt, amelynek ezek után tilos eladni fegyvereket. George ezt nevetségesnek találta, tekintve, hogy Reagan elnök meg Nicaraguában támogatja a terrorizmust, amikor pénzeli az emberrabló és gyilkos kontrák vérengző kormányellenes csoportját.

Ezzel együtt felbőszítették a libanoni események. Miért nem mennek már Bejrútba a tengerészgyalogosok, hogy odapörköljenek a libanoniaknak? Csak tanulják meg az ottaniak, hogy ez az ára, ha amerikai polgárokat rabolnak el!

Igen jóleső elképzelés volt, csak hát ő is tudta, mennyire gyerekes. Ha az izraeli megszállásnak a Hezbollah lett a következménye, egy amerikai támadás a Hezbollah ellen csak még jobban cselekvésre szítaná a terroristákat. A Közel-Keleten egy újabb nemzedék nőne fel abban a küldetéstudatban, hogy bosszút kell állni Amerikán, a Nagy Sátánon. Amint egyszer lehiggadtak, George és minden gondolkodó ember felismerte, hogy a bosszú visszaüt a bosszúállóra. Az egyetlen válasz, ha megszakítják a láncot.

Könnyebb kimondani, mint megtenni.

George tisztában volt azzal, hogy ő, személyesen, megbukott a vizsgán. Behúzott egyet Jasper Murraynek. Jasper nem egy nyúlbéla, de volt elég esze leküzdeni a kísértést, hogy visszavágjon. Így kevesebb kár esett, ami nem George érdeme.

Úgyhogy most ismét az anyjánál lakott. Negyvennyolc évesen! Verena még mindig a családi házban élt a kicsi Jackkel. George feltételezte, hogy Jasper is nála alszik, de ezt nem tudta biztosan. Küszködve próbált életben maradni a válás után, úgy, ahogy a többi millió férfi és asszony teszi.

Péntek este volt, inkább a hétvégével kezdett el foglalkozni. Most éppen Verenához tartott. Kialakítottak egy menetrendet. Péntek este George elhozta Jacket, és átvitte Jacky nagymamához a hétvégére, hétfőn reggel visszavitte az anyjához. Nem így akarta fölnevelni a fiát, de ennél jobb megoldás nem telt tőle.

A programjukat tervezgette. Holnap talán elmennek együtt a városi könyvtárba pár mesekönyvért. Vasárnap természetesen templom.

Megérkezett a tanyát utánozó házhoz, amely valamikor az otthona volt. Verena kocsija nem volt a felhajtón, eszerint még nem jött haza. George leparkolt, a bejárathoz ment. Udvariasságból becsengetett, majd a saját

kulcsával bement.

Nagy csend volt a házban.

– Én vagyok az! – kiáltotta George. A konyhában nem volt senki. Jack egymaga ült a tévé előtt. – Szia, haver – mondta George. Leült Jack mellé, átkarolta a kisfiú vállát. – Hol van Tiffany dadus?

– Haza kellett mennie – válaszolta Jack. – A mama késik.

George magába fojtotta a haragját.

– Szóval egyedül vagy itthon?

– Tiffany azt mondta, hogy észhelyzet.

– Mikor volt ez?

– Nem tudom. – Jacknek még nem fejlődött ki az időérzéke.

George dühöngött. A négyéves fiát egyedül hagyták itthon. Mit képzel Verena?

Felállt, körülnézett. Jack hétvégi doboza az előszobában állt. George belenézett, és látta, hogy ott van minden, ami kell: pizsama, váltás ruha, plüssmackó. Tiffany dadus becsomagolt, mielőtt távozott, hogy lerendezze azt, amit Jack észhelyzetnek mondott.

George átment a konyhába, és firkantott egy levelet: „Jack egyedül volt a házban. Hívj fel!"

Utána fogta a fiát, és kiment az autóhoz.

Jacky háza még másfél kilométerre se volt. Miután megérkeztek, Jacky adott az unokájának egy pohár tejet házi aprósüteménnyel. A kisfiú beszámolt neki a szomszéd macskáról, amely átjött látogatóba, és kapott egy tányérka tejet. Aztán Jacky ránézett a fiára, és azt kérdezte:

– Halljam, min eszed magad?

– Gyerünk át a nappaliba, és elmondom. – Átmentek a szomszéd szobába. – Jack egyedül volt a házban!

– Ó, ez már baj.

– Kurvára az!

Jacky most az egyszer elnézte a trágárságot,

– Van elképzelésed, hogy miért?

– Verena nem jött haza a megbeszélt időre, és a bébiszitternek el kellett mennie.

Abban a pillanatban fék csikorgott. Kinéztek az ablakon, és látták, ahogy Verena kipattan a piros Jaguarból, és rohan az ajtóhoz.

– Megölöm ezt a nőt! – mondta George.

Jacky engedte be a menyét. Verena futott a konyhába, és összecsókolta Jacket.

– Jól vagy, édes babucikám? – kérdezte könnyes szemmel.

– Ja – felelte Jack hanyagul. – Kaptam egy sütit.

– Ugye, milyen finom sütiket csinál a nagyi?

– Ja.

– Verena – szólt George – jobb lesz, ha átjössz, és megmagyarázod.

Az asszony zihált és izzadt. Most az egyszer lehullott róla az arrogáns fölény.

– Csak pár percet késtem! – kiáltotta. – Nem tudom, miért rohant el az a rohadt nő!

– Nem késhetsz, amikor neked kell vigyáznod Jackre – mondta szigorúan George.

Verena felháborodott.

– Mert te persze sose késtél!

– Én sose hagytam magára!

– Nagyon nehéz egyedül boldogulnom!

– A te hibád, ha egyedül vagy!

– Ebben nincs igazad, George – mondta Jacky.

– Ebből maradj ki, mama!

– Nem! Ez az én házam és az én unokám, és nem maradok ki semmiből!

– Ezt nem nézhetem el, mama. Verona hibázott.

– Ha én sose hibázok, ma sehol se lennél!

– Ennek ahhoz semmi köze!

– Csak annyit akarok mondani, hogy a lónak is négy lába van, mégis megbotlik, és időnként maguktól is helyrejönnek a dolgok. Úgyhogy ne csepüljed tovább Verenát. Semmi értelme.

George kelletlenül belátta, hogy az anyjának van igaza.

– De akkor mit csináljunk?

– Ne haragudj, George, de egyszerűen nem bírom. – Verena elsírta magát.

– Na, most már, hogy kiordítottuk magunkat, talán elkezdhetünk gondolkodni – mondta Jacky. – Ez a ti bébiszitteretek nem jó.

– Te nem tudod, milyen nehéz valakit is keríteni! – tört ki Verena. – Nekünk még nehezebb is, mint a legtöbb embernek. Mindenki más illegális

bevándorlót alkalmaz, és kápé fizet neki, de a politikusoknak muszáj olyasvalakit fogni, akinek zöldkártyája van, és adózik, és ilyen állás senkinek sem kell!

– Jó, jó, nyugodj le, nem téged hibáztatlak – mondta Jacky. – Én talán segíthetek.

Verena és George nagyot nézett.

– Hatvannégy éves vagyok, nyugdíjba készülök, muszáj csinálnom valamit – folytatta Jacky. – Én leszek a segédcsapatotok. Ha a bébiszitter átvág, csak hozzátok ide Jacket. Ha kell, hagyjátok nálam éjszakára.

– Nahát – álmélkodott George ez lesz a megoldás!

– Jacky, ez csodálatos lenne! – kiáltott Verena.

– Ne köszöngesd, angyalom. Ez csak önzés. Így többet láthatom az unokámat.

– Mama, de biztos, hogy nem lesz ez túl nehéz neked?

Jacky megvetően horkantott.

– Utoljára mikor volt nekem túl nehéz egy munka?

George elmosolyodott.

– Szerintem soha.

Ezzel el is volt intézve a dolog.

56. fejezet

Hideg könnyek ültek Rebecca arcán.

Október volt, a hamburgi Ohlsdorfi temetőben kíméletlenül vágott az Északi-tengerről érkező szél. Az Ohlsdorf a világ egyik legnagyobb temetője, a bánat és a gyász több ezer hektárja. Van itt emlékműve a nácizmus áldozatainak, fallal körülvett ligete az ellenállás harcosainak és tömegsírja annak a harmincnyolcezer hamburginak – férfiaknak, nőknek, gyermekeknek –, akik 1943 nyarán pusztultak el a Gomorra-hadműveletben, a tíz napon át tartó szövetséges bombázás alatt.

A fal áldozatainak nem különítettek el helyet.

Rebecca letérdelt, és összeszedte férje sírjáról a halott leveleket, majd letett a földre egyetlen szál vörös rózsát.

Mozdulatlanul állt a sírkőnél, és emlékezett.

Bernd egy éve halt meg. Hatvankét évig élt, ami magas kor egy gerincsérültnél. A vége felé veseelégtelenségtől szenvedett, ami gyakori halál az ilyen esetekben.

Rebecca a férje életére gondolt, amelyet megrontott a fal és a szökés közben elszenvedett baleset. Ám ennek ellenére sem volt rossz sorsa. Jó, sőt kiváló pedagógus volt, dacolt a keletnémet sztálinisták zsarnokságával, és elmenekült a szabadságba. Első házassága válással végződött, de ő és Rebecca szenvedélyesen szerették egymást húsz éven át.

Az asszonynak nem kellett idejönnie az emlékezéshez. Nem volt olyan nap, hogy ne gondolt volna Berndre. A halála mintha megcsonkította volna Rebeccát, sosem szűnő meglepetés volt, hogy Bernd már nincs mellette. Ha egyedül volt a lakásban, amelyet oly sokáig osztottak meg, gyakran beszélt hozzá, beszámolt a napjáról, kommentálta a híreket, elmesélte, hogy érzi magát, éhes-e, fáradt-e vagy nyughatatlan. Semmin sem változtatott, még mindig a helyükön voltak a kötelek és a fogantyúk, amelyek segítségével a férje közlekedett. A kerekes széke úgy állt az ágy mellett, mintha Bernd bármelyik pillanatban felülhetne az ágyban, és átlendíthetné magát a székbe. Maszturbálás közben Rebecca elképzelte, hogy a férje ott fekszik mellette, és átkarolja. Erezte testének melegét, ajkát a száján.

Szerencsére nagyon lekötötte a munka, és nehéz feladatokat kellett megoldania, mert miniszterhelyettes volt a nyugatnémet Külügyminisztériumban. Mivel beszélt oroszul és élt Kelet-Berlinben, Közép-Európára szakosodott, így hát kevés szabad ideje maradt.

Tragikus módon Németország újraegyesítése most még távolibbnak tűnt. Erich Honecker, a keletnémet első titkár kőkemény sztálinista volt. Tovább hullottak az emberek, akik megpróbáltak kimenekülni a fal mögül. A Szovjetunióban egy másik beteges öregember, a hetvenes éveit taposó Konsztantyin Csernyenko parancsolt Andropov helyett. A szovjet birodalomban emberek vergődtek, gyakran el is merültek, de egy tapodtat sem jutottak előre a Berlintől Vlagyivosztokig érő posványban.

Rebecca fölrezzent. Ugyancsak messze kóboroltak a gondolatai a férjétől. Ideje menni.

– Isten veled, szerelmem – mondta halkan, majd elballagott a sírtól.

Összehúzta vastag télikabátját és keresztbe fonta a karjait, amíg átvágott a hideg temetőn. Hálásan beszállt az autójába és bekapcsolta a motort. Még mindig azt a furgont vezette, amelyben volt egy emelő a kerekes székhez. Ideje lecserélnie egy normális kocsira.

A lakásához hajtott. Egyenruhás sofőr és fényes fekete Mercedes S500 állt a ház előtt. Rebecca rögtön felvidult. Walli már beengedte magát a saját kulcsával, és most a konyhában ült. Rádiót hallgatott, és dobolt a lábával a ritmusra. Az asztalon a Plum Nellie legújabb albuma, az *Interpretation of Dreams* feküdt.

– Örülök, hogy még el tudtalak csípni – mondta Walli. – Útban vagyok a reptérre. San Franciscóba utazom. – Felállt, puszit adott a nővérének.

Noha két év választotta el a negyventől, remekül tartotta magát. Még mindig füstölt, de sohasem drogozott, és nem is ivott. Barna bőrdzsekit viselt és kék zsávolyinget. Igazán fölszedhetné valami lány, gondolta Rebecca. Wallinak, bár mindig voltak barátnői, nem volt sürgős megállapodnia.

Miközben Rebecca megpuszilta az öccsét, hozzáért a keze a bőrkabáthoz. Olyan puha volt, akár a selyem. Egy vagyonba kerülhetett.

– De hisz csak most fejezted be az albumodat! – mondta.

– Lesz egy turnénk az Államokban. Most a Daisy Tanyára megyek, ahol három hetet próbálunk. Egy hónap múlva kezdünk Philadelphiában.

– Puszilom a fiúkat.

– Átadom.

– Jó régen turnéztatok utoljára.

– Három éve, ezért kell ilyen sokáig próbálnunk. De mostanában a stadion a menő. Hol van már a Beat Sztárparádé, amikor zsinórban tizenkét banda adott elő két-három számot a pár ezer fős közönségnek egy tornateremben vagy egy moziban! Most csak mi vagyunk meg ötvenezer ember.

– Európába terveztek fellépéseket?

– Igen, de azok még nincsenek fixálva.

– Németországba?

– Szinte biztosan.

– Majd tájékoztass.

– Persze. Talán szerezhetek neked ingyenjegyet.

Rebecca fölnevetett. Őt mint Walli nővérét úgy fogadták, akár egy királynőt, ha a Plum Nellie valamelyik fellépésén bement a színfalak mögé. Interjúiban a banda sűrűn emlegette a régi napokat Hamburgban, ahol hetente egyszer Walli nővérének jóvoltából jutottak tisztességes ételhez, úgyhogy Rebeccából híresség lett a rock'n'roll világában.

– Sok sikert a turnéhoz – mondta.

– Te meg nemsokára utazol Budapestre, ugye?

– Igen, egy kereskedelmi konferenciára.

– Lesznek keletnémetek is?

– Igen. Miért?

– Mit gondolsz, valamelyik bevihetne egy albumot Alice-nak?

Rebecca elhúzta a száját.

– Nem tudom. Kapcsolatom a keletnémet politikusokkal nem szívélyes. Az imperializmus lakájának tartanak, én pedig őket bűnözőknek, akiket senki sem választott meg, csak a terror tartja meg őket a hatalomban, és börtönbe zárják a saját népüket.

– Hát akkor nincs sok közös nevező – mosolygott Walli.

– Nem, de azért próbálkozom.

– Kösz. – Átnyújtotta a nővérének a lemezt.

Rebecca a borítót nézte. Négy középkorú, hosszú hajú, farmeres férfi. Buzz, a kanos basszusgitáros meghízott. Lew, a meleg dobos kopaszodott.

Dave, az együttes vezetője őszült. Befutottak, sikeresek, gazdagok. Rebecca az éhes kölykökre gondolt, akik itt jártak, ebben a lakásban. Soványak voltak, ápolatlanok, szellemesek, bűbájosak, tele reményekkel és álmokkal.

– Jól csináltátok – mondta.

– Igen – bólintott Walli. – Jól.

A budapesti konferencia utolsó estéjén Rebeccát és a többi küldöttet elvitték tokaji borkóstolóra a pesti oldalon. Az állami pincészetben kipróbálhattak többféle száraz és erős fehérbort, az alacsony alkoholtartalmú, sűrű, cukros eszenciát, a híres, lassan erjesztett aszút.

Mivel a kormányhivatalnokok sehol a világon nem tudnak megszervezni egy jó bulit, Rebecca attól tartott, hogy itt is unatkozni fog. Ennek ellenére jól érezte magát a bolthajtásos, régi pincében, a feltornyozott italos rekeszek között, és élvezte a magyarosan fűszeres borkorcsolyát, a húsgombócot, a töltött gombát és a kolbászt.

Kiszemelte az egyik keletnémet küldöttet, és megajándékozta a legelbűvölőbb mosolyával.

– Azért semmi se múlhatja felül a mi német borainkat, nem gondolja? – kérdezte.

Kacérkodott vele még pár percig, azután föltette a nagy kérdést.

– El Kelet-Berlinben egy unokahúgom, akinek szeretnék küldeni egy poplemezt, de attól félek, megsérülhet a postán. Lesz olyan jó, hogy elviszi neki?

– Hát, gondolom – felelte bizalmatlanul a keletnémet.

– Holnap majd odaadom a reggelinél. Igazán kedves.

– Semmiség. – A keletnémet elég aggodalmasnak tűnt. Megvan rá az esély, gondolta Rebecca, hogy egyenesen viszi a lemezt a Stasi-hoz. De hát úgysem tehetett többet annál, hogy próbálkozik.

Amikor mindenki fölengedett a boroktól, Rebeccához odajött Bíró Frigyes, egy magyar politikus, akit az asszony rokonszenvesnek talált. Egykorúak voltak, és Bíró szintén a külpolitikára szakosodott.

– Mi az igazság itt? – kérdezte az asszony. – Hogy áll valójában ez az ország?

Bíró a karórájára nézett.

– Másfél kilométerre vagyunk a szállodájától – mondta. Jól beszélt

németül, mint a legtöbb művelt magyar. – Nincs kedve visszasétálni velem?

Elhozták a kabátjukat, és útnak indultak a széles, sötét folyó mentén. A túlparton a budai Várnegyed fényei romantikus füzérekben vezettek a dombtetőt lezáró palotáig.

– A kommunisták virágzást ígértek, de a nép csalódott – mondta Bíró séta közben. – Még a párttagok is panaszkodnak a Kádár-kormányra. – Rebecca úgy vélte, a férfi inkább mer beszélni a szabadban, ahol nincsenek poloskák.

– Mi a megoldás? – kérdezte.

– Érdekes módon mindenki ismeri a megoldást. Meg kell szüntetni a központi irányítást, be kell vezetni a korlátozott piacokat, ki kell fehéríteni a szürkegazdaságot, hogy fejlődhessen.

– Ki akadályozza? – Rebecca észbe kapott, hogy úgy pattogtatja a kérdéseket, mint egy jogász a tárgyalóteremben. – Bocsánat – mentegetőzött. – Nem akarom kihallgatni.

– Nincs miért bocsánatot kérnie – mosolygott Bíró. – Szeretem az egyenes beszédet. Időt spórolunk meg vele.

– A férfiak gyakran sérelmezik, ha egy nő így beszél velük.

– Én nem. Fogalmazzunk úgy, hogy gyengéim a határozott asszonyok.

– Mint amilyen a felesége?

– Mint amilyen a feleségem volt. Elváltam.

Rebeccának ehhez már nem volt köze.

– Mit is mondott, kik állnak a reform útjában?

– Nagyjából tizenötezer bürokrata, akik elveszítenék a hatalmukat és az állásukat, ötvenezer kommunista felsővezető, akik szinte az összes döntést hozzák, és Kádár János, aki 1956 óta vezető nálunk.

Rebecca felvonta a szemöldökét. Bíró hihetetlenül őszinte volt. Az asszony fejében megfordult a gondolat, hogy ezek a nyílt szavak talán nem a pillanatnyi hévből fakadnak. Lehet, hogy ezt az egész beszélgetést kitervelték?

– Kádárnak van alternatív megoldása? – kérdezte.

– Igen – felelte Bíró. – Hogy fenntartsa a dolgozók életszínvonalát, egyre nagyobb kölcsönöket vesz föl a nyugati bankoktól, köztük a németektől.

– És miből fogják kifizetni ezeknek a kölcsönöknek a kamatait?

– Jó kérdés – mondta Bíró.

Megérkeztek Rebecca szállodájához, amely a folyóra nézett. Az asszony

megállt, a rakpart mellvédjének támaszkodott.

– Kádár elmozdíthatatlan?

– Nem szükségszerűen. Közeli ismerősöm egy ígéretes fiatalember. Németh Miklós.

Aha!, gondolta Rebecca, hát ez volt a beszélgetés lényege: diszkréten és nem hivatalosan közölni a német kormánnyal, hogy Kádárnak Németh a reformpárti vetélytársa.

– Harminc-egynéhány éves, és nagyon okos – folytatta Bíró. – Azonban félünk, hogy Magyarországon megismétlődik a szovjet helyzet. Brezsnyevet Andropov, majd Csernyenko követte. Tisztára, mint a sorállás az aggok házában a férfivécé előtt.

Rebecca felkacagott. Jópofa ez a Bíró.

A férfi lehajolt hozzá, és megcsókolta.

Rebecca csak félig lepődött meg. Érezte, hogy tetszik Bírónak. Az lepte meg, hogy mennyire izgatónak találja a csókot, amelyet mohón viszonzott.

Azután visszahúzódott, és kissé arrébb tolta a férfit. Szemügyre vette a lámpafénynél. Ötvenévesen már nem Adoniszok a férfiak, ám Frigyes arcán látszott az értelem, az együttérzés és az a képesség, hogy tud fanyarul mosolyogni a sors fintorain. Rövid szürke haja, kék szeme volt, sötétkék kabátot viselt élénkvörös sállal. Konzervatív ízlés, egy csepp bohémsággal.

– Miért vált el? – kérdezte az asszony.

– Volt egy viszonyom, és a feleségem otthagyott. Nyugodtan ítéljen el.

– Nem – mondta Rebecca. – Én is követtem el hibákat.

– Akkor bántam meg, amikor más késő volt.

– Gyerekek?

– Kettő, már felnőttek. Megbocsátottak nekem. Márta újból férjhez ment, de én még mindig egyedülálló vagyok. Mi a maga története?

– Az első férjemtől akkor váltam el, amikor rájöttem, hogy a Stasinak dolgozik. A második férjem megsérült, amikor átszöktünk a falon. Kerekes székbe kényszerült, ennek ellenére boldog életet éltünk húsz éven át. Tavaly halt meg.

– Komolyan mondom, ráfér már magára egy kis szerencse.

– Talán igen. Elkísérne a szálloda bejáratáig?

Keresztülvágtak az úton. A saroknál, ahol gyengébb volt az utcai világítás, Rebecca ismét megcsókolta a férfit, és közben hozzátapadt. Ezúttal

még élvezetesebb volt a csók.

– Adja nekem ezt az éjszakát – kérte Bíró.

– Nem – felelte Rebecca, habár nagy kedve lett volna hozzá. –Még korai. Alig ismerem magát.

– Viszont holnap elutazik.

– Tudom.

– Lehet, hogy sose találkozunk többé.

– Biztos, hogy találkozni fogunk.

– Felmehetnénk a lakásomra. Vagy én megyek a maga szobájába.

– Nem, habár nagyon hízelgő, hogy ennyire erősködik. Jó éjszakát.

– Hát akkor jó éjszakát.

Rebecca elfordult.

– Gyakran utazom Bonnba – szólt utána Bíró. – Tíz nap múlva is ott vagyok.

Rebecca visszanézett és mosolygott.

– Velem vacsorázik? – kérdezte a férfi.

– Szívesen – válaszolta Rebecca. – Majd hívjon fel.

– Rendben.

Rebecca még akkor is mosolygott, amikor bement a szálloda előcsarnokába.

Egy zivataros délutánon Lili otthon volt a mittei lakásban, amikor Alice, az unokahúga átjött könyvekért. Alice-t a kitűnő osztályzatai ellenére sem vették föl az egyetemre, mert az anyja tiltott dalokat énekelt. A lány a fejébe vette, hogy ebben az esetben autodidakta lesz, és esténként, miután befejezte a munkát a gyógyszertárban, nekiült angolt tanulni. Carlának volt egy kis gyűjteménye angol nyelvű könyvekből, amelyek az anyja után maradtak. Lili és Alice fölment az emeleti szalonba, és átnézte a könyveket, miközben az eső dobolt az ablakon. Régi kiadások voltak, Lili szerint még a háború előttről. A lány egy Sherlock Holmes-novelláskötetet választott. Unokahúga képviseli a negyedik nemzedéket, aki ezeket a könyveket olvassa, mélázott Lili.

– Engedélyt kértünk, hogy Nyugat-Németországba távozhassunk – mondta Alice a fiatalok lelkes komolyságával.

– Mit jelent ez a többes szám? – kérdezte Lili.

– Helmutot meg engem.

Az egyetemista Helmut Kappel, Alice fiúja, huszonkettő volt, egy évvel idősebb a lánynál.

– Indok?

– Azt mondtam, hogy apámat akarjuk meglátogatni Hamburgban. Helmut nagyszülei meg Frankfurtban laknak. De igazából apát akarjuk látni a színpadon, mert most ott turnézik a Plum Nellie. Talán úgy időzíthetünk, hogy a látogatásunk egybeesik a németországi fellépésével, már ha eljön.

– Egész biztosan eljön.

– Szerinted kiengednek?

– Talán szerencsétek lesz. – Nem akarta lehervasztani unokahúga derűlátását, de ebben kételkedett. Az ő kérvényeit is rendre visszadobták. Nagyon kevés embert engedtek ki. Az állam majd arra gyanakszik, hogy az ilyen fiatalok, mint Alice és Helmut, nem is akarnak visszajönni.

Egyébként Lili is élt a gyanúperrel. Alice gyakran emlegette vágyakozva, hogy de jó lenne Nyugat-Németországban élni. A legtöbb fiatalhoz hasonlóan ő is cenzúrázatlan könyveket és újságokat akart olvasni, új híreket és színdarabokat akart látni, és olyan zenét is hallani akart, ami nem nyerte el a hetvenkét éves Erich Honecker tetszését. Ha sikerülne kijutnia Kelet-Németországból, miért is térne vissza?

– Nézd, a legtöbb dolog, amivel ez a család elásta magát a kommunisták előtt, a születésem előtt történt – érvelt Alice. – Miért kellene engem büntetniük?

Csakhogy az anyád továbbra is énekel, gondolta Lili.

Csengettek, majd egy perc múlva izgatott hangok hallatszottak az előszobából. Lili és Alice lement megnézni, hogy mi az. Karolin állt ott, vizes esőköpenyben, a kezében érthetetlen módon bőrönddel. Carla állt mellette, aki kötényt viselt a munkaruháján.

Karolin arca vörös és püffedt volt a sírástól.

– Anya…! – kezdte Alice.

– Történt valami? – kérdezte Lili.

– Alice, a nevelőapád elhagyott – mondta Karolin.

Lili csak hüledezett. Odo Vossler? Abban a bágyadt emberben volt annyi keménység, hogy otthagyja a feleségét? Elképesztő!

Alice átkarolta az anyját, és nem szólt.

– Mikor történt? – kérdezte Carla.

Karolin megtörölte az orrát egy zsebkendővel.

– Három órával ezelőtt szólt, hogy válni akar.

Szegény Alice, gondolta Lili. Két apa is elhagyta.

– De hát a lelkipásztoroknak nem szabad válniuk! – háborgott Carla.

– A klérust is otthagyja.

– Egek ura!

Még egy földrengés a családban, állapította meg Lili.

Carla átváltott gyakorlatiasra.

– Jobb lesz, ha leülsz. Gyerünk a konyhába. Alice, vedd el anyád kabátját, és akaszd föl száradni. Lili, főzz kávét.

Lili odatette melegedni a vizet, aztán süteményt vett elő a konyhaszekrényből.

– Karolin, mi történt Odóval? – kérdezte Carla.

Az asszony elfordította a tekintetét.

– Odo… – Láthatólag nehezére esett kiejtenie a szavakat. – Odo azt mondja, rájött, hogy homoszexuális – felelte halkan.

Alice halkan felsikoltott.

– Ez valóban szörnyű sokk – mondta Carla.

Liliben felvillant egy emlék. Öt éve, amikor találkoztak Magyarországon, és Walli először látta Odót, valami megrökönyödés féle suhant át az arcán. Csak egy töredék másodpercig tartott, de nem lehetett eltéveszteni. Megsejtette volna a bátyja az igazságot?

Maga Lili mindig gyanította, hogy Odo nem égő szerelemmel, inkább keresztyén küldetéstudatból szereti Karolint. Ha őt egyszer netán megkérné egy férfi, ne jóságból tegye, hanem azért, mert be van sózva érte. Az a megfelelő ok a lánykérésre.

Karolin most, hogy bevallotta az igazat, már bele bírt nézni Carla szemébe.

– Igazából nem sokk – mondta csendesen. – Valahol tudtam.

– Honnan?

– Még friss házas korunkban feltűnt egy Paul nevű fiatalember. Nagyon jóképű. Hetente kétszer nálunk vacsorázott és bibliaórákat vett a sekrestyében. A szombat délutánokon hosszú, felpezsdítő sétákat tettek Odóval a Treptow parkban. Talán soha nem is csináltak semmit – Odo nem

kétszínű. De amikor szeretkezett velem, valamiért biztos voltam benne, hogy ilyenkor Paulra gondol.

– Mi történt? Hogyan lett vége?

Lili felszeletelte és tálcára helyezte a süteményt. Senki sem kért belőle.

– Sose tudtam meg – mondta Karolin. – Paul egyszer csak elmaradt a háztól és a templomból. Odo sose magyarázta meg, miért. Talán mindketten visszariadtak a testi szerelemtől.

– Odónak mint lelkipásztornak borzasztó konfliktus lehetett ez – állapította meg Carla.

– Tudom, és nagyon sajnálom is, amikor éppen nem dühöngök.

– Szegény Odo.

– De Paul csak az első volt a közül a fél tucat fiú közül, akik mind egyformák voltak: szívdöglesztően jóképűek és buzgó keresztyének.

– És most?

– Odo megtalálta az igaz szerelmet. A földön csúszva kéri a bocsánatomat, de úgy döntött, hogy most már szembenéz az igazi énjével. Össze akar költözni egy Eugen Freud nevű férfival.

– És mihez kezd?

– Tanár akar lenni egy teológiai szemináriumban. Azt mondja, ez az igazi hivatása.

Lili forró vizet töltött a kannába kanalazott őrölt kávéra. Vajon mit érez majd Walli most, hogy Odo és Karolin szétvált? Persze, nem lehetnek egy család Karolinnal és Alice-szal az átkozott fal miatt. De csakugyan ezt akarná a bátyja? Tény, hogy mostanáig nem állapodott meg egyetlen nő mellett sem. Valóban Karolin lehetett a nagy szerelme.

Bár ez úgyis akadémikus vita. A kommunisták úgy döntöttek, hogy elszakítják őket egymástól.

– Ha Odo kilépett az egyházból, akkor el kell jönnöd a parókiáról – szögezte le Carla.

– Eljöttem. Hajléktalan vagyok.

– Ne ostobáskodj. Itt mindig lesz otthonod.

– Tudtam, hogy ezt fogod mondani! – Karolin könnyekben tört ki.

Csengettek.

– Majd én – szólt Lili.

Két ember állt a küszöbön. Az egyik, aki sofőregyenruhát viselt, esernyőt

tartott a másik fölé, aki nem volt más, mint Hans Hoffmann.
– Bejöhetek? – kérdezte Hans, de választ nem várva rögtön nyomult is be. Négyszögletes csomag volt a kezében.
A sofőr visszament a járda mellett parkoló fekete ZIL limuzinhoz.
– Mit akarsz? – kérdezte ellenségesen Lili.
– Beszélni akarok az unokahúgoddal, Alice-szal.
– Honnan tudtad, hogy itt van?
Hans mosolygott, de nem fárasztotta magát a válasszal. A Stasi mindent tud.
Lili bement a konyhába.
– Hans Hoffmann van itt. Alice-t keresi.
Alice felállt, sápadtan a félelemtől.
– Vidd az emeletre, Lili – rendelkezett Carla. – Maradj ott velük.
Karolin is emelkedni kezdett a székéből.
– Nekem is föl kellene mennem Alice-szal.
Carla megfogta a karját, visszatartotta.
– Nem vagy olyan állapotban, hogy a Stasival tárgyalj.
Karolin belátta, hogy Carlának igaza van. Visszaült. Lili kinyitotta az ajtót, hogy Alice kijöhessen a konyhából a hallba. A két nő fölment az emeletre. Hans követte őket.
Lili gépies udvariasságból majdhogynem megkínálta Hansot kávéval, de még idejében visszafogta magát. Előbb látná szomjan halni Hoffmannt.
Hans fölvette a Sherlock Holmes-könyvet, amelyet Alice az asztalon hagyott.
– Angol – jegyezte meg olyan hangon, mintha ez igazolna egy gyanút. Leült, finom gyapjúszövet nadrágját feljebb húzta a térdén, nehogy összegyűrődjön. – Nos, Alice – kezdte –, Nyugat-Németországba szeretnél utazni. Miért?
Hansból fontos elvtárs lett. Lili nem ismerte a titulusát, de többnek kellett lennie közönséges titkosrendőrnél. Beszédeket tartott nemzeti ünnepeken, nyilatkozott a sajtónak. Bár annyira nem lett nagykutya, hogy ne akarja továbbra is üldözni a Franck családot.
– Apám Hamburgban él – felelte Alice. – Rebecca nagynéném is.
– Az apád egy gyilkos.
– Az még az én születésem előtt történt. Ezért büntetnek? A kommunista

igazságszolgáltatás állítólag nem ilyen… vagy igen?

Hans önelégülten bólintott.

– Te is olyan szájas vagy, mint a nagyanyád. Ez a család sose tanul.

– A kommunizmus azt jelenti, hogy minden pitiáner aktatologató kiélheti a bosszúját, fütyülve törvényre és igazságra – szólt közbe dühösen Lili. – Ezt megtanultuk.

– Azt képzeled, ezzel a beszéddel rávehetsz, hogy engedélyt adjak Alice-nak az utazásra?

– Már úgyis döntöttél – mondta fáradtan Lili. – Megtagadod az engedélyt. Nem azért jöttél ide, mert közölni akarod vele, hogy igen. Téged csak a káröröm éltet.

– Hol írta azt Marx Károly, hogy a kommunista államban a munkások nem utazhatnak külföldre? – kérdezte Alice.

– A megszorításokat a körülmények teszik szükségessé.

– Nem, nem azok teszik azzá. Látni akarom az apámat. Maguk megakadályozzák. Miért? Csak azért, mert megtehetik. Ennek semmi köze a szocializmushoz, kizárólag a zsarnoksághoz.

Hans elhúzta a száját.

– Burzsujok! – mondta megvetően. – Nem bírják elviselni, ha valaki hatalmasabb náluk.

– Burzsujok? – kérdezte Lili. – Nekem nincs egyenruhás sofőröm, aki ernyőt tartson fölém, amíg elmegyek az autómtól a házig. Alice-nak sincs. Ebben a szobában egyetlen burzsuj van, Hans.

Hoffmann fölemelte a csomagot, odanyújtotta Alice-nak.

– Bontsd ki – mondta.

Alice lefejtette a csomagról a barna papírt. A Plum Nellie új albuma, az *Interpretation of Dreams* volt benne. A lány arca felragyogott.

Lilinek sejtelme sem volt, hogy ez most mire megy ki.

– Miért nem hallgatod meg az apád lemezét? – kérdezte Hans.

Alice kihúzta a színes külső borítóból a fehér belsőt. Utána hüvelyk- és mutatóujjával fogva kiemelte a fehér tokból a fekete műanyag korongot.

Két darabban jött ki.

– Úgy látom, eltört – mondta Hans. – De nagy kár!

Alice sírni kezdett.

Hans felállt.

– Tudom, merre van a kijárat – mondta, és kivonult.

A széles Unter den Linden kettévágja Kelet-Berlint a Brandenburgi kapuig, ahonnan más néven folytatódik a Tiergarten nevű parkon át. A sétányt 1961 óta eltorlaszolta a fal. Nyugat felől nézve a Brandenburgi kapu látványát elcsúfította a magas, ronda, zöldesszürke sánc, amelyet telemázoltak graffitikkel, és németül ráírták:

VIGYÁZAT!
Ön most hagyja el Nyugat-Berlint!

A kerítés mögött húzódott a fal lőtere.

A Plum Nellie technikusai pontosan a kerítés tövébe verték fel a színpadot és szerelték fel a parkra irányított, hatalmas erősítők ütegét. Walli utasítására hasonlóan nagy teljesítményű hangszórók néztek a másik irányba, Kelet-Berlin felé. Azt akarta, hogy Alice hallja az apját. Egy riporter szóvá tette, hogy a keletnémet kormány kifogásolja az erősítőket.

– Közölje velük, hogy ha ők lebontják a falukat, én is lebontom a magamét – mondta Walli. Szavait leközölte az összes újság.

Eredetileg Hamburgba tervezték a németországi fellépési, de amikor Walli hírét vette, hogy Hans Hoffmann eltörte Alice lemezét, arra kérte Dave-et, tegyék át a koncertet Nyugat-Berlinbe, hogy kelet-berliniek milliói hallhassák a dalokat, amelyektől Hans Hoffmann meg akarta fosztani Alice-t. Dave-nek tetszett az ötlet.

Egymás mellett állva nézték a színpad széléről a parkban gyülekező rajongók ezreit.

– Ez lesz a leghangosabb koncertünk – mondta Dave.

– Az jó – bólogatott Walli. – Azt akarom, hogy Lipcsében is hallják a gitáromat.

– Emlékszel azokra a régi kis bádoghangú megafonokra a baseballpályákon? – kérdezte Dave.

– Senki sem hallott minket és mi sem hallottuk magunkat.

– Most százezer ember hallhatja a zenénket, amely úgy hangzik, ahogy szeretnénk.

– Csoda.

Wallit Rebecca várta az öltözőben.

– Fantasztikus! – lelkendezett. – Legalább százezren vannak a parkban!

Rebecca egy deres hajú férfival érkezett, aki egyidős lehetett vele.

– A barátom, Bíró Frigyes – mutatta be.

Walli kezet rázott Bíróval, aki magyaros kiejtéssel közölte vele, hogy mennyire örül az ismeretségnek.

Walli magában vigyorgott. Szóval a nővére ötvenhárom évesen randizik! Jó neki. A pofa épp Rebecca zsánere volt, intellektuális, de nem túl elszállt. Rebecca határozottan fiatalabbnak látszott a Diana hercegnő fazonra fésült hajával és a bordó ruhájában.

Egy darabig beszélgettek, azután Rebecca és Bíró otthagyta Walli-t, hadd készülődjön. Tiszta farmert vett lángvörös inggel, azután körülrajzolta a szemét ceruzával, hogy a tömeg jobban láthassa az arckifejezését. Csak viszolyogva tudott emlékezni arra az időre, amikor szigorúan be kellett osztania az anyagját: előtte egy kevés, hogy végigcsinálhassa a műsort, utána egy jó nagy jutalom. Egy pillanatra sem esett kísértésbe, hogy visszatérjen a régi szokásaihoz.

A színpadra szólították; fölment Dave-hez, Buzzhoz, Lew-hoz. Eljött Dave egész családja, hogy szerencsét kívánjanak nekik: Beep, Dave felesége, John Lee, a tizenegy éves fiuk, Dave szülei, Daisy és Lloyd, sőt még a nővére, Evie is, és látszott rajtuk, mennyire büszkék az ő Dave-jükre. Walli örült nekik, ugyanakkor a jelenlétük fájón emlékeztette arra, hogy ő nem láthatja az övéit, Wernert, Carlát, Lilit, Karolint és Alice-t.

De ha van egy kis szerencséje, hallani fogják a fal másik oldalán.

A banda fölment a színpadra, a tömeg elbődült a köszöntésükre.

Az Unter den Lindent zsúfolásig megtöltötték a Plum Nellie rajongói, öregek és fiatalok. Lili, a szülei, Karolin, Alice és Helmut, Alice fiúja reggel óta itt voltak. Mivel korán érkeztek, sikerült helyet szerezniük maguknak a rendőrségi úttorlasz közelében, amellyel távol tartották a tömeget a faltól. A sokaság határozottan karneváli hangulatot teremtett az utcán; idegenek szóba elegyedtek egymással, közösen piknikeztek, Plum Nellie-kazettákat játszottak a hordozható magnókon. Ahogy besötétedett, előkerültek a sörös- és borospalackok.

Azután feljött a színre a banda, és a tömeg tombolni kezdett.

A kelet-berliniek csak a négy bronzlovat láthatták, amelyek a győzelem szárnyas istennőjének szekerét húzták a kapu tetején, de hangosan és tisztán hallhattak mindent: Lew dobjait, Buzz dübörgő basszusát, Dave ritmusgitárját és tenor tercelését, főleg pedig Walli tökéletes baritonját és lírai gitárszólóit. Áradtak az erősítők ütegeiből az ismerős dallamok, lázba hozták a táncoló, nyüzsgő tömeget. Ez az én bátyám, mondogatta magában Lili. Az én bátyám énekel az egész világnak. Werner és Carla kigyúlt a büszkeségtől, Karolin mosolygott, Alice szeme ragyogott.

Lili föltekintett a szomszédos középületre, ahol fél tucat ember állt egy kis erkélyen. Tisztán lehetett látni az utcai lámpák fényében, hogy valamennyien sötét öltönyt viselnek nyakkendővel, és nem láncolnak. Az egyik fényképezte a tömeget. Persze, a Stasi, gondolta Lili. Számba veszik, kinek nem tetszik Honecker és a rezsimje. Mostanában szinte már senkinek.

Alaposabban megnézte őket. Az egyik titkosrendőr ismerősnek tűnt. Majdnem biztos, hogy Hans Hoffmann: hajlott hátú, magas. Indulatosan mondott valamit, és a jobbjával olyan mozdulatokat tett, mintha kalapálna. Walli azt nyilatkozta egy interjúban, hogy azért akarnak a falnál játszani, mert a keletnémeteknek tilos hallgatniuk a Plum Nellie-t. Hansnak tudnia kell, hogy ha nem törte volna el Alice lemezét, akkor most nem lenne itt a koncert és ez az embertömeg. Hát nem is csoda, ha dühös.

Látta, amint Hans tehetetlenül az égnek löki a kezét, majd megfordul, és eltűnik az épületben. Véget ért egy dal, kezdődött a másik. A sokaság helyeslően ordított, amikor felismerték a Plum Nellie egyik legnagyobb slágerének nyitó akkordjait. Most Walli szólt bele a mikrofonba:

– Ezt a kislányomnak játszom.

Aztán rázendített:

– I Miss Ya, Alicia…

Lili az unokahúgára nézett. Alice szeméből patakzottak a könnyek, de a szája mosolygott.

57. fejezet

William Buckley, akit 1984. március 16-án rabolt el a Hezbollah, hivatalosan a bejrúti amerikai nagykövetség politikai tanácsadója volt, valójában a CIA libanoni főrezidense.

Cam Dewar ismerte Bill Buckleyt, és jó fejnek tartotta a vékony kis embert, aki konzervatív Brooks Brothers öltönyökben járt. Deresedő, sűrű haja volt, az arcát a mozi bájgúnárjainak sem kellett volna szégyellniük. Hivatásos katona lévén harcolt Koreában, és szolgált Vietnamban a Különleges Erőknél, ahol egészen ezredességig vitte. A hatvanas években lett a tagja a CIA Különleges Ügyosztályának. Ez az ügyosztály hajtotta végre az orgyilkosságokat.

Bili ötvenhét éves korára sem nősült meg. A langleyi pletykafészkek szerint távkapcsolatot tartolt fent egy Candace nevű asszonnyal az észak-karolinai Farmerből. Candace szerelmes leveleket írogatott neki, Bill a világ túlsó végéből is felhívta. Amikor hazatért az Egyesült Államokba, olyankor jöhetett a szerelem. Legalábbis ezt állították róluk.

Cam ugyanúgy dühöngött, mint Langleyben mindenki, amikor Bilit elrabolták, és ugyanolyan kétségbeesetten ki akarta szabadítani, de hiába volt minden erőlködés.

Ráadásul nem is ez volt a legrosszabb. Bejrútban sorra tűntek el Bili ügynökei és informátorai. A Hezbollahnak Biliből kellett kiszednie a neveket. Vagyis kínozták.

A CIA ismerte a Hezbollah módszereit, így el tudták képzelni, mik történnek. Bilit egyfolytában bekötött szemmel, kezén-lábán megbilincselve tartják egy koporsó nagyságú ládában heteken át. Ezzel pár hónap alatt nyáladzó, makogó, reszkető, a rémülettől kiszámíthatatlan váratlansággal üvöltöző idiótát csinálnak belőle.

Érthető, ha Cameron ádáz örömmel fogadta, amikor valaki végre előállt egy akciótervvel az emberrablók ellen.

A tervet nem a CIA eszelte ki, hanem Bud McFarlane, az elnök nemzetbiztonsági tanácsadója. Bud stábjában volt egy Oliver North nevű harcias alezredes, közkeletű nevén Ollie. A segítők között, akiket North

verbuvált magának, ott volt Tim Tedder, és ő mesélte el Camnek, hogy mit talált ki McFarlane.

Cam lelkesen átvitte Florence Geary irodájába. Tim mint egykori CIA-ügynök régi ismerőse volt Florence-nek. Szokása szerint még mindig olyan rövidre nyíratta a haját, mintha sose szerelt volna le, és szafari öltönyt viselt, amely olyan közel áll az uniformishoz, amennyire civil öltözék egyáltalán képes lehet az ilyesmire.

– Külföldi állampolgárokkal fogunk dolgozni – magyarázta Tedder. – Három csoport lesz, mindegyik ötfős. Nem a CIA alkalmazottai lesznek, még csak nem is amerikaiak, de a Cég gondoskodik a kiképzésükről, a felszerelésükről és a fizetésükről.

Florence bólintott.

– És mit fognak csinálni ezek a csoportok? – kérdezte semleges hangon.

– Az elképzelés az, hogy el kell kapni az emberrablókat, mielőtt lecsaphatnának – felelte Tim. – Amint megtudjuk, hogy emberrablást, robbantást vagy bármilyen más terrorakciót szerveznek, odaküldjük az egyik csoportot, hogy iktassa ki az elkövetőket.

– Tisztázzunk valamit – mondta Florence. – Ezek a csoportok előbb ölik meg a terroristákat, semhogy azok elkövetik a bűncselekményeket?

Láthatólag nem lelkesedett a tervért annyira, mint Cam, akinek rögtön rossz előérzete támadt.

– Pontosan – felelte Tim.

– Van egy kérdésem – mondta Florence. – Maguk ketten lábon hordták ki az agyhalált?

Cam felháborodott. Hogy ellenezheti Florence ezt?

– Tudom, hogy rendhagyó… – kezdett méltatlankodni Tedder.

– Rendhagyó? – vágott közbe Florence. – Az összes civilizált ország törvényei szerint gyilkosság! Nincs jogszerű eljárás, nem előfeltétel a bizonyíték, és maguk épp most közölték, hogy a lehetséges célszemélyek talán csak annyit tettek, hogy gondolatban foglalkoztak a bűnelkövetéssel!

– Igazából nem is gyilkosság – mondta Cam. – Úgy teszünk, mint a zsaru, akinek sikerül előbb rálőnie arra a bűnözőre, aki fegyvert szegez rá. Ennek az a neve, hogy megelőző önvédelem.

– Most meg már jogász is, Cam?

– Ez nem az én véleményem, hanem Sporkiné. – Stanley Sporkin volt a

CIA főtanácsadója.

– No, hát Stan téved – jelentette ki Florence –, ugyanis sehol se látjuk a ránk szegezett fegyvert. Nem tudhatjuk, ki akar elkövetni terrorcselekményt. Ilyen jellegű információink nincsenek Libanonról. Sose voltak. Úgyhogy a végén olyan embereket öldökölünk majd, akikről azt hisszük, hogy terrorakciókat terveznek.

– Talán javíthatnánk az információink megbízhatóságát.

– Mi van a külföldi állampolgárok megbízhatóságával? Kik lesznek benne ezekben az ötfős csapatokban? Őshonos bejrúti rosszfiúk? Zsoldosok? Európai műmájer vagyonőr csürhe? Hogyan bízhatnak meg bennük? Hogyan tarthatják kézben őket? Mert bármit tesznek is, az a mi felelősségünk, főleg ha ártatlanok esnek áldozatul.

– Nem, nem! – tiltakozott Tim. – Az egész művelet tőlünk függetlenül zajlik, és könnyen letagadható.

– Nekem nem tűnik könnyen letagadhatónak. A CIA fogja kiképezni, felszerelni és fizetni őket. A politikai következményekre gondoltak?

– Kevesebb emberrablás és robbantás.

– Hogy lehetnek ennyire naivak? Hát mit képzelnek, ha így csapunk oda a Hezbollahnak, azok majd hátradőlnek, és azt mondják: jaj, istenkém, az amerikaiak keményebbek, mint hittük, talán jobb lenne, ha nem is foglalkoznánk többé ezzel az egész terrorizmussal? Nem, nem! Bosszúért fognak lihegni! A Közel-Keleten az erőszak mindig még több erőszakot szül – vagy ezt még nem tanulták meg? A Hezbollah felrobbantotta a bejrúti tengerészgyalogos-laktanyát – és miért? Geraghty ezredes, a tengerészgyalogosok akkori parancsnoka szerint azért, mert előzőleg az amerikai hatodik flotta ártatlan muszlimokat ágyúzott Szúk-el-Garb faluban. Az egyik rémtett hozza maga után a másikat.

– Szóval maga csak meghátrál, és azt mondja, hogy semmit sem tehetünk?

– Semmit sem tehetünk, ami könnyű. Egyetlen dolgot tehetünk, az pedig a kemény politikai munka. Csökkentjük a lázat, féken tartjuk mindkét felet, és tárgyalóasztalhoz ültetjük őket újra és újra, nem érdekes, hányszor rohannak ki. Nem adjuk fel, és történjék akármi, nem fokozzuk az erőszakot!

– Én azt hiszem, meg tudjuk…

De Florence még nem végzett.

– Ez a terv bűnös, célszerűtlen, borzalmas politikai következményei

lesznek a Közel-Keleten, veszélyezteti a CIA, az elnök és az Egyesült Államok hírnevét. És ez nem minden. Van még valami, ami abszolúte kizárja.

Szünetet tartott, hogy Camnek meg kelljen kérdeznie:

– Mi az?

– Nekünk az elnök tiltotta meg az orgyilkosságokat. „Egyetlen, az Egyesült Államok kormányának alkalmazásában álló vagy annak nevében fellépő személy sem hajthat végre orgyilkosságot, vagy esküdhet össze annak végrehajtására." 12 333. számú elnöki parancs. Aláírta Ronald Reagan 1981-ben.

– Úgy gondolom, elfelejtette ő már azt – mondta Cam.

Maria a washingtoni Woodward and Lothrop nagyáruházban – közkeletű nevén a Woodiesban – találkozott Florence Gearyvel. Egészen pontosan a melltartóosztályon találkoztak. Mivel az ügynökök zöme férfi volt, azonnal gyanús lett volna az a férfi, aki ide követte volna őket. Még akár le is tartóztathatták volna.

– Mindig 34A voltam – mondta Florence –, most meg egyszerre 36C vagyok. Mi történt?

Maria kuncogott. Negyvennyolc éves lévén, valamivel idősebb volt Florence-nél. – Üdv az érett nők klubjában – mondta. – Nekem meg mindig nagy volt a fenekem, viszont aranyos kis cicim volt, ami magától állt az égnek. Ma már komoly támaszt igényelnek.

Washingtoni húsz éve alatt Maria szorgalmasan ápolta a kapcsolatokat. Idejekorán megtanulta, mennyi jó – vagy rossz – érhető el az ismeretségek révén. Akkor régen, amikor a CIA titkárnőként dolgoztatta Florence-t, ahelyett hogy ígéretüknek megfelelően kiképezték volna ügynökké, Maria együtt érzett vele a bajban, már csak női szolidaritásból is. Kapcsolatai általában nők voltak, és mindig liberálisok. Információkat cserélt velük, időben figyelmeztette őket politikai ellenlábasaik fenyegető húzásaira, és diszkrét segítséget nyújtott nekik, például gyakran előbbre sorolt tervezeteket, amelyeket másképp háttérbe szoríthattak volna a konzervatív férfiak, akik egyébként ugyanezt csinálták.

Összeszedtek fél tucat melltartót, és elvitték, hogy felpróbálják őket. Kedd délelőtt volt, senki sem tartózkodott a próbafülkében. Ettől függetlenül

Florence halkra fogta a hangját.

– Bud McFarlane előállt egy tervvel, ami komplett őrültség – mondta, miközben kigombolta a blúzát. – De Bill Casey ráharapott. – Bill Casey, a CIA igazgatója Reagan egyik puszihaverja volt. – És az elnök igent mondott.

– Miféle tervvel?

– Külföldiekből álló orgyilkos osztagokat képezünk ki, hogy terroristákat öljenek meg Bejrútban. Megelőző ellenterrorizmus a neve.

Maria megdöbbent.

– De hát ennek az országnak a törvényei szerint ez bűn! Ha sikerrel járnak, McFarlane, Casey és Ronald Reagan mind gyilkosok lesznek!

– Pontosan.

Levették a melltartójukat, és egymás mellé álltak a tükör előtt.

– Látod? – mutatta magán Florence. – Már nem olyan fennhéjázó.

– Az enyém se.

Volt idő, tűnődött Maria, amikor túlságosan szégyellte volna, hogy ilyet tegyen egy fehér nő társaságában. Talán tényleg változik a világ.

Elkezdték felpróbálni a melltartókat.

– Tájékoztatta Casey a törvényhozás hírszerzési bizottságait? – kérdezte Maria.

– Nem. Reagan úgy döntött, elegendő, ha csak a bizottságok elnökeinek és alelnökeinek meg a szenátusi és kongresszusi republikánus és demokrata frakcióvezetőknek szól.

Hát ezért nem hallott róla George Jakes, vonta le a következtetést Maria. Reagan sumákolt. A hírszerzési bizottságoknál be kellett tartani a liberális kvótát, hogy legalább bizonyos kritikus kérdések terítékre kerüljenek. Ám Reagan megtalálta a módját, hogy kicselezze a kritikusait, és csak azokat tájékoztassa, akikről tudta, hogy támogatni fogják.

– Az egyik csoport most is itt van az Államokban egy kéthetes képzésre – mondta Florence.

– Tehát meglehetősen előrehaladt a dolog.

– Úgy van. – Florence megtekintette magát egy fekete melltartóban. – Az én Frankem örül, hogy más lett a mellem. Mindig olyan feleséget akart, akinek nagy dudája van. Azt mondja, hogy a templomban fog hálát adni érte Istennek.

Maria fölnevetett.

– Jó férjed van. Remélem, tetszik majd neki az új melltartód.
– No és te? Ki fogja méltányolni az alsóneműdet?
– Ismerhetsz. Nekem a karrier a fontos.
– Mindig az volt?
– Valamikor fontosabb volt egy férfi, de ő meghalt.
– Jaj, ne haragudj.
– Nem történt semmi.
– És azóta senki?
Maria szinte nem is habozott.
– Volt egy majdnem. Nézd, bírom a férfiakat és a szexet, de nem vagyok hajlandó feladni az egész életemet, és beállni függeléknek egy hapsi mellé. Úgy látom, a te Franked megérti ezt, de a férfiak nagyobb részére nem ez a jellemző.
Florence bólintott.
– Nagyon jól látod, drágám.
Maria összevonta a szemöldökét.
– Mit akarsz, mit tegyek ezeknek a halálbrigádoknak az ügyében?
– Eszébe jutott, hogy Florence végül is titkos ügynök. Talán tudja vagy kitalálta, hogy ő információkat szivárogtatott ki Jasper Murray-nek. Azt akarná, hogy Maria ezt is szivárogtassa ki?
Ám Florence azt felelte:
– Pillanatnyilag ne tégy semmit. A terv egyelőre csak egy buta ötlet, akár sutba is dobhatják már az elején. Csak azt akarom, hogy a hírszerzéseken kívül is tudjon róla valaki. Ha robban a szarbomba, és Reagan ugyanúgy elkezd hazudozni a gyilkosságról, ahogy Nixon hazudozott a betörésről, legalább te tudd az igazságot.
– Addig is imádkozzunk, hogy sose történjék meg.
– Ámen.

– Kiválasztottuk az első célpontot – újságolta Camnek Tim Tedder. – Egyenesen a nagyvadra megyünk.
– Fadlallahra?
– Személyesen.
Cam bólintott. Mohamed Huszein Fadlallah neves muszlim tudós és nagy ajatollah volt. Prédikációiban fegyveres harcra szólított fel Libanon izraeli

megszállói ellen. A Hezbollah azt állította, hogy Fadlallah csak a szellemi tanítójuk, de a CIA meg volt győződve róla, hogy ő irányítja a háttérből az emberrablásokat. Cam szívből örült volna a halálának.

Langleyben, Cam irodájában ültek. Az íróasztalon bekeretezett kép állt, amely Camet ábrázolta elmerült beszélgetésben Nixon elnökkel. Langley ama kevés hely egyike volt, ahol az ember még mindig büszke lehetett rá, hogy Nixonnak dolgozott.

– Újabb emberrablásokat tervez Fadlallah?

– Újabb kereszteléseket tervez a pápa? – kérdezett vissza Tedder.

– Mi van a csoporttal? Megbízhatók? Engedelmeskednek? – Florence Geary ellenvetéseit lesöpörték, de az aggályai egyáltalán nem voltak ostobák. Camnek most eszébe jutott, mit mondott a nő.

Tim sóhajtott.

– Cam, ha megbízható, felelősségteljes, törvénytisztelő emberek lennének, akkor nem lehetne felfogadni őket bérgyilkosnak. Annyira megbízhatók, amennyire egyáltalán lehet a fajtájuk, és per pillanat többé-kevésbé engedelmeskednek.

– De legalább nem mi finanszírozzuk őket. A szaúdiaktól szereztem meg hozzá a pénzt. Hárommillió dollárt.

Tim felvonta a szemöldökét.

– Ezt ügyesen csinálta!

– Kösz.

– Esetleg fontolóra vehetjük, hogy átadjuk az egész terv irányítását a szaúdi hírszerzésnek. Akkor könnyebben letagadhatjuk.

– Jó ötlet, de akkor is szükségünk lesz egy fedősztorira, ha majd Fadlallahot megölték.

Tim töprengett egy percig, majd azt mondta:

– Hadd hibáztassák Izraelt.

– Ja.

– Mindenki készséggel el fogja hinni, hogy egy ilyen dolgot a Moszad csinált.

Cam kínosan feszengett.

– Én akkor is aggódom. Szeretném tudni, pontosan hogy csinálják.

– Jobb, ha nem tudja.

– Tudnom kell. Talán elmegyek Libanonba. Hogy közelebbről lássam.

– Ha odamegy, nézzen a lába alá – figyelmeztette Tim.

Cam egy fehér Toyota Corollát bérelt, és dél felé indult Bejrút központjából a zömmel muszlimok lakta Bír-el-Abd külvárosba. Bír-el-Abd a pocsék betonsilók dzsungele volt, itt-ott szép mecsetekkel megtörve. Mindegyik mecset a saját széles telkén állt, mint egy kecses, ritka fa, amelyet féltő gonddal nevelgetnek a csapzott fenyők szúrós tengerében. Libanon szegénysége ellenére a szűk utcákban örökös csúcsforgalom volt, a boltokat és a szabadtéri pultokat tömegek ostromolták. Rekkenő hőség volt, a Toyotába nem szereltek légkondicionálást, ám Cam így is felhúzta az ablakot, mert tartott a zabolátlan helyiektől.

Egyszer már járt a negyedben egy CIA-ügynök kalauzolásával, így hamar megtalálta az utcát, ahol Fadlallah ajatollah élt. Lassan elhajtott a magas bérház mellett, azután megkerülte a háztömböt, és végül leparkolt a háztól százméternyire az utca másik oldalán.

Az utcában volt még több bérház, egy mozi, és ami a legfontosabb, egy mecset. Fadlallah minden délután ugyanabban az időben ment át a házából a mecsetbe imádkozni.

Ekkor fogják megölni.

Édes Istenem, csak nehogy elhibázzák!, imádkozott Cam.

A rövid szakaszon, amelyet Fadlallahnak meg kell tennie, egymásba értek a járda mellett parkoló autók. Valamelyikben volt egy bomba. Cam nem tudta, melyikben.

Valahol a közelben lapít az ember, aki felrobbantja a bombát, ugyanúgy lesi az utcát, mint Cam, várja az ajatollahot. Cam végigjártatta tekintetét az autókon és a fölöttük lévő ablakokon. Nem látta a robbantót, ami jó. A bérgyilkos jól elbújt, úgy, ahogy kell.

Camet megnyugtatták a szaúdiak, hogy egyetlen ártatlan járókelőnek sem esik baja. Fadlallah mindig testőrök gyűrűjében közlekedik: néhányuk óhatatlanul megsérül, viszont mindig távol tartják uruktól a nagyközönséget.

Õ mégis kételkedett benne, hogy ennyire pontosan ki lehetne számítani egy bomba hatását. Időnként civilek is megsebesülnek egy háborúban. Csak azt vegyük, hány japán nő és gyermek halt meg Hirosimában és Nagaszakiban. Természetesen az Egyesült Államok háborúban állt Japánnal, Libanonnal meg nem háborúzik, de attól az elv még ugyanaz. Pár kék folt

meg plezúr a járókelőkön igazán nem számít, ha a cél szentesíti az eszközt.

Akkor is nyugtalanította a gyalogosok száma. Az autóbomba jobban illik egy magányos helyhez. Ide jobb lett volna egy mesterlövész precíziós puskával.

De már késő.

Az órájára nézett. Fadlallah késik. Ez aggasztó. Miért nem siet?

Rengeteg asszony és lány volt az utcán. Vajon miért? A mecsetből jöhettek, ahol bizonyára valamilyen szertartás volt, csak nőknek. Sajnos teljesen eltorlaszolták a rohadt utcát. Lehel, hogy a különítménynek el kell halasztania a robbantást.

Cam most már azért imádkozott, hogy Fadlallah még többet késsen.

Megint végigpásztázta a környéket, egy feltűnően éber alakot keresve. Annál lehet a detonátor. Ezúttal úgy rémlett, megtalálta az emberét. Háromszáz méterrel arrébb, a mecsettel szemben egy ablak nyitva állt egy bérkaszárnya oldalfalán. Cam sose vette volna észre, ha a nyugati égen búcsúzó délutáni nap át nem rendezi az árnyékokat. Az arcát nem láthatta, de a testbeszédét nem lehetett félreérteni. Ugrásra készen, görcsösen, rémülten markolt valamit, ami tranzisztoros rádió is lehetett, hosszú, kihúzható antennával, épp csak egy rádióba senki sem kapaszkodik úgy, mint a vízbefúló.

Egyre több asszony jött ki a mecsetből: voltak, akik csak a hidzsábot, a fejkendőt viselték, voltak, akik a földig érő burkát. Jobbra-balra elállták a járdákat. Remélhetőleg most már hamar levonul a csúcsforgalom.

Fadlallah házára nézett, és iszonyodva látta, hogy az ajatollah most lép ki az ajtón hat-hét fős kíséretével.

Fadlallah hosszú fehér szakállú, kicsi öregember volt, az arca figyelmes és okos. Kerek, fekete turbánt és fehér köntöst viselt. Halványan mosolygott valamin, amit az egyik testőre mondott, miközben kifordultak az utcára.

– Ne! – kiáltotta Cam. – Ne most! Ne most!

Végignézett az utcán. A járdán nem ritkult a tömeg. Asszonyok és lányok beszélgettek, nevetgéltek: mosolyuk, mozdulataik azt a megkönnyebbülést tükrözte, ami akkor tölti el az embert, ha egy szent helyről távozik fennkölt szertartás után. Megtették a kötelességüket, felüdítették a lelkűket, most már folytatódhatnak a hétköznapok, jöhet az este, a vacsora, a diskurálás, a szórakozás, a család és a barátok.

Csakhogy lesznek, akik nem élik meg.
Cam kiugrott az autóból.
Lázasan hadonászott a bérkaszárnya ablaka felé, ahol a robbantó lapított, de az nem reagált. Nem is csoda: Cam túl messze volt, a merénylő csak Fadlallahra figyelt.
Átnézett a másik oldalba. Fadlallah fürge léptekkel távolodott tőle, a mecset és a bérgyilkos irányába. Már csak pár másodperc volt a robbanásig.
Cam rohanni kezdett a bérkaszárnyához, de az asszonyi sokaság lelassította. Olyan nyilvánvalóan amerikai volt, hogy kíváncsi és ellenséges tekintetek kísérték, ahogy furakodik előre a muszlim nők tömegében. Amikor egy vonalba ért Fadlallahhal, látta, hogy az egyik testőr felhívja rá a társa figyelmét. Mindjárt rákiált valamelyik.
De csak rohant tovább, fütyülve az elővigyázatra. Tizenöt méterre a bérkaszárnyától megállt, ordítani és hadonászni kezdett az ablakban a bérgyilkosnak, akit most már tisztán látott: pelyhedző szakállú, rémült fiatal arab volt.
Ne csináld! – üvöltötte Cam, tudva, hogy most már a saját éleiéi kockáztatja. – Szakítsd meg, szakítsd meg, az isten szerelmére, szakítsd meg!
Valaki hátulról megragadta a vállát, és valami gorombaságot mondott neki érdes arab nyelven.
Aztán irtózatos dörrenés hallatszott.
Cam hanyatt esett.
Kiszaladt a tüdejéből a levegő, mintha deszkával vágták volna hátba. Sikoltozást, férfiak átkozódását, leomló törmelék zaját hallotta. Lihegve hasra fordult, nehézkesen feltápászkodott. Élt, és amennyire megállapíthatta, nem esett komoly baja. Lábánál mozdulatlanul feküdt egy arab férfi, vélhetőleg az, aki megragadta a vállát. Úgy látszik, ő kapta telibe a robbanást, és a teste védte meg Camet, mint egy pajzs.
Átnézett az utca másik oldalára.
– Édes Jézusom! – mondta.
Testek hevertek mindenfelé, iszonyúan kifacsarodott, véres, megtört testek. Azok, akik nem nyúltak el mozdulatlanul, tántorogtak, vagy a sebeikből patakzó vért próbálták elállítani, vagy sikoltoztak és a szeretteiket keresték. Voltak, akikről letépte a bő ruhát a robbanás. Sok asszonyt félig lemeztelenített az erőszakos halál trágársága.

Két bérháznak eltűnt a homlokzata, és még most is hullott belőlük a törmelék és a berendezés, vaskos betonkoloncok székekkel ás tévékkel vegyesen. Több épület lángolt. Az utat beterítették az összeroncsolt autók, mintha találomra dobálták volna le őket valahonnan a magasból.

Cam rögtön tudta, hogy a bomba túl nagy volt, messze nagyobb a kelleténél.

A másik oldalból a szemébe villant a fehér szakáll a fekete turbán alatt. Fadlallahot most menekítették vissza a házába a testőrei. Az ajatollahnak láthatólag nem esett baja.

Az akció kudarcot vallott.

Cam rámeredt a mészárszékre. Hányan haltak meg? Ötvenre-hatvanra taksálta a számukat. Vagy akár hetvenre. És több száz a sebesült.

El kell menekülnie innen. Az emberek hamarosan találgatni kezdik, hogy ki csinálta ezt. Noha Cam arca véraláfutásos volt, és az öltönye elszakadt, tudni fogják, hogy amerikai. El kell tűnnie, még mielőtt valakinek eszébe jutna, hogy itt a lehetőség a sommás bosszúra.

Visszaloholt a kocsijához. Az összes ablak betört, de a Toyota menetképesnek tűnt. Cam feltépte az ajtót. Az ülést belepte az üvegcserép. Lerántotta magáról a zakót, azzal söpörte le a szilánkokat, majd arra az esetre, ha netán elnézett volna néhányat, az ülésre is terítette, mielőtt beült, és bekapcsolta a gyújtást.

A Toyota beindult.

Cam kilőtt, leírt egy rendőrkanyart, és elrobogott.

Eszébe jutott Florence Geary kijelentése, amelyet annak idején hisztérikus túlzásnak tartott: „Az összes civilizált ország törvényei szerint *gyilkosság.”* Ezt mondta.

És nem csak gyilkosság.

Tömeggyilkosság.

A bűnös Reagan elnök.

És Cam Dewar.

A nappali szoba kisasztalán Jack egy kirakóst csinált a keresztanyjával, Mariával. George figyelte őket. Vasárnap délután volt Jacky Jakes házában. Elmentek együtt a Béthel Evangéliumi Gyülekezet templomába, utána megették Jacky hagymamártással leöntött, feketebabbal körített, sült

sertéskaraját, utána Maria elővette a kirakóst, amelyet gondosan úgy választott ki, hogy se túl könnyű, se túl nehéz ne legyen egy ötéves gyereknek. Maria hamarosan távozik, George pedig visszaviszi a kisfiút Verena házához. Utána leül még két órára a konyhaasztalhoz az aktáival, és felkészül a jövő hétre a Kongresszusban.

Ám ez a békesség perce volt, amelybe nem tolakodhatott be a sürgős munka. Délutáni napfényben fürdött a két előrehajló fej a kirakós fölött. Jack jóképű lesz, gondolta George: magas homlok, egymástól távol ülő szemek, arányos, lapos orr, mosolygós száj, formás áll, minden a megfelelő arányú. A mimikájában máris megmutatkozott a jelleme. Tökéletesen belefeledkezett a kirakós szellemi tornájába, majd amikor Maria vagy ő a jó helyre illesztettek egy-egy darabkát, olyan elégedetten mosolygott, hogy felragyogott az arcocskája. George-nak sohasem volt még része ahhoz foghatóan megható és varázslatos élményben, mint amikor figyelhette a gyermeke elméjének kibontakozását, ahogy napról napra szívja fel magába a számokat és a betűket, az új és új tudást gépekről, emberekről, kapcsolatokról. Már az is csoda volt, ha nézhette Jacket, amint fut, ugrál, labdát dobál, de még jobban szíven ütötte ennek a feszült összpontosításnak a látványa. Könnyek szöktek a szemébe a büszkeségtől, a hálától és az áhítattól.

Máriának is hálás volt, aki havonta egyszer meglátogatta őket, mindig hozott ajándékot, és mindig volt ideje a keresztfiára, hogy türelmesen olvasson, beszélgessen, játsszon vele. Maria és Jacky jelentették a kisfiúnak az állandóságot, amíg sikerült túltennie magát a szülei válásán. George egy teljes éve költözött el hazulról, és Jack már nem riadt föl éjszakánként sírva. Láthatólag alkalmazkodott ehhez a megváltozott élethez, noha George továbbra is aggódott, hogy milyen következményei lehetnek még ennek hosszú távon.

Elkészült a kirakós. Áthívták Jacky nagymamát, hogy csodálja meg az alkotást. Utána Jacky a konyhába vitte az unokáját, hogy adjon neki egy pohár tejet és egy sütit.

– Köszönök mindent, amit Jackért teszel – mondta George. – Te vagy a legcsodálatosabb keresztanya, aki valaha létezett a világon.

– Nekem ez nem áldozat, hanem öröm – felelte Maria.

Az idén múlt negyvenkilenc. Már sose lesznek saját gyerekei.

Chicagóban voltak unokahúgai és öccsei, de elsősorban Jacket halmozta el ki nem élt anyai szeretetével.

– Valamit mondanom kell neked – folytatta. – Valami fontosat.

– Felállt, becsukta a nappali szoba ajtaját. – Arról az autóbombáról, amelyet tegnapelőtt robbantottak fel Bejrútban.

– Rettenetes volt! – mondta George. – Nyolcvan halott, kétszáz sebesült, főleg nők!

– Nem az izraeliek robbantottak.

– Hanem?

– Mi.

– Most mi az ördögről beszélsz?

– Reagan elnök ellenterrorista akciója volt. Konkrétan libanoni állampolgárok hajtották végre, de a CIA képezte ki, pénzelte és irányította őket.

– Atyaúristen! De hiszen az elnököt a törvény kötelezi arra, hogy számot adjon a bizottságomnak a titkos akciókról!

– Szerintem a bizottságod elnökét és alelnökét tájékoztatta is.

– Ez iszonyú – mondta George. – Ennyire biztos vagy benne?

– A CIA egyik vezetőjétől hallottam. A Cég sok veteránja tiltakozott ellene, de hát az elnök akarta, és Bill Casey keresztülverte.

– Mi az isten ütött ezekbe? – kérdezte kétségbeesetten George.

– Tömeggyilkosságot követtek el!

– Mindenképpen véget akarnak vetni az emberrablásoknak, és úgy gondolják, hogy Fadlallah áll mögöttük. Őt próbálták kiiktatni.

– És elszúrták.

– Méghozzá rendesen.

– Ezt nem lehet elsumákolni.

– Én is így gondolom.

Bejött Jacky.

– Vissza lehet vinni a fiatalembert a mamájához.

– Máris. – George felállt. – Jól van – mondta Mariának. – Ezt majd elintézem.

– Kösz.

George beült az autóba a kisfiúval, és ráérősen elhajtott a külvárosi utcákon Verena házáig. Jasper Murray bronz Cadillace a piros Jaguar

mellett állt a felhajtón. Soha jobbkor, már amennyiben ez azt jelenti, hogy Jasper is itt van.

Verena fekete pólóban és kifakult farmerben nyitott ajtót, George bement, Verena elvitte Jacket fürödni. Jasper kijött a konyhából.

– Beszélhetek magával egy percet? – kérdezte George.

Jasper gyanakodva sandított rá, de azért azt mondta:

– Persze.

– Nem mennénk be a… – Kis híján azt mondta, hogy a dolgozószobámba, de az utolsó pillanatban helyesbített: – … a dolgozószobába?

– Oké.

Egy pillanatra elszorult a szíve, amikor meglátta a régi íróasztalán Jasper írógépét, és mellette a segédkönyveket, amelyekre egy újságírónak szüksége lehet. *Ki kicsoda Amerikában, Világatlasz, Pears Zsebenciklopédia, Amerikai politikai almanach.*

A dolgozószoba szűk helyiség volt, egyetlen karosszék fért el benne. Egyik férfinak sem akaródzott beülnie az íróasztalhoz. Némi kínos tétovázás után Jasper kihúzta az íróasztali széket, szembeállította a karosszékkel. Most már leültek.

George előadta, amit Mariától hallott, elhallgatva a nő nevét. De még beszéd közben is az motoszkált az agyában, hogy miért választotta a felesége inkább Jaspert, akit ő keménynek és kíméletlenül önzőnek talált. Ugyanezt megkérdezte már az anyjától is, aki azt felelte: „Jasper tévésztár, Verena apja filmsztár. Hét évig dolgozott Martin Luther King mellett, aki a polgárjogi mozgalom sztárja volt. Talán arra van szüksége, hogy az embere sztár legyen. Bár mit tudom én."

– Ez dinamit – mondta Jasper, amikor George befejezte. – Biztos a forrásában?

– Ugyanaz a forrás, amelyből a többi sztorit kapta. Tökéletesen megbízható.

– E szerint Reagan elnök tömeggyilkos.

– Igen – felelte George. – Tudom.

58. fejezet

Ugyanezen a vasárnapon, miközben Jacky, George, Maria és a kicsi Jack a templomban énekelték, hogy *Shall We Gather at the River,* Moszkvában meghalt Konsztantyin Csernyenko.

Moszkvai idő szerint este hét óra húsz perckor történt. Gyimka és Natalja otthon éppen bablevest vacsorázott a tizenöt éves Kátyával és a huszonegy éves, egyetemista Grisával. Fél nyolckor megszólalt a telefon. Nalalja vette föl. Amint beleszólt, hogy jó estét, Andrej, Gyimka azonnal tudta, mit fog hallani.

Csernyenko, aki tulajdonképpen egyfolytában haldokolt azóta, hogy tizenhárom hónapja megtették főtitkárnak, májzsugorral és tüdőtágulással került kórházba. Egész Moszkva türelmetlenül várta, hogy múljon már ki. Natalja lefizette Andrejt, a kórház egyik ápolóját, hogy abban a pillanatban hívja fel, amint Csernyenko utolsót lehel.

Az asszony letette a kagylót.

– Meghalt – mondta.

Ilyenkor lehetett reménykedni. Nem egészen három év alatt a harmadik fáradt, konzervatív, öreg vezető halálozott el. Ismét itt volt a lehetőség, hogy színre lép egy új, egy fiatalabb, hogy olyan országgá alakítsa át a Szovjetuniót, mint amilyet Gyimka szeretett volna a gyerekeinek és az unokáinak. Eddig már kétszer kellett csalódnia. Megtörténhet ez harmadszor is?

Eltolta a tányérját.

– Most lépnünk kell – mondta. – A következő pár órában dől el az utódlás.

Natalja bólogatott.

– Egyedül az számít, ki elnököl a Politikai Bizottság legközelebbi ülésén.

Igaza van, gondolta Gyimka. A Szovjetunióban így működnek a dolgok. Amint az egyik versenyző előretört, attól fogva senki sem fogadott a többi lóra.

Mihail Gorbacsov volt a másodtitkár, ennélfogva a néhai vezető hivatalos helyettese, noha kinevezését viharosan ellenezte a régi gárda. Ők a

hetvenegy éves, moszkvai városi párttitkárt, Viktor Grisint akarták, aki utálta a reformokat. Gorbacsov egyetlen szavazattal győzött.

Gyimka és Nalalja felállt az asztaltól, és átment a hálóba. Ezt a kérdést nem akarták megbeszélni a gyerekek előtt. Gyimka az ablaknál állva nézte Moszkva fényeit, Natalja az ágyon ült. Kevés idejük volt.

– Most, hogy Csernyenko meghalt, Gorbacsovval és Grisinnel együtt pontosan tíz rendes tagja van a Központi Bizottságnak. – A rendes tagok vagy teljes tagok jelentették a szovjethatalom legfelső körét. – Számításaim szerint pontosan kettéoszlanak: Gorbacsovnak is négy támogatója van, Grisinnek is.

– De nincsenek mind Moszkvában – mutatott rá Natalja. – Grisinnek két embere is hiányzik. Scserbickij az Egyesült Államokban van, Kunajev otthon, Kazahsztánban, ami repülővel is öt óra.

– Vorotnyikov, Gorbacsov támogatója pedig Jugoszláviában van.

– Akkor is három-kettes többségben vagyunk. Még pár óráig.

– Gorbacsovnak ma este össze kell hívnia a rendes tagokat. Majd azt fogom javasolni, mondja azt, hogy a temetést kell megbeszélniük. Ha egyszer ő hívja össze az ülést, elnökölhet is. És ha ezen elnökölt, magától értetődően ő fog elnökölni a jövőben is, azután pedig ő lesz a vezető.

Natalja elkomorodott.

– Igazad van, de én jobban szeretném lefixálni. Nem akarom, hogy a távollévők holnap iderepüljenek, és azt mondják, mindent újra meg kell vitatni, mert ők nem voltak itt.

– Nem tudom, mi mást tehetnénk – mondta Gyimka egy percnyi töprengés után.

Felhívta a házi telefonon Gorbacsovot, aki már értesült Csernyenko haláláról. Neki is voltak kémei. Egyetértett Gyimkával abban, hogy haladéktalanul össze kell hívni a Központi Bizottságot.

Gyimka és Natalja vastag télikabátba bújt, csizmát húzott, és elhajtott a Kremlbe.

Egy órával később gyülekezni kezdtek a Minisztertanács termében a Szovjetunió leghatalmasabb emberei. Gyimka még mindig nyugtalankodott. Gorbacsov frakciójának egy huszárvágásra lenne szüksége, amellyel végérvényesen megszerezhetné a főtitkári posztot.

Közvetlenül az ülés előtt beütött a derült égből a mennykő. Gorbacsov odament Viktor Grisinhez, legádázabb riválisához, és udvariasan megszólította:

– Viktor Vasziljevics, óhajt elnökölni a mai ülésen?

Gyimka, aki elég közel volt hozzájuk, hogy hallja, csak hápogott.

– Mit csinál ez? Előre beismeri a vereségét?

Ám a férje mellett álló Natalja diadalmasan mosolygott.

– Zseniális! – súgta. – Ha Grisint javasolják elnöknek, a többiek mindenképpen leszavazzák. Átvágás az egész. Csak doboz, ajándék nélkül.

Rövid gondolkodás után Grisin is ugyanerre a következtetésre jutott.

– Nem, elvtársam – mondta. – Magának kellene elnökölnie ezen az ülésen,

De hiszen Gorbacsov most hatástalanított egy csapdát, eszmélt rá növekvő örömmel Gyimka. Most, hogy Grisin visszautasította az elnökséget, nehéz lenne meggondolnia magát, és mégis követelnie a posztot másnap, amikor a támogatói megérkeznek. Ha bárki más előállna a javaslattal, nyugodtan le lehet szerelni azzal, hogy Grisin egyszer már nemet mondott. Ha netán ő maga tiltakozna, olyan színben tűnne fel, mint aki maga sem tudja, mit akar.

Tehát Gorbacsov lesz a Szovjetunió vezetője, állapította meg széles mosollyal Gyimka.

Pontosan ez történt.

A hazatérő Tánya alig várta, hogy elmondhassa Vaszilijnak, mit tervelt ki.

Többé-kevésbé együtt éltek két éve, de nem házasodtak össze, mert amint törvényesítették volna a kapcsolatukat, sose távozhattak volna együtt a Szovjetunióból. Márpedig mindenképpen el akartak menni innen. Egyelőre csapdában voltak. Tánya tovább írta a TASZSZ-nak a cikkeket, amelyek szolgaian követték a párt irányvonalát, Vaszilij a tévének írta a sorozatot, amelyben a KGB kaptafaállú héroszai tettek lóvá buta, szadista amerikai kémeket, és közben mindketten szerették volna kikiáltani a világnak, hogy Vaszilij nem más, mint Ivan Kuznyecov, az ünnepelt író, akinek a legújabb regénye, az *Aggok háza,* Brezsnyev, Andropov és Csernyenko országlásának gyilkos szatírája, jelenleg a legkelendőbb könyv Nyugaton. Vaszilij néha ugyan azt mondta, csak az a fő, hogy az egész világon megismerhették az

olvasók az igazságot a Szovjetunióról, ám a nő tudta, hogy büszkén vállalni akarja a munkásságát, ahelyett hogy félősen titkolná, mint egy perverziót.

Bár Tányában alig fért meg a lelkesedés, vette a fáradságot, és bekapcsolta a konyhában a rádiót, mielőtt megszólalt. Nem igazán hitte, hogy be lenne poloskázva a lakásuk, de így szokta meg, és fölösleges kockáztatni.

A hírfelolvasó éppen beszámolt Gorbacsov és felesége látogatásáról egy leningrádi farmervarrodában. Tánya figyelmét nem kerülte el az esemény jelentősége. A korábbi szovjet vezetők vasművekbe és hajógyárakba jártak. Gorbacsov a fogyasztási cikkeket tüntette ki a jelenlétével. Mindig mondogatta, hogy a szovjet konfekciónak is ugyanolyan jónak kellene lennie, mint a nyugatinak. Elődeinek ez még álmukban sem jutott volna eszükbe.

Mindenüvé elkísérte a felesége. Az egykori főtitkárok hitveseitől eltérően Raisza nem puszta függelék volt, hanem csinos és elegáns, mint az amerikai First Lady. Ráadásul eszes is volt: egyetemen tanított, amíg a férjéből főtitkár nem lett.

Ez nagyon biztató, de alig több jelképnél, gondolta Tánya. Minden a Nyugaton múlik. Ha a németek és az amerikaiak elismerik, hogy a Szovjetunióban megindult a liberalizálódás, és igyekeznek előmozdítani a folyamatot, Gorbacsov elérhet valamit. De ha a bonni és washingtoni héják a gyengeség jelét látják benne, és fenyegetően vagy támadóan viselkednek, a szovjet elit visszavonul a dogmatikus kommunizmus és a fegyverkezési verseny csigaházába, Gorbacsov pedig csatlakozhat Kosziginhez és Hruscsovhoz a megbukott szovjet reformerek temetőjében.

– Nápolyban konferencia lesz filmíróknak – mondta Vaszilijnak, a háttérben gurgulázó rádió hangfüggönye alatt.

– Aha! – Vaszilijnak nem kellett ennél több magyarázat. Nápolyban kommunista önkormányzat volt.

– A szocialista országokból is meg akarják hívni az írókat, így bizonyítva Hollywoodnak, hogy nem csak ott készülnek tévéjátékok – mondta a nő.

– Hát persze.

– A Szovjetunióban te vagy a legnépszerűbb tévés filmíró. Ki kéne menned.

– Azt az írószövetség dönti el, hogy ki lesz a szerencsés.

– Nyilvánvalóan a KGB tanácsára.

– Szerinted van esélyem?
– Pályázd meg, én meg majd beszélek Gyimkával, hogy szóljon egy szót az érdekedben.
– Te is tudsz jönni?
– Megkérem Danyiilt, hogy engem küldjön ki tudósítónak.
– Akkor mindketten kint leszünk a szabad világban.
– Igen.
– És utána mi lesz?
– Még nem dolgoztam ki a részleteket, de elvben ez a könnyebb része. A szállodánkból felhívjuk Anna Murrayt Londonban. Amint meghallja, hogy Olaszországban vagyunk, felugrik az első repülőgépre. Lerázzuk a KGB-s kullancsainkat, és elmegyünk vele Rómába. Ott Anna közhírré teszi, hogy Ivan Kuznyecov nem más, mint Vaszilij Jenkov, aki a barátnőjével együtt politikai menedékjogot kér Nagy-Britanniában.
Vaszilij hallgatott.
– Szerinted lehet ez így? – kérdezte végül, majdnem olyan hangon, mint egy mesét hallgató gyerek.
Tanya megfogta a kezét.
– Nem tudom – mondta de meg akarom próbálni.

Gyimkának most már nagy irodája volt a Kremlben. Volt benne egy széles íróasztal két telefonnal, egy kis tárgyalóasztal és két pamlag a kandalló előtt. A falat egy híres festmény, a *Mozgósítás Jugyenyics ellen a Putyilov gépgyárban* reprodukciója díszítette.
Vendége Bíró Frigyes volt, a magyar kormány reformpárti minisztere. Két-három évvel lehetett idősebb Gyimkánál, mégis riadtnak tűnt, amikor a pamlagon ülve egy pohár vizet kért a titkárnőtől.
– Azért vagyok itt, hogy megmossák a fejemet? –érdeklődött kínos mosollyal.
– Miért kérdezi?
– Ahhoz a csoporthoz tartozom, amely szerint Magyarországon a kommunizmus beleragadt a kátyúba. Nem titok.
– Nem óhajtom megmosni a fejét, sem ezért, se másért.
– Akkor megdicsér?
– Azt sem. Feltételezem, hogy önből és a barátaiból áll fel az új magyar

kormány, mihelyt Kádár János meghal vagy lemond, és sok szerencsét kívánok hozzá, de nem is azért kérettem, hogy ezt elmondjam.

Bíró úgy tette le a poharat, hogy nem is ivott a vízből.

– Most már komolyan félek.

– Akkor hadd oszlassam el a félelmét. Gorbacsov legfontosabb célja, hogy a fogyasztási cikkek termelésének növelésével csökkentse a katonai kiadásokat.

– Jó terv – felelte óvatosan Bíró. – Magyarországon sokan szeretnék ugyanezt.

– Csak az a problémánk, hogy nem működik. Pontosabban, nem működik elég gyorsan, ami gyakorlatilag ugyanaz. A Szovjetunió tönkrement, becsődölt, kész. A válság közvetlen oka a kőolaj árának csökkenése, de a nagyobb probléma az, hogy a tervgazdaság alulteljesít, és ebbe az ország belerokkan. A baj sokkal súlyosabb annál, hogy több farmerrel és a rakétagyártás lemondásával orvosolni lehessen.

– Mi a megoldás?

– Be fogjuk szüntetni a maguk segélyezését.

– Magyarországét?

– Egész Kelet-Európától. Maguk sose fizettek meg az életszínvonalukért. Mi finanszírozzuk azzal, hogy mélyen áron alul adunk el maguknak kőolajat és más nyersanyagokat, illetve megvásároljuk a vacak könnyűipari termékeiket, amelyek senkinek sem kellenek.

– Ez természetesen igaz – hagyta rá Bíró –, viszont ez az egyetlen módja annak, hogy befogjuk a nép száját, és a kommunista párt megőrizhesse a hatalmát. Ha csökken az életszínvonal, az emberek hamarosan firtatni kezdik, hogy mi értelme kommunistáknak lenniük.

– Tudom.

– Akkor mégis mit kellene csinálnunk?

Gyimka egykedvűen vállat vont.

– A maguk dolga, nem az enyém.

– A miénk? – hitetlenkedett Bíró. – Mi a francról beszél?

– Arról, hogy maguknak kell kitalálni a megoldást.

– És ha Moszkvának nem tetszik a megoldásunk?

– Az nem érdekes – felelte Gyimka. – Mostantól a maguk urai.

– Azt akarja mondani, hogy ezzel vége Kelet-Európa szovjet uralmának,

és függetlenek vagyunk? – kérdezte gúnyosan Bíró.

– Pontosan.

Bíró szúrósan nézett rá, majd annyit mondott:

– Nem hiszek magának.

Tánya és Vaszilij bement a kórházba, hogy meglátogassák Zoja nénit, a fizikust. Zoja hetvennégy éves volt, és mellrákban szenvedett. Tábornok feleségeként járt neki a külön szoba, ahova kettesével engedték be a látogatókat, így Tánya és Vaszilij más rokonokkal együtt a folyosón várakozott.

Egy idő után kijött Vologya bácsi. Fia, a harminckilenc éves Kotya vezette a karjánál fogva. Az erős férfi, a többszörösen kitüntetett háborús hős olyan gyámoltalan lett, akár egy gyerek, és vigasztalhatatlanul zokogott könnyektől lucskos zsebkendőjébe. Negyven éve voltak házasok.

Utánuk Tánya ment be az unokahúgával, Galinával, Zoja és Vologya lányával. Valósággal sokkolta a nagynénje külseje. Zoja, aki még a hatvanas éveiben is olyan gyönyörű volt, hogy megfordultak utána a férfiak, csontvázzá fogyott, szinte egy szál haja se maradt, és már csak napjai vagy talán csak órái voltak hátra. Sodródott ide-oda az álom és az ébrenlét határán, de nem látszott rajta, hogy szenvedne. Tánya szerint teletömték morfiummal.

– Vologya elment Amerikába a háború után, amikor ki kellett derítenie, hogy csinálták a hirosimai atombombát – mondta Zoja a drog derűs nemtörődömségével. Tánya figyelmeztetni akarta, hogy ne beszéljen többet, aztán úgy döntött, hogy ezek a titkok már úgysem számítanak senkinek. – Hozott magával egy Sears Roebuck katalógust – folytatta a beteg, és elmosolyodott az emléktől. – Tele volt gyönyörű dolgokkal, amelyeket bármelyik amerikai megvásárolhat. Ruhák, biciklik, lemezek, meleg gyerekkabátok, még traktorok is a parasztoknak. Nem hittem volna el – propagandának vettem volna –, de Vologya járt ott, és tudta, hogy igaz. Azóta is egyfolytában el akartam menni Amerikába. Csak hogy lássam. Csak hogy megnézzem azt a bőséget. Hát most már nemigen megyek. – Ismét behunyta a szemét.

– Na, mindegy – mormolta, és megint elaludt.

Tánya és Galina pár perc múlva kijött, átadva a helyet az ágy mellett két

unokának.

Megjött Gyimka, csatlakozott a folyosón várakozó csoporthoz. Félrevonta Tányát és Vaszilijt.

– Javasoltalak a nápolyi konferenciára – mondta halkan Vaszilijnak.

– Köszönöm…

– Ne köszönd. Nem sikerült. Ma volt egy eszmecserém azzal az undorító Jevgenyij Filipovval, mert mostanában ő dönt ezekben a dolgokban. Tudja, hogy 1961-ben Szibériába küldtek felforgató tevékenységért.

– De hát Vaszilijt rehabilitálták! – szólt közbe Tánya.

– Filipov azt is tudja. A rehabilitáció az egy dolog, de külföldre menni más. Szó sem lehet róla. – Megérintette Tánya karját. – Igazán sajnálom, testvér.

– Szóval itt ragadtunk! – összegezte Tánya.

– Egy röplap egy felolvasáson, negyedszázaddal ezelőtt, és még mindig büntetnek – mondta keserűen Vaszilij. – Folyton azzal hitegetjük magunkat, hogy a hazánk változik, de igazából szó sincs róla.

– Ugyanúgy nem fogjuk látni a nagyvilágot, mint Zoja néni – tette hozzá Tánya.

– Még ne adjátok fel – mondta Gyimka.

Tizedik rész

A FAL

1988-1989

59. fejezet

1988 őszén Jasper Murrayt kirúgták.

Nem csodálkozott rajta. Washingtonban megváltozott a légkör. Reagan elnök népszerű maradt, noha sokkal súlyosabb bűnöket követett el azoknál, amelyekbe Nixon belebukott: terroristákat pénzelt Nicaraguában, fegyvereket cserélt túszokra Iránban, szétmarcangolt hullákat csinált nőkből és gyerekekből a bejrúti utcákon. Úgy nézett ki, hogy Reagan cinkosa, George H. W. Bush lesz a következő elnök. Valamilyen okból – Jasper nem értette, hogy történhetett ez – azok, akik rábizonyították az elnökre, hogy csaló és hazug, már nem számítottak hősnek, mint a hetvenes években, hanem illojálisnak, sőt Amerika-ellenesnek tekintették őket. Így hát nem lepődött meg, viszont mélységesen meg volt sértve. Húsz éve lett a munkatársa a *This Daynek,* segített óriási tekintélyű hírműsorrá tenni. Ezzel, hogy most kirúgták, mintha egy élet munkáját tették volna semmissé. A gavalléros végkielégítés egy cseppet sem enyhítette a fájdalmat.

Valószínűleg nem kellett volna bedobnia azt az aranyköpést Reaganről az utolsó adása végén. Már búcsút vett a hallgatóságtól, de még hozzátette:

– Ne feledjék: ha az elnök azt mondja, hogy esik, és olyan, de olyan őszintének látszik közben… azért maguk csak nézzenek ki az ablakon, pusztán a biztonság kedvéért. – Frank Lindeman őrjöngött.

Kollégái búcsúbulit rendeztek neki az Old Ebbitt Grillben, ahova washingtoni bennfentesek jártak. Késő este a bárpultnak dőlő Jasper tartott egy sebzett, szomorú és dacos beszédet.

– Szeretem ezt az országot. Már akkor megszerettem, amikor először jártam itt 1963-ban. Azért szeretem, mert szabad. Anyám elmenekült Hitler Németországából, de a rokonainak nem sikerült. Hitlernek első dolga volt elfoglalni és a kormány lakájává tenni a sajtót. Lenin ugyanezt csinálta. – Akkor már volt benne pár pohár bor, és ez a szokottnál őszintébbé tette. – Amerika azért szabad, mert vannak tiszteletlen újságjai és tévéműsorai, amelyek leleplezik és megszégyenítik az elnököket, akik seggbe kúrják az alkotmányt. – Fölemelte a poharát. – Igyunk a szabad sajtóra, igyunk a tiszteletlenségre, és Isten áldja Amerikát!

Másnap Suzy Cannon, aki mindig boldogan rúgott bele földre került emberekbe, hosszú és vitriolos jellemrajzot közölt Jasperről, amelyben sikerült azt sejtetnie, hogy úgy vietnami katonai szolgálata, mint amerikai honosítása csak kétségbeesett kísérlet volt az Egyesült Államok iránti ádáz gyűlöletének álcázására, továbbá úgy festette le, mint kíméletlen szexuális ragadozót, aki ugyanúgy rabolta el George Jakestől Verenát, mint Cam Dewartól Evie Williamset a hatvanas években.

Ennek eredményeként Jasper nehezen talált munkát. Többheti próbálkozás után egy másik hálózat végre kínált neki egy külföldi tudósítói állást – Bonnban.

– Ennél azért fixen többre vagy képes – mondta Verena. Nem volt ideje lúzerekre.

– Egyetlen hálózat sem vesz föl műsorvezetőnek.

Ez késő este történt a nappaliban. Most nézték meg a híreket, és lefekvéshez készültek.

– De hogy Németország? – fintorgott Verena. – Az nem egy mazsolának való, aki most mászik fölfelé a létrán?

– Nem szükségszerűen. Kelet-Európa forrong. Érdekes sztorik jöhetnek még onnan az elkövetkező” egy-két évben.

Ennyivel nem úszhatta meg.

– Vannak jobb melók – mondta Verena. – Nem kínált meg a *The Washington Post* önálló rovatvezetőd állással?

– Világéletemben a tévének dolgoztam.

– Nem is jelentkeztél a helyi tévéknél! – vitatkozott a nő. – Pedig lehetnél nagy hal a kis tóban.

– Azt nem tehetem. Olyan lennék, mint egy levitézlett alak a leszálló ágban. – Olyan megalázó kilátás volt, hogy összeborzongott. – Azt nem teszem.

Verena kihívóan nézett rá.

– Hát, engem pedig ne kérj, hogy elkísérjelek Németországba.

Jasper számított erre, de így is meghökkentette ez a nyers elszántság.

– Miért nem?

– Te beszélsz németül, én nem.

Jasper nem beszélt túl jól németül, de nem ez volt a legjobb érve.

– Akkor épp hogy kaland lenne – mondta.

– Térj már észre – mondta gorombán Verena. – Van egy fiam.
– Kaland lenne Jacknek is. Kétnyelvűnek nőhetne fel.
– George bírósághoz fordulna, ha ki akarnám vinni Jacket az országból. Közös gyermekfelügyeletben egyeztünk meg. Egyébként sem csinálnám. Jacknek szüksége van az apjára és a nagyanyjára. És mi lenne a munkámmal? Sikeres vagyok, Jasper. Tizenkét embernek adok kenyeret, tizenkét liberális lobbistának. Nem kérheted komolyan, hogy ezt adjam fel.
– Hát akkor az ünnepeken járhatnék haza.
– Most viccelsz? Miféle kapcsolat lenne az? Mennyi ideig tartana, hogy egy szőke copfos, dundi rajnai sellővel gyűrd össze a lepedőt?
Az igaz, hogy Jaspernek szokása volt fűvel-fával lefeküdni, de Verenát sosem csalta meg. Kibírhatatlan gondolat volt, hogy elveszítheti.
– Tudok én hűséges lenni – mondta kétségbeesetten.
Verena látta, mennyire el van keseredve.
– Ez megható, Jasper – mondta szelídebben. – Elhiszem, hogy még komolyan is gondolod. De én tudom, milyen vagy, és te is tudod, milyen vagyok. Egyikünk se bírná túl sokáig a cölibátust.
– Figyelj már rám! – könyörgött. – Az egész amerikai tévében tudják, hogy állást keresek, és ezt az egyet ajánlották. Nem érted? Sarokba szorítottak! Nincs választásom!
– Megértem, és sajnállak is, de realistának kell lennünk.
Jasper rosszabbnak találta az együttérzését, mint a megvetését.
– Különben sem tart ez örökké – mondta konokul.
– Nem-e?
– Ó, nem. Visszatérek én még.
– Bonnban?
– Több európai sztori lesz főhír az amerikai tévében, mint valaha. Csak figyeld meg.
Verena elszomorodott.
– A francba, te tényleg elmész.
– Már megmondtam. Muszáj.
– Hát – sajnálkozott a nő – azt ne várd, hogy itt leszek, amikor visszajössz.

Jasper még sose járt Budapesten. Mindig a Nyugat foglalkoztatta, azon

belül is Amerika érdekelte a legjobban. Magyarország csak úgy belemosódott a vasfüggöny mögötti szürkeségbe. Ám 1988-ban, amikorra becsődölt az egész nemzetgazdaság, valami döbbenetes történt itt. Fiatal reform kommunisták szűk köre magához ragadta az ország kormányrúdját, és egyikük, Németh Miklós lett a miniszterelnök, aki egyéb intézkedések között megnyitotta a tőzsdét.

Jasper nem győzött ámulni.

Grósz Károly, az MSZMP rosszképű első titkára mindössze hat hónapja nyilatkozta a *Newsweak-nek,* hogy Magyarországon a többpárti demokrácia „történelmi lehetetlenség”. Németh viszont becikkelyeztette a törvényt, amely engedélyezte a független politikai „klubok” létrehozását.

Nagy sztori volt. De maradandóak lesznek-e a változások? Vagy Moszkva megpuccsolja őket?

Januári hóviharban repült Budapestre. A Duna partján vastag hópaplan borult a hatalmas Parlament neogótikus tornyaira. Jasper ebben az épületben találkozott Németh Miklóssal.

Rebecca segítségével szervezte meg az interjút, akivel még sose találkozott, de hallott róla Dave Williamstől és Walli Francktól, és azonnal megkereste, ahogy Bonnba érkezett. Rebecca állt még a legközelebb ahhoz, hogy német kapcsolatnak lehessen nevezni. Fontos szerepet töltött be a Külügyminisztériumban, ráadásul jó barátja – Jasper szerint talán a szeretője – volt Bíró Frigyesnek, Németh Miklós tanácsadójának. Bíró eszközölte ki az interjút, ő fogadta Jaspert Budapesten, és kalauzolta el az átjárók és folyosók útvesztőjében a miniszterelnök irodájáig.

Az alig negyvenegy éves Németh alacsony ember volt. Sűrű, barna haja a homlokába hullott, az arcán látszott, hogy okos és határozott, de a vonásain átütött a nyugtalanság. Az interjúhoz beült egy hatalmas tölgyfa asztal mögé, és körülvette magát tanácsadókkal. Kétségtelenül tisztában volt vele, hogy most nemcsak Jasperhez beszól, de az Egyesült Államok kormányához is – és hogy Moszkva is figyelni fogja az interjút.

Többnyire kiszámítható közhelyeket használt, ahogy a miniszter-elnökök szokták. Nehéz idők várnak ránk, de hosszú távon épp ettől lesz erősebb az ország. Blab-bla, gondolta Jasper. Ennél jobbra volt szüksége.

Megkérdezte, lesznek-e valaha legális politikai pártok az új „klubokból”.

Németh keményen a szeme közé nézett, és azt felelte határozott, erős

hangon:

– Ez az egyik legfontosabb célunk.

Jasper nem mutatta a meghökkenését. A vasfüggöny mögött egyetlen országban sem voltak még független politikai pártok. Komolyan gondolja ezt Németh?

Megkérdezte, hogy a kommunista párt lemond-e valaha is a „vezető szerepéről” a magyar társadalomban.

Németh megint szúrósan nézett rá.

– El tudom képzelni, hogy két éven belül nem a Politikai Bizottságból kerül ki a miniszterelnök – mondta.

Jasper száján majdnem kicsúszott, hogy *Jézus Mária!*

Ha már belelendült, ideje föltenni a nagy kérdést.

– Közbeavatkozhatnak a szovjetek, hogy megállítsák ezeket a változásokat? Úgy, ahogy 1956-ban tették?

Ugyanaz a tekintet, immár harmadjára.

– Gorbacsov levette a fedőt egy főzőüstről – mondta lassan, tagoltan, majd hozzátette: – Fájhat a kicsapó gőz, de a változások feltartóztathatatlanok.

Jasper tudta, hogy megvan Európából az első nagy sztorija.

Pár nappal később Rebecca társaságában, videóról nézte a riportját, abban a formában, ahogy az amerikai tévében lement. Rebecca ötven-egynéhány éves, higgadt, önérzetes asszony volt, barátságos, de parancsoló jelenség.

– Igen, úgy látom, Németh komolyan gondolja minden egyes szavát – felelte Jasper kérdésére.

Jasper a Parlament előtt állva fejezte be a riportot, hogy a hópelyhek megüljenek a haján.

– A föld keményre fagyott ebben a kelet-európai országban – mondta a kamerának –, de mint mindig, a föld alatt már csírázik a tavaszi zsendülő vetés. A magyar nép egyértelműen változást akar, csakhogy engedik-e neki moszkvai urai? Németh Miklós hite szerint új, türelmesebb szelek fújnak a Kremlben. Csak az idő” dönti el, hogy igaza van-e.

Jasper ezzel kijelentkezett, ám megdöbbenésére azt kellett látnia, hogy az interjújához egy másik klipet is hozzácsaptak, amelyben James Bakernek, a

frissen beiktatott George H. W. Bush elnök belügyminiszterének szóvivője beszélt egy láthatatlan riporterhez:

– Nem szabad hinni a kommunizmus színleges felpuhulásának – mondta a szóvivő. – A szovjetek azt akarják, hogy az Egyesült Államok lazítson az éberségen. Nem kétséges, hogy a Kreml azonnal beavatkozik Kelet-Európában, amint fenyegetve érzi magát. Jelenleg arra van szükség, hogy fokozzuk a NATO elrettentő nukleáris potenciálját.

– Jóságos ég! – mondta Rebecca. – Melyik bolygón élnek ezek?

Tánya Dvorkina 1989 februárjában tért vissza Varsóba.

Nem szívesen hagyta ott Vaszilijt Moszkvában, főleg azért, mert tudta, hogy hiányozni fog neki, meg azért sem, mert még mindig motoszkált benne az aggodalom, hogy egymásnak adják majd nála a kilincset az ágyba való tizenévesek. Bár nem igazán hitte, hogy így lenne. Annak az időnek vége. De akkor is…

Ám Varsó fantasztikus megbízás volt. Lengyelország forrongott, a Szolidaritás valamilyen módon feltámadt halottaiból. Jaruzelski tábornok, a diktátor, aki csak hét éve fojtotta meg a szabadságot, megszegve minden ígéretet és eltaposva a szabad szakszervezetet, kétségbeesésében hajlandó volt kerékasztalhoz ülni az ellenzéki csoportokkal.

Tánya véleménye szerint nem Jaruzelski változott meg, hanem a Kreml. Jaruzelski ugyanaz a vén zsarnok maradt, csak már nem bízhatott a szovjet támogatásban. Gyimka szerint azt mondták neki, hogy Lengyelországnak önállóan, szovjet segítség nélkül kell megoldania a problémáit. Amikor Mihail Gorbacsov először mondta ezt, Jaruzelski nem hitt neki. Egyetlen kelet-európai vezető sem hitte el. Három éve történt, de csak mostanára kezdték felfogni az üzenetet.

Tánya nem tudta, mi fog történni. Senki sem tudta. Soha életében nem hallott ennyit beszélni változásról, reformokról, szabadságról. Csakhogy a kelet-európai országok még mindig tagjai voltak a Varsói Szerződésnek. Eljön-e a nap, amikor ő és Vaszilij feltárhatják a titkukat, és kikiálthatják a világnak, kicsoda valójában Ivan Kuznyecov? A múltban az ilyen reményeket mindig szétlapította a szovjet tankok hernyótalpa.

Alighogy megérkezett Varsóba, Danuta Gorska meghívta magukhoz vacsorára.

Tányának, ahogy becsengetett, eszébe jutott az a perc, amikor legutóbb látta Danutát. Ebből a lakásból vonszolták ki a ZOMO terepruhás verőemberei azon a hét évvel ezelőtti éjszakán, amikor Jaruzelski bevezette a statáriumot.

Danuta nyitott ajtót. A haja most is óriási volt, a szája fülig ért. Megölelgette Tányát, azután bevezette az apró lakás nappalijába. A férje, Marek éppen felbontott egy palack magyar rizlinget, az asztalra már kikészítettek egy tálcán falatnyi kolbászkákat és egy kis üveg mustárt.

– Tizennyolc hónapot ültem – újságolta Danuta. – Azt hiszem, azért engedtek ki, mert lázítottam a többi őrizetest. – Hátraszegte a fejét, és hahotázott.

Tánya csodálta a bátorságát. Ha leszbikus lennék, gondolta, bele tudnék szeretni Danutába. Férfiban is csak a bátrakat szerette.

– Most pedig ott ülök a kerékasztalnál – folytatta Danuta. – Mindennap, reggeltől estig.

– Csakugyan kerek?

– Igen és óriási. Elméletben senki sem vezeti, de igazából Lech Walesa elnököl.

Tánya csak ámult. Egy iskolázatlan villanyszerelő irányítja a vitákat Lengyelország jövőjéről! Nem erről álmodott az ő nagyapja, Grigorij Peskov, a bolsevik gyári munkás? Csak hát Walesa kommunistaellenes. Ebből a szempontból még jó is, hogy Grigorij nagyapó nem érte meg ezt a történelmi grimaszt. Talán még a szíve is megszakadt volna tőle.

– Kisül valami ebből a kerékasztalból? – kérdezte.

– Trükk ez – vágott a felesége elé Marek. – Jaruzelski az ellenzéket akarja megnyomorítani ezzel, hogy kooptálja őket a kormányba anélkül, hogy változtatna a rendszeren. Ezzel a stratégiával akar hatalmon maradni.

– Mareknek valószínűleg igaza van – szólt Danuta. – Csakhogy a trükk nem fog működni, mert mi független szakszervezeteket, szabad sajtót és igazi választásokat követelünk.

Tánya megdöbbent.

– Jaruzelski valóban tárgyal a szabad választásokról? – Lengyelországban már tartottak egy kamu választást, amelyben egyedül a kommunisták és szövetségeseik állíthattak jelölteket.

– A tárgyalások újra és újra megszakadnak, de Jaruzelskinek le kell

állítania a sztrájkokat, úgyhogy ismét összehívja a kerekasztalt, és mi ismét követeljük a választásokat.

– Miért sztrájkolnak? – kérdezte Tánya. – Mármint alapvetően.

Marek ismét közbevágott:

– Tudod, mit mondanak az emberek? „Negyvenöt évi kommunizmus után még mindig nincs vécépapír!” Szegények vagyunk! A kommunizmus nem működik.

– Mareknek igaza van – vette vissza a szót Danuta. – Pár hete egy varsói üzlet bejelentette, hogy a legközelebbi hétfőn elfogad előleget tévékészülékekre. Megjegyzem, egy fia tévéje sem volt, csak remélte, hogy esetleg kap. Az előtte való pénteken elkezdtek sorba állni az emberek. Hétfőn reggelre tizenöt ezren voltak – csak azért, hogy felvetessék a nevüket egy listára!

Danuta kiment a konyhába. Asztalra került egy tál jó illatú *zupa ogórkowa,* a savanykás uborkaleves, amelyet Tánya nagyon szeretett.

– Lesznek igazi választások? – kérdezte falás közben.

– Nem – mondta Marek.

– Talán – vélte Danuta. – A legújabb javaslat szerint a mandátumok háromnegyedét fenntartják a kommunista pártnak, a maradékra szabad választást írnak ki.

– Szóval ugyanolyan kamu választás lesz – állapította meg Marek.

– De még ez is jobb a mostaninál – vitatkozott Danuta. – Te nem értesz egyet, Tánya?

– Hát, nem tudom – felelte ő.

Még nem kezdődött el az olvadás, Moszkvát továbbra is hólepel födte, amikor az új magyar miniszterelnök látogatást tett Mihail Gorbacsovnál.

Jevgenyij Filipov tudta, hogy Németh Miklós jön, és pár perccel a megbeszélés előtt elkapta Gyimkát a folyosón.

– Le kell állítani ezt az ostobaságot! – követelte.

Gyimka megfigyelte, hogy Filipov mostanában napról napra idegesebb. Szürke haja fésületlen volt, és mindenüvé rohant. Már túl volt a hatvanon, és az arcára végleg ráfagyott a sok évtizedes rosszallás. Trottyos nadrágja és rövidre nyírt haja viszont ismét divatba jött Nyugaton: az ottani kölykök retrónak hívták.

Filipov gyűlölte Gorbacsovot. A főtitkár megtestesített mindent, ami ellen Filipov egész életében harcolt. Szigorú pártfegyelem helyett föllazította a szabályokat, az egyéni kezdeményezést pártolta a központi irányítással szemben, és inkább akart békét a Nyugattal, semmint háborúzzon az imperialistákkal. Gyimka majdhogynem megsajnálta, amiért egy vesztésre álló ügyre pocsékolta el az életét.

Õ legalábbis reménykedett, hogy az ügy vesztésre áll. Mert a harc még nem dőlt el.

– Tulajdonképpen miféle ostobaságról beszélünk? – kérdezte fáradtan.

– Független politikai pártokról! – Filipov úgy mondta ezt, mint valami trágárságot. – A magyarok veszélyes tendenciát indítottak el! Jaruzelski most ugyanarról beszél Lengyelországban. Jaruzelski!

Gyimka megértette Filipov hitetlenkedését. Valóban elképesztő, hogy a lengyel diktátor arról beszél, hogy a Szolidaritást be kell vonni az ország jövőjének alakításába, és a pártoknak nyugati stílusú választásokon kell megméretkezniük.

És Filipov még nem is tudott mindent, ám Gyimka igen, mert a nővére, akit Varsóba akkreditáltak a TASZSZ-tól, pontos információkat küldött neki. Jaruzelski sarokba szorult, a Szolidaritás pedig nem engedett. Nemcsak emlegették, de tervezték is a választásokat.

Ezt akarta megakadályozni a Kreml dogmatikusaival karöltve Filipov.

– Ezek a fejlemények rendkívül veszélyesek! – mondta. – Ajtót nyitnak az ellenforradalmi és revizionista tendenciáknak. Mi értelme ennek?

– Az, hogy már nincs pénzünk, amiből fizessük a csatlósainkat…

– Nekünk nincsenek csatlósaink! Nekünk szövetségeseink vannak!

– Akármik is, nem hajlandók azt tenni, amit mondunk, ha nem tudunk fizetni azért, hogy szót fogadjanak.

– Valamikor volt hadseregünk, hogy megvédjük a kommunizmust, de már nincs!

Ebben a túlzásban volt némi igazság. Gorbacsov bejelentette, hogy negyedmillió szovjet katonát és tízezer tankot von ki Kelet-Európából, ami jelentős megtakarítást, ugyanakkor békülékeny gesztust jelentett.

– Nem engedhetünk meg magunknak ekkora hadsereget – érvelt Gyimka.

Ettől Filipov úgy felháborodott, hogy a gutaütés kerülgette.

– Hát maga nem látja, hogy amiről beszél, az a végét jelenti mindennek,

amiért 1917 óta dolgozunk?

– Hruscsov azt mondta, húsz évbe telik, hogy gazdaságilag és katonailag utolérjük az amerikaiakat. Azóta huszonnyolc év telt el, és jobban le vagyunk maradva, mint 1961-ben. Mit akar maga megőrizni, Jevgenyij Davidovics?

–A Szovjetuniót! Mit képzel, mit gondolnak az amerikaiak, amikor leépítjük a hadseregünket, és engedélyezzük a revizionizmus beszivárgását szövetségeseink soraiba? Titokban nevetnek rajtunk.

Bush elnök hidegháborús uszító, aki meg akar dönteni minket! Ne áltassa magát!

– Nem értek egyet – felelte Gyimka. – Minél több fegyverzetet szerelünk le, annál kevesebb okuk lesz az amerikaiaknak, hogy növeljék a nukleáris arzenáljukat.

– Remélem, igaza lesz – mondta Filipov. – Mindnyájunk érdekében. – Azzal elment.

Gyimka is remélte, hogy igaza van. Filipov rámutatott Gorbacsov stratégiájának hibájára: arra alapozott, hogy Bush elnök ésszerűen viselkedik. Ha az amerikaiak hasonló lépésekkel válaszolnak a szovjet leszerelésre, Gorbacsovnak meglesz az elégtétele, és a riválisai lebőgnek. De ha Bush nem reagál – sőt, ami még rosszabb, növeli a katonai kiadásokat –, akkor Gorbacsov látszik majd ostobának. Akkor pedig aláaknázzák, és az ellenlábasai megragadhatják az alkalmat, hogy megbuktassák, és visszatérjenek a szuperhatalmak szembenállásának régi szép idejéhez.

Gyimka bement a főtitkári hivatal előszobájába. Nagyon várta, hogy találkozhasson a magyar miniszterelnökkel. Magyarországon izgalmas dolgok történtek. Azt is szerette volna hallani, mit mond Gorbacsov Némethnek.

A szovjet vezetőt nem lehetett kiszámítani. Egész életében kommunista volt, mégse akarta ráerőltetni másokra a kommunizmust. Stratégiája egyszerű volt: *glasznoszty* és *peresztrojka,* nyitottság és átépítés. A taktikája már kevésbé volt átlátható: konkrét esetekben nem lehetett tudni, merre lép. Gyimkának így örökös készenlétben kellett lennie.

Gorbacsov nem volt túl szívélyes. A magyar miniszterelnök egy órát kért, de csak húsz percet ajánlottak neki. Nehéz megbeszélés lehet.

Némethet Bíró Frigyes kísérte, akit Gyimka már ismert. Gorbacsov

titkára azonnal bevezette őket a tágas irodába, egy magas mennyezetű, kazettákra osztott falú, vajsárgára festett szobába. Gorbacsov modern, feketére pácolt íróasztalánál ült, amelyen semmi sem volt egy telefonon és egy lámpán kívül. A látogatók elegáns, fekete bőrszékekben foglaltak helyet. Minden a korszerűséget jelképezte.

Németh néhány udvarias fordulat után a tárgyra tért. Azt mondta, hogy ki akarja írni a szabad választásokat, márpedig ha szabadon lehet választani, elképzelhető, hogy nem kommunistákat választanak be a kormányba. Mit szólna ehhez Moszkva?

Gorbacsov elvörösödött, tar koponyáján sötétebb lett a bíbor lángfolt.

– A helyes út a visszatérés a leninizmus gyökereihez – jelentette ki.

Ez nem sokat mondott. Mindenki, aki változtatni próbált a Szovjetunión, azt állította, hogy a leninizmus gyökereihez tér vissza.

– A kommunizmus ismét rátalálhat az útjára, ha visszatér a Sztálin előtti időkhöz – folytatta Gorbacsov.

– Nem, nem találhat rá – mondta nyíltan Németh

– Egyedül a párt hozhat létre egy igazságos társadalmat. Ezt nem lehet a véletlenre bízni.

– Nem értünk egyet. – Németh betegesen elsápadt, a hangja reszketett. Olyan volt, mint egy bíboros, aki ellentmond a pápának. – Fel kell tennem önnek egy kérdést. Ha választást tartunk, és a Magyar Szocialista Munkáspártot (hol volt már akkor a KP) kiszavazzák a hatalomból, közbeavatkozik-e katonai erővel a Szovjetunió úgy, ahogy 1956-ban tette?

Halálos csönd lett a szobában. Még Gyimka sem tudta, mit válaszol a főtitkár.

Azután Gorbacsov egyetlen szót mondott:

– *Nyet*.

Németh olyan arcot vágott, mint akinek a halálos ítéletét visszavonták.

De Gorbacsov még hozzátette.

– Legalábbis addig nem, amíg én ülök ebben a székben.

Németh fölnevetett. Nem tudta elképzelni, hogy Gorbacsovot a lemondatás veszélye fenyegetné.

Pedig tévedett. A Kreml mindig egységfrontot mutatott a világnak, de sose volt olyan összetartó, mint színlelte. A kívülállóknak fogalmuk sem volt arról, milyen gyenge a főtitkár fogása a kormányon. Németh beérte azzal,

hogy megismerhette Gorbacsov személyes véleményét. Ám Gyimka ismerte a helyzetet.

De Németh még nem végzett. Óriási engedményre bírta rá Gorbacsovot, ígéretet kapott, hogy a Szovjetunió nem avatkozik közbe, ha Magyarországon megbukna a kommunizmus. Ám hihetetlen vakmerőséggel egy újabb garanciát kért:

– A kerítés rossz állapotban van – mondta. – Vagy fel kell újítani, vagy le kell bontani.

Gyimka tudta, miről van szó. A szocialista Magyarország és a kapitalista Ausztria határát 240 kilométer hosszú, rozsdamentes szögesdrótkerítéssel erősítették meg, amit természetesen nagyon nehéz volt karbantartani. A teljes felújítás milliókba került volna.

– Ha felújításra szorul, újítsák fel – válaszolta Gorbacsov.

– Nem – mondta Németh. Lehet, hogy ideges volt, ugyanakkor nagyon is elszánt. Gyimka csodálta a bátorságát. – Nincs rá pénzem, és nincs rá szükségem. A Varsói Szerződés szereltette föl. Ha szükségük van rá, önöknek kellene felújítani.

– Az nem fog megtörténni – közölte Gorbacsov. – A Szovjetuniónak már nincsen pénze ilyesmire. Tíz éve negyven dollár volt a kőolaj barrelje, és mindent megtehettünk. Ma mennyi is? Kilenc dollár? Le vagyunk égve.

– Szeretném tisztázni, hogy jól értettem-e – mondta Németh. Annyira izzadt, hogy meg kellett törölnie az arcát a zsebkendőjével. – Ha önök nem fizetnek, mi nem újítjuk fel a kerítést, az pedig nem lesz többé alkalmas határzárnak. Az emberek képesek lesznek átkelni Ausztriába, és mi nem tartóztatjuk fel őket.

Újabb nyomasztó csend következett. Végül Gorbacsov felsóhajtott, és azt mondta:

– Ám legyen.

Ezzel véget ért a megbeszélés. Az udvarias búcsú gyors és felületes volt. A magyarok azt se tudták, hogy távozzanak minél előbb. Megkapták, amit kértek. Kezet ráztak Gorbacsovval, és úgy siettek kifelé, mint akik fel akarnak ülni a gépre, még mielőtt a főtitkár meggondolja magát.

Gyimka tűnődve ballagott vissza az irodájába. Gorbacsov kétszer is meglepetést szerzett neki: először, amikor váratlanul ellenségesnek mutatkozott Németh reformjaival szemben, másodszor, amikor nem tanúsított

igazi ellenállást.

Sorsára hagyják a magyarok a kerítést, amely fontos szakasza a vasfüggönynek? Ha az embereknek váratlanul szabad lesz átmenni a határon Nyugatra, az még a szabad választásoknál is hatalmasabb változást idézhet elő.

Ám Filipov és a konzervatívok még nem adták meg magukat. Éberen lestek a gyengeség legapróbb jelére Gorbacsovnál. Gyimka bizonyosra vette, hogy több tervük is van az államcsínyhez.

Javában bámulta töprengve a nagy szocialista realista festményt a szobája falán, amikor telefonált Natalja.

– Tudod, mi a Lance rakéta, ugye? – kérdezte köszönés nélkül.

– Rövid távú, föld-föld taktikai atomfegyver – vágta rá Gyimka. – Az amerikaiak körülbelül hétszázat telepítettek Németországba. Szerencsére csak 120 kilométer körül van a hatótávolsága.

– Már nem – mondta az asszony. – Bush elnök fel akarja javítani. Az újak 450 kilométert tudnak majd repülni.

– Rohadt életbe! – Ez volt az, amitől Gyimka félt, és amit Filipov megjósolt. – De hát ez nem logikus! Nem is volt olyan rég, hogy Reagan és Gorbacsov visszavonta a közepes hatótávolságú ballisztikus rakétáit!

– Bush úgy gondolja, hogy Reagan túl messzire ment a lefegyverzésben.

– Mennyire végleges ez a terv?

– A washingtoni KGB-rezidens szerint Bush olyan hidegháborús héjákkal vette körül magát, mint Cheney hadügyminiszter, aki egy kardcsörtető. Scowcroft is az. – Brent Scowcroft a nemzetbiztonsági tanácsadó volt. – És az a Condoleezza Rice nevű nő sem jobb.

Gyimka kétségbeesett.

– Szinte hallom Filipovot: „Nem megmondtam?"

– És másokat is. Ez veszélyes fejlemény Gorbacsovra nézve.

– Mi az amerikaiak ütemterve?

– A májusi NATO-közgyűlésen nyomást fognak gyakorolni az amerikaiakra.

– Francba! – káromkodott Gyimka. – Most aztán bajban vagyunk!

Rebecca Held késő estig dolgozott a hamburgi lakásban. A kerek konyhaasztalt beterítették a papírok. A pulton volt egy mosatlan kávéscsésze

és egy morzsás tányér, amelyről a sonkás szendvicsét vacsorázta. Levette sikkes munkaruháját, lemosta a sminkjét, zuhanyozott, majd belebújt egy agyonnyűtt, kitágult bugyiba, és ócska selyem pongyolát vett rá.

Első amerikai látogatására készült. A főnökét, Hans-Dietrich Genscher külügyminisztert kísérte, aki egyben alkancellár és Rebecca Szabaddemokrata Pártjának az elnöke is volt. Azt kellett elmagyarázniuk az amerikaiaknak, hogy miért nem akarnak Németország területén újabb atomfegyvereket. A Szovjetunió kevésbé fenyegető lett Gorbacsov alatt. A feljavított rakéták nemcsak szükségtelenek, de károsak is lehetnek, mert aláaknázzák Gorbacsov békülékeny lépéseit, és megerősítik a moszkvai héjákat.

Éppen egy német hírszerző értékelését olvasta a Kreml hatalmi harcairól, amikor csengettek.

Az órájára nézett: fél tíz. Nem várt látogatót, és bizonyosan nem öltözött vendégfogadáshoz. Habár valószínűleg az egyik szomszéd lehet, valamilyen csip-csup kéréssel, például egy doboz tejet szeretne kölcsönkérni.

Nem volt főállású testőre. Hála istennek, nem olyan fontos, hogy kipécézzék a terroristák. De azért az ajtaján volt egy kukucskáló nyílás, hogy láthassa a jövevényt, mielőtt ajtót nyit.

Meglepetésére Bíró Frigyes állt odakint.

Vegyes érzelmek töltötték el. Öröm, hogy a szeretője váratlanul beállít – ő viszont olyan, mint egy bányarém. Ötvenhét éves korban már minden nőnek felkészülési időre van szüksége, hogy mutatkozni merjen az emberek előtt.

De aligha kérheti arra, hogy a folyosón ácsorogjon, amíg ő kifesti magát, és fehérneműt vált.

Ajtót nyitott.

– Drágám! – mondta Bíró, és megcsókolta.

– Örülök, hogy itt vagy, de nem számítottam rád, úgyhogy pocsékul nézek ki.

Bíró belépett, becsukta az ajtót, majd karnyújtásnyira tartotta magától az asszonyt, megtekintette és felleltározta.

– Borzas haj, szemüveg, pongyola, pucér láb – ennivaló vagy!

Rebecca nevetett, és bevezette a konyhába.

– Vacsoráztál már? – kérdezte. – Süssek rántottát?

– Csak kávét kérek. Ettem a gépen.
– Mit keresel Hamburgban?
– A főnököm küldött. – Helyet foglalt az asztalnál. – Németh Miklós a jövő héten érkezik, hogy Kohl kancellárral tárgyaljon. Fel fog tenni a kancellárnak egy kérdést, és mint minden politikus, előre szeretné tudni a választ a kérdésre.
– Milyen kérdésre?
– Ezt el kell magyaráznom.
Az asszony az asztalra tett egy csésze kávét.
– Hát akkor halljam. Van rá egy egész éjszakám.
– Remélem, azért olyan sokáig nem tart. – Bíró felcsúsztatta a kezét Rebecca combján a pongyola alatt. – Más terveim vannak. – Ujjai megérkeztek a fehérneműhöz. – Ó! Reformbugyi!
Rebecca elvörösödött.
– Nem vártalak!
– Ide befér mind a két kezem – vigyorgott Bíró. – Talán még a két karom is.
Az asszony lesöpörte magáról a szeretője kezét, és átült az asztal másik oldalára.
– Holnap kidobom az összes ócska bugyogómat. – Most pedig hagyd abba a cikizést, és közöld, miért vagy itt.
– Magyarország lebontja az osztrák oldalon a műszaki határzárat.
Rebecca azt hitte, rosszul hallotta.
– Miről beszélsz?
– Megnyitjuk a határunkat. Hagyjuk, hogy a kerítés lerohadjon. A nép pedig mehet, ahova akar.
– Ezt nem mondhatod komolyan!
– Legalább annyira gazdasági, mint politikai döntés. A kerítés rogyadozik, és nem engedhetjük meg magunknak, hogy újat építsünk.
Rebecca kezdte felfogni.
– De ha a magyarok kijuthatnak, akkor mindenki más is kijut. Hogyan állítjátok meg a cseheket, a jugoszlávokat, a lengyeleket…
– Nem állítjuk meg.
– …és a keletnémeteket! Ó, istenem, a családom is kijöhet!
– Igen.

– Ez lehetetlen. A szovjetek nem engedik.
– Németh elment Moszkvába, és közölte Gorbacsovval.
– És Gorbi mit mondott?
– Semmit. Nem örül neki, de nem avatkozik bele. Ő sem engedheti meg magának, hogy felújítsa a kerítést.
– De…
– Ott voltam a megbeszélésen a Kremlben. Németh kereken megkérdezte, hogy bevonulnak-e a szovjetek, mint 1956-ban? Azt válaszolta, hogy *nyet*.
– Hiszel neki?
– Igen.
Világrengető hír volt. Rebecca ezért dolgozott egész politikusi pályafutása alatt, mégsem hitte, hogy valóban bekövetkezhet, hogy a családja átjöhet Keletről Nyugat-Németországba, hogy szabadok lesznek!
– Bár van egy lehetséges bökkenő – tette hozzá Bíró.
– Ettől féltem.
– Gorbacsov megígérte, hogy nem lesz katonai beavatkozás, de nem zárta ki a gazdasági szankciókat.
Ez legyen a legnagyobb bajunk, gondolta az asszony.
– Magyarország gazdasága átveszi a nyugati mintát, és fejlődni fog.
– Mi is így akarjuk, de ez időbe telik. A lakosságra súlyos terhek hárulhatnak. A Kreml talán azt reméli, hogy összeroppanunk, mielőtt a gazdaságnak lesz ideje alkalmazkodni. Abból pedig ellen-forradalom lehet.
Igazai beszélt. Ez valóban komoly veszély.
– Tudtam, hogy túl szép ahhoz, hogy igaz legyen – mondta csüggedten Rebecca.
– Ne ess kétségbe. Van megoldásunk. Azért jöttem ide.
– Mi a terved?
– Szükségünk van Európa leggazdagabb országának támogatására. Ha kapnánk egy rendes kölcsönt a német bankoktól, ellenállhatunk a szovjet nyomásnak. Jövő héten Németh Miklós kölcsönt fog kérni Kohl kancellártól. Tudom, hogy te magad nem engedélyeztethetsz ilyesmit, de abban reménykedtem, hogy kapok tőled támpontot. Mit fog mondani Kohl?
– Nem tudom elképzelni, hogy nemet mondjon, ha cserébe megnyílnak a határok! A politikai nyereséget nem is számítva gondolj csak bele, mit jelent ez a német gazdaságnak!

– De nagyon sok pénzre lehet szükségünk.
– Mennyire?
– Valószínűleg egymilliárd dollárra.
– Ne aggódj – mondta Rebecca. – Már meg is kaptad.

A szovjet gazdaság egyre rosszabb helyzetben van, írták a CIA jelentésében, amely George Jakes képviselő előtt feküdt. Gorbacsov reformjai – a decentralizálás, a fogyasztási cikkek termelésének növelése, a fegyverzetcsökkentés – sem segíthettek rajta.

A kelet-európai csatlós államok kénytelenek lesznek az orosz példára bevezetni a gazdasági reformokat, ám ez csak rövid lépésekben, fokozatosan történhet, jósolta a Cég. Ha valamelyik ország csak úgy kiugrana a Varsói Szerződésből, Gorbacsov odaküldené a tankokat.

George ezt a Kongresszus hírszerzési bizottságának ülésén hallotta, de valamiért hiteltelennek érezte. Lengyelország, Magyarország és Csehszlovákia is megelőzte a Szovjetuniót a piacgazdaság és a demokrácia útján, Gorbacsov mégsem tartotta vissza őket.

Ám Bush elnök és Cheney hadügyminiszter vakon hitt a szovjet fenyegetésben. A CIA-nak pedig szokás szerint azt kellett mondania, amit az elnök hallani akart.

George elégedetlenül és nyugtalanul távozott az ülésről. Visszament a Capitolium saját csinos kis földalattijával a Cannon House irodaházba, ahol három zsúfolt szobája volt. A recepcióban volt egy pult, egy pamlag a várakozóknak és egy kerek tárgyalóasztal. Innen nyílt az egyik oldalon a személyzet asztalokkal, könyvespolcokkal és kartotékszekrényekkel teletömött szobája, a másikon George saját szobája egy íróasztallal, egy tárgyalóasztallal és Bobby Kennedy képével.

Megnézte, kik vannak beütemezve délutánra. Meglepődve látta, hogy egyikük Clarence Bowyer tiszteletes az alabamai Annistonból, aki a polgárjogokról szeretne beszélni bele.

George sose bocsátott meg Annistonnak. Ebben a kisvárosban támadta meg a szabadságmeneteseket a söpredék, itt gyújtották fel a buszukat. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor komolyan közel járt az erőszakos halálhoz.

Igent kellett mondania, amikor ez az ember időpontot kért tőle, noha már nem emlékezett, miért. Afroamerikait várt, mert ki más lenne egy alabamai

prédikátor, így eléggé meghökkent, amikor az asszisztense egy fehér embert engedett be hozzá. Bowyer tiszteletes nagyjából egyidős volt vele; szürke öltönyt, fehér inget, sötét nyakkendőt viselt, ám tornacipőt húzott hozzá, talán mert sokat kellett kutyagolnia Washingtonban. Kapafogával, csapott állával, deres hajával feltűnően emlékeztetett egy mókusra. Valahonnan ismerős volt. Tizenéves fiú kísérte, aki szakasztott olyan volt, mint ő.

– Jézus urunk igéjét próbálom elvinni az annistoni katonai depóban dolgozó katonáknak és másoknak – mutatkozott be Bowyer. – Híveim között sok afroamerikai van.

George őszintének találta ezt az embert. Azon kívül vegyes gyülekezete van, ami szokatlan jelenség.

– Miért érdeklik a polgárjogok, tiszteletes úr?

– Nos, uram, fiatal koromban én a faji elkülönítés híve voltam.

– Sokan voltak azok – szólt George. – Azóta mindnyájan sokat tanultunk.

– Én többet tettem a tanulásnál – mondta Bowyer. – Évtizedeket töltöttem súlyos vezekléssel.

Ez egy kissé erős volt. Azok között, akik találkozni akarnak a képviselőkkel, mindig vannak többé-kevésbé lökött egyének. George munkatársai legjobb tehetségük szerint próbálták kiszűrni a hibbantakat, ám időnként csak átcsúszott néhányuk a rostán. Csakhogy ez a Bowyer tökéletesen ép elméjűnek látszott.

– Vezekléssel? – ismételte George, hogy időt nyerjen.

– Jakes képviselő úr – mondta ünnepélyesen Bowyer én azért jöttem ide, hogy a bocsánatát kérjem.

– De miért?

– 1961-ben megütöttem magát egy feszítővassal. Azt hiszem, eltörtem a karját.

George abban a szempillantásban megértette, honnan volt ismerős neki ez az ember. Ez is ott volt az annistoni söpredékben. Mariát akarta megütni, ám George kivédte a csapást a karjával, amely még ma is fáj, ha hidegre fordul az idő. Csodálkozva bámult erre a buzgó keresztényre.

– Tehát maga volt az! – mondta.

– Igen, uram, és nincs mivel menteni magamat. Tudtam, mit teszek, és rosszat tettem. De sose felejtettem el magát. Csak azt szeretném, ha tudná, mennyire sajnálom, és azt akarom, hogy a fiam, Clam, tanúja legyen, amikor

megvallom a gonoszságomat.

George-nak szeme-szája elállt. Ilyen még sose történt vele.

– Szóval prédikátor lett – mondta.

– Először sokat ittam. A whisky miatt elvesztettem az állásomat és az otthonomat és az autómat. Azután egy vasárnapon az Úr elvezette lépteimet egy kis misszióhoz egy szegény környéken. A prédikátor, aki fekete volt, Máté evangéliumának huszonötödik fejezetéből vette a textust, nevezetesen a negyvenedik verset: „Bizony mondom néktek, a mennyiben megcselekedtétek eggyel ez én legkisebb atyámfiai közül, én velem cselekedtétek meg.” {12}

George nem egy prédikációt hallott már erre a textusra, amely azt üzeni, hogy aki megbántja embertársát, Jézust bántja meg. Az afroamerikaiaknak, akiket jóval többször bántottak meg, mint a legtöbb polgártársukat, mindig nagy vigaszára szolgált ez a tanítás, amelyet még a birminghami Tizenhatodik utcában álló baptista templom Walesi Ablakára is kiírtak.

– Azért mentem be abba a templomba, hogy gúnyolódjak velük, és megváltva jöttem ki – mondta Bowyer.

– Örömmel hallom, hogy így megváltozott lélekben, tiszteletes úr.

– Nem érdemlem meg a bocsánatát, képviselő úr, de remélem, hogy Isten majd megbocsát. – Bowyer fölállt. – Nem rabolok el még ennél is többet a drága idejéből. Köszönöm.

George is fölállt. Úgy érezte, nem reagált kellően ennek az embernek a megrendült vallomására.

– Mielőtt elmegy, fogjunk kezet. – Egyszerre két kézzel szorította meg Bowyerét. – Ha Isten megbocsáthat magának, Clarence, akkor azt hiszem, nekem is azt kell tennem.

Bowyer szavát elvette a fölindulás. Könnyek szöktek a szemébe, miközben kezet ráztak.

George ösztönös hirtelenséggel átölelte. A prédikátor egész testében rázkódott a zokogástól.

Egy perc múltán George elengedte, és hátralépett. Bowyer szólni próbált, de nem bírt. Könnyezve elfordult, kiment.

A fia ugyancsak megszorította George kezét.

– Köszönöm, képviselő úr – mondta remegő hangon. – Nincs rá szavam, hogy milyen sokat jelentett a megbocsátása apámnak. Maga nagy ember,

uram. – Ő is kiment Bowyer után.

George szédelegve ült vissza az íróasztalához. Még ilyet, gondolta.

Este beszámolt az eseményről Mariának, aki nem volt meghatva.

– Jogod van megbocsátani, miután a te karod tört el – mondta, de én hadd ne sajnáljam már a rasszistákat. Szívesen végignézném, ahogy Bowyer nagytiszteletű lehúz pár évet a börtönben, esetleg kényszer-munkán, vasra verve. *Utána* talán jöhetne hozzám bocsánatot kérni. Mert ugye tudod, hogy ez az összes korrupt bíró, brutális rendőr és robbantó még mindig szabadon grasszál? Sose állították bíróság elé őket azért, amit tettek. Vannak köztük, akik még nyugdíjat is kapnak! És még bocsássunk is meg nekik? Én ugyan nem fogok segíteni, hogy kellemesebben érezzék magukat. Nagyon örülök, ha boldogtalanok a lelkifurdalástól. Ez a legkevesebb, amit érdemelnek.

George elmosolyodott. Maria úgy lett egyre zsémbesebb, ahogy távolodott az ötventől. Most már a Külügyminisztérium egyik vezető munkatársa volt, magabiztos, tekintélyes egyéniség, akit egyformán tiszteltek demokraták és republikánusok.

Maria lakásán voltak, a nő éppen zöldfűszeres tengeri sügért sütött vacsorára, miközben George megterítette az asztalt. Olyan finom illat szállongott a lakásban, hogy George szájában összefutott a nyál. Maria megtöltötte Lynmar Chardonnay-val a férfi poharát, azután betette a párolóba a brokkolit. Kissé gömbölyűbb volt a szokottnál, ezért megpróbálta átvenni George szikárabb kosztját.

Vacsora után leültek kávézni a pamlagra. Maria érzelmes hangulatba került.

– Szeretném, ha azt mondhatnám, ha majd visszatekintek a külügyminisztériumi éveimre, hogy a világ biztonságosabb hely lett, mire távoztam. Szeretném, ha az unokaöcséim, az unokahúgaim és Jack keresztfiam úgy nevelhetnék fel a gyerekeiket, hogy nem lóg a fejük fölött az atomhalál fenyegetése. Akkor elmondhatom, hogy jóra használtam az éveket, amelyek megadattak.

– Megértelek – mondta George –, bár egy kissé légvárnak tűnik. Csakugyan lehetséges?

– Talán. A szovjet blokk közelebb áll az összeomláshoz, mint a második világháború óta bármikor. Moszkvai nagykövetünk úgy hiszi, hogy a

Brezsnyev-doktrínának vége.

A Brezsnyev-doktrína annyiból állt, hogy Kelet-Európát a Szovjetunió irányítja, mint ahogy a Monroe-doktrína is erre jogosította fel az Egyesült Államokat Dél-Amerikában.

George bólintott.

– Ha Gorbacsov nem akar uralkodni a kommunista birodalomban, ez óriási geopolitikai nyereség az Egyesült Államoknak.

– És minden erőnkkel segítenünk kellene Gorbacsovot, hogy ő maradjon hatalmon, de nem tesszük, mert Bush elnök azt hiszi, hogy Gorbacsov csak el akarja altatni az éberségét, és növelni akarja az Európába telepített atomfegyvereink számát!

– Ami garantáltan megrendíti Gorbacsov helyzetét, és bátorítja a Kreml héjáit.

– Pontosan. Hozzám mindenesetre holnap jönnek németek, hogy megpróbálják észre téríteni az elnököt.

– Sok szerencsét hozzá – mondta szkeptikusan George.

– Ja.

George felhajtotta az utolsó korty kávét, de nem akart elmenni. Jól érezte magát a finom ételtől meg a bortól, és mindig szeretett Mariával beszélgetni.

– Mondjak valamit? – kérdezte. – A fiam és az anyám után téged szeretlek a legjobban a világon.

– Verena hogy van? – kérdezte csípősen Maria.

George elmosolyodott.

– A régi pasiddal, Lee Montgomeryvel jár, aki már rovatvezető a *The Washington* Postnál. Az hiszem, komoly a dolog.

– Az jó.

– Emlékszel még… – Valószínűleg nem kellene ezt mondania, de fél palack bor után azt gondolta: ott egye meg a fene. – Emlékszel, amikor ezen a díványon szexeltünk?

– George – szólt Maria –, nem csinálom olyan gyakran, hogy ne emlékezném.

– Sajnos, én sem.

Maria fölnevetett, majd azt mondta:

– Örülök neki.

George-ot elfogta a nosztalgia.

– Milyen régen is volt?
– Tizenöt éve, azon az estén, amikor Nixon lemondott. Fiatal és jóképű voltál.
– Te pedig majdnem olyan gyönyörű, mint ma.
– Ne hízelegj!
– Azért jó volt, nem? Mármint a szex.
– Jó? – Maria sértődést mímelt. – Csak ennyi?
– Pazar volt.
– Ja.
– Mi történt velünk? – George hirtelen sajnálni kezdte az elszalasztott lehetőségeket.
– Külön utakon kellett járnunk.
– Hát persze. – Csönd. – Nem akarnád megpróbálni ismét?
– Már azt hittem, sose kérdezed meg!
Csókolóztak, és George-nak tüstént eszébe jutott, milyen volt az első alkalommal: olyan felszabadult, olyan természetes, annyira helyénvaló.
Maria teste megváltozott: lágyabb, ernyedtebb lett, a bőre szárazabb. Nyilván ugyanez igaz őrá is, gondolta George: hol voltak már a birkózóizmok! Maria nyelve és ajka tüzesen habzsolta az ő száját, és George-ot változatlanul boldog lelkesedéssel töltötte el a gyengéd, érzéki ölelés.
Maria kigombolta a férfi ingét, hogy George levethesse, majd fölállt, és gyorsan kibújt a ruhájából.
– Mielőtt továbbmennénk… – szólalt meg George.
– Mi az? – Maria visszaült. – Meggondoltad magad?
– Épp ellenkezőleg. Egyébként csinos ez a melltartó.
– Köszönöm. Egy perc, és leveheted rólam. – Kicsatolta a férfi övét.
– De én mondani akarok valamit, még akkor is, ha elrontok vele mindent…
– Halljam – biztatta Maria. – Vágj bele.
– Most jövök rá valamire, amit korábban is kitalálhattam volna.
Maria csendes mosollyal figyelte, és nem szólt. George-nak az a borzasztó furcsa érzése lett, hogy a nő pontosan tudja, mi következik.
– Most jövök rá, hogy szeretlek – mondta.
– Csakugyan?

– Igen. Nem baj? Oké így? Vagy elrontottam a hangulatot?
– Te ló – mondta Maria. – Évek óta szerelmes vagyok beléd.

Rebecca egy meleg, tavaszi napon érkezett meg a washingtoni Külügyminisztériumba. Sárga nárciszok nyíltak a virágágyakban, és benne túláradt a remény. A szovjet birodalom gyengült, talán végzetesen. Németországnak megvan az esélye, hogy szabad és egységes legyen. Már csak az amerikaiakat kell a megfelelő irányba lökdösni.

Tulajdonképpen Carlának, a pótanyjának köszönheti, elmélkedett Rebecca, hogy most a hazáját képviseli Washingtonban, és a világ leghatalmasabb embereivel tárgyalhat. A háborús Berlinben Carla magához vett egy tizenhárom éves, halálra rémült zsidó lányt, és megajándékozta azzal az önbizalommal, ami ahhoz kellett, hogy nemzetközi politikus lehessen. Majd csináltatnia kell magáról egy képet, hogy elküldhesse Carlának.

Főnökével, Hans-Dietrich Genscherrel és egy maroknyi titkárral belépett a Külügyminisztérium épületébe. A kétszintes előcsarnok hatalmas freskója, *Az emberi szabadság védelme* azt az ötféle szabadságot ábrázolta, amelyet az amerikai hadsereg oltalmaz.

A németeket egy asszony fogadta, akit Rebecca eddig csak mint egy pallérozott, meleg hangot ismert a telefonból: Maria Summers. Csodálkozva látta, hogy Maria afroamerikai, majd rögtön el is szégyellte magát: miért ne lehetne afroamerikai egy magas rangú külügyminisztériumi tisztviselő? Ám később, miután látta, milyen kevesen vannak az épületben a sötét bőrűek, megállapította, hogy Maria rendhagyó jelenség, ő pedig mégis indokoltan csodálkozott.

Maria barátságos volt, James Baker külügyminiszter annál kevésbé. Előbb csak öt percig váratta a németeket az irodája előtt. Azután tízig. Maria majd elsüllyedt, Rebecca aggódni kezdett. Ez nem lehet véletlen. A német alkancellárt várakoztatni előre megfontolt sértés. Baker tehát ellenséges.

Rebecca már hallotta hírét, hogy az amerikaiak szoktak ilyeneket csinálni. Utána azt mondták a sajtónak, hogy a látogatók a nézeteik miatt részesültek lekezelő bánásmódban, az otthoni sajtóban meg jöttek a kínos sztorik. Ronald Reagan ugyanezt tette Neil Kinnock-kal, a brit ellenzék

vezetőjével, mert Kinnock ugyancsak leszereléspárti volt.

Rebecca nem törődött a sértéssel mint olyannal. A férfi politikusok örökké pózolnak. Tisztára, mint a kölykök, akik a farkukkal helikoptereznek. Sokkal aggasztóbb, hogy a megbeszélés nem jár majd eredménnyel, és ez súlyos csapás az enyhülésre.

Tizenöt perc múltán vezették be őket. Baker szikár, kisportolt férfi volt, és texasi kiejtéssel beszélt, de kifogástalanul ápolt külsejével, makulátlan öltözékében senki sem nézhette vidéki bunkónak. Feltűnően kurta kézszorítás után azzal kezdte:

– Mélységes csalódást okozott nekünk az önök viselkedése!

Szerencsére a szemüveges, kopaszodó Genscher nem volt nyámnyila alak. Tizenöt éve töltötte be az alkancellári és külügyminiszteri posztot, megtanulta, hogyan hagyja figyelmen kívül a modortalanságot. Húsos arcából sütött a harciasság.

– Európában megváltozott a helyzet. Ezt figyelembe kell venniük.

– Fenn kell tartanunk a NATO elrettentő nukleáris potenciálját – felelte Baker, mintha egy mantrát szajkózna.

Genscher látható erőfeszítéssel uralkodott a türelmetlenségén.

– Ezzel nem értünk egyet, és a népünk sem ért egyet vele. Öt németből négy azt akarja, hogy az összes atomfegyvert vonják ki Európából.

– Mert bedőlnek a Kreml propagandájának!

– Demokráciában élünk. Végső soron a nép dönt.

Most megszólalt Dick Cheney hadügyminiszter, aki ugyancsak a szobában tartózkodott.

– A Kreml egyik legfőbb célja, hogy Európából eltávolítsák az atomfegyvereket. Nem szabad beleesnünk a csapdájukba!

Genschert észrevehetően dühítette, hogy olyan emberek oktatják ki az európai politikáról, akik nála sokkal kevésbé értenek a témához. Olyan arcot vágott, mint egy tanító, amikor hiába próbál elmagyarázni valamit olyan tanítványoknak, akik készakarva játsszák meg a hülyét.

– A hidegháborúnak vége! – mondta.

Rebecca elszörnyedve jött rá, hogy a megbeszélésnek nem lesz eredménye. Itt egyik ember sem hallgat a másikra, mindenki csak köti az ebet a karóhoz.

Igaza lett. A felek még pár percen át vagdosták egymáshoz a harapós

megjegyzéseket, azután berekesztették a tárgyalást.

Nem volt fényképezkedés.

Távozás közben Rebecca kétségbeesetten törte a fejét valamilyen mentőötleten, de semmi sem jutott az eszébe.

– Nem úgy ment, ahogy vártam – jegyezte meg az előcsarnokban Maria Summers.

Nem bocsánatkérés volt, de még a legközelebb állt ahhoz, amit Maria az ő helyzetében megengedhetett magának.

– Hát ezt letudtuk – mondta Rebecca. – Csak azt sajnálom, hogy nem volt több a párbeszéd és kevesebb a vagdalkozás.

– Tehetünk valamit, amivel jobban felnyithatjuk a vezetők szemét erre a kérdésre?

Rebecca már majdnem kibökte, hogy nem tudja, amikor támadt egy gondolata.

– Talán igen – mondta. – Miért nem hozzák el Bush elnököt Európába? Hadd lássa a saját szemével. Hadd beszéljen a lengyelekkel, a magyarokkal. Szerintem meggondolhatja magát.

– Igaza van – bólintott Maria. – Javasolni fogom. És köszönöm.

– Sok szerencsét – mondta Rebecca.

60. fejezet

Lili Franck és a családja nem jutott szóhoz.

A nyugatnémet tévében nézték a híreket. Az NDK-ban mindenki a nyugatnémet tévét nézte, még a kommunista apparatcsikok is. Látszott abból a szögből, ahogyan beállították a tetőantennájukat.

Ott voltak a szülők: Carla és Werner, azonkívül Karolin, Alice és a vőlegénye, Helmut.

Ezen a napon, május másodikán a magyarok megnyitották Ausztria felé a határt.

Nem titokban csinálták. A kormány sajtótájékoztatót tartott Hegyeshalomnál, az osztrák-magyar határnál. Mintha provokálták volna a szovjeteket, hogy reagáljanak. Külföldi tévékamerák százai előtt kapcsolták ki ünnepélyesen a határ egész hosszában az elektromos figyelő- és riasztóberendezéseket.

A Franck család elképedten bámulta őket.

A hatalmas drótvágó ollókkal fölszerelt határőrök nyiszálni kezdték a kerítést. Nagy négyszögeket vagdostak ki a szögesdrótból, arrébb vitték, és hanyagul felmáglyázták őket.

– Uramisten, a vasfüggönyt bontják! – lehelte Lili.

– A szovjetek nem fogják tűrni – mondta Werner.

Lili ebben nem volt annyira biztos. Manapság semmiben sem volt biztos.

– De a magyarok csak nem csinálnák, ha nem tudnák, hogy a szovjetek hagyják ezt!

Apja a fejét csóválta.

– *Hihetik,* hogy megússzák…

Alice szeme csillogott a reménytől.

– Hiszen ez azt jelenti, hogy Helmut és én elmehetünk! – mondta. Ő és a vőlegénye mindenképpen szabadulni akart az NDK-ból.

– Egyszerűen elmegyünk autóval Magyarországra, mintha vakációra indulnánk, azután keresztülsétálunk a határon!

Lili szurkolt neki. Nagyon vágyott rá, hogy Alice megkapja azokat a lehetőségeket, amelyekről ő lemaradt. Viszont az képtelenség, hogy ennyire

könnyű legyen.

– Megtehetjük? – kérdezte Helmut. – Komolyan?

– Nem, nem tehetitek! – felelte határozottan Werner, és a televízióra mutatott. – Először is, nem látom, hogy ebben a pillanatban bárki is keresztülsétálna a határon. Várjuk ki, hogy csakugyan megtörténik-e. Másodszor, a magyar kormány bármelyik percben meggondolhatja magát, és elkezdheti letartóztatni az embereket. Harmadszor, ha a magyarok valóban hagyják, hogy mindenki csak úgy lelépjen, a szovjetek beküldik a tankokat, és véget vetnek a dolognak.

Lili úgy találta, hogy az apja túlságosan borúlátó. Hetvenévesen kezdett elbátortalanodni. Az üzleten is látszott. Werner lenézően elutasította a távirányító ötletét, azután amikor nélkülözhetetlen lett a tévékészülékekhez, kapkodni kellett, nehogy a gyár lemaradjon.

– Majd meglátjuk – szólt Lili. – A következő pár napban okvetlenül kell próbálkoznia valakinek a szökéssel. Akkor majd kiderül, hogy feltartóztatják-e őket.

– És ha nagyapának nincs is igaza? – vetette föl izgatottan Alice.

– Nem hagyhatunk ki egy ekkora lehetőséget! Mit csináljunk?

– Veszélyesen hangzik – aggódott az anyja, Karolin.

– Miből gondolod, hogy a keletnémet állam továbbra is elenged minket Magyarországra? – kérdezte Werner az unokájától.

– Kénytelen lesz – bizonygatta Lili. – Ha több ezer családot fosztanak meg a vakációtól, abból tényleg forradalom lesz.

– Még ha úgy alakulna is, hogy a többiek nyugodtan mehetnek, mi mások vagyunk.

– Miért?

– Mert mi vagyunk a Franck család – magyarázta ingerülten Werner. – Anyád szociáldemokrata városi tanácsos volt, a nővéred megalázta Hans Hoffmannt, Walli megölt egy határőrt, te és Karolin protest songot énekeltek. Ráadásul a családi vállalkozásunk Nyugat-Berlinben van, tehát nem vehetik el. Mindig is szálka voltunk a kommunisták körme alatt, ezért, sajnos, nekünk különleges elbánás jár.

– Hát akkor különleges elővigyázatossági intézkedéseket kell tennünk, és kész – mondta Lili. – Alice és Helmut majd extra óvatos lesz.

– Lehet akármilyen veszélyes, én menni akarok! – jelentette ki elszántan

Alice. – Tisztában vagyok a kockázattal, és kész is vagyok vállalni. – Vádlón nézett a nagyapjára. – Te két nemzedéket neveltél fel a kommunizmus alatt. Igen, a kommunizmus komisz, brutális, ostoba, és le is gatyásodott, de azért még mindig létezik. Én pedig Nyugaton akarok élni. És Helmut is. Azt akarjuk, hogy a gyerekeink szabadságban és bőségben nőjenek fel. – A vőlegényére nézett. – Nem igaz?

– De igen – helyeselt Helmut, ámbár Lili úgy sejtette, hogy ő kevésbé derűlátó Alice-nál.

– Őrültség! – mondta Werner.

– Nem őrültség, szívem – mondta erélyesen Carla, aki ekkor szólt hozzá először a vitához. – De emlékezz a dolgokra, amiket mi tettünk, a kockázatokra, amelyeket mi vállaltunk a szabadságért.

– Voltak köztünk, akik bele is haltak.

Carla nem tágított.

– De mi hittük, hogy megéri a kockázatot.

– Akkor háború volt. Meg kellett verni a fasisztákat.

– Ez pedig Alice és Helmut háborúja. A hidegháború.

Werner egy pillanatig habozott, azután bólintott.

– Lehet, hogy igazad van – ismerte el ímmel-ámmal.

– Rendben – mondta Carla. – Ha így áll a dolog, készítsük el a tervet.

Lili visszafordult a tévéhez. Magyarországon még mindig bontották a kerítést.

A lengyelországi választások napján Tánya templomba ment Danutával, aki képviselőnek jelöltette magát.

Június negyediké volt, derült vasárnap, alig néhány bodros felhő vitorlázott a kék égen. Danuta a legszebb ruhájukba öltöztette a két gyerekét, és gondosan megfésülte őket. Marek piros-fehérben – a Szolidaritás, egyben a lengyel nemzeti lobogó színeiben – pompázó nyakkendőt kötött, Danuta piros tollat tűzött fehér kalapjába.

Tányát marcangolta a kétség. Valóban ez történik? Lengyelországban választanak? Magyarországon lebontják a vasfüggönyt? Európában leszerelik az atomfegyvereket? Komolyan gondolta Gorbacsov a nyitottságot és az átalakítást?

Tánya a szabadságról álmodott, amelyet majd együtt élveznek Vaszilijjal.

Bejárják a világot, elmennek Párizsba, New Yorkba, Rio de Janeiróba, Delhibe. Vaszilij interjúkat ad a tévében a munkásságáról és a titkolózás hosszú éveiről, ő pedig úti beszámolókat ír, és egyszer talán majd egy könyvet is.

De miután felocsúdott az ábrándozásból, minden órában a rossz híreket várta: az úttorlaszokat, a letartóztatásokat, a kijárási tilalmat és a kopasz embereket a rosszul szabott öltönyükben, akik majd bejelentik a tévében, hogy meghiúsították az imperialisták zsoldjában álló ellenforradalmárok összeesküvését.

A pap arra intette a gyülekezetét, hogy csakis a hívő katolikus jelöltekre szavazzanak. Mivel a kommunisták elvben mind ateisták voltak, ez egyértelmű útmutatás volt. A tekintélyelvű lengyel egyház nem nagyon szerette a liberális Szolidaritást, viszont tudta, ki az igazi ellensége.

A választásokat hamarabb kiírták, mint azt a Szolidaritás várta. A szakszervezetnek rohamtempóban, alig pár hét alatt kellett pénzt szereznie, irodákat bérelnie, országos kampányt szerveznie. Jaruzelski készakarva csinálta így, hogy kibillentse az egyensúlyából a Szolidaritást, amelynek az államtól eltérően nem volt egy bejáratott és üzemkész gépezete.

Ám ez volt Jaruzelski utolsó fortélyos húzása. Azóta a kommunisták olyan passzívan viselkedtek, mintha tökéletesen biztosak lennének a győzelmükben, és nem fárasztották magukat a korteskedéssel. Az volt a jelszavuk, hogy: Velünk biztonságosabb!”, ami úgy hangzott, mint egy kotonreklám. Tánya bele is írta ezt a viccet a TASZSZ-nak szóló jelentésébe, és álmélkodására a szerkesztők még csak ki sem húzták.

A közgondolkodásban az egész választás leegyszerűsödött a majdnem tíz éve államelnök Jaruzelski tábornok, a kíméletlen diktátor és a krakéler villanyszerelő Lech Walesa mérkőzésévé. Danutának és a Szolidaritás összes tagjának megvolt a saját közös fotója Walesával, és ezeket a fotókat ragasztották ki mindenhova. A szakszervezet a kampányidőszak minden napján megjelentette a saját újságját, amelyet nagyrészt Danuta és a barátnői írtak. A Szolidaritás legnépszerűbb plakátján Gary Cooper állt Will Kane rendőrbíró jelmezében, kezében pisztoly helyett szavazócédulával, és ezzel a szöveggel:

1989. JÚNIUS 4., DÉLIDŐ![13]

Talán így logikus, hogy a kommunisták ennyire tehetségtelenül kampányoljanak, tűnődött Tánya. Végül is, ki képzelhette el a lengyel elitről, hogy majd kalaplevéve járul a nép elé szavazatokat koldulni?

Az új felsőház, a Szenátus, százfős volt. A kommunisták azt várták, hogy ennek a többségét ők szerzik meg. A lengyel nép gazdasági téren a sarokba szorult: valószínű, hogy inkább az ismerős Jaruzelskire szavaz, mint az öntörvényű Walesára. A Szejm nevű alsóházban meg eleve nem veszíthettek, miután a mandátumok hatvanöt százalékát nekik és szövetségeseiknek tartották fent.

A Szolidaritás nem táplált vérmes reményeket. Úgy gondolták, hogy ha elég jelentős kisebbség lesznek, a kommunistáknak be kell venniük őket a kormányba.

Tánya csak reménykedhetett, hogy igazuk lesz.

Mise után Danuta kezet rázott az egész gyülekezettel, majd átment a családjával és Tányával a szavazóhelyiségbe. A szavazócédula hosszú és bonyolult volt, a Szolidaritás egy asztalt állíttatott az iroda elé, ahol az aktivisták megmagyarázhatták az embereket, hogyan szavazzanak: ne a kedvenc jelöltjüket ikszeljék be, hanem a többieket húzzák át. A Szolidaritás kortesei vidáman lobogtatták a mintákat, amelyeken az összes kommunista ki volt ikszelve.

Tánya figyelte a szavazókat. A többség számára ez volt az első kóstoló a szabad választásból. Jött egy szegényesen öltözött asszony, aki a ceruzájával követte lefelé a névsort, és elégedetten hümmögött, valahányszor azonosított egy kommunistát, majd mélységes élvezettel húzta át a nevét. Meglehetős oktalanság volt a kormánytól olyan módszert választani, amelynél valóságos fizikai gyönyörrel jár az elutasítás, gondolta Tánya.

Beszélt néhányukkal, megkérdezte tőlük, milyen megfontolásból választottak.

– Én a kommunistákra szavaztam – mondta egy drága köpenyt viselő asszony. – Ők tették lehetővé ezt a választást. – Ám a többség a Szolidaritás jelöltjeire voksolt. Tánya közvélemény-kutatása persze nélkülözött mindennemű tudományosságot.

Danutáéknál ebédelt. Délután Marekre bízták a gyerekeket, és elmentek Tánya autójával a Szolidaritás főhadiszállására, amely a centrumban volt, a

Niespodzianka[14] kávéház első emeletén.

A főhadiszálláson fényes kedvükben voltak. A közvélemény-kutatások a Szolidaritást hozták ki elsőnek, ám erre senki sem adott, mert a megkérdezettek majdnem fele azt válaszolta, hogy ő nem tudja, kire szavazzon. Ám az ország különböző pontjairól érkező jelentések jó közhangulatról szóltak. Tánya is derűs és bizakodó volt. Akármi lesz az eredmény, igazi választást tartanak a Varsói Szerződés egyik országában, és ez már egymagában ok az örömre.

Amint este bezártak a szavazóhelyiségek, Tánya elkísérte Danutát a szavazatszámlálásra. Idegfeszítő pillanat volt. Ha a kommunisták csalni akarnak, ezer módon meghamisíthatják az eredményt. A Szolidaritás választási ellenőrei nagyon figyeltek, de eddig hihetetlen módon nem észleltek komoly szabálysértést.

Danuta elsöprő győzelmet aratott.

Abból, ahogy elsápadt, Tánya megállapíthatta, hogy nem igazán számított rá.

– Képviselő vagyok! – hitetlenkedett. – A nép megválasztott? – Majd arra az ismerős, fülig érő mosolyra szaladt a szája, és fogadta a gratulációkat. Olyan sokan csókolták össze, hogy Tánya kezdett aggódni a higiénia miatt.

Mihelyt elszabadulhattak, visszahajtottak a kivilágított utcákon a Niespodzianka kávéházba, ahol mindenki a tévék körül szorongott. Nem Danutáé volt az egyetlen látványos győzelem. A Szolidaritás jelöltjeinek sikere eddig minden várakozást felülmúlt.

– Ez csodálatos! – lehelte Tánya.

– Nem, nem az – felelte borúsan Danuta.

Tányának csak most tűnt fel, mennyire lehangoltak a Szolidaritás aktivistái. Érthetetlen komorsággal fogadták a győzelem hírét.

– Mi a baj?

– Túl jól szerepelünk – mondta Danuta –, amit a kommunisták nem fogadhatnak el. Vissza fognak vágni.

Tánya erre nem is gondolt.

– Eddig sehol sem nyertek – folytatta Danuta. – Egyes kommunista jelöltek még ott sem érték el a szükséges ötven százalékot, ahol nem volt

ellenfelük. Ez túlságosan megalázó. Jaruzelskinek érvényteleníteni kell a választás eredményét.

– Beszélek a fivéremmel – határozta el Tánya.

Volt egy különleges száma, amellyel gyorsan bejuthatott a Kremlbe. Noha későre járt, Gyimka még mindig bent volt az irodájában.

– Igen, most telefonált Jaruzelski – újságolta Tányának. – Amiből arra következtetek, hogy csúfos vereség néz ki a kommunistáknak.

– Jaruzelski mit mondott?

– Ismét ki akarja hirdetni az ostromállapotot, mint nyolc éve.

Tánya szíve összeszorult.

– A francba! – Látta maga előtt a ZOMO gorilláit, ahogy börtönbe hurcolják Danutát, hallotta barátnője gyerekeinek sírását. – Nehogy már megint!

– Érvénytelennek akarja nyilvánítani a választás eredményét. Azt mondja, hogy még mindig az ő kezükben van a kormányrúd.

– Igaz – felelte csüggedten Tánya. – Náluk van az összes stukker.

– Csakhogy Jaruzelski nem meri ezt csinálni a tulajdon véreivel. Ezért akarja, hogy Gorbacsov segítsen neki.

Tánya felvidult.

– Gorbi mit felelt erre?

– Még semmit. Valaki most keltegeti.

– Szerinted mit fog csinálni?

– Valószínűleg azt mondja majd Jaruzelskinek, hogy oldja meg ő a problémáit. Mindenkinek ezt mondja már négy éve. Bár ebben sem lehetek biztos. Hogy ennyire általánosan utasítsák el a pártot egy szabad választáson… ez még Gorbacsovnak is sok lehet.

– Mikor fogod tudni?

– Gorbacsov csak annyit mond majd, hogy igen vagy nem, aztán visszaalszik. Hívj fel egy óra múlva.

Tánya letette a kagylót. Nem tudta, mit gondoljon. Az nyilvánvaló, hogy Jaruzelski puccsot akar: letartóztatni a Szolidaritás összes aktivistáját, lesöpörni az asztalról az állampolgári jogokat, bevezetni a diktatúrát, mint 1981-ben. Mindig ez történt, ha valamelyik szocialista országban megcsapta az alattvalókat a szabadság szele. Viszont Gorbacsov azt mondta, hogy annak az időnek már vége. De igaz-e, amit mond?

Lengyelország nemsokára megtudja.

Õrjítő kétségek között bámulta a telefont. Mit mondjon Danutának? Nem akar pánikot kelteni. Bár talán mégis figyelmeztetni kellene őket Jaruzelski szándékára.

– Most meg te nézel úgy, mint akinek az orra vére folyik! – jegyezte meg Danuta. – Mit mondott a bátyád?

Némi habozás után Tánya úgy döntött, hogy az igazat mondja, vagyis hogy még semmi sem dőlt el.

– Jaruzelski felhívta Gorbacsovot, de személyesen még nem tudott beszélni vele.

Tovább figyelték a képernyőket. Mindenütt a Szolidaritás állt győzelemre, a kommunisták egyetlen olyan mandátumot sem szereztek, ahol meg kellett volna mérkőzniük a szabad szakszervezettel. A bejövő eredmények igazolták a korai prognózist. Ehhez a győzelemhez nem annyira az *elsöprő,* mint a *megsemmisítő* jelző illett.

A kávéház emeletén mámor keveredett a félelemmel. Most már szó sem lehet a hatalom fokozatos átruházásáról, amiben eredetileg reménykedtek. Két dolog történhet a következő huszonnégy órában: a kommunisták vagy erőszakkal visszaszerzik a hatalmat, vagy nem teszik, és akkor örökre végük.

Tánya kényszerítette magát, hogy egy teljes órát várjon, mielőtt visszahívja Moszkvát.

– Beszéltek – mondta Gyimka. – Gorbacsov nem hajlandó támogatni az államcsínyt.

– Hála az égnek! No és mihez kezd most Jaruzelski?

– Visszakozik, amilyen gyorsan csak tud.

– Komolyan? – Tánya alig bírta elhinni a jó hírt.

– Nincs több dobása.

– Szerintem sincs.

– Akkor örülj és vigadj.

Tánya letette a kagylót.

– Nem lesz erőszak – mondta Danutának. – Gorbacsov elzárkózott.

– Istenem – súgta Danuta egyszerre ujjongva és hitetlenül. – Hiszen akkor tényleg győztünk!

– Igen – felelte Tánya elégedetten. Szíve csordultig eltelt reménnyel. – Ez már a vég kezdete.

Július hetedikén rekkenő kánikulai hőség volt Bukarestben, a Varsói Szerződés csúcsértekezletén, ahova Gyimka és Natalja is megérkezett Gorbacsov kíséretében. Nicolae Ceausescu, Románia futóbolond diktátora volt a házigazda.

A „magyar kérdés" volt a legfontosabb napirendi pont. Gyimka tudomása szerint Erich Honecker, a Német Egységpárt főtitkára verte keresztül, hogy bekerüljön a programba. A magyarországi liberalizálás a Varsói Szerződés összes államára veszélyt jelentett, mert még jobban kihangsúlyozta a kommunista rezsimek elnyomó természetét, ám egyet sem fenyegetett annyira, mint az NDK-t. Vakációzó keletnémet polgárok százai hagyták ott a sátrukat Magyarországon, vették be magukat az erdőbe, és osontak át az ócska kerítés résein a szabad Ausztriába. Bádogkaszni Trabantok és Wartburgok szegélyezték a Balatontól a határig vezető utat, egykori gazdáik egy könnyet sem ejtettek értük. A többségnek útlevele sem volt, de ez sem számított: Ausztriából továbbszállították őket Nyugat-Németországba, ahol automatikusan megkapták az állampolgárságot, és a segítséget a letelepedéshez. Bízhattak benne, hogy hamarosan lesz megbízhatóbb és kényelmesebb Volkswagenjük is a régi tragacs helyett.

A Varsói Szerződés vezetői egy tágas szobában foglaltak helyet a négyszögbe állított, zászlókkal leterített asztaloknál. A titkárok, köztük Gyimka és Natalja, szokás szerint a fal tövében ültek. Honecker volt a tárgyalás motorja, de Ceausescu vezette a támadást. Felugrott Gorbacsov mellett a székéről, és ostorozni kezdte a magyar kormány reformpárti politikáját. Noha alig pár tucat emberhez intézte szavait egy tárgyalóteremben, a kefeszemöldökű, eszelős tekintetű, puklis emberke úgy ordított és hadonászott, mintha ezreknek szónokolna egy stadionban. Eltorzult szájából nyál permetezett őrjöngés közben. Nem kerülgette a forró kását: újabb 1956-ot akart. Követelte, hogy a Varsói Szerződés erői újból szállják meg Magyarországot, rúgják ki Németh Miklóst a hatalomból, és térítsék vissza a magyarokat az igaz kommunista ortodoxiához.

Gyimka körülnézett a szobában. Honecker bólogatott. Milos Jakes, a csehek erős embere helyeslő képet vágott. A bolgár Todor Zsivkov látni valóan egyetértett a javaslattal. Egyedül Jaruzelski tábornok, a lengyel vezető ült mozdulatlanul, kifejezéstelen arccal. Talán szégyellte a választási

vereségét.

Véres kezű zsarnokok, pribékek, tömeggyilkosok voltak egytől egyig, akárcsak Sztálin, a kommunista vezető őstípusa. Az a rendszer, amely az ilyeneket engedi oda a hatalomhoz, csakis gonosz lehet, gondolta Gyimka. Miért tartott ilyen sokáig, hogy rájöjjünk?

A teremben minden tekintet Gorbacsovra szegeződött. Itt már fölösleges volt minden sallang, nem számított, kinek van igaza, kinek nincs. Senki sem tehetett semmit a lángfoltos tar fejű ember engedélye nélkül.

Gyimka úgy vélte, tudja, mit fog tenni a főtitkár. Csakhogy Gorbacsovnál sohasem lehetett tudni. Ugyanúgy meghasonlott a dogmák és a reformok között, mint a birodalma, és nem volt az a szónoklat, amely megváltoztathatta volna a véleményét. Eddig leginkább unalom látszott rajta.

Ceausescu hangja majdnem visításig élesedett. Abban a pillanatban Gorbacsov összenézett Németh Miklóssal, és alig észrevehetően elmosolyodott, miközben Ceausescu rendületlenül köpte magából a nyálat és a mérget.

Azután Gorbacsov kacsintott. Gyimka azt hitte, rosszul lát.

Gorbacsov mosolya még egy villanásnyi ideig tartott, mielőtt eltűnt volna az unott álarc alatt.

Bush elnök európai látogatásának idején Mariának majdnem sikerült elkerülnie Jasper Murrayt.

Személyesen még sosem találkozott vele, bár tudta, milyen: láthatta a tévében, mint mindenki, bár ott nem jött át, hogy az életben milyen magas, de ez volt minden különbség. Maria éveken át szállította neki a legjobb sztorijait, ám Jasper ezt nem tudta, mert csak a közvetítővel, George Jakesszel találkozhatott. Nagyon óvatosak voltak, ezért is nem buktak le.

Maria ismerte Jasper kirúgásának történetét. A Fehér Ház addig nyaggatta Frank Lindemant, a tévé tulajdonosát, amíg meg nem szabadult a *This Day* sztárriporterétől. Bár Jasper tulajdonképpen még jól is járt, mert jött Kelet-Európában a felfordulás, és neki mindig volt orra az igazi sztorikhoz.

Bushnak és kíséretének Párizs volt az utolsó állomása. Július tizennegyedikén, a francia nemzeti ünnepen Maria a sajtósok között állt a Champs-Élysées-n, nézte a hadéra végeérhetetlen parádéját, várva, hogy

hazamehessen, és végre szeretkezhessen George Jakesszel, amikor Jasper megszólította. Egy óriásplakátra mutatott, amelyen Evie Williams reklámozott arckrémet.

– Belém volt esve tizenöt éves korában – mondta.

Maria a plakátra nézett. Evie Williams feketelistára került Hollywoodban a politikai nézetei miatt, ám Európában nagy sztár volt. Maria azt olvasta róla, hogy többet keres az organikus szépségápolási termékcsaládjával, mint az összes filmjével együttvéve.

– Mi még nem találkoztunk – folytatta Jasper de nekem volt alkalmam megismerni a keresztfiát, Jack Jakest, amikor Verena Marquanddal éltem együtt.

Maria gyanakodva rázta meg a férfi kezét. Újságírókkal beszélni mindig veszélyes. Mindegy, mit mondunk, már azzal kiszolgáltatott helyzetbe hozzuk magunkat, ha szóba állunk velük, mert utólag sosincs egyetértés abban, hogy mit is mondtunk tulajdonképpen.

– Örülök, hogy végre megismerhetem.

– Csodálom a teljesítményét – mondta Jasper. – A karrierje becsületére válna egy fehér férfinak, de egy afroamerikai nőtől egyenesen szédületes.

Maria mosolygott. Jasper természetesen elbűvölő – ezzel veszi rá az embereket, hogy beszéljenek. Valamint tökéletesen megbízhatatlan, és az anyját is eladná egy sztoriért.

– Hogy érzi magát Európában? – kérdezte diplomatikusan.

– Egyelőre a legizgalmasabb hely a világon – felelte a férfi. – Szerencsés vagyok.

– Igazán remek.

– Viszont Bush elnöknek nem hozott sikert ez az út – mondta Jasper.

Na, most jön a bökkenő, gondolta Maria. Nehéz helyzetben volt. Védenie kellett az elnököt és a Külügyminisztérium politikáját akkor is, ha egyetértett Jasper véleményével. Bushnak nem sikerült a kelet-európai szabadságmozgalom élére állnia, ahhoz túl bátortalan volt.

– Mi úgy gondoljuk, hogy diadal volt.

– Persze, ezt kell mondania. De, köztünk maradjon, helyes volt-e, amikor Bush arra bátorította Jaruzelskit, a régi vágású, kommunista diktátort, hogy pályázza meg Lengyelország államelnöki tisztét?

– Lehet, hogy Jaruzelski a legjobb jelölt a fokozatos reformok

bevezetésének levezénylésére – felelte Maria, bár neki más volt a véleménye.

– Bush felbőszítette Lech Walesát, amikor vacak százmillió dolláros segélyt kínált neki, holott a Szolidaritás tízmilliárdot kért.

– Bush elnök elővigyázatos – érvelt Maria. – Úgy gondolja, hogy a lengyeleknek előbb meg kell reformálniuk a gazdaságukat, majd utána jöhetnek a segélyek. Különben kárba vész a pénz. Az elnök konzervatív. Lehet, hogy ez magának nem tetszik, Jasper, de az amerikai népnek igen. Azért is választották meg őt.

Jasper egy mosollyal nyugtázta a találatot, aztán folytatta az ostromot.

– Magyarországon Bush a kommunistákat dicsérte meg a vasfüggöny eltávolításáért, nem az ellenzéket, amely rászorította a kormányt. Azt hajtogatta a magyaroknak, hogy ne menjenek túl messze és túl gyorsan. Miféle tanács ez a szabad világ vezetőjétől?

Maria nem tiltakozott, hiszen ez száz százalékig igaz volt. Inkább másra akarta terelni Jasper figyelmét. Hogy szerezzen magának egy perc gondolkodási időt, egy elvonuló trélert figyelt, amely hosszú rakétát vitt. A rakéta oldalára a trikolort festették.

– Lemarad valami jobb sztoriról – mondta aztán.

A férfi kétkedve felvonta a szemöldökét. Ezt a vádat ritkán vágták Jasper Murray fejéhez.

– Folytassa – mondta enyhe derűvel.

– Nem beszélhetek hivatalosan.

– Akkor beszéljen bizalmasan.

Maria keményen nézett rá.

– Majd ha ezt mindenki észben tartja.

– Megtörtént.

– Oké. Valószínűleg tudja, hogy az elnök olyan tanácsokat is kapott, amelyek olyasmiket sugallnak, hogy Gorbacsov egy szélhámos, a *glasznoszty* és a *peresztrojka* csak kommunista humbug, és csak azért van az egész cirkusz, hogy a Nyugat lazítson az éberségén, és idő előtt leszerelje a fegyverrendszereit.

– Ki adja neki ezeket a tanácsokat?

A válasz az lett volna, hogy a CIA, a nemzetbiztonsági tanácsadó és a hadügyminiszter, de Mariának eszébe sem volt felsorolni őket egy

újságírónak, még magánemberként sem.

– Jasper, ha maga ezt már nem tudja, akkor nem az a riporter, akinek mindnyájan tartjuk.

A férfi elvigyorodott.

– Oké. Tehát mi a nagy sztori?

– Bush elnök hajlamos volt megfogadni ezt a tanácsot, amíg el nem jött erre az útra. A sztori az, hogy itt, Európában meglátta a valóságot, és ennek megfelelően változtatott a véleményén. Lengyelországban azt mondta: „Az a szédítő érzésem van, hogy a helyszínen láthatom, hogyan írják a történelmet."

– Használhatom ezt az idézetet?

– Használhatja. Nekem mondta.

– Kösz.

– Az elnök most már elhiszi, hogy a változás igazi és visszafordíthatatlan. Óvatos bátorításra lenne szükség, mert most csak áltatjuk magunkat, hogy nem is történik semmi.

Jasper hosszan nézett Mariára. A nő mintha csodálkozó tiszteletet látott volna a tekintetében.

– Igaza van – mondta végül. – Ez jobb sztori. Washingtonban Dick Cheneyt és Brent Scowcroftot meg az összes hidegháborús veteránt meg fogja ütni a guta.

– Maga mondta – figyelmeztette Maria. – Nem én.

Lili elvitte a fehér Trabantjával Karolint, Alice-t és Helmutot Magyarországra, a Balatonhoz. Az út két napig tartott, ahogy szokott. Közben Lili és Karolin elénekelték az összes dalt, amit ismertek.

Azért énekeltek, hogy ne mutassák a félelmüket. Alice és Helmut át akart szökni Nyugatra. Senki sem tudta, mi lesz.

Lili és Karolin úgy döntött, hogy ők maradnak. Társtalanok voltak ugyan, de Kelet-Németországhoz kötötte őket az élet. Gyűlölték a rezsimet, de menekülés helyett harcolni akartak vele. Alice és Helmut más: előttük még ott az egész élet.

Lili csak két embert ismert, akik átszöktek: Rebeccát és Wallit. Rebecca vőlegénye lezuhant egy háztetőről, és örökre megnyomorodott. Walli halálra gázolt egy határőrt, akinek az emléke éveken át kísértette. Nem voltak

valami szerencsés előfutárok. De ma már más a helyzet – ugye más?

Első estéjükön a kempingben összefutottak egy Berthold nevű, középkorú emberrel, aki a sátra előtt ülve fél tucat fiatalnak tartott előadást, miközben dobozos sörrel kínálgatta őket.

– Hát nem nyilvánvaló? – kérdezte bizalmasan, mégis úgy, hogy messzire elhallatsszon. – Az egész a Stasi csapdája. Az új módszerük a felforgató elemek kiszűrésére.

– És hogy működik? – kérdezte szkeptikusan egy fiatalember, aki a földön ülve cigarettázott.

– Amint átléped a határt, az osztrákok letartóztatnak, átadnak a magyar rendőrségnek, amelyik bilincsben küld vissza Kelet-Berlinbe, és mész egyenesen a Stasihoz, a lichtenbergi vallatóba.

– Maga honnan tud ilyeneket? – kérdezte a közelében álló lány.

– Az unokatestvérem próbált itt átkelni a határon – felelte Berthold. – Utoljára azt mondta nekem: „Majd küldök Bécsből képeslapot." Most egy büntetőtáborban van Drezda mellett, és urániumbányában dolgozik. Az állam egyedül így tud munkást szerezni azokba a bányákba. Senki más nem vállalja, nehogy tüdőrákot kapjon a sugárzástól.

Lefekvés előtt a család suttogva megbeszélte Berthold elméletét.

– Berthold is csak egy olyan, aki mindent jobban tud – mondta megvetően Alice. – Ugyan honnan derítette ki, hogy az unokatestvére egy urániumbányában dolgozik? Az állam el sem ismeri, hogy ilyesmire használ foglyokat.

Ám Helmut aggódott.

– Ez persze egy idióta, de mi van, ha mégis igaz a sztori? A határ lehet csapda.

– Miért küldenék vissza az osztrákok a menekülőket? – kérdezte Alice. – Cseppet sem szeretik a kommunizmust.

– Talán nem kérnek a zűrből és a költségből, ami a menekülőkkel jár. Miért lennének fontosak az osztrákoknak a keletnémetek? Így vitatkoztak még egy órán át, de nem jutottak eredményre. Lili sokáig nem bírt elaludni a szorongástól.

Másnap reggel kiszúrta a közös ebédlőben Bertholdot egy nagy tányér sajt és sonka mellett. Most egy másik fiatal csoportot traktált az elméleteivel. Ez most tényleg hülye vagy a Stasi bérence? Meg kell tudnia.

Berthold nem úgy nézett ki, mint aki egyhamar távozni akar. Lili hirtelen elhatározta, hogy átkutatja a sátrát. Kiment az ebédlőből.

A sátrakat nem őrizték, csak figyelmeztették a nyaralókat, hogy ne hagyják ott a pénzüket meg az értéktárgyaikat. Berthold sátrának ajtaja mégis szorosan be volt fűzve.

Lili elkezdte kioldozni a madzagokat. Igyekezett olyan lazán csinálni, mint akinek minden joga megvan erre. Szíve dübörgött, akár az üstdob. Erőlködnie kellett, hogy ne sandítson bűntudatosan az arra járókra. Hozzászokott a lopakodáshoz – fellépéseik Karolinnal mindig féllegálisak voltak –, de ilyet még sose csinált. Ha Berthold valamilyen okból korán végez a reggelivel, és előbb jön vissza, mint Lili várta, mit mond majd neki? „Hoppá, eltévesztettem a sátrat, bocs?" A sátrak egyformák. Lehet, hogy Berthold nem hisz majd neki – na és, akkor mit csinál? Feljelenti a rendőrségen?

Félrehajtotta a sátorlapot, bebújt.

Férfihoz képest Berthold nagyon pedáns volt. Ruháit összehajtva tartotta egy bőröndben, és volt egy zsinórra összehúzható szájú zsákja a szennyeshez. Volt neszesszere, benne borotva és borotvaszappan. Csővázas, vitorlavászon kempingágyon aludt. Az ágy mellett alacsony oszlopban álltak a német magazinok. Csupa ártalmatlan holmi.

Ne kapkodj, intette magát. Alaposan nézz körül támpontok után. Ki ez az ember, és mit keres itt?

Összegöngyölt hálózsák volt a kempingágyon. Amikor Lili fölemelte, valami nehezet érzett benne. Kicipzárazta a hálózsákot, beletúrt. Talált egy pornográf albumot – és egy pisztolyt.

Rövid csövű, kis fekete pisztoly volt. Lili nem értett a tűzfegyverekhez, nem ismerte fel a márkát, de úgy vélte, ez lehet az, amit kilencmilliméteresnek hívnak. Mintha arra tervezték volna, hogy el lehessen dugni.

A farmerje zsebébe gyömöszölte.

Megkapta a választ a kérdéseire. Berthold nem egy hőzöngő nagyokos, hanem a Stasi ügynöke, akit azért küldtek ide, hogy rémhíreket terjesszen, és elvegye a szökni akarók kedvét a meneküléstől.

Visszagöngyölte a hálózsákot, kilépett a sátorból. Berthold sehol. Reszkető ujjakkal, sietve bekötözte a fűzőket. Még pár másodperc, és

biztonságban lesz. Ha Berthold hiába keresi a pisztolyát, azonnal tudni fogja, hogy valaki járt itt, de ha Lili most megússza, a titkos-rendőr sose jön rá, ki volt az. Talán még a magyar rendőrségnek sem jelenti be a lopást, mert a magyaroknak bizonyosan nem tetszene, hogy egy keletnémet titkos ügynök fegyvert csempész be egy külföldi kempingbe.

Lili elsietett.

Karolin beült Helmut és Alice sátrába. Még mindig azon vitatkoztak suttogva, lehet-e csapda a határátlépés? Lili félbeszakította őket.

– Berthold a Stasi ügynöke – mondta. – Átkutattam a sátrát. – Előhúzta a zsebéből a pisztolyt.

– Ez egy Makarov! – mondta Helmut, aki volt katona. – Szovjet gyártmányú félautomata. A Stasi használ ilyet.

– Ha valóban csapda lenne a határ, a Stasi titkolná – érvelt Lili. – Épp az bizonyítja, mennyire nem igaz, hogy Berthold fűnek-fának kikürtöli.

Helmut bólintott.

– Nekem ennyi elég. Indulunk.

Felálltak.

– Akarod, hogy megszabaduljak a pisztolytól? – kérdezte Lilitől a fiú.

– Csináld. – Lili hálásan a kezébe nyomta a fegyvert.

– Keresek a parton egy jó, eldugott helyet, és a tóba dobom.

Miközben Helmut elment a pisztollyal, a nők megpakolták a Trabi csomagtartóját törülközőkkel, fürdőruhákkal, napolajjal, mintha kirándulni mennének, továbbra is fenntartva a családi vakáció látszatát. Ahogy Helmut visszajött, elhajtottak a vegyesbolthoz, és sajtot, kenyeret, bort vásároltak a piknikhez.

Utána elindultak nyugat felé.

Lili hátra-hátranézett, de amennyire láthatta, senki sem követte őket.

Mentek nyolcvan kilométert, majd a határ közelében lekanyarodtak a főútról. Alice-nál volt térkép és iránytű. Ahogy kanyarogtak ide-oda, úgy téve, mintha piknikezéshez alkalmas helyet keresnének az erdőben, több keletnémet rendszámú, elhagyott autót is láttak a mellékutak szélén. Ebből tudták, hogy jó helyen járnak.

Rendőrök és más hivatalos közegek nem mutatkoztak, de Lili akkor is aggódott. Az nyilvánvaló, hogy a keletnémet titkosrendőrség akadályozni akarja a menekülőket, de semmit sem tehetnek.

Amikor elhaladtak egy tavacska mellett, megszólalt Alice:

– Úgy számolom, innen már másfél kilométerre van a kerítés.

Pár másodperccel később Helmut, aki éppen vezetett, lekanyarodott az útról egy ösvényre a fák között, majd megállt egy tisztáson, pár lépésre a víztől. Kikapcsolta a motort.

– Nohát akkor! – törte meg a csendet. – Megjátsszuk, hogy piknikezünk?

– Nem! – felelte Alice az idegességtől éles hangon. – Máris indulni akarok!

Mindenki kiszállt.

Alice ment elöl az iránytűvel. Könnyű volt a járás, a gyér aljnövényzet nem lassította le őket. Magas fenyőfák szűrték meg a napfényt, amely arany foltokat festett a fenyőtű szőnyegére. Olyan csend volt az erdőben, hogy Lili hallotta valamilyen víziszárnyas kiáltását, és néha a távoli traktorberregést.

Elhaladtak egy sárga Wartburg Knight mellett, amelyet félig elrejtettek a lecsüngő ágak. Az ablakai betörtek, a sárhányója már rozsdásodott. Madár röppent ki a csomagtartóból. Talán itt rakott fészket, gondolta Lili.

Egyfolytában pásztázta a környezetet, kereste az egyenruhára utaló, szürke vagy zöld foltot, de nem látott ilyet. Észrevette, hogy Helmut ugyanolyan éber, mint ő.

Felkapaszkodtak egy dombra, aztán váratlanul elfogyott az erdő. Irtásra érkeztek, és tőlük százméternyire ott húzódott a kerítés.

Semmi különös nem volt benne: kinagyolt fából készült oszlopok, amelyek közé drótot feszítettek ki több sorban. Ezekben feltételezhetően villanyáram keringett valaha. Legfelül, száznyolcvan centiméter magasan, szögesdrót volt. A kerítés mögött sárga búzatáblát érlelt az augusztusi napsütés.

Átvágtak az irtáson, megérkeztek a kerítéshez.

– Itt át is mászhatunk – mondta Alice.

– Biztos, hogy kikapcsolták az áramot…? – aggódott Helmut.

– Igen – felelte Alice.

Karolin türelmetlenül felnyúlt, megérintette a szögesdrótot, azután sorra mindet, keményen megmarkolva a huzalokat.

– Nincs áram – mondta.

Alice megcsókolta, magához ölelte az anyját, majd Lilit. Helmut kezet fogott a nőkkel.

Egy száz méterre lévő domb tetején felbukkant két katona. A magyar határőrség szürke zubbonyát-sapkáját viselték.

– Jaj, ne! – mondta Lili.

A két határőr célra tartotta a puskáját.

– Senki se mozduljon! – figyelmeztette a nőket Helmut.

– Ezt nem hiszem el! Amikor már ilyen közel voltunk! – Alice sírni kezdett.

– Ne ess kétségbe – mondta Helmut. – Még nincsen vége.

A határőrök, ahogy közelebb értek, leeresztették a fegyverüket, és németül szólították meg őket. Nyilvánvalóan pontosan tudták, kiket látnak.

– Mit keresnek itt? – kérdezte az egyik.

– Piknikezni jöttünk az erdőbe – felelte Lili.

– Piknikezni? Tényleg?

– Nem tettünk semmi rosszat!

– Itt tilos tartózkodniuk.

Lili kétségbeesett. Csak le ne tartóztassák őket!

– Jó, jó, visszamegyünk!

Az volt a legnagyobb félelme, hogy Helmut még képes lesz verekedni. Akkor mind a négyüket megölhetik. Reszketni kezdett, és alig állt a lábán.

– Vigyázzanak – mondta a másik határőr. Valamit mutatott abban az irányban, amerről jöttek. – Innen fél kilométernyire lyukas a kerítés. Nehogy áttévedjenek véletlenül a határon.

A két katona összenézett. Nagyot nevettek, azután mentek tovább a maguk útján.

Lili döbbenten bámult a távolodó alakokra. A határőrök nem néztek vissza. Lili és a többiek addig figyelték őket, amíg el nem tűntek a csendben.

– Mintha azt akarták volna mondani… – szólalt meg végül Lili.

– Hogy keressük meg a rést a kerítésen! – felelte Helmut. – Gyerünk gyorsan!

Sietni kezdtek arrafelé, amerre a határőr mutatott, mindig az erdő szélén maradva arra az esetre, ha el kellene rejtőzniük. Négyszáz méter után oda is értek arra a helyre, ahol ledőlt a kerítés. Az oszlopok kifordultak a helyükből, elszakítva és magukkal rántva a drótokat. Mintha nehéz teherautóval hajtottak volna át itt. A földet úgy letaposták, hogy csak halott barna fűcsomók maradtak rajta. A résen túl földút vezetett két gabonatábla

között egy távoli facsoporthoz és néhány háztetőhöz. Falu lehetett vagy talán csak tanya.

Szabadság.

Harminc, negyven vagy talán ötven kulcskarika is lógott egy közeli kis fenyőn. Az emberek itt hagyták a lakásuk és az autójuk kulcsait, dacosan jelezve, hogy nem térnek vissza soha többé. Könnyű szél motoszkált az ágak között, a fém villogott a napsütésben. A fenyő olyan lett, mint egy karácsonyfa.

– Ne habozzatok! – mondta Lili. – Tíz perce már elbúcsúztunk. Menjetek!

– Szeretlek, anya, szeretlek, Lili! – mondta Alice.

– Indulj! – parancsolta Karolin.

Alice megfogta a vőlegénye kezét.

Lili jobbra-balra végignézett az irtáson. Sehol senki.

A két fiatal átment a résen, óvatosan kikerülve a ledőlt kerítést.

A túloldalon megálltak és integettek, noha csak háromméternyire voltak.

– Szabadok vagyunk! – kiáltotta Alice.

– Csókolom Wallit – mondta Lili.

– Én is – csatlakozott Karolin.

Alice és Helmut kéz a kézben ballagott tovább a búzamezők között.

Az ösvény végén ismét intettek.

Azután bementek a falucskába, és eltűntek.

Karolin arca könnyekben úszott.

– Vajon látjuk még őket valaha? – kérdezte.

61. fejezet

Wallinak nosztalgiája lett Nyugat-Berlintől. Eszébe jutott, amikor még csak kamasz volt, egy szál gitárral, Everly Brothers-slágereket pengetett a Minnesänger folkklubban a Kudamm közelében, és arról álmodozott, hogy Amerikába megy, ahol popsztár lesz belőle. Megkaptam, amit akartam, gondolta – sok minden mást viszont nem kaptam meg.

A recepciónál, bejelentkezés közben összeakadt Jasper Murrayvel.

– Hallottam, hogy itt vagy – mondta. – Gondolom, Németország most izgalmas téma.

– Az – felelte Jasper. – Az amerikaiakat általában nem érdeklik az európai hírek, de ez különleges.

– A *This Day* sem a régi már, amióta nem vagy ott. Úgy hallom, nagyon leminősítették.

– Nem fogom megjátszani, hogy sajnálom őket. Te mivel foglalkozol mostanában?

– Egy új albummal. Otthagytam Kaliforniában Dave-nél, hogy csinálja meg a keverést. Valószínűleg jól elcseszi majd vonósokkal és harangjátékkal.

– Mi hozott Berlinbe?

– A lányom, Alice. Elmenekült Kelet-Németországból.

– A szüleid még mindig odaát laknak?

– Igen, és Lili húgom is. – És Karolin, gondolta hozzá, de nem mondta ki. Olyan jó lett volna, ha Karolin is átszökik! A szíve mélyén még mindig hiányzott neki, ennyi év után is. – Rebecca itt van – folytatta. – Fejes a külügyben.

– Tudom, sokat segített nekem. Talán csinálhatnánk egy anyagot egy családról, akiket elválasztott a fal. Megmutatná, mennyi szenvedést okoz a hidegháború.

– Nem! – felelte határozottan Walli. Még nem felejtette el, mennyi bajt okozott az interjú, amelyet Jasper készített vele a hatvanas években. – A rendőrség megbosszulná a családomon.

– Kár. Ettől függetlenül örülök, hogy láttalak.

Walli felment az elnöki lakosztályba, bekapcsolta a nappaliban a tévét. Franck gyártmány volt, az apja üzemében készült. Másról sem volt szó, csak az emberáradatról, amely Magyarországon és most már Csehszlovákián át is menekül Kelet-Németországból. Lehalkította a hangot, de nem kapcsolta ki a televíziót. Szokása volt bekapcsolt tévé mellett tevékenykedni. Borzasztóan örült, amikor megtudta, hogy Elvis ugyanígy csinálta.

Zuhanyozott, átöltözött. Aztán szóltak a recepcióból, hogy megjött Alice és Helmut.

– Küldje fel őket – mondta Walli.

Ideges volt, ami persze szamárság. Hiszen ez az ő lánya. De csak egyszer látta huszonöt év alatt. Akkor még sovány tizenéves volt, egészen olyan a hosszú szőke hajával, mint Karolin a hatvanas években, amikor Walli megismerte.

A következő percben csengettek. Walli ajtót nyitott. Alice fiatal nővé érett, lekopott róla minden kamaszos esetlenség. Szőke haját apródfrizurára nyíratta, most már nem hasonlított olyan szívszorítóan a tizenéves Karolinra, de most is olyan ezer wattos mosolya volt, mint az anyjának. Lompos keletnémet konfekciót és félretaposott sarkú cipőt viselt. Walli azonnal elhatározta, hogy elviszi vásárolni.

Félszegen megcsókolta jobbról-balról a lányát, azután kezet rázott Helmuttal.

Alice körülnézett a lakosztályban.

– Hű, de szép szoba!

Semmi volt a Los Angeles-i hotelekhez képest, de Walli ezt nem mondta. Alice-nak sokat kell tanulnia, de bőven lesz rá idő.

Kávét és süteményt rendelt a szobapincértől. Körülülték a nappali szoba asztalát.

– Fura – mondta őszintén. – A gyerekem vagy, mégis idegenek vagyunk.

– Pedig ismerem a dalaidat – felelte Alice. – Az összeset. Nem voltál itt, de nekem énekeltél egész életemben.

– Félelmetes.

– Ja.

A fiatalok részletesen elmesélték, hogyan szöktek meg.

– Így visszanézve könnyű volt – mondta Alice. – De akkor halálosan féltem.

Õ és a vőlegénye átmenetileg egy lakásba költöztek, amelyet a Franck-gyár könyvelője, Enok Andersen bérelt nekik.

– Hosszú távon mit terveztek? – érdeklődött Walli.

– Villamosmérnök vagyok, de szeretnék többet tudni az üzletről – felelte Helmut. – Jövő héten csatlakozom a Franck-gyár egyik utazó ügynökéhez. Werner, az apád, azt mondja, hogy ezzel kell kezdeni.

– Odaát egy gyógyszertárban dolgoztam – vette át a szót Alice.

– Először valószínűleg itt is ugyanazt csinálom, de előbb-utóbb szeretnék saját boltot.

Wallinak tetszett, hogy dolgozni akarnak. Titokban aggódott, hogy esetleg majd az *ő* pénzéből akarnak megélni, ami nem tenne jót a jellemüknek, de most elmosolyodott.

– Örülök, hogy egyikőtök sem vágyik a zenei életbe – mondta.

– Legfőképpen azonban gyerekeket akarunk – jelentette ki Alice.

– Annyira boldog vagyok. Alig várom, hogy nagypapa rocksztár legyek. Összeházasodtok?

– Beszéltünk róla – mondta Alice. – Odaát nem nagyon érdekelt, de most valahogy szeretnénk.

– Részemről nem tekintem fontosnak a házasságot, de annak örülök, hogy ti rászántátok magatokat.

– Az jó. Apu, énekelsz majd az esküvőmön?

Ez annyira szíven ütötte Wallit, hogy majdnem elsírta magát.

– Természetesen, édesem – sikerült kinyögnie. – Boldogan. – A televízió felé fordult, hogy ne lássák rajta a felindulást.

A tévében a tüntetést mutatták, amelyet előző este tartottak a kelet németországi Lipcsében. Csendes tüntetők jöttek ki egy templomból, kezükben gyertyával, A légynek sem ártottak, ám a rendőrségi kisbuszok belehajtottak a sokaságba, több embert is elgázoltak, majd kiugráltak belőlük a rendőrök, és elkezdték letartóztatni a menetelőket.

– A férgek! – mondta Helmut.

– Miért volt a tüntetés? – kérdezte Walli.

– Az utazás jogáért – felelte Helmut. – Mi megszöktünk, de nem mehetünk vissza. Alice-nak itt vagy te, de nem látogathatja meg az anyját. Én pedig apámtól-anyámtól elszakadtam. Nem tudjuk, viszontlátjuk-e még őket valaha.

– Azért tüntetnek, mert így kell élnünk – dühöngött Alice. – Miért nem láthatom egyformán az apámat és az anyámat? Miért nem utazgathatunk Kelet és Nyugat között? Németország csak egy van! Meg kell szabadulnunk attól a faltól!

– Ámen! – mondta rá Walli.

Gyimka rokonszenvesnek találta a főnökét. Gorbacsov valahol mélyen hitt az igazságban. Lenin halála óta minden szovjet vezető hazug volt. Mindegyik belakkozta a romlást, és nem volt hajlandó elismerni az igazságot. A szovjet vezetés legjellemzőbb vonása az utóbbi hatvanöt évben az volt, hogy senki sem nézett szembe az igazsággal. Gorbacsov különbözött tőlük. Miközben fáradságos munkával próbált kormányozni a Szovjetuniót korbácsoló viharban, ragaszkodott ahhoz az egyetlen vezérelvhez, hogy az igazságot ki kell mondani. Gyimka csodálta érte.

Gorbacsov és Gyimka egyformán örült, amikor elmozdították Erich Honeckert, aki már sem a Német Demokratikus Köztársaságot, sem a pártját nem volt képes vezetni. Ám az utódja csalódást okozott. Gyimka bosszúságára Egon Krenz, Honecker lojális helyettese került uralomra. Az egyik tizenkilenc volt, a másik egy híján húsz.

Ezzel együtt Gyimkának az volt a véleménye, hogy Gorbacsov segíthetne Krenznek. A Szovjetunió nem engedheti meg magának, hogy az NDK összeomoljon. Talán elviselheti a lengyelországi szabad választásokat és a magyarországi piacgazdaságot, de Németország más. Meg van osztva, akárcsak Európa: Kelet és Nyugat, kommunisták és kapitalisták. Ha Nyugat-Németország diadalmaskodik, az a kapitalizmus előretörését, Marx és Lenin álmának végét jelenti. Ezt még Gorbacsov sem tűrheti – vagy igen?

Két hét múlva Krenz megtette a szokásos zarándoklatot Moszkvába. Gyimka lekezelt a húsos képű emberrel, akiből áradt a pöffeszkedő önelégültség. Sűrű, deres haja volt, fiatalon tetszhetett a nőknek.

Gorbacsov hideg udvariassággal fogadta a sárga falú, nagy irodában.

Krenz az állami tervhivatal elnökének jelentésével érkezett. A jelentésben az állt, hogy az NDK fizetésképtelen. Krenz azt állította, hogy Honecker nem engedte nyilvánosságra hozni a jelentést, ám Gyimka tudta, hogy az igazságot az NDK-ban évtizedek óta titkolják. Hazugság volt az egész propaganda a gazdasági növekedésről. A gyárak és a bányák

termelékenysége ötven százalékkal elmaradt a nyugatiak mögött.

– Folyamatosan kellett fölvennünk a kölcsönöket – mondta Krenz a sárga falú terem fekete székéből Gorbacsovnak. – Minden évben tízmilliárd márkát.

Ettől még Gorbacsov is megdöbbent.

– Tízmilliárdot?

– Rövid távú kölcsönöket vettünk fel, hogy kifizethessük a hosszú távú kölcsönök kamatait.

– Ez törvényellenes – szúrta közbe Gyimka. – Ha a bankok megtudják…

– Az államadósság éves kamata eléri a négy és fél milliárd dollárt, a devizabevételünk kétharmadát. Önnek segítenie kell, hogy leküzdhessük a válságot.

Gorbacsov felháborodott. Utálta, ha a kelet-európai vezetők pénzt kunyeráltak.

– A Német Demokratikus Köztársaság bizonyos értelemben a Szovjetunió gyermeke – hízelgett Krenz. – Egy férfiember elismeri az apaságát, ugyebár – próbálkozott meg egy férfias tréfával.

Gorbacsov még csak nem is mosolygott.

– Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy segítséget kínálhassunk – mondta nyersen. – A Szovjetunió nincs olyan állapotban.

Gyimka meglepődött. Nem várta, hogy Gorbacsov ilyen élesen fogalmazzon.

Krenz csak hápogott.

– Akkor mit tegyek?

– Becsületesnek kell lennie a népéhez. Meg kell mondania az embereknek, hogy nem élhetnek tovább azon a színvonalon, amihez szoktak.

– Abból baj lesz – aggodalmaskodott Krenz. – Be kell vezetni a rendkívüli állapotot. Intézkedéseket kell foganatosítanunk, hogy megakadályozzuk a tömeges áttörést a falon.

Ez már közel jár a politikai zsaroláshoz, állapította meg Gyimka. Gorbacsov is ezt gondolhatta.

– Ebben az esetben ne várja, hogy a szovjet hadsereg mentse meg magukat – közölte dermesztő hangon. – Ezeket a problémákat önállóan kell megoldaniuk.

Komolyan gondolta? A Szovjetunió valóban mossa kezeit az NDK-val

kapcsolatban? Gyimka megdöbbenése csak az izgatottságához volt mérhető. Csakugyan kész végigmenni az úton Gorbacsov?

Krenz olyan képet vágott, mint a pap, aki most jött rá, hogy nincs Isten. A Német Demokratikus Köztársaságot a Szovjetunió teremtette, a Kreml pénzeszsákjaiból fizették, a szovjet katonaság védte meg. Krenz fel se tudta fogni, hogy ennek vége. Láthatólag fogalma sem volt, mit tegyen ezek után.

Miután Krenz távozott, Gorbacsov utasította Gyimkát:

– Írjon egy emlékeztetőt a Német Demokratikus Köztársaságban állomásozó erőink parancsnokainak. *Minden körülmények között* tilos beavatkozniuk az ottani kormány és az állampolgárok konfliktusaiba. Ez az első számú parancs.

Eszem megáll, gondolta Gyimka. Hát csakugyan vége?

Novemberben már hetente voltak tüntetések az NDK összes nagyobb városában. A tömegek egyre nagyobbak, a tüntetők egyre merészebbek lettek. Már nem gumibotozhatta szét őket a rendőrség.

Lilit és Karolint meghívták, hogy lépjenek fel egy nagygyűlésen az Alexanderplatzon, nem messze a mittei háztól. Százezrek jöttek el a térre. Valaki ráfestette egy óriási molinóra: WIR SIND DAS VOLK! Mi vagyunk a nép! A tér szélein tömegoszlatáshoz öltözött rendőrök várakoztak a parancsra, hogy nekieshessenek a sokaságnak, ám a hekusok ijedtebbnek látszottak, mint a tüntetők.

Egymást váltották a szónokok, akik mind megbélyegezték a kommunista rezsimet, és a rendőrség nem csinált semmit.

A szervezők hagyták szóhoz jutni a rendszerpárti erőket is. Lili elhűlt, amikor látta, hogy a párt Hans Hoffmannt küldte ide védőügyvédnek. Csak bámulta a kulisszák mögül, ahol a fellépésükre vártak Karolinnal, a magas, görnyedt hátú, ismerős alakot, aki negyedszázada üldözte a családját. Drága kék felöltőjében is didergett a hidegtől – vagy talán a félelemtől.

Hans megpróbált barátságosan mosolyogni, de csak olyan lett tőle, mint egy vámpír.

– Elvtársak! – mondta. – A párt meghallotta a nép hangját, és új intézkedéseket fog bevezetni!

Ez üres duma volt. A tömeg kifütyülte.

– Viszont fegyelmezetten kell eljárnunk, elismerve a párt vezető szerepét

a kommunizmus továbbfejlesztésében!

A fütyülés átcsapott pfujolásba.

Lili feszülten figyelte Hansot. Sütött belőle a tehetetlen düh. Még egy éve is egyetlen szavával elpusztíthatott volna akárkit ebben a sokaságban, de most váratlanul átkerült a hatalom az emberekhez. Hans még csak el sem tudta némítani őket. Még a mikrofonba is ordítania kellett, hogy hallathassa a hangját.

– Különösen nem szabad megtennünk az állambiztonsági szervek egyetlen tagját sem bűnbaknak azokért az esetleges tévedésekért, amelyeket az előző vezetés követhetett el.

Értsd: a szadisták és a verőlegények együttérzést kérnek az évtizedeken keresztül sanyargatott néptől. A felháborodott sokaság lehurrogta.

– *Stasi raus!* Stasi, takarodj!

– Végül is ők csak parancsot teljesítettek! – üvöltötte Hans, ahogy a torkán kifért.

Ezen már csak röhögni lehetett.

Hansnak pedig az volt a legszörnyűbb, ha kinevették. Vérvörös lett a feje. Lilinek eszébe jutott az a huszonnyolc évvel ezelőtti jelenet, amikor Rebecca a cipőjét vágta hozzá az emeleti ablakból. A szomszédasszonyok fitymáló nevetése gyújtotta fel Hansban a gyilkos dühöt.

De most nem futamodott meg, hanem ott maradt a mikrofonnál. Nem bírta túlkiáltani a lármát, de nem is volt hajlandó engedni. Az akarat párharca volt ez, közte meg a sokaság között, és Hans veszített. Arcáról lehámlott minden arrogancia. A sírás kerülgette. Végül csak elfordult a mikrofontól, és egy lépést hátrált.

Még egy pillantást vetett a hahotázó, csúfolódó tömegre, azután feladta. Kijövet észrevette Lilit, és felismerte. Találkozott a tekintetük, amikor Lili és Karolin, kezükben gitárral, befelé indultak a színpadra. Abban a percben Hans olyan volt, akár egy megvert kutya, annyira szánalmas, hogy Lili majdnem megsajnálta.

De aztán elment Hans mellett, és meg sem állt a színpad közepéig. A tömegben sokan személyesen ismerték őket, mások csak a nevüket hallották. Harsogó éljenzés fogadta őket. Odaálltak a mikrofonhoz. Megpendítettek egy dúr akkordot, majd rázendítettek:

– *This Land Is Your Land.*

A közönség tombolt.

Bonn tartományi város a Rajna partján nem azért épült, hogy egy ország fővárosa legyen. De éppen ezért esett rá a választás, hogy azt üzenje, ez csak átmeneti állapot, és jelképezze a német nép hitét, hogy egy napon ismét Berlin lesz az újraegyesített ország fővárosa. Ám ez negyven éve történt, és Bonn még mindig főváros volt.

Unalmas hely volt, de Rebeccának épp megfelelt, mert mindig túl sok munkája volt ahhoz, hogy társasági életet éljen, kivéve olyankor, ha Bíró eljött Bonnba.

Rengeteget dolgozott. Kelet-Európa volt a szakterülete, az a forrongó térség, amelyről senki sem tudhatta, merre tart és mire jut. Rebeccának szinte minden napra jutott egy munkaebéd, de mára szabadságot vett ki. Elgyalogolt a Külügyminisztériumból a kedvenc olcsó éttermébe, és megrendelte *Himmel und Erde* – ég és föld – nevű kedvencét, az almamártással leöntött szalonnás krumplit.

Javában falatozott, amikor megjelent Hans Hoffmann.

Rebecca hátralökte a székét, és felállt. Az első gondolata az volt, hogy Hans meg akarja ölni. Már segítségért akart rikoltani, amikor észrevette, hogy a férfi arca levert és szomorú. Rögtön elmúlt az ijedtsége: ez az ember már nem veszélyes.

– Kérlek, ne félj, nem akarlak bántani – mondta Hans.

Rebecca nem ült le.

– Mit akarsz?

– Pár szót. Egy-két percet, nem többet.

Az asszony egy percig nem értette, hogy sikerült átjönnie Keletről Nyugat-Németországba, de azután eszébe jutott, hogy a titkosrendőrség magas rangú tisztjei szabadon utazgathattak. Egyáltalán, azt tettek, amit akartak. Hans vélhetőleg azt mondta a kollégáinak, hogy felderítés céljából utazik Bonnba. Talán csakugyan ez volt a dolga.

Odajött az étterem tulajdonosa.

– Frau Held! Ugye, nincsen semmi baj? – kérdezte.

Rebecca még egy pillanatig farkasszemet nézett egykori férjével, majd azt felelte:

– Köszönöm, Günther, az égvilágon semmi. – Visszaült a székére. Hans

helyet foglalt vele szemben.

Az asszony fölvette a villáját, majd letette. Elment az étvágya.

– Tehát egy-két perc.

– Segíts – mondta Hoffmann.

Rebecca nem hitt a fülének.

– Mi van? – kérdezte. – Segítsek neked?

– Minden szétesik. Ki kell jutnom. A tömegek nevetnek rajtam. Attól félek, hogy megölnek.

– Hát mi az ördögöt képzelsz, mit tehetek én érted?

– Szükségem van egy helyre, ahol lakhatok. Pénzre. Papírokra.

– Neked elment az eszed? Azok után, amit velem és a családommal csináltál?

– Ugye, nem érted, miért tettem?

– Mert gyűlölsz bennünket!

– Mert szeretlek.

– Ne légy nevetséges!

– Igen, rám osztották ki, hogy kémkedjek utánad és a családod után. Randevúztam veled, hogy bejussak a házatokba. Ám ekkor történt valami. Beléd szerettem.

Ezt már mondta egyszer, azon a napon, amelyen Rebecca átszökött a falon. Komolyan értette. Ennek *valóban* elment az esze, gondolta az asszony, és ismét félni kezdett.

– Senkinek sem árultam el az érzéseimet – folytatta Hans, és olyan fájó epedéssel mosolygott, mintha egy ártatlan ifjú románcra, nem pedig egy gonosz hazugságra emlékezne. – Eljátszottam, hogy kihasznállak és manipulállak, de közben őszintén szerettelek. Aztán azt mondtad, házasodjunk össze. A mennyben jártam! Megvolt a tökéletes ürügy, amire hivatkozhattam a fölötteseim előtt!

Ez egy álomvilágban élt. De hát nem ugyanezt tette az egész keletnémet elit?

– Az az egy évünk, amelyben a feleségem voltál, az életem fénypontja – mondta Hans. – A visszautasításod összetörte a szívemet.

– Hogy mondhatsz ilyet?

– Mit gondolsz, miért nem nősültem meg újra?

– Nem tudom – hüledezett az asszony.

– Nem érdekel a többi nő. Rebecca, te vagy az egyetlen szerelmem.

Az asszony csak bámult. Most jött rá, hogy ez nem csak egy bárgyú mese, egy részvétet kolduló, reménytelen kísérlet. Hans őszinte. Minden szava igaz.

– Fogadj vissza! – könyörgött Hans.

– Nem.

– Kérlek!

– A válaszom: nem – közölte Rebecca –, és mindig is az marad. Semmivel sem vehetsz rá, hogy meggondoljam magamat. Ne kívánd, hogy gorombaságokkal legyek kénytelen az értésedre adni!

– Fel nem foghatta, miért nem akaródzik megbántania ezt az alakot, aki bezzeg sosem átallt kegyetlenkedni ővele. – Csak vedd tudomásul, amit mondtam, és menj el.

– Jó – felelte szomorúan Hans. – Tudtam, hogy ezt fogom hallani, de akkor is meg kellett próbálnom. – Felállt. – Köszönöm, Rebecca. Köszönöm azt az egyetlen boldog évet. Örökké szeretni foglak.

– Megfordult, kiment az étteremből.

Rebecca elképedve bámult utána. Egek ura!, gondolta. Erre nem számítottam.

62. fejezet

Hideg novemberi nap volt Berlinben, a gyárak füstje kormos köddel és alvilági kénszaggal fojtogatta a várost. Tányának, akit sürgősen áthelyeztek Varsóból Berlinbe, hogy segítsen tudósítani a súlyosbodó válságról, úgy rémlett, hogy az egész NDK-t a szívroham fenyegeti. Szétesőben volt minden. Olyan sokan menekültek Nyugatra, hogy iskolák zártak be tanárhiány miatt, és a kórházak minimális személyzettel működtek. Feltűnően emlékeztetett az egész arra, ami 1961-ben történt, mielőtt felhúzták a falat. Azok, akik még maradtak, egyre dühösebbek lettek.

Egon Krenz, az új vezető az utazásra összpontosított. Azt remélte, hogy ha ebben eleget tesz a nép óhajának, a többi panasz háttérbe szorul. Tánya szerint tévedett: a keletnémetek már rákaptak, hogy mindenben nagyobb szabadságot akarjanak. November 6-án Krenz bevezetett egy új jogszabályt, amely szerint az állampolgárok külföldre utazhatnak belügyminisztériumi engedéllyel és tizenöt márkával, amiért kaphatnak egy pár virslit és egy korsó sört Nyugat-Németországban. Az emberek megvető gúnnyal fogadták ezt az engedményt. Ma, november 9-én az egyre kétségbeesettebb főtitkár sajtókonferenciát hívott össze, hogy bejelentse az új sajtótörvényt.

Tánya együtt érzett a keletnémetekkel, akik szabadok szerettek volna lenni, hogy utazhassanak. Ő is ezt a szabadságot kívánta magának és Vaszilijnak. A férfi világhírű volt, de egy álnév mögé kellett rejtőznie. Sose tette ki a lábát a Szovjetunióból, ahol sose adták ki a könyveit. Miért nem veheti át személyesen a díjakat, amelyekkel az alteregóját kitüntették? Miért nem lubickolhat egy kicsit az elismerés napfényében? És miért nem mehet vele Tánya?

Sajnos nem látta, hogyan lehetne szabad az NDK lakossága. Független államként alig létezhet; éppen ezért választották le a fallal. Ha az állam engedi, hogy a polgárok utazzanak, milliók mennek el innen örökre. Nyugat-Németország lehet a prűdségig konzervatív, vallhat maradi nézeteket a nők jogairól, de akkor is egy édenkert a Kelethez képest. Márpedig nincs ország, amely túlélhetné a legbátrabb fiatalok kivándorlását. Ennélfogva Krenz sose adja meg a keletnémeteknek azt, amire a legjobban vágynak.

Tánya tehát nem sokra számított, amikor este hat előtt pár perccel belépett a Mohrenstrassén a Nemzetközi Sajtóközpontba. A szoba tömve volt újságírókkal, fotósokkal és tévékamerákkal. A piros széksorokban egyetlen szabad hely sem maradt, Tánya kénytelen volt csatlakozni azokhoz, akik a fal tövében ácsorogtak. Testületileg megjelent a nemzetközi sajtó. Érezték a vér szagát.

Pontosan hatkor bejött három más bürokratával Krenz sajtótitkára, Günter Schabowski, és helyet foglalt a dobogóra állított asztalnál. Szürke haja volt, szürke öltönye és szürke nyakkendője. Tehetséges hivatalnok volt, Tánya kedvelte és bízott benne. Schabowski egy órán át sorolta a minisztériumi változásokat és a közigazgatási reformokat.

Tánya nem győzött ámulni, hogy egy kommunista kormány mennyire igyekszik eleget tenni a társadalom igényeinek. Az ilyesmi úgyszólván ismeretlen volt. Ha nagy ritkán mégis megtörtént valahol, oda hamarosan bementek a tankok. Milyen fájó csalódás lett a vége 1968-ban a prágai tavasznak, 1981-ben a Szolidaritásnak! Bár a fivére szerint a Szovjetuniónak már nincs elég hatalma eltaposni a másként gondolkodókat. Meg nem is akarja. Tánya alig merte remélni, hogy ez igaz lehet. El akart képzelni egy életet, amelyben *ő* és Vaszilij félelem nélkül, szabadon megírhatják az igazságot, de nehéz volt.

Hétkor Schabowski bejelentette az új utazási törvényt.

– A Német Demokratikus Köztársaság minden polgára elhagyhatja a kijelölt határátkelőhelyeken az országot – mondta. Ez így elég elmosódott volt. Több újságíró kérte, hogy pontosabban fogalmazzon.

Schabowski habozott. Föltette a szemüvegét, és felolvasta a rendeletet.

– Magánutak külföldi országokba kérvényezhetők a jelenlegi deviza-előírások teljesítése, az utazás elengedhetetlensége vagy a családi kapcsolatok igazolása nélkül.

Az egészet ilyen bürokrata bikkfanyelven írták, de jól hangzott.

– Mikor lép hatályba ez az új jogszabály? – kérdezte valaki.

Schabowski nem tudta. Tánya észrevette, hogy izzad. A nő sejtette, hogy rohammunkában készült az új törvény. Schabowski tologatta a papírjait, kereste a választ.

– Legjobb tudomásom szerint máris, ebben a pillanatban – felelte.

Tánya elhűlt. Valami hatályba lépett ebben a pillanatban – de mi?

Csak úgy odamegyünk autóval egy ellenőrző ponthoz, és áthajtunk? Ám a sajtókonferencia további információk nélkül ért véget.

Elindult vissza a Metropol Hotelbe, amely a közelben volt a Friedrichstraßén, és törte a fejét, hogy mit írjon. A nagystílű és piszkos márvány előcsarnokban a szokott farmeres, bőrdzsekis Stasi-ügynökök tehénkedtek, bagóztak, és néztek egy silány felbontású tévét, amely a sajtókonferenciát mutatta. Miközben Tánya elkérte a szobakulcsát, hallotta, amint az egyik recepciós azt mondja a másiknak:

– Akkor ez most mit jelent? Csak úgy elmehetünk?

Senki sem tudta.

Walli a nyugat-berlini lakosztályában nézte a tévét Rebecca társaságában, aki azért repült ide, hogy láthassa Alice-t és Helmutot. Azt tervezték, hogy együtt vacsoráznak.

Walli és Rebecca a ZDF-nek azt a visszafogott hangú riportját próbálta megfejteni, amelyet a hétórás híradóban láttak. A keletnémeteknél új utazási szabályok léptek életbe, de nem volt egészen tiszta, hogy mit jelentenek. Walli nem tudta, hogy akkor most a családja szabadon meglátogathatja-e őt Nyugat-Berlinben, vagy sem. Lehet, hogy hamarosan viszontláthatja Karolint?

Pár perccel később megérkezett Alice és Helmut. Télikabátot, sálat viseltek, mert hideg volt.

Nyolckor Walli átkapcsolt az ARD-re, de itt sem tudtak meg többet.

Képtelenség, hogy megnyíljon a fal, amely megrontotta az ő egész életét! Újra beléhasított a gyötrelmesen ismerős emlék, az a néhány másodperc Joe Henry ócska fekete furgonjának kormányánál, a rettegés, amikor látta, hogy a határőr fél térdre ereszkedik és célba veszi a géppisztolyával, a pánik, amellyel eltekerte a kormányt, és egyenesen nekihajtott a katonának, miközben a furgon szélvédője cserepekre tört a golyóktól. Ismét átélte az émelyítő zökkenést, amellyel a kerekek átgázoltak egy emberi testen, mielőtt áttört a sorompón a szabadságba.

A fal elvette az ártatlanságát. Elvette tőle Karolint. A fal miatt nem láthatta, milyen volt kicsinek a lánya.

Ez a lány, aki pár nap múlva tölti be a huszonhatot, épp azt kérdezte:

– Akkor most fal még a fal, vagy már nem?

– Ez az, amit nem értek – vallotta be Rebecca. – Majdnem olyan, mintha tévedésből nyitották volna meg a határt.

– Menjünk ki, nézzük meg, mi történik az utcán – javasolta Walli.

Keletnémetek millióihoz hasonlóan Lili, Karolin, Werner és Carla is rendszeresen nézték az ARD híradóját, mert ezt tartották megbízhatónak, nem a cenzúrázott keletnémet tévét. Abban valami álomvilágot mutattak, amit senki sem hitt el.

Ettől függetlenül zavarba hozta őket a nehezen értelmezhető nyolcórás hír.

– Akkor most nyitva van a határ vagy nincs? – kérdezte Carla.

– Nem lehet nyitva – mondta Werner.

Lili felállt.

– Hát én megnézem.

Végül elmentek mind a négyen.

Ahogy kiléptek a házból, és beszívták a hideg esti levegőt, rögtön megérezték a lüktető feszültséget. Szokatlanul sok ember és autó volt a sárgás félhomályban úszó kelet-berlini utcákon, és mindenki ugyanabba az irányba tartott: a falhoz. Néhány fiatalember autókat próbált lemeszelni; ezért a kihágásért egy hete még letartóztatták volna őket. Idegenek szólították meg egymást, kérdezgették, mit tudnak, igaz-e, hogy most már át lehet menni Nyugat-Berlinbe.

– Walli Nyugat-Berlinben van – mondta Lilinek Karolin. – A rádióban hallottam. Biztosan azért jött, hogy Alice-t lássa. Remélem, megkedvelik egymást – fejezte be gondterhelten.

A Franck család addig ment déli irányban a Friedrichstraßen, amíg fel nem tűntek a messzeségben a Checkpoint Charlie hatalmas fényerejű reflektorai. A katonai ellenőrző pont egy teljes háztömböt foglalt el a keleti Zimmerstraßétól a nyugati Kochstraßéig.

Közelebbről látták, hogy emberek özönlenek ki a Stadtmitte metróállomásból. A tömeg egyre dagadt. Autók is álltak hosszú sorban, vezetőik vélhetőleg nem tudták eldönteni, menjenek-e közelebb az ellenőrző ponthoz vagy nem. Lili érezte az ünnepi hangulatot, csak abban nem volt biztos, van-e okuk ünnepelni. A kapu nem volt nyitva.

Sokan kívül maradtak a reflektorok fénykörén, féltek megmutatni az

arcukat, ám a vakmerőbbek közelebb húzódtak, elkövetve a határsértés bűncselekményét, aminek letartóztatás és három év börtön volt a következménye.

Az utca összeszűkült az ellenőrző pont előtt, a tömeg sűrűbb lett. Lili és családja előretolakodott. Nappali világosságban láthatták a gyalogosoknak és a járműveknek fenntartott, piros-fehér korláttal elzárt kapukat, az ácsorgó, puskás határőröket, a vámhivatalt, a magas őrtornyokat. Bent egy üvegfalú parancsnoki állásban egy tiszt telefonált, ingerülten hadonászva beszéd közben.

Az ellenőrző ponttól jobbra és balra, a Kochstraße hosszában húzódott a gyűlöletes fal. Lili gyomra összerándult. Hát ez a valami tépte ketté a családját! Emiatt nem találkozhattak szinte soha! A falat még jobban gyűlölte, mint Hans Hoffmannt.

– Próbált már átmenni valaki? – kérdezte jó hangosan.

– Visszazavarnak – válaszolt mellette egy dühös asszony. – Azt mondják, vízumot kell hozni a rendőrségről. Elmentem a rendőrségre, de ott még csak nem is hallottak róla.

Egy hónapja ez az asszony még vállat rándított volna erre a tipikus bürokrata szemétkedésre, és hazament volna, ám ma este más volt a helyzet. Most itt maradt, haragosan, tiltakozva. Senki sem ment haza.

Lili körül ütemesen kántálni kezdtek az emberek:

– Nyissátok ki! Nyissátok ki!

Amikor elhallgattak, Lili mintha kántálást hallott volna a másik oldalról. Hegyezte a fülét, és egyszer csak megértette:

– Gyertek át! Gyertek át!

Hiszen azok ott a nyugat-berliniek! Nyilván ők is az ellenőrző pontoknál gyülekeznek!

Mi fog történni? Mi lesz ennek a vége?

A Zimmerstraßén fél tucat kisbusz közeledett az ellenőrző ponthoz. Ötven-hatvan fegyveres határőr ugrott ki belőlük.

– Erősítés – mondta komoran a Lili mellett álló Werner.

Gyimka és Natalja ideges lelkesedéssel ült Gorbacsov irodájának fekete bőrszékeiben. Gorbacsov stratégiája, amellyel szabadjára engedte a kelet-európai csatlós államokat, olyan válságot eredményezett, amely most érte el

a forrpontot. Ez egyformán lehet veszélyes vagy reménykeltő. Vagy mindkettő.

Gyimkának, mint mindig, csak az számított, milyen világban nőnek fel az unokái. Az első házasságából született Grigorij már megnősült. Kátya egyetemre járt. Valószínű, hogy az elkövetkező pár évben mindkettőnek lesznek gyerekei. Mit tartogat ezeknek a srácoknak a jövő? Gyimka még mindig nem tudta.

– Sok ezer ember gyülekezik az átkelőhelyeknél – mondta Gorbacsovnak. – Ha az NDK kormánya nem nyitja meg a kapukat, abból lázadás lesz.

– Nem a mi bajunk – felelte szokása szerint Gorbacsov. – Beszélni akarok Kohl kancellárral.

– Lengyelországban van – mondta Natalja.

– Keresse meg telefonon, amilyen gyorsan csak tudja. Legkésőbb holnapra. Nem akarom, hogy szóba hozza a német újraegyesítést, mert az elmélyítené a válságot. Az NDK most nem bírna ki többet annál a destabilizálásnál, ami a fal megnyitásával fog járni.

Milyen igaza van, gondolta Gyimka: ha a határt megnyitják, hamarosan bekövetkezhet Németország újraegyesítése. De most bölcsebb volt hallgatni a kényes témáról.

– Máris megkeresem a nyugat-németországiakat – szólt Natalja. – Parancsol még valamit?

– Köszönöm, nem.

Natalja és Gyimka felállt. Gorbacsov még mindig nem mondta, mit kezdjenek a közvetlen válsággal.

– És ha Egon Krenz telefonál Kelet-Berlinből? – kérdezte Gyimka.

– Ne keltsenek föl.

Gyimka és Natalja kiment.

– Ha nem csinál sürgősen valamit, késő lesz – mondta Gyimka a folyosón.

– Mihez? – kérdezte Natalja.

– A kommunizmus megmentéséhez.

Prince George’s Countyban, Jacky Jakes házában Maria Summers és a keresztfia, Jack a korai vacsoránál ült. A tévé be volt kapcsolva. Maria látta a felöltőt és sálat viselő Jasper Murrayt, aki Berlinből jelentett. A

Checkpoint Charlie nyugati végén állt a tömegben, a Friedrichstraße közepén épült kis szövetséges őrbódé közelében, amely mellett négynyelvű tábla figyelmeztette a távozót, hogy most lép ki az amerikai szektorból. Jasper mögött őrtornyok fürödtek a reflektorfényben.

– A kommunizmus válsága újabb csúcsot ért el ma este – mondta Jasper. – Hetekig tartó tüntetések után a keletnémet kormány ma bejelentette a nyugati határ megnyitását, de úgy tűnik, erről senki sem értesítette a határőröket és az útlevélvizsgálókat. Így hát a hírhedt fal két oldalán berliniek ezrei követelik, hogy gyakorolhassák vadonatúj jogukat az átkelésre, miközben a kormány nem tesz semmit, és a fegyveres őrök egyre idegesebbek.

Jack befejezte a szendvicsét, és elment fürödni.

– Kilencéves, és újabban szégyellős – jegyezte meg fanyar mosollyal Jacky. – Azt mondja, *ő* már túl öreg ahhoz, hogy a nagyanyja fürdesse.

Mariát lenyűgözték a berlini hírek. Eszébe jutott, amikor a szeretője, Kennedy elnök, azt kiáltotta oda a világnak: *Ich bin ein Berliner!*

– Egész életemben az amerikai kormánynak dolgoztam – mondta Jackynek. – Egész idő alatt az volt a célunk, hogy legyőzzük a kommunizmust. De végül a kommunizmus győzte le önmagát.

– De miért? – kérdezte Jacky. – Fel nem foghatom.

– Hatalomra került a vezetők új nemzedéke, amelyben Gorbacsov a legjelentősebb. Amikor kinyitották a főkönyvet, és ránéztek a számokra, azt mondták: „Ha ez a legjobb, amire képesek vagyunk, mi értelme a kommunizmusnak?” Most úgy érzem, hogy akár be se álltam volna dolgozni a Külügyminisztériumba – és rajtam kívül még sok százan érzik ugyanezt.

– Mi mást tehettél volna?

– Férjhez mehettem volna – vágta rá Maria.

Jacky leült.

– George sose beszélt nekem a titkaidról – mondta. – Magamtól jutott az eszembe, hogy még a hatvanas években nagyon szerethettél egy nős férfit.

Maria bólintott.

– Két férfit szerettem életemben. Őt, és George-ot.

– Mi történt? – kérdezte Jacky. – Visszament a feleségéhez? Általában így szokták.

– Nem – felelte Jacky. – Meghalt.

– Ó, istenem – mondta Jacky. – Kennedy elnök volt?
Maria csak bámult.
– Hogy jöttél rá?
– Nem jöttem én rá. Csak találgattam.
– Nagyon kérlek, el ne mondd valakinek! George tudja, de rajta kívül senki más.
– Tudok én titkot tartani – mosolygott Jacky. – Greg is csak akkor tudta meg, hogy apa, amikor George már hatéves volt.
– Köszönöm. Ha valaha is kiderülne, tele lenne vele az összes szennylap. El se mondhatom, mennyire ártana a karrieremnek!
– Ne aggódj, viszont figyelj ide. George hamarosan itthon lesz. Gyakorlatilag együtt éltek, és olyan szépen illetek egymáshoz. – Lehalkította a hangját. – Téged sokkal jobban szeretlek, mint Verenát.
Maria fölnevetett.
– Azt lefogadhatod, hogy az én famíliámnak is jobban tetszett volna George, már ha egyáltalán tudtak volna Kennedy elnökről!
– Nem gondolod, hogy összeházasodhatnátok?
– Az a probléma, hogy nem maradhatnék meg az állásomban, ha férjhez mennék egy képviselőhöz. Pártsemlegesnek kell lennem, vagy legalábbis annak kell látszanom.
– De egyszer nyugdíjba vonulsz.
– Még hét év, és hatvan leszek.
– Akkor feleségül mész hozzá?
– Ha megkér, akkor igen.

Rebecca a Checkpoint Charlie nyugati oldalán volt Wallival, Alice-szal és Helmuttal. Rebecca vigyázott, nehogy felhívja magára Jasper Murray és a tévékamerái figyelmét. Úgy érezte, hogy a Bundestag képviselőjének, pláne egy miniszternek nem való az utcai csődületben tolongania, de ezt nem volt hajlandó kihagyni, mert ez volt a legnagyobb tüntetés a fal ellen, amely megnyomorította a férfit, akit szeretett, és megkeserítette az ő életét. A keletnémet kormány nem élheti túl a falat, ugye nem?
Hideg volt, de őt melegítette a sokaság. Több ezren álltak a Friedrichstraßén, az ellenőrző pont előtt. Rebecca és a többiek majdnem az első sorba kerültek. Túl a szövetségi őrbódén fehér csíkot festettek az útra

ott, ahol a Friedrichstraße keresztezte a Kochstraßét. Ez a vonal mutatta, hol van vége Nyugat-Berlinnek, hol kezdődik Kelet-Berlin. A sarkon óriási forgalom volt az Adler kávéházban.

A fal végigfutott a keresztutcán, a Kochslraßén. Tulajdonképpen két fal volt, amelyeket magas betonelemekből építettek, és egy kopár földsávval választottak el. A falat a nyugati oldalon telefirkálták színes graffitikkel. Rebeccával szemközt volt egy rés, amelyben fegyveres őrök álltak három piros-fehérre festett korlát előtt. Kettő a járműveké volt, egy a gyalogosoké. A kapuk mögött három őrtorony magasodott. Rebecca látta az üvegablakok mögött a katonákat, amint rosszindulatúan lesik távcsövön át a tömeget.

Néhányan Rebecca közelében az őröknek kiabáltak, könyörögtek nekik, hogy engedjék át a keletieket. Az őrök nem válaszoltak. A tömeghez odament egy tiszt, és megpróbálta elmagyarázni, hogy egyelőre nincsenek új előírások a határátlépésre. Senki sem hitt neki; hiszen ők látták a tévében!

A sokaság nyomásának nem lehetett ellenállni. Rebeccát addig tolták előre, amíg át nem lépte a fehér vonalat, és gyakorlatilag Kelet-Berlinben találta magát. Az őrök tehetetlenül bámulták.

Egy idő után visszavonultak a korlát mögé. Rebecca nem hitt a szemének. A keletnémet katonákra nem volt jellemző, hogy meghátráljanak a tömeg elől. Nem, eddig ők parancsoltak az embereknek, és ezt mindig erőszakkal tették.

Most, hogy a kereszteződésből eltűntek az őrök, a tömeg továbbaraszolt előre. Jobbról-balról egy-egy rövid közfal zárta le és kötötte össze a fal kettős gátját, és akadályozta meg a bejutást az üresen hagyott sávba. Rebecca megdöbbenve nézte, ahogy két vakmerő tiltakozó felmászik a falra, és leülnek a betonelem legömbölyített tetejére.

A határőrök odamentek hozzájuk, megszólították őket:

– Másszanak le!

A tiltakozók udvariasan nemet mondtak.

Rebecca szíve dübörgött. A két falmászó ugyanúgy Kelet-Berlinben tartózkodik, mint ő, le lehet lőni őket határsértésért, mint oly sokakat huszonnyolc év során.

De nem lett lövöldözés. Más-más pontokon újabb emberek másztak föl a falra, és lovagló ülésben letelepedtek rá, dacolva a határőrökkel.

Azok visszatértek a korlát mögé.

Elképesztő! Hiszen a kommunista mérce szerint ez törvénytelenség, anarchia! Mégsem tett senki semmit a megakadályozására.

Rebeccának eszébe jutott az az augusztus 16-ai vasárnap, amikor harmincévesen elhagyta az otthonát, hogy átgyalogoljon Nyugat-Berlinbe, de addigra az összes átkelőhelyet elzárták szögesdróttal. Most kétszer annyi idős, és még mindig itt van az akadály. Tiszta szívéből kívánta, hogy érjen már véget az a korszak.

A tömeg most már nyíltan dacolt a fallal, az őrökkel és a keletnémet rezsimmel. Az őrök is másképp viselkedtek. Néhányan szóba elegyedtek a tiltakozókkal, holott ez tilos volt. Az egyik tiltakozó lekapta az őr sapkáját, és a saját fejébe nyomta, mire az őr azt mondta:

– Lenne szíves visszaadni? Ha nincs rajtam, bajom lehet belőle. – A tiltakozó jólelkűen visszaadta.

Rebecca a karórájára nézett. Mindjárt éjfél.

Lili körül a keleti oldalon azt kántálták az emberek:

– Engedjetek át! Engedjetek át!

– Gyertek át! Gyertek át! Gyertek át! – válaszoltak nekik Nyugatról.

A sokaság percenként araszolt közelebb. Már megérinthették volna a korlátot. Az őrök visszavonultak az épületbe.

Lili mögött tízezrek szorongtak. A Friedrichstraßén a láthatárig ért az autósor.

Mindenki tisztában volt vele, hogy robbanékony a helyzet. Lili attól félt, hogy a határőrök egyszerűen lőni fognak. Nem volt annyi lőszerük, hogy megvédhessék magukat sok tízezer dühös embertől, de mi mást tehettek volna?

A következő pillanatban megtudta.

Váratlanul megjelent egy tiszt, és elordította magát:

– *Alles auf!*

Egyszerre pattantak fel a kapuk.

A tömeg elbődült, meglódult. Lili erőlködött, hogy ne szakadjon el a családjától a kapukat ostromló áradatban. Futva, botladozva, az örömtől ordítva és sikongatva hömpölyögtek keresztül az ellenőrző ponton. A túloldalon is nyitva voltak a kapuk. Átzúdultak rajtuk, és a Kelet találkozott a Nyugattal.

Az emberek sírtak, ölelték, csókolták egymást. A várakozók virágcsokrokkal, pezsgővel köszöntötték az érkezőket. Az öröm harsogása az égig hallatszott.

Lili körülnézett. A szülei mögötte voltak, Karolin előtte.

– Vajon hol lehet Walli és Rebecca? – kérdezte.

Evie Williams diadallal tért vissza Amerikába, ahol vastapsot kapott a Nóra premierjén a Broadwayn. Ibsen kopár, önelemző drámája tökéletesen megfelelt az ő sötéten szenvedélyes játékmodorának.

Miután a közönség belefáradt a tapsolásba, Dave, Beep és tizenhat éves fiuk, John Lee befurakodott a kulisszák mögé, hogy csatlakozzon a rajongók sokaságához. Evie öltözője tele volt emberekkel, virágokkal és számos üveg bejegelt pezsgővel. Ám érdekes módon az emberek hallgattak, és nem bontottak pezsgőt. Körülállták a sarokban lévő tévét, és némán figyelték a berlini híreket.

– Mi az? – kérdezte Dave. – Mi történt?

Cam a langleyi irodájában nézte a tévét Tim Tedder társaságában, whisky mellett. Jasper Murray közvetített élőben Berlinből.

– A kapuk nyitva vannak, és a keletnémetek jönnek! Százával, ezrével zúdulnak át ide! Történelmi nap ez a mai! A berlini fal ledőlt!

Cam levette a hangot.

– Hát hinné?

Tedder fölemelte a poharát.

– A kommunizmus végére!

– Ezért dolgoztunk annyi éven át – mondta Cam.

Tedder a fejét rázta.

– Teljesen fölösleges volt, amit csináltunk. Vietnamból, Kubából, Nicaraguából minden erőfeszítésünk ellenére kommunista ország lett. És csak nézze meg a többi helyet, ahol igyekeztünk megakadályozni a kommunizmus győzelmét: Iránt, Guatemalát, Chilét, Kambodzsát, Laoszt… egyik sem válik túlzott dicséretünkre. Most pedig Kelet-Európa is a mi segítségünk nélkül válik meg a kommunizmustól.

– De akkor is ki kell találnunk valamit, hogy minket dicsérjenek miatta. Vagy legalább az elnököt.

– Bush nem egészen egy éve van hivatalban, és egész idő alatt sumákolt – felelte Tim. – Nem állíthatja, hogy ő idézte ezt elő. Ha csinált valami egyáltalán, akkor lassítani próbálta.

– Talán Reagan? – töprengett Cam.

– Legyen esze – szólt rá Tedder. – Ezt nem Reagan csinálta. Gorbacsov csinálta. Ő meg a magas olajár. Meg a tény, hogy a kommunizmus eleve nem volt működőképes.

– És a Csillagháború?

– Az a fegyverrendszer, amely sose jutott volna feljebb a sci-fi színpadánál? Mint ezt mindenki tudta, beleértve a szovjeteket is.

– De Reagan akkor is megtartotta azt a beszédet. „Gorbacsov úr, bontsa le ezt a falat!” Emlékszik?

– Emlékszem. Azt fogja mondani az embereknek, hogy a kommunizmus azért bukott meg, mert Reagan tartott egy beszédet? Sose fogják elhinni.

– De mennyire hogy el fogják – makacskodott Cam.

Rebecca elsőnek az apját látta meg: magas termetét, ritkuló szőke haját, precízen megkötött nyakkendőjének csomóját. Werner megöregedett.

– Oda nézz! – rikoltotta Wallinak. – Ott van apa!

Walli elvigyorodott.

– Csakugyan! Nem hittem volna, hogy megtaláljuk egymást ebben a sokadalomban! – Átkarolta Rebecca vállát, hogy együtt törjenek utat maguknak a tolongásban. Helmut és Alice követte őket.

Észbontóan nehéz volt mozogni. Rengeteg volt az ember, és mindenki táncolt, ugrált örömében. Idegenek ölelkeztek össze.

Rebecca következőnek az anyját látta meg az apja mellett, azután Lilit és Karolint.

– Ők még nem szúrtak ki minket – mondta Wallinak. – Integess!

Kiabálni értelmetlen lett volna, mert mindenki azt tette.

– Ez a legnagyobb utcai buli a világon – jegyezte meg Walli.

Egy asszony, aki még a hajcsavarókat sem szedte ki a hajából, nekiszaladt Rebeccának, és elesett volna, ha Walli nem tartja meg.

Aztán végre elérte egymást a két csoport. Rebecca az apja nyakába borult. Érezte Werner ajkát a homlokán. Azt hitte, megszakad a szíve az ismerős puszitól, apja kissé borostás állának szúrásától, az arcszesz gyönge

illatától.

Walli az anyjukat szorította magához. Azután cseréltek. Rebecca nem látott a könnyeitől. Felváltva ölelgették Karolint és Lilit. Karolin összecsókolta a lányát, és közben azt hajtogatta:

– Ezt nem hittem, hogy ilyen hamar viszontlátlak! Nem tudtam, hogy láthatlak-e még egyáltalán!

Rebecca az öccsét figyelte, aki most üdvözölte Karolint. Megfogta az asszony kezét, egymásra mosolyogtak, majd Walli annyit mondott:

– Olyan boldog vagyok, hogy újra látlak, Karolin. Olyan boldog vagyok.

– Én is – felelte Karolin.

Körbe álltak, átkarolták egymást, ott, az út közepén, az éjszaka közepén, Európa közepén.

– Hát itt vagyunk! – mondta Carla. Széles, boldog mosollyal végighordozta tekintetét a körön. – Ismét együtt! Végre! Mindezek után. Egy pillanatra elhallgatott, majd megismételte: – Mindezek után.

EPILÓGUS

2008. november 4.

63. fejezet

Érdekes családi kép vagyunk, állapította meg Maria, ahogy körülnézett Jacky Jakes nappalijában pár perccel éjfél előtt.

Ott volt maga Jacky, Maria anyósa, nyolcvankilenc évesen és házsártosabban, mint valaha.

Ott volt George, aki tizenkét éve az ő férje, hetvenkét évesen, fehérre őszült fejjel. Maria hatvanévesen lett először menyasszony, amit talán restellett volna, ha nem olyan boldog.

Ott volt George első felesége, Verena, vitán felül a leggyönyörűbb hatvankilenc éves asszony egész Amerikában. Ott volt vele a második férje, Lee Montgomery.

Ott volt Jack, George és Verena fia, a huszonhét éves jogász a feleségével, és ötéves lányukkal, az aranyos Margával.

Nézték a tévében a közvetítést egy chicagói parkból, ahol kétszáznegyvenezer ember ujjongott féktelen örömében.

A színpadon ott állt egy család: jóképű apa, gyönyörű anya, két szép kislány. Ma volt a választás, amelyen Barack Obama győzött.

Michelle Obama és a lányok lejöttek a színpadról. A megválasztott elnök a mikrofonhoz lépett, és azt mondta:

– Helló, Chicago!

– Most pedig csend legyen! – parancsolta Jacky, a Jakes család mátriárkája. – Figyeljetek! – Felcsavarta a hangot.

Obama sötétszürke öltönyt és borvörös nyakkendőt viselt. Mögötte annyi amerikai zászló hullámzott az enyhe szélben, hogy Maria össze sem számolhatta őket.

Obama lassan beszélt, rövid szünetet tartva minden mondat után:

– Ha van valaki, aki továbbra is kételkedik benne, hogy Amerika az a hely, ahol minden lehetséges, aki továbbra sem hiszi el, hogy korunkban is él még alapítóink álma, aki továbbra is megkérdőjelezi demokráciánk hatalmát – akkor az ma este megkapta a választ.

A kicsi Marga odajött a díványon ülő Mariához.

– Maria nagyi!

Maria az ölébe ültette a gyermeket.

– Csitt legyen, babám. Mindenki hallani szeretné az új elnököt.

Obama folytatta:

– Ezt a választ adták meg ma fiatalok és öregek, gazdagok és szegények, demokraták és republikánusok, feketék, fehérek, latinok, ázsiaiak, őslakos amerikaiak, melegek és heterók – amerikaiak, akik azt üzenték a világnak, hogy sose voltunk véletlenül összeverődött embernyáj, vagy a vörös államok és a kék államok kirakósa, hanem mi vagyunk és mindig is mi leszünk az Amerikai Egyesült Államok.

– Maria nagyi! – súgta ismét Marga. – Nézd csak nagyapót!

Maria a férjére, George-ra nézett, aki a tévét figyelte, de a ráncos, barna arcán folytak a könnyek, és hasztalanul törölgette őket nagy, fehér zsebkendőjével, mert azonnal kibuggyantak megint.

– Miért sír a nagyapó? – kérdezte Marga.

Maria tudta, miért. Siratja Bobbyt és Martint és Jacket. Négy kislányt a vasárnapi iskolából. Medgar Everst. Minden szabadságharcost, az élőket és a holtakat.

– Miért? – erősködött Marga.

– Csillagom – mondta Maria –, az egy nagyon hosszú história.

Jegyzetek

{1} A polgárjogi mozgalom egyik csatadala, eredetileg spirituálé. *(A ford.)*

{2} Hány évig bírják még az emberek, / Hogy szabadnak lenni nem szabad? *(Barna Imre fordítása.)*

{3} Csak gyalog az idegen táblán. *(A ford.)*

{4} A *Függetlenségi nyilatkozat* második mondata. *(A ford.)*

{5} Mármint a Képviselőház elnöke. *(A ford.)*

{6} Csali. *(A ford.)*

{7} *Für* angolul a. m. szőr, szőrme; *below:* alul. *(A ford.]*

{8} Devecseri Gábor fordítása.

{9}*Antigoné.* Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása.

{10}Károli Gáspár fordítása.

{11} Humint: a. m. Human Intelligence, Sigint (v. Technint) a. m. Signals Intelligence. *(A ford.)*

{12}Károli Gáspár fordítása.

{13} Célzás a kultikus westernre. *(A ford.)*

{14}Meglepetés.